

Kwaromp Kwapwe Kare Kar

Karkar-Yuri New Testament

Contents

Matyu	1
Mak	77
Luk	124
Jon	205
Aposel	262
Rom	335
1 Korin	371
2 Korin	404
Galesia	428
Efesus	440
Filipai	452
Kolosi	461
1 Tesalonika	470
2 Tesalonika	477
1 Timoti	482
2 Timoti	492
Taitus	499
Filemon	504
Hibru	506
Jems	534
1 Pita	543
2 Pita	554
1 Jon	561
2 Jon	570
3 Jon	572
Jut	574
Érik Yénkép	577

Kwaromp Kwapwe Kare Kar

The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long Niugini

Language: Karkar-Yuri

Provided by: Wycliffe Bible Translators

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

ca8cb142-2fb2-56a6-adbc-8726bf92aa57

ISBN: 978-1-5313-0732-5

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnám Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreria takis sámp konám aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor mámá buk kumwi námpon. Juda firaio Kraiskoroepa king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu ‘Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono’rá yénképria kumwi námpon. Mao takrá yénkép nám p te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámprá, ‘Oukoumwan te wae kare korop námprá’rá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnám kar farákáp námpon.

Jisas Kraiskais yakámp fi mekamp appeyaenámp e

1 Mámá te Jisas Kraiskais yakámp fi mekamp appeyaenápono: Manénkir yakámp te Abraham. Tá am feknám koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Kraiskoropámpon.

² Abraham te Aisakomp naropwar.

Tá Aisak te Jekopomp naropwar.

Jekop te Juda mwearoamp naropwar.

³ Tá Juda te Peres, Seramp naropwar.

Am tárápýaromp éntupwar te Tamar.

Peres te Hesronomp naropwar.

Hesron te Ramomp naropwar.

⁴ Ram te Aminadapomp naropwar.

Aminadap te Nasonomp naropwar.

Nason te Salmonomp naropwar.

⁵ Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.

Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.

Obet te Jesimp naropwar.

⁶ Jesi te King Devitomp naropwar.

Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraimp yupu yakámp.

⁷ Solomon te Rehoboampomp naropwar.

Rehoboamp te Abaijamp naropwar.

Abaija te Asamp naropwar.

⁸ Asa te Jehosafatomp naropwar.

Jehosafat te Jehoramomp naropwar.

Jehoram te Usaiamp naropwar.

⁹ Usaia te Jotampomp naropwar.

Jotamp te Ahasomp naropwar.

Ahas te Heseкаиamp naropwar.

¹⁰ Hesekaia te Manasamp naropwar.

Manasa te Amonomp naropwar.

Amon te Josaiamp naropwar.

¹¹ Josaiamp te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképá tukupea Babilon mek fápákamánki kákapono.

¹² Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.

Sealtiel te Serubabelomp naropwar.

¹³ Serubabel te Abiutomp naropwar.

Abiut te Elaiakimomp naropwar.

Elaiakim te Asoromp naropwar.

¹⁴ Asor te Sadokomp naropwar.

Sadok te Akimomp naropwar.

Akim te Eliutomp naropwar.

¹⁵ Eliut te Eleasaromp naropwar.

Eleasar te Matanomp naropwar.

Matan te Jekopomp naropwar.

¹⁶ Jekop te Josepomp naropwar.

Josep te Mariamp poumarop.

Maria te Jisas sámpámpono. Man te ‘Krais’rá sér i konapono.

¹⁷ Am te am kear ponankor Abraham feknám pia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknám pia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákápá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek

fákapá yakáp nap te, ankár koro-pea Kraís yakámp fek te, ankár fére-sámp ramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar

Luk 2:1-7

¹⁸ Maria Jisasén sámpámp kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiaapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nánko, Yiki Kor Spirit yare mek ék nánko, Maria táráp yakánko nkeapon. ^{a19} Maompör kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanámp yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápaé antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik. ²⁰ Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, “Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápiaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapon. Amo wawae! Am táráp Mari-amp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono. ²¹ Mao poumou-táráp sámp naenámp. Am táráp sám-peanángo, amo maomp e ‘Jisas’ ri papampo. Am te arak naenámp: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámp.” Enselo makrá sérimpono. ^b

²² Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér, ²³ “Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámp. Aenángo maomp e te ‘Imanuelono’rá sér mwanapono.” Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon. ^c

²⁴ Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap

sámp. ²⁵ Aempao maok, mao te mént yáarak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e ‘Jisas’ ri papámp.

Ankwap fi mekamp mérnep aropao koroepa Jisasén nkeap kar

2 Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákámp yámar aoknámp mwaeknámp taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá sér, ² “Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok námpon. Aenángo yino man lotu mwaria korop námpon.” ³ King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem mekamp koumteouráp aropao kor apápiaka kour me woukouriap. ⁴ Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá fárákámp konap arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, “Krais te mam némpouk korop naenámpo?” ⁵ Aeránko maok, am fárákápao man sérrá, “Judia mekamp taun Betlehem mek korop naenámpo. Profet wokwae kar kumwimp kar makrá sénámp, ^d ⁶ ‘Judamp apár mekamp Betlehem e! Juda mekamp am meknámp arop tokwae koropnap taunrént amo te e tokwaeráp karenono. Nánkáráp wakmwaek amo feknámp arop tokwae koroepa onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak naenámpo.’” ^e

^a1:18 Lu 1:27,35

^b1:21 Lu 1:31, 2:21

^c1:23 Ais 7:14

^d2:5 Jo 7:42

^e2:6 Mai 5:2

⁷ Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnáp aropan wumwiria fákeyakrá am fákáreran turunkrá, “Makár am térme tokwae korop námpono?”⁸ Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria maok, sérrá, “Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupouroukia nke kipo. Táte yumo nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri akwapeaka man lotu nanampono.”

⁹ Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknám mwaeknám aokánko nkeap támao, mekia akwap nángo, wakmwaek tukup napo, táráp tanknám nap fununként yámar mek yakámp. ¹⁰ Am fárákapao térme nkeaka warákára wae. ¹¹ Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok, kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am fákárerao paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank nénkap te gol, paura nánákáre yankap konap, sanda kwapwe kare, makia nénkapono. ¹² Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, “Yumo te warko Herotonámpok tukup kwapono.” Makrá sérámpantá maok, am fákárerao ankwap mwae-porok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp koumte éréképea Isip mek akwapámp kar

¹³ Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén Josepén sérrá, “Herot te am táráp oupouroukia porokwap pap naereane. Amo fárámprá táráp koumte éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip mek yak napo, nánkár ono warko

amwan sénanko, korop nanapono.”

¹⁴ Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámprá táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi.

¹⁵ Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérímp kar mént pwi námpono. Mao sérrá,

“Onomp poumou-táráp Isip mek yak nám

wumwi nanko, korop naenámpon.”⁸

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákámp kar

¹⁶ Heroto am yámar aoknám mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék. Yépékrá yak nángo, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp. Mao am yámar aoknám mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik yak námpan oupouroukna, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink yopwar monap fupukrá kákenke.” ¹⁷ Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop námpono. Am te arakrá sérímpon:

¹⁸ “Wa napo, Rama mek

éménka waeria yonkwae fi.

Am te Resel náráp tárápuantá ém nángo, koumteouráp arop fárákap man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono.

Waeman maomp tárápu te

ankwap yiki yak mono,

ponankor kar fupukrá kák napono.”^h

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

¹⁹ Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumuruk Josepén Isip mek yém sérrá, ²⁰ “Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi tenape. Amo fárámpará waráp táráp koumte éréképea warko arákarrá Israel fi mek akwapampo.” ²¹ Aenko maok, Josep wae fárámpará táráp koumte éréképrá Israel fi mek tukupapono.

²² Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, “Arkelaus te maomp naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king yakáne.” Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok, Kwaro kumuruk Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik Galili mek akwapeaka, am mekamp taun Nasaret mek yak. ²³ Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, ‘Man te Nasaret mekamp aroprá mwanap’rá sérímpono. ⁱ

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

3 Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik Judia mek arop yak mo apár mek yakrá koumteouráp aropan kar farákápria arakrá sér, ² “Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok koropenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik korop námpon.” ^{j3} Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérímp arop támaono. Mao arakrá sér,

“Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwia sérrá, ‘Tokwae Karao korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke! Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp ékékérrá párakopenke!’”

⁴ Mao te waempyam kamel pwae fek yoroí napan yirimpea amore mek let fákap te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan saráp fárímpon. ⁵⁻⁶ Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare Judia mekamp, tá ént Jordan fik mwae kamp Jononámpok koropea náráp kwatae ninik farákáprá sénapo, Jono am arop fárákapan ént Jordan mek nérrá kákámpon.

⁷ Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo kwatae kare arop yumo te tákam-ti kwatae niámpon! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape? ⁸ Táte yumo yae-párak kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. ^k

⁹ Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámp’ an mpwe kwapono. Aerá sénapan maok, ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mapekamp mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák naenámp. ¹

¹⁰ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i

ⁱ2:23 Lu 2:39; Jo 1:45-46 ^{j3}3:2 Ais 40:3 ^{k3}3:8 Ap 26:20

^l3:9 Jo 8:33-40; Ro 4:11-12

konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanaponu.

¹¹ Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik younkwe sinapan yénkép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámpon. Maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp *pourou mo nampon. ^{m12} Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko, ouwiraio tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpon.”

Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

¹³ Aenánko am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria. ¹⁴ Aenánko maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, “Nopok amo maok onan ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop naponu?” ¹⁵ Tá nopok Jisasu man sérrá, “Fwaponu. Amo ono sénampaok napo, Kwaro arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano.” Aeránko maok, Jono wae Jisasu sénampaok. ¹⁶ Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko,

yámar mek fákárámp akwap nánko, Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk tank. ¹⁷ Aenánko yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, “Támáte onomp táráponu. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te, kwapwe kare námpon.” ⁿ

Satano Jisasén poupwekápimp kar

4 Am ke fek táman Satano Jisasén poupwekápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ^{o2} Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia kumur yakria, mao mwae touwe tokwae. ³ Aenánko man poupwekáp naenámp arop wae koropea sérrá, “Amo Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan arákár nánko fárae.” ⁴ Aenánko maok, nopok Jisasu man sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.’” ^p

⁵ Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor taun tokwae Jerusalem mekampung lotu nap tokwae yumuntuk narekampung wi fek páte yakrá ⁶ man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákapan sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao pu kwae mek párákap mo, fwaponu.’” ^{q7} Nopok Jisasu

***3:11** ‘Su samp nanamp’: Arop tokwaeramp pukamp su fekampung paok aokoroepa sámpnámpea tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámponu. Jonomp ninik te ‘Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropampung yae ankore mek yak namp’rá sénámpon.

^{m3:11} Jo 1:33; Ap 1:5 ^{n3:17} Mt 12:18; 17:5 ^{o4:1} Hi 2:18; 4:15
^{p4:4} Lo 8:5 ^{q4:6} Sng 91:11-12

man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpón: ‘Amo waráp Kwar Tokwae Karan poupwekápi kwaponó.’”^r

⁸Tá warko Satano Jisasén warámpá pokea narek faonkwe tokwae fek yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yénkra sérrá, ⁹“Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, mámá kápae kare ankank máte amwan sánk nanampon.”¹⁰ Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapaé! Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan saráp loturia ankár maomp térean saráp téreampo’rá sénámpón.”^s

¹¹Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárakap ko-ropea Jisasén yaewouriapon.^t

**Jisaso distrik Galili
mek térerá akwapámp kar**

Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

¹²Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákápá pap nap’rá sénapantá, mao distrik Galili mek akwap.’¹³Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwaek yak námpón.¹⁴Mao tak námp te waeman Aisaia wokwae sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao sérrá,

¹⁵“Sebulun fi ntia Naptali fi mwaek ént aokore fek akwapnámp mwaeak akwapea

Jordan mek ankwap arop fárakapan distrik Galili mek koumteouráp arop kirikip mek tankápria wae tokwae nke napono.

¹⁶Am koumteouráp arop fárakap sumpwi mwanap kirikip tokwae mek tankáp napo,

am fárakapaonapok wae tokwae korop námpon.”^u

¹⁷Am ke feknámpia Jisas wae kar fárakápria mao sérrá, “Yumo kwatae ninik wae pwareнке! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

**Jisaso arop yiworaopwe
éréképámp kar**

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nánko maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp konepono.¹⁹Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yénkép nae.”²⁰Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

²¹Takia akwaprá ankwap ke fek nke nánko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nánko,²²am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

**Jisas Kwaromp kar fárakápria
kápaé kare aropamp pourou
fwapo-kwapimp kar**

Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

²³Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárákrá koumteouráp aropan lotu nap mek kar yénkra fárakáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar fárakápria, arop fárakapamp

^r4:7 Lo 6:16

^s4:10 Lo 6:13

^t4:11 Hi 1:14

^u4:16 Ais 9:1-2

pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ²⁴Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok piká párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono. ²⁵Aenánko kápae kare koumteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

Jisaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

5 Jisaso am kápae kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap maonámpok korop. ²Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

³“Am arop fárákap, Kwaromp ninikan mér mwanámp pwi moianrá ninik napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.

⁴Tá arop fárákap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapan ninik kwapwe karerá kák naenámp. ^v

⁵Arop fárákap námokuráp e anám-prá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao ‘Am fárákapan kápae kare ankank nénk nanamp’rá sérinámp ti mwanapon. ^w

⁶Arop fárákap Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan nikip námp niamp námp te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao am fárákapan ninik mek pwirá kák naenámp.

⁷Tá arop fárákap arop ankwap fárákapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao nopok am fárákapan aropomp naenámp. ^x

⁸Arop fárákap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Am fárákap fwap man nke mwanapon. ^y

⁹Arop fárákap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Mao am fárákapan ‘Yumo te onomp tárápuno’rá sénaenámp.

¹⁰Arop fárákap yae-párak kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárákapan ourour nénk naenámp. Am ourour te ará: Am fárákap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon. ^z

¹¹Táte arop fárákapan yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampourourá, nkwakwe make kwatae kar kwekárrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámp. ^{a12}Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárrá yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanapon ankank

^v5:4 Yé 7:17 ^w5:5 Ef 4:2 ^x5:7 Je 2:12-13 ^y5:8 1 Jo 3:2-3

^z5:10 1 Pi 3:14 ^a5:11 1 Pi 4:14

tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak nap te, wokwae profet fákáreran mékir sámpá yampourouiap táman napon.”^b

‘Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp’rá sénámp kar

Mak 9:50; Luk 14:34-35

¹³Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan éntér papnap arop fárákap yumo te oukweráo napenámp niampon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámp? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárákapao apárok wakár-sitenapo, arop am fek pumpur i konapono.

¹⁴Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpyak mo i konámp.

^{c15}Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapon. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárákapapan wae sánk konámp. ^{d16}Táte taknámp yiráp waerao kor kouroump arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárákapao yumo kwapwe kare ninik nap nkea am fárákap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono.”^e

Kwaromp lo kar

¹⁷Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sinaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono. ^{f18}Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár

mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwa-pea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ^{g19}Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sir konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp ninik fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, kouroump arop kor ‘Mántwaokenk’ ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpon. ^{h20}Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok ninik kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap ninikan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono.”ⁱ

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

²¹Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Am lo kar wokwae yiráp appeyaenámp sámpap te yumo wae wawi napon. Am te arakrá sénámpon: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámp. ^{j22}Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámp. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákáre ou mek kot naenámp. Tá arop ankwap ankwapao pwarápae tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sinaenámp.”^k

²³Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria

^b5:12 Je 1:2 ^c5:14 Jo 8:12 ^d5:15 Mk 4:21

^e5:16 Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12 ^f5:17 Ro 3:13 ^g5:18 Lu 21:33 ^h5:19 Je 2:10 ⁱ5:20 Mt 23:3; 2 Ti 3:5 ^j5:21 Kis 20:13 ^k5:22 Je 3:6; 1 Jo 3:15

sakwap napao, amo waráp ankwap-náp amo maninapan ninik tokwaenámp ninik nap kwamp te, ²⁴ amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp ankwapnápént amo amianap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia pwarará maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ¹

²⁵ Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan mwaeak akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo. Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-souwe fákapea kalabus nap mek papantáno. ²⁶ Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkir nopok sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono.”

‘Poumarop ankwapamp yupu nkea kikiánki kwapono’rá sénámp kar

Mak 10:11-12; Luk 16:18

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Ankwapamp yupurént, poumaropént kokopori kwapono’rá sénámp te wae wawi napon. ^{m28} Táte ono yumwan sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek saráp nkea, man kikiánk námp te, waeman maomp ninik mek te wae méntér kokopor námpon.

²⁹ Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nánko te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párák am taknámp pourou ankwapmwaek moyak nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon. ³⁰ Táte amo waráp yae-párák mwaek yae koranánko, kwatae ninik mek piká párák nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sirampo. Am pourou

ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon.”

‘Arop yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

³¹ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek te arakrá sér i konapono: ‘Arop ankwap náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar konap pepa kumwia man sánkea pwar naenámpon.’ ⁿ³² Aenámpan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop ankwapént kokopor mo námpan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap nap mek tank námp te, am arop támao nánko, am yupu poumou nap mek tank naenám lo kwe-pwararea kokopor námpon. Tá taknámp, arop ankwap poumaropao pwate nánko yaknám yupu sámp námp te, mao kor poumou nap mek tanknám loan kwe-pwararea kokopor námpon.”

‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono

³³ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Tá ankwap kar appeyaenáp fákáreráo sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: ‘Amo ankwap ankankan “Kare kar narekamp ankankráp tak nanamp”rá sénap kwamp te, kwekária pwar kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke námp fek am sérinapaok taknám karampo.’ ^{o34} Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo ‘Narekamp ankankráp’rá séri kwapono. Ankár mo karonó. Yumo kar ankwap fou e séria ‘Yámar me’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono. ³⁵ Yumo ‘Mámá apár’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria am fek pu pátea tank námp támaono. Tá yumo ‘Taun Jerusalem’ séria, am fek

¹5:24 Mk 11:25

^m5:27 Kis 20:14

ⁿ5:31 Lo 24:1-4

^o5:33 Kis 20:7

fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono. ³⁶Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me pwae ankwap wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono. ³⁷Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk námpon. Yumo ankár ‘Yeno’rá sér, tá ‘Mono’rá sénap te, wae támaono.” ^p

‘Yumwan napo te, nopoki kwapono’rá sénámp kar

Luk 6:27-31

³⁸Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá sérap yumo wae wawiapon: ‘Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop nánko te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp yu kor porokwapá kirikipampo.’ ^{q39}Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp wapa kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek wapa kor sánkampo. ^{r40}Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo waráp saketan kor man sánkampo. ^{s41}Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpea, mwae kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárakáre nánko te, amo ankár méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fek yarakampo. ^{t42}Táte arop ankwap amwan ‘Ankank

sápaerá sénánko te, amo ankár man sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápaerá sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

⁴³Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárakapao arakrá sérap te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria waráp yopor aropan te kokwarokampo.’ ^{t44}Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárakap yumwan sámpá yampourou nap ‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo. ^{u45}Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknám Naropwaromp tárápu kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon. Tá yae-párak karenap aropan kor yaewour, tá yae-párak monap aropan kor yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ^{v46}Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárakapao kor ‘waeman tak i konapon. ^{w47}Táte yumo yiráp ankwapyaenápen saráp ‘Gude’rá sénap te, yumo apae ankank fek arop ankwap fárakapamp ninik kwapwe kámákár tukup napon? Kwarén mér monap arop fárakapao kor waeman tak i konapono. ^{x48}Yumo ankár

†5:46 “Takis sámp konap arop’rá sénámp te, Juda arop fárakap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárakapan te Juda firao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konapono.

p5:37 Je 5:12 **q5:38** Kis 21:24 **r5:39** Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19

s5:40 1 Ko 6:7 **t5:43** Lo 23:6

u5:44 Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9 **v5:45** Ef 5:1

yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párák kare yak námpnámp taknámp yumo kor yiráp ninik mek yae-párák kare yakáp kipo.”^w

Arop ankwapan yaewour i konap ninik

6 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo mér kipo: Yumo aropao ‘Náráp kwapwe kare ninik nkeanápono’ ria, mao érik nke nap fek saráp arop yaewouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp yaekamp nopok sámp mono.”^x

²Táte amo ankank monámp aropan ankank sánk naeria te, am ‘Námo ankank nénk namp koropá nkeanápono’ ria karmékir sérarrá yáraki kwapono. Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwaek, tá mwae kupuk mwaek takrá paokop i konap niampono. Am fárákap tak nap te arop fárákapao náráp kwapwe kare ninik nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono.^y³Táte amo ankank monap arop fárákap nae nap kwamp te, waráp yae-mánkwán mwaekamp yae te yae-párák mwaekamp yaerao sánk námp te mér naeane.⁴Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámpon. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok amwan sánk naenámpon.”^z

Kwarén kar toropwap mwanap kar

Luk 11:2-4

⁵Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén kar toropwap mwaria te kwekár arop fárákapao i konapnámpi

kwapono. Am fárákap te aropao ‘Námwan nkeanápono’ ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek yakáprá Kwarén kar toropwap mwar kar kikiank i konapono. Ono yumwan kare kar sénampono: Am arop fárákap oukoumwan waeman nopok sámp napon.^{a6}Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár waráp nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek yaknámp man kar toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nkea mér námpara, amwan fwap nopok sánk naenámpon.

⁷Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tokwaeri kwekár kwarén lotu i konap arop fárákapao i konap niamp fek séri kwapono. Am fárákap te ‘Yino kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan fwap am ankank sáp naenámprá ninikria ni konapono.⁸Yumo te am fárákapao i konap ninikaok tukup kwapono. Yumo oukoumwan Kwarén sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao wae méri yak námpon.”^b

⁹Yumo ankár arakrá kar toropwap kip:

‘Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e!

Waráp e te ankár yiki kare yakano.

¹⁰Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano.

Waráp térenap arop yámar mek waráp ninikaok tukup napnámp taknámp,

yino kor ponankor apárok mapek

ankár waráp ninikaok tukup mwanámpono.

¹¹Amo yinan mámá yae fek

^w5:48 Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16 ^x6:1 Mt 23:5 ^y6:2 Mt 25:37-40

^z6:4 Kl 3:23-24 ^a6:5 Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14 ^b6:8 Mt 6:32

fír fír mwanámp pwi naenámp sámpamo.

¹²Yino yinan aropao kwatae napo, maomp kwataenap ninik ník mo, pwar námpnám taknám, amo kor yino amwan kwatae ninik nám ník mo pwarampo. ^c

¹³Amo yinan mokop nap nke naerianám ankank kwatae mek párapok kwaponó. Amo yinan Satanomp kwataenám ankank mekamp éréképrá fwapnae mwae párapokampo. ^d

¹⁴Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo te, yumo am fárakapamp kwataenap ninik ník mo pwar kip. Yumo tak napo maok, yumo yiráp yámar mek yaknám Naropwarén kwatae niniki napan kor, mao am tirá épéria ník mo pwar naenámp. ¹⁵Aeno táte yumo arop ankwap fárakapao yumwan napo, maomp kwatae ninik ník mo pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae ninik nap tirá épéria ník mo pwar mo naerámpono. ^e

Kwarén sér mwanap ke fek fír wuri konap kar

¹⁶Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo Kwarén fwapnae karia sér mwaria fír wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi kwaponó. Am fárakap te ‘Nomwan arop fárakapao “Fír wuri napon”rá wuri nkea méranápono’ ria éntupia me pwae fárakap moitea paokop i konaponó. Ono yumwan kare kar sénampon: Am taknap arop fárakap te aropao waeman oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo, nánkár Kwaro

maomp e narek sampok mono. ^{f17}Aeno yumo Kwarén sér mwaria fír wuri nap kwamp te, yumo ankár warákárnám aropamp yimetáp niamp fek paokop kip. ¹⁸Yumo tak napo maok, arop fárakapao kor yumo fír wuri nap am wuri nke mo mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak nám mao mwar fwap mér námpara, ankank mek yak námpan nkea nopok sánk naenámpon.”

‘Ankank kénki kwaponó’rá sénám kar

Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

¹⁹Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo mámá apárok mapek yiráp kwapwe kare ankank kénkrá kákrá yakápi kwaponó. Mámá apár mek te sáráro fánánko, tá sorok woukouria turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárakap nap far párampea ankank oukun ti konaponó. ^{g20}Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá oukun aropao kor nap far párampeaka, oukun ti mo, fwaponó. ²¹Am waráp kwapwe kare ankank yaknám némpouk te, waráp ninikao kor am némpouk yak naenámpon. ^h

Arop pourou mek wae pouri yak naenámp kar

Luk 11:34-36

²²Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yi te pourou mekamp lam niampon. Táte waráp yi kwapwe kare nám te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon. ²³Aeno táte waráp yi kwatae nám te waráp pourou ponankor kirikip námpon. Aenámpara, táte waráp

^c6:12 Mt 18:21-22 ^d6:13 Lu 22:40; Jo 17:15; 2 Te 3:3

^e6:15 Mk 11:25-26; Je 2:13 ^f6:16 Ais 58:5-9 ^g6:19 Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10

^h6:21 Lu 18:22; Kl 3:1-2

pourou mek yaknám̄p lam kirikip nánko te, am kirikip akwapea tokwae kar naenámp̄on.”

**‘Arop ankárankao mani térerént
Kwaromp tére naenámp̄
mono’rá sénám̄p kar**

Luk 12:22-31

²⁴Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaeramp tére naenámp̄ mono. Mao am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria, ankwapan saráp warákár naerám̄pon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe sánk naeria nám̄pon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniam̄p yae ankore mek méntér yakáp̄ mwanap pourou mono.

²⁵Aenámp̄ara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria ‘Nomo fir te apae fár mwareano, maokamp ént fár mwareano?’rá séri kwapono. Tá yiráp pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp̄ nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap nám̄pon. ²⁶Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak nám̄p mao tá-mao am antan fir nénk konám̄pono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro yumwan waeman mér nám̄pon. ²⁷Tá yumo mekamp te wa taknám̄p ninik tokwae fek fwap námokuráp̄ yiki yak naenámp̄ ankwap ke kimirá pap naenámp̄on? Am te tak mwanap pourou mono.

²⁸Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi ‘Mokope pourouráp̄ yakáp̄ nap’rá nkenke! Mao te térea waerá waempyam wour mo i konapon. ²⁹Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomono kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono. ³⁰Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámp̄ te, oumpouran arop fárákapao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman, Kwaro mopor kwapwe pap konám̄pon. Aeno yumo koumteouráp̄ arop yiráp̄ mér te kánanke kwarokono. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp̄ yirir i konap ankank mo nám̄pan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámp̄on. ³¹Yumo te ninik tokwaeria arakrá séri kwapono, ‘Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?’rá niniki kwapono. ³²Am te Kwarén mér monap arop fárákapao yonkwae sékerrá kápae kare ankankantá takrá oupourouk i konapono. Aeno yiráp̄ Naropwar yámar mek yak nám̄p te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak nám̄pon. ³³Aenámp̄an maok, Kwaro náráp̄ firáp̄ taokeyak konám̄p ntia maomp yae-párák̄ kare ninik te manmékir oupouroukia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-nám̄pon. ³⁴Aenámp̄ara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukoumwan mámá yae fekamp yumonapok koropnám̄p ninik tokwae te mámá yae fek saráp̄ támaono.”

ⁱ6:25 Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7 ^j6:26 Lu 12:6-7 ^k6:29 1 Kin 10:23

^l6:33 Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17

**‘Arop ankwap fárakapan
yurukupi kwapono’rá sénámp kar**

7 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man ‘Mao te kwataenámp’ ria wouroumprá séri kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia ‘Kwataenap arop’rá sénacane. ^{m2}Yumo mokope pourouráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pourouráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokope pourouráp ninik feki nap te, ankár take pourouráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámpon. ³Amo mokopia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknámp yao kárakére nik mo rape? ⁴Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nángo, waráp ankwapnápén sérrá, ‘Ono waráp yi mekamp tiri sámp-sinae’rá sénanapon? ⁵Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknámp yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énounkoup karia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.

⁶Yumo yiki kwapwenámp ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákárápria tákakarrá yumwan youroukweantáno.”

**Kwaro nomo sénámp karan wawia
yaewour naenámp ninik**

Luk 11:9-13

⁷Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo ankank moria Kwarén kar

sénapo, mao yumwan am monap ankank fwap sánk nae-námpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria, térerá oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon. ⁿ⁸Am te apae riteanápe, kápaé kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourouk námp te, fwap am ankank nke konámpon. Arop ménki fek poporokwap nángo te, Kwaro man ménki kik-pwar nae-námpon. ^o

⁹Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén ‘Pan sápaé’rá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámp nie? Mono. ¹⁰Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Éntékam sápaé’rá sénánko te, tákam-ti sánk naenámp nie? Am táman kor mono! ¹¹Ae konapara, táte yumo kwatae ninikráp arop fárakap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon. ^p

¹²‘Arop námwan yaewouranápono’ ria ninik i konámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákár-erao sériap kar fi támaono.” ^q

**‘Yiki yakáp mwanap mek
youmpnám ménki
kánanke’rá sénámp kar**

Luk 13:22-24

¹³Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pik mwanap mwae akwapnám mwae

^{m7:1} Ro 2:1; Je 4:11-12

^{n7:7} Mk 11:24; Jo 14:13-14

^{o7:8} Je 1:5; 1 Jo 5:14-15

^{p7:11} Je 1:17

^{q7:12} Lu 6:31; Ro 13:8-10

kup te yinkae tokwaeno. Aenánko kápae kare koumteouráp arop am mwae tukup napon. ¹⁴Aeno yiki yakáp mwanap mwae akwapnám ménéki te kánanke kwarokia mwae koukounkour napon. Aenánko, ankákárank koumteouráp aropao mwar am mwae kup oupouroukia nke konapon.” ^r

**Nomo ankár kwekár profetén
mér mwanám kar**

Luk 6:43-45; 13:24-27

¹⁵Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárakap te sipsip yipi yiriria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare niampono. ^{s16}Aenapara, yumo fwap maonap ninikan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánákap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank nánko kánákap konap nie? Am te mono. ^{t17}Tá taknám kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon. ¹⁸Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ¹⁹Kápae kare yao kwapwe kare ki tank mo i konámpon te, arop fárakapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon. ^{u20}Ae konapara, yumo te kwekár profet fákáre mao námokunap ninik aran yumo fwap mér mwanapon.

²¹Yumo sérrá, ‘Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!’rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe ninik mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknám

maomp ninikaok tukupnap arop fárakapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek tukupá yakáp mwanapon. ^{v22}Nánkár am Kwaro aropan yurukupnám yae fek kápae kare arop onan sérrá, ‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá waráp e fek yino kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápae kare kárakáre tokwae yororoimpon.’ ²³Aerá sénapo, ono am ke fek am fárakapan érik arakrá sénanampon: ‘Ono yumwan kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae ninik i konap aropono. Onomp wonae fik te yakápi kwapono.’” ^w

**Nap ti konap anánkaopwe
ninikan sénám kar**

Luk 6:47-49

²⁴Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Arop ono sénám kar má wawia mántwaok námpon te, arop ankwap ninik kwapwerápao nap tiria oumpwar fi mek yumwi épéria fampá pwate nánko, nap kárakáre yak námpon. ²⁵Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárakáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konámpon. Am te apae riteanápe, am oumpwar waeman kwar mek yak nánko, yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek kárakáre yak námpon. ²⁶Aeno arop ono farákápnám kar mómá wawia mántwaok mo námpon te, épépérép arop ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinámpon. ²⁷Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárakáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko te, am nap tukur pik naerámpon.

^r7:14 Jo 10:9; Ap 14:22 ^s7:15 Ap 20:29; 2 Pi 2:1 ^t7:16 Je 3:12

^u7:19 Jo 15:6 ^v7:21 Lu 6:46; Je 1:22,25 ^w7:23 2 Ti 2:19

Waeman kare kar tukur pikia kwatae akwap naenampon.”

²⁸ Jisas am kar farákápá pwaránko, kápae kare koumteouráp arop farákáp wawia kokorokoria ninik tokwae. ²⁹ Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop farákápao farákáp konap niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am farákapan yénkrá farákáp námpono. ^x

Jisas lepra touweráp arop fwapi papámp kar

8 Jisas wae am kar farákápá yaknám am faonkwek pwarará pikánko, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup. ² Aenapo, oukoumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao [‡]koropea Jisasén nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo fwap tak naeria nap kwamp te, onan fwapi papae.” ³ Aeránko maok, Jisaso maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te amo oukoumwan fwapi yak nanapono.” Aeránko maok, ankár am ke fek táman maomp pourouk kamp lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou wae kwapwe kare. ⁴ Aenánko Jisas man sérrá, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop nám páte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea waráp pourou prisén yéncépria Moseso wokwaek sérimpnám taknám Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop farákáp waráp touwe wae fwapnám mér mwanapon.” ^y

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papámp kar

Luk 7:1-10

⁵ Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mekamp arop 100 soldia poukwapnám koropea Jisasén námwan aropomp naenampon kar fek arakrá turunk, ⁶ “Tokwae Kar e! Onomp tére konám arop mao touwe sámpea nap mek amp námpono. Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap námpono.” ⁷ Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Ono akwapea man fwapi pap nanampono.” ⁸⁻⁹ Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek akwap napananápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop farákápamp yae ankore mek yak nampono. Aenampan maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, ‘Amo koropae’ ranko te, mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konám aropan sérrá, ‘Amo arakrá térae’rá sénanko te, mao takrá tére konámpono.” ¹⁰ Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop farákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap make pourouráp mér nap te nke moi nampono.” ^z

¹¹ Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknám mwae knám, tá yámar porokornám

[‡]8:2 ‘Lepra touweráp arop’rá sénám te, Juda fi te lepra touwe sámnpnám aropan te Kwaro nke nám fek oum námponoria panek far-pwate napo, yak konámpono. Aeno am arop yiki kukur nám kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárean yéncépea maok, fwap aropamp wonae fik korop konámpono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kwae 68 fek nkeae.

^x7:29 Lu 4:32; Jo 7:46

^y8:4 Wkp 14:1-4; Mk 7:36

^z8:10 Mt 15:28

mwaeknámp korop nap, am fárákap te fwap Abraham, Aisak, Jekop, mén-tér Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek fir fár mwanapon. ^{a12}Aeno koumteouráp arop Kwaro maompor náráp firáp taokeyak naenámp nánapi námpan maok, am fárákap am mek tupu mo napo, Kwaro am fárákapan panek kirikip mek tirá kérép nánko, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae mwanapon.” ^b

¹³Aeria Jisas keptenén sérrá, “Amo akwapa! Onomp ninik te am ankank amo onan mér napnámp taknámp korop naenámp.”

Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar

Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

¹⁴Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapea nke nánko maok, Pitamp yupuamp éntupwar touwe sámpea nap mek ampi yak. ¹⁵Aenángo, Jisas maomp yaek toupoukour nánko, am touwe wae-man worokor akwap. Aenángo, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare koumteouráp aropan fwapokwaprá kákámp kar

¹⁶Takia pwaránko, kumur mek kápae kare koumteouráp arop pourouk kwatae-arop woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisaso-námpok korop. Aenapo, mao sénánko, am kwatae-arop fákáre wae arop pouroukamp worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap aropan kor wae fwapokwaprá kákámp pwar. ¹⁷Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nánko, sérimp kar niamp méntér pwi námp. Mao arakrá sér: “Mao námoku

nomp pouroukamp touwe ponankor te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámp.”

Arop Jisasomp wakmwaek tupu mwaria napan sénámp kar

Luk 9:57-62

¹⁸Jisas nke nánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropá man ikirapo, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Nomo bot mek kounkouria ént aokore tápamprá nkamwaek fi mwaek tupu mwaro.” ¹⁹Aeria tupu mwaria napo maok, lo yénkrá farákáp konámp arop ankáránkamp koropea Jisasén sérrá, “Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.”

²⁰Aeránko Jisas nopok man sérrá, “Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno.” ^{c21}Aeránko táte mao éréképá yarak i konámp arop ankáránkamp Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, onomp naropwar yépékrá yakea sumpwi nánko maok, pátea korop nanamp te fwap nie?” ²²Táte Jisaso nopok man sérrá, “Wampweno, sumpwi arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanapon. Amo te onomp wakmwaek koropae.”

Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar

Mak 4:35-41; Luk 8:22-25

²³Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yarak i konámp arop fárákapao kor énéni kounkouria ént pirékarrá tupu napo, ²⁴ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pik naeria wae nánko, Jisas te ampi yak. ²⁵Aenángo, am arop fárákap

^a8:11 Lu 13:28-29

^b8:12 Mt 25:30

^c8:20 2 Ko 8:9

tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Tok-wae Kar e! Amo yinan yaewourae! Nomo ponankor ént mek pik mwanámp pourouiane!”²⁶ Aerapo maok, nopok Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo naponol” Aerá séria pwarará, fárám-prá ouwi ntia ént surukupan yopor nángo, ouwi ntia ént ounk wae moyak.^{d27} Aenánko am mao éréképá yarak i konámp arop fárákap am táman nkea, ninik tokwaeria sérarrá, “Mámáte mokope pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!”

**Jisas arop anánkaopweamp
pouroukamp kwatae-arop
yéreperá kérépámp kar**

Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

²⁸ Jisas wae akwapea ént aokore nkwanwae fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenánko maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknám arop anánkaopwe koroepa Jisasén mwaeak kikip. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konapono.²⁹ Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, “Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sik námp te, amo mapek koroepa yinan touwe sáp nae nape?”^{e30} Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp.³¹ Aenapo am kwatae-arop fákáre tá-mao námwan aropomp naenám kar fek Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérepe nae nap kwamp te, kou kápae kare ará yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.”³² Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárákapan sérrá, “Yumo am mek tukupenke!” Aeránko, am kwatae-

arop fákáre am arop anánkaopwean pwarará kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknám furuk pikrinkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.

³³ Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pirikimpea taun mek tukupea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpoukoup-nám arop yaworan Jisaso yaewourimp kar táman kor farákáp.³⁴ Aenapo, am mekamp kápae kare koumteouráp arop koroepa Jisasén kikip. Am fárákap man nkea apáp tokwaeriaka kar kárákáre fek sérrá, ‘Yinomp apár mek mamek te pwarará ankwapmwaek akwapea’ ria waeapon.”

**Jisaso pu kor yae kor yoronkwae
tankámp arop fwapi papámp kar**

9 Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkwanwae fi mwaek arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap.² Aenánko arop fárákapao pu kor yae kor yoronkwae tanknám arop sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am fárákapamp méran nkea am pu yae yoronkwae tanknám aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo warákárampo. Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.”^f

³ Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao wawia, námokuráp ninik mek mwar arakrá ninik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump sénámpwae!”

⁴ Aerá ninikapo maok, Jisas am arop fárákapamp ninik mek wae méria sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek kwatae ninik sámp rape?”⁵⁻⁶ Onomp

^d8:26 Sng 89:9; Mt 14:31 ^e8:29 Lu 4:34,41; Kl 2:15

^f9:2 Mk 2:3-5; Lu 5:18-20

ninik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp kárákáreráo yak námpan ‘Yumo mérenk’ ria nampon. Ono ‘Waráp kwatae ninik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar karean sénamprá mér mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá sénanko, yumo mao nángo nkeaka ‘Kareno’rá sér mwanapon.’ Aerá séria maok, am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá amo am fek yunkupá ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.”⁸⁷ Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap.⁸ Aenánko maok, koumteouráp arop fárákáp am táman nkea apáp tirink. Aeria maok, am fárákáp Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop fárákáp takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

Jisaso Matyun wumwiria warámpámp kar

Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

⁹Jisas takia pwarará akwapea nke nángo maok, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenánko, Jisas man sérrá, “Ononampak koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek akwap.

¹⁰Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámp konap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yárák i konámp arop fárákápao kor énéngi tankáp.¹¹ Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yárák i konámp arop fárákápan sérrá, “Yiráp

tisa te apaeritea takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?”^h

¹²Jisas am kar wawia am fárákápan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop fárákáp touwe fwapnap apaeritea doktanámpok tukup mwanapon? Touwe nap arop fárákápao saráp doktanámpok tukup konapon.¹³ Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknámp kar nkea mér sámpenke: ‘Ono te ofa sámp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’ Ono ék namp te, námo yae-párák kare ninikrápao namp’rá niniknap aropan te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namp’rá niniknap arop fárákápan wumwia érékép naeria ék nampon.”ⁱ

Jisas fir wuri konapan sénámp kar

Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

¹⁴Am ke fek táman Jon éréképá yárák i konámp arop fárákáp koropea Jisasén sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri nángo, waráp éréképá yárák i konap arop fákáre fir wuri mo napon?”^j

¹⁵Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákápan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte yupu wourékam sámpnámp arop oukoumwan náráp nouroup arop fárákápént yak námp fek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek am yupuráp aropan sámpá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nángo maok, am ke fek táman am fárákápao fir wuri mwanapon.”^k

¹⁶Arop ankwap waempyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá ‘aomp

9:16 ‘Épi ankank’rá sénámp te, Mosesomp loak saráp tukup napan sénámpon. ‘Wourékam ankank’rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnámp ninikan sénámpon.

89:5-6 Jo 5:8; 17:2

h9:11 Lu 15:2; 19:7

i9:13 Mt 12:7; 1 Ti 1:15

j9:14 Lu 18:11-12

k9:15 Jo 3:29

mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam me fek paprá aompinámp támao nénérep nánko, ankár porok waempyam épi am pearákár tokwae naerámpon. ¹⁷Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi mek kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon. Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol mek kéria napo, anánkaopwe énénkér fwap yak konepon.”¹

**Jairusomp yupu-táráp ntia
touwenám yupuamp kar**

Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

¹⁸ Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknám arop ankwap koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá, “Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo koropea maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki yakano.”¹⁹ Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao éréképá yarak i konám arop fárákapao kor méntér tukup.

²⁰ Aenapo maok, yupu ankárankamp yaknám, mao te kápae kare por e-furuk pikria ankár taki yak nám te akwapea éntér-sámpramp yopwar. Aenám-pao am yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaek yakria maomp waempyam fu fek sámp. ^{m21} Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nanko te, ono e-furuk pik namp wae fwap nae namponria ninikia yae pap. ²² Aenámpan maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, “Táráp e,

amo oukoumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon.” Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap. ⁿ

²³ Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknám aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae. ²⁴ Aenapo Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono.” Aeránko maok, táte am fárákapa, waeman sumpwi yak nám teria amomoránk. ^{o25} Aenapo, am fárákapan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárám. ²⁶ Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápae kare némpouk mwaek sérarrá paokopiapon.

**Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe
ntia top kour aompi yaknám
arop fwapokwapimp kar**

²⁷ Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, “Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!”^p

²⁸⁻²⁹ Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonám-pok korop. Aenepo, Jisas am arop yaworan sérrá, “Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?” Táte am arop yaworao nopok sérrá, “Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér nempon.” Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, “Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon.” ^{q30} Aeránko am arop yaworamp yi wae firikir. Aenánko Jisas am arop yaworan kar kárákáre arakrá sér, “Yumo

¹9:17 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ^m9:20 Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43 ⁿ9:22 Mk 10:52; Lu 17:19 ^o9:24 Jo 11:11 ^p9:27 Mt 1:1 ^q9:28-29 Mt 8:13; 15:28

mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.”

³¹ Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápaie kare némpouk mwaekamp arop wawiapono.

³² Manénkir am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap farákapaio kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop. ³³ Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépaie kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko koumteouráp arop ninik tokwaeria sérrá, “Wokwaek te mámake pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.” ^{r34} Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyak-námp aropamp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép konámpon.” ^s

Jisaso koumteouráp aropan aropomprá sérimpan kar

³⁵ Jisaso kápaie kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárákrá koumteouráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpo. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápaie kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon. ³⁶ Mao kápaie kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop farákapamp ninik te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am farákap te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp napon. ^{t37} Aenapo

maok, Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop farákapan wounáp kar sérrá, “Fir te yopwar mek kápaie kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápaie kare tére arop mo námpon. ^{u38} Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fir tirá koupoukour nae-námpon.”

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

10 Jisas náráp éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am farákapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárakáre nénkámpon. ^v

² Am éntér-sámpramp aposel [§]fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te Jems Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon. ³ Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwaek takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius. ⁴ Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outiri naenámp arop Judas Iskariot.

Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar

Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

⁵ Jisaso am éntér-sámpramp arop farákap tirá kérép naeria am farákapan

§10:2 ‘Aposel’rá sénámp kar fi te ‘Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop’ támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap farákapaonapok farákápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp napon. Jisas éréképá yáráknámp arop farákapan, tá Pol ntia Barnabasén kor ‘Aposel’rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.)

^{r9:33} Mt 12:22 ^{s9:34} Mt 12:24; Mk 3:22 ^{t9:36} Mt 14:14; Mk 6:34

^{u9:37} Lu 10:2; Jo 4:35 ^{v10:1} Mk 6:7; Lu 9:1

kar arakrá sér, “Yumo te ankwap fi aropaonapok tukup kwapono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tukup kwapono. ⁶Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tukup kipo. ⁷Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!’ ⁸Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámnpap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakánpap yéréperá kérép kipo. Ankank yumo sámnpap te kwaporok sámnpap napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.

⁹Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, máma ankank kékéria tukup kwapono. ¹⁰Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear yaopwae ará te ti-samp kwapono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek tapek nopok ankank sámnpap naenámpon. ¹¹Táte yumo ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo ankár fwapia nkea mér kip. Am némpouk arop kwapwe kare yae-párak arop yak nánko te, yumo ankár mén-tér saráp yakápia nánkár wakmwaek am némp pwarará tukup kip. ¹²Táte yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, yumo am nap mekamp koumteouráp arop ankar arakrá sér kipo: ‘Kwaromp yonkwae porokwe yumont yakano.’ ¹³Aerá sénapo, am nap mekamp koumteouráp arop yumwan warákárria érékép napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am fárakapan yaewour naenámpon. Aeno táte mao yumwan warákárria érékép mo napo

te, yumo sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yaewour naenámpon. ¹⁴Táte arop ankwap yumwan warákárria éréképea yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár fori pwararea warko tukup kwapono. ¹⁵Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkáráp Kwaro koumteouráp arop ankar kot naenámpek, Sodom ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámnpap mwanapon.” ^z

‘Nkwakwe make touwe korop naenámprá sénámp kar

Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

¹⁶“Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae mekamp as niamp ou mek sipsip niamp tirá kérép nampon. Aenampara, yumo ankár tákamao i konámpanámp yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámpaninikaokria yumo sánánkar porokwe fek yakáp kipo. ¹⁷Yumo arop fárakapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke námp fek éréképá tukupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon. ¹⁸Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok éréképea tukup mwarea napon. Aenapo, yumo am fárakapan kar farákápria ankwap fi arop ankar kor farákámp mwanapon. ¹⁹Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, ‘Yino am fárakapan te apaerá sér mwareano’rá ninik mwanape. Tá ‘Yino yinan turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano’rá ninik mwanape. Yumwan am ke fek táman yumo kar farákámp mwanap kar Kwaro yiráp ninik mek pap naenámpon. ²⁰Apae yumoku am kar farákámp mwanapanápe, yiráp Narop-

^w10:6 Jer 50:6; Mt 15:24 ^x10:10 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18 ^y10:14 Ap 13:51; 18:6
^z10:15 Stt 19:14-28; Ju 1:7 ^a10:16 Jo 10:12; Ap 20:29 ^b10:18 Ap 25:23

waromp Yiki Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámp-on. ^c

²¹ Arop fárakap náráp ankwapyaenápén kot nánko, tirá wour mwarea napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar naropwarén yoporria tirá wour mwarea napon. ²² Waeman kápae kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno arop ankár mér kárakáre fek yakrá akwapea pwarnámp yae fek nánko te, Kwaro man fwap warko warámp naenámp-on. ^{d23} Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pirikimpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Táráp waeman ék naeria námpon.

²⁴ Skul táráp te náráp tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor náráp arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono. ^{e25} Skul táráp akwapea maomp tisa yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea náráp arop tokwae yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Am arop fárakapao nap naropwarén e tokoprá ‘Belsebul’rá sénapara, mámá nap mek énéni yakápnap arop fárakapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon.” ^f

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar

Luk 12:1-9

²⁶ Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, “Aropao yumwan kwatae pap mwaria

napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupa yak námp te, nánkáráp érik korop naenámp-on. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon. ^{g27} Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokopeyakrá, am kar farákáp kipo. ²⁸ Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sinaenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ^h

²⁹ Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok piká párákap mono. ³⁰ Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon. ³¹ Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámp-on.” ⁱ

Jisasomp e érik sér mwanap kar

³² Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon. ³³ Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek ‘Ono te Jisasomp firáp mono’rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp

^c10:20 Jo 14:26 ^d10:22 Mt 24:9,13; Jo 15:18-21 ^e10:24 Jo 13:16

^f10:25 Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 ^g10:26 Mk 4:22; Lu 8:17

^h10:28 Je 4:12 ⁱ10:31 Mt 6:26

fek am aropan ‘Mao te onomp firáp mono’rá sénae rampon.’^j

Jisasén saráp ninik mwanap kar

Luk 12:49-53; 14:25-27

³⁴ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe niniki kwaponono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono. ³⁵ Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuao kor náráp éntupwarén nánko, tá yupuao kor náráp yupu táparápén yorowar, mak mwanaponono. ³⁶ Námoku ankáránkamp nap mekamp arop kok yorowar mwanaponono. ³⁷ Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik tokwae mo namp te, mao te onomp nouroup yak naenamp pourou mono. Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik tokwae mo namp te, támao kor onomp nouroup yak naenamp pourou mono. ³⁸ Tá arop ono touwe sámp nampaokria, onomp wakmwaek korop mo namp te, mao te onomp nouroup yak naenamp pourou mono. ³⁹ Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenamp te, maomp yiki yak te waeman akwapá moyak naenámpon. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki yak wampwe pwar namp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámpon.”^k

Arop yaewouri namp fek nopok sámp naenamp kar

Mak 9:41; Jon 13:20

⁴⁰ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Arop yumwan éréképea yaewour nap te, onan kor warámpea yaewour napon.

Tá arop onan warámpea yaewour nap te, onan sámp-kérép nánko ono ék namp Kwarén kor warámpea yaewour napon. ¹⁴¹ Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákária náráp nap mek warámpá akwap namp te, am profet sámp konámpnamp taknamp nopok sámp naenámpon. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákária onomp nap mek warámpá akwap naerá ninikianámp te, am yae-párák kare aropao sámp námpnamp taknamp nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámpon. ⁴² Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwapan nkea, mao te Jisasomp wakmwaek akwapnamp aropara, yaewour naerá ninikia man ént yink-sánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am taki namp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámpon.”^m

Jono náráp éréképá yarak i konámp arop fárákap

Jisasnámпок tirá kérépámp kar

11 Jisas námoku éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan am tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará am mwaekamp némpouk mwaek akwaprá koumteouráp arop fárákapan Kwaromp kar yénkrá farákáprá yarak.

² Jono man fákapea páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yaráknamp kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan, Jisasén turunkenkria tirá kérép. ³ Aenánko maok, am fárákap tukupea Jisasén turunkrá, “Amo te am korop naenámpría yépéknamp arop támao ni,

yino nánkár ankwapan yépékrá yakáp mwanámp nie?”ⁿ

⁴Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea kápae kare ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo: ⁵Yi nénérap arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámnpap arop wae wae pourou yiki kwapwe, tá woupwi kérnep arop fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop fárákapao kor warko fárámp, tá ankank moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa napon. ⁶Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon.”

⁷Am Jonomp éréképá yarak i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárákapan sérrá, “Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank ouwiraonánko, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono! ⁸Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konapono. ⁹Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápae kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon. ¹⁰Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénampon: ‘Wawenke!

Onomp kar farákáp naenámp arop sámnp-kérép nanko,

amwan manénkir meki akwap naenámpon.

Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!’^p

¹¹Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp ponankor arop fárákapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpon.

¹²Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan námp te, arop yoporráp kárakáre kor arop fárákapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon. ¹³Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon. ¹⁴Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono. ¹⁵Aenámpara, woupwiráp arop te ankár mámpá kar má wa kuno.

¹⁶Oukoumwan mámpá ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákáre koropea némpouk tankáprá ankwap fákáreráo ankwap fárákapan sér i konap niamp námpon. ¹⁷Mao sérrá, ‘Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámnp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.’ ¹⁸Tá taknámp Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenámpo arop fárákapao man sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sénapon.

ⁿ11:3 Mal 3:1 ^o11:5 Mt 8:2-4 ^p11:10 Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28

^q11:14 Mt 17:10-13

^{r19} Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárákapao man sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te fir fár tokwae konámp arop, tá wain ént fár tokwae konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.’ Aenámpan maok, mao tére námpao Kwaromp mér yéncép námp te kare kar ankankono.” ^s

**Kwatae ninik pwar monap
arop firan aropompnámp kar**

Luk 10:13-16

²⁰ Ankwap némpouk mwaek Jisas ká-pae kare kárákáre tokwae yéncép námpan maok, am fárákap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárákapan yoporimpono. ²¹ Takria arakrá sér, “Yumo taun Korasin mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yéncépnamp kárákáre niamp yéncépankoria te, am fárákap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria kápér i konap waempyam kápéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe mwaek sir mwarapono. ²² Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukupia touwe kwatae nénc naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ^{t23} Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napon. Táte

arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárákáre yéncép namp niamp take pourouráp yéncépankoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ^{u24} Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteouráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon.” ^v

**Jisasonámpok tukupea
anepér sámp mwanap kar**

Luk 10:21-22

²⁵ Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, “Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo máma ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárákapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnep aropan saráp yéncép nap táman, ono amwan ‘Aesio’rá sénampono. ^{w26} Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!”

²⁷ Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, “Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárákapan náráp Naropwar Kwar yéncép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. ^x

²⁸ Yumo arop fárákap tére tokwae wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononampok korop napo, ono yumwan anepér nénc nanampon. ²⁹ Ono yumwan sánknamp

^{r11:18} Mt 3:4 ^{s11:19} Lu 15:1-2 ^{t11:22} Amo 1:9-10

^{u11:23} Stt 19:24-28; Ju 1:7 ^{v11:24} Mt 10:15; Lu 10:12

^{w11:25} 1 Ko 1:26-29 ^{x11:27} Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35

am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop tenamp te, **yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara, yumo fwap anepér sámp mwanapon. ³⁰Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo, kakére fwapono.” ^y

**‘Sabat yae fek tére
kwapono’rá sénap kar**

12 Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp éréképá yáarak i konámp arop éréképea akwap. Aenángo am fárákapao yae porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá fépérrá tukup. ²²Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, “Amo nkeae! Waráp éréképá yáarak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank te tak napon.” ³Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapán sérrá, “Ae te yumo Devitoimp kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko, ⁴Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknap pan fáriapono. Am pan te fouara, arop fár mono. Pris fákáreráo saráp fári konapan niapon. ^{a5}Ae te yumo am kar lo fek yak námpan kor nke mori kwapono? Pris fákáre Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo

kwe-pwararea tére napan maok, am fek te kwatae ninik yak mono. ^{b6}Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran kwe-pwar námpon. ⁷Kwaro sérrá, ‘Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropompan saráp warákár nampon.’ Aeno táte yumo am mek yaknámp kar fwapia mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik naprá yurukup mo mwanapono. ^{c8}Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor poukwap konámpono.”

**Jisas Sabat yae fek arop yae
kwataenámp fwapi papámp kar**

Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

⁹Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp lotu nap mek akwap. ¹⁰Aenángo maok, am mek yaknámp arop ankáránkamp maomp yae te yonkwae yak. Aenángo maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpría, mokopon nke mwar ritea man turunkrá, “Ae te nomo fwap Sabat yae fek touwenámp arop fwapi pap mwanámp ni mo nie?” ¹¹Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapán sérrá, “Yumo ou mekamp arop ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek piká yak nánko te, mao fwap náráp sipsip warko ka-pap konámp te yumo wae mér napon. ¹²Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon.” ¹³Aerá séria pwarará am aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok, am arop wae náráp yae

**11:29 ‘Yaopwae yápare mek porokop’ te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. “Juda Tére konap Ninik” kware 7 fek nkeampo.

^y11:30 1 Jo 5:3 ²12:1 Lo 23:25 ^a12:4 1 Sml 21:1-6

^b12:5 Nam 28:9-10 ^c12:7 Hos 6:6; Mt 9:13

kor ékékér nánko, maomp yae kor wae kwapwe kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak. ¹⁴Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

‘Jisas te Kwaromp tére arop kareno’rá sénámp kar

¹⁵Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria am taun pwarará akwap. Aenánko ká-pae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, mao touwe-nap arop ponankor fwapokwaprá kák.

¹⁶Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo onan, mao tére námponorá arop ankwap fárákapano wa nap fek érik séri kwapono.” ¹⁷Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámp sérimp kar wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,

¹⁸“Mámáte onomp tére aropan ono wae nánapi pwara nampon. Ono man warákár tokwaeria ono te man yonkwae kárámp nampon. Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko

mao yae-párák kare ninik fekamp kar ankwap fi mekamp arop fárákapan farákáp naenámpon. ^d

¹⁹Mao te arop yopor kar sér mo, kar tokwae tékén sér mo.

Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyará

wumwi kar fek kar farákáp mono. ^e

²⁰Kaeak nunuri yak námp te, am te ponankor tákár mono.

Táte kárákáre monámp lam mekamp wik

yurunk kánanke kwarok námp te ponankor torokwari pap mono. ^{††}

Mao fwap térerá yakrá akwapea yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpon.

²¹Táte kápaek kare ankwap fi mekamp arop

man méria, man yépékrá yakáp mwanapon.” ^f

‘Jisas te Belsebulomp kárákáre fek tére námp’rá sénap kar

Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

²²Am ke fek táman arop fárákapano arop ankáránkamp kwatae-arop noumpoukoupá yak námp Jisánámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top kour aompi yak. Aenánko Jisas man fwapi pap nánko, mao wae kar séria yi fwap nke. ²³Aenánko kápaek kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, “Ae te mámá arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?” ^{g24}Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, “Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námp maomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono.” ^h

²⁵Aerapan maok, Jisas am fárákapano ninik mek wae méria am fárákapan sérrá, “Ankáránkamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárákáre yak naenámpon? Waeman kwatae akwap naenámpon. Táte ankáránkamp némpoukamp arop, tá ankáránkamp nap mekamp arop kuk pirékarea yorowar nánko te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono. ²⁶Aeno táte Satan kok námoku yorowar nánko te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárákáre yak naenámpanáp?

^{††}12:20 Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono.

^d12:18 Mt 3:17

^e12:19 2 Ti 2:24

^f12:21 Ais 42:1-4

^g12:23 Jo 7:31

^h12:24 Mt 9:34

²⁷Táte kare, Belsebul onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéyéperá kérép nampán nánko te, wa yiráp arop fárákapan yaewouránko kwatae-arop yéyéperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon. ²⁸Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéyéperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te yumo nke nap fek wae ék nám, ará mér kipo. ⁱ

²⁹Mokopia aropao ankwap kárákáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpo? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárákáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek papará am mek tankápnám ankank fwap ti naenámpo. ^{j30}Táte arop onomp nouroup mo nám te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek koumteouráp aropan koupoukour mo nám te, mao am fárákapan ti-yéyépe nánko, pírikimp konapon.

³¹Aeria ono yumwan sénampon, ‘Kwar te koumteouráp arop fárákapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpo. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ^{k32}Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpo.”

Aropamp ninik mek yak nám maomp karao érik yénképnám kar

³³Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon. ³⁴Yumo kwatae kare arop tákamti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak nám te, am támao maomp táp meknám am takeniamp kar sérar i konámpon. ^{l35}Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknám kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.

³⁶Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae fek te, koumteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-nám nik mo, kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon. ³⁷Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan ‘Kwapwe kare arop’rá sér, tá ‘Amo kwatae arop’rá sénaenámpo.”

‘Jisao kárákáre yénképano’ ria sériap kar

Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸Aenángo am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre Jisasén sérrá, “Tisa, yino amo Kwaromp kárákáre yénkép napo, nke mwaro.” ^m

ⁱ12:28 Ap 10:38 ^j12:29 1 Jo 4:4 ^k12:31 Hi 6:4-6 ^l12:34 Mt 15:18

^m12:38 Jo 6:30; 1 Ko 1:22

³⁹Tá nopok Jisas am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao ‘Kwaromp kárakáre nke mwar’rá sénapon. Táte ono am fárakapan Kwaromp kárakáre fwap yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp Kwaromp kárakáreran saráp yénkép nanampon. ⁴⁰Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink, kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar yinink, kumur yininki yak naenámp. ⁴¹Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar farákáp nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop fárakapan yurukup nám arop fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor yurukup nám fek fokouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp mwanapono. ⁴²Wokwaek kar yae-mánkwán mwaek panek yaknám kwin te apár faek karaok yak nám arop maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknám arop ankwap te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop yurukup nám fek yae-mánkwán mwaek panek yaknám Kwin am mek fokopeyakria, mámá ke fekamp koumteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámp.” ^p

**Kwatae-arop warko
arákarrá koropnám kar**

Luk 11:24-26

⁴³Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Aeno táte kwatae-arop arop ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monám apár mekmwaek yáarak. Yáarakria, am mek anepér sámp naenámp nap oupourouk nám arop maok, mao nke mono. ⁴⁴Aeria maok, mao sérrá, ‘Wampweno. Ono manénkir yakea koropnám nap mek akwap nae’ ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak. ⁴⁵Aenángo te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp kwatae ninikan kámákár nám éréképá koropea am nap mek tukupea yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare yak námpon. Tá taknám oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp arop fárakapao kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon.” ^q

**Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp
fákáre koropnap kar**

Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

⁴⁶Jisas koumteouráp arop ankwap am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakáprá Jisasént kar sér mwaria. ⁴⁷Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape.”

⁴⁸Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Onomp

^m12:40 Jo 1:17 ^o12:41 Jo 3:5 ^p12:42 1 Kin 10:1-10

^q12:45 2 Pi 2:20-22 ^r12:46 Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14

éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?”⁴⁹ Aeria námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, “Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákaponu.”⁵⁰ Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono.”^s

Arop yopwar mek ankankou yirirnámp wounáp kar

13 Am yámarak táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank.² Aenángo, kápae kare koumteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, koumteouráp arop ponankor ént woupwi mek fokouri yakáp.³ Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar fárákáp. Aeria sérrá, “Yumo wawenke! Arop ankáránkamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono.”⁴ Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp nánko, antao koropea fépér.⁵ Tá ankwapmwaek péri kor yárákár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek piká tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok,⁶ yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpono.⁷ Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek piká tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak.⁸ Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankáp námp te, waeman

fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámp. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámp. ⁹Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno.”

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi

Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰ Jisas am kar fárákápea pwar nánko, maomp éréképá yárák i konámp arop fárákapan koropea Jisasén turunkrá, “Amo apaeritea am fárákapan wounáp kar fárákáp naponu?”¹¹ Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpeyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop fárákapan te mono.”¹² Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nánko te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámp. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námp am maomp yaekamp pwarokwap naerámpono.”¹³ Am taki yak námp táman, ono am fárákapan wounáp kar sénampon: Am fárákapano am ankank énoukoup napao maok, am fárákapan te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono.¹⁴ Am koumteouráp arop fárákapano mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpono. Mao sérrá, “Yumo waeman kar wa napao maok, am kar fi te mér mo mwarea napon. Yumo wae énoukoup napao maok, ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon.”

¹⁵ Am koumteouráp arop fárákapano ninik te

^s12:50 Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11 ^t13:11 1 Ko 2:10

^u13:12 Mt 25:29; Lu 8:18

kárákáre yak námpon.
 Aeria am fárákapano kar wawantá
 woupwi kákaria yi wouri yakáp napon.
 Aenapara, am fárákap te ankank ankwap
 nkeria,
 maomp woupwi kar wawia
 maomp ninik mek kar fi mérantánoria
 napara,
 mao warko arákarea ononampok korop
 napo,
 am fárákapan fwapokwaprá kákantáno.’
 v

¹⁶ Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá
 yiráp woupwi fwap kar wawi konapara,
 Kwaro yumwan ourour sánk naenám-
 pon. ¹⁷ Ono yumwan kare kar sénam-
 pon, wokwaek kápae kare profet fákáre
 ntia yae-párak kare arop fárákapan ouk-
 oumwán yumo nkenap ankank má nke
 mwar karapao maok, nke moiapon. Tá
 oukoumwán yumo wanap kar má wa
 mwar karapao maok, wa moiapon.” w

Ankankou fek wounápnámp kar fi

Mak 4:13-20

¹⁸ Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo
 am ankankou yopwar mek yirir i konap
 fekamp wounáp kar fi wawenk. ¹⁹ Arop
 Kwaro náráp firáp taokeyak naenám-
 pan karan wa námpao maok, am kar fi
 fwapia mér mo nap te, mwaeak piká
 tanknámp ankankou niampon. Satano
 koupour kar koroprá am kar Kwaro
 arop ninik mek ankank ounámp yimp
 námp te, mao ti-akwap konámpono.
²⁰ Ankankou ankwapmwaek ankore
 mek péri kor yárakárnámp kwar
 yumuntuk piká tank námp te arop
 koupour kar kar wawia sámpea
 warákár. ²¹ Aenapao maok, am kar
 te arák kwar mek pik mono. Am te
 kánanke kwarok ke fek saráp yak nánko
 maok, mao Kwarén mérámp táman

ankwapao námwan kar kwatae sérrá,
 nkwakwe make sokoro napo, maomp
 mér námp te koupour kar kwatae
 akwap konámpon. ^{x22} Tá ankankou
 ankwap wiráp paok wi fi mek piká
 tank námp te, arop wae kar sámp
 námpao maok, apárokamp ankankantá
 ninik tokwaerá kápae kare mani kénk
 naerianámp ninikao Kwaromp kar
 oupouropá pap nánko, mao te ki tank
 mo námpon. ^{y23} Aeno am ankankou
 kwapwe kare kwar mek piká tank námp
 niampon te, arop kar wawia am kar fi mér
 námpono. Aenánko mao fwap ki 100,
 60, 30 arakrá tankáp konámpono.”

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

²⁴ Warko Jisas ankwap wounáp kar
 arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro
 náráp firáp taokeyak konámp te, arop
 ankwapao wit ou yopwar mek yirir i
 konámp niampon. ²⁵ Aenámpao maok,
 am koumteouráp arop pampi yakáp
 napo, kumuruk maomp yopor arop
 kánánkámp koropea kwatae apwar
 pwae ki wit fi mek yiriria pwarará
 akwap te. ²⁶ Wakmwaek am wit párea
 wae ki tank naeria nánko, nke napo,
 am apwar pwae kwataeao kor mént
 forokor. ²⁷ Aenánko, am yopwar mek
 tére konap arop tukupea yopwar
 naropwarén sérrá, ‘Arop Tokwae, yino
 nik námp te, amo waráp yopwar mek te
 ankankou kwapwe mwar yoroi napon.
 Mokopia apwar pwae kwatae am mek
 yakáp námpono?’

²⁸ Aerapo maok, mao am fárákapan
 sérrá, ‘Yopor arop ankárankampao
 am apwar pwae kwatae sira námpon.’
 Aeránko, am tére aropao sérrá, ‘Ae te
 amo nik nap te, yino tukupea am ap-
 war pwae kwatae moroprá koupoukour

v13:15 Ais 6:9-10; Jo 12:40 w13:17 1 Pi 1:10-12 x13:21 Kl 2:7

y13:22 Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10

mwanámp nie?’²⁹ Aerapo maok, nopok mao am fárákapan sérrá, ‘Mono! Yumo takria apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape.’³⁰ Énékér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaek wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanapono.’”^z

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar

Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

³¹Tá warko Jisas am fárákapan wounáp kar arakrá sér: “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankárankao mastet ou sámpea yopwar mek yoroinámp niampon.³² Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke kwarok kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria te ankwap pourouráp yopwar mekamp firan kámákár akwap námpon. Akwapea yao niamp nánko, antao kor fwap koropea am yowe mek tankáp i konámp.”

³³Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te yis niampon. Yupu ankárankampao am yis sámpea plaua dis mek yokwapea méntér arákare-anánko, yámpea tokwae kar i konámp niampon.”

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar

Mak 4:33-34

³⁴Am kápae kare kar Jisaso kounteouráp aropan farákáp námp te wounáp kar mwar farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákáp námpono.³⁵ Aenámpan am te wokwaek

profet ankwapao sérimp kar méntér pwi námpono. Wokwaek mao sérrá, “Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te wounáp kar fek sénanampon. Ono am arop fárákapan wokwaek Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia mek wouroumpea yakrá koropea oukoumwan námpan sénanampon.”^a

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

³⁶Takia pwarará Jisas kounteouráp aropan párapokrá wae nap mek akwap. Aenánko maomp éréképá yarak i konámp arop fárákáp koropea man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornámp wounáp kar fi farákápae.”

³⁷Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou yoro námp te Aropamp Tárápono.³⁸ Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp taokeyak-námp mekamp kounteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te Satanomp kounteouráp aropono.^{b39} Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp ke te mámá apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tére konap arop te ensel fákáreno.⁴⁰ Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te taknámp nánkár mámá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon.⁴¹ Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnámp kwatae pap konámp ankank, ntia kápae kare kwatae niniknap arop fárákapan fárarámprá párapok mwanapono.⁴² Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo,

^z13:30 Mt 3:12

^a13:35 Sng 78:2

^b13:38 1 Ko 3:9

am yaomwi mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon. ⁴³Am ke fek táman yae-párák kare koumteouráp arop fárákap te náráp Naropwaro maomp firáp taokeyaknám mek yakáprá yámarnám wae tákapá yakáp mwanapon. Arop woupwirápao nám kwamp te, ankár māmá kar má wa kuno.” ^{cd}

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenám wounáp kar

⁴⁴Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak nám te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoroepa nkeaka warko oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank ponankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek yopwar am sámp nám niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

⁴⁵Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak konám te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe kare [‡]Disnis téreria am fek mani sámp. ⁴⁶Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankárank kwapwe kare kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am mani fek am anani kor kwapwe námoku naenám sámp nám niampon.”

Umbenan wounápnám kar

⁴⁷Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp

firáp taokeyak konám te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápea kare nkwakwe make éntékam ti. ⁴⁸Am umben mek te top pwarámpeyak nánko, forokwapea sakwap paprá tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenám kákrá, kwatae éntékam épér i konap niampon. ⁴⁹Nánkar māmá apár pwarnám yae fek taknám mwanapon. Ensel fákáre ékia yae-párák kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan farámprá párapop mwanapon. ⁵⁰Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.”

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

⁵¹Jisaso námoku éréképá yáarak i konám arop fárákapan turunkrá, “Yumo te māmá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapao Jisasén sérrá, “Yeno.” ⁵²Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárákap te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konám mek korop napao maok, am fárákap te arak napon: Nap naropwaro náráp nap mekamp maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank nám niampon.”

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sánpap kar

Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

⁵³Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap. ⁵⁴Mao akwapea námokuráp taun

[‡]13:45 ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénámp te, solwara mek kour mekampo yumwi fek kárákap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapon. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapon.

mekria am fekamp koumteouráp arop am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar fárákáp. Aenánko am fárákáp wawia kokorokoria sérrá, “Am mámá mér ntia Kwaromp kárákáre yénkép nám páte maokamp sámpea námpon?”^{e55} Mámá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems, Josep, Saimon, Judas, am fárákáp te maomp nánaeounápono.^{f56} Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp naponno. Maomp mér ponankor te maokamp sámp námpono?”⁵⁷ Aeria am fárákáp Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Profet te kápae kare némpouk e yak námpono. Aenámpan maok, mao námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.”⁵⁸ Aenámpara, Jisaso am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép mono. Waeman mér mo napantá námpon.

**Arop ént mek nérrá kák konámp
Jon sumpwinámp kar**

14 Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar korop nánko wa.² Mao náráp tére aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp Jono warko apár me meknámp fárámp námpono. Aenámpara, maomp yaek-námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon.”³⁻⁴ Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodiasén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias am te pwi yak mo námpon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon.⁸⁵ Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop fárákáp te, Jon te profetonoria ninik nap

ara, mao am fárákapan apápria man sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak.⁶ Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp yaeran níkia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenánko, am ke fek am Herodiasomp namom éнки am arop ou mek kaerá yárák nánko, Herot nkea warákár tokwae.⁷ Aeria maok, man kar papria sérrá, “Kare kar yámar mek yak námpráp amo námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono.”⁸ Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, “Amo Herotén sénapo, arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk naenámppono.”⁹ Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek fou e séri tenámp kwamp maok, ‘Sánkenk’rá sérimpon.¹⁰ Mao arop ankáránk sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea Jonomp yápare kor karámp-fárákáp.¹¹ Takia am yepe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tárápan sánk. Aenánko mao sámpá akwapea éntupwarén sánk.¹² Aenapo maok, Jono éréképá yárák i konámp arop fárákáp koropea maomp yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákáp tukupea Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar

Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

¹³ Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknám némp pwarará bot sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap.

Aenánko maok, kounteuráp arop mao akwap námp wawia am yakánpap némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup. ¹⁴Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae kare kounteuráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisas am fárákapan yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. ^h

¹⁵Tá wae kumur mek maomp éréképá yáarak i konámp arop fárákap maonámpok koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo, wae kumur naeria námpono. Amo mámá kounteuráp arop wae tirá kérép napo, wonae fik mwaekamp némpouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fánanápono.” ¹⁶Aerapo maok, nopok Jisas sérrá, “Apaeritea tukup mwanápono? Yumo támao fir nénkenke.” ¹⁷Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te mapek fir tank mono. Pan yankapramp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono.” ¹⁸Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke.”

¹⁹Aeria maok, kounteuráp arop fárákapan sérrá, “Apwar pwae fek tankápenke.” Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am kounteuráp arop táman nénk. ²⁰Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon. ²¹Am arop fárákap te 5,000 niamp

arakerao fáriapon. Am te kounteou tárápu te kouroump mono. ⁱ

Jisasó ént yumunturik koropámp kar

Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

²²Jisasó námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo manénkir bot mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke.” Aeria maok, námoku mwar kounteuráp arop fárákap tirá kérép naeria. ²³Mao kounteuráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak. ²⁴Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeknámp koropea bot panánkár. ^{j25}Aenánko, wae wakor naenámp fápaie nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik. ²⁶Aenánko, am fárákap mao ént yumunturik koropnámp nkea, kour me woukouria sérrá, “Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!” Aeria apápria fépénénka wae. ^{k27}Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, “Yumo sánánkar kárákáre fek yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapono!”

²⁸Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae.” ²⁹Aeránko maok, Jisasó man sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisas-námpok akwap. ³⁰Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”

^h14:14 Mt 9:36; 15:32

ⁱ14:21 Mt 15:38

^j14:24 Lu 6:12; 9:28

^k14:26 Lu 24:36-37

³¹ Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoroepa sérrá, “Amo te mér tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe ninik sámp napon?”
³² Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar.
³³ Aenánko bot mek tankápnar arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!”¹

**Jisaso Genesaret mek kápae
 kare touwenap arop
 fwapokwaprá kákámp kar**

Mak 6:53-56

³⁴ Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwanwaek fik apár Genesaret mek.
³⁵ Aenapo am mekamp kourouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare touwenap arop Jisasnámpek éréképá korop.
³⁶ Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waemyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe wae fwap naenampon.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waemyam fek yae papnap arop fárákapamp touwe warko wae fwap námpono.^m

**Kwaromp lo appeyaenámp
 loan kwe-pwarnámp kar**

15 Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnar arop fárákap Jerusalem meknámp Jisasnámpek koropea sérrá,
² “Apaeritea amo éréképá yárák i konap arop fárákap nomp appeyaenápo nomwan sápap lo kar ták-sinaponono. Am fárákap fár mwarianap ke fek te yae yárák i konapaok mo nap tene.”

³ Nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo Kwaromp lo kwe-pwarará, yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon?”

⁴ Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp karwaokampo.’ Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi naenampon.’ⁿ⁵ Aeno yumo te arop fárákapán ‘Arakenk’rá sér i konapon: ‘Yumo maní ankank yiráp éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am ankank te Kwarén sánk nanampria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap sénanaponono.’ Yumo aerá sér i konaponono.
⁶ Am taknap ninik tá-mao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámprá yiráp tékénou káknar loan saráp narek samp-tukup napon.
⁷ Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare sénámpon:

⁸ ‘Am arop fárákap te náráp kar mwar onomp e sakap naponono. Aeno maomp ninik te onan panek yakáp napon.

⁹ Am fárákap aropamp lo karan saráp fárákápria sérrá, “Máte Kwaromp karonono.” Aenapara, am fárákap te onan kwaporok mwar lotu naponono.”^o

**Ankank arop ninik
 mek oumi pap konámp kar**

Mak 7:14-23

¹⁰ Aerá séria maok, Jisas kourouráp aropan koropenkrá wumwiria maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourouneke.
¹¹ Ankank táp mek pik námpe te arop ninik mek kwatae pap mo i konámponono. Aeno ankank arop ninik mek yak námpe maomp táp meknámp

¹14:33 Mt 27:54

^m14:36 Mt 9:20-21

ⁿ⁵15:4 Wkp 20:9

^o15:9 Ais 29:13

ek oukur korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpon.”^p

¹²Am ke fek táman Jisas éréképá yáarak i konámp arop fárakap koropea Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae mér rape?”

¹³Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar te mao wae yopwarrápono. Ká-pae kare ankank mao námoku yoro moi tari námpan te, am ponankor fi make mokwap naenámon. ¹⁴Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwareнке! Am fárakap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnap arop fárakapan mwae kup yénkép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp arop ankwap yi wurumpi yaknámp aropan mwae kup yénképria te, énénkér apár me mek pik nereea nepon.”^q

¹⁵Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik mek oumi papnámp kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa mwaro.” ¹⁶Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rape? ¹⁷Ae te kápaе kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi mwae-párak akwapea tukwi nap mek pik námp te mér mák rape? ¹⁸Aeno ankank táp meknámp ek oukur korop námpao maok, am te ninik meknámp korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap konámpon. ¹⁹Ankank ninik meknámp koropánk i konámp te arakono: Ninik kwataenap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu kokopor mwanap ninik, tá pwarápae sánk konámp kokopor ninik, tá oukun

i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárá sér i konap ninik, wouroump sokwak i konap ninik. ^{r20}Ará ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop manénkir yae yárar moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap mono.”

Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar

Mak 7:24-30

²¹Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon mekmwae akwap. ²²Aenángo Kenan fi mekamp yupu ampok yak námpao maonámpok koropea Jisasén téken arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk woukoupea kwatae papáne!” ²³Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao éréképá yáarak i konámp arop fárakapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá yupu má nomp wakmwae wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”

²⁴Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yaewouraeria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá Kwaro onan sámp-kérép námpono.” ²⁵Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!” ²⁶Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan “[¶]sánkantáno.” ²⁷Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakápnap as te naropwaro

[¶]15:26 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámpon.

fánámp fir tiri párapop pikrink nánko, fwap am tirá fári konapono.”²⁸ Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono.^s

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

²⁹Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank.³⁰ Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárakap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárakapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknám arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák.³¹ Aenánko am arop fárakap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknám arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yarak námwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námwae!” Aeria maok, am fárakap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar

Mak 8:1-10

³²Takia pwarará Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárakapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mamá arop fárakapantá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono.

Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeak poporokweantáno.”^{t33} Tá nopok mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mamá arop ou tokwae má pwi naenampono?”³⁴ Tá nopok Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárakapao sérrá, “Yinomp pan te fákáne tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpon.”

³⁵Aerapo maok, tá Jisaso am koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.”³⁶ Mao am pan fákáne sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákária mao éréképá yarak i konámp arop fárakapao yæk nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo,³⁷ wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákáne basket mek kák napo, top koupour yak.³⁸ Am fáráp arop te 4,000 niamp arake. Aenampan maok, yupu ntia táráp te kouroump mono.³⁹ Takia Jisaso am koumteouráp arop fárakap tirá kérépea pwarará, bot mek korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpon.

Jisasén ‘Kwaromp kárakáre yénkép napo nke mwar’rá sériap kar

16 Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria man sérrá, “Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárakáre yénkép napo, yino nke mwaro.”^{u2} Aeapan maok, nopok Jisas am fárakapan sérrá, “Kumur mek yumo nke napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naeane.’³ Tá koumounek yumo arakrá sér i

^s15:28 Mt 8:10,13

^t15:32 Mt 14:14

^u16:1 Mt 12:38; Jo 6:30

konapono: 'Yámar mek támáre nánko, oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.' Tá kare! Yumo waeman take pourouráp ankank nkea yae-párák yámar mek yurukup i konapan maok, yumo oukoumwan mámá ke fek koropánknámp ankank fwapia yurukup mo napon. ⁴Yumo te Kwarén wparnarp koumteouráp arop kwataerao 'Kwaromp kárákáre nke mwar'rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp kárákáre ankwap ankárank yénkép mono. Yumo Jonanimp kárákáre aran saráp nke mwanapono." Aerá séria Jisas wae am fárákapan pwarará akwap. ^v

Yisan wounáprá sénámp kar

Mak 8:14-21

⁵Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárákap wae ént aokore tokwae tápampea tukupea nkwanwaek fik napao maok, am fárákap te pan sámp mo, ník mo pwarará tukup. ⁶Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo fwapia taokeyakápria yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ^{w7}Aenángo, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, "Am te nomo pan sámp mo, yaenémpi korop námpan sénámp." ⁸Jisas wae am fárákapamp kar wawia sérrá, "Yumo te yiráp mér kánanke kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, 'Yino pan mo námp'rá sérarapon? ⁹Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ^{x10}Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek tankáp nánko te, apaekamp basket mekia kákapono? ^{y11}Ae te mokopono?

Yumwan ono 'Pan sámpenk'rá sér moi namp te, yumo mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo." ¹²Aeránko maok, am fárákapao wae mér, Jisas te ankár 'Pan mekamp yisan mér kar kip'rá sér mono, 'Am fárákap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákárerao yénkrá farákáp konap karan mér kar kip'rá sénámp onra ninikiapon.

Pita Jisasén 'Krais'rá sérimp kar

Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

¹³Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapan turunkrá, "Koumteouráp arop fárákap te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?" ¹⁴Aerá turunkánko maok, am fárákapao sérrá, "Amwan te ankwap fárákapao 'Arop ént mek éné i konámp Jon'rá sér. Ankwap fárákapao 'Mao te Elaija'rá sér. Ankwap fárákapao 'Mao te Jeremaia', tá 'Ankwap profet'rá sénapon." ^{z15}Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumoku kare te onan te 'Wa'rá sénapon?"

¹⁶Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Amo te Krais, ^{ss}amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono." ^{a17}Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Jonomp táráp Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nánko, amo waeman kare sénapono! Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar yámar mek yak námp mao támao amwan yénkép námpono. ^{b18}Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono.

§§16:16 "Juda Tére konap Nínik" Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.

^v16:4 Jo 1:17 ^w16:6 Lu 12:1 ^x16:9 Mt 14:17-21 ^y16:10 15:34-38

^z16:14 Mk 6:14-15 ^a16:16 Jo 6:69 ^b16:17 Mt 17:5

Aenanko sumpwiramp kárakáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ^{c19} Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek taokor naenámpon. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te, Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámpon.” ^{d20} Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yárok i konámp arop fárákapan kar kárakáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Kraiss támaono”rá séri kwaponon’rá sérimpan.

**Jisas ‘Námo sumpwia fárámp
nanam’rá sérimp kar**

Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

²¹ Takia pwarará am ke fek táman Jisaso mao éréképá yárok i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko, lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop mao onan touwe tokwae sáp napo, sámp nanampon. Takia am fárákapao onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yininki yakea nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpon.”

²² Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk koropan-táno.” ²³ Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapea! Amo onomp mwae kup taokor kwaponon. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaok saráp napon.”

²⁴ Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yárok i konámp arop fárákapan

sérrá, “Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp ninik te wampwe pwarará, ono touwe sámp nampaokria maok, onomp wakmwaek korop naenámpon. ^{e25} Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwapan onan ninikria náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon. ²⁶ Táte arop ankwapan apárokamp kápae kare ankankan saráp sámp-prá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon? ²⁷ Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropaoi nap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ^{f28} Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwapan fárákapan oukoumwan sumpwi mo, yakápría, manénkir Aropamp Táráp *king yoroia ék námp ankár nke mwanapon.” ^g

**Jisasomp pourou mek
wae tokwae nkeap kar**

17 Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapaná Jon, makia éréképea ankwapan faonkwe tokwae narek karaok pokea, mao námoku mwar yakáp. ² Aeapo maok, am fárákapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar

^{*}16:28 “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae.

^c16:18 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20 ^d16:19 Jo 20:23 ^e16:24 Lu 14:27

^f16:27 Mt 25:31, 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12

^g16:28 Mk 9:1; Lu 9:27

pourourápi akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnám wae tokwae niamp, tá maomp waempyaráp ankank te wupwi kor karia, wae takapa wae. ^{h3}Aenánko, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija [†]am fek koropea méntér yakria Jisasént kar sénepo, am arop yaworan kor wae nke. ⁴Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanám te kwapwe kareno. Amo ‘Takaé’rá sénapo te, ono fwap sákae yininkaopwe mapek woukour nanampono. Ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor.”

⁵Oukoumwan takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae takap-nám kouwwe wupwi ékia am fárákapan oupouroup. Aenánko am meknám arop kar niampao am yininkaopwean sérrá, “Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárám nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ⁱ

⁶Aeránko, am arop yininkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tirinka waeapon. ⁷Aenapo Jisaso am fárákapan wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, “Yumo apápi kwaponno. Ferám-penke!” ⁸Aeránko ferámprá narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak nánko nke.

⁹Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pikria Jisaso am fárákapan kar kárakáre sérrá, “Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank mámáte séri kwaponno. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me

meknám Kwaro warko fárámpá pap-nám ke fek naenampon.”

¹⁰Aeránko maok, mao éréképá yárok i konám arop fárákapan man turunkrá, “Mokopia lo yénkrá farákápan konap arop fárákapan sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Kraiss wakmwaek korop naenam’rá sénapon?” ^{j11}Tá nopok Jisaso sérrá, “Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank fwapokwap naenampon. ¹²Ae naenampan maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpan maok, arop fárákapan man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make naponno. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap mwanaponno.” ^{k13}Jisas takrá sénánko, mao éréképá yárok i konám arop fárákapan wae méria, mao te arop ént mek nér i konám Jonén sérianrá ninikiapon. ¹

**Jisaso kwatae-arop
woukoupeyáknám
táráp fwapi papámp kar**

Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

¹⁴Wae tukupea koumteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér, ¹⁵“Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek piká párákap, tá kápae kare por ént mek piká párákap. ¹⁶Mak i konámpan waráp éréképá yárok i konap arop fárákapanapok warámpá akwap nanko, am fárákapan te fwapi pap mwanap pourou mo naponno.” ¹⁷Aeránko maok, nopok

[†]17:3 ‘Moses ntia Elaija’: Moses te lo farákápnám arop. Elaija te Kraiss korop naenampan profet kar sérariap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákáreráo sériap kar táman wae pwi pap námpono.

^h17:2 2 Pi 1:16-18

ⁱ17:5 Mt 3:17

^j17:10 Mal 4:5

^k17:12 Mt 11:14

^l17:13 Lu 1:17

Jisaso arakrá sér, “Yumo koumteouráp arop yumo Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwae sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mampok warámp-sankoropenke.”¹⁸ Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap nángo maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare.¹⁹ Aenko mao éréképá yárák i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?”

²⁰ Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo fwap máma faonkwe man sérrá, ‘Amo fárámpea ankwapmwae akwapae’ napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámp te yak mono.”²¹ Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon.”

**Jisas námoku sumpwi naenámp
ankwap por sérimp kar**

Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

²² Jisas énéni Galili mek tukupria maok, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákapamp yaek pap mwanapon.”²³ Aenapo am fárákapao faropea péri me mek páte napo, yinink yae yakea warko fárámp nae-námpon.” Aeránko maok, mao éréképá yárák i

konámp arop fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae.²⁴

**Jisaso lotu nap tokwae mek takis
mani sirarámp kar**

²⁴ Wakmwae am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap tokwae mek mek takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér, “Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir konámp nie?”²⁵ Aerapo maok, Pita sérrá, “Yeno. Wae sir ko-námpono.” Aeria mao wae nap mek youmpea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir Pitan wounáprá turunkrá, “Saimon, amo nik nap te apaeno? Apárokamp king fákáre takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni, námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?”²⁶ Aerá turunk nángo maok, nopok Pita sérrá, “Ankwap fi aropao nap fekamp sámp konaponno.” Aenánko nopok Jisaso man sérrá, “Takianánko te námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok, nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono.”²⁷ Aeno lotu nap tokwae mek mek takis ti konap arop nomwan yoporantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir érékép nap maomp top kor kununkwapea am mekamp mani náparamp sámpae! Amo am mani sámpea am fárákapan sánk napo, nomo énénkér nomp takis pwi naenámpon.”

**‘Kwaro maomp firáp taokeyaknámp
mek wa tokwae kari yak
námpono’rá sénámp kar**

18 Am ke fek Jisas éréképá yárák i konámp arop fárákap Jisas-námpok koropea sérrá, “Kwaromp firáp taokeyaknámp mek te wa narek tokwae kari yak námpon?”^p

²Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae ránko koropea am fárákapamp amore mek fokopeyak náanko yénkép. ³Aeria mao sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek te yoump me kareno. ⁴Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknám mekamp arop ponankor kámákár akwap námpon. ^r

⁵Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp nám te, mao onan kor warákárria warámp námpon.” ^s

**Arop ankwapamp mér nám
kwatae pap konámp kar**

Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

⁶Jisaso warko arakrá sér, “Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan mér námpan maoianánko am táráp onan mér nám pwar nám te, wae manénkir arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.

⁷Apárokamp arop fárákap arop ankwapan yampourou napo, mao kwatae ninik nap te am yampourounap arop fárákap te koupoutáráp nape. Tá kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnám aropao maok koupouteane.

⁸Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek

sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énékér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno. ⁹Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nángo te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapon. Takria amo énékér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.

¹⁰Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárákapao taokeyakáp konap ensel fákáre [‡]te onomp Naropwar yámar mek yak nám, maomp yimetáp te wae nke konapon. ^{†11}Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon.” ^u

Sipsip moyak konámp wounáp kar

¹²Tá Jisaso warko arakrá sér, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nángo te, mao te akwapea oupourounk mo naenám nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupourounk i konámpon.

¹³Ono yumwan kare kar sénampon:

[‡]**18:10** “Taokeyakáp konap ensel rá sénám te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankákárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámprá mér napon.

^q**18:3** Mt 19:14

^r**18:4** Mk 10:43-44

^s**18:5** Jo 13:20

^t**18:10** Lu 15:1-7

^u**18:11** Lu 19:10

Mao am sipsip akwapea oupouroukia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár akwap námpon. ¹⁴ Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri máamá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te ‘Mono’ ria námpon.”

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

¹⁵ Tá Jisaso warko arakrá sér, “Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yéncépampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énénkér ankárankamp ninik fek yak nepono. ^{v16} Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon. ^{w17} Aeno táte mao am fárákapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.

¹⁸ Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámpon. Tá ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámpon. ^x

¹⁹ Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp

fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámpon. ^{y20} Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárákapamp ou mek yak nanampon.”

Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap nik mo pwar monámp kar

Luk 17:3-4

²¹ Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik nik mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?”

²² Tá nopok Jisaso man arakrá sér, “Ono amwan ‘Fákánek por wae támaono’rá sér mono. Ono sérrá, ‘Fákánek fére-sámpramp fákánek por’rá sénampon.

²³ Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono. ²⁴ Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnám arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono. ²⁵ Aenámpao maok, am nopok sánk naenám mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, ‘Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnám ankank fek nopok sankoropenke.’ ²⁶ Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, ‘Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkárap waráp ankank kwaporok

sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.’²⁷ Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor ‘Nopok sáp kwapono, wampweno’rá sér.

²⁸Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konep arop ankwap maomp 10 kina ‘Nopok sánk nanamp’ ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenánko mao náráp énénkér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákápá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, ‘Amo onomp 10 kina koupour nopok sápa!’

²⁹Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, ‘Amo onan aropompia kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.’

³⁰Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.

³¹Aenánko maok, tá méntér tére konap arop fárákáp mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér. ³²Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, ‘Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan “Námwan aropompae” ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank “Nopok sáp kwapono” ri pwara nampon. ³³Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep aropan aropomp moi napon?’

³⁴Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap taokeyak konap arop fárákápamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae sánk napo, mao kwaporok sámpnámp ankank warko nopok sánk naenámp, am fek akwapea pwar naenámp.

³⁵Táte yiráp ankwapnápo yumwan

napo kor, yumo yiráp ninik meknámp kar maonap kwatae ninik ník mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon.”^z

Jisaso ‘Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono’rá sénámp kar

19 Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik Judia mek ént Jordan tápamprá nkwanwaek fi mwaeak akwap. ²Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop fárákápamp touwe am fek fwapokwaprá párapok.

³Aenánko Farisi fákáre koropea Jisasén mokoepan nke mwar ritea arakrá sér, “Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwakwe make ankank fek poumou nap mekamp yupu pwar mwanámp nie?”

⁴Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te yumo lo fek yaknámp kar am te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámpon: ‘Wokwaek kar Kwaro kápae kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.’

^{a5}Aeria Kwaro sérrá, ‘Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt koump námp te, am anánkwap waeman ankáránkamp pouroui yak nepon.’

^{b6}Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap te waeman ankáránkamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono.”

⁷Aeránko maok, Farisi fákáreráo man sérrá, “Ae te Moseso nomwan lo sáприя sérrá, ‘Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.’ Aerá sérimp te mokopono?”^c

^z18:35 Mt 6:15; Ef 4:32; Kl 3:13

^a19:4 Stt 1:27

^b19:5 Stt 2:24; Ef 5:31

^c19:7 Lo 24:1-4

⁸Táte Jisaso am fárákapan sérrá, “Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap námpan maok, yumoku tá-mao, yupu pwar mwarrá kárákáre nantá, Moseso yumwan, yumoku takenkria pwará námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik yak mono. ⁹Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon.”

¹⁰Aeránko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákapao man sérrá, “Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanángo te, poumarop yupu sámp te wampweno.”

¹¹Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kápae kare koumteouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro kárákáre sánknámp ankwap fárákapao saráp tak napon. ¹²Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákap yupu ti mono. Mapekamp ankwap fárákap éntupwaro fárákap námp feknámpia kwaporok taki yakáp napon. Tá ankwap fárákap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp mwanap pourou mo nánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákap Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámp.”

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³Jisas am kar farákáp nánko, am ke fek táman arop fárákapao tárápu kánanke-táráp maonámpok éréképá korop. Am fárákapamp ninik te,

Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképá yárák i konámp arop fárákapao am arop fárákapan yopor. ¹⁴Aenapo Jisaso sérrá, “Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámake pourouráp arop fárákap-ampono.” ^{d15}Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkairoimp kar

Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

¹⁶Aenánko maok, arop ankáránkamp koroepa, Jisasén sérrá, “Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?”

¹⁷Táte Jisaso am aropan sérrá, “Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankáránkamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo.”

¹⁸Aeránko nopok am aropao sérrá, “Mokope lonono?” Tá Jisaso man sérrá, “Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo ‘Maoinámp’ ria kwekár kar ankwap séri kwapono. ¹⁹Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo.”

²⁰Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, “Am lo ponankor te

^d19:14 Mt 18:2-3

ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?”

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae.”

²² Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá ninik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

²³ Aenánko maok, Jisaso mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sir kare námpon. ²⁴ Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon.”

²⁵ Aeránko, maomp éréképá yárák i konámp arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”

²⁶ Tá Jisaso am fárákapan younkoupia sérrá, “Arop fárákap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”

²⁷ Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?”^e

²⁸ Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námp fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákapan onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. ²⁹ Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námp te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákapan yiki yaká yakáp mwanapon. ³⁰ Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

Wain yopwaran wounápnámp kar

20 Tá Jisaso warko ankwap wounápnámp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampon. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop érékép naeria akwap. ² Mao am fárákapan wae fwap ankáránk yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérépámpon. ³ Tá warko sarakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákapan koupoukour konap fek kwaporok yakáp. ⁴ Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’ ⁵ Aerá sénánko, am fárákapan wae tére

mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.

⁶Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárakap yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’

⁷Tá nopok am fárakapao sérrá, ‘Yinan tére sáp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’

⁸Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárakapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koropea térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékir koropá tére nap fek pwarampo.’

⁹Aeránko maok, arop fárakap kumur mek éntik ke nánko koropá tére nap am fárakap ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹⁰Aenapo, manmékir kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárakapao kuri ankár take pourouráp ankárank yae fek térea sámp konap mani ti. ¹¹Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá, ¹²‘Mámá arop fárakap wakmwaek kar koropea ankárankamp ke fek saráp tére nap te, amo yino sámpnám niamp puri fek nénk naponono. Aeno yino te manénkir kar koumounek-námpia tére tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae námpono.’

¹³Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Onomp nouroup e, ono amwan te kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp

nanaprá kar pap moi nám nie? ¹⁴Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te, onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárakap wakmwaek kar koropá tére napao maok, sánk nampono. ¹⁵Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?’ ¹⁶Aeno táte taknám wakmwaek kar yakápnap fárakap te meki tukup napan kár-pwarará mekok tukup mwanaponono. Tá nopok arop meki tukup nap te wakmwaek kar yakáp mwanapon.”

Jisaso yininkan sérrá, ‘Sumpwia fárámp nanamp’ rimp kar

Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

¹⁷Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárakap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeaoak Jisaso am fárakapan arakrá sér, ¹⁸“Yumo wawenke: Oukoumwan nomo Jerusalem mek tukup námpon. Am mekamp arop fárakap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá fárakáp konap arop fárakapamp yaek pap mwanapon. Aenapo, am fárakap kotria man sámp-wouroump mwanap kar pap mwanapon. ¹⁹Tá man ankwap fi arop fárakapamp yaek sánk napo, am fárakapao man wouroump kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko fárámp naenámpon.”

**Jems ntia Jon ‘Arop tokwae
yak nene’ ria ninikep kar**

Mak 10:35-45

²⁰ Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk naeria. ²¹ Aenánko Jisaso man sérrá, “Amo apaeran kikiank rape?” Mao Jisasén sérrá, “Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp wonae fik, ankwap waráp yae-párák mwaek tank nánko, ankwap waráp yae-mánkwan mwaekia tank nenepon.”

²² Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp ni-amp kap te yumo fwap sámp nenep nie?” Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, “Yino fwapon.” ^h

²³ Tá Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwan mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon.”

²⁴ Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor. ²⁵ Aenapo, Jisas am fárákapapan wumwiria koropenk ritea sérrá, “Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am fárákapapan poukwap konapono. Te arop nununkwiao kor kouramp

arop fárákap náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon. ²⁶ Aeno take pourouráp ninik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun. ²⁷ Tá arop yépe sirarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar yaknámp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ⁱ²⁸ Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapapan yaewourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon.”

**Jisaso arop yawor yi
fwapi papámp kar**

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

²⁹ Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare kouramp arop Jisasomp wakmwaek tukup. ³⁰ Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeak wonae fik tank. Am arop yawor Jisas mwae-párák mwaek koropnámp kar wawia tékén arakrá wumwi, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp ‘e! Amo yinan aropompae!” ^{j31} Aerepo maok, kouramp arop fárákap am arop yaworan kar kárákáre fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!”

³² Aerepo maok, Jisaso fokopeyará am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, “Yumo nik nep te, ono yumwan apae aeria nepe?”

^h20:30 ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp te, Juda fákáre Kraiss te Devit yaknámp fi mekamp korop naenámponoria yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nkea mér nep kwamp, ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénepon. Tá “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae.

^h20:22 Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11

ⁱ20:27 Lu 22:27; Fl 2:7

^j20:30 Mt 9:27

³³Aeránko am arop yaworao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!”

³⁴Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap nánko, oukoumwan táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

21 Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yárák i konámp arop anánkaopwe tirá kérépria maok, ²am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea koupour kar nke nepo, donki éntupwar koumte paok fek tokoroepa pwatenap, yumo am aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke. ³Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér kipo, “Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”

⁴Am ankank korop námp te wokwaek profeto sérimp kar méntér pwi námpono:

⁵“Yumo Saion [§]mekamp koumteouráp aropan arakrá sérenke: Yumo nkenke, yiráp king yumonapok korop námpono. Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao, mao donki fek narek tankea korop námpono.

Mao te donki oukoumwan anképe yumuntuk tank námpono.”^k

⁶Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok. ⁷Am arop yawor donki morok koumte Jisasnámпок éréképá koropria maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo, Jisaso am fek tank. ⁸Aenepo, koumteouráp arop ankwap fárákap náráp waempyam tirá Jisas akwap naenám mwaeaoak yunk napo, tá ankwap fárákap yao yowe tokoprá mwaeaoak yunkrá tukup. ⁹Tá kápae kare koumteouráp arop fárákap manmékir meki tukup nap, tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákap, makia mao wumwi karan arakrá sér, “Devito yakámp fi mekamp Táráp mámá warákárenke!

Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnám aropan warákár tokwae námpono. Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.”¹

¹⁰Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámá arop te wanono?”

¹¹Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákapao sérrá, “Máte distrik Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisaso yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

¹²Takia pwarará, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop

[§]21:5 ‘Saion’rá sénámp te, taun tokwae Jerusalem yaknám faonkweran sénámpon. Tá ankwap ninik te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanap némp yámar mek yak námpan wounáp námpon.

^k21:5 Sek 9:9 ^l21:9 Sng 118:26

ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapan yéreprá kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknep kákánarráp, ntia sia arop fárákapao am fek tankrá ant nénkrá, maknap ponankor apárok wakárarrá souroumpour.¹³ Aeria am fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono, ‘Onomp nap te “Kar toropwap i konap naponon”rá sér mwanaponon.’ Aeno yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape.”^m

¹⁴Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap fárákap yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapokwaprá párapokámpono.¹⁵ Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre Jisas yénképnámp kárákáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp warákár mware!” Aenapo, am fárákap kokwarokia,¹⁶ Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”

Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea fárákap moi napon? Am te arakrá sénámpon: ‘Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp mom fek yak námp maomp top kor kununk-pwar napo, waráp e sakanapanápono.”ⁿ¹⁷ Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar

Mak 11:12-14,20-24

¹⁸Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok akwapria maok, yae porokwe.¹⁹ Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nánko, wonae fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko mao am yao fikan sérrá, “Amo te warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.

²⁰Aenánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap am táman nkea kokorokoria sérrá, “Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”

²¹Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar sénámpon: Yumo mér kateria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao fikani nampnámp taknámp mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono. Táte yumo máma faonkweran sérrá, ‘Amo fárámpea solwara mek férékapae.’ Aerá sénapo te fwap tak naenámpon.^{o22} Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.”^p

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpon’rá turunkiap kar

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

²³Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp. Aenánko pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre maonámpok koroepa man kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárákáre sánkeanánko, mokoep kárákáre fek am tére tére napon?”^q

^m21:13 Ais 56:7 ⁿ21:16 Sng 8:2 ^o21:21 Lu 17:6

^p21:22 Mt 7:7; Jo 14:13-14 ^q21:23 Jo 2:18

²⁴Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan ankáránkamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo te, ono kuri yumwan mokoep kárákáre fek am tére namprá sénanampon. ²⁵Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

Am fárákap námoku kok sérarrá, “Táte nomo ‘Am te Kwaromp ankankono’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá maomp kar mér morap?’rá sérantáno? ²⁶Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonorá ninik napantá apápreano?” ^{r27}Aeria maok, Jisasén sérrá, “Yino te mér mo námpono.”

Táte Jisas am fárákapan sérrá, “Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Tárápyar anánkaopweran wounáprá sénámp kar

²⁸Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, “Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankáránkamp táráp anánkaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, ‘Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá téreae!’ ²⁹Aeránko am tárápao ‘Ono te mono’rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap. ³⁰Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námpnám taknám sénánko, mao sérrá, ‘Fwap tak nanampono’rá sénámpao maok, akwapá tére mo. ³¹Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?”

Tá am fárákapao sérrá, “Nae-tárápao námpon.”

Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Takis

sámp konap arop ntia kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink napon. ³²Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párak kare paokop mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri napon. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapono.” ^s

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyakáp nap wounáp kar

Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³Tá Jisas am fárákapan warko arakrá sér, “Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop ankáránkamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, ‘Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.’ Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak. ³⁴Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép. ³⁵Aenánko, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap. ³⁶Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manénkir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép nánko, am yopwar mek térenap

arop am fárákapan kor wae manmékiri napnám papnám. ³⁷Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’ ³⁸Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkantá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.’ ³⁹Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ⁴⁰Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”

⁴¹Am Juda taokeyakápnap arop fárákapan Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”

⁴²Jisas am fárákapan sérrá, “Kareno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknám te mér mák napon?”

‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapan far-sitenap te, fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon. Tokwae Karao am ankank nánapinám tére yino nke nánko, kwapwe kare kare námpon.’ ^u

⁴³Aenámpana, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konám yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonám ki tanknám fárákapan sánk naenámpon.

⁴⁴Arop mámá yumwi yumuntuk piká párákap nánko te, am aropamp pourou te fápákarápi akwap naerámpon. Táte mámá yumwi arop ankwapamp pourouk piká párákapia te, am aropan fwerápea tiri oui pap naerámpon.”

⁴⁵Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámpan am wawia am fárákap wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá ninik. ⁴⁶Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá ninik napantá, am fárákapan apáp.

Yupu warámpana fir kékérou i konap wounáp kar

22 Jisaso am Juda taokeyakápnap konap arop fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér, ²“Kwaro náráp firáp taokeyak námpan te kingao i konám niampon. Maomp namoráp yupu sámp naerianánko, toupour tokwae. ³Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianámpan saráp wumwiria pwatea, wae am toupour naenámpan yae fek mao náráp tére arop tirá kérép nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fárákapan monoria korop mo. ⁴Aenapo warko tére arop ankwap fárákapan am manénkir séri tarinámpan arop fárákapan éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, ‘Yumo tukupea sérrá, “King wae náráp fir nánapi námpono. Yumo wawen! Wae náráp bulmakau ntia pourouráp nape fir mao fwapria nánapia kák námpono. Kápae kare ankank te wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpanámpan toupour fek koropenke.”’

⁵Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámpan kar takrá sénapan maok, tá am fárákapan maomp

kar wa mo, pwarará turukump. Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek akwap. ⁶Tá ankwap fárákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri pwar. ⁷Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárákapan ponankor yénképi pwarará, taun méntér yaomwi poupounki pwar. ⁸Aeria king warko náráp tére arop fárákapan sérrá, ‘Yupu warámp namp fekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárákap ono koropenkrá sérinamp arop fárákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape. ⁹Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kiri poro mekmwaeak tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fir toupour fek koropanápono.’ ¹⁰Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am taun mekamp kápae kare arop nkea kikipia maok, am arop fárákap te ankwap arop fwapnae, ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu warámpnám toupour fek koupoukarea nap fákeyak.

¹¹Koumteouráp arop ponankor wae fir fár mwaria tankáp napo maok, King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok, arop ankwap te yupu warámpná fir fánap ke fek yirimp konap waempyam **yirimp moitea tank. ¹²Aenángo maok, Kingo man sérrá, ‘Nouroup e, amo apaeritea yupu warámpnap yae fek yirimp konap waempyam yirimp moitea mamek mank napon?’ Aenángo maok, am arop te wae-man kar tákap mo tank. ¹³Aenángo maok, kingo náráp tére arop fárákapan arakrá sér, ‘Yumo mámá aropan pu yae fek yarokwapea ek sitenapo,

kirikip tokwae mek yakano. Aeria am kirikip tokwae mek apánka waeria you kikipia waeano.” ¹⁴Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, “Yeno, Kwar te kápae kare arop fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop fárákapan saráp náráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknám mek korop naponu.”

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

¹⁵Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar. ¹⁶Aeria maok, am Farisi fákáreao éréképá paokop i konap arop fákáre ntia Herotomp arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea Jisasén sérrá, “Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, koumteouráp aropan Kwaro i konámp ninik yénkrá farákáp konaponu. Amo te amwan aropao ninik mwanapan apáp mo i konaponu. Amo te waeman ankáránkamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konaponu. ¹⁷Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo nik nap te apaeno? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénámp ni mo nie?”

¹⁸Aerapo maok, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik wae mérámp kwamp sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwekáp rape? ¹⁹Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!” Aeránko am fárákap wae mani sankoropá man yénkép. ²⁰Aenapo, mao am fárákapan turunkrá, “Am mani

**22:11 Yupu warámpnap fir poukwapnám arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk konámpono.

fek yaknám̄p arop wunéri ntia am e te wampono?”

²¹ Aeránko, nopok am fárákapao sérrá, “Sisarompono.” Aerapo, Jisas am fárákapan sérrá, “Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip.”^v

²² Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

‘Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?’rá turunkiap kar

Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

²³ Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnám̄pok korop. Am fárákap te ‘Surumpwinap arop fárákap te warko fárámp mono’rá sér i konapara, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk,^{w24} “Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérapono: ‘Arop ankwap táráp sám̄p moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sám̄peanánko, naeramp weri mek yak naenám̄p tárápu fékér naenám̄pon.’^{x25} Aerá sénám̄p te, wokwaek yino ou mek arop fákánek mwearo yakápiapono. Aeria maok, nae-tárápao yupu sám̄pea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenánko, maomp nánaerao am yupu sám̄p. ²⁶Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sám̄p. Ankár takrá akwapea fákánek mwearo ponankor pwar. ²⁷Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuo kor wae sumpwi. ²⁸Aenám̄p te amo yinan sérae: Nánkáráp surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenám̄pon? Amo wae mér naponno, am fákánek mwearo te ankárankamp yupu támao tankrá akwap nám̄pono.”

²⁹Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárákáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon.

³⁰Nánkáráp sumpwi arop warko ferámp nap fek te koumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákáreao yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon.”

³¹Aeria Jisas ankwap kar sérrá, “Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ou yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mámá kar arakrá sénám̄p te nke mori kwapono? ³²‘Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ Mámá Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápn̄ap aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakápn̄apono.”^y

³³Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárákap maomp kar wawia kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknám̄p lo kar

Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

³⁴ Am Jisas sénám̄p kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko, Farisi fákáre am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour. ³⁵Aenapo am ou mek lo mérámp arop ankárankamp Jisasén mokoponrá nke nae ritea turunk, ³⁶“Tisa, apae lora ankwap loran kámákarea tokwae kar nám̄pon?”

³⁷Tá Jisas nopok man sérrá, “Am te ará: ‘Tokwae Kar te waráp Kwarono. Amo waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik ponankor, nouroup karampo.’^{z38} Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár

^v22:21 Ro 13:7

^w22:23 Ap 23:8

^x22:24 Lo 25:5

^y22:32 Kis 3:6

^z22:37 Lo 6:5

akwap námpon. ³⁹Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: ‘Amo ankár waráp firáp aropan aropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnámptaknámppampo.’ ⁴⁰Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi fek tukuri yak námptámaono.” ^a

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar

Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

⁴¹Farisi fákáre oukouwman kouputour yakáp napo, Jisaso am fárákapan turunk, ⁴²“Yumo Kraiséen te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámpt fi mekampono?” Tá am fárákapano sérrá, “Devitomp fi mekampono.”

⁴³Mao am fárákapan sérrá, “Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao Devitéen sérimpon? Mao arakrá sér:

⁴⁴“Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,

“Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea

nánkár ono waráp yopor arop fákáre waráp pu ankore mek kák tenanko, yakáp mwanapono.” ^b

⁴⁵Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man “Tokwae Kar’rá sénámpt te mokopia mao Devitomp fi mekampt yak námpon?”

⁴⁶Aerá sénánko maok, am fárákapt te ankwapt ankárankampao Jisasomp kar pwarokwaprá sér mwarapt pourou mono. Aeria maok, ankár am yae feknámptia akwap námpt te waeman apápia wakmwaek Jisasén ankwapt ankank turunk mo, wae pwar.

Lo méria farákapt konapt ntia Farisi fákárerao i konapt kar

23 Wakmwaek Jisas námoku éréképá yarak i konámpt arop fárákapt ntia koumteouráp aropan kar arakrá farákapt, ²“Lo mérap arop fárákapt ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wokwaekamp lo karan farákapt naponno. ³Aenapara, am yumwan sánknapt kar ponankor yumo ankár wawia mántwaok kipo. Aeno mao i konapt ninik te yumo mántwaoki kwaponno. Mao yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákapt napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konaponno. ⁴Am fárákapt te kápae kare lo kánanke-tárapt kák napo, koumteouráp arop fárákapt kére tokwaeani kwapnámpt am kápae sámpea ninik tokwae napan maok, am fárákapt námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámpt mo i konaponno. ⁵Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria kwekárrá paokop i konaponno. Ye, am fárákapt te Kwaromp kar kukumwinapt yae sarak tokwae yiriri pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea képeria paokop i konaponno. ⁶Tá toupour fek ankár arop tokwae tankápt konapt sia fek tankápt mwar kar, tá lotu nap mek arop nke mwanapt fek tankápt mwar kar i konaponno. ⁷Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konaponno.

⁸Aeno arop fárákapt yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankárankamp támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mweroi yakáp napon. ⁹Yumo mámá apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séria kwaponno. Ankárankamp kare

^a22:40 Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14
^c23:5 Mt 6:1; Kis 13:9

^b22:44 Sng 110:1; Ap 2:34-35

yámar mek yak námpao maok, yiráp Naropwarono. ¹⁰Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknámp arop’rá séri kwaponó. Yiráp arop taokeyak konámp arop te Kraís ankárankampono. ¹¹Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ^{d12}Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nángo te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námokuráp e apárok sámp-anámp nángo te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.”^e

**Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae
ninik nap’rá sérimp kar**

Luk 11:39-42,44,52

¹³Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te koumteouráp aropao Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink mwanap ménki te yumo támao nánánkári fákeyakáp naponó. Yumoku kor am mek yink mo napara, koumteouráp arop am mek yink mwaría napo, am fárákapan mwae kup kákar napon.”

¹⁴Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae koumteouran poupwékápria, maomp nap pouroukoup konaponó. Yumo te am yiráp kwatae ninik oupouppourrá paokoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri konaponó. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámp mwanaponó.

¹⁵Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo

te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwae, tá kápae kare apárok yiráp wakmwae paokop mwanap arop oupourounkrá paokoprá érékép konaponó. Takia napo, am arop fárákap yiráp arop yakápria waeman yumo niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp naponó. Yumo am fárákapan mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

¹⁶Yumo arop ankwap fárákapan mwae kup yénkép mwaría nap te yi wurumpi yakáp naponó! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo arakrá sér i konaponó: ‘Arop lotu nap tokwaeramp e séria fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mekamp gol e séria fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.’ ¹⁷Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae am mek tanknámp gol yiki kukarrá papnámp, am támao tokwae kar nie? ¹⁸Tá yumo sérrá, ‘Arop alta séria fou e sénámp te kánankeno, aeno táte ofa séria fou e sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpon.’ ¹⁹Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp naponó. Apae ankankao tokwae karonó? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap konámp am támao tokwae kar nie? ²⁰Arop alta séria fou e sénámp te, waeman am alta ntia ankank ponankor alta yumuntuk tank námp fek fou e sénámpono. ²¹Arop lotu nap tokwae séria fou e sénámp te, waeman lotu nap ntia Kwaro námoku lotu nap mek yak námp fek táman fou e sénámpon. ²²Tá arop yámar mek séria fou e sénámp te waeman Kwaromp sia

^d23:11 Mk 9:35; Lu 22:26 ^e23:12 Snd 29:23; Lu 18:14

ntia am arop am sia fek tank nám̄p fek táman fou e sénám̄pon. ^f

²³Yumo lo yénkrá faráká̄p konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konám̄p ankank táman tia fére-sámpramp fi pir-pwararea Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo tokwae kar lo yénk i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar napon. Am te yae-párák kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá Kwarén mér i konap ninik te pwar napon. Kwarén fére-sámpramp aopwe pirékarea sánk konap lo te pwar kwapono. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo. ²⁴Yumo arop mwae kup yénké̄p mwaria nap te, yumo yi nénérap niamp nape! Yumo te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yérepe napon. Kamel tokwae te yumo méntér fária nonkorop napon.

²⁵Yumo lo yénkrá faráká̄p konap arop fárakap tá yumo Farisi, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwae saráp yárár i konapono. Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumokuráp pourou fekamp ninikaok paokop napon. ²⁶Farisi yumo te yi nénerápono. Manénkir te yumo ankár kap éntér mekmékir yáraria yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwae kuri yiki kwapwe naenám̄pon.

²⁷Yumo lo mérap arop fárakap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te arop papnap apár merao yumuntuk mopor kwapwe yak nánko, mek arop kour ntia

kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak nám̄p niampono. ²⁸Yumo kuri taknámpi yakáp napon. Arop fárakapao yiráp pourouan nke napo, yae-párák kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i konap ninik ntia lo táksir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak nám̄pon.” ^g

Jisaso tisa fákárean ‘Nopok touwe sámp mwanap’rá sénám̄p kar

²⁹Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Yumo lo yénkrá faráká̄p konap arop fárakap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákapp fek mwae nap yumwi fek térerá, tá yae-párák kare arop fárakapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konapono. ³⁰Aeria yumo sérrá, ‘Yino wokwae appenápo yakápap ke fek yakápámpanria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarám̄pono.’ ³¹Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárakapamp tárápuno. ^{h32}Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápoínap kwatae ninik pwi papenke! ³³Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanapono. ⁱ

³⁴Aenapono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárakap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá faráká̄p konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok tukup napo, yumo ankwap fárakap tirá wourrá, tá ankwap fárakapan yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárakapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárakapan ankwap

^f23:22 Mt 5:34

^g23:28 Lu 16:15

^h23:31 Ap 7:52

ⁱ23:33 Mt 3:7

taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape. ^{j35}Tak napo, yae-párak kare arop fárakap apárok yakápnap arop fárakapao man tirá wour nap te, waeman yumo támaoi naponono. Am fárakapao, yae-párak kare arop fárakap Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono. ^{k36}Ono yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwan yumo mámá kear fek yakápnap koumteouráp aropao sámp mwanapon.” Jisaso arakrá sérimpon.

**Jisas Jerusaleman
yonkwae touwemp kar**

Luk 13:34-35

³⁷Jisaso Jerusaleman yonkwae touw-eria sérrá, “Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wour i konaponono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi fek yénképrá kák konaponono. Kápae kare ke fek ono koumteouráp arop yumwan kakaruk éntupwaro i konámpnámp yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo monorá napon. ^{l38}Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwaporok yak naenámpono. ³⁹Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkáráp yumo sérrá, ‘Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnámp arop táman warákár tokwae námpono’rá sér mwanapon.” ^m

**Jisaso lotu nap tokwae ‘Kwatae
akwap naean’rá sénámp kar**

24 Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárakap koropea Jisasén, ‘Nko lotu nap tokwae mekamp nap-

nap nkeae’ ria yénkép. ²Aenapan maok, nopok mao am fárakapan arakrá sér, “Yumo am táman nkea ninik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon: Nánkár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor mént worépámprá épér napo, apárok pikrink naenámpon.” ⁿ

**Jisas ‘Kápae kare touwe kwatae
korop naean’rá sénámp kar**

Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

³Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárakap námoku saráp Jisasnám-pok koropea sérrá, “Amo yinan sérae: Mokope ke fek am ankank fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nánko, yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenámp ke mér mwanámpon.”

⁴Nopok Jisas am fárakapan arakrá sér, “Takria arop ankáránkampao yumwan kwekárantáno mér kip. ⁵Kápae kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ⁶Yumo panek mwaeakamp, wonae fik mwaeakamp yorowarnap kar wa mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yumo mér kip. Yumo táman korokop kwaponono. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnámp yae kare te oukoumwan sikono. ⁷Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaeak kirikirikamp arop fárakap yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur tokwae korop naenámpon. ⁸Am kápae kare ankank korop naenámp te, yupuao

^{j23:34} 1 Te 2:15 ^{k23:35} Stt 4:8; Hi 11:4 ^{l23:37} Ap 7:59

^{m23:39} Sng 118:26 ^{n24:2} Lu 19:44 ^{o24:5} Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18

táráp sámp naeria manénkir touwe tokwae arokwap konámp niamp kápae kare apárok korop naenámpón.

⁹Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá kápae kare koumteouráp arop fárákap yumwan kokwarok kare mwanape. Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárákap yakáp napara, yumwan tak mwarea napon. ^{p10}Am ke fek te kápae kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará, mao náráp ankwapyaenápen yopor aropamp yaek papria, námoku kuri náráp ankwapyaenápen yopor mwarea napon. ¹¹Tá kápae kare kwekár profet koroprá kápae kare koumteouráp aropan kwekár sérar mwanape. ^{q12}Kápae kare kwatae ninik tokwae kari akwap nángo, arop yonkwae touwe i konap ninik te wae pwar mwarea napon. ¹³Aeno koumteouráp arop kárákáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámpón. ¹⁴Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar kápae kare apárok mwaek farákáp napo, ponankor koumteouráp arop fwap wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámpón.” ^r

**Kwatae kare ankank
korop naenámp kar**

Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

¹⁵Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare ankank wokwaek profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia niki samp kuno.) ^{s16}Tá am ke fek te koumteouráp arop fárákap

Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono. ¹⁷Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono. ¹⁸Tá arop yopwar mek yak námp te arákárrá akwapea náráp nap mekcamp waempyam sámp mono. ¹⁹Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape. ²⁰Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén kar toropwap kipo. ²¹Am ke fek te kápae tokwae koropnámp kenono. Wokwaek Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ^{t22}Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, koumteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro koumteouráp arop fárákapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.

²³Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke, Kraiss te mapek yak námpon.’ Tá ‘Nkwampok yak námpon.’ Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwapono. ²⁴Waeman ankwap fárákap yankarrá arakrá sér mwanape, ‘Ono te Kraisono.’ Ankwapao sérrá, ‘Ono profetono.’ Makrá poupwekáp sérar mwanape. Tá kárákáre tokwae momwar pourouráp téreria, am fek Kwaro nánkáráp tenámp koumteouráp aropamp ninik sámpá yampourou mwanape. ^{u25}Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan ‘Oukoumwan mérenk’ ria séri pwar nampon.

^{p24:9} Mt 10:22; Jo 16:2 ^{q24:11} 1 Jo 4:1 ^{r24:14} Mt 28:19

^{s24:15} Dan 11:31 ^{t24:21} Dan 12:1 ^{u24:24} 2 Te 2:9; Yé 13:13-14

²⁶ Aeria am fárakapao yumwan sérrá, ‘Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak námp’rá sénapo te, yumo ampok tukup kwapono. Táte am fárakapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak námp’rá sénapo te, am kar wawia méri kwapono. ²⁷ Mékér wae tokwae yámaraoknámp mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor námp mek i konámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknámp naenámpon.

²⁸ Apae ankank mákäre nánko, amp-wae yákäre koropea koupoukour konapon. Taknámp niamp Aropamp Táráp yámar meknámp ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon.”

**Aropamp Táráp nánkár
ék naenámp kar**

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

²⁹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Am kápae tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámpono. Tá yámar mekamp kárakäre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ^{v30} Aenángo, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápae yámar mek érik farákár nánko, kápae kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárakap Aropamp Táráp yámar mek narek karaok koumwe yumuntuknámp kárakäre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ^{w31} Tá mao náráp ensel fákäre kárakäre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp koumteouráp

arop éréképá koropea, ankár mek koupoukour mwanapon.” ^x

**Yao fikan nkea mér i
konap wounáp kar**

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

³² Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapon. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámp ke’rá sér i konapono. ³³ Táte taknámp am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapono: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon. ³⁴ Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárakap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámpon. ³⁵ Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno.”

**‘Jisas ék naenámp yae te mér
mo kareno’rá sénámp kar**

Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ Jisaso warko sérrá, “Aeno arop ankáránkamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákáreráo kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon. ^{y37} Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon. ^{z38} Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek papárámp ke fekiapono. ³⁹ Am fárakap te náráp pourouk sámp

^{v24:29} 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13 ^{w24:30} Mt 26:64; Yé 1:7

^{x24:31} 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

^{y24:36} Ap 1:7; 1 Te 5:1-2

^{z24:37} Stt 6:5-8

mwarap te nik moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknám Aropamp Táráp ék naenám ke fek kor tak mwarea napon. ^{a40}Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankárankamp warámpria, ankwap pwar naenámpon. ⁴¹Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankárankamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon. ⁴²Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenám paoean mér mono. ^{b43}Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro mokope ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenám paoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapon. ^{c44}Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpono.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar

Luk 12:41-48

⁴⁵Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare ninikria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fir nénk naenám ke fek nénk konámpon. ⁴⁶Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnám ninikaok téreanám nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao

fwap warákár tokwae konámpon. ⁴⁷Ono yumwan kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenám arop tokwae yoroi pap naenámpon. ^{d48}Aeno am tére arop kwataeria námoku támao ninikrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’ ⁴⁹Aeria am énéni tére konap aropan fupukrá yarakrá, fir fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yarak. ⁵⁰Aenánko, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenám paoeanrá mér mo. ⁵¹Aenánko am arop tokwae te koropea am tére aropan fukia man sámpea kwekár ninikaok i konap arop fárakapént páte nánko, am mek apánka waeria you kikimpia wae mwanapon.”

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

25 Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenám te fére-sámpramp énkénki koumteou ni-ampon. Arop ankárankamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnám yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeao yépékia warámpá korop mwaria tukup. ^{e2}Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kour-ráp. ³Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo. ⁴Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel kéria náráp lamént tia korop. ⁵Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenám arop te koupour korop mo

^a24:39 Stt 7:6-23

^b24:42 Mt 25:13

^c24:43 Yé 3:3

^d24:47 Mt 25:21,23

^e25:1 Lu 12:35

nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.

⁶Aenapo akwapea kumur kupuk ‘Yupu sámp naenámp arop wae koropán’rá wumwi kar sérrá, ‘Yumo tukupea man mwaeak kikipia warámpá koropenke!’ ⁷Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámprá náráp lam nánap. ⁸Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, ‘Yumo yinan wel ankwapmwaek sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!’ ⁹Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, ‘Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwaponon, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.’ ¹⁰Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnep koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.

¹¹Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaek arári koropea sérrá, ‘Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!’ ¹²Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, ‘Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!’”
^{f13}Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, “Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Táráp ék naenámp yae ntia ke te mér mono.” ⁸

**Tére arop yininkaopweran
wounápnámp kar**

Luk 19:11-27

¹⁴Jisaso warko arakrá sér, “Tá ankwap te, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te arop ankáránkamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria,

náráp tére konap aropan wumwiria, náráp ankank ponankor am fárákapamp yaek nénk námp niampon. ¹⁵Mao am tére arop ankákáránkaomp tére mwanap kárákáre ninikria take pourouráp puri fek ‘Náráp mani fákeyakáprá, am fek térenk’ ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap. ^{h16}Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnám arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp. ¹⁷Tá am K2,000 sámpnám arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp. ¹⁸Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoropea náráp arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.

¹⁹Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaek am tére arop fárákapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, náráp mani nénk tarinámp am arop fárákapan yurukup naeria. ²⁰Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoropea sánkria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K5,000 sámp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.’ ²¹Aeránko maok, am arop tokwaerao sérrá, ‘Amo te kwapwe kare tére aropono! Amo tére kwapwe karia tére taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp ninik te amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapon. Amo koropea onont warákárea.’ ⁱ

²²Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, ‘Arop Tokwae, amo onan K2,000 sámp napon. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampono.’ ²³Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, ‘Amo te tére nap pwar moria, yae-

^{f25:12} Lu 13:25-27 ^{825:13} Lu 12:40

^{h25:15} Ro 12:6 ^{i25:21} Lu 16:10

párák kare térea napono. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak na-para, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninik nampon. Amo koropea onont warákárae.'

²⁴Tá K1,000 sámpnám arop mao kuri koropea sérrá, 'Arop Tokwae, ono wae mérapono, amo te tére poukwapá yakrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp firan kor ti konapono. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yiriri tenap fekamp fir ti konapono. ²⁵Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump tari nampono. Waráp mani má nkeae.'

²⁶Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, 'Amo te kwatae kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono. ²⁷Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napono? Ono koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár nám méntér sámp nae mpupo.' ²⁸Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárákapan sérrá, 'Ae te yumo K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnám aropan sánkenke. ²⁹Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapono. Aeno táte arop ankwap ankank mo nám te, mao fákeyaknám kánanke kwarok ankank akwapá moyak naenámpon. ³⁰Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka waeria yu kikimpia arokwapano.'"

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenám kar

³¹Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, "Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknám ke fek, mao kingo tank konám sia king fek tank naenámpon. ³²Tá ponankor arop fi mao nke nám fek wonae fik koupoukour mwanapono. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenámpono. Sipsip taokeyaknám aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme pirékarrá ankwap mwaek pwar konám niamp naenámpon. ³³Mao te sipsip tirá yae-párák mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek kák naenámpon. ³⁴Takria kingo yae-párák mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá sér, 'Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár námpono. Yumo onomp Naropworo náráp firáp taokeyak naenám poukoumwan apár wourékam yoro nám fek yiráp por nánapi páte nám am sámpenke. ³⁵Am te apae riteanápe, wokwae ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sápapono. Tá ono ént nikip nanko, yumo onan ént sápapono. Ono ankwap némpouknám korop nanko, onan yiráp nap mek warámp-sira napono. ³⁶Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápapono. Ono touwe nanko, yumo onan taokeyakápi napono. Ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nkeapono.'

³⁷Aeránko, tá yae-párák kare arop fárákapan nopok maomp kar pwarokwaprá arakrá sér mwanapono: 'Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-porokwe napo, yino amwan fir sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént nikip nánko, yino ént sánkámpon? ³⁸Tá

mae ke fek amo ankwap némpouknámp korop napo, yino amwan nap mek warámp-sirarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino amwan waempyam sánkámpon? ³⁹Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar táráparimpon?’

⁴⁰Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámpon, ‘Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo mámá ká-pae kare ankank onomp mapekamp e tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.’ ^m

⁴¹Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnep arop fárákapan arakrá sénaenámpon, ‘Yumo te moyakáp mwanap arop fárákapon. Yumo onan pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor nánapi pwatenámp torokwar mo i konámp yaomwi mek pikenke. ⁴²Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fir sámp moi napon. Ono ént nikip nanko, yumo ént sámp moi napon. ⁴³Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek warámp moi napon. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sámp moi napon. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan koropá nke moi napon.’

⁴⁴Aerá sénánko, am fárákapao kor nopok man sérrá, ‘Tokwae Kar, mae ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént nikip nánko, tá amo ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi námpono?’

⁴⁵Tá nopok mao arakrá sénaenámpon: ‘Ono yumwan kare kar sénam-

pon: Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor tak moi napon.’ ⁴⁶Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwamánkrá ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párak kare arop te yiki yak sámpea yakápá yakáp mwanapon.”

Taokeyakáp konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

26 Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan sérrá, ²“Yumo wae mérapon, Pasova fir fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo, am fárákapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon.” ⁿ

³Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap arop, pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour. ⁴Aeria am fárákap Jisasén sámpá farop mwanám-pria e-poup kar sérarrá tankáp. ⁵Aeria sérrá, “Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lotunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárákap nomwan yorowarantáno.”

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar

Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

⁶Jisas Betani mek wokwaek lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap mek yak. ⁷Aenánko yupu ankáránkamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am mek sanda kwapwe top pwarámp-eyak námp sankorop. Am sanda te mani tokwae fekampono. Jisaso fir fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda sankoropea maomp me korok kwarákár.

⁸ Aenánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fákáre nkea kokwarokria sérrá, “Apaeritea mámá sanda kwaporok akwap námpono?” ⁹ Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpea ankank monap arop fárákapan nénk mwar mpupo.”

¹⁰ Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea mámá yupuamp ninik mek kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek námpono.”

¹¹ Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ¹² Mámá yupu am sanda onomp pourouk kwarákárámp te onan apár me mek pap mwanapan nánap námpono. ¹³ Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apár mekmwaek mámá Kwapwe Kare Kar farákápria am mámá yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo, arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

**Judas ‘Jisasén faropenk’
ria arop outirimp kar**

Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

¹⁴ Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankáránkamp, maomp e te Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá, ¹⁵ “Yumo onan apae ankank sáp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko maok, am fárákapa man 30 mani silva sánk. ¹⁶ Tak napo maok, am ke fek táman mao, mokope ke fek am fárákapamp yaek Jisas sánk nanampoeanrá mwae oupourouk.

Jisas Pasova fir fárimp kar

Mak 14:22-26; Luk 22:7-13

¹⁷ Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankáránkamp yae korop námp fek, Jisas éréképá yáarak i konámp arop

fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino maok Pasova fir nánapianánko, amo Pasova fánanapono.” ¹⁸ Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankáránkamp sérrá, ‘Jisas sérrá, “Ono nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yáarak i konamp arop fárákapént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’” ¹⁹ Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisas sérimpaok takia Pasova fir nánapi pwar.

²⁰ Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér. ²¹ Am fárákap fépérrá tankápria Jisas sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankáránkamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²² Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankákáránkrá turunkupria sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar. ²³ Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknámp sup mek onont pan anámp námp te mao onanenkia outiri naenámp arop támaono. ²⁴ Tá kare Aropamp Táráp te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpa maok, koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman touwe kwatae sámp nae-rámpon.” ²⁵ Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao arakrá turunk, “Tisa, ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisas pan ntia wain ént nénkámp kar

Mak 14:22-26; Luk 22:14-20;

1 Korin 11:23-25

²⁶ Mao fépérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am

pan fárákapea éréképá yárák i konámp arop fárákapan nénk. Aeria mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.” ^{r27} Tá wain énráp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor mámá fárenke.” ²⁸ Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanopia kwarákár na-nampono. ^{s29} Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”

³⁰ Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

³¹ Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnep te mámá kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikimpea tukup mwanapon.’ ^{t32} Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.” ^{u33} Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!” ³⁴ Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Mámá kumuruk kakaruk oukoumwan fárámpon mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.” ^{v35} Nopok Pita man sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karonono!” Po-

nankor mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

³⁶ Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono nkwapék youmpea kar toropwap nae.” ³⁷ Aeria maok, mao Pita ntia Sebedimp namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup. ³⁸ Aenánko am fárákapan sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.” ^{w39} Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeknám apárok woukouprá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap tak naeria te, ono touwe tokwae sámp nanamp kap má sámp-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwapono, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarámpamo.” ^x

⁴⁰ Aeria pwarará akwapea mao éréképá yárák i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokopono? Yumo onont ankárankamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie?” ⁴¹ Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo kwatae ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárakáre mo námpon.”

⁴² Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap mámá touwe

^{r26:26} Jo 6:54-56 ^{s26:28} Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ^{t26:31} Jo 16:32; Sek 13:7

^{u26:32} Mt 28:7 ^{v26:34} Mt 26:69-75 ^{w26:38} Jo 12:27 ^{x26:39} Hi 5:7-8

sámp nanamp kap onan kárákár pik naenámp pourou mo nánko te, amo waráp ninikaok nanapon.”⁴³ Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápaé nánko pampi yakáp. ⁴⁴Mao am fárákapan pwarará warko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi námp táman warko takrá sér.

⁴⁵Warko mankea am arop fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp ke te wokwae koropáne.

⁴⁶Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴⁷⁻⁴⁸Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp wae korop. Pris tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárákapan sérrá, “Yumo nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono. Yumo ankár sámp kipo.”⁴⁹ Aerá séri pwarará, koupour kar Jisasnámpok koropria sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria mao wae man koupwiyakrá aop mukur. ⁵⁰Aenángo Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour takae!” Aeránko maok, arop fárákap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá wae sámp.

⁵¹Aenapo maok, arop ankáránkamp Jisasént yak námpao náráp bainat aksámprá pris taokeyaknámp aropamp

tére aropan woupwi kor porokwapá aopsir. ⁵²Aenángo Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea naponó. ⁵³Amo te mér mori kwaponó? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén turunk nanko, mao fwap onan kápaé kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár akwap námp sámp naenámpono. ⁵⁴Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar naenámpón? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp támao korop námpón.’”

⁵⁵Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainatráp yao ke tia korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae mek tankrá koumteouráp aropan kar farákápamp fek te, yumo onan sámp moiapono. ⁵⁶Aeapan maok, mámá ankank ponankor yumo onan napan maok, profet fákáreráo kumwiap kar méntér pwi námpón.”

Tá mao éréképa yarak i konámp arop fárákap te waeman Jisasén pwarará pirikimpá tukup. ^a

Jisasén kotiap kar

Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵⁷Lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop, pris taokeyaknámp arop Kaiifasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo arop fárákap Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup. ⁵⁸Aenapo, Pita maomp wakmwae akwap námpao maok, akwapea panek tae morok yak. Mao am Kaiifasomp nap yári tenap mek

^y26:42 Hi 4:15

^z26:51 Jo 18:26

^a26:56 Mt 26:31; Jo 16:32

youmpea plisman fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yépékrá tank.

⁵⁹Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil ††fákáre arop ‘Jisas te arak námp’ ria yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria ‘Am tak naenámp arop te maeno?’rá turunkup. ⁶⁰Kápaé kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap arop fárákap te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo wakmwaek arop anánkaopwe korop. ⁶¹Am anánkaopwerao sérrá, “Mámá arop te sérrá, ‘Ono fwap Kwaromp lotu nap tokwae párámpéa yinink yae fek saráp warko ti pwar nanamp’rá séri námpono.’”^b

⁶²Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyakrá Jisasén sér, “Amo te mae kar pwarokwaprá sénape? Mámá kar amo taki naprá sénap máte mokopono?”
⁶³Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, “Ono amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo oukoumwan narekamp fou e sérae! Amo te Krai, Kwaromp Táráp ni mo nie?”^c

⁶⁴Nopok Jisas man sérrá, “Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan sénampon: ‘Aropamp Táráp kápaé kare kárákáreráp Kwaromp yae-párák mwaek yámar mek tankea wakmwaek koumwe yumuntukia ék nánko, nke mwanapon.’”^d

⁶⁵Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp waempyam pearákapria sérrá, “Mao te Kwarén wouroump rá sénámpono! Nomo apaerá arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp? Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae wawi

napono. ⁶⁶Aeno yiráp ninik te mokop rape?” Tá nopok am fárákapao sérrá, “Mao te waeman kwatae ninik námpono. Ankár sumpwi naenámpo.”^e

⁶⁷Aeránko oukoumwan arop fárákapao Jisasomp yimetápok atopia man porokwap. Tá ankwap fárákapao man yae kwae fek táraporeria ⁶⁸sérrá, “Amo Kraisao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae, amwan te wa porokwapáne?”^f

Pita ‘Jisasén mér mo nampon’rá sérimp kar

*Mak 14:66-72; Luk 22:54-62;
Jon 18:15-18,25-27*

⁶⁹Pita am nap topok yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, “Amo kuri amo Galili mekamp Jisasént yakapono.” ⁷⁰Táte Pita kápaé kare arop wa nap fek sérrá, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo nampono.” ⁷¹Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá sér, “Mámá arop máte wokwaek Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono.” ⁷²Tá Pita monoria warko arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.”
⁷³Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap fárákap am fek yakáp nap koropea Pitan sérrá, “Kare karonono, amo te am fi mekamp aropono. Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénaponono.” ⁷⁴Oukoumwan te Pita ankár kar kárákáre fek arakrá sér, “Kare kar narekampráp, ono am arop te mér mo nampono.” Takrá séri pwar nánko wae

††26:59 ‘Kaunsil’: 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.

^b26:61 Jo 2:19-21

^c26:63 Ais 53:7

^d26:64 Dan 7:13; Mt 24:30

^e26:66 Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7

^f26:68 Ais 53:5

kakaruk aráp. ⁷⁵Aenánko Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá, “Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá sénanapono.” Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma waempon.

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

27 Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá Israel fi taokeyakáp i konap arop fárákap takia Jisasén farop mwanap kar sérar. ²Takia pwarará, am fárákapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

Judas sumpwimp kar

Aposel 1:18-19

³Oukoumwan te am Jisasén arop out-irinámp arop Judas te mao nke nánko, Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap. ⁸⁴Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp ankankono.” ⁵Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará akwapea námoku paok fek oumpour kor fek toko-ropea sumpwi yak.

⁶Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi pap nap fekamp manino. Nomo lotu

nap tokwae mekamp manint pap mware-ano.” ⁷Aeria maok, námoku kar papea fákeyakáprá, am mani fek apár kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárákapamp ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am mek pap mwanámp!” ⁸Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te oukoumwan taki yak námpon. ⁹⁻¹⁰Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá sérimp kar te oukoumwan take pourouráp wae korop námpon. Mao sérrá, “Arop fárákapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákárerero am aropan nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá sérimp niampon.” ^h

Pailato Jisasén turunkimp kar

Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38

¹¹Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo, fokopeyak. Aenánko Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénapono.” ¹²Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe make kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ¹³Aenánko Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap kar te wa mák rape?” ¹⁴Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok, Gavman Tokwae te ninik tokwae.

^{827:3} Mt 26:14-15

^{h27:9-10} Sek 11:12-13

^{i27:12} Ais 53:7; Mt 26:63

**Pailato ‘Takenk’rá sénánko,
Jisasén yaopwae porokopramp
fek pukupap kar**

*Mak 15:6-15; Luk 23:13-25;
Jon 18:39-19:16*

¹⁵Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap mekamp arop ankáránkamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, kounteouráp aropao námoku arop ankáránkamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo, Pailato am arop táman mwar sámp-kérép konámpono. ¹⁶Arop ankáránkamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare aroprá ninik i konap yak námpono. Jisasén kot nap ke fek Barabasén kalabus nap mek páte napo yak. ¹⁷Kounteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am fárákapan turunkrá, “Yumo ninik nap te, ono kalabus mekamp wan yumonapok sámp-kérép nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ni, Jisas ‘Krais’rá sér i konap man sámp-kérép nanamp nie?” ¹⁸Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnap arop fárákap te arop fárákap Jisasén warákárrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man kot napon. j

¹⁹Pailato arop yurukup i konámp sia fek tank nánko, maomp yupuao kar arakrá sámp-kérép, “Amo te am yae-párak kare aropan te nkwak maki kwaponno. Ono kumuruk man yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae nampono.”

²⁰Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákap kounteouráp aropamp ninik mek koupoump napo, am fárákapao ankár Pailatén wumwirá, ‘Barabasén te sámp-kérépae! Jisasén te faropanápono’

ria wae. ²¹Tá Pailato warko turunkrá, “Yumo ník nap te, mómá arop yawor te maeran sámp-kérép nanampono?” Am fárákapao sérrá, “Barabasén sámp-kérépae!” ^{k22}Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te ‘Jisas Krais’rá sér i konap man te mokop nanampono? Aeránko am fárákap ponankor sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ²³Tá Pailato sérrá, “Apae riteanonono? Apae kwatae ankanki námpono?” Aeránko am fárákap tékén kárakáre fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

²⁴Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak nánko, arop fárákapao kar yorowar tokwae napanantá, mao ént yínkipea arop fárákapao nke nap fek yae yáraría pwarará sérrá, “Máte onomp kwatae ninik mono. Táte mómá arop sumpwi námp te yumoku naponno.” ²⁵Tá kounteouráp arop ponankor nopok sérrá, “Am te yinokunámp ankankono. Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop naenámpo!” ²⁶Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén maomp soldia fákáre erao ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe mwaek porokwap. Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup mwaria.

**Soldia fákáre Jisasén
wouroumprá sériap kar**

Mak 15:16-20; Jon 19:1-3

²⁷Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gavman Tokwaeramp nap mek warámpá yinkea soldia ponankor man ikir yakáp. ²⁸Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar worokwapea sirrá paokoprá, kingo yirimp konámp niamp waempyam

noumouri sámpea Jisasomp pourouk yirimpea pwar. ²⁹Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok yirimp. Tá kingo sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpea maomp yae-párak mwaekamp yaek sánk. Aeria maomp wonae fik kwarás torokomprá kar wouroumprá séria arakrá sér, “Yo...! Juda firamp king e!” ³⁰Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me korok wiráp paok wi yirimp tenap yumuntut purá porokwap. ¹³¹Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwapea paprá námokuráp waempyam warko yirimpá pwar. Takia pwarará, waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

³²Mao tukupria mwaeaoak Sairini mekamp arop ankárak maomp e te Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má sampaeria wae napo, mao am kake samp.

³³Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp Apár.” ³⁴Aeria am fárakapao wain ént more konámp marasin méntér ouroukoup ramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke mi námpao maok, fár mo. ^{m35}Am fárakapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaoeaná nke mwaria, satu pilairá tankáp. ⁿ³⁶Am fárakap am fek tankáprá yépékrá

tankáp. ³⁷Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.

³⁸Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párak mwaek, ankwap yae-mánkwam mwaekia pukupá pwar. ^{o39}Aetenapo, kounteouráp arop fárakap am mwaek tukupá koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér. ⁴⁰Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpéa yinink yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékae!” ^{p41}Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá fárakáp konap arop fárakap, tá arop taokeyakáp konap arop fárakapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér, ⁴²“Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yaewour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro. ⁴³Mao Kwaromp Táráprá námwan fwap mao yaewour naenámp mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.” ^{q44}Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

Jisas sumpwimp kar

Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

⁴⁵Yámar kuk nánko kirikip tokwae ponankor apár oupourupá yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinink ke nánko,

^l27:30 Ais 50:6 ^m27:34 Sng 69:21 ⁿ27:35 Sng 22:18

^o27:38 Ais 53:12 ^p27:40 Sng 22:7; Jo 2:19 ^q27:43 Sng 22:8; Jo 5:18

⁴⁶tá yámar yinink ke námp fek táman Jisaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?”^{r47} Táte, arop ankwap fárakap wonae fik foukouri yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.”⁴⁸ Aeria arop ankárankamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk. ^{s49}Aenánko maok, ankwap fárakapao sérrá, “Sikono! Nánkár Elaija koropea man yaewour te mokopon nke mwaro!”⁵⁰ Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.

⁵¹Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap nareknámpia pearákarrá pikia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak. Aenánko némp yérur tokwaeria péri tokoprá pikrink. ⁵²Aenánko Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp arop wokwaek surumpwiapo, apár me mek kákap, am apár me kikirip akwapránk nánko, warko fápárámp. ^{t53}Am fárakap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fárámp nánko, am fárakap yiki kor taun Jerusalem mek yink napo, kápae kare arop am fárakapan nkeapono.

⁵⁴Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárakap am némp yérur nánko, koropnám ankank táman nkea apáp tirinka wae. Aeria am fárakapao sérrá, “Námwan kare karonu! Mámá arop te Kwaromp Tárápono!”

⁵⁵Kápae kare koumteou wokwaek Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili meknám man yaewour mwaria

korop nap, am koumteou fárakap panek tae morok yakáprá tokor yakáp. ^{u56}Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp éntupwar Maria, ankwap te Sebedimp tárápyaramp éntupwar.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

⁵⁷Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao korop. Mao kuri Jisasén mérnám arop támaono. ⁵⁸Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk. ^{v59}Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap. ⁶⁰Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá youmpnám mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámp-farfarrá koropea me fek kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap. ^{w61}Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria am péri kor me yak námp fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fek yépékrá yakápiap kar

⁶²Pampia koumounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre tukupea Pailatonámpok koupoukour. ⁶³Am fárakapao sérrá, “Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámp arop oukoumwan yiki yakámp fek sérimp kar nikriano. Mao sérrá, ‘Nánkár wakmwaek yinink yaek yakea warko fárámp nanamp’rá sérimpon.

^{r27:46} Sng 22:1 ^{s27:48} Jo 20:28-29

^{u27:55} Lu 8:2-3 ^{v27:58} Lo 21:22-23

^{t27:52} Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

^{w27:60} Ais 53:9

^{x64}Takria maomp éréképá yáarak i konámp arop fárakap kánánkámp koropea yákáre sámpá tukup tea koumteouráp aropan kwekárrá sérrá, ‘Mao warko fárámp námpono’rá sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárrá sénap kar am wokwaekamp kwekárrá sér i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapo, péri ménki fek kárákáre fek kéri pwate napo, yinink yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon.’⁶⁵Tá am fárakapan Pailato sérrá, “Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanap arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek kéri pwarenke.”

⁶⁶Aeránko maok, am fárakap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump tenapo nke mwanapria péri kor me táp fek táraoki pwarará, soldia ankwap fárakap am fek yérék mwanap káká pwar.

Jisas warko fárámpámp kar

28 Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankáránk Sande fek yámar aok naenámp wonae fik nánko, Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am Jisasén papnap péri kor me nke neria korop. ²Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel yámar mek pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupá yaknámp yumwi worare tokwae sámp-farfarrá akwapria am yumwi worare yumuntuk tank. ³Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam te yámar mekamp koumwe waentar niampono. ⁴Aenánko soldia fákáre am táman nkea apáp tirínkrá kour me woukouria, ke sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.

⁵Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, “Yumo te apápi kepono? Ono wae mér, yumo te am Jisas, arop fárakapao yaopwae porokopramp fek pukupap táman oupourounkrá korop nepono. ⁶Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérímpnámp taknámp wae fárámp teane. Yumo koropea mao ampinámp népe nkenke. ⁷Yumo koupour akwapea maomp éréképá yáarak i konámp arop fárakapan sér kipo: ‘Mao te wae péri me meknámp fárámp tenámpo. Mao te yumwan mekia akwapea Galili mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.’” Aerá séria yupuyaran sérrá, “Kwaro onan, am kar séraera sámp-kérépnámp fi támaono.”^z

⁸Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri kor me pwarará, mao éréképá yáarak i konámp arop fárakapan séneria fárakoprá akwap. ⁹Tá Jisaso am yupuyaran mwaeoak kikipia sérrá, “Koumounek, yupuyar e!” Aeránko, am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man lotu. ¹⁰Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, “Yumo te apápi kepono. Yumo akwapea onomp ankwapyae fákáreran, ‘Mao te “Galili mek tukupea onan ampok nke mwanapono” ’rá sér kipo.”^a

Soldia fákáreramp kar

¹¹Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia fárakap taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop námp am sérar. ¹²Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárakap námoku kar papea fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea, ¹³sérrá, “Yumo ankár ‘Yino pampí tenánko,

^x27:63 Mt 16:21; Jo 2:19-20

^y28:6 Mt 16:21

^z28:7 Mt 26:32

^a28:10 Hi 2:11

maomp éréképá yáarak i konámp arop fárakapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap'rá sérar kipo. ^{b14}Táte Gavman Tokwae yumo am péri kor fwapia taokeyakáp monap kar máamá wa nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwaponó.” ¹⁵Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao séna-paokria ‘Jisasomp firáp aropao maomp yákáre sámpá tukup tenap'rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor am kar Judia fi mek taki yak námpon.

**Jisaso náráp éréképá yáarak
i konámp arop fárakapan
‘Tére kip'rá sérimp kar**

*Mak 16:14-18; Luk 24:36-49;
Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8*

¹⁶Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip'rá sérimp faonkwek tukup. ¹⁷Aeria maok, am

fárakapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok, ankwap fárakap te oukoumwan, mao te kare Jisas tá-maoiane? rá ninik. ¹⁸Tá Jisas am fárakapamp wonae fik koropea sérrá, “Kwaro onan máamá apár mek yaknámp ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak nanamp kárakáre tokwae sápnámpono. ¹⁹Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárakapan onomp Naropwaromp e fek, tá onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo. ²⁰Tá yumo ankár am fárakapan ono yumwan farákápnamp kar am mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námp fek nanampono.”

^b28:13 Mt 27:64

Mako Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnámp Kar

Makomp e te Jon Mak. Mao te Jisaso éréképá yáarak i konámp éntér-sámpramp arop ankwap mono. Maomp taun kare te Jerusalem.

Pol ntia Barnabas yáarkria kounteouráp aropan Jisasomp kar farákáp nepo, Mak am arop yaworan yaewourimpon.

Jisaso pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Mak te Rom aropan Jisaso kwapwe kare yáarakimpan mérenkria máamá kar má kumwimpon.

Rom mekamp arop fárákap te kárákáre kor ankank kwapweantá kíkiank napo, Mako man sérrá, ‘Jisas te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank yorororia, kárákáre fek tére námpon’rá kumwimpon.

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

1 Mámá kar mámate Kwaromp Táráp Jisas Kraisoimp Kwapwe Kare Karono.

²Mámá manénkir korop námp máte profet Aisaia wokwaek kumwimp ni- ampon. Kwaro arakrá sér:

“Wawenke! Ono onomp kar farákáp naenámp

arop ankárankamp sámp-kérép nanko, manénkir mao akwapeaka waráp por mwae kup yoroano.

³Arop yak mo apár meknámp kar ankwap tékén arakrá sér:

‘Tokwae Karampor mwae kup yoroenke! Mao akwap naenámp mwae kup fwapok-wapenke!’”^c

⁴Kwaro séri námprámp taknámp Jon ént mek énéer i konámp arop mao te arop yak monámp apár mek akwapea maok, mao kounteouráp aropan kar farákápria sérrá, “Yumo te yiráp kwatae ninik pwararea ént mek nér napo maok, Kwaro yiráp am ninik kwatae tirá épér naenámpon.”^{d5} Aeránko maok, apár Judia mekamp kounteouráp arop ponankor, tá Jerusalem mekamp kounteouráp arop ponankor Jononámpok tukupea náráp kwatae ninik am farákáp napo maok, Jono am fárákapan ént Jordan mek nérrá kák.

⁶Jon te kamel pwae fek yoroinap waempyam yirimpea maok, fir yipi fekamp sépér fákáap. Aea maok, mao te tákár ntia yao pwae mekamp éntu éntan fárimpon. ⁷Aeria maok, mao kar arakrá farákáp: “Arop ankárank onomp wakmwaek korop námp te maomp kárákáre onomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Ono te apárok kánanke kare yak nampara, ono maomp wonae fik kwaráp torokompria maomp su fekamp paok aokorop nanamp^{‡‡}pourou mono.

⁸Ono te yumwan ént fek nérrá kák nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon.”^e

Jono Jisasén ént mek anámpámp kar

Matyu 3:13-17; 4:1-11;

Luk 3:21-22; 4:1-13

⁹Am ke fek táman maok, Jisas apár Galili mekamp Nasaret meknámp korop nángo, Jono man ént Jordan mek anámpámp. ¹⁰Aeanánko maok, ént meknámp forokor tará aokrá kárák fek fokop nángo, koupour kar narek yámar me kikir akwap nángo, nke nángo maok, Yiki Kor Spirit ant yuri niampao

^{‡‡}1:7 Matyu 11:3 fekamp kar fi nkeampo.

^c1:3 Ais 40:3; Mal 3:1; Lu 7:27

^d1:4 Lu 1:77; Ap 13:34

^e1:8 Ap 1:5

maonámpok ék. ^{f1}Aenko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump táráp kare ara, ono amwan warákár tokwae nampon. Amo kwapwe kare ninik nap te, ono yonkwae kárámp nampono.” ^g

Satano Jisasén poupwékámp kar

¹²Aenko am ke fek táman, Yiki Kor Spiritao Jisasén kwar saráp mek sámp-kérép. ¹³Aenko maok, mao am kwar saráp mek am mek 40 yámar yakánko maok, tá Satano koropea man poupwékámp. Mao yao pwae mekamp firént yakánko maok, ensel fákáre man yae-wouriapon. ^h

Jisaso Galili meknámpia térerá akwapámp kar

Matyu 4:13-22; Luk 5:1-11

¹⁴King Herot Jonén fákápá papánko maok, Jisas distrik Galili mek koropeaka Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárákimp. ¹⁵Mao sérrá, “Kwaro sérimp ke te oukoumwan te wae korop námpon. Kwaromp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon. Yumo kwatae ninik pwarará Kwapwe Kare Kar má wawiaka, karenorá mérenke!” ⁱ

Jisaso arop yiaworaopweran sérianánko, énéni tukupap kar

Matyu 4:18-22

¹⁶Jisaso ént aokore Galili firi pokria nke nánko maok, Saimon ntiaka Andru mwearao ént aokore mek umben sirarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá am fek mani sámp konepon. ¹⁷Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép nanampono.” ¹⁸Aeránko maok, am arop

yaworao kor koupour kar umben fekamp tére pwarará maomp wakmwaek akwap. ^{j19}Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aompoprá fwapokwaprá yak. ²⁰Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor naropwar Sebedi ntiá tére konap arop mént bot mek yakáp napo maok pwarará, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar

Luk 4:31-37

²¹Aea maok, am fárákapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas koumteouráp aropan kar farákáp. ²²Aenko maok, am fárákapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp kar farákáp niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákanp yénkrá farákáp námpon. ^k

²³Am ke fek táman am fárákapamp lotu nap mek koropnám arop ankwap, maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknám Jisasén tékén wumwi kar fek sérrá, ²⁴“Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp yiki kare aropono.” ¹²⁵Aeránko maok, Jisas am kwatae-arop yoporia sérrá, “Amo kari kwapono. Am arop pwarará akwapae!” ²⁶Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá yakeanámp te pu yae youria fépén tokwae pwarará worokor pik. ²⁷Aenáno maok, koumteouráp

^{f1:10} Jo 1:32 ^{g1:11} Sng 2:7 ^{h1:13} Hi 4:15 ^{i1:15} Mt 3:2

^{j1:18} Mt 19:27 ^{k1:22} Mt 7:28 ^{l1:24} Mk 5:7; Jo 6:69

arop ponankor kour me woukouria maok, am fárakapao námoku támao sérarrá, “Máte apaenono? Máte kar wourékamono! Mámá arop máte kárakáre kourono! Aenámpara, mao am kwatae-aropan kar sénánko, am fárakapao maomp kar wawi konapono!”²⁸ Aenángo maok, maoinámp kar Galili mekamp arop fi am ponankor am kar koupour yárák nángo wawia pwi napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar

Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

²⁹ Am fákáreráo lotu nap meknámp youmpea ek tukup. Tukupea maok, koupour Saimon ntiaka Andrump nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon méntér akwap.³⁰ Aeapo maok, Saimonomp yupuramp éntupwar kákánar fek pourou touwe fokornámp touwe sámpea amp. Aenko maok, koupour Jisasén ‘Touwean’rá sér.³¹ Aeapo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yaek sámpea papánko maok, am pourou touwe fokornámp touwe am worokor pikánko maok, mao fárámpea am fárakapao fár mwanap fir yankapámpon.

Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp kar

Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

³² Takia maok, kumuran yámar porokor nángo, “[¶]ankwap fárakap touwenap arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, kounteouráp aropan kwatae-arop noumpoukoupea

yaknámp fárakapan kor éréképá korop.^{m33} Aeria maok, am taun mekamp kounteouráp arop ponankor koropeaka am nap topok koupoukour.³⁴ Aeapo maok, Jisaso kounteouráp arop kápae kare nkwakwe make touwe sámpá yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárakapamp pouroukamp kwatae-arop kápae kare yéréperá kérép. Aemantá maok, am kwatae-aropao kor mao te wanonorá mérapantá maok, mao am fárakapan ‘Kar sérari kwapono’ ria maok, fou e séri pwar.ⁿ

Jisas apár Galili mek térerá yáraknámp kar

Luk 4:42-44

³⁵ Koumounek kar oukoumwan kirikip yak námp mek, Jisas fárámpeaka oukur tará apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap.^{o36} Aenángo maok, tá wakmwaek Saimon ntiaka maomp ankwapyaenámp fárakap tukupea Jisasén nke.³⁷ Am fárakap man nkea maok, sérrá, “Ponankor kounteouráp arop amwan oupourouk nape.”³⁸ Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik mwaekamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárakapan kor kar farákáp nanampria am táman ono korop nampono.”³⁹ Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukmwaek yárakria maok, am arop firamp lotu nap mek am fárakapan kar farákáprá yárák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépámpon.^p

[¶]**1:32** Yámar porokor námp fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) kounteouráp arop fwap panek mwaek paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárakap náráp touwenap arop fákáreran éréképea Jisasnámpok tukup napon. “Juda Tére konap Nínik” Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae.

^m**1:32** Mt 4:24

ⁿ**1:34** Mk 3:11-12; Ap 16:17-18

^o**1:35** Mt 14:23; Lu 5:16

^p**1:39** Mt 4:23-25

**Jisas lepra touweráp
aropan fwapi papámp kar**

Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

⁴⁰ Aenko maok, lepra arop ankárankamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámpo.” ⁴¹ Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.” ⁴² Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae kwapwe kare yak. ⁴³⁻⁴⁴ Jisaso man kar kárákáre fek arakrá sér, “Amo te máamá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwarará, man sámp-kérép. ⁴⁵ Aerá séránko, akwapámpao maok, kourteouráp aropan am kar farákápria maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, kourteouráp arop kápae kare námwan koropá ikirantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, kourteouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ^r

**Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi
tanknámp fwapi papámp kar**

2 Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek

arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenángo maok, kourteouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa. ² Aeria maok, kápae kare kourteouráp arop koropea nap mek néntépapo, am nap te wae fákapánko maok, táte ménki fek mwaek kor népe yak mo. Aenángo maok, mao am farákapan kar farákáp. ³ Aenángo maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiworaopwerao sunkwiar mek papea Jisasnámpok sankorop. ⁴ Sankoropea maok, nkeapo am fek te kourteouráp arop néntépa waeapo maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenámpantá maok, am arop kakapea nap yumuntuk pokea maok, nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yae fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik pap. ⁵ Aenapo, Jisaso am farákapao man ménap nkea maok, am touwenámp arop táman sérrá, “Táráp e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” ^s

⁶ Aeránko maok, am nap mek tankápnap Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop ankwap farákáp náráp ninik mek arakrá ninik, ⁷ “Am arop te apaeritea takrá séri námpon? Mao am kar sénámp te Kwarén ér-pwar námp nie? Arop ankwap ankárankampao kwatae ninik tirá épér naenámp pourou mono. Am te Kwar ankárankao saráp maok tak i konámpono.” ^t

⁸ Aerapo maok, Jisas koupour kar am farákapamp ninik wae méria maok, arakrá turunk, “Apaeritea yumo takrá ninik naponon? ⁹ Ono mokoep kar fwap pwi yaknámp sénanampon? Ae te ono sérrá, ‘Ono waráp kwatae ninik sámp-sitenamp’rá sénamp támao fwap pwi yak

^{q1:43-44} Wkp 14:1-4 ^{r1:45} Mk 7:36

^{s2:5} Lu 7:48

^{t2:7} Jop 14:4; Ais 43:25; 1 Jo 1:9

námp ni? Tá ono sérrá, ‘Amo fárám-prá waráp am fek ampínáp ankank sám-pea akwapae’rá sénámp támao fwap pwi yak námp nie? ¹⁰ Aeno ono ník námp te yumo ankár arakrá mérenkria námp: Aropamp Táráp Kwaro man, mámá apár fek takaeria kárakáre sánkeanánko, am fek mao fwap aropamp kwatae nínik tirá épér naenámp. ” Aerá séri pwarará maok, am kour surumpwi yaknámp aropan sérrá, ¹¹ “Ono amwan sér rae: Amo fárámpea waráp ampínáp ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae!”

¹² Aeránko maok, mao fárám-prá am kourteouráp aropao nke nap fek kourpour náráp amp i konámp ankank sámpea akwap. Aenánko maok, arop ponankor kokorokoria maok, Kwaromp e sakapria arakrá sér, “Wokwaek kar yino te make ankank nke moimpon!” ^u

Jisaso Livain warámpámp kar

Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32

¹³ Takia pwarará, Jisaso warko ént aokore yaknámp mwaek akwap nánko maok, kourteouráp arop kápae kare maonámpok korop napo maok, mao Kwaromp kar am fárákapan farákáp.

¹⁴ Aea maok, mao akwapea nke nánko, Alfiusomp táráp Livai takis sámpp konap nap mek tank. Tank nánko maok, Jisaso man sérrá, “Onomp wakmwaek koropae.” Aeránko maok, mao kor fárám-prá maomp wakmwaek akwap.

¹⁵ Wakmwaek Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fákárerént Livaimp nap mek tankáprá fépér. Aenapo maok, kápae kare takis sámpp konap arop, tá aropao ‘Kwatae nínikráp arop’rá sér i konap am arop fárákáp Jisapae an nke mwaria maomp wakmwaek paokop nap, am ankwap fárákáp énéni tankáprá fépér. ¹⁶ Tá lo yénkrá farákáp

konap Farisi fákárerao nkeapo maok, Jisaso takis sámpp konap arop, tá kwatae nínikráp arop makia mént tankáprá fépérapo maok, am fárákápao Jisapae éréképea yárákinámp fákáreran sérrá, “Mao te apaeritea am takis sámpp konap arop ntia kwatae nínikráp aropént tankrá fánámp?” ^v

¹⁷ Aerapo maok, Jisaso wawia mao am fárákapan sérrá, “Touwe fwapnap arop te doktanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono. Taknámp ono ék námp te, námo yae-párák kare nínikrápao namprá níniknap aropan te mono. Arop námo kwatae nínikrápao namprá níniknap aropan wumwia érékép naeria ék nampono.” ^w

Fir wuri konap kar

Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

¹⁸ Ankwap ke fek Jono éréképá yárák i konámp arop, tá Farisi fákárerao kor Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap fárákáp koropea Jisasén arakrá turunk, “Jono éréképá yárák i konámp arop fákáre ntia Farisi fákárerao kor Kwarén kar toropwap mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo éréképá yárák i konap arop fákárerao fir wuri mo i konap te apaeritea napon?”

¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Arop ankáránkamp yupu sámpp naerianámp oukourwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap fir wuri konap nie? Mono! Am arop yupu sámpp naerianámp oukourwan am nouroup aropént yak námp fek te fir wuri mo i konapono. ^{x20} Aeno nánkrá wakmwaek am yupu sámpp naerianámp aropan sámppá tukup tenapo maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri mwanapono.

^u2:12 Mt 9:33

^v2:16 Mt 11:19; Lu 15:1-2

^w2:17 Lu 19:10; 1 Ti 1:15

^x2:19 Jo 3:29

²¹ Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me fek paprá aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam wourékam támao épi waempyaman nikir nánko, warko pearákár tokwae naerámpon. ²² Arop te meme yipi fekamp botol épi mek te wain wourékam ^{§§}kér mo i konapono. Aeno am mek kérapo te, wainao am meme yipi fekamp botol am te fápárákápi papria wain ént kwarákár naeria námpon. Aeria am wain ntia meme yipi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno arop te ankár wain wourékam te meme yipi wourékam fekamp botol mek kér i konapono.”^y

Sabat yae fek tére mo i konap kar

Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

²³ Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka mént paokop i konap arop wit yoroi tenap yopwaraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek fár mwanámpría kánánkápapo maok, ^{z24} tá Farisi fákáreráo Jisasén sérrá, “Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap te apaerá tére napon?”

²⁵ Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ae te yumo wokwæk Devitoimp kar buk fek yak námp te nke mori kwapono? Ono sénamp te am ke fek Devit ntia maomp arop fárákápan ankank mo nánko yae-porokwe napon. ²⁶ Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sinámp mwaek am fek páte nap fária maok, náráp mént koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpon. Am pan te fouara, pris fákáreao saráp fépér i konapan nimpon.”

^a

²⁷ Jisaso am fárákapan ankwap kar sérrá, “Kwar te, Sabat yaeran yaewour naenámpría arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanap yaewour naenámpría pap námpon. ^{b28} Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap námpon.”

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

3 Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankáránk yae yonkwae yak námp am mek yak. ² Aenánko maok, am Farisi fárákapan támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokoepan nkea man kot mwaria yépékrá yakáp. ^{c3} Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo koropae!” Aenánko am arop te koropea kuk fokopeyak. ⁴ Aenko maok, mao am fákáreran sér, “Lo te nomo tére mo i konámp sabat yae fek ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te nomo arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo te arop yaewour nánko yiki yak naenám ni, porokwapá pap mwanámp nie?” Aerá sénánko maok, am fárákapan kor kar sér mo. ⁵ Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énonkouprá yakea am fárákapan te aropan yonkwae touwe mono, loan saráp ninik kárákáre napo, am táman nkea yopor yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am yae yonkwaenámp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékéreae.” Aeránko maok, mao yae ékékéránko maok, maomp yae warko fwapi. ^{d6} Aenánko maok, táte

^{§§}2:22 Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae.

^y2:22 Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ^z2:23 Lo 23:25
^a2:26 1 Sml 21:1-16 ^b2:27 Lo 5:14 ^c3:2 Lu 13:14 ^d3:5 Mt 9:13

Farisi fákáre koupour ferámprá lotu nap pwarará tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria kar sérar. ^e

Kápae kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

⁷Jisas námoku éréképá yáarak i konámp aropént am taun pwarará ént aokore Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup. ⁸Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkwanwaek fi mwaeekamp, tá taun Tair ntiaka Saidon mek mwaeekamp arop fi kápae kare támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop. ⁹Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp aropan sérrá, “Arop kápae kare koropea onan ikir mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap nanampono.” ¹⁰Am te wokwaek kápae kare koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá kák tenámpantá maok, kápae kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour. ¹¹Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop fárakap man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te Kwaromp Táráp’rá sér i konapono. ¹²Aenapo, mao am fárakapan ‘Námo te wanonorá séri kwapono’ ria tae fek sér.

Jisaso éntér-sámpramp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar

Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

¹³Jisaso am arop ou pwarará námoku mwar faonkwek pokea maok, arop ankwap fárakap maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nánko, korop. ¹⁴Am arop ou mekamp éntér-sámpramp arop nánkárapea ‘Aposel’rá sérianánko, am fárakap méntér yakáp napo, mao te am fárakapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép, ¹⁵tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárakáre nénk nanampria námpon. ¹⁶Am éntér-sámpramp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ¹⁷Tá Sebedimp táráp Jems ntiaka maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukuréao párákapnámp niamp arop’rá sénapono. ¹⁸Tá Andru ntiaka Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntiaka Jems Alfiusomp táráp, tá Tadius, tá Saimon te Selot pati *mekamp, ¹⁹tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasénenkria outiri naenámp aropono.

‘Jisas Belsebulént tére námp’rá sénap kar

Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23

²⁰Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápae kare koumteouráp arop koropea warko koupoukourapo maok, táte Jisas ntiaka mao éréképá yáaknám fárakap mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ²¹Aenko maok, táte námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépérépri kanrá warámp mwaria korop. ^j

*3:18 ‘Selot pati’ arop fárakap te Rom firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárakapono.

^e3:6 Mt 22:15-16

^f3:15 Lu 9:1

^g3:16 Jo 1:42

^h3:17 Lu 9:54

ⁱ3:20 Mk 6:31

^j3:21 Jo 10:20

²²Lo mérnáp arop Jerusalem meknámp korop. Koropea maok, arakrá sér, “Belsebul Jisasént yak námpon.” Tá “Mao te kwatae-arop poukwap konámp Belsebulomp kárákáre fek am kwatae-arop fákáre yéréperá kérép námpon.” ^{k23}Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárákapan wounáp kar arakrá sér, “Satan te mokopia Satan yéréperá kérép naenámpon?” ²⁴Arop ankáránkamp firao kuk pirékarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárákáre yak naenám pourou mono. ²⁵Tá ankáránkamp nap mekamp aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono. ²⁶Tá Satan poukeyak námp mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pipirikir tukup napo te, mao kor kárákáre yak mono, pwar naerámpon.

²⁷Arop ankáránkao kárákáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konámp nie? Mao te am taenám aropanénkir sámpea yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. ¹

²⁸Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te kourteouráp aropamp ponankor kwatae ninik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámpon. ²⁹Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinám kwatae ninik te sámp-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am ninik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpon.”

³⁰(Am fárákapao ‘Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp’rá sénapantá, Jisaso makrá sénámpono.) ^m

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar

Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21

³¹Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnámпок korop. Koropea ek yakáprá ‘Mao mankao’rá sér. ⁿ³²Aeapo maok, kourteouráp arop kápae kare man ko-sitea tankáprá maok, man arakrá sér, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape.” ³³Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?” ³⁴Aeria maok, kourteouráp arop tankáp nap táman yénkrá sérrá maok, “Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeou tárápu te mámánono. ³⁵Apaie kourteouráp aropao Kwaromp ninikaok yarak námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono.”
o

Ankankou épérnap wounáp kar

4 Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea kourteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, kourteouráp arop kápae kare koropea kourpoukour napantá maok, mao ént mek tanknám bot mek poka tank. Aenánko, ponankor kourteouráp arop am ént fik táman néntép. ²Aeria maok, mao am fárákapan kápae kare wounáp kar farákáprá am fárákapan arakrá sér, ³“Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankáránkao akwapeaka yopwaraok ankankou yirir. ⁴Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pikia mwaeak tankáp. Aenám te, antao koropea fépér. ⁵Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko,

kwar worare fek yumuntuk yak námp mek piká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok, ⁶arák yumwi fek tikipeyak nángo, yámar yokwapria, am ankankou páre yonkwae pap nángo, yákáre námpono. ⁷Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek piká tank nángo maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenángo maok, yao ki tank mo. ⁸Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pik námp te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok, ankwap aopwe 30 tank, táte ankwap aopwe 60 tank, tá ankwap aopwe 100 tank.” ⁹Makrá séri pwarará, Jisaso am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te má kar má fwapia wa kuno.”

Jisaso wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10

¹⁰Wakmwaek Jisas námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntér-sámpramp, tá ankwap fárákap Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk. ¹¹Tá mao am fárákapan sérrá, “Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámpamp mek-wouroumpheyaknámp kar fi kor yumwan wae yénkép námpono. Aeno am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ^{p12}Aenapara, ‘Am te wae énounkoupapan maok, am ankank te ankwap wuri nke mo, tá kar te wa napan maok, am fi te fwapia mér mono. Aenapara, am fárákapao Kwaronámpok tukup napo, Mao am fárákapamp kwatae ninik tirá épérantáno.’” ^q

Am ankankou wounáprá sénámp kar fi

Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15

¹³Tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo mamá wounáp kar te mér mo nap nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwanapon? ¹⁴Am arop ankankou yoro námp te Kwaromp karan yoro námpon. ¹⁵Tá kar mwaeoak piká párákap námp te, koumteouráp aropao kar wa napan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárákapamp ninik mek yak námp ti-akwap konámpan sénámpon. ¹⁶Tá koumteouráp arop ankwap fárákap am te ankankou apár yumwi kor táránkáp námp mek pik námp niamp námp te, am fárákapao kar wawia koupour sámpria maok, am táman warákár. ¹⁷Aenapao maok, am fárákapao Kwaromp kar te ninik mek sámpá yak mo. Aenapo, arák mek pik monámp taknámp, wakmwaek arop ankwap fárákapao Kwaromp kar sámpá anámprá paprá, am koumteouráp aropan nkwakwe make kar sénapo, am fárákapao koupour Kwaromp kar pwar napon. ^{r18}Tá koumteouráp arop ankwap fárákap te ankankou paok wi mek kuk piká tank námp niamp taknámp, am fárákap te kar wa napao maok, ¹⁹tá apárokamp ankankan ninik kápae kare, mani tokwaeantá ninikrá paokopria maok, tá nkwakwe make ankankantá kikiankrá paokoprá, mak napo maok, am ankankao Kwaromp kar oupouri pap. Taknámp arop te maomp ninik mek te ki tank mono. ^{s20}Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankria páreanámp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100 tank. Aenámp

^{p4:11} 1 Ko 2:10 ^{q4:12} Ais 6:9-10; Jo 12:40 ^{r4:17} Kl 2:7

^{s4:19} Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

te, kounteouráp arop ankwap fárákap kar wawia sámpea niki paokop napan sénámpon.”

**Lam pounkouroupea pap
konap wounáp kar**

Luk 8:16-18

²¹ Jisaso ankwap kar am fárákapán sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop námp te, baket mek pap konámp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámp nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono. ²² Ponankor ankank mek wouroumpeyak námp, tá oupouroupá pwate nap te, nánkár wakmwaek érik korop naeria námpon. ²³ Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”

²⁴ Mao am fárákapán warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankwapan mokope puri fek nénk nap te, Kwaro yumwan take pourouráp sánkria kánámpár ankwap yumuntuk kák naenámpón. ²⁵ Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki-samp nánko, Kwaro man warko ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpón. Aeno arop am kar sámp-fákeyak mo nánko te, maomp mér kánanke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.”

**Ankankou forokor
konámp wounáp kar**

²⁶ Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te arop ankárank ankankou kwar mek épéri pwatea, ²⁷ kumur méntép am arop kumuruk amp i ko, wae fek fárámprá, námokuráp térerá yárák. Aenámpao maok, am ankankou te mokopia párea akwapea tokwae kar naenámpaoeanrá mér mono. ²⁸ Kwar tá-mao arákan wouri sánk nánko, párea téképea, wakmwaek ki tank konámpon. Manénkir te páre pokea, pwae fukarea,

tá wakmwaek aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konámpon. ²⁹ Tá am ki yápae nánko, fékér mwanap ke korop nánko. am arop akwapea fékér i konámpon.” ^t

Mastet ouramp wounáp kar

Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

³⁰ Jisaso warko arakrá sér, “Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp te apae niamprá sér mwanámpon? Nomo mokope pourouráp wounáp kar sér mwanámpon? ³¹ Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mastet ki kánanke niampon. Am te ankwap yao ki niamp mono. Kánanke kare námpono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon. ³² Arop fárákapao yimp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kámákár akwapria yowe tokwaeri akwapránk. Aenángo, ant fákáre fwap am yao yowe néntékép mek koropá taok naenámpón.”

Jisas wounáp kar fek sénámp kar

Matyu 13:34-35

³³ Jisaso kounteouráp aropan kápae kare wounáp kar farákáp námp te, am arop fákáreramp ninik mwanap puri fek farákáp námpon. ³⁴ Am kar kounteouráp aropan farákápámp te érik farákáp mono. Wounáp karan saráp farákáp námpon. Aeria maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapao mwar yakáp nap fek saráp am kar fi kor érik farákáp konámpono. ^u

**Jisaso sénánko ouwi
tokwae pwaranámp kar**

Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

³⁵ Takia pwarará am makár táman kumur mek, Jisas mao éréképá yárák i konámp arop fárákapán arakrá sér, “Nomo te ént aokore fik nkamwaek

fimwaek yink mwaro.”³⁶ Aerá séria pwarará maok, koumteouráp arop kápae kare am fek yakáp napo pwarará, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárakap Jisas am mek tank námp am bot mek kunkuria man warámpea tukup. Aenapo maok, tá ankwap fárakap bot tiaka wakmwaek tukup.³⁷⁻³⁸ Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaek tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenánko maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenánko maok, am fákárerao man sérrá, “Tisa, nomo te wae ént mek pik mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?”³⁹ Aerapo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támaono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak.⁴⁰ Aenánko maok, wokwae námoku éréképá yarak i konámp fákáreran sérrá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?”^{v41} Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námpon?”^w

**Jisaso arop ankárankampamp
pourouk kwatae-aropan
yérepemp kar**

5 Am fárakapao ént aokore Galili nkamwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.² Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárank kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyáknámp arop koropea maok, Jisasén kikip. Am arop te arop kák konap fek mwaek yárakia korop.^{x3-4} Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárakápi sir akwap konámp. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fákap ko pap napo maok, mao

te kárakáre korara, pu fákapnámp am sen ntiaka yae-souwe fápárakápi sir konámpo. Ae konámpara, arop man sérémékér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwaek amprá yarak i konámpo.⁵ Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yárakrá yumwi fek námokuráp pourouk pipirá yarak i konámpo.

⁶ Ae konámpao nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárakoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp.⁷⁻⁸ Jisaso am kwatae-aropan sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor pikae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárakáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwapono.”^{y9} Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Ami’ no.”¹⁰ Aea maok, apáp tirinkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérépe kwapono.”

¹¹ Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi mekmwaek táman yakáprá am fek apwar pwae fépérrá yakáp.¹² Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre támao Jisasén kar tae fek sérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.”¹³ Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Tak-enk’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwatará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákárerao kor mánmán-

ria foporakorrá tukupea, yinkri furuk mek am mek pik napo maok, am kou te 2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor pikiaka ént fépéria nékér pop-warámpia, ponankor surumpwi pwar.

¹⁴ Aeapo maok, kou wun i konap arop te nkea pirikimpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar farákápapo maok, kounteouráp arop am ankank nke mwaria korop. ¹⁵ Am fárákapao Jisasnámпок koropea nke napo maok, am kwatae-arop woukoupeyakámp arop te maomp ninik wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, kounteouráp arop te táman nkeaka apáp tirink. ¹⁶ Am arop fárákapao am arop pourouk kwatae-arop yakámp, oukoumwan fwap tank námp, táte kou fákáreaoi nap nkenap arop fárákap támao am koropnap arop fárákapan am kar farákáp. ¹⁷ Aeapo maok, kounteouráp aropao Jisasén tékén sérrá, “Amo mapek te yak kwaponol! Amo ankár ankwap apárok akwapael!”

¹⁸ Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nángo maok, am kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyakámp aropao kor kárákáre fek Jisasén sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?” ¹⁹ Aeránko maok, Jisaso monoria man sérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpoukamp aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar farákápae.” ²⁰ Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaeek námwan yaewourimp kar farákáp nángo maok, tá am kounteouráp arop ponankor wawia maok, ninik tokwae.

Jirusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar

Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56

²¹ Jisas bot meknámp warko ént aokore tápampea nkwamwaek fimwaek akwap nángo maok, táte kápae kare kounteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapo maok, ²² lotu nap taokeyak konámp arop Jiruso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak námp fek kwaráp torokomp. ²³ Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nángo, yiki yak naenámpono.” ²²⁴ Aeránko maok, Jisaso kor mént akwap.

Aenko maok, táte kápae kare kounteouráp arop maomp wakmwaek tukupea maok, man kuk sir. ²⁵ Aeapo maok, yupu ankárankao e furuk pikia taki yaknámp mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar. ²⁶ Am yupu te dokta fákáreaonapok akwap saráp yakria, mani ponankor nénk saráp yak námpao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak. ²⁷⁻²⁸ Am yupu te Jisas térenámp kar wawia námp kwamp maok, koropea am kounteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaek korop. Mao ninikrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sámpria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sámp. ^{a29} Aenko maok, e furuk pikia taki yaknámp wae koupour kar fárákár nángo maok, námoku wae fwap námp mér.

³⁰ Aenko maok, Jisaso náráp kárákáre ankwapmwaeek worokor pik námp méria

maok, arákarrá arakrá sér, “Wa onomp waempyam fek yae sámp námpono?”^{b31} Aenko maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapao man sérrá, “Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare māmá amwan kuk-sirarrá néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa toupoukouranrá turunk rape?”³² Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek oupourouk.³³ Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnámpankank te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik farákáp.³⁴ Aenko maok, Jisaso man sérrá, “Táráp e! Amoku mér napara, am fek waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapae. Waráp touwe te wae pwar námpono.”^c

³⁵ Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárákap lotu nap taokeyak konámp aropamp nap meknámpan koropea maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp te waeman sumpwi yak námpan te. Apaerá warko tisan tére tokwae sánk nae rape?”³⁶ Aerapo maok, Jisaso kor am fárákapao séráp kar am te wampwe pwarará lotu nap taokeyaknámpan aropan sérrá, “Amo te apápi kwaponno. Ankár mérampono.”³⁷ Aerá sériaka pwarará maok, am mént yakápnáp fárákapan ‘Mampok korop kwaponno’ ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae makia am yininkaopwe támao saráp mént énénti tukup.³⁸ Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekría Jisaso nke nántko maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar ounka wae.³⁹ Aenapo

maok, mao am mek youmpea turunkrá, “Yumo te apaerá éménkrá kara wae rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp námponno.”^{d40} Aeránko maok, am fákáreráo, waeman sumpwi yak námpan tería amomoránk. Tá mao am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok, naropwarntia éntupwarén saráp warámpea, tá námoku éréképá yárák i konámp arop yininkaopwean saráp éréképea am fárákapao saráp táráp amp námpan aokore mek yink.⁴¹⁻⁴² (Am tárápamp yopwar te éntér-sámpramp yopwarono.) Am fárákap yinkea maok, Jisaso man yae topwe fek sámpriaka am yupu-tárápan námokuráp kar fek sérrá, “Talita kum!” Am kar te arakrá sénámpan: “Yupu-táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo fárámpae!” Aeránko maok, am yupu-tárápao kor wae fárámpeaka yárák. Aenko maok, man nke kokorokor.^{e43} Aeapo maok, Jisaso kar kárákáre fek sér, “Yumo te arop ankwapan māmá ankank korop námpan kar te séri kwaponno.” Aeria maok, tá am anánkwapan sérrá, “Yumo am yupu-tárápan fir sánkenke!”

Nasaret mekamp arop Jisasén younkwe sinap kar

6 Jisas am némp pwarará námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, mént paokop i konap arop te énénti tukup.² Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan yénkrá farákápánko maok, táte am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp sámp námpan? Man sánknáp yonkwae kour máte tokwae kar nám-

^b5:30 Lu 6:9 ^c5:34 Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19 ^d5:39 Jo 11:11

^e5:41-42 Lu 7:14

pon! Máte mokopia mwar pourouráp kárakáre yororo námpon? ^{f3}Má arop máte kamda tére konámpon nomo wae mérámpon. Máte Mariamp táráp, tá maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek yakáp naponon.” Am fárakapao makrá séria maok, kokwarok napon. ^{g4}Aerapo maok, Jisaso am fákáran-eran sérrá, “Profet te maomp e te kápae kare némpouk yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp nap mek e yak mono.” ⁵Tá am náráp taun mek te kárakáre yororo naenámpon pourou mono. Tá ankákárank touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon. ⁶Tá mao maomp taun mek kamp koumteouráp arop man mér mo napantá ninik tokwae námpon.

Jisaso námoku éréképá yáarak i konámpon aropan tére nénkámp kar

Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwarará ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan Kwaromp kar farákáprá yáarak. ⁷Takria maok, mao éréképea yáaraknámpon éntér-sámpramp arop fárakapan térenkria anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop pourou mek woukournámpon kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárakáre nénk. ⁸⁻⁹Aeria maok, am fárakapan sérrá, “Yumo tukupria te, mámara ankank mént sámpea tukup kwaponon: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwaponon. Tá waempyam anánkaopwe ti-tukup kwaponon. Ankárankan mwar sámpea maok, su mwar yiriria, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip.” ^{h10}Aeritea maok,

mao am fárakapan sérrá, “Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárank mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwarará tukup mwanap ke fek maok, am nap pwarará tukup kipo. ¹¹Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea pokea nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwarará tukupria, yiráp pukamp woup am fek poporokompia pwar [†]napo maok, am támao yénképrá, ‘Yumoku nap kwataeno.’” ⁱ¹²Aerá séria pwar nánko, am fárakap tukupea maok, arakrá sér, “Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!” ¹³Aerá séria maok, táte kwatae-arop yéréperá kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwaprá kák. ^j

Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámpon Jon támao námmpwe ninikimp kar

Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9

¹⁴Kápae kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko, Heroto am kar wa. Aenánko maok, koumteouráp arop ankwap fárakapao arakrá sér, “Ént mek nér i konámpon arop Jon te warko apár me meknámpon fárámpon. Aenámpara, mao wae kárakáre yoro naenámpon kárakáre tokwaeráponon.” ¹⁵Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mono! Táte Elaijanono.” Tá ankwap fárakapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niamponon.” ^{k16}Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am te ono wokwaek séranko, yápare kor karámpon-fárakapap arop ént

[†]6:11 Matyu 10:14 fekamp kar fi fek nkeae.

^f6:2 Jo 7:15 ^g6:3 Jo 6:42 ^h6:8-9 Lu 10:1 ⁱ6:11 Ap 13:51; 18:6
^j6:13 Je 5:14 ^k6:15 Mt 16:14

mek nér i konámp Jon támao ouk-oumwan warko fárámp námpon.”

¹⁷⁻¹⁸ Manénkir te Heroto maomp ná-nae Filipomp yupu Herodias sámpánko, Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp ná-naeramp yupu sámp nap am te pwi yak mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárákap tirá kérép nánko, tukupea Jonén sámpea kalabus nap mek pap. ¹⁹ Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok, mao tak naenámp pourou mono. ²⁰ Am te apaeria námpanápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kareria Kwaro nke námp fek yae-párak kare aropara, Heroto Jonén apáp námpono. Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok, kápae kare ninik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár konámpon.

²¹ Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwae oupouroung. Heroto námwan éntupwaro fárákapnám yae ninikrá fir nánapria maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap arop, tá Galili mekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárákapan wumwi. ²² Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táte Herodiasomp yupu-táráp éнки mankea kaerá woung nánko maok, am fárákapao man warákárria maok, kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.” ²³ Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan sánk nanampono. Amo onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwararea

ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampono.”

²⁴ Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youmpea éntupwarén turunkrá, “Ono te apae ankank ‘Sápaerá sénanampono?’” Aeránko maok, éntupwaro sérrá, “Ae te amo sérrá, ‘Arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp fárákaepa sápaerá sérampo.” ²⁵ Aeránko maok, am yupu-táráp éнки warko tákarákarrá koupour koropea kingén sérrá, “Oukoumwan koupour kar amo arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor plet mek papea sápaerá.” ²⁶ Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwae touwe námpao maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenám kwamp, am yupu-tárápamp kar ták-pwar moimpon. ²⁷ Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérépria sérrá, “Amo akwapea kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárákapea me kor sankoropae.” Mao akwapea Jonomp me kor karámp-fárákapea maok, ²⁸ plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao sámprá éntupwarén sánk. ²⁹ Aeapo maok, Jonomp éréképá yarak i konámp aropao am kar wawia maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

Jisaso 5,000 aropan fir nénkámp kar
Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

³⁰ Jisaso mént paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar, tá kar ponankor koumteouráp aropan farákákap man farákáprá sér. ¹³¹ Aeapo maok, kápae kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá koropá saráp yakápapo maok, mént paokop i konap fákáreao kor tankrá fir fár mwarap ke te yak

mo. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Nomo te tukupea arop yak monap ke fek nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro.” ³²Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am fárákapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.

³³Tak mwaria napo maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp fárákapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápae kare taun mek mwaeakamp arop ponankor Jisas akwap naenámp mek apár mwae manénkir mekia tukup.

³⁴Jisaso youmpea ént woupwi mekia kápae kare am koumteouráp aropan nke nánko maok, am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp mo nánko, námoku yakáp nap niamp napo, yonkwae touwe námpono. Aeria maok, am ke feknámpia mao kápae kare kar yénkrá fárákáp. ^{m35-36}Aenángo, wakmwae yámar pik naeria nánko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá apár te arop yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwae paokopria am némpoukamp námoku fár mwanap fir tianápono.”

³⁷Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér, “Yumoku man fir nénkenke.” Aeránko maok, am fákárárao sérrá, “Waráp ninik te yinan ‘200 kina santukupea am fek pan tia am fárákapan nénkenk’ ria nape?” ³⁸Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá nkenke.” Aeránko maok, nkeaka, “Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe mwar tank námpono.”

³⁹Aerapo maok, am fárákapan sérrá, “Yumo sénapo, koumteouráp arop apár pwae kwapwe fek mapék ankwap fárákap ankwap fek, ankwap

fárákap ankwap fekrá tankápanápono.”

⁴⁰Aeránko maok, am fárákap apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap 100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar. ⁴¹Aeapo, Jisaso pan éntik sámpea maok, éntékam anánkaopwe sámpea sampeyákrá narek yámar mek tokoreyákrá ‘Aesio’rá séria maok, pan fékéria námoku éréképá yárák i konámp aropan koumteouráp aropan nénkanáponoria maomp yaek nénk. Tá éntékam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk. ⁴²Nénkea napo maok, fépéria wae pwi. ⁴³Aenángo maok, pan ntia éntékam ankwapmwae tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák. ⁴⁴Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000. ⁿ

Jisaso ént yumunturik akwapámp kar

Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21

⁴⁵Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fákárean sérrá, ‘Yumonkir ént aokore nkwamwae fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk’ ria manénkir tirá kérép. Námoku te koumteouráp arop tirá kérép naeria yak. ⁴⁶Takia maok, am koumteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. ^{o47}Kirikíp naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak. ⁴⁸Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaeakamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párákaprá, am fárákapan kámá-pwarará akwap naeria. ⁴⁹Aenámpan maok, mao éréképá yárák i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námp nkea am fárákap te ént aropao námpwe. Aeria

^m6:34 Mt 9:36

ⁿ6:44 Mk 8:1-9

^o6:46 Mk 1:35; Lu 5:16

maok, am fárakapao apápria apánki tikia wae. ^{p50}Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárakapan arakrá sér, “Máte ono nae. Yumo kárakáre fek yakápenke. Apápi kwapono.” ⁵¹Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárakapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárakapao kokorokoria ninik tokwae. ⁵²Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakáp naponono. ^q

Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákám kar

Matyu 14:34-36

⁵³Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkamwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar. ⁵⁴Am fárakap bot wae pwarará tukup napo maok, táte arop fákárerao wae Jisasén koupour wuri nke. ⁵⁵Aeria maok, am arop fákárerao am mwaeakamp ponankor némpouk mwaeak paokoprá am arop fákáreran ‘Jisas koropán’rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákrá koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup. ⁵⁶Tukupea maonámpokapo maok, tá némp-némp ponankor, taun mekamp arop ponankor Jisaso am mekmwaek yarak. Aenánko maok, touwenap arop ti-koroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérrá, “Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok, am fárakapamp touwe warko fwap mwanaponono.” Tá ponankor koumteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. ^r

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár akwapnám kar

7 Farisi fákáre te lo yénkrá farákáp konap arop fárakapént tapokwapea Jerusalem meknám Jisasén nke mwaria korop. ²Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fákárerao Farisi fákáreramp loao yarár konapnám yae yarár moi yakáprá fépér. ³(Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp appeyaenápo i konap ninikaokria ént mek yae yarária saráp fári konaponono. Moia nap te, fár mono. ⁴Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár mo i konaponono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konapaokria ankwap ankank, kap, sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yarár i konaponono.) ⁵Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop makia am fárakapao Jisasén turunkrá, “Apaeritea amo éréképá yarak i konap arop fákáre te nomp tékénouamp loao tukup mo napon? Am fárakapamp yae yarár moriaka mént fánapo, Kwaro nke námp fek oum námp tane.” ⁶Aerapo Jisaso am fárakapan sérrá, “Profet Aisaia kumwimp te, yumo kwekár mwanap arop, yumo mwapan kare kar séri tenámpon. Mao Kwaro sénám karan arakrá kumwi námpono: ‘Am fi arop te kar mwar onomp e sakap naponono.

Aeno maomp ninik te onan te mwar paneki yakáp naponono.

⁷Am fi te aropamp lo kar táman farákáprá paokopria maok, “Máte Kwaromp karon?”rá sénaponono. Aenapara maok, onan lotu nap te, kwaporok táman lotu napon.” ^s

⁸Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, “Yumo te Kwaromp lo wae

pwararea aropamp ninikan saráp sámpea kárakáre napono.”

⁹Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo te mér kare aropao námp rape? Yumo te Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon. ¹⁰Moseso wokwaek sérrá, ‘Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Aeno arop naropwarén wouroump, tá éntupwarén kor wouroump, maknámp te, mao ankár sumpwi naenámpono.’ ¹¹Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i konapono: ‘Amo éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan sérrá, “Mámá mani te Kwarén sánk nanamp”rá séria páte nap kwamp te, ¹²éntupwar naropwarén yaewour nanap loan wampweno’rá sér i konapono. ¹³Takria maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loaokria, Kwaromp kar anámpá pap napon. Tá yumo ankwap nkwakwe make kápae kare ninikaok takrá paokop i konapono.”

**Ankank aropamp ninik mek
oumi pap konámp kar**

Matyu 15:10-20

¹⁴Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárákapan arakrá sér, “Yumo ponankor onomp kar má wawia ninik kipo. ¹⁵Ekamp firan sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono. Aeno aropamp ninik meknámp ek korop námp, am támao maok am aropan oumi pap námpon. ^{u16}(Arop woupwiráp te mámá kar má wa kipo!”

¹⁷Jisas aerá séri pwarará am koumteouráp arop pwarará nap mek yoump. Námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreráo am wounáp kar fi am tu-

runk. ¹⁸Aeapo maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo kuri ninik yak mo nie? Kápae kare ankank ek yak nám-pao arop yare mek pik námp te, Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap mo i konámp te, yumo am te mér mo nie? ¹⁹Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp ninik mek pik mono. Am te yare mek pikianánko tukwi konapono.” (Am ankank Jisaso sénámp te fári konap ankank ponankor te Kwaro nke námp fek yiki kukur kwapwe námpan séri námpon.) ²⁰Aeritea maok, mao arakrá sér, “Aropamp ninik mek yak nám-pao ek korop námp te, am támao man oumi pap námpon. ²¹Am ninik mek yak nám-pao érik korop konámp ankank te ará: Kwatae mwaek ninik i konap ninik, kokopor i konap ninik, oukun i konap ninik, arop tirá wour i konap ninik, yupuráp aropao kokopor i konap ninik, ²²kikiank i konap ninik, nkwakwe make kwatae ninik, yankar i konap ninik, yupu faperá kwekár i konap ninik, kokwarok i konap ninik, arop wouroumprá sér i konap, ‘Ono nkwak i mak i konamp’rá sér i konap ninik, fwapia ninik mo épépérép i konap ninik. ²³Mámá ninik kwatae má ponankor arop ninik mek yakea ek korop námp te, támao Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap námpon.” ^v

**Ankwap fi Fonisia
mekamp yupuaouimp kar**

Matyu 15:21-28

²⁴Jisas apár Galili meknámp akwapea Tair taun ntia Saidon wonae fik maok, arop ankárankampamp nap mek youmpea maok, arop námwan nkeantánoria kánánkámp am mek tank naeria. Aenámpan mao mek tank naenámppourou mono. ²⁵⁻²⁶Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi

mekamp yupu ankárank Jisas koropá tank nâmp wa. Maomp yupu-táráp ankárank maomp pourouk kwatae-arop woukoupá yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo onomp tárápamp pourouk kamp kwatae-arop yak nâmp yérépe napo worokor akwapano.”^{w27} Aeránko maok, Jisaso Juda firan ninikrá wounáp kar arakrá sérrá, “Nomo ankár manénkir te tárápuan fir nénk mwanámpon. Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan [†]nénk mwareano.”

²⁸ Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Tá karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárápamp yaekamp fir ká-nanke párapok pikrink nánko, tirá fári konámpon.”

²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo takrá sénapara, amo warko arákarrá akwapae. Waráp tárápamp pourouk kamp kwatae-arop te wae worokor pik tenámpono.”³⁰ Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapae námokuráp nap mek nke nánko maok, kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárápao népek kwapwe kare amp.^x

Woupwi ntia top kor kéri yaknâmp aropamp kar

³¹ Jisas taun Tair mekmwaeknâmp taun Saidon mekmwaeknâmp akwapae maok, am feknâmp Dekapolis [†]mekmwaekia maok, warko ént aokore Galili mek akwap.³² Jisas ént aokore Galili fik akwapreaka am fekánko maok, tá arop ankárank woupwi kérrá, tá sérékam kárakapeyak nánko,

kar fwapia sér mo i konâmp. Man warâmp-sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo am aropamp pourouk yae papae!”^{y33} Aerá sérapo maok, Jisaso am arop warámpea koumteouráp arop am fek párapok tará maok, námoku mwar arop warámpea akwap. Táte Jisaso am aropamp woupwi mek yae kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop féki papea sérékam fek pap.³⁴ Aetea maok, táte yámar mek tokoreyakrá, yonkwae touweria maok, nékér ak-sirarrá námokuráp kar fek arakrá sér, “Efata!” Am takrá sénâmp kar fi te ‘Amo kikir akwapae!’rá sénámpon.³⁵ Aenánko maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapae maok, sérékamao kuri kárakap yakâmp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar yae-párak kare sér.³⁶ Aenko maok, Jisaso am fárakapan, mómá aropan koropnâmp ankank máte ankwapan séri kwaponoria taokarrá pwara námpan maok, am fárakap te maomp kar wa mono. Ankár kárakáreria am kar farákárapono.³⁷ Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Kápae kare ankank mao tére nâmp te ankár yae-párak námpono. Mao nánko, woupwi kérap arop oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknâmp arop warko kar fwapnae sérar napono!”

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

8 Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae warko koropea koupoukour. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nánko, Jisaso námoku éréképá yarak i konâmp aropan wumwi nánko maok, korop napo

[†]7:27 Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae.

[†]7:31 ‘Dekapolis’ te Grik kar fek ‘Fére-sámpramp taun’rá sénámpon.

^w7:25-26 Mk 9:17-19

^{*}7:30 Jo 4:50-51

^y7:32 Mk 5:23

am fárákapan arakrá sér, ²“Ono mámá arop fárákapan onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo nánko, aropomp nampono. ³Táte mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk tirá kérép te mono. Am te apaeriaka ankwap fárákapan kor panek tukup mwanapara, tukupria mwaeakopoporokweria némpouk tankáp mwanape.” ⁴Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fákárerano popok man arakrá sér, “Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koumteouráp aropan nénk nánko, pwi naenámpo?” ⁵Aerapo Jisaso am fárákapan turunkrá, “Ae te yiráp pan te apaekamp tank námpono?” Aeránko maok, am fárákapano sérrá, “Fákánek tank námpono.”

⁶Aerá sérapo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékériaka námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreran nénk nánko, mao am tia koumteouráp aropan nénk. ⁷Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárank tankáp nánko, am táman kor Jisaso Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, námoku éréképá yarak i konámp arop fákáre táman sérrá, “Máman kor taknámp nénkenke.” ⁸Aeránko maok, am fákáreran fir nénkapo maok, fépéria wae pwiapo maok, fir ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek basket mek kák napo, top koupour yak. ⁹Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárákapan tirá kérépá pwarará maok, ¹⁰mao náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapanént koupour kar bot mek kounkouria maok, distrik Dalmanuta mek tukup. ^z

Jisásén ‘Kárákáre yénképaerá sériap kar

Matyu 16:1-4

¹¹Aenapo maok, Farisi fákáre koroepa Jisásént kar yorowarria maok, am fárákapano “Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárákáre yoro nánko, nke mwaro.” Am fárákapan takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea napon. ¹²Tak napo maok, Jisaso am fárákapano ninikan kokwaeria tékén nékér ak-sirarrá maok, sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárákáre nke mwarria wumwi napon? Ono te yumwan wae-man kare kar sér rae: Ono am fárákapan te kárákáre yénképa mo karenok?” ¹³Aerá séria maok, am fárákapan pwarará náráp arop fákárerént warko bot mek korokwaprá ént aokore nkamwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

¹⁴Jisas éréképá yarak i konámp arop fárákapan te pan sám mwarap te nik mo pwarará, yaenémipi bot mek tankáp napo, pan ankárankamp mwar bot mek tank. ¹⁵Aenapo maok, am fárákapan kar kárákáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo. Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.” ¹⁶Aeránko maok, am fárákapan námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe, nomo pan mo námpantá námpono.” ¹⁷Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria am fárákapano sérrá, “Apaeritea yumoku kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae mek te fákárámp mo nie?” ¹⁸Yumo wae-man yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woupwiráp

te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae nik mo pwar nap nie? ¹⁹Ae te ono arop ou 5,000 aropampor pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Éntér-sámpramp basket mek kák námpon.” ²⁰“Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námpono.” ²¹Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nángo te, ono fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

**Betsaida mek arop
yi fwapi papámp kar**

²²Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákánerao yi wurumpi yaknámp arop warámp-sankoropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk yae papae.” ²³Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yae sámpea némp yarápae fek warámpá akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?” ²⁴Aeránko maok, am aropao énounkoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárakap wae nke namp te, yao niamp paokop napono.” ²⁵Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am arop yi tae fek firékarea nke nángo maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp. ²⁶Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámp-kérépria

sérrá, “Amo te warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwapono.”

**Pita Jisasén te ‘Amo
Krais’rá sénámp kar**

Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20

²⁷Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop éréképea maok, taun Sisaria Filipai wonae fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeakria maok, am fárakapan arakrá turunk, “Am koumteouráp arop te onan te waweanrá sénapono?” ²⁸Aeránko maok, am fákánerao man sérrá, “Ankwap fárakapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákánerao ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákánerao sérrá, ‘Profet ankwapon’rá sér i konapono.’” ²⁹Aerá sérapo maok, táte Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te wará sér i konapon?” Aeránko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisono.” ³⁰Aeránko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwapono.”

**Jisaso ‘Sumpwia warko fárámp
nanamp’rá sénámp kar**

*Matyu 16:21-28; Luk
9:21-27; Jon 12:23-26*

³¹Aeria maok, am fek arakrá sér, “Aropamp Táráp te ankár touwe tokwae sámp naenámp. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sirarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yininki yakea warko fárámp naenámp.” ³²Mao am kar érik am fárakapan farákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek

§8:29 ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 68 fek nkeae.

^b8:29 Jo 6:69

yakrá man ‘Taki kwapono’rá yopor. ³³Aeránko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yárák i konámp fákáreran énonkoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, “Satan, seae! Onan taokor kwapono. Amo te Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaokria sénapono.”

³⁴Jisaso koumteouráp arop ntia námoku éréképá yárák i konámp aropan ‘Yumo koropenk’rá wumwia maok, am fárákapan sérrá, “Arop ankáránkamp onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnámp maknámp touwe sámpea, onoinampaok korop kun. ³⁵Arop námokuráp ninik fek yárák námp te, mao te sumpwi naeria námpon. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámpea farákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámpon. ³⁶Aeno arop ankáránkao apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yárákianámp te, sumpwi nángo te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámpon? ³⁷Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámpon? ³⁸Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, ‘Ono Jisasomp’rá séria, onomp kar farákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor, Aropamp Táráp maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae mént ék námp fek te, am aropan kor ‘Ono amwan mér moi namp’rá sénaenámpon.’^c

9 Jisaso sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo mámá yakápnap arop ankwap fárákap te,

oukoumwan sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárákárerént korop nángo, nke mwarea napon.”

Jisasomp pourouk wae pouri yakánko nkeap kar

Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36

²Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp poka faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. ^{d3}Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nángo maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapono. ⁴Aenka maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses ^{**}kwaporok am fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárákapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént kar sérrá yak. ⁵Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, “Tisa, nomo te mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákae yininkaopwe tiria maok, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijampor.” ⁶Am fárákap apáp tirinkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon. ⁷Aerá séránko maok, am fárákapamp pourouk koumwe oupouroupánko maok, am koumwe meknámp arop kar arakrá sér, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ^{e8}Aeránko maok, koupour énonkoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankáránk mwar am fárákapént yakánko nke.

^{**}9:4 ‘Elaija ntiaka Moses’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

^c8:38 Mt 10:33

^d9:2 Mk 5:37

^e9:7 Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18

⁹Takia am faonkwek wae pwarará pikapo maok, am yininkaopwe-ran toropwapria fou e sérrá, “Yumo nkenap ankank māmá te arop sérari kwapon. Nánkár Aropamp Táráp apár me meknámp warko fárámpeanánko, am kar wakmwaek fwap farákáp mwanapon.” ¹⁰Aeránko maok, am fárákapao námoku am kar wawia niki-samp paokopria maok, “Mámá kar ‘Apár me meknámp warko fárámprá sénámp te apae ankankono?” ¹¹Aeria maok, man turunk, “Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, ‘Elaijamékir warko korop nánko, Kraiss wakmwaek korop naenámpon’rá sénapon?” ¹²Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapao arakrá sér, “Táte kare, Elaija manénkir koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámpon. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk fek yaknámp arakrá sénámpon: ‘Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárákap maomp kar ták-sir mwanap’rá sérimp te mokopono? ^{f13}Aeno ono yumwan sénamp te Elaija wae korop námpon. Aenánko maok, aropao námokuráp ninikaok tukupriaka man nkwakwe make sokoro napon. Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon.”

**Jisaso kwatae-arop
woukoupeyaknámp
táráp fwapi papámp kar**

Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43

¹⁴Am fárákapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare koumteouráp arop néntépa waeapo maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákap yakáp napo, lo yénkrá farákáp konap arop fárákap mént kar yorowar. ¹⁵Am koumteouráp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nánko maok, kokorokoria

maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp. ¹⁶Aerapo maok, mao námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreran sérrá, “Yumo am fárákapént kar yorowar nap te apaerani napon?” ¹⁷Aeránko maok, am koumteouráp arop ou mekamp arop ankárankao kar pwarokwaprá sérrá, “Tisa, onomp poumou-táráp ankárankan top kor kéri yaknámp kwatae-arop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop nampono. ¹⁸Ankár maomp pourouk woukoupeyará kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop nánko, maomp táp meknámp aroponk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae pári yak konámpono. Aenámpaná, ono amo éréképá yárák i konap arop fárákapao turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukmp kwatae-aropan yérépenk’ ria sénanko, am fárákap te yérépe mwanap pourou mono.”

¹⁹Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.”

²⁰Aeránko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me woukoupea maok, apárok sikiripea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.

²¹Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá séránko maok, naropwaro

sérrá, “Wokwaek ankár épér morok ká-nanke fekampao yak námpon. ²²Ká-pae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp pourouk woukoupeyak nánko, mao yaomwi mek pik, tá ént mek pik konámpon. Aeno amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yae-wourampo.” ²³Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare ankank tére nanapon.” ²⁴Aeránko maok, narop-waró sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok, onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ²⁵Jisaso nke nánko, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao am tárápamp pourouk woukoupeyaknám kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár worokor pikae! Warko maomp pourou mek akwap kwapono.” ²⁶Aeránko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fopwaokria maok, wae sumpwi yak námamp niampi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!” ²⁷Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpeyak.

²⁸Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku éréképá yárák i konámamp arop námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe mwanámamp pourou mo námpon?” ²⁹Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Kwarén sénamp fek saráp, kwatae-arop yérépe mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámamp nanamp’rá ankwap por sénámamp kar

Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

³⁰⁻³¹Jisas ntia mao éréképá yárák i konámamp arop fárákamp am némp pwarará tukupea distrik Galili mek amore mek, arop námamp yak namp mérantánoria kánánkámamp am mek yak. Am te apae riteanápe náráp éréképá yárák i konámamp aropan saráp kar yénkrá farákámp naeria. Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárákampamp yaek pap napo, faropea sumpwi páte napo, yininki yakeaka warko fárámamp naenámpono.” ³²Aeránko maok, am fárákampao am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man turunk mono. ^j

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar

Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

³³⁻³⁴Takia pwarará, Jisas mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeaoak mao éréképá yárák i konámamp arop fárákamp námamp ou mek arop éréképá yak naenámamp arop tokwae te wanonorá kánánkámamp sérarrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekria am fárákampao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeaoak sérarinap kar te apaeran sérari napon?” Aeránko pwaráperia maok, maomp kar pwarokwaprá sér mo. ³⁵Aeapo maok, tankria am éntér-sámpramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap yépe kor yoroia meki akwap naeria námamp kwamp te, mao ankár wakmwaeak kar yakria, ponankor aropan yaewour naenámamp tére arop yak naenámpono.” ³⁶Aeritea maok, Jisaso épér morok táráp ká-nanke warámpea kuk papria yae yukup

^{89:23} Mk 11:23 ^{h9:24} Lu 17:5 ^{i9:30-31} Mk 8:31 ^{j9:32} Lu 18:34

^{k9:35} Mk 10:43-44; Lu 22:24

mek yirip fákeyakrá am fárákapan sérrá, ³⁷“Arop onan ninikia mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria warámp námp te, onan kor warákárria warámp námp. Tá arop onan warákárria warámp námp te, mao te onan saráp mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria warámp námp.” ¹

‘Arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono’rá sénámp kar

Luk 9:49-50

³⁸Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nánko, arop ankárankao waráp e sériaka kwatae-arop yéréperá kérép námpao, mao te nomonámpaok yárok mo námpantá, yino man takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ^{m39}Aerá séránko maok, Jiaso man sérrá, “Yumo te man taokor kwapon. Arop ankárankao onomp e sériaka kárakáre yoroia te, mao te koupour onan kwatae kar sér mono. ⁴⁰Tá arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono. ⁿ⁴¹Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yaewour naerá ninikia, yumwan kap mek ént yink-sánk námp te, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sámp naenámp te kwaporok pwar naenámp pourou mono.”

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar

Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

⁴²Jiaso warko arakrá sér, “Táte am arop épér morok táráp make niampao onan mér nánko, maomp ninik épérépi pap nánko, mao onan younkwek pwar námp te, am arop te manénkir yápare kor fek yumwi tokoroepa solwara mek sitenapo, mao tak moan mpupo.

⁴³Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am yae ankwap mwaekamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok, amo yae-párák yiki yak sámp nanapon. Takria amo yae énékér sámpá yakria, amo torokwar mo i konámp yaomwi mek pik nanape. ⁴⁴(Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.) ⁴⁵Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo am pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek saráp yiki yak sámp nanapon. Tá amo pu énékér sámpá yak napo te, amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁶(Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.) ⁴⁷Tá waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo ankár wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria maok, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi anánkaopwe sámpá yak napo te amwan yaomwi mek sir mwanape. ⁴⁸Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon. Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.

⁴⁹Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni konapon. Tá taknámp, yaomwirao aropamp ninik mekamp kwatae ninikan kor wourékimpria ninik yiki kukarrá kák naenámp. ⁵⁰Oukwe te yae-párák kare ankankono. Aeno maomp nape konámp akwapá moyak nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko nape

naenámpono? Táte taknámp oukwe nape niamp yiráp ninik mek yak nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnépént yonkwae porokwe kwaperá tankápria warákár mwanapono.”^o

**Jisaso yupu pwar konap
ninikan sénámp kar**

10 Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koropea ént Jordan mek nkamwaek fimwaek tápamprá yoump nánko, táte kápae kare koumteouráp arop koropeaka warko maomp wonae fik koupoukourapo maok, mao námoku i konámp ninikaok am fárákapan Kwaromp kar farákáp.

²Aenko maok, Farisi fákáre koropea man mokopon nke mwar ritea turunkrá, “Nomp lo te yupu pwar mwanámp te ‘Fwapono’rá sénámp ni mo nie?”

³Aerapo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Moses te Juda fi yumwan apae lo sánkámp?”

⁴Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Moses te ‘Arop yupu pwar námp kwamp te, pas kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwapono’rá sérimpono.”

⁵Aerapo maok, tá Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte yumo Juda fi yumokunap ninikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono.”⁶Táte me kum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia yupu yoroimpon. Kwaromp Buk fek makrá sénámp.

⁷Kwaro sérrá, ‘Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp yupunt koump námp te, am anánkwap te waeman ankáránkamp pourounono.

⁸Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.’ Waeman ankáránkamp pourou

niamp kare yak nepono.^{r9} Aenámpara, Kwaro fekarea fákapá pwtenámp yupu anánkwap te aropao poporori kwapono.”

¹⁰Wakmwaek Jisaso éréképá yarak i konámp arop fákáreráo tukupea nap mek yupu pwar konap kar warko turunk.¹¹ Mao am fárákapan sérrá, “Arop ankáránkao yupu pwarará ankwap yupu sámp námp te, náráp yupuan kwatae ninikria, mao ankwap yupurént kokopór námpono.”^{s12} Tá yupuráo poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp te, náráp poumaropan kwatae ninikria ankwapént kokopór námpon.”

**Jisaso tárápuan ourour
wor-pwararimp kar**

Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17

¹³Koumteouráp arop fárákamp Jisaso ‘Náráp tárápuan yae papria ourour sánkano’ ria maonámpok éréképá korop. Aeapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákamp nkea am arop fárákapan yopor.¹⁴ Jisaso takapo nkea maok, náráp fárákapan yoporia arakrá sér, “Tárápu te numwar ononampok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te mámá tárápu kánanke-táráp niampi yakápnap arop fárákapao maok, am mek yakáp mwanapono.”¹⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap mámake tárápu kánanke-tárápao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap niamp tak mo námp te, mao te am mek yoump naenámp pourou mo karenono.”¹⁶ Aerá séria pwarará tárápu ankákáránkra yae yukup mek fákeyakrá me korok yae paprá ourour nénk.^t

^{o9:50} Lu 14:34; Kl 4:6; 1 Te 5:13 ^{p10:4} Lo 24:1-4 ^{q10:6} Stt 1:27

^{r10:8} Stt 2:22-24; Ef 5:31 ^{s10:11} 1 Ko 7:10-11 ^{t10:16} Mt 18:2-3

**Ankank tokwaeráp
arop Jisasén turunknám kar**

Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27

¹⁷ Jisaso takia pwarará fárámprá akwap naerianánko maok, arop ankárankao fárakoprá koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk, “Kwapwe kare tisa, ono te mokopiaka yiki yaká yak sámp nanampon?”
¹⁸ Aeránko maok, nopok Jisaso sérrá, “Amo te apaeria onan ‘Kwapwe kare’rá sénapon? Kwar ankárankampao saráp kwapwe kareno. ¹⁹Lo kar te amo wae mér napon: ‘Yumo arop tirá wouri kwapon. Yumo ankwapamp koumteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo oukuni kwapon. Yumo arop ankwap kwekárá koti kwapon. Yumo arop ankwapamp ankank kikiankiaka pouroukoup kwapon. Yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaromp yae ankore mekria maomp karwaok saráp kipo.” ²⁰Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, “Tisa, ono te wokwaek épér mo feknámpia koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak nampon.” ²¹Aeránko maok, Jisaso man énounkoupia warákár tokwaeria man sérrá, “Amo ankárankamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea waráp ankank ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo ankár ankank moráp aropan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Amo takia pwarará, ononampaok koropampo.”
²²Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárápea ninik kápaeria maok, Jisasén pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae

riteanápe náráp ankank kápaeran aropan nénk te monoria námpon. ^w

²³ Jisaso námoku éréképá yarak i konám arop fákáreran énounkoupia sérrá, “Arop fárakap kápaie kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak nám mek yoump naenámp te kour sir kare námpon.” ²⁴ Aeránko maok, námoku éréképá yarak i konám arop fárakap maomp am kar wawia maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, “Tárápu! Ankank tokwaeráp arop Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek yoump naenámp te kour-sir kare yak námpon. ²⁵ Kamel ††tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákap nánko, kounkour i konámpnám taknám, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek yoump naenámp te kour-sir tak námpon.”
²⁶ Aeránko maok, námoku éréképá yarak i konám arop fárakap támao kokorokoria maok, námoku támao sérarrá, “Ae te takanáno te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?” ²⁷ Jisas am fárakapan énounkoup karia maok, sérrá, “Arop námoku te am tak mwanap pourou mono. Kwaro mwar kápaie kare ankank fwap tak naenámp pwi námpon.” ^x

²⁸ Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankárankamp arakrá sérrá, “Amo nkeae! Yino te kápaie kare ankank te ponankor pwarará waráp wakmwaek korop námpon.” ^{y29} Tá Jisaso sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan, tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan ninikria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar, naropwar, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanámp te, ³⁰ nopok fwap warko

††10:25 ‘Kamel’: “Juda Tére konap Ninik” kware 46-47 fek nkeae.

^w10:19 Kis 20:12-17 ^v10:21 Mk 8:24 ^w10:22 Mk 4:18-19

^x10:27 Lu 1:37 ^y10:28 Mk 1:16-20; Lu 5:28

100 por sámp naenámpón. Oukoumwan máma ke fek yakáp nap fek Kwaro fwap kápae kare ankank ponankor nénk nánko, manénkir ti-fákeyakápi napan kámákár akwap naenámpón. Am fárákap fwap kápae kare nap sámp, kápae kare ankwapnáp, antápnáp, éntupwar, tárápu, tá kápae kare yopwaran kor sámp mwanapon. Tá arop ankwap fárákapao nkwakwe make ninik kwatae nénkea napan kor, nánkár wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon. ³¹ Kápae kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Tá kápae kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon.”

Jisaso yinink por ‘Sumpwiaka warko fárámp nanamp’rá sénámp kar

Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

³² Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeao tukupria, Jisaso mekia akwap. Aenko mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao ninika waeapo maok, koumteouráp aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop éntér-sámpramp warko éréképea maok, am fárákapán ‘Námwan mwanap’ ria farákápria arakrá sér, ^{z33} “Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop ankárankao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá farákáp konap aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon. ³⁴ Aenapo maok, am arop fárákap man wouroump-séria, tá man atoprá, man faropea sumpwi

páte napo maok, yininki yakea warko fárámp naenámpón.”

Jems ntiaka Jon ‘Arop tokwae yak nene’rá niniknep kar

Matyu 20:20-28

³⁵ Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koroepa Jisasén sérrá, “Tisa, yino amwan apae ankank sápaeria sénenko, yinan sáp te mokop nanaprá turunk reno.” ³⁶ Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Yumwan te apae nanampon?” ³⁷ Am arop yaworao man sérrá, “Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párák mwaek tank naenámp, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenámpia yororoi kákampo.”

³⁸ Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo te am onan turunknep kar fwapia mér mo nepon.” Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke arakrá turunk, “Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianamp kap mek te yumo fwap am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknámp sumpwi nenep nie?” ^a

³⁹ Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, “Yino te fwap tak nenempon.”

Aerepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap te yumo kor fánenepón. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak nenepón. ^{b40} Aeno arop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank naenámp te, am te apae ono nánanamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku nánapi pwatanámp arop fárákapampono.”

^{z10:32} Mk 8:31; 9:31

^{a10:38} Mk 14:36

^{b10:39} Ap 12:2; Yé 1:9

⁴¹ Aeránko maok, ankwap fárakap fére-sámprampao am turunknep kar wawia maok, Jems ntia Jonén yopor. ⁴² Jisaso am fárakapan koropenk ritea maok, sérrá, “Yumo te wae mér naponon: Ankwap fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar yakáp nap te koumteouráp arop fárakap ankár ‘Náráp karwaoken’ ria kárakárea wae konapon. ⁴³ Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak naeria námp kwamp te, mao te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. ^{c44} Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ⁴⁵ Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárakapao náráp téreteria námwan yae-wour mwanapria korop mono. Mao korop námp te am fárakapan yae-wouria maok, tá námokuráp pourouran faropanáponoria aropan sánkea maok, am fek táman kápae kare koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon.” ^d

**Jisas Bartimeusomp
yi fwapi papámp kar**

Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42

⁴⁶ Jisas ntia am fárakap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo maok, Jisaso éréképá yarak i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énéni am fárakapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp táráp Bartimeus, yi aompi yak nánko, mwae fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp ‘Mani ankank sápenk’ ria sér i konámp. ⁴⁷ Mao wa nánko, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man

kárakárea fek wumwi, “Jisas, Devitomp ou fekamp Táráp ^{‡‡}e! Amo onan aropompae!” ^{e48} Aeránko maok, arop fárakapao man ‘Kar sér pwarae’ ria yopor. Aenapan maok, mao ankár téken arakrá sér, “Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo ankár onan aropompae!” ⁴⁹ Aeránko maok, Jisas fokopeyakra sérrá, ‘Man wumwi napo koropano’ránko maok, am fárakapao am yi wurumpi yaknámp aropan wumwiria maok, man sérrá, “Jisas amwan wumwiane. Amo warákarrá fárámpae.” ⁵⁰ Aerapo maok, mao náráp waempyam sirarrá koupour fárámprrá Jisasnámpok akwap. Aenánko Jisaso man arakrá turunk, “Amo te ono amwan te apae aeria nape?” ⁵¹ Aeránko maok, am yi wurumpi yaknámp arop támao sérrá, “Tisa, ono te yi nke nae rae.” ⁵² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Fwapono. Amo wae akwapae. Waráp mér nap támao amwan fwapi pap námpon.” Aeránko maok, táte mao wae fwap nkeria maok, Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. ^f

**Jisaso King niampia Jerusalem
mek akwapámp kar**

*Matyu 21:1-11; Luk
19:28-40; Jon 12:12-19*

11 ¹⁻³ Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso éréképá yarak i konámp arop yaworan sérrá, “Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwapenke. Yumo akwapea am némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop ankárankao ‘Am apae nenepon?’ ria

^{‡‡}10:47 Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae.

^c10:43 Mk 9:35

^d10:45 1 Ti 2:5-6

^e10:47 Mt 9:27

^f10:52 Mk 5:34

turunk nánko te, yumo arakrá sér kipo: “Tokwae Karao am fek tére naenámpono. Mao téreaka pwarará koupour kar warko sámp-kérép naenámpon.”³ Aerá séria pwarará maok, Jisas am arop yaworan sámp-kérép.⁴ Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankáránkamp nap ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop.⁵ Aenepo maok, arop ankwap fárákap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?”⁶ Aerapo maok, am arop yaworao am fárákapan Jisas manénkir sérinámp kar sérepo maok, am fárákapao kor “Takenke.”⁷ Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok, námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am fek tank.⁸ Aenánko maok, arop kápae karerao kor, Jisas tanknámp donki am fek pumpurékamprá akwapanoria mwaeao náráp waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárákapao yopwar mek mwaeakamp yao yowe karámp-tokoprá mwaeao yunk.⁹ Aenapo, koumteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap wakmwaeak éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér,

“Nomo Kwarén warákár mwaro!

Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara,

man ourour sánkano.

¹⁰Nomp ounáp Devit

kápae kare aropan taokeyaknámp taknámp

oukoumwan kor mámá arop nomwan taokeyak naenámpon.

Ae naenámpara,

nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.”⁸

¹¹Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekia maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énoukoupóra yarak. Takia pwarará maok, yámar porokor naeria námpantá mao náráp éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan ‘Tank kwapono’rá sérimp kar

Matyu 21:18-19

¹²Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisas mwaeao yae-porokwe nánko maok,¹³nke nánko, yao fik ¹⁴“panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Aemantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanámp oupourouunk námpan maok, ki ankáránk tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono.¹⁴ Aenánko maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, “Amo warko ki tank napo, arop fárákap am ki fár mo kareno.” Aerá séránko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap am takrá sénámp kar wae wa.^h

Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis tére napo yérépemp kar

Matyu 21:12-17; Luk

19:45-48; Jon 2:13-17

¹⁵Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis

^h11:13 ‘Yao fik’: “Juda Tére konap Ninik” kware 36-37 fekamp kar ntia wunéri nkeae.

térenap arop fárakapan ek yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwæramp mani nopok nénknep kákánarrápan, tá am arop fárakap am fek tankáprá, ant mani fek nénknep sia méntér wakárrá souroumpour.¹⁶ Aeria maok, mao arop ponankoran ‘Yumo nkwakwe make ankank tiaka lotu nap yár meak paokopi kwapono’rá sér.¹⁷ Aeritea maok, mao am fárakapan yénkrá farákáprá sérrá, “Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpono: ‘Onomp nap máte “Kápaé kare arop fi onan kar toropwap i konap nap”rá sér mwanapon.’ Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpyakáp konap apár niampi pap nape.”¹⁸ Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupourouk. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon.¹⁹ Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yáarak i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

**Kwarén mér kare námp fek
kar toropwapria ankank
sámp naenámp kar**

Matyu 21:20-22

²⁰ Wakmwæk ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárakap tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkwae yak.²¹ Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, “Tisa, amo yipirman mámá yao fikan ‘Kwatae akwapano’rá

séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!”²² Aeránko maok, Jisaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ankár Kwarén mér kárakáre kipo.²³ Ono yumwan kare kar sér rae: Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap mámá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámprá solwara mek far-kirékapae’rá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp take pourouráp sámp naenámpon.²⁴ Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpon ninikria, Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp mwanapon.”^m

²⁵ Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámpon.²⁶ Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo naerámpon.

**Jisasén ‘Amwan wa kárakáre sánk
námpono?’rá turunknap kar**

Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8

²⁷ Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap tokwae yár mek yáarak nánko maok, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda fi taokeyakáp i konap arop makia maonámpok korop.²⁸ Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan ninikrá man tu-

ⁱ11:17 Ais 56:7 ^j11:18 Mk 14:1 ^k11:20 Mk 11:14 ^l11:23 Lu 17:6

^m11:24 Mt 7:7; Jo 14:13-14 ⁿ11:25 Mt 6:14-15

runkrá, “Amwan te wa kárakáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon? Amo am kárakáre te maokamp sámpea, am fek tére napon?”^o

²⁹Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankárank turunk nae nae. Táte yumo ono turunknamp kar pwarokwaprá sénapo maok, nopok ono kor am kárakáre wa sáp námp yumwan fwap sénanampon. ³⁰Wokwaek Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”

³¹Aeránko maok, am fárakapao námoku kok sérarrá maok, arakrá sér, “Táte nomo ‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá man mér mo napon?’rá sénaeane. ³²Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apápria napon. ^{p33}Ae nap kwamp maok, Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárakáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

12 Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop ankárankao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea wain ki sokwap mwanap tang yoroi pwar. Tá am yopwarantá yérék naenám aropampor nap tia pwar. Aea maok, am yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea

panek ankwap némpouk yak. ²Akwapá yakea maok, wae wain ki yápaenám ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép nánko, akwap. ³Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárakapao nánko maok, am fárakapao man sámpá fukia kwaporok yérépe sámp-kérép. ⁴Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konám arop ankwap sámp-kérép nánko, akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápe sánk. ⁵Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap. Aeapo, warko kápe kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárakapao ankwap fárakap párák fupukria, ankwap fárakap wae fupukrá yákáre kák. ⁶Takia pwar napo maok, arop ankárank kare mwar yak. Am arop te mao warákár kare konám námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am táráp sámp-kérép naeria sérrá, ‘Am fárakap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanapon.’ Aeria sámp-kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aropaonapok akwap. ⁷Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárakapao man nkeaka námoku ou mek kar arakrá sérarapon, ‘Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámp-wouroump mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.’ ⁸Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek sitenapono.”^q

⁹Am wounáp kar séria pwarará, Jisas koumteouráp aropan turunkrá, “Am yopwar naropwar koropea te apae naenámpon? Mao koropea te, am

yopwar mek térenap arop fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpon.

¹⁰ Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon:

‘Am yumwi te térenap aropao kwataenoria pap napon.

Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp nap kouprér niampon.

¹¹ Tokwae Karao námokuianánko, máná ankank korop námp te, yino nke nánko, am te kwapwe kare námpon.’^r

¹² Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jisaso am wounáp kar sénámp te, wae-man yinan táman sénámponrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, koumteouráp aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén ‘Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?’rá turunknap kar

Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

¹³⁻¹⁴ Aeria maok, Farisi ankwap fárákap, tá Herotént yakáp konap arop ankwap fárákap tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwékáprá sérrá, “Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konapono. Amo te ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan tére konapon. Aeno amo nik nap te mokopono? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap Sisarén takis sánk mwanapono’rá sénámp ni mo nie?”

¹⁵ Aenapan maok, Jisas te am fárákapamp poupwékáp ninik te wae mérámp kwamp maok, am fárákapan sér, “Ae te yumo te onan apaerá kwekár napon?

Mani náparamp sankorop napo, ono nke nae.”¹⁶ Aeránko, am fárákapao mani náparamp sankoroepa sánkapo, mao am fárákapan turunk, “Mámá wunéri tá e máte wampono?” Aeránko maok, am fákáreráo sérrá, “Am te Sisarompono.”

¹⁷ Tá nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér “Tá Sisaromp te Sisar námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip.” Aeránko maok, am fárákapao maomp kar wawia kokorokor.^s

Jisasén arop sumpwiaka warko fárámp konap turunknap kar

Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

¹⁸ Warko Sadyusi ankwap fárákapao, arop sumpwi nap te warko fárámp monorá mér i konap kwamp, koroepa Jisasén arakrá turunk,^{t19} “Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, ‘Arop ankárankao táráp mo námpao sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpeanánko, am yupu tárápu tianánko, naerao yaknámp weri mek yak nánko, am fi tomore mo naenámpon.’^{u20} Amo am kar fwap mérapo te, yino amwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákánekw mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpea táráp sámp moitea sumpwi nánko,²¹ tá warko nánaerao sámp. Sámpea tanknámp, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko am nánaerao kor taknámp tak.²² Takrá akwapea am fákánekw mwearo am ponankor am yupu sámpea táráp sámp moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwaek yupurao kor taknámp sumpwi.²³ Amo te wae mér, am fákánekw aropamp yupu te am ankárankamp támaono. Tá nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop

^r12:11 Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

^s12:17 Ro 13:7

^t12:18 Ap 23:8

^u12:19 Lo 25:5

fárámpnap ke fek am yupu te wamp yupu yak naenámpon?"

²⁴Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, "Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia mér mo napon. Tá Kwaromp kárákáreran kor taknámp fwapia mér moria maok, yumo épérép kar sérarapon. ²⁵Nánkár sumpwinap arop apár me meknámp warko ferámpnap ke fek te yupu sámp mono. Kwaromp yámar mekamp ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapon.

²⁶Aeno máná sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar te, yumo Mosesomp buk fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, 'Ono te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.' ^{v27}Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Aenámpan maok, yumo te épérép kare kar sénapon!"

Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan sénámp kar

Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28

²⁸Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nánko, am arop farákapao Jisasént kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopok yae-párák kare kar fek am fákáreran sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, "Apae lorao tokwae kari yakria ponankor loan kámákár akwap námpon?" ²⁹Aeránko Jisaso am kar pwarokwaprá arakrá sér, "Lo tokwae kari yak námp te aránon: 'Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae ankárankamp támaono. ^{w30}Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor, yiráp

ninik ponankor, tá yiráp kárákáre ponankor fek Kwarén warákár tokwae kipo.' ³¹Lo anánk te ará: 'Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te, amokuráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.' Lo ankwap te am anánkaopwe man kámákár akwap mono." ^x

³²Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, "Tisa, amo sénap kar te kwapwe kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárankampao saráp Kwarono. Ankwap kwar yak mono. ³³Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp ninik ponankor, tá nomp kárákáre ponankor fek man warákár kare mwanámpon. Tá nomo ankár námoku warákár konápnámp taknámp arop ankwap fárákapan kor taknámpará warákár mwanámpon. Am lo anánkaopwe támao ampaok nánko te, am ninik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpon." ^y

³⁴Jisas am kar wa nánko maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar niamp nánko maok, Jisaso man arakrá sér, "Amo te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te panek yak mo napon." Aeránko maok, arop ponankor te apápria, Jisasén kar ankwap turunk mono.

'Krais te wanono'rá turunknámp kar

Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44

³⁵Jisaso lotu nap tokwae mek yakri-aka kourteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, "Lo yénkrá farákáp konap arop te mokopia 'Krais te Devitomp táráp'rá sénapon? ³⁶Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao De-

^{v12:26} Kis 3:2-6 ^{w12:29} Lo 6:4-5

^{x12:31} Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14

^{y12:33} Hos 6:6

vitén ninik sánk nánko, Devit námoku sérrá:

‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,

“Amo onomp yae-párak mwaek tankrá akwapea napo,

waráp yopor arop waráp yae ankore mek kák tenanko,

yakáp mwanapon.”^z

³⁷ Devit námoku am aropan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sénámp te, mokopia am arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpo?” (Jisaso am kar séránko maok, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

Lo mérnáp aropamp ninik kwatae

Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47

³⁸ Tá Jisaso am fárákapan kar yénkrá farákápria arakrá sér, “Yumo te lo mérnáp arop fárákapan fwapiaka mér kip. Am fárákap te waempyam éri kápéria paokop mwar kar i konapono. Tá koupoukour nap fek koumteouráp aropao, námwan ‘Gude’rá sérenk kar i konapono. ³⁹ Am fárákap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok tankáp mwar kar i konapon. Aeria maok, fir tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapon. ⁴⁰ Am fárákap te kae koumteouran poupwékáprá tukupea, wakmwaek maomp ankank ti konapono. Am ninik yak námpan maok, kwekárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárákap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon.”

Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar

Luk 21:1-4

⁴¹ Jisaso ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koroepa mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik

tankrá nke nánko maok, koumteouráp arop am mek mani sir. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér. ⁴² Táte ankank moráp kae yupu ankwap koroepa mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sir. ⁴³ Aenko Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan koropenk ritea maok, am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp koumteouráp arop sinap mani kámákarea yoporop mani tokwae sinámpo. ⁴⁴ Mámá ponankor koumteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwaek saráp bokis mek sinapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fir sámpá fánaenámpao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sirari námpon.”

‘Lotu nap tokwae nánkár kwatae ankwáp naean’rá sénámp kar

13 Jisaso lotu nap tokwae pwararás ankwap nánko maok, mao éréképá yarak i konámp arop ankwap ankárankao sérrá, “Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap kokwapwe nko nkeae.” ² Tá Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nap nununkwi kwapwe táman nke rape? Nánkár wakmwaek te, arop fárákapao, yumwi ankwap yumuntuk taki tankanoria pwar mono. Arop fárákapao am te ponankor momontokoria apárok sir mwanapon.”
b

‘Kápae kare touwe korop naean’rá sénámp kar

Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19

³ Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkwampok yak. Tá Pita, Jems, Jon, Andru, am yia-

^z12:36 Sng 110:1; Ap 2:34-35

^a12:43 2 Ko 8:12

^b13:2 Lu 19:44

woraopwerao saráp tukupea man turunkrá, ⁴“Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámpon? Apaeraomékir korop nánko, nkea am ankank korop naenámp te wae wonae fikeanrá mér mwanámpon?”

⁵Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te fwapia mér kip! Takria arop ankárank yumwan kwekár naeane. ⁶Kápaie kare aropao ko-ropeaka onomp eran ‘Ono támao nae.’ Makrá sér mwanape. Aeriaka kápaie kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ⁷Nánkár yumo wa napo, ‘Yorowar koropán’rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá korop. Aenapo kor, táman wawia korokop kwapono. Am ankank te waeman korop naenámpan maok, má apár pwar naenámp yae te oukoumwan sikono. ⁸Arop ankwap firao ankwap-ankwap firént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko, táte ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpon. Am ankank koropánk námp te yupurao táráp fárákap naeria manénkir touwe sámp konámp niamp take koropánk naenámpon.

⁹Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárákapao náráp lotu nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párakop napo te, yumo te onomp kar am fárákapan fwap farákáp mwanapon. ¹⁰Nánkár ponankor arop fi ankár Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia napo, apár pwar naenámpon. ^{d11}Yumwan sámpá

yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápria, yino apae kar sér mwareanrá niniki kwapono. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke fek táman yumo ankár farákáp mwanapon. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar farákáp mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpon. ¹²Tá arop náráp nánaeran arop outiri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá táráp ankwapao kor éntupwar naropwarén yoporía arop outiri napo, foupouri pap mwanapon. ¹³Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea napon. Aeno aropao kárákáre yakrá akwapea, pwarnámp yae feknámp te Kwaro man warko warámp naenámpon.” ^{ef}

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámp kar

Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

¹⁴Jisaso warko sérrá, “Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun mek fokopeyak naeane. (Arop máma kar nkerá farákáp námp kwamp te, ankár fwapia ninik kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár pirikimpea faonkwek pok mwanapon. ⁸¹⁵Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek youmpeaka náráp ankank sámp mono. ¹⁶Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono. ¹⁷Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-táráp mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te pirikimpea foporakorrá tukup mwanap kour-sir naponon. ¹⁸Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konámp ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo. ¹⁹Am ke fek te yoporop touwe

^c13:6 Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18 ^d13:10 Mt 28:19 ^e13:13 Jo 15:18-21

^f13:13 Mt 10:17-20 ^g13:14 Dan 11:31

tokwae kar korop naenámpon. Wokwae Kwaro kápae kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpon.^{h20} Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámp ke fek fae ták-pwar moianámp te, koumteuráp arop ponankor wour mwanapon. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnámp aropan ninik námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpon.

²¹ Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, ‘Yumo nkenke! Kraisi máyakáne!’ Tá ankwapao sérrá, ‘Yumo nkenke! Nkoyakáne!’ Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawi kwapono.²² Aeno arop ankwap fárakapao koropea yumwan kwekárrá sérrá, ‘Ono te Kraisono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Ono profetono.’ Aeriaka kárakáre yororoiaika ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteuráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárakap támao fwap man poupwekáp mwarea napon.ⁱ²³ Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápae kare ankank korop naenámp séri nampono.”

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámp kar

Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

²⁴ Jisaso warko sérrá, “Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kirikip nánko, yunk warko yokor mo.²⁵ Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrink naenámpon. Yá-

mar mekamp kárakáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon.^{j26} Aenángo, am ke fek táman Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárakáre tokwae ntia maomp wae mént ék nánko, arop nke mwanapon.^{k27} Am ke fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nánko, éki-aka apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnámp arop fárakap koumteuráp, ponankor am fi érékép mwanapon.”^l

‘Yao fikan nkea mér kip’rá sénámp kar

Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33

²⁸ Jisaso warko sérrá, “Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nánko, am te kwapwe naenámp kenono.²⁹ Taknámp nánkár wakmwaek kor yumo nke napo, am ankank kwatae koropánk nánko te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik ménki fek yak námpon.³⁰ Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteuráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nánko, nke mwanapon.^{§§31} Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar máte pwar mono.”

‘Arop ankwap am ankank korop naenámp yae mér mono’rá sénámp kar

Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

³² Jisaso warko arakrá sér, “Tá arop ankwap am ankank korop naenámp ke ntia yae te mér mono. Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon.^m

§§13:30 Mámá yére 30 fek yaknámp kar te yére 24-27 fek pwarnámp karan sénámpon.

^h13:19 Dan 12:1 ⁱ13:22 2 Te 2:9; Yé 13:13 ^j13:25 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13

^k13:26 Mt 26:64 ^l13:27 1 Te 4:16-17 ^m13:32 Ap 1:7

³³Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámpaoean yumo mér mono. ⁿ³⁴Am te arak námpon: Arop ankárankao náráp nap pwatea akwap naeria, maomp tére konap arop ankákárankan arakrá kar toropwap: Náráp nap mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek taokeyak konámp aropan, ‘Amo yérékrá yakamp’rá séritea akwap konámp niampon. ³⁵Mak ri konámp-námp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, táte kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounek kar korop nie, am te yumo mér mono. ³⁶Takria mao koupour koropria yumo pamp nap nkeantáno. ^{o37}Mámá kar ono yumwan farákáp namp máte koumteouráp arop ponankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip.”

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

14 Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yis Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae fákáre, táte lo yénkrá farákáp konap arop fákáreráo sérrá, “Nomo te mokopiaka Jisasén poupwékápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?” ^{p2}Am fárákapao sérrá, “Nomo lotu i konap yae tokwae fek te am ankank tak mono. Takria koumteouráp arop nkea kokorokorra nomwan yorowar mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar

Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

³Am ke fek te Jisas Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá yakámp arop Saimonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok, yupu ankárank korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor tákpwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár. ⁴Aenángo maok, arop ankwap fárákap yakáp nap man nkea kokwarokria maok, námoku kok arakrá sérar, “Apaeritea mao am sanda kwaporok kwarákarrá pwar námpon? ⁵Tá nomo arop sánk nánko sámpriaka 300 mani silva sápnapo, tá ankank monap aropan sánk mwanámp tene!” Makrá séria maok, am yupuran yopor. ⁶Aerapo maok, Jisas am fárákapán sérrá, “Yumo am yupu numwar takano pwareнке. Apaerá yumo man ninik kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik námpon. ⁷Nánkár am ankank monap arop fárákap te yumont kápae kare por yakáp napo, yumo am fárákapán yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono. ⁸Ankank máamá yupuaoi námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpon. Ono oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda kwarákárámp te onomp pourou apár me mek pap mwanap nánap námpon. ⁹Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek tukuprá Kwapwe Kare Kar farákáприя máamá yupuaoinámp ankank máman kor méntér sérar napo, arop fárákap man ninik mwanapon.”

^{n13:33} Mt 25:13

^{o13:36} Lu 12:37-38

^{p14:1} Kis 12:1-27; Mk 10:32-34

^{q14:8} Jo 19:40

Judas pris tokwae fákárean 'Jisas yiráp yaek pap nanae'rá sérimp kar

Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

¹⁰ Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámpramp ou mekamp Judas Iskariot mao pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am fárákapamp yaek pap naenámp kar akwapá sérar.

¹¹ Aenko am fárákapao am wawia maok, warákáránkria maok, am fárákapao man sérrá, “Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámpon.” Aerapo maok, Judaso am aropamp yaek sánk naenámp mwae kup oupouroukimpou.

Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fákárerént Pasova fáriap kar

Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

¹² Yis Moráp Pan Fépér i konap Yae ankáránk korop nánko, Kwaro Israel firan yaewouránko fwapi yakápiap ke ninikrá fári konap sipsip morok faopor-nap ke. Aenángo maok, námoku éréképá yárák i konámp arop fákáreráo Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámpon?” ¹³ Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop anánkaopweran tirá kérépria arakrá sér, “Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankáránk sospen mek ént yínki-pea koroepa *mwaeoak yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap kipo. ¹⁴ Aenepo maok, akwapea nap mek yoump nánko, yumo nap narop-warén turunkrá arakrá sér kip: ‘Tisa sérrá, “Onoku éréképá yárák i kon-

amp fákárerént Pasova fánanamp nap aokore te maen?”rá séri námpo.’ ¹⁵ Aerá sénepo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénkép nánko maok, am mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo.” ¹⁶ Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea maok, am mek fir nánap.

¹⁷ Kumuran Jisas námoku éréképá yárák i konámp arop éréképea mént korop. ¹⁸ Aeaka am fárákap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankáránkamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ¹⁹ Aeránko maok, am námoku éréképá yárák i konámp arop fárákap támao yonkwae touweria maok, man ankákáránkrá turunkup, ‘Ae te amo onan sérri kwapon’rá sér. ²⁰ Aerapo maok, Jisaso am fárákapán sérrá, “Am arop te yumo éntér-sámpramp ou mekamp ankáránkamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono. ²¹ Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi naenámp. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnám aropao maok koupouteane! Man éntupworo fárákap te wampwe mpupo!”

Jisas Komunion sámp mwanap yénképámp kar

Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

²² Am fárákapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankáránk sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékéria

***14:13** Arop ankáránk sospen mek ént yínki-pea korop nám te, sospen mek ént yínkipá me korok papá samp te koumteouramp térean maok, youén Jisas sérinám kar arop yaworao wuri nke nenapan ninámpon.

^{†14:12} Kis 12:6,14-20

^{§14:18} Sng 41:9

am fárákapan nénkria sérrá, “Máte onomp pourouno. Má sámpea fárenke.”²³ Aeaka warko wain énráp kap sám-pria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am fárákapan nénkria maok,²⁴ am fárákapan sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro nampon. Ono kápae kare koumteouráp aropan yae-wourria kwarákár nanampon.²⁵ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár morá akwapea, Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek wourékam wain ént fánanampon.”

²⁶ Takia pwarará, am fárákapao tár kar ankárank sámpea pwarará maok, taun pwarará Oliv faonkwek pok.

Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar

Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38

²⁷ Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnáp pwararea pirikimp mwarea naponno. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konám arop porokwap pap nanko, maomp sipsip pirikimp mwanapon.’²⁸ Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkir yumwan mekia Galili mek akwap nanampon.”²⁹ Pita sérrá, “Arop ankwap fárákapan amwan pwarará pirikimp napo kor, wampweno. Ono mwar amwan pwar nanamp mono.”³⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukounwan kumuruk kakaruk oukounwan anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanapon.”³¹ Aerámpan maok, Pita ankár kar kárakáre fek sérrá, “Wampweno! Ono ankár amont sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namp’rá

sér mo kareno!” Tá mént paokop i konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar

Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

³² Aea maok, am fárákapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok, Jisaso námoku éréképea yárákinám arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono akwapea Kwarén kar toropwap nae.”³³ Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao mént tukup. Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenám touwe tokwae wakmwaek sámp naenámpan yonkwae sakápria yonkwae touwea wae.³⁴ Aeria maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae sumpwi nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.”³⁵ Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknám apárok piká párákapea Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenám ankank kwatae kwe-pwar nanap mwae kup yak nánko te, fwap kwe-pwar nanapon.”³⁶ Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére nanaponno. Aeno ono nik namp te, ono sámp nanamp touwe sámp-siraeria nampan maok, wampweno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.”^z

³⁷ Takia maok, warko akwapea am yininkaopwean nke nánko, pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo ankárankamp ke fek saráp yérékrá yak nanap pourou mo nie?”³⁸ Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am ankank korop

^t14:24 Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56

^u14:27 Jo 16:32; Sek 13:7

^v14:28 Mk 16:7 ^w14:30 Mk 14:66-72

^x14:34 Jo 12:27

^y14:35 Hi 5:7-8 ^z14:36 Jo 6:38

nánko, pirikimp mwanape. Ninik te wae am tére naeria warákár námpan maok, pourourao kárakáre mono.”

³⁹Warko akwapea manénkiri námpanámp taknámp Kwarén kar toropwap.

⁴⁰Aea maok, warko arákarrá koropea námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am fárákapanpamp yi te ouwipi kápae. Aeapara, mao am fárákapan kékéménk námpan fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.

⁴¹Jisas warko yininkan akwapeaka koropea am fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárampea nkenke! Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánk mwanap ke wae koropáne. ⁴²Yumo fárámp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan outirinámp arop wae koropáne.”

Judasoe wae Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

⁴³Jisas kar sérrá yak nánko maok, táte am éréképá yarak i konámp arop éntérsámpramp arop ou mekamp ankwap ankáránkamp Judaso korop. Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda taokeyakápnap arop fárákapano tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaopwae tia Judasén éntér kákrá korop. ⁴⁴Manénkiri am outirinámp arop am arop fárákapan arakrá sér: “Nánkár ono akwapea nourouppria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip.”

⁴⁵Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisasonámpokria te, ‘Tisa’rá séria man kouwiyakrá aop mukur.

⁴⁶Aenánko maok, am fárákapan wae Jisasomp pourouk yae paprá sámpan.

⁴⁷Aeapo maok, arop ankwap ankáránk bainat sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére aropamp woupwi kor kárámpá aop-sir. ⁴⁸Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo onan sámpan mwaria korop nap te, oukunria yorowar i konámp aropamp sámpan mwaria ni konap niamp bainat, yaopwae makia tia korop rape? ⁴⁹Wokwae ono yumwan lotu nap mek kar farákápan saráp yak konamp fek onan sámpan mwarap tane apaeapon? Yumo mámá nap te wokwae Kwaromp Buk fek kumwip karao kare koropanoria napon.” ⁵⁰Aerá séránko maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará pirikimpea tukup. ^b

Arop tár-ménki ankáránk farákapan akwapámp kar

⁵¹Arop tár-ménki ankáránk Jisasomp wakmwae koropámp, mao te waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárákapano man sámpria maok, waempyam fek saráp sámpano maok, ⁵²mao waempyam wor-sirarrá pourou mwar farákapano akwap.

Jisasén sámpea kaunsilo nke námpan fek kotiap kar

Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

⁵³Am fárákapano Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyakápan konap arop, lo yénkrá farákápan konap arop makia kouwoukour yakáp. ⁵⁴Pita te Jisasomp wakmwae akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakápan yérék i konap

^a14:48 Jo 18:20 ^b14:50 Mt 26:31; Jo 16:32

plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirinkrá yak.

⁵⁵Pris tokwae fákáre ntia kaunsil †fákáre ponankor, arop ankwap fárákapan ‘Koroepa Jisasoinámp kar farákápenk’ ria wumwi. Aenapan maok, am fárákap te maoinámp kwatae ninik nkea am fek sumpwi pap mwaria oupouroukapao maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae ninik nke mono. ⁵⁶Aeapo maok, táte kápae kare arop man kwekárá sérapan maok, am fárákapamp kar te ankáránkamp pourouráp mo. ⁵⁷Aeapo ankwap fárákap yakápia ‘Jisaso araki námpono’rá kwekária sér, ⁵⁸“Yino wa nánko, mao sérrá, ‘Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párampeaka yinink kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampan maok, arop yae kor fek ti mono’rá sérimpon.” ^{c59}Tá am kar sérar napao kor ankár épépérépi akwapria ankáránkamp pourouráp moimpon.

⁶⁰Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yik fokopeyakrá Jisasén arakrá turunk, “Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan mámá kar sérarap te moko-pono?” ⁶¹Aeránko maok, Jisaso kor man kar tákaprá sér mo.

Aenko maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, “Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Táráp Kraís támao ni mo nie?” ^{d62}Jisaso sérrá, “Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Táráp ponankor kárákáre tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tankea yámar mekamp kouwme yumuntuk ék nánko nke mwanapon.” ^{e63}Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae

pwarámpria, námokuráp pouroukamp waempyam pearákapria maok, sérrá, “Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámp-pon? ⁶⁴Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámp. Yumo nomo man te mokop mwanámp námp rape?” Aeránko maok, am arop fárákapa ponankor sérrá, “Mao te kwatae niniki tenámpara, ankár sumpwiano.” ^f

⁶⁵Aerapo maok, arop ankwap fárákapa man atatoria maok, táte waempyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakáprá man porokwapria sérrá, “Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?” Aeria maok, lotu nap taokeyakáprá yérék i konap plisman fákáre yae faeran sámprá tárapore. ^g

Pita ‘Jisasén mér mo namp’rá sénámp kar

Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

⁶⁶Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu ankáránk koroepa ⁶⁷nke nánko maok, Pita yaomwi fek tank. Aenánko maok, yupurao man tokor kari yakrá arakrá sér, “Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak konapon.” ⁶⁸Aerámpan maok, Pita monoria arakrá sér, “Mono! Ono te amo sénap kar am te mér mo kare nampon!” Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap ménki fek nánko maok, kakaruk ankáránk aráp. ⁶⁹Aenko am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik am fek yakápap arop fárákapan sérrá, “Mámá arop máte

†14:55 ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 55 fek nkeae.

^c14:58 Jo 2:19-21 ^d14:61 Ais 53:7; Mk 15:5

^e14:62 Dan 7:13; Mk 13:26 ^f14:64 Wkp 24:16; Jo 19:7 ^g14:65 Ais 53:5

wae am fi támaonono.”⁷⁰ Tá Pita warko sérrá, “Mono!”

Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárakap wonae fik am fek yakáp napao sérrá, “Wi! Amo te waeman am fi támaono. Waráp kar te Galili mekamp aropamp kar niamp naponono.”⁷¹ Tá Pita kar arakrá sér, “Ono te yumwan waeman narekampráp kare kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenampon.”⁷² Takrá séri pwar nánko maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp. Aenánko maok, Pita warko Jisaso sérimp kar nik: “Nánkár kakaruk oukoumwan anánk por fárámp mo námp fek, amo yinink por ‘Ono te man mér mono’rá sénanaponono.” Aeria maok, Pita aropompria éma waempon.^h

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

15 Koumounek kar pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyak konap arop fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek Jisasén sámpea yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop érékép-tank konámp gavman Pailatonámpok santukup.² Aeapo maok, Pailato man turunkrá, “Amo Juda firamp king nie?” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, “Wae amoku sénap támaono.”³ Aeránko maok, pris tokwae fákárerao Jisas tak moimp karan kwekárá nkwakwe make kar farákáp.⁴ Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, “Amo wa napo, amwan kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?”⁵ Aeránko maok, Jisaso

kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nánko maok, Pailat ninik tokwae.ⁱ

Pailato ‘Taken’rá sénánko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16

⁶Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákapá yaknám arop ankárank aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankárank fákapá yak nám maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámp.⁷ Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia napo, gavman am fárakap fápákamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou mek arop ankárankamp maomp e te Barabas.⁸ Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén ‘Wokwaek i konámpnám taknám, arop kalabus mekamp ankárank sámp-kérépae’rá sér.⁹ Aerapo maok, Pailato nopok am fárakapan arakrá turunk, “Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?” Am takrá turunk nám te apae riteanápe, Pailato wae mér,¹⁰ pris tokwae fákárerao Jisasén parák kokwarokria warámpá korop tenapantá.^{j11} Aenámpan maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropan, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárakapao Pailatén ‘Amo Jisasén te sámp-kérép kwaponono. Barabasén sámp-kérépae’ ria wae.¹² Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, “Yiráp ninik te máma arop yumo ‘Judamp king’ ri konap man te mokopaeria nape?”¹³ Aeránko maok, táte am fárakapao warko sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”¹⁴ Aerapo maok, Pailato am fárakapan

^h14:72 Mk 14:30

ⁱ15:5 Mk 14:61; Ais 53:7

^j15:10 Jo 11:47-48; 12:19

sérrá, “Apae riteanono? Mao te apae kwatae niniki námpon?” Aerá turunkámpan maok, am fárákap ankár kárákárea waeria sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”^{k15} Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákáranáponoria Barabasén am arop fákáreaonapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapá pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiamp yaek sánk.

Soldia fákáreráo Jisasén amomoria wouroumprá sénap kar

Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

¹⁶ Aenko am soldia fákáreráo Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor ‘Koropenk’ ria wumwi. ¹⁷ Am fárákapao maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirimp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirimp konámp kumpan wounáprá maomp me korok yirimpá pwar. ¹⁸ Am soldia fákáreráo wouroumpria sérrá, “Yo...! Juda firamp king e!” ¹⁹ Aeria maok, am fákáreráo man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárákapao man atopria táman e tokwae sánk námpria wouroumprá maomp wonae fik kwaráp torokomp. ^{lm} ²⁰ Am fákáreráo man wouroumpea pwarará, maomp pouroukcamp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirimpea maok, man yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun younkwek santukup.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

²¹ Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koropeaka, taun mek akwap naerianánko maok, táte am fákáreráo man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákárea.

²² Am fárákapao Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konapon. ²³ Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin mént ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo. ²⁴ Am soldia fákáreráo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwatea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. ⁿ

²⁵ Man yaopwae porokopramp fek koumounek sarakok ke námp fek pukupapono. ²⁶ Aetea maok, narek me kor yarápae fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono. ²⁷ Aetea arop yorowaria ankank pouroukoupnep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankwapan yae-párak mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupapono. ²⁸ Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankáránkamp yak námp máte oukoumwan te kare karon. Am kar te arakrá sénámpon: ‘Aropao man kwatae ninikinámp aropént koumpá pwar napon.’ ^o

²⁹ Aetea maok, koumteouráp arop fákáreráo mwaeak tukup koroprá man wouroump-séria maok, “Amo, lotu nap tokwae soumpouriaka yinink yae

^k15:14 Ap 3:14

^l15:19 Ais 50:6

^m15:19 Lu 23:11

ⁿ15:24 Sng 22:18

^o15:28 Ais 53:12

fek warko ti nanamp ri konap aropao nap. ³⁰Oukoumwan te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwarará ékae!” ^{p31}Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákáreráo kor man wouroump. Námoku támao sérarrá arakrá sér, “Mao te wokwae fikamp aropan yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono. ³²Mao te Krai, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwarará ék nánko, nomo man nkeaka man te Krai karenorá mér mwaro.” Tá arop yawor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

Jisas wae sumpwimp kar

*Matyu 27:45-56; Luk
23:44-49; Jon 19:28-30*

³³Yámar kukkwaroakánko, kumur niamp kirikip tokwae kar apár ponankor oupouroupeyakrá akwapea 3 kilok. ³⁴Aenko am ke fek táman Jisas tékén arakrá wumwi, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Makrá sérimp te arak: “Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?” ^{q35}Aeránko arop ankwap fárákap wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, “Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpon.” ³⁶Aerapo maok, arop ankwap ankáránkamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisaso fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá, “Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni mokopon nke mwaro.” ^{r37}Aeapo maok, Jisaso tékén fépéna waeria maok, wae worokor.

³⁸Aenángo maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap

tokwae mekamp aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiaka pearákarrá ékia fu fek por-pwar nánko maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ^{s39}Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, “Kare karonó. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!”

⁴⁰Koumteou ankwap fárákapao kor panek tae morok yakáprá maok, yérépékrá yakáp. Ankwap ankáránk maomp e te Magdala mekamp Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome. ⁴¹Am koumteou te Jisas wokwae Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare mént tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápiapon.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

*Matyu 27:57-61; Luk
23:50-56; Jon 19:38-42*

⁴²⁻⁴³Kumuran taun Arimatea mekamp Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon. Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, “Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae.” ⁴⁴Aeránko maok, Pailato ninik tokwaeria maok, man sérrá, “Mao te wae sumpwi námp nie?” Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, “Jisas te wae sumpwi námp nie?” ⁴⁵Mao

^p15:30 Sng 22:7; Jo 2:19 ^q15:34 Sng 22:1 ^r15:36 Sng 69:21

^s15:38 Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, “Amo akwapea am yákáre sám-pae.”⁴⁶ Aeránko maok, Josepo akwapea waempyam wupwi mani fek sám-pea maok, tá akwapea narekamp Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwaek yoroiap me me papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákarrá youmpea péri me táp fek woukoupá pwar.⁴⁷ Aenko Makdala mekamp Maria ntiaka Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

Jisas fárámpámp kar

16 Anepér i konap Sabat yae pwar[†] nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárákapao welráp nánákáre konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákáre koupour mákáreantá forokwapá pap mwanámpria nánapia pátea pamp.² Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank tiaka péri kor me fek tukup.³ Tukupria maok, námoku am fárákap támao sérarrá tukuprá, “Wa mokop nomwan yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kikipia far-farrá akwap naenámp?”⁴ Aeritea am fárákapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak mo. Am me táp fekamp ér-sayoumpea aop mwae pwate. Am péri kor worare te yoporop tokwae kar.⁵ Aenko am fárákapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-ménki waempyam wupwi éri yirimpea,

yae-párák mwae tankánko maok, am fárákapao nkerá paokoprá kokorokor.

⁶ Aeapo maok, mao am fárákapán sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono wae mérampon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup nap táman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fárámp tenámp. Mao te mapek yak mono. Man pap yowae má nkenke.⁷ Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér kip, ‘Jisas te wae manénkir Galili mek mekia akwap naenámp. Aenángo, yumo te mao wokwaek yumwan sérimpnámp taknámp ampok man nke mwanapon.’”^t

⁸ Aeránko maok, am koumteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá mankrá apápria kour me woukour riaka pírikimpea tukupria maok, arop ankáranan kar sér mo.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar

Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18

⁹ Jisas yae ankáranan Sande fek koumounek kar fárámpámp. Aea maok, manénkir te, mao akwapea Makdala mekamp Marian kikipimpon. Am yupu te wokwaek kar kwatae-arop fákáneka maomp pourouk woukouri yakápánko, Jisaso yéréperá kérépámp yupunono.¹⁰ Maria akwapea am Jisasént wokwaek paokopiap arop fákáreran sénaeria nke nánko maok, am arop fárákapao kor Jisasén yonkwae touweria maok, éménkrá yakáp.¹¹ Yakápapo maok, am fárákapán sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yiki yak

[†]16:1 ‘Anepér i konap yae pwar’rá sénámp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 72 fek nkeae.

^t16:7 Mk 14:28 ^u16:9 Lu 8:2

námpono!” Aerá séránko maok, am fárákáp wa napao maok, kare karonorá ninik mo.

**Mént paokopiap arop anánkaopweao
Jisasén mwaeak nkenep kar**

Luk 24:13-35

¹²Nánkár wakmwaek Jisasént paokopiap arop anánkaopwerao taun pwarará akwapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop yaworan mwaeak kikip. ¹³Aenko maok, am arop yaworao kor akwapea Jisasént paokop i konap arop ankwap fárákapan am kar fárákapepo maok, am fárákapao kor am arop yaworamp kar wawia karenorá mér mo.

**Jisaso mao éréképa yarakimp
aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar**

*Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49;
Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8*

¹⁴Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sámprampao tankápra féperapo maok, Jisaso maonapok akwap. Am fárákáp te koumteouráp aropao ‘Jisas te warko fárámp nánko nke námpono’rá sé- napan maok, mao te karenorá ninikia mér mo. Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan yoporimpon. ¹⁵Aeria maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár ponankor Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan

farákáp kipo. ¹⁶Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man warko warámp naerámpon. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi mek pik naerámpon. ^{v17}Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárakáre am aropamp yae puiyakrá náráp kárakáre yororo naenámpon. Tá maomp e fek kwatae-arop yéperépa kérép, tá ankwap-ankwap wourékam kar farákáp mwanapon. ¹⁸Am fárákapao fou-tákam fwap yae fek sám mwarea napon. Tá arop sumpwi pap konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapon. Tá am fárákáp touwenap aropan kor pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria námpon.” ^w

**Kwaro Jisasén yámar mek
sámpá pokámp kar**

Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11

¹⁹Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárákapan farákápea pwar nánko, Kwaro yámar mek man sámpea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párák mwaek tank námpono. ^{x20}Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp kar farákáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárákapént téreria, mao farákápnep kar kare karonorá yénképnámp kárakáre yororoimpono. ^y

^{v16:16} Ap 2:38; 16:31-33

^{w16:18} Luk 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6

^{x16:19} Ap 2:33-34; Ef 1:20

^{y16:20} Ap 14:3; Hi 2:3-4

Luko Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnám Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk mámá buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jisaso térerá yarakánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yae-párak kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

1¹⁻³Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwakwe make ankank yino yakáp námp mekmékír térempan, arop ankwap fárakapao am ankankan wokwaekia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinan kor am ankankan farákáp napon. Aerao, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaek, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono fwapokwapia kumwi namp te wokwaek kar koropámp niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono.⁴ Amo mámá kar nkea amwan

wokwaek farákápap kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian ‘Jon korop naenámp’rá sénámp kar

⁵Heroto apár Judiamp king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknám arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet.⁶ Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párak kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loaok, tá Kwaromp ponankor karwaok yarak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono.⁷ Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékénou.

⁸Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námp fek pris tére.⁹ Am fárakap wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian ‘Oukoumwan te amo tére nanap kenono’rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youmpea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria.¹⁰ Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépá yakápria Kwarén kar toropwaprá yakápapo maok, Sekaraia paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok,¹¹ alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párak mwaek am fek fokopeyakánko,¹² nkea korokopea apápimp.¹³ Aenángo maok, enselo Sekaraian sérrá, “Sekaraia, amo apápi kwaponno. Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp yupu Elisabet te poumou-táráp sámpeanánko

maok, amo maomp e tákapria te 'Jon' ri papampo. ¹⁴Nánkár am táráp tankeanánko, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár napo maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár mwanapon. ¹⁵Mao oukoumwan éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao maomp pourouk woukoupá yak naenámpon. Am feknámpia ankár takrá akwapea, mao Kwaro nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak naenámpara, wain ént ntia mánmán ént ankwap fár mo. ¹⁶Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare wawiaka warko náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapon. ¹⁷Mao te Elajamp ninik ntia kárákáre niamp sámpeaka Tokwae Kar wakmwaek korop naenámp fek mekia akwap naenámpon. 'Naropwaryaenáp ntia tárápu nonopok ankárankamp ninik fek yakáp kip'rá sénaenámpon. Tá mao kar ták-sir konap aropamp ninik fwapokwap nánko, yae-párák kare aropamp ninik kwapwe sámp mwanapon. Takria mao arop farákapan nánaprá párapok nánko, am farákap Tokwae Karao korop naenámp nánaprá yakáp mwanapon." Am enselo arakrá sérimpon. ^b

¹⁸Sekaraia enselén turunkrá, "Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor waeman énénkér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá mér nanampon?"

¹⁹Aeránko maok, enselo sérrá, "Ono Kwarént yak konamp Gebrielono. Kwar námoku onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sámp-kérép nánko, ono éki-aka sénampono. ²⁰Aeno amo onomp kar wawia 'Karenorá sér mo napo te, waráp top kor kéri yak nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sé-

namp ankank koropnámp ke fek warko waráp top kor fwap naenámpon. Ono sé-namp kar máte kare kar tak naenámpan sénampono."

²¹Koumteouráp arop Sekaraian yépékrá yakáprá ninikrá, "Máte apae ankank korop nánko, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek youpoukwap yakreane?" ²²Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámp mank nánko, nkeapo maok, kar sér mo, yae fek saráp yénkánko, nkea méria maok, "Mao te Nap Aokore Yiki Kor mek mwar pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak námpono!"

²³Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap. ²⁴Aenko maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik yunk te érik yarak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér, ²⁵"Ono wokwae te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápaie tokwaeampan maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewouri-anánko, ono táráp yak namp te koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápaie yak mono."

Enselo Marian 'Amo Jisas sámp nanapono' rimp kar

²⁶Elisabet táráp yak námp tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel Gebrielén, apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sámp-kérép. ²⁷Mao yupu éni ankárankan kar farákáp naeria akwap. Am yupu e te Maria. Mao Josepomp nap mek tank naenámpra kar yoroi tariap. Am Josep te King Devit yakámp fi mekampono. ²⁸Gebrielo maonámpok akwapea sérrá, "Ae! Maria! Tokwae Karao amwan nkea warákáriaka, amont yak námpono."

^a1:15 Nam 6:2-3

^b1:17 Mal 4:5-6; Mt 11:14; 17:11-13

^c1:27 Mt 1:18

²⁹ Maria am kar wará yárákrá ninik tokwae. Aeriaka, “Onan te apaerá sériane? Am te mokop naenámp karaniane?”

³⁰ Aeránko maok, enselo sérrá, “Maria, amo te apápi kwaponó. Kwaromp ninik te amwan warákár námpon. ³¹ Amo wawae! Amo wakmwaek te poumou-táráp yakeaka tank nanaponó. Amo maomp e tákápria te ‘Jisas’ ri papampo. ^d

³² Mao te arop éréképea tank naenámpon.

Aeriaka man ninikria sérarrá:

‘Mao te yámar mekamp

Kwar Kárákáre Koramp Tárápono’rá sér mwanapon.

Aenapo maok,

Kwar Tokwaerao man maomp ounáp

Deviténimpnámp taknámp

Israelomp king yoroi pap naenámpon.

³³ Mao te king yakriaka,

Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok,

Am king yak námp te pwar mo,

Ankár yaká yak naenámpon.” ^e

³⁴ Maria enselén sérrá, “Am te mokopia nanampono? Ono oukoumwan poumou nap mek tank mo namp tene.”

³⁵ Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,

“Yiki Kor Spiritao amonapok koroopanánko,

yámar mekamp Kwaromp kárákáre tokwaerao

waráp pourouk woukoupá yak naenámpon.

Aenánko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo,

Man am fákáreráo ninikria sérrá,

‘Kwar Kárákáre Koramp Tárápono’rá sér mwanapon.” ^f

³⁶ Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp Elisabeto

kor wae mér pourou námpao maok, mao kor poumou-táráp yare mek yak námpono. Wokwaek kar aropao man sérarrá, ‘Mao te táráp sámp mo, mapo yak námpono’ riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak nánko, tokwampok yunki yak námpono. ³⁷ Kwaro nkwakwe make ankank yoro naenámp te, man kour-sinaenámp kánanke yak mono.

³⁸ Enselo am séria pwaránko maok, Maria enselén sérrá, “Ono te Tokwae Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénapnámp taknámp tak naeria te fwap tak naenámpon.” Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará akwapámpon.

Maria akwapeaka

Elisabetén nkemp kar

³⁹ Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknámp fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk ⁴⁰ Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén ‘Gude’ nánko maok, ⁴¹ Elisabet te am kar wa nánko maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur. Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok, ⁴² Elisabeto Marian tae fek sérrá, “Kwaro ankwap koumteouan yaewour nánko warákár konap te, oukoumwan amwan sánknámp warákár tokwae támao kámákár akwap námpono. Waráp yare mek yaknámp tárápao kor ourour tokwaerápono. ⁴³ Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koroepa onan nkeriane? ⁴⁴ Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknámp táráp warákárria kukur námpon. ⁴⁵ Kwaro amwan sérinámp kar wawia kare korop naenámpria mér napara, warákárampo.” Elisabet Marian arakrá sérimpon.

^d1:31 Mt 1:21

^e1:33 2 Sml 7:12-16; Ais 9:7

^f1:35 Mt 1:20

Maria Kwaromp e sakapnám tár kar

⁴⁶⁻⁴⁸ Aeránko maok, Maria sérrá,
 “Ono te párák Kwaromp tére konamp
 yupu kwataerao maok,
 mao námoku onan ninikia aropomp
 námpanotá,
 ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka
 waeaka,
 onan warámpnám Kwarén
 yonkwae kárámpria warákár nampon.
 Takia nanko maok,
 arop ponankor
 oukoumwanía akwapea nánkáráp kor
 Kwaro onan warákár tokwae sápnám
 táman

sérar mwanapon. ^{gh}

⁴⁹ Yiki kor kwapweráp Kwar Kárákáre
 Tokwaerao

onan yaewour tokwae kwapwe námpon.

⁵⁰ Mao éréképeanám arop te
 ankár maomp karwaok tukupea napo,
 maomp tárápuao kor takrá tukupeaka,
 appeyaenápo kor ankár takrá tukup
 napo,

Kwaromp aropomp am fárákapént yak
 naenámpon. ⁱ

⁵¹ Arop, yino wae mér námpria
 námokuráp ninik fek paokopiap aropan
 te

Kwaro náráp kárákáre tokwae fek
 am fárákapán yéréperá kérép
 konámpono.

⁵² Mao kárákáre kor king fárákapán
 apárok néri kákrá,
 párák yakápnáp aropan kingén nám
 niamp

yae-páráki kák námpon. ^j

⁵³ Aea fákeyakrá yae-porokwenap
 aropan

kwapwe kare ankank nénkria,
 ankank tokwaeráp arop fárákapán
 kwaporok tirá kérépámpon. ^k

⁵⁴⁻⁵⁵ Mao nomp ouyaenápén sérimp-
 námpon koroepa

náráp tére konap arop Israelén
 yaewouriaka,

mao Abrahamén nikiaka aropompi
 námpon te,

koroepa maomp appeyaenáp fárákapán
 kor

ankár taki yak námpon.” ^l

⁵⁶ Maria arakrá séri pwarará Elisa-
 betént yinink yunk niamp arake fek
 yakeaka, wakmwaek warko náráp taun
 mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

⁵⁷ Elisabet táráp tank naenámp ke ko-
 rop nánko maok, mao wae poumou-
 tárápi tank. ⁵⁸ Aenángo maok, Elisa-
 abetomp némpoukám, maomp firáp
 arop, Tokwae Karao man aropompnám
 kar wawia am fárákapao mént énéni
 warákáránk.

⁵⁹ Takia maok, yukupuk yae fek táman
 maok, am arop fárákapao am tárápan
 yipi fárákap ‘mwaria, maomp narop-
 war e ‘Sekaraia’ ri pap mwaria ko-
 ropapon. ⁶⁰ Aeapo maok, am tárápamp
 éntupwaro sérrá, “Mono. Yumo man
 te ‘Jon’ ri papenke.” ^{m61} Aeránko man

sérrá, “Mo. Waráp firáp arop te am eráp
 arop yak mono.” ⁶² Aea maok, takrá
 tukupea e mér mwaria naropwarén tu-
 runkria yae fek saráp yénkép. ⁶³ Aeapo
 maok, maomp top kor oukoumwan kéri
 yak nánko, yae fek saráp yénképra,
 ‘Yao kárakére sápenk’ ria maok, am
 fek kumwiria arakrá sér, “Maomp e te

^{¶1:59} ‘Yipi fárákapnám’ an “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 65 fekamp kar
 nkeae.

^g1:46-48 1 Sml 2:1; Ais 61:10 ^h1:46-48 Lu 11:27 ⁱ1:50 Sng 103:17

^j1:52 1 Sml 2:7 ^k1:53 Sng 107:9

^l1:54-55 Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20 ^m1:60 Stt 17:12; Lu 1:13

Jon nono.” Aeránko maok, am fárákapaon nínik tokwae. ⁶⁴ Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok, Kwaromp e sakapámpon. ⁶⁵ Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am kar te apár Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon. ⁶⁶ Ae naenko, arop ponankor am kar waria nínik tokwaeaka arakrá sér, “Wakmwaek am táráp te mokoep arop yak naenámpono?” Am fárákap te wae mér, Tokwae Karamp kárákáre te mént yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámptár kar

⁶⁷ Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp pourouk woukoupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,

⁶⁸ “Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e

sámpea sakap mwaro.

Am te apaeria námpanápe mao náráp fi koumteouráp arop nomwan koropea yaewour riaka

nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.

⁶⁹ Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek

kárákáre kor arop ankárankamp nomwan warko éréképanoria pap námpon.

⁷⁰ Kwaromp e tokwaeráp profet fákáreao

maomp kar wariaka am táman sérrá:

⁷¹ ‘Mao te nomwan younkwe sirarrá yopornap arop fákáreramp yaekamp warko érékép naenámpono.’ⁿ

⁷² Am takámp te, Kwar te nomp ouyaenápen aropompiaka yaewourimpon.

Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá

sérimp kontrak kárákáre te oukoumwan niki-samp yak námpon.

⁷³ Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp te,

oukoumwan kor wokwaek sérimpnámptaknámpt

kare kar nomwan yaewour naenámpo.

⁷⁴ Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae mekamp

érékép námpara,

nomo te apápo mono,

ankár man loturá yakáp mwanámpono.

⁷⁵ Nomo yiki yakápnámpt ke fek ponankor

mao nke námpt fek, yiki kare nínik fek yae-párák kare térerá paokop mwanámpon.”

Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp tárápan sérrá,

⁷⁶ “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor amwan

‘Narek Kari Yaknámpt Kwaromp profet’rá sér mwanapon.

Amo mekia akwapria Tokwae Karamp mwae nánap nanapon. ^p

⁷⁷ Amo maomp koumteouráp arop fárákapan

‘Kwaro yiráp kwatae nínik tirá épéria, warko érékép naenámp’rá farákápnanapon.

⁷⁸ Kwaro nomwan yonkwae touweriaka porokwe kare fek i konámpon:

Mao te yámar mekamp wakor wae nomonámptok sámp-kérép nánko,

⁷⁹ nomo kirikip mek yakápria sumpwi mwaria waenámp arop fárákapanomwan wae sápnámpon.

Mao nomwan mwae yéknépnánko, nomo yae-párák yonkwae porokwe nínikaok

tukup mwanámpon.”⁹

Sekaraia te am karan arakrá farákápámpon.

⁸⁰Wakmwaek am táráp téképria maok, maomp waemp wae kárakáreria ninik kour sámpea mao te apár mwar mek yakea, wakmwaek Israel fi nke mwanap fek érik korop naenámpon.[†]

Maria Jisas tankámp kar

2 Maria mao táráp tank naenámpe ke fek maok, Rom mekamp King Sisar Ogastus lo papea sérrá, “Ono kounteouráp arop ponankor e ti nanampono.”² Mámá te manénkir kar oukoumwan e ti mo fek tiaponono. Am ke fek te Kwirinius apár tokwae Siria mek kiap tokwae yoroi yakámp.³ Aemantá maok, kounteouráp arop ponankor námokuráp némpouk e tianoria tukup.

⁴Josep te Devit yakámp fi mekampao námp kwamp maok, mao Galili mekamp mao yaknámpe am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk apár Judia mekamp taun Betlehem mek akwapámp.⁵ Mao te náráp yupu Maria arop yarerápan, nomp e tianoria warámpea akwap.⁵

⁶⁻⁷Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámpe ke fek maok, Betlehem mek koropea nke nepo, arop néntép konap nap kápae te wae aropao pwi yak. Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupouroukrá akwapeaka bulmakaump nap mek am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp tank naenámpe ke fek maok, nae-táráp poumou-táráp tankea, waempyam fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek am mek papámpon.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop farákapan sériap kar

⁸Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaek sipsip wun i konap aropao náráp

sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap.⁹ Aenapo maok, Tokwae Karamp ensel maonapok koropánko maok, am fek táman Tokwae Karamp wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao apáp tirink.¹⁰ Aeapo maok, am enselo am farákapan sérrá, “Yumo te apápi kwapono. Wawenke! Ono yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am tak namp te, arop ponankor warákár mwanapono.¹¹ Mámá yae fek táman Devitomp taun mek yupu ankárank táráp sámp námpono. Mao te yumwan warko érékép naenámpe aropono. Mao te Krais Tokwae Karono.¹² Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwapea bulmakaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nánko amp námp aráne!”

¹³Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fopwakwap fopwakwap koropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e sakapria sérrá,

¹⁴“Yámar mek tokwae narek karaok yaknámpe

Kwaromp e narek sampok mwaro!

Kwaro warákárnámpe apárokamp arop ankwap farákapan

man yonkwae porokwe sánk naenámpon.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

¹⁵Am ensel fákáreriao am farákapan pwarará warko yámar mek pokapo maok, sipsip wun i konap arop farákapan arakrá sér, “Oukoumwan nomo Betlehem mek tukupea, Kwaro nomwan wae yénképnámpe ankankan nke mwaro.”¹⁶ Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok, táráp te bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp.

⁹1:79 Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12

[†]1:80 Mt 3:1-6

⁵2:5 Jo 7:42

¹⁷ Aenánko, am fárakapao am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao naenám pá tére sérinám pá karan am mwaek yakápnáp aropan fárakápapono. ¹⁸ Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria maok, kokorokoriap. ¹⁹ Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor nínik mek tia niki-samp yakámpon. ²⁰ Táte sipsip wunnáp arop fárakap te am kápae kare ankank enselo séránko wawia nkeap táman, Kwarén warákárriaka náráp sipsip yakápnáp mwaek arári tukupria Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

²¹ Manénkir éntupwar oukoumwan arop yoro mo nánko, enselo Jisasomp e ták-papámpon. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka yukupuki yakeanánko maok, am tárápamp yipi fárakapea maok, man ‘Jisas’ ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkep kar

²²⁻²⁴ Me koum sik Kwaro Mosesén kar sánkám pá te ará, “Éntupwaryañ pá poumou-táráp nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén sánk kipo.” Kwaromp Kar ankwap arakrá sér, “Yumo táráp tankea nap kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén sánk mwanapono. Am mo nánko te, ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk mwanapono.” Am loao sénámpnám taknám, éntupwar ntiá táráp wae éntupia, am anánkwapao am lo karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa sánkep. ^t

²⁵ Jerusalem mek yaknám pá arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te yae-párak kareria Kwarén lotu i konám pá. Aeria Israel firan warko érékép naenám pá arop korop naeanrá yépékrá yak. Aenánko man te Yiki Kor Spiritao oupouroupá yakámpono. ²⁶ Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwae kar sérrá, “Amo te oukoumwan sumpwi mo, yiki yakria Kraisén nke nanapono.”

²⁷ Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnám taknám Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok, am Simeonén Kwaromp Yiki Kor Spiritao séránko, mao kor lotu nap tokwae mek youmpám pá. ²⁸ Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sampeyakrá Kwaromp e sakapria sérrá,

²⁹⁻³² “Tokwae Kar e! Amo onan wokwae sériapan am arop amo apárokamp arop érékép naenám pá sámp-kérép napo, ono wae nke nampono. Amo am arop te kápae kare arop fi nke nap fek wae nánapi pwar napono. Am arop te wae tokwae kwapwe ara, mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran yokoránko, am arop fi ponankor Kwaromp nínik mér mwanapon.

Táte waráp wae waráp Israel firént yak nánko, arop ankwap firao nke nap fek kwapwe kare naenámpon. Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap oukoumwan yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono.” ^{uv}

³³ Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénám pá kar táman nínik

^t2:22-24 Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15

^v2:29-32 Ais 49:6; Jo 8:12

^u2:29-32 Ais 52:10

tokwae nepo maok, ³⁴⁻³⁵Simeono am anánkwapan Kwar ourour sánkanoria Kwarén sériaka, Jisasomp éntupwar Marian arakrá sér, “Ae! Amo wawae.

Kwaro mamá táráp nánapia sámp-kérép námp te, arop Israel ankwap fárakap maomp kar ták-sinap

kwatae tukup napo, ankwap fárakap maomp kar wawia warákár nap te, am fárakapan kor éréképeanáko, yae-párak yakáp mwanapia ninámpon. Mao te érik fokopeyakrá yénkép nánko maok,

kápae kare aropamp ninik mek yaknám kwatae ninik érik farákár naenámp. Amwan kor oumpnám párákap nánko, yonkwae touwea wae nanapono.” ^w

³⁶Simeono am kar séria pwaránko maok, profet yupu ankwap yak námp, maomp e te Ana. Mao te Asa yakámp fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwaek te poumou nap mek tankea yakámp yopwar te fákánek yopwar. ³⁷Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko maok, kae yakrá koropea oukoumwan mao yaknám yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér kare. Mao te ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén yae-párak kar toropwap nanampria fir wuriria kápae kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap i konámpono. Aeria maok, Kwaromp tére námp te ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konámpono. ^{x38}Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao te Kwaro Jerusalem mekamp arop fárakapan warko érékép naenámpria

yépékra yakápnep arop fárakapan am tárápao korop námpan farákápámpono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapámp kar

³⁹Aenángo maok, am anánkwapao Kwaro sérimp karwaok lotu nap tokwae mek takrá térea pwarará, warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap. ^{y40}Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárakáre sámpria maok, yonkwae kour kwapwe nánko, Kwaro man niki yakrá yaewourrá yakámpon.

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

⁴¹Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép Kwarén loturia Pasova [§]Yae Tokwae nke neria Jerusalem mek akwap konep. ^{z42}Jisas wae éntér-sámpramp yopwar yak nánko maok, am anánkwap wokwaek i konepnám taknám, akwapriaka Jisasén warámpea Jerusalem mek akwapepono. ⁴³Tá wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko maok, wae anánkwap náráp nouroup fárakapént némpouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas Jerusalem mek yak námp mér mo. ⁴⁴Anánkwapamp ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárakapént akwap námpan mpwe. Aeria maok, am anánkwap te wae ankárankamp yámar akwapea, kumuránko náráp nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria oupourouk. ⁴⁵Am anánkwapao oupourounkepo maok, Jisasén nke mono. Aeria maok, am anánkwap warko Jerusalem mek man oupouroukkrá akwap. ⁴⁶Jisasén oupourounkep te

§2:41 ‘Pasova’: Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae.

^w2:34-35 Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8

^x2:37 1 Ti 5:5

^y2:39 Mt 2:23

^z2:41 Kis 12:1-14,24-27

yininki yakea maok, wakmwaek nkepo, Jisas lotu nap tokwae mek yak. Mao te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am fárákapamp kar wará turunkuprá tank.⁴⁷ Aenánko maok, arop ponankor Jisas ninik kour fek am arop fárákapamp kar pwarokwaprá sénámp kar wariaka kokorokor.⁴⁸ Am anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá éntupwaro man sérrá, “Táráp e! Amo apaeritea yinan tak rape? Waráp éntupwar naropwar yino amwan yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupouroungk nempono.”⁴⁹ Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, “Yumo apaerá onan oupouroungk repe? Ono te ankár onomp Naropwaromp nap mek yak nanamp te, yumo mér mák nepono?”⁵⁰ Aerá sénámpan maok, am anánkwap te mao sénámp kar fi am te mér mono.

⁵¹Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko arákarrá, Nasaret mek tukupea kápae kare por mao te éntupwar naropwaromp karwaokrá yak námpon. Aenánko, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar te ninik mek sámpea niki-sampeyak.⁵² Táte Jisas wae tékép nánko maok, maomp yonkwae kour te kwapwe kare kare. Aenánko maok, Kwar Tokwaerao nkea warákár tokwae, tá aropao kor nkea, man warákár tokwae.

Ént mek énéer i konámp Jono farákápnámp kar

3 Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nánko, Pontius Pailat Judia distrik mek Gavman Tokwae yak. Am ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko, maomp naenáp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisantias distrik Abilene poukeyakámpono.² Táte Anas ntia Kaiafas pris taokeyakep arop yak.

Aepo maok, am ke fek Jon Sekariaamp táráp arop yak mo apár mek akwapá yak nánko, Kwaro náráp kar man sánk.³ Aenánko maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárákrá koumteouráp aropan ‘Yumo te yiráp kwatae ninik pwarará ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épérano’ ria kar farákáp.⁴ Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:

“Arop yak mo apár meknámp arop ankárangkao wumwirá,
‘Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria
fwapokwapenke.

⁵Apár wi yakápnámp tokoprá,
faonkwe furuk popomprá,
kápaie kare mwae kup korokorenámp ékékérrá
yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwarenke.

⁶Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap nke mwanapon.”^b

⁷Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop, Jono ént mek nérrá kákanoria korop napo maok, mao sérrá, “Yumo fou-tákam niamp aropono! Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?”⁸ Yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe’ kwaponno. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono.⁹ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono.

^a3:3 Ap 13:24; 19:4

^b3:6 Ais 40:3-5

^c3:8 Ap 26:20; Jo 8:39

Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokopea yaomwi mek épér mwanapono.”^d

¹⁰Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, “Ae te yino mokop mwanámpono?”¹¹ Aerapo maok, nopok Jono am fárákapan sérrá, “Arop siot anánkaopwe námp kwamp te, arop ankwapao mo nángo te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nángo, yumo fir tank nángo te man sánk kipo.”

¹²Takis sámp konap arop ankwap fárákapao kuri ént mek nér mwaria koroepa maok, Jonén sérrá, “Tisa, yino te mokop mwanámpono?”^{e13} Tá Jono am fárákapan nopok sérrá, “Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákarrá sámp kwapono.”

¹⁴Soldia ankwap fákárerao kor man turunkrá, “Yino te apae mokop mwanámpono?” Jono nopok am fárákapan sérrá, “Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pouroukoupria, aropan kwekárá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te, wae támaonoria warákár kipo.”

¹⁵Aeránko maok, kourmteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok, ninik tokwaeria sérrá, “Jon máte Kraisi támaoi kane?”

¹⁶Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan ént kar fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwaek arop ankwap korop námpao maok, maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpono. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi

mo nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit ntiaka yaomwi fek nérrá kák naenampono.”^{f17} Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokomprá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenampono.”

¹⁸Jon kápae kare karan kor kourmteouráp arop méranáponoria farákápria maok, Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

¹⁹Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria maok, ankwap kápae kare kwatae ninik nángo, man yopori námpono.”^{g20} Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntuk pap námp te, Jonén kalabus mek pap námp aránon.”^h

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

²¹Heroto Jonén oukoumwan fákapá pap monámp fek, kourmteouráp arop Jon ént mek nérrá kákámp fek Jisaso kor koroepa ént mek anámp. Ént mek anámpea pwatea, Kwarén kar toropwaprá yak nángo maok, yámar me fákárámp akwap.”²² Aenángo maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke napo maok, ant yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank. Aenángo maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te,

^d3:9 Mt 7:15-20 ^e3:12 Lu 7:29 ^f3:16 Jo 3:28; Ap 1:5; 13:25

^g3:19 Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34

^h3:20 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18

ono amwan warákár tokwaeria yonkwae kárámp nampono.”ⁱ

Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e

Matyu 1:1-17

²³ Jisaso wae 30 yopwaria tére naerianánko maok, koumteouráp aropamp ninik te, mao te Josepomp tárápan mpweapon:

Josep am te Helimp táráp.

²⁴ Heli te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

Livai te Melkimp táráp.

Melki te Janaimp táráp.

Janai te Josepomp táráp.

²⁵ Josep te Matatiasomp táráp.

Matatias te Amosomp táráp.

Amos te Nahumomp táráp.

Nahum te Eslimp táráp.

Eslu te Nagaimp táráp.

²⁶ Nagai te Matomp táráp.

Mat te Matatiasomp táráp.

Matatias te Semenomp táráp.

Semen te Josekomp táráp.

Josek te Jodamp táráp.

²⁷ Joda te Joananomp táráp.

Joanan te Resamp táráp.

Resa te Serubabelomp táráp.

Serubabel te Sialtielomp táráp.

Sialtiel te Nerimp táráp.

²⁸ Neri te Melkimp táráp.

Melki te Adimp táráp.

Adi te Kosamomp táráp.

Kosam te Elmadamomp táráp.

Elmadam te Éromp táráp.

²⁹ Ér te Josuamp táráp.

Josua te Elieseromp táráp.

Elieser te Jorimomp táráp.

Jorim te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

³⁰ Livai te Simeonomp táráp.

Simeon te Judamp táráp.

Juda te Josepomp táráp.

Josep te Jonamomp táráp.

Jonam te Eliakimomp táráp.

³¹ Eliakim te Meleamp táráp.

Melea te Menamp táráp.

Mena te Matatomp táráp.

Matata te Natanomp táráp.

Natan te Devitomp táráp.

³² Devit te Jesimp táráp.

Jesi te Obetomp táráp.

Obet te Boasomp táráp.

Boas te Salmonomp táráp.

Salmon te Nasonomp táráp.

³³ Nason te Aminadapomp táráp.

Aminadap te Atminomp táráp.

Atmin te Arnimp táráp.

Arni te Hesronomp táráp.

Hesron te Peresomp táráp.

Peres te Judamp táráp.

³⁴ Juda te Jekopomp táráp.

Jekop te Aisakomp táráp.

Aisak te Abrahamomp táráp.

Abraham te Teramp táráp.

Tera te Nahoromp táráp.

³⁵ Nahor te Serukomp táráp.

Seruk te Reump táráp.

Reu te Pelekomp táráp.

Pelek te Eberomp táráp.

Eber te Selamp táráp.

³⁶ Sela te Kainanomp táráp.

Kainan te Arpaksatomp táráp.

Arpaksat te Siemomp táráp.

Siem te Noamp táráp.

Noa te Lamekomp táráp.

³⁷ Lamek te Metuselamp táráp.

Metusela te Inokomp táráp.

Inok te Jaretomp táráp.

Jaret te Mahalalelomp táráp.

Mahalalel te Kainanomp táráp.

³⁸ Kainan te Enosomp táráp.

Enos te Setomp táráp.

Set te Adamomp táráp.

Adam te Kwaromp táráp.

ⁱ3:22 Mt 17:5; Lu 9:35; Jo 1:32-34

Satano Jisasén poupwékápim kar

4¹⁻² Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupa yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar saráp mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yawor fére-sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-porokwe tokwae. ³ Aenánko maok, Satano man poupwékáprá sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.” ⁴ Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’” ^j

⁵ Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá pokea, mámá apár mekamp taun tokwae ponankor yénképria maok, ⁶ Satano Jisasén sérrá, “Mámá kápae kare kárákáre ntiaka ponankor ankank máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon. Oukoumwan te amwan sánk nae. ^{k7} Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokomprá me woukoupria onan lotu napo te, mámá ankank ponankor warápono.” ⁸ Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo. Tá amo maomp térean saráp téreampo.’” ^l

⁹ Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páteyakra, man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, mapeknámp

apárok nkwampok far-kirékapae. ¹⁰ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko, amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’

¹¹ Tá

‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao waráp pu kwae mek párákap mo, fwapono.’” ^m

¹² Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwékápi kwapono.’” ⁿ¹³ Satano am poupwékáp námp takia Jisasén pwarará, nánkrap ankwap fek nke nanampria yépékrá yak. ^o

Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar

Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39

¹⁴ Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Galili mek arákarrá akwap. Aenánko mao tére námp te am mekamp ném-poukamp arop wae wa napono. ¹⁵ Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan kar farákáp nánko, am arop ponankor maomp e sakap.

Nasaret mekamp arop farákáp Jisasén younkwe sirarap kar

Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6

¹⁶ Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea, Juda firamp anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek lotu nap mek Kwaromp Kar buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea fokopeyak. ¹⁷ Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man profet Aisaiamp buk sánk nánko, sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi

^j4:4 Lo 8:3 ^k4:6 Jo 12:31; 14:30 ^l4:8 Lo 6:13 ^m4:11 Sng 91:11-12

ⁿ4:12 Lo 6:16; 1 Ko 10:9 ^o4:13 Hi 2:18; 4:15

oupouroukia nke nánko maok, kar arakrá sénámp yak:

¹⁸“Kwaromp Spirit onan oupouroupa yak námp te,

mao onan, Kwapwe Kare Kar ankank monap aropan

farákáp nanaponoria nánap námpon.

Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te,

kar arakrá farákáperia námpon:

‘Yumo fákapá yakápnap arop aokor pwarará tukupenke!

Yumo yi wouroumpyakápnap arop warko yi firékarrá nkenke.’

Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te,

tirá néri fákeyakáp nap mekamp aropan fwapi pwarará,

¹⁹Kwar Tokwae

náráp arop érékép naenámp ke kwapweran

érik farákáprá séraeria ninámpon.”^p

²⁰Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek sánká pwatea, mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnap koumteouráp arop te Jisasén saráp tokor tankáp. ²¹Aenapo maok, mao wae am farákapan Kwaromp kar arakrá farákáprá, “Oukoumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko, yumo wae am kar wa naponon.”

²²Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákárria ninik tokwaeria sérrá, “Nomo te wae mér, mamá arop te Josepomp táráp te, mokopia take pourouráp kar kárakáre kwapwe farákáp námpon?”

²³Aerá sérapo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kare karonon, yumo wae onan kar arakrá sér mwanaponon: ‘Dokta, amo ankár waráp pourouan-mékir fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino wae wawi

námponon. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp téreampón.’²⁴Aerá sér mwanapan maok, ono yumwan kare kar sér rae: Arop farákap námokuráp némpoukamp profetomp kar te wa mo i konaponon. ²⁵Yumo wae mér naponon, profet Elaijan yakámp ke fek kápae kare kae koumteou Israel yaknámp fi mek yakápapo maok, Kwaro yámar me kéri fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinink yopwaria tokwampok yunki yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon. ²⁶Takámp fek te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan yaewouraeria sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek némp Sarefat mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpon. ²⁷Tá taknámp profet Elisa yak námp fek kápae kare Israel fi mekamp lepraráp arop yakáp napao maok, am ou mek Israel fi mekamp arop ankárankampamp touwe fwap mono. Siria fi mekamp arop Naman ankárankao mwar maomp touwe fwapi námpon.”^r

²⁸Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnap arop ponankor am kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria, ²⁹Jisasén panánkár santukupea taun younkwe mwaek. Am farákapamp taun te faonkwek yak námpara, Jisasén warámpá tukupea am taun yarápae feknámp Jisasén furuk far-sir mwaria napan maok, ³⁰tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá párákaprá akwap te.

**Jisas arop ankárankaomp
pouroukamp kwatae-arop
yérépenámp kar**

Mak 1:21-28

³¹Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. ³²Aenko maok, am farákap

maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp kar kárakáre niamp nánko, wawia kokorokori napon. ³³Arop ankáránkamp kwatae-arop oupouroupá yaknám am lotu nap mek yak námpao, Jisasén tékén wumwia waerá sér, ³⁴“Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo yinan tirá wour naeria koropri kwapono. Ono amwan wae mérampono: Amo te Kwaronámpoknám koropnap yae-párak yiki kare aropono.” ^s

³⁵Aerámpan maok, Jisaso am kwatae-aropan yoporrá, “Amo te kar pwarará am arop pwar-akwapae!” Aeránko am kwatae-arop am aropan arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae pap mo, fwap. ³⁶Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, “Maomp kar máte mokopia kárakáre námpono? Mao kwatae-aropan kar sénánko, woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárakáre tokwaeráp aropamp kar niamp námpono.” ³⁷Aenánko maok, Jisas am térenám kar te am mwaeakamp némpouk ponankor akwap nánko, kápae kare arop wawi napon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papám kar

Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34

³⁸Jisas fárámprá am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap. Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornám touwe sámpea amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárakapao Jisasén sér. ³⁹Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyakra pourou mek touwe fokornám touwe táman yoporánko, am

touwe wae worokor akwap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop fárakapao fár mwanap fir yankapámpono.

Jisaso kápae kare aropan fwapokwapinám kar

Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31

⁴⁰Sabat yae yámar worae nánko, arop fárakapao náráp nouroup arop kápae kare touwe arokwamánk nap Jisasnám-pok éréképa korop. Mao am fárakapan ankáránkrapá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párapokámpono. ⁴¹Táte kwatae-arop fákáreao kor kápae kare koumteouráp aropan pwarará worop-akwapránkrá Jisasén arakra wumwirá sér i konapono, “Amo te Kwaromp Tárápono.” Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Kraiss támaonoria mérapara, Jisas te am fárakapan te kar séri kwaponorá taokari námpon. ^t

Jisas taun ankwap mekmwaek yákrá kar farákápám kar

Mak 1:35-39

⁴²Jisas koumounek kar fárámprá am yak nám pwarará, arop yak mo apár mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, koumteouráp aropao man oupouroukia maonámpok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá taokor mwaria. ⁴³Aenapo maok, Jisas am fárakapan sérrá, “Ono te ankár ankwap taun mek kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenám Kwapwe Kare Kar farákáp nanampono. Kwaro onan tak tére nanapria sám-kérép nánko, ono ék nampono.” ⁴⁴Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákápá yáráki námpono.

^s4:34 Mt 8:28-29; Jo 6:69; Lu 8:28

^t4:41 Mt 8:29; Mk 3:11-12

**Jisasó sánángo, Pita kápae
kare éntékam sámpámp kar**

5 Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri yakáp. ² Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank. Éntékam ti konap arop fárákapaó bot am fek pátea éntékam sámp konap umben yérérrá yakáp napo, ³ Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, “Amo bot ént mek kuk tae morok panánkár sakwapeae.” Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek tankrá koumteouráp aropan kar farákáp.

⁴ Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, “Bot sámpea ént pirékarrá sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tiae.” ⁵ Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, “Arop Tokwae, yino wae kumuruk éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok, oukoumwan te amo sénapara, sir nki mwaro.” ⁶ Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam fárákár naenámp niamp kare. ⁷ Aenko maok, mao énéngi tére konap arop bot ankwap mek yakáp napo, am fárákapan ‘Koroepa yinan yaewourenk’ ria wumwi. Aeapo, am fárákap koroepa éntékam am tirá bot anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te kápaeria ént mek pik naenámp niamp pourouráp. ⁸ Aenángo, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te kwatae ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapeae!” ⁹ Pita am takrá sánámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop nánko, mén-tér yakápnap aropao kuri kokorokor nap

kwamp napono. ¹⁰ Sebedimp tárápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énéngi tére konap, am arop yaworao kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, “Amo apápi kwaponó. Amo éntékam érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo fwap ononampok koumteouráp arop érékép-korop nanapon.” ¹¹ Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao térenap ankank wae párakoprá Jisasomp wakmwaek tukup.

**Jisas arop ankwapamp lepra
touwe fwapi papámp kar**

Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45

¹² Ankwap ke fek Jisasó ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te lepra touwe kwataeráp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok me kor woukoupria Jisasó námwan aropomp naenámp kar sérrá, “Amo onan fwapi pap nae nap kwamp te, tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek yiki kukur nae.” ¹³ Aeránko maok, Jisas maonám-pok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te, amo yiki kukuraeria nampon.” Aeránko, ankár am ke fek táman maomp touwe wae pwar. ¹⁴ Tá Jisasó man kar kárákare fek sérrá, “Amo arop ankwapan séri kwaponó, mono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo, arop fárákap wae nkea, waráp touwe te wokwae pwar námprá mér mwanapon.” ¹⁵ Aerámpan maok, Jisas am térenámp kar te kápae kare némpouk akwapránk nánko, wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá Jisasó náráp touwe fwapokwapanoria korop. ¹⁶ Jisas am tére naerianámp fek te Kwaromp kárákare sámp naeria, arop yakáp mo nap ke mek ak-

wap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. ^w

Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papámp kar

Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12

¹⁷ Ankwap kumuruk Jisaso kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi ankwap farákámp, tá lo méria farákámp konap tisa fákáre makia distrik Galili ntiaka Judia mekamp taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem meknámp koropea, Jisasomp kar wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapokwaprá párapopanoria Kwaromp kárákáre maomp pourouk oupouroupeyak námpono. ¹⁸ Aenángo maok, arop ankáránkamp maomp kour ponankor surumpwia tank nánko, arop ankwap farákámpao sunkwiar mek papea sámpea koropea nap mek sayinkea Jisasomp wonae fik pap mwaria. ¹⁹ Aenapan maok, kápae kare koumteouráp arop nap mek am mek yinkea fákeyakáp napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupouroung napo, mo. Aeria maok, narek pokea nap oupouroung tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar fek paok tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik am néntépá yakápnap koumteouráp arop ou mek pap. ²⁰ Aeapo maok, Jisas am farákámp méran nkeaka am touwenámp aropan sérrá, “Onomp nouroung e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámp-sinampono.” ^{x21} Aeránko maok, lo yénkrá farákámp konap arop fákáre ntia Farisi fákáreao am kar wawia námoku támao ninikrá, “Máte apae aropao námp kwamp, Kwarén takrá kar wouroumprá sériane? Arop ankáránkaomp kwatae ninik tirá

épér naenámp te yak mono. Am te Kwaromp tére mwarono.” ²² Tá Jisas am farákámp ninik mek wae méria, nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek poung takrá sérar rape? ²³ Ae te ono am aropan sérrá, ‘Waráp kwatae ninik te wae pwarámpono’rá sénanko te, yumo wae ‘Kare karon’rá mér mwanap ni, ono ‘Fárámp’rá akwapae’rá sénanko, mao wae fárámp’rá akwap nánko, yumo nkea ono sénamp kar ‘Kareno’rá mér mwanap nie? ²⁴ Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro, mámara apár mek takaeria kárákáre sánkeanángo, aropamp kwatae ninikan fwapi tirá épér naenámp.” Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknámp aropan sérrá, “Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámp’rá waráp amp i konap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.” ²⁵ Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao námoku am fek ampinámp ankank sámprá námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e sakapria warákár. ²⁶ Aenángo, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukourria Kwaromp e sakapria sérrá, “Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!”

Jisaso Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar

Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17

²⁷ Warko wakmwaek Jisas am nap pwarará akwapria nke nánko, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, “Amo onomp wakmwaek koropae!” ²⁸ Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwarará fárámp’rá ankár Jisasomp wakmwaek akwap.

²⁹Tá Livai Jisasompor fir tokwae ná-
nap nánko, kápae kare takis sámp konap
arop, tá ankwap kápae kare aropao
kor méntér fépérrá tankápapo maok,
³⁰Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá
farákáp konap arop fákáre, makia Jisaso
éréképá yáarak i konámp arop fákáreran
sérarrá, “Yumo apaerá takis sámp konap
arop ntia ankwap kwatae ninikráp
aropént pápárrí tankáp napon?” ³¹Tá
nopak Jisas maomp kar pwarokwaprá
wounáprá arakrá sér, “Arop farákáap
touwe mo, fwapnap te doktanámpok
tukup mo i konapono. Touwenap aropao
saráp doktanámpok tukup konapono.
³²Tá taknámp ono ék namp te, arop,
námo yae-párák kare ninikrápao namprá
niniknap aropan te mono. Arop, námo
kwatae ninikrápao namponorá niniknap
arop táman yaewour nanko, maomp
kwatae ninik pwaranoria ék nampon.”

**Wokwaekamp lo ntia
wourékam loan sénámp kar**

Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22

³³Ankwap ke fek, arop ankwap
fárakapao Jisasén sérrá, “Jon éréképea
yáarak i konámp arop farákáap te kápae
kare por Kwarén kar toropwap mwaria
fir wuri yakáp i konapono. Tá Farisi
fákáreráo éréképá paokop i konap arop
fákáreáo kor tak i konapon. Aeno amo
éréképá yáarak i konap arop fákáre
máte firráp ént fépér i konapon.”
³⁴Tá nopok Jisas am farákáapan
námokuráp pourouan wounáprá sérrá,
“Ae te yiráp nouroup arop ankwap
ankárank yupu sámp naerianámp arop
oukoumwan yumont yak námp fek te,
arop ankwapao fwap yumwan fir fár
mwanap taokor naenámp nie? Mono.
³⁵Tá nánkár wakmwaek aropao am
yupu sámp naerianámp arop warámp
tukup tenapo, náráp nouroup aropént

yak mo nánko, am ke fek maok mao
fwap fir wuri konapono.”

³⁶Jisaso námokuráp kar Juda fi-
ramp niniként tapokwap mo námpan
am farákáapan wounáprá sérímp: “Arop
ankwap waempyam épi me aomp naeria
te, wourékam waempyam farákapea
épi waempyam fek pap mo i konám-
pono. Tá arop ankwapao tak nánko te
wourékam waempyam popor soumpour
námpon. Tá wourékam waempyam te
épi waempyamént ankár pourouráp
kárakáre mono. ³⁷Tá arop ankwap épi
meme yipi mek wain ént wourékam
kér mo i konámpono. Tá arop ankwap
tak námp te, wain ént wourékamáo
épi meme yipi fár-pwaránko, wain ént
apárok kwarokor pik nánko, meme
yipiráo kuri kwatae akwap naenam-
pono. ³⁸Aeno arop ankár meme yipi
wourékam mek wain ént wourékam kér
naenampon. ³⁹Tá arop épi wain ént fári-
anámp te warko wourékam wain ént
fánaerá nikip mono. ‘Ént wain épi te
kwapwe kare ara, wae támaono’rá sér i
konámpon.”

Sabat yae fek tére mo i konap kar

6 Jisas ankwap Sabat yae fek mao
éréképá yáarak i konámp arop éréké-
pea witráp yopwar meaok tukupria
maok, am arop farákapao mwae touwe
nánko, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá
fépérrá tukup. ¹Aenapo maok, tá Farisi
fákáreáo sérrá, “Sabat yae fek lo kákánk
i konap ankank te, yumo apaerá tak
rape?” ²Jisas maomp kar pwarokwaprá
sérrá, “Wokwaek Devit ntia maomp arop
fárakapaoi nap kar buk fek yak námp te
yumo nke mori kwapono? ³Am ke fek
Devit ntia maomp arop farákáap mwae
touweria, Devit Kwaromp nap mek
youmpea Kwarén sánknáap pan aropao
fár mono, pris fákáreáo saráp fári konap

pan wuriman mao fária, náráp arop fárákapan nénkánko fáriapono.”^{a5} Aerá séria maok, warko Jisas am fárákapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apae kip’rá fwap sénaenampono.”

**Jisas Sabat fek arop
yae fwapi papámp kar**

Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6

⁶Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párák mwae yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak.⁷ Aenánko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwae oupourouk.^{b8} Tá Jisas am fárákamp ninik mek wae méritea am yae yonkwae yaknám aropan sérrá, “Amo fárámprá kuk mapek fokopeyaka!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokopeyak.⁹ Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénampon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanám ni, ankwapan kwatae pap mwanám nie? Ae te nomo aropan yaewourianánko yiki yak naenam ni, porokwapá pap mwanám nie?”^{c10} Aeria am mek tankápnap aropan énoukouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare.¹¹ Tá am fárákamp am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku

kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?”^d

**Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá
yarak nanamp’ ria nánkárápámp kar**

Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19

¹²Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kumuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor.¹³ Koumounek yámar aok nángo éréképá yarak i konám aropan ‘Koropenk’ ria wumwi. Aenánko, am fárákamp wae korop napo maok, náráp tére mwanap arop éntér-sámpramp farákápea pwarará, mao am fárákapan ‘Aposel’ e ^{**}tokoprá kák.¹⁴ Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá ‘Pita’rá sér) ntia maomp nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu,¹⁵ ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon, Selot Pati ^{††}mekamp arop,¹⁶ tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwae Jisasén outiri naenam arop.^e

**Jisas kápae kare arop
fwapokwaprá kákámp kar**

Matyu 4:23-25

¹⁷Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yarak i konám aropént pikia apár émpi fek náráp éréképá yarak i konám kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia mek, ntia taun Jerusalem mekamp koumteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia Saidon mekamp arop fárákapao kuri yakáp.¹⁸ Am arop fárákamp te Jisasomp

^{**}6:13 ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fek nkeae.

^{††}6:15 ‘Selot Pati’ fek Mak 3:18 fekamp kar fi fek nkeae.

^a6:4 1 Sml 21:3-6

^b6:7 Lu 14:1-5

^c6:9 Jo 7:23

^d6:11 Lu 11:53-54

^e6:16 Jo 6:70-71

kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapok-wapanoria koropap. Tá kápaé kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisaso am koropnap aropan ponankor fwapokwapimpono. ¹⁹Jisasomp pourou meknámp kárákáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapokwaprá kák námpara, kápaé kare koumteouráp arop párák Jisasomp pourouk pap mwaria maonámpok tukup napon. ^f

**Ém naenámp ntia
warákár naenámp kar**

Matyu 5:1-12

²⁰Jisaso náráp éréképea yáraknámp aropan énoukoupia sérrá,

“Yumo ankank monap arop fárákáp, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono. ^g

²¹Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.

Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amomoránk mwarea napon. ^h

²²Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea kokwarokrá yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te kwatae mwaek paokopnap arop’rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. ²³Am arop fárákáp yumwan tak napo te, yumo fwapono warákárriaka yonkwae kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Wokwae maomp

appeyaenápo kor profet fákáreran takiap táman napon. ⁱ

²⁴Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te yumo yonkwae kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.

²⁵Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae fépérrá yare nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo mwae touwe mwanapon. ^j

Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo éménkrá émti pik mwanapon.

²⁶Tá kápaé kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap kwamp te mér kip: Wokwae maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i konap profetomp eran kor takrá sámpá sakapiapon.”

**Yopornap aropan
nouroup mwanap kar**

Matyu 5:38-48

²⁷Tá Jisaso ankwap kar yénkrá sérrá, “Yumo onomp kar wanap arop yumwan sér rae: Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup kip. Arop yumwan yopor napo te, yumo man yaewour kip. ²⁸Tá arop yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare kar sériaka, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo ‘Am fárákapan yaewourampo’rá Kwarén sér kip. ^{k29}Tá arop ankwapao amwan wupra kor fek porokwap nángo te, warko ankwap mwaek wupra kor sámp-arákarrá, maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket worokwap naerianánko te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwapono. ³⁰Tá arop ankwapao, námwan ankank sápaé nángo te,

^f6:19 Lu 8:46 ^g6:20 Ais 66:2 ^h6:21 Ais 61:3; Yé 7:16-17

ⁱ6:23 Jo 16:2; 1 Pi 4:14 ^j6:25 Jer 1:5-6 ^k6:28 1 Pi 3:9

ankár man sánkamp. Arop waráp ankank pwarokwap nánko te, ‘Am ankank arákarrá sápaé’ ria kárákáre fek séri kwapono. ³¹Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnámptaknámpt, yumo kuri arop ankwapan tak kip.

³²Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, wae-man nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri námwan warákár konap aropan nopok warákár konapono. ³³Yumwan yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono. ³⁴Tá yumo arop nopok kuri sámp naenámptninikria ankank sánk nap te, wae-man nopok sámp nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i konapono. ¹³⁵Ae konapara, yumo ankwap ninik sámpenke. Yumwan yopornap aropan nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankár ankank monap aropan ankank nénkria, nopok kuri sámp naenámptponoria niniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek ankank tokwae sámpria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te námwan ‘Aesio’rá sér monap aropan aropompria, kwatae ninikráp aropan kuri aropomp i konámpton. ³⁶Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konámptnámpt taknámpt, yumo kuri am fárákapan yonkwae touwe kip.”
m

‘Yumo arop ankwapan koti kwapono’rá sénámpt kar

Matyu 7:1-5

³⁷Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia ‘Mao te kwatae námpt’ ria wouroumprá séri kwapono. Nopok Kwaro yumwan kuri yurukupia ‘Kwatae nap’rá sénaeane. Tá yumo arop kwatae ninik námpan yumo man, yaomwi mek pik nanaponoria far-pwar kwapono. Yumo tak napo te, Kwaro yumwan kor yaomwi mek far-pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap fárákapamp kwatae ninik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpton. ⁿ³⁸Tá yumo ankwap aropan ankár ankank nénk napo, nopok yumwan kor Kwaro ankank nénk naenámpton. Mao nopok kámákarrá kápaé kare nénkria top-pwarámpea panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaka kwarákár námpt yumwan nénk naenámpton. Yumo arop mokoepuri fek nénk nap te, Kwaro nopok yumwan take pourouráp nénk naenámpton.”^o

³⁹Aerá séria pwarará maok, Jisaso arop fárákapan wounáp kar ankwapan kor farákáp: “Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap mwae kup yénképrá akwap naenámptnie? Mono. Takria te am yawor énénkér me mek pik nenepe. ⁴⁰Tá oukoumwan skulnámpt arop te maomp tisan kámákár akwap mo i konámpton. Nánkárapt skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niamp take popwar yak konámpton.”^p

⁴¹Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp ankwapwarápomp yi mek tiri kánanke

tank námp táman énounkoupria amokuráp yi mek tanknámp yao kárakére tokwae nke mo rape? ⁴² Amo mokopia waráp ankwapnápen sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono waráp yi mek tiri kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp yi mek yao kárakére tokwae tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te, yiráp kar te yiráp niniként ankar pourouráp mono! Manmékir te amokuráp yi mekamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpea sitea maok, amo fwap énounkoup karia waráp nouroupomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.’”

‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar

Matyu 7:16-20; 12:33-35

⁴³ Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpono. Tá taknámp kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon. ⁴⁴ Arop am yao ki tank námp táman wuri nkea maok, aráte am yao fekamponorá ninik i konapon. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te, wiráp paok aopwe fekamp tukupá kánánkapea fár mo i konapon. Tá wain ki te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank mo i konámpono. ⁴⁵ Táte taknámp kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwari yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te maomp ninik mek kápae kare kwatae ninik mwari yak námpara, am fekamp kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.” ^q

Nap ti konap wounáp kar

Matyu 7:24-27

⁴⁶ Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp karwaok mo rape? ^{r47} Táte arop ankarankamp ononampok koropea onomp kar wawia mántwaok námp te, maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon. ⁴⁸ Am aropam ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp ni-ampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi mek yumwi épéria fampea kárakére pwate nángo, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur mo, kárakére yak konámpon. Am te apaeritea námpanápe, am aropao nap kwapwe kare ti tenámpara námpon. ⁴⁹ Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nángo éntenk tokwae koropria am nap tuk-sinánko, nap panánkar nángo, kwatae akwap konámp niampono.”

Jisas ami keptenomp téré arop fwapi papámp kar

7 Jisas koumteouráp aropan am kar farákapea pwarará maok, akwapea Kaperneam mek. ² Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképa yak námp, mao náráp téré arop ankarankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea waeman sumpwi naenámp ni-amp pourou. ³ Aenánko maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda

fi taokeyakáp konap arop Jisasnám-pok tirá kérépria sérrá, “Yumo tuku-pea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop fwapi papano.”⁴ Aeránko maok, wae tukupea Jisasnám-pokria maok, man aropomp naenám kar fek sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono.⁵ Mao te Juda fi nomwan warákáriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp lotu nap ti námpon.”

⁶Tá wae Jisas am fárákapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp nap-topokánko maok, am kepteno náráp arop ankwap fárákap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampweno. Aeria apae ono kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe.⁷ Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanampanápe. Amo kar fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámpon.⁸ Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sáp konám aropamp yae ankore mek yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae ankore mek yakáp napara, tá ono ankwapan ‘Amo akwapea’rá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan ‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará téreae’rá nanko te, mao takrá tére konámpon.”

⁹Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan ninik tokwaea sámp-arákarrá kápe kare koumteouráp arop maomp wakmwaek korop napan sérrá, “Ono yumwan sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárákárenám arop nke moi nampono.”¹⁰ Táte am arop fárákap kepteno tirá kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári tukupea nkeapo maok,

keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap.⁵

Jisas Nain mekamp sumpwinám tár-ménki kéménkia papnám kar

¹¹Takia pwarará, warko wakmwaek Jisas taun Nain mek akwap. Aenánko mao éréképá yarak i konám arop fárákap, táte kápe kare koumteouráp arop makia Jisasént tukup.¹² Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nánko maok, arop tár-ménki sumpwi námpon sunkwiar mek papea sámp korop. Aenapo am sumpwinám aropamp éntupwar te táráp ankwap sámp mono, am ankárankamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae sumpwi te. Tá am taun mekamp koumteouráp aropao kuri am yupunt korop.¹³ Aenapo maok, Tokwae Karao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan sérrá, “Amo émi kwaponno.”¹⁴ Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnám sunkwiar fek yae pap nánko, am arop sámpnap arop am fek foukouri yakáp. Aenapo Jisaso sérrá, “Arop tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.”¹⁵ Aenánko maok, am arop sumpwi yak námpon te wae fárámpea tankrá kar sénánko maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar.¹⁶ Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor apáp tirinkria Kwaromp e sakapria sérrá, “Profet tokwae kar ankárank wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok, warko am fárákapao sérrá, “Kwaro náráp koumteouráp arop yaewour nanampria wae korop námpon.”¹⁷ Aeria maok, arop fárákap Judia mekamp némpouk mwaek, tá kápe kare némpouk mwaek paokoprá Jisas am térenám kar farákáp napon.

Jono éréképá yáarak i konámp arop yawor Jisasnámпок akwapep kar

Matyu 11:1-19

¹⁸ Aenapo maok, Jono éréképá yáarak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo, Jon éréképá yáarak i konámp arop anánkaopwe wumwiria ¹⁹ Jisasnámпок tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámприя yépeknám arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanám nie?’” ²⁰ Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnámпокria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nánko, amonapok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámприя yépeknám arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanám nie?’”

²¹ Am ke fek te Jisas kápae kare koumteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápae kare kwatae-arop pouroukamp yérépera kérép, tá kápae kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono. ²² Ae námpek fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápae kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp kipo. Yi néneráp arop farákáp warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea paokop. Lepranap aropamp pourou yipi warko yiki kwapwe napono. Táte woupwi kéri yaknám arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferámpek napono. Ankank moráp arop farákáp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napono. ^{v23} Arop onan mér námpeo, maomp mér kwatae akwap mo námpek te, mao fwap warákárrá yak naenámpek.”

²⁴ Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas koumteouráp aropan Jon yáaraknámpek kar farákápria sérrá, “Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwirao nárakapá nárpwatenámpek kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono. ²⁵ Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankárankamp waempyam kwapwe kare yirimpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápae kare arop waempyam kwapwe yiriria pourou yipi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon. ²⁶ Aeno yumo te mokope ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor ankwap profetén kámákár akwapnámpek arop tokwaeno. ²⁷ Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá, ‘Yumo wawenke!

Ono arop sámp-kérép nanko, onomp kar sámpea manmékir amwan mekia akwaprá mao waráp mwae kup yororá akwap naenámpek.’^w

²⁸ Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak námpek te Jonén kámákár akwap námpek.”

²⁹ Tá koumteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, “Kareno! Kwaromp ninik te yae-párakono.” Am takrá sénap arop farákáp te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon. ³⁰ Táte Farisi fákáre ntia lo mérnap arop fákáre te Kwaro kwapwe kare

^{v7:22} Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16

^{w7:27} Mal 3:1; Lu 3:2-6

mwaek kup yénkép námpan younkwe si-
nap te, Jonomp yaek ént mek nér moi
napara napon. ^x

³¹Tá Jisaso sérrá, “Mámá ke
fekamp koumteouráp arop te mokope
pourouráp aropono? ³²Am fárákap te
némpouk tankáprá sokwaknap tárápu
niampon. Tárápu kánanke-tárápao
némpouk amore mek tankáprá
sokwaknap tárápuan arakrá wumwi,
‘Yino sére porokwap nánko,
yumo apaerá tár sámp mo rape?
Tá yino yonkwae touwe mwanap tár
sámp nánko
yumo apaerá ém mo rape?’

³³Ae konapnámptaknámpt arop ént mek
nér i konámpt Jon mao koropea pan nti-
aka wain ént fár mo nánko, yumo am tá-
man warákár moria sérrá, ‘Kwatae-arop
maomp pourouk woukoupeyak námpt’rá
sériapon. ³⁴Aenap támao, oukoumwan
kor Aropamp Táráp koropea, pan nti-
aka wain ént fánánko, yumo am táman
kor warákár moria sérrá, ‘Nkenk! Mao
te firráp wain ént kápae fári konámpt
aropono. Mao te takis sámp konap
arop ntia kwatae ninikráp arop fáráka-
pamp nouroupono.’ Aerá sér i konapon.
^{y35}Aeno arop Kwaromp yonkwae kour
sámp nap te, maomp paokop te nomwan
yénképrá am yonkwae kour te kare
karono.” Jisas arakrá farákámpmon.

**Kwatae ninikráp yupu
ankárankampao Jisasomp
puk wel kwarákarámp kar**

³⁶Ankwap fek, arop Farisi ankwa-
pao Jisasén ‘Námont koropea fir fárae’
ria wumwi nánko, Jisas akwapea am
Farisimp nap mek fár mwaria tank.
³⁷Aenánko maok, kokopor i konámpt
yupu ankárankamp am taun mek yak
námptao ‘Jisas Farisimp nap mek ko-
ropá fánan’rá séráp kar wa. Aeria

maok, am yupu yumwi kwapwe fek
yoroínap botol sanda sámpea korop.
³⁸Mao koropea Jisasomp younkwek pu-
yar mwaek wonae fik fokopeyakrá, émrá
yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik.
Aenánko, námoku náráp me pwae sám-
pea am fek torokorra aop mukur i konap
niampria Jisasomp puk takria am sanda
kwarákarámpo.

³⁹Takánko maok, am Farisi Jisasén
koropaerá wumwi rimp támao am táman
nkea, arakrá ninik, “Táte mámá arop
profet kareao námpt kwamp te, mámá
yupu maomp puk sanda kwarákar námpt
nkea, mao i konámpt ankank wae méria,
am yupu te kwatae ninikráp yupunoria
mér naeria námpt.”

⁴⁰Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas
maomp ninikan pwarokwaprá sérrá,
“Saimon, ono amwan ankwap kar sé-
nae.” Aeránko nopok Saimono sérrá,
“Tisa, amo sénaenap kar sérae.” ⁴¹Táte
Jisaso wounáprá arakrá sér, “Arop ya-
wor akwapea, arop ankwapan turunk
nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan
K10 sánk, ⁴²Maki tenánko, wakmwaek
am arop yawor nopok sánk nenep
pourou mo nánko te, am mani sánknámpt
aropao wampwenori pwar. Aenánko te
am arop yawor te wa mani sánknámpt
aropan warákár tokwae námptono?”

⁴³Táte Saimono nopok kar
pwarokwaprá sérrá, “Ono nik namp
te, mani tokwae sámp námptao, nopok
sánk monámpt aropao námptono.” Táte
Jisas sérrá, “Waráp kar te yae-parák
támaono.”

⁴⁴Aeria maok, am yupu yaknámpt
mwaek sámp-arákarrá, Saimonén
yénképrá sérrá, “Amo mámá yupu
mapek nkeae. Ono waráp nap mek
korop namp te, amo waráp tére konap
aropan sénapo, onomp pu yáráp moi
námptono. Aeno mámá yupu mao náráp

émti ti fek onomp pu kor yáraria, náráp me pwae fek féki torokor námpono.^{z45} Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi napono. Aeno mámá yupu te ono oukoumwan nap mek korop namp feknámpia koropea oukoumwan onomp puk aop mukur i konapnám tak námpono.⁴⁶ Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, mámá yupu te onomp puk sanda kwarokor námpono.⁴⁷ Aenámantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianám te, maomp warákár te kánankeno.”⁴⁸ Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, “Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.”⁴⁹ Aerá séránko maok, táte am énéki tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá sérar, “Mámá arop máte wa nám kwamp, nkwakwe make téreria kwatae ninikan kor tirá épér námpono?”⁵⁰ Táte Jisaso am yupuran sérrá, “Waráp onan mérnáp támao amwan fwapi pap námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo.”^a

Koumteou ankwap fárakap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

8 Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yákrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap Kwapwe Kare Kar koumteouráp aropan farákáprá yarak nánko, mao éréképá yarak i konám éntér-sámpramp arop énéki paokop.² Tá koumteou ankwap fárakap wokwaek kwatae-arop pouroukamp

yéréperá kérépria maomp touwe fwaprá kákámp, am fárakapao kuri Jisasént énéki tukup. Ankwap te, taun Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánekwatae-arop maomp pouroukamp tirá épérimp,³ Tá King Herotomp nap taokeyak konám arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá kápae kare ankwap koumteou kor méntér tukup. Tá am koumteou fárakap te Jisas ntia mao éréképea yarak i konám arop fárakapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria mént paokopiapon.^b

Arop yopwar mek ankankou yoronám wounáp kar

Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9

⁴ Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekamp kápae kare arop koropea Jisasomp wonae fik koupoukour napo, mao am fárakapan wounáp kar arakrá farákáp:

⁵ “Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yirirá yak nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk piká tankáp nánko, aropao pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpono.⁶ Tá ankankou ankwap yumwi kor nám fek piká tankáprá térér nám-pao maok, ént féki mo nánko, am ankankou ponankor yárakáre námpon.⁷ Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankápria térér nám-pao maok, wiráp paok méntérria am támao oupoupourámpon.⁸ Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek piká tankáp nám te fwap péreaka pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpono.”

Jisas aerá séri pwarará maok, am fárakapan sérrá, “Arop woupwiráp te ankár am kar wa kuno.”

^z7:44 Stt 18:4

^a7:50 Mt 9:2-6

^b8:3 Lu 24:10

Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik*Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20*

⁹Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao wounáp fi kor mér mwaria Jisasén turunk. ¹⁰Aenapo, nopok Jisaso sérrá, “Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek wouroumpeyak námp te Kwaro námoku yumwan wae yénkép námpono. Aeno arop ankwap fárákapao maok wounáp karan saráp wa napon. Aenapara, mao te yiran nke napao maok, am ankank te wuri nke mo mwanapon. Tá arop fárákap kar wa napao maok, fi kor mér mo mwarea napon.” ^c

Ankankou yirir nap wounáp kar fi kor*Matyu 13:18-23*

¹¹Jisaso warko arakrá sér: “Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te Kwaromp karono. ^{d12}‘Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárákap Kwarén mér napo, mao am arop fárákap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar pouroukouprá épér i konámpon. ¹³‘Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp’rá sénámp te, táte arop kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik mono. Kánanke kwarok ke fek saráp Kwarén méria, nkwakwe make ankank korop nánko, ti-arári tukup napon. ¹⁴Táte ‘Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp maniráp ankank sámprá apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae karia

oupoupouránko, yao ki tank námp niamp pourou mo mwanapon. ^{e15}Aeno ‘Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia, niki-samp napon. Am fárákapamp ninik yae-párák kateria kwapwe kare nánko, kárákáre yakáp napo, maomp ninik mek te yopwar mekamp firao kare yak námp niampi yak naenámpnon.” ^f

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar*Mak 4:21-25*

¹⁶Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te tap woukwapá pap, tá káká-nar ankore mek pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek youmpnap arop fárákapao am wae nke mwanapono. ¹⁷Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te nánkár wakmwaek érik korop naenámpnon. Tá kápae kare ankank aropao mek oupoupouria kák tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko, arop fárákapao wae nkea mér mwanapon.

¹⁸Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp kar kárákáre fek niki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpnon. Aeno tá arop kar wawia niki-samp nampan mpwe námpao mo námp te, Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.” ^g

Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap kar*Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35*

¹⁹Jisaso takrá kar farákápámp ke fek maomp éntupwar ntiá nánaeounáp

^c8:10 Lu 10:21 ^d8:11 1 Pi 1:23 ^e8:14 Lu 18:18,22-24^f8:15 Jo 6:28-29 ^g8:18 Mt 25:20-29

man nke mwaria korop napao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wonae fik koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup mwanap pourou mo. ²⁰ Aenapo maok, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Waráp éntupwar ntia nánaeounáp amwan nke mwaria koroea ek yakáp nape.” ²¹ Táte Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Koumteouráp arop fárákap Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar ntia onomp nánaeounápono.”^h

**Jisas ouwi tokwae
taok-pwararimp kar**

Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41

²² Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapént bot mek kounkouria sérrá, “Nomo ént aokore tokwae tápampea nkwanwae fik tukup mwaro.” Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo, ²³ bot wae ént kuk akwap nángo, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am ént aokore mek ouwi tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént koupour nángo, am arop fárákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp. ²⁴ Aenánko maok, am fárákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Arop Tokwae, Arop Tokwae! Nomo oukoumwan ént mek pik mwanámp niampáne!” Aeapo Jisaso fárámpea fokopeyará am ouwiran taokoránko, ouwi ntia ént tokwae anakop námp wae pwarareaka, ént onunk wae pwar. ²⁵ Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapam turunkrá, “Yiráp onan mér nap te maok yak námpono?” Aeránko, am fárákap te apápria ninik tokwaeria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte waweane? Mao ouwi ntia

éntan sénánko, ankár mao sénámpaok námp ta!”ⁱ

**Jisaso arop ankwapamp
pouroukamp kwatae-aropan
yéréperá kérépámp kar**

Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

²⁶ Am fárákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea nkwanwae fik apár Gerasa mek korop. ²⁷⁻²⁹ Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nángo, am némpoukamp arop ankwap ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákárrerao maomp pourouk woukouri yakáprá man fákapá fákeyakáp napo, arop kápae kare por man poukeyakáprá sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákapá paprá. Mak napo kuri, am te ankár fápákárápi ko sirarrá akwap konámp. Ankár wokwaek karia koroea oukoumwan námp te, waempyam kámp mono. Pourou mwar yakrá, nap mek amp mono. Ankár am kwatae-arop támao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár me kwar yu fi mwaek yarak i konámp.

Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokompria tékén wumwia waeria sérrá, “Jisas, narekamp Kwar Tokwae Karamp Táráp e! Amo onan apa nanape? Ono amwan kárákare fek sér rae: Amo onan touwe kwatae sámp kwaponno.” Am te apaeria námpanápe, Jisaso am kwatae-aropan ‘Érik mankae!’rá yopor.^j

³⁰ Jisaso man turunkrá, “Waráp e te apaeno?” Tá mao sérrá, “Onomp e te ‘Ami’ no.” Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop fárákap maomp pourou mek woukouri yakáp napara, takrá sénámp. ³¹ Aeria maok, am kwatae-arop fákárrerao

^h8:21 Lu 11:27-28; Jo 1:11-13 ⁱ8:25 Mk 9:20-24 ^j8:27-29 Lu 4:34

náráp pourouantá yonkwae touwe tokwaeria Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan nánkáráp touwe sámp mwanámp me tokwae éri mek yéréperá kérép kwapon.”

³² Aerá sérápo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yipiri fek fépérrá yakáp. Aenapo maok, am kwatae-arop fárákápaó Jisasén aropomp naenámp kar fek tékén sérrá, “Yinan te kourámp pourou mek tirá kérépae!” Aerápo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria pwar. ³³ Aenko maok, am kwatae-arop fárákáap am arop pwarará tukupea kouamp pourou mek woukourápo, am kou kápae kare te épépérepia pirikimpria fákáre tokwae mek ént aokore mek pikrinkria ént fépérrá nékéropwarámpria surumpwi yakáp.

³⁴ Tá kou wun i konap arop fárákáap am táman nkea pirikimpá tukupea, taun mekamp koumteouráp aropan am karan farákáprá sériaka, am mwáek kirikiri kouráp sipsipráp wunnáap arop fárákáapan am kar farákáprá sérar. ³⁵ Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisasnámpok tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropan nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao ninik fwápnáe sámpéa waempyam yirimpea Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenángo, am koumteouráp arop am táman nkea apáp tirink. ³⁶ Jisaso am kwatae-arop yaknámpará aropan fwápi pap námp nkenáap arop fákáre am koropnáap arop fárákáapan farákáprá sér. ³⁷ Apár Gerasa mekmwáekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tirinkria, Jisasén sérrá, “Amo wae yinan pwarará akwápaé!” Aerápo maok, Jisas wae éréképá yáarak i konámp arop fárákáapént bot mek korokwápea wae arári tukup

mwaria. ³⁸⁻³⁹ Aenapan maok, am arop kwatae-arop fárákáap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, “Ono te ankár amont akwáap nae kar nampono.” Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, ‘Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwápea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukamp aropan farákápaé’rá séria sámp-kérépámpon. Aenka maok, am arop akwápea am némpoukamp ponankor koumteouráp aropan Jisas námwani námp farákáprá sérimpon.

**Jirusomp yupu-táráp ntia
touwénámp yupuamp kar**

Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43

⁴⁰ Mamwáek fikamp kápae kare koumteouráp arop Jisasén yépékrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yáaraknámp aropént bot mekia arári korop napo, am koumteouráp arop mao korop napan warákárankrá yakáp. ⁴¹ Aenapo maok, tá arop ankwáap maomp e te Jirus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop, mao koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwán aropompáe karria arakrá sér, “Amo onomp nap mek koropae.” ⁴² Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwáap sámp mono, am yupu-táráp ankáránkamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpprámp yopwar niamp arakenámpáo, mao wae sumpwi naeria wae nángo námpono.

Táte Jisas wae ampok akwáap naeria akwáap nángo, arop ou kápae kare man ikarea tukup. ⁴³ Tá am ou mek yupu ankáránkamp yak námp, mao te e furuk pik námp ankár taki yakrá akwápea éntér-sámpprámp yopwar. Ae námp kwámp maok, námwán fwápi pap mwanapan mpwérá kápae kare mani sinámpán maok, dokta fárákáap man fwápi pap mwanáap pourou mono. ⁴⁴ Am taknámp yupu koropea Jisasomp

wonae fik younkwe mwaeknám Jisasomp waempyam fu fek yae pap nánko, maomp e furuk piknám am wae koupour kar pwar. ⁴⁵Tak nánko, Jisas turunkrá, ‘Onomp pourouk yae pap nám te wawean?’ránko, arop ponankor sérarrá, “Ono te mono.” Táte Pita sérrá, “Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ikarea kimpá yakáprá waráp pourouk touroupoukour naponu.” ⁴⁶Táte Jisas sérrá, “Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono wae mér, onomp kárakáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpon.” ^{k47}Aeránko am yupu wae méria, ami nám te mek wouroump naenám pourou mo nám pantá maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp wonae fik apárok kwaráp torokomprá koumteouráp aropao nke nap fek Jisasomp pourouk yae papnám fi kare séria, tá ‘Onomp touwe te oukoumwan waeman koupour pwar námpon’rá sénámpon. ⁴⁸Aeránko, Jisas am yupuan sérrá, “Táráp e! Amo onan mér nap támao amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea younkwaekakére fek yakampo.”

⁴⁹Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nánko, arop ankwap Jirusomp nap meknám koropea man sérrá, “Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan youpoukwap tére tokwae sánk kwaponu, wampweno.” ⁵⁰Aerámpan maok, Jisas am kar wawia Jirusén sérrá, “Amo apápi kwaponu. Amo ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap naenámpon.” ⁵¹Tá Jisas wae akwapea Jirusomp nap mekia maok, koumteouráp arop fárakapan ‘Táráp sumpwi tanknám nap aokore mek yink kwaponu’ ria taokor. Aea maok, Jisas námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar

naropwar, makia man mwar éréképea am nap aokore mek yink mwarea. ⁵²Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá younkwaekouwerá éménkrá yakáp napo, Jisas am fárakapan sérrá, “Yumo éménki kwaponu. Mao te sumpwi mono, párák amp námponu.” ⁵³Aeránko, arop fárakapan am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae sumpwi tenámponoria. ⁵⁴Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yupu-tárápamp yaek sámpea kéménkrá arakrá sér, “Táráp e! Amo fárámpae!” ⁵⁵Aeránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nánko, am táráp koupour kar fárámp. Aenánko, Jisas éntupwar naropwarén sérrá, “Man fir sánkenke.” ⁵⁶Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tokwae nepo maok, Jisas am anánkwapan kar kárakáre fek sérrá, “Mámáninamp ankank mámáte arop ankwapan séri keponu.” ¹

**Jisaso mao éréképa yáranám
éntér-sámpramp aropan
aposele tére nénkám kar**

9 Ankwap ke fek Jisas náráp éréképa yáarak i konám éntér-sámpramp arop fárakapan wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia kák. Aeria maok, kwatae-arop yérépera kérépria touwenap arop fwapokwaprá kák mwanap kárakáre nénk. ²Aeria Jisas am fárakapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknám kar tukupá farákápria, touwenap arop fwapokwaprá kákrá, ³Makenk’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank mént ti-paokop i konap te taki kwaponu. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráte ti-tukup kwaponu. ⁴Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop

ankwapao yumwan nkea warákárria náráp nap mek érékép nánko te, yumo ankár maomp nap mek saráp yakáprá tukupea am taun pwarará tukupnap ke fek kipo. ⁵Aeno táte yumo ankwap taun mek tukup napo, arop ankwapao yumwan warákárria náráp nap mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun pwarará yiráp su fekamp woup poporokompia pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku nap támaono.” ⁶Jisaso aerá farákápá pwaránko maok, am fárákáp wae tukupea kápae kare némpouk mwaek Kwaromp kar farákáprá am némpouk mwaekamp touwenap arop fárákáp fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenám kar

⁷Apár Galili taokeyak konámp King Heroto Jisas kápae kare ankank térenám kar wawia ninik tokwae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao sérrá, “Arop ént mek nérrá kák konámp Jono apár me meknám warko fárámpea námpon.” ⁸Tá ankwap fárákapao sérrá, “Profet Elaija warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Wokwae kar profet ankwapao sumpwianám támao warko fárámpea námpon.” ^{m9}Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon te ono wokwae sénanko, yápare kor fár-sirari naponon. Aeno ono oukoumwan wa nanko, nkwakwe make tére námprá sénap arop te wanono?” Aeria maok, mao Jisasén nke naeria námpon. ⁿ

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar

Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

¹⁰Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárákáp am wae

Jisasnámпок arári koropea am térenap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárákáp am fek pwarará éréképá yárah i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kirikiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap. ¹¹Aenánko maok, tá koumteouráp arop fárákáp mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan nkea koropenkria warákárria maok, mao am fárákapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákápria, touwenap arop fárákáp fwapokwaprá kák.

¹²Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yárah i konámp arop éntér-sámpramp támao koropea Jisasén sérrá, “Mámá arop fárákáp má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnap némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakáp nám te arop yakáp monap apárono.” ¹³Aerapo maok, Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumoku támao am fárákapan fir nénkenke.” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankáp námpon. Ae te waráp ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko má kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?” ¹⁴(Mámá arop ou te 5,000 niamp arakeno.)

Jisas am fárákapan sérrá, “Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramprá koupoukarrá tankápanápono.” ¹⁵Aeránko maok, mao éréképá yárah i konámp arop fárákapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankáp. ¹⁶Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yámar mek tokoreyakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fékér, éntékam

tokop, makia mao éréképá yárák i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp aropan nénk. ¹⁷ Aenapo, am koumteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukoumwan tankáp nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén ‘Amo te Kraís támaono’rá sérímp kar

¹⁸ Ankwap ke fek Jisas námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao maonámpok korop. Aenapo, Jisaso am fárákapán turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap onan te ‘Wanono’rá sénapon?” ¹⁹ Aeránko mao éréképá yárák i konámp arop fárákapao nopok man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.’ Tá ankwap fárákap sérrá, ‘Amo te wokwaek yakámp profet Elaijanono.’ Tá ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo wokwaek yakea sumpwíap profeto fárámpea korop napon.” ²⁰ Táte warko am fárákapán turunkrá, “Yumo kareao te onan te ‘Wano’rá sénapon?” Pita maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amo te Kwaro sámp-kérépnámp Kraisono.” ^p

Jisaso ‘Námo sumpwíá fárámp nanámp’rá sénámp kar

²¹ Pita takrá séránko maok, Jisas am fárákapán ‘Am kar ankwap aropan takrá séri kwapono’rá kar kárákáre fek taokarrá pwar. ²² Tá mao sérrá, “Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámp nánko, arop taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae

fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, makia man younkwe sinapo, arop fárákapao man faropea pap napo, sumpwíá yinink yae yakeaka warko fárámp naenámpon.”

²³ Aerá séria pwarará, mao éréképá yárák i konámp arop fárákapán ponankor sérrá, “Táte arop ankwap onont korop naeria námp kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámp mao kuri ankár kumur méntép ‘Touwe tokwae sámp-rá, fwap sumpwí nanámp’rá ninik námpao maok, fwap onan éntér pap naenámpono. ²⁴ Aeno táte arop ankwap námokuráp ninikaok saráp yakria Kwaromp ninik wampweri pwar námp te, mao te yiki yaká yak sámp mono. Aeno arop ankwap ononampaok námpan am fek man sámp-wouroump nap te, mao te yae-párák yiki yak naenámpon. ²⁵ Tá arop ankwap apárokamp ankankan saráp tére kárákárerá yárákianánko, maomp waemp yaomwi mek pik nánko, am kápae kare ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpon? ²⁶ Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámp pwarápaeanámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokuráp wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárákapamp wae tárapokwampia éknámp ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo nae-námpono. ²⁷ Ono yumwan kare kar sénámpono: Arop ankwap fárákap máyakáp nap oukoumwan sumpwí mo, yiki yakápría, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanapono.”

**Jisasomp pourouk wae
tokwae nkeap kar**

Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13

²⁸Jisas am kar farákáprá séri pwa-tea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warámp, Jon warámp, Jems warámp, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok. ²⁹Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankar am ke fek táman, maomp yimetáp te mwar pourouráp akwap nánko, maomp waempyamao kuri mékér wae niampria wae tákapa wae. ³⁰Aenánko arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija †kwaporok koupour kar méntér fokopeyakra kar sér. ³¹Am arop yawor te Kwaromp wae tokwaerént fokouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek sumpwi naenám-pria nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp. ³²Pita mao ouwipi nánko, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntiaka am arop anánkaopwe fokouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk. ³³Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, “Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yininkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijam-por, makia ti mwanámpon.” Pita am takrá sénámp te, am fi mér moria, kwaporok sénámpon.

³⁴Pita takrá sérrá yak nánko, kouwwe tokwae ékia oupouroup nánko, am arop yininkaopwe apáp tirink. ³⁵Aenapo maok, am kouwwe meknámp arop karao arakrá sér, “Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenám-pria nánapi pwate nampono. Yumo ankar maomp kar wa kipo.” ^{tu} ³⁶Am kar takrá

séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pikianap ke fek te, arop yininkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeriaopono.

**Jisas kwatae-arop
woukoupeyagnámp táráp
fwapi papnámp kar**

³⁷Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pik napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeak kikip. ³⁸Aenapo, am mekamp arop ankarankampao námwan aropomp naenámp kar fek wumwiria sérrá, “Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp táráp nkeae. Ono te má táráp ankarank támao mwarono. ³⁹Aenampan, kwatae-aropao ankar kar koropá noumpoukoup nánko, táráp apánka wae nánko, man sámpá fopwaoka waeria maomp pourou mek sámpá yampourouria koupour worokor pik mo, kápae kare por taki yak nánko, am tárápamp táp meknámp atop wupwi korop konámpon. ⁴⁰Ae konámpantá ono amo éréképá yarak i konap arop farákapan, onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak mwanap pourou mono.”

⁴¹Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo mámá ke fekamp koumteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik fek yakáp napon! Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.” ⁴²Aeránko, am táráp oukoumwan

††9:30 ‘Moses ntia Elaija’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

9:32 Lu 13:33

9:35 2 Pi 1:17-18

9:35 Mt 12:17-18; Lu 3:22

mwaeao mank nánko, am kwatae-arop támao am táráp apárok sámpea sinánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko maok, Jisaso am kwatae-arop táman yoporia pwarará, am táráp fwapi papea sámprá naropwarén sánk. ⁴³Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop am Kwaromp kárakáre tokwae nkea kokorokoránka waeapon.

**Jisaso sumpwi naemp
ankwap por sénámp kar**

Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik tokwae napo, Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapán sérrá, ⁴⁴“Yumo ankár fwapia woupwi pátea mámá kar wawenke! Nánkár wakmwaek tae morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárakáre sámpá yakápnap aropamp yaek sánk mwanapon.” ^{v45}Aeránko maok, mao éréképá yáraknám arop fárákap te mao sénámp kar fi te mér mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpyak námpara, mér mwanap pourou moriaka, am kar fi turunk mwanapan kor wampweri pwararapon.

**‘Wa arop tokwae yak
kun’rá turunknap kar**

Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20

⁴⁶Táte Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárákap námoku támao, ‘Nomo ou mek mamek te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun’rá téréménkiapon. ^{w47}Aeapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik mek yaknám ninikan wae méria maok, mao táráp kánanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá, ⁴⁸am fárákapán sérrá, “Arop onan ninikria mámake tárápan warákárria warámp námp te, onan kuri warákár-

ria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp námp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor warákárria warámp námpon. Arop ankwapao mao námoku te wampweri pwarará yumwan ponankor yaewour námp te, am arop támao maok Kwaro nke námp fek nareki yak námpon.”

**‘Arop yumwan yopor mo nap te,
yiráp nouroupon’rá sénámp kar**

Mak 9:38-40

⁴⁹Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, “Arop Tokwae, yino nke nánko, arop ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yéréperá kérép námpao maok, mao te nomont waráp wakmwaek yáarak mo námpantá, yino man taokoranámpon.”

⁵⁰Aeránko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Yumo man taokor kwapono. Arop yumwan yopor mo námp te yumonap mwaek yaknám arop támaono.”

Samaria fákáre Jisasén monorap kar

⁵¹Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenámp yae wae fae nánko, Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárakárea wae námpono. ^{x52}Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nánap mwanapria tirá kérép nánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp ankwap mek. ⁵³Aenapan maok, am némpoukamp arop fárákapao Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria napanantá, am fárákap te, náráp nap mek korop te monoria wae. ⁵⁴Tak napo maok, Jisas éréképá yáarak i konámp arop yawor Jems ntia Jon am wawia Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar mekamp yaomwi tokwae sámp-kérép nánko ékia mámá arop ponankor wurukumpi pwar naenámp

te mokopono?” ⁵⁵Aerepo maok, tá Jisaso sámp-arákarrá am arop yaworan yopor. ⁵⁶Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap ném-pouk pampiapon.

Jisasonámpaok mwanap ninikan sénámp kar

Matyu 8:18-22

⁵⁷Jisas náráp arop fárákap éréké-pea tukupá mwaeak napo maok, arop ankwapao man sérrá, “Amo apae ném-pouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.” ⁵⁸Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, “Mwaep te me mek pamp i konapono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono.” ⁵⁹Aeria maok, arop ankwapan sérrá, “Amo te ononampaok koropae.” Aeránko, tá am aropao sérrá, “Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi nánko pátea korop nae.” ⁶⁰Tá Jisaso man sérrá, “Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi mwanap aropao yokoroepa papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro maomp firáp taokeyak konámp farákápe.”

⁶¹Arop ankwapao Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae koukoup-wiyakea pwatea korop nanamp te mokopono?” ⁶²Tá Jisaso nopok man sérrá, “Arop Kwaromp tére naerianámpao, pwatarinámp ankank fek warko ninik námp te, mao te Kwaromp tére naenámp pourou mono.” ^z

Jisaso 72 arop fárákap térenkria tirá kérépámp kar

10 Wakmwaek Tokwae Karao
72 arop ankwap fárákap

téreanáponoria, wakmwaek námoku yárákrá akwap nanamprianámp ném-pouk mwaeak anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ^{a2}Aeria mao arop Kwaronámpok korop mwanapan ninikria am fárákapan wounáprá sérrá, “Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak námpan maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ^b

³Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as niamp arop ou mek yumwan sipsip moroknámp tirá kérép nampon. ⁴Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo mámá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwaeak arop kikipria te, man ‘Gude’rá séria am fek yakáprá kar séri kwapon.

⁵Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: ‘Ono ninik namp te, Kwaro mámá nap mekamp koumteouráp arop yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.’ ⁶Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nánko te, yumo am fárákapan sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop naenámp. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nánko te, am yumo sénap yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenámp. ⁷Tak nánko te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok

^{y9:59} Lu 14:26,33

^{z9:62} Fl 3:13

^{a10:1} Mk 6:7

^{b10:2} Jo 4:35

kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te ká-pae kare nap mek paokopi kwapon. ^c

⁸Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria, nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip. ⁹Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.’ ¹⁰Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria, náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeaoak am fek yakáprá sérrá, ¹¹‘Yiráp mámá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárakapá yak nám te yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik námpono’rá sér kip.” ^{de} ¹²Jisas am fárakapan arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenámpman maok, am Kwarén younkwe sinap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop naenámp.” ^f

Kwarén younkwe sinap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar

Matyu 11:20-24

¹³Jisas am fek warko sérrá, “Yumo Korasin mekamp arop, koupoutáráp nape! Yumo Betsaida mekamp arop, koupoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek akwapea

ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárakáre yoro nánko nkeria te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok tukup mwarapono. ^g¹⁴Nánkáráp Kwaro koumteouráp aropan énoukoupia Tair ntiaka Saidon mek sánkámp touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp touwe kwatae te yoporop tokwae karon. ¹⁵Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao ‘Yino te kwapwe kare ritea yámar mek pok mwanámp’ ritea nape? Mono. Yumo te waeman yaomwiráp me tokwae mek pik mwanapono.” ^h¹⁶Aerá séria pwarará maok, warko mao am éréképá yarak i konámp arop fárakapan sérrá, “Arop yiráp kar wa nám te, mao onomp karan kuri wa námpon. Tá arop yumwan younkwe sinámp te, mao onan kuri younkwe sinámp. Tá arop onan younkwe sinámp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor man younkwe sinámp.” ⁱ

72 arop fárakap tukupá térerá paokopia arári koropap kar

¹⁷Wakmwaek 72 arop fárakap arári koropea warákáránkria Jisasén sérrá, “Yinomp Arop Tokwae, yino waráp e fek sénánko, am kwatae-arop fárakap yino sénámpaoki napon.” ¹⁸Tá Jisas am fárakapan sérrá, “Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon. ^j¹⁹Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárakáre nénk nampara, yumo fwap fou-tákam ntiaka pumpuri anámpria, yumo yiráp

^c10:7 1 Ko 9:6-7; 1 Ti 5:18 ^d10:11 Ap 13:50-51 ^e10:11 Mt 10:7-14

^f10:12 Stt 19:24-25,27-28 ^g10:13 Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:3-4

^h10:15 Ais 14:13-15 ⁱ10:16 Jo 5:23 ^j10:18 Ais 14:12; Yé 12:8-9

yopor arop Satanomp yorowar kárakáre fwap kwe-pwar mwanapono. Yumwan touwe sánk naenámp ankank ankwap yak mono. ^{k20}Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tokwae kwapono. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e kukumwia páte námpan warákár mwanapon.” ¹

**Jisas warákárria Kwarén
'Aesio'rá sérimp kar**

Matyu 11:25-27; 13:16-17

²¹Jisaso am arop fárakapao fárakápnap kar am wawia, Yiki Kor Spirit man warákár sánk nánko, warákárria náráp Naropwarén sérrá, “Onomp Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak naponon! Amo am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yénkép mono. Párák némpoukamp aropan saráp yénkép nap táman ono amwan 'Aesio'rá sér rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak naponon.” ^m

²²Aerá séria pwarará, warko am arop fárakapan sérrá, “Onomp Naropwar onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námponon. Arop ankáránkamp Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono. Táráp námoku ntia Tárápao náráp Naropwar yénképnámp arop fárakap támao saráp Naropwarén mér kari yakápnaponon.” ⁿ

²³Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yáarak i konámp éntérsámpramp arop fárakapao mwar Jisas-ént yakápnapo, am fárakapaonapok sámp-arákarrá am fárakapan nkeria maok, arakrá sér, “Yumo nkenap ankank

mámá arop ankwap fárakapao nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár mwanapon. ²⁴Ono yumwan sénamponon: Wokwaek kar kápae kare profet ntia kápae kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwanámpria yépékapao maok, nke moiapon. Tá am fárakapao oukoumwan yumo wanap kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon.” ^o

**Apár Samaria mekamp arop
Juda mekamp arop
ankárankan yaewournámp kar**

²⁵Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koroepa, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, “Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpea yaká yak nanamponon?” ^{p26}Tá Jisaso man sérrá, “Lo fek te apae kar yak námponon? Amo te mokoprá fárakápnaponon?” ²⁷Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp Kwar Tokwae Karan te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákárampon. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpamp.” ^{q28}Tá Jisaso man sérrá, “Yeno. Am támaono! Amo yae-párák kare sénaponon. Amo takria maok, amo yiki yak sámpea yaká yak nanaponon.” ^r

²⁹Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak nampan turunkria, pwarápaé sápnámpwaeria maok, warko Jisasén turunkrá, “Onomp firáp arop te wan sénaponon?” Tá nopok Jisaso wounápnkar man arakrá sér, ³⁰“Arop ankáránkampao Jerusalem meknámp Jeriko mek pik naeria nánko, oukun arop fárakapao

^k10:19 Sng 91:13

^l10:20 Yé 3:5

^m10:21 Lu 8:9-10

ⁿ10:22 Jo 3:35

^o10:24 1 Pi 1:10

^p10:25 Mt 22:34-40

^q10:27 Lo 6:5

^r10:28 Ro 10:5

mwaeaoak yéréréki yakápia man sámpá tankáprá fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakáp námp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeaoak taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp. ³¹Tá am ke fek pris tére konámp arop ankárankamp am mwae páraok pikia akwaprá am aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap. ³²Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropeaka am arop tank námp fek námpao, am aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.

³³Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankárankamp am mwae-páraok koropea am arop tank námp fekria, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ³⁴Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kakapea námokuráp donkimp pourouk papea sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-samp amp. ³⁵Ampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok, man sérrá, ‘Amo mámá arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwaeak maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan sánk nanampon.’”

³⁶Jisaso am wounáp kar farákápria maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, “Amo má kar wawia mokoprá ninik rap? Mámá yininkaopwe arop te wa mokop arop oukun aropao fuki sirari- nap aropan maomp firápan i konap- námp taknámp námpon?” ³⁷Tá am lo mérnámp aropao man sérrá, “Am arop man aropompia man yaewourámp te tá-

maono.” Jisaso man sérrá, “Amo akwapea amo kuri am táman taknámpamp.”

Marta ntia Mariaoinep kar

³⁸Tá Jisas ntia mao éréképá yáراك i konámp arop fárakap énéni takrá tukupea mwaeaoak napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap nángo, yupu ankwap, maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ³⁹Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank nángo, Maria koropea maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank. ⁴⁰Marta te námoku fir yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour mo námprá ninika wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Onomp nánae te onan pwate nángo, onoku nápar fir nánaprá tére nampono. Amo am te ninik mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano.” ⁴¹Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, “Marta kwae! Amo te kápae kare ankankan ninik tokwae napon. ⁴²Amo te ankár ankárankamp ankankan saráp ninikae. Mámá ankank Maria sámp naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap mono.” ^u

Kwarén kar toropwap mwanap ninikan sénámp kar

11 Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao kar toropwapia pwaránko, wakmwaeak mao éréképá yáراك i konámp arop ankwapao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap ninik yénkrá farákápa. Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yáراك i konámp arop fárakapan yénkrá fárakapámpnámp yi-

^s10:33 Jo 4:9

^t10:38 Jo 11:1-2

^u10:42 Jo 6:27

nan kor takae.”² Tá mao am fárákapan sérrá, “Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo arakrá sér kipo:

‘Ayao! Yino ninik námp te, arop ponankor waráp e te

yiki karenorá ninikanápono.

Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.

³ Fir kumur méntép fár mwanámp puri fek ti-sámpo.

⁴ Amo yinomp kwatae ninik nik mo, pwarampo.

Am te apae riteanápe,

Arop fárákap yinan napo, yino maomp kwatae ninik

nik mo pwar konámpono.

Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek

kwatae mwaek párapop kwapono.”

⁵ Tá mao am fárákapan sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankárankao maomp nouroup arop ankwap yak nángo, kumur kupuk mao akwapea am nouroupén sérrá, ‘Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápa!’⁶ Onomp nouroup ankwap kumuruk korop nángo, man sánk nanamp fir tank mono.’⁷ Tá am nap mekamp arop maomp kar farpwarará sérrá, ‘Wae ménki kéri yak nángo, tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan kéménki kwapono.’ Ae te mokop nae-námpono?⁸ Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria am fek man ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae kareria maok, mao fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk naenámpono.⁹ Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap ankank fwap yumwan nénk naenámpono. Yumo ankár am monap ankank oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár

ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon.

¹⁰ Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén sénámp te, ankár am táman sámp konámpono. Arop, ankank sámp nae nikia oupourouk námp te waeman táman nke konámpono. Arop, námwan ménki kik-pwaraeria poporokwap nángo te, Kwaro man ménki kik-pwar naenámpono.

¹¹ Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápa náráp naropwarén ‘Námwan éntékam sápa’e’rá sénánko te, am naropwar te fwap am sénámp pwarará, tákam-ti sánk naenám nie? Mono.

¹² Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Námwan kae sápa’e’rá sénánko te, am pwarará kao kwatae sánk naenám nie? Am támao kuri mono.

¹³ Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk konapono. Taknámp, yumo fwapia mér kar mwanapon: Yámar mek yaknámp yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar toropwapnámp aropan Yiki Kor Spirit man sánk naenámpono.”^w

‘Jisas te Satanént tére námp’rá sériap kar

Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27

¹⁴ Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak nángo, Jisaso am kwatae-aropao yéréperá kérép nángo maok, am top kor me kéri yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko maok, koumteouráp arop am táman nkea korokop.¹⁵ Aenapan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Mao te kwatae-arop poukeyak konámp Satanomp kárákare fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono.”^{x16} Tá arop ankwap fárákapao, mao te mokoponrá nke mwar ritea am fárákapao man

^v11:8 Lu 18:5

^w11:13 Jo 14:13-16

^x11:15 Mt 9:32-34

sérrá, “Amo kárakáre ankwap yoro napo, yino nkeaka Kwaromp kárakáre amont yak námpan mér mwanámpon.”^{y17} Aenapo maok, Jisaso am fárakapamp ninik wae méria, mao am fárakapan sérrá, “Táte arop maomp fi taokeyak námpan kuk pirékarea yorowar nánko te, am fi te kwatae akwap naenámpon. Táte ankárank fi mwearoao kuk pirékarea yorowar nap te, am mwearo fwapi kénki yakáp mono. ¹⁸Tá taknámpan Satanomp fi kuk pirékarea yorowarria te, mokopia ankank poukwap mwanap kárakáre sámp mwanapon? Aeno yumo mokopia ‘Satanomp kárakáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono’rá sénapon. ¹⁹Tá kare Satan onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, wa yiráp arop fákáreran yaewouria kwatae-arop fákáre yéréperá kérép naenámpon? Aenámpara, yumoku yiráp arop fákárerao yiráp kar yurukup napo te, pwi yak mo naeria námpon. ²⁰Aeno táte Kwaro onan kárakáre sámp nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko, Kwaro náráp firáp taokeyak konámpan te wae yiráp wonae fik korop námpan mér mwanapon.

²¹Táte kárakáre kor arop ankwap oump ankank tia náráp nap-topok arop koropantá yérék nánko te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenámpono. ²²Aeno táte arop ankwap kárakáre kor karerao “¹koropea am aropan yorowaria kwe-pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenámpan ninik kárakáre sámp konámpan oumpráp ankank pouroukoupea ti-akwapea arop ankwap fárakapan nénk naenámpon. ^z

²³Arop onomp nouroup mo námpan te, mao te onomp yopor aropono.

Arop onan yaewourria koumteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mo námpan te, am fárakapan ti-yérépe nánko pirikimp konapon.”

Kwatae-arop warko arákarrá koropámpan kar

Matyu 12:43-45

²⁴Jisaso ankwap kar sérrá, “Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak námpan worékár akwapea, mao kwar saráp mek yárakrá, am mek anepér naenámpan apár oupourouk nánko, yak mo nánko te, warko mao sérrá, ‘Ono am wokwaek yakamp nap mek arákarrá akwap nae!’ ²⁵Aeria maok, akwapeaka am nap nke nánko, am nap tiri farákápea, ankank fwapokwapia pwate. ²⁶Aenángo maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárakap maomp kwatae ninik kámákár námpan éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakámpan maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare arop yak námpan.”

Warákár tokwae konap kar

²⁷Kápae kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákápámpan. Aenko yupu ankwap am ou mek yakámpan Jisasén arakrá sér, “Am yupu wokwaek amwan farákápea amwan mom wurupámpan, mao maok warákár naenámpano.” ²⁸Tá Jisaso sérrá, “Mo, arop fárakap Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am fárakapan saráp fwap warákár mwanapon.” ^a

¹11:22 Mámá wounápan kar fi te ará: ‘Kárakáre kor arop’rá sénámp te, Satan nono. ‘Kárakáre kor kare arop’rá sénámp te, Jisasono.

^y11:16 Mt 12:38

^z11:22 Kl 2:15

^a11:28 Lu 8:21; Yé 1:3

**Jisasén 'Kárakáre yoroae'rá
sénapo yoporimp kar**

Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12

²⁹ Kápaé kare koumteouráp arop fárakap koropea koupoukour yakápapo, Jisaso am fárakapan sérrá, “Mámá ke fekamp arop fárakap te kwatae ninikráp arop fárakapao. Am arop fárakapao sérrá, ‘Krais támaonorá yénképnámp kárakáre yoro napo, nke mwaro.’ Aerapan maok, ono am fárakapan am yénkép mono. Profet Jona yénképámp ankankan saráp yénkép nanampono. ³⁰ Jona éntékamamp yare mek yininki yakea érik korop nánko, Ninive mekamp arop fárakapan Kwaro man sámp-kérép námpan yénkép námpon. Táte taknámp, Aropamp Tárápao kor apár me mek yininki yakeaka fárámp nanko, mámá ke fekamp arop fárakapan Kwaro onan sámp-kérép námp yénkép nae námpon. ³¹ Wakmwaek Kwaro arop fárakapan yurukupnámp ke fek, Siba fi mekamp kwino mámá ke fekamp arop fárakapént fokopeyakria, mámá ke fekamp arop fárakapamp kwatae ninik érik farákáp naenámpon. Am te apaeria námpanápe, am kwín te maomp apár panek faek karaok yak námpao koropea King Solomono farákápámp ninik kour wawi námpono. Aeno mapek yaknámp arop ankárankampamp ninik kour te Solomomp ninik kour kámákár akwap námpon. ^{b32} Taknámp wakmwaek Kwaro arop fárakapan yurukup naenám ke fek Ninive mekamp arop fárakap fokouri yakápria oukoumwan má ke fek yakápnáp arop fárakapamp kwatae ninik érik farákáp mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop fárakap Jona Kwaromp

kar farákáp nánko, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok tukupapono. Aeapara, oukoumwan mapek yaknámp arop ankárankampao farákápnámp kar te Jona farákápámp karan kámákár akwap námpon.” ^c

**Arop pouroukamp
waeran sénámp kar**

Matyu 5:15-16; 6:22-23

³³ Tá Jisaso warko akwap kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpon. Narek kákánar fek páte napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ^{d34} Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nánko te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námpon. Aeno waráp yi kwatae nánko te, waráp pourou mek ponankor kirikip námpon. ³⁵ Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikip koropantáno. Waerao saráp yak naenámpon. ³⁶ Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nánko, ankwapmwaek kirikiri kirikip mo nánko te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam waerao amwan tákapnámp niamp naenámpono.”

**Jisaso Farisi fákáre ntia tisa
fárakapamp kwatae
ninikan sérimp kar**

Matyu 23:1-36

³⁷ Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea fáraeria wumwi. Aenáno Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank. ^{e38} Tá Farisi tankrá nke nánko maok, Jisas te Juda firao i konap ninikaok yae yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte

^b11:31 1 Kin 10:1-10

^c11:32 Jo 3:4-10

^d11:33 Lu 8:16

^e11:37 Lu 14:1

apaereaneria ninika wae. ^{f39}Aenámpan maok, Jisas man sérrá, “Yumo Farisi yumo te kap ntia plet younkwe mwaek saráp yárar napon. Aeno mek te kikiank ninik tá nkwakwe make kwatae ninikao top pwarámpá yak námpono. ⁴⁰Yumo te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwaek saráp yororia mek kuri yoro moi námp nie? ⁴¹Aeno ankank yiráp ninik mek yak námpan, ankank monap arop fárákapan yaewouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank te fwap yiki kukur yak naenámpon.

⁴²Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi papea, Kwarén ankárankamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párak kare ninik i konap ntia Kwarén warákár konap ninik te pwar napon. Aeno yumo te anánkaopwe ninik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yae-párak naenámpon.

⁴³Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan koumteouráp aropao koupoukourap mek, ‘Gude’rá séranáponorá kikiank i konapono.

⁴⁴Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákáre apár me mek papea oupourí pwa-tea napo, arop fárákáap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono.”

⁴⁵Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, “Tisa, amo takrá sénap te, amo yinan kor kar kárakáre fek wouroumprá sénapon!” ⁴⁶Tá Jisas sérrá, “Yumo lo méri yakáp nap arop fárákáap, yumo kor fwapia mér kip! Yumo kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop ampaokrá paokopria, am lo kápae táman

mokopi mokop mwarria kounkour napon. Aenapao maok, yumoku te am fárákáapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napono. ⁴⁷Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárákáapan yénképrá kák tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párakop napon. ⁴⁸Yumo am taknap ninik te arop fárákáapan yénképrá: Profet fákáreran yénképrá kákáap te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran yénképrá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.

⁴⁹Aenapantá yonkwae kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: ‘Ono profet ntia aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárákáapao ankwap fárákáapan sámpá yampourourá, ankwapmwaek yénképrá kák mwanap’ rimpon. ⁵⁰⁻⁵¹Wokwaek Kwaro apár yoro námp fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá kákrá koropea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nángo, amore mek sumpwi námpon. Aeno mómá ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe kwatae sánk naenámpon. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te, oukoumwan mómá ke fekamp arop fárákáapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ⁸

⁵²Yumo lo méri yakápnámp arop fárákáap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén mér kokwaeria, arop ankwap fárákáap am mér sámp mwaria napo, yumo mwae kéri fákeyakáp napon.”

⁵³Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nángo, lo yénkrá farákáap konap arop fákáre ntia Farisi fárákáap yonkwae popwarámpria térémenka waerá, Jisas te apaerá séran wa

mwarria kápae kare nkwakwe make kar man turunkup. ⁵⁴ Am fárakap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar wará yépékrá yakápiapon. ^h

**‘Farisimp kwekár ninikan
mér kip’rá sénámp kar**

12 Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakápria, ankwap fárakapamp pu topwe fek pumpur mwanap niamp pourouráp. Am ke fek táman maok, Jisas námoku éréképá yarakimp aropan sérrá, “Yumo Farisi fákáreramp yis fwapnae karia mér kipo. Ono te aran sénampono: Arop nke nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp ninik mek te kwatae ninik yak námpono. ⁱ² Kápae kare ankank mek wouroumpyak námp te, nánkár wakmwaek érik yak naerámpon. Tá kápae kare kánánkámp sérarap karao kor arop ponankor am kar mér mwarea napon. ³ Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérar nap te, kápae kare arop yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan kánánkámp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérar mwarea napon.”

**Kwar ankáranan saráp
apáp mwanámp kar**

Matyu 10:28-31

⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sámp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monámp arop táman apápi kwapon. ⁵ Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap námp

kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenámp kárákáre fákeyak námpon. Aenámpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ^j

⁶ Yumo te waeman mér napon: Arop ant kánanke éntik sámp nap te 2 toea fek sámp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te nik mo mono. Waeman méri yak námpon. Aenámpara, yiráp me korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpa mér kare námpon. ⁷ Aeno arop yumo te Kwaro nke námp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon.” ^k

Jisasomp e sér mwanap kar

Matyu 10:19-20,32-33; 12:32

⁸ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, ‘Námo te onan maomp firáp yak nampono’rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran ‘Mamá arop te náráp firáp aropono’rá sénaenámp. ⁹ Aeno arop koumteouráp aropan ‘Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono’rá sérianámp te, Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek ‘Mao te onomp mono’rá sénaenámp. ¹

¹⁰ Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nánko te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sámp-sinaenámp. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nánko te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sámp-sir mono. ^m

¹¹ Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenángo, yumo apápriaka, yino te apae mokoepé kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapon. ¹² Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor

^h11:54 Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2 ⁱ12:1 Mt 16:12 ^j12:5 Jer 4:12

^k12:7 Lu 12:24 ^l12:9 Lu 9:26 ^m12:10 Mt 12:23-25,28,31

Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yéenkép nángo, fwap sér mwanapon.”ⁿ

Ankankráp aropamp wounáp kar

¹³Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, “Tisa, onomp naropwar sumpwi nángo, onomp ankank onomp naerao sarápnámp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pírékarea sápano.”¹⁴Aeránko maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wi! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroi páte nángo, ono yiráp ankank pírékarea nénk nanampanápe?”¹⁵Aeria maok, Jisas kounteouráp aropan arakrá sér, “Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwakwe make ankank sámp mwaria kíkiank mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono.”^o

¹⁶Aeritea maok, Jisas am fárákapan wounáprá sérrá, “Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fir kápae kare tankáp nángo maok, ¹⁷am maniráp aropao ninikrá, ‘Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?’¹⁸Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon.¹⁹Ono te onoku támao arakrá sér: Ono oukoumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fir kwapwe fárrá yakrá warákár nanampon.’^{p20}Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo te épérép kare aropono. Amo oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák tenap

te, wa sámp naenámpo?”^{q21}Jisaso mámá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, “Mámake pourouráp ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenámpo. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpon.”^r

Ankank mo nángo, ninik tokwae konapan sénámp kar

Matyu 6:25-34

²²Aeria maok, Jisaso námoku éréké-pea yáraknámp aropan sérrá, “Yumo te yiráp pourouantá apápriaka, arakrá sér mwanape: ‘Nomo te apae fir sámpea fár mwareano?’ ria ninika wae, tá ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’ ria ninik tokwae kwapon.²³Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon.

²⁴Yumo te antan ninik kipo. Ant te yopwar yoroitea fir tirá koupoukour mo i konámp. Tá fir tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér námpon.^{s25}Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenámpan ninik tokwaeria te, am ninik tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko ér-sakwaprá pap naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno.²⁶Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá ankwap ankankantá ninik kápae napon?

²⁷Yumo te yao fuan mokoprá yakreanrá fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo i konámpono. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae kare kwapwe kare ankank moporimp

ⁿ12:12 Lu 21:12-15

^o12:15 1 Ti 6:9-10

^p12:19 1 Ti 6:17

^q12:20 Jer 4:13-15

^r12:21 Mt 6:19-21

^s12:24 Sng 147:9

te, am yao fu émi niamp kwapwe kare takeniamp mono. ^{t28}Kare karono, yopwaraok apwar oukoumwan yak námp te, tá oumpouran moropea yaomwi mek yank i konapono. Take pourouráp apwar pwae kánanke kwatae wuriman, Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenámpon. Ae naenámpan maok, yiráp Kwarén mér nap te kánanke kwarok námpon. ²⁹Mao yumwan taokeyak námpara, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika wae kwapono. ³⁰Mamá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yiráp Naropwar yumo arake ankank fwap ti mwanapria méri yak námpon. ³¹Aenámpara, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik námpaok saráp ninika waerá paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

Yámar mekamp ankank kwapwe

Matyu 6:19-21

³²Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapono. Yiráp Naropwar Kwaro yumwan náráp firáp taokeyakáp mwanap sánk nanampria warákár námpon. ^{u33}Yumo te yiráp ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo maok, yiráp yámar mekamp paus mek top koupour naenámp-pon. Tá yámar mekamp yiráp waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar mekamp ankank pwar mo i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik

korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mo i konámpono. ³⁴Yumo má kar man ninik kipo: Am yiráp kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yiráp ninikao kuri yak naenámpon.”

Térenap arop nánap i konap kar

Matyu 24:42-44

³⁵Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ankár waempyam fae tákare fek kápéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupoukia nánapi yakáp kipo. ³⁶Yumo te yiráp arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk rángo, koupour kikip mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ^{v37}Am arop tokwaerao koropea náráp tére konap aropan nke nánko, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapono. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenámpon. ³⁸Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenámp ke fek korop kuni, mao koropria nke nánko, am náráp tére konap aropao kor pampi yakáp mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.

³⁹Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun-tiantánoria námp kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konámpono. ⁴⁰Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan korop mo naenámpan

^{t12:27} 1 Kin 10:23-25 ^{u12:32} Jo 10:11,27,28

^{v12:36} Mt 25:1-13; Mk 13:32-37

mpwe napo, am ke fek táman korop naenámpon.”

**Kwapwe kare tére arop ntia kwatae
tére aropamp wounáp kar**

Matyu 24:45-51

⁴¹ Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo am wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?”

⁴² Aeránko maok, Jiaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, “Tére taokeyak konáp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párak náráp tére tére kour naenámpon? Arop tokwaerao take pourouráp tére poukwap-námp arop yoroi páte nánko, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon. ⁴³Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámpon: Nánkár maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke naenámpon. ⁴⁴Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámpon. ^{w45}Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap, am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária épépéréprá yarakria, ⁴⁶maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nánko, am ke fek táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am tére aropan fukia kwatae paprá maok, man kar ták-sir konap aropént páte nánko yak naenámpon.

⁴⁷Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo

námp te, maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpon. ^{x48}Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar tae morok fek porokwap naenámpon. Kwaro arop ankárankan ourour tokwae sánk nánko te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte kounteouráp arop fárákapao arop ankárankampan ‘Námwan taokeyak naenámp tére sánktea, am tére fek fwapia yinan taokeyakae’ ria sérara wae konapon.”

**Jisas kounteouráp aropan kuk
pir-pwar naeria éknámp kar**

⁴⁹Jiaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono ékamp te yaomwi apárok ko-sinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon. ⁵⁰Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupouroup nánko, sumpwi nanampara, oukouwman am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon. ⁵¹Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék namp te kounteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon. ⁵²Oukouwman, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon. ⁵³Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nánko, nopok poumou-táráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nánko, nopok yupu-tárápao kor náráp

éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nánko, nopok am tárápamp yupua kor náráp táparápén yorowar naerámpon.”

**Ankank koropnám fi
kor mér monap kar**

Matyu 16:2-3

⁵⁴ Jisaso kounteouráp arop ouan arakrá sér, “Yumo te warákam ék naenám yámar wae wuri nkea, ‘Warákam ék naeane.’ Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon. ⁵⁵ Tá ankwap te, ouwi korop nánko nkea méria, ‘Máte wae noump ouwira korop námpono’rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon. ⁵⁶ Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konám ankank, tá yámar mek korop konám ankank yae-párak yurukup i konap te, apaeritea oukoumwan mámá ke fek korop naenám ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokop napon?”

**Arop man kot naenánko mént
fwapokwap nenep kar**

Matyu 5:25-26

⁵⁷ Jisaso warko arakrá sér, “Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-páraknám yurukup mo napon? ⁵⁸ Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nánko te, amo oukoumwan mwaeoak akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konám aropamp wonae fikeanánko, mao amwan plismanomp yaek pap nánko, plismano amwan kalabus nap mek papantáno. ⁵⁹ Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá akwapea, amwan

sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon.”

**‘Kwatae ninik pwar monap
arop te yaomwi mek pik
mwanap’rá sénamp kar**

13 Jisaso am kar farákápea pwar nánko maok, am ke fek táman arop ankwap farákapao yakápia Jisasén sérrá, “Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákáreao lotu nap tokwae mek faoporapo, am farákapamp yiri Kwarén ofa sánknep nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon.” ² Aerapo maok, Jisaso am farákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop farákapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap farákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape? ³ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknám mwarea napon. ⁴ Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo ninik nap te, am farákapaoinap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnep arop farákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape? ⁵ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kor kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor korop naenámpon.”
y

Yao fik tank mo i konám kar

⁶ Jisaso wounáp kar sérrá, “Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok yimptea yakrá tank naenámpan mpwérá korop ko nke námpan maok, am te ki tank mono. ⁷ Aenámpan tá maok, am yopwar mekamp tére aropan sérrá,

‘Amo wawae! Ono yinink yopwar fek ki tank naenámpan mpwerá korop ko, nke nanko, tank mo námpono. Aenámpara, amo ankár am yao karápa! Wain yak naenámp fek fáparákápáne!’⁸ Aeránko maok, am térenámp aropao kor am yopwar naropwarén sérrá, ‘Wampweno. Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe karenámp fi mek kák nanko, ki tank mákean nke nae.⁹ Nánkáráp ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok, “Karámpae”rá sérampo.”

Sabat yae fek Jisaso yupu ankáránk fwapi papámp kar

¹⁰ Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso koumteouráp aropan kar farákáp.¹¹ Aenáńko maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkńńko maok, maomp paonkore kor te ankár woukoupea yarak námp te akwapea 18 yopwar fek yak.¹² Aenáńko, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, “Waráp touwe te amwan oukoumwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námpon.”¹³ Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao náráp paonkore kor kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeriaka warákarimpon.¹⁴ Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat yae fek yupuramp pourouk amp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor yonkwae pwarámpria maok, koumteouráp aropan sérrá, “Loao sérrá, ‘Yumo tokwampok yae fek saráp tére kip.’ Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek saráp korop kipo. Aeno Sabat yae fek te korop kwapono.”¹⁵ Aeránko maok, nopok

Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono! Yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Sabat yae fek te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek tukupea yiráp bulmakauráp donki aokor-aokoria man ént fánanáponoria éréképá tukup konapon.¹⁶ Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp pourouk 18 yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man woukoupeyaknám ankank fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te mokopono?”¹⁷ Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar sérap arop fákáre am te pwarápaie tokwae sámpapo maok, táte nopok koumteouráp arop ponankor mao térenámp ankank te kwapwe kare námpantá warákár tokwaeapon.

Mastet ki ntia yisan wounápnám kar

Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32

¹⁸ Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope ankankono? Ae te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?¹⁹ Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kńnanke kwarok yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tokwae kar nánko, ant am yowe fek taok i konámpono. Tá taknám, Kwaromp firao kor kápae kare forokor naenámpon.”

²⁰ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mokope wounáp kar sénanampon?²¹ Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kńnanke kwarok yok-sirarea mént arákareanńńko, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i konámp niamp takeno.”

Ménki kánanke kwarok

²²Jisaso taun mekmwaek, némpouk mwaek yárákrá koumteouráp aropan kar yénkrá farákáprá yárákia Jerusalem mek akwapnámp mwae-párák akwap. ²³Aenáno maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e, Kwar te ankákárank aropan saráp érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am farákapan sérrá, ²⁴“Yumo te ankár ménki kánanke mek yink mwaria, kárakáre kar kip. Ono yumwan sénamp te: Arop kápaé kare am ménki kánanke mek yink mwaria napan maok, am farákap te pwi mo napon. ²⁵Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap ménki kéri tenánko, yumo te koropea ek yakáprá, ménki fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo yinan ménki kik-pwarae’rá sénapo, nopok mao yiráp kar pwarokwaprá yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo namp te, yumo te maokampono?’ ^{a26}Aeránko maok, yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont fépér, tá amo wae yinomp némpouk yakria, yinan kar farákáp, mak i konap tene.’ ²⁷Makrá sénapo, mao kor nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia mér mo nampono. Yumo mam némpouk aropao nape? Yumo te kwatae ninik i konap arop farákaponó! Yumo ponankor onan pwarará tukupenke!’ ²⁸Yumo te nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor Kwaromp firáp taokeyak námp mek yakáp napo nke mwanapan maok, yumoku támaoia, yumwan ek pwate napo, am mek yakáprá apánki tikirá you kikimpia wae mwanapon. ^{b29}Aenapo, tá ankwap fi mekamp arop, yámar piknámp mekamp arop, fwe yawor mekamp arop má ponankor Kwaromp

firáp taokeyaknámp mek koupoukarea tankápria fir fépér mwanapon. ³⁰Yumo wawenk! Arop ankwap farákap oukoumwan wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap te, manénkir am mek yink mwarea napon. Tá arop ankwap farákap oukoumwan manénkir yink mwarianap arop tokwae yakáp nap te, nopok wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp mwarea napon.”

Jisaso Jerusalem yonkwae touwemp kar

Matyu 23:37-39

³¹Am takámp ke fek táman Farisi mekamp arop ankwap farákap koropeaka Jisasén sérrá, “Amo te mapek yak kwaponó. Ankwap fek akwapae. Heroto amwan sámp-wouroump nanampri námpon.” ³²Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao pwae mekamp as kwatae táman arakrá sér kipo: ‘Ono oukoumwan, tá oumpouran arapek kwatae-arop yéréperá kérépria, touwenap arop fwapokwaprá kákea maok, yinink yae arapek onomp tére wae pwar nanampon.’ ³³Aeno oukoumwan, tá oumpouran, tá ankwap makáran arapek maok, ono ankár akwap nanampon. Am te apae riteanápe: Profet te ankwap némpouk yak nánko, man sámp-wouroump mono. Man te ankár Jerusalem mek maok sámp-wouroump mwanapon.”

³⁴Aeria maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wouriaka, Kwaro amonapok tirá kérépnámp aropan kor mént yumwi fek yénképrá kák konaponó. Kápaé kare por ono te waráp tárápuan kakaruk éntupwaro náráp morokan i konámpnámp yowe pwae ankore mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumoku monorá napon. ^{c35}Yumo

^a13:25 Lu 6:46

^b13:28 Mt 8:11-12

^c13:34 2 Sto 25:18-19

wawenke! Kwar te yumwan pwate nánko, yiráp némp máte kwaporok yak naeria námpon. Ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo warko onan nke mo yakrá tukupea yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro ninik námpe fek korop námpara, Kwaro man ‘Yae-párák kareano’rá sér mwarea napon.’

Jisaso arop ankárank pu yae yámpángo fwapi papámp kar

14 Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi mekamp arop tokwaeramp nap mek fárrá tankánko maok, ankwap fákáreráo man, mokopon nke mwarria yépékrá tankáp. ²Aenapo maok, pu yae yárámpámp arop ankwap Jisasomp wonae fik tank. ³Aenánko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnap arop fákáre ntia Farisi fákáreran arakrá turunk, “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap fwapok-waprá kák mwanámp ni mo nie?” ^{d4}Aerá turunkánko maok, am fáráká-pao kor kar tákaprá sér moapantá maok, námoku man warámpea maomp touwe wor-sirarea sámp-kérépángo, akwap. ⁵Aenánko maok, mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá bulmakau Sabat yae fek ént me mek pik nánko te, yumo kor man koupour warámp mo i konap nie?” ⁶Aerá séránko maok, am fárákámp te nopok maomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono.

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámpán sénámp kar

⁷Jisaso nke nánko, arop fir fár mwarria korop nap te ankár am fir kérounámpe aropao yak námpe fek saráp tankáp napanantá maok, wounáp kar arakrá sér, ⁸“Arop ankárankao yupu warámpnámpe fir kérouria amwan wumwi nánko, akwap nap kwamp te, am yupu warámp-

námpe aropao tank námpe fek te akwapá tank kwapono. ⁹Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp nouroup mapek tankano’rá sénánko, amo pwarápa tokwae sámpea younkwe mwaek akwapá tank nanape. ¹⁰Aeantara, amwan arop ankwapao fár mwarria wumwi nánko, akwap nap kwamp te kánánkar akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku sérrá, ‘Wonae fik mapek koropea napo, tankar’rá sénaenámpon. Amwan takrá sénánko maok, amont fánap arop ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp nanapon. ¹¹Arop, námo tokwaerao nampria námokuráp e narek sampok námpe te, Kwaro man apárok sámp-anámpe naeria námpon. Aeno arop, námo te kánanke kwatae namponoria apárok sámp-anámpe námpe te, Kwaro maomp e narek sampok nae-námpon.” ^{ef}

Fir kérouria ‘Mokope pourouráp aropan wumwi kip’rá sénámp kar

¹²Jisaso am fir kérounámpe aropan sérrá, “Amo fir koropá fárenkria wumwi nap kwamp te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mweroan saráp wumwi, tá yumoku-pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp ankárankamp némpoukamp mani kápaenap arop, aran saráp wumwi kwapono. Takria nánkár wakmwaek amwan kuri ‘Koropá fárae’rá wumwi, tá waráp fir am nopok sánkantáno. ¹³Mono. Táte amo fir kékérou nap kwamp te, ankank moráp arop, tá pourou kwataenámp arop, tá pu kwataenámp arop, tá yi kwataenámp arop, aran wumwiampo. ¹⁴Am take pourouráp arop fárákámp te amwan fir nopok sánk mwanap pourou mo napara, amo fwap warákár nanapon. Am te apaeritea námpanápe, nánkár yae-párák kare arop sumpwinap

^d14:3 Lu 13:10-16

^e14:11 Mt 23:2-3,6

^f14:11 Lu 18:9-14

ferámpnap ke fek, amwan Kwaro nopok sánk naenámpon.”^g

Toupour tokwaeran wounáp kar

Matyu 22:1-10

¹⁵ Am fepérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok, Jisasén sérrá, “Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánámp te, mao te fwap warákár naenámpon.”^h¹⁶ Aeránko maok, Jisaso wounáprá man sérrá, “Arop ankárankao, náráp toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate.”¹⁷ Tá wae am tupur naenámp yae korop nánko maok, náráp tére aropan, akwapea éréképá koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, ‘Fir wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!’¹⁸ Aerá séránko maok, am ponankor arop fárákap sérrá, ‘Yino te tukup mono.’ Ankwap ankárankao sérrá, ‘Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énoukoup nae rae. Aenanampara, ono te korop nanamp pourou mono.’¹⁹ Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, ‘Onomp téreampor bulmakau fére-sámpramp sámpea nampan, am fárákap tére te mokop naprá akwapá nke naenampara, ono korop nanamp pourou mono.’²⁰ Aeránko ankwapao kor taknámp sérrá, ‘Ono te oukoumwan kar yupu sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.’ⁱ

²¹ Aerapo maok, am tére konámp aropao kor warko arákarrá akwapea naropwarén sérrá, ‘ “Korop mono”rá sénap’rá sénánko maok, tá am naropwaro kor youpoukwapia am aropan sérrá, ‘Amo warko koupour akwapea am taun mekamp mwae kup tok-

wae páraok, tá mwae kánanke-tárápaok yárakrá ankank moráp arop fárákap, tá pourou kwataenap arop fárákap, tá yi kwataenap arop fárákap, tá pu kwataenap arop fárákap, aran amo onomp nap mek éréképá koropae.’²² Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwate maok, naropwarén sérrá, ‘Ono te wae amo sénapaok kákea nanko, sia ankwapmwae pwi mono, kwaporok tank námpono.’

²³ Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, ‘Ae te warko arákarrá akwapea mwae kupuk mwae, tá yopwar mek mwae kamp yár firi yárakria koumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárákanan ankár kar kárakáre fek sénapo, onomp fir koropá fánanápono. Onomp ninik te onomp nap ankár aropao pwianoria nampon.’²⁴ Aeritea maok, am arop fárákanan sérrá, ‘Ono manénkir wumwirinamp arop fárákap te onomp fir máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo karane.’”

Arop ankár fwapi niniki pwate a Jisasonámpaok naenámp kar

Matyu 10:37-38

²⁵ Kápae kare koumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am fárákanan sérrá, ²⁶ “Arop ononampok korop námpao maok, náráp éntupwar naropwar, námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá námokuráp pourou kare, aran saráp ninik tokwaeria, onan ninik námp kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenámp pourou mo kareno.”^j²⁷ Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwae korop mo námp te, mao te onomp firáp yak naenámp pourou mono.^k

^g14:14 Lu 6:32-35

^h14:15 Yé 19:9

ⁱ14:20 1 Ko 7:33

^j14:26 Lu 18:28-30

^k14:27 Lu 9:23

²⁸Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenám p ankan p onankor yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono. ²⁹Aeno fwapia ninik moi yakrá, oumpwar yimpteá am nap tia pwar mo nángo te, kápae kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon. ³⁰Aeria maok, sérrá, ‘Mao te nap ti námpao maok, ponankor tia fáká p naenám pourou mo námp’rá sér mwarea napon. ³¹Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar tankrá fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia nángo, ankwap king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea maok, mao, fwap ankwap king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá ninik i konámpono. ³²Mao ninik nángo, pwi mo nángo te, arop oukoumwan yorowar korop mo, panek yak námp fek, arop ankwap fárakap tirá kérép nángo, tukupea wampwenoria taokor konapon.

³³Ae konapnámp maknámp, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp ankankan kor ponankor kwaporok younkwe mwaek pwar mo námp te, am arop te ankár kumtiráp kar onomp firáp yak mo kareno.”¹

Oukwe nape mo i konám p kar

Matyu 5:13; Mak 9:50

³⁴Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Oukwe te kwapwe kareao maok, akwapea námpareria, nape konám p pwar nángo te, nomo apae mokopianánko warko nape naenámpono? ³⁵Am take pourouráp oukwe te waeman kwatae námpara, warko aropan yaewour mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woupwirápara, má kar má fwapia wa kip.”

Sipsip moyak nángo, warko warámnpám wounáp kar

15 Takis sámp konap arop fárakap, ntia Juda firao ‘Kwatae ninikráp’rá sér i konap arop fárakapao Jisasonámpok koropea Jisas fárakápnám p karan wará tankáp. ²Aenapo maok, Farisi mekamp arop fárakap ntiaka lo yénkrá fárakáp konap arop fárakapao kánánkámp sérarrá, ‘Nko arop nko kwatae ninikráp arop fárakapan nouroupriaka mént fárrá yarak námpwae!’ ria sérar. ^m

³Aenapo maok, Jisaso am fárakapan wounáp kar sérrá, ⁴“Yumo ankwap ankárankao sipsip 100 wun nángo, ankwap ankárank moyak nángo te, am naropwaro 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará akwapea, am ankwap ankárank moyak námp oupouroung i konámpono. ⁵Oupouroungkrá akwapea kakapea yápare mek porokopea korop riaka warákárrá korop naerámpon. ⁶Koropea némpoukria maok, námokuráp némpoukamp arop ntiaka mao nouroupnámp aropan koropá koupoukourenkria wumwi. Aenánko maok, koropea koupoukourapo maok, am fárakapan sérrá, ‘Onomp sipsip ankárank moyak nángo, oupouroungiaka warko warámpea korop namp má, yumo kuri onont warákárenke!’” ⁷Tá Jisaso arakrá sér, “Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar mekamp arop te yae-párák yakápnap 99 aropan warákár napan maok, arop ankwap kwatae ninik pwararea Kwaronámpok korop nángo te, yámar mek te yoporop warákár tokwae korop naerámpon.”ⁿ

¹14:33 Mt 5:27-28

^m15:2 Lu 5:29-30

ⁿ15:7 Lu 19:10

**Mani moyak nánko, oupouroukia
nkenámp wounáp kar**

⁸Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, “Yupu ankárankao mani meráp fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparamp firikir pik tenánko te, apae naenámp? Mao te lam pounkouroupea samp yakrá, pwar pikantánoria sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupouroukrap akwapea sámp naerámpon. ⁹Mao am mani wae sámea te, námokuráp némpoukarp arop ntia mao nouroupnámp aropan wumwi nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, mao am farákapan sérrá, ‘Onomp mani moyak námpan maok, warko oupouroukia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!’ ¹⁰Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki námpao Kwaronámpok arákarrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take pourouráp warákár tokwae korop konámpon.”

**Nánae-táráp naropwaronámpok
arákarrá koropnámp wounáp kar**

¹¹Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, “Arop ankárankamp poumou-táráp anánkaopwerápao maok, ¹²nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, ‘Amo yinan nánkár wakmwaek ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápa.’ Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea nánae-tárápamp wae sánk. ¹³Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp mani te kwaporok nkwakwe make

sokororá yarak námp fek épéria pwar. ¹⁴Takia maok, maomp mani ponankor pwaterámp ke fek te, am apárok yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank kánanke ankwap ankárank tank mo kare. ¹⁵Aempantá maok, akwapea arop ankwapan ‘Ono tére nae’rá sénánko maok, am aropao man, náráp kou ¹⁶taokeyakrá wunaeria sámp-kérép. Aenánko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir nénkria, ¹⁶kouao fánámp fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan maok, arop ankwap ankárankampao man fir ankwap sánk mono. ^P

¹⁷Aeapo maok, tá námoku kwatae yárákinámp táman warko ninik tokwaerá tankea maok, ‘Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápa kare fir kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon. ¹⁸Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: “Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon. ¹⁹Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan ‘Waráp táráp’rá sénanapanápe. Wampwe kwae! ‘Waráp tére arop’rá sérae!’”

²⁰Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko naropwaro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka farakoprá akwapea tárápan sámp-kánánkaprá koupwiyakea kákámánkar. ²¹Aenánko maok, namorápo man sérrá, ‘Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae

§§15:15 ‘Kou’an sénámp te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae.

niniki nampono. Ono apae yae-paráki nampan, amo onan ‘Náráp tárápono’rá sénanapanápe!’²² Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, ‘Yumo onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koropea yirimpá pwenke. Tá ring ará sámpea yae powe fek yirimpénke! Tá su sámprá puk yirimpénke!’²³ Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá warákár mwaro.²⁴ Am te apae riteanápe, máma táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe yonkwae nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te rámpwe nampan maok, nomo warko warámp námpon.’ Aeria maok, am fir tokwae kékérourá fépéria warákáránk.[¶]

²⁵ Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao koropea nap top fekria maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá, kepárapo, wa.²⁶ Aeria maok, tére konámp aropan koropae ritea, man turunkrá, ‘Máte apae rape?’²⁷ Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, ‘Máte waráp nánae warko arákarrá koropeanáko, naropwaro bulmakau soup sámpea fir kérou námpon. Am te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko, warákár námpon.’²⁸ Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek yoump mo naenko maok, naropwaro kor mankrá, ‘Amo te apaeritea nap, mankae’rá séránko maok,^{¶29} namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kápae kare yopwar ono waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop niamp térerá yárok namp fek, amo onan meme soup ankáránk takeniamp sámp napo onomp nouroupént kor fépériaka warákár

tak mwanámpan amo mo kari napon.³⁰ Aeno waráp táráp am te kokopor koumteou fek ankank ponankor épéri pwateaka, warko arákarrá korop námptáman, amo warákárria bulmakau soup kwapwe am sámp napon.’

³¹ Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Nomo te waeman énénkér nempouk yak nempara, kápae kare ankank máte ankár ponankor warápono.³² Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, oukoumwan warko yiki yak námpono. Mao te waeman moyak námpan maok, nomo warko nkea warámp námpon. Aenámpara, nomo kékérourá fépérrá warákár mwaro.’”

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár ninik fek térenámp kar

16 Jisaso námoku éréképea yárok i konámp aropan sérrá, “Maniráp aropamp ankank taokeyak konámp arop yak nánko maok, arop ankwap fárákap koropea am maniráp aropan sérrá, ‘Waráp ankank poukeyak konámp arop te fwapia tére mo, waráp ankank te kwaporok épér námpono.’² Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp aropan koropae ritea sérrá, ‘Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa namp te mokopono? Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap ponankor kukumwiampo. Amo warko onomp ankank taokeyak mono.’³ Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp ninik mek ninikrá, ‘Awi! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria sénámp te mokop nanampono? Ono te kwar fipimp nanamp te kárákáre mo nampono. Tá ono arop ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te

pwarápae nampon. ⁴Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknám naropwar onan “Tére pwarará akwapae”rá sénámpara, oukoumwan te, aropao onan warámpea náráp nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.’ ⁵Aeritea maok, náráp térenám naropwaromp ankank kwaporok tinap aropan koropenk ritea manénkir koropámpan turunkrá, ‘Am arop te amwan apaekamp ankank sánkámpon?’rá turunk. ⁶Aenko mao sérrá, ‘Mao te 100 dram wel sánkámpono’rá sénánko maok, man sérrá, ‘Amo koupour am arop sánknám tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 50 dram kumwia papae.’ ⁷Tá wakmwaek ankwap korop nánko, man turunkrá, ‘Amo kor apaekamp kwaporok sámp napon?’ Aenánko, mao kar pwarokwaprá sérrá, ‘Ono kor 100 wit bek sámp nampono.’ ‘Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 80 bek mwar kumwiae.’

⁸Tá wakmwaek man poukeyaknám naropwaro mao térenám wawia, mao náráp ankank taokeyak konám arop kwekár i konámpan man sérrá, ‘Amo ninik kour kwapwe tenape!’ Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek námwan yaewour naenám ankankan ninikia námpono. Arop fárákap apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér kareria arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.

⁹Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwatae fek mapekamp aropan nouroupria nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp

mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ⁵

¹⁰Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konám te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámpon. Tá arop kánanke kwarok térean poupwekáp fek tére nám te, tá tokwae kar térean kor poupwekáp fek tére naeria námpon. ¹¹Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar mekamp yak konám ankank sánk nánko taokeyak mwanapon? ¹²Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnám ankankan kor yumwan wa sánk naenámpon?

¹³Tére konám arop ankáránkamp te taokeyak konám arop anánkaopweramp tére naenám pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámpono. Tá ankwapamp karwaokria, ankwapan younkwe sinaeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniam yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.” ^u

Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar

Matyu 11:12-13

¹⁴Farisi fákáre te maniran kikiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso fárákápám kar má wawia man wouroump napon. ¹⁵Aenapan maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te, arop fárákapan yumwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknám ankank te wae mér námpon. Aropao tokwae karonoria niniknám ankank

^s16:9 Lu 12:33

^t16:10 Mt 25:21

^u16:13 Mt 6:24

te, Kwaro nke námp fek te kánanke kwataeno.^v

¹⁶Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wokwaekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námpon. Aenámpan maok, warko Jon yak námp fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námpon. Aenángo, ponankor arop fárákámp am náráp firáp taokeyak námp mek yink mwaria kárákárea wae napon.

¹⁷Yámar ntiaka apár te moyak naenámpono. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono.”^w

Yupu sámpea pwar konap kar

Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12

¹⁸Jisaso sérrá, “Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sám námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon. Tá taknámp arop ankwapao poumaropao pwate nángo yaknámp am yupu sám námp te, támao kuri poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon.”^x

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

¹⁹Jisaso ankwap kar sérrá, “Wokwaek maniráp arop ankáránk yakria maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waempyam yirimpria maok, tá waempyam noumouri kwapwe fek am yumuntut pourouk woukwap konámpon. Tá mao te kumur méntép fir kwapwe fári konámpono. ²⁰⁻²¹Aenángo maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp. Maomp ninik te maniráp aropao fir fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore mek pikrink námp tirá fánaeria. Aenángo maok, man te ankárápa waerá yiri

sárár nángo maok, as fákárerao korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp yakáp.

²²Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nángo maok, ensel fákárerao sámpá tukupea Abrahamo fir tokwae kéroú námp fek tank námp fek mént páte. Aenángo maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek sumpwinko man apár me mek pap. ²³Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámprá yak. Aeria maok, narek nke nángo maok, Abraham tokwae panek kar yak nángo maok, Lasarus kor méntér yak. ²⁴Aenángo maok, maniráp aropao arakrá wumwi, ‘Ayao Abraham e! Amo onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea sankoropea onomp sérékam fek pap nángo, námpare tae morokano. Ono máma yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!’

²⁵Aeránko maok, Abrahamo sérrá, ‘Táráp e! Amo wokwaek apárok yakap ankank aran ninikampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare ankank kwapwe kare tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempan oukoumwan te máma némpouk te kwapwe kare yak nángo, nopok amo touwe kwatae sámpon. ²⁶Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mampok yak nángo, kuk mek te Kwar námoku yinkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia mampok korop mwanapanápe.’

²⁷Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao, ae te takanángo te, ono amwan sénanko, amo Lasarusén sámpkérép napo, onomp naropwaromp nap mek akwapano. ²⁸Onomp nánaeou te

^v16:15 Lu 18:9-15; Mt 23:27-28 ^w16:17 Mt 5:18 ^x16:18 1 Ko 7:10-11

éntikono. Mao akwapea kárakáre kor kar farákáp nánko, am farákáp náráp ninik fwapokwapanápono. Takria mao kor mámá touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.’

²⁹ Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, ‘Moses ntiaka profet fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am farákáp am kar táman woupwi pátea wa mwanapono.’

³⁰ Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao Abraham, am támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae ninik pwar mwanapono.’

³¹ Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, ‘Ae te Moses ntiaka profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankárank warko arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou mono.’” y

Kwatae ninikao mérnáp kwatae pap konámp kar

17 Jisaso námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan sérrá, “Arop am fek kwatae ninik sámp mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae ninik sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sámp naenámpono. ²Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maonianánko, am táráp kwatae ninik fek ankwap nánko te, wae manénkir arop fárákapan am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moan mpupo. ³Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kip! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik nánko te, amo ‘Am te

kwataeno. Pwarae’rá sénapo, ‘Kare tak nampono’ ria pwar nánko te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. ²⁴Táte mao ankárankamp yámarao mwar amwan fákánek por kwatae ninik námpao fákánek por amonapok koroepea sérrá, ‘Ono yonkwae touwe nampono’rá sénánko te, amo am aropan sérrá, ‘Ono amoinap kwatae ninik wae nik mo, pwar namp’rá sérampo.’”

Kwarén mérnáp ninikan sénámp kar

⁵ Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop fárákapan Jisasén kar toropwaprá sérrá, “Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano.”

^{a6} Jisaso sérrá, “Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap mámá yaoan sérrá, ‘Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae’rá sénapo te, fwap yiráp karwaok tak naenámpon.’” b

Kwaporok tére konámp aropamp tére

⁷ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére konámp aropan ‘Amo akwapá yopwar mek téreae’rá sér, tá ‘Sip-sip taokeyakae’rá sénánko, mao akwapá térea arákarrá korop nánko te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, ‘Amo koupour koroepea tankrá fárae’rá sénaenámp nie?’

⁸ Mono. Man sérrá, ‘Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp fir yorokwaera kákea sankorop sápa. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo wakmwaek firráp ént fárae’rá sénaeria námpon. ⁹Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nánko te, man ‘Aesio’rá sénaenámp nie?’ ¹⁰Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap kwamp te,

yumo ankár arakrá sér kip: ‘Yino te kwatae tére aropono. Ankank yino tére námp te yinomp tére támaono.’”

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

¹¹ Jisaso Jerusalem mek akwapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará akwapea apár Samaria kuk mek. ¹²⁻¹³ Mao akwapea ankwap némp wonae fik nánko maok, lepra touweráp arop fére-sámprampao koropeaka, mwaeaoak am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea fokouri yakáprá Jisásén tékén wumwia sérrá, ‘Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.’ ^{c14} Aerá sérapo maok, am fárákapan nkea sérrá, “Yumo tukupea pris fákáreran yiráp pourou yénkenke!” Aeránko am fárákap mwaeaoak tukupea nke napo, náráp pourou wae yiki kukur kwapwe. ^{d15} Aenko maok, am ou mekamp arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouk nke nánko, wae kwapwe nánko maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek sampokrá e sakap. ¹⁶ Mao akwapea Jisasonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte námp fek me kor woukouprá, man ‘Aesio’rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap fi arop Samaria mekampaoimpono. ¹⁷ Jisaso man nkeaka sérrá, “Ono ninik namp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur napan mpwe nampan maok, fére ankárankao warko arákarrá korop nánko, sarakok te maok yakáp nape? ¹⁸ Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén ‘Aesio’rá séria maomp e sakap naenámp yak mo nie? Mámá ankwap fi mekamp arop ankárank mao saráp nie?” ^{e19} Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá,

“Wae amo onan mér napara, waráp pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapeae.”

Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae

Matyu 24:23-28,36-41

²⁰ Farisi fákárerao Jisásén “Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop naenámpnoria turunkapo maok, Jisaso kor am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop nánko te, arop yi fek te nke mwanap pourou mono. ^{f21} Am te arop fárákapao yi fek nkea ‘Máyaknámp nkenke!’rá sér, tá ‘Arapok yakán’rá sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo ou mek yak námpon.”

²² Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan kor sérrá, “Nánkár wakmwaeak kor yumo Aropamp Tárápan kápae kare yae fek nke moria kor, ankárank kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono. ²³ Nánkár yumwan aropao sérrá, ‘Arapok yak námp nkenke!’, tá ‘Mapek máyak námp nkenke!’ Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwapono. ^{g24} Yumo te wae mérono: Mékér wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nánko, arop fi ponankor nke mwanapono. ²⁵ Aeno mao te ankár manénkir touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp arop fákáre man younkwe sánk mwanapon. ²⁶ Wokwaeak Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor taknámp mwanapon. ²⁷ Noa

^c17:12-13 Wkp 13:45-46 ^d17:14 Wkp 14:1-4; Lu 5:14 ^e17:18 Jo 4:9

^f17:20 Jo 3:3; 18:36 ^g17:23 Lu 21:7-8

yakámp fek kor ankár fir fépérrá, ént fépérrá koumteou tirirá, makrá yakáprá tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákaeaka arop ponankor oupoupourimpon. ²⁸Tá Loto yakámp ke fek kor take, fir fépérrá, ént fépérrá, mani fek ankank tirá, nénkrá, yopwar yororá, nap téterá yakápiapono. ²⁹Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nángo maok, am yámaraoók táman yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop ponankor wourékimpimpon. ³⁰Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take ninik fek yakáp mwanapon.

³¹Am yae fek táman arop ankwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp ankank ti mono. Tá arop ankwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ^{h32}Yumo Lotomp yupuranimpan ninikenke. ⁱ³³Aeno táte arop ankwap námokuráp pourouan saráp niki-samp námp te, maomp pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar námpao maok, mao yae-párák yiki yak kwapwe sámp naenámpon.

³⁴Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuruk nap mek amp nepo, am ke fek Aropamp Táráp korop nánko te, am mekamp ankwap ankárankamp mwar warámpria, ankwap ankárank pwar naerámpon. ³⁵Tá yupu anánkaopwerao kor ni yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankárank mwar warámpriaka, ankwap pwar naerámpon. ³⁶Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.”

³⁷Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yarakimp aropao má kar wawia turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maok korop naenámpon?” Aerá turunkapo maok, Jisaso am farákapan sérrá, “Apae ankank mákáre nánko, ampaé yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namp fek, kápae kare arop fi nke mwanapon.”

Yupurao jasén ‘Námwan yaewourae’ ria sér saráp yaknámp wounáp kar

18 Jisaso námoku éréképá yarak i konámp arop farákapan ‘Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip’ riaka farákáprá sérimpon: “Ankwap taun mek kot wawi konámp arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konámpao maok, ³kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak námpao korop ko, am kot wawi konámp aropan sérrá, ‘Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.’ ⁴Manénkir te am kot i konámp arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, ‘Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon. ⁵Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.’” ^{k6}Jisaso sérrá, “Yumo te máma kwatae kot wawi konámp aropamp kar wae wa napon. ⁷Ae te Kwar te mokop námpon? Mao náráponoria nánkárápnámp arop fákáre, yinan yaewouraeria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie? ⁸Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yae-

^h17:31 Mk 13:15-16 ⁱ17:32 Stt 19:26

^j18:1 Kl 4:2

^k18:5 Lu 11:5-9

wour i konámp Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék námp ke fek, mao kourouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpón.”¹

Farisi ntiaka takis sámp konámp aropamp wounáp kar

⁹Arop ankwap fárakapao ninikrá, yino mwar yae-párak kare nángo, arop ankwap fárakap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér,¹⁰ “Farisi mekamp arop ntiaka takis sámp konámp arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok,¹¹ am Farisi mekamp arop fokokeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, ‘Ono ankwap arop fárakap niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap fárakap te poupwékápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap. Tá nkwakwe make kwatae ninik i konapono. Tá poumou nap mekamp yupu kokopor i konapono. Tá ono te mámá takis sámp konámp arop niamp take mono.¹² Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir sámp moria, kápae kare ankank sámp namp te fére-sámpramp fi pirékarea maok, ono amwan ankwap fi sánk konampono.’¹³ Aeno takis sámp konámp arop te panek fokokeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, ‘Kwar e! Ono te kwatae ninikráp aropono. Amo onan aropompae.” Takrá séri pwarará maok, Jisaso am fárakapan sérrá,¹⁴ “Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis sámp konámp arop námokuráp nap mek arákarrá akwap námp, mao saráp Kwaro nke

námp fek te yae-párak kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampok nángo te, Kwaro man apárok sámp-anámp naenámpón. Aeno arop námoku apárok sámp-anámp nángo te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpón.”¹⁵

Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar

Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16

¹⁵Kourouráp aropao náráp tárápuran, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképa korop. Aeapan maok, mao éréképa yarakimp arop fárakapao nkeaka am kourouráp aropan yopor.¹⁶ Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koropenkria érékép fákeyakrá am fárakapan sérrá, “Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapono. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámame pourouráp épér morok tárápu niamp arop fárakapampono.¹⁷ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápao ankank sánk napo, koupour sámprá warákár konámpnám taknámp, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sámp moianám te, am mek yink mwanap pourou mo karenono.”

Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenámp kar

Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31

¹⁸Juda mekamp arop ankárak arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá, “Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak nanampono?”¹⁹ Tá Jisaso man sérrá,

¹18:8 Yé 6:9-11 ^m18:12 Mt 23:23,28

ⁿ18:14 Lu 16:15

“Amo onan apaerá ‘Kwapwe kare’rá sér rape? Kwar ankárankao saráp kwapwe kareno.”²⁰ Aerá séri pwatea maok, man sérrá, “Amo te lo waeman mér napon: Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapon. Amo arop sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapan kwekári kwapon. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo.”^o

²¹ Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, “Am lo te ono wae épér feknámpia ankár ponankor mántwaokrá koropea oukoumwan nampon.”²² Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sérrá, “Amo ankwap ankárank aran mo napon. Waráp ankank kápae karenámp támá arop mani fek ti napo, am mani sámppeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapon. Takia maok, amo onomp wakmwaek koropae.”^{p23} Makránko maok, am aropao kor am kar wará yárákrá, náráp ankankantá ninik tokwae.

²⁴ Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nángo nkea maok sérrá, “Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknám mek yink mwanap te kour-sir kare námpon.”²⁵ Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naerianámp wuri-man kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak nám mek yoump naenám te kour-sir kare námpon.”²⁶ Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenám pwi námpon?”²⁷ Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, “Aropao

tére mwanap pourou monámp ankank te Kwaro fwap tére naenámpon.”

²⁸ Aeránko maok, Pita arakrá sér, “Ae te yino yinomp némp ntia yinomp ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop nám te mokopono?”²⁹ Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákap an arakrá sér, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwap-náp, náráp éntupwar naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar nám te,”³⁰ Kwaro am fárákap manénkir tí-fákeyakápnap ankankan oukoumwan má apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpono. Tá nánkár wakmwaek korop naenám ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak kwapwe sámp mwanapon.”

**Jisas námoku sumpwia fárámp
naenámpan warko
yininkan sérímp kar**

Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

³¹ Jisaso námoku éréképea yárák i konámp arop éntér-sámpramp mwar éréképea kánánkám am fárákap an saráp arakrá sér, “Yumo wawenk. Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet fákáreráo Aropamp Tárápamp pourouk korop naenám ankankan kumwiap kar te oukoumwan te wae kare korop naenámpon.”³² Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amomoránkriaka atatop mwanapon.”³³ Aeria maok, man tárápore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwanapan maok, yininki yakea warko fárámp naenámpon.”³⁴ Aerámpan maok, námoku éréképá yáráknám arop fárákap te am

kar fi te mek wouroumpeyak námpara, fwapia mér mo, épérépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknám arop fwapi papám kar

Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

³⁵ Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknám arop ankárankao mwae fik tankrá koumteouráp aropan ‘Mani sápenk’ ria fépénrá tank. ³⁶ Aenám-pao mao wa nánko, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, “Máte apaen nape?” ³⁷ Aeránko maok, man sérrá, “Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan nape.” ³⁸ Mak rapo maok, mao wará yákrá, náráp yi am fwapi papanoriakám kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, “Jisas! Devitomp ou fekamp Táráp *e! Amo onan aropompae!” ³⁹ Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkir mekia tukupap aropao man yoporrá sérrá, “Amo te kar pwarae!” Aerapan maok, am arop te ankár tékén arakrá wumwia wae, “Devitomp ou fekamp Táráp, amo onan aropompae!” ⁴⁰ Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárakapan sérrá, ‘Yumo wonae fik mampok warám samankenk’rá séránko, mao kor mankea wonae fikánko maok, Jisaso man turunkrá, ⁴¹ “Amo te ono amwan apaeria nape?” Aerá turunkánko maok, am aropao kor sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae.” ⁴² Aeránko Jisaso man sérrá, “Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér nap fek tapek amo warko fwap napon.” ⁴³ Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp wakmwaek akwapria maok, warákárrá, ‘Aesio! Onomp Kwar!’

ria Kwaromp e sakaprá akwap. Tá ponankor koumteouráp aropao kor am táman nkea Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

Sakiusomp Kar

19¹⁻³ Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenánko maok, arop ankwap Jeriko mek yak nám, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap aropan taokeyak konám maniráp aropono. Mao Jisaso korop nám wawia, Jisas te mokope aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke naenám pourou mono. ⁴ Ae nám kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknám akwap naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank. ⁵ Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekria mao narek am yao mek nkea maok, Sakiusén arakrá sér, “Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap mek akwap nanampon.” ⁶ Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ⁷ Aenánko maok, arop ponankor man nkeaka kánánkám sérarrá, “Wi! Mao te kwatae ninikráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!” ⁸ Tá Sakiuso fokopeyakrá Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank ponankor kuk pir-pwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon. Ankwap te, ono kwekáriaaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek yiawor por nénk nanampono.” ⁹ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan Kwaro má nap

*18:38 ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénám fian “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 84 fek nkeae.

⁹18:37 Mt 2:23

¹18:38 Mt 1:1

⁵19:8 Kis 22:1

mekamp arop ponankor érékép námpon. Aeno mamá arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abrahamomp ounáp támaono. ¹⁰Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan oupourounkrá warko érékép naeria námpon.” ^u

**Tére konap arop fére-sámprampao
mani sámpnap wounáp kar**

Matyu 25:14-30

¹¹Makrángo maok, am fárákapao Jisasomp am kar wawia ninikrá wae Jerusalem mek akwap naenámp fápaie námpara, mao te akwapá Jerusalem mekia oukoumwan king yak naenámpan sérámpwe ninik napan maok, ¹²Jisaso am fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér, “Arop tokwae ankwap te panekamp apár fi mek akwapeanángo, man king yoroi páte napo, námokuráp némpouk arákarrá koropea námokuráp fi arop poukeyak naenámpon. ¹³Mao wae akwap naerianámp ke fek, náráp tére konap arop fére-sámprampan koropenk ritea maok, mani sámpa 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárákapan sérrá, ‘Má mani fek mapek bisnis térerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.’

¹⁴Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpouk aropao mao king yak naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárákap wakmwaek tirá kérép napo Sisaronámpok tukupea ‘Am arop te yinomp king yak te mono’rá sér.

¹⁵Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea némpouk. Aeria maok, arop fárákapan sérrá, ‘Onomp térenap aropan sénapo, koropea napo, mani profit paekamp sámp naprá wawia mér nae.’

¹⁶Aeránko maok, ankwapaomékir mekia koropea am mani nénknámp naropwarén sérrá, ‘Amo onan sápnap 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 200 kina sámp nampono.’ ¹⁷Makrángo maok, am kingo kor man sérrá, ‘Amo te kwapwe kare téleriaka kánanke kwarok ankankan kor yae-párák taokeyakrá tére kwapwe napara, ono amwan fére-sámpramp taun taokeyakaeria e tokwae sánk nanampono.’

¹⁸Aeránko, ankwap ankárank wakmwaek koropea taknámp sérrá, ‘Amo onan sápnap mani 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 100 kina sámp nampono.’ ¹⁹Aeránko maok, kingo man sérrá, ‘Amo te éntik taun taokeyakae.’

²⁰⁻²¹Tá ankwap wakmwaek koropea sérrá, ‘Amo te kárákárea waerá yáakria, arop ankwapao pátenámp ankankan kor sámp, tá ankwapao yimp tenámp ankankan kor mokwap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam fákáre mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.’

²²Aeránko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, ‘Amo tak nap te kokwae kare aropono! Amo onan nke napo, ono te kárákáre kor arop, arop ankwapao pátenap ankank ono sámp, ankwapao yoroi tenap fir ono mokwap namp nke konap mér naponno. ²³Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap mént tapokwapea páte nánko, koropea sámp nae mpupo.’ ²⁴Aeria maok, arop ankwap fárákap wonae fik am fek foukouri yakáp napan sérrá, ‘Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman sánkenke.’ ^{v25}Aerá séránko maok, am arop fárákapao kor man sérrá, ‘Arop

Tokwae, mao te wae 200 kina samp yak námpono.'

²⁶ Aerapo maok, kingo sérrá, 'Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono warko ankwap mént nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nánko te, ono fwap maomp yaekamp warko pwarokwap nanampon. ²⁷ Aeno arop onan 'King yakria yinan taokeyak mono' ria paokopnap arop fárákap te yumo am arop éréképá koropea onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.'"

**Jisas king niampia
Jerusalem mek pokámp kar**

*Matyu 21:1-11; Mak
11:1-11; Jon 12:12-19*

²⁸ Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia pok. ²⁹ Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae fik am fek námoku éréképá yárákimp arop yaworanmékir tirá kérépria ³⁰ sérrá, "Yumokir pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárank oukoumwan arop am fek tank moinap nap-topok tokorop tenap yak nánko te, táman aokorop-pwarareaka warámpea koropenke. ³¹ Tá arop yumwan nkea 'Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?'rá turunk napo te, yumo nopok pwarokwaprá sérrá, 'Yinomp Arop Tokwaerao mént tére naenámpo'rá sér kip.'"

³² Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor akwapea Jisaso sérimpaok am donki wae nke. ³³ Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokorop-pwarepo maok, am donkiramp narop-war nkeaka, am arop yaworan turunkrá,

"Yumo te apae neria am donki soup aokorop-pwar repe?" ³⁴ Aerapo, arop yaworao sérrá, "Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpo."

³⁵ Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koropea Jisas yak námp fekia maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank. ³⁶⁻³⁷ Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwaek pikánko, koumteouráp aropao nkeaka, Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwaeak yunkrá tukup. Aenapo maok, Jisaso am yumuntukaok akwap naenámpo maok, maomp wakmwaek tukupnap arop kápae karerao kor Kwaromp kárákáre manénkir yénk nánko, nke konap mént ninikia maok, Kwarén warákára waeria maok, Kwaromp e narek sampok. ³⁸ Aeria maok, tékén wumwi kar fek sérarrá, "Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King táman ourour tokwae sánkano!

Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak námpono.

Nomo Kwaromp eran saráp sámpea narek karaok samp yakáp mwaro!" ^w

³⁹ Aerapo, Farisi ankwap fárákap am koumteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá, "Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yopora! Am fárákap take pourouráp kar sér te mono." ^{x40} Tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono yumwan sénampono: Ae te mámara arop fárákap kar tákap mo napo te, yumwiraó námoku Kwaromp e sakaprá warákár mwanapono."

Jisaso Jerusalemantá émimp kar

⁴¹ Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka,

Jerusalemantá émria ⁴²sérrá, “Jerusalem e! Onomp ninik te, mámá yae fek ankank amwan yae-párák yaewour nanko yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank te mek wouroumpyek nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ^{y43}Amo wawae: Wakmwaek ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp arop koropea amwan saokor-yakáprá, yár firi ponankor ikir-yakáp mwanape. ⁴⁴Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi ankwap ankárankao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri sir mwanapon.”

**Jisaso lotu nap tokwae mek
mani térenap aropan
yéréperá kérépámp kar**

*Matyu 21:12-17; Mak
11:15-19; Jon 2:13-17*

⁴⁵Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ofa sánk mwanapria sipsipráp antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti. Aenapo, yéréperá kérépria, ⁴⁶am fárákapan sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpan maok, yumo mákia arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me niampi pap nape!”

⁴⁷Jisaso am lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar farákáp saráp yak námpanotá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá arop taokeyakáp konap arop fárákap, makia

Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae kup oupourouk. ⁴⁸Aeapan maok, koumteouráp arop ponankor kárákáre fek Jisasomp kar wa napantá maok, am arop taokeyakáp konap arop fárákapao man mwanap mwae kup nke mo nap kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. ^z

**Arop fárákap Jisasén ‘Wa kárákáre
sánk námpono?’rá turunknap kar**

20 Ankwap kumuruk Jisaso lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan Kwaromp Kwapwe Kare Kar yénkrá farákáp. Aenángo maok, pris tokwae, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop makia Jisasnámпок korop. ²Koropea maok, Jisasén turunkrá, “Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárákáre sánk tenánko, tére napon? Yinan sérae.” ³Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono kuri yumwan ankárankamp ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo. ⁴Jono arop ént mek néri námpp te, yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

⁵Aeránko maok, am arop fákáreráo kor námoku téréménkrá sérarrá, “Nomo ‘Kwaromp ankankono’rá sénánko te, námwan ‘Ae te yumo apaerá Jono sérinámpp kar mér mo napono?’rá sérantáno. ⁶Tá nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te, am arop fárákapao Jon te profetonorá mér kárákáre napara, nomwan yumwi fek yérenkép mwanape.” ⁷Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, “Yino te Jon arop ént mek néri námpp te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane.”

⁸Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te ono yumwan sér mono.”

**Juda fian taokeyak konap
aropamp wounáp kar**

Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12

⁹Jisaso koumteouráp aropan wounáp kar arakrá sér, “Arop ankárankao wain yopwar yimpea pwarará maok, am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea ankwap némpouk tokwaeri ke fek yak. ¹⁰Aea maok, am wain ki yápaenánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap arop sámp-kérép. Aenámpan maok, am mek térenap arop fárákapao man fukia yérépea kwaporok sámp-kérép. ¹¹Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sámp-kérép. Aenámpan maok, man kor pwarápaesánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap. ¹²Tá warko tére arop yininkan sámp-kérépánko, man kor taknámputukia ek yérépe.

¹³Aeapantá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok, ‘Onomp poumou-táráp ankárank ono warákár tokwae namp man sámp-kérép nanko te, fwap maomp kar wa te mokop mwanape?’

¹⁴Aeriaka man sámp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor am tárápan nkea námoku kok sérrá, ‘Nko arop korop námputukie waeman naropwaromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank waeman ponankor sámp naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea papria maok, nomoku má yopwar má sámp mwanámpono.’

¹⁵Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.

Aenapo yumo ník nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop naenámpon? ¹⁶Mao te koroepa am yopwar taokeyakaprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon.” Aerá séránko, am arop ponankor am kar wawia maok, “Wi! Mao tak te mono.”

¹⁷Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, “Kwaromp Buk fek yaknámputukia arakrá sér, ‘Mamá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek nap kárákáre yak naenámputukia yumwi kwapwe yak námpon.’ ^{a18}Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikirip nap te, kour ták-ták-faokoria tank naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk piká párákapea anámputukia te, kour ponankor sokwapá pap naerámpon.” ^b

¹⁹Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae fákárerao kor Jisaso wounáp kar sérámputukia am wae wawia méria maok, námoku ninikrá, máte waeman yinan sénámputukia karenoria fápárámpurá man wae sámp mwaria. Aenapan maok, warko maomp kar wanap aropan apáputukia pwararapono. ^c

**Jisasén ‘Nomo fwap Sisarén
takis sánk mwanámputukia ni mo
nie?’rá turunkiap kar**

Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

²⁰Am arop fárákapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap fárákapan, tukupea páráknámputukia paokoprá Jisas térenámputukia yurukupenkria

^a20:17 Sng 118:22

^b20:18 Ais 8:14-15

^c20:19 Lu 19:47-48

tirá kérép. Aenapo am fárákap kwekárrá, Jisasomp kar wa mwar kar nap ni-amprá paokop. Am fárákap Jisas te mokope kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man kot naenámpria poupwékáp kar séran napon. ²¹ Am fárákapao Jisasén turunkrá, “Amo tisa yakrá téleriaka arop kar farákáp nap te yae-párák kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá farákáp konapono. ²² Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénámp ni mo nie?” ²³ Aerapo, Jisas am fárákapamp poupwékáp ninik te wae mér námp kwamp maok, am fárákapan sérrá, ²⁴ “Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te Sisarompono.”

²⁵ Aerapo maok, Jiaso sérrá, “Sisarompao nánko te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip.”

²⁶ Jiaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok, apae maomp kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea kot mwanámpanápe wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop ferámp mwanap Jisasén turunkiap kar

Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

²⁷ Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fárámp naenámp pourou mono. Aerá ninik-

nap Sadyusi ankwap fárákap Jisasnám-pok korop. ²⁸ Aea maok, am fárákapao Jisasén sérrá, “Tisa, wokwaek kar Moses kumwiaka nomwan sérrá, ‘Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp moiteaka sumpwi nánko te, warko nánaerao am yupu sámpeanáko, tárápu tianánko te, am sumpwinámp naeramp weri mek yakáp mwanapon.’ ^{d29} Ae te fákánek mwearoao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi yakrá, sumpwi. ³⁰ Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi. ³¹ Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mwearo te takrá tukupea ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo, ³² am yupurao kor wakmwaek sumpwi. ³³ Am fákánek mwearoao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap te, nánkár wakmwaek sumpwianap arop ferámppeanap ke fek te, mao wamp yupu kare yak naenámpon?”

³⁴ Aerapo Jiaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan apárok yiki yakápnap ke fek te, poumarop fwap yupu sámpá, yupurao kor fwap poumou nap mek tank naenámpon. ³⁵ Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap ferámpea kák naenámp pwinámp arop fárákap te yámar mek yiki yakáp nap fek te, yupu sámp mono. ³⁶ Am fákáre te Kwaro apár me mekamp ferámpea kák nánko, Kwaromp tárápu yakáp napara, warko sumpwi mono. Ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapono. ³⁷ Moseso kor, sumpwinap arop te warko ferámp mwanaprá nomwan farákápámpon. Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank námp fek, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp Kwarono.’ ^{e38} Tá taknámp, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki yakápnap arop fárákapamp Kwarono. Pourou te

^d20:28 Lo 25:5 ^e20:37 Kis 3:6

sumpwi napao maok, Kwaro nke námƿ fek te ponankor yiki yakáp naponon.”

³⁹ Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp konap arop ankwap fárakapao wawiaka sérrá, “Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare námponon.” ⁴⁰ Aeriaka pwarará maok, warko turunk mwarea kapao pwarápae nap kwamp apápria pwararapono.

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar

Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

⁴¹ Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, “Ae te mokopiaka ‘Krais te Devito yakámp fi mekamp aropono’rá sénaponon? ⁴² Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá, ‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá,

“Amo te onomp yae-párak mwaek tanke napo,

⁴³ nánkár wakmwaek amwan yorowar i konap aropan

waráp yae ankore mek párapok tenanko, yakáp mwanaponon.”^f

⁴⁴ Devit námoku Kraisén ‘Onomp Tokwae Kar’rá sénámpao maok, mao te mokopia warko Devitomp ounáp yak námponon?”

Lo kar mérnep aropamp ninik

Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

⁴⁵ Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas sérámp kar wará yakápao maok, tá warko Jisaso námoku éréképá yárapok arop fárakapan sérrá, ⁴⁶ “Yumo te kar yénkrá farákáp konap arop fárakapan fwapnae karia mér kip: Am fárakap te youén táman, arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek képéri pwateaka paokopria,

arop kroupoukour nap mek tukup napo, námwan kápae kare aropao warákária me pakárápra ‘Gude’rá séránaƿon kar i konaponon. Tá ankwap te, arop námwan nkeanáponoria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te, fir kékérou nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp sia fek tukupea tankáp konaponon. ⁴⁷ Tá am fárakap kae koumteouan poupwekápra maomp nap mekamp ankank ponankor ti konaponon. Tá ankwap te, náráp am ninik oupoupourrá, arop námwan nkeanáponoria yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i konaponon. Ae konapan maok, nánkár kotnap ke fek te am fárakap te yoporop touwe tokwae sámp mwanaponon.”

Ankank moráp yupu Kwarén ofa sánkámp kar

21 Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énoukoupra yakria nke nánko maok, mani tokwaeráp arop fárakapao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp bokis mek épér. ² Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae yupu ankwap mani mo námƿao maok, mani kánanke anánkamp támao mwanan sanoroepa bokis mek sir. ³ Aenánko maok, Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare sénampon: Mámá mani monámp kae yupu mani tokwae kar sirarea arop ankwap fárakapao sinapan kwe-pwarámponon. ⁸⁴ Am kápae kare arop fárakap te mani kápae kare ankwapmwaek tank nánko, ankwapmwaek mwar Kwarén sánk naponon. Aeno mámá kae yupu te fir sámpá fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao maok, ankár ponankor sinámponon.”

Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar

Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13

⁵Arop ankwap fárakap lotu nap tokwae táman sérarrá: “Arop fárakapao kwapwe kare yumwi, tá nkwakwe make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok nénk nap tia am nap moporia pwate napon.” Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, ⁶“Mámá ankank yumo oukoumwan nke nap te nánkáráp ankwap ke fek te am nap mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank mono. Am te ponankor aropao momontokoria apárok sir mwanapon.” ^h

⁷Aeránko maok, am arop fárakapao Jisasén turunkrá, “Tisa, moko ke fek am ankank korop naenámpon? Apae ankank manénkir korop nánko, yino táman méria, am ankank korop naenámp ke te wae wonae fekáneria ninik mwanámpon?” ⁸Jisaso sérrá, “Yumo fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao poupwekáp mwanape. Am te apae riteanápe ‘Námo te am arop támaono’rá séria, ‘Pwarnámp ke oukoumwan wae wonae fik korop námpono’rá sénapo te, yumo táman wawia maomp weaok mwae tukup kwapon. ⁹Tá nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá yorowar tokwae nap kar waria te, yumo apáp tirinkria kour me woukouri kwapon. Am ankank te wae manmékir korop námpao maok, pwar naenámp yae te oukoumwan tamak korop mono.”

¹⁰Tá mao warko sérrá, “Arop ankwap firao ankwap fi aropan yorowar, tá ankwap kingomp fákárerao ankwap kingomp fákáreran yorowar mwanapon. ¹¹Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare apárok yae-porokwe tokwae korop, touwe tokwae korop naerám-

pon. Aeria yumo nke napo, yámar mek nkwakwe make mwar pourouráp ankank koropánkria yumwan apáp tokwae sánk naeane.

¹²Aeno manénkir te am ankank oukoumwan korop mo nánko, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, yumwan ti-fápákampria ti-yampourou mwanape. Yumwan lotu nap mek kotia kalabus nap mek kák mwanape. Tá king ntia gavmanomp yi mek éréképá tukupea kot mwanape. ¹³Yumwan am tak nap te yumo fwap Kwaromp Kar fárakáp mwanap mwae kup támaono. ¹⁴Aenámpara, yumo, am fárakapan nopok kar sér mwanámp nánap mwarrá niniki kwapon. ¹⁵Waeman fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan yonkwae kour nénk nanampon. Aenanko kápae kare arop yumwan yoporap te, ono yumwan sánknamp karan ták-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ⁱ

¹⁶Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi arop, nouroup fárakap, mao kuri yumwan yopor aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo, ankwap fárakap yumo ou mekamp tirá wour mwarea napon. ¹⁷Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, arop ponankor yumwan kokwarokria napon. ¹⁸Táte yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp kwaporok moyak mono. ¹⁹Aenámpara, yumo kárakáre fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá yakáp mwanap sámp mwanapon.”

Jisaso ‘Jerusalem kwatae pap mwanap’rá sénámp kar

Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

²⁰Tá Jisas ankwap kar sérrá, “Aeno táte nánkár yumo nke napo, ami fákáre koroepa Jerusalem sámp-saokor

^h21:6 Lu 19:43-44 ⁱ21:15 Lu 12:11-12

napo te, yumo táman mér kip: Taun souroumpour mwanap ke te wae wonae fik námpon. ^{j21} Am ke fek te arop fárakap apár Judia mek yakáp nap te ankár pirikimpea you mek pok mwarea napon. Tá arop fárakap Jerusalem mek yakáp nap ankár am taun pwararea ankwapok pirikimpá tukup mwarea napon. Tá arop ankwap fárakap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem mek te tukup mo kareno. ²² Am ke te Kwaro sokoronap arop fárakapan nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námp kare kar korop naenámpon. ^{k23} Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon. ²⁴ Ankwap fárakap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárakap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárakapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro ‘Wae támaono’rá sénámp fek pwar mwanapon.”¹

‘Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp’rá sénámp kar

Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

²⁵ Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Pwarnámp yae korop naeria nánko, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nánko, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nánko, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foforia apáp

tirinka wae mwanapono. ²⁶ Am ankank apárok korop naerianánko, kápae kare koumteouráp arop ninikria apáp tirinkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ^{m27} Am ankank koropea pwaránk, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárakáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nánko, nke mwanapon. ⁿ²⁸ Am ankank fi yokorrá korop nánko, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon.”

Yao fikan wounápnámp kar

Matyu 24:32-35

²⁹ Tá warko am fárakapan wounáp kar arakrá sér, “Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke. ³⁰ Táte yumo nke napo, pwae páre nánko te, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpo’rá sér i konapon. ³¹ Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nánko te, yumo wae mér mwanapono: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.

³² Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárakap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop naenámpon. ³³ Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpon. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono.”

Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárakapan ‘mér kip’rá sénámp kar

³⁴ “Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fir kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan

saráp ninik tokwae mwanape. Take ninik támao yumwan oupoupouri fákeyak nánko te, am Arop Tokwae koropnám yae te koupour kar koropria, ³⁵ aopwerao kouan porokwap konám niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnep arop fi ponankoran korop naenámpon. ³⁶ Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárakáre sánk naenámpon. Aeria maok, yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Táráp yumwan yurukup naenám fek yumo pwarápa mo, fwap fokopeyakáp mwanapon.” Jisas aerá séri pwara námpon. ^o

³⁷ Am yinink kumuri yak nám fek te, Jisas koumteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono. ³⁸ Aenánko kápae kare koumteouráp arop te koumounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konapono.

Judas Jisasén outirimp kar

22 Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nánko, ^{p2} pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop farákap mao Jisasén farop mwaria napao maok, koumteouráp arop farákapao nkeantánia apáprá kánánkám mokopia farop mwanámpria mwae kup oupouourouk.

³ Satano akwapea Judas, ankwap e Iskariot, maomp ninik mek noumpouk-oup. Am Judas te Jisas éréképá yarak i konám éntér-sámpramp arop farákap ou mekamp. ^{q4} Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae

taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop farákapamp yae sánk naenámpan sérarrá am naenám mwae kup oupouourouk. ⁵ Aenánko maok, am arop farákapao warákáránkia maok, ‘Fwap anwan mani sánk mwanámprá sér. ⁶ Aenapo maok, Judas am farákapamp kar wawia ‘Fwapono’rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am farákapamp yae Jisas sámp-sánk nanampria mwae yororia yépék.

Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar

Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16

⁷ Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon. ⁸ Aenámpan tá Jisaso Pita ntia Jonén tirá kéréprá, “Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpon.” ⁹ Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, “Amo nik nap te, yino maok nánap nenempon?” ¹⁰ Mao am arop yaworan sérrá, “Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yinkípea férek papea ¹ samprá akwap nám yumwan mwaeak kikip naenámpon. Aenánko, yumo mao akwapnám nap mek am mek maomp wakmwaeak akwap kip. ¹¹ Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, ‘Amwan yinomp Tisa sérrá, “Námo náráp éréképá yarak i konamp arop farákapént Pasova fir fánanamp nap aokore te maok yak námpon?” ¹² Aerá turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae káká-narráp tankáp i konap fae ankank tankáp námpráp yénkép nánko, yumo am mek Pasova fir nánap kip.” ¹³ Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok

^o21:36 Ro 13:10-14 ^{p2}22:1 Kis 12:21-27 ^{q22:3} Jo 13:2

^r22:10 Mak 14:13 fekamp kar fi fek nkeae.

taknámpia maok, wae Pasova fir nánapi pwar.

Jisaso éréképea yárah i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar

Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25

¹⁴ Am fár mwanap ke korop nánko, Jisas náráp éréképea yárah i konámp aposelént fár mwaria tankáp. ¹⁵ Aeria mao am fárákapan sérrá, “Ono nánkár wakmwaek te touwe tokwae sámp nanampara, manmékir yumont mámá Yae Tokwae fek Pasova fir fáneria warákár tokwae nampono. ¹⁶ Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fir fár mono akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke fek am Pasova fánámp fi kare érik koropnámp ke fek fánanampon.”

¹⁷ Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárákapan sérrá, “Yumo má sámpea ou fáparákaprá fárenke. ¹⁸ Ono yumwan sénampon: Ono te oukoumwanía nánkáráp kor wain ént fár mono, akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke korop námp fek fánanampon.” ¹⁹ Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia pwarará, fopwaria am fárákapan nénkria maok, sérrá, “Mámá te onomp pourounono. Ono yumwan yaewour naenámpria nénk nampon. Kápae kare por yumo takria onan ninik kip.” ²⁰ Pasova fir ponankor fépéria pwarapo, tá taknámp ankwap wainráp kapan kor takrá sér, “Mámá wain te onokump yiri fek kontrak wourékam papea pwar namp wounápono. Aeriaka am yiri te yiráp por kwarákárria yumwan yamokwap námpon. ²¹ Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naerianámp te onont mámá kákánar fek

fárrá tank námpon. ²² Aenámpan maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenámpaok akwap naenámp. Aeno man yopor aropamp yaek sánknámp aropao maok, mao te koupouteane!” ²³ Mao aerá sénánko maok, am arop fárákap námoku kok turunkuprá, ‘Ae te wa mokop tak kun?’rá sérar.

‘Wa mokop tokwae karonó’rá sérarnap kar

²⁴ Táte warko Jisaso éréképea yárah i konámp arop fárákap námoku ou mek táman kar yorowarrá, ‘Wa mokop nomp tokwae kar yak naenámp?’rá sérar. ²⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Mámá apárokamp king tokwae te kárákáre tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárákapao, mao te arop yaewour kwapwe konámp-prá ninik mwanapria napon. ²⁶ Aeno yumo te takrá niniki kwaponno. Yumo ou mek arop tokwae kar yak naerianámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá yumwan taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenámp tére arop niampi yak naenámp. ²⁷ Ae te wa tokwae karonó? Arop tankrá fir fánámp ni, nopok tére arop fir nánapi sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fir fánámp támao maok, tokwae karonó. Aeno ono yumo ou mek yak namp te, tére arop arákarea yumwan yaewour nampon. ^{wx}

²⁸ Ono wokwae nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan pwarará pirikimpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon. ²⁹ Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárákáre sámp námpan, tá taknámp ono am kárákáre yumwan nénk nampon. ³⁰ Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap

^{22:20} Jer 31:31-34 ^{22:21} Sng 41:9; Jo 13:21-22 ^{22:22} Ap 2:23

^{22:26} 1 Pi 5:1-5 ^{22:27} Mt 20:25-28 ^{22:27} Jo 13:12-15

onomp kákáñar fek fir fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi mekamp koumteouráp arop fárákapan yurukup mwanap arop fárákapan yakáp mwanapon.”^{y z}

**Jisaso ‘Pita námwan younkwe
sinaean’rá sénámp kar**

*Matyu 26:31-35; Mak
14:27-31; Jon 13:36-38*

³¹ Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, “Saimon, Saimon, wawae! Kwaro takanorianánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa mokop Kwarén pwaran nke nae ritea yumwan yampourou naeria waeane.^{a32} Aenámpan maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo onan mérap te onan ankár pwarará akwap mono. Warko wakmwaek arákarrá ononampok koropria waráp ankwapyaenápen kárákáre sánk nanapon.”^b

³³ Aeránko, nopok Pita man sérrá, “Tokwae Kar, ono te waeman amwan fákapia te, onan méntér fákapan mwanapia nánap nampon. Tá ono waeman amont sumpwi nanampria nánap nampon.”³⁴ Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, “Pita, ono amwan sénampon: Mámá kumuruk oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námpp fek, amo yinink por onan te ‘Mér mo nampono’rá sénae rapon.”

**Jisas náráp éréképá yárák
i konámp arop fárákapan
‘Mér kip’rá sénámp kar**

³⁵ Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaek ono yumwan tirá kérépanko tukupap fek te paus mani, brasbel,

su, aráte ti-tukup moiapon. Am ke fek te yumo ankank ankwap moiap ni, fwap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapano sérrá, “Mono.”^{c36} Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan te arop maomp paus mani tank nánko te, sámpp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo námpp kwamp te, náráp waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat ankárnk sámpp kun.³⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér, ‘Kwatae ninikráp arop ou mek tapokwapá kouroump napon.’ Ono yumwan sénampon: Kwaromp Buk fekamp onan sénámp profet kar waeman ankár korop naenámp.”^{d38} Aeránko nopok am fárákapano sérrá, “Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae bainat anánkaopwe tank námppon.” Jisaso am fárákapan sérrá, “Aenángo te wae támaono.”

**Jisaso Oliv Faonkwek
kar toropwapimp kar**

Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42

³⁹ Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaek i konámpnámpp taknámpp náráp éréképá yárák i konámp arop fárákapan éréképea akwap.⁴⁰ Akwapea am fekria am fárákapan sérrá, “Yumwan Satano poupweká pantáno. Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenámp.”⁴¹ Aeria maok, mao am fárákapan am fek párapokprá panek tae morok 30 mita fek akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér,⁴² “Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sápp mwanap má sámppsinanapon. Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwapono. Mono. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.”

^y22:30 Mt 19:28 ^z22:30 2 Ti 2:12 ^a22:31 Jop 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8 ^b22:32 Jo 17:9,11,15; 21:15-17 ^c22:35 Lu 9:3
^d22:37 Ais 53:12; Lu 22:32-33

⁴³ Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankáránkamp maonámpok koro-pea man kárákáre sánk. ⁴⁴ Jisaso am touwe sámp naenámp táman yonkwae sakáp tokwaeria kárákáre fek Kwarén kar toropwap. Aenángo maok, maomp pouroukamp fápáre te yiri niampria apárok firikip pikrink.

⁴⁵ Mao Kwarén séria pwarará fokopeyakea maok, akwapea éréképá yárok i konámp arop fárákapan nke nánko, am fárákap te ankank kwatae Jisasomp pourouk korop naenámp táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe nánko, pampi yakáp. ⁴⁶ Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apaerá pamp rape? Yumo fárámpea Kwarén sérenke. Takria Satanomp ninik koroepa yumwan sámp nánko, kwatae ninik fek tukup mwanape.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

⁴⁷ Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou wae korop. Aenapo am arop Judas, mao te am éntér-sámpramp éréképá yárok i konámp ou mekampao maok, mao mekia am fárákapan mwae yénképrá korop. Mao koroepa Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur naeria. ⁴⁸ Aenángo maok, Jisaso man sérrá, “Judas, amo Aropamp Táráp kwekárá koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?”

⁴⁹ Am éréképá yárok i konámp arop fárákap Jisasént yakápi napao, Jisasén sérrá, “Amo ninik nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporrá épér mwanámp nie?” ⁵⁰ Takria maok, arop ankáránkamp am ou mekampao bainat ér-sámprá

pris taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sirrampweria yae-párák mwaekamp woupwi kor mwar aop-sinánko piká párákap. ⁵¹ Aenángo, Jisaso nkea sérrá, “Amo nopok i konap ninik te ankár pwarae!” Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámprá kirimpá pwar nánko, warko wae kwapwe kare yak.

⁵² Aenángo, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap man sámp mwaria korop nap táman sérrá, “Yumo baina-tráp yaopwae tia yorowarinámp aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape?” ⁵³ Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak namp fek te, yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan mámá ke fek yiráp kerao korop námpon. Oukoumwan mámá fae tákáre ke fek kirikipamp kárákáreráo kwe-pwar námpon.”^e

Pita ‘Jisasén mér mono’rá sénámp kar

Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

⁵⁴ Aerá séri pwaránko, Jisasén wae sámpea tukup. Man warámp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap mek napo, Pita te am fárákapamp wakmwaek kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak. ⁵⁵ Arop ankwap fárákapao pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwa-tea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank. ⁵⁶ Aenángo, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énounkoupia am arop fárákapan sérrá, “Mámá aropao kor Jisasént yak námpono.” ⁵⁷ Aeránko maok, nopok Pita sérrá, “Mono! Ono am arop te mér mo nampono.” ⁵⁸ Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko

arop ankwap ankárankampao man nkea sérrá, “Amo kuri amo maomp firáp arop támaono.” Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, “Ono maomp firáp arop te mono.”⁵⁹ Tá wakmwaek ankárankamp ke akwap tenánko, arop ankwap am tankápnarop arop fárákapan tékén sérrá, “Kare karon. Mámá aropao kor méntér yak námpon.” Mao te Galili mekamp aropono.”⁶⁰ Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, “Ono amo sénap kar am te mér mo nampon.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.⁶¹ Aenánko maok, Jisasó kotrá yak námpeknám mankrá sámp-arákarrá Pitan tokoreyak nánko, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am ninik. Wokwaek mao sérrá, ‘Mámá kumuruk oukoumwan kakaruk fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, “Ono Jisas te mér mo nampono”rá sénanap’ rimp kar warko ninik.⁶² Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwae touwe tokwaeria éma wae.

**Rom mekamp soldia fákáre
Jisasén wouroumprá
amomoránkria porokwapnap kar**

*Matyu 26:57-58; Mak
14:55-64; Jon 18:12-14,19-24*

⁶³ Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre †man wouroump séria man yae fek fukiapon.⁶⁴ Am fárákap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, “Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?”⁶⁵ Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérriapon.

**Jisasén Kaunsilo nke
námpe fek kotiap kar**

Matyu 26:59-66

⁶⁶ Tá warko wakmwaek yámar aok nánko, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre kouponour napo, arop ankwap fárákapao Jisasén warámpea am Kaunsil †fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá,⁶⁷ “Amo yinan sérae: Amo te Kraisi ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jisasó am fárákapan sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumó mér mo mwarea napon.⁶⁸ Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumó onomp kar pwarokwaprá sérmono.⁶⁹ Táte oukoumwanianánkarap wakmwaek Aropamp Táráp Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yae-párak mwaek tank naenampon.”^h

⁷⁰ Aeránko maok, am fárákap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napa, amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárákapan sérrá, “Yumoku támao takrá sénapon.”⁷¹ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa mwaria yépék mwanámpanáp? Wae-man námokuráp táp meknámpe mámá kar sénánko, nomo wa námpono.”

**Jisasén Pailato nke námpe
fek santukupá kotiap kar**

23 Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatonámpok Jisas warámpá tukup.² Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nánko, mámá arop te Juda fi yino i konámpe ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono

†**22:63** ‘Rom mekamp soldia fákáre’rá sénámpe te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 73 fek nkeampo.

‡**22:66** ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.

†**22:61** Lu 22:34

‡**22:67** Jo 10:24-26

^h**22:69** Ap 7:56

támao ono Kraís, ono Kingono'rá sér i konámpono. Tá yino Sísarén takís sánk mwarianánko te, mao taokor konámpono.”¹³ Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao amo takrá sér rape.”⁴ Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono te mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.”⁵ Aeránko, tá nopok am fárákapaok kar kárákáre fek sérrá, “Mao mámá Judia apár mekmwaekamp arop fárákapan kar yénkrá farákáp nánko, arop ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak námpe te apár Galili meknámpia koroepa mapék námpon.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

⁶ Pailato am kar wawia am fárákapan turunkrá, “Mámá arop te Galili mekamp nie?”⁷ Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnám apár mekampono'rá sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto kor Jerusalem mek yak.

⁸ Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékír Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárákáre yénkép nánko, man nke nae karrá yakámpon. ⁹ Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo. ¹⁰ Pris tokwae fákáre ntia lo mérnáp tisa fákáre koroepa wonae fik yakáprá Jisasén tékén sérarrá, kotiapono. ¹¹ Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén wouroumprá amomoránkiapono. Aea maok, Heroto séránko kingo

yirimp konámp niamp waempyam kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirimpea Pailatonámpok arákarrá sámp-kérépapono. ¹² Wokwae te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan am ke fek te nonopok nouroup nepono.

Pailato ‘Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámp kar

Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

¹³ Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop ponankor wumwi nánko, koroepa koupoukour. ¹⁴ Aenapo, mao am fárákapan sérrá, “Yumo ononámpok mámá arop warámpá koroepa sérrá, ‘Mao aropamp ninik sámpá yampourou námpe'rá sénapan maok, yumoku kareao wa nap fek turunki nampono. Yumo wawenk: Ono mámá aropan am fek kotnap ankank te nke mo kar nampon. ¹⁵ Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá sámp-kérép námpon. Nomo mámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare námpono. ¹⁶ Aenámpara, ono soldia fákáreran sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek táraporea sámp-kérépanápono.” ¹⁷ (Juda fi te arak i konapona: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae korop námpe fek te Pailato fákápá yaknámpe arop aokorop-pwarará, amwar sámp-kérép nánko, akwap konámpono.)

¹⁸ Táte koumteouráp arop fárákapan ponankor tékén sérrá, “Am arop te sumpwi papria, Barabasén yinonámpok sámp-kérépae.” ¹⁹ (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan sámp-wouroumpeanánko, am fek man sámpea fákápá pap napon.) ²⁰ Warko Pailato ‘Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae'rá sénánko maok, ²¹ tá am

fárákap tékén wumwi kar fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

²²Táte warko Pailato am fárákapan yininkan sérrá, “Am te apae riteanono? Am arop te apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi naenámp ankank te kánanke nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain tákáre tokoropramp paok fek fukia sámp-kérépanápono.”

²³Aenángo maok, am fárákapao ‘Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupenke’ ria tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok sámp-anámp. ²⁴Aenapantá maok, Pailato wampweria am fárákapao sénapaokria ‘Takenk’rá sérimpono. ²⁵Koumteouráp arop fárákap am fákápá yaknámp arop, warko warámp mwarria wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap porokwapea sumpwi papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop fárákapamp karwaokria Jisasén soldia fákáreramp yae sánkámpono.

**Rom mekamp soldia
fákáre Jisasén yaopwae
porokopramp fek arápap kar**

*Matyu 27:32-44; Mak
15:31-32; Jon 19:17-24*

²⁶Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará Jisasén warámpá tukup. Takria mwaeao nke napo, arop Sairini mekamp Saimon Jerusalem mek akwap naeria korop. Aenángo, man sámpea fákeyakáprá sérrá, ‘Jisasén am fek pukup mwanap yaopwae mao námoku samp námp mómá amo man yaewourrá sampae’ ria fopwaok. Aenapo, mao am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

²⁷Tak napo, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, koumteou ankwap fárákap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup. ²⁸Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am koumteouran sérrá, “Jerusalem mekamp koumteou, yumo te onantá éménki kwapono. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo. ²⁹Am te apae riteanápe, nánkár wakmwaek ankwap ke fek kápae kwatae korop naenámpo. Am ke fek koumteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárákap fwap warákár mwanapono. ³⁰Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nánko, koupour sumpwi mwarria am arop fárákapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupa yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tarápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’ ^{k31}Oukoumwan yao yiki yak námp niamp yae-párak kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwaek am fárákap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanapono.”

³²Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwarria éréképá tukup. ³³Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párak mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaeakia pukupá pwar. ³⁴Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárákapamp kwatae ninik tirá

épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria naponon.” Táte soldia fákáre Jisaso yirimp konámp waempyam ankank ti mwaria satu pilaiapono. ¹³⁵Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárákapan yaewour i konámpono. Táte kare, Kraiso námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” ^m

³⁶Soldia fákárerao kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwaria, wonae fik korop. ³⁷Tá am fárákapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwapono, amoku waráp pourou yaewourae.” ⁿ³⁸Táte Jisas me kor páte yaknámp yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Mámá te Juda firamp Kingono.”

³⁹Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárankao Jisasén wouroumprá sérrá, “Amo te Kraiso nie? Amo takanáno te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.” ⁴⁰⁻⁴¹Aeránko maok, táte ankwapao am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnám niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nempono. Aeno mámá arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk naponon. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák naponon?” ⁴²Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikampo.”

⁴³Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampono: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanapono.”

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

⁴⁴Oukoumwan yámar kuk nánko, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár oupouroupea yakrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ⁴⁵Aenáno, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare ménki fek nánkáráp tenapo yak konámp waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaek peari yak. ^p

⁴⁶Aenáno, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. ^q

⁴⁷Aenáno maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karonon! Mámá arop máte yae-párák kare aroponon!”

⁴⁸Táte kápae kare koumteouráp arop koropea tokoreyakáp napo, am ankank korop nánko nkea, apae mao yae-párák kare arop sumpwi papeanoria námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaerá náráp nap mekmwaek turukump.

⁴⁹Tá Jisasomp nouroup ankwap fárákap ntia koumteou ankwap fárákap apár Galili meknám fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápae kare ankank Jisas sumpwi námmp fek koropánk námmp am nke naponon.

^{123:34} Sng 22:18; Mt 5:44

^{m23:35} Sng 22:7-8

^{n23:37} Sng 69:21

^{o23:44} Lu 18:31; Amo 8:9

^{p23:45} Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8

^{q23:46} Sng 31:5

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar

Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Juda apár mekamp taun Ari-matea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párak kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámpon. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárakapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon. ⁵²Am arop te Pailatonámpok akwapea, man ‘Jisasomp yákáre sámp nae’ ria sénánko Pailato ‘Takaerá sér. ⁵³Aenángo maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwaek yoroia pwtariap mek am mek pap. ⁵⁴Am yae Fraide te Sabat yae fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.

⁵⁵Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap kounteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono. ⁵⁶Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnámptaknám, Sabat yae fek anepériapono.

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

24 Sande fek kounteou nánákáre i konámp

wel ankank nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup. ²Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae arárakarrá koropea me fek nánkáráp tariap te am fek yak mono. ³Aenángo, am kounteou te me mek yinke nke napo maok, Jisas Tokwae Karamp yákáre te am mek tank mo. ⁴Aenángo, am kounteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te wae tákapa wae. ⁵Aenángo, am kounteou te apáp tirinkia me kor woukourrá apárok tokoreyakáp. Aenapo maok, am ensel yaworao am fárakapan sérrá, “Yumo apaeritea sumpwi pátenap meknámp fárámpea yiki yaknámpt aropan oupourouk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane! ⁶Yumo ankár wokwaek Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman warko ninik kipo. ⁷Mao yumwan arakrá sérimpon: ‘Arop fárakapao Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánkea napo, man yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp naenámp’rá séri námpono.”[†]

⁸Aerá sénepo maok, tá am kounteou fárakap wae Jisaso wokwaek sérimp kar am ninikria, ⁹wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yarak i konámp mom-sámpramp arop fárakap ntia arop ankwap fárakapan am kápae kare ankank nke nap táman farákáprá sériapono. ¹⁰Am kounteou fárakap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp éntupwar Maria mao yakáp napo, tá kounteou ankwap fárakapao kor méntér yakámpria aposel fákáreran am kar farákápapono. ¹¹Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik

[†]24:7 Lu 9:22; 18:31-33

[†]24:10 Lu 8:2-3; 23:49,55

te, am koumteou te náráp yi fek nke mono, kwaporok amorikamp karan sé-napan mpweria am fárákapamp kar wawia karenoria ninik moiapono. ¹² Aenapo, Pita fárámprá fárakop akwapea péri kor me mek woukoupeyakra nke nánko, Jisasén woukoupá papap waempyam mwar tank nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek arákarrá akwapria, am te mokopi námponorá ninik tokwaerá akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnámmp mwaeao k nkep kar

Mak 16:12-13

¹³ Am makár táman Jisaso éréképá yáarak i konámmp ou mekamp arop anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono. ¹⁴ Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnámmp ankank táman sérarrá, ¹⁵ námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop yaworan kikipia énéngi tapokwapea tukup. ¹⁶ Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri nke mono.

¹⁷ Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae karan sérarrá akwap repe?” Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakra yonkwae touweria maok, ¹⁸ Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kápa kare némpouk mwaeakamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápria am ankank ponankor mérapono. Ae te amo ankáránkampao am ke fek Jerusalem mek koropnámmp ankank mér mori kwapono?”

¹⁹ Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, “Am te apae

ankankono?” Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, “Mámá Nasaret mekamp Jisaséninap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námmp fek, tá arop fárákapao nke nap fek tére kárakáreria, kar kárakáre farákámp konámpono. ²⁰ Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakáp konap arop fákárerao Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénapo, taki naponno. ²¹ Aenapan maok, wokwaek te yino arakrá méri námpono: Am arop te Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te ará: Am ankank koropnámmp yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ²² Oukoumwan yinomp ou mekamp koumteou yinan korokopá pap naponno. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo, ²³ Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, ‘Yino ensel nke nánko, mao sérrá, “Jisas yiki yak námpono.”’ ²⁴ Aenapo, arop ankwap fárákap yino ou mekamp tukupea péri kor me mek nke napo, am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke naponno. Aenapan maok, mao karean te nke moi naponno.”

²⁵ Táte Jisas am arop yaworan sérrá, “Yiráp ninik te épérépria profet fákáreramp kar koupour kar mér mo nepono. ²⁶ Am te arakrá sériapono: ‘Krais te ankár manéngkir touwe sámpea, wakmwaek pokea Kwarént wae tokwae kwapwe fek tank naenámmp’ riapon.” ²⁷ Aerá séria maok, Moseso kumwinámmp kar feknámmpia akwapea, profet fákárerao kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákápria maok, Kwaromp Buk fek Jisas námoku karean sénámmp kar fi am ponankor farákámppono. ^w

^t24:20 Ap 13:27 ^u24:21 Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6 ^v24:23 Lu 24:1-11

^w24:27 Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21

²⁸Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria, Jisas te wae némp kámá-pwarará kánámpár akwap naeria námp niamp. ²⁹Aenámpantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, “Wae yámar porokor nánko, kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae.” Aerepo maok, Jisaso wae am arop yaworént nap mek akwap. ³⁰Tá wakmwaek tankáprá fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk. ³¹Aenángo am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas kwaporok am fek moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ^{x32}Aeria maok, námoku támao sérrá, “Wi! Nomo mwaeao korop námp fek nomwan kar farákáprá, Kwaromp Buk fek yaknámp ninik fi kor farákáprá sénánko, am ke fek táman nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono.”

³³Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámprá Jerusalem mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yáarak i konámp mom-sámpramp arop ntia maomp nouroup ankwap fárákap koupoukour tankáp napo, am mek akwap. ³⁴Aenepo maok, am fárákapao sérrá, “Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko fárámpeanánko, Saimono man wae nke námpono!” ³⁵Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeao nkenep kar am farákáp. Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Mao te pan fékéria yinan ti-sáp nánko, yino wae wuri nke nempon.”

Jisaso éréképá yáarak i konámp arop man nkeap kar

Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18;

Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

³⁶Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk fokopeyak. ³⁷Aenángo maok, am arop fárákap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp tirink. ³⁸Aenapo maok, Jisaso am fárákapan yoporrá, “Yumo apaeritea kokorokoria ninik tokwae rape? ³⁹Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk sámpá nkenke. Waemp te ononampnámp maknámp émiráp kour yak mono.” ⁴⁰Aerá séri pwarará, am fárákapan náráp pu kor yae kor yénkánko, ⁴¹am fárákap nkea warákáránk napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik tokwae. Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te fir tank mákáne?” ⁴²Aeránko éntékam tákare yankapramp sánk napo, ⁴³mao sámpea am fárákapao nke nap fek fár.

⁴⁴Aeria am fárákapan sérrá, “Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono yumwan wae sériamp támaono: ‘Kápae kare ankank wokwaek onan korop naenámpan Moseso kumwimp lo, tá profet fákárerao kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar am te waeman ankár take pourouráp korop naenámp’rá sériampon.” ⁴⁵Aerá sériaka, am fárákapao Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninik sámpanáponoria ^{y46}arakrá sér, “Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Krais te ankár touwe sámpea yinink kumur fek warko ankár apár me meknámp fárámpan naenámp. ⁴⁷⁻⁴⁸Aeanánko, maomp e fek arop fárákapao kápae kare arop firan kar farákáp napo, arop fárákap kwatae ninik pwarará, Kwaronámпок korop

napo, mao am fárakapamp kwatae ninik tirá épér naenampon. Onomp tére, onomp yárok ponankor yumo yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem meknámpia, ankwap némpouk mwaek am kar ponankor farákáprá paokop kipo. ⁴⁹Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámp-kérép nanampono. Aeno yumo ankár Jerusalem mek yakáprá yépék napo, am yámar mekamp kárakáre yiráp pourouk ékia woukoup naenampono.” ^z

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar

Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

⁵⁰Jisaso am fárakapan takrá séri pwarará, éréképá akwapea, némp

kánanke Betani mekria maok, am fárakapao yakápnap mwaek yae nareki fákeyakrá am fárakapan ourour nénk. ⁵¹Am ourour nénkrá yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek pok nánko, Jisas wae am fárakapan pwar. ⁵²Aenánko, am fárakap kwaráp torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae warákáránkia Jerusalem mek arári tukupaponno. ^{a53}Tá kápae kare por lotu nap tokwae mek yakáprá, Kwaromp e sakapiaponno.

Jono Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnám Kar

Jon te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinám buk fek te námokuráp e érik sér mono, ‘Arop ankáránkamp Jisaso man warákár karenám arop’rá sénámpon. Mao kumwimp buk ankwap te, yininkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenám Ankank Yénképnám Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, máma fákáreomékir buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te máma apár mekamp kourteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenám ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnám kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao aróp arákáranám kar

1 Me kour sik kar, Kwaro ponankor ankank oukoumwan yoro moup fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono. ^{b2} Me kour sik Kar te Kwarént yakámpono. ³ Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwae kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nángo forokorimpon. ^{c4} Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te kourteouráp aropamp ninik mek wae sankoropnám yiki yakono. ^{d5} Am wae te kirikip mek wae puri akwap konámpara, kirikip te

am waeran oupouroupea torokwari pap mono.

⁶ Kwaro arop ankáránk sámp-kérépám, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon. ⁷ Mao te am waeramp kar táman farákáp nángo, kourteouráp arop ponankor maoup kar wawia méranáponoria farákápnámpon. ⁸ Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon. ⁹ Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukoumwan te apárok ék námpon. ^e

¹⁰ Oukoumwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp kourteouráp arop fárakap te man mér mo napon. ^{f11} Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon. ¹² Aeno ankwap kourteouráp arop fárakap man warám nap te, am fárakap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárakáre nénk nángo, am fárakap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon. ^{g13} Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yiri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwae kamp mo, tá aropamp ninik fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maoup tárápu yakáp napon. ^h

¹⁴ Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maoup wae ntia kárakáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankáránkampamp Kwaro sámp-kérép nángo ék nám, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar ninik te maoup ninik mek saráp

^{b1:1} 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13 ^{c1:3} Kl 1:16-17; Hi 1:2 ^{d1:4} Jo 5:26 ^{e1:9} 5,9 Jo 8:12 ^{f1:10} Jo 17:25 ^{g1:12} Ga 3:26; Kl 2:6 ^{h1:13} Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23

top-pwarámpeyak námpon. ¹⁵Jono koumteouráp aropan wumwiria arakrá sér, “Mámá arop te ono yumwan wokwaek sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukoumwan korop mo nanko, mao te wokwaek kar yakámpon.”

¹⁶Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono. ¹⁷Tá kare, Kwaro nomp lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon. ¹⁸Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon. ^k

**Ént mek nér i konámp
Jono farákápámp kar**

Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18

¹⁹Juda poukeyak konap fákáreráo pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, “Amo kare te wa nape?”

²⁰Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, “Ono te Krais támao mono.” ²¹Aeránko maok man turunkrá, “Ae te amo Elaija nie?” Tá mao sérrá, “Mono.” “Ae te amo yino yépékrá yakápnámp profet nie?” Tá nopok mao sérrá, “Mono.” ¹²²Aeránko maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárákapapan amo nopok sénap kar tuku-

pea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?” ²³Aerapo maok, Jono sérrá, “Ono te am arop profet Aisaia sérrá, ‘Arop kar ankárankamp arop yak mo apár meknámp wumwiria sérrá, “Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk”rá sénaenámp’ rimp arop támaono.” ^m

²⁴Am arop fárákap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá, ²⁵“Amo te Krais mo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mámá koumteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?” ²⁶⁻²⁷Jono nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárákapapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwaek korop námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop ‘nanamp pwi mo nampono.” ⁿ²⁸Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkwanwaek fimwaekamp némp Betani mek yakrá am kar séria koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámpono.

**‘Jisas te Kwaromp Sipsip
Morok’rá sénámp kar**

²⁹Ankwap kumuruk, Jono nke nánko, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp koumteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámp. ^{o30}Am arop te ono wokwaek sérrá, ‘Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp

¹1:26-27 Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae.

¹1:14 Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14 ¹1:16 Ef 3:19 ^k1:18 Mt 11:27; Jo 6:46

¹1:21 Lo 18:15-18; Ap 3:22 ^m1:23 Ais 40:3 ⁿ1:26-27 Jo 1:33

^o1:29 Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19

támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukoumwan korop mo nanko, mao te manénkir me koum sik yakámpon. ³¹ Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampam maok, párák koropea Israel fi mekamp koumteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”

³² Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nánko nke nampon. ³³ Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámpkérép nánko, koropea am koumteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wokwaek mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankáránkampamp pourouk tank námp te, am arop támao koumteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpo.’ ^{p34} Aenánko onoku wae nke nampan arakrá farákáp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso mént paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

³⁵ Jono wakmwaek ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yarak i konámp arop anánkaopwerént yak. ³⁶ Aeria mao nke nánko maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenánko maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!” ^{q37} Aeránko maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwaek akwapepon. ³⁸ Jisas arákarrá nke nánko maok, am arop yawor maomp wakmwaek akwapepo maok, Jisaso am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te

apae ankankan oupourouk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak napon?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.) ³⁹ Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námpantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknámp nap nkeaka maok, mént yakrá akwapea kumuran.

⁴⁰ Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwaek akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru. ⁴¹ Mao akwapea náráp naenáp Saimonén oupouroukia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpono.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.) ^{§42} Andru man warámpea akwapea Jisasnámpok nánko maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwaek waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanapon.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapon.)
r

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

⁴³ Wakmwaek ankwap kumuruk Jisas Galili mek akwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwaek koropae!” ⁴⁴ Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru ntiá Pitamp taun nono. ⁴⁵ Filipino akwapea Natanielén oupouroukia maok, man sérrá, “Am arop te wokwaek kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpono. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret

§1:41 ‘Mesaia’ te Hibru kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.

p1:33 Mt 3:16 q1:36 Jo 1:29 r1:42 Mt 16:18

meknámp korop námp nie?”^{s46} Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amo koropea nkeae.”^t

⁴⁷Natanielo Jisasnámpok korop nángo maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo karenono.”⁴⁸ Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nángo, amo yao fik **pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.”⁴⁹ Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te Kwaromp Táráp, Israelomp Kingono!”^{u50} Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénamp te amwan ono yao fik pékri fek nke namp fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nángár wakmwaek máman kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.”⁵¹ Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nángár wakmwaek te yumo nke napo, yámar me kikir akwap nángo maok, Kwaromp ensel fákáreráo Arop Tárápamp pourou mwaek éká poká napo, nke mwarea napon.”^v

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

2 Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nángo, arop ankárank distrik Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp éntupwar am yupu sámp naerianámp toupour fek am mek yakánko maok, ²am

fárakapao Jisasén kor wumwiria maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan kor ‘Koropenk’rá sér. ³ Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá, “Mámá arop fárakap te wain ént mo nape.”⁴ Jisaso man sérrá, “Ayae, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te oukoumwan sikono.”^{w5} Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.”⁶ Am nap mek te Juda firaó námoku i konap ninikaok yae yárár i konap éntáp kwar fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita ént fwap tank naenámp. ⁷ Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok, am fárakapao am mek kokorarea top-pwarámprá kák. ⁸ Tá mao am fárakapan sérrá, ‘Fir poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’rángo, santukupap. ⁹ Fir poukwapnámp aropao am ént fári nki nángo maok, wae wain kare nángo maok, mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap aropao saráp ént yinkíp nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fir poukwapnámp aropao am yupu sámpámp aropan wumwiria maok, ¹⁰ man arakrá sér, “Arop ponankor wain kwapwe kareanénkir nénk napo, fépéria napo maok, wakmwaek am fárakap kápae kare fépéria pwarnap ke fek maok, táte warko wain kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon! Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain te pátea oukoumwan táman sankorop napon.”
¹¹ Am kárákare te Jisaso manénkir arop fárakapao nke nap fek Kwaromp

****1:48** ‘Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámp.

s1:45 Lo 18:18; Ais 7:14 **t1:46** Jo 7:41-52

u1:49 Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13 **v1:51** Stt 28:12 **w2:4** Jo 7:30

kárakáre te aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár mekamp taun Kana mek yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént paokopap arop fákáre man mériapon. ^x

¹² Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp tárápu érékép, tá náráp éréképea yarak i konámp arop fákáre érékép, makia pikia taun Kaperneam mek ankwap yinink yae yakápiap.

**Jisaso lotu nap tokwae mek
bisnis térenap aropan
yéreperá kérépámp kar**

*Matyu 21:12-17; Mak
11:15-17; Luk 19:45-46*

¹³ Juda firamp Pasova yae wae fae nánko maok, Jisaso Jerusalem mek pokea maok, ^{y14} Lotu nap tokwae yár mek nke nánko maok, arop bulmakau, sipsip, ant, arapek bisnis térerá yakáp. Tá mao nke nánko, arop ankwap fárákap ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nonopokrá yakáp.

¹⁵ Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip, bulmakau méntér yéreperá kérép nánko, am lotu nap pwarará pirikimprá tukup. Tá arop nonopoknap mani wakárraria kákánar méntér wakár-sir. ¹⁶ Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, “Yumo yiráp ant tia tukupenke! Yumo te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá pap nape!” ¹⁷ Mao éréképá yarak i konámp arop fákárerao Jisaso taknámp nkea kar ankwap Buk fek yaknámp am ninik. Am kar te arakrá sénámpon: “Ono waráp napan warákár tokwae nampara, am nap fwapi yakano-ria tére kárakáre nampon.” ^z

¹⁸ Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp ninik nkea maok, man

arakrá turunk, “Ae te amwan takaeria sánknámp kárakáre yinan yénkép naeria te, apae kárakáre yoro nanapon?” ¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo mámá lotu nap tokwae pírampea napo, ono warko yinink yae fek saráp ti nanampono.” ^{a20} Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Apae! Am lotu nap tokwae te 46 yopwar fek ti nap te, amo fwap yinink yae fek saráp ti nanap nie?”

²¹ Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan sérimpon. ²² Am tak rimp te nánkár wakmwae Kwaro man apár me mekamp yininki yakeanánko, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao am sérimp kar ninikiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia Jisaso sérimp karan kor mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon. ^b

**Jisas arop ponankoramp
ninik méri yaknámp kar**

²³ Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare koumteouráp arop koropea mao nkwakwe make kárakáre yoro nánko nke. Aeria maok, am fárákap wae mao te Kraisonorá mér. ²⁴ Aeapao maok, Jisas te am fárákan, wae kare naponorá ninik mono. ²⁵ Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp ninik mek te wae méri yak námpon. Mao te apae ninik fae tákáre nánko, arop ankwapao man ninik sánk mwanapanápe, mono. Mao námoku waeman aropamp ninik mér kare yak námpon.

^x2:11 Jo 1:14; 4:54; 11:4 ^y2:13 Kis 12:1-27 ^z2:17 Sng 69:9

^a2:19 Mt 26:61 ^b2:22 Lu 24:6-8; Jo 12:16

Jisas ntia Nikodemus kar sérep kar

3 Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampaop, Juda fi taokeyak konámp arop. ^{c2} Am aropao Jisasnámpok kumuruk koropea maok, man sérrá, “Rabai, yino te wae mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpon. Táte Kwaro arop ankwap méntér yak mo nángo te, am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro naenámpmono.”

³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te nke naenámp pourou mono.” ^d

⁴ Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, “Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka warko wourékam yoro naenámpmon? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youmpeanángo, éntupwaro warko fárákap naenámp nie? Tak naenámp pourou mono.”

⁵ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono. ^{e6} Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte ankank Yiki Kor Spiritao yoroí námp te, am te Spiritampono. ^{f7} Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapono. Yumo ankár warko wourékam yoro kipo. ⁸ Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámpon. Amo te párák minkan wa napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor

Spiritao arop wourékam yoro i konámp te takeno.”

⁹ Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo sénap te mokopia korop naenámpmon?”

¹⁰ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa te, mokopia am ankank épérép rape? ¹¹ Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénámp te yino wae mérnámp ankankan sénámpmon. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákápnámpon. Aeno yumo yino farákápnámpon kar te younkwek sir konapon. ¹² Ono manénkir yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér mwanapon? ¹³ Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea apárok ékámp te, mao ankárankampaop mwar pok naenámpmon. ¹⁴ Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae fek arápámp niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákapaop narek aráp mwanapon. ^{g15} Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párák kare yakápria, yiki yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.

¹⁶ Kwar te Táráp ankárankamp kare mwar yak námpon. Aenámpman maok, Kwaro ponankor koumteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp ankárankamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor koumteouráp arop man méria, am fárákap yaomwi mek pik mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea yakápi yakáp mwanapria ninámpon. ^{h17} Kwaro Táráp mámá apár mek sámp-kérép námp te, mámá apár mekamp

^{c3:1} Jo 7:50-51; 19:39

^{d3:3} 1 Pi 1:23

^{e3:5} Ta 3:5

^{f3:6} Jo 1:13

^{g3:14} Nam 21:9; Jo 12:32

^{h3:16} Ro 5:8; 1 Jo 4:9-10

aropao i konap apárokamp koumteouráp aropamp ninik yurukup naenámpria te mono. Mao sámp-kérép nánko ék námp te, am fárákapan warko érékép naenámpria ninámpon.ⁱ

¹⁸Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwaponó. Aeno arop man mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao am Kwaromp Táráp ankáránkamp táman mér moianámpara námpon.^{j19} Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te waeman apárok ék námpan maok, arop fárákap te kirikipan warákárria am waeran warákár mo i konapon. Am te apae riteanápe, am fárákap te kwatae ninik i konap aropara napon.^{k20} Arop ponankor kwatae ninik i konap te, am fárákap te waeran yopor napon. Maomp ninik érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon.²¹ Aeno arop kare kar ninik fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nánko, arop fárákap maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárákáre fek tére námpono’rá sér i konapon.”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

²²Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am fákárerént yakria maok, am mekcamp koumteouráp aropan ént mek énérrá kákámp.²³ Jono kor koumteouráp aropan ént Aion mek Salem wonae fik yak nánko maok, am fek te kápae kare ént yak nánko maok, koumteouráp arop koropapo, am fákáreran ént mek nérrá kákámp.²⁴ Heroto

Jonén oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon.¹

²⁵Aenko maok, Jono éréképá yarak i konámp arop fárákap, tá Juda mekcamp arop ankáránk makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárar i konap ninikan nonopok kar yorowar.²⁶ Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea man sérrá, “Tisa, wokwaek kar arop amont Jordan mek nkwaemwaek fimwaek fokopeyakánko, amo maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan koumteouráp arop fárákap ént mek nérrá kák nánko, ponankor maonámpok tukup nape.”

^{m27}Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekcamp Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nánko te, am arop te sámp mono.ⁿ²⁸ Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Kraiso mono. Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp aropono.²⁹ Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nourop te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámpon. Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon.³⁰ Maomp e te ankár tokwae kari akwap nánko, onomp e te ankár kánanke kwaroki akwap naenámp.”

³¹Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop mómá apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te apárokamp ninikan téreteria, mómá apár mekcamp ankankan

ⁱ3:17 Lu 19:10; Jo 12:47 ^j3:18 Jo 3:36

^k3:19 Jo 1:5

^l3:24 Mt 14:3-4

^m3:26 Jo 1:26-34

ⁿ3:27 Jo 19:11

saráp sérar i konámpon. Aeno arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námp. ^{o32}Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákáp konámpon. Ae konámpan maok, arop ankwap ankáránkamp am kar farákápnámp sámpea, am kar niki-samp yárok mo námp. ³³Arop am kar wawia niki-samp yárok námp te, am támao yénképrá: Kwar te kare kar sér i konámpria am karan mér kare námp. ³⁴Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nánko koropeanámp, mao Kwaromp karan farákáp námp. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i konámpono. ^{p35}Naropwaro náráp Tárápan warákár námp te ankank ponankor náráp Tárámpamp yaek sánk nánko, taokeyak naenámp. ^{q36}Arop Kwaromp Tárápan mériaka 'Kareno'rá sénámp te, mao te yae-párak yiki yaká yak naenámp. Aeno arop Kwaromp Tárámpamp kar wawia mántwaok yárok moi námp te, mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk yak námp. ^r

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

4 Am ke fek maok, Farisi fákáreráo wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nánko, am arop fárákap Jisaso éréképá yárok naenámp arop yakáp napo, am fárákap te Jono éréképá yáraknámp arop fárákapan kámákár akwap námp. ²Aerá sénapan maok, Jisas námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yárok i konámp arop fákáreráo arop ént mek nérrá kák napon. ³Am

Farisi fákáre támao am kar wae méria maok, Jisas am kar wawia méria maok, Judia apárok pwarará námoku éréképá yárok i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap. ⁴Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak námp.

⁵Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwaek kar Jekopo náráp táráp Josepén sánkámp fek wonae fik am fek. ⁶Jisas koropea Jekopo wokwaek éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nánko maok, yámar kuk nánko kokwae nánko, am ént me-tápok am fek tank.

⁷Aenángo maok, Samaria mekamp yupu ankáránk ént yinkip naeria koropánko maok, Jisaso man sérrá, "Onan ént yink-sáp napo, fánae."

⁸(Mént paokop i konap arop fákáre te fir ti mwaria taun mek tukup tenapon.)

⁹Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, "Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan 'Ént sáp napo fánae'rá sénapon?'" (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénámp.) ^{t10}Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, "Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan 'Ént sápaie fánae'rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sánk konámp ént sánk naenámp."

¹¹Aeránko maok, yupuráo man sérrá, "Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sánk konámp ént te maokamp yinkip nanapon? ^{u12}Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sáp námp. Am ént me

^{o3:31} Jo 8:23 ^{p3:34} Jo 1:32-34 ^{q3:35} Mt 11:27; Jo 5:20

^{r3:36} Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12 ^{s4:5} Stt 33:19 ^{t4:9} Lu 10:33

^{u4:11} Jo 7:37-39; Yé 21:6

te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsip, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?”¹³ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop ponankor mámá ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenámpon.”¹⁴ Aeno arop ankárankao ono sánk nae namp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sánk nae namp te ankár ént me meknámp oukur námprámp taknámp, ninik mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenámp sánk nánko, kwapwe kare yaká yak naenámpon.”^{v15} Aeránko maok, yupurao sérrá, “Arop Tokwae, amo onan am ént sápa. Aenapo nánkár wakmwaek te ono ént níkip mo nánko, ono mámá ént yinkip mo, tá ono warko mapek ént yinkiprá korop mo nanampono.”

¹⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo akwapea waráp poumaropan séria maok, warko arákarrá mapek koropae.” Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te poumarop mono.”¹⁷ Jisaso man sérrá, “Amo ‘Ono te poumarop mono’rá sénap te, amo te kare kar sénapon. Wokwae amo mént yakap poumarop te éntikan maok,¹⁸ tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karonó.”¹⁹ Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwapono.”²⁰ Yinomp appeyaenáp mámá faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firaó Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek sarápono.”^w

²¹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwaek koropnámp

ke fek Naropwar Kwarén yumo mámá faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono.”²² Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámp tére te Juda fi yinanmékir tére námpono.”²³ Aeno am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek, tá kare kar ninik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárákapan warákár tokwae námpon.”^{x24} Kwar te Spiritara, arop man loturia te, ankár Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon.”^{y25} Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenámpon. ‘Mao te Kwaro Nánapinámp Arop Kraisono’rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápa kare ankank sénaenámpon.”²⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono.”

²⁷ Aerá séránko maok, mént paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenánko maok, am fárákapa nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén ‘Amo apae sámp nae rap?’, tá ‘Apaeritea amo am yupurént kar sénap?’rá turunk mono.”²⁸ Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá,²⁹ “Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwae kar yárankinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinámp Krai támaoi

kane.”³⁰ Aeránko maok, am fárakapao taun pwarará Jisasnámпок korop.

³¹ Am ke fek táman, mént paokop i konap arop fákárerao Jisasén sérrá, “Tisa, amo wae fárae.”³² Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono.”³³ Aeránko maok, mént paokop i konap arop fákárerao námoku sérarrá, “Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?”

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon.”^z

³⁵ Jisaso námoku éréképá yárák i konámp aropan sérrá, “Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, ‘Fir kare naenámp yunk te yiawor yunk fek kare nánko mokwap konámpono.’ Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énounkoupia fir wae kare námпок nke kipo. ^{a36} Arop yopwar mekamp fir toupour námпок te nopok am fek sám-pria maok, fir kare námпок ti námпок ni-amp koumteouráp arop kápaе kare tia yiki yakáp námпок mek éréképá koropea párapok naenámpon. Aenángo yoro i konámp arop ntia toupour i konámp arop, am arop yawor te énénkér warákár konepon. ³⁷ Aenepara, mámá kar te kare karono: ‘Arop ankwap ankárankao yopwar yimp tenánko, arop ankwapao am fir ti konámpon.’ ³⁸ Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp firan tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárakapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárakáre fek yaknámпок firan yumo párák tukupá ti napon.”

³⁹ Am taun mekamp Samaria arop kápaе kare am yupuramp kar wawia

Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, ‘Kápaе kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp námпок’rá sénánko napono. ⁴⁰ Tá Samaria fákárerao Jisasnámпок koropea man sérrá, “Amo te yinont mapek yakae.”⁴¹ Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápaе kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon. ⁴² Aeria maok, am fárakapao am yupuran sérrá, “Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénámпок kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenámp arop támaonorá mér námpon.”^b

Jisaso Kingomp tére konámp aropamp táráp fwapi papámp kar

⁴³ Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknámпок distrik Galili mek akwap. ⁴⁴ (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, “Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.”)⁴⁵ Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkir yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárakáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.

⁴⁶ Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkir éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak. ^{c47} Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknámпок Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, “Onomp táráp touwe sámpea sumpwi naeria waeane! Koropea fwapi papae.”⁴⁸ Tá Jisaso man sérrá, “Ono nkwakwe make kárakáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan

^z4:34 Jo 6:38; 17:4

^a4:35 Lu 10:2

^b4:42 1 Jo 4:14

^c4:46 Jo 2:1-11

mér mo mwarea napon.” ^{d49} Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, “Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!”

⁵⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Amo akwapae. Waráp táráp wae fwap yiki yak námpon.” Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá ninikia akwap. ^{e51} Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeao kare námko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeao kikipia man sérrá, “Waráp táráp te wae fwap tank námpono.” ⁵² Aerapo maok, mao am fárákapan turunkrá, “Mae ke fek fwapi námpon?” Aeránko am fárákapao man sérrá, “Yipirman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor námpon.” ⁵³ Aerapo maok, naropwaro kor yipirman take ke fek táman Jisaso ‘Waráp táráp yiki yak námpono’rá sérimp ninikia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor mériapon. ^{f54} Jisaso Judia meknámp koropea Galili mekia maok, mómá kárakáre yoro námpon te anánkan yoro námpon. ^g

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papámp kar

5 Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop námpon fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.

² Jerusalem mek sipsip mank konap ménki tokwae yak námpon fek ént aokore am fek yak. Am ént aokoreamp e te Hibru kar fek te ‘Betesda’rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak námpon. ³ Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi néneráp arop, tá pu kwataenámpon arop, tá kour surumpwi yakápnap arop

fárákap am fek tankáprá ént meknámpon purumpur aokanoria yépékrá tankáp i konapon. ⁴ Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pikia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkir mekia pik nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.

⁵ Arop ankárankamp ént aokore fik am fek tank námpon te maomp touwe te 38 yopwar yakámp. ⁶ Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwaek karkampao yak námpon wae mérámpon kwamp, Jisaso man sérrá, “Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?”

⁷ Aeránko maok, am touwenámpon arop támao Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Arop Tokwae, ént purumpurnámpon ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámpon arop te mono. Onoku pik nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námomékir mekia pik konámpon.”

⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo fárámprá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae.” ^{h9} Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámpon ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara, ¹⁰ Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapínámpon arop táman sérrá, “Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapon. Am te founo.” ⁱ¹¹ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Onan fwapi papnámpon aropao onan, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’rá séri námpon.” ¹² Am fárákapao man turunkrá, “Amwan te apae aropao sérrá, ‘Waráp

^d4:48 Jo 2:18 ^e4:50 Mt 8:13; Mk 7:29

^h5:8 Mt 9:6 ⁱ5:10 Jer 17:21; Lu 13:14

^f4:53 Ap 16:31

^g4:54 Jo 2:11

am fek amp i konap ankank sámpea akwape' ri námpon?"¹³ Aerapo maok, ká-pae kare koumteouráp arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonorá fwapia mér mono.

¹⁴ Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, "Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae niniki kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar koropantáno." ¹⁵ Aeránko maok, am aropao akwapea Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, "Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono."

¹⁶ Aerámpantá maok, am fákárerao am feknámpia Jisasén yoporrá pokopi-apon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpantá niapon. ¹⁷ Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, "Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére konampon." ¹⁸ Aerámpantá maok, am fákárerao wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sámp-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, "Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, 'Kwar te náráp Naropwar kare'rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámpon te námoku támao Kwar niamp yak námpon!"^k

Kwaromp Táráp tére naenámp kárakáre yaknámp kar

¹⁹ Jisaso am fárákapan nopok sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Táráp námoku mwar te námokuráp ninik fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námpon ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare

ankank Naropwaro tére námpon te, Tárápao kor mántwaok tére námpon. ²⁰ Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákárria man ponankor ankank yénkép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mómá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námpon yénkép naerámpon. ²¹ Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak nénk konámpono. Tá taknámp Tárápao kor námoku warákárnámpon ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon. ²² Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon. ²³ Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnámp taknámp, Tárápamp eran kor sakap mwanapono. Arop Tárápamp e sakap mo i konámpon te, Tárápan sámp-kérép nánko éknámpon Naropwaromp eran kor sakap mono. ^o

²⁴ Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sámp-kérép nánko éknámpon Naropwar man mér námpon te, mao te fwap yiki yaká yak naenámp. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono. ^p

²⁵ Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakáp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapono. Tá am wanap arop fárákapan te yiki yakáp sámp mwanapono. ²⁶ Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárakáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono. ²⁷ Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárakáre sánk námpon. ²⁸ Yumo te am

j5:14 Jo 8:11

k5:18 Jo 10:30-33

l5:19 Jo 8:29

m5:21 Jo 5:26

n5:22 Ap 10:42

o5:23 Fl 2:10-11

p5:24 Jo 3:16

ono má sénamp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianámp te, apár me mek yakápnap ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia, ²⁹apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákáp kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakáp mwanapon. Aeno kwatae ninikínap arop fárákáp te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, 'Ponankor yaomwi mek pikenk'rá sénaenámpon.' ^q

Arop ankwap fárákáp 'Jisas te wano'rá sériap kar

³⁰Jisaso warko sérrá, "Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok sarápria koumteouráp aropamp ninik yurukup nampono. Tá ono kot namp yae-párák námp te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpon. ^r

³¹Táte onoku mwar saráp téreria, onokump ninik fek kar fárákáp nanko te, onomp kar te arop fárákápao karenoria fwapia mér mono. ³²Aeno arop ankwapao fokopeyakria onomp kar fárákáp nánko te, ono wae am onomp kar fárákáp námp te karenorá mér nampon. ^s

³³Yumo Jononámpok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp ninik ntia tére nanampan 'Am te kare karonó'rá sérimpon. ^{t34}Ono te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére 'Karenorá sérenk'rá ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok, ono má kar fárákáp nampon. ³⁵Jon te lam wae niampi

yakria arop yumwan ponankor wae sánkámpon. Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko pwarari napon.

³⁶Aeno ankank Jonén kámákár akwap námp te mao oukoumwan ono tére nanamp máman farákáprá sérimpono. Am te am tére ponankor onomp Naropwaro onan, térea pwareria sámp námp támaono. Ono am tére nanko, aropan onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp yénkép námpon. ^{u37}Tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp te, mao námoku kor onan yumwan yénkép námpon. Aenámpan maok, yumo te maomp kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon. ^{v38}Yumo te am arop Naropwaro sámp-kérép nánko ék námp maomp kar wawia, mér mo napara, maomp karaok kor yiráp ninik mek tank mo námpon. ³⁹Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá farákápria am kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap sánk naenámp'rá ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yénkép konámpan, ^{w40}yumo te ononampok koroepa yiki yak sámp te monoria napon.

⁴¹Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria máma kar sér mono. ⁴²Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár warákár mo kare napon. ⁴³Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sámp-kérép nánko ék nampan maok, yumo onomp kar sámp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp ninik fek koroepa sénámp karan maok, yumo koupour kar maomp kar sámp konapon. ⁴⁴Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sámp mwar kar i kon-

^{q5:29} Ap 24:15

^{r5:30} Jo 6:38

^{s5:32} 1 Jo 5:9

^{t5:33} Jo 1:19-27

^{u5:36} Jo 14:11

^{v5:37} Lu 3:22

^{w5:39} Lu 24:27

apono. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenámpan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak nap te mokopia onan mér mwanapon? ⁴⁵Yiráp ninik te ono onomp Naropwaro nke námp fek yumwan kot naenámpan mpwe ninik mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenámp arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenámp rá niniknap aropono. ⁴⁶Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinámp kar te yumwan onan érik yénkép námpon. ^{x47}Aeno táte yumo mao kumwinámp kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?” ^y

Jisaso 5000 aropan fir nénkámp kar

6 Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkwapwae fimpwae yoump. (Am ént aokore ankwap e te Taiberias.) ²Aenáńko maok, mao touwenap arop fwapokwaprá kák námpantá maok, kápae kare kumteouráp arop maonámpok tukup. ³Jisas faonkwek poka námoku éréképá yarak i konámp aropént tank. ⁴Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono. ⁵Jisaso nke nánko maok, kápae kare kumteouráp arop maonámpok koropapo maok, Filipén turunkrá, “Nomo te maokamp pan sámpeanánko am kumteouráp arop fár mwanapon?” ⁶Mao am takrá sénámp te Filipén mokopon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.

⁷Aenáńko maok, Filipo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko

te, kumteouráp arop fárakap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon.”

⁸Aenáńko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá, ⁹“Máyaknámp táráp ankárankampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, kumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenámpané?” ¹⁰Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Kumteouráp aropan sénapo tankápanápono.” (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake. ¹¹Am fárakapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, táte am kumteouráp arop fárakapan nénkea maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárakapan nénk nánko maok, am fárakapao fépéria napo pwi. ¹²Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yarak i konámp aropan sérrá, “Yumo fir ankwapmwaek tankápnámp popokenke. Takria fir ankwapmwaek kwaporok pwarantáno.”

¹³Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp ankwapmwaek oukoumwan tankáp námp koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapono. ¹⁴Kumteouráp arop fákáreráo Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá, “Kare korono. Máte profet Kwaro ‘Apárok sám-pkérep nanamp’rá sérimp támaono!” ^{z15}Aerapo maok, Jisaso am kar wawia mér, am fárakap te koropea námwan sérémékéri fákeyakrá ‘Náráp king yakae’rá sér mwaria napon. Aeria maok, mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon. ^a

**Jisaso ént aokore mek ént
yumunturik akwapámp kar**

Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶ Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákárerao ént aokore mek tukupea maok, ¹⁷ am fákárerao bot ankáránk sámpea bot meknámp ént aokore tépéri-aka Kaperneam mek tupup mwaria mwaeakotokup. Aeapo maok, wae kumuri yak nángo maok, Jisas te am fárákapaonapok oukoumwan akwap mo. ^b

¹⁸ Am fárákapaot bot mek tankápapo maok, kárákáre kor ouwi koropria, am ouwi támao ént panánkarrá sankorop. ¹⁹ Aenángo, am fárákapaot ént arákaprá tukupea, éntik, tá tokwampok kilomita fekria maok, am fárákapaot nke napo, Jisas wae ént yumunturik koro-peako bot yak námp fek wonae fik. Aenángo, am fákáre te apáp tirink napo maok, ²⁰ Jisaso am fárákapan sérrá, “Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwaponon.” ²¹ Aeránko maok, am fárákapaot warákáránkia, Jisasén bot mek warámp-sinapo maok, koupour kar am bot wae am tupup mwaria nap mek akwapámpon.

**Koumteouráp aropao Jisasén
oupouroumkrá tukupea nkeap kar**

²² Wakmwae ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore mek nkamwae fimmwae yakáp. Am fárákap te wae mér, yipirman te bot ankwap tank moimpon. Ankáránkamp bot mwar tank nángo, Jisas te am mek korokwap mono. Mao éréképá yarak i konámp arop fákáre mwar am mek kounkouria tupupapon. ²³ Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárákap Tokwae Karao pan Kwarén ‘Aesio’rá séria nénkángo

fáriap némpouk am fek korop. ²⁴ Tá koumteouráp arop fárákapaot kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapaot bot ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupouroumkiap.

**‘Jisas te yiki yak sánk konámp
pan’rá sénámp kar**

²⁵ Am koumteouráp arop fárákap wae tukupea Jisasnámпок ént aokore ankwapmwae fikria maok, man arakrá turunk, “Tisa, amo mapek te makár korop napon?” ²⁶ Mak rapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo te ono yumwan yénkép nanko nkenap kárákárerao yénkép naenámp fi mér mwaria onan oupouroumkrá korop mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá nénk nanko, fépéria yare tokwae nap am fi fek táman yumo onan oupouroum napon. ²⁷ Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámp mwaria tére kwaponon. Yumo te ankár yaká yak konámp firan sámp mwaria tére kipo. Take pourouráp fir te Aropamp Tárápao yumwan nénk naenampon. Naropwar Kwaro tak naenampra wae kárákáre man sánk tenámpon.” ^c

²⁸ Aeránko maok, am fárákapaot man sérrá, “Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp tére tére mwanámpon?” ²⁹ Aerá sérapo maok, Jisaso am fárákapaot kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo Kwaro warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámp-kérépánko ék námpan mér kipo.” ^d

³⁰ Aeránko maok, am fárákapaot am kar wawia man arakrá turunk, “Ae

^b6:17 Mk 6:46 ^c6:27 Jo 6:48-51 ^d6:29 1 Jo 3:23

te amo apae nkwakwe make kárakáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér mwanámpon? ³¹Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Am pan te yámar mekampan am fárákapan nénkánko fáriapon’rá sénámpon.’” ^{e32}Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te waeman yumwan kare kar sér rae: Am pan Moseso yumwan nénkámp te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono. ³³Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp aropan yiki yak mwanap nénk konámpon.” ³⁴Aeránko maok, am fárákapano man sérrá, “Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp saráp yakampo!” ³⁵Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Onoku karerao yiki yak nénk konámpan nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te mao te éntantá oumpour kour káke mono. ^f

³⁶Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér mo napon. ³⁷Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sápnámp te, am fárákapan te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te man yérépe nanamp pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump ninikaok yarak naeria mono. ^{g38}Ono te onan sámp-kérépnámp Naropwaromp ninikaok naeria ék nampon. ³⁹Mao onan manénkir sámp-kérép nánko éknamp ninik te aránono: Mao onan sápnámp koumteouráp arop fárákapan te ankwap ankáránkamp pwar mono, nánkár wakmwaek pwarnámp yae fek

te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon. ^{h40}Onomp Naropwaromp ninik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea méria maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párak kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár pwarnámp yae fek ono am fárákapan kékéménkrá kák nanampon.” ⁱ

⁴¹Tá Juda fi Jisaso ‘Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono’rá sénámpan kar wawia námoku kok téréménkrá kara wae. ⁴²Aeria maok, am fárákapano sérrá, “Mámá arop máte Jisaso Josepomp tárápono. Nomo maomp éntupwar naropwar te wae mér námpono. Am te mokopia oukoumwan mao sérrá, ‘Ono te yámar me pwarará ék namp’rá sénámpan?’”

⁴³Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwaponno. ⁴⁴Arop ankáránkao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámpan pourou mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko ékamp te, támao am aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá korop naenámpan. Aenánko maok, ono man am yae pwar námp fek apár me mekamp fárámpá pap nanampon. ⁴⁵Profet fákárerao kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá, ‘Kwaro ponankor koumteouráp arop kar yénkrá farákápan naenámpan.’ Kwaro am tak nánko, koumteouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar wawia man mér sámpea, ononampok korop konaponno. ^j

⁴⁶Arop ankwap ankáránk te onomp Naropwarén te nke moi námpan. Am arop Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpan. ^{k47}Ono

^e6:31 Kis 16:4,14-15 ^f6:35 Jo 4:14 ^g6:37 Jo 17:6-8 ^h6:39 Jo 10:28-29; 17:12 ⁱ6:40 Jo 11:25-26 ^j6:45 Ais 54:13 ^k6:46 Jo 1:18

waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak naenámp kwapwe sámp naenámp. ¹⁴⁸ Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono. ^{m49} Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápen pourouan yaewourimp pan mana fépéri-apao maok, am fárákap te wae surumpwiapon. ⁵⁰ Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, kounteouráp arop fépéria nap te surumpwi mono. ⁵¹ Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte arop ankárankao am pan fárianámp te, mao te yiki yaká yak naenámp. Am pan ono man sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp kounteouráp aropan nénk nanko te, am fárákap te yiki yakáp mwanapon.”

⁵² Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok, arakrá sér, “Mámá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nánko, nomo fár mwanámp?”

⁵³ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár moia te, yumo te yiki yakáp te sámp mono. ⁵⁴ Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párák kare yiki yaká yak nánko, ono man am yae pwar nánko kéménki pap nanampon. ⁵⁵ Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank kare támaono. ⁵⁶ Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko, ono mént yak nanampon. ⁿ⁵⁷ Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp te, ono onomp Naropwaromp kárákáre fek yiki yak nampono. Aenampara, arop onan fánámp te, mao

te onomp kárákáre fek yiki yak sámp naenámp. ⁵⁸ Am pan támao yámar me pwararea ékámp. Am pan te yiráp ounápo fária wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te ankár yiki yaká yak naenámp.” ⁵⁹ Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria kounteouráp aropan kar yénkrá farákápria am fárákapan mámá kar sérimpon.

Jisas te yiki yak sampnámp kar

⁶⁰ Námoku éréképá yarak i konámp arop kápae karerao am kar wawia maok, am ou mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, “Am kar mér mwanámp pourou mo námp te, wa mokop fwap wa naenámp?” ⁶¹ Am fárákapao man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérámp kwamp maok, námoku éréképá yarak i konámp aropao námoku kok sérarapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap námp nie? ⁶² Ae te yumo am kar sámp moiaka nánkár nke napo, Aropamp Táráp wokwaek yakámp némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon? ⁶³ Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámp. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenámp pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk namp, mao te Kwaromp yiki yak sánk konámp Spiritamp ankankono. ⁶⁴ Aeno yumo ankwap fákáre te oukouwman onan mér mo napon.” (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkir méri tenámp. Tá am arop námwan yopor aropamp yaek sánk naenámp aropan kor wae méri tenámp.) ⁶⁵ Aeapantá maok, mao sérrá, “Am táman ono manénkir yumwan sériamp te, onomp Naropwaro aropan kárákáre sánk mo nánko

te, ononampok korop naenámp pourou mono.”^p

⁶⁶Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop farákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup.

⁶⁷Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yárák i konámp arop éntér-sámprampan turunkrá, “Ae te yumo kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?”

⁶⁸Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Yino te wanámpok tukup mwanámpo? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpo.”^q

⁷⁰Aerapo maok, Jisaso am farákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae éntér-sámpramp yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankáránkamp maomp ninik mek te kwatae-aropono.”⁷¹ (Má sénámp kar máte Saimon Iskariotomp táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankáránkao nánkár wakmwae Jisasén man farop mwanap aropamp yaek sánk naenámp senámpo.)

Jisasomp nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

7 Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwae akwap. Juda firao man farop mwariakapantá maok, Judia mekmwae akwap moimpon.^{r2} Juda firao sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotu i konap yae wae fae nánko,^{s3} Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwarará

Judia mek akwapea napo maok, amo éréképá yárák i konap arop farákap waráp mwar pourouráp térenap nke mwanapon.⁴ Arop ankáránk, arop námwan méranoria te kánánkámp tére mo i konámpo. Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár koumteouráp aropao nke nap fek érik fokopeyakrá téreampo.”⁵ Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér.¹⁶ Aerapo maok, Jisaso am farákapan sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te oukoumwan sikono. Mámá ponankor yae te yirápono.⁷ Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok am nkwakwe make ninik kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko, am fek onan yopor naponno.”^{u8} Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te onomp yae oukoumwan sik námpara, akwap mono.”⁹ Mao am farákapan makrá séritea maok, Galili mek yépékrá yak.

Jisaso sákae kánanke mek yakápiap niniknap yaeran nkemp kar

¹⁰Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo maok, Jisaso kor wakmwae akwapámpao maok, mao te érik akwap mono, akwapea meaok yárákimp.¹¹ Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek am fek oupouroukrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?”¹² Aerapo maok, koumteouráp arop fákárerao kánánkámp téréménkrá sérarrá maok, “Am arop te yae-párak kare aropono.” Aerapo ankwap farákapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwekárá sér i konámpo.”¹³ Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreran apáp

^p6:65 Jo 6:44 ^q6:69 Mt 14:33; 16:16

^r7:5 Ap 1:14 ^s7:7 Jo 15:18

^u7:1 Jo 5:18 ^v7:2 Lo 16:13

napara, arop ankwap ankárank érik sér mono.^v

¹⁴Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek kounteouráp aropan kar yénkrá farákápamp. ¹⁵Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia ninik tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te, maokamp mámá mér sámp námpon?”^{w16} Aerapo maok, Jisaso am farákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nánko ék-namp Kwaromp karonó. ^{x17}Aeno arop ankárankamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaoeane, tá ono onokump ninik fek farákápnamp naeria méria mór naenampon. ¹⁸Arop námokuráp ninik fek kar farákápnamp te, ankwapao náráp e narek sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao sámp-kérépnámp aropamp e narek sampok námamp te, mao te kwekár mono. Yae-párák kare aropono.

¹⁹Wokwaek kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap ankárank am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan sámp-wouroump mwaria nape?”²⁰ Aeránko maok, am farákapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeriane?”^{y21} Aerapo maok, Jisaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkir Kwaromp kárakáre yénképnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninik tokwaeapon. ²²Moseso yumwan manénkir ‘Yipi

fékérenk’ ria sérimp te (Am ninik te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumou-táráp yipi farákap konapon. ^{z23}Yumo te Mosesomp lo táman ninikia mántwaok tukupria maok, tárápamp yipi Sabat yae fek farákap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon?”^{a24} Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninik fek yurukup kip.”^b

Jisasén Kraís támao nierá niniknap kar

²⁵Jerusalem mekamp kounteouráp arop ankwap farákapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie?”²⁶ Ae te nkenke! Mao te kar érik farákápnamp nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop farákapao kor, máte Kraís támaonora ninik nap nie?”²⁷ Kraís koropeanámp ke fek nomo te mao maoknám koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mámá aropamp némp te wae mér námpon.”^c

²⁸Jisaso lotu nap tokwae mek yakria kounteouráp aropan kar yénkrá farákápnamp maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námria nape?” Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon. ²⁹Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakampan, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.”^d

^v7:13 Jo 12:42; 19:38 ^w7:15 Mt 13:54 ^x7:16 Jo 12:49; 14:10

^y7:20 Jo 8:48-51 ^z7:22 Wkp 12:3 ^a7:23 Jo 5:8-10,16 ^b7:24 Jo 8:15

^c7:27 Jo 7:41-42 ^d7:29 Mt 11:27

³⁰ Aerámpantá maok, arop ankwap fárakap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik nám-pantá maok, man sámp mo, pwarari-apon. ^{e31} Aeno kápae kare koumteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mámá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?” ^f

**Jisasén tukupá sámpenkria
plisman fákáre tirá kérépap kar**

³² Farisi ankwap fárakapao wawapo maok, arop fákáreráo ‘Jisas te nkwak mak námp’rá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jisasén fákapenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáre tirá kérép. ³³ Aeapo maok, Jisasó sérrá, “Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákarrá onan sámp-kérépnámp Naropwaronámpok pok nanampon. ³⁴ Aenanampan maok, ono akwapea yaknamp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourouk napao maok, nke mono.” ^{g35} Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérarrá, “Mao te maok akwap nángo, nomo man nke mo mwanámp? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar fárakáp naeri kan? ³⁶ Mao sérrá, ‘Yumo onan nke mwaria oupourouk napao maok, onan nke mono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te tukup mono.’ Makrá séri námp te apae kar fino?”

Yiki yak sánk konámp ént

³⁷ Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap Sarere fek nap te, am yae te tokwae karonó. Am yae wae pwar naeria nángo maok, Jisasó fokopeyakrá tékén sérrá, “Arop ankáránk éntantá oumpour kor káke námp kwamp te, ononampok koropeaka fánaenámp. ³⁸ Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp, ‘Arop onan mér námp te yiki yak naenámp sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek pe yakria kwarákarea akwap naenámp.” ^{h39} Am sénámp te, ‘Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp mwanapon’rá sérimp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo nám-para, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék moimpon. ⁱ

**Koumteouráp arop anánk
mwaek pirikiranap kar**

⁴⁰ Arop ankwap fárakapao Jisas sénámp kar wawia sérrá, “Kare karonó, am arop am te Kwaro sámp-kérép naenámpria yépékrá yakápnámp profet támaono.” ^{j41} Ankwap fárakapao sérrá, “Mao te Kraiso támaono.” Aerapo, ankwap fárakapao sérrá, “Mono. Am Kraiso te Galili meknámp korop mono. ^{k42} Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Kraiso te Devit yakámp fi meknámp taun Betlehem mek korop naenámp. Am taun te Devit yakámp némpono.” ^{k43} Am fákáreráo Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pir-pwar. ^{l44} Ankwap fákáreráo fákapá pap mwaria napan maok, arop ankwap ankáránkampao man sámp mono.

^{e7:30} Jo 8:20; 13:1 ^{f7:31} Jo 2:23; 11:45

^{g7:34} Jo 8:21

^{h7:38} Jo 4:10,14 ^{i7:39} Jo 15:26; Ap 2:4

^{j7:40} Ap 3:22

^{k7:42} Mai 5:2; Mt 2:4-6 ^{l7:43} Jo 9:16

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

⁴⁵ Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákárerao man turunkrá, “Yumo te apae riteaka man warámpea korop moi napon?”^{m46} Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwae kar te arop ankwap te am aropamp kar niamp tak moiapon?”ⁿ⁴⁷ Aerapo maok, Farisi fákárerao am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Mao te yumwan kor poupwekáp reanie? ⁴⁸Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre, yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karonó! ⁴⁹Aeno arop fákáre man mérap te am koumteouráp arop te lo épérépria napara, Kwaro man ‘Faokorenk’rá sénaenámpon!”

⁵⁰ Nikodemus te Farisi fákáre mekam-pao wokwae Jisasén akwapea nkea mérimp aropao maok, am fárákapan sérrá, ⁵¹“Nomp lo te ‘Arop kwaporok fákápá papenk’rá sénámpanápe, mono. Nomo te nánkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man fákáp konámpon.”^p

⁵²⁻⁵³ Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! ‘Profet ankwap ankárank te Galili meknámp korop mono’rá sénámpon!”

Kokoporinámp yupuamp kar

8 Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwae tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok. ²Tá mao

koumounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop koropea koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank. ³Aenánko poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákárerao am yupu warámp-sankoropea kuk pátea maok, ⁴⁻⁶Jisasén mokopon nke mwarria poupwekáprá sérrá, “Tisa, má yupu te poumou nap mekampao kokopon nánko, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, ‘Taknámp yupuan te yumwi fek arokopá pap kip’rá sénámpon. Aeno amo te mokoprá ninik rap?”

Aerapo maok, Jisaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ⁷Aenánko maok, am fárákap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyakrá am fárákapan sérrá maok, “Ae te yumo ou mekamp kwatae ninik mo i konámp aropao manénkir am yupuan yumwi ankárank fek yankopano.” ⁸Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ⁹Aenánko, am yupuan kot mwarianap arop fárákap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákárankrá tukup. Méro fárákapaomékir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárákap wakmwae tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank námp fek fokopeyak.

¹⁰Aeria maok, Jisas fokopeyakrá am yupuan turunkrá, “Má arop fárákap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenám yak mo nie?” ¹¹Tá am yupurao sérrá, “Arop Tokwae, arop ankwap ankárank yak mono.” Jisas kor man sérrá, “Ono kor amwan kot mono.

Akwapae. Wakmwaek te warko kwatae niniki kwapon.”^r

Jisas apárokamp aropan wae yokornámp kar

¹² Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárákapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap námp te, mao te kirikip mek yarak mono, yiki yak sánk naenámp wae kwapwe fek yarak naenámpon.”^{s13} Aeránko maok, Farisi fákárerao am kar wawia man sérrá, “Amo te amokuráp karan farákápnapon. Aenapara, má arop fárákápnap waráp kar te karenoria mér mono.”¹⁴ Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan farákápnapan maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknámp fárámpea korop namp némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono.”¹⁵ Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon.^{t16} Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párák kare ninik fek yurukup i konampon. Am tak namp te onoku mwar mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao onont tére konámpon.^{u17} Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár pourouráp kar sénepo maok, am arop yaworamp kar te ‘Karenoria’ ria sér i konapon.¹⁸ Ono onoku te wanonorá farákápnap sérrá, tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao kuri onan te wanonorá farákápnámp kar te ankárankamp pourouráp karonon.”^v

¹⁹ Aeránko maok, Farisi fákárerao man turunkrá, “Waráp naropwar te maok yak námpon?” Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo onan mér moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok, onomp Naropwarén kor mér mwanapon.”^w

²⁰ Lotu nap tokwae mek, mánámp kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani kák konap aokore wonae fik tankrá koumteouráp aropan kar yénkrá farákápnapon. Aempan maok, arop ankwap man sámp moap te, maomp yae te oukoumwan sik námpantá niapon.^x

‘Jisas te yámar mek yakápnap konámpon arop’rá sénámpon kar

²¹ Mao warko am fárákápnapan ankwap kar sérrá, “Ono wae akwap nae rae. Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nánko, yumo sumpwi mwarea naponon. Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mwanap pourou mono.”²² Aerámpan tá maok, Juda taokeyakápnap konap arop fákárerao sérrá, “Apae riteaka mao sérrá, ‘Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mo kare nono’rá sénámpon? Ae te námoku támao náráp pourou sámea sumpwi naeria ni kane?’”^{y23} Aeapo maok, mao am fárákápnapan sérrá, “Yumo te apárokamp arop fino. Aeno ono te yámar mekamponon. Yumo te má apár mekamponon, ono te má apár mekamponon mono.”²⁴ Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénampon: Yumo sumpwi napo kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámpon. Táte yumo Ono Taki Yak konampon onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nánko yumo sumpwi mwanapon.”

²⁵ Aeránko maok, am fákárerao man turunkrá, “Ae te amo te wanono?”

^r8:11 Jo 5:14 ^s8:12 Jo 1:4-9; 12:46 ^t8:15 Jo 7:24 ^u8:16 Jo 5:30
^v8:18 1 Jo 5:9 ^w8:19 Jo 14:7 ^x8:20 Jo 7:30 ^y8:22 Jo 7:34-35

Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te wanonorá wokwaek kar yumwan sériamp támaono. ²⁶ Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnámp yurukupia yumwan kot nanamp te, ká-pae karenono. Aeno mao manénkir onan sámp-kérépánko ékamp te, maomp ninik te ankár kare kar sér i konámpon. Tá ono kor maomp kar ponankor wawi namp, táman saráp apárokamp aropan farákáp konampon.”

²⁷ Am fárákap te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámponrá mér moiapon. ²⁸ Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Nánkár wakmwaek Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek ankwap ankárank tére mono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan saráp farákáp konamp yumo mér mwanapon. ²⁹ Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ék namp, mao te onont yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo namp, am te apae riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnámp ninikaok tére nanko námpon.” ³⁰ Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man mériapono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

³¹ Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákáreran sérrá, “Yumo ono sé-namp kar má sámpea fákapea paokopria te, yumo te onomp arop fi kare yakáp mwanapono. ³² Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am kare kar karao yumwan fwapokwapeanáno, yumo fwap amwar kar yakáp mwanapono.”

³³ Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te Abrahamomp fekamp arop fino. Yino ankwap ankárankamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan ‘Amwar kar yakáp kip’rá sér rape?”

³⁴ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te, táte am kwatae ninikamp tére konap aropono. ³⁵ Kwaporok tére konap arop fárákap te nap mek yaká yak mo i konámpon. Am arop námokuráp tárápao maok, mént ankár am nap mek yaká yak konámpono. ³⁶ Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwatenánko te, yumo amwar kar yakáp mwanapon. ^c

³⁷ Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon. Aenampan maok, onomp kar yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara, yumo onan sámp-wouroump mwaria napon. ³⁸ Ono farákáp namp ankank te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákáp nampon. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono.” ^d

‘Yiráp naropwar te Satan’rá sénámp kar

³⁹ Am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp naropwar te Abrahamono.” Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Táte kare yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik niamp taknámp mwanapon. ⁴⁰ Kápae kare por ono farákápnamp kare kar kar te, ono manénkir Kwaro námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump

^a8:28 Jo 3:14; 5:19 ^a8:29 Jo 16:32

^c8:36 Ga 5:1 ^d8:38 Jo 8:44

^b8:34 Ro 6:16; 2 Pi 2:19

mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon. ⁴¹Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon.”

Am fárakapao man sérrá, “Yinomp éntupwar te mwaeao k yárákia yinan sámp mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono.” ⁴²Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Táte kare, Kwaro yiráp naropwaranánko te, yumo onan warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon. ^{e43}Ae te apaeriteaka yumo te ono sénamp kar wa mo kare napara napon? Am fi te ará: Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono. ⁴⁴Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárakáre napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp yak námpon. Am yankar sérar te mao námokurápara, mao tá-mao yankar sérar i konámpono. Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao tá-mao yankar sérar i konap ninikamp naropwarono. ^{f45}Aenángo yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo onomp kar wawia mér mo napon? ⁴⁶Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am érik sérenke. Aeno táte ono kare kar kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo napon? ^{g47}Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon.”

‘Námo wokwaek kar yakampono’rá sénámp kar

⁴⁸Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, “Yino amwan ‘Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak nám’rá sérinámp te waeman kare karono.” ^{h49}Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Onomp pourouk te kwatae-arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampan maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon. ⁵⁰Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia onomp e sakap naenámp. ⁵¹Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok nám te, mao te sumpwi mo kareno!” ⁱ

⁵²Aeránko maok, Juda fákárerao man sérrá, “Yino oukoumwan te amwan wae mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, ‘Arop ankárankamp onomp karwaok yárák nám te, mao te sumpwi mono’rá sénap te, mokopianono? ⁵³Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwepwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?”

⁵⁴Jisaso nopok sérrá, “Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon. ⁵⁵Aenámpan maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno ono sérrá, ‘Ono man mér mo nampono’rá sénanko te, ono kor yumo napnám kwekár i kon-

^e8:42 Jo 16:28 ^f8:44 Stt 3:4; 1 Jo 3:8
ⁱ8:51 Jo 5:24

^g8:46 1 Pi 2:22 ^h8:48 Jo 7:20

amp aropono. Aeno ono wae man méria nampan, ono maomp karwaok akwap nampon. ^j

⁵⁶Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon. Takia wae nkeaka yonkwae kárám-pámpon.” ⁵⁷Aeránko maok, Juda fákárrerao man sérrá, “Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi napao, amo yakrá ‘Námo wae Abraham nke namp’rá sér rapie?” ⁵⁸Aerá sénapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon.” ^k

⁵⁹Aeránko maok, am fákárrerao yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknámp akwap. ^l

Yi aompi yaknám aropamp kar

9 Jisas akwapria nke nánko, arop ankárank éntupwaro sámpámp ke feknámpia yi aompi yak námyp yak. ²Aenko maok, Jisaso éréképá yárák i konámyp arop fákárrerao man turunkrá, “Tisa, wa mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknámyp táráp sámp námyp? Am arop námoku kwatae niniki námyp ni, tá éntupwar naropwaro kwatae ninik nep nie?” ^m

³Mak rapo maok, Jisaso am fárákamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am aropao námoku kwatae ninik námyp fek mo, maomp éntupwar naropwaro kor kwatae niniki nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropámyp te Kwaro mómá aropamp pourou fwapok-wapianánko, maomp kárákáre érik korop nánko, koumteouráp arop fárákamp nke mwanapria námyp. ⁿ⁴Oukoumwan

te wakor wae yak námyp fek ara, onan sámp-kérépánko ékamp Kwaromp tére mwanámpon. Kumur nánko te, arop tére mo mwarea naponno. ⁵Ono oukoumwan má apár mek yak namp ke fek te, ono mómá apár mekamp aropamp wae yak nampono.” ^o

⁶Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar yokwapea am aropamp yi mek pap. ⁷Aeria maok, mao man sérrá, “Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp yárárae.” (Am ént aokore ‘Siloam’rá sénap te, am te arakono: ‘Sámp-kérépánko akwap’rá sér i konaponno.) Aenánko maok, am yi aompi yaknámyp arop akwapea yimetáp yárária, yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.

⁸Aenko maomp némpoukamp arop, tá man wokwaek ‘Mani sápenk’ ria sérrá tank nánko nkeap aropao kor, am fárákapao sérrá, “Ae te nko arop te tankrá aropan ‘Mani sápenk’ ri konámyp arop támaoi kane.” ⁹Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Arop ankwapao mao niamp námyp.” Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, “Máte ono támaono.”

¹⁰Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te mokopia waráp yi fwap námyp?” ¹¹Aerapo mao am fárákapan sérrá, “‘Jisas’ ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea onomp yi mek forokwapea maok, onan sérrá, ‘Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi yárárae.’ Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yárária nanko, wae fwap nánko, ono nke nampon.” ¹²Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námyp?” Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

^j8:55 Jo 7:28-29 ^k8:58 Jo 1:1 ^l8:59 Wkp 24:16; Jo 10:31-33

^m9:2 Kis 20:5 ⁿ9:3 Jo 11:4 ^o9:5 Jo 8:23

**Farisi fákárerao am arop yi
fwapinámƿ fi oupourounƿap kar**

¹³ Arop fáráƿapao am yi aompi yakámƿ arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup. ¹⁴ Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko niapon. ¹⁵ Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fáráƿapao man warko turunkrá, “Waráp yi te warko mokopia fwapi námƿon?” Aerapo maok, mao am fáráƿapan sérrá, “Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yáraría maok, fwap nke nampon.”

¹⁶ Aeránko maok, Farisi ankwap fákárerao sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat loak mo námƿara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap fáráƿapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákáre takrá yoro naenampon?” Aerá séria maok, anánk fi pírékaraƿono. ^P

¹⁷ Aeria maok, Farisi fákárerao warko am yi aompi yakámƿ aropan turunkrá, “Waráp yi fwapi papnámƿ arop te amo mokoƿe aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.” ¹⁸ Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámƿpan maok, oukoumwan te wae yi fwap firikir námƿon. Aenampan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenámƿ aropamp éntupwar naropwarén koropenkria wumwi. ¹⁹ Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpámƿ fek yi aompi yakámƿono’rá sénap nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námƿon?”

²⁰ Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp táráƿono. Wokwaek éntupwaro sámpámƿ feknámƿia yi aompi yaká yak námƿ te, yino wae mér nempon. ²¹ Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapiánrá mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap námƿ am táman kor yino mér mono. Wae tékéƿ námƿara, námoku fwap sénaeria námƿono. Man turunkenke.”

²²⁻²³ Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Arop ankárankao ‘Jisat te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámƿon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apáƿria maok, ‘Wae tékéƿ námƿara, yumoku man turunkenk’rá sénepon. ²⁴ Aerepo maok, warko am yi aompi yakámƿ arop táman am fáráƿapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap nánko te, Kwaro nke námƿ fek man saráp kare kar warákárrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”

²⁵ Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámƿpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nánko nke nampon.”

²⁶ Aeránko maok, am fáráƿapao man sérrá, “Mao te amwan apae námƿon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námƿon?”

²⁷ Aerapo maok, mao am fáráƿapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénampam maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo káƿae kare por turunk rap? Ae te yumo

kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”

²⁸ Aeránko maok, am Farisi fákáre man wouroumpriaka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp waknwaek yárankap aropono. Yino te Mosesomp waknwaek paokop i konámpono. ²⁹ Yino te Kwaro Mosesén sérinámp karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknám koropreaná mér mono.” ^r

³⁰ Aerapo maok, am aropao am fárákapa-pamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnám aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo nám te maoknám koropeaná sénapo, ono korokop tokwae nampono. ³¹ Nomo te wae mér, Kwar te kwatae ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnám aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpon. ^{s32} Wokwaek karia koropea oukoumwan nám te, arop ankárank éntupwaro sámpám fek yi aompiyakám arop maomp yi fwapi papám kar te yak mono. ³³ Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.” ^t

³⁴ Aeránko maok, am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámpnám ke feknám pia koropea amo oukoumwan nap te kwatae ninikráp aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?” Am fárákapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérepea ek sámp-kérép.

**‘Jisasén mér monap aropamp
nínik te yi aompiyak nám
niamp’rá sénámp kar**

³⁵ Jisaso am aropan arop fárákapa-pao yérepea sámp-kérépnáp kar wawia

maok, mao akwapea oupouroukia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, “Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?” ³⁶ Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop Tokwae, am Aropamp Táráp te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér nanampon.” ³⁷ Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Amo am arop te wae nke napono. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono.” ³⁸ Aeránko maok, am aropao man sérrá, “Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon.” Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.

³⁹ Aenko maok, Jisaso sérrá, “Ono ék nám te apárokamp arop fárákapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárákáp yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanaponno. Tá arop fárákáp náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea naponno.” ^{u40} Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, “Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámprá sénae rape?” ^{v41} Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo yumokuráp yi aompi yaknám mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwaponno. Aeno yumo sérrá, ‘Yinomp yi te fwap yae-párák yakáp námpono’rá sénap te, yumo te oukoumwan kwatae ninik fek yakáp napon.”

**Sipsipamp yáran
wounáprá sénámp kar**

10 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknám oupukarrá piknám arop

^r9:29 Jo 8:14 ^s9:31 Sng 34:15; 66:18

^t9:33 Jo 9:16

^u9:39 Jo 8:15-16 ^v9:40 Mt 15:14

te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámp aropono. ²Aeno arop ménki porok yoump námp te, táte sipsip taokeyak konámp arop námoku támaono. ³Aenko maok, ménki kikip konámp aropao, am arop mankanoria ménki kik-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea mank napo éréképea ek akwap konámpon. ⁴Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwaek éntér kákeaka tukup konapon. ^{w5}Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwaek te tukup mo, pirikimpá tukup i konapon. Am te apaerianápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námpantá napon.” ⁶Jisaso am fárákapan máma wounáp kar fárákáp námpan maok, am fárákapao kar fi fwapia mér moiapon.

Jisas te ‘Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop’rá sénámp kar

⁷Aeria maok, Jisaso warko sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámp ménkinono. ⁸Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkir yakáp pap te, am arop fárákap te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae kona-para, sipsip te am fárákapamp kar wa moiapon. ⁹Ono támao ono ménkino. Arop ankárank ononampok koropeaka am yár mek yoump námp te, Kwaro man warko warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapria fir oupourounkrá fánaenámpono. ^x

¹⁰Oukun arop te ankwap ankankan nikia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou

naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárákap fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárákapan top koupouri yak naenámpria korop nampono. ¹¹Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárákap yaewour naeria náráp pourou sámp konámpono. ^{y12}Aeno maniantá saráp térerá yárap i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párapokrá fárákapá akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwaek yourounkwe nánko, ankwapmwaek pirikimp konapon. ¹³Am taknámp arop te sipsipantá ninik mono, maniantá saráp tére námpono. ¹⁴⁻¹⁵Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnamp taknámp, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae mér nampono. Aenampara, onomp sipsipan yaewourria, fwap sumpwi nanampon. ^{z16}Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákárean kor éréképá koropea nanko, am fárákapao kor onomp kar wa mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámpon. ^{a17}Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono. ^{b18}Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump ninik fek onoku fwap sumpwi nanampon.

^w10:4 Jo 10:27 ^x10:9 Jo 14:16 ^y10:11 Sng 23:1; Jo 15:13

^z10:14-15 Jo 10:27; 1 Jo 3:16 ^a10:16 Jo 11:52 ^b10:17 Fl 2:8-9

Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan ‘Tak nanapono’rá séri námpono.’^c

¹⁹ Aeránko, Juda fákáreráo am kar wawia maok, warko anánk fi pir-pwar. ²⁰ Takia maok, kápaé kare aropao sérrá, “Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépérép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?” ²¹ Aerapo maok, táte nopok ankwap fárákapao sérrá, “Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknám aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak nám te, fwap arop yi aompi yak nánko, firékarea pap naenám nie?”

Juda fákáre Jisasén 'Mono' ria yoporiap kar

²² Jerusalem mek, komontnám ke fek lotu nap tokwae ménki kik-pwarariap yae ninikria warákárrá lotu i konap yae koropámp. ²³ Am ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yárákrá akwap. ²⁴ Aenánko maok, Juda fákáreráo mankea man kuk-sirarrá, am fárákapao man sérrá, “Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp ninik épépérép nám te!”

²⁵ Aerapo, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárákáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yéncép námpon. ^{d26} Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon. ²⁷ Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko,

am fárákap onomp kar wuri wawia, onomp wakmwaek korop konapon. ²⁸ Aenapo maok, ono am fárákapan yiki yaká yakáp mwanap nénc nanko, mao te moyakáp mo karenó. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono. ^{e29} Onomp Naropwaro am fárákapan onan sámp nám te, námoku ankáránkamp támao tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp yaekamp pouroukoup mono. ³⁰ Onomp Naropwar te, yino ankáránkamp támaono.”

³¹ Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop mwariakapo maok, ³² Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono yumwan manénkir onomp Naropwaromp kápaé kare tére kwapwe wae yéncép namp te, yumo apae téreran ninik nap kwamp onan yumwian yankop mwaria nape?”

³³ Aeránko maok, Juda fákáreráo man kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te tére kwapweran ninikria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump sérria ‘Ono te Kwar’rá sénap fekeano.”

³⁴ Makrá sérápo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárákapan sérrá, “Yumokuráp lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: ‘Ono sérrá, “Yumo te kwar fákárenono.”’ ^{f35} Kwaro am arop fárákapan kar farákápria, ‘Am fárákap te “Kwar”rá sérimpon.’ Nomo te wae mér, Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono. ³⁶ Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék námpara, ono sérrá, ‘Ono te Kwaromp Tárápono’rá sénanko, yumo onan apaerá ‘Kwarén wouroump nap’rá sénapon?’^g

^c10:18 Jo 19:11

^d10:25 Jo 5:36; 10:38

^e10:28 Jo 3:16; 6:39; 10:3

^f10:34 Sng 82:6

^g10:36 Jo 5:17-20

³⁷ Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér mo mwanapono. ³⁸ Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi ninikia mér mwanapon.”^h

³⁹ Am fárakapao warko man fákap mwariakapo maok, mao am ankwap mwaeónamp warákarrá akwapámpon.

⁴⁰ Jisaso warko arákarrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkir Jono arop ént mek énérrá kákámp fek yak. ⁴¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropea maok, sérarrá, “Kareno. Jon te nkwakwe make ankank kárakáre yoro moimpan maok, máma aropao naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karonó.” ⁴² Aeria maok, am fek táman kápae kare arop man méria, karenoriapono.

Lasarus sumpwimp kar

11 Arop ankárank touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria ntia Marta aenenkamp némpono. ¹² Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákárria maok, mao námokuráp me pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnámp arop Lasarus te am aenenkamp ménkinono. ¹³ Aenko maok, antáp yaworao Jisasnámpok kar sámpkérépria arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo man nourouppria warákár konap arop te touweane.” ¹⁴ Jisaso am wawia maok, sérrá, “Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono. Am te koumteouráp arop Kwaromp kárakáre nkea

man warákárrá man e tokwae sánk mwanapono. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámpon.”¹

⁵ Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anánkwapoan te warákár konámpon. ⁶ Am Lasarus touwenámp kar koropánko maok, wawitea am yaknám némpouk anánki yak. ⁷ Aea maok, wakmwaek námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérrá, “Nomo warko Judia mek tukup mwaro.”

⁸ Aeránko maok, am éréképá yarak i konámp arop fákárerao man sérrá, “Tisa, oukoumwan kar amwan Juda fákárerao yumwi fek arokopea sumpwi pap mwaria wae nap te, amo warko am fek akwap nae rapie?”^m

⁹ Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, “Ae te ankárankamp yae fek yámar éntér-sámp ramp ke akwap mo i konámp nie? Aeno arop yámar wae kare fek yarak námp te, sikiríp mo i konámpono. Am te apae riteanápe mao te waeman apárok yokorámp wae nke námpono. ¹⁰ Aeno arop kumuruk yarak námp te, mao nke naenámp wae yokor mo námpara, sikiríp konámpon.”

¹¹ Makrá séria maok, wakmwaek am fárakapan sérrá, “Nomp nouroup Lasarus amp námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap nanampono.” ¹² Aeránko maok, am éréképea yarakámp arop fákáre támao am kar wawia maok, sérrá, “Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap naenámpono.” ¹³ Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárakap te Lasarus párák amp námpan sénámpwe ninikiapono.

^h10:38 Jo 14:10-11 ⁱ11:1 Lu 10:38-39 ^j11:2 Jo 12:3 ^k11:3 Jo 11:36

^l11:4 Jo 9:3 ^m11:8 Jo 10:31 ⁿ11:11 Mt 9:24

¹⁴Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono.” ¹⁵Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yumwan ninikria warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mэр mwanapono. Oukoumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”

¹⁶Jisas takrá séria pwar nángo, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao Jisasén paokop i konap ankwap fákáran sérrá, “Tak mwaro. Nomo ponankor tukupea mént sumpwi mwaro!” °

Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas ‘Námo támaono’rá sénámp kar

¹⁷Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani wonae fikria maok, mao wa nángo, Lasarus te wae péri me mek yiautori yak námpono. ¹⁸Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon. ¹⁹Aenampara, Juda mekamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka Maria aenenkamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae porokwe sánk mwaria koropea méntér yakáp.

²⁰Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok, ²¹Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeak kikipia maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporía te, onomp ménki te sumpwi mono.” ^{p22}Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mэр nampon, amo Kwarén ‘Ankank sápaepae’ ria sénapo te, amwan fwap sánk naenámpon.”

²³Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámprá yiki yak naenámpon.” ²⁴Tá Marta man sérrá, “Ono wae mэр nampon, nánkár pwarnámp yae fek, sumpwinap arop po-

nankor warko ferámp nap fek fárámp naenámpo.” ^{q25}Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te onoku támaono. Arop onan mэр námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak naerámpo. ²⁶Tá arop ponankor yiki yakápria onan mэр nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap yiki yakáp mwanapon. Amo te mámá wae mэр rape mo nie?”

²⁷Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mэр nampon, amo te Kwaromp Tárápono. Amo te am arop Kwaro apárok sámpkérép nángo, náráp koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.” †

Jisaso Lasaruséntá yonkwae touweria émimp kar

²⁸Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Marianámpok akwapea warámpá youmpea aop mwaeak yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan koropaenáne.” ²⁹Mak rángo maok, Maria am kar wawia koupour fárámprá Jisasén akwapá nke. ³⁰(Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kikipimp fek yak.) ³¹Juda fákáreráo Marian koukarrá yonkwae touwerá nap mek am mek yakáp napao nkeapo, Maria am feknámp fárámprá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao ninikrá, máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énéngi tukup.

³²Maria akwapea Jisaso yak námp fekria maok, man nkea maomp puk wonae fik kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporía te, onomp ménki sumpwi mono.”

³³Maria ém nángo maok, tá mént koropap Juda fákáreráo kor éménk. Aenapo maok, Jisas man nkeria maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok,

ém naenámp niamp. ³⁴Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koropea nkeae!”

³⁵Aerapo maok, Jisaso kor ém. ^{s36}Aenánko, Juda fákáreao nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar i konámp kwamp námpon.” ³⁷Aenánko maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan kor firékarea pap konámp te, mámá aropan kor apaeritea yaewour mo nánko, sumpwi námpon?” ^t

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

³⁸Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek. Am papnap me te manénkir péri me yokoropeaka maok, péri ankwap kárakére sámpea top kor fek nánkáráp tenapon. ³⁹Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére támá far-farrá tukupenke!” Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e! Mao am mek tank námp te wae yiawori yak námpara, wae mákáre kwatae korop naeria námpon.” ⁴⁰Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkir amwan sériampon, ‘Amo méria te, Kwaromp kárakére fwap nke nanapon!’” ^u

⁴¹Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek tokoreyakra sérrá, “Ayao, amo ono sé-namp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae. ⁴²Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak konapon. Aeno ono ninik namp te, mámá yakápnap koumteouráp

arop amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapria, mámá kar sér rae.” ^v

⁴³Makrá séria pwarará maok, tékén kar wumwia sérrá, “Lasarus, amo ek oukur-koropae!” ⁴⁴Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok, maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nánko, Jisaso am fárákan sérrá, “Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo akwapano.”

‘Jisasén sámp-wouroump mwanámp’ ria kar papap kar

⁴⁵Kápae kare Juda fákáre koropea Mariant koukarrá yonkwae touwenap arop fárákap Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapono. ^{w46}Aenapan maok, ankwap fárákap te tukupea Farisi fákáreaonapokria am Jisasoinámp ankank táman farákáp.

⁴⁷Aenapo maok, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Kaunsil fákáreran koropenkria wumwi. Wae koropea koupoukour napo maok, am fárákan sérrá, “Am arop te kápae kare nkwakwe make ankank yoro námp te, mokop mwanámpon?” ⁴⁸Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nánko te, arop ponankor man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákáre koropea nomp lotu nap tokwae souroumpourika nomp arop fárákan kor méntérantáno.”

⁴⁹Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop am yopwar fek yakria maok, mao am fárákan sérrá, “Yiráp ninik te épépérép kare nape. ⁵⁰Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yaewour naenámp te mér mo napon. Arop ankárankao ponankor

^s11:35 Lu 19:41

^t11:37 Jo 9:6-7

^u11:40 Jo 11:4

^v11:42 Jo 12:30

^w11:45 Jo 4:48

koumteouráp aropantá sirarrá sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor surumpwiantáno.”

⁵¹Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi naenámpan profet kar fek sénámp. ⁵²Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon. ^x

⁵³Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae oupouroumkrá kar sérarrá tukup. ⁵⁴Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am fek pwarará námoku éréképá yarak i konámp arop fákáre éréképea arop yak mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énéni tukupea am fek yakápiapon. ^y

⁵⁵Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nánko maok, kápae kare némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp ninik fwapokwap mwaria tukup. ^{z56}Aeria maok, Jisas te maok yakánrá oupouroum. Am fárákap lotu nap tokwae mek yinkea yakáprá námoku kok sérarrá maok, “Yumo te mokoprá ninik rap? Mao te koroepa Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?” ⁵⁷Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao koumteouráp aropan sérrá, ‘Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá mér námp kwamp te, yinan sénapo, man fákap mwanámp’rá séri naponno.

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

12 Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp Betani mek akwap. ^{a2}Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén ‘Aesio’rá sér mwaria, maompor fir nánap. Marta fir yorokwae nánko maok, Lasarus Jisasént fár mwanap aropént tank. ³Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoroepa maok, Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae fek féki torokorrá yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe top-pwarámpá yak. ⁴Aenko mént paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te nánkár wakmwaeak Jisasén arop outiri naenamp mao sérrá, ⁵“Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp konámp niamp 300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar mpup!” ^{b6}Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam taokeyakria mani oukun i konámp aropao námpon.

⁷Aeránko maok Jisaso sérrá, “Am yupu te numwar takano. Mao am taki námp te, niki-samp yakrá akwapea, ono sumpwi nanko, onan apár me mek papnap yae fek naenámp. ^{c8}Ankank moráp arop fárákap te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont yaká yak nanamp mono.”

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

⁹Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am

^x11:52 Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2 ^y11:54 Jo 7:1 ^z11:55 Kis 12:14-20

^a12:1 Jo 11:1,34 ^b12:5 Jo 18:2-3 ^c12:7 Jo 19:40

arop fárakap te maonámpok korop. Am fárakap te Jisasén saráp koropea nke mono. Manénkir Jiaso Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámpan mér napara, Lasarusén kor nke mwaria korop napon. ^{d10-11}Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará tukuprá Lasarusén nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao sérrá, ‘Lasarusén kor mént sámp-wouroump mwar’ ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar

Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

¹²Jiaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare koumteouráp arop Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea koupoukour yakáp. Aeria am fárakapao wawapo maok, ‘Jisas Jerusalem mek korop naean’rá sér. ¹³Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea, mwaeao Jisasén kikipia tékén arakrá sér,

“Nomo Kwarén warákár mwaro!

Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnám arop má

e tokwae sánkano!

Mao te Israel firamp King yak naenámpono.” ^e

¹⁴Jiaso donki soup ankáránk sámpea am fek tank. Aenánko, am te Kwaromp Buk fek yaknám kar niamp. Am te arakrá sénámpono:

¹⁵“Taun Saion mekamp koumteouráp arop,

yumo te apápi kwapono!

Yiráp king oukoumwan má korop nám nkenke.

Mao te donki soup fek tankrá korop námpono.” ^f

¹⁶Manénkir am ke fek te mao éréképá yarak i konámp arop fárakap te am kar fi te mér moiapono. Aeno nánkár wakmwaek Jisas warko arákarrá pokria wae tokwae sámp nám fek maok, am Kwaromp Buk fek yaknám kar ninikria, arop fárakapao Jisaséniapan kor ninikia, ‘Am te Jisas táman sénámpon’rá mériapon.

¹⁷Wokwae kápae kare koumteouráp arop Jisasént yakápria nkeapo, Jiaso Lasarusén apár me mekamp fárámpea papámpon. Oukoumwan am koumteouráp arop te am Jiasoimp táman arop ankwap fárakapan kar farákáp napon. ¹⁸Aenapo, kápae kare koumteouráp arop Jiaso manénkir am ankank yoroimp kar táman wawia maok, am fárakap maonámpok tukupea mwaeao kikip. ¹⁹Tá Farisi fákárerao kor námoku támao am nkea námoku kok sérarrá, “Nkenke! Nomo mwaria nánap nám te tak mwanám pourou moiane! Ponankor koumteouráp arop te man éntér kákia tukup napon.”

Grik ankwap fárakap Jisasén nke mwarianap kar

²⁰Koumteouráp arop fákárerao tukupea Jerusalem mek Pasova yae fek Kwarén lotu mwariakapo maok, táte Grik ankwap fákárerao kor mént tukup.

²¹Am Grik fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp arop Filiponámpok koropea maok, man arakrá sér, “Arop Tokwae, yino te Jisasén nke mwarianeano.” ²²Aerapo maok, Filipino kor akwapea Andrun séria warámpea énékér akwapea Jisasén sérepo maok, ²³tá Jiaso am arop yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp kar sérrá, “Oukoumwan má ke fek te Aropamp Táráp e tokwae sámp naenám ke te wae korop námpon. ^{g24}Ono waeman

^d12:9 Jo 11:43-44

^e12:13 Sng 118:25-26

^f12:15 Sek 9:9

^g12:23 Jo 17:1

yumwan kare kar sér rae: Wit ki apárok piká tankrá yípi takére mo námp te, am ankáránk támao saráp yak konámpon. Aeno apárok piká tankea yípi takérea téri poka maok, ki kápae kare tank konámpon.”²⁵ Am wounáp kar séria pwarará maok, kar kare sérrá, “Aeno arop námokuráp pourouan yiki yak naenámpan ninikrá yárok námp te, maomp yiki yak moyak naerámpon. Aeno arop námokuráp pourouan wampwe pwarará, onan ninik námp te, mao fwap ankár yiki yaká yak naenámpon.”^{h26} Aeno arop ankáránk onomp tére naenám kwamp te, ankár ononampaok kuno. Takria maok, mae ném-pouk ono yak namp te onomp tére aropao kor onont am fek yak naenámpon. Aeria maok, arop onomp tére nánko te, onomp Naropwar te man e tokwae sánk naenámpon.”ⁱ

Jisaso námoku sumpwi naenámpan sénámp kar

²⁷ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Oukoumwan te ono yonkwae touw-eria ninik tokwae nampono. Aenam-para apaerá sénanampon? Ae te ono onomp Naropwarén sérrá, ‘Oukoumwan má ankank korop námp má sámp-sirae’rá sénanam nie? Ono takrá sér mono. Am ankank te ankár onomp pourouk korop naenám-pria ék namp támaono.”^{j28} Ayao, waráp e tokwae kwapwe yéknép napo, arop fárák-pao nke mwanapono.” Jisaso makrá séránko maok, táte yámar meknámp kar ankáránk arakrá sér, “Ono te wae onomp e tokwae kwapwe kare yéknép nam-para, warko oukoumwan kor tak nanampono.”²⁹ Aeránko am koumteouráp arop

fárákap wonae fik am fek yakáp napo, am kar wawia arakrá sérrá, “Wi! Oukurér párákapáne!” Tá ankwap fákár-eráo sérrá, “Mono, enselo mént kar sénámpono.”

³⁰ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Am kar yumo wa nap te onan yaewour mono. Yumwan yaewour naenámpan námpon.”³¹ Oukoumwan Kwaro má apár mekamp koumteouráp arop younkou-pria, táte má apár mekamp arop poukeyak konámp arop kwatae yérépea kérép naenámpon.”^{k32} Oukoumwan te ono má apár mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-sampokea napo, am ke fek táman ponankor koumteouráp arop ononampok érékép-korop nanampon.”^{l33} (Jisaso am takrá sérimp te námoku sumpwi naenám mwaekamp ninik fek sérimpon.)

³⁴ Aeránko maok, am koumteouráp arop fákáreráo maomp kar pwarokwaprá man sérrá, “Yino wa nánko Kwaromp loao sérrá, ‘Krais te ankár yaká yak naenámpono’rá sénámpon. Amo mokopia ‘Aropamp Táráp narek sampok mwanap’rá sér rape? Am ‘Aropamp Táráp’ te wanono?’”^m

³⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Wae te fae tákare ke fek yumont yak námpon. Oukoumwan wae yumont yak námp fek yiráp paokop te ankár wae fek paokop kip. Yumwan kirikip koropea oupourou-pnaeane. Arop kirikip mek yárokria te, mao te maok akwap raerá mér mo i konámpon.”ⁿ³⁶ Wae te oukoumwan yumont yak námpara, yumo ankár wae táman méria maok, yumo waeramp arop fákare yakáp mwanapon.”^o

^h12:25 Lu 9:24

ⁱ12:26 Mt 28:20; Jo 14:3

^j12:27 Mt 26:38

^k12:31 Jo 16:11

^l12:32 Jo 3:14-15

^m12:34 Dan 7:13-14

ⁿ12:35 Jo 8:12

^o12:36 Ef 5:8

**Juda kápae kare
Jisasén mér moiap kar**

Jisaso makrá séritea maok, am fárákapan pwarará youmpea mek yak. ³⁷ Am fárákap Jisaso nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke napao maok, man te mér mo napon. ³⁸ Aenapo maok, profet Aisaiamp kar méntér pwi námpon. Aisaiáo sérrá,

“Tokwae Kar e!

Wa mokop yinomp kar wawia mér námpon?

Wa mokop Tokwae Karáo náráp kárákáre yénképnámptére oukoumwan má térenámptiamp nke námpon?” ^p

³⁹ Am fárákap Jisasén mér mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman Aisaiá ankwap kar kumwi námpon:

⁴⁰ “Kwaro am fárákapamp yi nke mwanap pourou moi papria ninikan kor éperépi pap.

Takria am fárákap ankank nkeria, kar fi méria,

ononampok arákarrá korop napo, ono am fárákapan fwapokwapi papan-táno.” ^q

⁴¹ Aisaiá am takrá sénámpté, apae riteanápe, Jisasomp kárákáre tokwaeran nkea pwatea am Jisas táman sérimpon. ^r

⁴² Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo maok, Farisi fákáreráo námwan, lotu nap mek korop kwaponoria taokorantá apáp nap kwamp, maomp méráp érik sér moiapon. ^{s43} Am fárákap te Kwaro námwan warákár naenámptia te mono, arop fárákapao námwan warákáranápon kar i konapon.

**Jisaso farákápnámpté kar támao
aropamp ninik yurukup naenámpté kar**

⁴⁴ Jisaso tékén sérrá, “Arop onan mér námpté te onan saráp mér mono, onomp Naropwáro onan sámp-kérép nánko ék nampan kor mént mér námpon. ⁴⁵ Arop onan nke námpté te, onomp Naropwáro onan sámp-kérépánko ék nampan man kor nke námpon. ^{t46} Ono má apár mek ék nampté te ará: Arop fárákap onan mér nap te kirikip mek yakáp mono. ^{u47} Aeno arop ankárankáo onomp kar wawiaka onomp karwaok yarak mo námpté te, man te ono arop yurukuprá kot i konámpté aropnámpté taknámpté mono. Ono ék nampté te má apár mek yakrá koumteouráp aropan yurukuprá kot naeria-aka ék mono. Ono ék nampté te am arop fákáreran warko érékép naeria ék nampon. ^{v48} Aeno arop onan younkwek sirarrá onomp kar sámp mo námpté te, man yurukuprá kot naenámpté arop te yak námpon. Ono farákápnámpté kar támao nánkár pwarnámpté yae fek mao am fárákapan yurukuprá kot naenámpon. ^{w49} Ono te onokump ninik fek má kar farákáp mono. Onomp Naropwáro onan sámp-kérépánko ono ékamp, mao námoku kápae kare kar onan farákápaerianámpté sáприя, am farákáp nanamp ninikan kor sápnámpon. ⁵⁰ Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp mwanap nénk konámpon. Aenámptépara, kápae kare kar ono farákáp nampté te onomp Naropwáro ‘Arakae’rá sénámptépaok i konampono.” ^x

^p12:38 Ais 53:1 ^q12:40 Ais 6:10; Ap 28:26-27 ^r12:41 Ais 6:1

^s12:42 Jo 9:22 ^t12:45 Jo 14:9 ^u12:46 Jo 1:9; 8:12 ^v12:47 Jo 3:17

^w12:48 Hi 4:12 ^x12:50 Jo 8:28

**Jisaso námoku éréképá
yárák i konámp arop
fákáreramp pu yárárimp kar**

13 Pasova Yae kumur korop naeri-anánko, am ke fek táman Jisas wae mér, má apár pwarará Narop-waronámpok pok naenámp ke korop. Aenáno maok, náráp kounteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekimpon. ^y

²Kumuran Jisas ntia mao éréképá yárák i konámp arop fárákap fépérrá tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek sánk tenámpono.

³Jisas te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp yaek sánkámp, tá námwan sámp-kérépánko ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok naenámpan kor wae mér. ^{z4}Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nánko, fárámpea waempyam éri wor paprá tawel sámprá kámpea pwarará maok, ⁵ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapamp pu yárária ††pwarará maok, táte am kámpnám tawel fek am fárákapan féki torokor.

⁶Takria Saimon Pitamp wonae fik koropánko maok, Pita man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárár nae rape?” ⁷Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono térenamp ankank te oukoumwan te amo mér mono, tá nánkár wakmwaek maok, amo mér nanapon.”

⁸Aeránko maok, Pita man sérrá, “Amo onomp pu te yárár mo karon!” Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan éntup moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono.” ⁹Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar e, ae te takanáno te, onomp pu mwar yárári kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárárae!”

¹⁰Mak ránko maok, Jisaso man wounáprá sérrá, “Arop wae éntupianámp te warko koupour kar éntup mo i konámpon. Puan saráp yárár napo kor, waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan maok, ono yumwan ‘Ponankor’rá sér mono.” ¹¹(Jisas te am arop námwan yopor aropamp yaek pap naenámp te wae mér. Ae námp kwamp maok, mao sérrá, “Yumo ponankor yiki kukur mono.”)

¹²Jisaso am fárákapamp pu yárária pwatea warko náráp waempyam sámpea yirimptea warko tank. Aeria maok, am fárákapan turunkrá, “Ono yumwan má térenamp fi te yumo wae mér nap nie? ¹³Yumo onan ‘Tisa’, tá ‘Tokwae Kar’rá sénap te, tá kare yae-párák kare sénapon. ¹⁴Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárár nampara, yumo kor yiráp ankwap-náp ankwap fárákapamp puan kor takrá yárár kipo. ^{a15}Ono mámá ninik yumwan yénkép namp te, yumo kor ono yumwan yénkép nampnám maknám tére kip. ^{b16}Ono yumwan kare kar sénámpon: Tére konámp arop te maomp arop tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nánko korop námp te, am sámp-kérépnám aropan kámákarrá nareki yak mono. ¹⁷Oukoumwan te yumo ono

††13:5 Pu yárár i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono.

^y13:1 Jo 15:13 ^z13:3 Jo 13:27; 16:28 ^a13:14 Lu 22:27

^b13:15 Fl 2:5; 1 Pi 2:21

amnamp ninik fi kor wae mér napara, yumo ampaokria te, yumo fwap warákár mwanapon. ^c

¹⁸ Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnamp arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar arakrá yak nâmp waeman kare korop naenâmp mér nampon. Am kar te arakrá sér, ‘Arop onont pan fânâmpao onan younkwe si-naeria námpon.’ ¹⁹ Am ankank te oukoumwan korop mo nânko, ono yumwan manénkir sér rae: Nánkár wakmwaek am ankank koropeanânko, yumo fwap Ono Taki Yak namp mér mwanapono. ^{d20} Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono tére arop sâmp-kérép nanko, man warámpea yaewour nâmp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warâmp nâmp te, mao onan sâmp-kérépânko ékamp Kwarén kor warâmp námpono.”

**Judas Jisasén yopor aropamp
yaek pap naerianâmp kar**

*Matyu 26:20-25; Mak
14:17-21; Luk 22:21-23*

²¹ Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekamp ankwap ankárank onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²² Makrá sérânko maok, mao éréképá yarak i konâmp arop fárákap námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énoukouprá, máte wan sérianria mér mono. ²³ Mént paokop i konap arop ankárankamp Jisaso man warákár kar i konâmp arop te Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank. ^{e24} Aenânko maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink. ²⁵ Aerânko maok, mao wonae fik

kar éntér kor fek youmprá woukoupria maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te wan sér rap?” ²⁶ Aerânko maok, Jisaso sérrá, “Nánkár nomo énéni fânâmp arop ankárankampan ono pan sámpea sup mek anámpea sânk nampao maok, am arop táman sénampon.” Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp táráp Judasén sânk.

²⁷ Judaso am pan sámpea pwar nânko maok, Satano maomp Jisaso man arakrá sér, “Ankank amo tak naenap te koupour takae.” ²⁸ Aerânko maok, arop ponankor énéni tankáp nap Jisaso Judasén sénâmp kar fi te ankwap ankárankampao mér mono. ²⁹ Ankwap fárákapao ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konâmpara, Jisas man te ‘Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiae’rá sérâmpwe ninik. Tá ankwap fárákapao ‘Ankank monap aropan nénkae’rá sérâmpwe nikiapon. ^{f30} Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapânko maok, wae kirikipeyak.

**Jisaso mao éréképá yarak i
konâmp arop fákáreran lo
wourékam nénkâmp kar**

³¹ Judas wae apárok akwap tenânko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sâmp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonâmp fek e tokwae sâmp námpon. ³² Kwaro mao tére nâmp fek e tokwae sâmpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sânk nânko, am ankank te koupour kar naenámpon. ^{g33} Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno

^c13:17 Je 1:25 ^d13:19 Jo 14:29 ^e13:23 Jo 21:7,20

^f13:29 Sng 41:9; Jo 12:6 ^g13:32 Jo 17:5

nánkár te yumo onan oupourouk mwanapon. Ono manénkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp némpouk te tukup mo kareno. ^{h34} Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk nampon. Am te arak: Yumo ankákárank nonopok nounouroupria warákár kipo. Ono yumwan nouroupria warákár kari namp te, yumo kor taknamp ankár nonopok nounouroupria warákár kar tak kipo. ⁱ³⁵ Yumo yiráp ankwapyaenáp fárakapént nonopok nounourouprá warákár kare napo maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yéknép napo, mér mwanapon.” ^j

Jisaso ‘Pita te “Námwan mér mono”rá sénaean’rá sénámp kar

Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34

³⁶ Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?” Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono akwap naerianamp némpouk te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon.”

³⁷ Aeránko maok, Pita man turunkrá, “Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp nanamp tene!”

³⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ninik te, amo fwap onan yae-wourrá waráp pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko,

amo onan te ‘Mér mo namp’rá yinink por sénae rapono.”

Jisas te ‘Arop Naropwaronámpok pok mwanap mwae kup’rá sénámp kar

14 Jisas warko am fárakapan sérrá, “Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor mént mér kip. ^{k2} Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap aokore nánaprá párapop nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan takrá sér mono. ³ Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan éréképa pokeaka ono yak namp fek énéni yakáp mwanámp. ¹⁴ Yumo te ono pok naenamp némpouk poknámpp mwae te yumo wae mér napon.” ⁵ Aeránko maok, Tomaso man sérrá, “Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape? Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámp?”

⁶ Jisaso man sérrá, “Onoku támao mwae kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono. Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwaronámpok korop naenámpp te ankwap mwae te yak mono, ono mwarono. ^{m7} Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napa, oukoumwan man mérrá tukup napon.” ⁸ Filipino Jisasén arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yéknépea napo maok, am támao wae yinomp ninik fwap fárakár naenámpp.”

⁹ Nopok Jisaso man sérrá, “Filip, ono yumont waeman kápae kare ke fek yak nampan maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop

^h13:33 Jo 7:33-34 ⁱ13:34 Jo 15:12; Ef 5:2 ^j13:35 Jo 17:23; 1 Jo 3:14

^k14:1 Jo 14:27 ^l14:3 Jo 17:24 ^m14:6 Jo 11:25; Ef 2:18

onan nke námp te, onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopi-aka ‘Waráp Naropwar yinan yéncé-pae’rá sér rape? ⁿ¹⁰ Ae te amo onomp Naropwarént kourmpéyak nanko, onomp Naropwaro onan kourmpéyak námp te amo mér mo rape? Ono yumwan sé-namp kar te onokump ninik fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon. ^{o11} Yumo te má kar man ankár mér kipo: Ono onomp Naropwarén kourmpéyak nanko, tá onomp Naropwaro kor onan kourmpéyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman ninikria maok, yumo onan mér kip. ^p

¹² Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te, mao kor ono nkwaawe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea námpanápe ono te onomp Naropwaronám-pok poka yak nanampon. ¹³ Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak námp fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon. ^{q14} Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon.”

Jisaso ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sénámp kar

¹⁵ Jisas warko arakrá sér, “Yumo onan nouroup kareria te, yumo ankár ono sé-namp kar ponankor ampaok mwanapon. ^{r16} Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárakáre Sánk naenám Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenánko maok, mao

te ankár yumont yaká yak naenámpon. ^{s17} Am Fearámpá Yak naenámpon te kare kar sér i konám Spiritono. Apárokamp kourmpéouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon. ^t

¹⁸ Ono te yumwan kwaporok taki yakápenkria párapok tenanko, yumo kweri tárápu niampia yakáp mono. ¹⁹ Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp kourmpéouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak napara, yumo kor taknámp yiki yakáp mwanapon. ²⁰ Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént kourmpéyak nanko, yumo kor onont kourmpéyaká napo, ono yumont kourmpéyak namp mér mwanapon. ^{u21} Arop onomp kar sámpea ampaok kar námp te, am arop onan nouroup kare námp yéncép námpon. Tá arop onan nouroup kare námp te, onomp Naropwaro nouroup kare nánko, tá ono kor man nouroup karia onoku kare man érik yéncép nanampon.” ^v

²² Jisas makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, apaeritea amo yinan saráp amoku kare yéncépria máná apárokamp kourmpéouráp aropan yéncép mo nanapon?” ²³ Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, “Arop onan nourouprá warákár kare námp te, mao te ono sénamp karwaok kar yarak naenámpono. Aenánko onomp Naropwaro kor am aropan nouroupria warákárria maok, yino énéncér koropeaka mént yaká yak

^{n14:9} Kl 1:15 ^{o14:10} Jo 12:49 ^{p14:11} Jo 10:38

^{q14:13} Mt 7:7; Jo 16:23-24; 15:7 ^{r14:15} 1 Jo 5:3 ^{s14:16} Jo 14:26; 15:26

^{t14:17} Jo 16:13 ^{u14:20} Jo 17:21 ^{v14:21} Jo 15:10

nenempon. ^{w24}Arop onan nouroup kar mo námp te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Mámá yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karonó.

²⁵Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákáp nampon. ²⁶Aeno ‘Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárákáre Sánk naenámp’rá sénamp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nánko, ék naenámpmon. Mao te yumwan kápae kare ankank yénk naenámpmon. Tá mao yumwan ninik sánk nánko, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko nik mwanapon. ^x

²⁷Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp ninik mek yak naenámpmon. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaka apáp tirinkia yonkwae sékéria wae kwapon. ^{y28}Yumo te ono yumwan farákápnamp kar mámá wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronámpok akwap nampan kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpon. ^{z29}Mámá kar yumwan farákáp namp te, am ankank oukoumwan korop mo nánko, ono manénkir farákáp nampon. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanaponó.

³⁰Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárákáre te yak mono. ^{a31}Aeno ono ninik namp te apárokamp arop farákap te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeria maok, kápae kare ankank tére namp te mao onan séri nam-paok namponó.

Yumo fápárámpenke! Wae tukup mwaro.”

Jisas te ‘Yao wain aopwe niampono’rá sénámp kar

15 Jisaso wounáp kar arakrá sér, “Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono. ²Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékérrá, yowe kor fwapokwap i konámpono. ³Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapianánko yiki kukur yakáp napon. ⁴Yumo te ankár onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenámp pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koumpeyakáp moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.

⁵Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor niampon. Arop ankwap onont koumpeyak nánko, ono kor mént koumpeyak nanko te, mao te kápae kare ki tank naenámpmon. Aeno yumo onan pwararea te, yumoku

^w14:23 Yé 3:20 ^x14:26 Jo 15:26; 16:7

^y14:27 Jo 16:33; Fl 4:7

^z14:28 Lu 24:31-32 ^a14:30 Jo 12:31

mwar tére mwanap te pwi mono. ^{b6}Arop ankwap onont koumpeyak mo nánko, man far-pwar mwanap te, yao yowerao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap niamp taknámp mwanapon.

⁷Aeno yumo onont koumpeyakáp napo te, onomp kar yiráp ninik mek yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop naenámp. ^{c8}Aeno yumo kápae kare yao ki niamp éнки nap te, arop nke nap fek yumo te onomp fákáre yakáp nap yénkép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp e sakap napo, e tokwae sámp naenámp. ^{d9}Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp ninik fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono nouroup i konamp ninik mek saráp yakáp kipo. ¹⁰Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono yumwan nouroup i konamp ninik mek am mek yakáp nap te, ono kor onomp Naropwaromp karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek yak konamp niamp napon. ^{e11}Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár yiráp ninik mek top-pwarámpeyak naenámpria, ono yumwan mámá kar sénamp. ^{f12}Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámp taknámp yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ^{g13}Táte arop náráp nouroup fárákapan nouroup kariaka man yaewourrá náráp pourou sámp nám te, am ninikao koumteouráp aropao ankwapan nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon. ^{h14}Táte ono yumwan sénampnámp maknámp nap te, yumo onomp nouroup

yakáp napon. ¹⁵Tére konap arop te, tére taokeyak konámp aropamp ninik te mér mono. Ae konapara, ono yumwan warko ‘Tére konap arop’rá sér mono. Onomp naropwaromp kar ponankor wawi namp, am te ono wae yumwan séri namp támao yumwan onomp nourouprá yénkép námpon.

¹⁶Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onomponoria nánkárapea nanko maok, onomp firáp yakáp napon. Aenampara, ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkínámp am yae-párák yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao yumwan fwap sánk naenámp. ⁱ¹⁷Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákárank ankár nonopok nounouroup kar kipo.”

Jisas ‘Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap’rá sénámp kar

¹⁸Jisas warko sérrá, “Aeno apárokamp arop fárákap yumwan ampwae-sámp nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon. ^{j19}Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp namp te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp koumteouráp arop yumwan ampwae-sámp napon. ^{k20}Ono yumwan farákápnamp kar má yumo fwapiaka niki-samp kip: Tére konap arop te

^{b15:5} Jo 15:16 ^{c15:7} Jo 14:13 ^{d15:8} Mt 5:16 ^{e15:10} 1 Jo 2:5

^{f15:11} Jo 17:13 ^{g15:12} Jo 13:34 ^{h15:13} 1 Jo 3:16

^{i15:16} Jo 15:5; 16:23 ^{j15:18} 1 Jo 3:13 ^{k15:19} Jo 17:14

náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop fárákap onan nkwakwe make touwe sáp nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop fárákap onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon. ¹²¹Aeno am fárákap te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am fárákap ponankor kwataenámp ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am fárákap te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon. ^m

²²Táte ono ékia kar farákáp mo nankoria te, am fárákap náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukoumwan te am fárákapamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono. ²³Aeno arop onan ampwae-sámp námp te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámp námpon. ⁿ²⁴Táte ono am fárákap ou mek yakria tére namp, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárákap yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárákap onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámpria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámp napon. ²⁵Am fárákapao am taknap ninik te am fárákapamp lo kumwi napao sénámp niamp napon. Am támao arakrá sér, ‘Arop fárákap onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámp napon.’ ^o

²⁶Aeno yumwan yaewourria kárákáre sánk naenámp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár ono yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámpon. Mao ékia te, ono i konamp ninik érik farákarrá yénkép naenámpon. ^{p27}Aenánko, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére

fi yokor námp feknámpia onont yakáprá koropea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonorá farákáp mwanapon.” ^q

16 Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan mámá kar sénampon. ²Arop fárákapao, yinont lotui kwaponoria táraokwamprá yérépe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop fárákapao yumwan tirá wouria am fárákapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon. ^{r3}Am fárákap te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon. ^{s4}Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop fárákapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar mámá warko ninik mwanapon.”

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiampson. ⁵Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépánko ékamp Naropwaronámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankárankamp onan ‘Amo te maok akwap nae nap’rá turunk moi napon. ⁶Ono oukoumwan yumwan mámá kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon. ⁷Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párák ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námpon. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárákáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono.

¹15:20 Jo 13:16

^m15:21 Jo 16:2-3

ⁿ15:23 Lu 10:16

^o15:25 Sng 69:4

^p15:26 Jo 14:26

^q15:27 Ap 5:30-32

^r16:2 Mt 24:9; Lu 6:22

^s16:3 Jo 15:21

Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámp-on. ¹⁸Mao ékiaka yénkép nánko te apárokamp arop fárákap kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párák kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon. ⁹Kwatae ninik fi kor yénkép námp te, arop fárákap onan mér mo nap aranon. ¹⁰Yae-párák kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwaronámpok pok nanko, yumo te warko onan nke mono. ¹¹Kwaro arop kot naenámp fi yénkép námp te, máná apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námp-on. ^u

¹²Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan farákáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumo sámp mwanap pourou moiane. ¹³Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékéker nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámpan, am táman yumwan farákáp naenámp-on. Mao te yumwan wakmwaek korop naenámp ankank farákáp naenámp-on. ^{v14}Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp nánko, am taknámp ninik támao arop wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárákare yénkép naenámp-on. ¹⁵Onomp Naropwaromp kápae kare ankank te onompono. Aenámpara, ono sérrá, ‘Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp naenámp-on.’”

Yonkwae touwenap pwarará warákár mwanap kar

¹⁶Jisas warko ankwap kar sérrá, “Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan

nke mwanapon.” ¹⁷Aeránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop ankwap fákáreráo námoku kok sérarrá, “Mámá kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, ‘Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan nke mwanapon’rá sénámp-on. Tá ankwap sérrá, ‘Ono onomp Naropwaronámpok pok nanamp’rá sénámp te apae kar finono?’” ¹⁸Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Am ‘Kánanke kwarok ke’rá sénámp te apae ankankono? Nomo am kar fi mér mo námp tane!”

¹⁹Am fárákapao man turunk mwaria nap te, Jisas wae méria maok, am fárákapán sérrá, “Ae te ono farákápnamp kar fi man yumo téréménk rape?” Aerá séria maok, “Ono te arakrá sénámp-on: Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Tá wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo warko onan nke mwanapon. ²⁰Ono waeman yumwan kare kar sérrá: Yumo te yonkwae touwe tokwaeria, éménka wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp arop te warákár mwanapon. Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko am pwarará warákár kar mwanapon.

²¹Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae touwe konámp-on. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp námp te wae nik mo pwarará, táráp wae koropá yak námp táman warákár konámp-on. ²²Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp napon. Nánkár wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik te warákár naenámp-on. Yiráp am warákár te arop ankwapao sámp-sir mono. ^{w23}Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono.

^t16:7 Jo 14:16 ^u16:11 Jo 12:31 ^v16:13 Jo 14:26; 1 Jo 2:27

^w16:22 Jo 20:20

Ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp e fek 'Ankank sápaé' ria kar toropwap napo te, mao yumwan fwap nénk naenámpon. ^{x24}Yumo wokwaekia koropea oukoumwan nap te, onomp e fek onan ankank sámp mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár onan kar toropwapria te, yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak naenámpon." ^y

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

²⁵Jisas warko sérrá, "Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek má má kar sérariampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek sér mono. Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénanampon. ²⁶Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour naenámp te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te, fwap yumoku kor onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon. ²⁷Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár námp te, apae riteanápe yumo onan nouropria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri yakáp napo námpon. ^{z28}Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwarará apárok mapek ékampon. Aeampán oukoumwan te ono má má apár má pwarará, onomp Naropwaronámpok arákarrá pok nae rae."

²⁹Aeránko maok, mao éréképea yárák i konámp arop fákáreráo sérrá, "Tá kare, oukoumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon. ³⁰Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao amwan

turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae mérámpon."

³¹Aerapo maok, Jisaso am fárákápamp kar pwarokwaprá sérrá, "Oukoumwan te yumo wae mér nap nie? ³²Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenámp ke wonae fik kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérépe napo, yumo ponankor ankákárankrá yiráp némpoukmwaek turukumpria onan pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanampán maok, onoku nápar yak mono. Onomp Naropwaro onont yak námpon. ^{a33}Ono yumwan má kar fárákáp námp te, yumo onont koumpá yakápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan nkwakwe make touwe korop naenámp yak námpan maok, yiráp ninik te fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te má má apár mekamp kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!" ^b

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

17 Jisaso mao éréképa yárák i konámp arop fárákapan kar fárákápea pwarará maok, narek yámar mek tokoreyákrá arakrá sér, "Ayao, oukoumwan te wae yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik yénkép napo, waráp Tárápao kuri amwan e érik yénkép naenámpon. ²Am te apae riteanápe, amo man tak naenámp kárákáre sánk napon. Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknap arop fárákapan yiki yak nénkeanáko, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi napon.

^{x16:23} Jo 15:7 ^{y16:24} Jo 15:11 ^{z16:27} Jo 14:21,23

^{a16:32} Mt 26:31,56; Jo 8:29 ^{b16:33} Jo 14:27; 1 Jo 5:4

^{c3}Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámnpap arop fárakap te amo ankárankampao saráp Kwar kare yak nap mér napon. Aeria maok, amo Jisas Kraiss sámnp-kérép napo, ék námp mér napono. ^d

⁴Ono te amo onan, takrá téreaeria sánpap tére te wae térea pwar nampon. Am tak namp támao apárokamp aropan waráp e tokwae ntia kárakáre yénkép námpon. ^{e5}Ayao, wokwae ká má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp fek te e tokwae sámnp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp wonae fik yak namp fek, onan am e tokwae sápaeria nae. ^f

⁶Amo máma apár mekamp arop onan sánpap te, am fárakapan amo wanonorá te wae érik yénképá pwara nampon. Am arop fárakap warápan onan sánpap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párak paokop napon. ⁷Oukoumwan te am fárakap kápaie kare ankank amo onan ti-sánpap te amonapoknámp korop námprá wae mér napon. ⁸Kápaie kare kar amo onan sánpap te, ono wae am fárakapan farákáp nanko, sámpea karenoria mér napon. Wokwae ono amont yakea nanko amo onan sámnp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon. ⁸

⁹Ono am fárakapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor apárokamp arop fárakapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan sánpap arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria námpanápe am fákáre te warápon. ^{h10}Onomp arop fárakap ponankor te waráp fárakapono. Tá waráp arop fárakap ponankor te onomp fárakapono.

Tá arop fárakap am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.

¹¹Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanampono. Aeno máma fárakap te apárok yakáp mwanapon. Onomp yiki kare Ayao! Am fárakapan amokuráp kárakáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankárankamp yak nempnámp, am fárakapao kor ankárankamp kare yakáp mwanapon. ⁱ¹²Ono am fárakapént yakria, man taokeyakamp te amo onan sánpap waráp kárakáre feki nampon. Ono fwapia am fárakapan yae-párak taokeyak nanko maok, am fárakap te ankwap ankárank moyak moimpon. Moyak naenámp arop ankárank mao saráp moyak tenámpon. Am tak namp te, waráp Buk fek yaknámp kar te kare korop námpon. ^{j13}Oukoumwan te ono amonapok aok naeria namp kwamp, oukoumwan ono apárok yak namp fek má kar séria nanko, onomp warákár am fárakapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámp. ^k

¹⁴Waráp kar onan sánpap te, ono wae am fárakapan farákáp nampon. Ono má apár mekamp mo nampnámp, am fárakapao kor má apár mekamp mo napara, má apár mekamp arop fárakapao am fárakapan ampwae sámnpap napon. ^{l15}Ono amwan kar toropwap namp te 'Máma apár pwarará éréké-pae'rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárakapan taokeyak napo, arop kwatae am fárakapan sámnpá yampourou mo naenámppan nampon. ^{m16}Am fárakap te onoku máma apár mekamp mo nampnámp taknámp, mao kuri má apár mekamp mono. ¹⁷Waráp kar te ponankor kare

^{c17:2} Jo 6:39-40 ^{d17:3} 1 Jo 5:20 ^{e17:4} Jo 4:34 ^{f17:5} Jo 17:24

^{g17:8} Jo 16:30 ^{h17:9} Jo 6:37 ^{i17:11} Jo 17:21 ^{j17:12} Ap 1:18

^{k17:13} Jo 15:11 ^{l17:14} Jo 15:19 ^{m17:15} 2 Te 3:3

karara, onomp ninik te amo am fárákapan yaewour napo, am kare kar kar am fárákapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanapono. ¹⁸Amo wokwaek onan sámp-kérépapo, ono ékia, apárokamp koumteouráp arop ou mek yakampon. Táte taknámp ono kor amo onan sápnap arop fárákap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp koumteouráp arop ou mek yakáp mwanapono. ¹⁹Tá am fárákapan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanampria amwan sánk nampara, kare kar am fárákap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárákap kare yakáp mwanapono.

²⁰Aeno ono kar toropwap namp máte am fárákapan saráp yaewour mono, arop am fárákapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono. ²¹Onomp ninik te, am ponankor arop fárákap ankáránkamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanapono. Tá taknámp am fárákap nomont ankáránkamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapono. ²²Amo onan kárákáre tokwae ntia wae kwapwe sápnap te, ono kor am fárákapan nénk tenanko, nomo ankáránkamp ninik fek yak nempnámp taknámp am fárákapao kor tak mwanapono. ²³Ono te am fárákapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao am fárákap ankáránkamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok, am apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérépapo, ékamp mér napo maok, táte amo am onomp fárákapan warákár nap te amo onan warákár nap niamp naenámpon.

²⁴Ayao, onomp ninik te amo onan sápnap koumteouráp arop te am ono yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am fárákap máma apár oukoumwan yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria, wae kwapwe ntiaka kárákáre tokwae sápnap am nkeanáponoria nampon. ²⁵Yae-párák kare Ayao! Apárokamp arop fárákap te amwan mér mono. Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá máma onomp fákáre te amo onan sámp-kérépapo ono ékamp te wae mér napon. ²⁶Ono amo te wanonorá am fárákapan wae yénképnampon. Aenampara ono kánámpár warko yénképnanko maok, amo onan warákár konapnámp taknámp am fárákapao arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp mwanapono. Aenapo maok, ono kor fwap am fárákapént yak nae nampon.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

18 Jisaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntia éréképná yarak i konámp arop fákáre ént kánanke Kidron tépéri pokea, ankwapmwae fik tankáp i konap yao pékri fek tankáp. ^{r2}Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápae kare por Jisas náráp arop fárákap éréképnko, tukupá am mek koupoukour konapara. ³Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia éréképn, tá pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákáreráo tirá kérépnap plisman fákáre éréképea maok, am fek korop. Am fárákap te lam yaek ti, sarom poupoukia maok, yorowar i konap ankank tia korop. ⁴Jisas te kápae kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp maok,

^m17:18 Jo 20:21 ^o17:21 Ga 3:28 ^p17:22 Ap 4:32 ^q17:24 Jo 14:3

^r18:1 Mt 26:36

youmprá wonae fikria am fárakapan turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?”

⁵Aeránko maok, am fárakapao kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrap koropreano.” Makrá sérapo maok, tá Jisaso am fárakapan sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támaono.” Judas am fárakapamp yaek Jisas sánk naerianámp te am fárakapént fokokeyak. ⁶Am fárakapao wa napo, Jisaso ‘Am te Ono Taki Yak konamp má támaono’rá sénánko maok, am fárakapao younkwe mwaeknámp érééréki tukupria maok, apárok piká pér.

⁷Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?” Tá am fárakapao sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrapreano.”

⁸Jisaso nopok arakrá sér, “Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki Yak konamp má támaono. Yumo onan oupourouk nap kwamp te, máná arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo.” ⁹Am takrá sénámp ninik te mao manénkir sérinámp kar aran ninikria ninámp, ‘Amo onan sápnámp arop fákáre te ankwap ankárakamp moyak mono’rá sérimp kar mént pwi námpon. ^s

¹⁰Saimon Pita bainat sankorop námp am yipi mekamp akaprá pris taokeyak konámp aropamp tére arop yae-párak mwaekamp woupwi kor porokwapea aop-sir. Am aropamp e te Malkusono. ¹¹Aenko maok, Jisaso Pitan sérrá, “Bainat warko yipi mek kérépae. Amo nik nap te onan Ayao sápnámp kap má-tane, am mek fár moaeria nape?” ^t

Am fárakapao Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

¹²Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konámp arop, tá Ju-

damp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek yarokwap. ¹³Aea maok, Anas Kaiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am yopwar fek te Kaiafaso pris taokeyak konámp arop yak. ¹⁴Kaiafaso te mao manénkir Juda fákáreran sérrá, ‘Ae te arop ankárakao mao saráp sumpwiaka kourteouráp arop fárakapan yae-wourano’rá sérimp arop támaono. ^u

Pita ‘Jisasén mér mo nampono’rá sénámp kar

Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

¹⁵Saimon Pita ntia Jisas éréképá yarak i konámp arop ankwap Jisasén sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konámp arop am arop ankwapan te man wae mér námpara, mao te Jisas youmpnámp yár mek am mek yoump. ¹⁶Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokokeyak. Aenámpko am mént paokop i konap arop ankárak pris taokeyak konámp arop man mér námp támao youmpea, ménki taokeyak konámp yupuran séria, Pitan yár mek warámpá mank. ¹⁷Aenámpko maok, tá am ménki fek taokeyakámp yupurao Pitan turunkrá, “Amo te mént paokop i konap arop ankwap támao nie?” Aeránko maok, Pita sérrá, “Ono te méntér paokop i konap arop mono.” ^{v18}Aenámpko maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia námpare námpo, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérenkrá yakáp. Aenapo, Pita kor youmpea am fárakapént yae yérenkrá yak.

^s18:9 Jo 17:12

^t18:11 Mt 26:39

^u18:14 Jo 11:49-51

^v18:17 Jo 13:38

**Pris taokeyak konámp aropao
Jisasén kotimp kar**

*Matyu 26:59-66; Mak
14:55-64; Luk 22:66-71*

¹⁹ Pris taokeyak konámp arop Jisasén mént paokop i konap aropan mér nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárákapan sérarimp kar mént turunkup. ²⁰ Aenáno maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono koumteouráp arop fárákapan te érik karaok kar yénkrá farákámpampono. Kápae kare por koumteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárákapan yénkrá farákámp namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon. ^{w21} Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi konap arop fárákapan turunkupae! Am fárákap te ono farákámpnamp kar wae méri yakáp napon.” ²² Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanámp plisman ankwapao Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, “Amo te apaerá pris taokeyak konámp arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?” ²³ Jisaso man nopok sérrá, “Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono kwatae kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo apaerá onan porokwap rap?”

²⁴ Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak náno, make pris taokeyaknamp arop Kaiafasnámpok sámp-kérép.

**Pita warko ‘Ono te Jisasén te
mér mono’rá sénámp kar**

*Matyu 26:71-75; Mak
14:69-72; Luk 22:58-62*

²⁵ Saimon Pita yae yérenkrá yakánko maok, am fárákapao man sérrá, “Amo kor mént yárák i konap arop támao nie?” Tá mao sérrá, “Mono. Ono te mono!”

²⁶ Aenámpan maok, pris taokeyak konámp aropamp tére arop te Pita woupwi kor porokwap aop-sírarinámp aropamp ankárankamp fi aropara, man sérrá, “Ae te ono amwan mént yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?” ^{x27} Aeránko Pita warko sérrá, “Mono.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp. ^y

**Jisasén Pailatonámpok
warámpá tukupap kar**

*Matyu 27:11-14; Mak
15:1-14; Luk 23:1-5*

²⁸ Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman taokeyaknamp aropaonámpok warámpá tukup. Aea maok, am fárákap te Kwaro nke námp fek Pasova fári konap yae fek oum sám-pantánoria ankwap fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp. ²⁹ Am fárákap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárákapan turunkrá, “Yumo mámá aropan apae tenánko kot mwaria nape?” ³⁰ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Má arop te sokoro mo, yae-párak kare náno te, amonapok warámpá korop mono.”

³¹ Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku warámpá tukupea yumokuráp lo fek man kotenk.” Aerá séránko maok, Juda fákáreráo nopok man sérrá, “Rom yiráp loao arop ankwapan sámp-wouroump kwaponorá námpon. Aeria námp kwamp, yino man

amonapok warámpá korop námpono.”
^{z32}(Am tak nap te Jisaso wokwaek
 apae mwae fek námo sumpwi naenámp
 ninikan sérímp, am ankank te wae kare
 korop naeria námpon.)^a

³³Tá Pailato warko arákarrá nap
 mek youmpea maok, Jisasén mankaeria
 maok, man turunkrá, “Amo te Juda fi-
 ramp King nie?”

³⁴Aeránko maok, Jisaso maomp kar
 pwarokwaprá sérrá, “Ae te amoku támao
 ninikia am kar sér rape, arop ankwapao
 amwan onan takrá séri nap nie?”

³⁵Aeránko maok, nopok Pailato sérrá,
 “Ae te ono te Juda fi mekamp nie?
 Amoku yaknap fi mekamp arop ntia
 pris tokwae fákáre amwan ononampok
 warámpá korop napon. Amo te apae
 mokopi napon?”

³⁶Aeránko maok, Jisaso sérrá,
 “Onomp firáp taokeyak nanamp te
 mamá apár mekamp mono. Táte onomp
 firáp taokeyak konamp mamá apár
 mekampaonánko te, onomp arop fákáre
 fwap yorowar napo, arop ankáránkamp
 onan Juda fárákapamp yaek pap mono.
 Aeno onomp firáp taokeyak nanamp te
 mamá apár mekamp mono.”

³⁷Aeránko maok, Pailato man sérrá,
 “Tak napan nánko te, amo te King
 nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo
 ‘King’rá sénap te amoku támao sé-
 napon. Ono má apár mek ék nanko,
 onomp éntupwar onan fárákap námp
 te onomp ankáránkamp tére te, arop
 fárákapan kare kar kar farákáp nanko,
 wa mwanapria ninampon. Tá arop po-
 nankor am kar kare wawia ampaok
 paokop nap te, am fárákap onomp kar
 wawi konapono.”^{b38}Mak ránko maok,
 Pailato man turunkrá, “Kare kar kar te
 apae ankankono?”

**Pailato ‘Taken’rá sénánko,
 Jisasén yaopwae porokopramp
 fek pukupap kar**

*Matyu 27:15-31; Mak
 15:6-20; Luk 23:13-25*

Makrá séri pwarará warko apárok
 youmpea maok, Juda fákáreran sérrá,
 “Ono te ‘Mao sumpwiano’rá sénanamp
 fi te mér mo rae. ³⁹Aeno ono i kon-
 amp ninik te wae mér napon. Yopwar
 méntép lotu i konap Pasova Yae Tok-
 wae fek arop ankáránk kalabus mekamp
 yumoku am arop e sénapo, man yu-
 monapok sámp-kérép konampono. Ae
 konampara, yiráp ninik te mamá Juda
 fákáreramp king man yumonapok sámp-
 kérép nanamp nie?”

⁴⁰Tá am fárákapao warko tékén sérrá,
 “Mao te mono! Amo ankár Barabasén
 aokor-pwarae!” (Barabas te arop
 tirá wourrá yarákrá am fárákapamp
 yaekamp ankank pouroukoup konámp
 aropono.)

19 Pailato séránko maok, soldia
 fákárerao Jisasén sámpea ain
 tákáre tokoropramp paok fek paonkore
 kor fek fuk. ²Aea pwarará maok, am
 soldia fákáre wiráp paok sámpea mouk-
 oupea, kingo yirímp konámp kumpan
 erékáprá Jisasomp me korok yirímp.
 Aeria maok, waempyam noumouri sám-
 pea kingo yirímp konámp erékáprá
 maomp pourouk aowarámprá yirímpá
 pwar. ³Aea maok, maomp wonae fik
 ankákáraniki tukuprá man sérrá, “Yo...!
 Juda firamp King e!” Aeri ko man yae
 faeran tárapore.

⁴Pailat warko apárok youmpea maok,
 Juda firan sérrá, “Yumo nkenke! Ono
 man yumonapok warámp sa-mank namp
 te, ono maoinámp ankank nke mo namp
 aran mérenkria nae.” ⁵Jisas ek mank
 námp te, maomp me korok yirímp, nap

^z18:31 Jo 19:6-7

^a18:32 Jo 12:32-33

^b18:37 1 Ti 6:13

wiráp paok te oukoumwan taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenángo maok, Pailato am arop fákáreran sérrá, “Má arop man nkenke!”

⁶ Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao man nkea tékén sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku man santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo nampono.”

⁷ Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp lo ankwap yak námp te am loao sérrá: Mao ‘Námo Kwaromp Tárápono’rá sénámp te, mao te ankár sumpwi naenámpo.”^c

⁸ Pailato am kar wawia apápa wae. ⁹ Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, “Amo te mae némpoukampono?” Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo. ¹⁰ Aenko maok, Pailato man sérrá, “Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp, tá amwan fwap ‘Yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”

¹¹ Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárákáre sánk mo nángo te, amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek sánknámp aropamp kwatae ninik te waráp kwatae ninikan kámákarea tokwae kari yak námpon.”^e

¹² Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aenámpa maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo

am aropan sámp-kérépea te, amo te Sisaromp nouroup mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te Sisarén ampwae-sámpnámp aropono.”^{f13} Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judamp Hibru kar fek sér i konap te ‘Gabata’.) ¹⁴ Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fir nánap i konap yae fek maok, yámar kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”

¹⁵ Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá, “Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá séraeria nape?” Aeránko maok, pris tokwae fákárerao sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp king te Sisar ankárank támao mwarono!” ¹⁶ Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapamp yaek sánk nángo, pukup mwarea napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákap Jisasén warám-peaka tukup napo maok, ¹⁷ Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kaka-peanángo, am taun pwarará tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yáknámp Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te ‘Golgota’rá sér i konap fek. ¹⁸ Am fek táman arop yaworan fápaie yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.

¹⁹ Pailato sénánko, am fárákap kar ankárank kumwia yaopwae porokopramp fek Jisasomp me kor

^c19:7 Wkp 24:16; Jo 5:18 ^d19:9 Mt 27:12; Lu 23:9

^e19:11 Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1 ^f19:12 Lu 23:2; Ap 17:7

yarápae fek tiriri pwar. Am kar te arakrá kumwi napono: “Mámáte Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono.” ²⁰ Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiapono. Am Jisasén pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá farákáp konapono. ²¹ Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákárerero Pailatén sérrá, “Amo te ‘Juda Firamp King’rá kumwi kwapono. Amo ankár ‘Mámá arop te “Námo Juda Firamp King”rá sénámp’rá kumwi mpupo.”

²² Aerapo maok, Pailato sérrá, “Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao yakano!”

²³ Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirir i konámp ankank ponankor tia maok, yiawor fi kákea maok, táte am soldia fákáre ankákárankrá tiapono. Aeno ankárank mwaek saráp wouriramp waempyaman kor sámpea, ²⁴ soldia fákáre námoku sérarrá, “Mámá te pápaeri kwapono! Nomo satu pilairiaka wa mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpón.” Am takiap te, Kwaromp Buk fek wokwae kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te arakrá sér,

“Arop farákapao ono yirir i konamp ankank tia
nénk napo mao ti mwanapon.
Tá onomp waempyam sámp naenámp arop

nke mwaria satu pilai mwanapon.”
Am soldia tak nap te, am kar wae mént pwi námpon. ⁸

²⁵ Tá Jisasomp éntupwar ntia maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia maok, Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae

porokopramp fek pukup tenapo, wonae fik am fek foukouri yakáp. ²⁶ Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp arop wonae fik foukouri yakepo, éntupwarén sérrá, “Ayae, támáte waráp tárápono.” ²⁷ Tá mao am námoku warákár konámp arop sérrá, “Támáte waráp éntupwarono.” Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp éntupwarén warámpá akwapea námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

²⁸ Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar námp mér. Tá mao sérrá, “Onan éntao oumpour kor kákeane.” Am takrá sénámp te, Kwaromp Buk fekamp kar ankwap méntér pwi námpon. ^{h29} Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am mek anámp napo, am top i konámp wain am mek pwarámpeyakánko maok, yaopwae hisop fek norokarea Jisasomp táp mek sánk. ⁱ³⁰ Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, “Wae táman pwar nae rae.” Makrá séria pwarará maok, me fikiprá waemp worokwaprá sámp-kéréprá wae sumpwi. ^j

Soldia Jisasén amor farákap mek oumpán farópamp kar

³¹ Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae te tokwae karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp fek Sabat yae fek yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, ‘Pu kor tokoprá pára-ko-pea napo, koupour surumpwi napo am

yákáre tirá épér mwar'rá sér. ^{k32}Aerapo maok, soldia fákárerao tukupea Jisasént pukup tariap arop yaworamp pu kor tokoprá kák. ³³Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak. Aenámpantá maok, pu kor ták-pap moiapono. ³⁴Aeno soldia ankáranke oump fek amor fárákap mek faropánko maok, koupour kar yiri ntiaka ént kwarákár ék. ³⁵(Arop am kar farákáp námp te, am te wae nke tari námpan farákáp námpon. Aenámpara, mao farákápnámp kar te kare karono. Mao námoku kor am kar te karenorá mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.) ¹³⁶Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop námpon. Am kar te arakrá sénámpon, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.” ^{m37}Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárákap am faropnap aropan tokore yakáp mwaria napon.” ⁿ

**Jisasomp yákáre péri
me mek papap kar**

*Matyu 27:57-61; Mak
15:42-47; Luk 23:50-56*

³⁸Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápao maok, Juda firan apápia maok, kánánkámp mérrá yárákimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea Jisasomp yákáre sámpámpon. ^{o39}Nikodemus, manénkir Jisasén kumuruk koropá nkemp, mao kuri méntér korop. Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop. ^{p40}Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok, Juda firao arop papria nánákáre

kwapwenámp ankankan forokwap konapnámp takrá forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap. ⁴¹Am Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap fek te yopwar ankárank am fek yak. Aenángo, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre pap moinal yak. ⁴²Juda firao Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpantá, am arop yawor koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknámp am péri kor mek pap.

Jisas warko fárámpámp kar

20 Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria koropeaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo. ²Aenángo maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákapao péri me mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?” ^q

³Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwarará énénkér péri me fek akwap. ⁴Am arop yawor énénkér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp aropaomékir akwapá péri me fek. ⁵Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyákrá nke nánko maok, waempyam mwar tank. ⁶Saimon Pita maomp wakmwæk korop nám-pao maok, péri me mek youmpea nke nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp. ⁷Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor papámp yarápae fek aropao moukoupea papnap niampi tank.

^k19:31 Lo 21:22-23 ^l19:35 Jo 21:24 ^m19:36 Kis 12:46 ⁿ19:37 Sek 12:10;
Yé 1:7 ^o19:38 Jo 7:13 ^p19:39 Jo 3:1-2 ^q20:2 Jo 13:32

⁸ Aenko maok, manénkir akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér. ⁹ (Am ke fek te am fárakap te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknámp fárámp naenámpan sénémp kar te oukoumwan fwapi mér mono.) ¹⁰ Aea maok, am Jisasént yárapep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

**Makdala mekamp Maria
Jisasén nkemp kar**

Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹ Maria ek péri me táp fek fokopeyará maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke. ¹² Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sirarámp fek tank. ¹³ Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, “Yupu! Amo te apaeritea ém rape?” Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Onomp Tokwae Karámp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?” ¹⁴ Makrá séria pwarará maok, arákarrá nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonorá mér mono. ⁵

¹⁵ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu! Amo te apaentá émrá yarak rape? Amo te wan oupourouk nae rape?” Aeránko maok, Mariamp ninik te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, “Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae.”

¹⁶ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Maria.” Aeránko maok, Maria

sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, “Rabonai!” (Am kar te ‘Tisa’rá sénémp.)

¹⁷ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono te oukoumwan narek onomp Naropwaronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwapono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárakapan arakrá sérampo, ‘Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.’” ^t

¹⁸ Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea mént paokop i konap arop fákárean sérrá, “Ono te Tokwae Karan nketea korop rae.” Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárakapan farákáp.

**Jisaso éréképá yarak i konámp arop
fárakap Jisasén nkeap kar**

*Matyu 28:16-20; Mak
16:14-18; Luk 24:36-49*

¹⁹ Jisasént paokopiap arop fárakapao Juda taokeyakáp konap fákáreran apápriaka mao yakápnap nap ménki kárakáre fek kéritea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokor nánko, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokopeyak. Aeria maok, mao sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁰ Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárakap mekamp oump toupou yénkép. Am arop fárakap Tokwae Karan nkea am fárakapamp ninik mek te warákáránka wae. ²¹ Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnámp taknámp, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono.” ²² Makrá séria pwarará

[†]20:9 Ap 2:24-32 [§]20:14 Lu 24:16; Jo 21:4 [‡]20:17 Hi 2:11-12

[¶]20:20 Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1 [∧]20:21 Jo 17:18

maok, mao táp meknámp náráp ouwipár am fárákapan fori pwarará maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo Yiki Kor Spirit yiráp ninik mek akwapano sámpenke.” ²³ Aeria maok, sérrá, “Yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sinapo te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae ninik sámp-sinánko, moyak naenámp. Aeno yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono.”

Tomaso Jisasén nkemp kar

²⁴ Jisaso am fárákapaonapok kopámp ke fek te, arop éntér-sámpramp ou mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomas, ankwap e te ‘Tam Feae’rá sénapon. ^{w25} Wakmwaek am fárákap man sérrá, “Yino wae Tokwae Karan nke námpon.”

Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, “Táte ono maomp yaekamp nil toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek te, ono te kare sénapria mér mo kareno.”

²⁶ Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek yakáp napo, Tomas kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki ponankor kárakáre fek kákari pwatea yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek fokoheyakria sérrá, “Yirip ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁷ Aeritea yakrá maok Tomasén sérrá, “Amo waráp yae kurépi onomp yae kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwarará, ankár mérae!”

²⁸ Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!”

²⁹ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo te onan nkeaka mér rape? Arop fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te Kwaro ourour nénk naenámpo.” ^x

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

³⁰ Jisaso Kwaromp kárakáre yénképnámp kápae kare ankank námoku éréképá yarakimp aropao nkeap fek yoroimp te, ono te am ankank te má buk fek mapek ponankor kumwi mono. ^{y31} Aeno ono máma kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Kraiss, mao te Kwaromp Táraponsorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man méria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapon. ^z

Jisasént paokopiap arop fákánekaon Jisasén nkeap kar

21 Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik, námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan akwapá kikip. Mao am arop fárákapaonapok akwapámp te ará: ² Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap anánkaopwe énéni am fek yakápapo maok, ³ Saimon Pita am fárákapan sérrá, “Ono te akwapea éntékamantá umben sinae.” Tá am fárákapao man sérrá, “Yino kor amont énéni tukup mwaro.” Aenapo maok, am kumuruk te éntékam ankárankamp sámp mono.

⁴ Aenapo maok, koumounek yámar aok naeria nánko, Jisas ént woupwi mek fokoheyak. Aenáno maok, am arop

fárákap mao te Jisasonorá mér mo.
⁵Aenapo maok, Jisaso am fárákapan arakrá turunk, “Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?” Aeránko am fárákapao sérrá, “Mono.” ^{a6}Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párák mwaek sirenke. Yumo fwap ankwapmwaek ti mwanapono.” Aeránko am fárákap umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour. ^b

⁷Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpao Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoianel!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yarakimpao wa nánko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-pikia maok, érrá akwap. ⁸Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárákáre fek pap.

⁹Am fárákap wae koropea kárákáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nánko, panao kor tank. ¹⁰Aenánko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.” ¹¹Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárák fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpao maok, am umben te fárákár moimpon.

¹²Aenko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárákap te apápia ‘Amo te wanap?’rá turunk mo. Am te am fárákap wae mér, mao te Tokwae Kar támaono.

¹³Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárákapan nénkea pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárákapan nénk.

¹⁴Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yarakria mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan yininkan koropá nkemp karonó. ^c

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

¹⁵Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!” ^d

¹⁶Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.” ^e

¹⁷Tá Jisas warko yininkan turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor wae mér napon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.

¹⁸Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea

^a21:5 Lu 24:41

^b21:6 Lu 5:4-7

^c21:14 Jo 20:19,26

^d21:15 Mt 26:33

^e21:16 1 Pi 5:2

amoku akwap nae rap mwaek yáráki naponó. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourou nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapo amwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon.” ¹⁹ (Jisaso má kar makrá sérimp te nánkár Pita mokoprá sumpwíría Kwarén e tokwae sánk naenámpan níníkrá sénámpon.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, “Amo te onomp wakmwaek koropampo.” ^f

**Jisaso nouroup kar i
konámp aropamp kar**

²⁰ Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwaek Jisasént tankáprá fáráp ke fek maomp wonae fik éntér kor fek me kor woukouprá, “Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yae pap naenámpo?”^{rá} turunkimp arop. ^{g21} Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, mamá arop te mokop naenámpo?”

²² Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámpo. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!”

²³ Aeránko maok, am kar yárákánko maok, táte am mént yárákimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te ‘Sumpwi mo, yak naenámp’ karan sér mono. Mao sénámp te, ‘Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?’^{rá} sénámpon.

²⁴ Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákápría mamá kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáp námp te kare karonó. ^h

²⁵ Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporía te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon. ⁱ

^f21:19 Jo 13:36; 2 Pi 1:14

^g21:20 Jo 13:23-25

^h21:24 Jo 19:35

ⁱ21:25 Jo 20:30

Aposel Fákáre Téreap Kar

Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kirimpá akwap námpon. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niamp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp koumteouráp aropan ninikria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek poka, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpon. Tá am fárákap manénkir Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpon. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yarakimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpon. Pol térerá yarakimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpon.

Jisaso ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sénámp kar

1 I Tiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiamp te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea koumteouráp aropan farákáprá koropea, ^{j2-3}oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkir fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpon. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak

konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yénk nánko, am fárákap mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare napon. Aenapo am aposel fárákap te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. ^{k4}Mao oukoumwan am fárákapént yakámp fek te, mao sérrá, “Yumo te Jerusalem pwar kwapon, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sánk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. ^{l5}Jon te kápae kare koumteouráp aropan ént fek nérrá kákámpono. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák naenámpono.” ^m

⁶Am ke fek am fárákap Jisasént koupoukour yakáprá, Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapia napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakáp mwanap ni mo nie?” ⁷Aerapo maok, Jisaso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria mono. Mao námoku am ankank poukwap námpon. ⁿ⁸Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanapon. Aeria maok, yumo onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip’rá sérimpon. ^o

^{j1:1} Lu 1:1-4 ^{k1:2-3} Lu 24:49-51 ^{l1:4} Lu 24:49; Jo 14:16-17

^{m1:5} Mt 3:11 ^{n1:7} Mk 13:32 ^{o1:8} Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16

Jisas yámar mek pokámp kar

⁹Am kar farákápeaka pwaránko, am farákapao fokouri yakáprá tokoreyakáp napo maok, mao yámar mek poká pokea kouwme wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo. ¹⁰Mao pok tenánko, am farákap yámar mek tokoreyakáp napo, koupour kar waempyam wupwiráp arop anánkaopwe am farákapént fokouri yak. ¹¹Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea fokouri yakáprá yámar mek tokoreyakáp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námpnám taknám arákarrá ék naenámpono.” ^p

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

¹²Aea maok, am farákapao am Oliv Faonkwe am pwarará pikia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankáránkamp kilomita fek tukup konapono. ¹³Am farákapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am farákapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Alfiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp. ¹⁴Am arop farákap ponankor ankára mek koupoukarrá tankápria maok, Kwarén kar toropwap. Tá koumteou, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp nánaeounápo kor taknám énéni kar toropwapiapon.

¹⁵Am ke fek Jisasén mérnep arop farákap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno. ¹⁶Aeapo maok, Pita am arop farákap ou mek fokopeyákrá kar arakrá farákáp, “Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankáránk wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap mwae yénképánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ¹⁷Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankáránkamp tére arop yakápámpon.”

¹⁸(Am arop Judas te kwatae ninikimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwae mao am apár mek piká párákapea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek wakor pikámpon. ¹⁹Wakmwae arop ponankor Jerusalem mek yakápap am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, “Am apár te Akeldamanono.” Am takrá séráp te, am apár te ‘Yiriráp Apárono’.

²⁰Pita warko sérrá, “Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará: ‘Mao yak nám mek te amwar éri yak naenámpon.

Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwapono.’

Buk Song ankwap fek sérrá,

‘Arop ankwapao maomp tére sámp naenámpon.’ ^s

²¹Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnám ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankáránk warámp mwanámpon. ²²Wokwaek Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákám tére, tá am feknám Jisas térerá koropeanánko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok nám,

^p1:11 Lu 21:27; Yé 1:7

^q1:16 Sng 41:9

^r1:18 Mt 27:3-10; Lu 22:22

^s1:20 Sng 69:25; 109:8

am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanánko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákáp naenámpon.”

²³Pita takrá sénánko maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias. ²⁴Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárákapao arakrá kar toropwap, “Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp ninik te wae mér napon. Amo te yinan yénképampo: Amo te wa mokop ²⁵Judasó aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámpon.” ²⁶Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sirarea maok, Kwar te wa mokop am tére sámp naenámp arop nánapánrá nke napo maok, Matiasomp e kumwiap yumwiraomékir korop. Aenánko maok, nkea man mom-sámpramp aposelént tére naenámpria pwararapono.

Yiki Kor Spirit ékámp kar

2 Pentikos ^{††}yae fek, Jisasén mérnep arop fárákap ankáránkamp nap mek koupoukour yakáp. ¹²Aenapo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk ni-amprá ékia am tankápnep nap mek top fákép yak. ³Aenko am fárákapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am fárákapamp pourouk ankákáránkrá fápárákár akwap. ¹⁴Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnep aropamp pourouk woukourria maok, táte moumountukri kar sérar. ^v

⁵Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koropeaka Jerusalem mek yakáp. ⁶Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare koumteouráp arop wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnep arop fárákapamp kar waria kokorokor. Am te apae riteanápe am fárákap ankákáránk wa napo, náráp kar kare fek sérar. ⁷Aenapo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, “Mámá arop fárákap má kar sérarap te am te Galili mekamp arop fino! ⁸Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo ankákáránk ponankor wa námpon? ⁹Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp, Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapadosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp, ¹⁰distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek kirikiri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koropea yakáp námp. ¹¹Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap ninikaok lotu i konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo ponankor am fárákapao Kwaromp kárákáre kor tére konap kar nomp kar fek sérarap wa námpon.” ^{w12}Aeria maok, ponankor kokorokoria ninika waeria maok, námoku kok támao arakrá sérarria téréménkrá maok, “Máte apae fi korono?” ¹³Aeapo maok, ankwap fárákapao aposel fákáreran wouroumprá sérrá, “Táte wain ént wourékam fária mánmánrá paokop napono.”

^{††2:1} ‘Pentikos’rá sénep te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákáne Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákáránkria wit manénkir yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono.

^{†2:1} Lo 16:9-11

^{u2:3} Mt 3:11; Jo 3:8

^{v2:4} Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46

^{w2:11} Yé 7:9

Pita kar farákápámp kar

¹⁴Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárákáre fek séria maok, am koumteouráp aropan arakrá sér, “Juda yumo, tá Jerusalem meknámp koropnap arop fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi pátea wawia maok, yumo am ankank fi nke nap má mérenke. ¹⁵Yumo te, má má arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono. Oukoumwan koumounek fépér mo nap fek sarakok ke mwar ara, arop mánmán mwanap pourou mono. ¹⁶Má má ankank oukoumwan korop námp te wokwae profet Joelo sérimp niampon. Mao arakrá sér, ¹⁷‘Kwaro sérrá, “Pwarnámp yae fek te, ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk oupoupourrá kák nanampono.

Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuao kor profet ¹⁸“kar fek onomp kar farákáp mwanapon.

Tá ono yiráp tár-ménkiran nkwakwe make yém nke nap niamp yéknép nanko nke, tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.

¹⁸Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop ntia tére konap koumteouamp pourouk onomp Spirit oupoupour nánko, am farákap onomp kar profet kar fek farákáp mwanapon.

¹⁹Tá yámar mek te momwar pourouráp ankank yororia, tá apárok kárákáre yororo nanamp te yiri, yaomwi tokwae, yaomwi souri má apár má oupouroup yak naenámp te,

am yae korop naenámp ke fek námpon. ²⁰Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko kirikip korop, yunk sámpea arákár nanko yunk noumouriria yiri niamp naenámp.

Nánkár wakmwaek te, Kwaro náráp Yae Tokwae fek náráp kárákáre ntia wae tokwae má apár ponankor yéknép naenámp.

²¹Am ke fek ponankor koumteouráp arop

Tokwae Karan ‘Námwan yaewourae’ ria wumwi napo, mao am farákapan warko éréképeanáno, yae-párak yakáp mwanapon.” ’ x Joelo profet kar fek makrá farákápámpon.”

²²Pita warko ankwap kar sérrá, “Israel fi mekamp arop yumo te woupwi pátea onomp kar wawenke. Ono yumwan Nasaret mekamp Jisaoi námpan sénae rae: Yumo te nkwakwe make tére kárákáre Kwaro maomp yaek yumo ou mek yororo nánko nkea méri napon. Mao takimp te yumwan, námoku sámp-kérép nanko éknámp aroprá mérenkria ninámpon. ²³Kwaro wokwae kar tak mwanaponorá niniki tari námpan maok, am aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenáno yumo támao kwatae ninikráp aropamp yaek sánk napo, yaopwae porokopramp fek man pukupia, sumpwi pap napon. ²⁴Aenapan maok, Kwaro warko man fárámpea papria, mao warko, am sumpwi sámpnámp touwe kwatae mek taki yakanori pwar moi námpon. Am te apae riteanápe, sumpwi te man sámp-fákeyak naenámp pourou mono. ²⁵Devito kor man takrá sérimp,

“²:17 ‘Profet’ ntia ‘Profet kar’ an sénap kar fi te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae.

^x2:21 Jol 2:28-32

^y2:22 Jo 3:2

^z2:23 Ap 4:27-28

‘Ono nke nanko Tokwae Karao kumur
méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.
Mao wonae fik yakriaka onan kárákáre
sáp námpara,
onan ankwap ankank te apápia kour me
woukoupá
pap mono.

²⁶ Aenámpan onomp ninik te kwapwe
kare nánko,
ono máma kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sáp
naenámpan
yépekrá yak nampon.

²⁷ Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk
yakaeria pwar mono.
Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria
pwar mono.

²⁸ Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yénkép napono.
Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae
nanampon!’

Mámá kar te Devito wokwae makrá
fárakápámpon.”^a

²⁹ Pita warko ankwap kar sér,
“Kémpiyae tárápu, ono yumwan érik
sénampon: Nomp ounáp Devit mao te
wae sumpwi nánko maok, apár me
mek papapono. Am man papap apár
me te, nomo ou mek yakrá koropea,
oukoumwan kor yak námpon.”^{b30} Aeno
Devit te profetara, mao te wae mér,
Kwaro kare kar narek séria arakrá sér,
‘Nánkár wakmwae te, ono waráp
ounápén nánapitenanko, mao te amo
King yak napnám taknám yak
naenámpon.’^{c31} Wokwae kar te,
Devito Kwaro tére naenámp ankank
wae nkeanámpan, Kraiso warko fárámp

naenámpan sérimpon. Mao sérrá, ‘Kwar
te man, waempomp némpouk yakaeria
pwar mo, tá maomp pourouao kor
mákáre mono’rá sérimpon.’^{d32} Am
takrá sérimp Jisas táman Kwaro
fárámpea pap nánko, yino wae nke
námpan sénámpon.”³³ Oukoumwan
te wae narek pokeaka, Kwaromp
yae-párak mwae tankrá e tokwae
sámp námpon. Mao te wae wokwae
sérimp niamp maomp Naropwaromp
yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon.
Aenámpara oukoumwan te maomp
kárákáre kwarokor nánko, yumo am
wae nkea maomp kar wa napon.
^{e34} Devit te Jisas narek pok nám niamp
tak mono. Aenámpao maok, mao arakrá
sér,

“Tokwae Karao onomp Tokwae Karan
arakrá sérimpon,
“Amo onomp yae-párak mwae tankrá
akwapea napo,

³⁵ Nánkár ono waráp yopor arop tirá
waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon.”’^f

³⁶ Aerimpara, yumo Israel fi ponankor
te arakrá mérenke: Am Jisas, yumo
yaopwae porokopramp fek pukup nap
te, Kwaro man sérrá, ‘Tokwae Kar yoroi
páte nánko, mao te Kraiso yak námpon.”

³⁷ Aeránko maok, koumteouráp
arop fárakap Pitamp kar wa napo
maok, am kar te am fárakapamp ninik
mek párákap. Aenámpo maok, am
fárakapao Pita ntiaka ankwap aposel
fákáreran arakrá turunk, “Ankwapyae
fárakap e! Yino oukoumwan te apae
mwanámpon?”

³⁸ Aerapo maok, Pita am fáraka-
pan sérrá, “Yumo ponankor ankákáran
ankár kwatae ninik pwararea, Jisas Krai-
somp e fek ént mek nér napo, Kwaro
yiráp kwatae ninik tirá épérano. Yumo

^a2:28 Sng 16:8-11 ^b2:29 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ^c2:30 Sng 132:11

^d2:31 Sng 16:10 ^e2:33 Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi 3:22 ^f2:35 Sng 110:1

tak napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit nénkano. ^{g39} Am te wokwae kar Kwaro sérrá, ‘Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá ponankor kounteouráp arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk nanamp’rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp ponankor kounteouráp aropan ‘Yiki Kor Spirit nénk nanamp’ ria sérimpon.’” ^h

⁴⁰ Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákan te fe fárákária maok, arakrá sér, “Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop fárákapént touwe sámp mwanape.”

⁴¹ Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek nér. Am yae fek táman 3,000 kounteouráp arop manénkir Jisasén mérnáp aropént koropá tapokwap napon. ⁱ

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare ninikan sénámp kar

⁴² Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok, ankwapyaenápen yaewour, tá ankára mek koupoukarea fir fépérrá maok, énéni Kwarén kar toropwapiapon. ^{§§43} Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae kare kárákáre yororo nánko, kounteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp tirink. ^{j44} Jisasén mérnáp arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnáp arop fárákapamp ponankoronorá ninik. ⁴⁵ Aeria maok, ankwap fárákan náráp apárráp

ankank nénkria, am fek mani sámpria te, ponankor arop fir ankank mo napén nénkapon. ^{k46} Ponankor ankáránkamp ninik fek kápae kare por lotu nap tokwae mek tupuk ko koupoukour. Am fárákap nonopok nap-nap koupoukarrá énéni fépér. ^{l47} Am takrá fépéráp fek te, am fárákapamp ninik yae-párák karea warákáránkrá énéni fépériaapon. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp yakáp napo, arop ankwap am fárákan nkea te, yae-párák kare naprá ninik. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép kounteouráp arop warko éréképrá, man manénkir mérnáp aropént tapokwapá pwar. ^m

Arop ankáránk pu kwataenámpao warko fwapimp kar

3 Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok. ² Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankáránk pu kwataenámp am fek tank. Éntupworo sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea am lotu nap tokwae ménki fek páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap kounteouráp arop fárákan ‘Mani sápenk’ ria wumwirá tank konámp. Am ménki e te ‘Kwapwe Kare’rá sér i konapono. ⁿ³ Pita ntiaka Jon lotu nap tokwae mek yoump neria nepo maok, am pu kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, ‘Yumo onan ankank sápenk’rá sér. ⁴ Aenáno maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man sérrá,

§§2:42 Kápae kare mérnáp aropamp ninik te manénkir Kristeninap arop fákáre ankára mek koupoukarrá énéni fépéráp ke fek te manénkir párák kar fir koupoukarrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntiaka yiriran ninikrá fépér i konapono.

^g2:38 Ap 16:30-33 ^h2:39 Ef 2:12-13,17 ⁱ2:41 Ap 4:4; 5:14

^j2:43 Ap 5:11-12 ^k2:45 Ap 4:32-35 ^l2:46 Lu 24:53

^m2:47 Ap 6:7; 11:21,24 ⁿ3:2 Ap 14:8

“Amo yinan tokor yakae!” ⁵Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankamp sámp nanampan mpwe ninik. ⁶Aenámpan maok, Pita sérrá, “Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisomp kárakáre fek ono amwan sér rae: Amo fárámpea akwapae!” ⁷Aeria maok, Pita maomp yae-párak mwaek yae tokoroepa sámp-fokopá fákeyak nánko, koupour kar maomp pu ntia kwaráp kor wae kárakáre. ⁸Aenángo maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yarak. Aeria maok, am arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok, fékér-pok fékér-pokrá yarákrá, Kwaromp e sakap. ⁹Ponankor koumteouráp arop man nke napo, mao te yarakriaka Kwaromp e sámpea sakap nánko maok, ¹⁰am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae ‘Ménki Kwapwe Kare’ ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp támaono. Aeria maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare nánko maok, am fárákap kokorokoria ninik tokwae.

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

¹¹Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, koumteouráp arop kápae kare kokorokoria maonámpok foporakorrá koropea ‘Solomonomp Kaerik’rá sér i konap am fek nouroump. ¹²Aenapo, Pita am táman nkea, koumteouráp aropan arakrá sér, “Israel fi mekamp arop yumo te apaeritea mámá ankankan nkea korokop rape?

Apaeritea yumo yinan énoukoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump kárakáre tokwae fek, tá Kwaro nke námp fek yino kwapwe kare yaknemp ninik fek mámá arop fwapia yarákrá mpwe yonkwae rape? Am te mo karono. ¹³Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenámpomp Kwar, am Kwar te náráp tére arop Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámpon. Am arop te yumo yopor aropamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek man younkwe sánkapon. ¹⁴Yumo te am yae-párak yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok Pailatén ‘Arop sámp-wouroumpámp arop táman pwarae’ ria kárakáre fek sériapon. ¹⁵Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnap arop am te nomwan yiki yakáp mwanámp kare nénk konámp arop ankáránk támani napon. Aenapan maok, Kwaro man apár me mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke nempan érik farákáp nempon. ¹⁶Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp kárakárerao mámá aropan kárakáre sánk nánko, yumo man nkea wae mér napon. Jisas námoku yinan mér sápeanángo, am mér fek táman yumo ponankor nke nap fek am aropamp pu wae fwap námpon.

¹⁷Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá yumwan taokeyakáp konap fárákapao kor mér moria am takiapon. ¹⁸Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákáreramp top kor feknámp kar farákápámp te, Krais *te touwe sámp naenámpan nimpon. Aempan, oukoumwan yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon. ⁵

*3:18 “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.

°3:6 Ap 3:16; 16:18 P3:13 Kis 3:15; Lu 23:13-25 ¶3:15 Ap 2:32; 5:30

†3:17 Lu 23:34 §3:18 Lu 24:27

¹⁹ Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop napo, Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano. ²⁰ Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárákáre sánkria maok, mao yiráp por nánapinámp arop Krai yumonapok sámp-kérép nánko ék naenámpon. ²¹ Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko kápae kare ankank te fwapokwapiaka wourékam ke yé pékrá yak naenámpon. Am te wokwaek kar man saráp tére konap profet fákáreramp top kor fek sérimp niamp naenámpon.

²² Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, ‘Yiráp Kwar Tokwae Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko, ono yak namp niamp maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar wawia, mao yumwan sénámp ponankor karwaok kipo. ²³ Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am fárákapan “Faokorenk”rá sénaenámpon. Aetenánko, am fárákapan Israel fi mek yak mono.’ ²⁴ Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárákapan, Kwaro kar sánkánko, am farákápap te am te waeman oukoumwan mámá ke fek kare kar korop námpon.

²⁵ Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, ‘Waráp appeyaenáp tárápu fek mámá apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon’ rimpon. ²⁶ Aempara, Kwaro náráp tére konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour

nénkanoria manénkir yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp ninik te, yumwan ponankor ankákárankrá kwatae ninik mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae ninik pwarará koropenkria námpon.”

Pita ntiaka Jonén fákápap papap kar

4 Pita ntiaka Jon oukoumwan koutmeouráp aropan kar farákáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop. ² Am fárákapan te wae mér, am arop yawor te koutmeouráp aropan Jisas apár me meknámp fárámp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko ferámp mwanap kar farákápan nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon. ³ Aenapan maok, wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ⁴ Aeno kápae kare koutmeouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkirkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntiaka Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ^w

⁵ Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntiaka némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnámp arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour. ⁶ Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaiapas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárákapan makia am fárákapanént koupoukour. ⁷ Takia maok, am aposel yaworan, am fárákapan nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, “Yumo te mokope kárákáre

^{t3:23} Lo 18:15,18-19

^{u3:25} Stt 22:18; Ga 3:8

^{v4:3} Ap 5:18

^{w4:4} Ap 2:41; 5:14

sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?”

⁸Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárákapan sérrá, “Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokeyakáp konap arop, ^{x9}yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape? ¹⁰Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Kraisoemp eramp kárákáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyaknámp aran mér kipo. Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápapan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ^{y11}Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Nap ti konap arop, yumo, kwatae yumwinoria sitenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek fokopeyak naenámp yumwi kwapwe yoroia páte námpon.’ ^{z12}Nomwan yaewour naenámp te arop ankwap yak mono. Apár-apár ponankor te nomwan warko érékép naenámp arop ankwapamp e te Kwaro nomwan yénkép nám yak mono.” ^a

¹³Aeránko maok, am fárákap nkeapo, Pita ntiaka Jon te apáp mono, kar kárákáre fek sér. Am fárákap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop yaworonoria ninik tokwae. Aenapan maok, am fárákap wae mér, am arop yawor te wokwaek Jisasént yakepara nepon. ¹⁴Tá am fárákapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok, am arop yaworént fokopeyak yak. Aenánko maok, am fárákap te nopok am arop ya-

woramp kar pwarokwaprá sér mwanap yak mono.

¹⁵Aeria maok, am arop fárákapao am arop yaworan sérrá, “Yumo Kaunsil nap aokore pwarará ek akwapenk!” Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo maok, am arop fárákap kar arakrá téréménk, ¹⁶“Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae Kwaromp kárákáre ankáránk yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp arop te wae mér napara, nomo te am kar mek wouroump mwanámp pourou mono. ^{b17}Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwapantara, nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon. Aenánko maok, am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákap wanap fek warko kar farákáp mo kare nenepon. ¹⁸Aeria maok, am fárákapao arop yaworan wumwiria maok, ‘Yumo te Jisasomp e fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp kepono’ ria kar kárákáre fek taokor.

¹⁹Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo nik nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák námpon? Yino te ankár Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok akwap nenemp nie? Yumoku támao youroukoup kipo. ²⁰Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár kápae kare ankank yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp nenempnon.” ^c

²¹Aerepo maok, am Kaunsil fákárerao am arop yaworan kot mwanap kar fi yak mo námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre fek séria maok, pwar napo, akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor Kwaro

^x4:8 Mt 10:19-20 ^y4:10 Ap 3:6 ^z4:11 Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7

^a4:12 Jo 14:6 ^b4:16 Jo 11:47 ^c4:20 Ap 5:28-29

térenámp táman ninikria maomp e sakap napantá, takria, námwan yorowarantánorá apápria pwar napon. ²²Am arop arop yaworao Kwaromp kárakáre fek fwapi papep te, maomp yopwar te wae 40 yopwar kámákár akwap námpon.

Kristen fákáre koupoukarrá Kwarén kar toropwapiap kar

²³Kaunsil fákáreráo Pita ntia Jonén pwatapo, am arop yawor maomp firáp yakápnap nap mek arákarrá akwapea maok, am fárákapan pris tokwae ntiaka lo mérnáp arop fákáreráo sérariap kar farákáp. ²⁴Am fárákáp am kar wawia maok, ponankor ankáránkamp ninik fek tankápria maok, Kwarén énéngi arakrá kar toropwap: “Tokwae Kar e! Amo wokwae yámar, tá apár, tá solwara, ntia ponankor ankank am mek yakáp napan yoroiafono. ²⁵Wokwae kar waráp Yiki Kor Spiritao yinomp appenáp waráp tére konámp arop Devitomp ninik mek sánkánko, mao arakrá sérimpono:

‘Apae riteaka ankwap fi arop yopor yonkwae pwarámpa wae napon? Apaeritea am koumteouráp arop te Kwarén yopor mwanámpria kwaporok ninik mwar pap napon?’

²⁶Apár ponankor mekamp king fákáre yorowar mwaria nánap napon. Gavmanomp poukeyakápnap arop fákáre

énéngi koupoukarea maok, Tokwae Karan apárok anámpá paprá, tá am Kraiséng kor anámpá pap mwaria napon.’^d

²⁷Oukoumwan te am kar te wae-man kare karono. Herot, Pontius Pailat ntiaka ankwap fi, tá Israel fi, makia maok, amo wokwae nánapiap waráp tére arop kwapwe kare Jisasén anámpá

pap mwaria, am taun mek tapok-waprá koupoukoura napon. ^{e28}Am fárákápao am ankank tak nap te, waráp kárakáre ntia amo takenkrá ninik napaok támani napon. ^{f29}Tokwae Kar e! Amo ankár yinan apáp sáprá sérarnap kar mómá ninikria, waráp tére arop yinan yaewourampo. Aenapo maok, yino fwap apáp moria kárakáre fek waráp kar farákáp mwanámp. ^{g30}Aeria maok, amoku waráp tére arop Jisasomp kárakáre fek amo touwenap aropamp pourouk yae papria, fwapok-wapria maok, nkwakwe make kárakáre yoroampo.”

³¹Am fárákápao kar toropwapia pwar napo maok, táte am néntépap nap am te némp yérur koropánko maok, táte am fek am fárákápamp pourou mek Yiki Kor Spirit top-pwarámpánko maok, táte am fárákápao kor apáp mono, kárakáre fek Kwaromp kar farákápapon. ^h

Kristen ponankor ankwapan yaewouriap kar

³²Jisasén mérnáp arop ponankor ankáránkamp ninik fek saráp yakáp. Arop ankwap ankáránk náráp ankank nkea ‘Onokump kareno’rá sér mono. Ankank ponankor te ankár arop ponankor-ampono. ⁱ³³Aposel fákáreráo Jisas Tokwae warko fárámpámp kar farákápap te, am fárákápamp kar te kárakáre kor kare. Tá Kwaro am mérnáp koumteouráp aropan warákár tokwaeria ourour kwapwe nénkámpon. ³⁴Aenko maok, am ou mekamp arop te ankwap ankáránkamp firráp ankank monámp arop yak mono. Arop ponankor maomp apár yak, tá maomp nap yak nánko te, arop ankwapan nénkria, am fek mani tiria maok, ³⁵tá am mani te aposel fákáreran sankoropá

^d4:26 Sng 2:1-2 ^e4:27 Mt 27:1-2 ^f4:28 Ap 2:23 ^g4:29 Ef 6:19

^h4:31 Ap 2:4 ⁱ4:32 Ap 2:44

sánk napo maok, am fákárerao ankank monap koumteouráp aropan nénkapono.^j

³⁶Tá arop ankáránkamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárakapao ankwap e tákapap te ‘Barnabas’ ri pap nap te, am e fi te, ‘Aropamp ninik mek kárákáre sánk konámpon.’ Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono.^{k37} Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoroepa aposel fárakapan sánkámp.

Ananias ntiaka Safaira Kwarén poupwekápi kar

5 Arop ankwap maomp e te Ananias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar.² Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanampria pap. Aenángo maomp yupua kor am wae mér. Aea maok Ananiaso am mani ponankoronoría, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreran sánk.¹³ Aenángo maok, Pita arakrá sér, “Ananias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek top-pwarámpanoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon?”^{m4} Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek am apár sámpeanángo te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am ninik kwatae sámp napon? Amo te aropan poupwekápi mono. Kwarén poupwekápi napono.”⁵ Aeránko maok, Ananias am kar waria maok, apárok piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, arop

ankwap fárakapao am kar wawia maok, apáp tirinka wae.⁶ Aenko maok, ménki-tárápu fárakap koroepa, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.

⁷Aetapo, yinink ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop.⁸ Pita man nkea sérrá, “Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?” Aeránko maok, yupura sérrá, “Kare, wae támaonono.”⁹ Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokopean nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukup-papnap arop fárakap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárakap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon.”¹⁰ Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupua kor Pitamp wonae fik piká párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenángo maok, am fárakap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap.¹¹ Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárakapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tirinka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárákáre yororoiap kar

¹²Koumteouráp arop ou mek aposel fákárerao Kwaromp kárákáre fek nkwakwe make kárákáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnep arop ponankor ankáránkamp ninik fek lotu nap tokwae mekamp Solomonomp naepik koupoukour konapono.ⁿ¹³ Ponankor arop ankwap fárakap te am fárakapamp e sakapria, apápria maok, am

^j4:35 Ap 2:25 ^k4:36 Ap 11:22-26; 13:2-3 ^l5:2 Ap 4:34-35
^m5:3 Jo 13:2 ⁿ5:12 Ap 14:3

fárakapént koropea koupoukour mo. ¹⁴Aenapo maok, kápae kare koumteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárakapént tapokwap. ¹⁵Aeapo maok, koumteouráp arop fárakapao kor touwenap arop ti-koroprá, mwaeak nkwakwe make kwanpae ankank yunkrá párapoprá maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yarak nánko, maomp wunérirao, am fárakapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon. ¹⁶Jerusalem wonae fik mwaeakamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárakap te touwenap arop fárakap ntia kwatae-aropao woukouria kwatae káknámp arop fárakap ti-korop napo maok, am koumteouráp arop te warko fwapiapono. °

Enselo aposel fákáreran kalabus nap mekamp yaewourimp kar

¹⁷Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárakapao aposel fákárerao am tere napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp. ¹⁸Aeria maok, am fárakap aposel fákáreran tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák. ¹⁹Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karamp ensel ankárankao kalabus nap ménki kik-pwararea maok, am fárakapan ek éréképá mankea sérrá, ²⁰“Yumo tukupea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan wourékam yiki yakamp ponankor ninik farákápenke.” ²¹Aposel fákárerao am kar wawia maok, koumounek kar lotu nap tokwae mek tukupea maok, koumteouráp aropan kar farákáp.

Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre po-

nankor wumwi napo koropea koupoukour. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am aposel fákáre éréképá koropenke.” ²²Mak rapo maok, plisman fákárerao am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok, aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárakapan kar sérrá, ²³“Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek taokeyakáp konap soldia fákárerao ménki méntép foukouri yakáp napo maok, yino ménki kik-pwarará yinkea am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankárankampao kor am mek yak mono.”

²⁴Aerapo maok, lotu nap tokwae mekamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok, am kar waria ninikria maok, “Ae te am arop fárakap te mokopia moyakáp napon?” ²⁵Aerapo maok, arop ankárank koropeaka am fárakapan sérrá, “Yumo te wawenke. Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárakap te lotu nap tokwae mek yakáprá koumteouráp aropan kar farákáp napon.” ²⁶Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárakap tiria maok, éréképá korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, koumteouráp aropao nomwan yumwi fek yérénképan-tánorá apápria párák sánánkar éréképá napon.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

²⁷Plisman fákárerao aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párapop napo maok, foukouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárakapan sérrá, ²⁸“Yino waeman yumwan sérrá, ‘Koumteouráp aropan maomp e fek kar farákáp kwapono’rá

séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp napo, Jerusalem mek mwaekamp koumteouráp arop waeman am kar wawia pwi napono. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámp-wouroump napono’rá sérar napon!’

²⁹ Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákáreano am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup mono. ^{r30} Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi papapan maok, nomp appeyaenáomp Kwaro man fárámpea papámpon. ³¹ Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párak mwaek páte nánko tank námpon. Aeria mao nomwan mwae kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon. Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nánko, nomo kwatae ninik pwarará maonámpok tukup nánko, mao nomp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ^{s32} Yino te Kwaro am ankank tére nánko nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenánko, am karwaok tukupnap koumteouráp arop fárákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ^t

Gamalielo Kaunsil fákárean ‘Aposel fákáreran porokwe fekenk’ rimp kar

³³ Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel fákáreran tirá wour mwari wae. ³⁴ Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp, maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konámp tisa yak nánko, ponankor koumteouráp arop maomp e sakap konap. Mao

sérrá, “Aposel fákáreran ek éréképá yinkea napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.” ³⁵ Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap fákáreran sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te mámá arop fárákapan apae mwaria te, yumoku támao fwapia ninik kouritea kip. ³⁶ Yumo te wae mér napon, wokwaek tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae, ono te kárakáreno.’ Waeman 400 naenámp niamp arop maomp wakmwaek tukupapon. Aeapan maok, Gavmano soldia tirá kérép nánko, am aropan yaonk-pap napo, man mérap arop fárákap pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono. ³⁷ Tá wakmwaek, Gavmano koumteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili mekamp Judaso arop ankwap fárákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yépe mwaria éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwaek tukupnap arop fárákap pirikimpea tukupapon. ³⁸ Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te kánanke nkwak maki kwapon, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon. ³⁹ Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanánko te, yumo am fárákapan taokor mwanap pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”

⁴⁰ Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérámpaokria maok, aposel fákáreran wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreran sérrá, “Aposel fákárean paok ke fek fupukenke.” Aeroapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko Jisasomp e fek kar farákáp kwapon’rá séria, tirá

kérép. ^{u41}Aeapo maok, aposel fáká-
erao am kaunsilén pwarará tukupria
maok, Kwaro waeman námwan Jisasén
mérap fek pwarápaé sámp mwanap
fwap pwi naponorá ninik námponoria
warákáránk. ^{v42}Ae nap kwamp maok,
kumur méntép lotu nap tokwae mek,
táte aropamp nap mek kor tukuprá ‘Jisas
te Kraís támaono’rá am Kwapwe Kare
Kar yénkrá farákáприя maok, am tére te
ankár pwar moiapon. ^w

**Aposel fákárerao námwan
yaewour mwanapria arop
fákánek yoroi kákap kar**

6 Am ke fek táman maok, Jisasén
mérap arop te ou tokwae. Aeria
maok, Grik kar fek farákáp konap arop
fárakap Judamp kar fek farákáp konap
arop fárakapan kokwarok napon. Am
te apae riteanápe, am fárakapao fir
monap aropan yaewour napao maok,
náráp kae kourmeouén te yaewour
mo napria napon. ²Aenapo maok,
aposel éntér-sámprampao Jisasén
mérap arop fárakapan koropenkria
wumwiria maok, sérrá, “Yino Kwaromp
kar farákáp mo pwarará, fir mwar
nénk námp te, kwatae yak námpon.
³Aenámpara, kémpiyae fárakap,
yumo ou mekamp arop fákánek, arop
ponankor man warákár konap, tá
Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp
námp, tá yonkwae kour kwapweráp
aran oupouroukia napo, nomo am
fárakapan yoroi kák nánko, am tére
tére mwanapon. ⁴Aeno yinoku te kápae
kare por kar toropwaprá, kourmeouráp
aropan Kwaromp kar fek yaewour
mwanámpon.”

⁵Makrá sérarrá maok, kourmeouráp
arop ponankor am aposel fákáreramp
kar wawia, warákáрия maok, fákánek

aropan éréképea korop. Maomp e te
ará: Stiven te maomp mér te kárakáre
kor kateria maok, táte Yiki Kor Spir-
itao maomp pourouk aowarámpá yak
námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te
Prokorus, ankwap te Nikanor, ankwap
te Timon, ankwap te Parmenas, ankwap
te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp
aropao maok, Juda lotunap ninik sám-
pea ampaok i konámp arop. ⁶Am
fákánek aropan éréképá koropea aposel
fákáreamp wonae fik párakop napo, am
fárakapao maomp me korok yae paprá
Kwarén kar toropwapia maok, am tére
mwanap arop yoroi kák. ^x

⁷Aeapo maok, Kwaromp kar kápae
kare apár mek akwapánko maok, kápae
kare kourmeouráp arop Jerusalem mek
Jisasén méria, maomp firáp yakápiapon.
Táte kápae kare pris fákáreao kor Jisasén
méria Kwaromp karwaokiapon. ^y

Juda firao Stivenén kotiap kar

⁸Kwaro ourour kwapwe ntia kárakáre
tokwae Stivenén sánkánko maok, am
fek táman kourmeouráp arop nkeap
fek nkwakwe make kárakáre yoro.
⁹Aenko maok, arop ankwap fákár-
erao Stivenént kar yorowar. Am arop
fárakap te Judamp ‘Amwar Yakáp-
nap Arop Fákáreamp lotu nap’rá sér
i konap mekamp arop fárakap, taun
tokwae Sairini mekamp, tá taun tok-
wae Aleksandria mekamp, tá provins Sil-
isia ntia provins Esia mekampaiapon.
¹⁰Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae
kour sánk námpara, am arop fárakap
te maomp kar te kwe-pwar mwanap
pourou mono. ^{z11}Aenámpantá maok,
am fárakap arop ankwap fárakapan kar
porokwerá arakrá sér, “Yumo yankar-
séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses
ntiaka Kwarén wouroump-séri nám-

^{u5:40} Ap 4:18 ^{v5:41} Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13 ^{w5:42} Ap 17:3

^{x6:6} Ap 13:3 ^{y6:7} Ap 16:5 ^{z6:10} Lu 21:15

pono'rá sérenke.” ^{a12}Amnap ninik fek koumteouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop, tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok. Aenapo am fárakapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreaonapok sámpá tukup. ¹³Am fárakapao man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tukupeakapo maok, am arop fárakapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por Kwaromp nap ntia maomp loan kwatae kar sér i konámpon.” ¹⁴Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sámpámp ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp'rá sér i konámpon.” ¹⁵Aerapo maok, am Kaunsil tankápnap fákáre ponankor Stivenén tokoreyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te enselomp yimetáp wae niampi yak.

Stiveno Kaunsilén kar farákápámp kar

7 Aenánko maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk, “Mámá kar amwan sénap te kare kar ni mo nie?”

²Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre, yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon. ³Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp firáp arop, tá waráp apár fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár yéncép nanampon.’

⁴Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek yak. Aenko am ke fek maomp naropwar sumpwi nánko, warko Kwaro man sámp-kérépánko maok, koroepaka nomo oukoumwan yakápnámp apár mek mamek yakámpon. ^{b5}Aeno Kwar te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk mo, tá ankwap kánanke kareanáno pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro, wakmwaek máma apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp sámp mo nánko maok, ^{c6}Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap fi apár mek tukupá yakámp mwanapon. Aeria am fárakap te ankwap fi aropamp kwaporok tére arop yakámp napo, am fárakapao man sámpá yampourourá tukupea 400 yopwar fek mwanapon. ⁷Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop fárakapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek am fárakap am fi pwarará koroepa, máma apár mek onan lotu mwanap'rá sérimpon. ^{d8}Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yéncépria, mao ankár yipi fárakap naenámp rimpono. Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria, yukupuk yae fek Aisakomp yipi fárakapámpon. Aekánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yipi fárakap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntér-sámprampan yipi fékérimpon.

⁹Am appeyaenámp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop niampia sámprá, ankwap fi aropamp yaek sámp-kérépaponono. Aenapo, am fárakapao man Isip mek

^a6:11 Mt 26:60-61

^b7:4 Stt 12:1-5

^c7:5 Stt 17:8

^d7:7 Stt 15:13-14; Kis 3:12

warámpá tukupapan maok, Kwaro mén-tér yakámpon. ¹⁰Mao man yaewourria, maomp ninik kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenángo maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ^e

¹¹Nánkár wakmwae maok, Isip mek fir mo nánko, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak nánko, koumteouráp arop ponankor ninik kápae tokwae sámpappon. Tá nomp appeyaenápo kor fir fár mwanap moimpon. ^{f12}Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fir te Isip mek tank namp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkir tirá kérép. ^{g13}Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápén sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon. ¹⁴Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wumwi nánko maok, Jekopo náráp koumteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ^{h15}Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwae sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ⁱ¹⁶Aenapo, am fárákapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwae Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákaponon. ^j

¹⁷Kwaro wokwae kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae

kare forokora wae. ¹⁸Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ^{k19}am king támao nomp firáp arop firan poupwékáприя sámpá yampourou. Takria maok, am fárákapan, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ^{l20}Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárákapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenángo, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinink yunk akwap te. ²¹Aenángo maok, wakmwae am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yupu-tárápao akwapea nkea sámepea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon. ²²Takianánko maok, Moses ériiaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámepea maok, kárákáre kor arop yakria, kar kárákáre fek farákáprá, nkwakwe make ankank kárákáre térempono. ^m

²³Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp ankwapyaenáp Israel firan nke naeria akwap. ²⁴Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankárankao Israel mekamp aropan yorowarrá yarakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp aropan porokwapea sumpwi pap. ²⁵Aeria maok, Mosesomp ninik te maomp ankwapyaenáp fárákap, Kwaro náráp yaerént purá am fárákapan yaewour naenámpá ninik mwanapan mpwe námpon. Aenámpan maok, am fárákap mér mono. ²⁶Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel mekamp arop yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea sérémékéria taokarrá pap

^e7:10 Stt 17:11,28; 39:23; 41:37-44 ^f7:11 Stt 41:54 ^g7:12 Stt 42:1-5

^h7:14 Stt 45:1-11 ⁱ7:15 Stt 46:1-7; 49:33 ^j7:16 Stt 33:19

^k7:18 Kis 1:7-8 ^l7:19 Kis 1:10-11 ^m7:22 Kis 2:1-10

naeria maok, am arop yaworan sérrá, 'Ae! Yumo te mwearono. Apaeritea yumoku támao nonopok touwe sámp neria nepe?' ²⁷ Mak ránko maok, am manénkir níkia yorowarámp arop támao Mosesén panánkár sakwapria sérrá, 'Amo te akwapae. Amwan te wa yinan taokeyakrá tárakwamp nanap arop pap námpon?' ²⁸ Amo te yipirman Isip mekamp aropani napnám, onan kor porokwap pap nae rape?' ²⁹ Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae faráká. Mao farákápá akwapea Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp yupu sámpea maok, poumou-táráp anánkaopwe ti. ⁿ

³⁰ Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik arop yak mo apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso nke nánko, yao kánanke yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek yak. ³¹ Moseso am táman nkea ninik tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae yonkwaerá wonae fik akwap nánko maok, Tokwae Karao man sérrá, ³² 'Ono waráp appewarápomp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwaro nae'rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me woukoupria maok, am mek énounkoup naerianámp te, apápa wae. ³³ Aenánko maok, Kwar Tokwaerao man sérrá, 'Amo ankár waráp pukamp su te wor-papae. Am te apae riteanápe, támá apár amo am mek fokopeyak nap te, onokumpria maok, am te fou kareno. ³⁴ Ono te Isip mek onomp firáp kountouráp aropan nap kwatae ninik te wae nke nampono. Ono am farákapamp ém kar te wae wawia nampan, am Isip farákapamp yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae

namp kwamp, ono amwan Isip mek warko sámp-kérép nae rae.'

³⁵ Manénkir te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, 'Amwan te wa yinan taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?'rá séri-aponno. Aeapan maok, Kwaro am arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá am farákapan érékép naenámp arop yoroia sámp-kérép námpon. Yao kánanke mek yaomwi yurunk nám meknámp enselomp yae kor fek Kwaro man tak naenámp kárakáre sánk námpon. ³⁶ Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe make kárakáre yoroia, am feknámp Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara mek, tá kwar saráp mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárakáre yororo. ³⁷ Am Moses támao Israel firan sérrá, 'Nánkár Kwaro yiráp ankwap-náp ankárank nánapi pwate nánko, onoku yak namp niamp yak naenámpon.' ³⁸ Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo, am Moses támao am farákapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi fek pokeanánko maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak konámp kar nomwan farákápámpon. ^r

³⁹ Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-sirirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kikiankria, am mek arári tukup mwaria waeapon. ⁴⁰ Am farákap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, 'Am yinan Isip meknámp éréképea koropnám Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan éréképá akwap naenámpon.'

¹⁷7:29 Kis 2:11-15; 21-22

⁰⁷:35 Kis 3:1-10

^{P7}:36 Kis 7:3; 14:21; Nam 14:33

⁰⁷:37 Lo 18:15

¹⁷:38 Kis 19:3; Lo 9:10

⁰⁷:39 Nam 14:3

⁴¹ Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankárank niamp kwekár kwar yoroi papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fir kékérourá fépér. ¹⁴² Aenapo maok, Kwaro am fárákapan, yumoku naponoria younkwe sitenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paokopria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te, profet fákáreramp buk fek yak námp niampon. Am kar te arakrá sér,

‘Israel fi yumo te kwar saráp mek

40 yopwar fek yakáприя

bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te,

ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie?

Mo karono.

⁴³ Am yumo sampnap sel nap te

kwekár kwar Molekompono.

Tá yumo yiráp kwekár kwar

Refanomp térme wunérian kor samp napon.

Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yororoia

man lotu naponono.

Aenapara, ono yumwan mapekamp

fárarámprá párakop nanko,

nkwampok Babilon firamp apár yak námp mwaek

tukupá yakáp mwarea napon.’ ^u

⁴⁴ Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te kwar saráp mek yakápap sel fekamp Kwaromp lotu nap sámpá yakápiapon. Am lotu nap yak námp te am fárákapan, Kwar te yiráp ou mek yak konámponorá yéncép námpon. Am sel nap ti nap fek te Kwaro Mosesén sérimpaokria, Moseso nkenámp wunéri

mántwaok tiapono. ^{v45-46} Wakmwaek maok, Josua nomp appeyaenápomp tárápu éréképá koropea Kwaro ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámp apár sámpea am apár mek am sankoropap sel fekamp lotu nap sámp-fokopapono. Am sel fekamp lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro warákár konámp arop King Devit yaknámp ke fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar toropwapimpon. ^{w47} Aempan maok, wakmwaek Solomonó máma nap timpon. ^x

⁴⁸ Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao tinap nap mek te yak mo i konámpono. Profeto makrá sérimpon,

⁴⁹ ‘Kwar Tokwaerao arakrá sér:

“Yámar te onomp sianono,

tá apár te ono am yumuntuk pu pátea tank konampono.

Ae konámpara,

yumo onompor te mokope pourouráp nap ti mwanapon?

Tá ono te anepér nanamp némp te

maok yak naenámpon?

⁵⁰ Onoku támao am ankank yoroi nampono.” ^{”” y}

Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,

⁵¹ “Yumo te kwekápnap aropono. Yumo te ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yiráp woupwi te kéri yak nánko, Kwaro sénámp kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yiráp appeyaenápoiapnámp Yiki Kor Spiritamp kar ták-siri napon.

^{z52} Wokwaek te apae profet yakánko, yiráp appeyaenápo man sámpá yampourou moiapon? Am fárákap te ‘Yae-párák kare ninik naenámp arop

^{†7:41} Kis 32:1-6

^{u7:43} Emo 5:25-27

^{v7:44} Kis 25:9

^{w7:45-46} Jos 4:11; 18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2

^{x7:47} 1 Kin 6:1,14

^{y7:50} Ais 66:1-2

^{z7:51} Kis 32:9

korop naenámp'rá sérámp aropan te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan te am arop wae koropeanámpan yumo man yopor aropamp yaek pap napo, man sámp-wouroumpapon. ^{a53}Yumo te enselomp yaekamp Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok tukup moi naponon." ^b

Stivenén yumwian arokop papnap kar

⁵⁴Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre am kar wawia, youpoukwap tokwaeria, you kikimpia wae. ⁵⁵Aenapan maok, Stivenén Yiki Kor Spiritao woukoupeyak nánko maok, yámar mek tokoreyakria nke nánko maok, Kwaromp wae kwapwe tákap nánko, am mek Jisas Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak námp nke. ⁵⁶Aeria maok, Stiveno arakrá sér, "Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nánko, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak nánko nke nampon." ^c

⁵⁷Aeránko maok, am fárákap am kar wawia maok, tékén kar kárákáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawantánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárákap ponankor ferámp'rá foporakorrá tukupea Stivenén sámp. ⁵⁸Man sámp'pea santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian arokop. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárákap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwapamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ^{d59}Aeria maok, táte wae Stivenén yumwi fek arokopap ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, "Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae." ^{e60}Aeria maok,

mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, "Tokwae Kar e! Amo te am fárákapaonap kwatae ninik te nopoki kwaponon." Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ^f

8 Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiponon. Aenapo, sios mekamp ponankor koumteouráp arop te pirikimpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ^{g2}Arop ankwap fárákap Kwaro warákárnámp ninikaok kar paokop i konap te Stivenomp yákáre papria maok, éménka waeapon. ³Sol te térea waerá sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap koumteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ^h

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

⁴Am koumteouráp arop fárákap pirikimpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup. ⁵Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok, Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárákapan farákámp. ⁶Kápae kare koumteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make kárákáre yoro námp nkeria maok, am fárákap woupwi pátea tankáprá maomp

^{a7:52} 2 Sto 36:16 ^{b7:53} Ap 7:38; Hi 2:2 ^{c7:56} Kl 3:1 ^{d7:58} Ap 22:20
^{e7:59} Lu 23:46 ^{f7:60} Lu 22:34 ^{g8:1} Ap 11:19 ^{h8:3} Ap 9:1-2; 26:9-11

kar yae-párák wawiapon. ⁷Kápaé kare kwatae-arop kouramp arópamp pourouk woukouri yaknám yéréperá kérépánko nke. Tá kápaé kare arop pu kor surumpwi yakáp nám, tá pu kwataenap arop fárákap te warko fwap. ⁸Aenapo maok, táte am taun mekamp kouramp arop te nkea warákár tokwaeapono.

⁹Arop ankáránk am taun mek yak nám maomp e te Saimon. Mao te kápaé kare yopwar fek fouráp, nkwaekwe make ouwur tia yárakria maok sérrá, “Ono te arop tokwae.” ¹⁰Aeránko maok, am némpouk yakápnáp arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop ponankor Saimonomp kar táman waria maok, ‘Am te Kwaromp kárákérero maomp pourouk yaknám “Kárákére Tokwae”rá sér i konapon. ¹¹Aenapo maok, kápaé kare por mao nkwaekwe make kárákére yoronámpantá maok, kárákére fek maomp kar wawia ninik tokwae. ¹²Aeapo maok, wakmwaek Filipino Kwaromp firáp taokeyak konám Kwapwe Kare Kar farákápria maok, Jisas Kraisomp e mént farákápánko maok, am fek táman kouramp arop wawia méria maok, ént mek nér. ¹³Aeapo maok, Saimono kor wawia méria maok, ént mek anámpeaka Filipént yárakria maok, Filipino nkwaekwe make kárákére tokwae yororo nám nkeria, mao te ninik tokwae.

¹⁴Tá Jerusalem mek yakápnáp aposel fákére wa napo maok, “Samaria fi te Filipino farákápnám Kwaromp kar yae-párák wa nape.” Aerá sénapantá maok, am aposel fákérero Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép. ¹⁵Aeapo maok, am arop yaworao akwapea am mekria maok, ‘Kwaro am fárákapán Yiki Kor Spirit nénkano’ ria kar toropwap. ¹⁶Am te apae riteanápe am arop fákéreramp

pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mo nánko, am fárákapao kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér. ¹⁷Aeapantá maok, arop yaworao am arop fákéreramp me korok yae paprá kar toropwap nepo maok, am fárákap wae Yiki Kor Spirit sámp. ¹⁸Aeapo Saimono am aposel arop yaworan nke nánko, am fárákapamp me korok yae papépo, am fárákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao kor mani sámpea, am arop yaworaonepok koropea sérrá, ¹⁹“Yumo am kárákére te onan kor sápnepo, ono kor arop ankwapamp me korok yae pap nánko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpon.”

²⁰Aeránko maok, Pita man sérrá, “Kwaro sánknám ankank te kwaporok sánk námpon. Aeno amo am te mani fek sápnepo konapan mpweria, amo mani fek sápnepo nae nape? Am mani te tomorea amont moyak naenámpon. ²¹Waráp ninik te Kwaro nke nám fek te yae-párák mo námpara, amo te yino Kwaromp térenám mek yinont tére nanap pourou mo kareno. ²²Aenapara, amo te waráp kwatae ninik am ankár younkwe sánkea, amo Tokwae Karan kar toropwapria sénapo, waráp ninik mekamp ninik kwatae am tirá épér kuni mo nie? ²³Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknám ankankantá kikianknap ninik kwatae támao waráp ninik kwatae papria, amwan kwatae ninik mek fákápá fákeyak námpon.”

²⁴Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok, arakrá sér, “Ae te yumo onan yaewour riaka Tokwae Karan kar toropwap nepo maok, mao onan yaewour nánko, takeniamp korop mo naenámpon.”

²⁵ Aenánko maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp aropan Tokwae Karamp kar farákápria, tá Kwaro am arop yaworan yaewourinámp ankank am táman kor méntér farákáp. Takia pwarará, am arop yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te, am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

²⁶ Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, “Amo fárámprá Jerusalem meknámp Gasa mek piknámp épi mwae-páraok akwapae.” ²⁷ Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nánko maok, Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak konámp aropao Jerusalem mek lotuia pwarará ^{k28} warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok, ²⁹ Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, “Amo karis firi wonae fiaok akwapae.” ¹³⁰ Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapae am karis wonae fik am fekria wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp. Aenánko maok, Filipino man sérrá, “Amo te am farákápnep kar fi te mér rape mo nie?”

³¹ Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Arop am fi kor onan sér mo nánko te, mokopia mér nanampon?” Aerá séria maok, Filipén sérrá, “Amo narek karis mek aokea onont tankae.”

³² Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámp, am

“Sipsipan porokwap pap mwaria warámpá tukup, tá sipsip morokamp pwae fárakap mwaria napo, apánk mo i konámp niamp, mao kar tákap mo námpon.

³³ Am fárakapao am nkwakwe make wouroumprá sérarrá tukup te, yae-párak kot i konap fek kot mono. Tárápu forokarea yakáp napo, arop fárakapao am fárakapan maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono.

Arop fárakapao waeman faropá páte napo, warko má apár mek yak mo námpon.” ^m

³⁴ Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, “Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?”

³⁵ Aeránko maok, Filipino am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp. ³⁶ Takrá mwaeao akwapae nke nepo, ént ankwap yak. Aenánko maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, “Amo ént mámá yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nánko, ono ént mek anámp mo nanampon?”

³⁷ Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwaponono.” Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te wae mér nampon, Jisas Krais te Kwaromp Tárápono.”

³⁸ Aerá séri pwarará maok, náráp tére aropan sénánko, mao hosan taokor nánko, karis fokopeyak. Aenánko Filipino man ént mek anámpá pap.

³⁹ Takia pwarará, kárakáre fek aok nepo,

koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nánko, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákária maok, wae námokuráp mwae-páraok akwap. ⁴⁰Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yárakrá Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpo. ⁿ

Solo Kristenimp kar

9 Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampourourá tirá wour naeria kárakáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok, ²man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárakapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, “Solo yárakrá, Jisas-onámpaok tukup konap koumteouráp arop fárakap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpo.” ^{o3}Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwarará akwapea Damaskus wonae fik nánko maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap. ⁴Aenángo maok, Solo apárok piká párákap. Aeria maok, mao wa nánko, arop ankárakampamp kar arakrá sér, “Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpá yampourourá térea wae rape?” ⁵Aeránko maok, nopok Solo sérrá, “Tokwae Kar, amo te wa nape?” Tá nopok mao sérrá, “Ono Jisaso nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ^{p6}Aeno amo fárámpea taun mek akwapea. Nánkár arop ankárakao amo ankár takrá tére nanap ankank sénaenámpo.”

⁷Am arop fárakap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am fárakap fougouri yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárakap

te am arop pourou nke mono. ⁸Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yi fikarrá nke námpao maok, maomp yi te oukoumwan kirikip yak. Aenámpantá maok, arop fárakapao man yae tokoro-peaka taun Damaskus mek tukup. ⁹Mao am mek yinink kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan sukupi yak. Aenángo mao te firráp éntáp fár mono.

¹⁰Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te Ananaias. Man Tokwae Karao yém sérrá, “Ananaias!” Mak ránko maok, mao sérrá, “Tokwae Kar e, ono máyak rae.”

¹¹Aeránko maok, Tokwae Karao man sérrá, ‘Amo fárámpea mamá mwae kup maomp e ‘Yae-Párak Kare Mwae’ am mwae akwapea, Judasomp nap mek oupouroukampo. Tarsus mekamp arop ankárakap, maomp e te Sol, mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpon.

¹²Maomp yi te oukoumwan kirikipeyak námpan maok, mao yémén nke nánko, arop ankwap, maomp e te Ananaias, akwapea maomp yi warko fwapanoria maomp pourouk yae pap námpon.

¹³Aeránko maok, Ananaiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e, ono wa nanko, kápae kare arop sérarrá, ‘Am arop tene waráp firáp Jerusalem mekamp aropan sámpá yampourou i konámpo.’ ¹⁴Mao te pris tokwae fákáreero ‘Takae’rá sénapo, mapek yakáp konap waráp e séria amwan lotu-nap arop fárakapan fápákamánkrá yárak námpon.”

¹⁵Aerámpan maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te akwapea. Am arop te oukoumwan onomp tére arop yak naenámpo. Ono man ankwap fi aropan, king fákárean, tá Israel fi mek kor yárakrá onomp e érik farákáprá sénaenámpria nánapi tenámpo. ^{q16}Mao onomp e farákáp námp

fek nkwakwe make touweráp kápae koropánk nánko, sámpea kárákáre fek fokopeyak naenámp yénkép nanampon.”^r

¹⁷ Aenángo maok, Ananias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp pourouk yae paprá maok, arakrá sér, “Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae Karao mwaeao kíkípi námp, mao támao onan sámp-kérép nánko, ono korop namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukouponoria nampon.”

¹⁸ Ananias takrá séri pwar nánko maok, Solomp yi mek káre niamp am kárakapá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nánko maok, maomp yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámp.

¹⁹ Aeria maok, wakmwae Sol wae fwap fir fária kárakáre sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárakapént ankwap yinink yae yakea maok, ²⁰ wakmwae Juda firamp lotu nap mekmwae yárakria maok, ‘Jisas te Kwaromp tárápono’rá farákáprá sér. ²¹ Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá sér, “Wi! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárakapan sámpá yampourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpon.”^s

²² Aerapan maok, Solo ‘Jisas te Kraiss támaono’rá farákápnámp kar te kárakáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenángo maok, Juda fárakap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono.^t

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákapá akwapámp kar

²³ Kápae kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákáreráo koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ²⁴ Aeria Juda fákáre Solén mwanámpria, taun yár ménki fek yámarao, tá kumuruk kor man yéréréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa. ²⁵ Aenángo maok, Solo éréképea yarak i konamp arop fárakapao man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár windo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pikia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

²⁶ Wakmwae Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok, am fárakap te man, Jisasomp firáp moan mpweria apáp tirink. ²⁷ Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeao nke nánko, Tokwae Karao man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp mo, Jisasomp e kárakáre fek Damaskus mek érik farákámpámp táman kor farákáprá sér. ²⁸ Aenángo maok, Solo Jerusalem mek am fárakapént yakria maok, mént akwapria maok, apáp mono, kárakáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar. ²⁹ Mao te Grik kar mérnep Juda fákárent kar sérria maok, am fárakapént kar yorowar. Aenámpan maok, am fárakap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourouk. ³⁰ Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenámp fárakap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun

^r9:16 2 Ko 11:23-28 ^s9:21 Ap 9:1-2

^u9:23 Ap 23:12 ^v9:27 Ap 9:4

^t9:22 Ap 17:3; 18:28

Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.

³¹Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaekamp, tá Galili mek mwaekamp, tá Samaria mek mwaekamp sios mekamp kourteouráp arop yae-párak yakáp. Aeria maok, am fárakap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárakapamp ninik mek kárakáre sánk nánko, kápae kare kourteouráp arop fárakap sios mek korop napon.

Pita Ainiasomp pourou fwapi papámp kar

³²Pita ponankor némpouk mwaek yárakia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak. ³³Aeria nke nánko maok, am némpouk arop ankárak maomp e te Ainias, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yarak mono, nap mek saráp amp. ³⁴Aenámp aropan Pita sérrá, “Ainias, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank nánapae.” Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria kourpou fárám-pánko maok, ³⁵tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok, kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

³⁶Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnámp yupu, maomp e te Tabita, Grik kar fek te ‘Dorkas’rá sér i konapono. Mao te ankár kumur méntép kwapwe kare ninik fek yarakria maok, kápae kare kourteouráp arop ankank mo napén yaewour i konámpono. ³⁷Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok, maomp yákáre ént fek yáraría narekamp aokore mek

páte. ³⁸Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpon. Aerapo maok, am fárakap arop anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, “Amo yinonámpok kourpou koropae. Apwapi kwapono!” ³⁹Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko maok, táte kourteouráp arop fárakapao man warámpea narekamp aokore mek pok. Aeria maok, ponankor kae kourteou koropea Pitan ikarrá éménkrá yakáp. Aeria maok, Pitan, yino Dorkas énéni yakápriaka yoroinámp waempyámp ankank mámánrá yénk. ⁴⁰Tá Pita am mekamp kourteouráp aropan apárok tirá kérépea pwatea maok, námoku mwar kwaráp torokompria kar toropwap. Takia pwarará, sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, ‘Tabita, amo fárámpae!’ Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea tank. ⁴¹Aenámp maok, Pita maomp yae tokoroepa ka-pap nánko, fokopeyak. Aenko maok, Pita Kwaromp kourteouráp arop ntia kae kourteouran wumwiria am fárakapan Dorkas fárámpea yiki yak námp yénkép. ⁴²Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwapánko, kápae kare arop fárakap Tokwae Karan mériapon. ⁴³Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae yak. Am Saimon te bulmakauráp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i konámp aropono.

Ensel koropea Rom mekamp arop Korniliusén kar sérímp kar

10 Arop ankwap Sisaria mek yak konámp, maomp e te Kornilius. Mao te Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámp arop. Am soldia fákáre

te 'Itali mekamp Soldia'rá sér i konapon. ²Mao te Kwaro warákár konámp ninikaok i konámp arop, tá mao ntia maomp nap mek yakápnarop arop fárákap Kwaromp yae ankore mek yakáp i konapono. Mao te ankank monap Juda fákárean yaewour naenámp mani ká-pae kare nénk konámp, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámpo. ³Mak i konámpo maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinink ke nánko, yém niamp nke námpao maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánko, Kwaromp ensel ankárank nap mek koropea maok, man arakrá sér, "Kornilius!" ^y

⁴Tá Korniliuso man nkea apápa waeria maok, man sérrá, "Arop Tokwae, apaeno?" ^z

Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, "Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nénk konap ninik táman ninikia warákár námpon. ^{a5}Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárákap Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankárank maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupouroungia man sénapo korop naenámpo. ⁶Am arop te ankwap Saimon bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon." ^b

⁷Enselo wae séri pwarará akwapánko maok, tá Korniliuso náráp tére konep arop yawor, ntia soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámp, tá kápae kare por Korniliusént yak konámp. ⁸Korniliuso am yininkaopweran námwan korop nánko nkenámp ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

Pita yém niamp fek nkenámp kar

⁹Am fárákapao tukupea mwaeaoak pampia wakoránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenánko, am ke fek táman Pita nap yumuntuk pokea kar toropwap naeria. ¹⁰Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fir yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke: ¹¹Mao nke nánko, yámar kikir akwap nánko maok, waemyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék. ¹²Mek am mek te nkwakwe make nape fir kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp. ¹³Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, "Amo fárámprá mómá fupukrá kákea fépérea." ¹⁴Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, "Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwaek kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fir loao taokor námp te fár mo i konampon." ^{c15}Aeránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, "Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo 'Yiki kukur monámp ankank'rá séri kwapono." ¹⁶Am ankank te yinink por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.

¹⁷Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria ninika waerá yarakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárákap te wae koropea Saimonomp yár ménki fek fokouri yakáp. ¹⁸Aeria am fárákapao arakrá wumwi, "Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?" ¹⁹Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman ninikrá yak nánko maok, Yiki Kor Spiritao man sérrá, "Amo wawae! Arop yininkaopwe koro-

^y10:3 Ap 9:10 ^z10:4 Yé 8:4 ^a10:4 Yé 8:4 ^b10:6 Ap 9:43

^c10:14 Wkp 11:3,13,20,26

pea amwan oupourounk nape. ^{d20} Amo niniki kwaponon. Onoku am arop tirá kérép nampono. Amo pikia énéni tukupenke.”

²¹ Aeránko Pita am arop fárakapaonapok pikia sérrá, “Am arop yumo oupourounk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?” ²² Aeránko maok, am fárakap sérrá, “Kornilius, mao te 100 soldia taokeyak konámpao, yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párak kare arop, tá Kwaromp yae ankore mek yak konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. Am aropan Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea napo, mao waráp kar wawano’rá séri námpon.” ²³ Aerapo maok, Pita am fárakapan nap mek éréképá youmpea pampia maok, koumounek fápáramprá Pita énéni tukup. Tá Jopa mek yakápnap Jisasén mérap arop fárakapao kor énéni tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwápamp kar

²⁴ Tukupeaka mwaeak pampia tukupea Sisaria mekapo maok, Korniliuso man, wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákáre ntia námokuráp ankwapyaenáp fákáre éréképea maok, koupoukour yakáprá yépékrá yakáp. ²⁵ Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu wonae fik woukouprá lotu. ²⁶ Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ^{e27} Aeria maok, Pita mént kar séria maok, táte nap mek youmpea nkenko maok, kápae kare arop am mek néntépeyakáp.

²⁸ Pita am fárakapan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te arop ankwap firént yak mo i konámpan

maok, oukoumwan te Kwaro onan yénképrá, ‘Arop ankwap fi te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri kwaponori námpon. ²⁹ Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop nampono. Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan wumwi napon?”

³⁰ Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te oukoumwan yininki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá yámar yinink ke nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop ankáránkamp ono nke namp fek fokopeyak nánko, maomp waempyam te waentar kwapwe. ³¹ Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae wa, tá amo arop mani ankank mo napo nénk konap kwapwe kare ninikan kor wae ninik námpon. ³² Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon Pitan wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik yak námpon.’ ³³ Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko, tukupea napo, amo yae-párak koupour korop napon. Oukoumwan te yino ponankor koropeaka Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar Tokwaerao amwan sánkámp kar yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákápamp kar

³⁴ Pita arakrá sér, “Kare karonon, oukoumwan te ono wae mér nampon: Kwar te arop fi ponankor ankáránkamp puri fek yae-párak kare ninik i konámpnono. Mao te apae-apae arop

firan kor fwapono. ^{f35}Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-párak kare niniknap arop fárakapan warákár konámpon. ³⁶Yumo te wae mér napon, mamá kar te Kwaro Israel fi yinan sáp námpon. Am Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Kraiso arop ponankoramp Arop Tokwaerao maok, mao te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap yoroi pwate námpon. ^{g37}Yumoku te wae mér napon, Jono wokwaek kar 'Ént mek nérenk' ria kar farákápea pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp kar Galili meknám pia maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek koropea koropámpon. ³⁸Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárakáre tokwae sánkea maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp yárákrá ponankor kouramp aropan Satano sámpá yampourou nám yaewourrá fwapokwapimpon. ^{h39}Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár mek, tá Jerusalem mek tere nám farákápnám aropono. Arop fárakapao yaopwae fek man pukupia sumpwi papapon. ⁴⁰Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man fárámpea paprá, yinomp yi mek yénki námpon. ⁱ⁴¹Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao te wokwaek Kwaro yinan náráp kar farákápnám mwanapria nánkárápnám arop fárakap, yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknám fárám pá korop nám ke fek te yino mént fépéri námpon. ^{j42}Aeria maok, mao yinan 'Kouramp aropan Kwapwe Kare Kar érik arakrá farákápnám kip'rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp

nánapi tenánko, mao yiki yakápnám aropamp kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor wanaenám arop yak námpon. ^{k43}Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenám kar farákápnám arakrá sér, 'Arop ponankor Kraisen mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro ponankor onan mérnám aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon.'"¹

Ankwap fi mekamp arop fárakap Yiki Kor Spirit sámpap kar

⁴⁴Pita am kar farákápnám yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar wanap ponankor aropamp pourouk ék. ⁴⁵⁻⁴⁶Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknám Pitant koropap, mao wa napo, am kouramp arop fárakap ankwap-ankwap kar fek sérarrá, Kwaromp e narek sampok napo, kokorokoria maok, sérá, "Nkenke! Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sánk konapnám ankwap fi aropan kor nénk námpon." Tá Pita arakrá sér, ^{m47}"Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp nám niamp wuri popwar sámp napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am fárakapan ént mek nérrá kák mo mwanámpanáp?" ⁴⁸Aeria maok, Pita am fárakapan sérá, "Yumo ankár Jisas Kraiso e fek ént mek nérenke!" Aeránko maok, am fárakap ént mek néria pwarará, man sérá, "Amo yinont nánkár ankwap yinink yae yakea akwap nanapon." Pita am kar wawia maok, mént yak. ⁿ

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápnám kar

11 Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnám Jisasén mérnám arop fárakap wa napo, 'Ankwap fi arop wae Kwaromp kar wawia sámp nap'rá sér.

^f10:34 Ro 2:11 ^g10:36 Ef 2:13-14 ^h10:38 Mt 3:16

ⁱ10:40 1 Ko 15:4-7 ^j10:41 Lu 24:42-43 ^k10:42 Ap 17:31

^l10:43 Ais 53:5-6; Jer 31:34 ^m10:45-46 Ap 2:4 ⁿ10:48 Ap 2:38; Mt 28:19

²Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákáreráo yipi fárákap konap ninikaok napao, Pitán yopor. ³Aeria sérrá, “Amo yipi fárákap mo i konap arop fárákapamp nap mek akwapea méntér tankrá fánap te apaeritea ninapon?”

⁴Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar fárákápría, arakrá sér, ⁵“Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiawor woupwi fek yámar meknámp sámpea ér-popwar napo ononampok ékámpon.

⁶Aenángo maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwaekwe make fir am mek yakápámp te, yao pwae mekamp fir, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak. ⁷Aenko maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar niamp onan sérrá, ‘Pita, amo fárámprá, má fupukrá kákea fárae.’ ⁸Aeránko maok, ono sérrá, “Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fir, tá loao taokornámp fir fár moi nampon.’ ⁹Aeranko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, ‘Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman “Yiki kukur monámp”rá séri kwapono.’ ¹⁰Am takámp te yinink poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon. ¹¹Aenko maok, am ke fek táman koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yininkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop. ¹²Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, ‘Amo pikia méntér akwapea. Ninik tokwae kwapono!’ Mámá fárákap tokwampok ankwapyae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énéngi am aropamp nap mek yinkámpon. ¹³Aenko

maok, mao yinan sérrá, ‘Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, “Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano. ¹⁴Mao te amwan kar ankwap sénaenámpono. Aenángo maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakáp napan kor ponankor mént érékép naenámpon.”

’ ¹⁵Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am fárákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámpon te wae manénkir nomp pourouk ékámpon niamp wuri popwarono. ¹⁶Aenángo maok, ono Tokwae Karao wokwaek sérimp kar warko ninik. Mao arakrá sér, ‘Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupourouk naenámpon.’ ¹⁷Wokwaek nomo Jisas Kraiss Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sámpámp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pourouráp am fárákapan néng námpon. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am fárákapan takrá tére námp fwap taokor nanampon?”

¹⁸Aeránko maok, am arop fárákap Pitamp kar wawia, am fárákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, “Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap firan kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénékanángo, yiki yak sámpanáponoria námpon.” ^r

Antiok mekamp arop fárákap Kristeniap kar

¹⁹Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén mérnámp aropan kor nkwaekwe make sokoro. Aenapantá

maok, am mekamp Kristen kápae kare te pirikimpea tukupria maok, ankwap fárakap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar fárakáp. Aenapao maok, am fárakap te ankwap fi koumteouráp aropan fárakáp mono, Judan saráp kar fárakáp. ²⁰Aenapan maok, ankwap fárakap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik firan kor fárakáp. ²¹Aeapo maok, Tokwae Karamp kárakáre am fárakapént yakánko maok, kápae kare arop Jisas Tokwaeran mériaka kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. ^s

²²Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákáreráo kor am kar wawia maok, am fárakapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ^{t23}Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárakapan yae-párak kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am koumteouráp arop fárakapan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar fárakáp. ^{u24}Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámpeanáko, Tokwae Karan mér kárakárenámp aropono. Aenámpara kápae kare koumteouráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek koropapon.

²⁵Aeapo maok, táte Barnabaso Tar-sus mek akwapea Solén oupouroung. ²⁶Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am arop yawor ankárang yopwar fek Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropént yakria maok, kápae kare aropan

Kwaromp kar yénkrá fárakáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárakap am feknámpia e Kristen sámpapono.

²⁷Am ke fek maok, profet ankwap fárakap Jerusalem meknámp Antiok mek korop. ²⁸Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek fokopeyakra sérrá, “Nánkár te mámá apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámpo.” (Nánkár Klodius Sisar yak nánko, am yae-porokwe támao koropámpon.) ^{v29}Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, ‘Nomo Judia mek yakápnap naeou fárakapan yaewourrá mani sámp-kérép mwanámpono’ ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárang námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ^{w30}Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárakapamp yaek nénk.

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákapá papámp kar

12 Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárakapan sámpá yampourou. ²Aeria maok, mao soldia fárakapan Jonomp naenáp Jemsén ‘Yápare kor kar fárakapenk’rá sér. ^{x3}Am tak napo maok, Heroto nke nánko, Juda taokeyakáp konap arop fárakap táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap Pasova Yae fek maok, Pitan fákapá pap. ^{y4}Pitan sámpeaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiwor yáre yiworaopwerá fougouri yakápria maok, am mekamp ankákárang yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am

^s11:21 Ap 2:41

^t11:22 Ap 4:36

^u11:23 Ap 14:22

^v11:28 Ap 21:10

^w11:29 Ro 15:26

^x12:2 Mt 4:21

^y12:3 Kis 32:15

yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea koumteouráp arop fárakapao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria námpon. ⁵Aenánko maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárakáre fek kar toropwap saráp yakáp. ^z

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

⁶Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanamprianámp yae te wae ankárank tank. Aenánko am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak. ⁷Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nánko maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nánko maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, “Koupour fárámpae!” Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pik. ⁸Aenánko maok, enselo Pitan sérrá, “Waráp sépér fákapia pukamp su yirim-pae’ránko maok, Pita kor mántwaok nánko maok, tá mao sérrá, “Waráp saket yirimpea, onomp wakmwaek koropae!” ⁹Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwaek akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkerampwe ninik. ¹⁰Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yéréknámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kikir

akwap. Aenánko am arop yawor am mwae páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.

¹¹Aenánko maok, tá Pitamp ninik wae érik farákár nánko sérrá, “Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nánko, ékiaka onan Herotomp kárakáre ntia Juda fákáreero mwarianap mekamp warámp námpon.” ¹²Aeria maok, Pita amnámp anank wae méria maok, táte Jon Makomp éntupwar Mariamp nap mek kápae kare koumteouráp arop koupoukarea Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap. ¹³Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu ankárank ménki kikip naeria mank. Maomp e te Roda. ¹⁴Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wa námp kwamp maok, warákárria ménki kikip mo, warko pwatará nap mek fárakoprá youmpea koumteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!” ¹⁵Mak ránko maok, táte am fárakapao man sérrá, “Amo te épépérépri kwaponono.” Aerapo maok, mao kárakáre fek sérrá, “Kare kar mao yak námponono!” Mak ránko maok, tá am fárakapao sérrá, “Ae te amo maomp enselén nkeri kwaponono.”

¹⁶Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko, am fárakap tukupea ménki kik-pwarará Pitan nkeria kokorokor. ¹⁷Aenapo maok, Pita am fárakapan kari kwaponoria yae popwakop. Aeria maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop námp táman farákápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok, ankwapyae fárakapan kor farákáprá sér kipo.” Pita aerá séri pwarará, wae oukur tará ankwapmwaek akwap. ^b

^z12:5 Ef 6:18^a12:7 Ap 5:19; 16:26^b12:17 Ap 12:7-8

¹⁸Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teaná turunkup. ¹⁹Aeapo maok, Heroto am wawia am fárákapan ‘Tukupea yumo Pitan oupourounkenk’rá sénánko, tukupá oupourounk napao maok, man nke mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok, ‘Am fárákapan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia pwarará pikia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

²⁰King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárákap mao poukwapnám páp mekamp fir sámp konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop fárákap koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárákap kingomp nap taokeyak konámp arop Blastusénmékír, námwan yaewouranoria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea maok, ‘Amo yinan aropompria am yopornap wampwe pwarae’rá sér.

²¹Heroto yae ankwap páte nám, am yae fek kingomp ankank moporia náráp sia king fek tankria maok, am fárákapan kar tokwaeri sér. ²²Aenánko maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wi! Máté aropamp kar mono! Mámá arop maté kwar ankwapon!” ²³Aerapo maok, Heroto am fárákapamp kar wawia, námo saráp tokwae kar nampara, Kwaromp e narek sampok te monoria námpanntá, koupour kar Kwar Tokwaeramp enselo man porokwap nánko maok, torompérerao man fépér nánko, touwe sámpea sumpwimpono.

²⁴Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárákáre kareria némp-némp akwapámpono. ^{c25}Aeránko maok, Barnabas ntiá Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará maok, warko arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea énéntki tukup.

Sios fákáreráo Barnabas ntiá Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

13 Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárákap, tá Kwaro warákárnám ninik yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp naponno. Am arop fákáreramp e te Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius, ankwap te Gavman Tokwae Herotént pi-tikípámp Manaen, ankwap te Sol. ²Ankwap ke fek sios mekamp koumteouráp arop Kwarén loturia fir wuriapo maok, Yiki Kor Spiritao am fárákapan arakrá sér, “Yumo ankár Barnabas ntiá Solén am tére nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon.” ^{d3}Aerámpantá maok, am fárákap fir wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar toropwapia tirá kérép. ^e

Barnabas ntiá Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

⁴Yiki Kor Spiritao Barnabas ntiá Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap. ⁵Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárákapamp lotu nap mek Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yae-wour. ^f

⁶Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárákrá

akwapea, taun Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mekamp kwekár profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam ti-yarak i konámp arop. ⁷Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te ninik kwapwera yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas ntia Solén koropenkrá sérrá, “Yumo koropea nepo, Kwaromp kar wa nae.” ⁸Am fou ntia yoporokwam ti-yarak i konámp aropan te Grik kar fek ‘Elimas’rá sér i konapono. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawiaka mérantánoria maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae. ⁹Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak nánko, Elimasén kárakáre fek tokoreyará arakrá sér, ¹⁰“Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare ninikan ponankor yorowar napon! Amo te kwekár ninik ntia ponankor kwatae ninikao amwan top-pwarámp kari yak námpon. Aenángo amo Tokwae Karamp yae-párak kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap te makár pwar nanapon? ¹¹Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap nánko waráp yi wurumpi yak nánko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono, waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroyeyak naenámpon.” Polo makrá séránko maok, táte am fek táman koupour kar koumwe kirikip támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenángo maok, Elimas te kwaporok nkwarek mamek akwaprá, námwan yae tokoropea mwaek kup yénképenkria arop oupourounk. ¹²Aenako maok, Gavman Tokwae am ankank táman

nkea maok, Jisasén mér. Mao te Jisasoinámp kar farákáp námp wawia korokop kare.

**Barnabas ntia Sol apár Pisidia
mekamp taun Antiok
mek kar farákápep kar**

¹³Pol ntia mént paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am fárakapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap. ¹⁴Am fárakapao Perga pwatará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkea tankáp. ¹⁵Yinkea tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárakap Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá farákápea pwarará maok, wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, “Naeou tárápu! Yumo koumteouráp aropamp ninik mek kárakáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko te, yumo fwap farákáp mwanapono.” ¹⁶Aerapo maok, Polo am fárakapan kari kwaponoria yae fek saráp popwakoprá arakrá sér,

“Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke! ¹⁷Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápen naráponoria nánkáráp tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakápria, arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárakáre fek Isip mekamp éréképea koropámpon. ¹⁸Aeria maok, am fárakap arop yak mo apár mek yakáprá kwatae ninik napan Kwaro, am te monoria ninik tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon. ¹⁹Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop kwatae papria, am apár Israel

firan sánk tenánko, Israel firamp apár yakámpon. ^{j20} Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar †akwap námp mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakápia napo, wakmwaek Kwaro Israel fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáprá tukupea, profet Samuel yakámp ke fekiapon.

²¹ Am ke fek am fárakap ‘King sámp mwar’rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro am fárakapan poukwap naenámpria Kisomp táráp Solén king yoroi pwate nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ^{k22} Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao arop fárakapan sérrá, ‘Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár nampon. Mao te ankár onomp ponankor ninikaok yárah naenámp.’ ^{l23} Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit yakámp fi mek Israel nomwan warko érékép naenámp nánapia sámp-kérép nanampri námp te, am arop te Jisasono. ^m

²⁴ Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan ‘Ankár kwatae ninik pwarará, ént mek nérenk’ ria kar farákáp. ⁿ²⁵ Jono námoku térenámp tére wae pwar naeria maok, arakrá sér, ‘Yumo te ono te wa námpria nap? Ono te am yumo yépekrá yakápnap arop támao mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop naenámp te, ono su aokoroepa worokwap konámp aropamp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampara,

ono maomp su aokoroepa worokwap nanamp pourou mono.’ ^o

²⁶ Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop ankwap fi Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am arop Kwaro ‘Koumteouráp aropan warko érékép naenámp’rá sénámp te nomonámpok sámp-kérép námpon. ²⁷ Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárakapan taokeyakáp konap arop fárakap te, am arop nomwan warko érékép naenámp aroponrá wuri nke moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae méntép farákáp konap te ninik mo. Aenapara, am fárakapao sérrá, ‘Am arop te ankár sumpwiano’rá sériap te wokwaek profet fákárerao sériap kar méntér pwi námpon. ^{p28} Am fárakapao mao am fek sumpwi naenámp ankank te nke mo napan maok, gavman tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-wouroumpanáponoria kárakáreapon. ^{q29} Wokwaek profet fákárerao, arop fárakapao man tak mwanapan sérimpaokia pwarará, man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri me mek santukupá papapon. ^{r30} Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap nánko, ³¹ kápae kare yae fek arop fárakap wokwaek Galili pwarará méntér Jerusalem mek tukupap fárakapao man kápae kare yae fek nke naponno. Aeapan oukoumwan te am arop fárakapao Juda firan am kar táman farákáp konapon. ^s

†13:20 Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkárápnámp arop fárakap Isip mek yakápiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meaok tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákrá tirá am mek turukumpiap yopwarono.

j13:19 Nam 7:1 k13:21 1 Sml 8:5,19 l13:22 1 Sml 13:14; 16:13

m13:23 Ais 11:1 n13:24 Mt 3:1-2 o13:25 Jo 1:20,27 p13:27 Jo 16:3

q13:28 Mt 27:22-23 r13:29 Mt 27:59-60 s13:31 Ap 1:3,8; 2:24

³²Yino mǎmá Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápnén sérrá, ‘Mao nomwan warko érékép naenámp arop sámp-kérép nanamp’ rimp te, ³³oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am fáráká-pamp tárápu nompor am támao wae kare am karént pwi námpono. Am ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sénámpon, ‘Amo te onomp tárápono. Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.’ ^t

³⁴Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te, warko apár me mek pikia mákáre mono. Am tak námp te, Kwaro wokwaek sérrá,

‘Ono wokwaek Devitén sériampnám taknám, yumwan yaewourria yiki kor kare ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar ono sérinampaok korop naenámpon.’ ^u

³⁵Tá Kwaromp Buk fek yaknámpankwaro karao kor arakrá sér, ‘Amoku waráp tére naenámpria nánap-ínáp arop te numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.’ ^v

³⁶Nomo wae mér, Devito apárok yakámp fek te, mao ankár Kwaromp ninikaokimpon. Tá wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp appeyaenápnén kákap apár me mek páte napo, maomp pourou te wae mákáre tenámpon.

^{w37}Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námp te mákáre mono. ³⁸Aenámpara, nánaeou tárápu, yino kar arakrá farákáp námpon: Yumo am arop yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námp aran fwapia mér kipo. ^{x39}Mosesomp lo kar te yiráp kwatae ninik te tirá épériaka yumwan ‘Yae-párák kare

arop’rá sér mo kareno. Aeno am Jisas te ponankor arop man mér napo, maomp ponankor kwatae ninik tirá épéria man ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámpono. ^{y40}Aenámpara, yumo mér kip: Profet fákáreráo wokwaek kar sériap kar yiráp pourouk koropantáno. Am kar te arakrá sériapon:

⁴¹‘Yumo wouroump-sér i konap arop yumo nkeria tokoreyakápenke! Yumo te korokopria surumpwi mwanapon.

Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank

yoro nanko, korop naenámpon.

Táte arop ankwapao ono tak naeramp ankank

yumwan sénapo kor

yumo karenoria mér mwanap pourou mono.’” ^z

⁴²Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo maok, am arop fárákapano arakrá sér, “Sabat yae ankwap fek te yumo ankár arákarrá koropea yinan am ankankamp kar warko farákáp kipo.” ⁴³Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok mank. Aeriaka Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákáreráo lotu i konap ninikaok- nap arop fákáre Pol ntiaka Barnabasomp wakmwaek tukupapo, am arop yaworao am fárákapan ‘Ankár Kwaromp ninikaokria maomp aropompnám ninik kárakáre fek niki-samp yakáp kip’rá sér.

⁴⁴Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap mek Pol ntiaka Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop. ⁴⁵Aenapan maok, Juda fákáre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am fárákapan Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroumpará sér. ^{a46}Aeapo maok,

^t13:33 Sng 2:7 ^u13:34 Ais 55:3 ^v13:35 Sng 16:10 ^w13:36 Ap 2:29

^x13:38 Ap 10:43 ^y13:39 Ro 10:4 ^z13:41 Hab 1:5 ^a13:45 Ap 17:5

Pol ntiaka Barnabas kar tae fek arakrá sér, “Yino te Kwaromp kar ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo am kar kwe-pwararea, ‘Yino te yiki yakápá yakáp mwanámp sámp mono’rá sénapon. Makrá sénapan maok, yumo wawenk! Oukoumwan te yino warko yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan kar farákáp nenempono. ^{b47} Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon, ‘Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi pap nanko, amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewour napo, ono am fárákapan warko érékép nanampon.’” ^c

⁴⁸ Am mek yakápnep ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo, kwapwe kare nánko, warákáránkria am táman Kwarén ‘Aesio’rá sér. Ponankor koumteouráp arop Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp tenámp, am koumteouráp arop fárákáp te wae mér nap támaono.

⁴⁹ Am fárákáp te Kwar Tokwaeramp kar sámpea am apár mekamp nempouk mwaek farákáprá paokopiapon. ⁵⁰ Aeno Juda fákáre te am nempouk amp e tokwaeráp Kwarén lotu i konap ninikaok i konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop fárákapan fopwaok napo maok, arop fárákápao Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria am apár mekamp yérepea ankwapok kérép. ⁵¹ Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar poporokomp. Am tak námp te, am námokuinap kwatae ninik méranáponoria nepon. Tá am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap. ⁵² Aepan

maok, Antiok mekamp Jisasén mérnep koumteouráp aropan te Yiki Kor Spiritao am top-pwarámp nánko, am fárákáp warákár kareapon.

Barnabas ntia Sol Aikonium mek kar farákápep kar

14 Pol ntia Barnabas Antiok mekip niamp taknámpá Aikonium mek kor Juda firamp lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár kwapwenko maok, kápae kare Juda fi ntia kápae kare Grik fi am kar wawia maok, mér. ² Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákáre te ankwap fi mekamp koumteouráp aropan fopwaok napo, am fárákápao am mérnep koumteouráp aropan kokwarok napon. ^{d3} Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke fek yakria Tokwae Karamp aropompnámp kar táman farákáp. Aenepo, Tokwae Karao am arop yaworan kárákáre nénk nánko, nkwakwe make kárákáre yororo. Amnámp ninik táman Kwar Tokwaerao koumteouráp aropan arakrá yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ^{e4} Aeapo maok, am taun mekamp koumteouráp arop te kuk pirékarea maok, ankwap fákárerao Juda fákárerént yakáp, ankwap fákáre aposel yaworént yakáp.

⁵ Tá wakmwaek, Juda fákáre ntia ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i konap arop fárákáp, makia Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria maok, yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ^{f6} Aenapo, Barnabas ntia Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea distrik Likonia mek taun Listra ntia Derbe mek akwapea maok, am mek yakápnámp nempouk

^b13:46 Ap 18:6

^c13:47 Ais 49:6

^d14:2 Ap 13:45

^e14:3 Mk 16:20

^f14:5 Ap 14:19

mwaek yárákrá ⁷ Kwapwe Kare Kar farákápepono.

**Barnabas ntiá Sol Listra ntiá
Derbe mek térep kar**

⁸ Listra mek arop ankárankamp yak námp, maomp pu kor te kárakáre mo, mao te wokwaek éntupwaro farákápámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke yárák mo, párák kar tank konámp. ⁹ Ae konámpao maok, am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man kárakáre fek tokoreyákrá nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok, ¹⁰ Polo kar tae fek arakrá sér, “Amo fárámpea fokopeyaka.” Aeránko maok, am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yárákrá akwap.

¹¹ Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop Polo am taknámp ankank nkea maok, Likoniam kar fek arakrá sér, “Kwar fákáre arop arákarea nomonámpok korop napon.” ¹² Aeria maok, Barnabasén sérrá, “Mao te Kwar Susono.” Pol te kar farákáp konámp aroponoria maok, man sérrá, “Mao te Kwar Hermesono.” Susomp lotu nap te am taun mek faek yak. ¹³ Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekampao bulmakau touroup ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koropea maok, koumteouráp aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.

¹⁴ Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek farakoprá akwapea tékén arakrá sér, “Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik rape? ¹⁵ Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan yumwan arakrá farákáp nempon:

Yumo te ankár am ankank kánanke kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ^{h16} Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopiapon. ¹⁷ Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpyak nánko, arop farákáp man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por yumwan yae-párak kare yaewour i konámpo. Mao te yumonapok warákam sámp-kérép nánko, yiráp fir forokor konámpo. Mao te yumwan fir sánkrá, yiráp ninik mek warákár sánk konampon.” ⁱ

¹⁸ Arop yaworao máamá kar má makrá farákáp nepan maok, koumteouráp aropao am arop yaworan ofa sánk mwaria kárakáre napo, arop yaworao, taki kwaponoria kárakáre fek táarakwamprá yarákipon.

Polén yumwian arokopap kar

¹⁹ Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákáreráo kor taun Listra mek koropea am mekamp koumteouráp aropan Polénenkria fopwaok. Aenapo maok, am farákáp Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao te wae sumpwi námp ritea, man taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ^{j20} Aeapan maok, Jisasén mérnáp arop farákáp koropea man ikir napo, mao fárámpea warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk Barnabasént taun Derbe mek akwap.

⁸14:8 Ap 3:2

^h14:15 Ap 17:24

ⁱ14:17 Ro 1:19-20

^j14:19 Ap 17:13

**Barnabas ntia Pol Jisasén
mérnap aropan kárakáre
sámpanáponoria yaewourinep kar**

²¹ Am arop yaworao Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek farákápria maok, kápae kare arop farákap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok, wakmwaek am arop yawor arákarrá Listra, Aikonium, Antiok mek akwapea maok, ^{k22} am mekamp Kristen farákapan kárakáre sámpanáponoria yaewourria maok, am arop yaworao kárakáre fek arakrá sér, “Yumo mér nap te ankár kárakáre fek yakáp kipo. Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup mwarianámpan maok, manénkir te nomo ankár nkwakwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon.” ^{l23} Am arop yaworao némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop farákap nánaprá párapok. Tá am arop yawor fir wuriria Kwarén kar toropwapria maok, am Tokwae Karan mérnap arop farákapan maomp yaek kák.

**Barnabas ntia Sol distrik
Siria mekamp Antiok mek
arákarrá akwapep kar**

²⁴ Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisidia mek kukia maok, provins Pamfilia mek akwap. ²⁵ Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar farákápea maok, wakmwaek taun Atalia mek pik. ²⁶ Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pik. Am taun mek te wokwaek Kristen fákárerao am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nángo tére nenepria Kwaromp yaek papapono. Aea-pan, oukoumwan te am arop yawor wae térerá yárákia pwarará, Antiok mek

arákarrá akwap nepon. ^{m27} Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwi nepo, koropea koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am arop yaworént téremp, táman farákápria arakrá sér, “Kwaro arop ankwap firan kor mwae fik-pwar nángo, wae mér napon.” ⁿ²⁸ Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare yae yakepon.

**Jerusalem mek aposel fákáre
ntia sios taokeyakáp konap
arop koupoukareap kar**

15 Juda mekamp arop ankwap farákap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran kar yénkrá farákápria maok, arakrá sér, “Yumo Mosesomp loaok tukup moria yipi fékéer monap arop yumwan te Kwaro warko érékéer naenámp pourou mono.” ^{o2} Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop farákapan taknap kar wawia maok, am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téreménk tokwae. Aenapo maok, Kristen fákárerao Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap farákap makia man sérrá, “Yumo tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap fákáre makia kar fwapokwapenke.”

³ Aeria maok, sios fákáreao am farákapan tirá kéréer napo, distrik Fonisia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop farákapan Kwaro ankwap fi aropamp ninik ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen farákapan kor am kar wawia warákáránk.

⁴ Am fákárerao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp

^k14:21 Mt 28:19 ^l14:22 Ap 18:23; 2 Ti 3:12 ^m14:26 Ap 13:1-2
ⁿ14:27 Ap 15:4,12 ^o15:1 Ga 5:2

koumteouráp arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop makia man warákáránkria érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárákapan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ^{p5}Aenapan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárákapao arakrá sér, “Ankwap fi arop fárákapano nomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yipi fárákapia, am fárákapan ‘Yumo ankár Mosesomp loak tukup kip’rá sér kipo.”

⁶Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop fákáre am kar fwapokwap mwaria koupoukour. ⁷Am fárákapao kar tokwaeri sérarrá tukup napo maok, Pita fokopeyakrá am fárákapan arakrá sér, “Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sáприя, onan te, ankwap fi aropan Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon! ⁸Kwar te ponankor koumteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao nomwan ti-sáp námpani amp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárákapan nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárákapan warákárrá érékép námpano nomwan yénkép námpon. ⁹Mao te nomwan ankwap pourouráприя, ankwap firan ankwap pourouráp ninik mono. Am fárákapan te man mér napo, am mér nap fek táman am fárákapamp ninik mao námoku nke námpani fek yiki kukarrá kák námpano. ^{q10}Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek nomp appeyaenámp, tá oukoumwan nomo kor am kápaenámp ankank samp mwanámp pourou mo námpani te, yumo apaeritea Kristen fárákapamp fére kor fek am kápae yarokwapea pap napon? ¹¹Aenámpan maok, nomo arakrá mér námpani, Jisas Tokwae

Karamp aropomp fek Kwar te am fárákapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép naenámpon.” ^r

¹²Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárákapan te kar pwarokwaprá sér mwanapan mo nánko, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo Kwaro man yaewour nánko, ankwap fi arop ou mek kárákáre yoroi nep táman farákáprá sénepo, am fárákapao woupwi pátea wará tankáp.

¹³Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems arakrá sér, “Naeou, nánaeou fárákapan, yumo onomp kar wawenke! ¹⁴Yumwan wae Saimono séri námpano. Wokwaek manénkir te Kwaro ankwap fi aropanapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárákapan éréképeanámp, mao námokuráp firáp yakáp napon. ¹⁵Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá kumwiapan:

¹⁶‘Tokwae Karao arakrá sér,
“Devitomp fi te napo tukur tank námpani

námpan maok,
nánkár wakmwaek ono arákarrá ékia warko sámp-fokop nanampon.
Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námpani te,
ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.

¹⁷Ae nanámpani, arop ankwap fi te Tokwae Kar onan oupouroukia nke mwanapan.

Am koumteouráp arop ponankor te ankwap fi mekampan maok, ono am fárákapan onokumponoria nánkáráp tenámpano.”

¹⁸Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank oukoumwan korop námpani máman, wokwaek kar sérimpon.’ ^s

^{p15:4} Ap 15:12 ^{q15:9} Ap 11:4-17 ^{r15:11} Ga 2:16; Ef 2:8

^{s15:18} Amo 9:11-12

¹⁹Aenámpara onomp ninik te arak námpon: Nomo ankwap fi arop kwatae ninik pwarará Kwaronámpok tukup nap te, nomo man ninik kápae sánk mwareano, mono. ²⁰Yae-párak nomo te am fárakapampor pas kumwia arakrá sér mwanámpon: Kwekár kwarén ofanap fir te fári kwapono. Am te Kwaro nke námp fek oumnámp ankankono. Tá kokopor niniki kwapono. Tá fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap te fári kwapono. Am te oukoumwan yiri am mek yak námpon. ²¹Nomo te wae mér námpon: Wokwaekia koropea oukoumwan námp te, ponankor ankwap fi aropamp taun mek te arop fárakapao am Mosesomp lo kar farákáp konapono. Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar nkerá farákáp konapon.”

**Ankwap fi mekamp Kristen
fákáreran pas sámp-kérépap kar**

²²Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios mekamp koumteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tukup mwanap arop farákápá pwar. Am arop fárakapamp e te Judas Barsabas tá ankwap te Sailas, am arop yawor te Kristen fákáre taokeyak konepon. Man Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria, ²³am arop yaworamp yaek sánkpas te arakrá sér,

“Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámp arop, yiráp ankwapnápo, mamá pas kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenámp fárakap taun Antiok mek yakáp nap, tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap, yumonapok sámp-kérépria ‘Gude’rá séreano. ²⁴Yino wae arakrá wawi námpon: Yino ou mekamp arop ankwap fárakap tukupea yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap napon. Am fárakap te yiráp ninik

sámpá yampourou napan maok, yino te am fárakapan ‘Tak kip’rá sér moi námpon. ²⁵Yino am ankank koropnámp kar wawia koupoukarrá ankárakamp ninik fek kar papea mamá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá kérép námpon. Am Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpon. ²⁶Am arop yawor te námwan napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe pwarará, nomp Tokwae Kar Jisas Krai-somp eran érik sér i konepon. ²⁷Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép námp te, am arop yaworao kor pas fekamp kar niamp taknámp yumwan top kor fek sénenepon. ²⁸Yiki Kor Spirit yinont yak nánko, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan kápaenámp ninik kápae kare pap mono. Aenámpara, yumo ankár am séri námp táman saráp mántwaok kipo. Am te ará: ²⁹Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan yiri yaknámp nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea porokwap pap nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár warákarrá tukup kipo. Yumo mér karria mamá ninik ponankor warákarrá tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp mwanapon. Wae támaono.”

³⁰Aea maok, sios fákárerao am fárakapan Antiok mek tirá kérép. Aenapo maok, yinkea Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea maok, am pas sánk. ³¹Aenapo, am sios fákárerao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am fárakapan kárakáre nénk naenámp kar nkea warákáránk. ³²Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápae kare kar kwapwe Kristen fákáreran farákápepo maok, tak nep támao am fárakapamp ninik mek kárakáre nénk.

³³ Am arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákárerao man ‘Ye...!’ ria maok, manénkír tirá kérépap aropaonapok tirá kérép. ³⁴ [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.] ³⁵ Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworao kápae kare ankwap arop fárakapént kounteouráp aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámnpnep kar

³⁶ Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, “Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwaek nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárakap fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono.” ³⁷ Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énéni tukup mwaria. ³⁸ Aenámpan maok Pol sérrá, “Am arop te wokwaek nomo Pamfilia mek énéni tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámp mono.” ^{w39} Aeria maok, am arop yaworao am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénkér tére mo, pwararea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok. ⁴⁰ Aepo Polo Sailas warámpea énénkér akwap neria nepo maok, Kristen fákárerao am arop yaworan arakrá sér, “Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon.” ⁴¹ Am arop yaworao provins Siria nti provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre

kárakáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yarak.

Timoti Polént akwapámp kar

16 Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankárank yak nám, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Griik fi mekamp. ^{x2} Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákárerao sérrá, “Timoti te kwapwe kare aropono.” ^{y3} Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fárakap. Am tak nám te, am mekmwaek yakápnep Juda fárakap Timotimp naropwar te Griik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon. ⁴ Am fárakap taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar papea nap táman am mekamp Kristen fákáreran farákáp. Aeria maok, am fárakapao sérrá, “Yumo te ankár mámá kar táman ampaokrá yakáp kipo.” ^{z5} Aerapo maok, am sios mekamp kounteouráp aropamp mér akwapea kárakáreria maok, kumur méntép ankwap fárakap kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

Polo yém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

⁶ Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Galesia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, ‘Provins Esia mek te kar farákáp kwapono’ ria taokor. ^{a7} Aenámpan tá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp provins Bitinia mek tukup mwaria

^{w15:38} Ap 12:12,25; 13:13; Kl 4:10 ^{x16:1} 2 Ti 1:5 ^{y16:2} Fl 2:19-22

^{z16:4} Ap 15:23-29 ^{a16:6} Ap 18:23

napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup kwaponoria taokor. ⁸Aerám-pantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo ampria maok, ⁹yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankárank fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, “Amo ankár solwara tá-pampará koropea Masedonia mek yinan yaewourae.” ¹⁰Polo am nkeaka pwar nánko, yino †énénki koupour Masedonia mek tukup mwanámp muae kup oupourouk. Yino wae mér, Kwar te yinan ‘Am mek tukupea am fárákapan Kwapwe Kare Kar farákápenk’ ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

¹¹Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup. ¹²Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea manénkir tankámp némp támaono. Am te Masedonia mek ankwap mwaek yaknámp taun tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yinink kumuri yakámpimon. ¹³Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménki fekia maok, ént fik tukup. Yinomp ninik te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, koumteou am fek koupoukour yakáp napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákápént kar sérar. ¹⁴Aenánko maok, yupu ankárank maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar wa. Am

yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am fek mani sámp konámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp ninik sámp-arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákápámp kar táman wará tank. ¹⁵Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankárankamp nap mek yakáp i konap arop fárákámpao kor énéni ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá, “Yumo nik napo, ono wae Tokwae Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap onomp nap mek koropea yakáp mwanapon.” Aeria maok, mao kárákárea wae námpanotá, yino mao sérámpaokimpon. ^b

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapá papap kar

¹⁶Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nánko maok, kwaporok tére konámp yupu ankárank koropea yinan mwaeak kikíp. Am tére konámp yupu te yao-pwaeráprápara, wakmwaek korop naenámp ankank érik farákáp konámpono. Aenánko maok, am yupuran taokeyakápnap arop fárákámp te am yupuao tére námp fek táman mani tokwae sámp konapono. ¹⁷Am yupu te Pol yinomp wakmwaek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop fárákámp te narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am fárákámp te yumwan Kwaro warko érékép naenámp muae kup sér i konapono.” ^{c18}Kumur mén-tép am yupu takae yak nánko maok, wakmwaek Polo maomp wumwi karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas Kraisomp e fek amwan sénampono:

†**16:10** ‘Yino’rá sénámp te, Luk mámá buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kikípia Filipai mek énéni tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae.

^b**16:15** Ap 16:33; 18:8 ^c**16:17** Mk 1:24

Amo mámá yupu pwarará worokor pikae.” Aeránko maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pik. ^d

¹⁹ Aenánko maok, am yupuran taokeyakáp konap arop te warko mani sámp mwanap mwae kup mo námpantá maok, Pol ntiaka Sailasén ti-fápákamánkia éréképá tukupeaka némpoukamp taokeyakáp konap aropaonapok koupoukour konap fek. ²⁰ Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp kounteouráp aropan kwatae sokororá yarak nepono.

²¹ Takria maok, am arop yawor te kounteouráp aropan nomo Rom firao mono ri konámp ninikaok éréképá akwap nepon.” ²² Tá kounteouráp arop koropea koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yarak nepono.” Tá jaso am arop yaworamp pouroukamp waempyam woropea pwarará, soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupuken’rá sér. ^{e23} Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar kárakáre fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.”

²⁴ Am taokeyaknám arop am kar kárakáre wawia maok, arop yaworan éréképá akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek pu kor noropea maok, kountoumprá lok farákápá pwar.

²⁵ Aetánko maok, Pol ntiaka Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámpará tank nepo maok, ankwap kalabus farákápao kor wae wará tankáp. ^{f26} Aenapo, am fek táman maok, némp

yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nánko, kalabus fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokor-aokori akwap. ²⁷ Aenko maok, am taokeyakám aropao kor fárámpará nke nánko maok, kalabus nap ménki te ponankor kirip-akwapránk nánko maok, maomp ninik te kalabus fákáre wae ponankor pirikímpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-sámprá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárakapea sumpwi naeria. ²⁸ Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwaponno. Yino ponankor máyakápreano.” ²⁹ Aeránko maok, arop taokeyakám arop támao wumwirá, ‘Yaomwi sankoropenk’ ria maok, Pol ntiaka Sailas yaknep aokore mek farakoprá akwap. Mao apáp tokwaeria maok, kour me woukoupa waeria Pol ntiaka Sailasomp pu wonae fik piká párákap. ³⁰ Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”

³¹ Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp sérarooan kor méntér éréképeanánko, maomp firáp yakáp mwanapon.”

³² Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákápria maok, maomp nap mek yakápapan kor farákáp. ³³ Aeria maok, am kumuruk táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao ntiaka maomp nap mek yakápnap arop ponankor énéni ént mek nér. ³⁴ Aea maok, am arop yaworan éréképea pokea námokuráp nap mekria maok, am arop yaworan fir

^d16:18 Mk 16:17 ^e16:22 Mt 10:17-18

^f16:25 Kl 3:16

nénk. Aeria maok, mao ntia maomp nap mekamp arop ponankor Kwarén mér nap táman warákáránka waeapon. ⁸

³⁵ Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koropea am taokeyak konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.” ³⁶ Aeránko maok, am arop am kar sámprá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerám-pantá ono yumwan tirá kérép nae rae. Yumo akwapria yiráp ninik porokwe fek yakenke.”

³⁷ Aeránko maok, Polo man sérrá “Wi! Yino te Rom firamp e fek yak nempañ maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourouk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párapok nenepon.” ^h

³⁸ Aeránko maok, plisman fákárerao am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp. ³⁹ Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párapok. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár máma taun pwarará akwapenk’rá sér. ⁴⁰ Aerepo maok, am arop yaworao kalabus nap pwarará maok, poka Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárakap ninik kárakáre sámpanáponoria kar fárakáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

Tesalonika mekamp arop fákárerao Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

17 Am arop yaworao akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ¹² Aenánko Polo wokwaek i konámpnám taknám-pria maok, yinink Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink. ³ Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknám kar am fárakapént sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárakapan farákápria arakrá sér, “Am Kwaro koumteouráp arop warko érékép naenámp Krai te mao ankár manénkir touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárámp naenámpo.” Tá warko mao arakrá sér, “Mámá Jisas ono yumwan maoinám kar farákáp namp, am arop támaonono.” ¹⁴ Arop ankwap fárakap wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekamp ankwap fákárerao kor Kwarén lotu i konap arop kápae kare, tá e tokwaeráp koumteou kápae kare, makia am arop yaworamp wakmwaek tukup.

⁵ Aeapo maok, Juda fákárerao am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am fárakap tukupea koupoukour konap fek mwaek yakápnap kokwae tákár i konap arop kwatae éréképea, tá am némpoukamp koumteouráp arop kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sir. Aeria maok, Pol ntia Sailasén ek santukupea koumteouráp aropamp yaek pap mwaria. ⁶ Aenapao maok, am fárakap te am arop yaworan

⁸16:34 Ap 16:15 ^h16:37 Ap 22:25 ⁱ17:1 1 Te 2:1-2
^j17:3 Lu 24:26-27; Ap 9:22

nke moria maok, Joses ntia ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap arop fárákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am fárákapa arakrá sér, “Mámá arop fárákap te ponankor apár mek mwae paokoprá kwatae ninik napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ^{k7} Jeson náráp nap mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop fárákap te Sisaromp lo kwe-pwar konapon. Aeria am fárákapa sérrá, ‘Ankwap king yak námpon, maomp e te Jisasono.’” ¹⁸ Koumteouráp arop ntia am taun mekamp taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae. ⁹ Am taun mekamp taokeyakáp konap arop Jeson ntia arop ankwap fárákapan, kot paimia napo, pwarará tukupanáponoria wae.

Pol ntia Sailaso taun Beria mek térep kar

¹⁰ Wae kumur nánko, Kristen fákáre erao Pol ntiaka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákáreramp lotu nap mek yoump. ¹¹ Juda fákáre Beria mekamp te kwapwe kare koumteouráp aropria, am fárákapamp ninik te Tesalonika mekamp Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am fárákap te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekamp kar kumur méntép énoukouprá farákáp. ^{m12} Aeria maok, kápae kare Juda fi mekamp koumteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik koumteou, tá Grik

poumou-tárápu kápae kare énéni méri-apon. ⁿ¹³ Tá wakmwae Tesalonika mek yakápnep Juda firao wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákáprá yak. Aeria maok, am fárákap am taun mek tukupeaka am koumteouráp arop fárákapamp ninik sámpá yampourou napo maok, am fárákap kokorokor. ^{o14} Aeapo maok, koupour Kristen fákáre erao Polén solwara woupwi mek sámpkérepapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak. ¹⁵ Am arop fárákap Polén mwaeak warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Atens mek pwararea korop mwariakapo, Polo am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntia Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Atens mek kar farákápamp kar

¹⁶ Polo Atens mek arop yaworan yépékrá yakria nke nánko maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nánko, maomp ninik mek te kwatae kare. ¹⁷ Aeria maok, mao Juda fákáreramp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntia ankwap fi Kwarén lotu i konap arop fárákapént téréménkrá kar sérar. Aeria maok, kumur méntép koumteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákapént kor téréménkrá kar sérar. ¹⁸ Aeria maok, Polo Jisasonp Kwapwe Kare Kar farákápria, mao apár me meknámp fárámpámp karan kor farákáp. Aenánko maok, mérnep arop ankwap fárákap Epikurian “ninik fek

^{¶17:18} Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkrá farákápamp ninikaokia arakrá sér: “Warákár konap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.”

^{k17:6} Ap 16:20

^{l17:7} Lu 23:2

^{m17:11} Jo 5:39

^{n17:12} Ap 17:4

^{o17:13} Ap 14:19

paokop, ankwap fárakap Stoik §niniñ fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá ankwap fárakapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yarak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárakapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárakapamp karan fárakáprá karane!”¹⁹ Aeria maok, am fárakap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárakapao man sérrá, “Amo koumteouráp aropan farákáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro.²⁰ Yino waráp kar wa nánko te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.”²¹ (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntia ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)

²² Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnap ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkwakwe make lotu ninikan kárakáre napon.²³ Ono wae manénkir akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te yino man mér monámp kwar ankwapamp altano.’ Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakáppapon.

²⁴ Ono oukoumwan maomp kar yumwan farákáp nae rae. Kwaro apár

ntiaka ankank ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntia apáramp Tokwae Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono.^{p25} Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop ponankoran nénk konámpon.²⁶ Ankárankamp appenáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, ponankor apárok káká pwatenánko, yakáp napon. Mao námoku am fárakapampor nkwakwe make ke nánaprá párapokpria, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpon.^{q27} Mao taki námp te am koumteouráp arop fárakap námwan oupouroukia námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonae fik kar yak námpon.^{r28} Wokwaek mérnámp aropao sérrá, ‘Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko, mao ankárank támao nomwan kárakáre sáp nánko, nomo paokop námpon.’ Yiráp mérnámp ankwap fárakapao ‘Nomo kuri maomp tárápu yakáp námpon’rá sér i konap niampono.²⁹ Nomo Kwaromp tárápu yakáp námpon kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi, arakerá ninik mwareano. Tá arop nomo ninikia nomp yae kor fek yoro i konámp ankank niampan mpwe ninik mwareano.^{s30} Wokwaek te arop fárakap mér mo napara, am ke fek kwatae ninik nap te Kwaro am fárakapan kar tokwae sér moimpon.

§17:18 Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwapea kárakáre fek fokopeyakáp konap támaono.

^p17:24 Ap 7:48

^q17:26 Stt 10:32; 11:9

^r17:27 Ais 55:6

^s17:29 Stt 1:27; Ap 19:26

Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp ponankor aropan 'Kwatae ninik pwarenk' ria kar kárakáre fek sénámpon. ³¹Mao te koumteouráp aropan kot naenámp yae wae páte námpon. Mao námokuráp yae-párak kare ninik fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp ninik youroukoup nae-námpon. Tá mao ankáránkampao saráp am kot poukwap nae-námpon arop ankáránkamp nánapi pwate námpon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me mekamp warko fárámpá pap námpon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk námpon nomwan yénkép námpon.”^t

³²Arop fárakap am apár me meknámpon fárámpnámpon kar wawia maok, ankwap fárakap Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárakapao sérrá, “Amo am ankank warko fwapi sénapo wa mwaro.” ³³Makrá sérapo maok, Polo am fárakapan pwarará akwap. ³⁴Aenapan maok, arop ankwap fárakap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap koumteouráp arop fárakapao kor mériapon.

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

18 Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok, ²Polo Juda mekamp arop ankáránkamp Akwilan kikip. Akwilamp némp kare te provins Pontus mek yak námpon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prisi-lant Itali fi pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, 'Juda fi Rom

mamek yakáp nap te wae ankwapok tukup kip'rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am anánkwapan nke. ³Pol te am anánkwapan tére nep niamp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énéni térerá yakáp. ⁴Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárakáre fek farákáprá sér. Maomp ninik te am Juda fákáre, tá Griik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpon.

⁵Aenángo maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámpon nepo maok, Polo am sel nap tére námpon pwarará Juda firan kumur méntép kar farákáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárakáre fek arakrá sér, “Jisas te Kraiss támaono.” ⁶Aerá sénámpan maok, am fárakapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, “Yumo yaomwi mek pikria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar farákáp nanampono.” ⁷Titius Jastus te Kwarén lotu i konámpon arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak námpon fik wonae fek yak nánko maok, Polo lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak. ⁸Juda firamp lotu nap taokeyak konámpon aropamp e te Krispus, mao ntiamaomp séraro te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare koumteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárakapao kor méria ént mek nér.

⁹Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, “Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwaponono. Amo ankár érik farákámpo.

^t17:31 Jo 5:22; Ap 10:42 ^u18:3 1 Ko 4:12 ^v18:5 Ap 17:14-15

^w18:6 Ap 13:46

^{x10}Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare koumteouráp arop mámá taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono.” ¹¹Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.

¹²Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énéngki tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárákap man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér, ¹³“Mámá arop te koumteouráp aropan ‘Lo kar ták-pwarará, ankwap ninik fek Kwarén lotuenk’ ria yénkrá yáarak i konámpono.” ¹⁴Aerapo maok, Polo nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáreran arakrá sér, “Juda fákáre, yumo te mámá arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon. ¹⁵Aeno yumo koroepa onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapenke. Ono te am takeniamp kot te wa mono.” ¹⁶Aeria maok, mao, am fárákap kot mwaria nap te monoria tirá kérép. ¹⁷Aenámpantá maok, Korin fákárerao Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman ninik tokwae mono, wampweri pwararámpon.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

¹⁸Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran ‘Ye...!’ ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea

am mek yakria maok, me pwae aok-sir. Am me pwae aok-sinámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpon. Aea pwarará maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpea distrik Siria mek akwap. ¹⁹Am fárákap tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoku Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárákapént kar sér. ^{y20}Aenko maok, am fákárerao man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.” Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.” ²¹Makrá séria pwarará maok, am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwarará maok, arakrá sér, “Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanampon.” Aerá séria pwarará maok, sip sámprá, Efesus pwarará pik. ^{z22}Sip pikia taun Sisaria mek nánko maok, Polo sip pwarará Jerusalem mek pokea sios mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria pwarará wakmwae apár Siria mekamp Antiok mek akwap.

²³Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia mekmwae kamp némpouk mwae kamp Jisasén mérnep arop fárákapan kárakáre sámpanáponoria yaewourrá yáarak.

Apoloso kar farákápámp kar

²⁴Juda fi mekamp arop ankárank taun Aleksandria mekamp, mao koroepa Efesus mek yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kareria kar kwapwe kare sér i konámpono. ^{a25}Mao te Kristen i konap mwae mér nampara, maomp ninik te ankár kárakáre kare fek koumteouráp aropan Jisaso térenámp ankank táman

^x18:9 1 Ko 2:3 ^y18:19 Ap 17:17 ^z18:21 Jer 4:15; Ap 19:1

^a18:24 1 Ko 3:5

yae-párák kare yénkrá sér i konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ^{b26}Aeria maok, mao te Juda fákáreramp lotu nap mek akwapea kounteouráp aropan apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenángo maok, Prisila ntia Akwila anánkwap maomp kar wawia, man nap mek warámpá akwapea, mao warko fwapnae kar méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp. ²⁷Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nánko maok, Efesus mekamp Kristen fárakapao man ninik kárakáre sánk. Aeria maok, am fákáerao Akaia mekamp Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár máma arop warámp kipo.” Mao akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp ninik fek yaewouria mér nénknámp kounteouráp aropan kápae kare yaewour. ²⁸Am te apaerianápe, mao te kounteouráp arop nke nap fek kárakáre fek kar farákápria, Juda firao épérépnámp kar sénap te, am kar pwarokwaprá sérria apárok anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am fárakapan ‘Jisas te Kraiss támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ^c

Polo Efesus mek téremp kar

19 Apolos Korin mek térerá yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia ntia Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákárean kárakáre sámp mwanapria yaewourrá yárákia maok, wakmwaek koropea taun Efesus mek. Aeria maok, am Efesus mek Kristen ankwap fárakapan kikipia maok, ²am fárakapan arakrá turunk, “Yumo wokwaek Jisasén mérnep ke fek te, Yiki

Kor Spirit sámpap ni mo nie?” Mak ránko maok, am fárakapao Polomp kar pwarokwaprá sérrá, “Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá sénap te wa mono.” ^{d3}Aerapo maok, Polo am fárakapan sérrá, “Aenángo te yumo te mokoprá ént mek énéri naponon?” Tá am fárakapao sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént mek néri námpono.” ^e

⁴Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono kounteouráp arop fákáreran ént mek néria maok sérrá, ‘Yumo te kwatae ninik pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria maok sérrá, ‘Yumo te ankár onomp wakmwaek korop naenámp arop táman mér kipo.’ Am arop Jono sérimp te Jisas támaono.” ^{f5}Am fárakapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karamp e fek ént mek nér. ⁶Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am fákáreramp pourou mek top-pwarámpria maok, moumountukri ankwap-ankwap kar fek sérarria maok, profet kar sérar. ⁷Am arop fárakap ponankor te éntér-sámpramp niamp arakeno.

⁸Yinink yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump ko, am mekamp arop méranáponoria kárakáre fek kar farákáp. Aeria maok, Kwaromp firáp taokeyak naenámp mekamp ankank am fárakapan sérar. ⁹Aempan maok, am mekamp arop ankwap fárakap te námokuráp ninik fákapea kárakáreria mér mono. Aeria maok, am kounteouráp arop nke nap fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér. Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnep arop fárakapan am Juda fákáreamp lotu nap mekamp éréképa yakria maok, kumur méntép

^b18:25 Ap 19:3 ^c18:28 Ap 9:22 ^d19:2 Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6
^e19:3 Mt 3:11 ^f19:4 Mt 3:11

Tiranusomp skul nap mek yoump ko kar farákápae yak. ⁸10 Mao takrá yak námp te akwapea anánk yopwar yak. Aenánko maok, provins Esia mek yakápnap ponankor Juda kounteouráp arop ntia Grik firao kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

¹¹ Kwaro Polomp yaerént puiyakrá nkwakwe make kárákáre kor ankank yororo. ^h12 Aenko maok, am farákapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok, Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am farákapamp touwe wae pwar, tá arop farákapamp pouroukamp kwatae-arop woropompi tukup. ⁱ

¹³ Juda ankwap farákap paokoprá kwatae-arop yéréperá kéréprá am fek mani ti. Ae konapao, am farákap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te ko, am fek kwatae-arop yéréperá kérép mwaria. Aeria maok, am farákapao arakrá sér, ‘Ono te Polo maomp kar farákáp konámp Jisasomp e fek kárákáre fek sér rae, “Yumo ankár nkwampok tukupenke.” ¹⁴ Juda fi mekamp pris taokeyak konámp arop Sivamp tárápu fákánekaok kor kwatae-aropan take pourouráp kar takrá sériapon. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk am farákap kwatae-aropan takrá sérapo maok, napok kwatae-aropao am farákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jisas te ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?” ^j16 Am kwatae-arop woukoupeyagnámp aropao kor férékaprá yárákrá, am farákapan

fupukria kwe-pwarará maomp waempyam pápearrá souroumpour. Aenánko am farákap am nap pwarará pourou mwar pirikimpea tukup. ¹⁷ Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank koropnámp kar wawia apáp tirinka wae. Aeria maok, am farákap Jisas Tokwae Karamp e sakap. ¹⁸ Jisasén mérnáp kápae kare kounteouráp arop koroprá, kápae kare ninik kwatae te ankwap kounteouráp arop nke nap fek érik farákápono. ¹⁹ Manénkir te kápae kare kounteouráp arop foupourá nénk konap, tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnámp buk ti-koropá koupoukarea maok, ponankor kounteouráp arop nke nap fek yaomwi mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000 mani silva. ^k20 Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am farákapamp ninik mek tére kárákáre nánko, am farákap kápae kare némpouk mwaek paokoprá kar farákápono.

Efesus fákáreráo Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

²¹ Efesus mekamp tére akwapea kárákáre nánko maok, Yiki Kor Spirit Polomp ninik ékékéranáko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek akwap naeria. Mao arakrá sér, “Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri akwapá nke nanampon.” ^l22 Aeritea maok, námwan yaewour i konep arop yawor Timoti ntiaka Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek yak tae morok.

⁸19:9 Ap 19:23 ^h19:11 Ap 14:3 ⁱ19:12 Ap 5:15 ^j19:15 Mk 1:24

^k19:19 Lo 18:10-12 ^l19:21 Ro 1:13

²³Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárakap Tokwae Karaonám-paok tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae. ²⁴Arop ankárank Demitrius mao te silva fek ankank yororo i konámpono. Mao te yupu kwar Artemisén lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro i konám bisnistrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápae kare nénki nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon. ²⁵Mao am fárakap ntia ankwap kwekár kwarén lotu mwanap ankank tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér, “Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te mámá tére fek maok yae-párak mani tokwae sámp konámpon. ²⁶Am arop Pol te kápae kare kumteouráp aropamp ninik tirá náráp ninikaok párapok naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknám ninik te Efesus mek mwar mono, wae-man provins Esia mek ponankor pwi pap naenám niamp námpon. Mao sérrá, ‘Nomo yae fek yoronám máte kwar kare mono.’ ^{m27}Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenám pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am kumteouráp aropamp ninik mek te ká-nanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mekamp arop fákáre, tá apár-apár mekamp arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karao maomp e tokwae te apárok anámpa pap naeria wae námpon.”

²⁸Am fákáreráo am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, “Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!” ²⁹Aeria maok, am taun tokwae mek te po-

nankor kumteouráp arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárakap ponankor ferámprá koupoukour konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárakap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yárák i konep arop yaworan yae topwe fek éré-pea énéngi tukup. ⁿ³⁰Pol námoku te am kumteouráp arop ou meak akwap naerianámpan maok, Kristen fákáreráo man taokor. ³¹Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kar sámp-kérépria sérrá, “Amo te am koupoukourap mek am mek te akwap kwapono.”

³²Am kumteouráp aropamp ninik te épépéréprá paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwap-ankwap kar sérar. Aeria maok, kápae kare arop te am koropá koupoukourap fi kor te mér mono. ³³Juda fákáreráo Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyakrá kumteouráp aropan nopok kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor. ³⁴Aenámpan maok, am arop fárakap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor kumteouráp arop énéngi tokwae tékén sérarria maok, “Efesus nomp Artemis te tokwae kareno!” Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.

³⁵Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konám kuskus am kumteouráp aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, “Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap taokeyak konám, tá yámar meknám éká párákap námpan am yumwi fou taokeyak konám te mér mo námpon?” ³⁶Aeria maok, sérrá, “Arop ankwap te mámá kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp

top kor te kákarenke. Apae ankank tére mwaria kér-kéri kwaponono. ³⁷Yumo mamá arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono. ³⁸Táte Demitrius ntia maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámp yak nánko te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárákapaop am mwaek saráp arop ankwapan kotanápono. ³⁹Táte yumo kar ankwap yak nánko te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria koupoukour nap kare mek sér mwanapon. ⁴⁰Aeno yumo wawenk! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopok pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono.” ⁴¹Kuskus am kar séri pwarará maok, mao am koumteouráp arop tirá kérép nánko tukup.

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yarakimp kar

20 Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárákapan kar farákápea kárakáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwarará apár Masedonia mek akwap. ²Mao am mekmwaek Kristen fárákapan yaewourrá kápae kare kar farákáprá yarakia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap. ³Am fek yinink yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp

ninik pwarará, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ⁰⁴Aenánko maok, taun Beria mekamp Pirusomp táráp Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mekamp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mekamp Gaiusia maok, Timoti, tá provins Esia mekamp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimus, am fárákapaop kor Polént tukup. ⁰⁵Am fárákapaomékir tukupea yinan taun Troas mek yépékrá yakáp. ⁶Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nánko, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárákap yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

⁷Sarere kumuruk yino Kristen fákárent koupoukarea, énéki fir fépér. ^{**}Aenánko maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápae kare farákáprá akwapea kumur kupuk. ⁸Am yino koupoukournámp aokore te narek yak nánko, lam kápae kare am mek wae puri yakáp. ⁹Aenánko maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápae kare farákáp nánko, wará ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákáriaka narek yinink kárar mekamp aokore meknámp apárok piká parákap. Aenánko arop fárákapaop pikia man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak. ¹⁰Aenánko maok, Polo kuri pikia man sámpea pourouk woukoupeyak. Aeria maok, koumteouráp aropan arakrá sér, “Mao fwap oukoumwan yiki yak námpon.” ¹¹Aerá séria pwarará maok, warko

****20:7** ‘Énéki fir fépér’: Sapta 2:42 fekamp kware fu fekamp kar nkeampo.

narek pokea pan fékéria koumteouráp aropént énéni fépér. Fépéria pwarará, mao kar farákáp námp éri te makrá akwapea wakor. Wakor nánko maok, Pol wae akwap. ¹² Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárerao warámpá tukupea warákáránk.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

¹³ Yino Polén pwarará, yinomékir sip mek kounkouria tukupea taun Asos mek. Tá yino am mek Polén yépékrá yakáp. Polo námoku wokwaek yinan sérrá, ‘Yumomékir tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok korop nanamp’ rinámpantá. ¹⁴ Aenánko maok, Pol wae koropea Asos mek yinan kikipianánko, yino man warámpea sip mekia taun Mitilini mek tukup. ¹⁵ Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek wonae fik pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko ankwap kumuruk tukupea provins Esia mek kamp taun Miletus mek. ¹⁶ Polomp ninik te Esia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun Efesus kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te, fwap pwi nánko, Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria námpon.

Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan ‘Ye...’ rimp kar

¹⁷ Yino tukupea taun Miletus mekia maok, Polo Efesus mek kamp sios taokeyak konap aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép. ¹⁸ Am fákárerao maonámpok koropea napo maok, mao am fárákapan arakrá sér,

“Ono manmékir Esia mek koropea yakamp fek, tá kápae kare por yumont yakamp fek te, onoinamp ninik yumo wae nkea mér napon. ¹⁹ Yumo te wae

mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar sérarapo, am támao onan ninik kápae sámp nánko, tá ono ém saráp yak nampao maok, ono ankár onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae Karamp térean saráp tére nampon. ²⁰ Tá yumwan yae-wour naenámp nkwakwe make kwapwe kare ninik yumwan farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp arop koupoukour nap mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá farákáp namp am te yumo wae mér napon. ²¹ Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér ‘Ankár kwatae ninik pwarará Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenk’rá kar kárakáre fek sér i konampon. ²² Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére nánko, ono ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Onan Jerusalem mek te apae ankank korop naenámp te ono mér mono. ²³ Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki Kor Spiritao kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék námpan méramprá yénk námpon. ¹

²⁴ Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá ninikia kárakáre fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao onan sápnámp tére térerá akwapea pwar nanamp mwae-párak akwapria, koumteouráp aropan Kwaro aropompia yae-wournámp Kwapwe Kare Karan farákáp naeria nampon. ⁵

²⁵ Onomp ankwapyae fárakáp e, yumo wawenk. Wokwaek kar ono yumo ou mek yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákámpampon. Aeampan maok, oukoumwan te ono wae mér, wakmwaek te yumo ponankor warko onomp pourou nke mwanap pourou

⁹20:22 Ap 19:21

¹20:23 Ap 21:11

⁵20:24 2 Ti 4:7

mono. ²⁶Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria nae: Yumo ou mekamp arop ankwap ankáránkamp yaomwi mek pik námp te, ono nanko námpanápe. Námoku námpono. ²⁷Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor ninik ono yumwan farákáp namp te kokwae moiampón. ²⁸Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák námpara, yumo ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp sipsip fákáre náráp Tárápamp yiri fek yamokwapea érékép námp am fwapi taokeyakáp kipo. ²⁹Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár wakmwaek yao pwae mekamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koropea sipsip fákárean sámpá yampourou mwarea napon. ³⁰Tá yumokunap mekamp arop ankwap fárákapao kor yumwan kwekár sérarrá, Kwaromp koumteouráp aropamp ninik érépea am fárákapamp ninikaok tukup mwaria napon. ³¹Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip. Yumo te onoinamp ninik te nik moi kwaponó. Ono te yinink yopwar fek kumur, yámar kokwae mono, yumo ankákáranan ponankor yae-párák kare paokop mwanap kwapwe kare ninik te wae yénkrá yáarak nampon. Yumwan am taknamp ke fek te, onomp yi mekamp émti méntér kwarákáranámpon.

³²Oukoumwan te yumwan Tokwae Karamp yaek pap nampono. Onomp ninik te, maomp aropompnámp kar ankár niki-samp mwanapria nampon. Am aropomp te yumwan fwap kárákáre sánkria Kwaro námoku nánkárápnámp koumteouráp aropan nénk konámp kwapwe kare ankank yumwan fwap

nénk naerámpon. ^{v33}Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kikiank moiampón. ³⁴Yumoku támao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére nanko, am támao onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i konámpon. ^{w35}Kápaé kare tére ono tére namp te, nomo ankár am ninikaok tére kárákáreia, nomo fwap porokwenámp aropan yaewour mwanámpan yumwan yénkép námpon. Tá nomo ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp kar am ninik mwanámpon. Mao te arakrá sér, 'Ankwap aropan ankank sánknámp aropamp warákár te maomp yaekamp ankank sámprá warákár konámpan kámákár akwap námpon.'"

³⁶Polo mámara kar farákápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios taokeyakáp konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap. ³⁷Aea maok, wakmwaek ponankor éménka waeria maok, am fárákap Polén koukoupwiyakrá aop mukuriapono. ³⁸Am fárákap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao 'Yumo te warko náráp pourou nke mono'rá sénámp aran napon. Takia am fárákap Polén warámpá tukupea sip mek kérép. ^x

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

21 Yino am fárákapan aropompria 'Ye...!' ri pwarará sip mek kounkouránko maok, sip wae akwap. Yino ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwarará tukupea provins Esia mekamp taun Patara mek. ²Yino am Patara mek nke nánko maok, sip ankwap distrik Fonisia mek akwap naerianánko

^t20:28 1 Pi 5:2

^u20:29 Mt 7:15

^v20:32 Kl 1:12; 2:7

^w20:34 Ap 18:3

^x20:38 Ap 20:25

maok, yino am sip mek kounkouri-anánko maok, am sip wae akwap. ³Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknám pá amor ke Saiprus yae-mánkwan mwae yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia maok, sip ankank apárok ouroukour naeria. ⁴Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen fákáreran Polén mwanap kar yénkép nánko, am fárakap Polén sérrá, “Amo Jerusalem mek akwap kwapono.” ⁵Wae sip akwap naenám ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenánko maok, Kristen fákáre ntia maomp tárápu koumteou yinan éréképá tukupea ek párapok. Aenapo, yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap. ⁶Aea maok, am fárakapao yinan ‘Ye...!’ rapo, yino kor am fárakapan ‘Ye...!’ ri pwarará, sip mek kunkur nánko, am fárakap wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabus Polén kar sérimp kar

⁷Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran ‘Gude’rá séria am fárakapént ankáranki yakáp. ⁸Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok, yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konám arop ankwap, Filipomp nap mek tukup. (Am arop te aposel fákárean yaewour i konap fákáneki arop ou mekamp ankwap ankárankono.) ⁹Mao te yupu-táráp yiaworaopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo. Aenapao maok, am fárakap te Kwaromp profet kar farákáp konapon. ^z

¹⁰Yino Sisaria mek ankwap yinink yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te Agabus Judia meknám Sisaria mek ék. ^{a11}Mao yinonám pok koropea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá yarokwapea sampeyakrá maok, arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao arakrá sénámpon: ‘Jerusalem mekamp Juda firao mámá sépéramp naropwarén te mámakrá yarokwapea arop ankwap firan sánk mwanapon.’” ^b

¹²Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén ‘Jerusalem mek te akwap kwapono’ ria kárakáre fek taokor. ¹³Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te apae riteaka éménkrá paokopriaka onomp ninik kwatae pap napon? Ono te numwar fákápá papanáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas Tokwae Karamp e sakap nae-námpría nánap nampon.” ^{c14}Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárakáre námpaná maok, yino warko man taokor mono. Aeria maok, yino sérrá, “Ankank Tokwae Karao námokuráp ninikaok takanorianánko te, waeman korop naerianámpon.”

Polo Jerusalem mek akwapám kar

¹⁵Ankwap yinink yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka Jerusalem mek pok. ¹⁶Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea, Nasonomp nap mek pwar. Mao Saiprus mekampao, maomékir Kristeniaka yakám. Yino maomp nap mek yakáp. ¹⁷Yino poka Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan warákárria érékép.

^y21:8 Ap 8:5,40

^z21:9 Ap 2:17

^a21:10 Ap 11:28

^b21:11 Ap 21:33

^c21:13 Ap 20:24

¹⁸ Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér. Aenánko, sios taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá koupoukour. ¹⁹ Polo am fárákapan ‘Gude’rá séria maok, Kwaro ankwap fi koumteouráp arop ou mek maomp yae kor fek kápae kare ankank térenámp karan am fárákapan fwapnae karia fárákáprá sérimpon. ^d

**Sios taokeyakáp konap arop
fárákap Polén ‘Lotu nap tokwae
mek akwapaé’ riap kar**

²⁰ Am fárákap Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok, man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor koumteouráp arop te kárákáre fek Mosesomp loaok tukup napon. ²¹ Aeno arop ankwap fákárerao am fárákapan amo ‘Arakinap’rá séri napon: ‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou mek yakáp napan sérrá, “Yumo Moseso sénámpaokria tárápuamp yipi fékérrá, Juda firamp manénkirkamp ninikaok paokopi kwapono”rá sérinámp’ ria séri napon. ²² Nomo wae mér námpon: Am fárákap te amo wae korop nap kar wa nap te, mokop mwanámpon? ²³ Ae te yino, amo ankár ampaokaerianámp ninik ankwap amwan sér mwaro: Yino ou mekamp arop yiworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp napon. ²⁴ Amo ankár am arop fárákap éréképea yumo ponankor Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninikaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am fek Kwarén ofa mwanap fir sámpea napo, am fárákapamp me pwae aok-siranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar koropá sénap te, kwekár karrá ninikria maok,

amo kor Mosesomp loaok nap wae mér mwanapon. ²⁵ Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwaek pas sámp-kérépria, arakrá kar papámpono: Am fárákap ankár fwapi taokeyakápria maok, kwekár kwarén ofa sánknape nape fir, tá nape fir oumpour kor fek paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fir yiri yak námp te fépéri kwapono.” ^{e26} Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákap éréképá akwapea ankwap kumuruk mao am ponankor ninikaokria maok, mao námoku am fárákapént Kwaro nke námp fek yiki kukur konap ninik am tak. Tá mao lotu nap tokwae yár mek youmpea pris fákáreran makár mokop yiki kukarea pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. ^f

**Juda firao Polén lotu nap
tokwae mek sámpap kar**

²⁷ Wakmwaek fákáneke yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámpea maok, tékén arakrá sér, ²⁸ “Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwakamp ponankor aropan ‘Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpenk’rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon.” ²⁹ Am kar takrá sénap te, ankwap fi mekamp

^d21:19 Ap 15:12 ^e21:25 Ap 15:28-29

^f21:26 1 Ko 9:20

Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yáramepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop nánmpwaeria niapon.

³⁰Aeria maok, Jerusalem mekamp kourteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

³¹Am fárakapao Polén sámpwouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákárerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa.

³²Aeria maok, mao kourpour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre érékép, makia kourteouráp arop fárakap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar. ³³Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran ‘Sen anánkaopwe fek yarokwapenk’rá sér. Aeria maok, mao am fárakapan turunkrá, “Máte wanono? Mao te apae námpon?” ³⁴Aeránko maok, kápae kare kourteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárakap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárakapan sérrá, ‘Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárakáre mek santukupenk’rá sér. ³⁵Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am kourteouráp arop man porokwap

pap mwaria kárakárea wae napo maok, am soldia fákárerao man kakapea tukup. ³⁶Aenapo maok, am kápae kare kourteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, “Man te porokwapea sumpwi papenke.” ^h

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

³⁷Am soldia fákárerao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárakáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, “Ono fwap amwan kar ankwap sénanamp nie?” Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, “Amo te Grik kar te wae mér rap nie? ³⁸Ono te amo Isip mekamp arop wokwaek tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnámp arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpe ninik nampon.” ³⁹Aenángo maok, nopok Polo arakrá sér, “Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono kourteouráp aropan kar sénae.”

⁴⁰Aeránko maok, ofisa tokwae ‘Fwapon. Takae’rá séránko maok, Polo am punkup fek fokopeyakrá kourteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek saráp popwakop. Aenángo am fárakap ponankor kar pwar napo maok, Polo am fárakapan Hibru kar fek arakrá sér,

22 “Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk! Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae niniki namp yak mono.” ²Tá am fárakap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,

³“Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp taun Tarsus mek sámpeanáno, mámá taun mek tékép nampono. Ono Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárakáreria Kwaro warakárnámp ninik te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea kárakáre nampon. ¹⁴Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárákapan sámpá yampourouiampon. Am te poumou tárápu koumteou méntér, ono am fárákapan tirá wour naeria waeampon. Ono am fárákapan te sen fek yaonkrá éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ¹⁵Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon. Am fárákap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor pas kumwia onan sápapono. Ono sámpá akwapea Damaskus mekamp Kristen fákáre Jisasén mérnáp mwae-párak tukupnap arop fákáre fápákampia Jerusalem mek éréképá koropea nanko, arop tokwaerao man touwe nénkanáponoria akwapampon.”

**Polo námoku Kristenimpan
farákápámp kar**

Aposel 9:1-19; 26:12-18

⁶Polo warko arakrá sér, “Ono akwapea Damaskus wonae fik nanko, yámar kuknámp niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknámp wae tokwae ékriaka onomp pourouk wae tákapámp. ⁷Aenáno maok, ono apárok piká párákapria wa nanko maok, yámar meknámp arop ankárankamp arop kar onan arakrá turunk, ‘Sol!

Sol! Apaeritea amo onan sámpá yampourouá térea wae napon?’ ⁸Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, ‘Tokwae Kar e, amo te wa nape?’ Aeránko maok, mao onan sérrá, ‘Ono te Nasaret mekamp Jisaso nae. Amo onan sámpá yampourou napon.’ ⁹Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kar sénámp aropamp kar te wa moiapono.

¹⁰Tá ono sérrá, ‘Tokwae Kar, ae te ono oukoumwan te mokop nanampon?’ Aeranko maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo fárámpea taun Damaskus mek akwapae. Aenapo am mekamp arop ankárankao ono waráp por nánapitenamp tére ponankor amwan sénaenámp. ¹¹Am wae te wae tákapa wae nánko maok, ono te ankank nke nanamp pourou mo nanko maok, am arop ono éréképea akwapamp aropao onan yae tokoropea Damaskus mek santukupapono.

¹²Arop ankárank Damaskus mek yak námp, maomp e te Ananaias. Mao te ankár Kwarén lotu kareria, loaik yae-párak kare akwap konámp aropo. Damaskus mek yakápnáp ponankor Juda te man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon. ¹³Mao mankea onomp wonae fik fokokeyakrá onan sérrá, ‘Nánae Sol e, waráp yi te warko fwap nke nanapon.’ Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nánko, ono man nke. ¹⁴Aenanko maok, mao onan sérrá, ‘Nomp appeyaenámp Kwaro amwan nánkáráp námp te, amo fwap námoku ninik námp méria am Yae-Párak Kare Ninik i konámp Arop táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon. ¹⁵Aeria maok, amo ponankor koumteouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp nanapon. ¹⁶Ae te amo apaentá

yépék napon? Amo fárámpará Kwaromp e sérrá wumwiria, ént mek anámp napo, amwan yárária waráp kwatae ninik tirá épérano.”

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpan sénámp kar

¹⁷ Polo am koumteouráp aropan warko arakrá sér, “Takia pwarará ono warko arakarrá koropea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwapria maok, yém niamp arakria Tokwae Karan nke. ¹⁸ Aenanko maok, mao onan arakrá sér, ‘Amo koupour fárámpará Jerusalem pwarará akwapae. Amo máma taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.’ ¹⁹ Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, am fárákap te waeman ono wokwaek kar lotu nap méntép yárakrá koumteouráp arop amwan mér nap, ono am fárákapan fápákamprá kákrá táramak fupukiamp wae méri yakáp napon. ^{k20} Tá waráp kar farákáp konámp arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor, ono am fárákap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap ninikiampon. Tá am sámp-wouroumpap arop fárákapamp waempyam taokeyakampon.’ ^{l21} Aerampan maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo akwapae! Ono amwan sámp-kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp koumteouráp aropaonapok akwapampo.’” ^m

Pol ‘Námo te Rom firamp e fek yak namp’rá sénámp kar

²² Juda fákáre Polo ‘Ankwap fi aropan’rá sénámp táman wawia maok,

mao ‘Yino take pourouráp kar wa te mono’ ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, “Taknámp arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!” ⁿ²³ Am fárákap kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. ^{††24} Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárakáre mek warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, “Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknámp kar fi kor sérano.” Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria. ²⁵ Aeránko maok, am fárákapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik fokopeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, “Ae te loao sérrá, ‘Yumo fwap Rom firamp e fek yaknámp aropan takenk’rá sénámp ni mo nie? Yumo oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak námp nie?’” ^o

²⁶ Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapea maok, ofisa tokwaeran sérrá, “Máma arop máte Rom firamp e fek yaknámp arop te, mokop nanapon?”

²⁷ Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, “Amo onan sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?” Polo kor sérrá, “Yeno.”

²⁸ Tá ofisa tokwaerao sérrá, “Ono te Rom mek mani tokwae sirari nampara, Rom firamp e fek yaknamp aropono.” Tá Polo sérrá, “Ono te tak mono. Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek

^{††22:23} Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te ‘Arop Kwarén wouroump sénámpono’ ria yonkwae pwarámp napan yénkép námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.)

^{k22:19} Ap 8:3

^{l22:20} Ap 7:58

^{m22:21} Ap 9:15

^{n22:22} Ap 21:36

^{o22:25} Ap 16:37

yakea nepara, ono kor ankár tak nampon.”²⁹ Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan soldia fákárean ‘Sen fek yarokwapenk’rá séri namp niamp teria maok, mao kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápám kar

³⁰ Ofisa tokwae makria maok, Juda firao Poloinám kar fwapi sénapo wa naeria maok, ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aokorop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreaonapok kar sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá pikianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokopeyak.

23 Polo Kaunsil fákáreran yi kárakáre fek tokoreyakrá kar tae fek arakrá sér, “Naeou tárápu, ono Kwaro nke námp fek yaraknamp ninik te wokwaekia koropea oukoumwan má ke feknám yae-párák kare yarak nampon.”² Makrá séránko maok, pris taokeyak konám arop Ananiaso Polomp wonae fik am fek yakápnap aropan sérrá, “Man top kor fek porokwapenke.”³ Aeránko maok, Polo man sérrá, “Amo lo méria yarak napao maok, warko am lo kwe-pwarará arop ankwapan onan ‘Man porokwapenk’rá sénap te, pourou yipi fek saráp kwapwe kare niamp napon. Mek te kwatae kare napon. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenámpon.”

⁴ Aeránko maok arop ankwap fárákap am fek yakápapao, am kar wawia maok sérrá, “Amo te Kwaromp pris taokeyak konám aropan wouroump-sér rape?”

⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, “Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konám arop támao nie? Ono mér mo nampon.

Kwaromp Buk fek yaknám karao sérrá, ‘Yumo te arop taokeyak konám arop ankwapan wouroump-séri kwapono’rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo.”^p

⁶ Aeritea nke nánko maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi, tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia sérrá, “Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono. Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárám mwanapon. Ono má kar fi man farákáp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon.”^q

⁷ Mao má kar farákápánko maok, Farisi fákáre pir-pwar, Sadyusi fákáre pir-pwararea maok, kar yorowar.⁸ (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárám mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak nám-prá mér, tá sumpwinap arop fápárám mwanaprá mér napon.)^{r9} Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákap foukouri yakáprá tae fek arakrá sér, “Yino nke nánko te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane.”

¹⁰ Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapantá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, “Takria Polomp pourou sámpea niniriprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pikia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárakáre mek papenke!”

¹¹ Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, “Amo te apápi

kwapon. Kárakáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákáp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákápampo.”^s

Juda firao ‘Polén sámp-wouroump mwar’rá sériap kar

¹² Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámpria kar pap, “Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te firráp ént te fár mono!”¹³ Am takrá kar papap arop farákáp te 40 kámákár akwapnámp aropono. ¹⁴ Aeria maok, am farákápao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakáp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, “Yino te waeman kárakáre fek fou e séri tari námpara, fir te fár mo karenon, nánkáráp yakáprá tukupea Polén sámp-wouroump maok, fár mwanámpon. ¹⁵ Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwekáprá ‘Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar’rá sér kip. Yino te mwaeao k yérékia oukoumwan yumonapok korop mo námp fek, man sámp-wouroump mwanámpon.”^t

¹⁶ Aerá sérarapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákárerao yérék i konap nap kárakáre mek youmpea Polén sér. ¹⁷ Aenko maok, Polo ofisa ankáránk wumwia sérrá, “Amo arop tár-ménki má ofisa tokwaeraonámpok warámpá akwapea napo, kar sérano.”¹⁸ Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, “Fákapá yaknámp arop Polo onan wumwiria

sérrá, ‘Amo mamá tár-ménki má warámpá amonapok akwap napo, mao man kar ankwap sérano’ ri námpon.”

¹⁹ Aeránko maok, ofisa tokwae man yae tokoroepa akwapea aop mwaek námoku mwar yakria man turunkrá, “Amo onan te apae kar sénae nap?”

²⁰ Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, “Am Juda taokeyakáp konap arop fákáre amwan oumpouran “Polén warámpea kaunsilonámpok ékae”rá sér mwanámp’ ri napon. Am farákáp te amwan poupwekápria sérrá, ‘Maomp kar fi fwapi oupouroump mwar’rá sér mwanape. ²¹ Aeno amo am farákápamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop ankwap farákáp 40 kámákár akwap námpao, kar kárakáre papea, firráp ént fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te, am farákáp amo náráp kar wa te mokop nanapia yépekrá yakáp napon.”²² Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépria kar kárakáre fek sérrá, “Amo akwapeaka arop ankwapan onan koropá sérinap kar mamá érik séri kwapon.”

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépámp kar

²³ Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, “Yumo te 200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia ti-samp nap, makia nánapia Sis-aria mek kumuruk 9 kilok nánko tukup kip. ²⁴ Aeria maok, yumo Polomp hos ankwapmwaek nánapia napo, am fek tank nánko fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup kipo.”²⁵ Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:

²⁶“Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks amwan sámp-kérépria, ono amwan ‘Gude’rá sér rae. ²⁷Juda firao má má aropan sámpea man sámp-wouroump mwaria napan maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknamp arop námpaná, ono soldia fákáre éréképa akwapea man am fárakapamp yaekamp pwarokwap nampon. ^{u28}Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárakapaonapok warámpá akwap nampon. ^{v29}Aeria maok, ono am fárakapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp karan onan sérria, am fek táman man koti napon. Aenapan maok, man sámp-wouroump, tá man fákup mwanap kar te yak mono. ³⁰Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárakap, man sámp-wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono koupour amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárakapan sérrá, ‘Ankár tukupea amo nke nap kare fek am fárakap maoinámp kar farákámp napo, amo man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.’” Mao pas fek makrá sérimpon. ^w

³¹Aeránko maok, am soldia fákáre-eráo mao sérimpaok Polén kumuruk taun Antipatris mek warámpá tukup. ³²Tá ankwap kumuruk hos mek tanká-pap fákáreeráo saráp Polén Sisaria mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárakap te Jerusalem mek arári tukup. ³³Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae fik pwar. ³⁴Aenapo maok, Gavman Tokwaeráo am pas nkerá farákápea pwarará, Polén arakrá turunk, “Amo te mae provins mekam-

pono?” Aeránko maok, Polo sérrá, “Ono te Silisia mekampon.” ³⁵Aeránko maok, mao sérrá, “Amwan kot mwarianap arop korop napo maok, ono waráp kar wa nanampon.” Aeria maok, Filiks námokuráp soldia fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwatea taokeyakáp.

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

24 Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananiaasia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankárank, maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárakap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákámp. ²Gavman Tokwaeráo Polén wumwi nánko, koropeanánko maok, tá Tertuluso kar farákápra maok arakrá sér, “Arop Tokwae Filiks, amo wokwaek yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nánko, yino yae-párak yakámpimpono. Waráp kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon. ³Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare kareria maok amwan aesioria warákarimpon.

⁴Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro. ⁵Yino nke nánko, má má arop te kápea kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda firan kákkarrá yorowarrá yárakrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párapok

^{u23:27} Ap 21:30-33; 22:25-27

^{v23:28} Ap 22:30

^{w23:30} Ap 23:12-13

konámp aropono. ^{x6}Mao te Kwaro nke námp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpantá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ^{y7}Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárakárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon. ⁸Mao ‘Arop man kot naeria námp kwamp te amo nke nap fek akwap kun’rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao mámá aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae.” Tertuluso makrá sér.

⁹Aeránko maok, Juda fákáreao kor Polén takrá kotiaka énéni sérrá, “Am kar am te wae ponankor kare karono.”

Polo Filiksén kar farákápámp kar

¹⁰Gavman tokwaerao Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono wae mér nampon, ká-pae kare yopwar amo má firan fwap taokeyak konapara, amwan fwap sé-nanampon. ¹¹Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek poka lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámpampi yak nampon. ¹²Am ke fek te Juda fákárea te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárákap ono fopwaok namp nke moi napon. ¹³Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nánko, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.

¹⁴Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárákapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwae-páraokria, ono yinomp appeyaenápomp

Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwae kumwiap karan kor mént ponankor méri yak nampon. ^{z15}Ono te Kwaro sumpwinap arop fárákap yae-párak kare arop, tá kwataenap arop méntér fápárámprá kák naenámpan, mámá arop fákáreao i konapnámp taknámp méria yépékrá yak nampon. ^{a16}Aeria maok, ono te ká-pae kare por onomp ninik yae-párak yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárakárea konampon.

¹⁷Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwae yárakia maok, wakmwae onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank tikoroepa ankank monap aropan yae-wourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ^{b18}Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pouroukoup nap yak moimpon. ^{c19}Aempan maok, provins Esia mekamp Juda ankwap fákárea onan koropea sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nánko te, am fárákap ankár koropea amo nke nap fek onan kotanápon mpupo. ²⁰Aeno mo napo te, mámá arop fárákap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon. ²¹Ae te ankáránkamp kar ono sénanko, am fárákap warákár moi nap arao karane: ‘Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.’” ^d

^x24:5 Ap 17:6 ^y24:6 Ap 21:28-30 ^z24:14 Ap 16:22 ^a24:15 Jo 5:28-29

^b24:17 Ro 15:25-26 ^c24:18 Ap 21:26-27 ^d24:21 Ap 23:6

²²Feliks te Tokwae Karan mérnáp arop fárákapao i konap ninik te wae mér námpara, am koupoukournap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, “Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro.” ²³Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, “Polén kalabus mek papea maok, man kárakáre fek fákápá pap kwapono. Tá maomp nouroupo fwap man ankank yaewour mwanap taokor kwapono.”^e

**Filikso Polén anánk yopwar
fek fákapea papnám kar**

²⁴Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Kraisi Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér. ²⁵Aeria maok, Polo man yae-párak kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yárakrá apápria maok, táte, “Amo akwapae. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nánko te, ono warko amwan wumwi nanamp.” ²⁶Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nánko akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.

²⁷Filikso te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nánko yak. Takrá akwapae, anánk yopwar pwar nánko maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

**Polo ‘Sisar náráp kar
wawano’rá sérimp kar**

25 Festus koropea distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap. ²Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia koropea maok, Festusén ‘Polo nkwak mak námpono’rá sérar. Am fárákapao kar kárakáre fek arakrá sér, ³“Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámprá-kérép napo, korop kuno.” Am takrá sérap te mwaeak kuk yéréreka Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ⁴Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, “Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik nanamp fápaie námpono. ⁵Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárákapao onont pik mwanapono. Aeria am fárákapao am arop kwatae niniki námpp yak nánko te, man kot mwanapono.”

⁶Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok, Sisaria mek pik. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárákapao ‘Pol warámpá mankenk’rá sér. ⁷Mao wae mankeanánko maok, Jerusalem meknámpp koropnap Juda fákáre ikarrá yakáprá kápae kare kar sérarrá, ‘Mao te kápae kare nkwakwe make kwatae kare niniki námpono’rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yéknép mwanap fi kor yak mono. ⁸Am fárákap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, “Ono te kwatae ninik mo, ono Juda firamp lo ták-sir mo, tá lotu nap tokwae

^e24:23 Ap 27:3 ^f25:3 Ap 23:15 ^g25:7 Ap 24:5-6,13

mek kor sokoro mo, tá King Sisarén kor kwatae ninik moi nampono.”

⁹Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákaranápon yonkwaeria maok, Polén arakrá turunk, “Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te, ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananampono.”^h

¹⁰Aerámpan maok, Polo arakrá sér, “Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap mek táman onomp kot wa mwanapon. Amo wae mér napon, ono te Juda firan kwatae ninik moi nampon. ¹¹Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae niniki nampao nánko te, ono fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nánko te, arop ankárank onan sámpea am fárakapamp yaek sánk mwanap pourou mono. Onomp ninik te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano.” ¹²Aeránko maok, Festus manénkir náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá, “Amo ‘Sisar waráp kot wawano’rá sénap kwamp te, Sisaronámpok akwap nanapono.”

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

¹³Ankwap ke fek King Agripa nti-aka maomp antáp Bernisi am anánkwapo Sisaria mek ékia Festusén ‘Amo korop napan warákár nempono’rá sér. ¹⁴Am anánkwap Sisaria mek, kápae kare yae yak nepantá maok, Festuso Polo yak námpan am Kingén sérrá, “Arop ankárankamp wokwaek Filikso kalabus mek páte nánko yakámpao, oukoumwan taki yak námpon. ¹⁵Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda fi

taokeyakáp konap arop fárakap koro-pea onan, maoinámp karria farákáprá séria maok, am fárakapamp ninik te ono ankár ‘Am arop te kwatae ninik itenámpono’rá sénanko, soldia fákárerero man touwe sánkanáponoria napon. ¹⁶Aenapan maok, ono am fárakapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Rom yino te take pourouráp ninik fek kwaporok arop ankwapan touwe sánk mo i konámpon. Mao ankár am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nánko, man kotnap kar farákápea pwaro napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá sénánko, wawia maok, tak i konámpon.’

¹⁷Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá koropnamp ke fek te, am fárakap mapek onont koropapono. Tá ono am fárakapan ‘Nánkár yépéken’rá sér mono. Ankár ampi wakarrá akwapea kot i konap nap mek tankrá ‘Am arop warámpá mankenk’rá sériampon. ¹⁸Aenanko maok, man kot mwanap arop foukouri yakápapo, onomp ninik te mao kwatae ninikinámp karan farákáp mwanapan mpwe nampan maok, mono. ¹⁹Am fárakap te mao náráp lotu i konap ninikan kar yorowarrá, tá ‘Arop ankárank Jisas te wae sumpwi námpono’rá sénapan maok, Polo ‘Am arop te yiki yak námpono’rá sénámpon. ²⁰Aerapo maok, ono am kar fi fwapia wawia mér naeria nampan maok, onomp ninik te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, ‘Amo te Jerusalem mek akwapea napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?’ ²¹Aerampan maok, Polo sérrá, ‘Ono te kalabus nap mek yak nae rae. Nánkár Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.’ Aerámpantá maok, ono man sérrá, ‘Ankár kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupouroukia

^h25:9 Ap 24:27 ⁱ25:19 Ap 23:29

amwan Sisaronámpok sámp-kérép nanampon.”^j

²²Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, “Ae te onoku am aropamp kar wa nae.” Tá Festuso sérrá, “Oumpouran amo fwap wa nanapono.”

²³Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank kwapwe moporia korop. Am anánkwap koroepa, ami ofisa fákáre, am taun mekamp arop tokwae, makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenepo maok, Festuso séránko, Polén warámpá mank. ^{k24}Aeapo maok, Festuso sérrá, “King Agripa, tá yumo arop ponankor yinont yakáp nap, yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda koumteouráp arop ponankor, tá mapek kor man ono nke namp fek ‘Mao sokoro námpono’rá kar farákáp napon. Am farákapao onan tékén arakrá sér, ‘Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria yakantáno!’ ^{l25}Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámp ankank te yak mo kare námpon. Aenánko maok, maomp ninik te Sisar námoku náráp kar wawanoria námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-kérép nanampria nampon. ²⁶Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp kwamp, nomp Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nampon. Aeno King Agripa, ono máamá arop amonapok, tá kápaé kare arop nke nap fek war-sankoropá pwar nampono. Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon. ²⁷Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap ankank maonámpok

sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon.”

Polo Agripan kar farákámpamp kar

26 Agripa Polén sérrá, “Amo te amokuinap kar farákápaé.” Aeránko maok, Polo náráp yae narek paprá maok, arakrá sér,

²“King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákáreráo kápaé kare kar onan sérar napan ono nopok amwan farákáp naeria nampon. ³Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar námpp wae mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor fwapi wawae.

⁴Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am farákap onan mér kare nap te, ono oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napon. ⁵Am farákap te onan wae mér napara, mao námoku onoinamp ninik amwan sér mwanapon. Am farákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan tár-ménki yakamp feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárakáre Juda ankwap farákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ^{m6}Aeno ono oukoumwan mapek fokopeyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak naerámponoria yépék namp fek napon. ⁿ⁷Yinomp éntér-sámpramp firaó kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman saráp yépékiapon. King

^j25:21 Ap 25:11-12 ^k25:23 Mt 10:18 ^l25:24 Ap 22:22

^m26:5 Ap 22:3; Fl 3:5-6 ⁿ26:6 Ap 28:20

e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot napon. ⁸ Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámpá mér te monorá ninik napon?

⁹ Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisasomp e kwatae pap naeria kápaie kare ankank sámpá yampourouiampon. ¹⁰ Ono Jerusalem mek am ankank takrá yárakiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp kar sámpea, Kwaromp kápaie kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am Juda fákárerao ‘Am fárákapan tirá wour mwar’rá sérarapo maok, ono kor ‘Tak mwar’rá sériampon. ¹¹ Ono te kápaie kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan ‘Jisasén mér nap pwaranápono’ ria kárákárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek yaknámp taun mek kuri oupourounkrá akwaprá touwe nénkampon.” ^p

**Polo námoku wokwaek
Kristenimpan farákápámp kar**

Aposel 9:1-19; 22:6-16

¹² Polo warko ankwap kar arakrá sér, “Aeria maok, onan pris tokwae fákáreamp kar sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun Damaskus mek akwapampon. ¹³ King e, ono akwapea, yámar kuk nánko ono am mwae-páraok akwap nanko maok, yámar meknámp wae tokwae ék nánko ono nke nampono. Am wae tokwae te kárákáre kareria maok, yámaramp wae kámákár akwap námpono. Am te koroepa onan wae tákapria maok,

onont tukupnap arop fárákapan kor wae tákap. ¹⁴ Aenko maok, yino ponankor apárok piká párákapria maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, ‘Sol, Sol, amo te apaeritea onan ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan maok, amo amokunapaokria amoku támao touwe sámp napon.’ ¹⁵ Aeránko maok, ono sérrá, “Tokwae Kar, amo te wa nape?” Tá Tokwae Karao sérrá, ‘Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ¹⁶ Aeno amo fárámpea fokopeyakae. Ono oukoumwan amonapok korop nánap nampon. Tá amo arop ankwap fárákapan amo oukoumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono amwan yéncép nanamp ankank farákapan nanapon. ¹⁷ Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao amwan mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono. ¹⁸ Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi fipirékarrá kák napo, am fárákap kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon. Aeria maok, Satanomp kárákáre pwararea Kwaronámpok koroepa onan mér napo, ono am fárákapamp kwatae ninik tirá épéria maok, onoku nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párapok nanampon.” ^q

**Polo misin tére námpan
Agripan farákápámp kar**

¹⁹ Polo warko ankwap kar sérrá, “King Agripa, ono am yámar mekamp kar wawi namp te, ono maomp kar ták-pwar mono. ²⁰ Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea maok, tá wakmwaek Jerusalem mekamp

aropan kor farákápria maok, táte Judia apár me mwaeakamp koumteouráp aropan, tá ankwap fi koumteouráp aropan kor mént am kar farákáp nampon. Ono arakrá farákáp, ‘Yumo te ankár Kwaronámpok arákarrá koropea man méria maok, yumonap ninikao yumo wae kwatae ninik pwaranap yénkép naenámp.’^{r21} Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda fákárerao onan lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon.^{s22} Kwaro onan yaewour nánko, ono fwap yakrá koropea oukoumwan nampon. Ae namp kwamp, ono oukoumwan máma fokopeyakrá arop fákáre ponankor, tá arop nununkwi méntér yakáp napo, ono am kar farákáp nampon. Ono te ankwap pourouráp kar farákáp mono. Ono te wokwae profet fárakapao sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar táman saráp farákáp nampon.²³ Am fárakapao arakrá sériapon: ‘Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka, apár me meknámp kápae kare arop fárakapan mekrá fárámp naenámp. Mao te Kwaromp wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap firan kor mént farákáp naenámp.’”^t

Polo Agripan ‘Amo Kwarén mérae’rá sénámp kar

²⁴ Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, “Pol, amo te épépérép nape! Amo te kápae kare skulia mér tokwae sám nap támao amwan épépérépi papáne!”²⁵ Aeránko maok, Polo sérrá, “Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono. Ono waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon.²⁶ King Agripa te am ankank ponankor méri yak nánko, ono séri nampon. Aeria ono man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao

nke námp fek, tá mao wa námp fek am Jisaséniap ankank mek mono, érik koropámpon.^{u27} King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono te amo wae mér naprá ninik nampon.”

²⁸ Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, “Apaeritea amo oukoumwan kar táman ‘Koupour Kristenae’rá sénapon?”

²⁹ Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, “Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá tokwaeri ke fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia máma arop fárakap ponankor onomp kar wanap, yumo fwap ono niamp maknámp mwanapono. Aeno máma onan fákap konap sen má yiráp pourouk yak te monoria nampon.”

³⁰ Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop ankwap fárakap mént yakáp nap, makia ferámprá am nap aokore pwarará ek yink. Aeria maok, am fárakap námoku kok arakrá sérar,³¹ “Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákapá yak naenámpanápe?”³² Tá Agripa Festusén arakrá sér, “Amo te fwap am arop pwar napo, amwar akwap naenámp maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano’rá sénámpon.”^v

Polén sip mek papea Rom mek sám-p-kérépap kar

27 Yinan am fákárerao ‘Sip meknámp kantri Itali mek tukup mwanapono’rá séri pwate. Am fárakapao Pol ntia ankwap kalabus arop fárakap 100 soldia poukwap konámp ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákáre te Sisar námokurápono.² Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip provins Esiamp solwara fikamp taun mek akwap

^{r26:20} Ap 9:22,28; 22:21 ^{s26:21} Ap 21:30-31 ^{t26:23} Lu 24:46-47

^{u26:26} Jo 18:20 ^{v26:32} Ap 25:25

naerianánko maok, apár Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor yinont akwap. ³Ankwap kumuruk yinkea Saidon mek nánko maok, Juliuso Polén aropompria man sérrá, “Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop fárákapan nkea maonap amo monap firráp ankank tie.” ^{w4}Yino warko Saidon pwarará sip sámpea tukupánko maok, ouwi tokwae koropria sip éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus mek. Tá yino Saiprus mekia maok, am ouwi porokwenámp mwaeknámp ⁵provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tápamprá tukupea provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.

⁶Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria mekamp sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan am sip mek éréképá akwap. ⁷Aenko maok, yino sip mek kounkouria tukup nánko maok, ouwi tokwae koropria sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yinink kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákáre tére kárákáre napo maok, yino tukupea taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tukup mwanámp pourou mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiak ouwi yak monámp mwaeknámp Salmone akowap wonae fik warákarrá tukup. ⁸Aeria maok, warko am amor ke solwara firiak tukupea taun Lasea mek wonae fikamp ‘Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare’ mek yakáp.

⁹Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firao fir fári kwaponrá taokor konap yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákkarrá sourouk-

oup. Aenámpantá maok, Polo am fárákapan sérrá, ^{x10}“Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tukup nánko te, nomp kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono, nomo kor mént ént mek pik mwaeánámp.” ¹¹Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop, tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon. ¹²Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, ‘Mamá sip yak konámp ént you máte kwapwe kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon’rá sér. Aeria maok, kápae kare sip mekamp arop fárákap ‘Wae tukup mwanámpono’rá sérar. Am fárákapao sérrá, “Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp mwanámpon.” Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke nap mwae yak námpon.

Ouhi tokwaeria ént solwara nákkarrá korópamp kar

¹³Ouhi yae-mánkwan mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono, fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpan mpweria maok, wae am ént porokwe yak nánko, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit mek wonae fik kar. ¹⁴Aenapan maok, koupour kar yae-párak mwaeknámp ouwi tokwae korop. Am ouwi te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae. ¹⁵Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup mwanámpan mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe kwaeri pwar napo, ouwirao námoku sip

sámpea akwap. ¹⁶⁻¹⁷Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nánko maok, ouwi kánankenámp ke mek. Am mekria maok, yino koupourouia sip mek wakmwaek tokorop tenap bot kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek papria maok, kárákáre fek yarokwapá pwar. Aeriaka sip faokorantá apápria maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am baklain fek sip kárákáre yakanoria fákápá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae fikamp kárák mek fumpantá apápria maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwirao sánánkar sip sámpea akwap. ¹⁸Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwirao yinan sámpea kárákárea wae námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér. ¹⁹Warko yinink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae sékérria maok, sip mekamp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwaek náráp yae fek táman solwara mek épér. ²⁰Kápa kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nánko maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp ninik mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan niniki námpono.

²¹Kápa kare kumur te fir fár moapo maok, wakmwaek Polo am fárákap ou mek fokopeyará arakrá sér, “Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ^{y22}Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mekamp arop ankwap sumpwi mo, fwaponno. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pik naerámpon. ²³Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipirman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakra,

mao arakrá sér, ²⁴Pol e! Amo te apápi kwaponno. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.’ Enselo aerá séri námpara, ²⁵arop fárákap yumo te apápi kwaponno! Ono mér namp te, Kwaro ankár am ankank mao onan sérinámpeok naerámpon. ²⁶Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nánko, sip akwapá am fek téréképea kárákáre yak naerámpon.”

^a ²⁷Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámpea solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nánko, sip mek tére konap aropao ninik napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp. ²⁸Aenám-pantá maok, ént purump konap paok ént mek sirarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sirarea nke napo maok, 30 mita fek yak. ²⁹Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákar akwapantánoria apáp tirink. Aeria maok, anka yiwor tia sip weaok mwaek épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar toropwap. ³⁰Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pirikimpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aeria maok, me kor mwaeknámp anka sinámp ritea, bot kánanke aokoroepa ént mek sir mwaria. ³¹Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, “Mamá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea napon.” ³²Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárákap napo, bot solwara mek pik.

³³Wae yámar aok naenámp wonae fik nánko maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, “Yumo te fir fária yare fek yakáp moi naponó. Yumo te ankár fére-sámpramp yae fek apáp tirinkria kwaporok yakápi naponó. ³⁴Aenapantá ono yumwan kárakáre fek sér rae: Yumo te fir fépéria pourou kárakáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pik mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon.” ^{b35}Aerá séria maok, mao pan sámpeaka am arop fárákap nkeap fek Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, wae maomékir fár. ³⁶Aenángo maok, am arop ponankor man nkerá paokoprá warákárria maok, am fárákapao kor wae fépér. ³⁷Yino sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono. ³⁸Am fárákapao fépérapo wae pwi nánko maok, wit ankwapmwaek te sip kápaeanáno-ria ént solwara mek épériaponó.

Sip faokor akwapámp kar

³⁹Yámar aok nánko maok, am sip mek tére konap fárákapao am apár nke napan maok, am apár te maokeanorá mér mono. Woupwi mekamp you nkeapo maok, kwapwe kare. Aenángo maok, am fárákapamp ninikao sip am mwaek youmpea woupwi mek kárak fek tank naenámpan mpwe. ⁴⁰Aeria maok, anka fekamp paok ponankor karrá fékéria, anka solwara mek pwar. Tá paok ankwap sip stia me mek yarokwapnap aokor-aokori pwar. Tá me kor mwaekamp sel narek ér-sampokea pwar. Makia napo maok, sip wae ouwirao sámpea woupwi fik sakwap. ⁴¹Aenámpan maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárak mek fumpeyak. Aenángo maok, éntao weaok mwaeknámp korop ko panánkárae yak nánko sip fopwari akwap. ⁴²Tá soldia fákáreramp ninik te takria kalabus fákáre érrá tuku-

pea pírikimpá tukupantáno, man kar fékér mwaria. ⁴³Aenapan maok, maomp ofisa Polén yaewourámp kwamp maok sérrá, “Taki kwaponó, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékérkirámprá érrá tukupeaka fikanáponó. ⁴⁴Tá ankwap fárákap te sip mekamp yao kárakére má ti, tá ankwap sip fopwarianámp kárakére má tia érrá tukupanáponó.” Aeránko maok, am fárákap sérámpaokria, yino ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént mek pik mo, fwaponó. ^c

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

28 Yino fwap koropeaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nánko, am apár amor ke e te Maltano. ²Am mekamp arop fárákap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouriaponó. Am ke fek warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp arop yaomwi yankia pwarará maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá tukup napo, yae yérénkrrá tankáp. ³Aenángo, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nánko maok, tá tákam-ti yao mek yakea yaomwi touwe nukup nánko, ek mankria Polomp yae yampea tokoro-royak. ⁴Aenángo maok, am fekamp koumteouráp aropao kor am tákam Polomp yaek yampea tokoro-royak námp nke maok sérrá, “Ae te am arop te arop tirá wour i konámpon. Mao te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae ankank napo nopok i konámp kwar te, mao yiki yak te monoria námpón.” ⁵Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek piká párákap nánko, Pol te touwe kánanke sámp mo. ^{d6}Aenka maok, koumteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok piká párákapria sumpwi naenámpan mpwe ninikria,

^b27:34 Ap 27:22 ^c27:44 Ap 27:22-25

^d28:5 Mk 16:18

yépékrá yakáp napan maok, ankár mo karono. Aenánko maok, am fárákapao sérrá, “Máte kwar ankwapono.”^e

⁷Am tankáp nap fek wonae fik yaknám pápár te am apár amor ke taokeyak konám párop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá poka ná mokuráp nap mek yinink kumur fek yinan taokeyak námpono.

⁸Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér sámpea amp. Aenánko maok, Polo maonám pok youmpea, maomp pourouk yae papria kar toropwap nánko maok, maomp touwe warko fwap. ⁹Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te ponankor koropapo maok, Polo am fárákapan fwapokwaprá kákámpon. ¹⁰Aenánko maok, am fárákap yae-párak kare ninik fek yinan yaewouria maok, yino sip mek tukupnám ke fek yino monám ankank yinan ti-sápapono.

Polo akwapea Rom mekimp kar

¹¹Yino am apár amor ke Malta mek yinink yunk yakáp. Am mek te taun Aleksandria mekamp sip ouwi tokwaenám ke fek am mek yépékrá yakeanámpan akwap naerianánko, yino am mek kounkour. Am sip me kor mek te kwekár kwar Susomp tam feaenám poumou-tárápyaramp wunéri kumwi tenapono. †

¹²Yino tukupea taun Sirakyus mek yininki yakáp. ¹³Aea maok, am feknám tukupea Regium mek ankáranki yakápia ankwap kumur nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknám korop nánko maok, yino Regium pwar. Tá yinink yámar táman yino tukupea taun Pute-

oli mek sip pwar. ¹⁴Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kikipánko maok, am fárákapao yinan sérrá, “Yumo te yinont mapek fákáneke yae yakáp mwanapono.” Aerapo maok, yino am fek mént yakápia maok, warko am fárákapan pwarará, taun tokwae Rom mek tukup mwaria. ¹⁵Aenánko maok, Rom mekamp Kristen fárákap yino koropnám kar wawia am fárákap koropea yinan mwaeok kikip. Yino am fárákapan te Apius maket mek kikipimpono. Am fek te ‘Arop Néntép konap Nap Yininkaopwe’rá sér i konapono. Am fek Polo am fárákapan nkea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria, maomp ninik mek wae kárakáre sámpe.

¹⁶Yino tukupea Rom mekánko maok, gavman tokwaerao Polén sérrá, “Fwapono. Amo nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp yáráknám soldia méntér yakenke.”

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápám kar

¹⁷Polo Rom mek yininki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop fárákapan koropenkria wumwi. Aenánko, am fárákap koropea koupoukour napo maok, am fárákapan arakrá sér, “Nánaeou tárápu, ono te wokwae námoku nomp arop fi mek sámpe ouroukup mo, tá nomp toutounápomp loan kor ták-sir moi nampon. Aenampan maok, onan Jerusalem mek fákapea Rom fákáreramp yaek pwar napon. ¹⁸Aeria maok, onan am fákárerao Rom mekamp aropao, onomp kot wawanoria pwar napan maok, am fárákapao nke nap te, onan sámpe-wouroump mwanap kwatae ninikinamp ankank

†**28:11** Am kwekár kwaromp poumou tárápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapon. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapon.

te yak mono. Aenánko, onan pwar mwaria napon. ¹⁹Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok, ono ankwap mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria nampon. Aenampan maok, ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono. ²⁰Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp ninik te, ono yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi ponankor yépeknámp arop táman méria yépekrá yak nampon. Am fi fek táman oukoumwan onomp yaek sen máma fákap tenapon.” ⁸

²¹Tá am fárakapao man arakrá sér, “Yinan te Judia mekamp arop te amwan taknap kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am mwaeknámp yinonámpok koropea amoinap kar farákápria, amwan kwatae kar sér moi námpon. ²²Aeno yino te amoku kareao waráp ninik farákáp napo, wa mwaro. Yino te wae mérono: Ponankor némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo Juda ou mek wourékam fi yoronap arop fárakapan kar kwatae sérar napon.”

²³Tá am fárakap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop koropea, Polo yakámp nap mek koupoukour. Polo am fárakapan Kwaro náráp firáp taokeyak konámp kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp kar, tá profet fákáreamp kar aran am fárakap ‘Jisasén méranápono’ ria koumouneknámpia kárakáre fek farákáprá akwapea kumur mek. ²⁴Aenámpan maok, arop ankwap fárakap ninik nap te am Polo farákápnámp kar te kare karon. Aeno ankwap fárakap te maomp kar karenoria mér mo. ²⁵Aeria maok, am fárakap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup mwaria napo maok,

Polo kar ankwap arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao nomp toutounápén profet Aisaiamp top kor feknámp arakrá sér, ²⁶‘Amo akwapea am arop fárakapan arakrá sérampo:

Yumo te kápae kare por kar wa mwana-pan maok,

Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono.

Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok,

yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.

²⁷Am arop fákáreamp ninik te ankár épérépi yak nánko,

Tá am fárakap kar wa mwanap woupwi te kokwae.

Tá am fárakapamp yi wouri yakáp mwanapono.

Takria am fárakap ankank ankwap nke-ria, kar wawia

am kar fi méria ononampok arákarrá ko-rop napo,

ono am fárakapan fwapokwapi papan-táno.’ ^h

²⁸Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria kwapwe kare térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaonapok sámp-kérép tenámpara, am fárakap te waeman wa mwaria napon.” ⁱ

²⁹Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok, námoku kok sérarrá téréménkrá tukup.

³⁰Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek yak námp fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap mek korop napo nkerá te, ‘Fwaprá kar korop napon, nap mek koropenk’rá sér i konámpon. ³¹Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp firáp taokeyak konámpan farákápria maok, Jisas Kraiss Tokwae Karamp kar

^f28:19 Ap 26:32

^g28:20 Ap 26:6

^h28:27 Ais 6:9-10

ⁱ28:28 Ap 13:46

yénkrá farákáp konámpono. Mao kar
farákáp naeria te apáp mo námpara,
arop ankwap te man te taokor mono.

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámp. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran ‘Yae-párak kare koumteouráp arop’rá sénámp.

1 Ono Pol, ono Krai Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, ‘Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap’ rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnep Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. ^j

²Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran ‘Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenámpón’rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono. ³Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karon. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámp. ⁴Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo,

Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, “Mao te onomp tárápono’ rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. ^{k5}Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeria, tére tokwae kwapwe sápnámp te, Kraisomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor méria má karaok paokop mwanapria nimpon. ^{l6}Yumo Rom mek tankápnep arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakápnep.

⁷Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákária wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakápnep napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápnep nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napon. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námpe fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén ‘Aesio’rá sénámp. ^{m9}Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápnep Kwapwe Kare Kar farákápnep konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpe. ⁿ¹⁰Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námpe kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá

nke nanampon. ^{o11} Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon. ¹² Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énéni nomp ninik mek kárákáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³ Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yu-monapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámpará, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap téreráo onan taokor fákeyak námpon. ¹⁴ Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námpek fektáun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaek yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon. ¹⁵ Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárákápnap yumwan kor Kwapwe Kare Kar fárákápnap naenampon.

‘Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno’rá sénámp kar

¹⁶ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápa mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor mént éréképnánko, korop napon. ^{p17} Am Kwapwe Kare Karáo nomwan

Kwaro fwapokwapia ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpan yéncép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námpek feksaráp yak nánko, Kwaro nke námpek fekyae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karáo arakrá sénámp niamp námpon: “Arop fárákápnap Kwarén mér napo maok, mao man ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon.” ^q

Arop ponankor Kwarén pwatae kwatae ninikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeak paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yéncép námpek te, taknap arop fárákápnap nopok touwe kwatae sánk konámpon. ^{r19} Am te apae riteanápe, am fárákápnap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yéncép námpon. ²⁰ Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námpek, Kwaro ninik námpek fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te ‘Ono Kwaronámpek ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono’rá sénaenámp pourou mono. ^s

²¹ Kwarén te wae mér napao maok, mao te ‘Kwar kareno’rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén ‘Aesio’rá sér mo napon. Am fáráká-

^{o1:10} Ro 15:23-24 ^{p1:16} 1 Ko 1:18,24 ^{q1:17} Ro 3:23; Hab 2:4

^{r1:18} Kl 3:5-6 ^{s1:20} Sng 19:1

pamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntia mér te kirikip yak námp niamp námpon. ^{t22} Am fárákap támao kwekápria sérrá, ‘Yino te mér tokwaeráp’rá sénapao maok, épépép kari tukup napon. ²³ Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yoro-roia, am ankank táman lotu i konapon. ^u

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, ounnámp ninikaok paokopria maok, popwarápaie sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon. ²⁵ Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápaie konap kikiank ninik mek yakáp napon. Tá am fárákapamp kounteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman kounteou námoku kok pourou mwae térerá paokop napon. ²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuao

kor náráp kounteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápaie mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konapon. ^v

²⁸ Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeak paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napon. ²⁹ Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekápra, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapon. Tá ankwap fárákapan kánánkámp sérarrá paokoprá, ³⁰ tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapon. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor ták-sir konapon. ³¹ Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mérika mántwaok mo i konapon. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon. ³² Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, “Taknap arop fárákap te faokor mwanapon.” Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am tá-

man te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konapono.

Kwar kotnámp te ‘Yae-párák kareno’rá sénámp kar

2 Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te ‘Ono kwatae ninik moi namp’rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon. ²Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk naenámpono. ³Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanamp pan mpwe ninik rape? ⁴Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, ‘Am te kánanke kwatae’ ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono. ⁵Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámpananapria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapria amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon. ⁶Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon. ⁷Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e

tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámpananapria napon. Am kouroump aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon. ⁸Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákanap youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ⁹Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámpananap. ¹⁰Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanap. Am te Juda firaomékir sámpano maok, ankwap fi mekamp aropao kor énéni sámpananap. ¹¹Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. ¹²Ae konámpana, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákanap lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukoupria am arop fárákanap kot naenámpon. ¹³Arop lo kar wawiaka mántwaok yarak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yaraknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpon. ¹⁴Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpanaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napon.

²2:6 Mt 16:27

³2:8 2 Te 1:8

⁴2:11 1 Pi 1:17

⁵2:13 Mt 7:21; Je 1:22

¹⁵ Am fákáreao lo wa mo napao loak paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, “Am te kwataenono.” Tá yae-párák kare ninik nánko, ‘Am te kwapwe karenó’rá sér i konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námpon. ¹⁶ Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraiséen sánk nánko, mao tére naenámpono. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon.

^a

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

¹⁷ Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino te Kwaromp firápara, fwapono’ ria yiráp e narek sampok konapon. ¹⁸ Yumo te Kwaro ‘Arakrá térenk’ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, méria yakáp napara, ‘Yae-párák kare ninik námpara, yino te kwapwe karenó’rá sénapon. ¹⁹⁻²⁰ Yumo te arakrá ninik i konapon: ‘Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpon. Yino te arop kirikip mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap

aropamp tisanono.’ ²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan ‘Oukuni kwapono’rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene. ²² Yumo sérrá, ‘Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono’rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén ‘Mono’rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene. ²³ Yumo te warákár sérrá, “Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono.” Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon. ²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: “Yumoku taknap ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e apárok sámp-anámp napon.” ^b

Yipi fárákap konap kar

²⁵ Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loak tukupria, yipi fárákap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárákap mo inap arákár napon. ²⁶ Aeno arop fárákap maomp yipi fárákap moi napao, loak yae-párák kare ninik fek yáraknám arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárákapnap arop niamp napon. ²⁷ Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárákap napan maok, yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárákap moi napao loak yae-párák kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape. ²⁸ Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárákap konap ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe. ²⁹ Aeno arop námokuráp ninik meknám kar Juda nám kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yipi

fárakap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpon. ^c

‘Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono’rá sénámp kar

3 Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi fárakapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie? ²Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwakwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. ³Kareno, Juda ankwap fárakap am kar nikia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? ^{d4}Mo karonó. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niampon:

“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek onan kot naponó.

Tá amwan kot mwaria ninik napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon.” ^e

⁵⁻⁶Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao Kwaromp ninik kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámpon? Kwar te nopok onomp kwatae ninik fek touwe sámp námp te

‘Am te pwi mo námpon’rá sér mwanámp nie? Mo karonó! Kwar te yae-párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup naenámpon? ⁷Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yénkép nánko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sámp naenámpon? ⁸Arop ankwap fárakapao onan wouroumprá kwekárá sérrá, “Polo arakrá sénámpon, ‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yénkép mwanámpon.” Aerapan maok, am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae kareno. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am fárakapan kot naenámpon.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono’rá sénámp kar

⁹Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokopono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp námpon. ^{f10}Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámpon arop yak mo karenono.

¹¹Arop ankwap yae-párák kare ninik fi fwapia mér mo,

Tá arop ankwap Kwarén oupourouunk námp yak mono.

¹²Arop ponankor Kwarén te wae pwate naponó.

Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek

kwatae kare arop yakáp naponó.

Am ou mekamp arop ankwap

kwapwe kare ninik mo kare napon. ^g

¹³ Am fárákapamp kar kwatae sérarnap
top kor te

arop papnap apár me kikir akwap nángo,
mákáre aok konámp niampi napon.

Am fárákapamp táp meknámp te

kápae kare kwekár kar sér i konapono.

Am fárákapamp táp mekamp kar touwe
te

karnaerao arop yamp nángo,

sumpwi konámp niampao top koupouri
yak námpon. ^h

¹⁴ Aropamp ninik mek touwe sánknámp
kar

séar i konapon.” ⁱ

¹⁵ “Koupour yopor yonkwae
pwarámpria

arop ankwap tirá wour i konapon. ^j

¹⁶ Ankár takrá paokopria maok,

Kápae kare aropan nkwakwe make
sokororia

maomp ankankan kor souroumpoura
waerá

ninik mek kápae fápáramprá kák napon.

¹⁷ Ankwap fákárerént ankárankamp
ninik fek

yakáp i konap ninik te mér mo napon.

¹⁸ Kwaro námwan naeanria

kánanke apáp mo i konapon.” ^k

¹⁹ Nomo te wae mér, má kápae kare
kar lorao sénámp te, loramp yae ankore
mek yakápnap arop fárákapán sénám-
pon. Aenámpara, arop ankárankao sérrá,
‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sé-
naenámp pourou mo kareno. Apár-apár
ponankor mekamp ponankor arop te
waeman Kwaro nke námp fek te kwatae
niniki tenámp. ²⁰ Arop lo karaok saráp
yáarak námp te, Kwaro nke námp fek yae-
párák kare yaknámp arop yak mono. Lo
te párák nomp kwatae ninikan yéknép
námp. ^l

Arop Kraiséén mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

²¹⁻²² Oukoumwan Kwaro ankwap
mwae kup yéknép námp te, námoku
nke námp fek yae párák kare arop
yakáp mwanapan námpon. Am te
loamp mwae páráknámp korop mono.
Am te Jisasén mér nap fek korop
námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas
Kraiséén mérnep aropan fwapokwapia
yae-párák kare kák námpon. Lo kar
kumwi naprént profetomp kar sénap te,
am Kwaronámp kwapwe kare ninik
táman farákáp napon. Am ninik te
araki yak námpon: ²³ Nomo ponankor
waeman kwatae niniki tenámpara,
nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare
niniként pwi mwanámp pourou mo
kareno. ^{m24} Aenámpan maok, Kwaro
nomwan ninikia yaewour naeria
nomwan Krai Jisasomp tére fek warko
yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá
sénámp. Am te námoku tére námp
fek yae-párák kare arop mono. Krai
Jisasomp tére fek nomwan kwaporok
ti-sáp námpon. ⁿ²⁵⁻²⁶ Wokwaek
kar Kwaro ninikia sérrá, “Jisasén
apárok sámp-kérép nanko, pikia
sumpwianánko, arop ponankor man
mér napo, Jisasomp yirirao kwatae
ninik tirá épér naenámp.” Am
taknámp ninik támao Kwaro nomwan
yéknéprá: ‘Yumo te yae-párák kare
aropono’rá sénanampria nimpon.
Wokwaek kar arop ponankor kwatae
ninik fek yakápapo, Kwaro yépékim
te, ‘Oukoumwan mér mo napon’ ria
koupour touwe kwatae sánk moimpon.
Aeno oukoumwan mao má ke fek
nomwan yéknépnámp yae-párák kot i
konámp ninik érik koropea yak námp
te, nomo wae mér námpon: Kwaro

^g3:12 Sng 14:1-3 ^h3:13 Sng 5:9; 140:3

ⁱ3:14 Sng 10:7 ^j3:15 Snd 1:16

^k3:18 Sng 36:1 ^l3:20 Ga 2:16; Ro 7:7

^m3:23 Ro 1:17; 3:9 ⁿ3:24 Ef 2:8

námoku te ankár yae-párák kareao nám̄p kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman ‘Yae-párák kare arop fárákaponó’rá sénaenámpon. ^o

²⁷ Aenám̄para, námoku támao ‘Kwaro nomwan érékép námpono’rá warákár sénaenám̄p ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép nám̄p te nomp yae-párák kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér nám̄p fek saráp érékép námpon. ²⁸ Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loak paokop nap fek te, Kwaro ‘Yae párák kare arop’rá sér mo i konámpon. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ^{p29} Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ^{q30} Juda arop yipi fárákapnám̄p Jisasén mér námpan Kwaro mént ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. Tá arop yipi fárákap moinám̄p Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ³¹ Aenám̄para, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanám̄p nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpon.

Kwaro Abrahamén ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp kar

4 Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér nám̄p fek apae oupourounkrá nkempono? ² Tá kare Abrahamo kwapwe kare yarakám̄p fek, Kwaro nkeaka ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sénánkoría te, am fek táman Abrahamo ‘Námo kwapwe kare

nampono’rá warákár sénaenámpono. Ae naempan maok, take ninik fek te Kwaro nke nám̄p fek te yae-párák kare arop yak mono. ³ Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon: “Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ^{r4} Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, ‘Kwaporok sámp nampono’rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono. ⁵ Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpanáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea sérrá, “Amo te yae-párák kare ninikráp aropono’ ri konámpono. Am Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria ‘Yae-párák kare ninikráp aropono’rá sér i konámpon. ⁶ Devito kor taknám̄p kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yarak námpan, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénám̄p te, am arop te fwap warákár kuno.” ⁷ Mao kumwiria makrá sérimpon, “Kápae kare aropamp kwatae ninik te wae Kwaro ponankor tirá épéria torokoria pwate nánko te, am arop fárákap fwap warákár mwanapon.

⁸ Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik

warko nik mo, pwar nánko te, am arop te warákár kuno.” ^s

⁹ Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákárerao saráp warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yipi fárákap moi napao kor énéni warákár mwanap nie? Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konámpon: Abrahamo Kwarén méránko, Kwaro maomp méran nkeaka ‘Yae-párák kare

^o3:25-26 1 Jo 4:10

^p3:28 Ga 2:16

^q3:29 Ro 10:12

^r4:3 Stt 15:6; Ga 3:6

^s4:8 Sng 32:1-2

ninikráp'rá sérimpon. ¹⁰ Am te Abraham mokoprá yárákánko Kwaro man ninikia 'Yae-párák kare aropon'rá sérimpon? Mao te wae yipi fárákapea yakánko sérimp ni, tá oukoumwan yipi fárákap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi fárákap mo nánko, Kwaro man 'Amo te yae-párák kare aropon'rá sérimpon. ¹¹ Mao te oukoumwan yipi fárákap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro man 'Yae-párák kare aropon'rá sérimpon. Am yipi fárákap námp fek te arakrá yénkép námp: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar 'Amo te yae-párák kare aropon'rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop yipi fárákap mo nap Kwarén mérnáp arop, Kwaro am fárákapan 'Yae-párák kare aropono'ránko, am arop fárákapamp ounápono. ¹² Tá mao te Juda yipi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárákapea nap fek saráp mono, mérnáp fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yipi fárákap momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

**'Kwaro wokwaek kar sérimp
te man mérnáp arop
ponankoramp'rá sénámp kar**

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanapono'rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námp fek Kwaro 'Amo te yae-párák kare arop'rá sérámp kwamp maok, 'Am apár sámpamp'rá sérimpon. ¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro 'Sánk nanamp'rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnáp ninik te kwaporok yakria, Kwaro

wokwaek 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámp. ¹⁵ Nomo te wae mér námp: Lo yak nánko, arop fárákapao lo ták-sinap te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námp. Aeno lo yak mo nánko te, nomo 'Arop lo ták-sir konap aropono'rá sér mono. ^u

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápn, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérinámp ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnám taknámp am fárákapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námp te nomo Abrahamomp appeyaenápn támaono. ¹⁷ Am mér námp fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, "Ono te amwan kápae kare arop firamp appenápn yoroí pwar nampono." Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárákare yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konámp. ^v

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenám-paoeaná mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnám mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, "Abraham e! Waráp appeyaenápn tárápu forokor mwanap te, yámar

mekamp térmeniam p mwanapono.”
^{w19} Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono’rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moimpon. ^{x20} Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan séránko maok, Abrahamo kor ankar am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon. ²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yárákimpon. ²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá, ‘Am ninik te yae-párák ninikono’ rimpon. ^y

²³ Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono. ²⁴ Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria, nomwan ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sénaenámpon. ^{z25} Kwaro Jisasén ‘Numwar aropao man faropanápono’ ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpon. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampría nimpon. ^a

Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare’rá sénámp kar

5 Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare aropono’rá sénámpon. Aenángo maok, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomwan éréképeanánko, nomo

Kwarén nourop námpon. ^{b2} Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpan yépék nánko, am támao nomwan warákár sáp námpon. ³ Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop námpan kor warákár mwanámpon. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank korop námp támao nomp ninik mek kárákáre yakáp mwanámp sáp námpon. ^{c4} Nomo ankar kárákáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárákáre nkea warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko érékép naenámpon. ⁵ Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámp ninik kwarákár námpon.

⁶ Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko érékép naenámpria nánapi pwara námpon. ⁷ Ae te wa loak akwap konámp aropantá yaewourria ‘Ono sumpwi nae’rá sénaenámpon? Táte fwap ankákáránk kare aropao kárákáreria kwapwe kare konámp aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon. ⁸ Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sumpwimp

^w4:18 Stt 15:5

^x4:19 Stt 17:5

^y4:22 Stt 15:6

^z4:24 Ro 15:4

^a4:25 Ais 53:5

^b5:1 Ro 3:24

^c5:3 Je 1:2-3

te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép námpon. ^{d9}Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yáraria pap námpp fek maok, oukoumwan Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop fárakapono’rá sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan kot mo, fwapono. ^{e10}Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámpp arop niampi yakáp nánko, am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námpp souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námpp fek táman, Kwaro nomwan warko éréképp naenámppon. ^{f11}Am taki námpp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso nomo Kwarén yopornámpp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

**Adam sumpwi sámp-pap nánko,
Jisas yiki yak papnámpp kar**

¹²Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik támao má apár mek yak námpon. Aenángo, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ^{g13}Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono. ¹⁴Adam feknámppia koropea Moses yakámpp ke fek napan

maok, am sumpwirao ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárakap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námppnámpp taknámpp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwae koro koro naenámp aropan wounámpp námpp niampono. ^{h15}Aeno Adamo kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan yaewour i konámpp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárakárerao Adam sankoropámpp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraiso aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párak kare arop yakáp námpp te, kwaporok sáppnámpp ankank niampon. ¹⁶Tá taknámpp, am Kwaromp nomwan kwaporok sápp námpp, tá Adamo kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo kareno. Am Adamo kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárakapan te, Kwaro ankár kotia am fárakapan ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanapono’rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámpp fek, Kwaro ‘Yumo te yae-párak kare arop fákáre’rá sérimpono. ¹⁷Arop ankárankao kar ták-pwaranámpp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sápp námpp am te sumpwiramp kárakáre

^d5:8 Jo 3:16; 1 Jo 4:10 ^e5:9 Ef 1:7 ^f5:10 Kl 1:22

^g5:12 Stt 3:6; Ro 6:23 ^h5:14 1 Ko 15:21-22

kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon. Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am fárákapan Jisas Kraisomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik táman ninikia fwap nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, nomo ponankor yiki yaká yakáp mwanámpon. ¹⁹Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknám, arop ankwap ankárank karwaok akwapeanáko, am ninik fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke nám, fek yae-párák kare arop mwanapon.

²⁰Wokwaek Kwaro Mosesén sánkám lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákapan kápae kare kwatae niniki napan maok, Kwaro am fárákapan aropomp tokwae námpon. ²¹Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámp pan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. ^j

Nomo te Kraisént ‘Sumpwi námpon’rá sénám kar

6 Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? ‘Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak

nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpo’rá sér mwanám nie? ²Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnám araknám sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari nám te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon? ³Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér nám te, mao sumpwi nám niamp sumpwi nám te, yumo am te mér mo nap nie? ⁴Nomo ént mek nér nám te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap nám niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisént apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. ^k

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanám kar

⁵Nomo mao sumpwi nám námpon taknám nomo kor sumpwi nám te, am te nomo Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárám nám pao kor taknám Kraiso fárám pámp mént fárám námpon. ⁶Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi nám para, kwatae ninik kárákára nomp ninik mek yakrá tére konám te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono. ¹⁷Nomo waeman Kraisént sumpwi nám para, warko kwatae ninikao nomwan sámp-fákeyak mono.

⁸Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi nám niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria

ⁱ5:18 1 Ko 15:22

^j5:21 Ro 6:23

^k6:4 Kl 2:12

^l6:6 Ga 2:19-20

wourékam ninik fek yakáp mwanámpon. ⁹Nomo te wae mér námpon: Kraís apár me meknámp warko fárámp námpara, mao te warko sumpwi mono. Sumpwi te kárakáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ^{m10}Mao te wae ankáránk por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárakáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. ⁿ¹¹Aenámpnám taknám yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárakáre fek yakáp mono. Waeman Kraís Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon. ^o

¹²Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nánko, am ninikaok tukup mwanape. ¹³Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwaponono. Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknámp fárámpea yiki yak konámpnám taknám yiráp pourou ntiaka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nánko maok, yumo yae-párák kare ninikaok paokop mwanapon. ¹⁴Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp mwanám kar

¹⁵Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek

yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp nám te, mokopia warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karonono. ^{p16}Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konaponono. Ae konapara, taknám yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria te támao nánko, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke nám fek yae-párák kare arop mwanapon. ^{q17}Kare karonono, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknap kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon. ¹⁸Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp naponono. ^{r19}Yiráp ninik te oukoumwan kárakáre mo námpaná, ono arop tokwae ntia maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor ninik fek saráp yakáp kip.

²⁰Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párák kare ninik te yumwan poukeyak mono. ²¹Yumo wokwaek

kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik táman yumo pwarápae napon. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap konámp támaono. ^{s22}Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ²³Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sámp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sámp námpon. ^t

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

7 Kémpiyae tárápu, ono mámara kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon. ²Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono. ³Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, ‘Mao te kokopor yupuno’rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sir mo, fwapono.

⁴Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraisomp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpon. ^{u5}Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon. ^{v6}Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnámp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpon. ^w

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

⁷Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwanámp nie? Mo karon. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kikianki kwapono.” Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenorá mér nanampon? ^{x8}Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao kikiank ninik kápae kare ti-sámp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te arop sumpwi

tenámp niamp naenámpono. ⁹Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp nánko, ¹⁰ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, ‘Loaok akwapria yiki yak nanapono’ ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámp. ¹¹Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae ninikao onan kwekária, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon. ¹²Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámp? Kwaromp lo te Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párak kateria arop yaewour naenámp kwapwe kareno. ¹³Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námp nie? Am te mo karon. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanáko, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao ‘Numwar takano’ ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, ‘Kwatae ninik te kwatae kare ankankono’rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yénképrá: ‘Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.’

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

¹⁴Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp arop yak nam-

para, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono. ¹⁵Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon. ¹⁶Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria namp, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpon. ¹⁷Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao námpon. ¹⁸Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wokwaekamp ninikaoi yak námpara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare nánko maok, kwapwe kare ninik fek yarak nae nampan kor épérépi yak nampon. ¹⁹Kare karon, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yarak nae nampao, am ninik te sámpea yarak moria maok, warko pwarará kwatae ninikan kwataenoria pwar naenampao, nopok am táman warko takrá tére konampon. ²⁰Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yarak namp te, apae onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek yak nánko nampon.

²¹Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik mek poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae ninikao onan nánkáráp fákeyak konámp. ²²Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon. ²³Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak

námp te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou mwae yaknámp kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon. ²⁴Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námp te, onan wa yaewour nánko, máma sumpwiramp pourou pwar nanampon? ²⁵Aenampan maok, ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisonsomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. ^a

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

8 Oukoumwan te nomo Kraiso Jisas-ént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono. ²Oukoumwan te nomo te Kraiso Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárákáreráo kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono. ³Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loak naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank loao tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono. ⁴Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te

wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párak kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. ^b

⁵Arop fárakap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárakapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon. ⁶Aeno aropamp épi ninikaok saráp yáarak námp te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yáaraknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámp. ⁷Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yáarak námp te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loaok nae-námp te pwi mo kare námpon. ⁸Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yáarak námp te, Kwaro warákárnámp ninikaok naenámp pourou mono.

⁹Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraisonsomp Spirit yak mo námp te, mao te Kraisonsomp arop mono. ^{d10}Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámp pan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-párak kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon. ¹¹Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraisen apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp

^a7:23 Ga 5:17; Jer 4:1

^b7:25 1 Ko 15:57

^c8:4 Ga 5:16

^d8:6 Ga 6:8

^e8:9 1 Ko 3:16

tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu yakáp námp kar

¹² Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoi námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámp yak námp te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon. ¹³ Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ^{e14} Arop ponankor Kwaromp Spiritao paokop nap te, am arop fárakap te Kwaromp tárápu. ¹⁵ Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén ‘Ayao’rá wumwi ri konámpon. ^{f16} Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énéni érik sérrá, ‘Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp’rá sér i konámpono. ^{g17} Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompór nánapi pátenámp ourour te Kraiss sámp námpnámp taknámp mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námp fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnámp taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae

kwapwe fek énéni yae-párak kare yakáp mwanámpon. ^h

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp kar

¹⁸ Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnámp nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sámp naenámp wae te yoporop tokwae karonó. ⁱ¹⁹ Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik fárakár mwanámp kean kárakáre fek yépékrá yakáp námp. ²⁰ Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párak yak mo, kounkour námp. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépékrá yakáp nap te arak naenámp: ^{j21} Oukoumwan tomore naenámp ankank fákápá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ^k

²² Nomo wae mér námp: Ankank ponankor Kwaro yoroí námp te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámpnámp fépén i konámnámp taknámp fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námp. ²³ Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námp. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námp te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámp kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan ‘Náráp tárápu’ ria érik sénámp fek te, nomp pourouao

^e8:13 Ga 6:8 ^f8:15 2 Ti 1:7; Ga 4:6

^g8:16 1 Jo 4:13

^h8:17 Ga 4:7; Yé 21:7 ⁱ8:18 2 Ko 4:17

^j8:20 Stt 3:17-19

^k8:21 Yé 21:1

kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpon. ¹²⁴Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépékrá yakápánko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépékrá yakápianámpan wae nke nám p te, warko yépék mono. Táte arop ankárankao wae nke nám p te, warko apaerá yépék naenámpanáp. ²⁵Aeno nomo oukoumwan nke monám p ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman ninik kárákáre fek yépékrá yakáp konámpon.

²⁶Tá ankwap te, kárákáre monám p arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yae-wour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanám p mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknám p saráp yonkwae touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap nám p yaewour i konámpono. ²⁷Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárákap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon. ^{m28}Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá warákárnám p arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreteria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknám p arop fárákap te Kwaro 'Warko érékép nanamp' ria wumwi nám p támaono. ⁿ²⁹Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mérika, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapamp naenáp yak naenámpon. ^{o30}Am arop fárákap te wok-

waek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénám p te, 'Yumo te yae-párák kare arop fákáreno'rá sénámpon. Mao 'Yae-párák kare arop'rá sérinám p arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk námpon. ^p

**'Ankwap ankankao Kwaromp
aropompan taokor
mono'rá sénám p kar**

³¹Aenámpara, Kwaro am térenám p ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour nám p te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp. ³²Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sámp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap tisámp naeria námpon. ³³Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp nám p te, wa nomwan kot naenámpon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. ³⁴Nomwan te wa 'Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap'rá sénaenámpon? Waeman Kraiso sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpon. ^q

³⁵Kraiso nomwan aropomp tokwae nám p te, apae ankankao mao aropomp nám p mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárám p nám pao ni, touwe sámp nám pao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao

ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisomp yaekamp te pwarokwap mono. ³⁶ Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá, “Yino waráp arop fi yakáp námpara, kápae kare por yinan tirá wour i konapon.

Arop fárakapao yinan nke nap te, yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”

³⁷ Aeno Krais nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpon. ¹³⁶ Sng44:22’ ³⁸ Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpañ. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárakáreao nie? Oukoumwan yakápnap ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie? ³⁹ Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Krais Jisas námpan sámp námpon. ^s

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

9¹⁻³ Awu! Onomp firáp Israel fákáreao kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáreao! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro

yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kateria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraisompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanáno, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpañria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koropea Kraisomp firáp yakáp mwanapon. ⁴ Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sánk námp tane, am fárakap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárakap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárapea maok, náráp kárakáreao ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárakapan sérrá, ‘Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp’ rimpon. Mao am fárakapan námokuráp lo karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao ‘Ono yumont yakriaka yaewour nanampono’rá sérimpon. ⁵ Am fárakapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro! ^t

Kwaro koumteuráp aropan náráponoria nánkárápámpan sénámp kar

⁶ Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérimpon kar te kwaporok pwar mono. Ono wae

^t8:37 2 Ko 4:8-11

^s8:39 Jo 10:38

^t9:5 Mt 1:1-2; Jo 1:1

mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono. ⁷Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono' rimpon. ⁸Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápu. Am tak nap te Abrahamomp finon. ⁹Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárakáre mént korop nanko te, Sara kárakáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. ¹⁰Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwapan ninikenke. ¹¹⁻¹²Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan 'Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp' rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénkép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono. ¹³Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámp, "Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon." ^x

¹⁴Kwaro am tak námpon ninik nánko te nomo 'Pwi yak mono'rá sér mwanámp nie? Mo karonó. ¹⁵Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, "Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon." ¹⁶Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp namp te aropamp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námpon. ¹⁷Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon: "Ono amwan 'King yaka'e'rá séri namp te, onomp kárakáre tokwae amwan yénkép nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon." ¹⁸Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárankampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámpon. Tá ankwap te monoria kárakáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámp.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

¹⁹Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape: "Ae te Kwaro arop ankákárankrá náráponoria nánkáráp namp kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámpon? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámpánáp." ²⁰Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man 'Amo onan apaerá makrá yoroi nap?'rá sénaenámp nie? ²¹Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe

^u9:7 Stt 21:12^v9:9 Stt 18:14^w9:11-12 Stt 25:21,23^x9:13 Mal 1:2-3^y9:15 Kis 33:19^z9:16 Ta 3:5; Ef 3:9^a9:17 Kis 9:16^b9:20 Ais 45:9

yoroiã maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie? ^{c22}Kwaro kuri tak i konámpon. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénkép nánko maok, ponankor arop maomp kárakáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépékrá yak námpon. ²³⁻²⁴Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntia kárakáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop fárákapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámp mwanap arop fárákap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámp mwanámpon. ²⁵Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámp ninik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

“Wokwaek te am arop fárákap onomp firáp yakáp moiapao maok, wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.

Wokwaek te am fárákapan ono warákár moiampnan maok, wakmwaek te ono am fárákapan warákár kare nanampon. ^d

²⁶Am némpouk te ono sérrá, ‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampnan maok,

am némpouk táman ono sérrá, ‘Yumo te yaká yak konamp Kwar onomp tárápuno’rá sénampon.” ^e

²⁷Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképoukamp kárak kápae niamp arak nánko te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar

érékép naenámpnon.” ²⁸Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor youroukoupia kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénaenámpnon. ^{f29}Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérimpon: “Aeno yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkorã te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námponámp taknámp ponankor arop fi tomoro mwarámpon.” ⁸

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

³⁰Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwarãa tére kárakáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono. ³¹Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwarãa lo ankwap oupouroukãpao maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono. ³²Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térréã am fek yae-párák kare arop yakáp mwanámpan mpwéria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikiríp konap niampãra, ³³Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon: “Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek arop pu tikip mwanap yumwi ankárãnk páte nampon.

Ono kárakáre kor yumwi páte nãko, arop kápae kare nke moitea tukupria am yumwi fek pu tikipria sikiríp mwanapono.

Arop man mér námp te kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono,

^c9:21 Jer 18:6 ^d9:25 Hos 2:23 ^e9:26 Hos 1:10 ^f9:28 Ais 10:22-23
⁸9:29 Ais 1:9

mao sénámp kar kare kar korop naenámp-pono.”^h

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

10 Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon. ²Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárakáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon. ³Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárakáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. ⁴Am fárákap te mér mo napon: Kraise te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisen mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp napon.

⁵Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párák kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan yiki yakáp mwanap nénk konámpon.” ⁶Aeno nomo Kraisen mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámp?’” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.] ⁷Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea

napon: ‘Wa waempomp némpouk pik naenámp?’” [Am te Kraisen warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampon.] ⁸Aenapan maok, mámara kar fi kor ninik te ará:

“Kwarén mér mwanap kar te wae yino érik farákápeanánko waeman yiráp wonae fik yak, tá yiráp ninik mek yak, tá yiráp táp mek yak námpon.”^j

⁹Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námp karenoria mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámp. ¹⁰Nomp ninikao Jisas Kraisen mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér námp érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.

¹¹Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare námp te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ^{k12}Kwar Tokwae ankáránkamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankáránkamp pourouráp ninik fek saráp námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámpon. ¹³Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámp.”^m

¹⁴Aeno arop fárákap man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákap kar wa mwanapon? ¹⁵Tá kar farákáp naenámp

^h9:33 Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8 ⁱ10:3 Ro 9:31-32 ^j10:8 Lo 30:14

^k10:11 Ais 28:16 ^l10:12 Kl 3:11; Ga 3:28 ^m10:13 Jol 2:32

arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámp: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnám aropan nkea te warákár kare mwanapon.” ⁿ

**Israel fi ankwapmwaek saráp
Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar**

¹⁶ Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaeta Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnám kar méria, karenorá ninik námpon?” ^{o17} Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp ninik mek mér mwanám sáp konámpon. Am kar nomo wa nám te Kraisoí námpan farákápnáp karono. ¹⁸ Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan máma kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi napon.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénám, nomo wae mér námpon:

“Kwaro sámp-kérépám aropamp kar waeman apár-apár ponankor, némp-némp ponankor akwap námpon.” ^p

¹⁹ Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso farákápám kar aran ninikenke: “Ono e moráp kánanke kwatae yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko, amnamp ninik támao yumwan am farákapan kokwarokria yopor mwanap ninik sánk naenampon.” ^q

²⁰ Aisaia kor kar kárakáre fek arakrá sérimpon,

“Arop fárakap onan oupourouunkia nke moinap te oukoumwan onan wae nke napon. Arop ankwap fárakap onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárakapao nke nap fek te ono wae érik korop nampon.” ^r

²¹ Aeno Aisaia te Israel firan ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápaekare por am kwekáprá ták-sir i konap arop fárakapan warko érékép naeria yae nánapia yépékra yak konampon.” ^s

**Kwaro Israel fi ankwapmwaek
aropompnám kar**

11 Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi mekamp koumteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karono. Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono. Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ^{t2} Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpára, am firan te younkwe sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijainám kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá, ³ “Tokwae Kar e, arop fárakapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámprá épér napono. Aenapo, ono ankárankamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.” ^{u4} Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.”

ⁿ10:15 Ais 52:7 ^o10:16 Ais 53:1 ^p10:18 Sng 19:4 ^q10:19 Lo 32:21

^r10:20 Ais 65:1 ^s10:21 Ais 65:2 ^t11:1 Fl 3:5 ^u11:3 1 Kin 19:10,14

^{v5} Taknám, oukoumwan mámara ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon. ⁶ Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianám ninik te kare kar mono.

⁷ Aenám te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárákareap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnam arop ankwap fárákapa saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik kárákare námpara, sámp moiap te. ⁸ Kwaromp Buk fek sénám niampon:

“Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap

niampi pap nánko,
yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
woupwirao kor wa mo nap te,
Am takiap te yakrá koroepa oukoumwan námpon.” ^w

⁹ Devito kor takrá sérimpon,
“Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo,
kwapwe kare ankank fek warákareaka,
mao te wae, amont yae-párak yakáp námpan mpwe
yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,
nape firao apár me mek pik nám niam mwanapon.” ^x

¹⁰ Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárákap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnám kar

¹¹ Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karon. Am fárákap Kwarén younkwe sinapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékép námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe kare ninik mao ankwap firan takrá tére nám nkea kokwarokrá kikiank mwanapria námpon. ^{y12} Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sánpap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor koumteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.

¹³ Aeno oukoumwan te ankwap fi koumteouráp arop yumwan kar sánpap nae nae: Kwaro onan sámp-kérép nám te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpan, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoria aesioria warákár nampon. ¹⁴ Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép nanampon. ¹⁵ Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar nám te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koroepa méntér ankáránkamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nánko te, sumpwi napao,

warko fárámp konap niamp araknámpan mwanapon. ¹⁶Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sánk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nánko te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷Israel fi te yao oliv kwapwe niampam maok, Kwaro yowe ankwapmwaek karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp kwaporok yaknám oliv yowe kor niampam maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp námpan niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon. ¹⁸Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá niniki kwapon. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sánk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sánk konámpon.

¹⁹Aeno yumo te 'Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámpan fi te, ankwap fi námwan am fek kirim naeria ninámpono' ria sér mwanape. ²⁰Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámpan fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te 'Ono wae mér nampono' ria warákár-séri kwapon. Apáp fek yakáp kip. ²¹Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar moi námpana, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono. ²²Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropompan naenámpan ninik, tá yopor naenámpan ninik méntér i konámpono. Arop Kwarompan ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono.

Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maompan kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp napon. Mo naporía te, yumwan kor yao yowenámp taknámpan karrá tokop naenámpompan. ²³Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámpan warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kirimpea pwar naenámpompan. Kare karon, Kwar te fwap warko mént kirimpea pwar naenámpompan. ²⁴Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoropea oliv kwapwe mek kirimpea pwarari námpan te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kirimpea pwar naenámpompan.

Kwaro nárápan aropompan ponankor aropan yénkép naerianámpan kar

²⁵Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponora ninik mwanape. Aeria nampan kwamp, am mek wouroumpyaknámpan karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárákap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárákáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpan koropea mao kouroump tari námpan fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpan. ²⁶Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor éréképan naenámp te, mao nárápan Buk fek Aisaia kumwiakámpan kar niampompan: "Arop ankáránko Israel firan éréképan naeria yépekrá yak námpan, Jerusalem meknámpan fárámpea korop naenámpompan.

Mao te Jekopomp fekamp kourteouráp arop ponankor yaewour nángo, kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.

²⁷ Am ke fek táman

ono am fárakapént kontrak yororia maomp kwatae ninik ponankor tirá épéria pwar nanampon!”^a

²⁸ Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan yonkwe sinapono. Aeria maok, am fárakap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fárakapan te, oukoumwan nouroupi yak námpon. Mao te maomp appeyaenápén ninik nám kwamp, am tak námpono.

²⁹ Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárapea wumwiria ‘Ankank sánk nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpon.

³⁰ Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon. ³¹ Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárakapao kor wakmwaek sámp mwanapon. ³² Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákápá fákeyak nám te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³ Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia

top-pwarámpea solwara youao pik nám niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik nám méria ankwap aropan fárakáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono. ³⁴ Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?

Tá wa mokop man ninik sánk námpon? ³⁵ Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko, Kwaro nopok man sánk naenámp? Am te mo karonu.”^b

³⁶ Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon.^c

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

12 Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárakáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ^{d2} Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapon.^e

^a11:27 Ais 59:20-21 ^b11:35 Ais 40:13; Jop 41:11 ^c11:36 1 Ko 8:6

^d12:1 Ro 6:13 ^e12:2 Ef 4:22-24; 5:17

**Yiki Kor Spiritamp ninik fek
tére mwanámp kar**

³Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá ninikia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukoupia maok, yae-párák kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. ⁴Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére naponono. ⁵Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisen mér námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énéni yakáp námpono. ⁶

⁶Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno. ⁷Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno. ⁸Táte arop ankwap ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár

aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno. ^h

**Nomo ankár ankwapyaenámp
fárákapan nouroup
kare mwanámp kar**

⁹Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwapono. Kwatae-námp ninik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp kip. ¹⁰Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ⁱ

¹¹Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ^j

¹²Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakáppria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. ^k

¹³Aeria maok, Kwarén mérnáp arop ankwap fárákapan ankank mo napo te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

¹⁴Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén 'Am fárákapan yae-párák kare yaewourae'rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno

^f12:3 Ef 4:7 ^g12:5 1 Ko 12:12 ^h12:8 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11

ⁱ12:10 1 Pi 1:22 ^j12:11 Kl 3:23 ^k12:12 1 Te 5:16-18

yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapono. ¹⁵Yumo te ankár warákáránknáp aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknáp arop fárákapént éménk kipo. ¹⁶Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá niniki kwapono. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. ^m

¹⁷Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párak kare ninikaok paokop kip. ⁿ¹⁸Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap ninik sám kwapono. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap ninikan saráp oupourouunk kipo. ¹⁹Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria niniki kwapono. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, “Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkáráp onoku am fárákanap touwe kwatae sánk nanampon.” ^{o20}Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént níkip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninikia pwarápaie tokwae sám naenámpon. ²¹Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninikria maok, kwatae ninik apárok sámpanámpon.

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanám kar

13 Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. ^{p2}Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sám mwanapon. ³Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare niniknap aropan apáp sánk mono. Kwatae niniknap aropan saráp apáp sánk napon. ^{q4}Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párak yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnám bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae niniknámpan aropan touwe kwatae sánk naerámpon. ⁵Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sám mwanámpan táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninikia maok, am karwaok i konap te yae-párak kare ninikonoria méria ampaok mwanámpon. ⁶Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámpan tére kárakáre fek taokeyakáp konapono. ⁷Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwaokwe make takis sámpan konap aropan te

¹12:14 Mt 5:44; Lu 23:34 ^m12:16 Ro 14:19; Fl 2:2-3 ⁿ12:17 1 Te 5:15

^o12:19 Lo 32:35; 2 Te 1:6-7 ^p13:1 Ta 3:1 ^q13:3 1 Pi 2:13-14

ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo. ^r

**Nomo mokopia lo karwaok
paokop mwanámp kar**

⁸Yumo te ankank nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok nopok mwar sámpnám ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenám te, nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpanápe, arop ankwapan warákár nám te mao waeman loaok kar námpon. ^{s9}Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak nám am tapokwap nám te: ‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnám taknám, ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon. ^{t10}Arop ankwapan nouroup i konám te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konám te, mao Kwaromp loaok kar i konámpon. ^u

**Ankár yae-párak kare
paokop mwanámp kar**

¹¹Ono yumwan mámá ninik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnám ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon,

nomo wokwaek kar Kraisen manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenám yae te oukoumwan éri yakámpon. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop námpon. ¹²Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenám wonae fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik pwararea, aropao yorowar naenám ankank yirir i konámpnám wae fekamp ankankan ti mwanámpon. ^{v13}Nomo te arop wae fek paokop i konapnám taknám yae-párak kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ^{w14}Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp ninik kwatae fek paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krai Tokwae Karan saráp sámpea káraenám yirimpea paokop kipo. ^x

**Nomo ankwapamp yáran kwatae
youroukoup mo mwanámp kar**

14 Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yáakria te, Kwaro onan warákár námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnám ninik táman yopori kwapono. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ^{y2}Arop ankwap Kwarén mér kárakáre nám te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér nám saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanampan mpwenám arop te, fir émi fár mo i konámpon. ³Tá arop fir

^r13:7 Mt 22:21 ^s13:8 Mt 22:39-40

^v13:12 Ef 6:11 ^w13:13 Ga 5:16

^t13:9 Kis 20:13-17 ^u13:10 1 Ko 13:5

^x13:14 Ga 5:16 ^y14:1 Ro 15:7

ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monámp aropan nkea ninikrá wouroump-séri kwapono. Tá nopok fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niniki kwapono. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono. ⁴ Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Táte mao kárakáre fek fokopeyakria tére nám, tá mao piká párákap nám, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámp. Aeno mao fwap kárakáre fek fokopeyak nám te, waeman Tokwae Karao námoku kárakáre sánk nánko, fokopeyak námpon. ^z

⁵ Ankwap fákárerao ninikrá ankáránkamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapono. Ankwap fákárerao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákáránkrá námoku karerao fwapia ninikia méria, námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo. ⁶ Arop ankwap fárakap ankáránkamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárakap fir ponankor fánap te, tá Kwarén ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárakap fir émi wuri nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknám námokuráp ankankonorá ninik mono. ⁸ Nomo yiki yakáp nám te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor

Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp nám, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. ^{a9} Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak nám te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárakapamp Tokwae Karono.

¹⁰ Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárák nkeaka am man 'Kwatae námprá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot nám fek fokouri yakáp mwanámpon. ^{b11} Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:

“Tokwae Karao arakrá sénámpon:

‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénámpon:

Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria

onan loturia maok,

arop ponankor onan sérrá,

“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.”” ^c

¹² Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro nomwan kot naenámp yae fek nomo ponankor ankákáránk, nomoinám ponankor fi kor ninik Kwarén sér mwanámpon. ^d

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik sánk kwapono

¹³ Ae mwanámpara, nomo te nonopok ‘Amo kwatae niniki nap’rá sér mwareano. Nomo fwapia arakrá ninik mwanámpon: Nomo nánko, arop nkeria kwatae ninik fek akwapantáno.

¹⁴ Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare nampono: Nkwakwe make ankank námoku te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp ninik

^z14:4 Mt 7:1

^a14:8 1 Te 5:10; Fl 1:21

^b14:10 Ap 17:31; 2 Ko 5:10

^c14:11 Ais 45:23; Fl 2:10-11

^d14:12 1 Pi 4:5

mek, am ankank oumi yak námprá ninik nám̄p kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank te oum námpono. ^{e15}Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnám̄p fironorá ninik námpan amo fánapo, mao amwan nkea ninik kápae sámp nám̄p te, am támao yé́nképrá: Amo warko waráp ankwapwarápen nouroup mo napon. Krai sumpwi nám̄p te am aropan kor warko warámp naenámpara, amo fir fánap fek waráp ankwapwarápop̄p ninik kwatae pap kwapono. ^{f16}Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao ‘Am te kwataeno’rá sénaeria námpara, amo mérampo. ¹⁷Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konám̄p te firráp ént fépér i konap lo fek koumpyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konám̄p ninik te yae-párák kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár konap ninik māmá te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon. ¹⁸Arop am tak nám̄p te Kraiomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

¹⁹Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanám̄p ninikaokria maok, nonopok mér nám̄p mek kárákáre sánk naenámpon. ^{g20}Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárank fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae ninik nám̄p te, am te amo kwatae ninik napon. ²¹Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo,

am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sámp nánko te, am ankank te warko taki kwapono. ^{h22}Amo am ankank mériaka fánap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarámpamo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno. ²³Aeno arop fir émi ankank fánám̄p ke fek anánkaopwe ninik fek fánám̄p te, am nám̄p ninik támao mao kwatae ninik nám̄p yé́nké́p námpon. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak nám̄p te kwatae ninik námpon.

Nomo ankár Kraiomp ninikaok mwanám̄p kar

15 Nomo Kwarén mér kárákárenám̄p arop fárákap nomo te Kwarén fwapia mér kárákáre moria ninik kápae sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano. ²Nomo ponankor ankákáránkrá nomp ankwapyaenápen warákár sánkria yaewour nánko maok, am fárákapao kwapwe kare ninik sámpea mér kárákáre fek yakáp mwanapon. ⁱ³Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yáarak moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénám̄p te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup námpon.” ^{j4}Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yé́nké́p naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre

^e14:14 Ap 10:15 ^f14:15 1 Ko 8:11-12 ^g14:19 Ro 12:18

^h14:21 1 Ko 8:13 ⁱ15:2 Ro 14:19; 1 Ko 10:24 ^j15:3 Sng 69:9

sáp nánko, Kwaro nomwan érékép naenámp kárakáre fek yépékrá yakáp mwanámpon. ^{k5}Nomo te Kwar ankárankampamp kárakáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan yaewour nánko, mér kárakáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Kraís Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankárankamp ninik fek yakáp mwanapon. ⁶Aeria maok, yumo ankárankamp ninik fek yakápria yumo ankár énéni Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraísomp Naropwarono.

**Kraiso Juda firan yaewourria arop
ankwap firan mént
yaewourinámp kar**

⁷Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak námp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono. ¹⁸Ono arakrá sér: Kraís te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenámpén sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yéknép námpon. ⁹Am takimp te, arop ankwap firaó kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá sénámpon:

“Ono arop ankwap firént yakria, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.” ^m

¹⁰Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Arop ankwap fi yumo te

Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” ⁿ

¹¹Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:

“Yumo arop ankwap fi ponankor

Tokwae Karamp eran sakapria maok, ankár ponankor apár mekamp arop fi te maomp eran sakapanápono.” ^o

¹²Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop ankárank Jesimp fi meknámp koropea

arop ankwap fi taokeyak naenámpon.

Am fárákap te

mao koropea námwan yaewour naenámp keran

méria yépék mwanapon.” ^p

¹³Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik namp te, yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae porokwe ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek yumo Kwaro sérinámp ankank kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari yakano. ^q

**Polo térenámp fi kor
ninikan sénámpon kar**

¹⁴Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare nampon. Tá yumo ponankor nkwakwe make mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon. ¹⁵Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárakáre tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono.

^k15:4 1 Ko 10:11 ^l15:7 Mt 11:28; Hi 13:5 ^m15:9 Sng 18:49; Ap 3:25-26

ⁿ15:10 Lo 32:43 ^o15:11 Sng 117:1 ^p15:12 Ais 11:10 ^q15:13 Ro 14:17

Yiráp ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia ¹⁶Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképá koropá párakop namp te, Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárákapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapono. ^r

¹⁷Aenam te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon. ¹⁸⁻¹⁹Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárakáre nánko, ono nkwakwe make kárakáre yororoí nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupen’ria yaewouraeria ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp taun mekmwaek farákáp nampon. ^{s20}Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea farákáp te mono. ^{t21}Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnám maknám:

“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo wa moi nap te, man nke mwanapon. Tá arop farákáp wokwaek maomp kar wa moiap te mao fwap mér kar mwanapon.” ^u

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

²²⁻²³Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yáarak nampao maok, onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yáarakria tamak yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon. ²⁴Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeak kérép mwanapon. ^v

²⁵Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnamp Kwaromp arop fárákapan yaewour nae. ²⁶Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon. ^{w27}Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firao kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournám ankank nénkapon. ²⁸Aenámpara, onomp ninik te mámá kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp wae pwar nánko

^r15:16 Ro 1:5 ^s15:18-19 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12 ^t15:20 2 Ko 10:15-16

^u15:21 Ais 52:15 ^v15:24 Ap 19:21 ^w15:26 2 Ko 8:1-2; 9:2

maok, Spen mek akwapnámmp mwae-páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon. ²⁹Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan topkoupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ^x

³⁰Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárakáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárakárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo. ³¹Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkaria sámpá yak nánko, fwap yak nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo. ^{y32}Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárakáre sámp nanampono. ³³Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámmp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

**Kápaé kare aropan
'Gude'rá sérimp kar**

16¹⁻²Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámmp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fibin warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³Yumo onomp 'Gude' má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énéni Krais Jisasomp tére námpon. ⁴Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá ninikepara, ono saráp am anánkwapan 'Aesio'rá sér mono. Sios ponankor akwap némpoukampaio kor am anánkwapan 'Aesio'rá sér i konapon. ^{z5}Yumo te ono 'Gude'rá sénamp kar má am anánkwapanap nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono 'Gude' namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukounwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. ^a

⁶Yumo ono Marian 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.

⁷Tá ankwap taknámmp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énéni kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápaé kare arop man mér napon.

⁸Yumo Ampliatúsén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik fek yinoku mént kar i konempon.

⁹Yumo Urbanusén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraisomp ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

¹⁰Yumo Apelisén ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknámmp e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono 'Gude'rá sénamp má sér kipo.

^x15:29 Ro 1:11 ^y15:31 Kl 4:3; 2 Te 3:1-2 ^z16:4 Ap 18:2,26

^a16:5 1 Ko 16:19

¹¹ Yumo ono Herodionén ‘Gude’rá sé-namp máte yinoku ankáránkamp fi tá-maono, man sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono ‘Gude’rá sé-namp má sér kip. ¹² Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan ‘Gude’rá sé-namp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.

Tá ankwap yupu Persisén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³ Yumo Rufusén ono ‘Gude’rá sé-namp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ^b

¹⁴ Yumo Asinkritis, Flegon, Hermes, Patrobas ntiaka Hermas, tá am fárákapént yakápnamp arop makia man ono ‘Gude’rá sé-namp má sér kipo.

¹⁵ Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énéni am fek yakáp nap ponankor ono ‘Gude’rá sé-namp má sér kipo.

¹⁶ Nomo Kwaromp kouramp aropamp ninik fek yumo ponankor ankákáránk nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraissomp sios mekamp arop ponankor yumwan ‘Gude’rá sé-namp. ^c

Arop ankwap fárákapao siosén ankwap ninik kwatae sánknamp kar

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárákap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párakop konap arop fárákap te mér kar kipo. Taknap

ninik támao sios mekamp kouramp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. ^{d18} Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraissomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik nti kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. ^{e19} Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawinapono. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ^{f20} Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárákap Rom mek ‘Gude’rá sériap kar

²¹ Yino ankáránkamp tére konemp Timoti yumwan mao ‘Gude’rá sé-namp. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankáránkamp fi, mao yumwan ‘Gude’rá sé-namp. ^g

²² Ono Tertiuso, Polo onan ‘Kumwiae’rá sé-nánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan ‘Gude’rá sér rae.

²³ Gaius yumwan ‘Gude’rá sé-namp. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor kouramp aropan kor

^b16:13 Mk 15:21 ^c16:16 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14 ^d16:17 Ta 3:9-10

^e16:18 Fl 3:19; 2 Pi 2:3 ^f16:19 Ro 1:8 ^g16:21 Ap 16:1-2

taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan 'Gude'rá sénepon.^h

²⁴ Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámpon.

**Polo kar pwar naeria Kwarén
'Aesio'rá sénámp kar**

²⁵ Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárakáre sánk nángo, mér kárakárerá yakáp

mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok,²⁶ oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknámpan kar táman wae méria, Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon.ⁱ²⁷ Am Kwar mao ankárankampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Kraisoimp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.^j

^h16:23 1 Ko 1:14

ⁱ16:26 Kl 1:25-26

^j16:27 1 Ti 1:17

Polo Korin Firampor Manénkir Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 26 yopwar niamp arake fek Polo mámá pas kumwimpon. Mao provins Akaia mekamp taun Korin mekamp Jisasén mérap arop fárakapampor sámp-kérépámp te, Efesus mek yakria nimpon.

Am taun mek te kápae kare kwatae ninik am mek yak nánko, Polo ankárank yopwaria ankwap amor mek arake fek Kwaromp kar farákáprá fwapokwapi tarimp kwamp, warko kwatae ninik sámp napantá, mámá pas kumwi námpon. Tá am mekamp arop fárakapao kar ankwap pas fek turunkrá kumwia sámp-kérép napan, Polo nopok kar pwarokwaprá séria kumwi námpon. Pol ankwap kar sénámp te, Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap ourour nénk námp sér, tá lotu i konap kwapwe kare ninik, tá nonopok nounouroup i konap ninik, tá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar aran sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku warákárámp ninik fek Jisas Kraisomp aposel páte nánko yak nampono. Ono má pas kumwia naman, nomp ankwapnáp Sostenes yino, ²yumo Kwaromp sios fákáre Korin mek yakáp nap yumonapok kérép re. Kwaro yumwan wumwiria nánkárápea mao námoku yumwan Jisas Kraisomp tére fek yiki kukarrá kák tenánko, yumo Kwaromp firáp arop kare yakáp napon. Mao kápae kare némpoukamp kápae kare arop nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp e séria wumwi ri konap arop fárakap méntér, yumwan nánkáráp tenámpon. Mao te waeman nomp Tokwae Kar, tá am arop fárakapao

kor maomp Tokwae Karono. ^{k3}Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso yumwan námokuráp ninik fek yaewourria, yumwan yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampono.

Kwaromp kápae kare ankank nénknám kar

⁴Yumo Jisas Kraiséen mérap fek, Kwaro yumwan Spiritamp ankank kwapwe nénk námpantá, ono kápae kare por yumwan Kwarén 'Aesio'rá sér i konampono. ¹⁵⁻⁶Waeman Kraisomp kar te yino yumwan farákápea pwate nánko, am kar wae yiráp ninik mek kárakáre yak námpono. Aenámpara, am kar fek táman Kwaro yumwan Spiritamp ankank kápae kare pwi pwate nánko, Kwaromp Kar farákáp mwanap ninik ntia nkwakwe make mér mént fwap pwi mwanapon. ⁷Aenámpara, oukoumwan yumo nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso érik korop naenámp yépékrá yakáp nap fek te Spiritao nénknám ourour te yumo waeman pwi yakáp napon. ⁸Jisas Kraiso yumwan kárakáre sánk nánko, yumo fwap mér kárakárerá yakáprá tukupea, nomp Tokwae kar Jisas Kraisomp Yae korop námp fek, yumo kwatae niniki nap yak mo naenámp. ^{m9}Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, nomp Tokwae Kar maomp Táráp Jisas Kraiséent ankárankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Kwar te am sérinám kar, waeman kare tak nanamprá mér námpon. ⁿ

Sios námoku moumountukri mwaek niniknap kar

¹⁰Onomp ankwapyae fákáre e! Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan

téreaeria kárakáre sápeanámp, am fek ono yumwan kar kárakáre arakrá sénae rae: Yumo ponankor ankáránkamp pourouráp kar fek saráp yakáp kipo. Moumountukri kar fek pipirikir tukup kwapono. Yumo ankár ankáránkamp fi kare yakápria, ankáránkamp pourouráp ninik, ankáránkamp pourouráp warákár ninik fek saráp yakáp kipo. ^{o11} Onomp ankwapyae fákáre, yumwan ono takrá sénamp fi te aránono: Kloe mao onan sérrá, ‘Yumo ou mek yumoku kok kar yorowarrá paokop nap’rá sénapantá yumwan kumwia sénampono. ¹² Ono yumwan arak napan sér rae: Yumo ponankor ankákárank arakrá sérapono: Ankwap fárákap sérrá, “Ono te Polomp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Apolosomp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Pitamp firápono.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Ono te Kraisomp firápono.” ^{p13} Yumo takrá sérar nap am te mokop námpon? Ae te Kraisomp pourou te fopwari akwapránk nám nie? Ae te ono Polo yaopwae porokopramp fek yumwan yaewour naeria sumpwi namp nie? Ae te yumo ént mek néri nap te, ono éréképá yarak nanamp arop yoro mwaria ninap nie? ¹⁴ Yumo ou mek ono Krispus ntia Gaiusén saráp ént mek néri kák nampono. Aeno ankwap te mono. Am táman saráp ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampono. ^{q15} Aenampara, arop ankwap ‘Námo Polomp e fek ént mek anámp namp’rá sénaenámp mono. ¹⁶ (Tá kare, ono Stefanás ntia maomp arop fárákapan ént mek nérrá kákampono. Ankwapan kor ént mek nérrá kák namp ni mo nie? Am te ono mér mono.) ^{r17} Krais te onan, arop ént mek nérrá kákaeria

sámp-kérép mono. Onan, Kwapwe Kare Karan fárákáperia sámp-kérép námpon. Ono apárokamp arop ninik kouri yakápnap arop fárákapamp kar niamp fek fárákáp mono. Ono tak nanko te, Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karamp kárakáre te kánanke kwatae niampi yakantánoria nampono. ^s

**Kare kar yonkwae kour,
kwekár yonkwae kour**

¹⁸ Aeno tá kare! Arop fárákap yaomwi mwae-páraok tukup mwarianap arop fárákapao ninik napo te, Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te épépérép kar niampi akwap konámpono. Aeno nomo koumteouráp arop Kwaro nomwan warko éréképrá yak nám, nomo wae mérámpon: Am Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te Kwaromp kárakáre támaonorá yénkép námpono. ^{t19} Kwaro náráp buk fek sérrá, “Ono fwap mér tokwaeráp aropamp mér souroumpouri sinanampono.

Tá kápae kare ninik kourráp aropamp ninik kour tirá épér nanampono.” ^u

²⁰ Aenámp te, mér tokwaeráp arop fárákap, kumwi pwae énoukoup i konap, tá mámá apárokamp arop téréménkrá kar yorowar i konap arop fárákap, makia am fárákap te mokop mwanapon? Kwaro mámá apárokamp aropamp yonkwae kour am te sámpá épépérepí pap nánko, am kar wa napo, épépérép kar niampi akwap naenámpno.

²¹ Apárokamp arop fárákap te námokuráp yonkwae kour fek Kwarén mér mwanap pourou mono. Námoku yonkwae kour tokwaeráp Kwar te

^{o1:10} Fl 2:2 ^{p1:12} Ap 18:24-28; 19:1-2

^{q1:14} Ap 18:8

^{r1:16} 1 Ko 16:15 ^{s1:17} 1 Ko 2:1-2,5

^{t1:18} Ro 1:16 ^{u1:19} Ais 29:14

am fárakapan nánánkár nánko, man te mér sámp mo karenono. Aeno Kwaro námoku koumteouráp aropan warko érékép naerianámp te arakono: Am fárakap épérépnámp kar niamp Kwapwe Kare Kar yino farákáp námp wawia, Kraisén mérapo maok, Kwaro am fárakapan warko érékép konámpon. ²²Juda fákáre te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank nke mwaria kárákárea wae napon. Tá Grik fi te yonkwae kour tokwaeran sámp mwaria tére kárákáre napon. ^{v23}Aeno yino Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar farákáp nánko, am Juda fákáre wanap te kwatae kar niampara, mér sámp mwanap pourou mo napon. Tá Grik fi ponankor am kar wa nap te, épépérép kar niamp námpono. ²⁴Aeno koumteouráp arop nomo Juda fi ntia ankwap fi nomo Kwaro nomwan náráponoria wumwi námp te, nomo wae mér námpono: Krai te Kwaromp kárákáre tokwae ntia yonkwae kour tokwae, arakenoria nomwan yénkép námpono. ²⁵Aenámpara, am Kwaromp épépérép námp niampnámp am te aropamp yonkwae kouran kámákár akwap námpon. Tá am Kwaromp porokwe yak námp niampnámp am te aropamp kárákáre tokwaeran kámákár akwap námpon.

²⁶Aenámpara, ankwapyae fákáre, Kwaro wokwaek yumwan wumwirianánko, yumo Kristeni yakáp napan ankár fwapia ninik kipo: Yumo arop fárakapao nke nap fek te, yumo yonkwae kour moráp arop yakáp napon. Tá kárákáre moráp arop yakápria, e moráp arop yakáp napon. ^{w27}Aeno apárokamp arop fárakapao Kraiso nomwantá sumpwinámp karan

‘Am te épépérép ninik’ ria sénap te, Kwaro am kar sámpea, mér tokwaeráp aropan pwarápae mwanap sánk námpon. Tá arop fárakapao ‘Arop kárákáre mono’rá sér i konap te, Kwaro am sámpea kárákáreráp aropan pwarápae mwanap sánk námpon. ²⁸Aeria Kwaro arop nke nap fek e moráp arop, tá aropao ‘Kánanke kwatae’rá sér i konap arop, ye, am ankank yak mo námp táman sámpea am fek ankank oukoumwan yak námp, am yak mo niampi pap námpon. ^{x29}Aenámpara, arop ankarankamp, námo mér tokwae namponoria Kwaro nke námp fek námokuráp e sakap naenámp te mo karono. ³⁰Kwar námoku yumwan Jisas Kraisént tapokwapea pwate námpon. Mao te Kraisén nomp ninik mek yonkwae kour fi kor páte nánko, yonkwae kour kwapweráp arop yakáp námpon. Mao Krai fek táman nomwan warko yamokwapea paprá, nomwan yiki kukarea páte nánko, nomo yae-párak kare yakáp námpara, kwatae ninik te nomwan poukwap mono. ^{yEf 1:7} ³¹Aenámpara, Kwaromp ninik te nomo ankár maomp Buk fek sénámp ninik niamp taknámp, “Arop ankwap warákár-sénae rámp kwamp te, ankár Tokwae Karan saráp warákár-sér kuno.” ^z

Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwimp kar

2 Onomp ankwapyae fákáre, ono kuri wokwaek yumonapok koropea Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampao maok, ono te yumwan, onomp kar kour wawenkria kar porokwerá mér tokwaeráp aropao farákáp konámp niamp fek farákáp moiampno. ^{a2}Onomp ninik mek te

^{v1:22} Mt 12:38; Ap 17:18

^{w1:26} Mt 11:25

^{x1:28} Je 2:5

^{y1:30} Ro 3:22

^{z1:31} Jer 9:24; 2 Ko 10:17

^{a2:1} 1 Ko 1:17

ono waeman arakrá séri nampon: Ono yumo ou mek yak namp te, ankwap ankankan ninik mono. Ono te ankár Jisas Kraisen saráp ninik nampono. Ye, Jisas Krai yaopwae porokopramp fek sumpwimpan saráp ninikia yumwan farákáp nampono. ³Am ke fek ono yumonapok koropamp fek te, ono kárakáre mo, apápria kour me woukoupae waeampono. ⁴Ono kar farákápria Kwaromp Kwapwe Kare Kar séramp fek te, ninik kourráp aropao náráp ninikaokenkria farákáp moi nampono. Ono te am kar farákáp namp fek Yiki Kor Spiritamp kárakáreran yumwan yéknép nampon. ^{b5}Ono tak namp te apae riteanápe, onomp ninik te aropamp yonkwae kourao Kwarén mér mwanap mwae kup yéknép te mono. Kwaromp kárakáre námoku Kwarén mér mwanap yéknépanoria nampon.

Kwaromp Yiki Kor Spiritao yonkwae kour nénknámp kar

⁶Tá kare, arop farákáp te maomp waemp te aropnámp téképa yakáp napan, yino Kwaromp kar farákáp námp te yonkwae kourráp karan farákáp nampan wawi konapon. Am te apárokamp arop farákápamp yonkwae kour mono. Tá mámá apár poukeyaknámp kárakáre akwapá yak mo naerianámp kárakáreramp yonkwae kour te mono. ⁷Yino te wokwaek mek yakámp Kwaromp yonkwae kouran farákápámpon. Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomo yámar mek mént yae-párák tankáp mwanámpan maomp yonkwae kour fek nánapi pwararámpon. ^{c8}Mámá apár poukeyakápnep kárakáreráp arop am yonkwae kour te mér mono. Am farákápao wae méri yakápria te,

yámar mekamp Tokwae Karan sámpea yaopwae porokopramp fek pukupá pwar mono. ^{d9}Aeapan maok, yino te mámá ankank Kwaromp Buk fek arakrá sénámpan yino sénámpon:

“Ankank arop yi fek nke moi nap, tá woupwi fek wa moi nap, tá aropao kuri ninik moi nap, am ankank táman

Kwaro námwan warákár konap arop farákápampor

nánapi pwate námpon.” ^e

¹⁰Am yonkwae kourráp kar te mek yakámpan maok, maomp Yiki Kor Spiritamp tére kárakáre fek Kwaro nomwan érik yéknépámpon. Yiki Kor Spirit te kápae kare ankank nke konámpara, mao Kwaro mek karaok niniknámp ninikan kor wae nke námpon.

¹¹Arop te wa ankwap aropamp ninik mekamp ninik mér i konámpanáp, mono. Mao námoku saráp wae méri yak námpon. Tá taknámp, arop ankwap Kwaro ninik námp te mér mono. Kwaromp Spiritao námoku saráp méri yak námpon. ¹²Nomo te mámá apár mekamp aropan poukeyak konámp yao-pwaerápan sámp mono. Nomo te Kwaronámpoknámp koropnámp Spiritan sámpria, Kwaro ti-sápnámp kápae kare kwapwe kare ankank am fwap mér mwanámpon. ^{f13}Am ti-sápnámp farákápnámp kar am te aropamp yonkwae kour meknámp korop mono. Yiki Kor Spirit námoku yinan yéknianámpan yino am kar táman sénámpon. Yino Yiki Kor Spiritamp karan Yiki Kor Spiritráp arop farákápao wa nap fek farákáp námpon.

¹⁴Aeno arop Yiki Kor Spirit mo námp te, Kwaromp Spiritamp kar te épérépnámp kar ritea sámp mo i konámpono. Am kar nomo sámp konámp te Yiki

^b2:4 1 Te 1:5 ^c2:7 Kl 1:26 ^d2:8 Lu 23:34; Ap 13:27 ^e2:9 Ais 64:4

^f2:12 Jo 16:13

Kor Spiritao námpan sámp konámpara, Yiki Kor Spirit monap arop te am kar fi mér mwanap pourou mono. ^{g15}Yiki Kor Spiritráp aropao saráp ponankor ankank youroukoupia fi mér i konámpo. Aeno arop ankwap am Spiritráp aropan youroukoup naenámp pourou mono. ¹⁶Am táman Kwaromp Buk fek sérrá,

“Tokwae Karamp ninik te wa mér námpon?”

Wa Tokwae Karan ninik yénkép námpon?”

Aeno nomo te wae Kraisonsomp ninik sámpá yakáp námpon. ^h

‘Aposel fákáre te Kwaromp tére arop’rá sénámp kar

3 Ononamp fákáre, ono wokwaek yumont yakamp fek te yumwan oukoumwan Spiritráp aropan farákáp namp niamp take pourouráp kar farákáp nanamp pourou moimpon. Ono te apárokamp ninik fek yakápnap arop farákapan farákáp konap kar niamp fek farákámpampon. Am ke fek te yumo oukoumwan Kraiséen ninik nap te tárápu kánanke-táráp niamp yakápiapono. ²Aenapantá yumwan te mom wouri niamp pourouráp kar kánankeran farákámpampon. Fir niamp pourouráp kárákáre kor kar farákáp mono. Oukoumwan má ke fek kuri yumo kárákáre kor fir sámp mwanap te yumo oukoumwan pwi mono. ³Am te apaeritea námpanápe, yumo oukoumwan apárokamp ninik fek yakáp napantá niampono. Kare, yumo yiráp ankwapyenápén kokwarokrá, kar yorowar i konap te, oukoumwan fákeyakáp napon. Tá am ninik yumo tak i konap te wokwaekamp ninikono. Am te aropamp ninik támaono. ⁴Yumo arak i konapono: Arop ankwapao sérrá,

“Ono te Polompono.” Tá ankwapao sérrá, “Ono te Apolosompono.” Yumo taknap ninik támao yumo oukoumwan apárokamp arop niampi yakáp napon.

⁵Yumo fwapia ninikenke: Apolos mao te wanono? Tá ono Pol ono te wanono? Yino te párák kar Kwaromp tére aropo. Tokwae Karao yinan moumoun-tukri tére ti-sáp nánko, yino am tére námpe fek táman yumo Kraiséen méri napon.

⁶Ono te ankankou yoroi nampono. Apolos te am ankankou mek ént kokorar námpono. Aeno Kwaro námoku nánko, ankankou pápáre námpon. ¹⁷Aenámpara, arop ankankou yoro námpe, tá arop ankankou mek ént kokorar námpe am te tokwae kar ankank mono. Kwaro námoku am tére sánk námpara, mao námoku maok tokwae karon. ⁸Ankank yoronámpe arop ntia ént kokorarnámpe arop, am yaworamp tére te ankár puri fekampono. Tá am yawor te ankákárank námoku tére nep puri fek nopok sámp nenepono. ⁹Yino te Kwaromp térean énénkér tére nempono. Yumo te Kwaromp yopwar niampono. ^j

‘Sios mek tére konámp arop te kamda niamp’rá sénámp kar

Tá yumo te Kwaromp nap námoku ti tenánko yak námpe niampono. ¹⁰Kwaro onan ourour sápe námpe fek ono kamda tére maránki yakrá tére kwapwe konámp niampara, ono wae oumpwar yimp tenampono. Ae tenampara, Apolos am fek nap kare ti námpon. Aeno apaepape arop ponankor te ankár fwapia ninik kour fek nap ti mwanapono. ¹¹Yumo wae mérapon: Am napamp oumpwar te wae fokopeyak námpe, am te Jisas Kraisono. Tá arop ankwapao oumpwar ankwap

yimp naenámp te mono. ^{k12}Táte arop am oumpwar fek nap ti mwanap kwamp te, ankwap fárákap gol fek ti, ankwap fárákap silva fek ti, ankwap fárákap mani tokwae fekamp yumwi fek ti, ankwap fárákap yao wi kar fek ti, ankwap maonk pwae fek te, ankwap fárákap wit poro kor fek ti mwanapon. ¹³Am fek tére napan maok, ponankor aropamp tére te nánkár wakmwaek kot naenámp yae fek érik fárákar nánko, nke mwanapon. Tá am kot naenámp yae te yaomwi niamp pourouráp korop naenámpmon. Aeria am yaomwi niamp támao námoku ponankor ankákárank aropamp tére youroukoup nánko, am fárákapao, námokuráp tére te fwap ni, kwatae nierá nke mwanapon. ¹⁴Táte arop ankwap am oumpwar yumuntuk nap ti tenánko, táte maomp nap yaomwirao wouroukour mo nánko te, am tére arop nopok kor fwap sámp naenámpmon. ¹⁵Aeno táte ankwap tére aropamp nap ponankor wouroukour nánko te, maomp térenámp ponankor kwaporok pwar nánko, am tére arop mao námoku kare te fwap yak nánko maok, man te yaomwi mekamp yae tokorop pap napo yaknámp arop niamp naenámpmon.

‘Yumo te Kwaromp yiki kor napon’rá sénámp kar

¹⁶Yumo te Kwaromp yiki kor nap yakáp napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao am nap mek yak námpon. Yumo am te mér mo nap nie? ¹⁷Táte arop ankwapao Kwaromp yiki kor nap kwatae pap nánko te, Kwaro am aropan kor kwatae pap naerámpon. Am te apae riteanápe, Kwaromp nap te yiki kor kareno. Am nap te yumo támaono.

‘Aropamp eran narek sampok kwapono’rá sénámp kar

¹⁸Takria yumo yumoku támao kwekár mwanape. Táte arop ankwap yumo ou mekamp mao apárokamp ninikaokria, mao arakrá ninik: Ono te wae yonkwae kour kwapweráp aroprá ninik naeane. Mao te ankár am ninik pwarará, Kwaromp épépérép námp niamp ninikaok akwapano mpupo. Mao takria te, yonkwae kourráp arop kare yak naenámpmon. ¹⁹Am te apae riteanápe, mámá apár mekamp mér te Kwaro nke námp fek te épépérép ninikono. Kwaromp Buk fek am táman arakrá sénámpmon:

“Am mér tokwaeráp arop te mao námokuráp nkwakwe make kwekár ninik námp fek táman aopwerao kouan porokwap konámp niamp touwe sámp naenámpmon.” ^m

²⁰Tá ankwap karao kor arakrá sénámpmon:

“Tokwae kar te wae mérámpon: Mér tokwaeráp arop fárákapamp ninik te kánanke kwataeno.” ⁿ

²¹Aenámpara, arop ankwap aropamp eran narek sampok kwapono. Ankank ponankor te yirápono. ²²Pol, Apolos, Pita, tá mámá apár, yiki yakáp nap, sumpwi, ankank oukoumwan yaknámp, ankank wakmwaek korop naenámp, makia mámá ponankor ankank te yirápono. ²³Tá yumo te Kraisompono. Tá Krai te Kwarompono.

Tokwae Karao náráp tére aropan youroukoup naenámp kar

4 Yumo te ankár yinan te, Kraisomp tére arop yakria, Kwaromp kar wokwaek mek wouroumpyekámp kar yae-

párák taokeyak konap aroprá ninik kipo. ²Am poukwapnám aropamp tére te lo araki yak námpon: Am poukwapnám arop te ankár námokuráp tére fwapia taokeyak naenámpon. ³Aenámpara, yumo ono i konamp ninik youroukoup mwaria nap, tá arop ankwap fárakapao youroukoup mwaria nap te, ono am táman ninik tokwae mo kareno. Tá ono kuri ono onokump ninik te youroukoup mo i konampono. ⁴Kare, onokump kwatae niniki namp yak námamp te nik mo nampao maok, 'Ono yae-párák kare arop'rá sénanamp pourou mono. Onan youroukoup naenámamp tére te Tokwae Karamp tére mwarono. ⁵Aenámpara, táte am ke oukoumwan sik nánko, yumo ankwapaonap ninikan youroukoupki kwaponno. Yumo ankár Tokwae Karao ék naenámamp yépék kipo. Mao te ankank ponankor kirikip mek wouri yak námamp tia wae fek kák naenámpon. Tá ponankor aropainap ninik érik fárakár naenámpon. Tá am ke fek táman Kwaro nomo Kristen tére námpan youroukoupia nomwan ankákárankrá tére námamp puri fek warákár-sérar naenámpon.

Korin fákáre námokuráp e narek sampoknap kar

⁶Ankwapyae fákáre, ono yumwan yiráp ninik mek yaewourria, ono Apolos yinomp pourouan wounáprá am karan yénkép nampono. Yumo yinan nikria yae-párák kare ninikaokria, loao sénámp niamp taknámpria maok, am karan oupoukur-tukup kwaponno. Aeria yumo ankwapamp e narek sampokria, ankwapamp e apárok sámp-anám kwaponno. ⁷Ononamp fákáre, ae te mokopono? Amwan te wa arop tokwae yoroi pap námpono. Tá amo apae ankank Kwaronámamp sámp moi naponno? Táte kare, amo Kwaronámamp fekamp

sámp napan maok, apaeritea amo amokuráp e narek sampokria amoku támao amo am ankank yoroinap fi kor niampi yak rape?

⁸Yeno, yumo te waeman top-pwarámpá yakáp napon. Yumo wae kápae kare ankankráp yakápria yumo wae pwi naponno. Yumo yinan kámákarea king niampi yakáp naponno. Koupoutaráp nape! Onomp ninik te, yumo king yakáp napo te, yino kor yumont king yakáp mwanámpan mpwe nampan maok, mo napon. ⁹Ono arakrá nik nampon: Kwaro aposel yinan kák tenánko yakáp námamp te, aropao wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap niamp. Yino te arop yinan kotia napo, wae sumpwi mwanámamp arop niamp. Aenámpara arop fárakapao yinan ponankor ensel fákáreao nke nap fek, tá arop fárakapao nke nap fek, yinan tirá wour mwaria wae napon.

¹⁰Kraisomp e narek sampoknám fek táman, yino épérép arop niamp yakáp námpan maok, yumo Kraiso i konámamp ninik fek mér tokwaeráp arop yakáp napon. Yino te kárakáre mo námpan maok, yumo waeman kárakáre tokwaeráp yakáp napon. Yino te e moráp yakáp námpan maok, yumo te wae e tokwaeráp arop yakáp napon.

¹¹Wokwaek, tá koropea oukoumwan má ke fek kor, yino yae-porokwe yakápria, yinomp oumpour kor kákea wae nánko, tá yinomp waempyam te turupwi. Arop fárakapao yinan fupuk. Tá yino fwapi tankáp mwanámamp yak mono. ¹²Yino te yinokump yae kor fek tére tokwaerá yakáp i konámpono. Arop fárakapao yinan wouroumprá séri konapan maok, yino nopok am fárakapan yaewouranoria Kwarén sér i konámpon. Arop fárakapao yinan sámpá yampourou napo te, yino nopok

mo, kárakáre fek yakáp i konámpono. ^{q13}Yinan kwatae kar sér i konapan maok, yino am fárákapan nopok kwapwe kare karan sér i konámpono. Yino te ponankor apár mekamp aropao tiri pwae épér i konap niamp, tá ankank kwataerao sorok karenámp niampi yakáp námpono. Yino taki yakáp nám p te koropea oukoumwan námpon.

Korin fákáre ankár Polomp nínikaok mwanap kar

¹⁴Ono te yumwan pwarápaie sánkria mómá kar kumwi mono. Ono onomp tárápu yumwan aropompia ono yiráp nínikan fwapokwap nampono. ¹⁵Táte kare yiráp Kristen yakáp nap mek yumwan taokeyakápnar naropwar 10,000 yakáp napan kor, wampweno, yumo te kápae kare Naropwar yak mono. Yumo Kristen yakáp nap fek ono ankárankamp mwar yiráp naropwar yak nampono. Am te ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp fek yumo onomp tárápu niampi yakáp napono. ¹⁶Aenapantá ono ‘Yumo ankár ono i konampaok paokopenk’ ria sénampono. ^{r17}Am fek táman ono yumonapok Timoti sámp-kérép nanko, akwap námpono. Mao Kwaromp firáp nám p fek onomp tárápara, ono man warákár tokwae nampono. Mao te Tokwae Karamp tére ankár yae-párák tére konámpono. Mao warko yiráp nínik farákareanáko, yumo fwap ono Kraiosomp nínikaok akwap konamp mántwaok mwanapono. Ono kápae kare némpoukamp kápae kare sios mek take pourouráp nínik támán yénkrá farákáp konampono. ^s

¹⁸Ae te yumo ankwap fárákapamp nínik te onan, mao te yumonapok akwapea nke mo naeanria, yumo, ankwapan kwe-pwar námponorá nínikrá paokop napon. ¹⁹Tak napan

maok, mono. Táte Tokwae Karao takaerianánko te, ono yumonapok koupour kar akwap nanampono. Tá ono korop namp fek am yae-párák mér tokwaeráp yakáp námpría waenap aropamp kárakáre onokump yi kare fek nke nanampono. Am fárákapaonap kar mwar saráp wa te wampweno. ²⁰Am te apae riteanápe, Kwaro maomp firáp taokeyak nám p te kar mwar sarápanápe mono, am te kárakáre méntér koropnám p ankankono. ^{t21}Yumo te apae nínikan warákár rape? Ae te ono yumonapok koropea, yopor fekrá fwapokwapaeria nape, yumwan warákárria yonkwae porokwe níniként koropaeria nape?

Kokopor nínik Korin mek yaknám p kar

5 Kar sérarrá koroprá, ‘Yumo ou mek kokoporrá paokop i konap yak nám p’rá sénapon. Tá am te mwar pourouráp nínikan Kristen mo aropao kor, take pourouráp nínik tak mo i konapan napono. Am te ará: Arop ankárankamp náráp naropwaromp yumuntukamp yupu warámp-akwapea kokopori námpono. ²Tá yumo, ankwapan kwe-pwar námpon nínik rape? Yumo te ankár am nínik am pwarará éménk mpupo. Am kwatae níniknám p arop yumont yakantá ek far-pwar mpupo.

³Kare, onomp pourou te yumwan panek yak nampan maok, onomp nínik te yumont yak námpon. Tá ono kareao yumont yak namp niamp nánko, am aropamp kwatae níniki nám p ono wae youroukoupí pwar nampon. ⁴Ono yumwan wae arakrá séri nampon: Jisas Tokwae Karamp e fek koupoukarrá téréménk kipo. Aenapo nomp Tokwae Kar Jisasomp kárakáre ntia onomp

ninikao kor yumont yak naenámpon. ⁵Tá nomo ankár am aropan Satanomp yaek páte nánko maok, mao am aropamp pourouan kwatae pap naenámpon. Nomo tak nánko maok, Kwaro fwap Tokwae Karamp yae fek am aropamp waemp warko warámp naenámpon. ^u

Sios mek arop kwatae ninik nánko ek pwar mwanap kar

⁶Yumo te, yino te kwapwe karean mpwe napan maok, am te kwapwe kare ninik mono. Yis kánanke kwarok te mákia pan ponankor yarámprá kák konámp, am te yumo mér mo nap nie? ⁷Yumo te yis moráp pan ni-ampara, yumo wokwaekamp yis kwatae te ankár nkwampok sirarea maok, yumo fwap pan wourékam niamp yiki kare yakáp mwanapon. Am te apae riteanápe, nomp Pasova mwanámp Sipsip Morok te wae ofai tenapono. Am ofa te Kraisono. ^{v8}Aenámpara, nomo te ankár lotu mwanap yae tokwae fek nánap i konámp araknámp mwanámpon. Nomo ankár nomp pourou mekamp ponankor kwatae ninik te am arop fárakapao wokwaekamp yis nap mekamp ponankor tirá épér i konap niamp mwanámpon. Tá nomo ankár yiki kare ninik ntia kare kar ninikaokria maok, am yis moráp pan wourékam niampi yakáp mwanámpon. ^w

⁹Ankwap pas ono wokwaek yiráp por kumwiria arakrá sériampono: Yumo kokopornap aropént nourouprá yakápi kwapono. ¹⁰Ono te yumo máná apár mekamp ponankor arop kokoporrá kikiankáprá, ankwapamp ankank pouroukouprá, kwekár kwarén éntér paprá, mak i konap arop fárakapan ponankor 'Pwar tukupenk' ria sér mono. Táte yumo am arop fárakapan pwar

mwaria te ankár am apár ponankor pwar mwarea napon. ¹¹Aeno ono am kumwiamp kar fi te aráno: Táte arop yumo man yiráp ankwapnáprá sér i konapao, mao kokopor, tá mao ankwapamp ankank kikiank, kwekár kwarén éntér pap, wouroump kar sér, mánmán ént fária mánmán, tá arop ankwapan poupwekápia maomp ankank pouroukoup, araknámp aropan te nourouprá méntér fári kwapono. ^{x12}Mokopono? Arop sios mek korop mo, ek yakápnep aropan youroukoup i konap tére te onomp tére nie? Mono. Aeno arop sios mek yak námpan maok, am te yumo youroukoup mwanap tére támaono. ¹³Ek yakápnep arop fárakapan te Kwaro námoku am fárakapao inap ninik youroukoup naenámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, 'Yumo ankár yumo ou mekamp am kwataenap arop fárakap ek fárarámprá párapok kip'rá sénámpon.

'Kristen nonopok koti kwapono'rá sénámp kar

6 Táte yumo ou mekamp arop ankwapan kar kwatae sénánko te, ae te mao Kwaromp koumteouráp arop fárakapan oupoukur akwapea Kristen monap aropamp yi fek kot i konámp nie? Mao takria te pwarápaie mo nie? ²Nomo Kwaromp koumteouráp arop nomo ponankor apárokamp aropamp ninik youroukoup mwanámp te, ae te yumo mér mo nie? Tá kare, yumo te waeman apárokamp ponankor aropamp ninik yurukup mwanapono. Ae te mokopono? Yumo kánanke kwarok karan kor yurukup mwanap pourou mo nie? ³Ae te yumo mér mo nie? Nomo en-sel fákáreramp ninikan fwap youroukoup mwanámpon. Aenámpara, nomo waeman apár mekamp ankankamp kar

^u5:5 1 Ti 1:20 ^v5:7 Kis 12:21; Jo 1:29

^w5:8 Kis 12:15

^x5:11 Ef 5:3,7

youroukoup mwanámpan kor wae fwap pwi námpono. ⁴Yumo fwap tak mwana-para, yumo ou mek kar yak nánko te, apaeritea Kristen monámp arop fárákapan kar youroukoup mwanap tére sánk napon? ⁵Ono yumwan 'Pwarápaé sám-penk!' ria sénampono. Ae te mokopono? Yumo ou mek te Kristen ankwapnáp yaworamp kar youroukoup naenámp yonkwae kourráp arop ankwap yak mo nie? ⁶Take arop yak námpan maok, ankwapnápo yakrá náráp ankwapnápén Kraiséén mér monap aropao nke nap fek takrá kot napon?

⁷Ye, yumo te yiráp ankwapnápén kot nap támao, yumo wae kwatae niniki tenapon. Yumo apaeritea numwar yumwan kwatae papanáponorá yénképeyakáp moi napon? Yiráp ou mekamp arop fárákapan yiráp ankank pouroukoup napo te, apae ritea numwar takanáponorá yénképeyakáp moi napon? ⁸Yumo fwap tak mwanapan maok, yumoku kok támao arop ankwap fárákapan kwatae ninikria maomp ankank pouroukoup napon. Ye, yumoku yiráp ankwapnáp karean yumo take pourouráp ninik tak i konapon.

⁹Yumo yumokuráp ninik mek kwekár mwanape. Arop fárákap kwataenámp ninik i konap te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp némpouk te yink mono. Kokopor ninik i konap arop fárákap, tá kwekár kwaronámpaok i konap, poumaropráp koumteou, yupuráp arop kokopor i konap, arop fárákap pwarápaé moria poumou-tárápu kok kwatae kokopor i konap, ¹⁰oukun i konap, tá ankwapamp ankank kikiank i konap, tá mánmán ént fária mánmán i konap, tá arop ankwapan wouroump kar sér i konap, tá ankwapamp ankank pouroukoup konap

arop fárákap, ponankor take pourouráp arop fárákap te, Kwaro maomp firáp taokeyaknám mek te tukup mwanap pourou mono. ¹¹Tá yumo wokwaek te takeniamp arop yakápiapan maok, Kraiomp yiráo yiráp kwatae ninik torokor námpon. Kwaro yumwan náráponoria nánkáráp tenámpono. Nomp Kwaro Jisas Kraiomp e ntia Kwarow Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumwan fwapokwapia kák tenánko, waeman yae-párák kare arop yakáp napon. ^a

Nomp pourourao Kwaromp e narek sampok naenámp kar

¹²Kare kápaé kare ankank te ono fwap tak nanampan maok, am kápaé kare ankank te onan yaewour i konámpanápe. Ponankor ankank ono fwap tak nanampan maok, ono ankwap ankankao onan poukwapanoria yénképá yak mono. ¹³Kare, fir te yare mek pik konámp, yare te fir sámp. Mak i konámpan maok, am anánkaopwe te waeman Kwaro yak moi pap naerámpon. Aeno pourou te kokopor ninikamp mono. Am te Tokwae Karampono. Tá Tokwae Kar te pourouampara, pourouan yaewour i konámpono. ¹⁴Mao námokuráp kárákáre fek Kwaro Tokwae Karan apár me mekamp fárámpá papámp te, taknámp nomwan kor fárámpá kák naenámp. ^c

¹⁵Yumo Kraiomp pourou ankwapmwaekao yakáp nap te mér mori kwapon? Ae te ono Kraiomp pourou ankwapmwaek fárákapea kokopor yupuamp pourouk pap nanko te, kwapwe kare naenámp nie? Am te tak mo kareno. ¹⁶Arop kokopor yupurént akwapá koumpeanámp te, waeman méntér ankárankamp pourou

^y6:7 Mt 5:39-40; 1 Te 5:15 ^z6:10 Ef 5:5; Yé 22:15 ^a6:11 Ta 3:3-7

^b6:13 1 Te 4:3-4 ^c6:14 Ro 8:11; 2 Ko 4:14 ^d6:15 1 Ko 12:27

yak nepon. Yumo am te mér mo nie? Kwaro am táman wae arakrá séri námpon: “Am anánkaopwe te waeman ankárankamp pourou sámp nepon.” ^{e17} Aeno arop Tokwae Karént koumpá yak námp te, mao wae méntér ankárankamp Spirit fek yak nepon. ¹⁸ Kokopor ninik te yiráp wonae fik yakantá, ankár panek pirikimp kipo. Ponankor ankwap kwatae ninik aropao i konap te, ek pourou yipi fek saráp yak námpon. Aeno arop kokopor ninik námp te waeman námokuráp pourou mek ponankor kwatae pap námpon. ¹⁹ Yiráp pourou te Yiki Kor Spiritamp yiki kor napon. Ae te yumo am mér mo rape? Kwaro yumwan wae Yiki Kor Spirit nénk tenánko, yiráp pourou mek yak námpon. Yumo te yumokuráp mono. ^{f20} Kwaro arean tokwae fek yumwan warko yamokwap námpono. Aenámpara yumo te yiráp pourou fekamp ankank tére nap te ankár Kwaromp e narek sampok kipo.

Yupu ti konap kar

7 Oukoumwan te ono yumwan yiráp pas fekamp kar nopok sénae rae. Táte arop yupu sámp mo, kwaporok yak námp te kwapwe kareno. ² Aeno nkwakwe make kokopor ninik yak námpara, arop ankákárank ponankor moumountukri yupu ti, tá koumteou ankákárank ponankor moumountukri poumarop nap mek tankáp mwanap te fwapon. ³ Aeria poumaropamp pourou te maomp yupurampono. Poumarop kákánki kwapon. Tá taknámp yupuamp pourou te poumaropampono. Yupuao kor kákánki kwapon. ⁴ Yupu te námokuráp pourou poukeyak mono, maomp poumaropao poukeyak námpon. Tá taknámp poumaropamp pourou te námoku poukeyak mono,

maomp yupuao poukeyak námpon. ⁵ Aenepara, anánkwap yumo te nonopok younkwe sirarea yiráp pourou kákánki kepono. Kare, táte yumo ankárankamp ninik fek Kwarén kar toropwap nenep ke fek saráp pwate yak neria te fwapon. Aeno wakmwaek te ankár koumpá yak nenep. Takria yumo yiráp pourou yumo fwapi taokeyak mo napo, Satano yiráp ninik mek kwatae ninik kákantáno. ⁶ Ono mámá kar sénamp te, yumwan yaewour naenámpan sénampono. Am te ono yumwan ampaok mwanap loan pap mono. ⁷ Ono warákár namp te, ponankor koumteouráp arop te ono nampnámp are yakápenkria nampan maok, Kwaro ponankor ankákárank aropan ninik ankákárankrá nénk námpono.

⁸ Aeno are yakápnap koumteouráp arop fárákap, tá kae koumteou, am fárákapan te ono arakrá sénampon: Táte am fárákap ono are yak namp niamp makria te am te kwapwe kareno. ⁹ Aean maok, am fárákap námokuráp pourou fwapi taokeyak moantáno, fwapon. Poumou-tárápu koumteou ti, tá koumteou poumou nap mek tankáp kipo. Tankria te fwapon. Tak moia te am fárákapamp ninik fárámp nánko, kokoporantáno. ^{g10} Am yupu tinap arop fákáre ntia poumou nap mek tankápnap koumteouran ono lo nénk nampon. Am te onokump lo mono, Tokwae Karamp lonono. Am te arak: Yupu náráp poumarop pwar-akwap naeane. ¹¹ Mao náráp poumarop pwarará akwap námp kwamp te, ankár kwaporok yak kuno. Aeno kwaporok yak naenám pourou mo námp kwamp te, ankár arákarrá akwapea am pwaranám poumaropamp nap mek tank kun. Tá poumaropao kor maomp yupu pwar te mo karon.

¹²Tá ankwap fárakapan te onoku tá-mao sénampon. Am te Tokwae Karamp kar mono. Ono arakrá sér: Kristen arop yupu sámp námp, maomp yupu Kraiséen mér mo námpao maok, am yupu fwap maomp poumaropan warákár nánko te, am Kristen arop te am yupu pwar kwapon. ¹³Tá Kristen yupu poumou nap mek tank nánko, maomp poumarop Kraiséen mér mo námpao, fwap am yupu sámpá yak naerianánko te, am yupu te maomp poumarop pwarará akwap mono. ¹⁴Yumo wae mérapon: Poumarop Kwarén mér mo námpao náráp yupunt akwapá koump námp te, waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Tá yupu Kwarén mér mo námpao Kristen aropamp nap mek tank námp te, mao waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Aeno tak moia napo te, maomp tárápu fárakap te sios mek yakáp mo mwanape. Aeno oukoumwan te am fárakap sios ou mek yakáp napon. ¹⁵Aeno táte poumarop Kristen mo námpao, náráp yupu pwar naeria te, fwap pwar nae-námpon. Tá taknámp, yupu Kristen mo námpao, náráp poumarop pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Am yiráp ankwapnáp ntia yiráp antápan take ninik korop námp te, apae man taki kwaponoria fákapá fákeyak námpanápe. Kwaro yumwan wumwiri námp te, yonkwae porokwe ninikaok mwanapria ninámpon. ^{h16}Aenámpara, yupu amo te fwap waráp poumarop Kristen moinámpan yaewour napo, mao Kristen naenámpan ni mo nie? Am te amo mér mono. Tá poumarop amo fwap waráp yupu Kristen moinámpan yaewour napo, mao fwap Kristen naenámpan ni mo nie? Am táman kor amo mér mono. ⁱ

Nomo ankár Kwaro sápnámp ninik fek yakáp mwanámp kar

¹⁷Aeno arop ankwapan Tokwae Karao wumwiria mokope pourouráp tére sánkeanánko te, mao te ankár am fek saráp yakáp mwanapon. Ono te ponankor sios mek lo takrá pap konampon. ^{j18}Ae te arop ankwap maomp yipi fárakapea napo, Kwaro man wumwi námp nie? Tak nánko te, mao am yipi fárakapnámp warko yárakarea pwarará, am toupou mek wouroump naenámpan mono. Ae te arop ankwap mao yipi fárakap moi námpan Kwaro wumwi námp nie? Takanánko te am arop te yipi fárakap naenámpan te mono. ¹⁹Am yipi fárakapnap ninik ntia yipi fárakap monap ninikao kor kánanke kwataeno. Aeno Kwaromp loaok tukupnap ninikao maok, am te tokwae kar ankankono. ^{k20}Arop mokope yak nánko, Kwaro man wumwi námp te, mao oukoumwan ankár take támao yak naenámpan. ²¹Ae te amo kwaporok tére konap arop ^l“yak napo, Kwaro amwan wumwi námp nie? Takanánko te, amo am táman yonkwae sakáp yak kwapon. Aeno táte amo kwaporok tére konap aropamp tére pwar akwap nanap mwae kup yak nánko te, fwap mántwaok nanapon. ²²Aeno arop slev yak námp mekamp Kwaro wumwiri námp te, mao te Tokwae Karao nke námp fek te, mao warko slev mono. Aenámpara, arop slev yak mo, amwar yak námpan Tokwae Karao man wumwianámpan te, oukoumwan mao Kraisomp slev yak námpan. ²³Kwaro yumwan arean tokwae fek warko yamokwapea éréképnámpon. Aenámpara, yumo te épi ninik

^l7:21 ‘Slev’ a, ‘Kwaporok tére konap arop’rá sénámp firan mér nae rap kwamp te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 35 ntia 36 fek nkeampo.

fek yakápnap arop fárákapamp slev yakápi kwapono. ²⁴ Ononamp fákáre, nomo mokopi yakáp námpan Kwaro nomwan wumwirianánko te, ankár take pourouráp ninik fek Kwarént yakáp mwanámpon.

Are yakápnap koumteouráp aropan sénamp kar

²⁵ Tokwae Karamp lo te mono, onoku niniknamp karan are yakápnap koumteouráp aropan sénae nae. Kwaro onan aropompia onan ninik kour sápnánko, yumo fwap ono sénamp kar wawia, karenorá ninik mwanap pwi námpono. ²⁶ Oukoumwan mámá ke fek te nkwakwe make ninik tokwaenámpankank koropánk námpara, fwapono. Yumo ponankor oukoumwan yakáp napnámpank taknámpank yakáp kipo. ²⁷ Ae te amo wae yupu sámp nap nie? Takanánko te, amo am yupu pwar nanap mwae kup oupourounki kwapono. Ae te amo oukoumwan yupu sámp mo nie? Takanánko te, amo yupu sámp nanap niniki kwapono. ²⁸ Tá taknámpank amo yupu sámp nap am te kwatae ninik yak mono. Tá éнки yupu poumou nap mek tank námpan, am támao kor kwatae ninik mo, fwapono. Aenapan maok, am fek apárokamp ninik tokwae yak nánko, kápae kare kar pap mwanape. Ae mwanapara, ono am ankank yumwan koropánk te 'Mono' ria sénampon.

²⁹ Ononamp fákáre, ono arakrá sénampono: Oukoumwan mámá ke te wae fae námpan. Oukoumwan mámá yaknámpank ke fek te yupuráp arop fárákap te ankár yupu moráp niampi yakáp mwanapon. ³⁰ Tá arop fárákap éménk i konap te ankár éménk monap arop fárákap niampi yakáp mwanapon. Tá warákáránknapp arop fárákap te

ankár warákáránknapp monap arop fárákap niampi yakáp mwanapon. Arop fárákap mani fek ankank ti konap te, ankank ti-fákeyak moi nap niampi yakáp mwanapon. ³¹ Tá arop fárákap apárokamp ankankan tére konap te, ankár mámá apár mwaeekamp ankank kárakáre fek ti-fákeyak mo i konap arop fárákap niampi yakáp mwanapon. Arak námpara, nomo wae mér námpan: Nánkár mámá apár mwar pourourápi akwap naerámpon. ¹

³² Ono te kápae kare ankankao yiráp ninik sámpá yampourou te, monoria nampon. Arop yupu sámp mo námpan te fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwaeria, Tokwae Karao warákáránknapp ninik fek tére konámpan. ³³ Aeno arop yupu sámpeanámpan te, yupuaó námwan warákár naenámpan ninik fek tére nae ritea mámá apár mekamp kápae kare ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpan. ³⁴ Aenámpara, maomp ninik te kápae kare mwae-párak akwapránknapp námpan. Tá yupu poumou nap mek tank mo námpan te, am yupu éнки fwap Tokwae Karamp ninikan ninik tokwae konámpan. Aeria mao fwap pourou ntia maomp waempao kor yiki kukarrá yak naeria námpan. Aeno yupu poumou nap mek tank námpan te, náráp poumaropao warákár naenámpan ninik fek tére nae ritea, apárokamp ankankan saráp ninik tokwaerá tére konámpan. ³⁵ Ono mámá kar sénamp te yumwan yaewour nánko, yumo yae-párak yakáp mwanap karan sénampon. Am te yumwan, poumou nap mek tankáp, tá yupu ti kwaponoria taokor mono. Ono níknapp te kápae kare por yumo yae-párak kare yakápria Tokwae Karamp tére napo, ankwap ankankao yiráp ninik mek sámpá yampourou mo naenámpanria nampon.

³⁶Táte arop ankwap náráp por kar yoroitenap yupu yak nánko, námo kwaporok yakrá yépékria, kwatae ninik koropantá námp kwamp te, mao fwap námoku ninik námpaok am yupu sámp nae-námpon. Am tak námp te, mao kwatae ninik mo, fwapon. Am anákwap fwap koumpeyak nenepon. ³⁷Aeno táte arop ankwap maomp ninik kárákáreria man fopwaok naenámpon ankank mo nánko, mao fwap námokuráp ninik taokeyak námp támao náráp ninikao sérrá, ‘Am yupu éнки náráp por kar yoroi nap taki yakano’ rianámpon te, am te kwapwe kareno. ³⁸Aenámpara, arop náráp éнки yupu sámp námp te, kwapwe kare ninik námpon. Tá arop yupu sámp mo námp te kwapwe kare kare ninik námpon.

³⁹Táte yupu ankwapamp poumarop oukoumwan yiki yak námp fek te, am yupu méntér koumpá yak námpon. Aeno maomp poumarop sumpwi nánko te, am yupu warko poumaropént koump mo, párák yak námpon. Táte mao ankwap poumou nap mek tank naeria námp kwamp te, mao fwap tak naenámpan maok, mao te ankár Kristen aropamp nap mek tank kuno. ^{m40}Aeno onoku te arakrá ninik nampon: Mao kwaporok yakria te, mao fwap warákár tokwae naenámpon. Tá ono ninik namp te, ono waeman Kwaromp Spirit onan woukoupá yak nánko, ono máma kar farákápnámpon.

Kwekár kwarén ofa sánknap nape firan sénámp kar

8 Ono oukoumwan te kwekár kwarén ofa sánknap nape fir yumo turunki napan sénae rae. Tá kare, nomo ponankor wae mér tokwaerápan maok, mér sámp konap ninik mwar te ‘Námo mér tokwaerápao namp’rá warákár-sér

mwarea napon. Aeno nomo arop ankwapan nouroup mwanámpon ninik sámp námp, am támao maok nomwan fwap kárákáre kor Kristen yoroi pap naenámpon. ²Táte arop ankwapao, námo te wae méri yak namprá ninik námpao maok, am aropamp mér te oukoumwan pwi kari yak mono. ³Aeno arop ankwap Kwarén nouroup kari yak námp te, Kwaro man mér kari yak námpon. ⁿ

⁴Am kwekár kwarén ofa sánkeanap fir émi fári konap ninik te ono arakrá sénampon: Nomo wae mér námpon: Kwekár kwar te kare kar ankank mono. Am te wunéri mwar sarápono. Kwar kare ankárankampao saráp yak námpon. ⁵Kare, wae kápae kare ankank táman ‘Kwarono’rá sér, tá kápae kare ankankan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sér i konapon. Tá kare, am kwar fákáre te yámar mek yakáp, apárok yakáp napan maok, ⁶am te wampweno. Nomo waeman ankárankamp Kwaro mwar nomp Naropwarono. Mao támao ponankor ankank yoroinámpon fi kor yak nánko, nomo maomp kare yakáp námp, nomo wae mérámpon. Tá waeman ankárankamp Tokwae Kar mwar yak námp, am te Jisas Kraisono. Mao námoku Kwarént ponankor ankank yoroia nepo, nomo mao fek táman yiki yakáp sámp námpon. ^o

⁷Aeno Kristen ankwap fárakap te am kwekár kwar te kánanke kwataenorá mér mo napon. Am fárakap te wokwaekamp arop kwekár kwarén lotunap ninikan nkeaka, am kwekár kwarén ofa sánknap fir émi te, ofa kare támao ara, am fir émi te kwekár kwaromponorá ninik i konapon. Am fárakapamp Kwarén mérap te oukoumwan ninik kour mo nánko, am fir émi fánapara, am fárakapamp ninik mek oum sámpantá ninik napon.

⁸Aeno fir te támao nomwan Kwaromp wonae fik tirá párapok mono. Táte nomo fár moria, nomo Kwaro nke námp fek kwatae yakáp mono. Táte nomo fánámpao kor Kwaro nke námp fek kwapwe kare yakáp mono. ⁹Aeno yumo arakrá ninik kip: Yumo fwap apae fir fár mwaria nap, fwap fár mwanapan maok, takria am ankank yumoku nap támao kárakáre monap arop fárakapamp ninik mek nánko, am fárakap kwatae ninik fek tukup mwanape.

¹⁰Wae mérnáp arop amo kwekár kwaromp lotu nap mek akwapá tankrá fánapo, táte arop ankwap, mámá fir onan kwatae pap naeanrá apáp námpao, mao amwan nke nánko, am támao maomp ninik fárámp nánko, am kwekár kwarén ofa sánknáp fir fánaerámpon. ¹¹Tá waráp mér támao nomp ankwapnáp Kraiso sumpwia warko warámpnáp arop am te kárakáre mo nánko, man kwatae pap námpon. ¹²Yumo wawenk: Nomp ankwapyenáp ankwap fárakap Kwarén mérap te kárakáre mo napara, fir fár mwanap te apáp napon. Táte yumo am fwapan mpweria napo, am fárakapamp mér kwatae akwap námp te, am ninik támao yumo Kraisen kwatae ninik napon. ¹³Aenámpara, táte fir támaoianánko, onomp ankwapnápo kwatae ninik nánko te, ono warko émi fár mo akwapea sumpwinámp ke fek nanampon. Takria ono am tére namp fek tapek onomp ankwapnápo kwatae ninikantáno. ⁹

Polo kwaporok aposel tére nám pák fek warákárnáp kar

9Ae te lo ankwapao, tá ankwap kwatae ninikao onan sámp-fákeyak nám pák nie? Mo karon. Ae te ono aposel mo nie? Ae te ono nomp Tokwae Kar Jisasén nke moi namp nie? Ono Tokwae

Karomp tére nanko, yumo am tére fek saráp Kristen moi nap nie? ¹²Ankwap fárakapamp ninik te onan, mao te aposel monorá napan maok, wampweno. Yumo waeman onan te, aposel karenorá mér napon. Ono Tokwae Karomp aposel kare yak namp te yumo Kristeni yakáp nap támao yéknép námpon.

³Arop ankwap fárakap onan kot i konap te, ono am fárakapan nopok arakrá sér i konampon: ⁴Ae te yino yinomp tére fek mwaek fir fépérrá ént fépérrá mak námp te kwapwe kare mo nie? ⁵Ae te yino Kristen yupu sámppea méntér ankwap aposel, tá Tokwae Karomp nánaeounáp, tá Pita, arao i konapnámp éréképea paokop mwanámp te kwatae nie? ⁶Ae te Barnabas yino mwar yinokump pourou taokeyak nenemp mani tére nenko, ankwap aposel fárakap te mo nie? ⁷Apae aropao soldia téreria námokuráp fir oupouroung i konámpon? Apae aropao yopwar yororia námoku fánaenámp fir sámp mo i konámpon? Tá apae aropao bulmakau taokeyakria maomp mom wouri fár mo i konámpon?

⁸Ae te ono arop fárakapamp ninikaok sarápria, ono takrá sénamp nie? Mono. Kwaromp lo támao kor takrá sér i konámpon. ⁹Moseso lo fek kar arakrá kumwi námpono: “Bulmakau wit yipi aokop naeria pumpurékamprá yarakria, am fekamp sámpá fánaerianánko te, amo maomp top kor fek sérémékéri kwapono.” Ae te Kwar te bulmakau saráp ninik námp nie? ¹⁰Mono. Waeman nomwan kor nikia sénámpon. Ye. Am kumwi yak nám pák te yinan sénámpon. Kwar te arake ninikan warákár námpon. Arop yopwarampor kwar nánaprá párapok nám pák, tá arop fir noumourinámp tinámp arop te, am tére nemp fek fwap fir ankwapmwaek sámp nenemprá

ninik nepon. ^{s11} Aeno yino te Spiritamp ankank yumo ou mek ankankounámp yoro námpon. Aenámpara, táte yumo yinan pourouamp ankank ti-sáp nap am te kwatae nie? Am te yino yoroinámp ankankou támao wae ki tank námp niamp námpon. ^{t12} Táte arop ankwap fárákap yumonap ankank fwap sámp mwanapan nánko te, yino fwap kápae kare sámp mwanámpon.

Aenámpan maok, am ankank yino fwap sámp mwanámp am te yino sámp mo i konámpon. Yino te Kraissomp Kwapwe Kare Kar akwap naenámp mwae kup taokor te monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino nkwakwe make ninik tokwaeran kor sámpea fokopeyakáp konámpon. ¹³ Pris fárákap Kwaromp nap mek tére nap te, am Kwaromp nap mekamp fir sámpá fári konapon. Tá arop fárákap alta fek tére nap te am alta fekamp Kwarén ofa sánk konap fir émi tirá fári konapon. Ae te yumo am mér mori kwapono? ^{u14} Tá taknámp Tokwae Karao máma lo pap námpono: Arop fárákap Kwapwe Kare Kar fárákáp konap te, am Kwapwe Kare Kar wanap aropoinap pourouran yae-wour naenámp ankank ti mwanapon. ^v

¹⁵ Aerimpan maok, ono te take pourouráp ankank ankwap sámp moi nampon. Tá oukoumwan kuri ono ankank ankwap sámp naeria máma kar kumwi mono. Takria te ono pwarápaie tokwaeria manénkir sumpwi nanampono. Ono tére namp fek fwap yiráp yaekamp mani sámp nanampan maok, sámp moria, táman warákár nampon. Am te, arop ankwapao taokor te monoria nampon. ¹⁶ Ono Kwapwe Kare Kar fárákáp konamp te, onoku táman warákárria 'Ono te kwapwe kare ninik namp'rá sér mono. Am Kwapwe

Kare Kar fárákápnamp tére te Tokwae Karao onan sáp námpara, ono ankár takrá tére nanampon. Táte ono Kwapwe Kare Kar fárákáp moria te, ono waeman kwatae yak naerampon. ¹⁷ Táte ono onokump ninik fek ono am téreteria te, ono fwap nopok mani sámp nanampon. Aeno am tére fek mani sámp mo námp te, am te apae riteanápe Kwaro sápnámp tére onokump ninik fekamp tére monoria nampono. ¹⁸ Aenámpara, ono te apaeran nopok sámp nanampon? Onomp nopok sámp nanamp te aráno: Ankank ono am tére namp fek fwap sámp nanampan, ono sámp mo nampon. Ono Kwapwe Kare Kar fárákáp namp te, arop fárákapan kwaporok nénk nampon. Kwaro onan takampria sáp námpara, ono kor tak tére nampan warákárampon. Tak namp táman maok, nopok ankank sámp namp niampon.

Pol aropamp kwaporok tére konámp arop niamp yaknámp kar

¹⁹ Ono te arop ankárankampamp kwaporok tére konamp arop yak mo nampao maok, onokump ninik fek ponankor aropamp kwaporok tére konamp arop niamp yakria, ono fwap kápae kare arop Kwaronámpok éréképá korop nanampria nampon. ²⁰ Aenampara, Juda firao nke nap fek te, ono Juda niampi yakria, fwap Juda fi érékép nanampon. Onoku kare te loamp yae ankore mek yak mo nampao maok, loamp yae ankore mek yakápnap aropao nke nap fek, ono loamp yae ankore mek yaknamp arop niampi yakria, loamp yae ankore mek yakápnap arop fárákap érékép naeria nampon. ²¹ Lo monap arop fárákap nke nap fek te, ono lo monamp arop niampi yakria, lo monap arop fárákap érékép naeria nampon. Aenam-pao maok, ono

^s9:10 Lo 25:4; 1 Ti 5:18

^t9:11 Ro 15:27

^u9:13 Lo 18:1-3

^v9:14 Mt 10:10; Ga 6:6

te apae Kwaromp lo pwar nampanápe, mono. Ono Kraisomp loaok nampon. ²²Kárakáre monap arop fárakapao nke nap fek te, ono kárakáre moráp arop niampi yakria, kárakáre monap arop fárakap érékép naeria nampon. Ono ponankor aropao i konap ninik sámpea, arop ankwap fárakap érékép nanamp ponankor mwae kup oupourouk nampon. ²³Ono mámara kápae kare tére tak i konamp te, Jisasomp Kwapwe Kare Kar am fárakapaonapok akwap nánko, arop fárakap kwatae ninik pwarará Kwaronámpok korop napo, ono kuri warákár tokwae sámp nanampon.

Nomo Kristen kárakáre fek yakáprá tukup mwanámp kar

²⁴Arop fárakap foporakor nap te kámá-pwar akwapnámp arop ankárankampao saráp ankank sámp konámpono. Yumo am te mér mo nie? Yumo kuri ankár ankank sámp mwanámpria kárakáre fek foporakor kipo. ^{w25}Tá arop ponankor ankwapan kwe-pwarará ankank sámp mwaria te, námokuráp pouroukamp ninik ponankor tirá nér i konapono. Am arop fárakap mao tak nap te, kwatae akwap naenámp ankankan sámp mwanámpria ni konapono. Aeno nomo térerá tukupnámp ankank te kwatae akwap naenámp pourou mono. ^{x26}Aeria maok, onoku te ono farakop nampao maok, ono te nkwarek nke, mamek nkerá farakop mono. Ono te arop yorowaria ni konapnámp, yae sirarrá akwap nampao maok, kwaporok nkwarek mamek yae sirarrá akwap mo i konampono. ²⁷Ono ankár onokump pourou fwapi poukwapea nanko, ankár akwap naeria ninik nampaok akwap konampono. Takria ono ankwap arop fárakapan saráp Kwapwe Kare

Kar fárakáp nampao, onoku kare te wakmwae am ankank sámp moantáno.

Nomwan Israel firaioi nap yénkép námp mér mwanámp kar

10 Ononamp fákáre, yumo aran mérenke: Moses yakámp ke fek, nomp appeyaenáp Kwaro taokeyaknámp kouwme ankore meaok, pu kor fek saráp Kwaro yénképnámp mwae-páraok solwara Retsi tápamprá tukupapono. ²Tá am fárakap kouwme ntia solwara mek baptais sámpap te, Mosesomp wakmwae tukup napan yénkép námpon. ³Tá am fárakap ponankor am Kwaromp Spiritao nénkámp fir fáriapono. ⁴Tá am fárakap ponankor Kwaromp Spiritao sánkámp ént fépériapono. Ye. Mao am Spiritamp yumwi mekamp ént am fárakapént akwapámpan fáriapono. Am yumwi te Kraisono. ⁵Aeapan maok, am ou mekamp kápae kare kouwmeouráp aropamp ninik te Kwaro warákár moimpon. Aenko am fárakap kwar saráp mek surumpwiapo, maomp yákáre te ampok tankápimpon.

⁶Aeapan am ankank ponankor te nomwan yénkép nánko, nomo nkea am fárakapao kwatae ankankan kikiankiap, am te nomo kor takantá mér mwanámpon. ⁷Tá yumo kwekár Kwaromp ninikaoki kwapono. Ankwap fárakap am ou mek yakápap takiapono. Kwaromp Buk fek am fárakapan arakrá sénámpon: “Kouwmeouráp arop fárakap tankáprá fir fépérrá ént fépéria, wakmwae poumou tárápu fárámpea tukuprá kouwmeount kokoporiapon. ^{y8}Tá yumo ankwap fárakap am ou mekamp kokoporiapnámp taknámp yumo kor kokopori kwapono. Am fárakap takria ankárankamp yae fek 23,000 surumpwiapono. ^{z9}Tá

^{w9:24} Fl 3:14

^{x9:25} Je 1:12

^{y10:7} Kis 32:6

^{z10:8} Nam 25:1-2

nomo Tokwae Karamp yopor te mokopon nke mwarria nkwak mak mwareano. Wokwaek am arop fárákap ou mekamp ankwap fárákap takapo, fou-tákamao yourounkwe nánko, am fárákap surumpwiapono. ^{a10}Tá wokwaek Israel fi mekamp ankwap fárákap Kwarén kokwarokiapnám yumo kor Kwarén takrá kokwaroki kwapono. Am fárákanpan te arop paok i konámpe ensel koropea paoki pwaránko surumpwiapono. ^b

¹¹Mámá ponankor ankank Israel firan koropámpe máte, arop mér mwanapono. Tá amiap kar Buk fek yak námpe, nomo oukoumwan mámá ke fek pwar naenámpe yae wonae fik nánko, yakápnámpe arop nomwan ninik sápnámpe. ^{c12}Aenámpara, arop, námoku waeman kárákáre yak namponorá ninik námpe kwamp te, mao ankár mér kuno: Takria mao piká párákapantáno. ¹³Yumwan mokop nap nke naeria koropnámpe ankank te mwar pourouráp mono. Wae-man ponankor aropan mokop naprá nke naeria korop konámpe wuri popwarono. Tá Kwaro yumwan kwaporok pwate nánko, am ankankao yiráp kárákáre kwe-pwar mono. Táte yumwan mokop nap nke naerianámpe ankank korop námpan kor, Kwaro yumwan yaewour naenámpe mwae kup yoro naeria námpe. Am mwae kup te aráno: Mao yumwan kárákáre sánk nánko, am koropnámpe ankank yumwan apárok tirá nér mono. ^d

Kwarén loturia kwatae Spirit méntér lotu i konap kar

¹⁴Aenámpara, onomp nouroup fárákap kare, yumo ankár kwekár kwarén lotu i konap ninik te younkwe sánk kipo. ¹⁵Yumo te wae mérapara,

ono yumwan sénampon: Yumoku ankár onomp kar mámá youroukoup kipo. ¹⁶Mámá kap te waeman Kwaromp ourour yak nánko, nomwan Kwaro Kraisomp yirénte tapokwapeanánko, nomo fár mwaria 'Aesio'rá sér i konámpe. Tá am pan nomo fopwar i konámpe te, mao nomwan Kraisomp pourourénte tapokwapá pwar konámpe. ¹⁷Waeman ankárankamp pan saráp námpara, nomo kápe kare koumteouráp arop, nomo ankárankamp pourou saráp yakápnámpe. Am te apae riteanápe, nomo ponankor am ankárankamp pan táman saráp sápnámpe konámpara námpe. ^e

¹⁸Yumo Israel fákáreran ninikenke! Arop fárákap te alta fek yankapnap ofa ankwapmwaeke fári konap te, am támao am alta poukeyaknámpe Kwarénte tapokwap napon.

¹⁹Aeno yumo takria, onan, mao te ankwap fi aropao kwekár kwarén ofa sánk konap fir támao kare kar ankankrá sénámpan mpwe mwanape. Tá ono, am kwekár kwar fárákanpan kare kar ankankonorá sér mono. ^{f20}Mono! Ono te arakrá sénampon: Ankank Kwarén mér monap ankwap fi aropao ofa i konap te, mao kwatae spirit fárákanpan ofa sánk napon. Am fárákap te Kwarén ofa sánk mono. Tá onomp ninik te yumo kwatae spirit fákárerénte tukupá tapokwap te monoria nampon. ²¹Yumo te Tokwae Karamp kap mek fárrá, tá kwatae spiritamp kap mek méntér fár mwanap pourou mono. Yumo Tokwae Karamp kákánar fek tankáprá fépéria, kwatae spiritamp kákánar fek méntér tankáprá fépér mwanap pourou mono. ^{g22}Yumo tak nap te, Tokwae Karao nomwan kokwarokria yoporanoria nape? Nomp

^a10:9 Nam 21:5-6 ^b10:10 Nam 16:41-49 ^c10:11 Ro 15:4 ^d10:13 Hi 4:15
^e10:17 Mt 26:26-28; Ro 15:5 ^f10:19 1 Ko 8:4 ^g10:21 2 Ko 6:15-16

kárákáre te maomp kárákáreran kwe-pwar námp nie?

**Nomo ankár nomp Kristen
ankwapnápén ninik mwanámp kar**

²³Kare, kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan yaewour mono. Kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan kárákáre kor Kristen yoroi pap mono. ²⁴Nomo, námoku támao saráp fwapi yakáp mwarrá ninik mwareano. Nomo ankár arop ankwapan fwapi yakanoria ninikrá yaewour mwanámpon. ^h

²⁵Yumo maket mekamp fir émi mani fek sámp nap kwamp te, ‘Kwekár kwarén ofai nap ni mo nie?’rá turunkupi kwapono. Yiráp ninik sánánkar porokwe fek yak naenámp fekono. ²⁶Am te apae riteanápe, nomo wae mérámpon: Mámá apár ntia kápae kare ankank am mek top-pwarámpá yak námp te, Tokwae Karamp sarápono. ⁱ

²⁷Táte arop ankwap Kwarén mér mo námpao, mao yumwan ‘Nomont fárenk’ ria wumwi nánko te, yumo tukup mwaria nap kwamp te, am te fwapono. Kápae kare ankank yumwan nénk nap te fwapono, fár kipo. Yumo ninik tokwaeria turunkupi kwapono. ²⁸Aeno táte yumo tankáprá fánap arop ankwapao yumwan arakrá sér, ‘Mámá te kwekár kwarén ofainap fir émino’rá sénánko te, yumo am sénámp aropan wawia man ninik napara, yumo fári kwapono. ²⁹Ono te yumo kareao kwatae ninikantánoria sér mono. Ono sénamp te, am arop ankwapao yumwan, kwatae ninik naprá ninikantánoria sénampono.

Ono waeman fwap am fir fánanamp te, apae ritea am arop ankwapamp

ninikao onan taokor naenámpon? ^{j30}Táte ono Kwarén ‘Aesio’rá fánanko te, ankwap arop te apaeritea ono ‘Aesio’rá sénamp táman ‘Amo kwatae nap’rá sénaenámpon?

³¹Aenámpara, táte yumo fir fépérrá, ént fépérrá, tá yumo ankwap apae ankank nap, am te ponankor ankár Kwaromp e narek sampok mwaro. ^{k32}Yumo te ankár Juda fi, Grik fi, tá Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop fárakap aran ninikria, arop yumonap ninik fek piká párákap naeane. Fwapnae karia paokop kipo. ^{l33}Ono kuri kápae kare ankank tére namp te, arop ponankor fwap ninikrá tére namp warákár mwanap námpan tére konampon. Ono te onoku, onan yaewouranoria tére mono. Ono kápae kare aropan yaewourrá tére nanko, Kwaro fwap am fárakapan warko érékép naenámpria tére nampon. ^m

11 Ono Kraisomp ninikaok yarak i konampara, yumo kor ankár onomp ninikaok paokop kipo.

**Lotu nap mek me korok woukwap
konap ninikan sénámp kar**

²Yumo te kápae kare por ono i konamp ninikria am kápae kare kar ono sámpea yumwan nénk namp niki-samp yakáp konapono. Aenapara, ono ‘Yumo te kwapwe kare ninik i konap’rá sénampon. ³Aeno ono ninik namp te, yumo kuri mámá kar ankwap aran mérenkria nae: Ponankor poumou-tárápuamp yépe kor te Kraisono. Tá yupuamp yépe kor te maomp poumaropono. Kraisomp yépe kor te Kwarono. ⁴Táte koumteouráp arop koupoukarrá lotu mek poumarop náráp me korok woukwapea Kwarén kar toropwap námp, tá Kwaromp kar

^h10:24 Ro 15:12

ⁱ10:26 Sng 24:1

^j10:29 1 Ko 8:4-13

^k10:31 Kl 3:17

^l10:32 Ro 14:13

^m10:33 1 Ko 9:20-22

farákáp nâmp te, am arop námokuráp me kor Kraisen pwarápae sânk námpon. ⁵Tâte yupu ankwap lotu mek náráp me korok woukwap moi yakrá Kwarén kar toropwap, tá Kwaromp kar farákáp nâmp te, mao kuri námokuráp me kor, náráp poumaropan pwarápae sânk námpon. Am te yupu me pwae ponankor fârákapá pwar nâmp niampon. ⁶Tâte yupu náráp me korok woukwap mo nâmp kwamp te, mao ankár me pwae fârákaepa fae tákáre naenámpon. Tâte am yupu me pwae fae tákáre nánko, poumaropao pwarápaeantá nâmp kwamp te, ankár me korok woukwap kuno. ⁷Aeno poumarop te maomp me korok woukwap mono. Am te apae riteanápe, mao Kwarén wounápria maomp e tokwaeran yénkép námpon. Tá yupu te poumaropan wounáprá maomp e tokwaeran yénkép námpon. ⁿ

⁸Kwar te yupuamp pourou fek poumarop yoro mono, poumaropamp pourou fek yupu yoroi námpon. ⁹Kwar te yupuan ninikia man yaewour naenámpria poumarop yoro mono. Mao te poumaropan ninikia man yaewour naenámpria yupu yoroi námpon. ^{p10}Aenámpara, yupuamp me korok woukwap nâmp te ankár poumaropamp yae ankore mek yakáp nap yénkép nánko, ensel fákáre fwap nke mwanapon. ¹¹Aeno nomo Tokwae Karént yakápria te, yupu te kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Tá poumaropao kor kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Aenepara, nonopok yaewour nenepo. ¹²Kwaro poumaropamp pourou fek yupu yoroimpan maok, oukoumwan te taknâmp, yupuamp pourou meknâmp arop forokor konámpono. Aenámpan

maok, Kwaro námoku ankank ponankoramp fi korono.

¹³Yumoku támao ankár mámara kar youroukoup kipo. Yupu lotu mek me korok woukwap moi teyakrá Kwarén kar toropwap nâmp te, ae te mao kwapwe kare ninik nâmp nie? ¹⁴Nomo koumteouráp arop námoku nomwan arakrá yénkép námpon: Tâte poumarop me pwae tokwaerinâmp te pwi yak mono. ¹⁵Aeno yupu me pwae tokwaeri nâmp te, maomp mopor kwapwe kare támaono. Am te apae riteanápe, Kwaro maomp me korok oupouroup naenámpria me pwae tokwaeri sânk námpon. ¹⁶Aeno tâte arop ankwapao am ankank táman kar yorowar naeria nâmp kwamp te, mao ankár arakrá mér kuno: Yino te ankwap ninikaok tukup mono, tá Kwaromp sios mek kor ankwap ninikaok tukup mo i konapono.

Korin fákáre komunion sâmp nap mek sâmpá yampourouiap kar

¹⁷Oukoumwan te ono yumwan lo ankwapmwaek nénk nae nampan maok, ono te yumo i konap ankank táman yiráp e narek sampok mono. Yiráp koupoukour konap nap mek te kwapwe kare ninik korop mo i konámpono, kwatae ninik mwar korop konámpono. ¹⁸Manénkir te ono aran sénae rae: Yumo lotu mwaria koupoukour nap te pipirikir i konapono. Ono takrá sénap kar wawia am táman kareaoi kanrá mérampon. ^{q19}Am te apae riteanápe, ono nik nâmp te, yumo ou mekamp arop ankwap fârákapamp kar fek yiráp sios kuk-pipirikir napo, Kwaromp ninikaok kar tukupnap arop fârákapao saráp fwap érik farákár naponno. ²⁰Aenapara, yumo ponankor Tokwae Karamp firan fári konap niamp mono. ²¹Yumo ponankor kárakáreria yumokuráp firanmékir fépér

ⁿ11:7 Stt 1:26-27

^o11:8 Stt 2:21-23

^p11:9 Stt 2:18

^q11:18 1 Ko 1:10-12

i konapono. Takria maok, ankwap yae-porokwe tank nánko, ankwapao mwar wain ént kápae kare fária mánmán i konámpono. ²²Ae te mokopono? Ae te yumo yiráp fir fépérrá ént fépér i konap nap yak mo nie? Ae te yumo ník napo, Kwaromp sios te kánanke kwatae námpantá, ankwapyae fárakapao fir mo napo, man pwarápae sánk rape? Ono yumwan te mokoprá sénanampon? Ae te ono fwap yiráp e narek kakap nanamp nie? Mono. Am yumo tak nap táman te ono yiráp e narek sampok mono.

Jisas Tokwae Karao pan ntia wain ént nénkámp kar

²³Ono mamá kar yumwan sánk namp te, Tokwae Karao onan séri námpan nampono. Am kar fi te ará: Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kumuruk, Jisas Tokwae Karao pan sámpea, ²⁴Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fopwaría sérrá, “Mamá te onomp pourou, yumwan yaewour naenámpan nénk nampon. Yumo ankár mámaknámp rá onan ninikrá yakáp kipo.” ²⁵Am fárakap pan fépéri pwarapo, mao warko wain ént ráp kap sámpea taknám takrá sér, “Mamá kap wain máte onomp yiri fek yoronamp kontrak wourékamono. Yumo makrá fépér nap ke fek te onan ninik mwanapono.” ²⁶Yumo mamá pan, tá mamá wain ént fépéria maok, yumo Tokwae Karao sumpwinámp kar fárakáp mwanapon. Yumo mámak námp rá yakáp nap te, ankár takrá tukupea mao arákarrá éknám ke fek mwanapon.

Komunion sámp mwanámp fek ninik fwapokwap mwanámp kar

²⁷Aenámpara, táte arop ankwap manékir fwapi ninik moitea yakrá

Tokwae Karamp pan kwaporok fár, tá Tokwae Karamp kap kwaporok fár, taknám te Tokwae Karamp pourou ntia yiriran wouroump námpara, nopok amnám fek touwe kwatae sámp naenámp. ²⁸Ae naenámpara, arop ankár námokuráp ninik mek fwapia youroukoui pwatea te, am pan ntia wain ént fwap fánaenámp. ²⁹Am te apae riteanápe, mamá te, arop Tokwae Karamp pourounorá fwapia ninik mo yakrá mao kwaporok pan ntia ént fánámpara, mao námokuráp pourouk touwe kwatae korop naenámp. ³⁰Am taknap fi fek táman yumo ou mek kápae kare arop kárakáre moria, touwe sámpea, ankwap fárakap surumpwi napon. ³¹Aeno táte nomp ninik fwapi youroukoupitea nomo Jisasomp pourou ntia yiri sámp nánko te, nomwan touwe kwatae korop mo, fwapono. ³²Aeno táte Tokwae Karao nomp ninik kwatae nánko, nkea fwapokwapria nomwan touwe kwatae sámp námp te, takria nomo apárokamp aropént yaomwi mek pikantánoria námpon. ^t

³³Aenámpara, ononamp fákáre, yumo fár mwaría yumo ankár nánkár ankwap fárakapan yépékia kipo. ³⁴Táte arop ankwap oukoumwan yae-porokwe nánko te, mao námokuráp nap mek fánaeria námpon. Takria yiráp koupoukourap mek yumoku támao yumwan Kwaro kot naenámp ninik pap mwanape. Kar ankwapmwaek oukoumwan yak námpono, nánkár wakmwaek ono yumwan koropá nkeria fwapokwap nanampono.

Yiki Kor Spiritao ourour nénknám kar

12 Ononamp fákáre, ono te yumo Yiki Kor Spiritao tére mwanap ankank nénk námp te, épépépi

kwaponoria nampon. ²Yumo te wae mérapon: Wokwaek yumo oukoumwan Kristen mo nap, am ke fek te yumwan ankwap ankankao, kar sér mo i konámp kwekár kwaronámpok éréképá akwap nángo te, yumo ankár ampok tukupapono. ³Aeapan ono te yumo mérenkria nae: Táte Kwaromp Spirit arop ankwapént yak nángo, mao te ‘Jisas te yaomwi mek akwapano’rá sénaenámp pourou mono. Tá arop Yiki Kor Spirit mo námp te ‘Jisas am te Tokwae Karono’rá sénaenámp pourou mono.

⁴Yiki Kor Spiritao nénk konámp nkwakwe make tére mwanap kárakáre yak námpao maok, waeman ankárankamp Spiritao saráp yak námpon. ⁵Tá nomo fwap Tokwae Karamp nkwakwe make pourouráp tére námpan maok, waeman ankárankamp Tokwae Karampor tére námpon. ⁶Wae nkwakwe make ninik fek tére konap yak námpan maok, am ankárankamp Kwaro ponankor aropan kárakáre nénk nángo, am fárákap fwap tére mwanapon. ⁷Yiki Kor Spirit te ankwap arop fárákan yaewour mwanapria náráp kárakáre am arop fárákap ankákárankan nénk konámpon. ^{u8}Arop ankwapan Yiki Kor Spiritao arop ankwap fárákan yonkwae kouria kar sénaenámp ourour sánk, tá ankwap aropan am ankárankamp Spirit támao Kwaro papnámp mér fek kar sénaenámp, ourour sánk. ⁹Tá arop ankwapao am ankárankamp Spirit fek táman, Kwar te fwap tak naenámponorá mér kar naenámp ourour sámp. Tá ankwapao am fek touwenap arop fwapi pap naenámp ourour sámp konámpon. ¹⁰Tá ankwap Kwaromp kárakáre yéneknámp yoro naenámp ourour

sámp. Tá ankwapao profet ^{ss}kar fárákáp naenámp ourour sámp. Tá ankwapao nkwakwe make spiritan youroukoup naenámp mérnámp ourour sámp. Tá ankwapao ankwap-ankwap kar fek sénaenámp ourour sámp. Tá ankwapao am kar arákarrá sénaenámp ourour sámp. ¹¹Am ankárankamp Spirit támao saráp mamá ankank ponankor nénk konámpon. Mao námokuráp ninik fek arop ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk, tá ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk. Mak i konámpon.

**‘Nomo ponankor ankárankamp
fek toukouri yakápnámp
pourou’rá sénámp kar**

¹²Arop pourou te ankárankampao maok, kápae kare pouroukoup ankank am fek toukouri yak námpon. Tá kápae kare am fek tukuri yaknámp ankank am te ankárankamp pourou mwar yak námpon. Kraiso kor tak námpi yak námpon. ^{v13}Am te apaeritea námpanápe, ankárankamp Yiki Kor Spirit támao nomwan ponankor oupoupouria kák tenánko, nomo ankárankamp pourou yakápnámpon. Nomo Juda, ta Griik, tá nomo slev, tá nomo amwar yakápnámp, nomo ponankor ankárankamp pourou yakápnámpon. Tá nomo ponankor ankárankamp Spiritan fária kárakáre sámp námpon. ^w

¹⁴Nomo wae mérampon: Pourou te ankárankamp ankank mwar yak mono. Waeman kápae kare ankank am fek toukouri yak námpon. ¹⁵Táte pu korao arakrá sér, ‘Ono te yae kor mo ara, pourou ankwapmwaek mono’rá sénaenámp maok, maomp kar te wampweno. Mao waeman pourouk tokoropeyak námpono. ¹⁶Tá

^{ss}12:10 ‘Profet’: “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae.

^u12:7 1 Ko 14:26

^v12:12 Ro 12:4-5

^w12:13 Ga 3:28

woupwiraó sérrá, ‘Ono te yi mo ara, ono pourou ankwapmwaek mono’rá sénaenámpan maok, maomp kar te wampweno. Waeman mao kor pourouk yak námpono. ¹⁷Táte pourou ponankor yi mwaranánko te, mokopia kar wa naenámpo? Táte pourou ponankor woupwi mwar yak nánko te, mokopia ankank nounoump naenámpo? ¹⁸Aeno pourou te tak mono. Kwaro waeman pourouk toukouri yaknám ankank Kwaro námoku warákárnám ninik fek yoroia pap námpon. ¹⁹Táte pourou ponankor ankáránkamp mwaek saráp yak nánko te, pourou kare niamp pwi yak mono. ²⁰Ae naenámpara, pourou te take pourouráp mono. Kápae kare ankank pourouk toukouri yak nám-pao maok, waeman pourou te ankáránkampono.

²¹Tá yi te yae koran ‘Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanamp’rá sénaenámp pourou mono. Tá me korao pu koran, “Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak nanampono’rá sénaenámp pourou mono. ²²Am pourouk yakáp námptáman, nomo kárákáre moan mpwe konámpan maok, táte am ankank yakáp mo nánko te, pourou ponankor fwapi yak mo kareno. ²³Tá nomo pourou ankwapmwaek ‘Kwatae tae morokono’rá ninik námpan kor, nomo fwap yae-párak taokeyakáp i konámpono. Táte nomp pourou ankwapmwaek te pwarápae konámpan maok, nomo fwap waempyam fek nánkáráp te konámpon. ²⁴Aeno pourou ankwapmwaek arop nke námpek kwapwe karenoria nap fwap kwaporok yakanoria pwate konámpon. Kwar te waeman pourou toukouri yakápnám tapokwapea páte nánko, énéni yakáp napon, ankwapmwaek kirikiri e

monap niampi yak námpek te, mao fwap kwapwe kare yak námpon. ²⁵Mao tak námpek te pourou fápákárápia akwapantánoria námpon. Ponankor pouroukamp ankank fwapi yakáprá ankáránkamp puri fek nonopok taokeyakáp mwanapono. ²⁶Aenapara, táte pourou ankwapmwaekampao touwe sámp nánko te, pourou ponankor énéni touwe sámp konapon. Táte pourou ankwapmwaekampao e kwapwe sámp nánko te, pourou ponankor énéni warákár sámp konapon.

²⁷Aeno yumo ponankor te Kraisomp pourou yakáp napon. Yumo ankákáránk te maomp pourou ankwapmwaek kirikirino. ²⁸Tá Kwaro arop ankwap fákárean sios mek tére mwanap arakrá kák námpon: Manénkir te aposel fákáre, am fek te profet kar farákápek konap arop fákáre, tá am fek Kwaro warákárnám ninik kwapwe yénk i konap tisa fákáre, tá am fek Kwaromp kárákáre yénkép námpek yoro i konámpek arop, tá touwe fwaprá kák konámpek arop, tá arop yaewour i konámpek arop, tá nkwakwe make tére youroukoupia nénk konámpek arop, tá nkwakwe make kar fek sér i konampek arop, arakrá kák námpon. ²⁹Arop ponankor te aposel mono. Tá ponankor te profet, tisa mono. Tá ponankor Kwaromp kárákáre yénkép námpek yoro i konap mono. ³⁰Tá ponankor touwenap arop fwaprá kák konap kárákáre sámp konap mono. Tá ponankor nkwakwe make kar fek sérar i konap mono. Tá ponankor fwap am kar arákár mwanap te mono. ³¹Aeno yumo ankár kámákarea narek yaknám Yiki Kor Spiritamp ourouran sámp mwaria kárákáre kipo.

Tá oukoumwan pwi kare yaknám ninik ankáránkampan yumwan yénképek nae rae. ^z

^x12:27 Ro 12:5^y12:28 Ef 4:11-12^z12:31 1 Ko 14:1

**Nomo ankár arop ankwapan
nouroup kare mwanámp kar**

13 Táte ono aropamp nkwakwe make kar fek, tá ensel fákáreramp kar fek, Kwaronámpok korop mwanapria koumteouráp arop fárákapan sér i konampan maok, ono am fárákapan nouroup kare mo namp te, ono kwaporok wur fokop konap niamp, tá garamut porokwap nap pourounk niamp nampono. ²Táte ono fwap profet kar fek sénanamp, tá Kwaromp ninik ponankor mek wourompeyak námp ono wae mér, tá ono ponankor ankwap mér tokwae nampao kor, táte ono wae Kwarén mér kárákáre kare fek sénanko, faonkwe tokwae nkwampok ér-sakwap naenámpan maok, ono arop ankwapan nouroup mo namp te, ono kánanke kwatae niampono. ³Táte ono ankank monap aropan onomp ponankor ankank nénk nanamp, tá arop fárákapao onan sámpea yaomwi mek yankap napo, sumpwi nanampan maok, ono aropan nouroup kare moia namp te, am ponankor ankank te onan kánanke yaewour mono.

⁴Arop ankwapan nouroup kar námp te námwan kwataenámp kar sénapo kor, koupour kar nopok sér mo i konámpon. Nouroup i konámp arop te kápaé kare aropan kwapwe kare ninik fek yaewourrá tére konámpon. Mao te ankank tokwaeráp aropan kokwarok mo i konámpono. Mao námokuráp e narek sampok mo i konámpon. Mao te, námoku narek yak nampria wae mo i konámpon. ^{a5}Tá kwekáp mo i konámpon. Mao te námokuráp ankankan saráp ninik tokwae mo i konámpon. Mao te koupour yonkwae pwarámp mo i konámpon. Mao te námwaninap kwatae

ninikan warko ninik mo i konámpon. ⁶Mao te yae-párák monámp ninikan te warákár mo i konámpono. Mao te yae-párák kare ninikan saráp warákár konámpon. ^{b7}Arop ankwapan nouroupnámp arop te man ankwap ankankao apárok sámp-anámpanoria yénképeyak mo i konámpono. Kápaé kare por Kwarén méria, Kwaro námwan yaewour naerámponoria yépék i konámpon. Aenámpara, ponankor ankank maomp pourouk korop námp te, kárákáre fek fokopeyak konámpon. ^c

⁸Nánkár wakmwaek te Kwaromp profet kar farákáp konap tére, nkwakwe make arop firamp kar fek sér i konap, tá arop fárákapamp nkwakwe make mér, makia máte ponankor akwapá pwar nae-námpon. Aeno nomo arop ankwapan nouroupnámp ninik máte pwar naenámp pourou mo karenono. ⁹Nomo oukoumwan te aopwek ankwapmwaek saráp mérámpon. Tá wakmwaek kare korop naenámp karan kor aopwek ankwapmwaek saráp farákáp námpon. ¹⁰Aeno nánkár wakmwaek pwi kari yaknámp ankank korop nae-námpon. Tá am ke fek ankank ponankor aop-aopwek námp te ponankor pwar naenámp. ¹¹Am te tárápao akwapea tékép námp niampon. Wokwaek ono oukoumwan épér morok táráp yakamp ke fek te, épér morok tárápao i konámp kar, ninik, youroukoup niampiampono. Aeno ono wae tékép yak namp fek te, épér morok tárápao i konámp ninik te wae pwar nampon. ¹²Oukoumwan te nomo ankank nke námp te wunéri kor mek nke námp niamp oukoumwan érik karaok farákár mo námpon. Aeno nánkár wakmwaek am ke fek nomo Kwaromp yimetáp kare kar nke mwanámpon. Oukoumwan te

^a13:4 Ro 13:10

^b13:6 Ro 12:9

^c13:7 1 Pi 4:8

ankwapmwaek kánanke mérámpon. Aeno nánkár te mao nomwan mér karnámp taknámp nomo kor man mér kar mwanámpon.^{d13} Tá oukoumwan te Kwarén mér i konap ninik, tá Kwaro nomwan yae-párak karia kák naenámp yépék i konap ninik, tá nomo arop ankwapan nouroup i konámp ninik, makia mámá yininkaopwe ankank te yaká yak naenámp. Aenámpan maok, tokwae kari yak námp te arop nouroup i konap ninikono.

**Kwaromp profet kar farákáp
konap ourour tokwae**

14 Yumo te ankár kárakáre fek koumteouráp aropan nounouroup saráp yakáp kip. Aeria maok, yumo ankár Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap nénknámp ourour sámp mwaria kárakáre kar kipo. Tá yumo Kwaromp kar profet námp farákáp mwanap ourouran ankár kárakáre karia sámp kipo.^{e2} Am te apae riteanápe arop Yiki Kor Spiritao sánknámp ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop fárakapan sér mono. Am te Kwarén saráp sénámpon. Am te ará: Arop te am kar wa moantá Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek am mek wourompeyagnámp kar sénámpono.³ Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, am aropamp kar támao arop fárakapamp mér nap mek kárakáre sánk námpon. Tá am arop fárakapan, kwapwe kare ninikaok tukupenkria am fárakapamp ninik kápae yak námp, yonkwae porokwerá kák námpon.⁴ Arop ankwap kar fek farákáp námp te námokuráp waempén kárakáre sánk námpon. Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, ankár siosomp méran kárakáre sánk námpon.⁵ Yumo ponankor fwap

ankwap firáp aropamp kar fek kar farákáp napo, ono warákár nampon. Aeno ono warákár tokwae namp te, yumo profet kar farákáp napan nampon. Arop ankwap kar fek kar farákáp nánko te, arop ankwapao arákarrá sénánko, sios fwap kárakáre sámp mwanapon. Táte arop arákarrá sér mo nánko te, Kwaromp profet kar farákápnámp aropao am ankwap kar fek farákápnámp aropan kámákár akwap námpon.⁶ Ononamp fákáre, yumo mámá kar fwapia ninik kipo. Ono fwap yumonapok akwapea ankwap kar fek farákáp nanampan maok, táte ono Kwaro onan yénképnámp kar yumwan sér mo, tá ono yumwan kwapwe kare ninik nénk mo, tá ono Kwaromp profet kar farákáp mo, tá ono yumwan yénk mo, makria te ono mokopia yumwan yaewour nanampon?

⁷ Tá yiki yakáp monámp ankank wur fokoprá gita porokwap konap ankankao kor, maomp aráp fwapi yak mo nánko te, mokopia am tár kar yarápae nomo wa mwanámpanápe? ⁸ Táte arop yorowar korop nánko, wur fokop nap fwapi aráp mo nánko te, wa fwap wawia koupour nánap naenámp? ⁹ Yumo kor takeno. Táte yumo ankwap kar fek kar farákáp napo, arop fárakapao am kar wa moria te, mokopia am kar fi mér mwanapon? Mono. Waeman yiráp kar am te kwaporok akwapá pwar naeria námpon.¹⁰ Kare, kápae kare moumountukri kar mámá apár mek yakáp námp te, ponankor waeman ankákárank námoku fi kor fwap érik farákáp konapono.¹¹ Táte ono arop ankwapao farákápnámp kar fi mér mo nanko te, ono am aropan ankwap fi mekamp aropao nampwe ninik naerampon. Tá mao kuri onan ankwap fi mekamp aropao nám-pwe ninik naerianámpon.¹² Yumo kuri

^d13:12 1 Jo 3:2 ^e14:1 1 Ko 12:31; 14:39

yumo ou mek ankwap kar fek farákáp napo, take ninik yak naeria námpon. Ae naerámpara, yumo Yiki Kor Spiritamp ourour sámp mwar kar nap te ono wae mérampon. Aenampara, yumo ankár tére kárákáreria nkwakwe make ourour siosén kárákáre sánk mwanap te, yumo ankár am táman sámp mwaria tére kárákáre kipo. ^f

Arop ponankor wa mwanap kar fek Kwarén sér mwanap kar

¹³ Aenámpara, arop ankwap kar fek sér i konámp kwamp te, mao ankár am kar arákarrá sénaenámp ourour Kwaro sápanoria kar toropwap kuno. ¹⁴ Táte ono ankwap kar fek kar toropwap nanko te, onomp waemp támao kar toropwap nampan maok, onomp ninik te párák yak námpon. ¹⁵ Aenámp te ono mokop nanampon? Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp kar toropwap nanampon. Ono ankár onomp waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp tár sámp nanampon. ¹⁶ Aeno amo tak moria, waráp waemp meknámp saráp amo Kwarén ‘Aesio’rá sénapo, arop ankwap yak námp te mao am kar mér moria, mokopia mao waráp ‘Aesio’rá sénap ‘Kareno’rá sénaenámpon? Am te mér mo námpara, tak naenámp pourou mono. ¹⁷ Kare amo fwap kwapwe kare ‘Aesio’rá sénapan maok, amo te arop ankwapamp waempén kárákáre sánk mono. ¹⁸ Ono yumo i konap ninikan kámákár akwapria kápae kare por ankwap ankwap kar fek sér i konampan Kwarén ‘Aesio’rá sénampon. ¹⁹ Aenampan maok, siosomp koupoukarrá lotu nap fek ono ankwap arop fárákap fwap wa mwanap éntik kar fek farákápria yénk nanamp te kwapwe kareno. Tá ono 10,000 ankwap kar fek farákáp nanamp te, wampweno.

²⁰ Ononamp fákáre, yumo yiráp ninik mek épér morok táráp niamp yakápi kwapono. Kwatae ninikan maok épér morok tárápao oukoumwan épérép i konap niamp yakáp kipo. Aeno yiráp ninik te ankár mér kárákáre aropamp ninik niamp fek yakáp kipo. ²¹ Kwaromp lo fek te arakrá sénámpon: “Tokwae Karao arakrá sér, ‘Ankwap karráp aropamp top kor feknámp, tá ankwap fi mekamp top kor feknámp mámá arop firan kar sénanampan maok, am fárákap te onomp kar wa mo mwaria napon.’” ⁱ

²² Aenámpara, nomo wae mérampon: Ankwap kar fek kar farákáp konap ourour te Kwarén mérnep arop fárákapan Kwaro, náráp kárákáre yénképenkria sánk mono. Kwarén mér monap arop fárákapan yénképenkria sánk námpon. Aeno profet kar farákáp mwanap yénkép námp te Kwaro man mérap arop fákáreran náráp kárákáre yénkép námpon. Mér monap arop fárákapampor te mono.

²³ Aenámpara, táte koumteouráp arop ponankor sios mek énéni koupoukour napo, tá yumo ponankor ankwap-ankwap kar fek kar farákáp napo, táte ankwap fárákap Kwarén mér moria man lotu mo i konap am kar wa mo napao, am mek koropea te mao sérrá, ‘Yumo te épépérép nap’rá sérantáno. ²⁴ Aeno táte yumo ponankor Kwaromp kar farákáp napo, táte arop ankwap Kwarén mér moria, lotu mo i konámpao am mek korop nánko, ponankor yumo farákápnep kar te mao am aropamp ninik mek párákapria mao te kwatae ninikráp aroponorá

^f14:12 Ef 4:12

^g14:15 Ef 5:19

^h14:20 Ro 16:19

ⁱ14:21 Ais 8:11-12

yéńkép naenámpon. ^{j25}Aenáńko, maomp ponankor kwatae ninik mek wouroumpyak námp érik farákáp naenámpon. Tá mao fwap apárok me kor woukoupurá Kwaromp e narek sampokria sérrá, “Kare Karono! Kwar te yumo ou mek yak námpon!”

**Kwarén lotunap tére
yae-párák kare naenámp kar**

²⁶Aenámpara, ononamp fákáre, yumo te ankár apae mwanapon? Nánkár yumo lotu mek koupoukour nap fek te yumo ponankor tére mwanap yak námpon. Ankwapao tár sámp naenámp, tá ankwapao yumwan kar yéńkép naenámp, tá ankwapao Kwaro man sánknámp kar am farákáp naenámp, tá ankwapao ankwap kar fek sénánko, ankwapao am kar arákár naenámpon. Yumo ankár kápae kare ankank takrá tére napo, sios am fek kárákáre yak naenámpon. ²⁷Táte ankwap fárákapao ankwap kar fek kar farákáp nap kwamp te, anánkaopwe, yininkaopwerao saráp tak mwanapon. Am te fwaponon. Tá am farákáp énéńki ponankor kar séri kwaponon. Mono. Nánkár ankwapaomékir séria pwar nánko, ankwapao wakmwaek sérianánko, ankwapao kar arákarrá sénaenámpon. ²⁸Táte kar arákarrá sénaenámp arop mo nánko te, arop ankwap karráp kar fek sénámp, am te ankár sios mek sénaeria námpao kor wampweno. Mao námoku támao séria Kwarén saráp kar sénaenámpon. ²⁹Tá Kwaro arop anánkaopwe, yininkaopweramp ninik mek náráp profet kar sánk nánko, am fárákapao saráp sér mwanaponon. Aenapo, arop ankwap fárákap fwap maomp kar youroukoup mwanapon. ^{k30}Táte arop ankwap tank námp Kwaro man kar ankwap yéńkép nánko, mao

am kar sénaerianánko te, manénkir fokopeyakrá sérinámp arop ankár kar pwar naenámpon. ³¹Am taknap ninik támao yumo ponankor ankákárankrá profet kar farákáp napo, arop ponankor fwap Kwarén mér nap mek kárákáre sámp mwanapon. ³²Profet kar farákáp konap arop fárákap te námokuráp top kor fwapi poukwaepa námoku farákáp mwanap ke korop náńko, farákáp konapon. ³³⁻³⁴Am te apaeria námpanápe, Kwar te mao náráp tére ponankor yae-párák kare tére konámpon. Aeria mao te ankank sámpá yampourouia épépépepi kák mo i konámpono. Maomp ninik te nomwan, ankárankamp ninik fek yakápria énéńki fwapi térenkria námpon.

Sios lotu mek koupoukour nap fek te koumteou te kar sérari kwaponon. Ankár karmparáp tankáp mwanapon. Ponankor sios nomo Kwaromp koumteouráp arop te tak saráp i konaponon. Koumteou te sios mek tokwae kar yoroi yak mo i konámponon. Ankár loao sénámp niamp yae ankore mek yakáp mwanapon. ¹³⁵Táte mao kar fi ankwap mér mwaria te, námokuráp nap mek náráp poumaropan turunk mwanapon. Táte yupuoao sios lotu mek koupoukour nap fek kar sénámp te pwi yak mo námpon.

³⁶Kwaromp kar te yumo meknámp fárámp námp nie? Tá yumo saráp Kwaromp kar sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap te mo nie? Yumo takrá ninik mwanape. ³⁷Táte arop ankwap námoku ninikia, námo te profetono, námoku wae Yiki Kor Spiritamp ourour ankwap sámpá fákeyak námp kwamp te, mao ankár mér naenámpon: Mámá kar ono yiráp por kumwi namp máte Tokwae Karamp lono. ³⁸Táte arop ankwap onomp kar

man younkwe sinánko te, nomo man ninik námp te, mao Kwaromp kar farákáp konámp arop mono.

³⁹Aenámpara, ononamp fákáre, yumo ankár Kwaromp profet kar farákáp mwanap tére te fwapia kárákáre kipo. Yumo ankwap kar fek farákáp mwanap ninik te taokarrá pap kwapono. ⁴⁰Aeno yumo ankár yae-párak kare ninikaokria lotu i konap kwapwe kare ninik fek lotu kipo. ^m

Krais sumpwia fárámpámp kar

15 Ononamp fákáre, ono yiráp ninik mek warko ninik nénk nae rae. Am Kwapwe Kare Kar wokwaek faráká-pamp táman sénae rae: Yumo am Kwapwe Kare Kar wokwaek sámpea napan, yumo am táman kárákáre fek fokopeyakáp naponono. ²Ono wokwaek farákámp Kwapwe Kare Kar Kwaro am fek táman yumwan warko érékép naenámp. Aeno yiráp mér kare kar mo napo te, mao yumwan érékép naenámp te mono.

³Ono manénkir yumwan sánkamp kar tokwae kar te ono wokwaek sámpampianmon. Am kar te ará: Krais te wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niampnámp kwatae ninik ponankor tirá épér naeria sumpwimpon. ⁿ⁴Tá arop fárákapao maomp yákáre apár me mek páte napo, wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niamp taknámp yinink yae fek fárámpámp. ^oAp 2:24-32' ⁵Takia wakmwaek Pita nkemp fek koropea, tá wakmwaek mao éntér-sámpramp aposel nkeap fek korop. ^{p6}Tá wakmwaek am ke fek 500 kámákár akwapnámp ankwapyaenáp fákáre énéni man nkeapon. Kápae kare am nkeap ankwapyaenáp fákáre oukoumwan yakáp naponono. Aeno

ankwap fárákap te wae surumpwi tenapon. ⁷Tá am fek wakmwaek Jems nke, tá am fek wakmwaek aposel ponankor man nkeapon.

⁸Tá am fek wakmwaek kar onomp yi mek kor koropámp. Ono te táráp kánankeao éntupwaro wakmwaek kar fárákap námp niampon. ^{q9}Ono te aposel fákáre ou mek kánanke kare nampon. Onan te arop fárákapao 'Aposel'rá sér mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp siosén sámpá yampourouiampon. ^{r10}Aeampan maok, Kwaro námokuráp ninik fek onan aropompia fwapi papeanáno, ono oukoumwan máyaknamp arop yumo nke napon. Mao onan takrá aropompi námp am te kwaporok pwar mo kareno. Aenámpara, ono tére kárákárea waeria ankwap aposel fárákapán kámákár akwap konampon. Ae konampan maok, am te onoku támao takrá tére mono, Kwaromp aropomp onont yak námp támao onan kárákáre sámp náno, ono takrá tére nampon. ^{s11}Aenampan maok, ono tére namp, tá am aposel fárákapao tére nap te wampweno. Yino ponankor Jisas sumpwia fárámpnámp kar táman saráp farákáp náno, yumo am wawia mér napon.

Nánkar wakmwaek sumpwinap arop ponankor ferámp mwanap kar

¹²Yino kápae kare por Krais sumpwianánko, Kwaro warko fárámpá papnámp karan farákáp konámpono. Tá apaeritea yumo ou mekamp ankwap fárákap 'Arop wae sumpwi námp te, warko fárámp naenámp pourou mono'rá sér i konapon? ¹³Táte kare, sumpwinap arop warko fárámp mwanap pourou mo náno te, nomo ankár arakrá sér mwanámp: "Kwar te Kraiséen fárámpá

^m14:40 1 Ko 14:32-33

ⁿ15:3 Ais 53:8-9

^o15:4 Lu 24:46

^p15:5 Lu 24:33-34,36

^q15:8 Ap 9:3-6

^r15:9 Ap 8:3

^s15:10 2 Ko 3:5; 11:23

pap moi námpon.” ¹⁴ Táte kare, Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, máná kar yino farákáp konámp máte yak mono. Tá yumo mér napao kor, fi kor yak mono. ¹⁵ Táte taknámp yino kor Kwaro i konámpan kwekárá sér i konap arop fárákap mwarámpo. Am te apae riteanápe, yino Kwaro Kraisén fárámpá papnámp kar érik sénámpara. Aeno táte kare Kwaro sumpwinap arop ferámpá kák mo i konámpan nánko te, mao Kraisén kor fárámpá pap mono. ¹⁶ Yeno, táte kare Kwaro sumpwinap arop fárákap ferámpá kák mo i konámpan nánko te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon, “Kwar te Kraisén fárámpá pap mono.” ¹⁷ Táte kare Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, yiráp mér napao kor yumwan yaewour naenámp pourou mono. Yumo oukoumwan yiráp kwatae ninik fek waeman moyakáp mwarapono. Tá arop fárákap Kraisén mér napao sumpwi nap, mao kor waeman moyakáp mwanapon. ¹⁸ Nomo Kraisén méria man yépekrá yakáp námpon. ¹⁹ Aeno táte nomo máná apár mekamp yiki yakáp námp fek saráp yépekrá yakáp námpan maok, kare kar nomo koupoutáráp kare-ria, máná apár mekamp ankwap fárákámp koupoutáráp kar napan kámákár akwap naenámpo.

²⁰ Aeno take mono. Krais wae sumpwi námpan kare kar Kwaro warko fárámpá pap námpon. Mao te sumpwinap arop ferámp mwanapan mekia fárámp námpon. Am taki námp te nomo wae mérámpon: Kwaromp firáp ponankor sumpwinap warko fárámpea yiki yakáp mwanapon. ²¹ Arop ankwapao sumpwi mwanap ninik sankoropá papeanánko, tá taknámp arop ankwapao sumpwinap arop warko ferámp mwanap ninik

sankoropá pap námpon. ²² Am te ará: Arop ponankor te Adamomp firáp yakáp nap te, sumpwi konapono. Tá taknámp arop ponankor Kraisomp firáp te yiki yak sámp mwanapon. ²³ Taknámp nomo ponankor arop ankákárank nomo ferámp mwanámpe ke fek yiki yak ti mwanámpon. Manénkir te Kraisoi námpon. Tá nánkár wakmwaek mao arákarrá ék námp fek te, nomo maomp firáp ponankor nomo ferámp mwanámpon. ^w

²⁴ Am ke fek te ankank ponankor pwar naenámpo. Tá Kraisó nkwakwe make ankank poukwap konap kárakáre tokwaeráp spirit kwatae ponankor tomoromp pwararea, mao kingnámp ankank ponankor poukeyak konámp Naropwar Kwaromp yaek pap naenámpo. ²⁵ Am te apae riteanápe, Kwaro ponankor yopor arop Kraisomp pu ankore mek kák tenánko, mao ponankor pumpuri néri pwar naenámpo. ²⁶ Mao ponankor ankwap yopor arop wae fi tomore papea pwararea, sumpwiran kor ankár yak moi pap naenámpo. ²⁷ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Kwaro ankank ponankor maomp yae ankore mek kák tenámpono.” Aenámpan nomo wae mérámpon: Kwaro ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kák námpao maok, Kwaro námoku te maomp yae ankore mek yak mono. ²⁸ Tá wakmwaek ankank ponankor Kraisomp yae ankore meki pwar nánko, Kwaromp Táráp námoku kareao kor Kwaromp yae ankore mek pap naenámpo. Manénkir te ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kákeanánko, Krais námoku Kwaromp yae ankore mek pap námp fek te, Kwaro námoku fwap ankank

^t15:15 Ap 4:33 ^u15:20 1 Te 4:14 ^v15:21 Ro 5:12,18

^w15:23 1 Te 4:16 ^x15:26 Mt 22:4; Yé 20:14 ^y15:27 Sng 8:6

ponankor maomp yépe kor tokwae kari yak naenampon.

²⁹Táte sumpwinap arop ferámp mwanap pourou moanáno te, apae fi kor kare fek arop ankwap fárákap sumpwinap aropao kor Kwaromp firáp korop naenámp yaewourrá, ént mek nér i konapon? Táte kare sumpwinámp arop fárámp mo naenampanánko te, apaerite arop fárákap sumpwi aropan yaewourrá ént mek nér i konapon?

³⁰Sumpwinap arop ferámp moanáno te, kápae kare por arop ankwap fárákapao yinan tirá wour mwaria wae napo, yino mokopia pwar mo, ankár takrá farákáp mwanámpon?

³¹Ononamp fákáre, ono kare kar sénampon: Kumur méntép onan sumpwi pap naenámp ankankao kikip saráp yak konámpon! Tá taknámp ankwap kare kar sénamp te, nomo ponankor Kraiss Jisasént yakáp námp yumwan ono warákár tokwae konampara, am kar érik sénampon. ³²Ono ankank sámp nanamp fi kor ninik fek Efesus mek mamek yao puae mekamp firént yorowari nampanánko te, am fek apae sámp nampon? Táte kare sumpwinap arop ferámp moanáno te, Kwaromp Buk fek sénámp niamp: “Oumpouran sumpwi mwanámpara, oukoumwan táman fir tokwae toupourrá fépérrá warákár mwaro.” ³³Takria arop fárákapao yumwan kwekár mwanape: “Nomo kwataenap arop fárákapént paokop nánko te, am fárákapao nomp kwapwe kare ninik sámpá yampouroui papantáno.” ³⁴Yumo ankár épépépnámp ninik pwararea ninik yae-párák kipo. Yumo warko kwatae niniki kwapon. Yumo wawenk! Yumo ou mekamp ankwap fárákap te oukoumwan Kwarén mér mo, épérep

napon. Aenapantá ono yiráp ninikan pwarápaé sámpenkria máma kar sénampon. ^b

‘Warko fárámp naenámp pourou te mwar pourouráp’rá sénámp kar

³⁵Aeno arop ankwap arakrá turunk naeria námpon, “Sumpwinap arop fárákap te mokopia ferámp mwanapon? Ferámp nap fek te mokoep pourou ti mwanapon? ³⁶Ae te amo épérepri kwapon. Amo ankankou yoro i konap te, am ankankou yipi tárakére moria te yiki yak sámpria páre aok mono. ³⁷Am ankankou amo yoro nap te puae, tá aopwe kor táman yoro mono. Amo yu kor mwar yoro i konapon. Am te wit yánk, tá ankwap fir yánk, aran yoro i konapon. ³⁸Mao námoku warákárnámp ninikaok Kwaro yowe kor, puae, am yoroinap yu koran nénk konámpon. Tá mao nkwakwe make aopwe korráp puae ankank, táte kápae kare pourouráp ki ankákárankrá yoroinapan nénk konámpon. ³⁹Ponankor pourou te ankárankamp pourouráp mono. Aropamp pourou mwar pourouráp, tá nape firamp pourou mwar pourouráp, tá antamp pourou mwar pourouráp, tá éntékamamp pourou mwar pourourápono. ⁴⁰Tá waeman yámar mekamp ankank mwar pourouráp yak, apárokamp ankankao kor waeman mwar pourourápono. Aenampan maok, yámar mek yakápnámp ankank te ankár ankárankamp pourouráp moporrápono. Tá apárok yakápnámp ankank mwar ankwap pourouráp moporrápono. ⁴¹Yámar mwar ankwap waeráp, tá yunk mwar ankwap waeráp, tá térme fárákap mwar moumountukri waerápono. ⁴²Sumpwinap arop ferámp mwanapao kor takeno. Pourou nomo

^a15:31 2 Ko 4:10-11; 11:26 ^a15:32 Lu 12:19-20 ^b15:34 Lu 15:17-18

^c15:38 Stt 1:11

apár me mek pap námp te kwatae akwap konámpono. Aeno warko fárámp naenámp pourou wourékam te kwatae akwap naenámp pourou mono. ⁴³Pourou nomo apár me mek pap námp te, kwatae kare ankankono. Pourou warko fárámp naenámp te, kwapwe kare kareno. Pourou nomo apár me mek pap námp te, kárákáre morápono. Pourou warko fárámp naenámp te kárákáre tokwaerápono. ^{d44}Sumpwinámp pourou te sumpwi nángo pap konap te, apárok yakápinap pourouno. Pourou warko fárámp naenámp te yámar mek yak naenámp pourouno.

Nomo wae apárokamp pourou yak nángo, nke námp te, yámar mekamp pourouao kor yak naerámpon. ⁴⁵Kwaromp Buk fek kor am fek arakrá sénámpon: “Manénkirkamp arop Adam te Kwaro kwar fek yoroia yiki yak sánkámpon. Tá wakmwaekamp Adam te arop yiki yak sánk naenámp spiritono.” ^{e46}Aeno Spirit fekamp yiki yak te manénkir korop mono. Mámá apár mekamp yiki yak manénkir korop námpon. Tá Spirit fekamp yiki yak te wakmwaek korop námpono. ⁴⁷Manénkirkamp arop te apárokampono. Kwaro man kwar fek saráp yoroi námpono. Wakmwaekamp arop te yámar mekampono. ^{f48}Apárokamp arop ponankor am apárokamp arop Adam niamp kwar fek yoroinámp pourouráp napon. Tá arop ponankor Kraisen mér nap fek yámar mekamp arop yakáp nap te, Kraisen niamp wuri popwarono. ⁴⁹Oukoumwan nomo am apárokamp arop niamp wuri popwar yakáp námp te, taknámp nángár wakmwaek nomo

am yámar mekamp arop niamp wuri popwari yakáp mwanámpon.

⁵⁰Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénámpon: Mámá apár mekamp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek te yinkria maomp kwapwe kare ankank sámp mo kareno. Kwatae akwap konámp ankank te kwatae akwap mo i konámp ankank sámp mwanap pourou mono. ^{g51}Yumo wawenk! Ono mek wouroumpeyaknámp kar ankwap yumwan sénae rae. Nomo ponankor te sumpwi mo námpao maok, nomo ponankor ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ⁵²Wakmwaek kar, pwarnámp wur aráp námp fek táman koupour ankár kar am korop naenámp. Ye. Wur aráp nángo, sumpwinap arop fákáre ferámpea maok, warko kwatae akwap naenámp pourou mono. Nomo oukoumwan sumpwi mo námp te, nomo ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ^{h53}Am te ará: Mámá kwatae akwap konámp pourou te ankár fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Mámá sumpwi konámp pourou ankár sumpwi mo, yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. ⁱ⁵⁴Kare! Mámá pourou kwatae akwap konámp te mao fwap yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Tá mámá pourou sumpwi konámp te yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámp. Am taknámp ke fek Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop naenámp. Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: “Kwaro yorowar kwe-pwararea sumpwiran apárok anámpea tomorompá pwar naenámp. ^j
⁵⁵Sumpwi e!

^d15:43 Fl 3:20-21 ^e15:45 Stt 2:7; Jo 6:63 ^f15:47 Jo 3:31 ^g15:50 Jo 3:5-6
^h15:52 1 Te 4:15-17; Yé 11:15 ⁱ15:53 2 Ko 5:4 ^j15:54 Ais 25:8

Waráp arop tirá nér i konap kárakáre te maeno?

Sumpwi e!

Waráp arop faoporrá épér i konap ounp te maeno?"^k

⁵⁶Sumpwiramp ounp te kwatae ninikono. Kwatae ninikamp kárakáre te lono. ¹⁵⁷Aeno nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwaro. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraismop kárakáre fek Kwaro nomwan kárakáre sáp nánko, nomo sumpwiamp kárakáre kwe-pwar mwanámpon. ^m

⁵⁸Aenámpara, onomp ankwapyae fákáre kare, yumo ankár kárakáre fek yakáp kipo, poporokwe tae moroki kwapono. Yumo te arakrá mérenk: Yumo Tokwae Karamp tére tokwae konap te kwaporok akwapá moyak naenámp pourou mono. Ae naenámpara, yumo ankár kápae kare por Tokwae Karamp tére te ankár tére kárakáre kipo. ⁿ

Mani koupoukarea Kristen ankwap fárakapan yaewour i konap kar

16 Ono oukoumwan am mani yumo koupoukarea Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp arop fárakapan nénk mwaria nap táman ono sénae rae: Ono wae am tak tére mwanap mwae kup Galesia mekamp sios fákáreran yénnép nampono. Aeno yumo kor ankár taknámp kipo. ^{o2}Sande méntép yumo ponankor ankákárank te am wik fek sámpnap mani táman yumoku youroukoupia maok, pír-pwararea ankwapmwae mwar fek pap kipo. Aenapo, nánkár ono korop nanko, am fárakapan sánk mwanap mani te maenorá oupourouk mono. ³Nánkár ono korop nanko te, ono yumoku ankár am ankank tia Jerusalem mek tukup

mwanap arop farákápá pwarnap fárakapamp yaek am fárakapan mér mwanap pas sánkea nanko, tukup mwanapono. ⁴Táte ono ninikia fwapono, ono kor akwap naeria nanko te, am fárakap onont tukup mwanapon.

Pol akwapea Korin fákáreran nke naerianámp kar

⁵Nánkár ono provins Masedonia mek yakápnas sios fárakapan manénkir akwapá nkea pwarará maok, wakmwae k yumonapok korop nanampon. ⁶Ae te ono yumont yak tae morok nanampono. Ono mér mono. Ono yumont yakrá akwapea solwara ouwi tokwae koropria námpare konámp ke pwar nánko, wakmwae ono ankwap ném-pouk akwap naeria nanko, yumo fwap onan mwaeak sámp-kérép mwanapon. ⁷Yumo wae mérapon: Ono yumwan mwaeak saráp nke te monoria nampon. Táte Tokwae Karao onan 'Takaerá sénánko te, ono yumont kánámpár yak nanamp ninik nampon. ⁸Aeno oukoumwan te ono Efesus mek mamek yakrá akwapea Pentikos yae ⁹korop námp fek nanamp ninik nampono. ⁹Am te apae riteanápe, Kwaro onan wae mwae kup yoroi tenánko, ono kápae kare koumteouráp arop Kristen mwanap yaewour nanamp tére tokwae yak námp. Tá kápae kare arop Kwaromp karan yopor napao kor yakáp napan maok, kwatae wampweno. ^r

¹⁰Nánkár wakmwae Timoti yumonapok akwap nánko te, yumo ankár man yaewour napo, yumo ou mek apáp mo, yonkwae porokwe fek yak naenámp. Mao te onoku i konampnámp Tokwae Karamp tére konámp aropono. ^{s11}Aenámpan

^k15:55 Hos 13:14 ^l15:56 Ro 6:23 ^m15:57 Ro 7:24-25

ⁿ15:58 Ga 6:9; Fl 1:27 ^o16:1 2 Ko 8:1-7 ^p16:5 Ro 15:23-24 ^q16:8 Aposel 2:1 fekamp kar fi nkeampo. ^r16:9 Ap 19:1-2,8-10 ^s16:10 1 Ko 4:17

takria arop ankwap mao te kwaporok párák yáráknámp aropan mpweria man younkwe sánk mwanape, mono. Yumo ankár man yonkwae porokwe sánkrá yakápria, wakmwae man mwaeaoak sámp-kérép napo, mao fwap ononampok arákarrá korop naenámpon. Ono mao ntia ankwapyae fárákapan yépek nampon. ^t

¹²Tá nomp ankwapnáp Apolosomp karao kor aránon: Ono kápae kare por mao ankwapyae fákáreran yumwan tukupá nkenkria kar kárákáre fek sé-nampan maok, mao, oukoumwan má ke fek ampok akwap te monoria námpon. Aeno nánkár mao akwap naenámp ke pwi yak nánko, nkeria te fwap akwap naenámpon. ^u

Kar pwarnámp mwaekamp kar

¹³Yumo ankár fwapia yérékrá, yiráp Kwarén mérnámp am te ninik kárákáre fek sámp yakáp kipo. Yumo ankwap ankankan apápi kwapon. Yumo ankár kárákáre kor fek fokopeyakáp kipo. ^{v14}Ponankor ankank yumo tére nap te yumo ankár Kwarén nourouprá, tá arop ankwap fárákapan kor nourouprá tére kipo.

¹⁵Ononamp fákáre, yumo te Stefanas ntia maomp firáp arop fárákapan oukoumwan Kristen mo napo, am fárákapan manénkir Kristeniap wae mérapono. Mao námokuráp ninik fek Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanap tére sámpapono. Ono yumwan takenkria kárákáre namp te, ^{w16}yumo ankár take pourouráp aropamp yae ankore mek yakáp, tá ponankor am fárákapan yae-

wourrá tére kárákárenap arop fárákapan kor, maomp yae ankore mek yakápenkria nampon. ^x

¹⁷Stefanas, tá Fortunatus, tá Akaikus mao yumwan ér-pwarará wae ononampok korop nap táman, ono warákár nampon. Am te apae riteanápe, yumo te onan koropá nke mwanap pourou mo napon.

¹⁸Aenapantá mao tak nap támao onan yonkwae porokwe ntia warákár ninik sápría, yumwan kor yonkwae porokwe sánk napon. Aenapara, yumo ankár take pourouráp arop fárákapan te maomp kwapwe kare ninik táman warákár kipo. ^y

¹⁹Provins Esia mekamp sios fákáre yumwan 'Gude'rá sénapon. Akwila ntia Prisila anánkwap ntia maomp nap mek koupoukour konap sios fákáre yumwan nomo ponankor Tokwae Karampara, yumwan warákár tokwaeria 'Gude'rá sénapon. ^{z20}Mapekamp ponankor ankwapyae fákáre yumwan 'Gude'rá sénapon. Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konap ninik fek, nomp ankwapyae fákáreran yumo ponankor ankákárank man nounourouprá yae ninir kipo.

²¹Ono Pol onokump yae fek *mámá 'Gude'rá sénamp kar kumwi nampono.

²²Táte arop ankwap Tokwae Karan nouroup mo námamp te, mao te yaomwi mek pik naenámp arop yak námpon. Tokwae Kar e, amo koropae! ^a

²³Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewour i konámp ninik fwap yumont yakanoria nampon. ²⁴Nomo ponankor Kraiss Jisasompara, ono yumwan ponankor nouroup kare nampon.

*16:21 Pas kápae kare te Polo sénánko, arop ankwapao kumwi námpono. Mámá yáre fek te Pol námoku kumwi námpono.

^t16:11 1 Ti 4:12

^u16:12 1 Ko 3:6

^v16:13 Ef 6:10

^w16:15 1 Ko 1:16

^x16:16 1 Te 5:12

^y16:18 Fl 2:29

^z16:19 Ro 16:3-5

^a16:22 Yé 22:20

Polo Korin Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Wakmwaek ankwap yopwar fek Polo provins Masedonia mek yakria, mámá pas ankwap por taknám kumwia Korin mek yakápn Kristen fákáreran sámp-kérépámpon.

Am ke fek Polomp manénkirkamp pas Korin mek kérép nám fek te, Taitus am mek yakria Kristen fárákan yaewourimpon.

Am ke fek Taitus nke nánko, ankwap fárákap Polomp kar wawia náráp kwatae ninik párap napo maok, ankwap fárákap te sérrá, 'Pol te aposel kare mono' ria, náráp ninik kwatae fwapok-wap mono.

Wakmwaek Taituso Polonámpok akwapea, Korin mekamp aropao térenap ninik farákáprá sér. Aenánko maok, am ke fek Polo warko pas ankwap kumwia Korin mek sámp-kérép. Mao am fárákan námoku aposel yak nám fi kor érik farákarrá sér. Tá Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp aropampor 'Mani nánapi pap kip'rá sénámpon. Tá faek te 'Kwekár aposel fárákan mér kip'rá sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku náráp ninik fek Krai Jisasomp aposel pap námpon. Ono mámá pas kumwi nae rae. Timoti yino Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop Korin mek yakápn, ntia provins Akaiia mek yakápn yumonapok sámp-kérép re. ^{b2} Ono ninik namp te, nomp naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao fwap námokuráp ninik fek yumwan aropompria yaewour nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. ^c

Polo Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

³ Kwar, tá nomp Tokwae Kar Jisas Kraiomp Kwar, tá maomp Naropwar, mao te nomwan yonkwae touwe konámp nomp Naropwarono. Mao te ponankor koumteouráp aropamp ninik mek kápa tokwae sámp napo, yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpon. Nomo mámá ankank táman ninikia 'Aesio'rá sér mwaro. ^{d4} Yinan kápa kare kwataenámp ankank korop námpan kor, mao támao yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpara, yino fwap arop ankwap fárákap kápa kare ankank kwatae korop námpon kor, man yaewouria ninik mek kárákáre sánk mwanámpon. Kwaro yinan yaewouria ninik mek kárákáre sápn konámp niamp yino kor tak mwanámpon. ⁵ Kraiso touwe tokwae sámpámpan yino kor sámp konámpon. Tá taknám Krai yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpao yinan top-pwarámpi yak námpon. ⁶ Táte yino touwe sámp nám te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk konámpono. Táte Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre sápn nám te, yiráp ninik mek kor tak naenámpon. Táte Kwaro yinan yaewour nám te, mao yumwan yaewouria yiráp ninik mek kárákáre sánk konámp fek yino sámp konámp touwe niamp sámpea, fwap kárákáre fek yakápn mwanapon. ⁷ Tá yino mér kárákáre kare námpara, yumo kárákáre fek yakápn mwanapon. Yino te wae mérámpon: Yumo yinont touwe sámp napara, taknám yumo yinont Kwaro yaewouria ninik mek kárákáre sápn konámp sámp mwanapon.

⁸ Ankwapyaek fákáre, yino ník nám te, yumo yinan provins Esia mek touwe tok-

^b1:1 1 Ko 1:1

^c1:2 1 Ko 1:3

^d1:3 Ro 15:5-6; 1 Pi 1:3

wae koropámp aran mérenke! Yoporop touwe tokwae kwatae yinan tirá néria yinomp kárakáre kwe-pwar nánko, yinomp ninik te wae surumpwi kan niniki námpon. ^{e9}Kare karonó, yino am touwe tokwae sámp námp te, wae jaso aropan ‘Sumpwi nanap’rá sénánko wanámp niampon. Am koropnámp touwe te yino, yinokump kárakáre fek námponorá ninik mwanámpan te mono. Yino ankár Kwaromp kárakáre mao sumpwinap arop fárámpá pap konámpan ninik mwanámpani námpon. ¹⁰Am ankank kwatae te wae-man yinan tirá wour naeria námpan maok, Kwaro yinan warko érékép námpon. Tá nánkár wakmwaek kor yinan warko érékép naenámpon. Tá yino man mér kárakáre nánko, kápae kare por ankank kwataerao yinan sámpá yampourounámp ke fek, mao yinan warko éréképeanánko, yino fwapi yakáp mwanámpan námpon. ¹¹Aeno yumo ankár yinan yaewourrá kar toropwap kipo. Kwaro kápae kare koumteouráp aropamp kar toropwap wawia mao yinan yaewour naenámpon. Tá kápae kare koumteouráp arop Kwaro yinan yaewour námp nkea man ‘Aesio’rá sér mwanapon. ^f

Polo tére naenámp fi farákarrá sénámp kar

¹²Ono te mámá ankárankamp ankank táman warákár konampono: Onomp ninik mek te Kwaro onan sápnámp yaepárak kare ninik, tá kare kar ninik fek tére konampan saráp mér nampon. Ponankor koumteouráp arop ou mek ono ankár am ninik fek yarak nam-pao maok, yumo ou mek te kápae kare por am ninikaok saráprá yarak nampon. Kwaro onan aropompia am ninik

sáp námp te, apárokamp aropamp mér niamp pourouráp te mono. ^{g13-14}Ono yiráp por pas kumwia sámp-kérépamp ke fek te, yumo fwap farákápea fi kor mér mwanapan saráp kumwi konampono. Ono te mwar pourouráp kar yiráp por kumwi mo i konampono. Tá kare, kápae kare kar ono kumwi namp te, yumo oukoumwan fwapi mér mo. Aeno onomp ninik te, yumo ankár onomp kar fi ponankor méria maok, nomp Tokwae Kar Jisaso kot tokwae naenámp yae fek, ono yumwan warákár nanamp puri fek yumo onan kor warákár mwanapon. ^h

¹⁵⁻¹⁶Yumo te ononamp kwapwe kare ninikan nkea, warákár mwaria naprá mér kárakáre nampon. Tá ono am fi fek táman wokwaek sérrá, “Ono yumonapokmékir akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea, warko Masedonia pwarará yumonapok arákarrá korop.” Aenanko, am ninik fek Kwaro yumwan ankwap por warákár sánk nánko, anánk por warákár mwanapon. Tá onomp ninik te yumo fwap onan Judia mek akwap nanamp yaewour mwanapan mpwe ninikiampon. ¹⁷Aeampan maok, ae te mokocono? Yumo nik nap te, ono yumwan kwekárá am kar séri namp nie? Yumo onan te apárokamp aropao i konámp niamp kar mwar séria ‘Yeno’ ritea, warko ankwap-ankwap kar fek akwapria ‘Mono’rá sér i konámpao nám-pwe rape? Ono tak mo kareno! ¹⁸Kwar te námokuráp ponankor karwaok i konámpara, taknámp ono yumwan kare kar sénampon. Ono kápae kare kar yumwan sér i konamp te, ‘Yeno’rá sénamp, ‘Mono’rá sénamp énénkér yak mono. ¹⁹Ono, tá Sailas, tá Timoti yino yumo ou mek kar farákápámp am te Kwaromp Táráp Jisas Kraisomp karonó.

^e1:8 Ap 19:23; 1 Ko 15:30-32 ^f1:11 2 Ti 4:18

^g1:12 1 Ko 1:17; 2 Ko 2:17 ^h1:13-14 Fl 2:16

Tá yumo wae mérapon: Krai te ‘Yeno’rá sér, ‘Mono’rá sér i konámp énékér yaknámp arop mono. Krai te kar kare kar saráp séria ‘Yeno’ ri konámpono. ²⁰Ye! Kwaromp kápae kare kar am ‘Apae nanamp’rá séri námp yak nánko, nomo Kraiso téremp nkea ‘Ye, kare karonó’rá ninik mwanámpono. Aenámpara, Kwaromp kar wa námp fek nomo Kraisomp e fek sérrá, ‘Am kar te kareno’ria Kwaromp e narek sampok konámpon. ⁱ²¹Tá Kwaro námoku yinan yumont kárakáre sámp nánko, nomo Kraiséén mérnámp kárakáre fek yakáp námpon. Tá takria mao nánapia, ²²mao námoku nomwan, náráponoria taok-pap nampria, nomp ninik mek Yiki Kor Spirit pap námpon. Am Yiki Kor Spirit te Kwaro nomwan, ankank wakmwaek sánk nanampria manmékir sápnámp ankank niampon. Aenámpara, nomo fwap arakrá mér mwanámpon: Kare, mao ponankor sámp nae-námpria ninik mwanámpon. ^j

Pol Korin mek koupour akwap moimp fi kor ninik

²³Onomp ninik mek ponankor méri yaknámp Kwaromp e fek ono kare kar sénamp te ará: Ono apaeritea Korin mek koupour korop moi nampanápe, ono koropea yumwan yopor nanko, yumo pwarápae sámpantá ninampono. ^{k24}Apae yino ‘Yiráp mérapan poukwap námp’rá sénámpanápe, mono. Am mér te waeman yumoku kárakáre fek foukouri yakápi naponno. Aenapara, yino te párák yumont tére nánko, yiráp ninik mek warákár koropanoria námpon. ¹

2Tá onokump ninik mek te wae arakrá séri nampono: Ono warko yumonapok akwapea yiráp ninik kápae fárámpea pap mono. ^{m2}Táte ono

yiráp ninik mek yonkwae kápae sánk nanko te, wa fwap onomp ninik mek warákár sámp naenampon? Am te apae riteanápe, onan warákár sámp mwanap te yumo támaono. ³Yumo te onan warákár fwap sámp konap koumteouráp aropara, ono yumonapok akwapea nanko, yumo onan ninik kápae sámp te monoria nampon. Am táman maok, ono wokwaek pas kumwiampon. Ono te wae mérampon: Táte yumoku fwapokwapi pwate napo, ono am fek warákár nanko te, yumo kor am táman warákár napon. ⁴Kare, wokwaek ono yiráp por pas kumwiamp ke fek te, onomp ninik mek kápae tokwae sámppea, yonkwae touweria ono kápae kare ém méntéiriampon. Ono, yiráp ninik mek kápae sámp mwanapria, am pas kumwi mono. Ono am pas kumwiamp te, ono yumwan nouroup kare namp nkea mérenkria ninampon. ⁿ

Arop námwan kwatae ninik napo, nik mo pwar mwanap kar

⁵Arop ankwapao ninik kápae fárámp mwanap ankank sankorop-pap námp te, mao te onomp ninik mek kápae tokwae kar sámp mono. Kánanke kwarokon. Mao te yumwan yiráp ponankor ninik mek kápae nénk námpon. Ono te kar kárakáre fek sér te monoria namp kwamp, ‘Ankwap fárákapamp ninik mek kápae kánanke sámp nap’rá sénampono. ⁶Yiráp ou mekamp kápae kare arop am takinámp aropan nopok touwe sánk nap te, maomp kwatae niniki námp fek pwi námp támaono. ⁷Aeno yumo ankwap ninikan oukoumwan ninikenke: Yumo maomp kwatae ninik nik mo, pwarará man yonkwae porokwe mwanap te kwapwe kareno. Takria kápae tokwae kar am aropan anámpá papantáno.

ⁱ1:20 Ro 15:18-19; Yé 3:14 ^j1:22 Ro 8:16-17; Ef 1:13-14; 1 Jo 2:27 ^k1:23 Ro 1:9 ^l1:24 1 Pi 5:3 ^m2:1 1 Ko 4:21 ⁿ2:4 2 Ko 7:8-9 ^o2:5 1 Ko 5:1

⁸Aeria maok, ono yumwan kárákáre fek sénae namp te ará: Yumo man oukoumwan aropomp nap man yénkép kipo. ⁹Ono wokwaek am pas kumwiamp te, yumo am aropan mokopia fwapokwap mwanap nke naeria kumwiampon. Yumo te, ankank ponankor ono kumwiamp karwaokria ankank ponankor tére nap ni mo nierá mér naeria niampon. ¹⁰Táte yumo arop ankwapan kwatae ninik nik mo pwar nap te, ono kor nik mo pwar konampon. Aeno kare, ono kare nik mo pwar nanamp ankank yak nánko te, ono Kraiso nke námp fek yumwan yaewour nanampria nik mo pwar nampon. ¹¹Ono am tak namp te apae riteanápe, nomo Satanomp ninik te wae mérámpon. Takria mao nomwan kwekária nomwan kwe-pwarantánoria apápria nampon. ^p

Taitusén nke naerianámp kar

¹²Ono wokwaek taun Troas mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp naeria akwapamp fek te, Tokwae Karao ono tak tére nanamp mwae kup kik-pwararámpon. ¹³Aempan maok, onomp ninik te porokwe fek yak mono. Am te apae riteanápe, ono onomp ankwap-náp Taitusén nke moria nampon. Aeria maok, ono Troas fákáreran pwarará ko-ropea provins Masedonia mekiampon. ^q

Aposel fákáre Kwaromp kárákáre fek yorowar kwe-pwar konap kar

¹⁴Oukoumwan te ono Kwarén 'Ae-sio'rá sénampon. Am te apae riteanápe, Kwaro kápae kare por yinan yaewour nánko, yino Kraisént Satanomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Aeria yinan yaewour nánko, yino Kwaromp kar farákáp nánko, am arop fárákáp Kraisént

mér sámp napon. Aenapo am mér te nánákáre kwapweran ouwiraio kápae kare mwaeak tia akwapránk námp niampon. ^{r15}Tá kare karonó, yinoku támao waeman yankap konap paura nánákáre kwapwe niamp nánko, Kraiso sámpea Kwarén ofa sánk námpon. Am nánákáre te yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnap arop ou mek akwap, te yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnap arop ou mek kuri akwap námpon. ^{s16}Am yaomwi mek pik mwanap mwaeak yakápnap arop fárákápao nunump nap te, arop sumpwi mákare niampria, am támao am fárákápan sumpwi nénk konámpon. Aeno yámar mek pok mwanap mwaeak yakápnap fárákápao nunump nap te yiki yakáp mwanap nánákáre niamp nánko, am támao am fárákápan yiki yak nénk námpon. Wa mokop am tére naenámp fwapwi kare yak námpon? ¹⁷Aeno yumo te wae mérapon: Yino te kápae kare arop am fek ankank ti mwaria, Kwaromp kar farákáp konap niamp te mono. Yino te Kwaro námoku am tére sápeanáno, yae-párák kare térerá tukup námpono. Yino te Kraisént ankárankamp ninik fek, tá Kwaro nke námp fek yae-párák kare kar farákáp konámpon.

'Wourékam kontrakamp tére arop'rá sénámp kar

3 Ae te oukoumwan yino warko yinokump e narek sampok mwanámp nie? Ae te yino arop ankwap fárákápao i konapnámp yino ankár yumwan, yinomp e narek sampokenkria arop ankwap fárákápao yumwan pas kumwi nap sánk námp nie? Tá yumo ankár yinan yaewourrá take pourouráp pas kumwi nap nie? Am te mono. ^{t2}Yinomp e narek sampok mwanap pas

^p2:11 Lu 22:31-32 ^q2:13 Ap 14:27 ^r2:14 Ro 6:17

^s2:15 1 Ko 1:18; 1 Pi 4:11 ^t3:1 Ap 18:27

te yumo kare támaono. Aenapo am pas fekamp kumwi te yinomp ninik mek tank námpon. Arop ponankor am pas nkerá farákápria mér mwanapon. ³Yumo te Kraiso kumwinámp pas érik karaok yakáp napon. Yinomp tére fek Kraiso am pas kumwi námpon. Mao te ing fek kumwi mono. Yiki Yak konámp Kwaromp Spirit fek kumwi námpon. Mao te yumwi worare fek kumwi mono. Mao te aropamp ninik mek kumwi námpono. ^u

⁴Yino am takrá sénámp fi te aráno: Kraiso yino man mér mwanámp papeanáno, yino Kwarén mér kare námpara, yino sérrá: ⁵Kare yinoku te máma tére mwanámp pwi mo námpara, yino te 'Yinoku ankank tére nám'rá sér mono. Kwar ankárankampao saráp yino tére mwanámp fwap pwi pap konámpon. ⁶Mao támao yinan tére mwanámp pwi pap nánko, yino wourékam kontrakamp tére arop yakáp námpon. Am kontrak te lo fekamp kumwi ankank mono. Am te Yiki Kor Spiritamp ankankono. Loamp kumwi te, yumo ankár sumpwi mwana-pan yéncép námpon. Aeno Yiki Kor Spirit te aropan yiki yak sánk konampon. ^v

⁷Yumo ninikenke! Kwaro yumo kárakáre fek lo kumwimp te náráp wae kwapwe méntér koropámpon. Aenko, Mosesomp yimetápok te am wae tákapánko yakea wakmwaek éréképrá akwapámpan maok, Israel fákáre maomp yimetápok nke mwanap pourou mono. Aeno am lo sumpwi konap néncép nám te, am wae kwapwerént takrá koropámpao maok, ^{w8}oukoumwan Kwaro koumteouráp aropan Yiki Kor Spirit néncép naeria tére nám te, am táman kwe-pwararea Kwaromp wae tokwae kar sámp

napon. ^{x9}Am loamp tére te nomwan kotria sérrá, 'Nomo ankár yaomwi mek pik mwanámp'rá sénámpon. Aeno táte maomp tére Kwaromp wae tokwae méntér koropámpan nánko te, koumteouráp aropao Kwaro nke nám fek yae-párák kare arop yakáp nap wakmwaek korop nám te yoporop wae tokwae kar méntér korop námpon. ^{y10}Am loamp téreao sámpá yaknáp wae te oukoumwan am wae te warko yak mo nám niampon. Am te apae riteanápe, máma ankwap Kraiso tére námpao man kwe-pwarará yoporop wae tokwae kari yak námpon. ¹¹Am loamp tére pwar naerianámp te, Kwaromp waerént korop námpon. Aenámpara, am Spiritomp tére yaká yak konámp te, Kwaromp wae tokwae karrápono.

¹²Yino am wae tokwae yinan tokwae kari yaká yak naenámpría mér kareria am táman yépék námpara, apáp mono. Yino ankár érik karaok kar farákáp konámpon. ¹³Yino Mosesomp niamp mono. Israel firao Mosesomp yimetápokamp wae érik éréképrá akwap nánko nkeantánoria waempyam woukoup tenámpono. ¹⁴Aempan maok, am Israel firamp ninik te oukoumwan fákápá yakámpon. Aempara, kápae kare por am fárákap te épi kontrak fekamp karan nkerá farákáp napo maok, am waempyam támao maomp ninik mek nánánkári yakrá koropea oukoumwan námpon. Am aokorop-pwar naenám arop te yak mono. Aenánko oukoumwan Kraisen mér nap fek maok, Kwaro am waempyam aokorop-sir konámpon. ^{z15}Ye! Kápae kare por am fárákap te Mosesomp lo kar nkea farákáp napao, maomp ninik mek waempyam nánkárápá yak nánko koropea oukoumwan napon. ¹⁶Aeno táte

^u3:3 Kis 24:12 ^v3:6 Jo 6:63; Ro 7:6

^w3:9 Ro 3:21 ^z3:14 Ro 11:25

^x3:7 Kis 34:30

^y3:8 Ga 3:2-5

arop kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok akwap naerianánko te, Kwaro am waempyam aokoropá sir konámpon. ^{a17}Mámá yaknám “Tokwae Kar’rá sénám te Spiritono. Táte Tokwae Karamp Spirit arop ankwapént yak nánko te, ankank akwap am aropan nánánkár mono. Mao te anwar kar yak námpon. ^{b18}Tá nomo ponankor nomp yimetápok nánkáráp mwanám ankank yak mono. Aenámpara, Tokwae Karamp wae tokwae nomonámpok korop nám te, nomo te nke konap wunéri kor fekamp waerao arop pourouk akwapá tákap nám niampon. Kápae kare por nomo am wae sámpa wae nánko maok, am waerao nomwan akwap pourourápi pap nánko, nomo te Tokwae Kar námokuráp wunéri niamp fek yakáp námpon. Tokwae Kar mao te Spiritara, tak námpon.

Porokwenám arop ntia Kwaromp kwapwe kare ankankan sénám kar

4 Kwaro yinan aropompia maomp kar farákáp mwanám tére sáp námpara, yino te am térean kokwae mo i konámpono. ²Yino te pwarápae konap kwatae ninik mek yak nám te waeman younkwe mwaek sirari námpon. Yino te kwekár ninik fek paokop mo i konámpono. Yino te Kwaromp kar pwarará akwap kar sér mo i konámpono. Yino te kare kar kar érik farákáp nánko, arop ponankor fwap yinomp ninik youroukoupia yino Kwaro nke nám fek yae-párak kare ninik fek tére nám mér mwanapon. ³Aeno táte ankwap farákap am yino farákáp konám Kwapwe Kare Kar fi mér mo nap te, am farákapamp ninik mek oukoumwan waempyam nánkáráp yak nánko, yaomwi mek pik mwanap mwaeao yakáp napara napon.

⁴Mámá apár mekamp kwekár kwar Satano am Kwarén mér monap arop farákapamp ninik mek te nánánkári fákeyak námpon. Aenángo, Kraisomp Kwapwe Kare Karamp wae yokor nám te, am farákapamp ninik mek akwap naenámp pourou mo námpara, am farákap Kraisén nkea, Kwaro kor take pourouráponorá mér mo napon. ⁵Yino te yinoku i konám ninikan farákáp mo i konámpono. Yino te ‘Krais Jisas támao nomp Tokwae Kar’rá séria, tá yino te Jisasomp e narek sampok mwaria, yiráp tére arop niamp yakáp námpono. ⁶Wokwae kar Kwaro ankank yoronám ke fek mao sérrá, “Kirikip mek wae koropano.” Aerimpan am Kwaromp wae támao koropea yinont yakria yinomp ninik mek am wae tokwae puri yak námpon. Am wae te arakimpon: Yino Jisas Kraisomp yimetápokamp wae tokwae nkea, am fek Kwaromp wae ntia kárakáre tokwae mérámpon. ^c

⁷Aeno yumo nke napo, mámá Kwaromp Kwapwe Kare Kar yino kárakáre mo, arop mwarao sámp-fákeyak nám te, kwar fekamp kárakáre mo faokor konám sopen kwatae mek mani ankank kwapwe kareao tank nám niampon. Aenámpara, arop farákap ponankor am Kwaromp kárakáre tokwae nke mwanapon. Am te yinomp kárakáre mono. ⁸Yinan kápae kare apárok mwaek yinomp pourouk touwe kwatae koropánk námpao maok, yinomp kárakáreran taokarrá pap mwanap pourou mono. Kápae kare ankank yinomp ninik sámpá yampourou námpan maok, yinomp ninik te kwatae akwap mono. ⁹Arop farákap yinan kwatae pap mwaria yérepe napan maok, Kwar te yinan pwar mo i konámpono. Tá arop farákapao yinan fupukrá némpouk épér

^a3:16 Ro 11:23,26

^b3:17 Jo 8:32,36; Ro 8:2; Ga 5:1

^c4:6 Stt 1:3; 1 Pi 2:9

napan maok, am fárakapao ponankor yinan surumpwi kák mono. ¹⁰Yino te kápaé kare por Jisas sumpwi námp niamp take pourouráp yinan kor korop nae-rámponoria niki-samp paokop i konámpon. Aenámpara, Jisasomp yiki yaká yakao kor yinomp pourouk érik yak nánko arop nke konapono. ¹¹Yino te Jisasomp tére námpara, kápaé kare ke fek yino yiki yakáp nánko, arop fárakap yinan tirá wour mwaria koupourou i konapon. Aenapo Jisasomp yiki yakao kor yinomp sumpwi mwanámp pourouk érik yak konámpon. ¹²Aenángo aposel yinan sumpwirao náráp tére konámpan maok, tá am fek Jisasomp yiki yakao yumwan tére námpon.

¹³Yino Jisasén mér námp am ninik te Kwaromp Buk fek sénámp niamp wuri popwar námpon. Mao sérrá, “Ono wae Kwarén mér nampara, ono érik sénampon.” Yino kor wae mér námpara, yino am mér námp érik sér i konámpon. ¹⁴Yino wae arakrá mérámpon: Kwaro Jisas Tokwae Karan fárámpea papámpara, mao yinan kor Jisasént fárámpea papria yinan yumont éréképa akwapea Jisasomp wonae fik pwate nánko, yakáp mwanámpon. ^{d15}Am ankank ponankor yinan korop námp te yumwan yaewour nanampan námpon. Am ninik fek táman Kwaromp aropomp fwap kápaé kare koumteouráp aropan térea wae nánko, am koumteouráp arop fárakap fwap Kwarén fáparák tokwaeria maomp e sakap mwanapono.

Aposel fákáre Kwarén méria kárakáre sámpnap kar

¹⁶Nomo te am Kwaro kwapwe kare tére námp táman ninikria Kwaromp tére te poporokweria pwar mo, kárakáre

fek tére konámpono. Tá kare nomp pourou te kwatae akwap naeria námpan maok, wampweno. Yinomp waemp te kumur méntép ninik wourékam sámp konámpono. ¹⁷Am te ará: Mámá touwe yinan korop námp te kánanke kwarokria, am te fae tákáre ke fek saráp yak námpon. Aeno ami námp fek nopok nánkár wakmwaek te, yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp yaká yak naenámp sámp mwanámpon. Am kwapwe kare tank yámar mek sámp mwanámp te, mámá touwe sámp námp táman kámákár kare akwap námpon. ^{e18}Tá nomo te ankank yi fek nke námp táman tokoreyakáp mo i konámpono. Nomo te ankank nomo yi fek nke mo i konámpan kárakáre fek tokore yakáp i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo yi fek nkenámp ankank te fae tákáre ke fek saráp yak naenámp. Aeno am kwapwe kare ankank nomo yi fek nke mwanámp pourou mo námp te, am te yaká yak naenámpara, nomo am táman saráp tokore yakáp námpono. ^f

Apárok yakápnap ntia yámar mek yakáp mwanámp kar

5 Nomo wae takrá mér námp te ará: Mámá sákae nomo am mek yakáp námp am turupwi nánko te, nomo waeman nap kwapwe kare Kwaro nomwan sámp naerianámp yak námpon. Am te aropao yae fek ti moi naponno. Am te yámar mek yakria ankár taki yaká yak naenámp. ^{g2}Nomo oukoumwan mámá nap mek yakáp námp fek te, nomp am nap yámar mek yak námmp táman sámp mwar karrá éménkrá yakáp námpon. Am yámar mek yaknámmp nap te waempyamnámmp nomp pourouk oupoupouri yak naenámp. ^{h3}Am te apae riteanápe

^d4:14 Ro 8:11; 1 Te 4:14 ^e4:17 Ro 17-18 ^f4:18 Hi 11:1-3

^g5:1 1 Ko 15:47-49 ^h5:2 Ro 8:23

Kwaro am nomp pourouk yirimp tenánko te, nomo pourou mwar yakáp mono. ⁴Ye, kare, nomo oukoumwan mámá sákae mek yakáprá touwe sámprá éménkrá yakáp námpon. Am te apae nomp épi pourou man pwar mwarra sénámpanápe mono. Nomo te wourékam pourouan waempyam wourékamnám sámpea mámá sumpwi mwanám pourouk yirimp nánko, mao fwap yiki yak kare sámpanoria námpon. ¹⁵Kwaro námoku nomwan am yiki yak sám mwanapria nánapi pwararea, mao nomwan Yiki Kor Spirit wae sáp námpon. Yiki Kor Spirit am te ankank Kwaro nomwan wakmwaek sáp naenám yak nánko, manénkir sápnám ankankono. Waeman kare karonu, mao fwap nomwan ankár ponankor ti-sáp naenám mérámpon. ^j

⁶Ae naenámpara, am támao kápae kare por nomwan ninik kárakáre sáp konámpon. Nomo te wae mér, oukoumwan nomp pourou kare fek yakápnám ke fek te, Tokwae Karént maomp némpouk yakáp mono. ⁷Nomo oukoumwan man mér nám fek saráp paokop námpon. Nomo te man oukoumwan nke mono. ^{k8}Aeno ono wae sénampon: Nomp ninik am fek táman warákárrá kárakáre yakria, nomo mámá pourou mapek pwarará poka Tokwae Karént mao yaknám némpouk yakáp nánko, am te nomp némp kare yakano kar námpon. ¹⁹Aenámpan maok, wampweno. Nomo apae némpouk yakáp nám kápae kare por nomo ninik kárakáre fek yakáprá, Tokwae Karao warákárnám ninik fek tére konámpon. ¹⁰Am te apae riteanápe, nomo wae mér, nomo ponankor te Kraiso kot nám fek nomo tukup mwanámpono. Aeria táte nomo oukoumwan pourou yiki yakáp nám

fek kwatae niniki nám, tá kwapwe kare niniki nám, am ankank ponankor nomo ankákáránk am takinámp puri fek nopok sám mwanámpon. ^m

Nomo arop fárakap Kwarént nouroup mwanap yaewour mwanám kar

¹¹Yino Kwaro nomwan takrá youroukoup naenámpan ninikia apáp námpara, yino arop fárakapan, Kwarént mérenkria maomp ninik mek kékéménk námpon. Aenámpan maok, Kwaro nke nám fek te yino wae kwataenám ninik fek tére mono. Yinomp ninik ponankor te Kwaro wae méri yak námpon. Onomp ninik te, yumo kor yinan, yae-párak kare tére naponorá ninikenkria nampon. ¹²Mámá kar te yino yinokump eran sakap nánko, yumo yinan kwapwe kare aroprá ninikenkria kar porokwerá sér mono. Yinomp kwapwe kare ninikan warákárenkria, mámá kar kumwi námpono. Yinomp ninik te yumo fwap arop fárakap pourou mwar táman warákárria aropamp ninik younkoupia warákár mo i konap arop fárakapamp kar pwarokwaprá sér mwanapria námpon. ¹³Táte kare, yinan 'Épépérép nap'rá sénapan maok, wampweno. Yino te Kwaromp tére námpan maok, yino arop nke nap fek épépérép niamp námpono. Aeno táte yino yae-párak ninik fek tére nám te, am támao yumwan yaewour naenámpria námpon. ¹⁴Am te apae riteanápe, Kraiso yonkwae touwerao yinan tére mek kákea poukwapá akwap nánko tére námpon. Yino waeman énoukoupia wuri nkea wae mér námpon: Arop ankáránkampao nomwan ponankor ér-pwarará sumpwi námpon. Am takinámp támao maok, waeman nomo

ⁱ5:4 1 Ko 15:53

^j5:5 Ro 8:16,23

^k5:7 Hi 11:13-14

^l5:8 Fl 1:23

^m5:10 Ro 2:16

ponankor mént koumpea sumpwi námp niampono. ¹⁵ Mao taki námp támao yiki yak sámprámp arop nomwan yaewour námpara, warko nomoku nomp ninik fek paokop mono. Nomo ankár am arop nomwan ér-pwarará sumpwia warko fárámp námp, man saráp ninikrá paokop mwanámpon. ⁿ

¹⁶ Aeria maok, nomo Kristen yakáprá koroea oukoumwan námp te, warko épi ninikaokria arop ankwapaonap ninik youroukoup mo i konámpono. Tá kare nomo wokwaek te épi ninikaokria Krai-somp ninikan takrá youroukoupimpono. Aeno oukoumwan te yino man take ninik fek youroukoup mo i konámpono. ¹⁷ Aenámpara, arop ankwap Kraisént koumpá yak námp te, Kwaro man wourékam kare yoroi páte nánko yak námpon. Yumo fwapi wawenk: Oukoumwan te épi ninik fek paokop i konap te wae ponankor pwate nánko, wourékam ninik fek paokop mwanapao wae korop námpon. ^o

¹⁸ Kwaro námoku nomp am ankank ponankor yoroi námpon. Wokwaek nomo te maomp yopor arop yakámpiman maok, Krai-somp tére fek mao yinan méntér nouroupi yakáp mwanámp nánapi pwara námpon. Aeria mao yinan man yaewourrá yopornap arop tirá méntér nourouprá párapok mwanámp tére sámp námpon. ^{p19} Yino sénámp kar te ará: Kwaro waeman Krai-somp tére fek ponankor aropan tére nánko, yopor i konap sirarea méntér nouroup naponno. Aenámpara, mao te am aropoinap kwatae ninik ponankor warko ninik mo, pwar námpon. Tá mao aposel yinan, am yopor nap pwarará man nouroupi yakápnap kar farákápenkria tére sámp námpon. ^{q20} Aenámpara, yino Krai-somp

top kor fekamp kar sámpeanámpan farákámp námpon. Am te ará: Kwaro námoku kápae kare aropan yinomp top kor feknámp wumwi námpon. Yino Krai-somp námokuráp karan ponankor aropan farákámpria yino am farákapan arakrá sér: ‘Yumo ankár Kwarén yopornap ninik pwarará mént nouroupi yakápenk’rá sér i konámpono. ²¹ Krai-somp te kwatae ninik mo i konámpan maok, Kwaro nomwan yaewour naerianámp kwamp, nomp kwatae ninik tia maomp pourouk koupoukarrá yurumuntukia pwate nánko, mao kwatae ninikinámp arop niampi námpon. Kwaro am takimp te, nomo fwap Kraisént yakáp nánko, maomp kárakáre fek nomo fwap Kwaromp yae-párak kare koumteouráp arop yakáp mwanapria nimpon. ^r

6 Yino te Kwarént téreteria yino yumwan kar kárakáre fek arakrá sénámpon: Yumo wae Kwaromp aropomp sámp naponno. Takria yumo am maomp aropomp kwaporok pwar mwanape. ² Kwaro náráp Buk fek sérrá, “Onoku papnamp ke fek táman ono waráp kar wawia amwan fwapokwap nampon. Am ke fek táman ono waráp koupoute kar wawia, amwan yaewouri nampono.” Wawenk! Oukoumwan saráp Kwaro nomwan yaewour naenámp ke támaono. Oukoumwan te Kwaro nomwan warko érékép naenámp yaenono. ^s

Aposel fákáre Kwaromp tére nap fek touwe sámpap kar

³ Yino te arop fárakapao yino tére námpan wouroump-sér te monoria námpara, yino te arop ankwapan kwatae ninik fek akwap naenámp ankank fek téreantánoria mér kar i konámpon.

ⁿ5:15 Ro 14:7-8 ^o5:17 Jo 3:3 ^p5:18 Ro 5:10 ^q5:19 Kl 1:19-20

^r5:21 Hi 4:15; 7:25-26 ^s6:2 Ais 49:8; Lu 4:19-21

⁴ Yino te Kwaromp tére arop yakáp nám-para, kápae kare por yinomp kwapwe kare ninik, ponankor aropan arakrá yénkép konámpon: Yino te nkwakwe make kar ntia touwe yinomp pourouk koroprá, yinan sámpá yampourou nám-pan kor, kárakáre kare fek fokouri yakáp i konámpon. ⁵ Arop fárakap yinan fupukrá fápákamánkrá kák napon. Yopor arop fákáre te yinan wouroump-séria ti-yérépe napon. Yino te térea wae námpon. Yino te kumuruk yérékria fwapi pamp moria, mwae touwe yakáp i konámpon. ⁶ Aenámpan maok, yino te yiki kare ninikrá kwapwe kare yonkwae kour sámp-fákeyakáp i konámpon. Yino koupour kar yopor mo i konámpon. Yino te arop fárakapan yae-párak yaewour i konámpon. Yino te Yiki Kor Spiritamp kárakáre sámp konámpono. Yino te arop ankwapan nouroup i konap ninikan saráp tére konámpon. ⁷ Yino te kare kar karan fárakáp konámpono. Yino te Kwaromp kárakáre fek tére konámpono. Yino sampnám yae-párak kare ninik te yorowar i konap ankankan ankwap yankopampor yae-párak mwæk samp, ankwap kwe-pwarampor yae-mánkwan mwæk samp konap niamp fek, am fek táman yorowarria Kwaromp tére námpon.

⁸ Arop ankwap fárakap te yinomp e narek sampok konapan maok, ankwap fárakap te nopok yinomp e apárok sampik konapon. Ankwap fárakap te yinomp younkwe mwæk kar kwatae sérar napan maok, ankwap fárakap te arop ankwap fárakapan sérarrá yinan ‘Mao te kwapwe kare ninik naponó’rá sérar i konapon. Arop ankwap fárakapamp ninik te, yinan, kwékár sér i konap aropan mpwe napan maok mono, yino te kare kar karan saráp sér i konámpon. ⁹ Arop yinan mér nám yak mo ni-

ampan maok, kápae kare arop yinan wae mérapon. Yino te arop sumpwi mwari-anám niamp maok, mono. Yino oukoumwan yiki yakáp námpon. Aropao yinan touwe kwatae sáp napan maok, yinan sumpwi fupukrá kák mono. ¹⁰ Yino te ninik mek kápae tokwae sámp nám niamp maok, wampweno. Yino te warákár saráp yakáp i konámpon. Yino te pourou fekamp ankank ponankor mo kare yakáp námpan maok, wampweno. Yino Spiritamp ponankor ankank kápae kare aropan nénk nánko, kápae kare ankankráp arop niampi yakáp napon. Yino te pourou fekamp ankank mo nám-pao maok, wampweno. Yino Spiritamp kápae kare ankank sámp námpon. ^v

¹¹ Korin fákáre, yumwan yino yinomp ninik ponankor érik farákarrá séreano. Tá yino te yumwan nouroup kare námpon. ¹² Yino yumwan nouroup mwanám ninik te sérémékéri fákeyakáp mono. Yino yumwan nouroup kare námpon. Aenámpan maok, yumoku támao yiráp nouroup mwanap ninik nánánkári fákeyakáp napo, nomo ankárankamp ninik fek yakáp mo námpon. ¹³ Ono oukoumwan te yumwan naropwaro náráp tárápuan sér i konám niamp fek arakrá sénaeria nampon: Yumo am yino i konám ninikan nopok yinan sáp mwaria te, yumo kor ankár yinan ponankor nouroup kar kipo.

‘Nomo te Kwaromp Yiki Kor Nap’rá sénámp kar

¹⁴ Kristen mo, amwar yakáp nap arop te mwar pourourápara, yumo te am fárakapént paokopria maonap ninik am fárakapan yaewouri kwapon! Mokopia yae-párak kare ninik ntia lo ták-sir konap ninik am anánkaopwe fwap tapokwaprá tére nenepon?

Wae te mokopia fwap kirikipént tapokwap naenámpon. ^{w15}Ae te Kraís Satanént nourouprá yak námp nie? Mokopia Kwarén mérnáp arop, tá mér monap arop am anánkaopwe fwap ankáránkamp pourouráp ninik sámp nenepón? ¹⁶Mokopia nomo Kwaromp nap ntia kwekár kwarén lotu i konap nap ankáránkamp mek tapokwap mwanámpon? Yumo te wae mérapon: Nomo támao nomo yiki yak konám Kwaromp yiki kor napara, wokwaek Kwaro nomwan ninikia arakrá sérimpon:

“Ono am fárákapént yakria am fárákapamp ou mek yárák nanampon.

Tá ono am fárákapamp Kwar yak nanko, am fárákap onomp firáp kourmteouráp arop

yakáp mwanapon.” ^x

¹⁷Aeria Tokwae Karao Kristen moyakápnáp arop fárákapán ninikia ankwap kar sérrá,

“Yumo te ankár am fárákapán pwarará tukupea

ankwap fek yakáp kipo.

Tá yumo Kwaro nke námp fek oumnámpank sámp kwaponó.

Aenapo maok,

onoku támao ono yumwan éréképea, ^y

¹⁸ono yiráp naropwar yak nanko, tá yumo onomp tárápu yakáp mwanapon.’

Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karao

arakrá sénámpon.” ^z

7 Ononamp fákáre, nomo te Kwaro kar kárákáre pap námp te wae sámp námpon. Aenámpara, nomo ankár nomp pourou ntia wunéri mekamp oum ponankor tirá éperia yiki kare yakáp mwanámpon. Tá nomo ankár Kwarén

apápia, maomp yae ankore mek yiki kare ninikaok kar saráp yakáp mwaro. ^a

Korin fákáre kwatae ninik younkwe sinapo Polo warákárnámpan kar

²Yino te arop ankwapan kwatae pap mo i konámpono. Yino te ankwap sámpá yampourou mono. Yino te arop ankwapan kwekária maomp ankank pouroukoup moi námpon. Ae konámpara, yumo te ankár yinan nouroup kar kip. ³Ono takrá sénamp te, yumo pwarápa mwanap karan sér mono. Ono wae arakrá séri nampon: Yino te yumwan pwar mono. Nomo sumpwi, tá nomo yiki yakáp námpan kor, wampweno. Yino te yumwan oukoumwan warákárrá yakáp námpon. ⁴Yumo yae-párak kare paokop napan wae mér kareria, yumwan warákár tokwae nampon. Kápae kare ninik kápae yinan korop námpan kor, ono yumwan níkia kárákáre sámpeyakrá ono warákára wae nampon.

⁵Yino wokwaek koropea Masedonia mekánko maok, ampok kor yinomp pourou te anepér kánanke sámp mono. Yinan nkwakwe make kápae tokwae koropámpono. Yino arop ankwap fárákapént kar yorowaria yinomp ninik te apáp tirink. ⁶Aempan maok, Kwar te arop ninik mek kápae fárámpá yaknámpan aropan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpao, mao Taitusén yinonámpank sámp-kérép nánko korop námpan, am támao yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. ^{b7}Am támao saráp Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp mono. Yumo manénkir Taitusomp ninik mek yaewouria kárákáre sánk nap, mao am kar yinan koropá farákáp nánko, am táman Kwaro yinomp ninik mek kor

^w6:14 Ef 5:7-11 ^x6:16 1 Ko 3:16 ^y6:17 Ais 52:11 ^z6:18 Hos 1:10

^a7:1 1 Jo 3:3 ^b7:6 2 Ko 1:3-4

yaewouria kárakáre ti-sáp námpon. Taitus yinan sérrá, ‘Yumo onan nke mwar kar’rá yonkwae touwe tokwaeria onont ankáránkamp ninik fek yakáp mwar karrá yakáp nap, táman ono warákára wae nampon.

⁸Ono wae mér, onomp pas te yiráp ninik mek ninik tokwae sánk námpan maok, am támán ninik tokwae mono. Kare, wokwaek te ono ninik tokwaeampan maok, oukoumwan te mono. Ono wae mérampon: Am pas yiráp ninik mek ninik tokwae sánk nánko, yumo pwarápa napan maok, am te fae tákáre ke fek saráp námpono.

⁹Aeno oukoumwan te ono warákár nampon. Ono te yumo ninik tokwae napan warákár mono. Ono warákár namp te, yumo ninik tokwaeria kwatae ninik younkwe mwaek sinapan warákár nampon. Ono wae mérampon: Kwaro námoku yumwan am ninik tokwae sánk námpara, yinomp kar te yumwan kánanke sámpá yampourou naenámp pourou mono. ¹⁰Ninik tokwae ntia pwarápa Kwaro ninik mek pap námp am támao nánko, arop nomo kwatae ninik younkwek pwarará Kwaronámpok tukup konámpono. Tá am ninik fek táman Kwaro nomwan warko érékép konámpon. Aenámpara, nomo te am kwatae ninik pwar mwanámp ninik tokwae táman ninikrá yonkwae touwe mono. Aeno aropao apárokamp ninik tokwaeria pwarápa sámp námp te, am támao akwapea sumpwi mwanap sankoropá pap konámpon. ¹¹Yumo te ankár fwapia ninik kipo: Am ninik kápa Kwaro yumwan sánk námp te, mao yiráp ninik mek nkwaekwe make kwapwe kare ninik kák námpon: Yumo onomp pas sámp nap te, koupour kar am aropan fwapokwapia yumo, yino te monoria yénkép napon. Mao yumwan

takenkrianánko, am kwatae ninikinámp aropan yoporia, warko am kwatae ninik arákarrá koropantá apáp naponno. Yiráp ninik te yinan nke mwaria yonkwae touweria maok, yumo kárakáre fek am kwatae ninikinámp aropan fwapokwap naponno. Yumo ponankor am aropamp kwatae ninik fwapokwap nap tére mek te yumoku kare kwatae ninik yak mo námp érik yénkép námpon.

¹²Ono wokwaek, yiráp por am pas kumwiampan maok, am kwatae ninikinámp aropamp ninikan fwapokwap nae ninikia kumwi mono. Tá ono am aropao arop ankwapamp ninik kwatae papnámp arop man ninikria kumwi mono. Ono warákár namp te, yiráp kwapwe kare ninik érik karaok farákár nánko, Kwaro yumo yinan warákár tokwae nap mér namp yumo kor mér mwanapon. Aeria am fi kor fek táman mamá pas kumwi nampon. ¹³Oukoumwan te yiráp amnap ninik támao yinomp ninik mek yonkwae porokwe sámp nánko porokwe fek yakápria warákár námpon.

Aenámpan maok, yinomp ninik mwar porokwe fek yak mono, yumo ponankor Taitusomp ninik mek yonkwae porokwe sánk napo, maomp ninik wae kwapwe kare námpon. Yino am táman nkea yino kor warákár tokwae námpon. ¹⁴Wokwaek ono Taitus nkemp fek yiráp e narek sampokamp te, ono am kar sériamp táman pwarápa sámp mono. Kápa kare kar yumwan farákáp konámp te waeman kare karonno. Aempnámp taknámp yino Taitus nke námp fek yiráp e narek sampok námp am karao kor am kar te waeman kare karonno. ¹⁵Taitus yumonapok akwap nánko, yumo apáp tirinkrá kour me woukouria maok, yumo man warámpea yumo ponankor maomp karwaoki naponno. Mao am táman oukoumwan ninikria, maomp

ninik yumwan aropomp kare námpono. ¹⁶Oukoumwan ono warákár kare namp te, am te apae riteanápe ono wae arakrá mér nampon: Yumo te waeman yae-párák kare ninikaok tukup mwaria napon.

Kristen fákáre ankwap Kristen fákárean yaewour nap kar

8 Ononamp fákáre, yino te Kwaro Provins Masedonia mekamp sios fákáreran aropomp tokwae sánkámpan yumwan sér mwarianeano. ^{d2}Am fárákapamp ninik mek kápae tokwae korop námpan maok, am fárákapamp ninik mokop nap nke naeria námpon. Tá am ke fek te am fárákap ankank mo napao maok, am te wampwenoria, am fárákap énéni warákár tokwae napon. Aeria maok, am fárákap te ankwap Kristen fákáreran ninikria kápae kare maniráp ankank nénk mwanámpria koupoukour napon. ³Ono wae mér nampan érik sénampon: Am fárákap te námokuráp ninikaokria am mani papapono. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi nánko, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi námp te, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. ⁴Am fárákap te yinan ‘Yumo takenk’rá sénapo, ankwap siosént téreteria Judia mekamp Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwaria kárákarea waeapon. ^{e5}Wokwaek te yino arakrá ninik: Am fárákap wae mani ankwapmwaek nénk mwarea napon. Aerimpan maok, am fárákap te am kámákarea tukup napon. Manénkir te námoku támao Kwarén ponankor sánkea maok, mao Kwaromp ninikaokria námoku támao yinan kor ponankor sáp napon.

⁶Wokwaek Taituso am arop aropomp mwanap tére yumo ou mek térempan yino, ankár warko arákarrá akwapá térea pwaranoria kárákare námpon. ⁷Ankank ponankor te yumo kwapwe kare ninik fek kámákár napon. Yumo te Kwarén mér kárákáreria am mér nap érik farákáp konapon. Yumo te waeman mér kápae kare napara, yumo Kwaromp tére mwaria warákarrá tére napon. Tá yumo yinan kor warákár kare napon. Táte taknámp oukoumwan kor yumo ankár am aropomp mwanap tére te kwapwe kare ninik fek téreteria kámákár tukup kipo. ^f

⁸Ono te yumwan lo sánk mono. Ono párák karan ‘Arak kip’rá sénamp te, ankwap fárákapao am tére yae-párák tére mwaria napan, am ninik fek táman yiráp ankwapan aropomp nap te, tokwae kar ankank nie nke naeria nampon. ⁹Yumo te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp aropomp te waeman mérapon. Mao te waeman ankank kápaerápao maok, yumwan yaewour nanampria te, ankank moráp arop niampimpon. Tá mao ankank moráp arop niamp yak námp te, támao yumwan yaewouránko, yámar mekamp kápae kare ankank ti mwanapria nimpon. ⁸

¹⁰Am te yumwan yaewour kwapwenámp ninikan yumwan érik sénae rampon. Ankwap yopwar fek yumomékir ankwap siosén yaewour mwanap am mani ankank koupoukournap tére fi yokoria yumomékir takrá tére mwaria warákár tokwae napon. Taki napara, yumo ankár takrá térea pwar kipo. ¹¹Oukoumwan te yumo fwap térerá tukupea pwar mwanap te kwapwe kareno. Wokwaek yumo am tére koupour kar tére mwaria wae napara, tá taknámp oukoumwan koupour yiráp ankanként puri fek

^d8:1 Ro 15:26

^e8:4 1 Ko 16:2

^f8:7 2 Ko 9:8

⁸8:9 Mt 8:20; Fl 2:6-7

térea pwar mwanapon. ¹²Táte arop ankank nénk mwaria warákár napo te, Kwaro kor am ninik táman warákár tokwae konámpon. Kwar te arop mao fákeyaknámpon ankankan nkea maomp ninikan saráp youroukoup i konámpon. Aeno mao te aropao monámpon ankankan ‘Sápaé’rá ninik mo i konámpon. ^h

¹³Ono te ‘Yumo kápae tokwae sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákáp kánanke sámpenk’ ria sér mono. Ono warákár namp te, yumo ponankor ankwap fárákapént puri fek yakápenkria nampon. ¹⁴Oukoumwan má ke fek te yiráp kápae kare ankank fwap ankank monap aropan pwi pap naenámpon. Tá wakmwae k yumo ankank mo napo kor, mao ankank kápae kareria te fwap nopok yumwan pwi pap mwanapon. Takria maok, yumo nonopokria ponankor ankárankamp puri fekamp ninik fekria kwapwe kare yakáp mwanapon. ¹⁵Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niampon:

“Arop fir mana kápae kare sámpea te, ponankor fári pwar námpon te ankwap tank mono.

Tá arop kánanke sámpea fánámpao maok,

maomp yare mek wae pwi námpon.” ^j

Taitus Korin mek akwapá yaewournámpon kar

¹⁶Ono Kwarén ‘Aesio’rá sénámp te mao Taitusomp ninik mek tére nánko, maomp ninik te yinomp ninik niampria, yumwan yaewour naeria warákár tokwae námpan nampon. ¹⁷Mao wae yino sénámpaok námpan maok, mao námoku kor am tére naeria warákár námpana, mao námokuráp ninik fek yumonapok akwap námpon. ¹⁸Tá yino yinomp ankwapnáp ankárank Taitusént akwapanoria sámp-kérépreano. Am arop te

sios mek Kwapwe Kare Kar farákáp konámpon eráp aropono. ¹⁹Tá am támao mwar mono. Sios fákárerao man yinont yárakrá am arop aropompria, mani koupoukour konap tére yaewour naenámpan pap naponno. Yino am tére tak námpon te Tokwae Karamp eran saráp sakapria, arop fárákapan yénkép nánko, mao wae fwap yino am tére mwanámpanria warákár námpon mér mwanapria námpon.

²⁰⁻²¹Yino te Kwaro nke námpon fek saráp kwapwe kare ninik mwaria mono, ankár arop nke nap fek méntér kwapwe kare ninik mwarianámpon. Táte yino arop ankwapao yino mani taokeyakáp námpon fek yinan kar kwatae sér te monoria námpon. Aeria námpon kwamp, yino yinomp ankwapnáp méntér sámp-kérépreano.

²²Tá yino yinomp ankwapnáp ankwap am arop yaworént sámp-kérépreano. Kápae kare por yino wae mokopon nke mwaria, nkwakwe make tére mek pap tea nke nánko, mao fwap tére kárakáre konámponno. Mao arakrá mér kare námpon: Yumo man kwapwe kare ninik mwanap mér kare námpon, mao am tére naeria kárakárea wae námpon. ²³Yumo Taitusén te wae mérapono: Mao te onont fearámpea onomp ankárankamp tére-ria yumwan yaewour i konempon. Tá Taitusén ankwapnáp yawor te yumo fwap arakrá mér kipo: Am yawor te sios fákáreamp tére arop yakria am arop yawor tére nep fek, Kraisomp e narek sampok konepono. ²⁴Tak nepara, yumo te ankár yiráp aropomp am arop yininkaopweran yénkép kipo. Aenapo maok, am aropan sámp-kérépnasios fákáre yiráp aropomp mér karia am fárákap yino yiráp térean warákár námpon am te kwaporok mwar táman

^h8:12 Mk 12:43 ⁱ8:14 2 Ko 9:12 ^j8:15 Kis 16:18

warákár mono, waeman kare karnámp nke mwanapono. ^k

Ankank monap Kristenan yaewournámp kar

9 Yumo te, Judia mekamp Kwaromp kounteouráp aropan yaewour mwanámpria koupoukouranap mani te wae mér napon. Aenapara, ono te am ankank táman kar tokwaeri kumwi mono. ¹² Ono wae mérampon: Yiráp ninik te am ankwap fárákapan yaewour mwanap tére nap táman kápae kare por ono yiráp e Masedonia fákáreao wa nap fek narek sampok konampono. Ono am fárákapan arakrá séri nampono: “Ankwap yopwar fek Akaia fákárerao am tére mwaria nánapiapono.” Tá arop fárákapano yumo am tére mwaria ninik kárákáre nap kar wae waria, tá am támao Masedonia fákáre kápae kare maomp ninik mek kor tak mwanap ninik sámp napono. ³ Aeno onomp ninik te yino yiráp e narek sampok námp kwaporok kar mwar saráp niampi akwap te monoria námpon. Kwapwe kare te yumo ankár yumwan séri nampnámp taknámp ankár nánapi yakáp kipo. Ono am táman ninik nampara, ono yumonapok onomp ankwapnáp fákáre tirá kérép nampono. ⁴ Yino te, yumo waeman am ankank nénk mwanámpria nánapi pap naponoria mér kare námpon. Aenámpara, takria Masedonia ankwap fákáre onont tukupea yumwan nke napo, yumo nánap moi tenapo, yino pwarápaie sámp nánko, yumo kor pwarápaie tokwaeantánorá ninik nampon. ⁵ Aenampara, onomp ninik te ono ankár onomp ankwapyaenáp fákárean sénanko, yumonapok meki tukupea yumwan yaewourapo maok, yumo ankank monap Kristenampor

nénk mwanámprianap ankank nánap mwanapono. Aea napo maok, yino koropá nke nánko, yumo wae nánapia pátea sánk mwaria warákár nap nke mwanámpmon. Apae yino yiráp maniráp ankankan pouroukoup mwaria nikir námpanápe.

⁶ Yumo te aran fwapia ninik kip. Arop yopwar kánanke fek yoroianámp te, firan kor kánanke fek sámp konámpon. Tá arop yopwar tokwae yoroianámp te firan kor tokwae kar toupour i konámpon. ^{m7} Aenámpara, yumo ponankor ankákárank ankár yumokuráp ninik mek fwapia ninikia pwatea maok, am ninikaok táman ankank nénk kipo. Takria arop ankárankampao námwan ankwapao ‘Sánkae’ ria fopwaok nánko, sánk namprá ninik naeane. Take ninik fekamp ankank nénk te kwataeno. Kwar te arop námokuráp ninik fek nénk naeria warákárria nénknámp aropan warákár konámpon. ⁸ Kwar te mao fwap yumwan nopok kor nénk nánko, yumwan fwap ankank kápae karea top koupour naenámpon. Takria maok, kápae kare ke fek yumo ankank wae pwi yak nánko, tá yumo waeman kápae kare ankank fek kwapwe kare tére mwanap ponankor pwi yak naenámpon. ⁹ Kwaromp Buk fek am ninik táman arakrá sénámpon:

“Am arop ankank monap arop fárákapan kápae kare ankank nénk konampono. Aenánko, Kwaro maomp yae-párak kare ninikan te nkeaka, nopok maomp e niki-samp yak naenámpon.” ⁿ

¹⁰ Kwaro aropan yoro mwanap ankankou nénkea, mao nkwaekwe make fir arop ponankor fépér mwanap nénk konámpono. Ae konámpara, Kwaro yumwan fwap kápae kare ankank nénk

^k8:24 2 Ko 7:13-14

^{l9:1} 2 Ko 8:1-7

^{m9:6} Snd 11:24

^{n9:9} Sng 112:9

nánko, yumoku fwap pwiria Kristen ankwap fárákapan kor ankwapmwaek nénk mwanapon. Tak napo maok, yiráp ankank kápae kare nénk konap kwapwe kare ninikao kor aropao ankankou yoroi tenapo, wakmwaek fir karea wae konámp niamp taknámp naenámp. ^{o11} Kwaro yumwan apae-apae mwaeknámp ankank kápae kare nénk námpara, yumo fwap yiráp ankwapyaenápn ankank kápae kare nénk saráp yakáp mwanapon. Aenapo, yino yumoinap ankank nénk nánko, am koumteouráp arop yumonap ankank tiria Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanapon.

¹² Yumo takrá Kwaromp koumteouráp aropan yaewournap tére támao yumo am fárákap ankank mo nap waeman pwirá kák napo, am fárákapao Kwarén aesiorá fáparáka wae mwanapon. ¹³ Am tére yumo nomp ankwapyaenápn fárákapan yaewour napo maok, yiráp kwapwe kare ninik érik farákár naenámp. Nomp ankwapyaenápn wae mér, yumo te Kwaromp Kwapwe Kare Kar érik farákápea, ampaok yae-párak kare tukup naponrá ninik napon. Tá am fárákapao yumo man mani tokwae nénkria, ponankor ankwap fárákapan kor nénk napo, am fárákap am nkea Kwaromp e sakap mwanapon. ¹⁴ Aeria am fárákap wae mér, Kwaromp aropomp te yumwan tokwae kari yak námpon. Aeria maok, yumwan warákár tokwaeria mao Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap mwanapon. ¹⁵ Am Kwaro nomwan kwaporok ti-sáp námp te yoporop tokwae karara, nomo te kar fek farákápn mwanámp pourou mono. Nomo am tak námp táman Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro.

Polo mao tére námp wouroump sénapo, nopok sérinámp kar

10 Yumo ankwap fárákap te kwekárá ono i konampan arakrá sér, “Mao te nomont wonae fik yak námp fek saráp, námoku te apápnámp aropao i konámp niamp apárok anámpea porokwe fek yak námpao maok, panek yak námp fek te, nomwan kar kárákáre fek sér i konámpon.” Aerá sénapan maok, ono Pol onomp ninik te, Kraiso námokuráp ninik apárok sámp-anámprá arop fárákapan porokwe fekinámp ninik aran yumwan ono sénanamp kar ‘Fwapi ninikenk’ ria sénampon. ^{p2} Ono yumwan arakrá sénampon: Nánkár ono yumonapok korop nanko te, takria ono yumwan kar kárákáre fek sérantá ankár fwapia mér kipo. Aeno onomp ninik te arop ankwap fárákap yinan, mao te apárokamp ninik fek paokop naponrá niniknap arop fárákapan fwap kar kárákáre fek sénanampono. ^{q3} Tá kare, yino te apárokamp arop puri fek yakáp námpao maok, apárokamp aropao yorowar i konap ninik niamp fek yorowar mo i konámpon. ⁴ Yorowar i konap ankank ponankor yino samp námp te, mámá apár mekamp ankank mono. Am te yopor arop Satanomp kárákáre kor yár pápárámp naenámp Kwaromp kárákáreráp ankankono. ^{r5} Yino te arop fárákapao Kwarén mér mwaria napan, nánánkári fákeyaknámp nkwakwe make ninik, tá kwekár kar, aran apárok nérrá kák konámpono. Tá yino, arop fárákap Kraisomp ninikaok tukupanáponoria, am fárákapamp ninik kákari samp-tukup konámpono. ⁶ Tá yino yumwan yépék námpon. Táte yumo yino sénámp kápae kare kar

^{o9:10} Ais 55:10; Hos 10:2 ^{p10:1} 1 Ko 2:3 ^{q10:2} 1 Ko 4:21

^{r10:4} Ef 6:13-17

mántwaok napo te, yino kar ták-pwar konap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénk mwaria nánap námpon.

⁷Yumo ankár am ankank nke nap am fwapia youroukoup kipo. Táte arop ankwap, námo te Kraisomp kare arop yak nampria námmp kwamp te, mao ankár námokuráp ninik fek arakrá ninik kuno: Mao námoku Kraisomp arop yak námpan nánko te, yino kor mao niamp Kraisomp aropono. ⁸Tokwae Karao yinan am tére mwanám kárakáre sápnámmp te, yino yiráp mérnáp kárakáre sánk mwanámpani námpon. Am te yumwan kwatae pap mwaria mono. Táte ono yinokump eran saráp am tére námmp fek kánanke warákár-sérria te, ono am fek pwarápaie sámp mono. ⁹Aeno onomp ninik te yumo, yinan apáp sáприя kumwinamp pasan mpwe ninik te monoria nampon. ¹⁰Tá kare, arop ankwap fárákap onan takrá sér i konapono, “Ye! Maomp pas fek te nkwakwe make kárakáre kor kar sénám-pao maok, mao námoku kare korop nánko, nomo maomp pourou kare nke námmp te kárakáre moria, tá maomp kar farákáp konap ninikan kor mér mo námmp niamp námpon.” ^{s11}Arop fárákap take pourouráp kar sér i konap te, am fárákap fwapia ninikia arakrá mér mwanapon: Yino panek yakápra yiráp por pas kumwi námmp, táte yino yumont yakáp nám-pao kor, yino waeman ankárankamp pourouráp kar pas fek kumwi námmp tá-maono. ^t

¹²Yino te arop ankwap fárákapao námokuráp e sakap i konap niamp kar sér mwanámmp pourou mono. Tá yino te ‘Yinoku i konámmp ninik ankwapao i konap ninik niamp’rá sér mwanámmp

pourou mono. Am épépérép karenap arop fárákap te mao námoku akwapá pwi yak nae námmp fek ninik papea námoku i konap ninik méntér youroukoup i konapono. ¹³Aeno yino te yinokump e sakapa wae mwanámpria yino yinomp tére, tá yinomp kárakáre narek kar pap mono. Takria Kwaro sápnámmp puri fek yino yinokump mao sápnámmp tére youroukoup mwanámpon. Táte yumo kor yinan tére sápnámmp mwaek am mek yakáp napon. ^{u14}Yumo am mek tére mwanapria papnámmp fi mek yakáp napo, yino tokwae panek koropea, am mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp námpon. Yino te yinomp oumwi kámákarrá ankwap mek tukup mono. ¹⁵Yino te yinomp oumwi oupoukur tukuprá, ankwap fárákapao tére napan ninikrá yinokump e narek pap mo i konámpono. Yinomp ninik te am Kwaro sápnámmp oumwiaok yae-párak kare tére nánko, yiráp mér kárakáreria yinomp téreao kor yumo ou mek tokwae kari yak naenámpon. ¹⁶Aenánko maok, yino Kwapwe Kare Kar yiráp younkwek yámar porokornámmp mwae sámpá tukup mwanámpon. Yino te arop ankwap fárákapan Kwaro sánknámmp apár mek tére nap am táman kwaporok yinokump e sakap mono.

¹⁷Kwaromp Bukao sérrá, “Arop warákár-sénaenámmp kwamp te, Kwaroi námpan warákár-sér kuno.” ¹⁸Nomo wae mérámpon: Arop námokuráp eran warákárria narek sampok námmp te, am arop te Kwaro nke námmp fek maomp e te yak mono. Táte Tokwae Karao arop ankárankampamp e narek sampok námmpao saráp, mao fwap e tokwae sámp naenámpon. ^v

^{s10:10} Ga 4:12-14

^{t10:11} 2 Ko 13:2,10

^{u10:13} Ro 13:3

^{v10:18} 1 Ko 4:4-5

**Polo aposel kare monap aropamp
nirik érik sérimp kar**

11 Onomp nirik te yumo onan, námwan takanoria napo, ono épérépnámp kar kánanke sénae. Ye! Yumo sánankar taki yakápenke. ²Kwar te, koumteouráp arop fárákap ankar mao ankarankampamp yae ankore mek sarápi yakápenkria nirik tokwae nánko, ono kuri mao nirik námpnám taknám, yumo ankar Kraisomp ninikaok karenkria nirik tokwae konampono. Ono támao yumo Kraisomp firáp yakáp mwanap yoroi pwarará Krai ankarankampaonámpok éréképá akwap namp te, éнки yupuao yiki kukur yak nánko, sámp naerianámp poumaropaonámpok warámpá tukup nap niamp nampon. ^{w3}Aeno ono tákamamp kwekár i konámp nirik mér kar námp wokwaek Ivén kwekárimp táman yumwan tak námpantánoria apáp nampon. Takria yiráp nirik épérépria yumo yiki kukarrá yakápria Kraiséen saráp nirik mwanap am pwarantáno. ^{x4}Ono apáp namp te apae riteanápe, arop ankwap fárákap yumonapok korop ko, ankwap Jisasomp kar fárákáp nap te, mámá Jisas yino maomp kar fárákáp konámp niamp mono. Tá yumo mwar pourouráp spirit sámp nap te, yumo wokwaek sámpap Yiki Kor Spirit mono. Tá yumo ankwap Kwapwe Kare Kar sámp nap te, yumo manénkir sámpap Kwapwe Kare Kar niamp mono. Táte arop ankwapao yumo ou mek take pourouráp tére nánko, yumo, mao takrá téreanoria yi kare yépékria maomp kar wa mwaria nánap napon. ^y

⁵Yumo wawenk! Ono nik namp te yumo, mao te aposel tokwae karonóra

niriknap arop, ono te maomp yae ankore mek yak mo kareno. ⁶Kare, ono kar kour kare konap nirik sér mo nampao kor, onomp nirik te fae tákáre mono. Yino te waeman kápae kare por yino i konámp ponankor nirik te wae yumwan am mér yénkép námpon. ^z

⁷Yumo te wae mérapon: Ono wokwaek yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar fárákápamp fek te, ono nopok am tére fek ankank sámp moi nampon. Am taknamp nirik fek táman, onoku te apárok sámp-anámprá yumwan narek pap nanampon. Ae te mokopono? Ae te ono taknamp nirik te kwatae niniki namp nie? ⁸Ono te ankwap sios fáráka-paoinap maniráp ankank ti namp te yumo ou mek tére nanko, onan yae-wour naenámpria nampon. Am taknamp nirik te, ono am fárákapamp ankank kwaporok pouroukoup namp niamp. ^{a9}Wokwaek ono yumont yaknamp ke fek ono ankank ankwap moria te yumonap mekamp arop ankwapan onan yaewouranoria nirik tokwae pap moi nampon. Ankwapyaenáp fákáre Masedonia pwarará mampok koropea, am fárákapao ono monamp ankank onan pwi papapon. Ono te takria yumwan nirik kápae kánanke sánkantá, tá wakmwaek kor sánkantánoria, am nirik fek saráp yak nampon. ¹⁰Kraiso kare kar karan saráp sér i konámpnám taknám, ono kor waeman kare kar arakrá sénampon: Ponankor provins Akaia mekmwaekamp arop te, ono yumwan, ankank sápenkria kápae sánk mo i konamp táman, ono, tak i konampria warákár-sénae ranko te, onan taokor naenámp arop yak mono. ¹¹Apaeritea ono tak nampon? Ae te ono yumwan aropomp tokwae mo namp nie?

^w11:2 Ef 5:26-27

^x11:3 Stt 3:4,13

^y11:4 Ga 1:8-9

^z11:6 Ef 3:3-4

^a11:8 Fl 4:15-18

¹²Ono te yiráp yaekamp mani ankank sámpantá ankár mér kari yakrá akwa-pea wakmwaek kor tak nanampon. Ono ninik namp te, ono taknamp ninik fek am kwekár aposelomp ninikan taokor nanampon. Am fákáre te arop nke nap fek yinan, mao térenap puri fek tére námprá kwekár sár mwar ritea napan tá nampon. ¹³Am arop fárákáp te kwekár aposel fákáreno. Mao te kwekár tére aropono. Mao te, arop fárákápao námwan Kraissomp aposel karerá sár mwanapria pourouran saráp aposel yoroia paokop napon. ^{b14}Tá yumo am fárákápao ninik táman nkea korokop tokwae kwapon. Yumo wae mérapon: Satan te poupwékápria pourou yipi fek saráp wae fekamp ensel niampimpon. ¹⁵Aenámpara, táte maomp tére arop fárákápao kor aropao nke nap fek mwar pourouráp arákarea, yae-párák kare ninikan sár i konap tére arop niampia korop napo, yumo táman nkea korokopea ninik tokwae kwapon. Am fárákáp te nánkár am tére nap niamp puri fek touwe kwatae sámp mwanapono.

**Polo aposel tére námpp fek
maomp pourouk koropnámpp
ankankan sénámpp kar**

¹⁶Ono wae manénkir séri nampan warko oukoumwan sénampon: Yumo te ono épépérép námpp niamp kar sénampp wawia onan, mao te épépérép aroprá niniki kwapon. Táte yumoku takrá ninik mwarea te, yumo ankár onan numwar takanoria yépék napo, ono fwap warákár-sér tae morok nanampon. ¹⁷Ono te Tokwae Karampp ninikaokria mámá kar sár mono. Ono te épépérép arop niampria ono onokump e narek sampok nampon. ¹⁸Kápae kare arop te apárokamp ninikaokria námokuráp e narek sampok konapono. Ae konapara,

ono kor am ninikaokria onokump e narek sampok nae rampon. ¹⁹Yiráp ninik te yumo waeman kwapwe kare ninikrápara, yumo námoku mwar épérép arop fákáre épérépnámpp kar yumwan sánkanáponoria napon. ²⁰Táte kare, arop yumwan éréképea maomp fákapea yakáprá tére konap mek tukup, tá yiráp ankank ponankor tia pwar, tá yumwan kwekár ninik mek érékép, tá, námó arop tokwaerao nampria wae, tá yumwan wouroump kar sénapo kor, yumo am fárákapan takanáponoria yénképá yakáp konapono. ²¹Kare, yino yumwan take pourouráp ninik tak mwanámpp te kárákáre mono. Aenámpara, ono pwarápae nampono.

Táte arop ankwap námoku i konámpp ninik érik sénaeria kárákáre nánko te, ono kor fwap érik sénaeria kárákáre nanampon. Ono oukoumwan te épérép aropamp kar séniamp nampon. ²²Am kwekár aposel fárákáp te Hibru nie? Tak nánko te, ono kor ono Hibru i konámppaok i konampono. Am fárákáp te Israel fi mekamp arop nie? Ono kor Israel fi mekampono. Mao te Abrahamopp ou fekamp nie? Ono kor Abrahamopp ou fekampono. ²³Am fárákáp te Kraissomp tére arop nie? (Ono oukoumwan te mánmán kare aropamp kar séniamp nampon.) Ono Kraissomp tére te am fárákapan kámákár akwap nampon. Yoporop tére tokwae te ono am arop fárákapan kwe-pwar nampon. Onan fákápá pap napo, tá arop ankwap fárákápao onan kápae kare por fuk napo, am touwe tokwae te am fárákapan kwe-pwar nampon. Kápae kare por ono wae sumpwi naeria wae konampon. ²⁴Éntik por Juda taokeyakáp konap arop fákáre onan wip fek fupukrá tukupea 39 pori napon. ²⁵Rom mekamp taokeyakáp konap arop yinink por onan paok ke fek porokwa-

^b11:13 Fl 3:2

papono. Ankárank por onan yumwi fek arokop naponon. Yinink por ono am mek yaknamp sip kwatae akwapria solwara mek pik námpon. Ankárank kumur ntia ankárank yámar ono solwara mek pikia yumuntuk kakápampono. ^{c26}Kápaé kare por ono tokwae panekamp némpouk mwaek yáarak i konampon. Éntenkao onan sámp naeria wae konámpon. Ono kwataenámp arop fárákap mwaeak yéérékrá ankank pouroukoup konap am fárákapamp yaek sumpwi nanamp niampiampon. Onomp nouroup fárákapao kuri onan sámp-wouroump mwaria wae. Tá ankwap fi aropao kor onan sámp-wouroump mwaria wae napon. Ono taun mek sumpwi naeria wae, tá arop yak mo apár mek sumpwi naeria wae nampon. Ono solwara mek sumpwi naeria wae, tá onomp kwekár ankwapyaenáp fárákapamp yaek sumpwi naeria wae nampon. ^{d27}Ono nkwakwe make tére namp te yoporop tére tokwae nanko, onomp pourou mek sorompor i konámpon. Kápaé kare por ono kumuruk amp mo i konampono. Ono yae-porokwe yak, tá éntantá oumpour kour káke. Kápaé kare por ono fir fár mo pwar. Ono námpare sámp, tá ono waempyam mo i konampon.

²⁸Tá am támao mwar mono. Ankwap kápaé kare ninik kápaerao kor onan korop konámpono. Kumur méntép ono sios ponankor taokeyakáp i konap ninikan ninik tokwae nanko, am támao onomp ninik mek kápaé tokwae fárámpeyak námpon. ²⁹Táte Kristen arop ankárankampamp kárákáre pwar nánko te, ono nik namp te onomp kárákárerao kor pwar nám niamp. Táte ankankao Kristen ankwapamp pourouk korop nánko, mao kwatae ninik mwaek akwap nánko te, ono

amnámp ankank táman yopora wae konampon.

³⁰Táte ankwap mwae kup mo nánko, ono ankár onokump e narek sampok namp kwamp te, ono fwap 'Ono porokwe yakria, kárákáre mo namp fek táman onokump e narek sampok nanamp'rá sénanampon. ³¹Kwar te mao Jisas Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwar ono kwekár mo namp wae mérámpon. Nomo ankár maomp e kápaé kare por narek sampok mwaro! ³²Némp tokwae Damaskus mek King Aretasomp kiap mao onan sámp mwanap arop Damaskus yár ménki fek kák tenánko, mao onan sámpea yarokwap mwaria yéérékrá yakápiapon. ^{e33}Aeapan maok, onomp ankwapyaenáp fárákapao onan basket mek papea némp tokwaeramp yár pu-pwaek yaknámp windo meknámp oumpwi-furuk sampikia pap napo, ono am kiapén pwarará farákapea akwapampon.

Kwaro Polén yémén kápaé kare kar yéneképámp kar

12 Ankwap mwae kup yak mo námpara, ono ankár warákársénanampon. Tá kare, am ninik te nomwan yaewour naenámp pourou mo námpan maok, wampweno. Ono yém nkenamp kar, tá onan Tokwae Karao mek wouroumpyaknám kar farákáp námpan sénae rae. ²Ono Kraisomp arop ankwapan mér namp te wokwae 14 yopwar fek Kwaro man warámpá pokea mao yak konám yinink kárar yámar mekimpan mérámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp ni, ono mér mono, Kwaro saráp mérámpon. ³⁻⁴Ono am arop táman mérámpon: Kwaro man warámpea kwapwe kare némp yámar mek pokámpon. Am te pourou make yakámp ni,

^c11:25 Ap 14:19; 16:22

^d11:26 Ap 9:23; 14:5

^e11:32 Ap 9:23-25

pourou pwararea yakámp nie, ono mér mono. Kwaro saráp mérámpón. Yámar mek mao wa nánko, kar aropao farákáp mwanap pourou mo, tá arop farákáp mwanap fou kare niamp pourouráp kar wawimpon. ⁵Ono am aropamp eran saráp sakap naerampono. Aeno onokump e te sakap mono. Ono fwap ‘Ono te kárákáre mo namp’rá sénanampon. Ono am ankáránkamp ankank fek saráp fwap onokump e sakap nanamprá sénanampon.

⁶Tá kare, ono warákár-sénamp te ono ‘Épépérép arop’rá sénanam pourou mono. Am te apae riteanápe, ono kare kar karan saráp farákáp nanampono. Aeno ono te warákár-sér mono. Am te apae riteanápe, arop ankwapao onomp ninikaokria onan e tokwae sámp te monoria nampon. Onomp ninik te am fárákáp ankár ononamp ninik nke, ono farákáp namp kar waria, am ninik fek táman youroukoupia onan, yae-párák kare aroprá ninik mwanapon.

Polomp pourouk wirao kountatérenámp niamp kar

⁷Am kar Kwaro onan yéncép námp te tokwae kar ankankono. Tá Kwaromp ninik te onan onokump e narek karaok sampok te monoria námp kwamp, mao onan ankwap ankank wirao pourouk párákeyakrá kountatérenámp niamp sámp námpon. Am te Satan náráp tére aropan sámp-kérép nánko, onan porokwapea ono onokump e narek sampok te monoria onan apárok anámpá pap námpon. ⁸Ono yinink por Tokwae Karan ‘Am tirá épéranó’ ria tékén kar kar toropwapi nampono. ⁹Aenampan maok, mao onan arakrá sér, “Onomp aropomp te amwan fwap pwi námpono. Am te apae riteanápe, onomp kárákáre te kárákáre moráp

aropan térea wae konámpono.” Tokwae Karao aerá sénánko, ono kárákáre moráp arop niampia yak namp táman warákára wae nampon. Aenanko maok, Kraisomp kárákáre fwap onont yak naenámpón. ¹⁰Aenámpara, táte am Kraisomp tére fek ono kárákáre mo, tá arop fárákapao onan pwarápe fwap sámp nanamprámp ankank kwatae pap, ta ono nkwakwe make touwe sámp, tá Kwaromp firáp yak nampara, arop fárákapao onan sámpá yampourou, tá nkwakwe make kápe fárámpnám ankank sámp napan kor, onomp ninik fwap porokwe fek saráp yak námpon. Ye! Ono kárákáre mo namp ke fek táman Kraisomp kárákáre onont yak nánko, ono kárákáre kare nampon.

Polo Korin fárákapan, mér kárákáre sámpanáponoria yaewournámp kar

¹¹Ono mámara kar sénamp te, ponankor épérépi akwapnám karono. Aeno yumoku kareao onomp ninik mek farákár napo, ono arakrá sénampon. Nopok yumo maok onomp e narek sampok mwanapan maok, yumo tak moi naponno. Kare ono te kánanke kwataeao maok, ono te yumo ‘Aposel tokwae’rá sénap fárákapamp yae ankore mek yak mono. ¹²Ono yumont yak namp fek te ono kárákáre fek fokopeyakrá térerá akwap nanko, am fek táman yumo ou mek Kwaro nkwakwe make kárákáre yoro nánko, am támao ono aposel kare yak namp yéncép námpon. ¹³Ono yumo ou mek tére namp niamp take pourouráp ninik ankwap sios mek takrá tére konampon. Ankáránkamp ankankan saráp yumo ou mek take pourouráp ninik moi namp te, ono yiráp ankank pouroukoupria yumwan ninik tokwae pap moi nampon. Ae te ono yumwan kwatae

^f12:7 Jop 2:6 ^g12:9 Fl 4:11-13 ^h12:12 Jo 4:48; Ap 19:12

niniki tenamp yak nánko te, onomp kwatae ninik nik mo, pwar kipo. ⁱ

¹⁴Oukoumwan te ono yininkan yumonapok akwap naeria nánap nampono. Am ke fek kor ono yumwan kápae sánk mono. Yumo wawenk! Ono yiráp ankank te sámp mono, yumwan saráp érékép nae rampon. Yumo mérapon: Tárápu te tére tokwaerá éntupwar naropwarén yaewour mwanap fir oupourounkrá koupoukour mo i konapono. Éntupwar naropwaro mwar tárápuan yaewour naenámp ankank koupoukour konapono. ¹⁵Ono te fwap warákárria onomp ankank ponankor, tá onomp pourouan kor yumwan yaewour naeria sinanampon. Ono yumwan yonkwae touwea wae nanko, tá nopok am támao yiráp yonkwae touwe kánanke námp nie?

¹⁶Aeno ankwap fárákap te onan arakrá sér, 'Kare, mao te érik nomp ankank ti mo námpao maok, mao te aropan kar porokwerá kwekár sérar i konámp arop'rá sénapon. ¹⁷Ae te mokopono? Ono arop ankwap fárákap yumonapok tirá kérép namp te, ono ankwap ankárankampamp yaek kwekárrá séria, 'Yiráp ankank pouroukoupá sankoropano' ria tirá kérép namp nie? ¹⁸Ono wae Taitusén akwapanoria nanko, mao yumonapok akwap nánko, ono ankwapnáp mént sámp-kérép nanko, akwap námpono. Am te Taitus kwekária yiráp ankank ankwap pouroukoup námp nie? Ae te yino ankárankamp pourouráp ninikaokrá tére mo i konemp nie? Yino ankárankamp mwae-porok saráp yarak mo i konemp nie? Am fi kor te yumo fwapia ninikenke.

¹⁹Onomp ninik te yumo ponankor mámá pas fekamp nkerá farákápea, yumo yinan, mao te náráp kwatae

ninik mek oupouroup fákeyakáprá yinan 'Fwapono'rá sérenkria kumwi napan mpwe napan maok, mono. Yino te Krai-somp arop yakáp námpara, yino Kwaro nke námp fek mámá kar sénámp. Tá onomp nouroup fákáre kare, yino mámá kar ponankor sénámp te yiráp mér nap mek kárakáre sánk naenámpria námpon. ²⁰Ono apáp tae morokria arakrá ninik nampon: Takria ono yumonapok koroepa yumwan nke nanko, yumo ono nke naeria ninik namp pourouráp yakáp mo mwanape. Tá takria yumo kor onan nke napo, ono yumo nke mwaria ninik-nap arop niamp yak mo nanae. Takria nkwakwe make ninik araki yakantáno! Kar yorowar i konap ninik, tá ankwap-nápén kokwarok i konap ninik, tá yopor i konap ninik, tá námoku nae nampan saráp ninik i konap ninik, tá arop pourou wouroump i konap ninik, tá kánánkámp sérar i konap ninik, tá námoku saráp ninik i konap ninik, tá siosomp ninik yampourou i konap, ono am táman apáp nampon. ²¹Takria manénkiri namp-námp taknámp ono warko yumonapok akwap nanko, onomp Kwaro yumo nke nap fek yiráp kwatae ninik fek onan pwarápea sápanáno. Takria kápae kare koumteouráp arop wokwaek kwatae ninikiap, oumnámp ninik kwatae, tá kokopor ninik, tá kwataenámp ninik ninik mek oumnámp fárámp konámp, ará kwatae ninik mao wokwaekiap. Am oukoumwan younkwe sir mo, taki yakáp napo, ono am nkeria te yonkwae touwe tokwaeantánoria apáp nampono. ^j

**Korin fákáre maomp mér fwap
taokeyakáp mwanap kar**

13 Ono oukoumwan yininkan yumonapok korop naeria nae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: "Táte anánk, yinink

ⁱ12:13 2 Ko 11:9

^j12:21 2 Ko 13:2

aropao kwatae ninik nánko nkea ankárankamp pourouráp karan saráp sénap te nomo fwap wae katoria fwapokwap mwanámpon.”^{k2}Arop fárakap wokwaek kwatae ninikiap, tá yumo ponankor ankwap wakmwaek kwatae ninik sámp-fákeyakápnar arop fárakapan kor, ono anánkan akwapea yumont yakria ono tére naenamp ninik wae yumwan sériampon. Tá oukoumwan kor ono panek yakria yumwan warko takrá sénampon. Táte ono warko yumonapok arákarrá koropria te, am arop fárakap kwatae ninik nap te, kwaporok taki yakanori pwar nanamp pourou mono.³Yumo te fwapia mér mwaria napon: Kraiso onomp top kor fek purá kar sénámp ni mo nie? Takria te yumo fwap mér mwanapon: Kraiso te yumwan fwapokwaprá tére naenámp te porokwe mono. Mao te ankár yumwan tére kárakáre námpon.⁴Kare, wokwaek te mao arop arákarrá yakámp fek kárakáre mo nánko, arop fárakapao yaopwae porokoramp fek pukupapono. Aeapan maok, Kwaromp kárakáre fek oukoumwan te mao yiki yak námpon. Tá kare, yino méntér koumpá yakápria yino kor wae kárakáre mo námpon. Aenámpan maok, yino Kwaromp kárakáre fek Kraisént yiki yakápria, yino am kárakáre yumo ou mek yénkép mwanámpon.¹

⁵Yumo ankár kápae kare por, yumokuráp ninikan mokoponrá youroukoupia fwapia mér kip: Ae te yino wae mér kárakáre nám ni mo nierá mér kip. Yumoku ankár takrá youroukoup kipo. Ae te Kraiso yiráp ninik mek yak nám te yumo mér mo nie? Táte mér mo nap te Kraiso yiráp ninik mek yak mono.⁶Tá ono nik

namp te: Yumo ankár, yino aposel kare yakápria Kraiso térerá tukup nám wuri nkea mérenkria nampon.⁷Yino te Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo kwatae ninik mo mwanapria Kwarén kar toropwap i konámpon. Yino te, yinoku wae Kraiso tére arop kare yakámp nám nkea ninik mwanapria Kwarén sér mono. Yumo yinan, kwékár tére arop fárakaprá séria kor, wampweno. Yinomp ninik tokwae te, yumo ankár yae-párak kare ninik fek paokopenkria námpon.⁸Yumo wae mérapon: Nomo te ankwap ankank tére nám fek kare kar kar apárok sámp-anámp mwanámpon pourou mono. Nomo fwap am kare kar kar táman saráp térerá yaewour mwanámpon.^{m9}Aeria yino kárakáre mo nánko, yumo kárakáre nap te, yino fwap warákár konámpon. Tá, yiráp Kristen yakámp nap akwapá tokwae kari yakanoria kápae kare por Kwarén kar toropwap i konámpono.¹⁰Oukoumwan ono panek yakria ono yiráp por mamá kar kumwi namp te apae riteanápe, ono yumonapok korop namp fek, yiráp ninik fwapokwapria kar kárakáre fek sér te monoria nampon. Aeria namp kwamp, ono panek yakria, yumwan, yumoku manménkir fwapokwap kipria ono pas fek sér rae. Tokwae Karao onan, náráp tére taokeyak nanapria nánkárápea, mao ono takrá tére nanamp kárakáre sámp námpon. Mao am kárakáre onan sámp nám te yumwan kwatae pap naenámp te mono. Yiráp mér nap mek kárakáre sánkaeria ninámpon.ⁿ

Polo ‘Gude’rá sérimp kar

¹¹Ankwapyae fákáre, ono kar wae mapek pwarará ‘Gude’ ria pwar nae rae. Yumo ankár nkwakwe make mo,

^k13:1 Mt 18:16; 1 Ti 5:19

^l13:4 Fl 2:7-8

^m13:8 1 Ko 13:6

ⁿ13:10 2 Ko 2:3-4

kárákáre kor kare Kristen yakáprá tukup kipo. Yumo ankár onomp kar wa kipo. Yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek saráp yakáp kipo. Tá Kwar te mao yumwan warákár, tá yonkwae porokwe sánk, tá yumont yak naenámp.

¹²Nomo Kwaromp kourteouráp aropao i konámp ninik fek yumo ponankor ankákárank yiráp ankwapyaenápén ankár nounourouprá

koukoupwiyak kipo. Mapekamp ponankor Kwaromp kourteouráp aropao yumwan 'Gude'rá sénapon.

¹³⁻¹⁴Ono ninik namp te Jisas Krai Tokwae Karao yumwan fwap námokuráp ninik fek yaewour nánko, tá Kwaro fwap yumwan warákár nánko, tá Yiki Kor Spiritao fwap yumo ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap yoroí kákanoria nampon. Wae támaono.

Polo Galesia Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas má kumwia provins Galesia mekamp Kwarén méria yakápnap kounteouráp aropampor sámp-kérépámpon.

Manénkir te Polo am fárakapént yakria Jisas Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenámpan maok, Juda mekamp arop ankwap fákáre koropea sérarrá, “Yumo te Mosesomp lo karaok napo, yumwan Kwaro warko érékép naenámpon.” Galesia mekamp ankwap fákáre te mámá kar wawia am fárakapamp ninikaok tukup. Aenapo maok, Polo sérrá, “Mono. Nomo Kraisén mér námpp fek saráp maok Kwaro nke námpp fek yae-párak kare yakápria, yiki yak sámp mwanámpon.”

Tá ankwap te, Yiki Kor Spiritao nénknám ankank sénámpp te Saptá 5:22 fek yak námppon.

1¹⁻² Galesia mek yakápnap Kristen fárakap e! Ono aposel Polono. Ono onont yakápnap onomp Kristen ankwapyaenáp am fárakapént má pas kumwia yumonapok kérép rae. Arop fárakapao onan am aposel tére mek sámp-kérép mo, tá arop ankwapao onan am tére mek pap mo. Ono aposel tére sámp namp te Jisas Krais ntia Naropwar Kwar Kraisén sumpwi námpan apár me mekamp fárámpea pap námpp, maomp yaekamp sámp nampono. ^o

³ Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwaerao námokuráp ninik fek yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoría nampon.

⁴ Kraiso nomp Naropwar Kwaromp

ninikaokria nomp kwatae ninik tirá épér nae yonkwaerá, námokuráp pourouk touwe sámpámpon. Am takria mámá apárokamp kwatae ninik mek yakáp námpp fekamp warko érékép naenámppria námppon. ^{p5} Aenámppara, nomo fwap Kwaromp e sakap saráp yakáp mwanámpono. Am te kareno.

‘Ankárakamp Kwapwe Kare Kar mwar yak námpp’rá sénámpp kar

⁶ Wae! Wokwaek Kwaro Kraisomp aropomp fek yumwan wumwiria éréképeanánko, yumo warko koupour kar am pwarará ankwap kar fek tukup nap te, ono am táman wawia ninik tokwae nampon. ⁷ Tak napan maok, ankwap Kwapwe Kare Kar yak mono. Arop ankwap fárakapao yumonapok koropea yiráp ninikan yampourouria Kraisomp Kwapwe Kare Kar kwatae pap mwaria napon. ^{q8} Aeno táte yinoku támao, tá yámar mekamp ensel ankwapao Kwapwe Kare Kar farákápámpp te, yino wokwaek kar farákápámpp Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námpp te, taknámpp arop te yaomwi mek pik naenámpp aropao námppon. ^{r9} Yino wokwaek sérimpan, taknámpp oukoumwan kor, take pourouráp kar sénampon. Táte arop ankwapao yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, am kar te yumo wokwaek wawia Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námpp te, am arop te yaomwi mek pik naenámppon.

¹⁰ Yumo ník nap te, ono má kárakáre fek sénampp kar te am ankwap kar sankoropnap arop fárakapao onan warákár mwanapria namp ni, Kwaro onan warákár naenámppria namp nie? Ae te ono aropan kar porokwerá yárak raewe? Táte ono aropan kar porokwerá

^o1:1-2 Ga 1:11-12 ^{p1:4} Ga 2:19-20; Ta 2:14 ^{q1:7} Ap 15:1-24

^{r1:8} 1 Ko 16:22

yárákrá téreria te, ono te Kraisomp tére arop kare mono. ^s

Polo aposel yaknám kar

¹¹ Ononamp fákáre, ono yumwan wae-man kare sénampono: Mámá Kwapwe Kare Kar ono wokwaek yumwan faráká-pamp te arop ankwap ankarankampamp ninik meknám korop mono. ^{t12} Onan te arop ankwapao mámá Kwapwe Kare Kar sáp mono. Táte arop ankwapao am kar onan yénkrá farákáp mo karonu. Jisas Krais námoku onan yéknép námpono.

¹³ Ono wokwaek Juda firamp ninikaok akwapamp te, yumo wae wawiapon. Ono te Kwaromp sios fákáreran fupukrá kákrá yárákrá, am fárákapan ponankor sámpá yampourou i konamp aropono. ^{u14} Onomp onont ankarankamp puri fekamp Juda ménki-tárápuan kámákár akwapria, ankar onomp tékénou Juda firamp ninikaok akwapampon. Ono ankar kárákárea waeria kápae kare onomp appeyaenámpomp ninikaok térerá akwapampon. ^v

¹⁵ Wokwaek onomp éntupwar onan oukoumwan fárákáp mo námék fekwaro onan námokuráp ninik fekninikia, náráp firáp yak nanapria nánkáráp námpon. Tá mao námoku ninikitenámék ke fekw, ¹⁶ onan warámpria mao náráp Táráp yéknép námék te, ono man nkea arop ankwap firan Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp térean sámpaeria ninámpon. Mao onan am yéknép námék fekw te ono arop ankwap fárákapan turunk mo. ¹⁷ Tá ono Jerusalem mekwapea manéknir aposel yakápnepok akwap mono. Onoku nápar Arebia fi mekwapea warko wakmwaek Damaskus mekwarákarrá akwapampon. ^w

¹⁸ Wakmwaek yinínk yopwar akwap tenánko, Pitant kar sénaeria Jerusalem mekwapampono. Aea ono am mekw méntér ankar sarak kirékapramp yae yakampon. ¹⁹ Aeampao maok, ono aposel ankwap nke mono, Jems Tokwae Karamp nánae man saráp nke nampono. ²⁰ Ono yiráp por mámá kar má kumwi námék te, ono Kwaro nke námék fekw kare kar sénampono, ono kwékárrá sér mono. ^x

²¹ Warko wakmwaek ono provins Siria ntia provins Silisia mekwmekwapea yárakiampon. ²² Aeampam maok, Judia mekwamp sios fákáre am fárákáp oukoumwan onomp pourou nke mono. ²³ Am fárákáp te karan saráp wa napo, am arop wokwaek yinan yoporrá nkwakwe make sokoroimpao maok, oukoumwan te mao wae Kwapwe Kare Kar manéknir sámpá yampourouimpan fwap am Kwapwe Kare Kar farákáp námpono. ²⁴ Am fárákápao Kwaro onan taknámék wawia, warákárrá Kwaromp e sakap napono.

Aposel ankwap fárákáp Polén warákár nap kar

2 Ono ankar fére-sámpramp yopwari yakea maok, Barnabas yino warko Jerusalem mekwakwap. Ono ankwap fi mekwamp Taitus warámpea méntér akwapampon. ² Kwaro onan yéknép nánko, akwapea, am Kwapwe Kare Kar ono ankwap arop firan farákáp konamp te, ono am farákápamp karan wae sios taokeyakápnep arop fárákapan námokuráp nap mekw saráp érik farákáp nampon. Ono te arakrá ninikria ninampon: Ono wokwaek téreamp, tá oukoumwan tére nampao kor, kwatae niampria kwaporok pwarantáno. Am aposel fárákápao námoku onomp kar

^s1:10 1 Te 2:4 ^{t1}1:11 Mt 16:17 ^{u1}1:13 Ap 8:3 ^{v1}1:14 Ap 22:3

^{w1}1:17 Ais 49:1; Ap 9:3-6 ^{x1}1:20 Mt 13:55

yurukup mwanapria nampon. ³Taitus onont yak námp te Grik fi mekampao maok, am sios taokeyakápnap arop fárakap te ‘Taitusomp yipi fárakapae’rá sér moi napon. ⁴Tá kare, arop ankwap fárakap Kristen kare mono, yipi fárakap konap ninik sámp napao, kánánkámp nomo koupoukour námp mek korop napon. Am fárakap te am mek koropea Krais Jisaso nomwan sápeanámp wourékam ninik táman kánánkámp énonkoup mwaria napon. Jisas nomwan loao fákapá fákeyak námp mekamp aokoropea amwar pwate nánko, tá am arop fárakapao warko nomwan am lo fek fákapá pap mwaria napon. ⁵Tak napan yino am fárakapamp karan yenoria Taitusomp yipi fárakap mo kareno. Yino nik námp te, ankár Kwaromp Kwapwe Kare Kar támao saráp yumont yae-párak yaká yak naenámp. Takria Judamp lo kánanke-tárápaok fákapá tukup mwanape. ^y

⁶Sios taokeyakápnap konap nkwakwe make eráp arop mao warko ono farákápnamp fekamp kirimprá, ankwap kar sér moiapon. Waeman ono farákápnamp kar támao wae pwi námpon. (Aenámpan maok, apae mokope e sámp nap te, am te wampweno. Kwar te arop mekia akwapnámp aropamp eran ninik mo i konámpon.) ^{z7} Am fárakap te wae mérapono, oukoumwan te Kwaro onan, ankwap arop firan Kwapwe Kare Kar farákápaeria sámp-kérép námp te, mao Pitan Juda fi mek sámp-kérép námpnámp taknámp. ⁸Ye, Kwaro Pitan, Juda ou mek aposel téreaeria kárakáre sánk námpan, tá taknámp onan kor, ankwap fi arop ou mek aposel téreaeria Kwar námoku kárakáre sápnámpon. ⁹Jems, Pita, Jon sios taokeyakápnap konap eráp yakápnap, mao kuri waeman

mérapono, Kwaro onan ourour sápnaria maomp kar farákápnanamp tére sápnámpon. Aenámpko am yinínkaopwerao Barnabas yinan náráp ankwapnápn karean i konapnámp araknámp yinan nourouprá yae niniriapon. Yino waeman ankáránkamp ninik fek sérrá: Barnabas yino fwap ankwap fi arop ou mek tére nenko, námoku am fárakapao Juda fi ou mek tére mwanapon. ¹⁰Aeria maok, am fárakapao yino ankáránkamp ninik fek yakápnámpan warákárria maok, ankwap ankank kánanke sánkenkrá sér, ‘Yumo ankár yinomp ankank monap arop fárakapan ninikia yaewour kip’rá sériapon. Am ninik táman ono warákár tokwaeria ono takrá tére nanampono. ^a

Polo Pitamp épérép ninik érik sérímp kar

¹¹Wokwaek Pita Antiok mek koropámp ke fek te sios ou mek mao námoku kare wa námp fek ‘Taki kwapono’ ria séri nampon. Am te apae riteanápe maonámp ninik te épérép ninik námpon. Am te araki námpono: ¹²Jemsént yakápnap Kristen fárakap mao oukoumwan Jerusalem mek yakápnap ke fek te, Pita te Antiok mekamp Kristen ankwap fi arop fákárerént fir fári konámpon. Ae konámpao maok, táte Jemsomp fárakap koropnap ke fek te, mao, yipi fárakapenkria wae konapantá Pita apápnaria warko am ankwap fi aropént fir fár mo. Aeria maok, am fárakapént yak mo pwarará akwap. ^{b13}Tak nánko maok, Antiok mek yakápnap Juda Kristen fákáreao kor Pita nánko nkea, mántwaok am Kristen ankwap fi pwarará tukup. Tá warko am fárakapamp apápninik támao Barnabasomp ninikan kuri am mek

^y2:5 Ap 15:1,24

^z2:6 Ap 10:34

^a2:10 Ap 11:29-30

^b2:12 Ap 11:2-3

ér-sakwap námpono. ¹⁴Aenapo maok, am ke fek ono mao námoku kare wa nám p fek 'Mono'rá séri nampono. Ono nke nanko, am arop fárákap te Kwaromp kar kwapwerao sénámpaok mono, yae-párák kare paokop mo napo, ono am fárákapao nke nap fek Pitan arakrá sér, "Amo te Juda fiao maok, amo ankwap fi aropaoi kwapnám, Juda firamp lo kánanke-táráp wokwae pwararea ankwap fi mekamp arop niamp napono. Aeno amo apaeritea ankwap fi mekamp arop fárákap Judamp loaok tukupanáponoria kárákáre rape?"

Arop Jisasén mér nám p fek yae-párák kare arop yak konám kar

¹⁵Tá kare Juda fi nomo te 'Kwatae ninikráp'rá sér i konám ankwap fi meknám korop mono, nomo te waeman Juda fi mekamp aropono. ¹⁶Aenám pao maok, nomo wae mér námpon: Kwar te loaok tukupnap aropan ninikia 'Yae-párák kare arop'rá sér mono, arop Jisas Kraiséén mér nám p fek táman saráp Kwaro am aropan 'Yae-párák kare arop'rá sér i konámpon. Nomo wae Jisas Kraiséén mér nám para, am mér nám p fek tapek Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. Am te arakono: Loaok tukuprá tére nap fek, Kwaro am aropan 'Yae-párák kare arop'rá sér mono. ¹⁷Aeno nomo Kraiséén yakáp nánko, Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria nám pao maok, warko nomo kwatae ninikráp ankwap fi arop fákáre niamp yakápria te, táte nomo fwap 'Krais te kwatae ninikamp tére aropono'rá sér mwanám nie? Am te mo karon. ¹⁸Táte ono ankwap ninik kwe-sira nampao warko am ankank pap nanko te, arop fárákap

onan waeman méria 'Kwatae ninikráp aropono'rá sér mwarea napon. ¹⁹Ono loaok akwap nanamp pwi mo nanko, am lo támao onan porokwapeanánko, ono sumpwi niamp yak nampara, am lo támao onan sámp-fákeyak mono. Am tak namp fek táman, Kwarént yiki yak nampon. ²⁰Ono wae Kraiséén yaopwae porokopramp fek arápá yakea naman, oukoumwan te ono wae Kwaro nke nám p fek maomp kwapwe kare ankanként yiki yak nampon. Aenampara, oukoumwan ono yiki yak namp te onokump mono. Kraiso onomp ninik mek yiki yak nánko yak nampon. Aenampara, ono oukoumwan kápae kare por mómá apár mek yarak namp te, ankár Kwaromp Tárápan mérnamp ninik fek saráp yarak nanampon. Kwaromp Tárápao onan yonkwae touwea, námokuráp pourouan sirarea onan yaewouri nám p táman mér nampono. ^d

²¹Táte loaok yae-párák kare arop yoroi papánkororia te, Krais te kwaporok táman sumpwi naempon. Onomp ninik te, Kwaromp aropomp kánanke kwatae niampi akwap te monoria nampon.

Loaknap ninik ntia mérnap ninik

3 Yumo Galesia mekamp épépérép arop, yino yumwan Jisas Krais te wae yénkép námpono. Mao yaopwae porokopramp fek aráp-sir yak nánko, yumo wae yiráp yi fek nke nap niamp. Yumwan te wa apaeanánko, yumo épépéréprá paokop napon? ²Ono yumwan ankárankamp ankankan turunk nae rae: Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te mokopia sámp napon? Ae te yumo loaok tukup nap fek sámp nap ni, yumo Kwapwe Kare Kar wawia méria am fek yumo Yiki Kor Spirit sámp nap nie? ³Ae te kare yumo takrá épépérépri

kwapon? Yumo wae Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kristenia wourékam yiki yak sámpea térerá korop napao, warko am pwarará yumo oukoumwan yumokuráp kárákáre fek térerá tukupea pwi yakáp mwaria nape? ⁴Ae te yumo Kristen yakáp nap fek yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop nánko, yumo am sámpea kárákáre fek fokopeyakápi nap te kwaporoki nap nie? Ono nik namp te, yumo am touwe tokwae sámp nap fek yumo fwap kárákáre kor Kristen yakáp mwanapan mpwe nampono. ⁵Apaeritea Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkea yumo ou mek Kwaromp kárákáre yéncép námpon? Mao te yumo loak tére napan ninikia ninámp ni, mao nik námp te, yumo Kwapwe Kare Kar wawia mér napan ninikria taki námp nie?

⁶Kwaromp Buk fekamp kar arakrá sér, “Abrahamo Kwaro sérimp karan méránko, Kwaro maomp mér táman nkea man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” ^{e7}Aenámpara, yumo fwapia mér kip: Kwarén mér i konap arop fárakap, am arop fárakap te Abrahamomp tárápu karenono. ⁸Kwaromp Buk fekamp karao wokwaek sérimp te ará: “Nánkár wakmwaek arop ankwap fi Kwapwe Kare Kar wawia mérapo, Kwaro am arop fárakapan, ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampría námpon.” Taknámp wokwaek Kwaro Abrahamén Kwapwe Kare Kar farákápámp te, Kwaromp Buk fek arakrá sér, “Amo mér nap fek táman, mómá apár mekamp arop fi ponankor ourour fwap sámp mwanapono.” ^{f9}Aerimpara, oukoumwankamp arop fárakapao kor Kwarén méria ankank kwapwe Abrahamo sámpámp niamp take sámp mwanapon. ^g

¹⁰Aeno táte kápae kare arop loak tukupnap ninik te kápae kare ankankan pwi yak námpan mpwe napao maok, am arop fárakap te waeman yaomwi mek pik mwanaponno. Kare! Kwaromp Buk fek sérrá, “Kápae kare arop ponankor fwapia Kwaromp lo Buk fek yaknámp ponankor mántwaok mo nap te, waeman yaomwi mek pik mwanaponno.” ^{h11}Kwaromp Buk fek sérrá, “Arop Kwarén mér nánko te, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am arop te fwap yiki yak naenámpnon.” Aeránko nomo wae am táman nik námpon: Arop ankwap loak saráp akwap nánko, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénaenámp te yak mono. ⁱ¹²Loak nap te Kwarén mérap ankank mono. Kwaromp Buk fek arakrá sér: “Arop lo ponankor mántwaokia pwi yak námp te mao waeman am fek yiki yak sámp naerámpon.” ^j

¹³Aenámpan maok, nomo kuri ampaok tukup mwanámp pwi mo nánko, lo te mao nomwan kar kárákáre sérrá, ‘Yumo te yaomwi mek pik mwanap arop’rá sénámpon. Aeno Kraiss námoku am kar kárákáre sámpea nomwan yaewouria yamokwap námpon. Apae riteanápe Kwaromp Buk fek takrá sénámpon: “Kápae kare arop ponankor yao mek aráp-sir yakáp nap te, yaomwi mek pik mwanap arop fárakapono.” ^{k14}Kraiss am tak námp te, Kwaro wokwaek Abrahamén ourour sánkria, ponankor ankwap fi aropan kor nénk nanamp’ rimpon. Am tak námp te, nomo ponankor fwap Kwarén méria wokwaek Kwaro sérimprínámp taknámp Yiki Kor Spirit sámp mwanámpon.

^e3:6 Stt 15:6 ^f3:8 Stt 12:3; Ap 3:25 ^g3:9 Ro 4:16 ^h3:10 Lo 27:26
ⁱ3:11 Ga 2:16 ^j3:12 Ro 10:5 ^k3:13 Lo 21:22-23; 2 Ko 5:21

‘Kwaromp lo te Kwaro “Tak nanamp”rá sérinámp kar far-sir mono’rá sénámp kar

¹⁵ Ononamp fákáre, ono oukoumwan arop sumpwi konámp wounáp kar sénae rae. Táte arop ankwapao sumpwi naenámp ke ninikria náráp tárápuran ankank fwapia pipirikírrá nénk naerianánko te, arop ankwapao maomp kar ták-pwar mo i konámpono. Tá arop ankwapao ankwap kar am feknámp kirimprá sér mo i konámpono. ¹⁶ Tá taknámp Kwaro ‘Kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámp’rá sérimp te, Kwaro Abraham ntia maomp tárápan sérimpon. Mao te kápae kare aropan ninikria ‘Waráp tárápu fárakap’an sér mo, táráp ankárankamp karean ‘Waráp táráp’rá sérimp te Kraiséen sérimpon. ¹⁷ Ono sénámp kar fi te ará: Wokwaek Kwaro Abrahamént kontrak páteaka, ‘Ono kare kar tak nanamp’rá sénánko, tá wakmwaek 430 yopwar akwap tenánko, lo koropámpon. Am lo te wakmwaek korop námpao maok, wokwaek Kwaro papnámp kontrak far-sir moria, Kwaro wokwaek Abrahamén sérimp karan kor tirá épér mono. ¹⁸ Táte nomo loak tukupnámp ninik fek Kwaro nompór pátarinámp ankank sámp námpán nánko te, nomo Kwaro sérimp fekamp te sámp mono. Aean maok, mono. Kwaro wokwaek séria Abrahamompór nánapi pap námpara, mao am ankank táman sánkámpon. ¹

¹⁹ Aeno apaeritea lo yak námpon? Am te ará: Kwaro ninik námp te, kwatae ninik fi kor érik yak nánko, arop am fek mér mwanapria mao wakmwaek lo am kontraként kirimprá pap námpon. Am lo te yakrá akwapea wakmwaek am Kwaro wokwaek sérimp táráp korop naenámp-

pon. Am lo te enselomp táp meknámp korop nánko, tá amore mek yaknámp arop Mosesomp yaeknámp korop námpon. Kwaro Mosesén amore mek yakrá, lo sámp naenámpria nánapi pwara námp te, ²⁰ am támao yénképrá: Wokwaek Kwaro Abrahamén sérimp kar amore mek yaknámp aropan sér mono, Kwaro námoku karerao man sérimpon.

Kwaromp lo térenámp kar

²¹ Aeno lo te Kwaro wokwaek sérinámp kar táman yorowar námp niamp nie? Mo karonó. Táte lo ankwapao nomwan fwap yiki yak sáp nánko te, loak tukup námp fek fwap yae-párak kare arop yakáp mwarámpono. ²² Aeno oukoumwan te Kwaromp Bukao sérrá, “Kwatae ninikao ponankor aropan fákápá fákeyak námpon.” Am tak námp te, nomo Jisas Kraiséen méria am ankank Kwaro sérimp mérap arop fárakap fwap sámp mwanapria námpon. ^P

²³ Mér oukoumwan korop mo námp fek te, loao nomwan fákápá fákeyakámpon. Aenko nomo fákápá yakápánko, nomo mér mwanámp ke érik koropámpon. ²⁴ Lo te nomp nánae naropwar niampao, nomwan Kraisonámpok éréképea, mént párakop námpon. Am tak námp te, nomo Kwarén mér námp fek mao nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénaenámp. ²⁵ Oukoumwan te wae Kwarén mér mwanámp ke korop námpara, warko nomo loamp yae ankore mek yakáp mono.

Nomo mérámp fek Kwaromp tárápu yakápámp kar

²⁶ Yumo ponankor Krai Jisasén mér napo, am mérap fek táman yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. ²⁷ Arop

¹3:16 Stt 12:7; Lu 1:54-55 ^m3:17 Ap 7:6 ⁿ3:18 Ro 4:14; 11:6

^o3:21 Ro 8:2-4 ^P3:22 Ro 3:9-19 ^q3:26 Jo 1:12

yumo wae Kraisént ént mek néri nap te, yumo ponankor Kraisén wae waempyam niamp kámp napon. ^{r28} Am te arak: Juda fi ankwap mo, Griik fi ankwap mo, kwaporok tére konámp arop ankwap mo, amwar yaknámp arop ankwap mo, poumarop ankwap mo, yupu ankwap mo, oukoumwan Krais Jisasén mér nap fek te ankárankamp fi kare yakáp napon. ^{s29} Aeno táte yumo Kraisomp arop yakáp nap te, yumo waeman Abrahamomp tárápu yakáp napon. Yumo waeman am ankank Kwaro wokwaek Abrahamompor nánapi pátenámp ankank sámp mwanap arop yakáp napon.

Wokwaek lo ankore mek yakápia oukoumwan Kwaromp tárápu kare yakápnámp kar

4 Ono sénamp wounáp kar ará: Táráp te náráp naropwaroinámp ankank nánkáráp téképea am ankank sámpea taokeyak nae-námpon. Am ankank te námokuráp karerao maok, épér morok táráp yak námp fek te, oukoumwan sámp mo, kwaporok tére konámp arop niamp yak námpon. ² Oukoumwan am naropwaroinámp ankank sámp naenámp pourou mo nánko te, oukoumwan nánae naropwaromp yae ankore mek yak námpon. ³ Nomo kuri take, nomo oukoumwan táráp kánanke niamp yakápnámp ke fek te, kápae kare apárokamp kwatae spiritráp ankankao nomwan fákápá yak nánko, nomo maomp yae ankore mek tére námpon. ^{t4} Takrá akwapea Kwar námoku nánapinámp ke fek, mao náráp táráp sámp-kérépámpono. Aenánko, yupuao man fárákapeanánko, mao koropea lo ankore mekamp arop yakámp te, ^{u5} nomo lo ankore mek yakápnámp

arop nomwan warko yamokwapea éréképeanánko, nomo Kwaromp tárápu yakáp mwanámpria ninámpon.

⁶ Oukoumwan yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. Aenapara, Kwaro náráp Tárápamp Spirit nomp ninik mek sámp-kérép tenánko, nomo ‘Ayao, ayao’rá wumwi konámpon. ^{v7} Aenámpara, amo te warko tére arop mono. Amo te Kwaromp tárápono. Táte amwan Kwaro warámpeanánko te, amo waeman Kwaromp tárápao yak napara, amo te maomp waráp por nánapinámp ankank sámp nanap arop yak napon. ^w

Polo Galesia mekamp Kristen fákáreamp paokopan ninik tokwaenámp kar

⁸ Tá kare, wokwaek te, yumo Kwarén mér mo nap fek ara, apárokamp ankank Kwar kare mo, táman maomp yae ankore mek térerá paokopiapon. ^{x9} Aeno yumo wae Kwarén mérapon. (Tá ono kwapwe kare sérrá, “Kwaro kor waeman yumwan mérámpon.) Aenámp te, yumo apaeritea warko am ankank ponankor taokeyak konámp kárákáre moráp spiritaonámpok tiarárrá tukupea maomp yae ankore mek tére mwaria wae napon? ¹⁰ Yumo waeman kápae kare por yae tokwae koropnámp nke, yunk wourékam aoknámp nke, lotu tokwaenap nke, wourékam yopwar korop nánko nke, mak i konapon. ^{y11} Ono yumwan ninik tokwaeria ono apáp nampon. Takria ono yumwan yaewourrá tére nampon am kwaporok mwar téreantáno.

¹² Onomp ankwapyae fárákáp, ono yumo arop ankwap fi niamp arákarea, lo fek fákápá yak moriaka, ono yumwan yonkwae touweria kárákáre fek sérrá, “Yumo ono nampnámp amwar yakáp

^{r3:27} Ro 6:3-4; 13:14 ^{s3:28} 1 Ko 12:12-14 ^{t4:3} Kl 3:20-23

^{u4:4} Jo 1:14; Ro 8:3-4 ^{v4:6} Ro 8:15-16 ^{w4:7} Ro 8:17; Ga 3:29

^{x4:8} 1 Ko 8:4-6 ^{y4:10} Kl 2:16

kipo.” Ono te yumwan yoporrá sér mono.¹³⁻¹⁴ Ono wokwaek kwatae touwe sámpanko, onomp pourou kárakáre mo nánko, am fek táman yumwan manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampono. Kare, onomp pourou kárakáre moria, am támao yumwan tére tokwae sánk námpan maok, yumo onan kokwaeria onan yonkwe sir moiapono. Yumo en-selén niamp, tá Jisas Kraisen nap niamp onan warámpea yaewour kwapwe napono.¹⁵ Yiráp kwapwe kare ninikan ono kare kar sénampono: Wokwaek ono yi mekamp touwe kwatae sámpamp fek te yumo onan yonkwaek touweria yiráp fwapnae yi wurukupea onomp yi mek papria te, yumo fwap wurukupea pap mwarapon. Am yiráp warákár kwapwe te maok pap napon?¹⁶ Ae te moko-pono? Ono yumwan kare kar kar farákáp namp támao, ono yiráp yopor arop arákár namp nie?^a

¹⁷Tá kare, am arop farákáp koropea yumwan nouroup napao maok, am te yumwan yaewourria mono. Am faráká-pamp ninik te yumo onan pwarará námonámpaok koropenk ritea, yiráp ninik mek nánánkarrá kar porokwerá tére napono.¹⁸ Táte ono yumont yak namp fek, tá mo nampan kor yumwan nourouprá kar porokwe napan maok, yumwan yaewour naenámp kwapwe kare ninik fek napo te fwapono.¹⁹ Onomp tárápu farákáp e, ono te yupuae táráp farákáp naeria touwe sámp konámp niamp take pourouráp yonkwaek touwe nampono. Ono ankár am touwe te sámpea yakrá akwapea mekia Kraiso yiráp ninik mek koropea yak nánko maok, pwar nanampono.²⁰ Koupoute kare nape, ono oukoumwan te yumont yak mo nampon. Ono yumont yakria te, yumwan ankwap kar

fwap tae morok sénaeampon. Ono oukoumwan te, yumonap ninikan wawia mokopia yaewour nanamponorá ninik tokwae nampono.

Hagar ntia Saran wounápnámp kar

²¹Arop farákáp yumo lo ankore mek tukup mwarianap arop, yumo onan sérenke! Ae te yumo lo kar te wa moi nap nie?²² Kwaromp Buk fek sérrá: Abraham te tárápyar anánkaopwerápono. Tére konámp yupu mao ankwap farákáp, tá námokuráp amwar yaknámp yupu kareao ankwap farákáp.^{b23} Am tére konámp yupuamp táráp te apárokamp koumteouráp aropao sámp konap ninik fek sámpámpon. Aeno námokuráp amwar yaknámp yupu kareamp táráp te Kwaro sérimp fekampan sámpámpon.^{c24} Am kar mek te wounápnámp kar yak námpon. Am yupuyaran sénámp te Kwaromp kontrak anánkaopweran sénámpon. Hagarén wounápnámp te Sainai faonkwekamp kontrakan námpon. Maomp tárápu farákáp te tére konámp yupu feknámp korop napon.²⁵ Hagar te apár Arebia mekamp faonkwe wi Sainai ntia Jerusalem oukoumwan yak námpan sénámpon. Am Jerusalem ntia maomp tárápu te ankwapamp tére konap yakáp napon.^{d26} Aeno ankwap Jerusalem yámar mek yak námp te, amwar yak námpara, am te nomp éntupwar Sara támaono.^{e27} Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Mapo yaknap yupu amo te warákárae! Tá yupu amo táráp sámpria touwe sámp konap mér mo i konap, amo yonkwaek kárámpria tár sámprá warákárae.

Yupu poumaropao pwar akwap tenánko,

^a4:13-14 1 Ko 2:3 ^a4:16 Jo 8:45 ^b4:22 Stt 16:15; 21:2

^c4:23 Ro 9:7-9 ^d4:25 Ro 8:15 ^e4:26 Hi 12:22; Yé 21:2,10

ono amwan kápae kare tárápu nénk nanko,
poumaropráp yupuamp tárápuan kámákár akwap naenámpón.”^f

²⁸ Onomp ankwapyae fárákap e! Yumo te wae Aisak niampono, yumo waeman Kwaro séri námp feknámp yumo wae Kwaromp tárápu yakáp napon. ²⁹ Aeno wokwaek te am koumteouráp aropao sámp konap fek sámpnámp táráp te éntupwaro Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek sámpnámp tárápan wouroump-sérimpono. Oukoumwan kuri, take pourouráp ninik támao yak námpon. ³⁰ Kwaromp Buk fek te apaerá sénámpon? Mao te Abrahamén arakrá sér:

‘Am tére konámp yupu ntia maomp táráp te nkwampok far-pwarampo! Am tére konámp yupuamp táráp te takria naropwar ntia amwar yaknámp yupu kareamp tárápamp ankank sámpantáno.”^g

³¹ Aenámpara, onomp ankwapyae fárákap, nomo te tére konámp yupuamp tárápu mono. Nomo te amwar yaknámp yupu kareamp tárápuano.

Kraiso nomwan yaewourianánko amwar yakáp mwanámp kar

5 Kraiso nomwan fákápá fákeyaknámp mekamp aokoroepa páte nánko, nomo fwap amwar yakáp námpon. Aenámpara, yumo ankár kárakáre fek fokopeyakáp kip. Warko arop fárákapao yumwan fákápá papanáponoria yénképá yakápi kwapono.^h

² Yumo wawenk! Ono Polo yumwan sénae rae: Táte yumwan, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakáp napo te, Kraiso térenámp tére yumwan yaewour mo karenono. ³ Yumo arop

ponankor, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakápnep arop fárákap, yumwan warko érik sénae rae: Táte yumo am yipi fárákapnap ninik táman tak nap kwamp te, ankár lo ponankor mántwaok kipo. ⁴ Táte yumo, yino loaok tukup nánko, am fek Kwaro yinan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria nap te, yumo waeman Kraiséen pwar napon. Aeria yumo Kwaromp aropomp mek yakáp mo, pwar napon. ⁵ Nomo Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek Kwarén méria, nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranoria yépék námpon. ⁶ Aeno táte arop Krai Jisasént yak námp te yipi fárákap nap te, kánanke kwataeno. Tá yipi fárákap monap ninikao kuri kánanke kwataeno. Aeno Kwarén mérnep ninikao maok, arop nouroup mwanap ninik sánk konámp, am támao maok kwapwe kare ankankono.

⁷ Wokwaek yumo yae-párák kare paokopi nap te, yumwan wa am ninik taokoránko, yumo warko kare kar karwaok paokop mo napon? ⁸ Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te támao mono. ⁹ Nomo yis te wae mérámpon. Pan mek kánanke kwarok papea napo, am pan te yámp tokwae konámpon. Aeno táte nomp kwatae ninikao kor kánankerao am fek-am fekrá akwapea wakmwaek tokwae kar i konámpon. ¹⁰ Ono mér namp te Jisas Tokwae Karao yumwan yaewouri námpara, yumo ankár onomp ninik niampaokria yumo te ankwap ninik sámp mo mwanapono. Arop yiráp ninik mek sámpá yampourounámp aropamp e te ono mér mono. Aenampao maok, maomp e te wampweno, mao námoku am tak námp fek touwe sámp naenámpón.

¹¹ Ononamp fákáre, táte kare ono yumwan, ankár yipi fárákapenkria am

^f4:27 Ais 54:1

^g4:30 Stt 21:10; Jo 8:35

^h5:1 Jo 8:32,36; Ap 15:10

kar táman farákápankoria te, apaeritea am Juda fákáre onan sámp-wouroump mwaria wae mwanapon? Táte ono arop fárákapan ‘Ankár yipi fárákapenk’rá sénanko te, Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwi námp te am fárákámp ninik mek kwatae pap mo, fwapono. ¹²Am arop fárákámp yiráp ninik sámpá yampourourá yipi fárákámp mwaria kárákáre nap te, am fárákámp námokuráp yipi ponankor fárákámpria kémpí méntér tákapá sirano mpupo.

¹³Tá kare, onomp ankwapyae fákáre, Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo amwar kar yakáp mwanapria ninámpon. Aeno yumo takria arakrá ninik mwanape: ‘Yino te waeman amwar yakáp námpara, wokwaekamp ninik kwatae fwap taki yak nae-námpan mpwe’ mwanape. Yumo tak niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaeánáp fárákapan nonopok nounouroumpria, yumo ankár am fárákapan yaewour mwanap tére arop yakáp kip. ¹⁴Amo te ankár arop ankwap fárákapan warákár nap te ankár amoku waráp pourouan warákár konapnámp taknámpampo. Kwaromp ponankor lo kar te máná ankárankamp kar fek mapek toukouri yak námpon. ¹⁵Aeno táte yumo yumoku támao yorowar fupukumprá paokop nap kwamp te, mér kip: Yumo takria yiráp nonopok nounouroumpnap ninik énéni ponankor kwatae akwap naeane.

Yiki Kor Spirit ntia wokwaekamp ninik tére konep kar

¹⁶Ono sénamp kar te ará: Yumo te ankár Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop kip. Yumo takria te wokwaekamp ninikaok te paokop mono. ¹⁷Nomo te wae mérámpon:

Wokwaekamp ninikao Yiki Kor Spiritamp ninikan anámpá pap naeria wae nánko, tá nopok Yiki Kor Spiritamp ninikao wokwaekamp ninikan anámpá pap naeria wae. Takria am yawor te nonopok yorowar i konepon. Aenámpara, yumo kápae kare ankank tére mwaria napao kor, yumo tak mo i konapon. ¹⁸Aeno táte yumo Yiki Kor Spiritamp ninikaok nap kwamp te, yumo warko lo ankore mek yakáp mono. ⁿ

¹⁹Wokwaekamp ninikamp tére te yumo wae mérapon. Am te arake ninikono: Kokopor i konámp ninik, koumteouráp arop nonopok kikiankápnap ninik, námokuráp pourouan saráp ninik i konap, ²⁰kwekár kwarén lotu i konap, tá fou i konap, tá ampopwae tirink i konap, yopor i konap, youpoukwap i konap, kokwarok i konap, námoku saráp ninik i konap, kar pap i konap, moumountukri mwaek pipirimp i konap, ²¹yonkwae mek poup kwapwe kare yaknámp aropan ninik kwatae konap, mánmán ént fária mánmán i konap, tá toupour fek námokunap sokororá mánmán i konap. Arakia máná nkwaekwe make ninik kwatae yak nánko, ono wokwaek yumwan sériampan warko oukoumwan sénampon. Arop ponankor take pourouráp ninikaok paokop nap te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te tukup mo karenon.

²²Aeno Yiki Kor Spiritao maok máná kwapwe kare ninik mao taokeyaknámp aropamp ninik mek kák konámpon. Arop nouroup kare konap ninik, warákár konap ninik, yonkwae porokwe ninik, nomwan napo nopok mo, wampweri pwar konap ninik, arop ankwap fárákapan yaewour i konap

ninik, kourmteouráp aropan yae-párák kare i konap ninik, kwapwe kare ninik pwar mo i konap ninik, ²³Kwaromp yae ankore mek porokwe fek yakáp i konap ninik, námoku poukwap kour i konap ninik. Arakia mámá ankank máte lo ankwapao mámá ninikan taokor naenámp yak mono. ²⁴Kraisén mérap arop te ponankor maomp wokwaekamp ninik te Kraiso sumpwi námp araknámp wae yaopwae porokopramp fek sumpwi pap napon. Yi fek nkerá kikiank i konap ninikan kor wae méntér yaopwae porokopramp fek sámp-wouroump tenapono. ^p

²⁵Yiki Kor Spiritao nomwan yiki yak sámp námpara, nomo kuri ankár Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwaro. ²⁶Nomo te nomwan ankwap fárákapa warákáranáponoria tére mwareano. Tá nomo arop ankwapamp ninik mek koupoumprá, am fárákapa nap kikiank mwareano, mono. ^q

Kristen ankwap kwatae ninik napo nomo yaewour mwanámp kar

6 Ononamp fákáre, yumo nke napo, arop ankwap kwatae ninik nánko te, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopnap arop fárákapa yumo am aropan sánánkar porokwe fek yaewourrá fwapokwap kipo. Yumo te, mao kwatae námpria wae napo, yumwan Satano yae pap nánko, yumo kor taknámp mwanape, mér kipo. ^{r2}Tá yumo ankár arop ankwap fárákapa nkwakwe make touwe sámp napo te, am fárákapan yaewour kip. Yumo tak nap ninik támao maok, yumo waeman Kraiosomp lorént pwi kari tukup napon. ^{s3}Táte arop ankwap ninikrá, námo te ninik kwapwe tokwaeráp aropao nampan

mpwe námpao maok, mono. Mao te námokuráp ninik mek yankar sérarámp. ⁴Arop ponankor ankár námoku tére napan ‘Am te fwap ni, kwatae nie?’rá yurukup kip. Arop takria námokuráp tére nkea yae-párák nánko te, fwap táman warákár naenámp. Aeno mao takria námokuráp niniként, tá ankwapamp niniként yurukup naeane. ⁵Ponankor arop ankákáran námokuráp nkwakwe make tére sámpea fokopeyakáp mwanapon. ^t

⁶Yumwan Kwaromp Kar farákápná napo, wanap arop yumo te yiráp ankank kwapwe pirékarea am Kwaromp Kar farákápná aropan sánk kip. ^u

⁷Aeno yumo takria yumoku támao kwekárria yiráp ninik te yumo fwap Kwarén poupwekáp mwanámpanápe mwanape, mono. Táte ono wounáp kar sénae: Arop yopwar mek apae ankankou yimpianámp te, ankár am yimpnap fir táman sámpá fári konapon. ⁸Táte arop ankwap épi ninik fek térerá akwap námp te, am épi ninik fekamp fir kare naenámp te sumpwinono. Aeno arop ankwap Yiki Kor Spiritamp ninik fek térerá akwapeanánko te, am Yiki Kor Spiritamp fir kare naenámp te, mao fwap yiki yak sámpea yak naenámp. ^{v9}Aenámpara, nomo te yae-párák kare ninik fek paokop mwanámp te kokwae kwapono. Táte nomo tére kárákáreria te, am fir toupour i konap fek nomo fwap fir kwapwe sámpea fár mwanámpon. ^{w10}Aenámpara, ankwap ke fek nomo arop yaewour mwanámp ankank ninik námp kwamp te, nomo ankár kwapwe kare ninikrá arop ponankor yaewour mwanámpon. Nomo takria maok, tá tokwae kar ninik

^{o5:23} Mt 7:16-20; Ef 5:8-9 ^{p5:24} Kl 3:5 ^{q5:26} Fl 2:3 ^{r6:1} Mt 18:15

^{s6:2} Ro 15:1-2 ^{t6:5} Ro 14:12; 2 Ko 13:5 ^{u6:6} 1 Ko 9:11,14

^{v6:8} Jo 3:6; 6:63; Ro 8:13 ^{w6:9} 1 Ko 15:58; 2 Te 3:13

te ponankor Kristen fárákapan yaewour tokwae mwanámpon.

Polo kar pwar naerianámp kar

¹¹ Yumo wae onoku pen sámpea yiráp por kumwi tokwae kumwi namp nke kipo. ¹² Arop ankwap fárákap yiráp yipi fárákap mwaria kárákárea wae napon. Am te apae riteanápe arop ankwapao nkea ‘Yumo te arop tokwae’rá séranáponoria napon. Am fárákap te arakrá ninik napon: Takria arop ankwap fárákapao nomo Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp mér námpént yipi fárákap mwanap ninik farákáp nánko, námwan fupuk mo, fwap mwanapria napon. ^x

¹³ Am arop fárákap te Juda fi yakáp napria yipi fárákap napao maok, am fárákap námoku kor loak tukup mo i konapon. Am arop fárákap te yiráp yipi fárákapria yumo wae náráp kar wanap ritea warákár mwaria napon. ¹⁴ Táte tak napan maok, ono te ankwap ankankamp eran sakap mono. Ono te ankár Jisas Kraisomp eran saráp sakap nanampono. Mao yaopwae porokopramp fek sumpwi námpan ono warákár tokwae nampon. Kraisomp tére fek táman onomp

ninik mek te mámá apár mekamp ninik te wae sumpwi tenánko, onoku kuri sumpwi yak namp niampara, apárokamp ankank te onan warko sámpá akwap mono. ^{y15} Yipi fárákap konap ninik am te kánanke kwataeno. Tá arop yipi fárákap moao kor am te kánanke kwataeno. Aeno Kwaro nomwan fwapokwapia wourékam yoroi pap námp támao maok, tokwae kar ankankono. ^{z16} Ono ninik namp te, arop ponankor am ninik táman méria, ninik mek sámpea mántwaok napo te, Kwaro námoku ninikia am fárákapan fwap yonkwae porokwe sánkanoria nampon. Ono am fárákapan saráp ninik mo, Kwaromp Israel kare ponankoran ninikria, Kwarén takrá sér i konampon.

¹⁷ Waeman ono Jisas Kraisomp aposel kare yak nanko, arop fárákapao onan fukia napo, am youwae wae onomp pourouk yak námp táman, ono Kraisomp tére arop kare yak namp yénkép námpon. Aenámpara, arop ankwapao onan kápae ankwap sá pantáno. ^a

¹⁸ Ononamp fákáre, onomp ninik te, Jisas Krais Tokwae Karamp aropomp te fwap yiráp waempént yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

^x6:12 Ga 5:11; Fl 3:18

^y6:14 Lu 14:27; Ga 2:20-21

^z6:15 2 Ko 5:17

^a6:17 2 Ko 4:10

Polo Efesus Firampor Kumwimp Kar

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake akwap nánko, Polén Rom mek kalabus mek páte napo yakria, mao yiawor aopwe pas kumwimpon: Filipai mekamp siosompor kumwi, tá Kolosi mekamp siosompor kumwiria Filemonompor kumwia méntér sámp-kérépámpono. Tá Efesus mekamp siosompor kumwiaka, Tikikusomp yaek sánkria sérrá, “Yumo nkea am feknám ankwap-ankwap sios mek sánk napo, nkea farákáprá tukupria mér mwanapon.”

Mao wokwaek anánkan yáarak námpek, taun Efesus mekamp Juda firan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápriaka, wakmwaek ankwap ke fek yinink yopwar fek yakria Kristen yakáp mwanap mwae kupan yénkrá yakámpono. Aenánko kápae kare ankwap fi koropea Juda fint tapokwapea Kwaromp ankáránkamp fi arop yakápiapon.

Tá mao mámá pas kumwi námpek fek te arakrá sér: Kwaro Kraisomp tére fek ankwap-ankwap fi ankár mek tapokwapea, ankáránkamp fi arop yoroi pwate námpon. Ankwap te, Kristen yakáp nap ankár Satanomp kánánkám ténámpek ninik kwataeran yorowar kárákárerá kwe-pwar mwanámpek karan sénámpek.

1 Efesus mek yakápnep Kwaromp firáp e! Ono Pol ono te Krai Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel yoroi pap námpon. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp koumteouráp arop Efesus mek yakápriá, Jisas Kraisonámpaok kar nap yumonapok ono mámá pas kumwi

nampono. ^{b2}Onomp ninik te, Nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao námoku támao ninikia yumwan yaewourria yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoría nampon.

Kraisomp tére fek Kwaro nomwan ankank kwapwe sápnámpek kar

³Kwar te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp naropwar, tá maomp Kwarono. Nomo maomp e narek sampok mwaro. Am te apae riteanápe, nomo Jisas Kraisént tapokwapá yakáp nánko, Kwaro nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ourour nomp waempén yaewour naenámperia ti-sáp námpon. ⁴Wokwaek kar Kwaro oukoumwan apár yoro mo námpek fek, nomwan Kraisént tapokwapea Kwaro nke námpek fek kwatae ninik mo, yiki kare yakáp mwanámperia nánkárápámpon. Wokwaek kar mao nomwan aropomperia, ⁵Jisas Kraisomp tére fek nomwan éréképeanánko, nomwan maomp tárápu yakáp mwanapria nánkárápámpon. Am te Kwaro námoku warákárnámpek ninik fek tak nanámperia ninikimpon. ^c

⁶Kwar te mao warákárnámpek tárápek Jisas Kraisomp tére fek nomwan aropomp tokwaeria, mao nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ankank kwaporok ti-sáp námpon. Aenámpera, nomo am fek táman Kwaromp e narek sampok mwanámpek.

⁷Kwaromp aropomp tokwae te tápek fákápek námpera, am fek Krai sumpwia nomwan warko yamokwapea maomp yiri fek Kwaro nomp kwatae ninik ponankor tirá épéri námpon.

⁸Kwaro nomonámpek am aropomp tokwae kar kwarokarea nomwan kápae kare nkwakwe make mér ntia ankank youroukourá fwapokwap

^{b1:1} Ap 18:19-21; 19:1-40; 20:17-38

^{c1:5} Jo 15:16; Ef 5:27; 2 Te 2:13

mwanámp yonkwae kour ti-sáp námpon. ^{d9}Wokwaek kar Kwaro Kraisomp tére fek 'Am ankank tak nanamp'rá sérimpon. Aempan maok, am ninik oukoumwan mek yakámpan, oukoumwan te am ninik wae nomwan érik yénkép námpon. ¹⁰Kwaromp am ninik te ará: mao te kápae kare ankank ponankor ékékérrá akwapea, pwar naenámp ke fek ankank ponankor yámar mek yakáp nám, apárok yakáp nám ponankor koupoukarea Kraisomp yaek páte nánko, Kraiso yépe kor tokwae yoroi yak naenámpon.

¹¹Mao te námokuráp am ninikaokria Juda fi yinan wokwaek kar nánkárápámpon. Aeria maok, yinan Kraisomp tére fek náráp firáp páte námpon. Aeno tá kare, Kwaro, apae ankank tak nanamponri nám te ankár tak i konámpon. ¹²Yino manénkir Kraisen méria maonámpaok nánko, Kwaro yinan naráponoria nánkáráp námpara, yino ankár kápae kare por maomp aropomp táman ninikria maomp e narek sampok mwanámpon.

¹³Ankwap fi yumo kuri wae kar kare wa napo, Kwaromp Kwapwe Kare Kar am támao yumwan éréképeanánko, yumo wae Kraisen méri yakáp napon. Aeria yumo Kraisént yakáp napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkria naráponorá nánkáráp námpan yénkép námpon. Am te wokwaek mao 'Sánk nanamp'rá sérimp támaono. ^{e14}Am Yiki Kor Spirit nomwan oupouroupa yak nám te, Kwaro náráp firáp arop nomwan ankank wakmwaek ti-sáp naerianámpan yénkép námpon. Tá taknám Kwaro nomwan warko yamokwapea, nomwan Yiki Kor Spirit fek nánkáráp tenám yakápria, mao nomwan éréképeanánko, nomo méntér yakáp mwanámp ke yépék námpon.

Nomo am taknám ninik támao arop ponankor wanap fek Kwaromp e tokwae kari yak námpon. ^f

Polo Efesus fian yaewourria kar toropwapimp kar

¹⁵Tá ono wa nanko, yumo Jisas Tokwae Karan mér kateria kápae kare Kwaromp firáp arop fárákapan nounourouprá yakáp napon.

¹⁶Aenapantá ono Kwarén 'Aesio'rá sér saráp yak nampono. Ono yumwan pwar mono. Onomp kar toropwap namp mek te ono kápae kare por yumwan ninikria yumwan yaewourrá Kwarén kar toropwap nampono. ¹⁷Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar yámar mek tokwae kari yak nám man kar toropwap i konampono. Ono man kar toropwap i konamp te ará: Mao yumwan yonkwae kour sánkria, náráp kar fi érik farákápanoria nampon. Aenanko yiráp Kwarén mér nap fwap tokwae karrá akwap naenámpon.

¹⁸Ono nik namp te, mao yiráp ninik mek wae kwapwe sánk nánko, yumo fwap am yumwan wumwirinámp ankank, yumo táman ninik kárakáreria warákarrá yépékrá yakápenkria nampon. Tá kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro maomp firáp nomwan ti-sáp nanampria nánapi tenám te, kwapwe kare kare ankankara, táman mérenkria nampon. ¹⁹Tá ono nik namp te, am Kwaromp kárakáre nomo Kwarén mérám nomwan yaewourrá tére saráp yak nám, nomo yurukup mwanámp pourou mo nám, yoporop tokwae kar, am fwap yumo mérenkria nampon. Am kárakáre tokwae nomwan tére nám te, ^{g20}am támao wokwaek Kraisen térempon. Aenánko, mao sumpwianánko, am kárakáre fek tapek Kwaro fárámpá papea, mao yámar mek

námokuráp yae-párák mwaek páte nánko tank námpon. ^{h21}Oukoumwan te Kwaro Kraiséen narek karaok páte nánko yakria, kápae kare arop taokeyakáp konap arop, mekia akwapnám arop, kárákáre tokwaeráp arop, tá kápae kare king tokwae man te ankore mek kák tenámpon. Aeria e tokwaeráp arop oukoumwan má ke fek yakáp nap, tá nánkár wakmwaek yakáp mwanap am fárákapan kor Kraiso ankár narek karaoki yak námpon. ⁱ²²Kwaro kápae kare ankank ponankor Kraisoomp yae ankore mek papria, Kraiséen am ankank poukeyak naenám yépe kor tokwae yoroi páte nánko, siosomp ankank ponankor mao taokeyak námpon. ²³Sios te Kraisoomp pourouno. Kraiso námoku mwar te pwi mono. Sios méntér maok wae pwi yak námpon. Tá Kraiso námoku te ankank ponankor pwi pap námpon. ^j

Nomo sumpwinám arop Kraisént Yiki yakápnám kar

2 Wokwaek te yumo nkwaekwe make kwatae ninik napo, yumwan am tá-mao surumpwirá kákámpon. ^{k2}Am ke fek te yumo mámá apár mekamp kwatae ninik fek paokopiapon. Aeria yumo yá-mar meaok paokop i konap kwatae spirit fárákapan taokeyak konám spiritamp ninikaok paokopiapon. Oukoumwan am kwatae spirit te Kwaromp kar táksinap aropamp ninik mek tére konámpon. ^{l3}Wokwaek te nomo ponankor am fárákapént yakápria nomp pouroukamp épi ninikaok saráp paokopimpon. Nomo nomp épi ninik ntia nomp kikiank ninik fek paokopimpon. Nomoku tá-

mao takrá yakáp námpara, nomo fwap am fek arop ankwap fiao napnám taknám Kwaromp yonkwae pwarámp sámp mwarámpon. ^m

⁴⁻⁵Kare, waeman nomp kwatae ninikao nomwan surumpwirá kák tenánko, nomo sumpwi yakáp námpon niampi yakáp námpon. Aenámpan maok, Kwaromp aropomp te top-pwarámp nánko, nomwan yonkwae touwe tokwae námpon. Aeria maok, mao nomwan yaewourianánko, nomo Kraiséent yiki yakáp námpon. Ye, am aropomp fek táman Kwaro yumwan warko érékép námpon. ⁶Mao nomwan Kraiséent kéménkia pap námpon niampi nánko, nomo Kraiséent yámar mek ankank ponankor poukeyakáp mwanámpon. ⁿ⁷Mao am takimp te kápae kare nánkár wakmwaek yakáp mwanap arop fárákapan maomp aropomp tokwae yénpék naenámpon. Maomp am aropomp te nomwan warákárria yaewour naenám ninik fek námpon. ^{o8}Am te arak: Kraiséen mérapo, Kwaromp aropomp fek mao yumwan warko érékép námpon. Am te yumoku térenap ankank mono, Kwaro yumwan kwaporok sánk námpono. ^{p9}Am te yiráp tére fek nopok am ankank sámp mono. Aenapara, arop ankwap námoku támao warákár sénaenám te yak mono. ^{q10}Kwaro námoku nomwan yoroi námpono. Aeria mao nomwan Kraiso Jisasént wourékam arop yoroi pap námpon te, nomo am kwapwe kare ninik fek yakáp mwanámpria ninámpon. Am kwapwe kare ninik te Kwaro wokwaek nomwan am fek paokop mwanapria nánapi pwara námpon. ^r

^{h1:20} Hi 1:3,13 ^{i1:21} Fl 2:9-10; Kl 2:15 ^{j1:23} Kl 1:18 ^{k2:1} Kl 2:13

^{l2:2} Ef 6:12 ^{m2:3} Ta 3:3 ^{n2:6} Ro 6:8 ^{o2:7} Ro 2:4

^{p2:8} Ro 3:24; 2 Ti 1:9 ^{q2:9} Ta 3:5 ^{r2:10} Ta 2:14

**Kraiso Juda ntia ankwap fi
ankára mek tapokwapnám̄p kar**

¹¹Yumo te wae nik napon: Juda fi námokuráp yae fek yipi fárakap konapon. Aeria ankwap fi arop yumwan ‘Yipi fárakap mo i konap arop’rá sér. Ae konap te, yumo ankár fwapia ninik kip: Yiráp pourou yipi fek te yumo wokwaek ankwap arop fi yakápiapon. ¹²Aeria am ke fek te Kraiséen panek yakápiapon. Yumo Israel firént tapokwap mono, mwar ankwap fi yakápiapon. Kwaro Israel firan ‘Yumont yak nanamp’rá séria kontrak yoroi námpan maok, yumo am mek tukup mo, amwar yakápiapon. Yumo mámá apár mek yakáp nap te, ankwap kwapwe kare ankank wakmwaek korop nae-nám̄pria yépék nap yak mono. Tá yumwan yaewour naenám̄p Kwar ankwap yak mono. ^{s13}Wokwaek te yumo panek karaok yakápiapon. Aeno oukoumwan te Kraisomp yirirao yumwan éréképá koropeanánko, Krai Jisasént koumpea Kwaromp wonae fik kar yakáp napon. ¹⁴Krais te nomp yonkwae porokwe sámp konám̄p fi támaono. Wokwaek Juda fi ntia ankwap arop fi nonopok yoporapo, am yopor te am fárakapamp amore mek farmae niampi yakám̄pon. Aeno oukoumwan te Krai námokuráp pourou fek am farmae niampi yaknám̄p párámpá sirarea, anánkaopwe fi ankára mek tapokwapea pwate nánko, ankárankamp fi saráp yakáp napon. ¹⁵Mao te waeman Juda firao lo kákrá kukumwirá párakop tenap te wae tirá épéri pwate nám̄pon. Mao taki nám̄p te anánkaopwe fi ankára mek tapokwapeanánko, Kraisént ankárankamp wourékam arop yakápria,

am feknám̄p ankárankamp ninik fek yakáp mwanám̄p ninikani nám̄pon. ^{t16}Mao yaopwae porokopramp fek sumpwiria, maomp pourou fek táman anánk fi arop tapokwapea pwara nám̄pon. Aeria am yaopwae porokopramp fek yopor i konap ninik wae sumpwi pap nám̄pon. ^{u17}Takia maok, mao koroea Kwapwe Kare Kar arakrá farákáp: “Oukoumwan te yumo ankárankamp ninik fek yakáp napon.” Mao am Kwapwe Kare Kar te yumo panek yakápiap arop fi, tá yino Juda fárakap Kwaromp wonae fik yakáp námpan kor méntér farákáp nám̄pon. ¹⁸Am Kwapwe Kare Kar te arak: Kraisomp tére fek nomo anánk fi aropan ankárankamp Spiritao nomp Naropwaronám̄pok pok mwanám̄p kik-pwara nám̄pon. ^v

**Nomo Kristen ponankor te
‘Kwaromp nap’rá sénám̄p kar**

¹⁹Aenám̄para, yumo te apár moráp aropao amorik kékéri yakáp nap ni-amp mono. Yumo te waeman Kwaromp koumteouráp aropént ankárankamp fi yakáp napon. Yumo te Kwaromp fi kare yakáp napon. ²⁰Yumo te Kwaro nap ti nám̄p niampon. Mao aposel yino ntia profet fákáre te oumpwar woupwiran yoroi tenám̄p niampon. Tá Krai Jisas te kukamp oumpwar kare niampon. ^{w21}Kápae kare nap yao wi te Kraisomp pourouk poupoukouri yak nánko, am nap yae-párak kárakáre yak nám̄pon. Kwar te am nap tirá yak nánko, am nap akwapá tokwae karia, námokuráp yiki kare nap yakano-ria nám̄pon. ^{x22}Yumo kor Kraisént koumpá yakáp napo, Kwaro yumwan ankwap Kristen fárakapént tapokwapea

^{§2:12} Ro 9:4; 1 Te 4:13 ^{t2:15} 1 Ko 12:13; Kl 1:20 ^{u2:16} Kl 1:20-22

^{v2:18} Ef 3:12 ^{w2:20} Mt 16:18; 1 Ko 3:11 ^{x2:21} 1 Ko 3:16; Kl 2:19

pwate nánko, yumo Kwaromp Spirit yak naenám nap kare yakáp naponon.^y

**Polo ankwap fian Kwapwe
Kare Kar farákápnám kar**

3 Nomo énéni ankárankamp firáp yakáp mwanap fi fek táman maok, ono Pol ono Krai Jisasomp tére namp fek fákápa páte napo yakria, ono fwap ankwap fi arop yumwan yaewour namponon.²² Ono ninik namp te Kwaro onan ourour sáp nánko, ono yumwan taokeyakea yaewour namp te yumo wae wawi napon.³ Mámá kar wokwaek mek yakám, am te Kwaro onan farákáp nánko, ono wae méria, ono yumon-apok fae tákáre kar kumwia kérépamponon.⁴ Táte yumo am kar nkea yumo am Kraiomp kar ponankor mek yakám te onomp ninik mek wae érik farákár nám mér mwanaponon.⁵ Wokwaek kar kápae kare ke fek, Kwar te am mek yakám kar te érik farákáp moimponon. Aeno oukoumwan te náráp Spiritao maomp nánkárápamp aposel fákáre ntia maomp profet fákáreran érik farákáp námponon.⁶ Am kar te ará: Kwapwe Kare Kar wa nap fek yumo ankwap fi arop koropea Juda yinont ankárankamp fi arop yakápria yinont ankárankamp pourou yakáp naponon. Aeria maok, nomo ponankor Jisas Krai sámp námpara, Kwaro nomp nánapitenám kápae kare ankank énéni sámp konámponon.^b

⁷ Kwaro onan am Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére arop páte námponon. Mao onan ourour sápría náráp kárákáre sáp nánko, am kárákáre támao ono térenamp mek kárákáre sánk námponon.^{c8} Ono te Kwaromp

koumteouráp arop ponankor maomp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampan maok, Kwaro onan am ourour sáp námponon. Am taki nám te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankwap firan farákápaeria ninámponon. Am Kwapwe Kare Kar te Kraiainám kápae kare kwapwe kare ankank, arop námokuráp ninik fek oupourou nke mwanap pourou mo námpan sénámponon.^{d9} Kwaro námoku kápae kare ankank yoroianám pao maok, manénkir te námoku am tére naerianám ninik te mek wouroump taeri námponon. Aenánko, am ninik te wokwaek kar kápae kare ke fek mek wouroump eyak námponon. Aeno oukoumwan te mao wae onan maomp ninik érik farákáp nanamp tére sáp námponon.^{e10} Wokwaek te mek wouroump fákeyak námponon. Aeno oukoumwan te siosén tére sánk nánko, am Kwaromp nkwaekwe make yonkwae kour yámar mekamp spirit taokeyak konám kárákáre kor spiritan farákáp napo, mao mér mwanaponon.¹¹ Wokwaek kar Kwaro nomp Tokwae Kar Krai Jisasomp tére fek, am tak nanampria nánapi tari námpan námponon.¹² Nomo te waeman Kraisen méria, méntér koumpá yakáp námpara, nomo te wae mér kare námponon: Krai te nomwan Kwaronámpok éréképá akwap naenám támao ara, nomo apáp mono, fwap Kwaronámpok tukup mwanámponon.^{f13} Aenámpara, ono oukoumwan yumwan sénámponon: Ono yumwan yaewouria touwe sámp nanko, yumo táman ninikria yumo mér nap porokweria pwar mwanape, mono. Am te yumo e tokwae sámp mwanapan yumwan yaewour námponon.^g

^y2:22 2 Ko 6:16 ^z3:1 Ef 4:1; Fl 1:13 ^a3:4 Ef 1:9; Kl 1:26

^b3:6 Ef 2:13,19 ^c3:7 Kl 1:25 ^d3:8 1 Ko 15:9-10 ^e3:9 Kl 1:29

^f3:12 Ef 2:18; Hi 4:16 ^g3:13 2 Ti 2:10

Polo Efesus fian Kwarén kar toropwapnám kar

¹⁴Kwaro 'Arop fi ponankor érékép nanamp' ria niniki námpan, 'Am te tokwae kar ankankono'rá ninikria onomp Naropwarén kwaráp torokomp nampon.

¹⁵Nomo maomp firáp arop fákáre ponankor yámar mek poká yakáp nap, tá oukoumwan apárok yakáp nap ponankor maomp e karean sámp námpon.

¹⁶Ono te arakrá kar toropwap i konampon: Maomp kwapwe kare ankank ouroukour yak nám meknám Naropwaro yiráp ninik mek náráp Yiki Kor Spirit top-pwarámpá pap nánko, am táman yumwan yaewour nánko, yumo kárákáre kare mwanapon. ¹⁷Tá yumo Kwarén mérap fek táman, Kraiso yiráp ninik mek akwapá yaká yakanoria nampon. Onomp ninik te, yiráp ninik ankár Kwaromp nouroup i konám mek yaoao kwar mek arák térea kárákáre yak konámpnám takenkria nampon.

¹⁸Takria maok, yumo fwap Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp aropént kárákáre sámpea, am fek yumo fwap ponankor Kraisomp nouroup i konám ninik mér kar mwanapon. Am te tokwae kar, tá tokwaeri kar akwap, tá narek karaok akwap, tá ankorek kar pik námpon. ^{h19}Ye, yumo Kraiso yumwan nouroup i konám fwap mér mwanapria nampon. Am te aropao námoku méria pwi mwanám pourou mono. Kwaro nomwan nouroup i konám niniként kápae kare ankank kwapwe te Kwaro námoku top-pwarámpá yak námpara, yumwan kor fwap am ankank top-pwarámp naenámpon.

²⁰Maomp kárákáre te nomp ninik mek tére konámpon. Am kárákáre te nomo kápae kare kar toropwap i konám, tá

nomp ninik táman kor kwe-pwararea térea waeria, nomwan kwapwe kare yaewour námpon. ⁱ²¹Aenámpara, yino sios arop ponankor Kraiso tére námpan ninikrá, éréképnám mwae yoro nám-pantá, nomo ankár Kwaromp e kápae kare ke fek sakap saráp yakáprá tukup mwanámpon. Kare támaono.

'Kristen te Kraisomp pourouno'rá sénám kar

4 Ono Tokwae Karamp tére fek fákapá pátenap arop yak nampon. Ono Kwaro yumwan wumwi námpan ninikria yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo am wumwi námpaokria yae-párák kare paokop kipo. ^{j2}Yumo te ponankor aropamp yae ankore mek yakápria, am fárákapan te sárán porokwe fek kip. Koupour yonkwae pwarámp kwapono. Sánánkar porokwe fek yépék kip. Yiráp ankwapyaenáp yumwan touwe kwatae sánk napo kor, yumo ankár nopok man nouroup kipo. ^{k3}Yiki Kor Spiritao nomwan ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanám sáp tenánko, am ninik támao nomwan paokao fákapá fákeyak nám niamp nánko, nomo ankárankamp fi yakáp námpon. Aenámpara, yumo te ankár am ninik táman tére kárákárerá sámp-fákeyakáp kipo. ^{l4}Pourou te waeman ankárankampria Spiritao kor ankárankampon. Tá taknám Kwaro yumwan wumwiri nám te, yumo ankár ninik fákaepa ankárankamp ankank táman saráp yépék mwanapria ninámpon. ^{m5}Nomo te waeman nomp Tokwae Kar ankárankamp mwarono. Tá nomo wae ankárankamp puri fek Kwarén mér námpon. Tá nomo waeman ankárankamp puri fek ént mek nér námpon. ⁶Waeman Kwar

^{h3:18} Jo 14:23; Kl 2:7

^{i3:20} Kl 1:29

^{j4:1} Kl 1:10

^{k4:2} Kl 3:12-13

^{l4:3} Ro 12:16-18; 1 Pi 3:8

^{m4:4} 1 Ko 12:12-13

ankárankamp támao nomo ponankor nomp Naropwaron. Mao ponankor aropan oupoupouria narek yak, tá ponankor arop ou mek tére, tá ponankor arop ou mek yak konámpon.

⁷Kraiso nompór náráp kápae kare ankank kwapwe mekamp, nomwan ponankor ankákárankrá mao námokuráp ninik fek ourour tokwae ti-sáp konámpono. ⁸Aenámpan Kwaromp Buk fek sérrá,

“Mao kwe-pwararea fákápá yakápinap arop

narek éréképá pokea,

arop fárákapan ourour nénk námpon.” ^o

⁹Am má kar ‘Narek pokámp’rá sénámp karao nomwan yénképrá: Manénkir te kwar mek ankorek kare mek pik námpon. ¹⁰Am arop támao maok manénkir ankorek pikia warko narek kuri pok námpon. Mao yámar kear mek pokea, kápae kare ankank ponankor námoku támao am mek top-pwarámpá yak nanampria nimpon.

¹¹Mao támao nkwakwe make tére nénkria ourour arakrá nénk: Ankwap fárákapan aposel tére nénk, tá ankwap fárákapan profet tére nénk, tá ankwap fárákapan evanselis tére mwanap nénk, ankwap fárákapan pastor yakáp mwanap, tisa yakáp mwanap tére nénk námpon. ¹²Kraiso nomwan yaewourrá ourour wor-pwar nánko, nomo Kwaromp firáp koumteouráp arop nomo fwap maomp tére kwapwe kare mwanámpon. Tak nánko maok, Kraiso pourop te aropao tékép námp niamp naenámpon. ¹³Am tére te ankár akwapea nomo ponankor ankárankamp ninik kare fek Kwarén méria, nomo waeman Kwaromp Tárápamp méran kor nkea niniknám ankárankamp puri fek yak naenámpon. Aeria maok, nomo

tékép konap niampia Kraiso niamp ninik kárákáreráp arop yakáp mwanámpon. ^r

¹⁴Nomo te épérmou tárápu niamp yakápi kwapono. Kar porokwenap arop fárákap te Kwaromp kar ták-siria ankwap poupwékáp kar nomwan farákáp nap te, karanan mpweria ninik mwareano. Takria am fárákapamp kar támao nomp ninik solwara tokwaerao botan sámpea akwápá, koropá konámpnám taknám naeane. Tá ouwirao yao sámpea yiki mwaek akwap konámpnám taknám, nomp ninikan kor takantá. ¹⁵Mono. Nomo ankár arop fárákapan nouroupria kare kar sér i konap ninikaokria arop ankwapan kor kare kar kar sér mwanámpon. Aeria maok, nomo ankár aropao épérmou táráp yak mono, téképrá akwapea tokwae konámpnám taknám, Kraiso te nomp yépe korara, am fek toukouri yakáp mwanámpon. ¹⁶Am yépe kor támao poukwap nánko maok, nomo pu, yae kor, yi, pouroukamp ankank ponankor, kikiri yakáp námpon. Aeria maok, am ankank ankákárankrá námoku tére konap ninikaok tére napo, nonopok nouroup námp ponankor méntér toukouri yakáp fek ponankor mént téképrá yakáприя kárákáre sámp konámpon. ^t

Kristen wourékam ninik fek paokop mwanám kar

¹⁷Aeria ono yumwan kar ankwap sénae rae. Ono Tokwae Karomp e fek yumwan kárákáre fek arakrá sénampon: Yumo te Kristen monap arop fárákapamp ninikaok paokopi kwapono. Am fárákapamp ninik te kwaporok kwataenámp ankankan saráp ninik i konapono. ¹⁸Am fárákapamp mér te kirikipá yak námp niampon. Am fárákap

ⁿ4:7 Ro 12:3,6 ^o4:8 Sng 68:18 ^p4:11 1 Ko 12:28 ^q4:12 1 Ko 14:12

^r4:13 Kl 1:28 ^s4:15 Ef 4:25 ^t4:16 Kl 2:19

te épérépria maomp ninik mek te fákapa yak nánko, Kwaro sánknámp yiki yak mek te yakáp mo naponon. ^{u19}Am fárákapa te námoku kwatae ninik nap te pwarápaé mono, ankár kwatae ninikrá paokoprá, nkwakwe make pouroukampa ninik táman tak mwar karrá paokop napon.

²⁰Yumo Kraisomp ninik sámp nap te, take pourouráp mono. ²¹Ono nik namp te, yumo waeman Kraisomp kar wawiaka, tá Jisas námoku ninikrámp kar kare sámpea méri yakáp napon. ²²Am kar kare te arak: Yumo kuri wokwaek te am wokwaekampa ninikaok paokopiapon. Mao i konap ninik te kwekarrá sérarrá, kikiankáp napo, am ninik támao arop kwatae akwap naenámp mwaek warámpá akwap konámp. Aenámpara, yumo ankár am épi ninik te nkwampok far-sir kipo. ²³Aeria maok, yiráp ninik te ankár arákarea, wourékam naenámp. ²⁴Yumo ankár wourékam arop yakáp kip. Kwaro am aropan wourékam yoroi námpara, mao te ankár Kwar niampono. Am wourékam aropamp ninik te ankár yae-párak kareria yiki kare yak naenámp. ^v

²⁵Aenámpara, yumo ankár kwekár i konámp ninik te nkwampok far-sir kipo. Yumo ponankor arop ankwap fárákapan te ankár kare karan saráp sér kip. Yumo wae mérapon, nomo énéki ponankor te Kraisomp ankárankampa pourou yakáp námpon. ^{w26}Táte yumo yonkwae pwarámp nap kwamp te, yumo mér kip: Takria yumo kwatae ninik mwanape. Takria yumo oukoumwan yonkwae pwarámp fákeyakáp napo, yámar porokor naeane. ²⁷Takria yumo Satanén ménki kik-pwar mwanape. ²⁸Oukun arop te warko

oukulantáno. Mono. Oukoumwan te mao ankár tére mwanapon. Mao ankár námokuráp yae kor fek tére kwapweria mao ankank kwapwe sámpria ankank monap aropan yaewour mwanapon. ^{x29}Yiráp táp meknámp kwataenámp kar sér mwanape. Ankár kwapwe kare karan saráp sénapo, porokwenap aropan kárakáre sánkrá, tá yiráp kar wanap ponankor aropan kor yaewour naenámp. ^{y30}Yumo arop yaewour monámp karan sénapo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao wawia te, ninik mek kápaé sámp naenámp. Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napan yumwan warko éréképeanánko, yumo amwar kar yakáp mwanap yae pap námpan yénképrá taok-pap námpono. ^{z31}Yumo ankár kokwarok i konap ninik, yonkwae pwarámp konap, kar tékén sér i konap, arop wouroump sér i konap, tá arop ankwapan i konap nkwakwe make ninik kwatae méntér ankár nkwampok tirá épér kipo. ^{a32}Yumo te ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan kwapwe kare ninikria nounouroup kipo. Yumo te ankár Kwaro yiráp kwatae ninikan Kraisomp e fek nik mo pwar námpnámp taknámp, am fárákapaó yumwaninap kwatae ninikan kor nik mo pwar kipo. ^b

Nomo ankár Kwaromp wae fek paokop mwanámp kar

5 Kwaro yumwan yonkwae touweanánko, yumo maomp tárápu yakáp napon. Aenapara, yumo ankár mao námoku i konámp ninikaok paokop kip. ²Kraiso nomwan yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará nomwan yaewouri námpon. Mao námokuráp pourou Kwarén ofa nánákáre kwapwe konámp

^{u4:18} Ro 1:21 ^{v4:24} Ro 12:2; Kl 3:9-10

^{w4:25} Ef 4:15

^{x4:28} Ap 20:35

^{y4:29} Ef 5:4; Kl 4:6

^{z4:30} Ef 1:13-14

^{a4:31} Kl 3:8

^{b4:32} Kl 3:12-13

niamp sánk námpon. Taki námpara, yumo kor arop yonkwae touwe konap ninik fek paokop kip. ^c

³Kokopor i konap ninik, tá kápae kare oumnámp ninik, kikiank ninik kwatae, yumo ou mek kánanke korop naeane. Mo karonó. Nomo Kwaromp firáp arop te nomo take kar sérar mwanámp pourou mono. ⁴Yumo oumnámp kar, épérép námp kar, faperá kwataenámp kar sérari kwapono. Am ninik te pwi yak mono. Yumo ankár Kwarén saráp ‘Aesio’rá sér mwanap te kwapwe kareno. ^{d5}Yumoku te wae mérapon: Kokopor i konámp arop ntia oumnámp ninik sámp-námp arop, tá kikianknámp arop (am kikianknámp ninik te kwekár kwarén lotu nap niampara), am arop fárákap te Kraiss ntia Kwaromp firáp yakáp nap mek te korop mwanap pourou mono. ^e

⁶Yumo ankár mér kip: Takria yumwan aropao kwatae ninik mwaek éréképá tukup mwaria sérarnap kwekár karwaok tukup mwanape. Am take pourouráp ninik fek támao nánko, Kwaro náráp kar ták-sinap arop fárákapan yonkwae pwarámp námpono. ^{f7}Aenámpara, yumo te am fárákapént fearámpea paokopi kwapono. ⁸Wokwaek te yumo kirikip mek yakápiapan maok, oukoumwan te Tokwae Karao yumwan wae fek kák tenánko yakáp napon. Aenapara, yumo te ankár wae fekamp aropamp paokop niamp sámp kipo. ⁹Am wae te kápae kare kwapwe kare ninik, tá yae-párák kare ninik, tá kare kar sér i konap ninik, aráte am feknámp korop konámpono. ^{g10}Yumo te ankár mokoep pourouráp ninikan Tokwae Karao warákár námpaoenrá ninikia táman sámp kip. ^{h11}Yumo te arop fárákap kirikip mekamp ninik fek paokop

napént fearámpea paokopi kwapono. Take pourouráp ninik te wakmwaek kwapwe kare ankank korop mo i konámpono. Yumo te ankár, am ninik te kwataenorá érik yénk kipo. ¹²Ono te am kápae kare kwatae ninik mek tére nap farákáp nanamp te kwatae kare námpara, pwarápaenampono. ¹³Aeno Kwaromp wae kwapwe am kwatae ninik fek yokor nánko, kwatae ninik fi kare ponankor érik yénkép námpono. ¹⁴Ankank kwataeran wae yokor nánko, wuri nkeria, am younkwek sirarea waeráp arop yakáp mwanapono. Am te apaerianápe, Kwaromp Buk fek sérrá: “Arop amo oukoumwan amp nap kwamp te amo koupour fárámpae.

Amo apár me meknámp fárámp napo, Kraissomp wae kwapwe amwan yokorano.” ⁱ

¹⁵Aerá sénámpara, yumo te ankár yiráp paokop napan fwapia mér kipo. Yumo te épérépnamp aropamp paokop niampi kwapono. Yumo ankár yonkwae kourráp aropamp paokop niamp kipo. ¹⁶Oukoumwan te yumo Kwaro niniknámpea tére mwanap kenono. Takria am tére mwanap ke kwaporok akwapantáno. Am te apae riteanápe, oukoumwan te yae wae fae nánko, kápae kare kwatae ankank koropánk námpono. ^{j17}Aenámpara, yumo te épépérépi kwapono. Yumo ankár Jisas Tokwae Karao yumwan apaenkrá ninik námpea fwapia mér kip. ^k

¹⁸Yumo te mánmán i konap ént fépera waerá mánmánrá paokopi kwapono. Am taknap támao yumwan ninik kwatae pap konámpono. Yumo Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek top-pwarámpanoria yénképá

^c5:2 Ga 2:20 ^d5:4 Ef 4:29 ^e5:5 1 Ko 6:9-10 ^f5:6 Ro 1:18 ^g5:9 Kl 1:13;
1 Pi 2:9 ^h5:10 Ro 12:2 ⁱ5:14 Ef 2:1 ^j5:16 Kl 4:5 ^k5:17 Kl 1:9

yakápenke. ¹¹⁹Yumo te ankár yiráp Kristen ankwapyaenápent nonopok Kwaromp Buk fekamp song ntia lotu i konap song, tá maomp waempén kárakáre sánk naenámp tár kar táman farákáp kip. Yumo ankár kápae kare por Tokwae Karan ninikrá yiráp ninik meknámp tár sámp kip. ^{m20}Aeria kápae kare por nomp Jisas Tokwae Karamp e fek yumo ankár Naropwar Kwarén kápae kare ankankan ‘Aesio’rá sér kip. ⁿ

**Poumou ntia yupu
anákwapan sénámp kar**

²¹Yumo ankár Kraisomp e sakap mwaria nap kwamp te yumo nonopok yiráp Kristen ankwapyaenámpomp yae ankore mek yakáp kipo.

²²Koumteou yumo kor ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp nap te, Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp napnámp taknámp kipo. ^{o23}Am te apae riteanápe, poumarop te yupuramp yépe korono. Tá Kraiso kor siosomp yépe kor nánko, sioso Kraisomp pourouria Kraiso man warko érékép námpon. ^{p24}Aenángo, sioso Kraisomp yae ankore mek yakáp nám taknámp, koumteou yumo kor ankár kápae kare por yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo.

²⁵Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touwe kip. Am te apaerianápe Kraiso kor siosén yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará siosén yaewouri námpon. ^{q26}Mao taki nám te siosén ént ntia Kwaromp kar fek yáraria kák nánko, sios yiki kwapwe yakáp mwanapria ninámpon. ^{r27}Am taknámp ninik te siosén námokuráponoria

nánkáráp námpon. Mao te takianánko mao námoku nke nám fek sios oum kánanke, tá yipi yaepae kánanke yak mo, kwatae niniki nám yak mo, ankár yiki kukarrá pap naeria námpon. ^{s28}Tá taknámp poumou-tárápu yumo kor yiráp koumteouran yonkwae touwe nap te, yumokuráp pourouan yonkwae touwe i konapnámp taknámp kip. Arop náráp yupuan yonkwae touwe nám te waeman námoku náráp pourouan yonkwae touwe námpon. ²⁹Nomo wae mérámpon, arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouan te yopor mo i konámpono. Ankár fir wurumprá yae-párak Kraiso náráp sios taokeyak námpnámp taknámp námokuráp pourou taokeyak konámpon. ³⁰Nomo te Kraisomp pouroukamp pu, yae kor, yi niamp arakeno. ³¹Kwaromp Buk fek yupu sámp konapan arakrá sér:

“Arop tár-ménki náráp éntupwar naropwar pwararea náráp yupurént koumpá yak nám te, waeman ankárankamp pourou yak nepon.” ^t

³²Mámá mek-wouroumpá yaknámp kar te ninik tokwae kar am mek yak námpon. Onoku te Kraiso ntia siosén wounáprá sénámponorá ninik nampon.

³³Aenampan maok, tá arop ankákárank yumwan kor arakrá sénámpon: Amo ankár amoku waráp pourouan yonkwae touwe konapnámp taknámp waráp yupuan kor yonkwae touweampo. Tá yupuao kor ankár náráp poumaropamp e narek pap naenámpon.

**Táráp ntia éntupwar
naropwarén sénámp kar**

6 Tá taknámp, tárápu yumo te Tokwae Karampara, yiráp éntupwar narop-

^{15:18} Ro 8:6; 13:13 ^{m5:19} Kl 3:16 ^{n5:20} Kl 3:17; 1 Te 5:18

^{o5:22} 1 Pi 3:1 ^{p5:23} 1 Ko 11:3 ^{q5:25} Kl 3:19

^{r5:26} Jo 15:3; Hi 10:10 ^{s5:27} 2 Ko 11:2 ^{t5:31} Stt 2:23-24

waromp karwaok kipo. Am te yae-párák kare ninikono. ^{u2}Kwaromp Buk fek sérrá:

“Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria maomp karwaokampo.”

Am te Kwaromp lo fek ‘Nánkár nopok sánk nanamp’rá sérinámp kar kárákáre méntér yak námpon.” ^{v3} Am sérinámp kar kárákáre te araki yak námpon: “Amo takria te, mámá apár mek fwap tokwaeri ke fek yak nanapon.”

⁴Tá yumo naropwaryaenápo kor yiráp tárápuamp ninik mek sámpá yampourou napo, mao yumwan yonkwae pwarámp mwanape, mono. Yumo ankár am fárákapan yae-párák taokeyakápria fwapokwaprá Kwaromp ninikan yénkrá farákáp kipo. ^w

Tére arop ntia taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

⁵Tá yumo tére arop yumo kor ankár yumwan poukeyakápnap arop fárákamp yae ankore mek yakáp kip. Yumo ankár am fárákapan apáp kip: Yumo takria anánk ninik fek tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp karwaok i konapnámp taknámp am fárákapan kor maomp karwaok kipo. ^{x6}Yumo takria mao nke nap fek saráp, námwan warákaranáponoria tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp tére arop yakápria yiráp ninik te kárákáre fek ankár Kwaro ninik námpaok tére kipo. ⁷Yumo te ankár yonkwae kárámprá tére kipo. Yumo te apae aropamp tére napanápe, Kwaromp térean tére napon. ⁸Yumo wae mér napon: Arop ankwap kwapwe kare téreanámp te, am fek Kwaro nopok

sánk naenámpon. Am tak naenámp te tére aropan, tá amwar yakrá tére poukwapnámp aropan kor méntér puri fek nopok nénk naenámpon. ^y

⁹Táte arop poukeyakáp konap arop yumo ankár tak mwanapono: Yumo apáp sánk konap ninik te ankár pwar kip. Tokwae Kar yámar mek yak námp te yiráp Tokwae Karao maok, tére aropao kor maomp Tokwae Karonno. Mao te arop e ntia arop pourouan yurukup mo i konámpon. ^z

‘Kristen te soldia niamp’rá sénámp kar

¹⁰Tá ono wae má kar séri pwar nae rae: Yumo ankár Tokwae Karamp kárákáre fek fokokeyakáp kip. ¹¹Yumo ankár yorowar i konap ankank Kwaro yumwan nénk námp, am yiriria yorowar mwanap nánaprá kárákáre fek fokokeyakáp kip. Yumo takria maok, am kárákáre fek Satanomp meaok térenámp kwatae ninik kápae kare fwap kwe-pwar mwanapon. ^{a12}Am te apaerianápe, nomo te aropan yorowar mono. Kápae kare yao-pwaeráp narek yakáp nap méntér yorowar námpon. Nomo kwatae-aropan yepe kor tokwae yoroi yak námp, tá am fárákapan meki akwap námp, táte kárákáre tokwaeráp yepe kor yoroi yakria, kirikipan poukeyak konámp, am fárákapént yorowar mwanámpon. ¹³Ae mwanapara, yumo ankár Kwaro yumwan nénknámp yorowar kwe-pwar mwanap ankank ponankor am yirir kipo. Takria maok, yumo ponankor kwe-pwararea fwap oukoumwan fokokeyakáp mwanapon. ^b

¹⁴Ye, yumo ankár takia fokokeyakáp kip: Kare kar i konap ninik te yumo

^{u6:1} Kl 3:20 ^{v6:2} Kis 20:12 ^{w6:4} Snd 22:6; Kl 3:21

^{x6:5} Kl 3:22-23; Ta 2:9 ^{y6:8} Kl 3:24-25 ^{z6:9} Kl 4:1

^{a6:11} Je 4:7; 1 Pi 5:8-9 ^{b6:13} 2 Ko 10:4

ankár sépérnámp fákapia, yae-párák kare ninik te káraenámp yirimp kipo. ^{c15}Yumo ankár arop Kwaro man nouroup naeria námpan man Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap nánap kipo. Yumo ankár am ninik te suan yiráp puk yirimp konapnámp taknámp kipo. ^{d16}Yumo ankár am kápae kare ankank tiria yumo Kwarén mér napan kor yiráp pourouantá nánánkár i konap yao kárakérenámp taknámp samp kipo. Am yao kárakére fek tapek maok, arop kwatae Satanomp yaomwiráp oundump am fek porokwapá torokwari pap mwanapon. ¹⁷Kwar yumwan warko érékép námpan niki-samp nap te, ankár yiráp me korok kárakére kor koumpnámp woukwap kipo. Aeria yumo ankár Yiki Kor Spiritamp bainat samp kip. Am te Kwaromp Karono. ^{e18}Am ankank ponankor takria, Yiki Kor Spiritao yénknámp ninikaok Kwarén kor kar toropwap saráp yakáp kipo. Aeria yumo ankár kárakére fek nkwakwe make ankank Kwarén kar toropwaprá wumwi kipo. Takria maok, yumo kokwae kwapon, ankár fwapia yérék kipo. Yumo ankár Kwaromp firáp koumteouráp aropan ponankor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. ^{f19}Yumo ankár onan kor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. Ono nik namp te, yumo takrá kar toropwap

napo, Kwaro onomp táp mek náráp kar pap nánko, ono apáp sámp-anámprá fwap Kwaromp Kwapwe Kare Kar mek wouroumpá yaknámp méria farákáp nanampon. ^{g20}Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konamp aropara, am fek táman ono fákapá yak nampon. Yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, ono apáp ninik pwarará kárakére fek Kwaro ninik námpaok kar farákáp nanampono.

Pwarnámp kar

²¹Ono térerá yak namp te Tikikuso mér námpara, mao akwapea yumwan sénaenámpo. Tikikus am te nomp ankwapnáp kareria, mao te Tokwae Karamp tére arop kwapwe karenono. ^{h22}Ono man yumonapok sámp-kérép nanko, mao sénánko, yumo fwap yino te mokopi yakáp námpaoenrá mér napo, mao yiráp ninik mek kárakére sánk naenámpo.

²³Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karao Kristen ankwapyaenáp yumwan yonkwae porokwe sánkria yonkwae touwe mwanap ninik ntia man mérnáp ninik nénkanoria nampono. ²⁴Aeria, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisen warákár nap pwar mo i konap arop fárakapan ponankor, Kwaro námoku ninikia am fárakapan yaewouranoria nampono. Wae támaono. ⁱ

^c6:14 1 Te 5:8

^d6:15 Ais 40:9

^e6:17 Hi 4:12

^f6:18 Lu 18:1

^g6:19 Kl 4:3-4

^h6:21 Kl 4:7

ⁱ6:24 1 Pi 1:8

Polo Filipai Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas kumwimpon.

Wokwaek Polo am anánkan yárak námpek fek akwapria, provins Masedonia mek kamp taun Filipai mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono. Tá wakmwaek Rom mek kalabusi yak nánko, Filipai firao maompor mani Tikikusomp yaek sánk napo, sámpria nopok Filipai firan aesioria maok, sérrá, ‘Ono kalabus mek yak namp te, fwap warákárrá yonkwae porokwe fek yak nampara, yumo kor yonkwae touwe kwapono. Warákár fek yakáp kip’rá sérimpono. Tá ankwap te, Filipai firan ‘Yumo yiráp ninikaokria “Arop tokwae námpono”rá niniki kwapono. Kraiso námpnám yumoku te apárok sámp-anám kip’rá sérimpon. Aeria nomo am pas fek nke námpek te, Polo Filipai mek kamp siosén te warákár kare námpon.

1 Filipai mek kamp Kraiso Jisasomp firáp arop e! Ono Pol ntia Timoti yino Kraiso Jisasomp tére konemp aropao, mámá pas má yumo Jisasomp firáp arop fárákap ntia sios taokeyakáp konap, tá sios mek tére konap arop, yumonapok sámp-kérép reno. ²Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Kraiso Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo fwap yonkwae porokwe fek yakáp kipria nampon. ^j

Polo Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar

³Ono kápae kare por yumwan ninikria onomp Kwarén ‘Aesio’rá sér i konam-

pono. ⁴Ono yumwan yaewourrá kápae kare kar toropwap namp te, ono kápae kare por warákár fek saráp kar toropwap i konampono. ⁵Ono yumwan warákárnamp fi te yumo manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar sámpap yae feknámpia, yumo yinan yaewour napo, yino am Kwapwe Kare Kar farákáprá koropea oukoumwan námpan warákár nampono. ⁶Ono wae mérampono: Kwaro yumwan kwapwe kare tére fi tompea térerá akwap námpek te, ankár takrá térerá akwapea Jisaso arákarrá éknámpek yae fek maok, am tére pwar naenámpono. ^{k7}Kare ono yumwan ponankor arakrá warákárnamp ninik te yae-párakono. Am te ará: Ono kalabus nap mek yak, tá amwar yak namp fek kor, yumo ponankor onont Kwapwe Kare Kar farákáp mwanámpek ourour sámp napon. Ono kápae kare aropan ‘Kwaromp Kwapwe Kare Kar te kare kar námpantá, yumo man mér kip’rá kárakáre fek sénamp fek yumo onan yaewour kwapwe napon. Am fek táman yumwan ponankor onomp yonkwae kare mek pap konampono. ⁸Kwar te ono wae kare kar sénamp te wae mérámpon: Kraiso Jisasomp yonkwae touwe támao onomp ninik mek yak námpek fek, ono yumwan nke naeria ninik tokwae nampon.

⁹Kápae kare por ono arakrá kar toropwap i konampono: ‘Yiráp nounouroup i konap ninik yiráp ninik mek top koupouri yak nánko, am fek yonkwae kour kwapweria ankank yurukup mwanap ninik ankár méntér tokwae kari yakano’rá sér i konampon. ¹⁰Takria maok, yumo fwap ponankor ninik youroukoupia kwapwe karenámpek ninik mwar sámpria maok, yumo fwap Kraiso arop kot naenámpek yae fek kuri yumo yiki kukarrá yae-párak

kare yakáp mwanapono. ¹¹Tak napo maok, Kraiso papnám yae-párak kare ninik yiráp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpon. Aenángo, am támao Kwarén e tokwae sánkria maomp e sakap mwanapono.

**Polo fákapá yak námp fek
Kwapwe Kare Kar akwapámp kar**

¹²Onomp Kristen ankwapyae fákáre e! Ono te, yumo aran mérenkria nae: Mámá ankank onan korop námp te, am támao Kwapwe Kare Karan taokor mono, am fek táman Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre námpon. ¹³Aenámpara, Sisaromp nap taokeyakáp konap soldia fákáre ponankor, tá mamek yakápnap aropao kor ponankor ono Krai-somp tére namp fek fákapá yak namp wae mérapono. ¹⁴Tá taknám kápae kare Kristen ankwapyae fákáre Tokwae Karan mérap, ono fákapá yak namp fek am fárakap ninik kárakáre sámpria apáp pwarará kárakáre fek Kwaromp kar farákáp napon.

¹⁵Kare, ankwap fárakap te arop fárakapao onan e tokwae sáp nap nkea onan kokwarokria onan anámpá pap mwar ritea, am fi fek táman Krai-somp kar farákáp napon. Tá ankwap fárakap te wae kwapwe kare ninik fek kar farákáp napon. ¹⁶Kwaro náráp Kwapwe Kare Kar akwapá kárakáre naenámpria 'Mapek fákapá yakamp'rá onan sénánko, am fárakapao onont ankárankamp ninik fek yakápriaka yaewourria am kar farákáp napon. ¹⁷Aeno am ankwap fárakap te Krai-somp kar farákápnap fi te námoku támao aropao nke nap fek e tokwae sámp mwanapria napon. Am fárakap te yae-párak kare ninik fek tak mono. Ono fákapá yak namp mek warko am

yumuntuk ankwap kápae kwatae pap mwaria napon. ¹⁸Aenapan maok, am apaen ninikria kwekár ninik fek tére nap, tá kwapwe kare ninik fek tére nap, am te wampweno. Am te waeman Krai-somp karan farákáp naponoria nampara, am te ono warákár kare nampono. Kare, ono táman warákár saráp yakrá akwap nanampono.

**Apae ankank Polomp pourouk
korop námp támao Kwaromp
e narek sampoknám kar**

¹⁹Aenanampara, ono wae mér nampono: Kápae kare por yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, mámá ankank onomp pourouk korop námp te, Jisas Krai-somp Spiritao onan kárakáre sáp nánko, ono fwap yak nanampono. ²⁰Aenanampara, onomp ninik tokwae te, onan pwarápaie sáp naenámp ankank fek tére mo karon. Ono nik namp te, ono oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor, wokwaek i konampnám taknám kárakáre fek fokopeyará, kwapwe kare ninik fek térerá akwap naeria nampon. Tá, ono yiki yak namp kwamp, tá onan sumpwi pap napan kor, apae-apae ankank korop námp te, am támao Kraiséen e tokwae sánk naenámpon. ²¹Onomp ninik te arak nampon: Táte ono yiki yakria kor onomp yiki yak mek Kraiso tokwae kari yak, tá ono sumpwiria kor ono waeman Kraiséen érik karaok nke nanamp te kwapwe kare kareno. ²²Táte ono oukoumwan yiki yak namp kwamp te, ono fwap kápae kare koumteouráp aropan yaewour nanampono. Aeno ono apae mwae kupan mántwaok nanampono? Am te ono mér mono. ²³Ono táman anánkaopwe ninik nampono. Ono Kraiséent akwapá

¹1:10 Kl 1:9-10; Fl 2:15-16 ^m1:13 2 Ti 2:9 ⁿ1:19 2 Ko 1:10-11

^o1:20 1 Pi 4:16 ^p1:21 Ga 2:19-20

yak nae kar nampan maok, ²⁴ono oukoumwan apárok mapek yakrá yumwan yaewour nanampan kor am te tokwae kar ankankono. ^{q25}Ono arakrá mér kárakárea nampon: Ono oukoumwan yumwan yaewourrá tére nanamp yak námpara, ono wae mér, ono oukoumwan yumont yakrá téteria, yiráp mér yaewour nanko, yumo kárakárea sámpria warákár mwanapono. ²⁶Aeria ono warko yumonapok koropnamp ke fek yumo onan nkea, warákárria Krai Jisasomp e sakap mwanapono.

**Filipai fákárea tére kárakáeria
Kraisént touwe sámpap kar**

²⁷Aeno yumo yiráp paokop te, ankár yae-párak kareria Kraisomp Kwapwe Kare Karwaok paokop kip. Tak napo maok, ono yumwan akwapá nke namp, tá ono yumo térenap karan saráp wa nampan kor wampweno. Onomp ninik te yumo énéni ankár nonopok nounouroup ninik fek fokopeyakária ankárankamp ninik fek nonopok yae-wourria arop fárakapao Kwapwe Kare Kar wawia méranáponorá kárakárea fek farákáp napan mér naeria nampono. ^{r28}Yumwan Kwaromp térean monori-anap arop fárakap yumwan apae-apae mwanapan apáp mo napan wa nae rampono. Táte am fárakapao nke napo, yumo apáp mo nap te, am fárakap te yaomwi mek pik napo, Kwaro námoku yumwan yaewourianánko, yumo yae-párak yakáp mwanapan yénkép námprá mér mwanapono. ²⁹Kwaro yumwan Kraisomp tére mwanap tére kwapwe nénk námpono. Mao te yumwan Kraisen mér mwanap ninik mwar nénk mono. Yumo Kraisompara, touwe sámp mwanap méntér nénk námpono. ^{s30}Wokwae ono

tére kárakárea wae namp yumo nkeapan, oukoumwan kor, oukoumwan tére kárakárerá yak namp yumo wae wa naponno. Yumo ankár onan yaewourrá am ankárankamp tére táman saráp yakápra tére kipo. ^t

**Námoku te wampwe pwarará
ankwapan aropomp mwanámp kar**

2 Yumo te wae yiráp ninik mek Kraisomp kárakárea sámpria, maomp aropomp méntér sámp napo, yiráp ninik porokwe fek yak námp nie? Tá yumo Yiki Kor Spiritént tapokwapea énéni yakária, nonopok nourourpria aropomp i konap nie? ²Yumo tak napo, ono warákárnamp ninik onan top koupouranoria nap kwamp te, yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek yakária, tá ankárankamp pourouráp nopok nounouroup nap ninik fek yakária, ankárankamp pourouráp ninik fek tére kipo. ³Yumoku mwanapan saráp ninik tokwaera tére kwapono. Yumoku támao e tokwae sámp mwanapan saráp ninikrá tére kwapono. Yumo nonopok ankár yiráp ankwapyaenápén saráp e tokwae sánkrá yumoku te wampwe pwar kipo. ^{u4}Tá yumo yumoku mwanapan saráp niniki kwapono. Yumo ankár nonopok ankwapan ninikria mao mwanapan kor ninik kipo. ^v

**Krais námoku wampwe pwarará
arop niamp yakeanánko, Kwaro
man narek papnámp kar**

⁵Yumo te ankár Krai Jiaso námoku wampwe pwarará Kwaromp yae ankore mek yaknámp ninik niamp sámp kipo.

⁶Mao te Kwar kare yakámpao maok, ankár Kwar yakria sámp-fákeyak konámp kárakárea

^{q1:24} 2 Ko 5:8 ^{r1:27} Ef 4:1 ^{s1:29} Ap 5:41 ^{t1:30} 1 Te 2:2

^{u2:3} Ro 12:10, 16 ^{v2:4} 1 Ko 10:24

sámpá yak naenámp ninik moimpono. ^w

⁷ Mao te námokuráp ninik fek
am Kwar yak námp pwarará, arop kare
arákarea

kwaporok tére konámp arop niampi yak
nánko,

arop fárákrap man nkeapono. ^x

⁸ Mao námoku te wampwe pwarará
Kwaromp karwaokrá akwapea sumpwi
naemp ke fekimpon.

Mao te kwapwe kare aropamp sumpwi
niamp mono,

fwap arop kwatae niampria
yaopwae porokopramp fek sumpwim-
pon. ^y

⁹ Am takimp fek táman maok,
Kwaro man narek karaok papria,
man kápae kare ankankamp e kámákár
akwapnámp
e tokwae sánkámpon. ^z

¹⁰ Am e tokwae 'Jisas' sánk námp te,
yámar mekamp arop ponankor,
tá apárokamp arop ponankor,
tá némp ankore mekamp arop ponankor
kwaráp torokompiaka érik sérrá, ^a

¹¹ 'Jisas Kraiss te Tokwae Karono'rá
sénapo,

Naropwar Kwaromp e ankár narek
karaoki yak naenámp. ^b

Nomo ankár arop ou mek wae niampi yakáp mwanámp kar

¹² Ononamp fákáre, yumo wokwae
ono yumont yakamp fek kápae kare por
onomp karwaokiap te, oukoumwan kor
ono panek yak namp fek, yumo ankár
takrá yakáp kipo. Kwaro wae yumwan
warko érékép námpara, oukoumwan
te yumo ankár táman apápria kour
me woukourrá, am yae-párák tankáp
nap am akwapá moyakantáno, ankár
kárakáre fek sámp-fákeyakáp kipo.

¹³ Kwaro yiráp ninik mek tére konámp

te nomo wae mér námpon. Mao
námoku yiráp ninik mek warákár sánk
nánko, yumo fwap mao 'Takenk'rá
ninik námpaok tére mwanapon. ^c

¹⁴ Yumoku apae-apae ankank tére
mwaria nap te, yopor i konap ninik
ntia kar yorowar i konap te, ankár
pwararea yonkwae porokwe fek tére
kipo. ¹⁵⁻¹⁶ Yumo ankár takria maok,
arop ankwapao nke nap fek yumo
Kwaromp yae-párák kare tárápu
yakápria, kwatae ninikitenap yak mo,
ankwap kwatae ankank méntér yak mo,
kare naenámpono. Yumo te, kwapwe
kare ninik pwarará kwatae mwae
tukup konap apárokamp arop ou mek
waerao yokor námp niamp, yiki yak
sánknámp kar sámpea yénk kipo. Tak
napo maok, Kraiso koropnámp yae
fek ono fwap arakrá ninik nanampon:
'Ono kwaporok tére mo, tá onomp
kárakáre kwaporok sir moi nampono'rá
warákár-sénanampon.' ¹⁷ Yiráp mérap
te yumo Kwarén panan ofa sánk
nap niampono. Táte arop fárákapao
onan sumpwi pap napo, onomp yiri
wain ént niamp yiráp ofa sánk konap
pan yumuntuk kwarokor konapnámp
taknámp napo kor, wampweno, ono
fwap oukoumwan warákárrá yak
nanampono. Kare, ono fwap yumont
warákár nanampono. ¹⁸ Ae nanampara,
yumo kor ankár onont warákár kipo.

Polo Timotin sámp-kérép naeria sénámp kar

¹⁹ Táte Jisas Tokwae Karao
takaerianánko te, wae fwap yumonapok
koupour kar Timotin sámp-kérép
nanampono. Tá mao akwapea yumo
yakáp nap nkea warko arákarrá
koroepa onan farákáprá sénánko, ono
fwap yonkwae kárámp nanampono.

^w2:6 Jo 1:1-2 ^x2:7 2 Ko 8:9 ^y2:8 Hi 5:8, 12:2

^z2:9 Ef 1:20-21; Hi 1:3-4 ^a2:10 Ro 14:11 ^b2:11 Ro 10:9 ^c2:13 1 Te 2:13

²⁰ Ono te Timoti námpnám maknám onont ankárankamp niniknám arop ankwap yak mono. Mao saráp yumwan yaewour naeria ninik tokwae konámpono. ²¹ Kápaé kare arop ankwap fárákap te námokuráp ankankan saráp ninik tokwaeria, Jisas Kraiso ninik námpaok tére naerá ninik tokwae mo i konapono. ^{d22} Aeno yumo Timotin te wae mérapono, mao te kwapwe kare aropara, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar fárákápnamp térean tárápao naropwarén yaewour i konápnám onan takrá yaewour i konámpono. ²³ Táte ono manénkir onan korop naenám ankank te, mokopia korop naenám paoeanrá mér namp kwamp te, ono koupour man sámp-kérép nanko, yumonapok akwap naenámpon. ²⁴ Tá ono mér namp te, Tokwae Karao onompor mwae kup fikir nánko, ono fwap wakmwaek tae morok yumonapok korop nanampono.

Polo Epafroditusén sámp-kérép naeria sénám kar

²⁵ Onomp ninik te, ono ankár Epafroditusén yumonapok sámp-kérép nae rae. Mao te nomp ankwapnápao onont ankárankamp tére fek fearámpea am Satanént yorowar namp mek yak námpono. Yumo wokwaek onan yaewouranoria ononampok sámp-kérép napo, mao korópámpono. ^{e26} Aempan oukoumwan te maomp ninik yumwan nke naeria yonkwae touwe námpon. Aeria yumo mao touwe sámpnám kar wawia yonkwae séker nap táman, mao ninik tokwae námpono. ²⁷ Kare, wokwaek te am touwe fek tapek waeman sumpwi naempan maok, Kwaro man aropompi námpono. Aeria Kwar te man saráp aropomp mono, onan kuri aropompi námpono. Maomp

ninik te touwe tokwae kar onan koropá oupouroup antánoria ninámpon. ²⁸ Aenámpan ono man yumonapok sámp-kérép nanko, yumo warko man nkea warákárenkria nampon. Aenapo onomp ninikao kor anám tae morok naenámpon. ²⁹ Yumo énéki Tokwae Karampara, ankár man warákária man warám kipo. Yumo take pourouráp aropan te ankár maomp e narek kakap kipo. ³⁰ Mao te waeman Kraiso mp tére fek sumpwi naenám niampi námpono. Mao te yiki yak naenám ninik te sámp mono. Yumo ono tére namp yaewour mwanap pourou mo napantá, mao am tére táman yaewour nánko pwianoria námpon.

Polo ankár Kraiséén saráp niki-sampnám kar

3 Ononamp fákáre, ono mámara kar pwar naeria, sénae ramp te ará: Yumo ankár Tokwae Karan warákár kipo. Ono manénkir sérinamp kar táman warko kumwi namp te, yumwan yaewour nampara, kokwae mono. ^f

² Arop sios mek koropea oukun asao sipsip yourounkwe konám niamp tére kwataenap arop aran mér kipo. Am arop fárákap te yiráp yipi fékerrá kwataerá kák mwaria napon. ³ Aeno nomo maok Kwaromp Spiritamp kárakáre fek Kwarén loturia, nomo Jisas Kraisént yakápria warákár tokwae námpon. Am támao maok yipi fárákap kare námpon. Nomo wae mérampon: Arop fárákap pourou yipiran térenap ankank te am fárákap te kánanke yaewour mono. ⁸⁴ Táte ono am pourou yipiran tére konap ninik táman tak naeria namp kwamp te, waeman onan yaewour naenám mwae kup yak námpono. Arop ankwap fárákapao am pourou yipiran tére konap ninik

^d2:21 2 Ti 4:9-10

^e2:25 Fl 4:18

^f3:1 Fl 4:4

⁸³:3 Ro 2:28-29

námwan fwap yaewour naenámprá mér napan maok, ono te am táman fwap kárákáre fek takrá ninika wae naeampon. ⁵Waeman yukupuk yae fek onomp yipiran kor fárákapapono. Onomp éntupwar naropwar Israel fi kare mekamp aropria, ono am fi mekamp Bensaminomp fekampono. Tá ono Híbru fiamp ankáránkamp yiri fekamp kareno. Tá ono Farisi, ono loaok saráp akwap konamp aropono. ^{h6}Am ke fek ono Kwaromp térean tére kárákáre rampweria nopok Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui nampono. Am ke fek arop fárákapao lo fekamp karént ononamp ninik méntér yurukup napo te, ono kwatae namp yak mono. ⁱ⁷Ono wae sénampon: Ono am pourou fekamp ankank táman ampaokria te, arop ankwap fárákapan kwe-pwar naempon. Aeno oukoumwan ono Kraisen ninik namp fek te, am ono wokwaek téreampan nke nanko te, kánanke kwataeno. ^{j8}Táte ono Juda fákáreamp ankank má farákáp namp, táman mwar sér mono. Ono máma apár mekamp ponankor ankank te kwatae moyak nae-rámponoria younkwe sirarrá, Jisas Krai te onomp Tokwae Karonorá mér nae rae. Am mér nae namp te tokwae kar ankankono. Máma apár mekamp kápae kare ankank te tiri pwae kwatae niamp námpara, ono te ankár Kraisen mwar kárákáre fek sámp-fákeyakria, ⁹ankár méntér yak nae rampono. Onoku loaok akwapnamp ninik fek táman e 'Yae-párák kare arop'rá sámp namponorá ninik mo nampono. Ono e 'Yae-párák kare arop'rá sámp naenam ninik te aránono: Ono Kraisen mér nanko maok, Kwaro námoku onan 'Yae-párák kare

arop'rá sénampon. ^{k10}Ono te ankár Kraisen mér kare nae nampon. Mao warko apár me meknámp fárámpnám kárákáre táman nke naerampon. Mao touwe sámpea sumpwi námp táman ono méntér fearámpea mántwaok nae nampono. ^{l11}Ono takria maok, ono kor warko apár me meknámp fárámp nanamprá ninik nampono. ^m

**Polo Kwaro nánapitenámp
ankank kwapwe sámp
nanampria fárakopnámp kar**

¹²Onomp ninik te ono wae Kraiomp ninik sámpea pwi yak namprá ninik mono. Ono oukoumwan am ninik sámpea fákápá fákeyak naeramp te, Krai ono am fek akwap nanampan námoku manénkir onan sámp-fákeyak námp niamp naerampon. ⁿ¹³Ononamp fákáre, ono te am ninik wae sámpea pwi namprá mono. Ono te ankáránkamp ninik fek yakria, wokwaekamp ninik kwatae te wae ník mo pwarará, am ankank wakmwaek sámp nanampria tére kárákáre nampono. ¹⁴Ono Kwaro pátenámp ankank yak námp fek akwapá korokwapria am ankank sámp naeria kárákáre fek fárakop nampono. Am ankank te ará: Jisas Kraiomp tére fek Kwaro onan 'Yámar mek pokea yiki yak nanap'ria wumwi námpono. ^o

¹⁵Táte nomo Kraisen mérnámp ninik aropao akwapea téképa yaknámp niampria te, nomo ono sériamp kar má fwap ninik mwanámpono. Aeno yumo mwar ankwap ninik napo te, Kwaro yiráp ninik am fwap fwapokwap naenámpono. ^{p16}Aeno nomo oukoumwan kwapwe kare ninik sámp námp te ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp mwanámpono.

^{h3:5} Lu 1:29; 2 Ko 11:22 ^{i3:6} Ap 8:3 ^{j3:7} Mt 13:46 ^{k3:9} Ro 3:21-22

^{l3:10} Ro 6:3-5 ^{m3:11} 1 Ko 15:23 ^{n3:12} 1 Ti 6:12 ^{o3:14} 1 Ko 9:24

^{p3:15} 1 Ko 2:6

¹⁷ Ononamp fákáre, yumo ponankor ono ninik nampaok kipo. Tá yumo ankár arop fárákap onomp ninikaok nap táman nkea, yumo kor mántwaok kipo. ^{q18} Kápae kare por ono wae yumwan sér i konampan, taknámp oukoumwan kor ono émria yumwan sénampon: Kápae kare arop Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karan yopornap arop yakáp napon. ¹⁹ Kwar karean nik moria, námokuráp pourou yaewour naenámp ankank táman Kwarén nap niamp lotu napon. Aeria aropan pwarápaie sánk konámp nkwakwe make ninik táman warákárrá tére napon. Aeria am fárákap te apárokamp ankankan saráp ninik napara, am fárákap te yaomwi mek pik mwanapono. ^{r20} Aeno nomo Kwaromp némpouk pok mwanámp koumteouráp arop yakápria, nomo Jisas Krai Tokwae Kar yámar me pwarará ékia nomwan warko érékép naenámpan ‘Koupour ékae!’ karrá yépék námpono. ^{s21} Mao maomp kárákáre fek kápae kare ankank mao námokuráp yae ankore mek párapok tenánko, yakáp mwanapono. Am take kárákáre fek táman, mao te fwap nomp nkwakwe make touwe sámpea sumpwi konap pourou máte arákarea, mao námokuráp pourou niamp kwapwe kare yoroi pap naenámp. ^t

**Nomo ninik kwapwe sámprá
nonopok warákár mwanámp kar**

4 Ae naenámpara, ononamp fákáre, yumo onomp má kar sénampnámp taknámp yumo ankár Tokwae Karént kárákáre fek fokokeyakáp kipo. Ono yumwan warákár tokwaeria, yumo panek yakáp napara, yumwan yonkwae

touwe konampono. Ono tére kárákáre nanko, am fek yumo Kwarén mér napo, am támao onan e tokwae kwapwe sápnánko, ono warákár nampono. ^u

² Yumo Yuodia ntia Sintiki yumo wawenke! Yumo te Tokwae Karamp arop fint ankárankamp firápara, yumo te ankár énénkér ankárankamp ninik sámp kipo. ³ Tá onont tére konap arop kwapwe e! Amo ankár am yupuyaran yaewourampo. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tére nanko, am yupuyar, tá Klemen ntia ankwap fárákap onont tapokwapea tére konapono. Am fárákapamp e te yiki yakáp mwanap eráp buk fek yak námpono. ^v

⁴ Yumo ankár Tokwae Karan warákár saráp yakáp kipo. Ono warko sénae: Yumo ankár warákár kipo.

⁵ Tokwae Kar ék naenámp ke waeman wonae fik námpono. Aenámpara, yumo ankár ponankor aropan sánánkar porokwe fek napo, am fárákap yiráp kwapwe kare ninik nkeanápono.

^{w6} Yumo te apae ankank koropantá ninik tokwae kwapono. Kápae kare por yumo apae ankank sámp mwaria Kwarén sénap te, yumo ankár ‘Aesio’rá séria ‘Yinan yaewourae’ ria Kwarén sér kipo. ^{x7} Tá Kwaro nomwan ti-sáp konámp yonkwae porokwe te tokwae kwapwe ara, arop nomo youroukoupia maomp fi kor mér mwanámp pourou mono. Yumo Jisas Kraisént koumpá yakáp napara, am yonkwae porokwe yiráp ninik sámp-fákeyak nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapon. ^y

⁸ Ononamp fákáre, ono yumwan ankwap kar sénae nae. Ankár mámá kwapwe kare ninik, tá aropao nkea

^{q3:17} 1 Te 1:7 ^{r3:19} Ro 16:18 ^{s3:20} Ef 2:6 ^{t3:21} 1 Ko 15:28

^{u4:1} 1 Te 2:19-20 ^{v4:3} Ro 10:20 ^{w4:5} Hi 10:37; Je 5:8-9

^{x4:6} Mt 6:25; Ef 6:18; 1 Pi 5:7 ^{y4:7} Jo 14:27

Kwaromp e sakap konap ninik mámao yiráp ninik mek top koupourano: Kare kar i konap ninik, te arop nkeaka ampaok tukup mwanap kwapwe kare ninik, yae-párák karenámp ninik, yiki kukurnámp ninik, tá ankwap aropao nke nánko, man yaewour i konap ninik, tá arop kwapwe kare ninik nánko, wawia warákár konap ninik. ⁹Kápa kare ninik kwapwe te ono yumwan wae yéncép nanko, yumo wae sámp naponono. Aenapara, kápa kare kwapwe kare ninik yumo waeman wawia, wae yumo kareao yi fek onan nke napara, yumo ankár kápa kare por taknámp kipo. Aenapo maok, nomwan yonkwae porokwe sámp konámp Kwaro yumont yak naenámpono.

Polo Filipai fákáreao námwan ankank néncapo, warákárámp kar

¹⁰Oukoumwan te yumo onan aropomp nap táman onan pwar mo nap yéncép nánko, ono Tokwae Karan warákár tokwae nampono. Kare wokwaek te yumo onan ninikapao maok, yumo yaewour mwanap mwae kup te moimpono. ¹¹Am te ‘Ono ankank mo namp’rá ninikria sér mono. Ono apae ankank korop námpan kor, ono wae méri yakrá, ‘Fwapono’rá sér i konampono. ¹²Ono fwap ankank moráp arop yak nanamp, tá ono fwap ankank kápa kare sámp nanamp. Tá fir tokwae fánanamp ninik, tá yae-porokwe konap ninikan kor wae mérampono. Tá ankank kápa kare sámp konap ninik, tá ankank moráp arop yakáp i konap ninik, am táman kor ono wae mér nampara, kápa kare apárok, kápa kare ke fek yak nampao kor, ono ankár ‘Fwapono’rá sér i konampon. ¹³Am te apae riteanápe, Kraiso onan kárákáre sámp konámpara, maomp am kárákáre

fek tapek ono fwap kápa kare ankank tére nanampono. ²

¹⁴Aenampan yumo yae-párák onan yaewouria onont kápa sámp naponono. ¹⁵Yumo Filipai mekamp koumteouráp arop yumoku támao arakrá mérapono: Ono wokwaek Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére sámpria Masedonia pwarará, akwapamp fek te ankwap sioso onont fokopeyakária onan ankank sámp moiaponono. Aeno yumo saráp am takiaponono. ¹⁶Ono Tesalonika mek kwaporok yakamp fek yumo onan kápa kare por tae morok yaewouriaonono. ¹⁷Máte ono yumwan ‘Ankank sápenk’ ria wumwi mono. Ono ninik namp te, yiráp kwapwe kare ninik ankár akwapea tokwae kar nánko, ono Kwaro nke námp fek te yiráp e tokwae kari yakanoria namponono. ¹⁸Kápa kare ankank onan pwi námp te, ono wae sámp pwiria ankwapmwaek kámákár akwap námponono. Yumo onompor Epafroditusomp yaek sámp-kérép napo, am te ono wae sámp namponono. Yumo am sámp-kérép nap te, ofa nánákáre kwapwe Kwarén sánk nap niamponono. Kwar te take pourouráp ofa táman sámpria warákár kwapwe konámpono. ¹⁹Onomp Kwar te kápa kare kwapwe kare ankank Jisasomp yaek néncáp námpara, yumo monap kápa kare ankank te Kraiso fwap yumwan pwi pap nae-námponono. ²⁰Kwar te mao támao nomp Naropwar ara, nomo ankár maomp eran saráp narek sampok mwaro! Kare tak mwanámponono.

Wae pwar naerianámp kar

²¹Ono Kraiso Jisasomp koumteouráp arop yumwan ponankor ‘Gude’rá sér rae. Tá onomp ankwapyae fákáre onont yakáp napao kor yumwan ‘Gude’rá sénaponono. ²²Tá kápa kare

Kwaromp koumteouráp arop yumwan 'Gude'rá sénaponó. Tá ankwap fárákap Sisaromp nap mek tére konap aropao kor warákár tokwae fek am 'Gude' kar yumwan sámp-kérép naponó. ²³Ono

ninik namp te, Jisas Kraís Tokwae Karao námokuráp ninik fek yiráp waempént yakrá, yumwan yaewour saráp yakanoria nampon.

Polo Kolosi Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar ni-amp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria Kolosi mekamp siosompor kumwia Tikikus ntia Onesimusomp yaek sámp-kérép námpon. Ankwap pas te Filemonompor méntér sámp-kérép námpon.

Wokwaek te Polo Efesus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp ke fek, taun Kolosi wonae fik tae morok yak námpara, mao Epafrasén sámp-kérép nánko, mao Kolosi mek akwapea Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Aempan maok, wakmwaek Epafras nke nánko, arop ankwap fákáre Kolosi mekamp siosomp Kwarén mérnáp sámpá yampourou napantá, Polo am farákápamp ninik mek kárákáre sánkria mámá pas kumwimpon.

Tá Polo ankwap kar arakrá sér: Kwaro Jisasomp yae kor fek kápae kare ankank yoroimpon. Kwaro Jisasén sámp-kérépámp te, kápae kare ankank Kwaronámpok tia koupoukour naenám-pria ninámpon.

1¹⁻²Taun Kolosi mek yakápnáp sios kounteouráp arop e! Ono Pol onan Kwaro aposel yakaerianánko, ono Krai Jisasomp aposel yak nampon. Ono nomp ankwapnáp Timotint yumo Kraisé mér nap kárákáre fek yakáp nap, yiráp por má pas kumwi re. Yinomp ninik te nomp Naropwar Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewour nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon.

Kolosi mekamp arop farákápao Jisasén mér karenap kar

³Yino yumwan ninikia Kwarén sénemp fek yino te ankár nomp Jisas Krai Tokwaeramp Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér saráp yak konempon. ^{b4-6}Am te apae riteanápe, yumo wokwaek kar Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawia méria, Kwaro yiráp por yámar mek nánapia pátenámp ankankantá yépékrá yakápnáp kar te yino wae wawi nempon. Aenempara, yumo te ankár Krai Jisasén méria maok, am fek Kwaromp arop fákáreran kor ponankor warákárrá nouroup napon. Yumonkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar korop nám wawia, Kwar námokuráp ninik fek aropomp i konámp nkea méria, yae-párak kare paokop napo, am Kwapwe Kare Kar támao ankár apár-apár mek kor tokwae yak nánko, yumonapnám taknám arop ponankor ankár kwapwe kare ninik fek yakáp napon. ^{c7}Epafras te yino énéni tére konámpara, yumwan am Kwapwe Kare Kar akwapá farákáp nám te, yino man warákár konempon. Mao te yumwan yaewourrá Kraiomp téreran yae-párak kare tére konámpon. ⁸Mao koropeaka 'Yumo Kwaromp kounteouráp aropan nouroup kare nap te, Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek kékéménk nánko napon'rá yinan séri námpon.

Polo Kolosi mekamp arop fákáreran Kwaro kárákáre sánkanoria kar toropwapimp kar

⁹Am kar yino kor wawia maok, yino am yae feknámpia yumwan yaewourrá kar toropwapi nempon. Kwaro yumwan yaewouranoria Kwarén sér i konempara, yumo te

^b1:3 Ef 6:18 ^c1:4-6 Ef 1:13,15; 1 Pi 1:3-4

Kwaro yumwan kar sénámp wawia mántwaok mwanapon. Aenapo maok, Yiki Kor Spiritao yumwan nkwakwe make mér kwapwe ntia ninik kwapwe sánk nánko maok, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon. ¹⁰Aenángo maok, yumo fwap Kristen kare paokop mwanap pwi kari yakria maok, yumo fwap Kwaro warákámámp ninikaok paokop mwanapon. Takria maok, arop aropompria yaewourrá nkwakwe make tére kwapwe napo, yumo Kwarén mérnáp ninikao kor akwapea tokwae kari yak naenámpon. ^{d11}Yinomp ninik te, Kwaromp kárákáre tokwaerao yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko, nkwakwe make ankank kwatae korop námpan kor, yumo kokwae mo, fwap kárákáre fek yakápria maok, am táman kor mént warákárria ¹²⁻¹⁴Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanapon. Mao te Satanomp kirikipao nomwan sámp-fákeyak námp mekamp éréképriaka, náráp Táráp kwapwe karerént yakápnáp arop fákárerént tapokwapá pwarari námpon. Aenángo maok, Kwaromp Tárápao nomwan yamokwapeaka nomp kwatae ninik ník mo pwarareanángo, nomo amwar yae-párák kare yakáp námpon. Kwar te yumwan fwapokwapia, yumo am wae kwapwe fek yakápnáp arop fárákapént sámp mwanapria ankank kwapwe kare yiráp por nánapia páte námp sámp mwanap pwi napon. ^e

**Kraisomp ninik ntia maomp
térean sénámp kar**

¹⁵Nomo Kwarén te nke mwanámp pourou mo námpan maok, wae nomo Kwaromp Tárápan nke námp te maomp Naropwar Kwaro kor, take pourourápono. Mao te Kwaromp Táráp,

tá kápae kare ankank Kwaro yoroimpan kámákár akwap námpon. ^{f16}Kwaro kápae kare ankank yámar mek yak námp, tá apárok yak námp yoroimp te, Tárápao kor énénkér yoroi nepon. Mao te ankank ponankor nomo yi fek nke konámp, tá nomo nke mwanámp pourou monámp ankank, tá nkwakwe make kárákáre kor ensel fákáre, tá nkwakwe make kárákáre kor spirit, tá ponankor nkwakwe make kárákáre tokwaeráp ankank yoroi nepono. Mao am ankank ponankor yoroi nepara, am ankank ponankor te mao námokurápon. ^{g17}Mao te ankank wokwae kar yak mo fek manénkir yakrá, mao námokuráp kárákáre fek má kápae kare ankank má ponankor wokwae kar forokareakámpan mao ankár yae-párák kare sámp-fákeyak nánko, kwapwe kare yakáp napon. ^{h18}Mao te siosomp me koron. Sios te maomp pourounon. Mao te siosomp yiki yak fi kare támaonon. Mao te sumpwiaka am sumpwian kwe-pwarará maomékir fárámpeanámp aropara, amnámp kárákáre fek ankank ponankoran kor kámákár akwap námpon. ⁱ¹⁹Kwaromp ninik te náráp ninik te ponankor Jisasén sánkea Kwaro námoku am mek top-pwarámpá yak naerianámpon. ^{j20}Kwaromp ninik te náráp yámar mekamp ankank ponankor, tá apárokamp ankankan kor ponankor wokwae te paneki yakápia napan, oukoumwan te am ankank tia mao námokunt ankáránkamp ninik fek ankára mek tapokwapea pwar naerianámpon. Aeria námp kwamp, mao Kraiséen yaopwae porokopramp fek sumpwiaerianánko, maomp yiri kwarákarea námp fek táman Kwaro nomp yopor ninik sámp-anámpá pap námpon. ^k

^d1:10 Ef 2:10; Fl 1:27 ^e1:12-14 Ef 1:18-19 ^f1:15 Jo 1:18

^g1:16 Jo 1:3 ^h1:17 Jo 1:1 ⁱ1:18 Ef 1:22-23 ^j1:19 Kl 2:9 ^k1:20 Ef 2:3

²¹ Wokwaek te yumo kwatae ninik fek panek yakáp napo, am kwatae ninik nap támao nánko, yumo Kwarén yopor-arop yakápiapono. ²² Aeapan maok, oukoumwan te Kraiss yaopwae porokopramp fek sumpwianánko, Kwaro yumwan am fek fwapokwapia éréképea yumwan námont ankarankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Mao taki námp te, yumwan éréképá koropea námokuráp wonae fik párapok tenánko, yumo amwar kar yiki kukarrá yakápria, mao nke námp fek yumo kwatae niniki nap yak mo naenámria ninámpon. ¹²³ Yumo wokwaek méripap mér te ankar am fek táman kárakáre fek yakáp kip. Yumwan kwekár ninik kwataerao éréképea akwap nánko, yumo yiráp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napao, nánkar wakmwaek yámar mek yakáp mwanap ninik nap pwar mwanape. Ono Pol ono Kwaromp Kwapwe Kare Karamp tére arop yakria, maomp apár mekamp ponankor koumteouráp aropan yino am kar farákáp námpon. ^m

Polo Kolosi mekamp aropan yaewourimp kar

²⁴ Oukoumwan te ono yumwan yaewourria touwe sámp nampan warákár nampon. Ono Kraissomp siosén yaewour nae namp te, Kraissomp pourouno. Kraiso siosén yaewour riaka sámpámp touwe tokwae te oukoumwan pwar mono. Am touwe onomp pourouk korop nánko, ono sámp naeria namp te, Kraiso sámpnámpon touwe méntér pwianoria nampon. ²⁵ Kwar námoku onan sios mek téreaerianánko, ono yumwan yaewour riaka farákápnamp kar máte Kwaromp karan ponankor farákáp nampon. ²⁶ Má kar máte

wokwaek kápae kare ke fek te mek wouroumpyakánko, ponankor arop farákáp te am kar mér moiapon. Aeno oukoumwan te Kwaromp ponankor koumteouráp aropao nke nap fek wae érik korop námpon. ⁿ²⁷ Kwaro am táman náráp finoria nomwan yénkép námp te, nomo wae mér námpon. Má kar mek wouroumpá yakeakámp te kwapwe kare ara, arop ankwap fi ponankoran kor yaewour naenámpon. Mámá kar mek-wouroumpyak námp te arak naenámpon: Kraiss yumont yak námpara, mao yumwan éréképá pokeanánko, méntér yámar mek wae kwapwe fek yakáp mwanapan yépék napon. ^{o28} Yino te ponankor ankákáran aropan Kraissomp Kwapwe Kare Karan farákáp konámpon. Yino te kwapwe kare ninik ntia kwapwe kare méraok am farákapan yénkria, kárakáre kor kar farákáp námp te, am farákáp kárakáre kor Kristen yakáp napo, yino am farákapan Kwaronámpok éréképá tukupá párapok mwaria námpon. ^{p29} Aeria namp kwamp maok, ono ankar kárakáre fek térea wae namp te, Kraiss námoku onan kárakáre sámp námp fek nampon. ^q

Polo Kolosi mekamp sioso Kwarén mér napan ninikimp kar

2 Onomp ninik te yumo ntia taun Leodisia mekamp arop, tá arop ponankor onan nkea mér mo napan kor, man yaewourrá térea wae namp aran mérenkria nampon. ² Ono térea wae konamp te, am támao yumwan yaewourria, yiráp ninik mek kárakáre sánk nánko, nonopok nounourouprá wonae fik kari yakáp mwanapria ni konampon. Onomp ninik te, yumo kwapwe kare ninik sámpea napo maok, am

¹1:22 Ef 2:14-16

^m1:23 Hi 6:11

ⁿ1:26 Ef 3:3-6

^o1:27 Ef 1:18-19

^p1:28 Ef 4:13

^q1:29 1 Ko 15:10

támao yiráp mérnáp ninik kárakáre sánk naenámpria nampon. Onomp ninik te yumo ankár Kwaromp kar fi mek wouroumpyak námp fwapi mérenkria nampon. Kraís te námoku támao am mek wouroumpyaknámp kar fi korono. ^{r3} Kwaromp nkwakwe make ninik kwapwe ntia mér kápae kare te Kraísomp ninik mek yak námpara, stua mek kápae kare nkwakwe make ankank kwapwe kare top-pwarámpyak námp niampon. ^s

⁴ Onomp ninik te aróp ankwapao yumwan kwekárrá kar porokweantánoria namp kwamp, yumwan má kar má sér rae: ^{t5} Ono te yumont yak moria panek yak nampao kor, yumwan ninik namp te wae ono kareao yumont yak namp niampara, yumo yae-párák téreria Kraiséén mér kárakáre napan ono nkea warákár nampon.

Nomo ankár Kraisént yakria yiki yak mwanámp kar

⁶ Yumo te wae Jisas Kraís Tokwae sámp napara, ankár mént koumpea paokop kip. ⁷ Yumo ankár méntér koumpea kárakáre yakáp nap te, yaoao kwar mek arák mek karaok pikeyak nánko, yao kárakáre yak konámp niamp, tá nap oumpwar fek ti tenapo kárakáre yak konámpnámp taknámpi yakáp kipo. Yumo ankár am Kwapwe Kare Kar yino yumwan yénkrá farákáp námp táman mér kárakáreria, kápae kare por ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ^u

⁸ Yumo te fwapnae karia mér kar kip: Takria aróp ankwapao yumwan apárokamp mérámp kar mwar sankoroepa yumwan farákáp napo, am kar támao yumwan poupwekápia sámp-fákeyak naeane. Takrá paokopnap

aróp fákáre te Kraísomp karan farákáp mono, tékénou kar, tá yámar ntia apár poukeyak konámp spiritamp karan farákáp konapon.

⁹ Yumo te wae mér napon: Kraís te aróp nomo niamp arákareanángo, Kwaromp kápae kare ninik ponankor te maomp pourou mek top-pwarámpá yak námp. ^{v10} Kraís te ponankor ankank poukeyak konámp kárakáre tokwaeráp spiritamp yépe kor tokwae yak námp. Yumo te Kraisént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan yiki yak sánk nánko, am yiki yak te yumwan top koupouri yak naenámp. ^{w11} Yumo ankár mént kari yakria yipi fárakapnap ninik am te pourou yipi fekamp mono. Yumo Kraísomp ninikaok tukupria, wokwaekamp ninikamp yae ankore mek yakáp mo nap, am te yipi fárakap kare támaono. ^{x12} Yumo ént mek nér nap te, Kwaro Kraisént yumwan apár me mek kák nám-pria yénkép napon. Tá yumo Kwaromp kárakáreriao Kraiséén apár me mekamp fárámpea papámpan mér napara, yumo kor ént meknámp forokor nap te, yumwan Kraisént apár me mekamp fápárámpea kák námpan yénkép námpon. ^{y13} Yumo wokwaek te Juda mo ara, loak tukup moria, nkwakwe make kwatae ninikaok paokop napo, am támao yumwan surumpwirá kák námp niamp námpon. Aenámpan maok, am ke fek táman Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo Kraisént yiki yak sámp napo, Kwaro yiráp ninik kwatae am ponankor tirá épér námpon. ^{z14} Nomp nkwakwe make ninik kwatae námp, tá maomp loao nomwan sámp-fákeyak námpan kumwi tari nap te, am ponankor warko Kwaro námoku yaopwae porokopramp fek pukupia ponankor toroko-

^{r2:2} Ef 3:3-4 ^{s2:3} 1 Ko 1:30 ^{t2:4} Ro 16:18 ^{u2:7} Ef 3:16-18

^{v2:9} Jo 1:14,16 ^{w2:10} Ef 1:21-22 ^{x2:11} Ro 2:28-29 ^{y2:12} Ro 6:4-5

^{z2:13} Ef 2:1,4-5

ria pwate námpon. ^{a15}Mao te yaopwae porokopramp fek kápae kare yaopwæráp kwataeramp kárákáre tokwae ponankor tirá épéri pwate námpan, arop nke nap fek am fárákap te kárákáre mo, kánanke kwataenorá yéńkép námpon. ^b

‘Nomo wae Kraisént sumpwi námpara, nkwakwe make lo te nomwan yaewour mono’rá sénámp kar

¹⁶Aenámpara, arop ankwapao yumwan fir fári konap lo, ént fári konap lo, yopwar méntép koupoukour konap yae, yunk méntép, tá sabat yae méntép koupoukour konap táman yumwan mántwaok mwanapria sénapo, táman woupwi pap kwapono. ^{c17}Am lo karaok térerá tukupnap ke te youpoukwap yak mono, wakmwaek korop naenámp ankankan wounáp námpon. Aeno Kraiso maok ankár kare kar ankankono. ^{d18}Táte arop ankwap yumwan yémén nkenámp ankankan farákápria, ‘Yumoku te wampwe pwarará, ensel fákáreran lotuenk’rá sénánko te, yumo mao numwar yumwan apárok sámp-anámpanoria yéńképá yakápi kwapono. Take pourouráp arop te wokwaekamp ninikaok yárák námpao maok, námoku te mér kwapwérápao namp ritea námpon. ^{e19}Aenámpao maok, mao te nomp yépe kor kare Kraisént te warko sámp-fákeyak mo, pwar námpon. Am yépe kor te nomp pourouan fir néńk nánko, am támao ke mekmwaek, arák mekmwaek ankank pourouk yae-párák nonopok toukouri yak konámpon. Aenáńko maok, pourou Kwaro ninik námpaok akwapea tokwae kari yak konámpon. ^f

²⁰Yumo te waeman Kraisént sumpwi napo, yámar ntia apár taokeyak konap spirit yumwan warko sámp-fákeyak mo nap te, apaerá yumo warko apárokamp aropamp paokop niamp napon? Apaeritea yumo warko nkwakwe make loaok paokopria, ²¹nkwakwe make ankank kákánkrá wurirá paokop napon? ^{g22}Take pourouráp lo te nomo yae fek yoronámp ankankan sérar námpara, koupour kar tomore konámpon. Am lo te arop fárákapao saráp papea napan, nomwan ampaokenkria yéńk i konapon. ^{h23}Tá kare, am take pourouráp lo te námwan, námoku te wampwe pwarará, enselén loturá, nomp pourouan fopwaoka wae námpon. Aenáńko, arop ankwap fárákapamp ninik te, am lo te kwapwe kare ninik ntia yonkwae kourwaok akwap námpan mpwe napon. Aenapan maok, am lo te nomwan yaewour nánko, nomo nomp pouroukamp nkwakwe make niníkan kwe-pwar mwanámp pourou mono.

Kwaro nomwan Jisasént fárámpá papámp kar

3 Kwaro yumwan waeman Kraisént fápárámpea kák námpara, yumo te ankár narekamp ankankan saráp térerá sámp kipo. Am narekamp némpouk te Kraiso Kwaromp yae-párák mwaek náráp sia king fek tank námpon. ⁱ²Yumo te ankár kápae kare por narekamp ankankan saráp ninik kip. Apárokamp ankankan te niniki kwapono. ^{j3}Yumo te sumpwi tenap niampria, Kwaromp wonae fik yakáp napo, Jisasomp pourou yumwan nánkárápá yak námpon. ^{k4}Krais te yiráp yiki yakáp mwanap fi támao ara, nánkár wakmwaek érik korop nánko, yumo kor mént

^{a2:14} Ef 2:14-16

^{b2:15} Kl 1:13

^{c2:16} Ro 14:1-12

^{d2:17} Hi 10:1

^{e2:18} 1 Ko 4:6

^{f2:19} Ef 4:15-16

^{g2:21} Ga 4:3-5,9

^{h2:22} 1 Ko 6:13

^{i3:1} Mk 16:19

^{j3:2} Mt 6:33

^{k3:3} Ro 6:6-7; 2 Ko 5:17

érik Kwaromp wae kwapwent korop mwanapon.¹

Nomo wourékam arop yakápnámp kar

⁵Aenámpara, yumo te má apár mekamp kwatae ninik yiráp ninik mek yak námp ankár tirá wour kipo. Ono sénamp te ará ninikan sénampon: Kokopor i konap ninik, oumnámp ninik, tá yi fek nkea ninik mek saráp kwatae ninik i konap ninik, tá ankár kwataenámp ankankan saráp ninik kárákáre konap, tá arop ankwapamp ankankan nkea kikiank i konap ninik. Am kikiank i konap ninik am te kwekár kwarén lotunap niamp ninikono.^{m6} Am taknap arop fákáre Kwaromp karwaok tukup mo i konapara, nánkár Kwaro am arop fákáre ponankoran touwe kwatae nénk nanampria nánapi tenámpon.ⁿ⁷ Wokwaek te yumo kor am takap arop fákárerént paokopria ponankor am ninik takiapon.

⁸Aeapan maok, yumo oukoumwan te ankár ponankor tirá épér kipo. Am tirá épér mwanap ninik te ará: Yonkwae pwarámprá yopor i konap ninik, tá arop ankwapan kokwarokria, apae fek sámp-wouroump naerá ninik i konap ninik. Wouroumprá oumnámp kar sér i konap ninik te yiráp táp meknámp kánanke oukur naeane.⁹ Yumo te yiráp ankwapyaeenápen kwekári kwaponon. Am te apae riteanápe, yumo manénkir sámpea paokopinap ninik kwatae wae pwarará,¹⁰ Kraissomp wourékam ninik fek paokop naponon. Kwaro yumwan wourékam arop yoroi papria, mér kwapwe nénkria, yumwan yaewour nánko, maomp ninik niampi yakáp naponon.^{o11} Aenámpara, nomo am wourékam yoronámp arop te nomo

ponankor waeman ankárankamp pourouráp yakáp námpon. Aenámpara, nomo warko arakrá ninik mwareano: Nomo te mwar Grik fi, tá mwar Juda fi, yipi fárakap konap, yipi fárakap mo i konap, moumountukri kar, tá nkwakwe make fi arop, ankwapamp tére konap arop, amwar yaknámp aropono. Am te apae riteanápe, Kraiso saráp yakria, mao námoku ponankor nomo ou mek yak námpono.

Nomo ankár aropomp i konap ninikan sámp mwanámp kar

¹²Kwaro yumwan yonkwae touwea waeria náráприя nánkárápeanángo, yumo te Kwaromp arop fi yakáp napara, yumo kor ankár take pourouráp ninik sámpeaka arak kip: Yumo ankár arop ponankor yonkwae touweriaka fwapnae karia yaewour kip. Yumokunap ninik te ankár apárok sámp-anámpará, arop sánánkar porokwe fekria maok, yumwan nkwak mak napo kor, koupour nopok mwaria yonkwae pwarámp kwaponon.^{p13} Yumo ou mek nonopok kar séri tenap yak nánko te, yonkwae porokwe fekria am ninik nik mo, pwar kip. Kwar Tokwaerao yiráp kwatae ninik tirá épéri námpara, yumo kor tak kip.^{q14} Arop yonkwae touwe konap ninik te ponankor kwapwe kare ninikan kámákár akwapria, am kwapwe kare niniként tapokwapea, énéнки tére konámpon. Ae konámpara, yumo ankár arop ankwapan yonkwae touwe kipo.^{r15} Kraiss te nomwan yonkwae porokwe sámp konámpara, kwatae ninik yak nánko, am yonkwae porokwe yak mo i konámpon. Tá ninik kwapwe fek yakáp napo te, am yonkwae porokwe ninik támao yak námpon. Kwaro yumwan wumwiria érékép námpon te, yumo wae

¹3:4 1 Jo 3:2 ^m3:5 Ef 5:3-5 ⁿ3:6 Ro 1:18 ^o3:10 Ro 12:2; Ef 4:25-32
^p3:12 Ga 5:22-23 ^q3:13 Mt 6:14 ^r3:14 Ro 13:8-10

am yonkwae porokwe fek ankárankamp pourou niamp, ankárankamp ninik fek yakáp napon. Tá yumo ankár Kwarén aesiorá saráp yakáp kip. ^{s16} Kraisomp kar te ankár yiráp ninik mek kárakáre yak nánko maok, yumo nonopok kar farákápria maok, nkwakwe make kar kwapwe mér mwanapan saráp farákáp kip. Aeria maok, yumo ankár Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, tár kar Kwaromp Buk fekamp sámpriaka, lotu i konap tár karan kor sámpá paokopria maok, yiráp waemp kárakáre naenámp tár karan sámp kip. ^{t17} Yumo ankank ponankor tére mwaria nap, tá kápae kare ankank sérar nap ponankor te Jisas Tokwae Karao ninik námpaok tére kipo. Aeria maok, mao yumwan yaewour námpan ninikia Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér kip. ^u

Kristen yakápnap fiouan sénámp kar

¹⁸ Koumteou yumo te yiráp poumaropao sénap karwaok paokop nap te, Kwaro nke námp fek yae-párak kare ninik napon. ^{v19} Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touweria maok, am fárakapan kar tokwae fek séri kwapono. ^{w20} Tárápu yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaro sénap karwaok paokop kip. Am te Kwar Tokwaerao takenkrianámp ninikono. ^{x21} Naropwaryaenámp, yumo kor yiráp tárápuran youpoukwap yopor saráp yakápi kwapono. Tak napo, yiráp tárápu kokwaeria yumwan warákár mo mwanape. ^y

Taokeyakáp konap arop ntia tére aropan sénámp kar

²² Tére konap arop yumo te yumwan taokeyak konámp aropao sénánko te,

ankár mántwaok tére kip. Yumo mao warákáranoria mao nke námp fek saráp tére mwanape. Yumo ankár Kwar Tokwaeran apápria maok, kwapwe kare tére mwanapan saráp ninik kipo. ²³ Apae kápae kare ankank yumo tére nap te fwapnae karia kárakáre fek tére kipo. Yumo aropamp téreeran tére napanápe, yiráp Kwar Tokwaeramp téreeran tére napon. ²⁴ Yumo takria maok, mérenke: Krai te yumwan taokeyak konámp Arop Tokwae ara, yumo maomp tére nap fek te nánkár wakmwae maomp firáp arop ponankoran nopok nénk nanampria nánapitenámp ankank yak námpon. ²⁵ Tá kwatae ninikinámp arop te nánkár námoku ami námp fek touwe kwatae sámp naenámp. Kwar te ankárankamp puri fek arop ponankoran yurukup i konámp. ^z

4 Arop taokeyak konap arop yumo kor ankár yiráp tére aropan kwapwe kare yae-párak kare ninik fek kipo. Yumo te wae mér napon, yumwan taokeyak konámp Kwar Tokwaerao kor yámar mek yak námpon.

Kwarén kar toropwapria yae-párak kare paokop mwanámp kar

² Yumo te ankár kar toropwap i konap ninikan kárakáre fek sámpá paokopria maok, am kar toropwapnap ninik te fwapnae karia ninik kourria Kwarén ‘Aesio’rá sér kip. ^{a3} Yumo ankár Kwarén sénapo, yinan kor kar farákáp mwanámp mwae kup kik-pwarano. Mámá kar te wokwae mek wouroumpeyakámpan oukoumwan te wae érik korop námpon. Aenámpan maok, arop fárakap am kar wa te monoria nap kwamp, onan fákápá

páte napono. ^{b4}Yumo ankár Kwarén sénapo, ono Kwaro onan, takrá kar farákápaerianámp ninik fek mámá mek wouroumpyaknámp kar érik farákár nanampon. ^c

⁵Yumo te arop ankwap farákap oukoumwan Kristen mo nap nke nap fek te yiráp paokop fwapia ninik kour fek paokop kipo. Yumo ankwapan yaewour mwanap ke kwaporok pwar mwanape. ^{d6}Yiráp kar te ankár kwapwe kare nánko, arop wa mwar karrá woupwi pap mwanap karan saráp sérar kipo. Yumo ankár arop ponankoran fwapia ninik kouria yae-párak kare karan pwarokwaprá sér mwanapon. ^e

**Polo Tikikus ntia Onesimusén
Kolosi mek tirá kérépnámp kar**

⁷Tikikus te Kwar Tokwaeramp tére pwar mono, ankár kwapwe kare tére konámp aropono. Mao te nomo énéni tére konámp támaonon. Aenámpantá ono man warákár tokwae nampono. Mao te ono tére namp yumwan sénaenámpo. ^{f8}Ono yumonapok man sámp-kérép namp te, yino te mokoprá yakáp námpaoenrá yumwan farákáprá sénánko, yumo wa napo, am támao yiráp waempén kárakáre sánk nánko, warákár mwanapon. ^{g9}Onesimus te tére kwapwe konámpantá ono man warákárampono. Mao te nomp ankwapnápara, ono man Tikikusént akwapenkria sámp-kérép nanko, akwap nep te, yumwan mapek koropánknámp ankank ponankor farákámp nenepo. ^h

Polo Kolosi firan 'Gude' rimp kar

¹⁰Aristarkus te yinan fákapea páte napo yak nempao, mao kor yumwan 'Gude'rá sénámpo. Tá Barnabasomp

naompnáp Mak, mao kuri yumwan 'Gude'rá sénámpo. Mao yumonapok akwap nánko te, ono wae manénkir yumwan sériámpnámp taknámp, yumo man warámp kipo. ¹¹Tá Jisas, ankwap e te Jastus, mao kor yumwan 'Gude'rá námpo. Juda fi meknámp te, am yininkaopwe támao mwar Kristenia, onan yaewour kwapwera téreria arop Kwaromp firáp yakápenkria kar farákámp námpo. ⁱ¹²Epafras kor yumwan 'Gude'rá sénámpo. Mao te Kraiss Jisasomp térenámp arop, yiráp nouroup támao ara, ankár Kwaro yumwan yaewouranoria arakrá kar toropwap saráp yak konámpo: 'Yumo ankár kárakáre fek fokoheyakria, yumo ankár arop méri yakáp konapnámp araknámpi yakria maok, Kwaromp kar te kare karonoria mér kárakáreria, yumo ankár Kwaro takenkria warákárnámp ninikaok saráp yakáp mwanapon'rá sér i konámpo. ¹³Ono man te waeman mér namp kwamp yumwan sér rae: Mao te térea waenámpara, yumwan yaewouria maok, tá Leodisia ntia Hierapolis mekamp aropan kor mént yaewour námpo. ¹⁴Luk te nomp dokta kwapwe kare nomo man warákár konámpara, mao ntia Demas yumwan kor 'Gude'rá nepo. ^j

¹⁵Yumo ono 'Gude'rá namp mámá Leodisia mekamp nouroup fákáreran séria maok, Nimfa ntia sios arop maomp nap mek koupoukour konapan méntér onomp 'Gude' má sér kipo. ¹⁶Yumwan sánknamp pas má nkea fákeyakrá warko Leodisia mekamp siosén sánk kip. Tá Leodisia mekamp siosén sámp-kérépnámp pasan nopok kor nkeaka yumwan sánk mwanapon. ¹⁷Yumo Arkipusén arakrá sér kip: 'Amo

^{b4:3} Ef 6:19 ^{c4:4} Ef 6:20 ^{d4:5} 1 Te 4:11-12

^{e4:6} Ef 4:29; 1 Pi 3:15-16 ^{f4:7} Ef 6:21 ^{g4:8} Ef 6:22 ^{h4:9} Fm 10

^{i4:11} Ap 27:2; 12:12 ^{j4:14} 2 Ti 4:9-12

Kwar Tokwaeramp tére sámpea tére nap am pwar kwapono. Ankár fwapnae karia taokeyakrá fwapi téreamp'rá sér kipo.

¹⁸Ono Pol onokump yae fek yumwan 'Gude'rá sénamp kar má kumwi nam-

pono. Yumo te ankár ono kalabus mek yak nampan onan ninik kipo. Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yumont yakanoria nampon.

Polo Tesalonika Firampor Manénkir Kumwimp Kar

Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 20 yopwar niamp arake fek Polo taun Korin mek yakria, Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp siosén mámá pas kumwimpono. Arop ankwap fárakap te Polo mámá pas manénkir kumwi námprá ninik napon.

Mao ywininkan yarak námp fek taun Filipai pwarará akwapea Tesalonika mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, kápae kare arop maomp kar wawia Kristen napon. Aenapo, Juda ankwap fárakap am nkea kokwarokria Polén mwaria napo, Kristen fárakap man sámp-kérép napo, mao Korin mek akwapámpono.

Ankwap arop fárakapao am Kristen fákárean sámpá yampourou napo, am fárakapao Kwarén kárakáre fek mérika, nonopok nounouroup napan Polo wawia, Kwarén ‘Aesio’rá sénámpon. Tá ankwap te, am Kristen fárakap ‘Jisas arákarrá korop námp fek sumpwinap arop ferámp mwanap mér moria, am te mokop naenámpon?’rá turunk napo, Polo nopok Jisas mokopia ékia man mérnap aropan éréképea pok naenámpan érik sénámpon. Tá mao am fek sérrá, ‘Yumo yae-párak kare ninik fek yakáprá nánap kip’rá sénámpon.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krai Tokwaerént koumpá yakápnap, yiráp por kérépreano. Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ninikia yae-wouria yumwan yonkwae porokwe sánk

nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Tesalonika mekamp aropao Kwarén méria yae-párak yakápnap kar

²Yino te ankár kápae kare por yumwan ninikrá Kwarén aesioria, kar toropwap námp te, yiráp e kouroumpea Kwarén sér i konámpono. ^{k3}Yino yumo Kwarén mér nap fek kwapwe kare ninik sámprá, yumo arop ankwapan yonkwae touwe nap fek táman térea waeria, nomp Jisas Krai Tokwae Karantá yépék te pwar mo napan Kwarén sénám te kokwae mo i konámpono. ⁴Kémpiyae tárápu, yino wae mér námpon: Kwaro yumwan nouroupria náráponoria nánkáráp námpara, yumo te ankár maomp karenono.

⁵Am fi te ará: Yino sankoroepa farákápnámp Kwapwe Kare Kar máte kar mwar farákáp námpanápe, mono. Máte ankár Yiki Kor Spiritao yoronámp kárakáre méntér akwap nánko, yumo am kar te kare karonoria mér kare napon. Yino yumont yae-párak yakápnap yumwan yaewourinámp kwapwe kare ninik te yumoku wae mér napon. ¹

⁶Yumo wae Kwaromp kar wa napo, am fek yumwan kápae kare touwe korop námpan maok, yumo Yiki Kor Spiritao sánknámp warákár sámpea, yino i konámp ninikaok, tá Tokwae Karaoinámp ninikaok napon. ^{m7}Aenánko maok, yumo yiráp ninik kwapwe am te Kwarén mérnap arop apár fi Masedonia ntiaka Akaia mekamp aropan yéknép napon. ⁿ⁸Kwaromp kar yumo farákápnap te Masedonia ntiaka Akaia mek saráp wa mono, waeman némp-némp akwap nánko, yumo Kwarén mérnap kar wae wa napara, yino te ampok tukupea kar farákápnap

^k1:2 Fl 1:3-4

¹1:5 1 Ko 4:20

^m1:6 2 Te 3:9

ⁿ1:7 1 Pi 5:3

mwanámp tére yak mono. ⁹Am arop fárakapao yumo mér napan yinan arakrá sér, ‘Yino yumonapok tukup nángo, yumoku karerao yinan, yumo fwaprá korop naponoria warákárria yinan farákáprá, “Yino te wae kwekár kwar pwararea yiki yak konámp Kwar kareaonámpok tukupria, Kwaromp tére konámp arop yakáp mwaria námpon”rá séri nap’rá séri napon. ¹⁰Te am fárakapao sérrá, ‘Yumo Kwaromp Táráp Jisas Kwaro apár me mekamp fárámpá papámp te, warko yámar meknámp ék naenámpria yumo yépékrá yakáp napara, Kwaromp yonkwae pwarámp wakmwaek korop naenámp mekamp yumwan Jisaso érékép námp’an sénapon. ^p

Polo Tesalonika mek téremp kar

2 Ankwapyaé fákáre, yumoku te wae mér napon, yino wokwaek kar yumonapok tukupeaka téremp te am tére kwaporok moyak mono. ²Yumo te waeman mér napon, yino oukoumwan yumonapok korop mo, Filipai mek yakáprá tére námp fek, yinan touwe sáприя yinan wouroump napon. Aeapan maok, yino yumonapok korop námp fek te, Kwaro yinan kárakáre sáп nángo, arop ponankor yinan taokorapan kuri, kwe-pwararea pirikimp mono, kárakáre fek fokopeyakáprá yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpon. ³Yino yumwan Jisasén mérenkria farákápnámp kar máte yino ankwap ninik mek yak nángo, poupwékáприя épérépnámp ninikaokria farákápnámp kar mono. ⁴Kwar námoku yinan nkea younkoupia sérrá, ‘Fwap náráp Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap’ ri tari námpara, yino am kar táman farákáp námpon. Apae aropao yinomp tére nkea

warákár mwanapria tére námpanápe. Kwaro námoku yinomp ninik youroukoupia mao saráp yino térenámp warákár naenámpon. ¹⁵Yumo te wae mérapono: Yino te yiráp ankank sámp mwaria kikiankrá kar porokwerá kar farákáp mono. Kwar námoku yinomp ninik mek youroukoupia mér námpon. ¹⁶Tá kare, yino te Kraisomp aposel yakáp námpan maok, yino te yumo, tá arop ankwap fárakapao kor yinan e tokwae sápenkria tére mono. ¹⁷Yino yumont yakria yumwan taokeyak námp te éntupwaro tárápuan porokwe fek taokeyak námpnámp araknámp námpon. ⁸Yino te yumwan yonkwae touwe námp kwamp maok, yino yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar má farákáp námpon. Am táman saráp mono. Yino te yumwan yaewourrá sumpwi mwanámp nánap námpon. Am te apae riteanápe, yumo yinomp nouroup kar yakáp napantá námpon.

⁹Ankwapyaé tárápu, yino yumont yakáp námp fek kápae kare térea wae námp te yumo wae mér napon. Yino te ‘Yinan fir sápenk’rá sérantá námp kwamp, yinoku kor Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáприя maok, yinokump ankank mént térerá paokopria, wae fek, tá kumuruk kor mént térea wae námpon. ^u

¹⁰Yumo te waeman mér, tá Kwaro kor yino Kwarén mérnáp arop yumwan tére námp te wae mér námpon. Yino am yumwan yaewourrá térenámp ninik te yae-párak kareria yiki kukur námpara, kwatae ninik moi námpon. ¹¹Yumo te waeman mér napon, naropwaro náráp tárápuan taokeyakrá fwapokwap i konámpnámp taknámp, yino kor yumwan ankákárankrá yiráp ninik fwapokwapria, kárakáre sámpenkria

^o1:8 Ro 1:8 ^p1:10 Mt 16:27 ^q2:2 Ap 16:19-24 ^r2:4 Ga 1:10

^s2:5 Ap 20:33 ^t2:6 Jo 5:41,44 ^u2:9 1 Ko 4:12

farákáprá sénámpon. ^{v12}Kwar te yumwan mao náráp firáp taokeyak nám p mek koropeaka nomont yámar mek wae kwapwe sámp mwanapria wumwi námpon. Aenámpara, yino yiráp ninik mek kárákáre sánkria fopwaokrá, ‘Ankár Kwaromp ninik pwi yaknámpaok saráp paokopenk’ ria sénámpon. ^w

**Tesalonika mekamp Kristen
fákárerao Kwarén méria kárákáre
fek fokopeyakápnap kar**

¹³Tá yumo yino Kwaromp kar farákápánko wawia mér napantá, yino Kwarén aesiorá saráp yakáp konámpon. Am yumo sámpnap kar te aropamp kar niampán sámp mono, Kwaromp kar kare karan wa napara, am kar támao Kwarén mérnáp arop farákáp yiráp ninik mek tére kárákáre námpon. ^{x14}Onomp ankwapyae fákáre, yumo te Judia mek yakápnap sios fákáre Krai Jisasén méria, Kwaromp koumteouráp arop farákáp yakápiap niamp napon. Am farákáp te Juda fákáreramp yae kor fek touwe sámpap niamp, yumo kor taknámp yiráp némpoukamp arop ankwap farákápamp yae kor fek touwe sámp napon. ^{y15}Am Juda fi te profet fákáreran tirá wouritea, tá Jisas Tokwaeran sámp-wouroumpea napan, yinan kor yérépe napon. Am taknap ninik te Kwaro warákárnámp ninik kwe-pwararea, kápae kare aropan kor yopor napon. ^{z16}Am farákáp te yinan kor arop ankwap firan Kwaro warko érékép naerianámp kar farákáp mwarianánko, mwae kákar napon. Am tak nap te, kápae kare por takrá tukup napo, am farákápamp kwatae ninik akwapea tokwae kari yak nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp am

farákápamp pourouk koropea yakanoria napon. ^a

**Polo warko Tesalonika mek akwap
naeria ninik tokwaenámp kar**

¹⁷⁻¹⁸Aeno ono yinoku tére námpan sénae rae: Onomp arop fákáre, yino yumont yakáp mwarianánko, Juda firao yinan yérépeapo, yino fae tákáre ke fek yumwan pwar korop nám fek yino kweri tárápu arákari námpon. Kareno, yino te yiráp pourou kare nke mwanámpan maok, yinomp ninik te yumont yak námpon. Aeria yino yumwan koropá nke mwaria kárákárerá mwae kup oupourouk námpon. Onoku kor korop naeriaka nkwakár korop nae, makár korop naeriaka, ninikrá yarak nanko, Satano yinan taokorámpon. ¹⁹Nánkár nomp Tokwae Kar Jisas éknámp ke fek te, apae ankankao yinan yaewour nánko, kárákáre fek fokopeyakria, mao nke nám fek warákár mwanámpon? Yino te apae ankank maonámpok santukup nánko, am támao yino yae-párak tére nám yénkép naenámpon? Yino am tére nám fek sámp mwanámp te yumo támaono. ^{b20}Ye, yumo támao maok yinomp e tokwae sámpria warákár mwanámp támaono.

**Polo Timotin Tesalonika
mek sámp-kérépnámp kar**

3 Yino yumonapok korop mwarianámpao, mapek saráp yakrá yépék te kokwae námpantá, Sailas yino mwar Atens mek mamek yakriaka, ^{c2}yino yiráp nouroup Timoti sámp-kérép nenko, akwapea yumo Kwarén mérnáp yaewourria kárákáre nénkanoria nempon. Mao te yinont Kwaromp téreria Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp aropono.

^{v2:11} 1 Ko 4:14 ^{w2:12} Fl 1:27 ^{x2:13} Ga 1:11-12 ^{y2:14} Ap 17:5
^{z2:15} Ap 2:23 ^{a2:16} Ro 1:18 ^{b2:19} Fl 4:1 ^{c3:1} Ap 17:15

³Takria yumo ankwap fárakap, arop ankwap fárakapao yumwan nkwakwe make sokoro napo, am táman nkea apápriaka Kwarén mér napan pwarantánoria nampon. Yumo te wae mér napon, am te Kwaro yumo am táman sámpenkria ninik námp támaono. ^{d4}Yino yumont yakriaka ‘Yumwan wakmwaek nkwakwe make sokoro mwanap’rá sérimp te, am támao yumwan kare korop nánko, yumo wae mér napon. ^{e5}Aeria námp kwamp, ono te warko yépék mono. Ono Timotin sámp-kérép nanko, akwapá yiráp mér nkea warko arákarrá koropea onan sénaenámpria nampon. Satano yumwan kwekár nánko, yino tére námp kwaporok akwapá moyakantáno. ^f

**Timoti kar kwapwe sankoropá
sénánko, Pol warákarimp kar**

⁶Tá Timoti wae arákarrá koropea yinan yumo Kwarén mérnep kar kwapwe, tá arop ankwapan nounouroup i konap ninikan farákáp námpon. Tá mao yinan sérrá, “Yumo yinan ninikria warákárria yinan nke mwaria ninik nap te, yino kor yumwan nke mwaria ninikimpnám taknám napon.” ^{g7}Ankwapyae fákáre, yino te nkwakwe make ninik kápae sámprá yakáp námpao maok, yumo mér kárakáre fek yakápnep kar wa nánko, am támao yinan kárakáre sáp námpon. ⁸Yino te wae mér, yumo Tokwae Karént koumpea kárakáre yakáp napo maok, yino kor yumwan nkeaka yiki yakáp námpon. ⁹Yino te Kwarén sér mwaria yumwan ninikria warákár tokwae námpon. Aenámpara, yino te am warákárnám ninik fek táman Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konámpono. ¹⁰Yino te yumwan nke mwaria te ankár wae fek, tá kumuruk kor Kwarén sér

saráp yak konámpon. Yumo Kwarén mér nap pwi mo nánko te, yino warko yae-wouránko, yumo fwapia mér karenkria námpon.

¹¹Yinomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntiaka nomp Jisas Tokwae Karao námoku yinan fwap éréképea yumonapok tirá kérép keponoria nempon. ¹²Yinomp ninik te, Tokwae Karao yumwan yiráp ninik mek arop ankwapan nounouroup mwanap ninik kák nánko, top-pwarámpá yakanoria námpon. Aenánko maok, yumo nonopok nounouroupria, ankwap fárakapan kor nounouroup napo, yino yumwan nouroup i konámprnám taknám tokwae kari yak naenámpon. ¹³Yinomp ninik te, Kwaro yumwan takriaka kárakáre sánk nánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas warko náráp arop ponankor éréképrá ék námp fek te, yumo nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yiki kukur yakápria maok, mao nke námp fek nkwak maki nap yak mo naenámpon. ^h

**Kwaro warákár naenámpr niamp
ninikaok paokop mwanámpr kar**

4 Ononamp fákáre, yumo Kwaro warákárnám kwapwe kare ninikaok paokop nap te, yino wae yumwan ponankor am ninik yénki námpara, yumo ampaok paokop napon. Aenapan maok, yino oukoumwan yumo ankár kánámpár takrá yakáp mwanapria, Jisas Tokwae Karamp e fek yiráp ninik mek kárakáre sánk námpon.

²Yumo te wae mér napon, yino yumwan farákápnámpon ponankor kar máte Jisas Tokwae karamp ninikaok farákáp námpono. ³Kwaromp ninik te arak námpon: Yumo ankár kokopor i konap ninik te pwarareaka, yiki kor

^{d3:3} Ap 16:1; 2 Ti 3:12

^{e3:4} Ap 14:22

^{f3:5} Fl 2:16

^{g3:6} Ap 18:5

^{h3:13} Fl 1:9-10

ninik fek yakápenkrá ninik námpon.
¹⁴Aeria maok, yupuráp arop yumo ponankor ankár yumokuráp yupurént saráp yakápnap ninik te yiki kor yae-párák kare yakáp i konap ninik fek yakáp kip. ¹⁵Yiráp ninik te Kwarén mér monap arop niampia kokopor ninikan kikiankrá paokopi kwapono. ¹⁶Yumo te yiráp ankwapnápén, mao te Kristenara, onan yopor mo, fwaponoria maomp yupurént kwatae niniki kwapono. Am taknap arop fárákapan te Kwar Tokwaerao touwe tokwae kwatae sánk naenámpon. ⁷Kwaro nomwan wumwiria érékép námp te apae am kokopor ninikaok paokopenkria ninámpanápe, mono. Mao nomwan wumwiria érékép námp te, ankár yiki kor ninik fek yakápenkria ninámpon. ¹⁸Aenámpara, kar yino farákáp nánko, arop am kar ták-sinámp te, mao te aropan younkwe sir mono. Kwarén younkwe sinámpon. Am Spirit Kwaro nénk námp te kwaporok spirit mwar mono. ‘Ankár Yiki Kare Spirit’rá sér i konapono. ^m

⁹Ono te yumo nonopok yiráp ankwapyaenápen nounouroup i konap ninikan kumwi mono. Am ninik te Kwaro yumwan wae yénk nánko méri yakáp naponon. ⁿ¹⁰Yumo te waeman ponankor Masedonia mek mwae kamp Kristen ankwapyaenáp fárákapan takrá nounouroup napo, yino wawiaka yumwan kárákáre fek sérrá: Yumo te ankár am ninik fek saráp yakáp napo, támao tokwae yak kuno. ¹¹Yumo te ankár yino wokwaek séri námpnámptaknámptánánkar tankáprá yumoku tére mwanap ninikan sámpea kárákáre kipo. Ankwapamp térean énoukoupuré sérari kwapono. Yumo

ankár yumokuráp yae kor fek téreria maok, yumo fwap yumoku taokeyakáp mwanapono. ^{o12}Aenapo maok, yiráp ankank wae yumwan pwi nánko, yumo arop ankwapan ‘Yinan yaewourria fir sápenk’rá sér moria maok, Kwarén mér monap arop nke nap fek yae-párák kare paokop napo, am fárákapan yumonap ninik táman nkeaka warákár mwanapono. ^p

Jisas Tokwae warko ékria nomwan fápárámpá kák naenámp kar

¹³Yinomp arop fákáre, yinomp ninik te yumo arop sumpwi nap fek épérép te mono, fwapia mérenkria námpon. Takria yumo Kwarén mér moria warko ferámp mwanap ke yépék mo i konap aropao i konapnámptonkwae touwe kéképrá éménka wae mwanape. ^{q14}Jisas sumpwiaka warko fárámp námp te nomo wae mér námpon. Taknámpt warko Jisas apárok ék námp fek te Kwarén mériaka sumpwinap arop te Kwaro warko Jisas-ént éréképá korop naenámpon.

¹⁵Yino Jisas Tokwae Karao naenámp karan yumwan farákáp námp te ará: Tokwae Karao koropnámpt ke fek te nomo oukoumwan yiki yakápnámpt arop te sumpwinap aropan mekia tukup mono. ^{r16}Kwaro tékén wumwi kar fek sénánko, wur fokop napo, am fek ensel tokwaerao tékén wumwi nánko, Jisas Tokwae Karao námoku yámar meknámpt warko ék námp fek te Kwarén méria sumpwinap aropaomékir ferámp mwanapono. ¹⁷Am tak nap fek maok, nomo oukoumwan yiki yakápnámpt nomwan kuri Jisas Tokwae Karao am fárákapént éréképea koumwe mek pokeanánko maok, am fek nomo Kwar Tokwae Karan kikipia maok,

^{i4:3} 1 Pi 1:16 ^{j4:4} 1 Ko 6:13,15 ^{k4:5} Ro 1:24-28 ^{l4:7} 1 Pi 1:15

^{m4:8} Lu 10:16 ^{n4:9} Jo 13:34 ^{o4:11} Ef 4:28 ^{p4:12} Kl 4:5

^{q4:13} 1 Ko 15:20; Ef 2:12 ^{r4:15} 1 Ko 15:51-52

nomo méntér yámar mek yakápi-yakáp mwanámpon. ¹⁸Ae mwanámpara, yiráp ankwapyae nápo ninik mek kárakáre sámpea warákár fek yakápanáponorá ankár mómá kar farákáp kipo.

**Nomo ankár Jisas Tokwae ék
naenámp keran nánaprá
yakáp mwanám kar**

5¹⁻²Jisas ék naenámp ke te, oukun naenámp aropao kumuruk e-poup korop konámp niampono. Am te yumoku wae mér napara, yino am ankank korop naenámp ke te sér mono. ^{s3}Ae naenámpan maok, arop ankwap fárakapao sérrá, “Oukoumwan te kwapwe kare kenono. Fwap yae-párak yakáp mwanámpono.” Aerá ninik napo, am ke fek táman yupurao táráp tank naeria arowap konámp niamp, faokor mwanap touwe tokwaerao am fárakapan koupour korop nánko te, wouroukoup mwanap pourou mono. ^{t4}Aeno onomp kémpiyae fárakap, yumo te apae kirikip mek yakáp napan oukun arop korop nánko, korokop konapnámp taknámp, am yae korop námp nkerá korokop mwanapanápe. ⁵Yumo ponankor yámar ntiaka wae kwapwe fekamp aropon. Nomo te kirikip ntia kumurukamp arop mono. ^{u6}Aenámpara, nomo arop ankwap fárakapao pamp i konapnámp araknámp pamp mwareano. Nomp yi te ankár firékarea yak nánko, nomp ninik te ankár érik karaok farákárano. ⁷Nomo te waeman mér námpono, arop pamp nap te kumuruk pamp i konapon. Tá arop kwatae ént fáritea mánmánrá paokop konap te kumuruk i konapon. ⁸Aeno nomo te wae fekamp aropara, nomo te ankár érik karaok farákár nánko, ankank youroukoupia

mér mwaro. Nomo Kwarén mérnámp ninik ntiaka aropomp i konámp ninik te káraenámp yirimpea paokopria maok, tá Kwaro nomwan warko érékép naenámpria kárakáre fek yépékrá yakápnámp ninik te, kaparáp koumpnámp araknámp me korok woukwapea paokop mwanámpon. ^{v9}Kwaro nomwan nánkáráp námp te nomwan yopor nanampria nánkáráp moi námpono. Nomp Jisas Kraiss Tokwaerao nomwan warko érékép naenámpria nánkáráp námpono. ¹⁰Jisas te nomwan yaewourrá sumpwi námpara, nomo oukoumwan yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo fwap méntér yiki yakáp mwanámpon. ^{w11}Ae mwanámpara, yumo te nonopok yaewour naenámp kwapwe karenámp kar sérar nap te, ankár yumoku oukoumwan napnámp maknámp, nonopok waria kárakáre sámpria warákár mwanapon. ^x

**Kwaro yaewour nánko, kwapwe kare
ninik fek tére mwanap kar**

¹²Ankwapyae fákáre, yino yumwan sénámp te ará: Kwaro, sios yumwan taokeyakápenkria arop páte námpara, am fárakapao yumwan taokeyakámpria yiráp ninik fwapokwap i konapara, yumo te ankár am fárakapamp yae ankore mek yakáp kipo. ^{y13}Yumo te am tére nap táman ninikria maok, yonkwae kárámprá am fárakapan warákárria, énénti ankárankamp ninik fek yakáp kip.

¹⁴Ankwapyae fákáre, yino yumwan kar kárakáre kare fek sénámp te, arak kipria námpon: Yumo te arop kokwaerá paokop nap warko éréképea fwapokwapria maok, tá arop ankwap fárakapao kor apáprá paokop napan

^{s5:1-2} Mt 24:36; Mt 24:40-44 ^{t5:3} Lu 21:34-36 ^{u5:5} Ef 5:8-9

^{v5:8} Ef 6:14,17 ^{w5:10} Ro 14:7-9 ^{x5:11} Ju 20-21 ^{y5:12} Hi 13:17

kor taknámp, kárákáre sámpanáponoria yaewourria maok, tá ankwap fárákáap fwapia kárákáre mo napan kor mént yaewour, tá arop ponankoran kor sánánkar porokwe fek tére kipo. ^z

¹⁵ Yumwan kwatae ninik napo yumo nopok kor kwatae niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenápén kwapwe kare ninik fek saráp sérarrá paokopria yaewouria maok, arop ponankoran kuri ankár tak kip. ^a

¹⁶⁻¹⁸ Yumo Krai Jisásént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan takenkri-anámp ninik te ará: Yumo ankár warákár saráp yakáp, tá yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp, tá yumwan apae-apae ankank korop námpan kor, ankár Kwarén 'Aesio'rá sér kipo. ^{bcd}

¹⁹ Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek tére naerianámp man taokor kwapono. ²⁰ Yumo te arop Kwaro maomp ninik mek sánknámp profet kar farákáap nánko te, man kokwaroki kwapono. ²¹ Aeno yumo te ankár arop ponankor yumwan farákápnáp kar am youroukoupia, kwapwe kare ninikan sámp-sampria maok, ^{e22} ponankor nkwakwe make ninik kwatae námp te ankár kwe-pwar kipo.

Kar pwarnámp mwaekamp kar kánanke

²³ Yonkwae porokwe fi korráp Kwaro yumwan fwap ponankor yiki kukurrá kák naenámp. Mao námoku yiráp waemp, yiráp ninik, yiráp pourou taokeyak nánko maok, nomp Jisas Krai Tokwae Kar warko arákarrá ék námp fek nkwak maki nap yak mo, kwapwe kare yakáp mwanapon. ²⁴ Kwaro námoku yumwan wumwiria érékép námp te, yumwan kwapok pwar mono. Mao námoku sérinámp ponankor karwaok i konámpara, fwap tak naerámpon. ^f

²⁵ Yumo 'Kwaro yinan yaewourano'rá sér kipo. ²⁶ Yumo Kristenao i konap ninik fek yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor nounourouprá yae koukoupwiyak kipo.

²⁷ Mámá karan Kwaro onan sápnámpan ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo má pas fekamp kar má yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor farákáap kipo.

²⁸ Ono ninik namp te, Tokwae Kar Jisas Kraiso námokuráp ninik fek ankár yumwan yaewouranoria nampon.

^z5:14 2 Te 3:6,11,15 ^a5:15 1 Pi 3:9

^b5:16-18 Fl 4:4

^c5:16-18 Lu 18:1 ^d5:16-18 Ef 4:30

^e5:21 1 Jo 4:1

^f5:24 2 Te 3:3

Polo Tesalonika Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Polo Korin mek yakria am yopwar fek táman ankwap pas kumwia Tesalonika mek yakápnas siosén sámp-kérép.

Ankwap fákáreao Polonámpok kar kéréprá arakrá sér: Tesalonika mekamp sios fákáre 'Jisas Kraís te wae má apár mek warko ék tenámpono' ria ninik tokwae napon. Aenapantá maok, Pol, Sailas, Timoti makia am fárakapamp ninik fwapokwapria pas kumwi napon. Polo sérrá, "Am yae te korop mo, sikono." Aeria maok, nánkár Jisas ék námp fek koropánk naenámp ankankan am fek kumwi námpono.

1 Taun Tesalonika mek yakápnas sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia, yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraís Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano.

²Yino ninik námp te Naropwar Kwar ntiaka Jisas Kraís Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Polo Kwarén aesio rimp kar

³Ankwapyae fákáre, yino te kápae kare por yumwan ninikria Kwarén 'Aesio'rá sér i konámpon. Yino yae-párák tak námp te, apae riteanápe, yiráp mér kárakáre kareria, yumo ponankor ankákáránk arop ankwap fárakapan warákár kare napo, am ninik akwapea tokwae kari yak námpan námpon. ⁸⁴Yumo tak napantá maok, yino tukuprá Kwaromp sios fákáre ou mek yiráp e sakap konámpono. Yino arakrá sér,

'Tesalonika mekamp sios te Kwarén mér napara, man yorowar napo, nkwakwe make touwe korop námpan kor, mao mér kárakáre napara, kárakáre fek yakáp napono'rá warákár-sér i konámpon. ^h

Kwaro nomwan yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp kar

⁵Yiráp am ninik Kwaro nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te náráp yae-párák kare ninik fek nomp ninik younkoup konámpono. Yumo Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan téreteria, am fek touwe sámp nap táman, Kwaro yumwan am mek yakáp mwanap pwi kare pap naenámp. ⁶Kwaro náráp yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp te ará: Yumwan touwe tokwae sánk taeri nap aropan te nopok touwe tokwae nénk naerámpon. ¹⁷Nánkár Jisas Tokwae Karao yámar meknámp ensel kárakáre éréképea yaomwi tokwaerént érik ék námp fek maok, yumo sámpnap touwe am fwapia pap nánko, yumo yae-párák yakáprá, nomo énéngi yae-párák anepérrá yakáp mwanámpon. ¹⁸Nánkár am ke fek maok, Kwarén mér moi nap, tá nomp Jisas Tokwae Karomp Kwapwe Kare Kar wawia mántwaok paokop moínap aropan touwe tokwae kwatae nénk naenámp. ^{k9-10}Jisas éknámp yae fek maok, am fárakapao sámp mwanap touwe te Kwar Tokwaeramp wae kárakáre tokwae fek Kwaromp wonae fik yakáp mon, panek yakáprá maok, touwe tokwae sámpea nap te, ankár taki yaká yakáp mwanapon. Aeno arop Kwarén méria mént yakápnas fákáreráo maok Kwaromp e sakapria, ponankor man warákárapo, yumo kor énéngi tak mwanapon. Am te apae riteanápe,

^{81:3} 1 Te 1:2-3 ^{h1:4} 1 Te 2:19-20 ^{i1:6} Ro 12:19 ^{j1:7} Mt 25:31

^{k1:8} Mt 25:41; Ro 2:8

Kwaromp karan farákáp nánko, yumo wawia 'Karenó' riaka méri napara napon. ^{lm}

**Polo Tesalonika mekamp
aropan kárakáre sánkanoria
Kwarén sérimp kar**

¹¹ Yino te am yumo Kwaromp e sakap mwanap táman ninikria maok, ankár nomp Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap saráp yakáp konámpon. Yumo Kwaro yumwan wumwiri nám-paok paokop napan, yino ninikia, Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo am wumwiri námpaok paokop mwanap pwi kare yakanoria Kwarén sér i konámpon. Yino te Kwaro yumwan kárakáre sánk nánko, yumo ponankor kwapwe kare tére mwaria ninik nap te, fwap yae-párák téreteria, yumo Kraiséén mér nap fek tére ponankor fwap tére mwanaponoria Kwarén sér i konámpon. ⁿ¹² Yumo am taknap ninik fek táman yumo nomp Tokwae Kar Jisasomp e sakap napo, tá mao kuri yiráp e sakap naenámpon. Nomp Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso mao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yumo fwap am ankank tak mwanapon. ^o

**Kwaromp kar ták-sinaenámp
arop korop naenámp kar**

2 Ankwapyae fákáre, oukoumwan yino nomp Jisas Kraiso Tokwae Kar warko arákarrá ék nánko, Kwaro nomwan Jisasént ankára mek koupoukour naenámpan yumwan má kar arakrá sér mwarianeano: ^{p2} Ae te arop ankwap fárakapao yumwan sérrá, "Jisas Tokwae Karamp yae te wae korop námpon!" Am te 'Arop profet kar séri námp'rá sér, tá 'Arop farákáprá séri

námp'rá sér, tá 'Yino pas fek kumwiaka séri námp'rá sér. Arakrá sérar napo te, yumo am kar wará koupour kar kokorokoria, yiráp yae-párák yurukup i konap yonkwae kour pwar mwanape. ³ Yumo te arop ankwapao yumwan nkwakwe make kar sérrá poupwekáp napo, kare kar napan mpweria wawi kwapono. Am yae te kwaporok korop mono. Manénkir te nomo nke nánko, kápae kare arop námokunap sokororá Kwaromp kar ták-sirirá paokop napo maok, tá Kwaromp kar ták-sir i konámpon. Wakmwae Jisas Tokwae Kar éknámp ke fek te am arop te yaomwi tokwae mek pik naenámpon. ^{q4} Mao arop lotu i konap ankank ponankor, tá arop Kwaromp ankankrá ninik nap ponankor kwe-sirarea, námokuráp eran narek papria, Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapá tankria sérrá, "Ono támao ono Kwarono." ^r

⁵ Ono wokwae yumont yakamp fek, yumwan am kar táman sériamp te yumo te nik mo nap nie? ⁶ Yumo te am ankank am Kwaromp kar ták-sir i konámpon arop oukoumwan taokorámp te wae mér napon. Nánkár Kwaro pátenámp yae fek am kwekáp arop érik korop naenámpon. ⁷ Kwaromp lo ták-sinaenámp te kánánkámp térerá yak námpon. Mao te kánánkámp térerá yakrá akwapea nánkár am mwae kákarnámp arop ér-sakwapnámp ke fek naenámpon. ⁸ Am ke fek táman am Kwaromp kar ták-sir i konámpon arop te Satanomp kárakáre fek érik korop nánko maok, Jisas Tokwae Kar ékria man náráp táp mekamp ouwipár fek porokwap-pap naenámpon. Tá mao náráp wae tokwaent érik korop námp

¹1:9-10 Mt 25:41,46; 2 Pi 3:7 ^m1:9-10 Kl 3:4 ⁿ1:11 Kl 1:10

^o1:12 1 Ko 10:31 ^p2:1 1 Te 4:13-17 ^q2:3 2 Te 2:8

^r2:4 Dan 11:36; Mt 24:5

fek am lo ták-sinámp aropan am wae támao kwatae pap naenámpon. ⁹Mao Satanomp kwekár ninik fek nkwakwe make kárakáre, tá maomp kárakáre yénknámp kwekár ankank yoro nánko, arop ponankor am táman nkea kokorokor mwanapon. ^{s10}Mao nkwakwe make kwatae ninik fek kwekáránko maok, nánkár faokor mwanap arop am kar wawiaka karenorá mwanapon. Am arop fárakap te Kwaromp karan warákár napo te, Kwaro fwap warko érékép naenámpan maok námoku monoria pwar napon. ¹¹Aenapantá maok, Kwaro am Satanomp kárakáreráo am fárakapan kwekáránko, am kwekár kar táman méranáponria pwarari námpon. ¹²Aenángo maok, arop ponankor kare kar karan mér moria pwarará maok, nopok kwatae ninikaokria am táman saráp warákáránkinap arop fárakap te Kwaromp kot mek touwe kwatae sámp mwanapon.

Tesalonika mekamp aropan Kwaro warko érékép naenámp kar

¹³Aeno ankwapyae fákáre, Kwar Tokwaerao yumwan warákárámpantá yino ankár yumwan Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Kwaro wokwaek kar yumwan warko érékép nanampria nánkáráp tenámpara, Yiki Kor Spiritao yoroianánko, yumwan Kwaromp arop fi arákareaka, tá yumo ankár Kwaromp kar kare wawia karenorá sénapo, Kwaro am ninik fek táman yumwan warko érékép námpon. ^{t14}Maomp ninik te yumo ankár nomp Jisas Kraiss Tokwae Karamp wae tokwae ntia kárakáre tokwae mek yakáp mwanaprianánko, yino yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp námmp fek Kwaro yumwan wumwiria warko érékép námpon.

¹⁵Ankwapyae fákáre, aenámpara, yino yumwan Kwaromp kar kápae kare farákápria, kar fek sérrá, pas fek sénámp kar te, máte kare karonó. Yumo am táman ankár méria kárakáre fek fokopeyakáprá ampaok kipo. ^u

¹⁶Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiss ntiaka nomp Naropwar Kwaro nomwan warákárria námokuráp ninik fek nomp ninik mek yaewour nepo, nomo kárakáre sámprrá warákárrá yakáp námpon. Tá mao nomp méran yaewour nánko, nomo Kwaro nomwan fwapokwap kar naenámpan yépék námpon. ¹⁷Aenámpara, yino ninik námmp te, Kwaro yiráp ninik mek kárakáre sánkria yaewouránko, yumo ponankor kwapwe kare ninikaokria kwapwe kare karan saráp sérarenkria námpon. ^v

Yumo ankár Kwarén sénapo, 'Yinan yaewourano'rá sériap kar

3 Ankwapyae fákáre, yino warko ankwap kar sénámp te ará: Yumo ankár Kwarén kar toropwap napo, Kwaro yinan yaewouránko maok, maomp karao kor ankár némp-némp koupour akwapeaka tokwae yak nánko, mao yumo ou meknámp e tokwae sámp námmp niamp, take pourouráp e tokwae sámp naenámpon. ²Yumo wae mér napon, kápae kare arop oukoumwan Kwarén mér mo napara, yumo Kwarén kar toropwap napo, kwatae ninikráp arop yinan mwaria napo, mao yinan yaewour naenámpon. ^w

³Aeno Kwar Tokwae te nomwan yaewour naerámp te pwar mo i konámpara, fwap yumwan kárakáre sánkria taokeyak nánko, Satan te yumwan éréképá akwap mo, fwapono. ^{x4}Tokwae Karao yinan ninik sápp nánko, yino

^{s2:9} Mt 24:24; Yé 13:13 ^{t2:13} Ef 1:4-5; 1 Te 1:4; 1 Pi 1:2 ^{u2:15} Ro 8:30; 1 Ko 16:13 ^{v2:17} 2 Ko 1:3; Hi 13:21 ^{w3:2} Ro 15:30-31; Ef 6:19 ^{x3:3} Jo 17:15

yumwan wae arakrá mér námpono: Ká-pae kare ninik yino yumwan ‘Térenk’rá séri námp te, yumo wae takrá tére napa, nánkáráp kor yumo fwap takrá tére mwaria napon.

⁵Yinomp ninik te Tokwae Karao yiráp ninik ékéker nánko, yumo Kwaro arop fárákapan warákár kare konám ninik mér kareria maok, Kraisomp touwe sámpea kárákáre fek fokopeyak konám ninikan kor mér karenkria námpon. ^y

Ponankor aropao tére mwanap kar

⁶Ankwapyae fákáre, nomp Jisas Krai Tokwae Karao yinan sénánko, yumwan kárákáre fek sérreano: Arop ankwapao tére moitea kokwaenámp ninik fek yárakriaka yino yumwan farákápnám kar ampaok yarak mo, pwar nánko te, yumo kor mént paokopria mántwaok mwanape, ankár panek yakáp kipo. ^{z7}Yumo te ankár yinomp ninikaok paokop mwanap wae mér napon. Wokwaek kar yino yumont yakápámp fek te, yino kwaporok tankáp moimpon. ⁸Yino te fir ankwap yiráp yaekamp kwaporok sámpea fár moimpon. Yino ankár mani fek saráp sámp konámpon. Yino ankár yinoku kor yámaraok kumuruk kor yinokump yae fek térea waeria maok, yumwan ‘Fír sápenk’ ria kar sér moimpon. ^{a9}Yino te yumwan Kwaromp kar farákáprá térea wae námpara, ‘Nopok fir sápenk’rá sér mwanámpan maok, yino te takrá sér mono. Yino mak nánko maok, yumo yinomp ninik man nkea yumo kor mántwaok takrá tére mwanapria ninámpon. ¹⁰Yumo te wae mér napon, yino wokwaek yumont yakria yumwan sánkámp lo kar te arakrá sérimpon: Arop námo tére te monoria námp te, mao fir sámpá fár mono.

¹¹Am te apae riteanápe, yino wa nánko, arop ankwap fárákap tére mo, kwaporok párák yakápria ankwapao térenap ankankan énoukouprá sérarrá paokop napantá sénámpon.

¹²Oukoumwan te yino Jisas Krai Tokwae Karamp e fek am taknap arop fárákapan kar kárákáre fek arakrá sénámpon: Am fárákap te ankár fwapi tankáprá téreria maok, fwap námoku taokeyakápria fir sámp mwanapon. ^{b13}Aeno ankwapyae fákáre, yumo kwapwe kare ninik fek tére nap te kokwae kwapono.

¹⁴Táte arop ankwapao yino kumwinám pas fekamp kar ponankor má mériaka mántwaok yarak mo nánko te, yumo am aropan fwapia mérria, man kwaporok pwate napo, námoku mwar yakriaka námokunám ninik am mériaka pwarápe naenámpon.

¹⁵Yino te yumwan, mao te nomo man yopornám aroponorá ninikia pwar kipria sér mono. Yinomp ankwapnáprá ninikria maomp ninik fwapokwap kipo.

Polo Tesalonika firan ‘Gude’rá sénám kar

¹⁶Tokwae Kar te yonkwae porokwe fek yakáp i konap ninik fi kor ara, onomp ninik te, nkwakwe make ankank korop námpan kor, mao yumwan yonkwae porokwe nénk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. Mao te ponankor yumont yakanoria nampon. ^c

¹⁷Pol onoku yumwan ‘Gude’rá kumwi rae. Ono ankár onomp pas ponankor pwar námp fek onokump yae fek mámake pourouráp kar kumwi konampono. ^d

¹⁸Ono ninik namp te, Nomp Tokwae
Kar Jisas Krais námoku ninikia yumwan
yaewouranoria nampon.

Polo Timotimpor Manénkir Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 33 yopwar niamp arake fek, Polo má má pas Timotimpor kumwia sánkámpon.

Timoti te provins Galesia mekamp taun Listra meknám koropnám arop tár-ménkino. Maomp naropwar te Grik fi, tá maomp éntupwar te Juda fi mekampono. Wokwaek Polo Kwapwe Kare Kar farákápám fek Timotin warámpea yárákimpan maok, wakmwaek te Timoti Efesus mekamp sios taokeyak nánko, Polo má pas kumwia sámp-kérépámpon. Timoti te ankár arop ankwap farákápao Kristen fákáreramp mér kwatae papantá 'Fwapi taokeyakria Kwaromp ninikaok mwanap'rá sénámpon. Tá ankwap tokwae kar ankank te, 'Timoti ankár am mekamp sios mek tére mwanap yae-párak kare arop yoroi papamp'rá sénámpon. Tá Timotin kor 'Ankár Jisasomp térenap arop kwapwe kare yakamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol, Timoti amonapok kar kérép rae. Kwar ntiaka Kraiss Jisas onan wokwaek kar akwapea kar farákáperia aposel e papeaka onan sámp-kérépepon. Am Kwar te nomwan warko éréképám Kwarono. Am Kraiss Jisas te nomo man nke mwanámpria yépékrá yakáp námpon. ^{e2}Timoti e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka ono waráp por má pas má kumwi nampon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntiaka nomp Tokwae Kar Kraiss Jisas mao námokuráp ninik fek amwan ninikia

aropompiaka, yonkwae porokwe sánk keponoria nampon. ^f

Nomo kwekár karan ankár apárok anámpá pap mwanám kar

³Ono wokwaek kar provins Masedonia mek akwap naeriaka amwan séri-ampnám taknám warko sér rae: Amo ankár taun tokwae Efesus mek am mek saráp yakria maok, Kwaromp kar yiki mwaek yénkrá farákáp konap arop ankwap farákapan 'Kwekár kar arop farákapan farákáp kwaponno. Pwar kip'rá kárakáre fek sérampo. ⁴Tá am kwekár tisan arakrá séramp: "Yumo yiráp téké-nouamp e kouroumpea am fek nkwakwe make kikir kar mwar táman ninik tokwaerá farákáp kwaponno." Am take kar te náráp ninik farámp nánko, épérépnám kar sérarrá tárápar mwanape. Am take ninik te Kwaro ponankor aropan ninikia yaewour naenámp ninik tokwae kwaweran yaewour mo karonno. Nomo fwap am Kwaromp ninikan ninikia karenoria mér mwanámpon. ^{g5}Aeno ono oukoumwan amwan sánknamp kar máte nomwan arakrá yaewour naenámpria nampon: Nomo Jisasén kor kare karonoria mék kareria, Kwaro nke námpek yiki kare yakáprá, tá nomo nomp ninik mek yurukupia kwatae ninik yakantá karrá yakáp mwanámpon. Am ninik fek táman nomo nonopok nounouroup kare mwanámpon. ⁶Arop ankwap farákáp te am ninik kour pwarará paokopria maok, kwaporok kar mwar táman sérarrá paokopriaka épéperépi yakáp napon. ⁷Am farákápao 'Yino te Kwaromp lo mérnám tisa yakáp mwar'rá sér i konapon. Aenapao maok, námoku kareraro kor am kar fwapia mér moria maok, táte am kar fian kor taknám fwapia mér mo napon. ^h

⁸Nomo ponankor wae méron, am Mosesomp lo Kwaro arakrá térenkrianámpaok tére námp te, am lo te kwapwe kare ankankono. ⁹Aeno nomo am táman kor fwapia mér námpon: Loamp tére te arop yae-párak námpan fákup mono. Arop lo kar ták-sir konap arop, sokoro ninikaok i konap, Kwarén kor younkwe sánkria maok, kwatae ninikaok tukupnap aropan fákup konámpon. Aeria maok, arop fárakapao Kwaromp ninik te wampwenoriaka pwarará maok, apárokamp ninikaok tukup konap aropan fákup konámpon. Aeria maok, loamp tére te éntupwar naropwarén kor tirá wouria, arop ankwapan kor tirá wourinap aropan fákupá pap konámpon. ¹⁰Aeria maok, koumteouráp arop kokoporria maok, poumou-tárápu nonopok yupunámp kokoporria maok, arop arop oukun éréképria maok, arop ankwap fárakap kwekár i konap, ankwap fárakap te kwekárria maok, karenoriaka, fou e sér i konap, tá Kristen ninikan yénképnámp téreran yorowar i konap ankwap-ankwap ninik ponankor, am taknap arop fárakap táman loao fápákamánk i konámpono. ¹¹Má kar kare máte Kwaro onan farákápampria sápnámp Kwapwe Kare Kar mek yak námpon. Am Kwaronámpoknámp koropnámp Kwapwe Kare Kar te waeráp kwapwe ara, nomo ponankor man warákár mwaro.

Polo Kwaro nomwan manénkir aropompimpan ‘Aesio’rá sérimp kar

¹²Nomp Krai Jisas Tokwae Karao ono fwap maomp karwaok tére nanamp nkea méria maok, onan nánapia náráp tére téreaeria kárakáre sápnámpon. Aerianánko maok, ono man ‘Aesio’rá sér rae. ¹³Kare, ono wokwaek kar

te Kwaromp e wouroumprá yárakria maok, Kristen fákáreran sokororia man kárakárerá yárakiampon. Aeno mao wae mér, ono oukoumwan Kraiséen kare karonorá mér moriaka épérép ninik fek man yopor nampara, mao onan aropompi námpon. ¹⁴Aeria maok, nomp Kwar Tokwaerao námoku ninikia onan warákár tokwae námpono. Aenánko, ono am warákár tokwae fek Kraiséent koumpeyakápnámp aropamp man mér námp, tá nomp ankwapnápen nouroupnámp ninik sámpampono.

¹⁵Krais Jisas te apárok ékia maok, kwatae ninikráp arop nomwan érékép naeria ék námpon. Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá méranápono. Táte onoku kareao kor arop ponankor kámá-pwarará kwatae kare ninikráp arop nampono. ¹⁶Aeno Krai Jisas ninik námp te, arop ponankor mao kwatae ninikráp aropan aropompria porokwe fek yépék i konámpan mérenkria námpon. Aenámpara, ono arop ponankor kámá-pwararea kwatae kare nampan maok, mao onanmékir aropompi námp te, arop ponankor onan nkea, am fárakapao kor karenoriaka man méria maok, yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon. ¹⁷Mao te ankár yaká yak konámp kingono. Mao te sumpwi mo i konámp, arop man te nke mo, mao te Kwar ankárank kare támaono. Nomo ponankor mao te tokwae kar kárakáre kor kwapwe kareara, maomp e kumur méntép ankár sámpea sakap mwaro.

Timoti ankár Satanén yorowaria kwe-pwar naenámp kar

¹⁸Onomp táráp Timoti, ono siosomp profet fákárerao wokwaek amwan sériap karan ninikia, oukoumwan amwan amo térenanap karan sénae rae: Amo am

profet kar táman warko ninik napo maok, amwan kárakáre sánk nánko, amo ankár soldia niamp kárakáre fek fokopeyakria Satanén yorowaria kwe-pwarampo. ¹¹⁹ Am yorowarnámp mek amo Kwarén mér napan kárakáre fek sámp-fákeyakria, Kwaro nke namp fek waráp ninik mek kwatae ninik yak mo kare námprá ankár mérampo. Arop ankwap fárakap tak mo, kwatae ninik yak nánko, Kwaro man fwapokwap naenámpan monorá napo maok, náráp Kwarén mér nap ankár kwatae akwap námpon. ²⁰ Himeneus ntiaka Aleksander arop yaworao kor takepo, ono Satanomp yaek sánk nanko maok, Satano am arop yaworan sámpá sokoro nánko, warko ninikiaka Kwarén wouroump mo nenepon. ^m

Kwarén kar toropwap i konap ninik

2 Aeno am tére amwan téreampori namp te, manénkir sénaenamp kar te aráne: Ponankor kouramp aropan arakrá sérampo: “Yumo ankár arop ponankoran ninikia Kwarén man aropompria yaewouramporia kar toropwapria mao tak naenámpan ‘Aesio’rá sér kipo.” ² Aeria maok, Kwarén ‘King ntiaka gavman fákáreran kor yaewourampo’rá sénapo, nomo ponankor yonkwae porokwe fek yakápria maok, tá nomo ankár Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanámpon. ³ Am ponankor aropampor Kwarén sénap kar te kwapwe námpara, nomwan warko éréképeanámp Kwar te wawiaka warákár i konámpon. ⁴ Maomp ninik te ankár arop ponankor warko éréképeanámp, am Kwaromp ninikamp kar ponankor te karenoria mér mwanapria námpon. ⁿ⁵ Nomo te wae

mér námpon, Kwar te ankárank karerao yak námpon. Aenámp maok, arop ankárankamp kuk yakria Kwaronámp mwaek yak, arop nomonámp mwaek yak. Aenámp arop te Krai Jisasono. ⁶ Kwaro sérímp yae fek Krai námoku karerao arop ponankor warko yamokwapea érékép nanampria sumpwimpon. Am takimp ninik Kwaro nomwan yénkép námp te, maomp ninik te arop ponankor warko érékép nanampria nimpon. ⁷ Aeriaka Kwaro onan aposel yakaeria arop ankwap firaonapok sámp-kérépámpon. Aeránko maok, ono am Kwapwe Kare Kar érik farákápria, Kwarén mér mwanap kare yénk nampon. Ono te kare sénampon, ono te kwekár mo karenon. ^o

⁸ Aeria maok, onomp ninik te, sios ponankor mek arop fákárean yumo kar toropwap nap te, yopor yonkwae, yopor kar sér i konap te ankár pwararea, yiráp ninik yiki kare yakria, yumoku Kwarén sánkria, kar toropwap kipria nampon.

‘Yaewour i konap tére te kouramp yae-párak kare moporono’rá sénámp kar

⁹ Tá onomp ninik te kouramp te man pwinámp waempyaman yirír kipo. Náráp me pwae, náráp pourouk kápae kare mopor nti mani tokwae fekamp waempyam yirirantáno. ^{p10} Aeno ‘Námo te Kristen nono’rá sér i konap kouramp fákáreramp yae-párak kare mopor te ankár nkwakwe make yaewour i konap tére nap támaono. ^{q11} Kouramp te námoku ankár sámp-anámp, karmparáp tankria Kwaromp karan sámp mwanapon. ¹² Onomp ninik te, kouramp lotu nap mek poumou-tárámp poukeyakrá Kwaromp kar yénk te mono

¹1:18 1 Ti 4:14

^m1:20 1 Ko 5:5

ⁿ2:4 2 Pi 3:8-9

^o2:7 Ap 9:15

^p2:9 1 Pi 3:3-4

^q2:10 1 Ti 5:10

ri konampon. Lotu mek koumteou te párák tankrá wa mwanapon. ¹³Am te arakrianono: Kwaro Adaménénkir yoroia maok, wakmwaek Ivén yoroi námpara. ¹⁴Aempan maok, Adam te kwekár karan karenorá moimpon. Yupurao maok kwekár karan karean mpweria kwatae ninikimpon. ¹⁵Aeno koumteourao Kwarén mérrá yakria maok, tá náráp Kristen ankwapyaenápén nounouroupria, tá yiki kor ninik fek yae-párák kare ninik fek yakáp napo, tárápu tankápnep ke fek Kwaro man yaewour naenampon.

Sios taokeyakáp konap arop fárakapamp kar

3 Mámá kar te kare karonno: Arop sios taokeyak naenampon arop yak naerianámp te, am arop te kwapwe kare tére naeria warákár námpon. ²Aeria maok, taokeyak konámp aropao kor yae-párák kare yak nánko maok, arop fákárerao kor mao nkwak mak námp nke mo, tá mao te ankárankamp yupuráp arop yak nae-námpon. Aeria maok, ninik kour fek yae-párák yákrakria maok, ankár námoku poukwap kour kwapwe kareria, ankár yae-párák ninikaok saráp yárák naenampon. Aeria maok, arop ponankor nounouroupria maok, Kwaromp kar yae-párák yénk konámp arop yak naenampon. ³Mao te bia fária mánmán naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane, mono. Arop sánánkar porokwe fek kun. Tá mani ankankantá ninik tokwae naeane. ⁴Mao te náráp séraroan fwapnae karia taokeyakria maok, náráp tárápuran fwapokwap nánko, maomp karwaok tukup mwanapon. ⁵Am te apaeriaka, arop náráp séraroan fwapia poukeyak mo námp te, mao te

Kwaromp siosén kor mokopia taokeyak naenampanápe. ⁶Oukoumwan kar Kristeni námp te arop taokeyak te mono. Mao te am tére fek, ono te tokwae karonorá ninik nánko, Kwaro wokwae Satanén kotimpnámp taknámp naeane. ⁷Am arop kwapwe kare yárák nánko maok, Kwarén mér monap aropao man nkea, 'Mao te kwapwe kare aropono'rá sénapo maok, mao fwap sios arop taokeyak naenampon. Aeno mao kwapwe kare yárák mo námp te, sérarapo, pwarápe nánko, Satano man fákapá pap naeane.

u

Sios mek tére konap aropamp kar

⁸Taknámp sios mek tére konap arop fárakap arop nke nap fek yae-párák kare ninik fek tére mwanapon. Takria am arop fárakap anánkaopwe ninikráp arop yakáp mwanape. Tá bia tokwae fária mánmán mwanape. Maniráp ankankan kikiank mwanape. ⁹Am fárakap ankár náráp ninik mek Kwaro nke námp fek kwatae ninik yak mo námp méria, Kwaro nomo man mérnámp arop nomwan yénképnámp kar kareran ankár kárakáre fek mérrá yakáp mwanapono. ¹⁰Manénkir te amo man téreae ritea mokopon nkea maok, tére yae-párák nánko te, man 'Amo fwap sios mek téreae'rá sérampo. ¹¹Sios mek tére konap koumteouao kor námoku tére mwanap fwapnae karia ninikrá tére mwanapon. Kánánkámp sérari kwapon. Mao te ankár kwapwe kare ninik fek yakápria maok, kwekár ninik ntia kokwae ninik yak mo, ankár yae-párák kare tére mwanapon. ¹²Sios mek tére konap arop te ankárankamp yupuráp arop yakria, náráp séraroan fwapi taokeyakáp mwanapon. ¹³Arop sios mek tére nap

¹²2:13 Stt 2:7,22

²2:14 Stt 3:6

¹³3:5 Ta 1:6-9

^u3:7 2 Ko 8:21

^v3:11 Ta 2:3

yae-párák kare tére napo te, man nkeaka 'Mao te yae-párák kare aropono'rá sér mwanapon. Aenapara, am aropao kor Krai Jisasomp Kwapwe Kare Kar fwap tae fek farákáp mwanapon.

'Kwaromp ninik fi kor te tokwae kar ankankono'rá sénámp kar

¹⁴ Kare, ono amonapok wae koupour korop naenampao maok, warko okoumwan ono má kar má waráp por kumwi nampono. ¹⁵ Aenapara, ono koupour korop mo nanko te, amo má má kar man nkea Kwaromp firáp arop farákapao yae-párák kare yakáp i konap ninik mérampo. Kwaromp firáp yakáp nap te yiki yaká yak konámp Kwaromp siosono. Am sios te oumpwarao nap sámp-fákeyak námp niamp, Kwaromp kar kare sámp-fákeyakea taokeyak konámpono. ¹⁶ Karenono, Kwaro námoku i konámp ninik fi kare yénkép námp te, am te tokwae kar ankankono: Mao te arop kare arákarea, érik koropámpon.

Aenámpao maok,

Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te,

mao te Kwaromp yae-párák kare Táráp karenono.

Ensel fákárerao kor man nkeapon.

Aropao maomp kar farákáp napo te, arop fi ponankor wa napon.

Aenapara, apár ponankor mekamp aropao kor

man karenoria mér napon.

Kwaro man yámar mek warámpea pokria

e tokwae sánk tenánko yak námpon. ^w

Aropamp ninik mek épérépi papnámp kar

4 Yiki Kor Spiritao érik arakrá sénámpon: Nánkár wakmwaek ankwap ke fek arop ankwap farákap Kwarén mér nap pwateaka Satanomp kwekár i konap kwatae spirit yénk i konap karan woupwi pátea wawia ampaok mwarea napon. ^{x2} Kwekár i konap arop farákap te kwekár ninikan sámpá paokopria maok, am kwekár karan sér saráp yakáp n-para, am kar támao am farákapamp ninik mek top-pwarámpeyak nánko, náráp kwatae ninik yak námp warko ninikia mér mo i konapon. ^{y3} Aeria maok, am arop farákapao 'Yupu sámp kwapono'rá sér, tá nkwakwe make firan 'Arop fári kwapono'rá sér i konapon. Aeno mao 'Wurienk'rá sénap ankank te Kwaro yoroimp ankankara, nomo Kwarén méria maomp kar karan kor mér námp kwamp te, fwapon, Kwarén aesioriaka sámpea fár mwanámpon. ^{z4} Nomo te wae méron, ankank ponankor Kwaro yoroimp te, kwapwe kare mwarono. Nomo monorá mwarea. Fwapono, nomo sámpria maok, Kwarén kar toropwaprá 'Aesio'rá séria sámp mwanámpon. ^{a5} Kwaromp kar nti-aka nomo Kwarén kar sénámp te am fir fwapokwapianánko, Kwaro nke námp fek kwapwe kare konámpon.

Timoti ankár Krai Jisasomp kwapwe kare tére arop yak naenámp kar

⁶ Amo má kar má kémpiyae tárápuran farákáp saráp yakria te, amo te Krai Jisasomp tére arop kwapwe yak nanapon. Amo wokwaek sámpap kar kwapwe Kristen mér i konap niniként tapokwapeaka ankár sámpá yákrakria te, am fek kárakáre tokwae sámp

^w3:16 Jo 1:14; Mk 16:19 ^{x4:1} 2 Ti 3:1 ^{y4:2} 2 Pi 3:3; 1 Jo 2:18

^{z4:3} Stt 9:3; Ro 14:6 ^{a4:4} Stt 1:31; Ap 10:15

nanapon. ⁷ Aeno ankwap fárakapao Kwarén younkwe sánk konap épérép kar mwar farákáp nap te, amo ankár amwar yakria, Kwaro i konámp ninikaok tére kárakáreampo. ^{b8} Amo te wae mér napon, pourou poukwap konap asasais te nomp pourou fwap yakano ritea nomwan fwap tae morok yaewour i konámpono. Aeno Kwaro i konámp ninikaok tukup námp te, am támao nomwan kápae kare ankank fek yaewouriaka oukoumwan yiki yakáp námp fek, tá nánkár wakmwaek yaká yakáp mwanámpan kor yaewour i konámpon. ⁹ Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá mér mwanapon. ^{c10} Nomo yiki yak konámp Kwarén yépékrá yakáp námpon. Mao te arop ponankoran warko érékép nae yonkwae námp te, nomo man mériaka 'Kareno'rá sénámp arop nomwan kor kare kar warko érékép konámpon. Nomo am mér námpara, nomo térerá kárakárerá tukup konámpon.

¹¹ Amo te ono farákápnamp kar man koumteouráp aropan méranáponoria yénkrá farákámpo. ¹² Am fárakap amwan nke nap te, tár-ménki tae morok napan maok, takria amwan te kwaporok yaknap aropan mpwe mwanape. Amo am fárakap amonapaokanáponoria, amo kar sénap, amo yárap nap, amo arop ankwapan nouroup nanap ninik, amo Kwarén mér nap, Kwaro nke námp fek yiki kukur yaknap ninik, aran ampaok mwanapon. ¹³ Amo oukoumwan onan yépékrá yaknap ke fek te Kwaromp Buk fekamp kar arop wa nap fek nkerá farákámpria maok, kar fi kor érik farákámpria, Kristen i konap ninikan yénkrá farákámpo. ¹⁴ Sios taokeyakáp konap arop fákáreráo waráp pourouk yae pap, tá arop fárakapao amo tére nanapan profet kar farákápapo, Yiki

Kor Spiritao amwan ourour sánkámpan nik mo nanape. ^{d15} Amo ankár am tére fwapia taokeyakria maok, amo ankár takrá térerá yak napo, arop ponankor waráp tére am nke napo, yae-párak kare naenámpon. ¹⁶ Amoku waráp ninik ntia aropan yénkrá farákápnamp tére fwapia taokeyakampo. Amo kárakáre fek takrá yak napo maok, waráp waemp, tá waráp kar wanap aropamp waempao kor fwapi yak naenámpon.

Timoti sios koumteouráp aropan naenám kar

5 Amo mér aropamp ninikan fwapokwap naeria te, yopori kwapono. Waráp naropwarén sánánkar porokwe fek sér i konapnámp taknámpampo. Arop tár-ménkiran kor waráp nánae tár-ménkiran i konapnámp taknámpampo. ^{e2} Amo mérnámp yupuran te amokuráp éntupwarén i konapnámp taknámpampo. Yupu-táráp énkiran kor waráp antápan sér i konapnámp taknámpria maok, waráp ninik te ankár yae-párak kare fekampo.

Kae koumteouramp kar

³ Kae yupu námoku nápar yak nánko, man yaewour naenám nouroup yak mo nánko te, amo man yae-párak yaewourampo. ⁴ Aeno kae yupu wae maomp táráp yak námp, tá kupwináp yak námp, amo am fárakapan yénk napo, am fárakap náráp Kristen tére tokwae te am éntupwarén fwapia wunanápono. Náráp fi taokeyakáp mwanámp támaonorá mér mwanapon. Takria maok, éntupwar naropwar wokwaek tére tokwae fek man wunep ponankoran nopok mwanapon. Karenono, Kwar te mámake pourouráp ninik táman warákár konámpon.

⁵ Aeno kae yupu námoku nápar yak námp te, am yupu te ankár

^b4:7 1 Ti 6:20

^c4:9 1 Ti 1:15

^d4:14 2 Ti 1:6; Ap 8:17

^e5:1 Wkp 19:32

Kwarén mérrá yakria maok, yámaraok, kumuruk kor Kwarén wumwirá, 'Námwan yaewourae'rá kar toropwap saráp yak naenámpono. ⁶Aeno kae yupu pouroukamp ninikaok saráp yarak námp te, mao te yiki yak námpao maok, wae sumpwi yak námp niamp námpon. ⁷Aenámpara, amo te kae koumteouan má kar má farákámpo. Aenapo maok, am fárákap te nkwak mo mak mo, yae-párák kare yakáp napo, arop man kar sér mo mwanapono. ⁸Arop námoku fi taokeyak moriaka, námokuráp séraroan kor fwapia taokeyak mo námp te, mao Kwarén mér námpan wae pwararea Kwarén mér monámp aropan kámákarea kwatae kare námpon.

⁹Kae koumteouamp e buk fek kukumwi nap kwamp te, 60 yopwari yak námp, arop ankárankampamp nap mek tankeanámp yupuramp eran saráp kumwiampo. ¹⁰Am e kumwiria te, sios arop ponankorao nke nap fek kwapwe kare yaewour i konámp yupu yakano. Arakano: Mao náráp tárápuan kwapwe kare ninikan yénkrá, yae-párák kare taokeyak. Tá ankwap némpouknámp aropan warákárria koropenkria wun i konámp. Tá námoku anámpea Kristen fákáreran yaewouria maok, ninik kápae yaknámp aropan kor yaewour i konámp. Aeria maok, am nkwakwe make tére yaewour kwapwe konámp yupuramp eran saráp kumwiampo. ^f

¹¹Kae koumteou oukoumwan éni yakáp napamp e kumwi kwapono. Am te apaeria, 'Kwaromp tére ankár tére nae'rá sénámpao maok, arop ankwapan nkeaka kikiankia, maomp nap mek tank naerá ninik tokwaeria, Kraisen younkwe sánk mwanape. ¹²Takria námoku sérinámp kar warko pwar nángo te, Kwaro man touwe sánk naeane. ¹³Aeria maok, ankwap ninik te arak i konapono: Kok-

wae tákárrá nap-nap paokop i konapono. Am fárákap te kokwae tákár mwar mono, ankwap fárákapao kar sérar nap wa mwar karrá paokoprá wawi ko, kánánkámp arop younkwe mwaek sérarrá paokop i konapon. Takria maok, nomo tak mo mwanámp kar kwatae sérar i konapon. ^g¹⁴Tak napaná maok, onomp ninik te, kae koumteou oukoumwan éni yakáp nap te warko poumou nap mek tankápria tárápu tiria maok, nap taokeyakáp napo maok, Kwarén mér monap arop nomwan wouroump mo mwanapon. ^h¹⁵Amo te wae mér napon, kae koumteou ankwap fárákap Kwarén mér nap pwatea warko Satanomp wakmwaek paokop napon. ¹⁶Aeno Kristen arop náráp firáp mekamp kae koumteou yakáp napo te, am Kristen arop námoku éréképea taokeyak nángo te, sios te man taokeyak naenámp ninik kápae sámp mono. Kae koumteou nápar kar yakáp napan maok, sios man yaewour naenámpon.

Arop taokeyakáp konap aropamp kar

¹⁷Yumwan taokeyakáp konap arop, yumwan yae-párák kare taokeyakáp nap te, nopok sámp konap mani narek yakano. Am mani tokwae sámp mwanap arop te Kwaromp kar farákáp konap, tá am ninik Kwaro warákár námpan yénk i konap kárákare fek tére konap aropono. ¹⁸Nomo te wae mér námpon, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sérrá, "Bulmakau wit pumpurékamprá yipi kwarámpará akwap námp fek te, man top-kump yirimp kwapono." Tá "Tére arop te fwap mani sámp naenámpono." ⁱ¹⁹Arop ankárankao 'Arop taokeyak konámp arop máte sokoro námp' ria sénánko, amo te maomp kar te wawi kwapono. Anánk, yinink arakerao sé-

^f5:10 Hi 13:2

^g5:13 2 Te 3:11

^h5:14 1 Ko 7:9

ⁱ5:18 1 Ko 9:9-11

napo maok, am táman wawampo. ²⁰ Am arop taokeyakáp konap arop ankwap sokoro napo, amo man fwapokwap naeria te, arop taokeyakáp konap arop ponankor éréképá tankrá fwapokwap napo maok, am fárákapao kor nkeaka apáp mwanapon. ^j

**Timoti námokuráp ninik
fwapia taokeyak naenámp kar**

²¹ Kwaro nke námp fek, tá Kraiso Jisaso nke námp fek, tá Kwaromp ensel fáká-
erao nke nap fek, ono amwan wae-
man kare kar sér rae: Amo fwapia
am ono yénknamp loak téreria maok,
amo ankárankamp ninik fek arop po-
nankoran fwapokwapampo. Amo arop
tokwae ntia waráp nouroupén saráp
porokwe fekria, arop ankwap fáráka-
pan yopori kwapono. ²² Amo te koupour
aropamp me korok yae papria 'Kwaromp
tére térae' ria séri kwapono. Ankwap
aropamp kwatae ninikan panek yakria,
amoku mwar yiki kor yae-párak kare
yakampo.

²³ Amo te touwe sámp saráp yakria,
waráp yare te kárakáre mo námpono.
Ént mwar fári kwapono. Wain ént ká-
nanke méntér fánapo, waráp touwe am
fwap naenámpono.

²⁴ Ankwap fárákapamp kwatae ninik
manénkir koupour érik korop nánko,
nomo koupour nkeaka mér i konámp.
Aeno ankwap fárákapamp kwatae ninik
te mek yakea nánkár wakmwaek érik ko-
rop konámpon. ²⁵ Taknámp ninik kwap-
werao kor érik yakria maok, tá ankwap
ninik kwapwerao kor tamak érik yak
mo i konámpon. Am tak námpao kor
youpoukwap mek yak mo i konámpon.

Kwaporok tére konap aropamp kar

6 Kwaporok tére konap Kristen arop
fárákap te náráp arop tokwaeran e

tokwae sánkria maomp yae ankore mek
yakáp mwanapon. Aenapo maok, am
poukeyakápnep aropao kor Kwaromp
e wouroump sér moria, nomo Kristen
yakáp námpan kor wouroump sér mo
mwanapon. ^k

² Kwaporok tére konap aropamp
arop tokwaerao kor Kristen ara, máte
mwearonoria kar ták-pwar mwanape.
Arakrá ninik kipo: 'Mao te Kristenara,
ono man warákárria maok, ono
maompor tére fwapia térea yaewour
nanampono' riaka kwapwe kare tére
kipo. ^l

**'Mani kikiank te ponankor kwatae
ninik fi kor'rá sénámp kar**

Amo ankár koumteouráp aropan má
kwapwe kare ninikan yénkrá farákápria
am ninikaok 'Arak kip'rá sérampo.
³ Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisoamp kar
kare te Kwaro i konámp ninikaok tukup
mwanámp yae-párak farákáp konám-
pon. Aeno arop ankwap am karan
monoria pwarará ankwap aopwe kar
farákáp nánko, ⁴ nomo te wae mérono,
am arop te ono te ninik kourráp arop
tokwaenorá ninik námpao maok, kwa-
porok mwar táman námpono. Mao
kikiank kwatae námp te, Kwaromp
wakmwaek tukup konap yénk konap
kar fek arop ankwapént kákkarrá kar
yorowar námpan kikiank i konámpono.
Aenámp fek táman kokwarok ninik,
kar yorowarnámp ninik, wouroump kar,
ankwapan onan kwekár námponorá
kwatae niniknámp ninik, am ou mek
korop konámpon. ^{m5} Am fárákap ankár
kákkar saráp yakáprá, kar yurukup
mwanap épépérép kare yakáprá, kare
kar karan mér mo karenono. Mao
ninikrá, Kwarén mér napaok tukup
námp te, am fek apárokamp ankank ká-

pae kare ti mwanámpan mpwe ninik i konapon. ⁿ

⁶Táte kare, arop Kwaromp ninikaok akwapria te, tá méntér mao mokope ankank sámpá yak námpan fwaponorá warákár nánko te, am támao kápae kare ankankráp arop niamp i konámpono. ^{o7}Nomo te wae mér námpon, éntupwaro nomwan fárakapnámp ke fek te, yaenémpi korop námpon. Tá taknámp nánkár wakmwaek mámá apár pwarará tukup námp fek kor, ankank sámpea tukup mono. ⁸Aeno nomo fár mwanámp fir, tá pourou oupouroupnámp ankank sámpá yakáp námp te, nomo yonkwae porokwe fek ‘Wae támaono’rá sér mwaro. ^{p9}Aeno arop ankank kápae kare ti naeria ninika waerá yarak námp te, kouao aopwe mek pik konámpnámp taknámp am kikiank ninik támao man sámp-fákeyak konámpono. Am épérépnámp kwatae pap konámp kikiank ninik te man oupouroupea apárok anámpea ankár souroumpour i konámpono. ^{q10}Am mani kikiank tokwaenap ninik te, ponankor kwatae ninik fi kor támaono. Arop ankwap fárakap te manian kikiank tokwae napo, am ninik támao am fárakapan éréképá akwap nánko, Kwarén mér nap pwate nánko, wakmwaek ono apae maoi naerá ninik tokwae mwarea napon. ^r

Timotin ‘Kristenamp ninik kwapwe ponankor sámp fákeyakamp’rá sénámp kar

¹¹Aeno amo te Kwaromp aropara, amo am kikiank ninikan te ankár younkwe mwae sirampo. Aeriaka amo te yae-párak kare ninik, Kwaro i konámp ninik, tá man mérnámp ninikaok kárakáre fek yarakampo. Aeria maok, aropan

nourouphia, nkwakwe make ankank korop námpon kor amo inkirman námpritea kárakáre fek yakria maok, arop ponankor sánánkar porokwe fekampo. ¹²Arop Kraiséén mér námp te, arop resis mek fárakop konámp niampono. Tak nánko maok, amo te am resis kwapwe mek kárakáre fek fárakopria maok, amo yiki yaká yak konámp sámp nanapon. Wokwaek amo kápae kare arop nkeap fek waráp Kraiséén mér napan kárakáre fek fokopeyakea érik sénap ke fek maok, Kwaro amwan ‘Am yiki yaká yak sámpae’ ria wumwi rimpon. ¹³Kwar ankank ponankor yiki yak nénk konámp, ntia Krai Jisas Pontius Pailatonám-pok kárakáre fek fokopeyakea kare kar karan érik sérimp, Kwar ntia Krai Jisaso nke nep fek ono amwan tae fek sér rae: ^{s14}Amo am sámpap karwaok ankár yae-párak kare téreampo. Arop amwan wouroump kar sénaeane. Amo te ankár takrá térerá akwapea, nomp Jisas Krai Tokwae Kar érik ék naenámp fekampo. ¹⁵Kwaro Krai ék naenámp yae séri pwa-tenámp ke fek táman mao ék naenámpon. Am Kwar ankáránkampao saráp ankank ponankor poukeyak konámpara, nomo maomp e sámpea sakap mwaro. Mao te king fákáreramp King, tá arop tokwae fákárean poukeyak konámp Arop Tokwaeno. ^{t16}Mao ankáránkamp támao saráp sumpwi mo i konámpon. Mao te wae tokwae fek yak námpara, nomo te maomp wonae fik tukup mo karenon. Wokwaek kar te arop ankáránk man te nke mo, táte arop man nke naenámp te pwi mo karenono. Aenapara, mao e tokwaeráp yakria, tá maomp kárakáre ankár yaká yakano. Kare takano. ^u

ⁿ6:5 2 Ti 4:3-4 ^o6:6 Fl 4:11-12; Hi 13:5

^r6:10 Ef 5:5 ^s6:13 Jo 18:36-37; 19:11

^p6:8 Snd 30:8

^t6:15 Yé 17:14

^q6:9 Snd 28:22

^u6:16 Kis 33:20

Ankank kápaeráp aropamp kar

¹⁷ Apárokamp ankank kápaie karenap aropan sérampo: Am fárákapao námo te arop tokwae namp ritea nkwakwe make ankank koupour toromore naenámp táman saráp mériaka tukup kwapono. Ankár Kwarén maok mér kare mwanapon. Kwar te nomo warákár mwanámp nompör kápaie kare kwapwe kare ankank ti-sáp konámpono. ^{v18} Am fárákapamp kwapwe kare ninik te ankank kápaie kare niampria, kwapwe kare ninik fek yaewouranápono. Aeria maomp ankank kápaie te monap arop fárákapan nénk saráp yakápanápono. ¹⁹ Am fárákapao takria te, nánkár wakmwaek man yaewour naenámp ankank koupoukour napara, mao fwap yiki yak sámp mwanap am te yiki yak karenono. ^w

Timoti ankár náráp téré fwapi taokeyak naenámp kar

²⁰ Onomp Timoti e, Kwaro amwan sánknámp téré fwapia taokeyak kourampo. Aeria maok, Kwaromp ninikaok akwap mo, éperépnámp kar mwar te younkwe sánkampo. Tá am námoku kwekárrá ‘Ono te mér kare sámpá yak namp’rá sér i konap aropént te yak kwapono. Am fárákap te takria Kwaromp ninikan nkwakwe make kar yorowar i konapono. ^{x21} Arop ankwap fárákap take pourouráp mér sámp namprá ninik nap te, Kwarén mérnáp ninik wae pwate napon.

Ono ninik namp te Kwar námoku yumwan ninikia yumwan yaewourano. ^y

Polo Timotin Wakmwaek Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jisas pok tenánko, 36 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria má má pas ankwap Timotimpor kumwimpon.

Polo Rom mekamp Gavmano man farop pap mwanap wae wonae fiknám mér nám kwamp, wakmwaek kar má pas kumwi námpon. Mao te 'Amo Jisasomp e érik séria, Kwaromp Kwapwe Kare Karamp kare kar karan sámp-fákeyakamp'rá sér. Tá touwe kwatae, tá man sámpá yampourou mwanap ninik korop námpao maok, Timotin 'Kwaro sánknám térean pwar kwapon, ankár kárakáre fek téreamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol te Krai Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel pap nám te, ono koumteouráp aropan, mao má má yiki yak Krai Jisasén mérnáp fárakapan nénk nanamprá séri nám táman séraeria ninámpon.

²Timoti, amo te onomp karwaok napantá, amo te onokump táráp kare niamp naponoria, ono waráp por má pas má kumwi rae. Ono ninik namp te, Kwar Naropwar ntiaka Krai Jisas nomp Tokwae Karao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompia yonkwae porokwe papanoria nae. ^z

Kwaromp karan pwarápaentánám kar

³Onomp tékénou fákáreao wokwaek kar Kwaromp ninikaok tukupapnám taknám, ono kuri mántwaok akwap nampon. Aeria maok, ono ninik namp te, Kwaro nke nám fek kwatae niniki namp yak mo námpon. Ono kumuruk

yámaraok amwan ninikriaka Kwarén kar toropwap namp fek, man 'Aesio'rá sér i konampon. ^{a4}Amo onan yonkwae touweria ém napantá, onomp ninik te amwan warko nkea, am fek warákár nae kar nampon. ⁵Amo Kraisen mér kare nap te wokwaek waráp kupwiwaráp Lois, tá waráp éntupwar Yunis maomp mérep niamp kwekár mono, kare kar nap ono wae mér nampon. ^{b6}Ae namp kwamp maok, amwan warko ninikampria sér rae. Kwaromp ourour waráp pourouk yak nám, am te ono wokwaek kar waráp me korok yae pap nanko sámpap ourour táman oukoumwan kuri amo am ourour tokwaeanoria tére kárakáre nap te, arop yaomwian fur napo, yurunk tokwae konámpnám araknám-pampo. ⁷Amo te wae mérono, Kwaro nomwan sámpáp Spirit te nomwan apáp sáp naenám Spiritan mono. Mao nomwan sápnám Spirit te nomp waempén kárakáre nénk nám, tá nomp Kristen ankwapyenáp fákárean nouroup kareria, nomoku nomp yakáp fwapia poukeyakáp mwanám ninikan ti-sáp námpon. ^c

⁸Aenámpara, amo nomp Tokwae Karamp kar farákáp nap te pwarápa kwapon. Tá amo ono kalabusi yak namp táman kor pwarápa kwapon, mono. Amo ankár Kwaromp kárakáre sámpea onont am Kwapwe Kare Kar farákápnáp tére fek onont touwe sámpampo. ^{d9}Kwaro nomwan wumwiria warko érékép nám te, apae nomo kwapwe kare ninik nánko, nomwan warko érékép námpanápe. Mao námokuráp ninik fek nomwan koupoutáráp napria ninikia nomwan érékép námpon. Wokwaek kar Kwaro má apár oukoumwan yoro moi yakrá, nomwan námokuráp ninik fek niniki tarimpan Krai Jisasén

^z1:2 1 Ti 1:2

^a1:3 Ap 24:16

^b1:5 Ap 16:1

^c1:7 Ro 8:15

^d1:8 Ro 1:16

érik sámp-kérépámp. ^{e10}Aeno oukoumwan má má ke fek te Krai Jisas nomwan éréképnámp arop wae érik korop námp fek, Kwaromp aropompao kor wae érik korop námp. Krai Jisas te sumpwiramp kárakáre wae kwe-pwate námp, maomp Kwapwe Kare Kar koumteouráp arop waria wae yiki yaká yakáp mwanap mér napon. ^f

¹¹Mao onan 'Kwapwe Kare Kar faráká-pamp' ria séria sámp-kérépeanánko, ono te koumteouráp aropan am kar yénkrá farákáp konamp aropono. ^{g12}Ae namp kwamp maok, am tére fek táman onan kar wouroump napo kuri, ono pwará-pae mo nampon. Ono mérinamp Tokwae Karan saráp wae ník nampon. Aeria maok, ono wae mér kare namp te, mao onan sápnámp tére te kwaporok pwar mono, ankár taokeyakrá akwapea Kraisomp Yae Tokwae korop námp fek naenámp. ¹³Má má kar kare amo onomp top kor fekamp wawi nap, am te amo fwapi niníkria, ankár take pourouráp ninik fek arop fárákapan yénkrá farákápampo. Aeria maok, amo ankár Krai Jisasén mér kárakáre-ria man warákária maok, am ninik fek arop fárákapan kar farákáp nanapon. ^{h14}Amo má Kwapwe Kare Kar Kwaro amwan taokeyakampria waráp yaek pap námp te, am te kwapwe kare kare ankankara, amo fwapia yérék korampo. Aenapo Yiki Kor Spirit nomp ninik mek yak námp, mao fwap amwan am tére nap yaewour naenámp.

¹⁵Amo te wae mér napon, apár fi Esia mekamp arop ponankor te wae onan pwar, tá Figelus ntia Hermogenes mao kuri wae onan pwar nepono. ⁱ¹⁶Aenapantá maok, ono Kwar Tokwaeran sé-nanko, mao Onesiforusén aropompria maok, maomp séraroan kor aropom-

panoria nampon. Kápa kare por Onesiforus te ono kalabus namp te pwará-pae mono, onomp ninik yae-páráki pap saráp yak konámp. ¹⁷Mao te Rom taun tokwae mek koropeaka onantá oupouroukrá yárakia wakmwaek onan nke námp. ¹⁸Onesiforuso wokwaek Efesus mek onan yaewour saráp yakámp te, amoku am wae mér kare yak napon. Aenámpantá, ono Kwar Tokwaeran sé-namp te nánkár mao kot tokwae naenámp Yae fek man aropomp naenámpria nampon.

Timoti te ankár Kraisomp kwapwe kare soldia yak naenámp kar

2 Onomp táráp e, Krai Jisas amwan námokuráp ninik fek ninikia yaewouránko amo maomp kárakáre sámp-pea yakámp. ²Ono wokwaek kápa kare arop wa nap fek farákápanko, amo wawiap kar táman arop fwap yonkwae kouria arop ankwap fárákapan yénkrá farákáp mwanap aropan farákápampo.

³Nkwakwe make ankank korop námpo kor yino Jisas Kraisén méria maomp tére konámp, yinont soldia niamp kárakáre fek fokopeyakampo. ⁴Arop soldia yak námp te, mao te ankwap-ankwap tére mo i konámp. Mao te ankár soldia térean saráp yae-párák kare tére námpo maok, taokeyak konámp soldia kor maomp tére warákár naenámp. ⁵Arop resirá foporakor mwaria te, am 'Foporakorenk' ria sérinámp aropamp ninikaok foporakoria am ninikaok tukup mo napo te, taokeyaknámp aropao sérrá, 'Amo te ankank sámp mono!' ^{j6}Arop yopwar yoroia taokeyak námp te námokurápara, kare námpo toupourria te, manénkir námoku fária, wakmwaek arop nénk konámpo.

^{e1:9} Ef 2:8-9; Ta 3:4-5 ^{f1:10} Hi 2:14-15 ^{g1:11} 1 Ti 2:7 ^{h1:13} Ta 1:9
^{i1:15} 2 Ti 4:16 ^{j2:5} 2 Ti 4:8

^{k7}Amo te ono sénamp kar man ninikampo. Tak napo maok, Tokwae Karao waráp ninik mek kwapwe kare ninik fwap sánk nánko, amo am kar fi ponankor mér nanapon.

⁸Ono Kwapwe Kare Kar sér i konamp te, Jisas Kraiss te Devito yakámp fi mekampo sumpwiaka fárámpámp táman amo ankár fwapia ninikampo.

¹⁹Ono am Kwapwe Kare Kar farákámp konamp te, am fi fek táman arop fárákámpao onan nke napo te, ono kwataenamp arop niamp nanko, onan nkwakwe make touwe sáприя, fákapá páte napon. Aenapan maok, Kwaromp kar te fáka-pea pap mono. ^{m10}Aenámpara, ono te ninik kárákáre sámp teyakra maok, nkwakwe make touwe korop námpan kuri, sámpa Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop fákáreran yaewour i konampono. Onomp ninik te, am fárákámpao kor ankár am Kraiss Jisaso fákeyaknámp yiki yak sámpa méntér yakápi-yakápanáponoria nampon. ⁿ¹¹Nomo te mámá kar man mér kare mwanámpono:

“Nomo mént kare kar sumpwianámp te, warko yiki yakan kor nomo mént yiki yakámp mwanámpon. ^{o12}Nomo nkwakwe make touwe korop námpan kor,

inkirmaneanria kárákáre fek yakeanámp te,

nomo kor mao námpnámp méntér king yakámp mwanámpon.

Aeno nomo man younkwe sirareanángo te,

mao kuri nomwan younkwe mwaek si-naenámpon. ^p

¹³Táte nomo sérrá, ‘Maonámpaok tukup mwar’ ri námpao, ampaok mo námpon kor,

mao námoku te námoku sérinámpaok i konámpon.

Mao te ankwap kar sér mo i konámp karenono.” ^q

**Timoti ankár tére kárákáreria
Kwaromp tére arop
kare yak naenámp kar**

¹⁴Amo te ankár kápaie kare por am arop fárákámpao wawanáponoria, Kwaro nke námp fek amo má kar man kárákáre fek sérrá, “Yumo te kar am fik sérrá yorowari kwaponi! Take kar te arop ankárankan yaewour mo i konámpon. Am kar wanap aropan te, ninik kwatae pap konámpon.” ^r

¹⁵Amo te ankár tae fek tére fáparákámpriaka tére arop kare yak napo maok, Kwaro waráp tére nkea warákár naenámpon. Aenángo maok, amo kokwae moria Kwaromp kar kare kar yae-párák kare farákámpria maok, amo Kwaro nke námp fek kor pwarápaie mo nanapon. ^{s16}Aeno aropao kwaporok táman sérranap kar te wawi kwaponi, younkwe sánkampo. Take kar te Kwarén younkwe sánk mwanap mwaie páraok arop éréképa akwap konámpono.

¹⁷Take kar te ankáráp kwataerao akwapea tokwae karia arop émi fánámp niamp námpon. Himeneus ntiaka Filetus am fi mekampo takípon. ¹⁸Am arop yawor te má kar kare máte younkwe sirarea arakrá sér i konepon, “Nomo wae warko fápárámp námpara, wakmwaek te warko fápárámp mono.” Am makrá sérarep kar te arop ankwap fárákámp méran épérépia kwatae pap nepon.

¹⁹Aeno Kwaro am fek sios yoro naenámp kárákáre kor oumpwar te wae yimp tenánko, kárákáre fek fokopeyak námpon. Tá am oumpwar fek kar arakrá

^{k2:6} 1 Ko 9:7,14 ^{l2:8} Ro 1:3-4 ^{m2:9} Fl 1:12-14 ^{n2:10} Kl 1:24

^{o2:11} 2 Ko 4:11 ^{p2:12} Mt 10:33 ^{q2:13} Nam 23:19; Ro 3:3-4; Ta 1:2

^{r2:14} Ta 3:9 ^{s2:15} Ta 2:7-8

kumwi, “Kwar Tokwae námokuráp koumteouráp arop te wae mér kari yak námpon.”

Tá ankwap kumwi tenámpao kor sérrá, ‘Námo te Kwaromp firáp aropono’rá sér i konap arop ponankor te nkwakwe make ninik kwatae te ankár younkwe sir mwanapon.”^t

²⁰ Ankankráp aropamp nap tokwae mek dis tankáp námp te, gol fek yoroiap, silva fek yoroiap, yao fek yoroiap, kwar fek yoroiap, ará tankáp námpon. Am te ankwapmwaek kwapwe kare téreampor, tá ankwapmwaek te nkwakwe make téreampor.^{u21} Kwarén mérnámp aropao am náráp ninik mekamp kwatae ninik ponankor younkwe sinámp te, Kwaro nke námp fek yiki kare yak námp te, mao te ankank yae-párák námp mwar kák konap dis niampria, amwar kar yak námpon. Aeria Arop Tokwaeran yaewourrá nkwakwe make kwapwe kare tére naeria nanap námpon.

²² Aenámpara, amo te ménkitárápuamp ninik mek korop konámp nkwakwe make kikiank ninik te ankár younkwe mwaek pwarampo. Amo te ankár yae-párák kare ninik ntiaka mér napan sámp, ankwapan nouroup i konap ninikan sámp, yonkwae porokwe ninikan sámpea maok, arop ankwap fárákáp yiki kare ninik fek yakáprá Kwar Tokwaeran wumwi ri konap aropént saráp yakamp.²³ Aeno épépéreprámp arop fárákápamp kar mwar sérarnap kar kwatae te amo ankár younkwe sirampo. Amo te wae mér napon, am takrá sérarap kar te am fek yorowar i konapon.²⁴ Tokwae Karamp tére konámp arop te kar yorowar mo, arop ponankor porokwe fekia yonkwae kourráp tisa te man nkwakwe make napo kor yonkwae pwarámp

mo i konámpon.^{v25} Aeria maok, maomp kar ták-pwarnap aropamp ninik porokwe fek fwapokwap nángo maok, am támao Kwaro am fákáreran yaewouránko maok, am ninik pwararea má kar má fwap mér mwanapon.²⁶ Am kwekár i konap tisa fárákapan Satano náráp umben mek tirá kérépámp te, am fárákáp náráp ninikaok paokop mwanapria nimpon. Aeno má kar kare man mér napo te, am fárákápamp ninik warko érik farákár nángo maok, Satanomp umben pwarará amwar yakáp mwanapono.

Pwar naenámp yae fek mwanap kar

3 Aeno amo ankár yae fápaie nángo te kápae kare touwe kwatae kare korop naeria námponorá mérampo.^{w2} Am te arop fárákápao námoku saráp warákár, tá manian kikiank kare mwarea napon. Arop fárákápao námoku támao warákár sérarrá, tá nomoku saráp kwapwe kare námponoria wae, tá ankwapan wouroup-sér mwarea napon. Tá éntupwar naropwaromp karan kor kwe-sir, tá arop fárákápao námwan yaewour kwapwe napo, am fárákapan ‘Aesio’rá sér mo mwarea napon. Kwaromp kwapwe kare ninikan kor wouroupprá amomoránk mwarea napon.^{x3} Námokuráp firan kor aropomp mo. Wokwaekamp ankankan niki sayakrá yorowar. Aeriaka e-poup sérarrá paokopria maok, námokuráp kikiank i konap ninikao tokwae kari yak nángo maok, námokuráp pourou fwapia poukeyak mo mwarea konapon. Ankár yonkwae pwarámpria aropomp ninik kánanke te yak mo kareria, kwapwe kare ninikan kor mént wouroup mwanapon.⁴ Aeria maok, námokuráp firan kor ankwapan outiri

^t2:19 Jo 10:14-15

^u2:20 Ro 9:21

^v2:24 1 Ti 3:3

^w3:1 1 Ti 4:1

^x3:2 Ro 1:29-31

mwanapon, tá námokunap ninik kápae kare kwataeran ti-paokopria maok, námoku támao ninikrá, ‘Yino te Arop Tokwaeno’rá warákár-séria, námokuráp pouroukamp nkwakwe make ninik táman warákáránkrá paokopria maok, warko Kwarén warákár mwarea napon. ⁵Aeria maok, Kwaromp ninikaok tukup nap te némpi párák pourouan sarápria maok, Kwaromp kárakáreran méria kare karonorá ninik mo. Amo taknap aropént yak kwapon. ^y

⁶Am taknap tisa fákáre te sánánkar porokwe fek tukupea, ninik fwapi kárakáre moria, náráp wokwaekamp kwatae ninikan ninik tokwae, tá náráp ninik mek nkwakwe make kikiank ninik koropánknámp kourteouramp nap mek tukupea, am fárákapan kar porokwerá sér i konapon. ⁷Am taknap kourteou yonkwae kour kwapwe ankár sámp mwaria napao maok, am kar mér mwanap pourou mo. ⁸Wokwaek Janes ntiaka Jambres Mosesén yorowarrá yárákipnámp taknámp am arop fákáreao kor má kar kare man kor yorowarrá paokop napon. Am fárákapamp kar yurukup mwanap ninik te kwatae akwap tenánko, maomp Kwarén mér napao kuri kwekár napon. ⁹Wokwaek kar Janes ntiaka Jambres arop nkeap fek takrá ninikrá yárákriaka tokwaeri ke fek yak moipon. Aempnámp taknámp am tak nap ninik te arop ponankor nke nap fek érik korop naenámp. ^z

Timoti ankár Kwaromp kar kárakáre fek samp naenámp kar

¹⁰Aeno amo te wokwaek ono amwan warámpea yárákria aropan kar yénkrá farákáp konamp te am ninik wae mér napon. Aeria maok, onomp yárák, tá

am fi kor ninik te amo wae mér napon. Ono Kwarén mér kárakáre namp, tá nkwakwe make kar korop námpan kor sánánkar ninik kárakáre sámpea akwap namp, tá arop nouroup namp, tá kárakáre fek fokopeyakria tére pwar mo namp, am te amo wae mér napon. ¹¹Antiok, Aikonium, Listra taun mekamp arop fárákapan onan sámpá yampourou napo, ono nkwakwe make touwe tokwae kwatae sámp namp te amo wae mér napon. Aenampan maok, Kwaro onan yaewour nánko, am kápae kare touwe kwatae korop námpan kor, fwap yakampon. ^{a12}Karenono, arop ponankor Krai Jisasént yakáprá Kwaromp ninikaok paokopnap aropan te, Kwarén mér monap aropao nkwakwe make sokoro i konapon. ^{b13}Aeria maok, kwatae ninikráp arop, tá kwekár profet fákáre, makia kourteouráp aropan poupwékáp mwarea napon. Satano kor am fárákapan kwekáránko maok, am fárákapamp ninikao kor kwatae kare naeria námpon.

¹⁴Aeno amo wokwaek wawia mérinap kar máte kárakáre fek sámpea yárákampo. Tá kourteouráp arop yino am kar yénkrá farákápámp te, amo waeman mér kare napon. ^{c15}Manénkir amo oukoumwan épérmou táráp yakap feknámpia Kwaromp yiki kor Buk fekamp kar mér sámpap te, amo wae mér napon. Am buk te amwan fwap ninik kwapwe sánk nánko, amo Krai Jisasén méria napo, Kwaro amwan warko warámp naenámp. ¹⁶Kwaromp Buk fekamp kar ponankor te Kwaromp Spiritao ninik sánk nánko kumwi napon. Am kar te nomwan yae-párák kare ninik yénkrá farákáp naenámp kwapwe karonno. Tá kourteouráp aropamp

^y3:5 Mt 7:15,21; Ta 1:16 ^z3:9 Kis 7:11-13 ^a3:11 Ap 13:50; 14:5,19-20

^b3:12 Jo 15:20 ^c3:14 2 Ti 2:2

ninik kwataenám̄p érik yénkria, nomp paokop fwapokwap i konám̄pono. ^{d17}Aenám̄para, am kar támao Kwaromp kourap arop nomwan yaewourianánko, nomo ponankor kwapwe kare ninik pwi nánko, nomo fwap nkwaekwe make kwapwe kare tére ponankor tére mwanám̄p nánap mwanám̄pon.

Timoti ankár kárakáre fek Kwaromp kar farákáp naenám̄p kar

4 Krais Jisas te yiki yakápnap aropan ponankor yurukupria, sumpwinap aropan kor mént yurukup naenám̄pon. Mao te arop ponankor nke nap fek érik koropeaka king yaká yak naenám̄pon. Ono amwan Kwar ntiaka Krais Jisaso nkenep fek amwan kar kárakáre fek arakrá sér rae: ^{e2}Amo ankár kárakáre fek Kwaromp kar farákápampo! Arop am kar wa napan, tá wa mo napan kuri, amo te ankár kárakáre fek am kar farákáp saráp yakampo. Amo te ankár méranáponoria kárakáre kor kare kar farákápria yoporria, yumo fwap tak mwanaponorá warákár sánkampo. Amo kokwae moiaka, porokwe fek kánám̄pár am fárakapan yénkrá farákápampo. ^{f3}Nánkár wakmwaek arop Kwaromp yae-párak kare kar te warko wa mo mwarea napon. Am fárakap ankwap-ankwap kar wa mwar kar napan wa mwaria, am kar farákáp mwanap aropan wumwi mwarea napon. ^{g4}Aeria maok, má kar kare pwarará maok, nkwaekwe make kwaporok kar mwar sérap kar táman woupwi pátea wawia mántwaok tukup mwarea napon. ^{h5}Aeno amoku kare te ankár kápae kare por ninik kouri yakrá maok, nkwaekwe make touwe korop nám̄pon kor kárakáre fek fokopeyakria maok, amo Kwaromp

Kwapwe Kare Kar táman téreria kourap aropan farákápampo. Amo te kourap aropan yaewour nanap tére yak nám̄para, amo ankár am táman fwapia téreamp.

Pol wae sumpwi naenám̄p wonae fik nánko sénám̄p kar

⁶Aeno oukoumwan te ono sumpwi nanko, onomp yiri Kwarén ofan sánk mwaria wain ént kwarákár konám̄p kwarákár naenám̄p te wae wonae fikeane. ⁷Ono yorowarrá akwapea kwe-sira nampon. Ono te wokwaek resis kwapwe fárakoprá yáraki namp te, oukoumwan te ono te wae akwapea wonae fik yarápae fek yak nampon. Ae namp te, ono Kwarén mér namp kárakáre fek sámpá yáraki nampon. ⁸Oukoumwan te am fárakoprá akwapea pwar namp fek sámp nanamp ankank te wae nánapia tank nám̄pon. Am sámp nanamp ankank te ará: Tokwae Karao yae-párak kare yurukup konám̄para, onan 'Yae-párak kare aropono'rá sénaenám̄pon. Am Yae Tokwae fek te onan makrá sénaenám̄pon. Aeria maok, onan saráp sér mono, arop ankwap fárakap mao érik korop nánko nke mwar karrá yépékrá yakápnap arop fárakap man kor sénaenám̄pon. ^h

Kar pwarnám̄p kar kánanke

⁹Amo te ononampok koupour koropampo. ¹⁰Demas te onan pwar akwap teane. Mao te apárokamp ninikan warákárria taun Tesalonika mek akwap teane. Kresenso kor provins Galesia mek akwap, tá Taituso kor distrik Dalmesia mek akwap nám̄pon. Luk mwar yino yak nempon. ¹¹Amo Mak warámpea koropampo. Mao te ono tére nanko yaewour kwapwe konám̄p aropono. ¹²Ono

^d3:16 2 Pi 1:21 ^e4:1 Ap 10:42; Ro 14:9-10 ^f4:2 Ap 20:20,31

^g4:3 1 Ti 4:1 ^h4:8 Yé 2:10 ⁱ4:11 Ap 15:37-39

Tikikusén taun Efesus mek sámp-kérép nampon. ^j

¹³Amo korop naeria te onomp waempyam taun Troas mek Karpusomp nap mek páтари namp, ará sámpea maok, tá buk mént sámpea koropampo. Aeria maok, onomp fir yipi fek yoroiap buk nik mo pwar korop nanape. Ankár sámpea koropampo. ^k

¹⁴Aleksander te bras fek nkwakwe make ankander yoro i konámp arop, mao te onan ouroukup konámpara, nánkárap Tokwae Karao am taki námp fek nopok man touwe sánk naenámp. ^{l15}Amo kor am aropan fwapia mérampo. Mao te yinomp karan kor ankár kwekápia sira námpon.

¹⁶Ono woukourouk kot nap fek te arop ankwapao onont yakria yaewour mo napo maok, arop ponankor onan pwate napo, onoku mwar yak. Aeria ono Kwarén sérrá, ‘Am fárákapao tak nap ninik te nik mo pwarampo.’”

¹⁷Aeno Tokwae Karao onont yakria onan yaewouria kárákáre sáp námpon. Aenángo maok, ono Kwapwe Kare Kar fwap farákáp nanko, ankwap fi ponankor wa napon. As fir

yamp nánko, as táp mekamp akap konapnámp taknámp, Kwaro onan yopor aropamp yae kwae mekamp pwarokwap námpon. ^{m18}Kwar Tokwaerao onan sokoro napo kuri, fwap yaewourria onan warámpea, námoku poukwapnámp yámar mek pwar naenámp. Nomo maomp eran sámpeaka sakap saráp yaká yakáp mwanámpon.

Kar pwarará ‘Gude’rá sénámp kar

¹⁹Amo Prisila ntiaka Akwila, tá One-siforusomp séraroan kor mént ‘Yumwan Polo Guderian’rá sérampo. ⁿ²⁰Erastus te oukoumwan taun Korin mek yak nánko, Trofimus kor touwe nánko, man taun Miletus mek yak nánko pwara nampon. ^{o21}Amo te koupour mwae oupouroukia koropampo. Takria amo yépék napo, ouwi tokwaenámp ke koropantáno.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia, tá Kristen ankwapyae fákáre makia amwan ‘Gude’rá sénap kar sámp-kérép napon.

²²Ono ninik namp te, Tokwae Karao waráp waempént yakanoria nampon. Tá yumwan ponankor námokuráp ninik fek ninikia yaewouranoria nampon.

Polo Taitusompor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Taitus te Grik fi mekamp aropono. Wokwaek mao te Polo tére nám paewourimpan, Polo man 'Apár amor ke Krit mekamp siosén taokeyakrá téreae' ria pwate nánko, am mek térerá yakámpono.

Polo Timotimpor pas kumwimp ke fek táman, má pas kumwia Taitusompor kor sámp-kérépámpon. Am te mao sios taokeyakáp mwanap arop nánaprá párap, tá 'Kwaromp kar kareran sámpá yampourou mwanap aropan yoporampo'rá sér, tá 'Sios koumteouráp arop fárákapan Kristen paokopnap ninikan yénkrá farákámpo'rá sénámpon.

1 Ono Pol, Kwaromp tére konamp arop, Jisas Kraisomp aposelono. Mao onan, náráponoria nánkárápnamp koumteouráp aropan mér nap mek kárakáre sánkea, am fárákapan yaewour napo, kar kare mériaka Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanapria sámp-kérép námpon.

² Ono tére namp te, arop fárákámp mér kárakáreria, Kwaro am fárákapan yiki yaká yak nénk naenámp yépekanáponoria yaewourrá tére nampon. Wokwaek kar Kwaro oukoumwan ankank yoro mo fek nomwan yiki yak mwanámp nénk nanamp rimpon. Mao te kwekár mo i konámpon. ³ Koropea oukoumwan kar am séri tarimp ke fek Kwaro náráp kar farákámp mwanap arop kák tenánko, am fek táman maomp kar érik farákár námpon. Nomwan warko érékép konámp arop Kwaro onan 'Kar farákámpae'rá séri tenánko, ono am tére sámpea kar farákámp nampon.

⁴ Taitus e, ono Kwaromp kar farákámp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka, ono waráp por má pas kumwi rae. Amo te wae yino ponankor mér nám niamp napon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia nomwan warko éréképnám arop Krais Jisas amwan námokuráp ninik fek yaewouriaka yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakaeria nampon.

⁵ Ono amwan Krit mek pwararamp te, amo tére ankwapmwaek oukoumwan yak námpaná, amo fwapokwapria, ono wokwaek amwan sériampanámp taknám, amo am mekamp ponankor taun mek sios taokeyakáp mwanap arop yorororá kák nanapria nampon.

⁶ Amo ankár sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák naeria te, arake pourouráp aropan kákampo: Koumteouráp arop nke nap fek kwatae ninikinám yak monám arop, tá ankárankamp yupuráp arop, tá maomp tárápu Kraisén méria, tá nkwakwe make sokoro mo, tá éntupwar naropwaromp kar ták-pwar moi konap. ⁷ Amo te wae méron, sios taokeyak konámp arop te Kwaromp tére taokeyak konámp aropono. Ae konámpara, am arop te yae-párák kare yarak nánko maok, koumteouráp arop mao kwatae ninik nám nke mo mwanapon. Mao te námo arop tokwae namponoria, arop ankwap fárákapan poukwap naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane. Mao te mánmán ént tokwae fária mánmán naeane. Mao te arop kwaporok fupuk naeane. Mao te mani tokwaerantá kikiank naeane. ⁸ Mao te ankár náráp nap mek koropnap aropan yae-párák taokeyak naenámp. Mao te ankár kwapwe kare ninikan

ponankor warákárria maok, ankár am kwapwe kare ninikaok yarak naenampon. Aeria maok, mao ankár náráp ninik Kwarén sánkea, yae-párák kare ninikaok naenampon. Mao te ankár námokuráp yarak fwapi taokeyak naenampon. ⁹Mao te má kar kwapwe kare má man farákáp nap, ankár fwapia kárákáre fek sámpea méria yarak naenampon. Aeria maok, mao kor fwap arop méranáponoria am kare kar karan farákáp naenampon. Aeria maok, arop kar ták-pwarnap farákapan kárákáre fek sénánko, námokuráp kwatae ninikan pwarápa mwanapon.

Krit mekamp arop ankwapamp mér sámpá yampourounap kar

¹⁰Ae mwanapara, amo sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák nap kwamp te, fwapi ninikampo. Am te apae riteanápe, kápae kare arop sios taokeyak konámp aropamp karwaok mo i konap arop yakáp napon. Am farákap te kar mwar saráp táman sérarrá paokopria, arop farákapamp ninik mek kwekár i konapon. Tá Juda fákáre wae Kristeni yakáp napao kor kar ták-siria wae konapon. ¹¹Am taknap arop farákap te nomo tak mo i konámp ninikan 'Yumo tak kip'rá séria maok, am tak nap fek mani tirá paokopria maok, arop fiou kápae kareramp mér épérépi kák konapon. Taknap arop farákapan te amo am kar taokorampo. ¹²Wokwaek námoku mér tokwaeráp aropao námokuráp fi mekamp aropan ninikria arakrá sér, "Krit mekamp arop fákáre te kwekár i konapon. Tá yao pwae mekamp fir niamp kwatae kare arop yakáp napon. Tá fár tokwaerá paokoprá kokwae tákár i konapon." ¹³Má kar te kare karara, amo ankár fwapia mérenkria

kar kárákáre fek sérria, am farákapamp ninik fwapokwap napo, Kwarén mér kare mwanapono. ¹⁴Am farákap Juda firamp tékénou kar, tá nkwakwe make lo kákrá, kar kare pwatea paokop i konap aropamp kar woupwi pátea wa mwanape.

¹⁵Arop farákapamp ninik yiki kukur kwapwe námp te, arakrá ninik i konapon: Kwaro ti-sápnámp ankank ponankorao kor yiki kukur kwapwe námpon. Aeno arop ankwap farákapamp ninik kwatae akwap námp te, Kraiséen mér moria maok, ankwap ankank kánanke yiki kukur mono. Am te apae riteanápe, am farákapamp ninik nti-aka námokuráp ninik yurukup i konap te ankár kwatae kare yak námpon. ¹⁶Karan saráp sérrá, "Ono te wae Kwarén mér nampon." Aerá sénapao maok, am farákapao paokop nap támao Kwarén younkwe sitenap yénkép námpon. Aenapantá, Kwaro am farákapan warákár mo kar námpon. Am farákap te kar ták-sir konap aropara, ankwap kwapwe kare ninik mwanap pourou mo karenono. ⁵

Mér koumteouráp aropan sénámp kar

2 Aeno amo te ankár koumteouráp aropan ponankor Kwaromp karwaok akwapnámp ninikan tére kiprá arakrá sérampo: ²Mér arop te mánmán ént tokwae kar fáriaka mánmán mwanape. Yae-párák kare ninikria námokuráp ninik fwapnae karia taokeyakáp mwanapon. Ankár mérnámp kwapwe kare yakápria, yonkwae touwe konap ninikan sámpea, nkwakwe make ankank korop námpan kuri kárákáre fek yakáp mwanapon.

³Amo ankár mér koumteouan kor sénapo, Kwaro warákárnámp ninik fek paokop mwanapon. Aropan kánánkámp kar sérar mwanape. Mánmán ént fári

konámp ninikao tokwae kari yak naeane. Mao te ankár wakmwaek fápárámpnap kourmteouan kwapwe kare ninikan yénk mwanap tisa yakáp mwanapon. ⁴Mao farákápria te arakrá sér mwanapon: “Yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor warákár kar kip. ⁵Tá yumokuráp ninik fwapia taokeyakria maok, yiki kukur kare yakáp kipo. Tá yiráp nap fwapia taokeyakria, yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor yaeour kipo. Tá yiráp poumaropamp yae ankore mek yakáp napo maok, mér monap arop ponankor amnap ninik táman nkeria, Kwaromp karan kor wouroump mo mwanapon.” ^t

Ménki-tárápuao mwanap kar

⁶Ankár taknámp menkou-tárápuran kor takrá séramp: Am farákap te ninik fwapia taokeyakáp kour mwanapon. ⁷Amoku támao mekia akwap napo, arop farákapao amonapaokria, nkwakwe make kwapwe kare ninik fek paokop mwanapon. Arop kar yénkrá farákáp naeria te kwataenámp kar mént farákáp kwapon. Ankár kwapwe kare ninik kour fek sarápria, yae-párak kare kar yénkrá farákápampo. ^{u8}Amo te ankár yae-párak karenámp karan saráp sénapo maok, am mek kwatae ninik yak námp nke mo mwanapon. Tak napo maok, yopornap arop farákapao kor nomwan wouroump mono, amwan yopornap ninikan pwarápae mwanapon. ^v

Kwaporok tére konap aropan sénámp kar

⁹Amo te kwaporok tére konap aropan [†]arakrá sérampo: Mao náráp

poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakápria, ponankor nkwakwe make ankank am farákapao warákár mwanap ninik fek tére mwanapon. Poukeyakápnap aropao kar kwatae sénapo kor, nopok kar pwarokwaprá sér mwanape. ^{w10}Mao te ankár am farákapamp ankank kánanke oukun sámp mwanape, mono. Mao ankár maomp karwaokria yae-párak kare tére napo maok, náráp poukeyakáp konap arop farákapao nkea warákárria nomwan warko éréképnámp Kwaromp kar farákáp námp táman warákár mwanapon.

Nomo ankár yiki kukur yakápra Kraisomp Yae yépek mwanámp kar

¹¹Nomo te wae méron: Kwaro námokuráp ninik fek nomwan aropompnámp ninik te wae érik korop námpon. Aenámpara, mao te fwap ponankor kourmteouráp arop warko érékép naenámp. ¹²Kwaromp am aropomp támao nomwan Kwarén younkwe sitea paokop i konámp ninik, tá apárokamp ponankor kikiank ninik máte pwarará, oukourmwan má ke fek táman ankár nomo fwapia ninik kouriaika Kwaromp ninikaok saráp kwapwe kare paokop mwanámp yénk námpon. ^{x13}Karenono, nomo Kwar Tokwaeran yépekrá yakáp námp, tá arop nomwan warko érékép konámp arop Jisas Krai, mao érik korop námp fek te, Kwaromp mopor ntiaka wae kwapwerént korop naenámp. ^{y14}Kraiso námoku wampwe pwarará sumpwi námp te, nomo ponankor lo kar kwe-pwar konámp mekamp warko yamokwapea érékép naeria

[†]2:9 ‘Kwaporok tére konap arop’rá sénámp te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 35,36 fek nkeampo.

^t2:5 Ef 5:22 ^u2:7 1 Pi 5:3 ^v2:8 1 Pi 2:15 ^w2:9 1 Pi 2:18
^x2:12 Ef 1:4; 1 Jo 2:16 ^y2:13 Fl 3:20

ninámpon. Mao te nomwan yáraría yiki kukarea páte nánko, námokuráp arop fákáre yakáp námpara, nomo te ankár kárákáre fek kwapwe kare ninik fek paokop mwanámpon. ^z

¹⁵Amo te ankár má kar táman koumteouráp arop fárákapan farákáp saráp yakampo. Amo mámara karwaok paokopanáponorá farákápria maok, kar ták-sir konap arop fárákapan kárákáre kor kar sánkria, am fárákapamp ninik fwapokwapampo. ^a

Kristenao mwanap kwapwe kare ninikan sénámp kar

3Amo ankár koumteouráp aropan sénapo, Gavman fákáreramp yae ankore mek yakápria, maomp karwaok tukupria yae-párak kare tére mwanap nánap mwanapon. ^{b2}Am fárákap te arop ankwapan wouroumprá sérria kar yorowar mwanape, mono. Am fárákap te ankár porokwe fek yakápria, arop ponankoran kwapwe kare ninik fek yae-wour mwanapon. ^c

³Amo wae méron: Wokwaek te nomo kor Kwaro i konámp ninikan épépérépria, kar ták-sirirá paokopánko, Satano nomwan poupwekáp nánko, nomo Kwaromp mwae-páraok tukup moimpon. Aeria maok, nkwakwe make kikiank ninik ntia pourou fekamp ankankan warákár i konap ninikao nomwan sámp-fákeyakámpon. Aeria maok, nomo ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapamp ankank kikiankrá paokopimpon. Arop ankwap fárákap nomwan yorowarrá paokop napo, nomo kor nonopok yorowarrá yakáp námpon. ^d

⁴Aempan maok, nomwan warko érékép konámp arop Kwaro nomwan nouroup kareria yaewour kwapwenámp

ke érik koropria, ⁵nomwan warko érékép námpon. Mao te nomp kwapwe kare ninikan ninikria, nomwan érékép mono. Námokuráp yonkwae touwe fek nomwan warko éréképámpon. Am takimp te nomwan yárarianánko, nomo táráp yink wourékam niamp nánko maok, Yiki Kor Spiritao nomwan wourékam yiki yak sámp námpon. ^{e6}Jisas Kraiss nomwan warko éréképámp arop téremp fek táman, Kwaro Yiki Kor Spiritamp ourour kárákáre nomp pourouk ponankor kwarákár námpono. ⁷Am takimp te Jisas Kraiso námoku nomwan ninikiaka yaewourrá fwapokwap nánko, Kwaro nomwan ‘Yae-párak kare arop’rá sénámpon. Mao nomwan yiki yak sámp mwanapria nánapi tenámpara, nomo man méria yépékrá yakáp námpon. ^f

⁸Mámara kar máte kare karara, am táman kárákáre fek farákáp napo, Kwarén mérnep arop fákáre am fek ninikiaka kárákáre fek kwapwe kare ninik sámpea yakáp napo maok, am kwapwe kare ninik támao ponankor aropan yaewour naenámpon.

⁹Aeno nkwakwe make moumoun-tukri ninik kákákrá kar yorowar, tá tékénouamp e kouroumprá, tá yoporrá, lo karan saráp kákkarrá yorowar fupukumprá paokop nap te, amo ankár am mek nke kwapono, pwarampo. Nomo te wae méron, am te nomwan yaewour nánko, kwapwe kare ninikaok paokop mwanámp pourou mono.

¹⁰Arop siosomp ankárankamp ninik fek yakáp nap tirá pipirikirrá párapok nánko te, amo ankár maomp ninik ankárank por, tá anánk por, arake fek fwapokwap napo, waráp kar wa mo nánko te, man younkwe mwak

^z2:14 Ef 2:10; 1 Pi 2:9 ^a2:15 1 Ti 4:12 ^b3:1 Ro 13:1-7; 1 Pi 2:13-14

^c3:2 2 Ti 2:23-25 ^d3:3 Ef 5:8-9 ^e3:5 Jo 3:5-7 ^f3:7 Mt 25:34

pwarampo. ^g11 Amo te wae mér napon: Am taknám arop te mwae kup kare pwarará, korokore mwae akwap nám-para, námokuráp kwatae ninik támao waeman man kot naenámp. ^h

Pwarnám kar kánanke

¹²Nánkár wakmwae te Artemas ni, Tikikus ni, man sámp-kérép nanko te, amo te koupour ononampok taun Nikopolis mek koropampo. Ono 'Oowi tokwae korop nánko, ént tokwae nám fek te Nikopolis mek yak nanamp'rá sériamp támaono. ⁱ13 Amo te lo mérnám arop Senas ntiaka Apolosén fwapi taokeyakampo. Amo te ankár am arop yawor mwae akwap nenep ankank

moantá, yaewourampo. ^j14 Tá nomp kourteouráp arop te fwapia méria kárakáre fek téteria maok, ankank ankwapmwae tank nánko, monap aropan yaewour mwanapon. Takria maomp Kristen yakáp nap te yaoao ki tanknám niamp mo, kwaporok yakáp mwanape. ^k

¹⁵Arop ponankor onont yakáp napao, amwan 'Gude'rá sénap kar sámp-kérép napon. Aeno amo kuri yinomp 'Gude'rá sénám má yinomp tampokamp Kristen nouroupén sérarampo.

Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ponankor námokuráp ninik fek yaewourria yumont yakanoria nampon.

Polo Filemonompor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar ni-amp arake fek Polo Rom mek kalabus mek yakria, mámá pas Filemonompor kumwimpon.

Filemon te Kolosi mekamp kápae kare ankankráp Kristen arop. Maomp kwaporok tére konámp arop e te Onesimus. Am tére arop te Filemonompor nap pwarará, farákapea Rom mek akwapea Polén kikipia maok, Polo man yae-woránko, mao Kristen.

Polo pas kumwia Filemononámpok méntér sámp-kérépria sérrá, 'Onesimus te wae Kristeni námpara, man yopori kwapono. Warko warámpamp'rá sérimpon.

1 Filemon e! Ono Pol onan Krai Jisas-omp tére nanko fákapea pap napon. Nomp nánae Timoti yino waráp por má pas má kumwiaka, sámp-kérép re. Amo te yinont ankárankamp tére konap nouroup kwapweno. ²Yino yinomp antáp Apiampor kor, tá Arkipusompor mént kumwia sámp-kérép re. Arkipuso kor mao te yinont soldia yakria, Satanén yorowar i konámpono. Yino kumwi nemp máte sios waráp nap mek néntép konap, maompor kor kumwi nempon.

³Yinomp ninik te nomp Kwar Naropwar ntiaka Jisas Krai Tokwae Karao yumwan náráp ninik fek yaewouria nepo, yumo yonkwae porokwe yakápenkria nempon.

Polo Filemonén Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

⁴⁻⁵Ono wa nanko, amo ankár Jisas Tokwae Karan méria mént kari yakria Kwaromp arop farákapan kor ponankor

nounouroup napantá, kápae kare por kar toropwapnamp ke fek te, amwan ninikria onomp Kwarén waráp e séri ko, 'Aesio'rá sér i konampon. ¹⁶Amo te yinont fearámpá yak napara, ono Kwarén sénanko, amwan am mér kwapwe sánk nánko maok, amo nomp Krai Jisas-omp ankank kápae kare kwapwe kare sámp konámp mér nanapon. ^{m7}Amo te ponankor Kristen farákapan nouroup kateria, am farákapamp ninik mek kárakáre sánk napon. Aenapantá ono táman warákara waeriaka onomp ninik porokwe kare fek yak námpon.

Polo Filemonén 'Warko Onesimúsén warámpamp' rimp kar

⁸Ae namp kwamp maok, ono arakrá ninik nampon: Tá kare, nomo énénkér Krai sompara, ono fwap tae fek 'Takrá téreampo'rá sénae nampan maok, ⁹nomo aropomp ninik fek yae-párak kare yak konemp kwamp, ono amwan sánankar porokwe fek sér rae: Ono Pol, ono te waeman Krai Jisasomp térerá koropea, mér pourou nanko fákapea páte napon. ¹⁰Aenapara, ono kalabus mek yakria Onesimúsén Kwarén méranoria farákáp nanko méria, am fek onomp táráp niamp námpon. Aenámpantá ono amwan 'Man aropompamp' ria sér rae. ⁿ¹¹Wokwae kar mao te fwapiaka waráp tére tére moimpon. Aeno oukoumwan te mao fwap nomwan yaewourrá waráp tére, onomp tére makria kwapwe kare tére naenámpon.

¹²⁻¹³Ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nanko, onan fákapea páte napo yakria maok, amoku wonae fik yakria onan yaewour nanapan panek yak napantá, nopok Onesimuso onan yaewourano ninik nampan maok, warko amonapok sámp-kérép nampao maok,

ono man yonkwae touwe tokwae mén-tér sámp-kérép nampono. ¹⁴Aeno ono warámpá yak naenampao maok, nánkár waráp ninikan apaerá sénap wa naeria namp kwamp, man taokor moi nampono. Ono te amwan mao kánámpár onont mapek yakrá onan yaewouranoria kárákáre mono. Onomp ninik te amoku waráp kwapwe kare ninikaokria tak naeria te tak nanapon. ^o

¹⁵Onesimus te amwan fae tákáre ke fek pwara námpon. Aeno oukoumwan te amo warko warámpea napo, ankár amont yaká yak naenámpmon. ¹⁶Oukoumwan te amo man kwaporok tére konámp arop saráprá niniki kwapon. Kare, mao te waráp kwaporok tére konámp aropao maok, waeman Kristen kare námpara, oukoumwan te nomp nánae kare námpono. Aenámpara, amo man warákár karampo. Ono man nke namp te, onomp nánae kare niamp nánko, ono man nouroup kare nampon. Aeno ono mér namp te, maomp tére, tá Kraisomp yak námp fek waráp nánae kare ara, amo fwap man nouroup kateria warákár tokwae nanapon.

¹⁷Amo te nomo fearámpea yárákrá Kraisomp tére konemponoria ninik nap kwamp te, amo onan i konapnámp taknámp Onesimusén kor warko warámpamp. ¹⁸Aeno mao amwan kwatae ninik, tá amwan nopok sánk naenámp yak nánko te, am ankank onomp e fek pwate napo, nánkár ono nopok sánk nanampon. ¹⁹Ono Pol onokump yae kor fek mómá 'Onoku nopok sánk

nanamp'rá sénamp kar mómá kumwi nampono. Ono wokwae amwan yaewouri namp fek onan nopok amoku kareao onan sámp nanapan maok, ono am fek te sér mo nampon. ^{p20}Onomp nánae e, amo wawae! Kraisomp arop yak nempara, ono Tokwae Karamp e fek sér rae: Onesimusén warámp napo, ono am ninik fek warákárriaka yonkwae tikip nanampono.

²¹Ono wae mér nampono, amo fwap má sénamp kar ampaok tére nanaponoria namp kwamp, waráp por má pas má kumwi rae. Ono waeman mér kar nampono, ono amwan sénamp ninik máte amo takrá tére napo, akwapea tokwae karia kwapwe kare kare naenámpmon. ²²Aeno ono ankwap kar sénae: Ono ninik namp te, yumo Kwarén sénapo onan warko yumonapok sámp-kérép nánko, koropea yumont yak nanampono. Aenanampara, ono amont yak nanamp nap aokore nánapia pwa-teampo. ^q

Ankwap fárákapao 'Gude'rá sénap kar

²³Epafras kor amwan 'Gude'rá sénamp te, yinan Krai Jisasomp tére fek fákapea napo, yino énénkér yak nempon. ^{r24}Yino tére konámp arop ankwap fárákap Mak, Aristarkus, Demas, Luk, mómá aropao kor amwan 'Gude'rá sénapon. ^s

²⁵Ono ninik namp te, Jisas Krai Tokwae Karao yumwan ninikia yiráp waem-pént yak naenámpmon.

^o1:14 2 Ko 9:7 ^p1:19 Ga 6:11 ^q1:22 Fl 1:25 ^r1:23 Kl 1:7; 4:12

^s1:24 Ap 16:10; Kl 4:10; 2 Ti 4:10-11

Hibru Firampor Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Nomo mámá pas kumwinámp arop te mér mono. Arop ankwap fárákáp te Polo kumwi námponrá ninik napon. Judamp kar te ‘Hibru kar’rá sér i konapara, am fárákapan kor ‘Hibru arop’rá sénapon.

Am te Jisas pok tenánko, 35 yopwar niamp arake fek mámá pas kumwi nap te, Juda mekamp Kristen ankwap fárákáp arop fárákapao sámpá yampourou napo, Kristen yakápnáp pwar mwaria napan yaewourrá kumwi napon.

Mámá buk fek sénámp te, wourékam kontrak Jisaso yoroi námp te épi kontrakan kámákár akwap námpon. Am te ará: Jisasomp e te ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Tá Kraisomp tére te Mosesomp téreran kámákár akwap námpon. Tá Jisasomp pris tére te wokwaekamp pris fákáreamp téreran kámákár akwapria ankár yaká yak námpon. Wokwaekamp pris fákáreramp ofa te nape firan kápae kare por ofa i konapon. Aeno Jisasomp ofa te námokuráp pourouran ofa sánkeanánko, am ofa te ankár arop ponankorampor yaká yak námpon.

Tá mámá buk fek ankwap kar sénámp te, Jisasén mér nap am te ankár fwapia kárákáre fek sámp-fákeyakáprá ‘Jisasén tokor samp-tukupen’rá sénámpon.

Kwaromp Tárápao nomwan kar sápnámp kar

1 Kwaro wokwaek kar kápae kare por tá kápae kare nkwaekwe make ninik fek nomp appeyaenápén profet fákáreramp top kor feknámp kar sánkámpon. ²Aeno oukoumwan mámá ke fek wae pwar naenámp yae fek te, Kwaro

náráp Tárápamp top kor fek nomwan kar fárákáp námpon. Kwar te wokwaek kar Jisasomp yae kor fek apárntia yámar yoroia pwarará, ankár am Táráp námoku am ankank ponankor sámp naenámpria nánapi pwará námpon. ¹³Táráp te Kwaromp wae tokwae ara, nomp pourouk wae tákapa wae námp te, mao ankár Kwar niamp kareno. Maomp kar te kárákáre korara, kápae kare ankank te ponankor ti-fákeyak nánko, am yakápnáp puri fek yakápnáp napon. Mao te arop kápae kareamp kwatae ninik tirá épéria, maomp yiri fek yáráriaka yiki kukarrá kákea pwatea, narek karaoki yaknámp King Tokwae Karamp yae-párák mwæk tank námpon.

^u

Kwaromp Táráp ensel fákáreran kámákár akwapnámp kar

⁴Naropwaro náráp Tárápan sánknámp e te kwapwe karia ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Aeria mao námoku tokwae kari yak nánko maok, ensel fákáre te maomp yae ankore mek yakápnáp napon. ^{v5}Wokwaek kar Kwaro námokuráp Buk fek náráp Táráp táman sérrá, “Amo te onomp Tárápono. Oukoumwan te ono waráp Naropwar yak nampono.”

Tá warko arakrá sér, “Ono maomp Naropwar yak nanko, mao onomp Táráp yak naenámpono.” Aeno Kwar te ensel ankwapan makeniamp kar sérimp nie? Mo karonó. ^w

⁶Mao náráp Táráp ankáránk apárok sámp-kérépámp ke fek te Kwaro arakrá sérimpon:

“Kwaromp ensel fákáre ponankor te ankár man lotu mwanapono.” ^x

^t1:2 Kl 1:16; 1 Pi 1:10

^u1:3 2 Ko 4:4; Kl 1:15; Hi 8:1-2

^v1:4 Fl 2:9

^w1:5 Sng 2:7; Hi 5:5

^x1:6 Lu 2:13-14

⁷ Kwaromp Buk fekamp kar ankwapao ensel fákáreramp térean arakrá sér, “Mao te náráp ensel fákáreran ouwi mirink niampi pap konámpono. Mao te náráp tére aropan yaomwi yurunknám fupukur pokrá kák konámpono.” ^y

⁸ Aeno Tárápan te arakrá sér: “Kwar e! Amo te yaká yak konap kingono.

Amo te koumteouráp aropan yae-párák kare ninik fek saráp taokeyak konapon.

⁹ Amo te kwapwe kare ninikan saráp warákárria maok, kar ták-pwar konap kwatae ninik te amo warákár mo kare napon.

Aenapria maok, waráp Kwar námoku amwan warákár nanap wel kwarákár tenánko,

waráp ankwapyaewarápén kámákarea narek e tokwaeráp arop niampi yak napon.” ^z

¹⁰ Tá Kwaro Tárápan warko arakrá sér, “Tokwae Kar e! Wokwaek kar te amo mámá apár yoroia napo kárákáre yak námpon.

Tá amoku waráp yae kor fek yámar me yoroiaapon.

¹¹ Yámar me ntiaka apár te moyak naenámpon.

Aeno amoku kare te yaká yak nanapon. Yámar me ntiaka apár te warko ponankor

waempyam épi niamp araknám moyak naenámpon.

¹² Nánkár amo am ankank aropao waempyaman

i konámprám araknám, yoropwarápia paprá,

arop warko waempyam wourékam sámp konámprám araknám

amo wourékam yoro nanapon.

Aeno amoku te warko tékénou mono, ankár taki yak nanapon.”

¹³ Wokwaek kar Kwaro Tárápan sérrá, “Amo te onomp yae-párák mwaek tank napo maok,

nánkár wakmwaek ono amwan yoporap arop te

waráp yae ankore mek párapok tenanampon.”

Aeno Kwar te mae ke fek ensel ankwapan make pourouráp kar sériño? Ankár mo karon. ^{a14} Ensel te wunéri mwarria Kwaromp tére konapon. Kwar warko érékép naerianám arop fárákapan yae-wouranáponoria am ensel fákáreran tirá kérép konámpono. ^b

**‘Kwaro nomwan warko érékép
nám te tokwae kar
ankankono’rá sénám kar**

2 Jisaso Kwaromp ninik farákáprá sénámpara, nomo oukoumwan am kar wawia méria am karaok paokop mwanámpon. Nomo fwapia wa moitea ankwap ankankan ninikria poporokwenáprá panek tukup mwareano. ² Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén enselomp top kor feknám kar sánkám te, am kar oukoumwan kárákáre yak námpon. Aenámpan maok, arop ponankor am kar ták-sirarea, am fek touwe kwatae sámpapono. ³ Aeno oukoumwan Kwaro nomwan warko érékép naeria tére nám te tokwae kar ankankono. Aenámpara, nomo am Kwaromp térean younkwe mwaek sirarea paokop nám te, nomo te mokopia Kwaromp yonkwae pwarámp wouroukoup mwanámpon? Tak mwanám pourou mo karon. Manénkir te Tokwae Karao námoku nomwan warko érékép naeria, kar farákáp námpon. Tá maomp kar

^y1:7 Sng 104:4 ^z1:9 Sng 45:6-7,10-12; 102:25-27 ^{a1}1:13 Sng 110:1

^b1:14 Sng 91:11; Ap 12:7

wawinap arop fárakapao nomwan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karonó.” ^{c4} Kwaro náráp Tárápamp kar am te kare karonoria yénkép námp te ará: Koumteouráp aropan nkwakwe make kárakáre yororo, tá Yiki Kor Spiritamp ourour námoku niniknámp puri fek yénkimpon. ^d

‘Jisas te nomwan warko éréképnámp arop ankárank támaono’rá sénámp kar

⁵Nomo wourékam apár Kwaro wakmwaek yoro naenámpria ninik námp kwamp te, nomo wae mér, Kwar te ensel fákáreran am apár taokeyakáp mwanapria pap mono. ⁶Wokwaek kar arop ankárankampao Kwaromp Buk fek arakrá sérimpon:

“Arop yino te apae ankankanánko, amo yinan ninik i konapon?

Yino te kánanke kwatae te, apaeritea amo yinan yae-párak kare taokeyak konapon?

⁷Amo yinan yoroi nap te, fae tákáre ke fek saráp ensel fákáreamp yae ankore mek kák nanampria niapon.

Aeno wakmwaek amo yinan narek paprá,

kárakáre sáприя, e tokwae sáp napon.

⁸Amo te yinan amo yoroinap ponankor ankank

taokeyakáp mwanapria nánapi pwara napon.”

Mámá kar ‘Kwaro kápae kare ankank aropamp yae ankore mek kák tenámp’rá sénámp te, nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te ankwap ankárankamp ankank maomp yae ankore mek yak mo, kwaporok yakanoria pwar mono. Aeno ponankor ankank maomp yae ankore mek yak námp te nomo oukoumwan

nke mo námpon. ⁹Aeno nomo te Jisas e tokwae sámp námp wae nke námpon. Mao ankank kápae kare taokeyak námpon. Manénkir mao apárok ékia yakámp fek te, fae tákáre ke fek enselomp yae ankore mek yakámp te, Kwaromp aropomp yénképria, ponankor koumteouráp aropan ér-pwarará, sumpwi nanampria ninámpon. Am touwe sámp sumpwi námp fek táman Kwaro man narek papria, kárakáre tokwae ntia e tokwae sánk námpon. ^e

¹⁰Kwar te mao támao námoku yoroinámp ponankor ankank fi korara, maomp ninik te náráp tárápu yámar mek éréképá pokeanáno, yae-párak kare yakáp mwanaprianámpon. Kwaromp ninik te Jisas numwar touwe sámpeanáno, am touwe sámp námp támao, koumteouráp aropan warko éréképnámp kwapwe kare kare arop yakanorianámpon. Am Kwaro takimp ninik te yae-párak kare ninikono.

^{f11}Nomo te wae mér námpon: Ponankor koumteouráp aropan yiki kukarrá pap konámp arop, ntia am yiki kukur kare yakápnap arop te méntér ankárankamp Naropwaromp tárápunono. Aenapantá maok, Jisas te pwarápaie mono, ankár ‘Onomp nánaeou’rá sénámpon. ^{g12}Kwaromp Buk fek yaknámp kar te ará:

“Ono onomp nánaeou fákáre koupoukour napo,

am ou mek ‘Amo te arak i konapon’rá farákápriaika

waráp e sakap nanampon.” ^h

¹³Kwaromp Buk fek sénámp kar ankwap te ará:

“Amo ‘Nanamp’rá séri nap táman fwap tak nae raponria mér nanampon.” Tá warko sérrá,

^{c2:3} Hi 12:25

^{d2:4} Mk 16:20

^{e2:9} Fl 2:8-9

^{f2:10} Hi 5:8-9

^{g2:11} Mk 3:35

^{h2:12} Sng 22:22

“Ono te Kwaro onan ti-sápnámp tárápunt máyak nampon.”ⁱ

Jisas nomwan yaewour nanampria arop arákarámp kar

¹⁴ Am tárápu Jisaso sénámp te koumteouráp arop fárakap táman námpon. Aenámpara, Jisas kor arop arákarea, am fárakap niampimp te, mao fwap sumpwiaka koumteouráp aropan sumpwirá kák konámp kárakáre tokwaeráp Satanén kwatae pap nanampria nimpon. ^{j15} Koumteouráp arop sumpwiantá apáp tirink nap te, kápae kare por māmá apár mek yakáp napo, am fárakapamp apáp támao nánko, Satanomp fákápá kák tenámp mek yakápiapon. Aeapan maok, Jisas sumpwimp te am fákápá yakápnap mekamp érékép naeria nimpon. ¹⁶ Karenono, mao wokwaek téremp te ensel fákáreran yaewour naeria tére mono. Mao sumpwi námp te Abrahamomp appeyaenápén yaewour naeria nimpon. ¹⁷ Náráp nánaeounáp fákáre nomwan yaewour naeria námpara, ankár arop nomo niamp make kare yakria maok, Pris Tokwae yakriaka Kwaromp tére námpon. Takria maok, arop aropomprá, tá ankár yae-párak kare tére nánko maok, koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ¹⁸ Mao námoku Satano poupwekápnámp touwe sámprá kwe-pwarari námpara, fwap aropan kor Satano poupwekápnánko, sámnpap touwe fwap yaewour naerámpon.^k

Jisasomp kárakárerao Mosesomp kárakáre kwe-pwarnámp kar

3 Kristen ankwapyae fákáre, Kwaro yámar mek yakria yumwan kor wumwiri námpon. Aenámpara, yumo

fwapnae karia Jisasén ninik kour kip. Mao te aposel, Pris Tokwae Karara, nomo man méria maomp e érik sér i konámpon. ¹² Kwaro man māmá tére sánkeanánko, Kwaromp karwaok kar námp te, wokwaek Mosesén kar sánkánko, mao koumteouráp arop ou mek Kwaromp nap niampi yakria, téremp niamp wuri popwar námpon. ³ Aeno nomo te wae mér námpon: Nap tinámp aropamp e te tokwae karria, napamp eran kámákár akwap námpon. Taknámp Kwaro Jisasén sánknámp e tokwae te Mosesomp e tokwaeran kámákár akwap námpon. ⁴ Ponankor ankákárank nap te waeman aropao tére napon. Aeno Kwaro námoku maok ankank ponankor yoroimpon. ⁵ Moses te Kwaromp tére arop niamp, mao ankár Kwaromp karwaokria Kwaromp nap mek téremp. Aeria Kwaromp arop fákáreran Kwaro wakmwaek sénaenámp karan farákápámpon. ^{m6} Aeno Kraiss te Kwaromp Tárápara, Kwaromp karwaok yae-párak kare téreteria Kwaromp koumteouráp arop maomp nap mek yakáp napan taokeyak námpon. Táte nomo kápae kare por man kárakáre fek méria warákárria Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp námp te, nomo kuri Kwaromp nap niampi yakáp námpon.ⁿ

‘Anepér sámp mono’rá sénámp kar

⁷ Nomo te Kwaromp koumteouráp arop fi yakáp námpara, arop Kwaromp Buk fek Yiki Kor Spiritao ninik sánk nánko, kumwinámp kar man nomo fwapia wa mwaro:

“Yumo oukoumwan Kwaromp Kar wa nap kwamp te,

⁸ yumo te wokwaek yakápap

Israel arop fárakapaoiápnámp araknámp

ⁱ2:13 Ais 8:17-18 ^j2:14 1 Jo 3:8 ^k2:18 Mt 4:1-11; Hi 4:15

^l3:1 Hi 4:14 ^m3:5 Nam 12:7 ⁿ3:6 Hi 3:14; 10:23

yiráp ninik fákapea kárakáre kwapono.
Kwaro sérrá,
‘Am fárakap te arop yak moap apárok
yakápria

onan mokopon nke mwarria onomp kar
ták-siriapon. °

⁹Am apár mek yiráp appeyaenápo kor
40 yopwar fek

ono kápae kare ankank térieriaka
am fárakapan yaewouranko nkeapao
maok,

Kwaro nomwan yopor te mokopecan nke
mwar ritea

sokororá paokopiapon.

¹⁰Aeapantá maok,

ono ankár am koumteouráp aropan te
yopor yonkwae pwarámpa waeria maok,
sérrá,

‘Ankár ono sénampaok pwarará
onomp ninikaok paokop mo napantá,

¹¹Ono yopor yonkwae pwarámpa
waeria maok,

am fárakapan arakrá sénampon:

Kare kar narekampráp yumo te
onomp anepér mwanap némpouk te
tukup mo karenono!”^p

Nomo kor Israel fákáreaoi napnám tahnám kar ták-sir mwareano

¹²Kémpiyae tárápu, yumo te fwapia
mér kip: Takria yumo ou mekamp
ankárankao maomp ninik mek kwatae
ninik yak nánko sámpría, yiki yak
konám Kwarén younkwe sirarea
Kwarén mérnám ninik pwar naeane.

¹³‘Oukoumwan’ yak nánko, nomo
kor ‘Oukoumwan’rá sér i konám
kumur méntép yumo ankár nonopok
yaewourria kárakáre nénk kipo.
Takria, yumo ou mekamp ankwap
ankárankampan kwatae ninikao man
poupwekáp nánko, maomp ninik
kárakáre nánko, Kwarén mér mo

naeane. ¹⁴Nomo wokwaek kar méri
námpt te ankár oukoumwan kor am mér
te kárakáre fek sámpea yakáprá tukupea
sumpwinámpt ke fek mwanámpon.
Nomo takria te, nomo ankár Jisasomp
koumteouráp arop kare yakáp námpon.

¹⁵Ono manénkir sérinamp kar tá-
man warko Kwaromp Buk fek arakrá
sénámpon:

“Yumo oukoumwan Kwaromp kar wa
nap kwamp te,
yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárakapaoiápnámpt araknámpt
yiráp ninik fákapea kárakáre kwapono.”^r

¹⁶Wokwaek kar te apae arop firao
Kwaromp kar wa napao, am kar
ták-sirariapon? Am te Moseso Isip
mekampan éréképea akwapámpt arop
ponankor támao takiapon. ¹⁷Kwaro 40
yopwar fek yopor yonkwae pwarámprá
akwapámpt te wanimpon? Am yopor
yonkwae pwarámpt te kwatae ninik
fek yakápap koumteouráp aropan
nánko, am fárakapao faokorapo,
maomp yákáre te kwar mwar mek
tankápámpt te, Kwaro am fárakapan
saráp yopor yonkwae pwarámptámpon.

¹⁸Kwar te wan ‘Onomp anepér mwanap
némpouk tukup mwanap pourou mono’
ria fou e séri námpon? Am Kwaromp
kar ták-pwarnap koumteouráp arop fi
támanimpon. ¹⁹Aenámpt te nomo wae
mérono: Am fárakap te Kwarén mér
mo kare napara, am fi kor fek táman
Kwaromp anepér mwanap némpouk te
ankár kare kar yink mo karenono.

Kwaromp koumteouráp arop anepér sámpt mwanap kar

4 Kwaro ‘Yumo te ono yaknamp
anepér mwanap némpouk korop

⁹3:8 Kis 17:7; Nam 20:2-5 ^p3:11 Nam 14:21-23 ⁹3:14 Hi 3:6

^r3:15 Sng 95:7-8 ^s3:18 Nam 14:1-3,26-33

mwanap' rinámp kar te oukoumwan máyak námpon. Aenámpara, nomo ankár apáp mwanámpon. Takria Kwaro nke nánko, yumo ou mekamp arop am mek akwap moantáno. ²Nomo wawinámp Kwapwe Kare Kar máte, wokwaek Israel firao wawiap niampon. Aeapan maok, am fárákap te wa mwar waria maok, Kwaromp kar te karenoria mér moiapon. Aeapara, am fárákapao wanap Kwapwe Kare Kar te man yaewour moimpon. ³Oukoumwan te Kwarén mérnámp arop nomo te fwap am anepér mwanap némpouk tukup mwanámpon. Wokwaek Kwaro am némp táman námwan mér monap aropan sérrá,

“Ono yopor yonkwae pwarámpria fou e sénampono:

Ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mo karenono.”

Am takrá sénámp te, námokuráp anepéran sénámpan maok, mao máma apár yoroia pwarará te, warko tére naenámp yak moimpon. ⁴Kwaromp Buk fekamp kar ankwap 'Fákánek yae'rá sénámp te, Kwaro am fákánek yae fek mao térea pwara námp nkea am yae fek anepérimpon. ^u

⁵Am kar manénkir nomo nke námp te arakrá sénámpon:

“Am fákáre te ono yaknamp anepér mwanap némpouk te ankár yink mo karenono.”

⁶Ankwap fárákap te fwap maomp anepér i konap némpouk yink mwanapon. Aeno koumteouráp arop ankwap fárákap wokwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiapao ták-siri nap te, am fárákap te am némpouk tukup mo karenono. ⁷Am fárákap sokororá paokopria kwar saráp mek faokor tenapo, kápae

kare yopwar akwapeanáno maok, Kwaro King Devitén yink mwanap yae ankwap 'Oukoumwan'rá sénámp kar fárákápámp te nomo wae sérinámp niamp támaono:

“Oukoumwan yumo Kwaro sénámp kar máma

wa nap kwamp te,

yiráp ninik fákapea kárákáre kwapono.”

^v

⁸Wokwaek kar Josua am arop fárákapán am apár mek anepér sánkearánko te, Kwaro Devitén warko wakmwaek yae ankwaprá sér mono.

⁹Aempara nomo te wae mér námpon:

Nomo anepér mwanámp te oukoumwan yak námpon. Am te Kwaro fákánek yae

fek anepérimpon. ¹⁰Nomo wae mér námpon:

Arop Kwarént maomp anepér i konámp némpouk yoump

námp te wokwaek Kwaro náráp tére pwarará anepérimpnámp taknámp, mao

kuri náráp tére pwarará anepérampon. ^{w11}Nomo ankár am anepér i konap

némpouk tukup mwaria te, ankár tére kárákáre mwanámpon. Takria arop

ankwap ankáránk wokwaekiapnámp taknámp kar ták-sir konap ninikaokria

am mek yoump mo naeane. ¹²Kwaromp kar te yiki yak námpara,

tére kárákárerá yak námpon. Am te énénkér mwaek wiráp bainat wiran

kámákár akwap námpon. Am Kwaromp kar te aropan faropea mek karaok

akwap konámpon. Aenánko maok, waemp ntia ninik mek kukkwaraoikia

yae ke me mwaek, pu kwaráp kor me mwaek worépámpá akwap konámpon.

Aenánko maok, nomo nomp ninik mekamp ankank ponankor mér i

konámpon. ^{x13}Kwaro nke námp fek te, námoku yoroinámp ankank te ankwap

ankank ankáránk mek yak mo karenono.

^t4:3 Sng 95:11

^u4:4 Stt 2:2

^v4:7 Sng 95:7-8

^w4:10 Stt 2:2

^x4:12 Ef 6:17; 1 Pi 1:23; Yé 2:12

Ponankor ankank te Kwaro nke námp fek érik karaok yak námpon. Kwaro saráp nomp ninik ponankor yurukup naenámpon. ^y

**‘Jisas te nomp Pris
Tokwae’rá sénémp kar**

¹⁴Nomo te wae nomp Pris Tokwae mao yakria yámar mek mek karaok Kwaromp wonae fik youmpá yak námpon. Mao te Jisas, Kwaromp Tárápono. Nomo Jisasén mér námp farákáprá sér i konámp te ankár kárákáre fek sámpea paokop mwanámpon. ^{z15}Nomoku mwar te kwatae ninik kwe-pwar mwanámp kárákáre te mo námpara, am nomp Pris Tokwae támao fwap nomwan aropomp naenámpon. Am te apaeritea námpanápe, nomwan ponankor nkwakwe make ninik korop námp te, man kuri wae tak námpan maok, mao te kwatae ninik moimpon. ^{a16}Aenámpara, nomo fwap Kwaromp wonae fik tukupria apáp mo, fwapono. Am arop te aropomp i konámpara, nomo maonámpok tukupria te, mao nomwan yonkwae touwe námp nke mwanámpon. Tá nomo apae ankankan ninik tokwae nánko te, mao nomwan námokuráp ninik fek yaewour naerámpon. ^b

**Pris Tokwae Jisas nomwan warko
érékép naenámp pwinámp kar**

5 Ponankor pris taokeyakáp mwanap arop yoroi pap konap ninik te ará: Kwaro arop ankárank warámpea, man maomp térieria kounteouráp aropan yaewour naenámp arop yoroi pap konámpono. Pris taokeyak konámp aropamp tére te nkwakwe make ankank Kwarén kwaporok nénk, ta kwatae ninik tirá épér naenámp nkwakwe make ofa

nénk konámpono. ²Am arop námoku kwatae ninikráp aropria kárákáre yak mo námpara, mao te arop fárákap mér moráp, tá Kwaromp mwae kup pwar-
nap arop fárákapan sánákar porokwe fek yaewour naenámpon. ^{c3}Tá am arop námoku támao porokwe námpara, mao kounteouráp aropamp kwatae ninikan Kwarén ofa sánkria maok, námokurápan kor mént sánk naenámpon. ^d

⁴Am pris taokeyak konámp arop te e tokwaerápara, arop ankárankao námokuráp ninik fek am tére mono. Kwaro wokwaek Aronén wumwiria am tére sánkámpnám taknám wumwiria sánk nánko maok, am tére sámp konámpon. ^e

⁵Kraiso kor take. Mao námokuráp eran narek papria pris taokeyak konámp arop yak mono. Kwaro námoku man am téreaeria pap námpon. Kwar te arop ankwapan sér mono, man saráp arakrá sér,

“Amo te onomp Tárápono.

Oukoumwan ono te waráp Naropwar yak nampono.” ^f

⁶Ankwap fek kuri Kwaro sérrá,

“Amo te ankár Melkisedeko yakámp-nám taknám

pris yaká yak nanapon.” ^g

⁷Wokwaek kar Jisas apárok arop yakámp fek, mao Kwarén kar toropwapámp fek te, mao námwan warko warámp nánko, sumpwi mo nanampaoeanria méria, Kwarén kárákáre fek kar toropwapria téken wumwirá éma waempon. Mao te námokuráp ninik wampwe pwarará, Kwaromp yae ankore mek yak námpara, Kwaro maomp kar wawimpon. ^{h8}Jisas te Kwaromp Tárápao maok, mao touwe sámpámp te, am ninik támao Kwaromp

^y4:13 Ro 14:12 ^z4:14 Hi 10:23 ^a4:15 Hi 2:17 ^b4:16 Hi 10:19

^c5:2 Hi 4:15 ^d5:3 Wkp 16:6,24 ^e5:4 Lo 28:1 ^f5:5 Sng 2:7; Hi 1:5

^g5:6 Sng 110:4; Hi 7:1,16-17 ^h5:7 Lu 22:40-44

karwaok tukup konap yénkép námpon. ⁹⁻¹⁰Amnámp támao, ankár Kwaromp karwaok naenámp arop ankárankamp kare yak námpon. Aenámpantá maok, Kwaro man sérrá, “Amo te Pris Tokwae Melkisedek yakámpnám taknámp yak nanapon.” Aerá sérianánko, mao te náráp karwaoknap koumteouráp aropan warko éréképeanánko, yae-párák yakápi-yakáp mwanap arop yak naenámpon.

Nomo te épér morok táráp kánanke niampi yakáp mwareano

¹¹Jisas ntia Melkisedekomp kar kápae kare yak námpan maok, yino yumwan sér mwarianámpao, yiráp ninik épérép napantá yino mámá kar fi yumwan yénkép mwanámp pourou mo námpon. ¹²Kápae kare ke akwap tenánko, yumo fwap wae tisa yakáp mwana-pan maok, mo napon. Yiráp ninik te oukoumwan sik napara, yumwan arop ankwapao Kwaromp kar wourékam Kristenén farákáp konap niamp fek warko farákáp mwanap námpon. Yumo te oukoumwan kárákáre fir fár mwanap pourou mo napara, moman saráp fá-
napon. ¹³Nomo te waeman mér námpon: Kápae kare arop mom mwar fánap te oukoumwan épérmou tárápu niampi yakáp napara, yae-párák kare ninik, tá kwatae ninik fwapia mér mo napon. ¹⁴Aeno kárákáre fir te arop wae méri yakáp napao fári konapon. Am tak-
nap arop farákap te waeman námoku ninik kour sámpea nkwakwe make tére mwanap ninik mek kákrá, kwataenámp ninik mér, kwapwe kare ninik mér i kon-
apon. ^j

Nomo Kwarén mér nám fwapia kárákáre fek sámpea paokop mwanámp kar

6¹⁻²Nomo te Kraisomp manmékir wawimp kar kánanke táman saráp sérar mwareano. Nomo te oumpwaran kápae kare por yimp saráp yakáp konap niamp mwareano. Nomwan yiki yak mo i konámp wokwaeekamp ninik te ankár younkwek pwararea maok, Kwarén mér i konap ninik, tá nkwakwe make ént mek nérrá kák konap kar, tá arop ént mek nérrá pourouk yae pap konap ninik, tá sumpwianámp arop warko fárámp naenámp kar, tá kwatae ninik fek yaká-
nap arop farákap kotiaka fáka-
pea yaká yakáp mwanap kar, ará kar táman saráp farákáp mwareano. Oukoumwan te nomo ankár Jisasén mér kareria am kar te kámá-pwarará mér kárákárean farákáp konap kar fek farákáprá tukup mwanámpon. ³Kwaro nomwan am tak-
enkrianánko te, am te pwararea maok, nomo ankár Jisasomp kárákáre kor kar farákáp mwanámpon.

⁴Arop ankwap farákap te waeman Kwaromp wae kwapwe sámpría, tá yámar meknámp koropnám kwaporok sánknám fir niamp sám, tá wae Yiki Kor Spirit sám napara, am arop farákap warko Kwarén younkwe sánk nap te, warko Kwaronámpok koropria kwatae ninik younkwek sir mwanap mwae kup yak mo kareno. ⁵Am farákapao Kwaromp kar te kwapwe karenoria wae mér napon. Aeria Kwaro arop ponankor nánkáráp taokeyak naenámp kárákáre tokwae kwapweran wae mér napao maok, ⁶Kwarén mér nap pwarará kwatae ninik fek tukup nap te, warko kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok arákarrá korop mwanap mwae te yak mono. Am farákapao

taknap ninik te Kwaromp Tárápan warko yaopwae porokopramp fek pukup napo, arop ankwap fárakapao man nkea wouroump nap niamp napon.
k

⁷Kápaie kare por warákam ék saráp yak nánko, apár porokwe kwapwe nánko maok, am apár mek aropao yopwar yororia fir yoro napo, kápaie kare tankápria maok, arop yaewour i konámpon. Am tak námp te, Kwaro am apáran kárakáre sánk nánko námpon. ⁸Aeno nkwaekwe make paok wi, tá fok kápaie forokornámp apár te Kwaro nke námp fek am apár te kwatae námpara, yae amp mono, Kwaro sénánko, koupour kar yaomwirao fánaenámpon.

⁹Kémpiyae tárápu kare, oukoumwan yino yumwan má kárakáre kor kar sénámpan maok, yino te waeman mér námpon: Yumo te take pourouráp sámp mono, kwapwe kare mwaeakok tukup napo, fwap Kwaro yumwan yaewouria warko érékép naenámpon. ¹⁰Kwar te kwataenám aropao yumo térenap tére kwapwe nik mo, pwar naenámpanápe? Yumo waeman Kwarén warákár napara, am ninik táman maomp koumteouráp aropan yaewour mwanap ninik sánk námpon. Aenánko yumo te ankár takrá yakáp i konapon. ¹¹Yinomp ninik te, yumo ponankor ankár kárakáre fek takrá térerá tukupria maok, Kwaro yumwan warko éréképea fwapokwap naenám ke yépék nap, mér kárakáre fek sámp-fákeyakápenkria námpon. ¹²Yumo kokwae kwapono. Yumo ankár arop fárakapao wokwaek Kwaro 'Náráp tárápuan nénk nanamp'rá sérinám ankank sámp mwanámpria méria yépékria koupour kokwae moi nap niamp kipo.

Nomo Kwaro sérinám kar táman mér kárakáre mwanám kar

¹³Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Wakmwaek ankank sánk nanamp' ria sérimp kar te, arop ankwap tokwae kar Kwarén kámákár akwap námp te yak nánko, Kwaro maomp e fek fou e sénaenám te mo námpantá, Kwaro námokuráp e fek fou e sérimpon. ¹⁴Aeria maok sérrá, "Ono waeman amwan kárakáre kor kare kar sér rae: Ono ourour kwapwe kare sánk tenanko, nánkár waráp appeyaenáp fekamp kápaie kare arop forokor naenámpon." ¹⁵Aerámpaná maok, Abrahamo kuri táman wawi pwatea koupour kokwae mono, am yae táman yépékrá akwapea Kwaro wakmwaek nénk nanamprim ankank ponankor sámpámpon.

¹⁶Fou e sér i konap ninik te ará: Arop ankárank wa mokop tokwae ankea maomp e fek fou e sénapo, am támao am aropamp e te tokwae karia ankwap fárakapan kámákár akwap námp yékkép konámpon. Am támao mao sénám kar kárakáre sánk nánko, ankwap fárakap wawia 'Kare námpono'rá sér i konapon. ¹⁷Wokwaek kar Kwaro maomp tárápuan yaewour nanampria sérimp kar te am ke fek érik karaok yékkép naeria, mao kar mwar séria pwar mo i konámpara, náráp kar kare karonoria fou e sérimpon. ¹⁸Aemp te oukoumwan kor Kwaro 'Yaewour nanamp' ria sérimp kar, tá fou e sérimp kar makia má anánk kar oukoumwan yak námpon. Kwar te am ankank anánkaopwe te kwekária pwar mono. Nomo pirikimpá koropea Kwaromp wonae fik yakáp námpara, am kar anánkaopwe támao nomp ninik mek kárakáre sáp nánko, nomp ninik te Kwaro sérimp ankank máte, fwap

^k6:6 Hi 10:26-29

^l6:10 Hi 10:34; 1 Ko 15:58

^m6:11 Hi 3:14

ⁿ6:14 Stt 22:16-17

sámp mwanámponoria kárakáre fek yépekrá yakáp námpon. ¹⁹Am Kwaro sérinámp ankankantá yépék námp te paok perao yao yowe fek térea kárakáre yak konámpnámp taknámp nomp ninik mek taki yak námpon. Am paok pe te Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kwapwe Kare mek tokorop tenap, waempyam éntér mek youmpá térea kárakáre yak námpon. ²⁰Jisasomékir nomwan yae-wour nanampria am aokore mek youmpéa Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámpia ankár yaká yak námpon. ^p

Melkisedeko pris tokwae téremp kar

7 Am Melkisedek te taun Salem mekamp king, tá Narek Karaok Yaknámp Kwaromp priono. Wokwaek Abrahamo king fákáreran yorowarrá yáakria yénképia pwatea koropánko maok, Melkisedeko mwaeao kikipria maok, man ourour sánkámpon. ²Aenko maok, Abrahamo ankank ponankor fére-sámpramp fi kákea pwateyakra Melkisedekén ankwap fi sánkámpon. Am ‘Melkisedek’rá sénap e fi te “Yae-párak Kare Ninik i konámp Kingono.” Mao te taun Salem mekamp kingono. Am takrá sénap te ‘Yonkwae Porokweráp Ninikamp Kingono’rá sénapon.” ³Maomp éntupwar naropwaromp e te buk fek yak mo, tá maomp appeyaenáp fi e yak mo, tá éntupwaro man sámpámp yae arop mér mo, tá mao sumpwimp yaeráo kor buk fek yak mono. Mao te ankár Kwaromp Táráp niampia pris yaká yakámpon. ^r

⁴Yumo te ankár Melkisedekomp e tokwae táman ninikenke. Mao te kárakáre tokwaeráp arop, tá nomp appe fi kare Abrahamo yorowarrá yáakria kokwapwe kare ankank tirá yáakimp

fére-sámpramp fi kákea maok, fére má Melkisedekén sánkámpon. ⁵Livai firao saráp pris tére konapon. Aenapo maok, loao arakrá sér, “Ankwap Israel fi te ankank fére-sámpramp fi kákea, fére te Livai firan nénkenke.” Israel fi te Livai firént mwearoria am fárakapao kuri Abrahamomp tárápu napao maok, am fére-sámpramp fi kákeanap ankank fére fek yak námp te am fárakapan nénkapon. ⁶Melkisedek te Livai fi mekamp moan maok, Abrahamo ankank fére fek yak námp am man sánkámpon. Melkisedek te Kwaro ‘Warko sánk nanamp’rá sérinámp arop táman ourour sánkámpon. ⁷Nomo te wae mér námpon: Arop ankwapan ourour sánknámp arop te mao te arop tokwaenono. Aeno am ourour sámpnámp arop te maomp yae ankore mek yak námpon. ⁸Livai firao am Israel firao nénknap ankank fére-sámpramp fi kákea nap ti nap te sumpwi mwanap aropono. Aeno am arop Melkisedeko Abrahamoinámp ankárankamp fi ankank sámpámp te Kwaromp Buk fek te, ‘Mao te oukoumwan yiki yak námp’rá sénámpon. ⁹Tá nomo fwap arakrá sér, ‘Kare, Livai kor am fére fek yaknámp ankank sámp konámpan maok, wokwaek Melkisedeko Abrahamoinámp ankank sámpámp te Livai firaoi napan sámp námp támaono. ¹⁰Livaimp éntupwar man oukoumwan fárakap mo, mao te Abrahamomp pourou mek yakánko, Melkisedekén am ankank sánkámpon.

Pris wourékam wokwaekamp prisan kwe-pwarnámp kar

¹¹Kwaro Israel firan lo sánkámp te Livai firao pris yakáprá Israel firan taokeyakápnap ke fekimpon. Am

⁹6:18 Nam 23:19 ^p6:20 Wkp 16:2; Hi 9:3 ^r7:2 Stt 14:17-20

^r7:3 Hi 7:15-17 ^s7:5 Nam 18:21

pris tére nap támao arop fwapok-wapia yae-párák kare kák nánkoría te, apaerá warko pris ankwap Aron yak námp niamp mono, ‘Melkisedeko yak námp niamp pourouráp pris yakano’rá sénaenámpon? ¹² Pris manénkirkamp pwar napo, ankwap am éri mek koropea yakáp nap te, loao kor taknámp naenámpon. ¹³ Kwaro ‘Pris yaká yak naenámp’rá sénámp arop am te Livai fi mekampo mono. Mwar ankwap fi ara, alta fek pris tére moiapono. ¹⁴ Nomo te wae mér námpon: Nomp Tokwae Kar korop námp te Juda fi mekampono. Tá Moseso kor am fi ‘Pris yakápenk’rá sér moimpon.’ ^t

Jisas te Pris Tokwae Melkisedek niamp yaká yak konámp kar

¹⁵ Nomo wanámp kar fi kor érik yak námp te: Pris wourékam Melkisedek niamp yak námp te, ¹⁶ pris yakáp i konap lo karao ‘Amo fwap pris yakae’rá sénámpanápe. Ankár náráp yiki yaká yak konámp kárákáre fek Kwaro man ‘Pris yakae’rá sénámpon. ¹⁷ Kwaro náráp Buk fek sérrá:

“Amo te ankár Melkisedeko yakámp-námp taknámp pris yaká yak nanapono.” ^u

¹⁸ Wokwaekamp lo kar te kárákáre moria nomwan yaewour naenámp mo nám-pantá Kwaro wae sámp-sirari námpon. ¹⁹ Lo kar fek te ankwap ankank yae-párák kare yak moimpon. Aenámpantá maok, Kwaro ankwap kwapwe kare mwae kup kik-pwaránko maok, am mwae támao kwapwe kareriaka lo kwe-pwaránko maok, nomo oukoumwan fwap Kwaromp wonae fik tukup námpon. ^v

²⁰ Kwaro Jisasén ‘Pris yakae’rá sérimp te kwaporok párák ‘Yakae’ ria sér mono, fou e sériaka ‘Yakae’rá sérim-

pon. Pris fákáre wokwaek yakápap te, arop ankárankao fou e séria ‘Yumo pris yakápenk’rá sér moimpon. ²¹ Kwar námoku Jisasén ‘Amo pris yak nanap’ ria fou e sérimp kar maomp Buk fek yak námp te arakrá sér,

“Kwar Tokwaerao fou e séria,

‘Amo ankár pris yaká yak nanap’rá sérimp te,

warko am sérinámp kar pwarará ankwap kar sér mono.” ^w

²² Kwaro fou e sérimpara, Kraiso tére námp te, am kontrak te wokwaekamp kontrak kwe-pwararea, ankár yae-párák kare yaká yak naenámpon. ^x

²³ Pris fi te ankárankamp fi támao mwar yakápá yakáp mono. Manénkirkamp kápae kare wourrá tukup napo, wakmwae am mek-am mekrá yakáprá tukup konapono. ²⁴ Aeno Jisas námoku mao pris térerá yak námp te pwar nánko, ankwap pris am éri mek korop mono. Ankár yaká yak námpara, ²⁵ arop Jisasén mér námp fek Kwaronámpok korop mwaria napo te, mao te am fárákapan ankár warko éréképeanánko, yakápá yakáp mwanapono. Am te apaerianámpanápe, mao ankár yaká yakria kumur méntép Kwaro ‘Am fárákapan yaewourano’ ria Kwarén sér i konámpon. ^y

Pris Tokwae Jisas te kárákáre korara, fwap nomwan yaewour naenámp kar

²⁶ Take pourouráp Pris Tokwae te nomwan fwap yaewour naenámpon. Mao te yiki kareria, nkwak mo mak mo, kwatae ninik yak mo, kwatae ninikráp aropént yak mo, amwar kar yak nánko, Kwaro man warámpeaka yámar mek narek karaok pap námpon. ^{z27} Pris Tokwae wokwaek téreap te, kumur méntép námokuráp kwatae ninikanénkir ofa

^t7:14 Mt 2:6 ^u7:17 Sng 110:4 ^v7:19 Ro 8:3-4; Ga 2:16

^w7:21 Sng 110:1 ^x7:22 Hi 8:6 ^y7:25 Ro 8:34; 1 Jo 2:1 ^z7:26 Hi 4:15

sánktea yakáprá maok, tá wakmwaek koumteouráp aropamp kwatae ninikan ofa sánk konapon. Aeno Jisas te kwatae ninik yak mo námpara, takrá tére mono, ankár námokuráp pourouran ankáranakamp por Kwarén sánkámpon. ^{a28}Lorao manénkir yakápap aropan 'Pris Tokwae yakenk'rá sérimp te, kwatae ninikráp aropara, kárakáre mono. Am loaomékir akwap tenko maok, Kwaro wakmwaek fou e sérimp te, náráp Táráp 'Pris Tokwae yak naenámp' ria sérimpara, Kwaro sánkámpon tére ponankor wae yae-párak kare térea pwate nánko, am tére te ankár yaká yak námpon. ^b

Jisas yámar mek Pris Tokwae yaknámpon kar

8 Nomo máma sénámpon kar fi te ará: Nomo te wae nomp Pris Tokwae yak námpon, mao te yámar mekamp King Tokwaeramp sia tank námpon fek maomp yae-párak mwaek tank námpon. ²Mao te yámar mek Kwaromp yiki kor nap mek pris tére námpon. Am nap te lotu nap kare, aropao ti mono. Tokwae Karao námoku ti námpon. ^c

³Ponankor Pris Tokwae fákáreramp tére te Kwarén nkwakwe make ofa, tá fir émian ofa nénk konapara, nomp Pris Tokwae Jisaso kor wae ankár Kwarén ofa sánkámpono. ⁴Mao kor apárok yakria te Pris yak mono. Am te apaeria námpanápe, apárokamp arop ankwap fárakapao Pris Tokwae yakápria, lo karaok Kwarén nkwakwe make ofa nénkapara. ⁵Am fárakap pris téreap te, apárok yaknámpon lotu nap mek téreapono. Am lotu nap te yámar mekamp lotu nap yiki kor karean wounáprá niapon. Am te Kwaro Mosesén sérimp niampono. Moseso lotu nap sel ti naerianánko, Kwaro sérrá, "Amo

am lotu nap ti nap kwamp te, fwapnae karia taokeyak kourrá kápae kare ankank ponankor ono amwan faonkwek yénkép nampaok taknámpon karampo." ^{d6}Aerimpan maok, Jisas térenámpon pris tére te ankwap pris fárakapao téreapán kámákár akwapámpono. Am te apae riteanápe, Kwaronámpon mwaek nke, arop nomwan Kwaro kontrak papnámpon mwaek nkerá amore mek yak námpon. Kwaro wokwae 'Nénk nanamp'rá sérimp kar am wourékam kontrak mek yak námpon sérimp kar manénkirkamp kontrak mek yak námpan kámákár akwap námpono. ^e

Wakmwaekamp kontrak manénkirkamp kontrakan kámákár akwapnámpon kar

⁷Manénkirkamp kontrak támao ankár arop yae-párak kare fwapokwap nánko te, Kwaro warko wakmwaek kontrak wourékam ankwap yoro mono. ⁸Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon te, Kwaro náráp arop fárakapamp kwatae ninik yénkép námpon te arakrá sénámpon:

"Kwar Tokwaerao sérrá, 'Wawenke. Nánkáráp wakmwaek ankwap ke fek te ono Israel fi ntia Juda firént kontrak ankwap wourékam tére nanampon.

⁹Má kontrak wourékam máte wokwae am fárakapamp appeyaenápén apár Isip mekamp yae topwe fek éréképámpon fek kontrak yoroiampan maok, am fárakap am onoinamp kontrakaok paokop mo napo, ono am fárakapan younkwek siraramp kontrak niampon take mono.'

¹⁰Warko ankwap kar sérrá,

^{a7:27} Ef 5:2; Hi 10:10

^{b7:28} Hi 5:1-2,9

^{c8:2} Hi 1:3,10-12

^{d8:5} Kis 25:40; Kl 2:17

^{e8:6} Hi 7:22; 9:15

‘Ono warko wakmwaek Israel firan
ankwap kontrak
yoro nanamp te ará:
Onomp lo kar am fárakapamp ninik mek
pap nanko,
am fárakapao onomp lo kar man mér
napo,
ono am fárakapamp Kwar yak nanko,
tá nopok am fárakapao kor
onomp firáp arop yakáp mwanapon.

¹¹ Am ke fek te arop ankwapao
ankwap fárakapan yénkria
‘Yumo te Tokwae Karan mérenk’rá sér
mono.

Waeman ponankor mér kánanke nap,
tá mér tokwaenap aropao kor
onan méri yakap napon. ^f

¹² Ono am fárakapan yonkwae touweria,
nkwakwe make kwatae ninik tirá épéria
pwarará maok,
ono am fárakapamp am kwatae niniki
nap te
warko nik mo pwar nanampono.”

Kwar Tokwaerao arakrá sérimpon.
^{g13} Kwaro am wourékam kontrakan
sénámp te, wokwaekamp kontrak te
wae épi kwataeria kánanke kwarok ke
fek moyak naerámpon. Aeno nomo wae
mér námpon: Ankank akwapea épi
námp te, waeman turupwia ponankor
moyak naerámpon.

Wokwaekamp pris fir yiri fek ofa sánk konap kar

9 Am manénkirkamp kontrak te lotu
mwanap lo, tá mámá apár mek
yaknámp sel fekamp lotu nap aropao
ti mwanap lo yakámpon. ² Am sel
fekamp nap tiap te, anánk aokorea
maok, wonae fikamp aokore yink konap
mek te am mek lam tank, tá Kwarén
ofa sánk konap pan, makiaka am fek
kák konap kákánar yak námpon. Am

aokore te ‘Yiki Kor’rá sér i konapon.
^{h3} Waempyam fek youpoukwap tenap
mekamp aokore ‘Yiki Kor Kare’rá séria
maok, am mek tankápnámp ankank te
anánkaopwe: ⁴ Gol fek oupouroupnap
alta, am fek paura nánákáre yankap
konap, tá kontrak bokis, gol fek po-
nankor oupouroupnap, am mek tankáp
námp te gol fekamp sospen mek fári
konap mana papea nap, tá Aronomp
near yaopwae wokwaek taoimp, tá
yumwi worare anánkaopwe am fek
Kwaro lo kar kumwiakámp, makiaka
am kontrak bokis mek tankápámpon.

⁵ Am bokis yumuntukamp kour fek te
Kwaro koumteouráp aropamp kwatae
ninik aropompia tirá épér i konámp yak
námpon. Tá ensel anánkaopwe niamp
yoroí pwate napo, am bokis yumuntuk
yak nepo maok, am enselomp yawor
yowe pwae bokis yumuntuk fupukurae
yak. Am ensel yawor te Kwar am mek
yak námpan yéncép námpon. Aeno ono
oukoumwan te má kar má ponankor, fi
fárakarea pwar nanamp pourou mono. ⁱ

⁶ Am takia maok, ankár kumur
méntép pris fákáreráo Yiki Kor Aokore
mek am mek tére konapon. ^{j7} Aeno
yopwar méntép Pris Tokwaerao saráp
ankárank por am ankwap Yiki Kor
Kare Aokore mek yoump konámpon.
Mao Yiki Kor Kare Aokore mek yoump
konámp te kwaporok yoump mo i
konámpon. Ankár Kwaro kwatae ninik
tirá épér naenámp fir yiriran saráp
samp-youmpea, námokuráp kwatae
ninikanénkir ofaria maok, wakmwaek
fikamp arop fwapia mér moitea térenap
kwatae ninikan ofa i konámpon. ^{k8} Pris
fákáre takrá tére konap táman, Yiki
Kor Spiritao nomwan yéncép námp
te, aropao am sel fekamp lotu nap
oukoumwan térerá yak nánkoria te,

^f8:11 1 Jo 2:27

^g8:12 Jer 31:31-34

^h9:2 Kis 25:23,30-31,37

ⁱ9:5 Kis 37:1-29

^j9:6 Nam 18:2-3

^k9:7 Kis 30:10

Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanap mwaie te érik farákár mono. Oukoumwan sikono. ¹⁹ Am sel fekamp lotu nap mek te, oukoumwan mámá ke fek korop námpan wounáprá yéńkép námpon. Am sel fekamp lotu nap mek te Kwarén fir nénkria, ankwap ankank ofa sánk konapono. Aeno am ankank ponankor te am lotunap arop fárakapamp ninik fwapokwapia yiki kukarrá pap naenámp pourou mo nánko, arop fárakap kwatae ninik yak monorá mér mono. ^{m10} Am lo kar te, éńtráp fir fépér i konap ankank, tá nkwakwe make ént-éntup i konap, aran sérar napon. Am ankank te pourou fekamp sarápono. Am lo te Kwaro koumteouráp aropan sánk tenánko, ampaokrá tukupea Kwaro ankank ponankor fwapokwap naenámp ke fek mwanapria nimpon.

Krais námokuráp yiriran Kwarén ofa sánkámp kar

¹¹ Aeno oukoumwan te wae Krais ékianámpara, mao Kwaromp kwapwe kare ankank korop námpamp Pris Tokwae yae námpon. Mao am sel fekamp lotu nap kwapwe kare mek yoump námp te, wokwaekamp sel fekamp lotu napan kámákár akwap námpon. Am lotu nap te mámá apár mekamp moara, aropao yae fek ti mono. ¹² Krais te mememp yiri, tá bulmakau morokamp yiri sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yoump moi námpon. Mao ofa sánk námp te námokuráp yiriran sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek ankárank por yoump námp te, nomwan warko yamokwapea éréképeanánko yakápá yakáp mwanámpria ninámpon. ⁿ¹³ Táte arop fárakap Kwaro nke námp fek oum

nánko te, pris fákáreráo meme yiri, bulmakau youroup yiri makia tia maok, bulmakau énti yankapnap éntu éntént ouroukoup, makia tia fákeyakrá maok, am táman arop pourouk pápárámpapo maok, Kwaro nke námp fek aropamp pourou yiki kukur kwapwe konámpon. ^{o14} Aeno tá nopok Kraisomp yiri te am táman kámákár akwap námpon. Krais te kwatae ninik yak mo kareno. Aenámpara, yaká yak konámp Spiritamp kárakáre fek saráp námokuráp pourou Kwarén ofanámp sánkámpon. Am yiri te pourouan saráp yiki kukarrá pap mono. Mao te nomoinámp kwatae ninik ponankor tirá épérianánko, nomo Kwaro nke námp fek yiki kukur yakáp námp wae mérámpon. Aenámpara, nomo te warko yiki yak mo i konámp loaok tukup mono. Nomo ankár yaká yak konámp Kwaromp téreeran tére mwanámpon. ^p

Kraisomp yiriráo wourékam kontrak mek kárakáre sánkánámp kar

¹⁵ Jisas sumpwi nánko, maomp yiri kwarákarimp te, koumteouráp aropan warko yamokwapea woukouroukamp kontrak yakámp fekamp kwatae ninik ponankor tirá épérimpon. Aeria maok, mao te amore mek yakria Kwarnámp mwaek nke, arop nomonámp mwaek nkeriaka kontrak wourékaman kárakáre sánk námpara, arop ponankor Kwaro wumwinámp kar wawia mántwaok tukupnap arop te Kwaro wokwaek sérimpaokria, yae-párak kare yakápá yakáp napon. ^q

¹⁶ Arop, nánkár sumpwi nanko ankank sámpampria te, maompria e fárakapnámp kar te pepa fek kontraknámp kumwi konámpon. Tá tárápao naropwáro séritenámp ankank

^{l9:8} Hi 10:19-20 ^{m9:9} Hi 10:1-2 ^{n9:12} Ef 1:7-8

^{o9:13} Wkp 16:3; Nam 19:17-18; Hi 10:4 ^{p9:14} 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7

^{q9:15} 1 Ti 2:5; Hi 8:6

sámp naerianánko te, arop fárákap manénkir arakrá mér, naropwar te wae sumpwi námpara, táráp te numwar maomp ankank sámpano ri konapono. ¹⁷Arop oukoumwan sumpwi mo nángo te, am sámpamprinámp ankank oukoumwan kwaporok yak konámpon. Aeno nánkár sumpwi nángo maok, am sérinámp kar te kárakáre námpara, waeman am ankank sámp konámpon. ¹⁸Tá taknámp, fir yankop napo, sumpwi nángo maok, am fir yiri pápárámp napo maok, wokwaekamp kontrak táman kor kárakáre sánkámpon. ¹⁹Manénkir te, Moseso koumteouráp aropan Kwaromp lo kar ponankor fárakápámpon. Tá wakmwaek bulmakau morokamp yiri sámp, memeramp yiri sámpea éntént arákár. Tá sipsip pwae noumouri pen fek forokwap námp, yao hisop poro kor fek yarokwapea maok, ént mek anámpea am yiri táman buk fek pápárámpria maok, koumteouráp aropamp pourouk kor ponankor pápárámpimpon. ²⁰Aeria maok, arakrá sér, “Mámá te Kwaro yumwan ampaok mwanaponrá sérinámp kontrakan kárakáre sánk námp támaono.” ²¹Tá taknámp, Moses te sel fekamp lotu napan yiri pápárámpria maok, nap mek am mek tankápámp disráp ankank ponankor méntér pápárámpimpon. ²²Aenámp te nomo wae mér, loamp ninik fek te, ankank ponankor ankwapmwaek te yirirao saráp Kwaro nke námp fek yae-páráki pap námpono. Aeno fir yiri kwarákár mo nángo te, Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér mono.

Kraiso kwatae ninik tirá épér naeria, námokuráp pourou ofa sánkám kar

²³Am ofa sánkria yiki kor nap mekamp ankankan pápárámpia torokor

napono. Am yáránap ankank te yámar mekamp ankank kareran wounáprá yénkép napon. Aeno yámar mek yaknámp ankank kare yiki kukur yak námpanánko te, ankár kwapwe kare kare ofa, nape firamp ofaran kámákár akwap naenámpon. ²⁴Nomo te wae mér námpon: Aropao yae fek yiki kor nap tia nap, Kwaromp nap kareran wounápnap nap mek te Jisas am mek yoump mono. Waeman yámar mek kar pok námpon. Tá oukoumwan te mao waeman Kwaromp wonae fik kar yakrá, nomwan yaewour námpon. ⁵

²⁵Yopwar méntép Pris Tokwae fir yiri sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek yoump ko, Kwarén ofa sánk konámpon. Jisas te tak moi námpon. Mao yámar mek poka Kwarén ofanámp námokuráp pourouran ponankor sánk námp te kápae kare por moi námpono. ²⁶Táte mao kápae kare por takria te, mao touwe sámp saráp yakria, ankár Kwaro apár yoroimp feknámpia takrá koropea oukoumwan mámá ke fek naempao maok, mono. Oukoumwan te wae pwar naenámp ke wonae fik nángo, Kraiso apárok ankáránk por ék námp te námokuráp pourouran ofanámp Kwarén sánkeaka kwatae ninik tirá épéri námpon. ²⁷Ponankor aropao kor ankáránk por sumpwiaka nánkár wakmwaek kot mwanapon. ²⁸Tá taknámp Kraiso kor námokuráp pourouran ofanámp Kwarén ankáránk por sánkeaka, kápae kare aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp touwe sámpámpon. Tá nánkár wakmwaek ankwap por ék námp, am ke fek te kwatae ninik tirá épér mono, ankár arop mao ék naenámpria yépékrá yakáp

napan párák éréképea pok naenámpon.
u

**‘Woukouroukamp ofa te kwatae
nínik sámp-sir mono’rá sénámp kar**

10 Am Mosesomp lo kar te wakmwaek korop naenámp ankank kwapweramp wounáp karan nomo nke námpono. Aeno mao te am ankank nomwan fwapnae karia érik yénkép mo námpon. Loao sérrá, ‘Yopwar méntép ankár ankáránkamp aopwe ofaran sánk kip’rá sénámp te, am lo te Kwaronámpok korop mwarianap aropan te fwapokwapia kwapwe karerá kák mono. ^{v2}Tá lorao fwapokwapianánko, yae-párák kare yakápria te, warko apaerá ofa sánk mwanapanáp. Táte am ankáránkamp ofa támao Kwaromp lotu nap mek koropnap koumteouráp aropamp nínik yiki kukarrá páte nánko te, kwatae níniki námp yak námprá nínik mono. ³Ae mwanapan maok, mono. Yopwar méntép am ofa táman sánkriaka nke napo, náráp kwatae nínik oukoumwan yak námprá nínikitea mér i konapon. ⁴Amnap fi kor te ará: Bulmakau youroupamp yiri, memeramp yiri te ankár kwatae nínik te tirá épér mo karenono.

⁵Aenámpantá maok, Kraís apárok éki-aka Kwarén sérimp kar Buk Song fek yak námp te arakrá sérimpon: “Amo fir yankopea ofa sánk te monoria napon.

Aeno amo te pourou ankwapan maok onan sáp naeria nánap napon.

⁶Am fárákapao fir énéni kor yaomwi mek yankapria, kwatae nínik tirá épér i konap ofa te amo warákár mo kare napon. ^w

⁷Aeno oukoumwan te ono arakrá sér:

‘Kwar, ono wae ék nampono.

Am te wokwaek kar ono nanampan buk fek kumwiap niampono:

Oukoumwan te ono wae waráp nínikaok nanampria ék nampono.”

⁸Manénkir sérinámp kar te ará: “Lo karaok térenap ofa te, fir yénképrá, nkwakwe make ofa nénkrá, tá nkwakwe make fir yaomwi mek ponankor yank i konap ofa, tá kwatae nínik tirá épér i konap ofaramp nínik, am te amo warákár mo napon.” ⁹Tá wakmwaek mao arakrá sér: “Ono wae waráp nínikaok nanampria ék nampono.” Aeria maok, Kwaro am manénkirkamp ofa sánk konap nínik te sámp-sirarrá, am éri mek wourékam ofaran pap námpon. ¹⁰Jisas Kraís te Kwaromp nínikaokria ankáránkamp por náráp pourou ofanámp sánkámpon. Am meknámp nínik támao nomwan Kwaromp koumteouráp arop kare yoroi papeanánko, yiki kukur yakáp námpon. ^x

**Kraísomp ofa kwatae nínik tirá
épér naenámp pwinámp kar**

¹¹Pris fákáreráo tére saráp yakápria kumur-kumur tére nap te, ankár am i konap ofa táman saráp tére napan maok, am taknap ofa te kwatae nínik te tirá épér mo karenono. ¹²Aeno Kraiso ofa ankáránk sánk námp fek kwatae nínik tirá épéri námp te, ankár kápae kare por takrá yakrá akwap naenámpon. Mao te takia pwarará, Kwaromp yae-párák mwaek tank námpon. ^{y13}Tá mao te Kwaro maomp yopor arop maomp yae ankore mek kák tenánko, yakáp mwanap keran yépékrá tank námpon. ^{z14}Am koumteouráp arop fárákap te mao ankáránkamp ofa fek fwapokwapia

^u9:28 Fl 3:20; Hi 10:10; 1 Pi 2:24

^v10:1 Kl 2:17

^w10:6 Sng 40:6-8

^x10:10 Hi 9:12

^y10:12 Hi 1:3

^z10:13 Hi 1:13

yiki kukarrá ankár kwapwe kare napara, am fárákáp te fwap ankár yae-párák kare yakápá yakáp mwanapon.

¹⁵ Yiki Kor Spiritao kuri nomwan kar arakrá farákáp námpon:

¹⁶ “Kwar Tokwaerao sérrá,

‘Wakmwaek ono am fárákápént

kontrak wourékam yoro nanamp te ará: Ono am fárákápamp mér ntiaka ninik mek

onomp lo kumwiaka pwar nanampon.”

¹⁷ Warko ankwap kar am feknámp kirim-prá arakrá sér, “Ono te am fárákápamp kwatae ninik tirá épéria, warko ninik mo pwar nanampon.” ^{a18} Tá Kwaro kwatae ninik wae tirá épéritenánko te, warko kwatae ninik tirá épér mwanap ofa sánk mwaria tére mono.

Nomo ankár mér kareria Kwaromp wonae fik tukup mwanámp kar

¹⁹ Kémpiyae tárápu, waeman Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik tirá épéri pwate námpara, nomo te apáp mono. Fwap Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanámpon. ^{b20} Jisas námoku mwae kup wourékam kérémp námpon. Mao námoku támao am mwae kupria, mao yiki yak fi korara, nomo te fwap am waempyam pearákari námmp mek mwae knámp yoump mwanámpon. Am te Jisasomp pourouan wounáp námmp támaono. ^{c21} Nomo te wae Kwaromp firáp koumteouráp arop taokeyak konámp Pris Tokwae yak námpon. ²² Nomo nomp kwatae ninikan méria pwarápaenámp ninikan mao te námokuráp yiri fek tirá épériaika, nomp ninikan yárariaika yiki koriaka paprá, nomp pourouran kor yiki kor ént niamp fek éntupia pap námpono. Aenámpara, nomo ankár kwekár ninik

te pwararea maok, Kwarén mér kareria maomp wonae fik tukup mwanámpon. ^{d23} Nomo ‘Kwar te am sérinámpaokrá tére naenámpnonoria, maomp kwapwe kare ankankantá kárakáre fek yépék mwanámp’an sér i konámpon. Am te apae riteanápe, nomo te waeman mér námpon, Kwaro tére nanamprinámp ankank te ponankor kare kar tére konámpon. ^{e24} Nomo ankákárank ankár Kwaromp koumteouráp arop ankwap fárákapan ninikria maok, tá am fárákapan sérrá, ‘Yumo te ankár arop ponankor warákár konap ninik fek yaewour kip’rá sér mwanámpon. ²⁵ Tá Kwaromp koumteouráp arop nomo te Kwarén lotu mwaria koupoukour konap ninik ankwap fárákápao i konapnámmp araknámmp pwar mwareano. Kraiss ék naenámp yae te waeman fápaenámmpara, nomo te ankár kárakáre fek tére riaka nonopok Kwaromp karan farákáp nánko, am támao arop ankwap fárákápamp ninik mek kárakáre nénk naenámpnon.

‘Kwaromp Tárápan younkwe sánk kwapono’rá sénámp kar

²⁶ Nomo waeman Kraissomp kar kare wawi námmpao, am ninik wampwéri pwarará warko kwatae ninik fek paokop nánko te, am kwatae ninik tirá épér mwanap ofa ankwap te yak mono. ²⁷ Aenámpara, nomo te ankár apáp kareria kot mwanámmp yae táman yépékrá yakáp mwanámpon. Tá Kwarén yorowarnap arop te ponankor yaomwi tokwae touwe fopokornámmp mek épér naenámp nánapi yak námpon. ²⁸ Nomo te waeman mér námpon: Arop ankárankao Mosesomp lo kar kwe-pwaránko te arop anánkaopwe, tá yinínkaopwe, arakerao mao

^a10:17 Jer 31:33-34 ^b10:19 Hi 4:16 ^c10:20 Mt 27:51-52

^d10:22 Ef 5:26; 1 Jo 1:7 ^e10:23 Hi 4:14

sokoroinámp kar wawia sénapo te, am aropan te aropomp mono, mao te ankár sumpwi naenámpon. ^{f29} Yumo te Kwaromp Tárápan younkwe sánknámp aropan te mokoprá ninik rape? Am kontrak te karenorá yénképnámp yirirao am aropan torokoria páte nánko, yiki kor kwapwe kare námpao maok, am arop te warko Kraisomp yiri am te kwatae niampia pap námp te yonkwae touwe konámp Spiritan mékia kwatae pap námpon. Aenámpara, mao te Mosesomp kar kwe-pwarap aropao sámpap touweran kámákár akwapnámp sámp naenámpon. ^{gh} ³⁰ Nomo te waeman mér námpon, Kwaro sérrá, “Nopok i konap ninik te onokump térenono. Onoku támao nopok am fárákapan nénk nanampono.” Aeria maok, ankwap kar sérrá, “Nánkáráp Tokwae Karao námoku kotria náráp arop ponankor younkoup naenámpon.” ⁱ³¹ Yiki yak konámp Kwaro arop ti-fákeyakrá kot naenámp te, am te kwatae kare ara, nomo te ankár apáp tokwae mwanámpon.

Kwarén mér námp ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanámp kar

³² Yumo má kar máte ankár ninik kip: Wokwaek yumo te Kwaromp wae sámpap fek te, am ke fek táman yumwan nkwaekwe make kar sérarapan maok, yumo kárákáre fek yakápria am kwe-pwararapon. ³³ Ankwap ke fek yumwan arop nkeap fek kuk pátea nkwaekwe make kar kwatae séraria maok, yumwan fupukrá touwe nénkaponono. Tá ankwap ke fek te yumo napnámp touwe sámpnap aropan aropompria am fárákapan yaewouria, yonkwae porokwe sánkapon. ³⁴ Arop ankwap fárákapa kalabus mek

yakápapo, yumo aropompria yaewouri-apon. Ankwap ke fek te, aropao ankank tirá, makapo kuri yumo wampwe kwae, kwaporok námoku mwar takanáponoria pwatea warákarrá yakápap te, yiráp yaká yak naenámp ankank kwapwe yak námp táman méri yakáp nap kwamp napon. ^j

³⁵ Yumo te ankár yumo wokwaekiap kwapwe kare ninik aran níkia, yiráp am mér kárákáre te pwar kwapono. Kwaro nopok yiráp por ankank kwapwe tokwae pátenámp sámp mwanapan kárákáre fek yénkép kipo. ³⁶ Ae mwanapara, yumo te ankár kárákáre fek yakápria maok, Kwaro warákárnámp ninikaok tukupri-aka Kwaro yumwan wokwaek kar sérrá, ‘Yiki yakáp mwanap kwapwe kare nénk nanamp’ ri námp fwap sámp mwanapon. ^{k37} Karenono, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

“Am arop ék naeria te wae faenámpara, koupour kar ék naerámpon. Mao te yépék mono. ^l

³⁸ Aeno onomp yae-párak kare arop te mao te wae mér námpara, yiki yak naerámpon.

Táte arop onan mér námpao warko pwarará arákarrá akwap nánko te,

ono man te warákár mono.” ^{mn}

³⁹ Tá nomo te apae Kwarén mérnámp pwarará arári tukupea, moyakáp mwanámp aropanápe. Mo karonono. Nomo te Kwarén méri yakáp námpara, yiki yak sámp mwanámp aropono.

Mérnap ninik firamp kar

11 Karenoria mérnámp ninik te Kwaro nomwan yaewour naenámpria yépékrá yakápnámp ninikan saráp sámp-pea méria paokop námpon. Am ankank

^f10:28 Lo 17:6 ^g10:29 Mt 26:27-28 ^h10:29 Hi 6:4-8

ⁱ10:30 Lo 32:35-36; Ro 12:19 ^j10:34 Mt 6:20 ^k10:36 Hi 6:12

^l10:37 Yé 22:20 ^m10:38 Ro 1:17 ⁿ10:38 Hab 2:3-4

te nomo yi fek nke mo námpao maok, nomp ninik te, am te kare kar yak námponoria mér i konámpon. ⁰²Wokwaek yakápap arop te, Kwar te karenorika mérapantá maok, Kwaro am fárákapan kwapwe kare ninikan warákárria sérrá, “Am fárákapamp ninik te yae-párák karenono.” ³Nomo te waeman Kwarén mér námpara, Kwaro yámar ntika apár yoroimp te, námokuráp kar fek saráp séránko yakámp te, wae méri yakáp námpon. Tá kápaie kare ankank nomo nke námpan kor Kwaro nomo nke mwanámp pourou monámp ankank fek yoroí námpon. ^p

Abel, Enok, Noamp kar

⁴Abel te Kwarén waeman kare karonoria méria yárokria maok, mao Kwarén sánkámp ofa te yae-párák kareara, Kenomp ofaran kámákár akwapámpon. Kwaro Abelomp mér nkea, mao te yae-párák kare aroponoria warákárria maok, maomp ofaran kor warákarimpon. Abel te wae sumpwi tenánko maok, mao Kwar te karenoria mérnámp karao yakria nomwan oukoumwan kor farákáp námpon. ^q

⁵Enok te Kwarén mérámpantá maok, sumpwi mo, yiki yakámp fek Kwaro warámpea yámar mek pok tenko, arop man nke mo, oupourounkrá paokopia pwarariapon. Kwaromp kar Buk fek yak námpao sénámp te, “Oukoumwan Enokén warámp mo fek, Enok Kwaromp karaok yarákánko, Kwaro man warákárámp kwamp man warámpámpon.” ^{r6}Arop Kwarén méria ‘Kare kar yak námpono’rá sér mo námp te, Kwaro man warákár mo i konámpon. Aeno arop Kwaromp wonae fik akwap naeria námp kwamp te, mao ankár Kwar yak námponorá méria

maok, tá man oupourounkia nkenap arop fárákapan yae-párák fwapokwap i konamp mént mér kuno.

⁷Noa kor Kwarén karenorá mérámpantá maok, Kwaro kor Noan waknwaek korop naemp ankank séránko maok, Noa te am ankank oukoumwan nke mo námpao maok, Kwaro sérámp karan kare námponoria maok, sip ankárank yoroimpon. Aea maok, námokuráp yupu, tárápu makia éréképea youmpea am sip mek yakápria faokor mo, fwap yae-párák kare yakápiapon. Noa takimp te, maomp mérao ponankor koumteouráp aropamp kwatae ninik érik yénkép námpon. Noa Kwarén méránko, Kwaro man ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp te Kwaro námwan mérnep ponankor aropan sér i konámp niampono. ^s

Abrahamomp kar

⁸Abrahamo Kwarén méria maok, Kwaro man ‘Koropae’rá séránko, Abraham te Kwaromp karwaok akwapámpon. Mao náráp némp kare pwarará, Kwaro apár ankwap mao kareampor sánk naerianánko, ampok akwapámpon. Abrahamo kor am te fwapia mér moria, am te maok akwap nanaeriaka ninikrá akwapámpao maok, waeman mao kor Kwarén mérámp kwamp akwapámpon. ^{t9}Mao te waeman Kwarén mérámp kwamp akwapea Kwaro manénkir, amwan sánk nanamprá sérimp apárok akwapá tankámpon. Am apárok tankámp te ankwapamp apárok tank námp niampara, oukoumwan nap kare ti mono, sel fek saráp woukoup ko yakrá akwapeakánko maok, maomp táráp Aisako kor takrá akwapeakánko, appenáp Jekopo forokareakámp fekia

⁰11:1 2 Ko 5:6-7

^p11:3 Stt 1:1

^q11:4 Stt 4:3-5

^r11:5 Stt 5:24

^s11:7 Stt 6:13-22

^t11:8 Stt 12:1-5

maok, Kwaro am koumoureaan námo má apár sánk nanampri námpan yépékrá yakepon.

¹⁰ Abraham te sel fekamp nap mek saráp yakria, yámar mekamp ankár yaká yak naenámp taunan yépékrá yakámpon. Kwaro námoku saráp am taun tere konap ninik námpara, námoku ti námpon.

¹¹ Sara táráp sámp naenámp ke te wae akwap tenámpan maok, Abrahamo ‘Kwaro námwan sérinám te pwar mo i konámpara, fwap tak naenámpo’rá ninikimpara, Kwaro man tárápamp naropwar yak naenámp kárákáre sánkámpon. ^{u12} Abraham waeman mér pourou kwataeaka sumpwi naenámp fápa námpao maok, am arop ankárankamp fekamp kápae kare tárápu forokarea te yámar mekamp térme yakáp nap niamp, tá ént mekamp kárák niamp nánko, arop te kouroump mwanap pourou mo naenámpo. ^v

¹³ Am Kwarén mériap arop fákáre yiki yakápap fek te Kwaro sérinám ankank kwapwe kare wae kare kar sámp mwanámpria warákárrá yépékrá tukupea mént sumpwiapon. Am fárákapa kor oukoumwan am ankank nkeaka sámp moap fek kor warákárria maok, sérrá, ‘Nomo oukoumwan mámá apár mek koropea yakáp nám te, ankwapamp apárok yakáp nám niamp oukwan yakáp námpon.’ ¹⁴ Am arop fárákap makrá sénap kar máte nomo waeman mér námpon, námokuráp némp karean oupourouk napon. ¹⁵ Tá am fárákapa am manénkir pwatea koropap némpan ninikria te, ampok arári tukup mwarapon. ¹⁶ Ae mwarapan maok, am fárákap te am táman ninik mono, ankár waeman ankwap kwapwe kare apár sámp mwaria nap táman warákár kare napon.

Am apár te mámá apáran kámákarea kwapwe kare námpono. Am te yámar mek támaono. Kwaro am fárákapampor taun nánapi pwate námpara, am fárákapa ‘Nomp Kwar’rá sénapo, Kwar te am táman pwarápa mono.

¹⁷⁻¹⁹ Kwaro Abrahamén wokwaek sérrá, ‘Aisak fekampao waráp appeyaenáp forokor mwanapono’rá sérimpon. Aeritea maok, wakmwaek mao Abrahamo náráp karaok akwap te mokoponrá nke naeria maok sérrá, ‘Waráp táráp Aisak ankárankamp am te onan ofa sámpo’rá sérámpantá maok, Abrahamo kor wawia méria, fwap Aisakén ofa sánk nanko te, warko Kwaro fwap apár me mekamp fárámpá pap naenámpria, náráp táráp Kwarén sánk naeria nimpon. Aemp te Abrahamo Aisakén warko apár me mekamp sámp nám niampimpon. ^w

Aisak, Jekop, Josepomp kar

²⁰ Aisak Kwarén mér námpara, Jekop ntia Ison ourour wor-pwararea wakmwaek sámp nenep ankank sérimpon. ^{x21} Jekopo kor Kwarén mérámp kwamp wae sumpwi naeriaka, námoku mearrá yarak i konámp mear yaopwae fek me kor yirip yakrá Josepomp tárápyaran ourour wor-pwarareaka, Kwarén lotuimpono. ^{y22} Josepo kor wae Kwarén mérrá akwapea wae tékénouria sumpwinaemp wonae fikámp kwamp sérrá, ‘Nánkár wakmwaek Israel fi yumo warko Isip meknám tukupria te, onomp kour mént sámpea tukup kip’ria sérimpon. ^z

Mosesomp kar

²³ Mosesomp éntupwar naropwar te Kwarén mérepara, éntupwaro Mosesén tankeanánko nkepo maok, táráp

^u11:11 Stt 15:6 ^v11:12 Stt 15:5 ^w11:17-19 Stt 22:9-12

^x11:20 Stt 27:27-29,39-40 ^y11:21 Stt 48:15-16 ^z11:22 Stt 50:24-25

kwapwe kare námpantá, apáp moria Isip mekamp kingomp kar ták-pwararea táráp porokwap-pap mo, yinink yunk fek mek wouroump fákeyakepon. ^a

²⁴ Wakmwaek Moseso téképá yakria Kwarén mérámp kwamp sérrá, ‘Onan te Isip mekamp Kingomp yupu-tárápamp táráponorá séri kwapono’rá sérimpon. ^{b25} Mosesomp ninik te kwatae ninikaokria fae tákáre ke fekamp ankank táman warákár te monoria maok, maomp ninik te ankár Kwaromp firáp aropént yakria ‘Énéni touwe sámp mwanámp’ ria sérimpon. ²⁶ Maomp ninik te Kraiso nánkár sámp naenámp niamp pwarápaeran maomékir sámp námp te Isip mekamp mani ntiaka mopor i konap ankankan kámákár akwap námpon. Am te apaeria námpanápe, Kwaro wakmwaek nopok man sánk naenámp ankank kwapweran ninik námp kwamp kárakáre fek fokopeyak námpon.

²⁷ Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, Kingomp yoporán apáp mono, Isip pwarará akwapámpon. Aropao yi fek te Kwarén nke mono. Aeno Moses námoku te waeman Kwarén nkemp ni-ampámp kwamp maok, Moses kárakáre yakámpon. ^{c28} Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, mao Kwaro Pasova yae tokwae pap nánko, ampaokria sérrá, ‘Enselo koropeaka poumou-tárápu nae-tárápu fupukrá kák naenámpono. Israel yiráp nae-tárápu fupukrá kákantá, sip-sip porokwap papea maomp yiri sám-pea ménki fek mwae foporokwamp kip’ rimpon. ^d

Kápa kare Israel fi Kwar te karenoria mér kárakáreap kar

²⁹ Israel firao kor Kwarén wae mérap kwamp, Noumouri Kor Solwara tépérrá yink mwariakapo maok, Kwaro ént solwara porokwap fárakapánko, fárakár akwapánko, apár kar niampi yak nánko, tépérrá yinkapon. Aetenapo maok, Isip mekamp aropao kor am fárakapan éntér káki tukup mwaria yinkapo, warko éntao oupoupouránko surumpwiapon. ^e

³⁰ Israel fi te waeman Kwarén mérapara, Jeriko mekamp yumwi fekamp yár firi fákánek yae fek wapokwaprá paokopapo maok, am yumwi fekamp yár torokopi pikámpon. ^{f31} Kokopor yupu Rahap Kwarén mérámpara, Israel mekamp arop anánkaopwe koropea taunan kánánkámp youroukoupepo, am arop yaworan yaewourimpara, yorowar koropámp fek te Kwarén mér monap aropao faokorapo maok, mao te fwap yakámpon. ^g

³² Aeno oukoumwan te ono ankwap kar te apae karan farákáp nanampanáp? Ono te kápa kare kar farákáp mono. Wae támaono. Ono te Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, aea maok, profet ponankor máte ono farákáp mono. ^{h33} Am arop fákáre te Kwarén mérapara, yorowar kwe-pwararea maok, kápa kare kingomp ami fákáre yénképi pwarariapon. Ankwap fárakap te arop éréképea yae-párak kare ninik yénképrá tukupapon, tá Kwaro ankank nénk nanamprimp wae sámpapon. Aropao laionén arop yamp kwaponoria taokorapo, youroukwe moiapon.

^a11:23 Kis 1:22; 2:1-2 ^b11:24 Kis 2:10 ^c11:27 Kis 12:51

^d11:28 Kis 12:21-23 ^e11:29 Kis 14:21-31 ^f11:30 Jos 6:12-21

^g11:31 Jos 2:1-21; 6:25

^h11:32 Het 4:6-5:31; 6:11-8:32; 11:1-12:7; 13:2-16:31; 1 Sml 1:1-1 Kin 2:11

¹³⁴ Arop ankwap fákáre Kwarén mérapara, yaomwi tokwae torokwari papapo maok, tá arop ankwap fákáre te pirikimpá tukupapo maok, man kor bainat fek fékérá épér moiapon. Tá ankwap fárakap te kárakáre moapo maok, Kwaro kárakáre sánkánko maok, wakmwaek kárakáre sámpea tae fek yorowaria maok, ankwap fi mekamp ami fárakapan yérépea kwe-pwarariapon. ¹³⁵ Éntupwaryenáp fárakap Kwarén mér napara, touwe koropánko tárápu faokorapo maok, Kwaro warko fápárampea kákánko, éntupwaryenápo náráp tárápu warko tiapon. Tá arop ankwap fárakap fápákampia yakápapan yorowarap aropao sérrá, “Yumo Kwarén pwar napo te, yino yumwan surumpwirá kák mono.” Aerá sérapo maok, am fárakapao kor yorowarap aropao sénapaok mo, ankár Kwarén kárakáre fek méria maok, sérrá, ‘Yino te fwap apár me meknámp fárámpea kwapwe kare yiki yakáp mwanámp’rá sénapo, am fárakapao surumpwirá kákapon. ^k

³⁶ Ankwap fárakap Kwarén mérapo, yorowarap aropao am fárakapan wouroumprá paok ke fek fupuk napon. Kwarén mérnáp arop ankwap fárakapan sen fek yaonkiaka kalabus mek kákapon. ¹³⁷ Yorowarap aropao ankwap fárakapan yumwi fek yénképrá épéria maok, tá ankwap fárakapan so fek kuk-fékérá kákria maok, tá ankwap fárakapan bainat fek faoporrá épériapon. Kwarén mérap arop ankwap fárakap yirimp mwanap ankank mo nánko, sipsip ntia meme yipiran kápérá, maok tukup mwarrá oupourounkapo, tá arop ankwap fákáre ankank ponankor mo nánko maok, tá arop ankwap fárakapan ankwap

fárakapao ouroukuprá momwar sokororá paokopiapon. ³⁸ Aeapantá maok, Kwarén mérap arop ankwap fárakap am te pirikimpea tukupea kwar saráp mek, faonkwek yakáp, tá ankwap fárakap pirikimpea péri me mek, tá kwar me mek tukupea am mek yakáapon. Am Kwarén mérnáp arop fákáreamp ninik te yae-párak kareria, mwar pourourápi yak námpara, ankwap arop fákáreramp ninik te am kwapwe kare niniként akwapá pwi mo kareno.

³⁹ Am arop fákáre ponankor Kwarén mér napara, Kwaro nkeaka warákarimpon. Aeno Kwaro nénk nanamprimpon ankank kwapwe te oukoumwan sámpei moiapon. ⁴⁰ Am te apaeria námpanápe, Kwaromp ninik te, nánkár am fárakapao námont táman énéni tapokwapea mao wokwae kar nánapitenámp ankank kwapwe kare sámpea pwi yakáp mwanapria námpon.

Nomo ankár Jisasén méria man tokor-santukup mwanámp kar

12 Aeno oukoumwan nomo mérámp te mokop námpon? Am kápae kare manénkir yakápiap arop Kwarén mér i konap ninik nomwan yénképria, nomwan ikir-yakáp napon. Aenapara, kwatae ninik nomwan sámpe-fákeyak námp te ankár tirá épéria pwarará, kápae naenámp ankank pourouk yakantá, woropea pwatea kakére fek am tukup mwanámp fek tokor-samprá kárakáre fek foporakorrá tukup mwanámpon. ^{m2} Jisas támao nomp mér námp fi korara, oukoumwan kuri nomwan kárakáre sáprá, nomp mér námp ankár yaewourrá akwap naenámp. Ae naenámpara, nomo ankár Jisasén tokor-santukup mwanámpon. Wokwae te Jisaso

ⁱ11:33 Dan 6:22 ^j11:34 Dan 3:23-27

^k11:35 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:18-37

^l11:36 Jer 20:2; 37:15-16

^m12:1 1 Ko 9:24-25

wakmwaek warákár sámp nanampria ninikria maok, yaopwae porokopramp fek touwe sámpea sumpwimp te, pwarápe moi námpara, oukoumwan te Kwaromp sia king wonae fik yae-párák mwaek tank námpon. ¹¹

Kwaro nomwan fwapokwapria touwe sámp konámp kar

³⁻⁴ Yumo te fwapia ninikia mér kip: Wokwaek kwatae ninikráp aropao Jisasén yoporrá paokopiapon. Aeapan maok, mao ankár kárákáre fek fokopeyakea touwe tokwae sámpámpon. Yumo kwatae niniként yorowar nap te, oukoumwan yumwan napo, yiráp yiri kwarákár mo nám te, yumo apaen apápia yiráp mérnep pwarará poporokwe mwanapanáp. ⁵ Ae te yumo Kwaro yumwan kárákáre sánkria sérinámp kar te ník moi napon? Mao yumwan te ‘Námokuráp tárápuno’rá sériaka, náráp Buk fek arakrá sér, “Onomp táráp e!

Kwar Tokwaerao amo kwatae napo amwan fwapokwapria apae touwe sank nánko te, amo am táman kánanke kwataeran mpwe niniki kwapon.

Tá, amo tak te kwataenorá amwan yopor nánko te,

kokwaea pwar kwapon. ⁶ Am te apae riteanápe,

Kwar Tokwaerao námoku warákárnámp arop fárákapamp

ninikan fwapokwap i konámpon.

Táte Kwaro arop ankwap warámpea man ‘Náráp táráp’rá sénámp kwamp te, man kor paok ke fek porokwap konámpon.” ^p

⁷ Kwaro yumwan fwapokwap nánko te, numwar takanoria yénképá

yakáp kipo. Kwar te apárokamp naropwaryaenáp nomo kuri nomp tárápuan fwapokwap i konámp niamp taknámp námpon. Kwar te waeman náráp tárápunoria nám kwamp, yiráp ninik fwapokwap i konámpon. ⁸ Kwar te náráp tárápu ponankor maomp ninik fwapokwap i konámpon. Táte mao yumwan fwapokwap mo nám te, yumo te maomp tárápu kare mono, yumo te kokopor fekamp tárápu niampon. ⁹ Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap nánko, nomo maomp yae ankore mek tukup konámpnámp taknámp, nomp waempomp naropwarén kor fwap karia maomp yae ankore mek tukupria maok, nomo yiki yakáp mwanámpon. ¹⁰ Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap nám te, kánanke kwarok ke fek saráp námokuráp ninikaok fwapokwap námpon. Aeno Kwaro nomwan fwapokwap nám te, ankár nomwan yaewour saráp yak námpara, nomp ninik te ankár maomp yiki kare ninik niamp fek yakáp mwanámpon. ¹¹ Am nomp Naropwaro nomwan fwapokwapria touwe sápnámp ke fek te nomo warákár mo i konámpon. Nomo te ankár touwe táman ninik i konámpon. Aeno mao nomwan fwapokwapia pwate nánko te, nánkár warko kwapwe kare ankank sámp mwanámp te ará: Nomo ankár yae-párák kare ninik fek paokopria maok, yonkwae porokwe fek yakáp i konámpon.

Nomo ankár tae fek yakáp mwanámp kar

¹² Ae konapara, yiráp yae kour me woukoupria porokwe yak nánko te, yae narek kakapria tére kipo. Táte yiráp pu kor ke sorokwampria sumpwi yak nám

¹¹12:2 Hi 1:3; 3:1 ⁹12:3-4 Mt 27:28-44 ^p12:6 Yé 3:19; Snd 3:11-12
⁹12:7 Lo 8:5

niamp nánko te, fárámprá fokopeyakea, ¹³mwaē kup fwapnae páraok tukup kipo. Yumo tak napo maok, yiráp pu kor ponankor kwatae akwap mono, warko fwap naenámpon.

¹⁴Yumo ankár arop ankwapént kwapwe kare tankápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanap ninikaok kárákáre fek paokop kip. Tá yumo ankár kárákáre fek yiki kor ninikan saráp sámpea paokop kip. Am te apae riteanápe, arop yiki kor ninik fek yárák mo námp te Tokwae Karan nke mono. ¹⁵Yumo te ankár fwapnae karia méria paokop kip. Takria arop ankwap nomwan aropomp i konámp Kwarén younkwe sánk naeane. Takria yumo ou mekamp ankwap ankárankamp yaopouroukao narákap konámpnám taknám yumwan touwe sánk nánko, yumo ponankor touweria Kwaro nke námp fek kwatae ninik fek yakáp mwanape. ¹⁶Takria yumo arop ankwap kokopor ninik fek yárák naeane. Takria wokwaek Iso impnám taknám Kwarén younkwek sir mwanape. Naropwaro nae-táráp Ison sérrá, ‘Ankank má nánkár ono sumpwi nanko, amo sámp nanap’ rimpan maok, tá nopok nánae-táráp Jekopo fir ankárank por yankapea Ison sánk nánko maok, Iso náráp am fek nae-tárápao sámp konámp ankank kánanke kwarokan mpweria nánaeran sánkámpono. ¹⁷Yumo wae mér napon: Nánkár wakmwaek Jekopo Isomp ourour mént e-poup sámp tenánko, Iso kor náráp am ourour warko sámp naeriaka kárákárerá éma waempan maok, warko sámp naenámpon pourou mo karimpono. ^u

Nomo waeman Saion Faonkwek mek yakáp námp kar

¹⁸⁻²¹Israel firao Kwaromp kar wa mwaria Sainai faonkwe ankore mek tukupea yakápapo, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Yumo mapek yakápria arop ankárankao faonkwe fek yae pap nánko te, man yumwi fek yankop-papria, maomp bulmakauráp sipsipráp man kor mént yénkép mwanapon’rá sérimpon. Aeránko maok, Israel firao am karan wawia pwatea, am fek yakápapo maok, am faonkwek te yaomwi tokwae yak, kirikip támáre tokwae kar yak, tá ouwi kárákáre tokwae nánko maok, am fek táman wur kar, tá arop ankárankao kar kárákáre fek séránko maok, táte koumteouráp aropao am kar kárákáre táman wawiaka apápria Mosesén sérrá, “Yino am kar wa te mono.” Aeriaka am kar Kwaro sérimp táman mérap kwamp, am ankank táman nkea, apápa waeapo maok, Moseso kor sérrá, “Ono apápa waeriaka kour me woukoupa wae nampon.” Aeno yumo oukoumwan am nkea yae pap mwanap ankank wonae fik tukup mo napono. ^v

²²Mono. Yumo te waeman yiki yak konámp Kwaromp taun tokwae faonkwe Saion mek yakáp nap te, am te faonkwe Jerusalem yámar mek yak námpon. Yumo te waeman fopwakwap fopwakwap ensel koupoukarrá warákárrá yakáp nap mek korop napon. ^{w23}Yumo te waeman Kwarén loturá warákár konap aropao koupoukour konap mek korop napon. Kwaro am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor

^{12:14} Ro 12:18 ^{s12:15} Ef 4:31 ^{t12:16} Stt 25:33-34 ^{u12:17} Stt 27:32-40

^{v12:18-21} Kis 19:12-13,16-20; 20:18-21 ^{w12:22} Yé 5:11; 21:2

onomp nae-tárápunono.” [‡]Kwaro waeman am fárákapamp e wae Buk fek kukumwianámp, yámar mek tank námpon. Yumo koropea Kwaromp wonae fik yakáp napon. Mao te nomwan ponankor taokeyaknámp Jas tokwae karon. Yumo te manénkir yakápap yae-párák kare aropamp waempomp wonae fik korop napon. Kwaro am fárákan fwapokwap nángo, yae-párák kare yakáp napon. ^{x24}Aeaka yumo te Jisasnámpok korop napon. Mao Kwaro érékép naenámpria amore mek yakria kontrak wourékam térenámp aropono. Tá maomp yiriran kor yumwantá sirarrá, am kontrakan pwi pap námp támao kor yak námp mek korop napon. Abelomp yiri kwarákareaka sérrá, “Ken te nopok sumpwiano.” Aeno Jisasomp yirirao kwarákari námpao oukoumwan sérrá yakrá, “Ono yumwan Kwaronámpok éréképea pok nampono.” Aeránko maok, Jisasomp yiriramp karao Abelomp yiriramp karan kámákarea kwapwe kare námpono. ^y

Nomo ankár fwapia mér mwanámp kar

²⁵Yumo te mér kipo: Takria yumo oukoumwan sénámp aropamp kar má woupwi kákari yakáprá Kwaromp kar wa mo mwanape. Wokwaek kar má apár mek Kwaro kárákáre kor kare kar koumteouráp aropan sérimpan maok, am kar

kwe-pwarará yakápiapon. Am ke fek te kwatae ninik fek yakápap fekamp touwe te kwe-pwarará pírikimprá wouroukoup mwarap pourou moimpon. Aeno oukoumwan te Kwar yámar mek yakria nomwan kárákáre kor kar sámp námpon. Táte nomo man younkwe sánkria te, nomo kwatae ninikamp touwe te fwap wouroukoup mwanámp nie? Mo karon. ^{z26}Wokwaek kar Kwaro séránko apár má némp yururimpon. Aeno oukoumwan te mao wae nomwan arakrá séritenámpon: “Ono warko ankwap por má apár sámpea wouwiria maok, yámar meran kor mént sámpá wouwi nanampon.” ^{a27}Mámá kar warko ‘Ankwap por’rá sénámp te nomwan sérrá: Kwaro wokwaek yoroimp ankankan oukoumwan sámpá wouwi nángo, am ankank te warko yak mono, tirá épér naenámpon. Aeno tak mo nángo te am ankank fwap yak naenámpon.

²⁸Nomo Kwaro náráp firáp arop taokeyaknámp némp sámp námp te, am némp wouwi mo, fwapon. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ankár mao takenkria warákárnámp ninikaok man loturia maok, nomo ankár maomp eran saráp sakapria man apápria, maomp yae ankore mek yakámp mwanámpon. ²⁹Am te apae riteanápe, nomp Kwar Tokwae te yaomwi tokwaerao ankank ponankor wouroukoump i konámp niamp takeno. ^b

[‡]12:23 ‘Nae-táráp’rá sénámp te, arop ankárankamp tárápu anánk, yinink, arakérápa, náráp ankank pipirikiria nánae-tárápuan ankákárank mwae nénkria, nae-tárápan náráp nae-tárápara, anánk mwae sánk konámpon. Nae-táráp te manénkir mekia akwaprá nánaeounápén éréképea, poukwapá akwap konámpon. Nomo Kristen te Kwaro nke námp fek e kwapweráp nae-táráp niampara, nomo fwap Kwaro nánapitenámp kokwapwe kare ankank ti mwanámpon. 1:6 ntia 12:16 fek kor nkeae.

^x12:23 Lu 10:20

^y12:24 Hi 8:6; Stt 4:10

^z12:25 Hi 2:1-3; 10:28-29

^a12:26 Kis 19:18

^b12:29 Lo 4:24

**Nomo ankár nonopok
nounouroup mwanámp kar**

13 Yumo Kristen te Kápaé kare por yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ^{c2}Yumo te panekamp arop yiráp nap mek korop napo, kwaporok nke pwar kwapon, ankár man koropenkria yaewour kip. Yumo te waeman mér napon: Wokwaek kar arop ankwap fárákapao takria maok, ensel ankwap fákáre náráp nap mek koropap yaewouria maok, am enselén te mér mo, aropao korop napan mpwe yonkwaeapon. ^d

³Yumo te Kristen fárákap kalabus mek yakáp napan kor, ankár yumo énéni kalabus mek yakápnap ninik niamp taknámp ninikrá aropomp kipo. Tá arop ankwap fárákapao pouroukamp touwe sámp napan kor, yumo kuri tak mwanapan napon man ninikrá aropomp kip. ^e

⁴Yupu sámp konap ninik te kwapwe karenono. Yumo ponankor yupu sám-pria te, Kwaro nke námp fek yiki kare ninik fek yakáp kip. Koumteouráp arop kokoporrá paokoprá, ankwapamp yupu, ankwapamp poumaropan kor kokopor i konap te, am taknap arop fákáreran Kwaro am fek táman nopok touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.

⁵Yumo te maniantá kikiank i konap ninikaok paokopi kwapon. Yumo ankank sámpria te, máte fwap, wae támaonoria warákár kipo. Nomo ankank mo námp kwamp kor, Kwaro wokwaek sérimp kar ankár niki-samp mwanámpon: ‘Ono te amwan kwaporok pwar mo. Ono te amwan younkwe sir mo kareno’rá sérimpon. ^{f6}Aerá sénámpara, nomo fwap ninik

kárákáre sámpea yakáprá, arakrá sér mwanámpon:

“Tokwae Kar te onan fwap yaewour i konámpara, ono te apáp mono.

Arop te onan apae mwanapanápe, fwapono.” ^g

‘Nomo Jisasoinámpaok mwanámp te pwarápaé kwaponon’rá sénámp kar

⁷Yumo te ankár yumwan taokeyakáp pap aropao yumwan Kwaromp kar fárákapap aran ninik kipo. Am fárákapamp paokop aran ninikria maok, tá mao méria paokopap ninikaok paokop kip.

⁸Jisas Kraisomp ninikao kuri ankár ankárankamp pourouráp ninik támao yipírman yak, oukoumwan kor ankár támao yakria, tá ankár am fek saráp yaká yak konámpon. ^{h9}Aenámpara, arop ankwap fárákapao farákáp nap mwar pourouráp nkwakwe make kar yiráp woupwi mek korop nánko, yumo Kwaromp mwae kwapwe pwar mwanape. Nomp ninik te Kwaromp aropompan ninik nánko maok, am támao kwapwe kare ara, nomwan kárákáre sáp naenámpon. Aeno nomo te nkwakwe make fir fépér i konap lo karan sámp nánko, am támao nomp ninik mek kárákáre sáp mono. Am ninik te arop am loak paokop napo, man yaewour moimpon. ⁱ

Kwaro warákár konámp ofaran sénámp kar

¹⁰Nomo te wae nomp alta yak námpan maok, Pris fákárerao sel fekamp lotu nap mek téreap te, am alta fekamp fir sámpea fár mwanap pourou mono. ¹¹Pris Tokwae te sipsip

^{c13:1} Jo 13:34 ^{d13:2} Stt 18:1-8; Ro 12:13; 1 Pi 4:9 ^{e13:3} Mt 25:36

^{f13:5} Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 ^{g13:6} Sng 118:6 ^{h13:8} Yé 1:17-18

^{i13:9} Ro 14:17; 1 Ko 8:8

ntiaka bulmakauramp yiri táman saráp sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek sámpá youmpea kwatae ninik tirá épér naenámp ofa sánk konámpon. Aeno am fir kare te santukupea ek yaomwi mek yankap konapon. ^{j12} Aeapara, Jisas kor taun younkwek touwe sámpea sumpwimp te námokuráp yiri fek arop fwapokwapianánko, yiki kukur yakáp napon. ^{k13} Aempara, nomo kuri némp yarápae fek maonámpok tukupea maoi námpnámpon pwarápae sámp mwanámpon. ^{l14} Nomo te wae mér námpon: Apárok mapek te taun ankáránk yaká yak naenámp te yak mono. Aeno nomo te wakmwaek korop naerianámpon taunan nke mwaria yépék námpon. ^{m15} Aenámpara, Jisasoimp ofa méntér ninikrá, nomo Kwarén warákár saráp yakáp mwanámpon. Nomo Kwarén ‘Amo te Tokwae Karono’rá sénámp kar, tá warákárnámpon kar, am te nomp ofa támaono. ⁿ¹⁶ Yumo te arop ankwapan yaewour mwanap ninik te pwar kwapon. Yumo te arop ankank mo námpan yaewouria ofanámp ankwapmwaek sánk kipo. Am taknap ofa te Kwaro warákár tokwae konámpono. ^o

¹⁷ Yiráp yumwan taokeyakáp konap arop fárakap te yumwan yaewourria kápae kare por yumwan taokeyakáp konapon. Tá nánkár wakmwaek am fárakap námoku térenap kar ponankor Kwarén sér mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo te ankár am fárakapamp kar-waokria maomp yae ankore mek yakáp kipo. Yumo tak napo maok, am fárakap warákárrá térieria ninik kápae sámp mo mwanapon. ^p

‘Kwarén kar toropwap kip’rá sénámp kar

¹⁸ Yumo te Kwarén yinan yaewour naenámp kar toropwap kipo. Yinomp ninik te Kwaro nke námp fek yae-párak kare námprá ninik námpara, ankár takrá yae-párak kare ninik fek saráp paokop mwarianámpon. ¹⁹ Onomp ninik tokwae te yumo Kwarén sénapo, onan yaewour nánko, ono warko koupour yumonapok arákarrá korop nanampon. ^q

²⁰⁻²¹ Kwar te yonkwae porokwe fi korara, am ankár yaká yak naenámp kontrakamp yiri fek te, mao te nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea papámpon. Jisas te sipsip taokeyaknámpon Arop Tokwae-nono. Ono ninik namp te, mao yumwan kwapwe kare ninik ponankor sánk nánko, yumo fwap maomp ninikaok saráp paokop mwanapon. Aenapo maok, táte Jisas Kraisomp tére fek nomp ninik mek námoku warákárnámpon ninikaok paokop mwanámp sápanoria nampon. Tá nomo ponankor man kápae kare por e tokwae sánk saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro! ^{rs}

Pwarnámpon kar

²² Onomp ankwapyae fákáre, ono yumwan kar tae fek sénámp te, yiráp ninik mek kárakáre sánkria sénámp kar má fwapia woupwi pátea wa kip. Ono yiráp por kumwinamp pas má tokwaeri kar mono. ²³ Ono te yumwan arakrá sénampon: Nomp nánae Timoti te wokwae kalabus mekampan pwarari napara, warko kalabus mek yak mono. Mao ononampok koupour

^{j13:11} Wkp 16:27 ^{k13:12} Jo 19:17 ^{l13:13} 1 Pi 4:1-4

^{m13:14} Hi 11:16 ^{n13:15} Sng 50:14,23 ^{o13:16} Fl 4:18

^{p13:17} 1 Te 5:12 ^{q13:19} Ro 15:30 ^{r13:20-21} Jo 10:11,18; 1 Te 5:23

^{s13:20-21} Fl 2:13; 1 Pi 5:10

koropeanánko te, yino énékér koropea yumwan nke nenempon.

²⁴Yino ‘Gude’rá sénámp má yumwan taokeyakáp konap arop ponankor séria maok, Kwaromp arop fákáre ponankoran kor sér kip. Tá apár Itali mekamp

Kristen fákáreao kor yumwan ‘Gude’rá sénapon.

²⁵Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan ponankor ninikia yaewouranoria nampon.

Jems Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jems te Jisasomp nánae. Mao te Jerusalem mekamp sios mek yakápnap koumteouráp arop taokeyakámp.

Jemso má pas Kristen koumteouráp arop pirikimpea ankwap fi mek paokop napampor kumwimpon. Mao má pas kumwimp te Jisas sumpwia pok tenánko, 20 a, 30 yopwar niamp arake feki námpon.

Jems te Kwaromp koumteouráp aropan kwapwe kare ninikaok paokop mwanap yénk naenámpria máma kar kumwi námpon. Tá Jems ankwap kar sénámp te, ‘Arop Jisasén mér námp mwar kwaporok yak naeane. Ankár kwapwe kare ninik méntér yak kun’rá sénámpon.

1 Ono Jems ono Kwar ntia Jisas Krai Tokwae Karamp tére konamp aropono. Ono éntér-sámpramp Israel fi yumo yumokuráp némp pwatea tukupea ankwapamp apárok yakáp napantá, yiráp por má pas má kumwiaka ‘Gude’rá séer rae.

Nkwakwe make kar kwatae korop námp te nomwan kárakáre sápnám kar

² Ononamp arop fákáre, yumo te nkwakwe make touwe kwatae korop námpan kor, Am te fwap warákár mwanámp ankankrá ninik kipo. ³ Yumo te wae mérono: Nkwakwe make touwe yiráp méran mokop nap nke naeria korop námp te, am támao kárakáre sánk naerámpara, inkirman námpritea kárakáre fek fokopeyakáp kipo. ¹⁴ Aeria maok, nkwakwe make touwe korop námpan kor, kárakáre fek yakáp napo

maok, am taknap ninik kwapwe tokwae kari yak nánko, yumo te yae-párák yakápria, Kwaromp ninikan kor épérép mono, ponankor fwap pwi mwanapon. ^u

Arop ninik kour sámp naenámp kar

⁵ Yumo ou mekamp arop ankwap yonkwae kour mo námp kwamp te, mao ankár Kwarén sénánko, Kwaro man fwap sánk naenámpon. Kwar te ponankor aropan kápae kare ankank nénk konámpara, aropao man ‘Ankank sápaé’ ria kar toropwap napo te, mao yopor mo i konámpon. ^{v6} Aeno am arop te Kwarén mér kareria kar toropwap naenámpon. Mao fwapia mér moriaka arakrá ninik naeane: ‘Kwar te onan fwap sáp kun ni, mokop kun?’rá ninik naeane. Tak niniknám arop te, solwara ouwirao nánko, náre mwaek akwapránknám niampon. ^{w7} Am taknám arop te Kwar Tokwaerao námwan ankank sánk naenámpan mpwe ninik naeane, mono. ⁸ Am aropamp ninik te ankárank ninikaok saráp mono, kápae kare ninikria, mao apae naenámp tére te fwapia yonkwae kour fek tére mo i konámpon. ^x

Ankankráp arop ntiaka ankank monámp aropamp kar

⁹ Táte Kristen ankwap ankank mo námp kwamp te, fwap warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro nke námp fek te ankankráp aropria e tokwaeráp arop yak námpon. ^{y10-11} Aeno Kwaro ankank kápaenámp Kristen aropamp ankankan kánanke kwataenorá ninik nánko te, warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, kápae kare maniráp ankank koupoukour mwar kar nap te am fárakap te apwar fuao yámar tákap nánko, yonkwae

^t1:3 Ro 5:3-5; 1 Pi 4:13-14

^u1:4 Mt 5:48

^v1:5 1 Kin 3:7,9-12; Mt 7:7

^w1:6 Ais 57:20

^x1:8 Lu 16:13; Je 4:8

^y1:9 Jer 9:23-24; 2 Ko 6:10; Je 2:5

konámpnám araknám am tére nap meknám sumpwi mwarea napon. ^z

Kwaro arop kwatae ninik fek warámpá akwap mo i konámp kar

¹² Arop nkwakwe make touwe korop nánko, inkirman nám ritea fokopeyak konámp te warákár kuno. Táte mao am kar ponankor wampwe kwaeria pwaránko te, Kwaro man yiki yak konap nopok am tak nám fek sánk naenámpo. Kwar te arop ponankor man warákár tokwae napan ‘Nopok sánk nanamp’rá sérimpaok man kor takrá sánk naenámpo. ^{a13} Táte arop ankwap man mokopon nkenenámp kwatae ninik korop nánko te, ‘Kwaro onan māmá ninik sáp námpono’rá ninik naeane. Am kwataenámp ninik te Kwarén níkir-sankorop mo, tá Kwar te aropan ‘Kwatae ninikae’rá sér mo i konámpo. ^{b14} Aeno nomoku nomp ninik ankákárankao maok, fárámprá érékép akwap konámpo. Nomokuráp am ninik kwatae támao nomwan kákámánkariaka kwekárianánko, nomo am ninikaok tukup konámpo. ¹⁵ Am ninik támao takrá akwapea, táráp yak nám niamp tokwaeaka, yupuaó táráp tank konámpnám taknám, kwatae ninikao kor akwapea tokwaeria sumpwi sámp-pap konámpo. ^c

¹⁶ Ononamp fákáre kare, yumo takria am kwatae ninik taki yakanoria pwate napo, yumwan poupwékápantáno. ¹⁷ Ankank kwaporok sánk konap ninik kwapwe kare, tá Kwaro sánk konámp kwapwe kare ankank ponankor yámar meknám ék konámpo. Am te yámar mekamp ponankor wae yoroinám Naropwar Kwaro nompör sámp-kérép

konámpo. Am Naropwar te náráp ninik pwarará, warko ankwap ninik sámp mo i konámpo. Mao te aropamp wunériao kounounek yámar fek wunéri éritea, yámar kuk nánko wunéri fae konámp niamp taknám mono. ^{d18} Mao te námokuráp ninik fek nomp Naropwar yak námpon. Nomo maomp kar kare fek forokari námpon. Aenámp te nomwan ponankor arop fi ntia nape firamp nae fi yakáp mwanapria yoroí námpon. ^e

Kwaromp kar wawiaka mántwaok tukup mwanám kar

¹⁹ Ononamp fákáre kare, yumo te ankár māmá ankankan fwapia mérenke: Yumo ponankor ankár kar wa mwaria koupour nánapria maok, yumo nopok koupour kar yopori kwaponó. ²⁰ Am te apae riteanápe aropamp yopor yonkwae pwarámp te arop ninik mek yae-párák kare ninik sámp-pap mo i konámpo. ^{f21} Ae konámpara, yiráp ninik mek oumnám ninik, tá nkwakwe make kwatae ninik te ankár ponankor nkwampok tirá épér kipo. Aeria maok, sánánkar porokwe fek yakápria, Kwaro yiráp ninik mek sánknám karwaok paokop napo maok, am kar támao yiráp waemp warko warámp naenámpo. ^g

²² Aeno yumo sámpnap kar máte kwaporok wawi pwar kwaponó. Ankár ampaok paokop kipo. Aeno yumo kwaporok wawi pwar nap te, yumoku támao kwekár napon. ^{h23-24} Táte arop ankwap Kwaromp kar wa námpao, ampaok akwap mo nám te, wunéri kour meknám námokuráp yimetáp wunéri nkeanám-pao, paprá youmpria, yimetáp nke námnik mo, pwar konap niamp taknám

^z1:10-11 Lu 12:16-21; 1 Ti 6:17; 1 Pi 5:5

^a1:12 Dan 6:1-28; Lu 6:22-23; Je 5:11 ^b1:13 1 Ko 10:13; 1 Pi 2:11

^c1:15 Ro 6:23 ^d1:17 1 Jo 1:5 ^e1:18 Jo 1:12-13; 1 Pi 1:23

^f1:20 Snd 10:19; Sav 7:9; Mt 5:22 ^g1:21 Kl 3:8 ^h1:22 Ro 2:13

napono. ²⁵Aenapan maok, Kwaromp lo kwapwe kare te nomwan kwatae ninikao sámp-fákeyak námp mekamp éréképeanánko, amwar yakáp i konámp te, yae-párák kareno. Tá arop ankwap am lo fwapi nkea pwar mono, ampaokrá yáarak nánko te, Kwaro maomp tére kwapwe kare pap naenámpon.

²⁶Táte arop ankwapao arakrá ninik: “Ono te kwapwe kare Kristenara, Kwarén kare kar lotu i konampono.” Makrá sénámpao maok, námokuráp kar te fwapia poukwap mono, námokuráp ninik mek kwekár námpon. Aenámpara, maomp mér ntia maomp lotu námp te kwaporok párák táman námpon. ⁱ²⁷Kristenamp ninik ankár kwapwe kareria, nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakáp i konap te ará: Kweri tárápu, kae koumteouran warámpea yakápria maok, yaewour i konapon. Tá ankwap te, nomo ankár nomoku nomp paokop fwapi taokeyakáp nánko maok, mámá apár mekamp nkwakwe make ninik nomp ninik mek koroepa Kwaro nke námp fek oumi pap mo naenámpon. ^j

Ponankor aropan ankárankamp puri fek aropomp mwanámp kar

2 Ononamp fákáre, yumo nomp Jisas Kraís Tokwae Karan mér nap te, mao te wae kwapweráp Tokwae Karono. Aenámpara, yumo e tokwaeráp aropan saráp yae-párákria, e moráp aropan younkwe sánk mwanape. ^{k2}Aeno arop ankárankao, ankank kwapwe kare yiriria pwarará, gol meráp yae topwe fek yirimpea yiráp lotu nap mek yoump nánko, tá ankank monámp aropao kor siot ankank kwatae yirimpria, mao kor lotu nap mek yoump nánko maok, ³yumo arop

siot ankank kwapwe kare moporinámp aropan yae-párákria sérrá, ‘Amo te sia fek mapek tankae’ ria pwarará maok, tá ankank monámp aropan sérrá, ‘Amo te tapek fokokeyakae’rá sérrá, tá ‘Ono fokokeyak namp fek apárok mapek tankae’rá sér mwanape. ⁴Am yumo taknap ninik te yiráp ankwapyaenámpen yiráp ninik fek yurukupia kwatae ninik napono. Yumo am tak nap te, arop kotnámp aropao kotrá kwatae ninik fek yurukup i konámp niamp napon. ¹

⁵Onomp kémpiyae fárákap, yumo fwapia wawenke! Arop arop ponankor nke nap fek ankank monámp arop te, Kwaro man naráponorianánko, mao Kwarén mér námp mér tokwaerao maniráp arop niampi yak námpon. Arop man warákár napan, éréképeaka námokuráp arop firént pwar nanampri námpon. Aenámpara maok, am ankank monámp aropao kor, am mek mént yakáp mwanapri námpon. ^{m6}Aenámpan maok, yumo am ankank monap arop lotu nap mek korop napan pwarápaie sánk konapon. Yumo te waeman mér napon, ankankráp arop te yumwan nkwakwe make sokororá paokopria, yumwan éréképá tukupea kot i konap te mér mo napon? ⁿ⁷Kwaro yumwan Kraísomp e kwapwe kare ták-pap námpan maok, am ankankráp arop fákáreráo am eran wouroump konapon.

⁸Nomp King Kwaro lo ankárank maomp Buk fek arakrá sérimpon, “Amo amokuráp pourouan warákár konap-námp taknámp arop ankwapan kor warákárampo.” Aeria maok, yumo am lo karwaok tukupria te, yae-párák kare ninik fek paokop mwanapon. ⁹Aeno yumo arop ankwapan saráp kwapwe kare námprá ninikria, ankwapan te

^{i1:26} Sng 141:3 ^{j1:27} Ais 58:6-7 ^{k2:1} Ap 10:34; 1 Ti 5:21; Je 2:9

^{l2:4} Jo 7:24 ^{m2:5} Mt 5:3 ^{n2:6} Ap 16:19

kwatae námprá ninik mwanape. Yumo am takria te, kwatae ninik napon. Yumo am tak nap te, am loaok yumwan lo táksinaprá yéńkép námpon. ¹⁰ Aeno arop ankárankao lo ponankor mántwaokria maok, ankárankamp lo ták-pwar námp te, mao lo ponankor ták-pwar námpon. ¹¹ Nomo te wae mér námpon, Kwar te arakrá sénámpon: “Yumo yupuráp arop, tá poumaropráp kounteou, yumo te kokopori kwapono.” Tá ankwap sénámp te: “Arop sámp-wouroump kwapon.” Aeno táte kokopor mo napao maok, arop ankárank sámp-wouroump nap te, am te amo wae lo kar kwe-pwar napon. ¹² Kwar te yumwan fwapia papnámp loran yurukupia yiráp ninik yurukup naenámp. Aenámpara, yiráp ninik, yiráp kar ankár am loaok tukup kip. ¹³ Aeno arop ankwapao ankwapan yonkwae touwe moianámp te, man te Kwaro yurukuprá kot námp fek te man yonkwae touwe mo karenono. Aeno arop ankwapan aropomp i konámp te, fwap kot kwe-pwar naenámp. ^p

Kwarén mérnámp ntiaka tére kwapwenámp kar

¹⁴ Ononamp fákáre, arop ankwapao sérrá, ‘Ono Kraisén te waeman mér kare namp’rá sénámpao maok, mao kwapwe kare niniként tére mo námp te, maomp mér te kánanke kwataeno. Am take pourouráp mér te mokopia man warko warámp naenámpánáp, mo karonó. ¹⁵ Aeno yumonap mekamp arop ankárank, yupu ankárankao fir mo, waempyamao kor mo náńko, námpare náńko, ¹⁶ yumo ankwapao man sérrá, “Amo yae-párák yakria maok, akwapea amokuráp waempyam sámpea waráp pourouk woukwapria maok, fir amokurápan sámpea fárae.” Ae te yumo

man fir ntia waempyam sánk moria, kar mwar sénapo te, yiráp kar mwar am te mokopia man yaewour naenámp? ¹⁷ Am Kwarén mérnáp ninikao kor tak námpi yak námpon. Kwapwe kare ninik mént yak mo námp te maomp mér te kwaporok yak námpon. ^q

¹⁸ Aeno táte arop ankwapao sérrá, “Arop ankwap fárákap te mérrá yakáp napon. Tá ankwap fárákap te kwapwe kare ninik fek saráp tére napon.” Aerá sénapan maok, ono yumwan sérrá, ‘Yumo mér nap yéńkép napao maok, kwapwe kare ninik mént yéńkép mo nap te, nopok ono kuri yae-párák kare ninik fek tére konamp yumwan ono mér namp yéńkép naenámp.’ ¹⁹ Yumo Kwar te ankárankamp támaonorá mér nap te, am támao saráp kwapwe kare nie? Am te kwatae yao-pwaerápao kor takrá mér napao maok, am fárákapao kor apáp tirínkrá kour me woukoura wae napon. ²⁰ Yumo te épérép kare napon! Yumo kwapwe kare ninik fek tére moitea, Kwarén mér nap mwarriaka, yumo kwapwe kare ninik mént sámp moia te, yiráp mér nap te kánanke kwatae yak námpon. Ae te yumo te am kar fi mér mwaria nape?

²¹ Tak nap kwamp te, yumo wawenk. Wokwaek kar Kwaro nomp ounáp Abrahamo námokuráp táráp Aisakén Kwarén ofanámp sánk naeriaka alta mek pap naerianámp ninik táman nkea maok, man sérrá, ‘Amo te yae-párák kare aropono’ rimpon. ^{r22} Yumo te fwapia ninikenke: Maomp mér te yae-párák kare ninik fek térerá yarak námpara, am takámp ninik ntia mér támao pwi yakámpon. ²³ Kwaromp Buk fekamp karao érik arakrá sénámpon, “Abrahamo Kwarén mér náńko maok, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” (Am

^{o2:11} Kis 20:13-14 ^{p2:13} Mt 5:7; 6:14-15 ^{q2:17} Mt 25:41-45; 1 Jo 3:17

^{r2:21} Stt 22:9-12; Hi 11:17

kar fi wae kare kar korop námpon.) Aeria maok, Abrahamén ‘Amo te onomp nouroupono’rá sérimpon. ²⁴ Aeno yumo oukoumwan te wae mér napon: Arop Kwarén mér námp mwar yak námp te, Kwar te am aropan te ‘Yae-párák kare aropono’rá sér mo i konámpono. Aeno mao Kwarén mériaka, kwapwe kare niniként tére nánko te, Kwaro man ‘Yae-párák kare aropono’rá sénaenampon.

²⁵ Ae konámpara, kokopor yupu Rahapo kor Josua tirá kérépeakámp aropan yae-párák éréképá yakea ankwap mwae-párák tirá kérépámpantá maok, Kwaro man sérrá, ‘Amo te yae-párák kare yupuno’ rimpon. ^{s26} Nomo te wae méron: Waemp pourouk woukoupeyak mo námp te am te wae sumpwi yak námpon. Ae konámpnám taknám arop Kwarén mwar mériaka yae-párák kare ninik fek tére mo námp te, maomp mérao kor arop sumpwi nám niamp takeno.

Nomo ankár fwapia ninikrá sér mwanám kar

3 Ononamp fákáre, Yumo ou mekamp kápae kare arop ‘Tisa tére mwar’ ria kikiank mwanape. Nánkár wakmwaek Kwaro koumteouráp aropan yurukup námp fek te, porokwe fek yurukup naenampon. Aeno tisa nomwan yurukupria te, kar tokwae sénaenampon. ^{t2} Nomo ponankor kápae kare por kwapwe kare ninik mwarianámpao, ankwap ke fek tak mo i konámpon. Aeno arop ankárankao sénám kar kwatae mo, yae-párák kare námp te, kwapwe kare aropara, námokuráp pourou ntia ninikan kor ponankor fwap poukeyak naenampon. ³ Arop fárákap te hosamp táp mek ain tákáre papea, paok tokorop tea, am fek samp-tankrá, mao ak-

wap naerianámpaok akwapanoria te, paok fek níkir nánko, am mwae me kor sirarrá akwap konámpono. ^{u4} Yumo sipan kor ninikenke. Sip pourou te tokwaenono. Maomp stia te kánanke kwarokao maok, am sip ankwapmwae akwapanoria te, kepteno am stia kánanke fek sámprá arákár nánko, am mwae akwap konámpon. ⁵ Ae konámpnám taknám, top kor te pourouk yak námp kánanke kwarokao maok, kar tokwae sérar i konámpono.

Nomo wae mér námpon: Yaomwi énti kánanke santukupea yopwar poukouroupano, yaomwi yurunka waeria yopwar wouroukoupa waeriaka, yaopwe fépérrá féké i konámpono. ^{v6} Top kor te yaomwi niamp takeno. Am te ankárank mwae kirikiri pourouk yak námpao maok, mao te kápae kare nkwakwe make ninik tirá kák nánko, pourou mekmwaek ponankor oupouroupano konámpon. Me tokwae mekamp yaomwi touwe támao arop táp mek poukouroupano tenánko, am yaomwi támao aropamp paokor ponankor wouroukoumpia kwatae pap námpon. ^{w7} Aropao wokwaek yao pwa mekamp fir wunria, kou, ant, tákam, tá nkwakwe make éntékam koukoumpia wunia taokeyakáp napo, am fárákapamp yae ankore mek yakáp i konap te, oukoumwan kor tak napon. ⁸ Ae konapan maok, arop ankwap ankárankamp te námokuráp top kor poukwap naenam pourou mono. Nkwakwe make kar kwatae sérar námp te, am te fouao arop surumpwirá kák konámp niamp námpon. ^{x9} Nomo te ankárankamp top kor fek táman anánkaopwe kar sér i konámpon. Ankwap ke fek Kwaromp e sakaprá, ‘Kwar te nomp Naropwar, nomp

^{s2:25} Je 1:21; Hi 11:31 ^{t3:1} Ap 20:28 ^{u3:3} Sng 32:9

^{v3:5} Snd 16:27; 26:20-21; Sng 73:8-9 ^{w3:6} Mt 15:18-19 ^{x3:8} Ro 3:13

Tokwae Kar'rá sér. Tá ankwap ke fek Kwaro nomwan yoroiaaka námoku niampi papnám aropan nomo kar kwatae sérar i konámpon. ¹⁰Kwaromp e sakapnap kar ntiaka toropok kar kwatae, anánkaopwe ankárankamp táp meknám korop konámpon. Ononamp fi, am ninik te kwataeno. ¹¹Ént me meknám oukurnám ént te, kwapwe kare ént, tá oukwe topnám ént méntér oukur mo i konámpon. ¹²Ononamp fi, ae te kwantae te fwap ouwip tank naenám nie? Ae te souwe te fwap kwantae ki tank naenám nie? Ankár taknám kwapwe kare ént te oukwe topnám ént mek méntér korop mo i konámpon.

**Kwapwe kare mér te
Kwarompao ék námpon**

¹³Aeno yumonap mekamp arop ankárank ninik kouria mér kwapwe nám kwamp te, am arop te námokuráp ninik wampwe pwarará, yonkwae kour sámpea maok, yae-párak kare ninikaok yáakria, arop yaewour i konám ninik fek tére nánko, arop fárakap nke mwanapon. ¹⁴Aeno yumo arop ankwapan kokwarok tokwaeria, yumoku mwanapan saráp ninik i konap kwamp te, warákár-séri kwapon. Takria te, yumonap ninik támao kar kare apárok sámpanám mwanape. ¹⁵Am take pourouráp mér te am te yámar meknám ék mono. Am te apárokamp ninikono. Am ninik te wokwaekamp kwatae ninikan Satano naropwar nánkárápá yak námpono. ¹⁶Am taknap arop ankwap fárakap te arop ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapan pwarará, námoku mwanapan saráp ninikrá paokopnap arop te fwapia tank mono, nkwakwe

make kwatae ninik i konapon. ¹⁷Aeno arop Kwaromp ninik kour kwapwe sám nap am te arak i konapon: Manénkir te, yiki kor ninikaok paokop i konapon. Tá wakmwaek, arop ankwap fárakapént ankárankamp ninik fek paokopria, yonkwae porokwe fek yakápria, arop ankwapao sénap kar wawi konapon. Tá arop ankwapan aropompria yaewour. Aeria maok, ankárankamp puri fek arop ponankoran ninik i konapon. Am kwapwe kare ninikaok nap te, kwékár mono, ankár kare kar ampaok i konapon. ¹⁸Arop fárakap aropao yoporrá yorowar napo, taki kwaponorá yonkwae porokwe pap nap te, am yonkwae porokwe ninik támao yopwar mek ankankou yoronám niamp nánko, firao karenám niamp, aropamp paokop mek korop naenámpon. ^b

**'Apárokamp ankankan warákár
nap te Kwarén yopor
napono'rá sénám kar**

4 Yumo ou mek yoporrá kar yorowar nap te, apae fi kor fek i konapon? Yumokuráp kikiank ninikao yakria maok, am támao nkwakwe make ankankantá kikiankrá, kar séraria maok, am fek táman youpoukwaprá yorowar i konapon. Am te kare nie? ^{c2}Yumo te ankank kikiank napao maok, sám moria, am fek arop tirá wour i konapon. Yumo te ankank kikiank nap támao, yumo sám moria yopor yonkwae pwarámprá yorowar i konapon. Yumo ankank sám mwaria te, Kwarén sér mo i konapara, am fi kor fek táman yumo am ankank sám mo i konapon. ³Yumo am ankank sám mwaria Kwarén kar toropwap napao, am ankank sám mo nap fi kor te, yumo Kwarén kar torop-

^v3:10 Ef 4:29

^z3:13 Ef 4:1-2

^a3:17 Jop 28:28

^b3:18 Mt 5:9

^c4:1 Ga 5:17

wapnap ninik te kwapwe kare mo napa napon. Am te yumoku mwana-pan saráp sámp mwaria kikiankria napa, am fi fek táman sámp mo napon. ^{d4}Yumo Kwarén pwar nap te, yupuao náráp poumarop pwar akwapea, kokoporrá yáarak námp niampon. Ae te yumo aráte mér mori kwapon? Apárokamp ankankan kikiank nap te, yumo Kwarén yopornap arop fákáreno. ^{e5}Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Kwaro wokwaeek nomp ninik mek Spirit papámpan, nomwan yonkwae touwe-riaka, námoku náráponoriaka kárakáre námpon.” Yumo má kar te kar mwar ritea nape? ^f

⁶Aeno Kwar te nomwan aropomp tokwae konámpara, Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpon, “Arop námoku tokwae kar nampria waenámp arop te Kwaro man far-pwar konámpon. Aeno arop námokuráp e apárok anámpea porokwe feknámp aropan maok, aropomp i konámpon.” ^{g7}Yumo te sánánkar porokwe fek yakápria, ankár Kwaro sénámpeaok tukupria maok, yumo Satanén far-pwar napo, yumwan pwarará farákapa akwap naenámp. ^{h8}Yumo ankár Kwaromp wonae fik kar tukup napo maok, nopok Kwaro kor yiráp wonae fik korop naenámp. Kwatae ninikráp arop yumo te yiráp kwatae ninik pwar napo, yiráp ninik te yae ént mek yárar napo, yiki kwapwe konámp niamp araknámp nae-námpon. Yumo anánkaopwe ninikráp arop, yumo te am yiráp ninik mek yaknámp kwatae ninik am te nkwapok tirá épéri pwar kipo. ⁹Yumo te kwatae ninik fek paokop nap kwamp te am fek ninikriaka yonkwae touwea waeriaka ém tárae kip. Yumo oukoumwan amomoránk nap kwamp te, yumo te am

amomoránk pwararea, yumo éménk kip. Yumo oukoumwan warákár nap kwamp te, am warákárap ninik te pwarará yonkwae touwea wae kipo. ¹⁰Kwar Tokwaerao nke námp fek yumo te sánánkar porokwe fek yakáp napo, Kwar Tokwaerao yumwan e tokwae nénk naenámp.

Kwaro saráp arop yurukup naenámp kar

¹¹Ononamp fákáre, yiráp ankwapyenápén kwatae napria wouroump-séri kwapon. Arop ankwapnápén wouroumpria, ‘Amo te kwatae napon’rá sénámp te, mao te loan kor kwatae kar séria wouroumprá sénámpon. Táte amo am loan wouroumprá sénap te, amo te lo ankore mek yak monap arop niampono. Amo te arop yurukup i konap arop niamp napon. ¹²Kwar ankáránk námoku am lo pap námpara, námoku maok arop ponankor kotriaka yurukupia fákeyakrá, arop ankwap fárákapan warko éréképria maok, arop ankwap fákáreran kwatae pap naenámp. Ae naenámpara, amo te wa nap kwamp, arop ankwap fárákapan wouroumprá sénanapon? ⁱ

‘Nomokunámpeaok paokopi kwapon’rá sénámp kar

¹³Yumo arop ankwap fárákapa arakrá sér i konapono: ‘Oukoumwan, tá oumpouran arake fek, nomo ankwap taun mek tukupea ankáránk yopwar fek bisnis téreaka mani kápae kare sámp mwar’ ri konapon. Ono yumwan sér rae, ¹⁴“Yumo te mér mo napon, oumpouran te apae ankank korop kun. Yumo te yiki yakáp mwanap te mokop námpon? Yumo te yaomwi

^{d4:3} Mt 6:9-13 ^{e4:4} 1 Jo 2:15 ^{f4:5} Mt 6:24 ^{g4:6} Jop 22:29; 1 Pi 5:5

^{h4:7} Ef 6:11-12; 1 Pi 5:8 ^{i4:12} Ro 2:1; 14:4

sourirao pokeaka fae tákáre ke fek yakea moyak konámpnám taknám mwarea napon.”^{j15} Aeno yumo te arakrá sér kipo: “Kwar Tokwaerao onan takaerianánko te, ono fwap yiki yakria am tére naerá niniknamp ankank takrá tére nanampon.”^{k16} Aeno yumo te yumokuráp ninik fek ‘Námo tére tokwae namp’rá warákár-sérar i konapono. Am take pourouráp kwekáp ninik te kwatae kareno.¹⁷ Yumo fwapia ninik kip: Arop kwapwe kare ninik wae mér nám-pao, am ninikaok tére mo nám-p te, am arop Kwaro nke nám-p fek kwatae ninik nám-pon.

Ankank kápaeráp arop fákáreramp kar

5 Oukoumwan ono ankank kápaeráp arop yumwan sér rae: Yumo te nkwakwe make ankank kwatae korop naerianám aran ninikria éménkria fépénénka wae kipo.² Yiráp ankank ká-pae kare te turupwiria, yiráp mopor i konap ankank te ponankor sárá-rao wae fépéri pwar nám-pono.³ Yiráp mani gol ntiaka silva te sorok nánko, am mani támao yiráp kwatae ninik érik farákár nánko, mao yiráp pourou ponankor yaomwinám wouroukoump naenám-pon. Oukoumwan wae pwarnám-p yae wonae fik nám-para, yumo maniráp ankank koupoukour nap te, kwaporok táman napon.⁴ Yumo fwapia wawenke! Yiráp tére konap aropao yiráp yopwar mekamp fir tia koropea napo, yumo kwekáriaaka, mani ponankor nénk moia, ankwapmwaek yumokuráp por pap konapono. Tá am ankwapmwaek pátenap mani támao yoporrá wumwi nánko, am tére arop fárákapamp wumwi karao kor Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tok-

wae Karamp woupwi mek akwap nám-pon.⁵ Yumo mamá apárok yakáp nap fek warákáránk mwanap kokwapwe ankankan ti napon. Yumo fir tokwae fépérrá nununkwi nap te, bulmakauran tokwae kari yak nánko, yankop mwaria nánap nap niamp napon.⁶ Yumo kwapwe kare aropan kotiaaka ankank moráp arop arákarea pap napo, yumwan nopok am fek kar sér mo, wampwe kwaeria pwarará am fek sumpwi nám-pon.¹

Kárákáre fek foko-peyákrá Jisasén yépék mwanám-p kar

⁷ Aenám-para, kém-piyae tárápu, yumo te ankár Kwar Tokwae Kar warko ék naenám-para, yépékria kárákáre fek yakáp kipo. Yumo te wae méron: Aropao noump nánko yopwar yoroia pwatea taokeyakáprá yépékrá tukupea, am fir kare nánko fári konapnám taknám mwanapon.^{m8} Kwar Tokwae warko ék naenám-p yae te wae fá-pae nám-para, yumo kor ankár ninik kárákáre sám-pea, sánánkar yakápria yépék kipo.ⁿ

⁹ Ononamp fákáre, yumo te yiráp ankwapyaenápén nonopok yoporrá e-poup sérari kwapon. Am tak nap fek te Jaso yumwan nopok touwe kwatae sánk naerám-pon. Yumo fwapia wa kip: Jas ék naeria nánap nám-p te wae fae nám-pon.^{o10} Ononamp fákáre, yumo te fwapia nik kipo: Profet fákáreráo wokwaek kar Kwar Tokwaeramp e fek kar farákápapo, épérépnap aropao man nkwakwe make napo kuri, mao te kárákáre fek yae-párak kare yakápapon. Yumo kor am fárákapao takiap ninik táman sám-pea mántwaok kipo.^{p11} Nomo má kar te wae mér nám-pon: Manénkir farákápap arop te, nkwakwe make kar koropriaka touwe

j4:14 Lu 12:18-21 k4:15 Ap 18:21

l5:6 Wkp 24:15; Mt 6:19-21; Mk 4:19; 1 Ti 6:9-10 m5:7 Ga 6:9; Hi 10:36-37

n5:8 Fl 4:5; 1 Te 3:12-13 o5:9 1 Ko 4:5 p5:10 Mt 5:11-12

tokwae sámpría kor, kárákáre yakápi-akapan, wakmwaek warákárapon. Yumo te Jopomp kar te wae wawiapon. Mao nkwakwe make ankank náráp pourouk koropámpan kor ninik kárákáre sámpea fokopeyakeanáno maok, nánkár wakwmwaek Kwar Tokwaerao man yae-wouriaka yae-páráki papámpon. Am takimp te, yumo kor wae mér napon. Kwar Tokwae nomwan kor yonkwae touwería aropomp saráp yak konámpon.

q

Fou e sér i konámþ kar

¹²Aeno ononamp fákáre, yumo fou e sér mwaria te, yámar mekamp ankankamp e, tá apárok mapekamp ankankamp e, tá ankwap ankankamp e fek kor fou e séri kwapon. Taki nap fek Kwaro yumwan nopok kot naeane. Moan nap kwamp, párák ‘Mono’rá sér, tá karenoria nap kwamp, ‘Yeno’rá sér kip. ^r

Kwapwe kare aropao Kwarén sénámp kar

¹³Aeno yumo ankwapao nkwakwe make kar korop nánko te, mao te Kwarén kar toropwap kun. Tá ankwapao warákárámp kwamp te, tár kar sámpeaka, Kwaromp e sakap kun. ^{s14}Tá yumo ankwap ankárank touwe sámpría te, siosén taokeyakáp konap aropan wumwi nánko maok, koropea Kwar Tokwaeramp e fek maomp pourouk wel papria maok, Kwarén ‘Man yaewourae’rá sér mwanapon. ¹⁵Táte am fárákapao Kwarén mér nap

fek kar toropwap napo te, Tokwae Karao am aropamp touwe fwapi pap naenámpono. Aeria mao kwatae ninik sám pá yak nánko te, Kwar Tokwaerao am kwatae ninik ponankor tirá épér naenámpon. ^{t16}Ae naenámpara, yiráp kwatae ninik ankwapyaenápen nonopok érik farákápria maok, yumo Kwaro am fárákapan yaewouranoria kar toropwap napo, Kwaro yumwan yaewouriaka yiráp touwe fwapi pap naenámpon. Yae-párák kare aropao Kwarén sénámp kar te kárákáre korara, arop ankwap fárákapan fwap yaewour naenámpon. ¹⁷Elaija te arop námoniamþ makerao maok, Kwarén ‘Warákam sám-kérép kwapon’ ria kárákáre fek sérimpon. Aenko, yinink yopwariaka tokwampok yunk máte warákam ék moi yakánko maok, ¹⁸warko Kwarén kar toropwapánko, warákam ékria maok, yopwar mekamp fir yae-párák forokorimpon. ^u

Arop mwae pwar nánko, warámp mwanap kar

¹⁹Ononamp fákáre, yumonap mekamp arop ankárankao Kwaromp kar kare pwararea, mwar mwaek yárak nánko, arop ankwapao man warko warámpea korop námp te, mao waeman kwapwe kare ninik námpon. ^{v20}Yumo te arakrá ninik kip: Arop kwatae mwae-párák akwapnámp aropan warko Kwaronámpok warámp-sankorop námp te, maomp waemp te yaomwi mek akwap mono, Kwaro maomp kápae kare kwatae ninik tirá épéri námpon. ^w

^q5:11 Jop 42:10-13; 1 Pi 2:19 ^r5:12 Mt 12:36 ^s5:13 Sng 50:15; Kl 3:16

^t5:15 Snd 28:13; 1 Jo 1:9 ^u5:18 1 Kin 17:1; 18:1,42,45

^v5:19 Mt 18:15; Ga 6:1 ^w5:20 1 Pi 4:8

Pita Manénkir Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Pita te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankwapono. Jisas pok tenánko, 34 yopwar niamp arake fek Pita mámá pas má kumwi nám p te, pirikimpea tukupnap Kristen fárákapamp ninik mek kárákáre sánkria kumwimpon.

Mao Rom mek yakria, Rom taun tokwae táman wokwae am mek kwatae ninik yakámp Babilon taun tokwaeran wounáp námpon. Am ke fek te arop fárákapao sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou napo, Pita arakrá sér, ‘Yiráp mér nap pwar kwapono. Kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Aeria maok, Jisas “Ék nanamp”rá séri námpan ninikria, táman yépékrá yakáp kip’rá sénámpon.

1 Ono Pita Jisas Kraisomp aposelono. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp firáp arop fárákap, yiráp némp kare mek yakáp mono, ankwap apár Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, ará mek yakápnap arop, yumonapok sámp-kérép rae. ²Wokwae kar Naropwar Kwar yumwan maonámpok korop mwanap wae méria náráponorá nánkárápámpon. Mao takinámp ninik te, maomp Yiki Kor Spiritao yumwan fwapokwapia amwar pwate nánko, yumo fwap Jisas Kraisomp karwaok napo, maomp yirirao yumwan yárárianánko, yumo yiki kukur naponono. Onomp ninik te Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewouria, yonkwae porokwe sánk nánko, yiráp ninik mek tokwae kari yakanoria nampon. ^x

Yiki yak kwapwe sámp mwanám yámar mek yaknám kar

³Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Mao te nomp Jisas Krais Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwarono. Mao te nomwan aropomp tokwae nám p te, mao Jisas Kraisén apár me mekamp fárámpea papria, am fek Kwaro nomwan wourékam yiki yak sámp námpon. Am wourékam yiki yak támao nomwan kárákáre sámp nánko, Kwaro nomwan warko érékép naenámp yépék námponono. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá sénámpon. ⁴Tá nomo yámar mekamp yiki yak sámp mwanámpria kor yépék námponono. Am yiki yak te turupwi naenámp pourou mono, ankár kwapwe kare ara, akwapea pwar mono. Am te Kwaro yumo sámp mwanámpria yámar mek taokeyak námponono. ⁵Yumo Kwarén mér napara, mao náráp kárákáre fek yumwan taokeyak nánko, yumo fwap yakáp mwanapon. Mao yumwan warko érékép nanámria ninik nám p te, nánkár yae pwarnám p ke fek érik yak naenámp. ^z

⁶Yumo am sámp mwanámpria warákár napan maok, oukoumwan fae tákáre ke fek Kwaro takanorianánko te, fwap yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop naenámp. ⁷Am taknám ninik te Kwaro yiráp mér napan nke nae ritea námpon. Nomo wae mérámpon: Nánkár moyak naenámp gol wuri man yiki kukuranoria yankapá nki konaponono. Yiráp Kwarén mérnámp te golan kámákarea kwapwe kare kare námpara, Kwaro am mér te kárákáre kwapweanorianánko, yumwan touwe kwatae korop námpon. Nánkár wakmwae Jisas Krais érik

^x1:2 Ef 1:4; 2 Te 2:13; Hi 12:24 ^y1:4 Kl 1:12; 1 Pi 1:23

^z1:5 Jo 6:28; Ap 20:32; Kl 2:3-4

korop nâmp fek Kwaro yirâp am méri yakâp nap nkea warákárria érik farákâp naenámp. ^{a8}Yumo Jisas Kraisen te nke moi napan maok, yumo man warákár tokwae napon. Oukoumwan kor yumo man te nke mo napao maok, yumo man méria warákára wae napon. Am warákár tokwae te apárokamp kâpae kare warákár konap kámákár akwap námpara, nomo kar fek sér mwanâmp pourou mo karenó. ^{b9}Yumo Kraisen mér nap fek yumwan nopok Kwaro warko érékép námpon.

¹⁰Wokwaek profet ^efákáreráo Kwaro námokurâp ninik fek yumwan warko érékép nanamprianâmp kar farákâpnapao maok, am kar fi mér mwaria ninika waeapon. ^{c11}Kraisomp Spirit am fârákapamp ninik mek yakrá am Kwaro arop érékép naenámp karan ninikia yénképria sérrá, “Kraisó nkwaekwe make touwe tokwae sámpea, wakmwaek yámar mek pokeaka e tokwae sâmp naenámp.” Aerámpnan maok, am fârákapao turunkrá, “Mae ke fek mao korop naenámp? Am ke fek te apae ankank korop naenámp?” ^{d12}Kwaro am profet fákáreran wae yénképrá, am fârákapao tére nap táman man yaewouranoria mono. Yumwan táman yaewour mwanapria ninámpon. Kwaromp kar farákâpnap aropao oukoumwan yumwan am kar táman farákâp napo, yumwan yaewour naenámpria niapon. Kwaro yámar meknâmp Yiki Kor Spirit sâmp-kérépeanángo, maomp kárákáre fek am fârákapao Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákâp napon. Ensel fârákapao kor am kar táman wawia mér mwar kar napon. ^e

Nomp ninik yiki kukur yak naenámp kar

¹³Kwaro yumwan takrá érékép námpara, yumo ankár yirâp ninik fwapokwapia yérék kour kip. Yumo ankár Jisas Kraisen érik korop nâmp fek, Kwaro yumwan ninikria yaewour naenámp kwapwe aran kárákáre fek méria niki-samp yakâp kipo. ^{f14}Yumo te Kwaromp tárâpu ara, yumo wokwaek Kwaromp kar oukoumwan mér moap ke fek te, kikiank ninik kwatae yaknâmp mwaek paokopiapaok paokopi kwapono, ^{g15}mono. Kwaro yumwan koropenkria érékép nâmp te yiki kukurono. Aenámpara, yumo kuri ankár yiki kor kare fek paokop kipo. ^{h16}Kwaro námoku nárâp Buk fek sérrá, “Ono yiki kare yak námpara, yumo kuri ankár yiki kare yakâp kipo.” ⁱ

Kwaro nomwan Kraisomp yiri fek yamokwapnâmp kar

¹⁷Am Kwarén yumo ‘Ayao’rá sér i konap te, mao te aropamp pourou yipi fekampan nkea yurukup mo i konámpon. Mao te nomp ankákárank ninik mek yaknâmp ankankan nkerá yurukup i konámpara, yumo ankár táman ninik tokwaeaka, man apápria máamá apár mek yakâpnap ke fek yae-párâk kare paokop kip. Am te yirâp fi kor némp kare mono. ^{j18}Yumo wokwaek te yirâp appeyaenámpomp kwatae ninik yumwan yaewour mo nâmp yumo táman sámpea ampaok paokopiapon. Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan am mekamp yamokwapea érékép námpan yumo wae mér napon. Mao te apárokamp tomore naenámp ankank, silva ntia gol ni-

^f1:10 Profet: “Juda Tére Konám Ninik” Buk 2 fekamp Kware 44 fek nkeae.

^a1:7 Jop 23:10; Hi 12:11; Je 1:3; 1 Pi 5:10 ^b1:8 Jo 20:29 ^c1:10 Ais 53:1-12

^d1:11 Lu 24:26-27 ^e1:12 Mt 13:16-17; Ef 3:10 ^f1:13 Ro 12:2 ^g1:14 Ro 6:19; Ef 4:17-18 ^h1:15 2 Ko 6:16-18; 7:1 ⁱ1:16 Wkp 19:2 ^j1:17 Lo 10:17

amp arake fek yamokwap mono. ¹⁹ Mao te Kraiso sumpwiaka yiri kwarákari nám̄p fek nomwan yamokwap nám̄pon. Am Jisasomp yiri te arean tokwae fekamp niampon. Kraiso te ofa sánk mwanap sipsip morokao, maomp pourouk ankáráp youwae kánanke yak mo, ankár yiki kor kare niampon. ²⁰ Kwaro me koum sik oukoumwan apár yoro momp fek, Kraiso takrá tére naenámpria nánapi pwararámpon. Aeno oukoumwan máma yae pwar naenámp fek, yumwan yaewour nanampria, oukoumwan kar táman Kraiso érik korop nám̄pon. ^{k21} Mao yumwan yaewour nánko maok, yumo Kwarén mér napon. Kwaro námoku Kraisen apár me mekamp fárámpea paprá, man e tokwae sánk nám̄pon. Aenámpian yumo Kwarén mérria, mao yumwan éréképa pok naenámpria yépekrá yakáp napon.

**Kristen nonopok
nounourou p mwanám̄p kar**

²² Yumo kar kare wawia mántwaok napo, támao yiráp ninik mek yiki kwapwe nám̄pon. Aeria maok, yumo Kristen fárákapan nourou p nap te kwekár fek nourou p mono. Tak napara, oukoumwan yumo ankár kárákáre fek yiráp ankwapyaenápen nonopok warákáránk kipo. ^{l23} Am te apae riteanápe yumwan te yiráp sumpwi naenámp naropwaro i konámpnám̄p oupouroukia pap mono. Yumo Kwaromp yiki yak sánkria yaká yak konám̄p karan wawia mántwaok napo, yiki yaká yak konám̄p Naropwar Kwaro yumwan oupouroukia pap nám̄pono.

^{m24} Am táman Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Arop fárákap ponankor apwar pwae niampono.

Mao ti-fákeyakápnap ankank ponankor te apwar fu niampono.

Apwar pwae te yonkwae nánko, fu te apárok pikrink i konám̄pono.

²⁵ Aeno Kwar Tokwaeramp kar te ankár yaká yak konám̄pono.”

Mámá kar te am Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp nap támaono. ⁿ

**Jisas te yumwi kwapwe yiki
yak nám̄p niamp kar**

2 Yumo am wourékam yiki yak sámp napara, nkwakwe make kwatae ninik, kwekárá sérarria, nkwakwe make poupwékáp i konap ninik ponankor te pwar kipo. Tá arop ankwapamp kápae kare ankankantá kokwarok, tá e-poup sérar i konap, am táman kor pwar kip. ^{o2} Nomo wae mérámpono, táráp yink te moman saráp warákár konám̄pono. Yumo kuri taknám̄p Yiki Kor Spiritamp ninikan momnám̄p taknám̄p kikiánk karrá sámp kip. Am te kwekár i konap ankanként tárapokwamp mono. Am mom te yiráp waempén yaewour nánko, yumo téképa yakápria Kwarént yae-párák yakáp napon. ³ Kwaromp buk fek wounáp kar sérrá, “Yumo Tokwae Karamp aropomp te wae mi nkia, am te nape kwapwe nánko yumo wae mér napon.”

⁴ Yumo te ankár maonám̄pok korop kipo. Mao te yumwi ^sankwapao yiki yak nám̄p niampon. Koumteouráp aropao man te kwataean mpweria fár-

§2:4 Taun Jerusalem wonae fik te yumwi mwar pourouráp tankáp nám̄pon. Am yumwi te sámpea ankwapént koump napo te, kárákaprá akwapea, ankáránkamp yumwi niampi yakáp konám̄pan am fek wounáprá sénám̄pon.

^k1:20 Jo 1:29; 1 Ko 6:20 ^l1:22 Jo 13:34 ^m1:23 Jo 1:13; 1 Pi 1:3

ⁿ1:25 Ais 40:6-8 ^o2:1 Ef 4:22; Je 1:21

sinapono. Aenapan maok, Kwaro man nkea ninik nánko, kwapwe kare kare námpanotá waeman nánapi pwara námpon. ⁵Yumo kuri Kwaromp yiki yak námpráp yumwi niampara, Kwaro ‘Yiki Kor Spiritamp yumwi fekamp nap niamp yakápenk’rá ninik námpon. Aenámpara, yumo te fwap yiki kor pris fákáre yakápria Jisas Kraiso yumwan yaewouri námpp fek yiráp waemp Kwarén ofa námpp sánk napo, warákár kare naenámppon. ⁶Kwaro náráp Buk fek táman arakrá sénámpon:

“Yumo wawenke!

Ono yumwi ankárankamp nánapia pwate nanko, nap am fek kárákáre yak naenámppon.

Am te kwapwe kareno.

Oukoumwan ono am yumwi te Saion ^{**}mek páte nampono.

Aeno arop man mér námpp te, nomwan fwapia yaewour moantánia ninik tokwae kwapono, fwap tak naenámppon.” ⁹

⁷Yumo Kwarén mérnapp arop te Kraiséen kwapwe kare karenorá ninik napon. Aeno Kwarén mér monapp aropao nke napo,

“Nap ti konapp aropao am yumwi farsirari nap te

oukoumwan am yumwi te kwapwe kare kareria

nap woupwi yirip-fákeyak námpon.” ^r

⁸Tá ankwapp kar Kwarén mér monapp aropan ninikia sérrá,

“Mao nke nap fek am te yumwi kánanke-táráp

arop pu kwae mek pépér i konámp niampon.

Tá yumwi tokwaeran

arop am fek téréképria sikirip konapp niampon.”

Am arop fárákapp Kwaromp kar táksinapp te, am fárákappao am fek táman sikirip napono. Wokwaek Kwaro ‘Mao tak mwanapp’rá sérimpon. ^s

Nomo Kwaromp firáp yakápnámp kar

⁹Aeno yumwan te wae Kwaro náráponoria nánkáráp tenánko, yumo maomp firáp koumteouráp arop yakápnapono. Yumo Kingén loturá tére konapp pris fákáre yakápnapono. Yumo te yiki kare yakápnapp koumteouráp arop fákárenono. Yumo te Kwaromp fákáre kareno. Mao yumwan wumwiria kwatae ninikamp kirikip mekamp éréképá koropea náráp wae kwapwe fek párapkop tenámpon. Aenángo maok, yumo fwapp mao kápae kare kwapwe kare ninik yumwan yaewour námpp táman farákápp mwanapono. ^{t10}Yumo wokwaek te kwaporok yakápiapono. Aeno oukoumwan te yumo Kwaromp firáp arop yakápnapon. Wokwaek te Kwaro yumwan aropopp tokwae námpp sámp moi napon. Aeno oukoumwan te wae sámp napon. ^u

Nomo ankár Kwaromp yae ankore me yakápp mwanámp kar

¹¹Ononapp fákáre, yumo te ankwapp némpoukapp aropao koropea mámá apár mek kánanke kwarok ke fek yakápnapp niampono. Aenapantá ono yumwan kárákáre fek arakrá sér rae: Pourou fekampnan niniknapp ninik kwatae yiráp waempént yorowar námpp am te younkwe mwae sir kipo. ^{v12}Aeria maok, yumo ankár Kwarén mér monapp arop ou mek yae-párák kare paokopp kip.

^{**}2:6 ‘Saion’rá sénapp te, taun tokwae Jerusalem am Saion faonkwek yak námpon.

^p2:5 Ro 12:1; 1 Ko 3:11 ^q2:6 Ais 28:16 ^r2:7 Sng 118:22

^s2:8 Ais 8:14 ^t2:9 Kis 19:5-6; Ais 9:2; Ef 5:8

^u2:10 Hos 1:10; Ro 9:25; 1 Pi 1:3 ^v2:11 Ga 5:16-17,24

Táte am arop fárakapao 'Yumo kwatae nap'rá sénapo kor, yumo ankár kwapwe kare ninik fek paokopia napo, am táman nkea méria Kwaro koropnám yae fek maomp e sakap mwanapon. ^w

¹³⁻¹⁴ Yumo ankár aropamp kápae kare lo karwaok paokop kip. Kingo tokwae kari yak námpono. Yumo ankár maomp karwaokria, gavmanén kuri mao sénampaok mwanapono. Am arop fárakap te kingo tirá kérép nánko, koroepa sokoronap arop fárakapan nopok touwe kwatae nénkria, kwapwe karenap aropamp e sakap mwanapono. Yumo te ankár Tokwae Karan ninikria, am fárakapamp yae ankore mek yakáp napo maok, mao Kwaromp e sakap mwanapon. ¹⁵ Kwaro yumwan takenkria warákár námpon te ará: Yumo kwapwe kare ninik fek paokop napo, épépérép aropao yumwan épérépnám kar sér mwaria napao kuri, yumwan nkea wampwe pwar mwanapono. ^{x16} Yumo te ankár kwatae ninikao yumwan sámp-fákap naeane. Amwar kar yakáp kip. Yumo te, nomo waeman amwar yakáp námpara, nomo e-poup fwap kwatae ninik mwarrá niniki kwapono. Yumo te ankár amwar yakápria maok, Kwaromp tére arop yakáp kipo. ¹⁷ Arop ankwapan kokwae kwapono. Yumo arop kápae karean ponankor warákárria yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup kipo. Yumo ankár Kwarén apápria, ankár gavmanén e tokwae sánk kipo. ^y

Kraisoinámpaokria touwe sámp mwanám kar

¹⁸ Yumo tére konap arop yumo te ankár yumwan éréképá yakápnap aropamp yae ankore mek yakápria, maomp kar wará ampaok kipo. Yumwan kwapwe kare porokwe fek

éréképá yakápnap arop fárakapan sarápi kwapono. Yumwan kwatae sokororá éréképá yakápnap arop fárakapan kor maomp yae ankore mek yakáp kip. ¹⁹ Tá kare, yumo Kwaromp ninikaok paokoprá am arop fárakapamp tére napo, am fárakapao yumwan kwaporok touwe kwatae sánk napo te, yumo am táman sámp nap te, Kwaro take táman warákár námpono. ^{z20} Táte yumo kwatae sokoro napo, am arop fárakapao yumwan am fek fupuk napo, yumo touwe sámpria te, yumo am fek apae ankank sámp mwanapanáp, mono. Aeno táte yumo kwapwe kare ninik fek tére napan maok, yumwan am arop fárakapao fupuk napo, yumo touwe sámp nap te, Kwaro am táman warákár námpon. ^{a21} Kwaro yumwan wumwiri námpon te am take pourouráp ninikaok mwanapria ninámpon. Am te apae riteanápe, Kraiso yumwan yaewour nanampria touwe sámpámpon. Aenámpara, ami námpon támao yumwan yénkép nánko, yumo fwap ampaok mwanapono. ^{b22} Mao te kwatae ninik moria, arop wawap fek maomp táp meknám kwekár kar kwatae oukur moimpon. ^{c23} Man kar wouroumpapo, nopok kuri kar wouroump moimpon. Mao touwe sámpámpao maok, am fek yopor moria, am ponankor kápae kare ankank yae-párak kare Kwaromp yae sánkámpon. ^{d24} Kraiso nomp kwatae ninik maomp pourouk sámpa, yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. Mao takimp te nomo kwatae ninik ponankor pwararea yiki yak sámpa Kwaromp yae-párak kare ninikaok saráp paokop mwanámpani námpon. Mao pourouk touwe sámp námpon fek táman yiráp pouroukamp touwe fwapokwapi

^w2:12 Mt 5:16

^x2:15 1 Pi 3:15-17

^y2:17 Ro 13:1-7

^z2:19 Ef 6:5-7

^a2:20 1 Pi 4:14

^b2:21 Mt 16:24

^c2:22 Ais 53:9

^d2:23 Ais 53:7; Ro 12:19

námpono. ^{e25}Wokwaek te yumo sipsipaoi kwapnámmp mwae kup nke moia épépéréprá paokop napono. Aeno oukoumwan te yumo wae yiráp waemp taokeyak naenámmp Kraisonámmpok arári koropea yakáp napon. ^f

Poumou anánkwapou yae-párák tankáp mwanap kar

3¹⁻²Tá taknámmp yumo poumou nap mekamp koumteou yumo ankár yiráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo. Táte yiráp poumou-tárápu ankwap fárákap Kwaromp karwaok mo napao kor, koumteou yiráp kwapwe kare ninikan nkeria, yumo ankwap kar sér mo napo kor, fwap Kwaronámmpok korop mwanapon. ^{g3}Érik arop nke nap fek pourou yipi fek saráp pwi yak naenámmp ankank, me pwae mek mopor i konap, tá gol yumukwap konap, tá waempyam kwapwe yirimp konap ninik fek ninik tokwae kwapon. ⁴Kwaro nke námmp fek pwi yaknámmp mopor ankank te yonkwae porokwe fekria sánánkar kar yakáp konap am te turupwi mo naenámmpara, yumo ankár am táman yiráp ninik mek tirá kák kipo. ^{h5}Wokwaekamp koumteou Kwarén méria yiki kare yakáprá, náráp poumou-tárápuamp yae ankore mek yakápria, am take pourouráp ninik mekamp ankank mopor kwapwe niamp am takiapon. ⁶Wokwaek kar Sara kor take pourouráp ninik fek yakria Abrahamomp karwaok akwaprá Abrahamén ‘Náráp Tokwae Kar’rá sérimpon. Yumo kwapwe kare ninik nap ara, yiráp poumou-tárápuan te apaeran apáp mwanapanáp, yumo te Saramp tárápu niampon.

⁷Yumo koumteou tinap arop fárákap, yumo kor yiráp koumteouran yurukupia

kárákáre mo nap wae mér napon. Aenapan maok, Kwaro náráp yiki yak sánk naenámmp am te mao kuri yumont sámp mwanapara, yumo ankár yiráp koumteouran yae-párák kareria yaewour kip. Táte yumo am ninikaok yakáp nap te, yumo Kwarén kar toropwap mwanap ke fek kour-sinaenámmp ankank yak mono. ⁱ

Kristen ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámmp kar

⁸Ono oukoumwan máma kar má wae táman séri pwar nae rae: Yumo ponankor ankár pourouráp ninik fek yakápria, ponankor aropan aropomp kip. Yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup karria, yumo sárán ankwapan ninikria yaewourria, yumokunap ninik te wampwe pwar kipo. ⁹Táte arop ankwap fárákapao yumwan kwatae sokoro napo kor, yumo nopoki kwapon. Táte yumwan wouroump kar sénapo, nopok kuri yumo am fárákapan kar kwatae séri kwapono. Yumo nopok am fárákapan ‘Ourour kwapwe sánkae’ ria Kwarén sér kip. Am te apaerianápe Kwaro yumwanmékir ourour sánkámmpara. ^{j10}Am te Kwaromp Buk fekamp karao kor arakrá sénámpon:

“Arop kwapwe kare yakrá warákár fek yak naeria námmp kwamp te, maomp táp meknámmp ankwapan kar kwatae sérrá, ankwapan kwekár kar sér mo i konámpono.

¹¹Mao te ankár kwatae ninik te younkwek sánkea kwapwe kare ninikaok saráp kun. Mao te ankár náráp ankwapyaenápént ankárankamp ninik fek

^e2:24 Ais 53:5-6; 2 Ko 5:21 ^f2:25 Jo 10:11

^g3:1-2 1 Ko 7:12-16; Ef 5:22-24; Ta 2:4-5 ^h3:4 1 Ti 2:9-10

ⁱ3:7 Ef 5:25-30; Kl 3:19 ^j3:9 Mt 5:44; Ef 4:32; Ro 12:16-18; 1 Te 5:15

yonkwae porokwe fek yak naenám
 ninik táman
 kárákárerá sámp kun.

¹² Am te apae riteanápe?

Kwaro yae-párák yakápnap aropan
 taokeyakria

am fárákapao kar toropwap napo,
 woupwi pátea wawi konámpon.

Aeno kwatae ninik fek paokopnap arop
 fárákapan te

Kwaro man warákár mo i konámpon.”^k

Nomo kwapwe kare ninikaok paokop námp fek touwe sámp mwanám kar

¹³ Táte yumo kwapwe kare ninikaok
 paokop mwaria kárákáre napo
 te, yumwan wa kwatae sokoro
 naenámpon? Mono. ¹⁴ Táte yumo
 yae-párák kare ninikaok paokop
 nap fek, yumwan touwe kwatae
 sánk napo te, yumo táman warákár
 kip. Tá yumwan apáp mwanap kar
 sénapo, am táman korokopea ninik
 tokwae kwapono. ¹⁵ Yumo ankár
 Krai ankárankampan yiráp ninik
 mek tokwae kar papea paokop kip.
 Aenapo, yumo Kwaromp kwapwe kare
 ankank sámp mwaria yépék nap táman
 yumwan turunk napo te, koupour
 nopok sér mwanap kar nánap i ko
 sér kip. ¹⁶ Takria maok, yumo kar tae
 fek séri kwapono, sánánkar kwapwe
 kare ninik fek sér kip. Tá yumo am
 sénap mek kwatae ninik yak mo námp
 mér mwanapon. Takria maok, yumo
 Kraiomp ninikaok kwapwe kare ninik
 fek paokop nap fek arop fárákapao
 yumwan wouroump séri napao,
 warko yumwan nkea pwarápae sámp
 mwanapon. ¹⁷ Aeno táte Kwaro nomo
 kwatae ninikaok paokopria am fek
 touwe sámp nánko te, Kwar te nomwan

warákár mono. Aeno táte Kwaro nomo
 kwapwe kare ninikaok námp fek nomo
 fwap touwe sámp mwanaprianánko te,
 am te fwapono.

Kraiso sumpwianám kwatae ninik torokorinám kar

¹⁸ Tak námpara, nomo Kraisen kor
 ninik mwaro. Mao te yae-párák kare
 aropao maok, nomp kwatae ninik tirá
 épéria, Kwaronámпок éréképá korop
 naeria, kwatae ninikráp arop nomo
 niampia, nomwan ér-pwarará sumpwi
 námpon. Mao te ankárank por sumpwi
 námp támaono, warko sumpwi mono.
 Mao te apárok arop kare yak nánko,
 faropá papea napo, warko fárámpea,
 maomp waemp te ankár yiki yaká yak
 námpon. ¹⁹ Mao te waemp yakria maok,
 akwapeaka fákápá yakápnap waemp
 fákáreran Kwaromp Kwapwe Kare Karan
 farákápámpon. ²⁰ Am waemp fákáre te
 wokwaek Noa sip yoroianám ke fek
 yakápap fek Kwaromp kar ták-sirapan
 maok, Kwaro nopok am fárákapan
 koupour touwe kwatae sánk mono. Mao
 am fárákapan yépékrá akwapámpon.
 Táte am sip mek te, arop náre mono,
 yukupuk koumteouráp aropao saráp
 am mek yae-párák yakápria, ént mek
 sumpwi moiapon. ²¹ Am éntenk tokwae
 te nomwan oukoumwan aropao ént mek
 néria érik foroprá kák napan wounáp
 námpon. Am ént mek nérap fi te yiráp
 pouroukám ountain yárar mono. Am te
 yumo Kwarén ‘Yinomp ninik mek yiki
 kukarrá papamp’rá toropwapnap kar tá-
 maono. Jisas Kraiso mao sumpwiaka
 fárám námp fek maok, Kwaro nomwan
 érékép námpon. ²² Mao wae yámar
 mek pokea Kwaromp yae-párák mwaek
 tank nánko, kápae kare nkwakwe make

^k3:12 Sng 34:12-16 ^l3:13 Snd 16:7; Mt 10:28; Ro 13:3

^m3:14 Kl 4:6; Hi 10:5-6; 1 Pi 2:15 ⁿ3:19 Ef 4:9-10; Fl 2:9-10 ^o3:20 Stt 7:7

kárákárenap ensel, eráp ensel maomp yae ankore mek yakáp naponono. ^p

**Nomo wokwaekamp ninik
ankár pwar mwanámp kar**

4 Kraiso náráp pourouk touwe sámpámpara, yumo kuri ankár kárákáre fek mao touwe sámpámp niamp ninik sámp mwanap nánap kipo. Am te apae riteanápe, arop náráp pourouk touwe kwatae sámpeanámp kwamp te, mao kwatae ninik i konámp ninik te waeman ankár pwar konámpon. ^{q2}Aenapara, yumo oukoumwan yiki yakápnap ke fek warko yumokunap ninikaok paokopi kwaponono, mono. Yumo ankár Kwaro warákár konámp ninikaok saráp paokop kip. ^{r3}Yumo Kwarén mér monap aropao warákár konap kwatae ninikaok te wae paokopia pwi naponono. Am ninik te ará: Koumteouén yi fek nkea kíkiankrá kokopor i konap ninik, táte toupour fek mwaek fir kíkiankrá paokop i konap ninik, mánmán ént kwatae fépérrá, mánmánria kwatae sokoro i konap ninik, tá pwarápaie mwanap yaknámp ankank méntér kwekár kwarén lotu i konap ninik kwatae kare. ^{s4}Aeno yumo oukoumwan te am take pourouráp ninik am arop fárákapént tak mo nap ara, am fárákapao yumwan nkea korokopria am fek yumwan wouroump kar sénaponono. ⁵Aeno nánkár wakmwaek te am arop fárákapao námokuráp kwatae ninik fi Kwarén farákáprá sér mwanaponono. Am Kwar Tokwae te yiki yakápnap arop fárákap, sumpwinap arop fárákap méntia am fárákapan ponankor fwap yurukup naenámp. ⁶Sumpwinap arop fárákapao wawanáponoria, Kraiso am fárákapan Kwaromp Kwapwe Kare

Kar farákápámpono. Wokwaek yiki yakápap ke fek, Kwaro kápae kare aropanimpnámp taknámp am fárákapan touwe kwatae sánkámpan, oukoumwan te wae Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiaka, maomp waemp te fwap yiki yak konámp Kwaro yak námpnámp taknámp mwanaponono. ^t

Spiritao sánknámp ourouramp kar

⁷Kápae kare ankank ponankor pwar naenámp te wae wonae fik námpon. Aenámpara, yumo ankár yonkwae kour fek mér karrá Kwarén kar toropwap saráp yakáp kip. ⁸Yumo Kristen ponankor ankár kárákáre fek nonopok aropomp kip. Am aropompnap ninik tokwae támao maok, ponankor kwatae ninikan oupouroup konámpon. Am ninik te ankár kápae kare ninik kwapwe kwe-pwarámpon. ⁹Yiráp Kristen ankwapyaenáp yiráp némpouk korop napo, yumo éréképea man yae-párak kare yaewour kip. Yumo am tére te kokwae kwaponono. ^{u10}Yumo ankákárank ponankor Kwaromp ourour wae sámp napara, am ourour táman fwapia taokeyakáprá, am fek yiráp Kristen ankwapyaenápén yaewour kipo. ¹¹Táte arop Kwaromp kar farákáp námp te am ourour fek tapek ankár Kwaromp kar kareran farákáp kuno. Táte arop ankwap, ankwap fárákapan yaewour námp kwamp te, ankár Kwaro ourour sánkámp kárákáre fek tapek yaewour kuno. Yumo Jisas Kraisonmpara, takrá tére napo, arop fárákapao táman nkea mao Kwaromp e sakap mwanapon. Jisas Kraiso mao te wae tokwaerápao ponankor arop fi oupouroupea yaká yak námpono. Máte kareno. ^v

^{p3:22} Jo 3:5; Ro 6:4; Ef 1:20-21; Ta 3:4-5

^{q4:1} 2 Ko 5:15

^{r4:2} 1 Jo 2:16-17 ^{s4:3} Ef 2:2-3; Ta 3:3

^{t4:6} Ro 8:10

^{u4:9} Ro 12:9-13

^{v4:11} Ro 12:6-8; 1 Ko 12:4-7

**Nomo Kraisompara, touwe
sámpria warákár mwanámp kar**

¹² Ononamp fákáre, yumo Kristeni nap fek aropao yumwan kwatae sokoro napo, yumo am táman nkeria korokopea yumo am te nomo sámp mo mwanámpan mpwe ninikitea yonkwae touwe fopoi kwaponono. ¹³ Mono. Kraiso sámpámp niamp touwe tokwae sámp napara, yumo am táman warákár kipo. Nánkár wakmwaek mao náráp wae tokwaerént érik korop nánko, yumo nkea yonkwae kárámpria warákár tokwae mwanaponono. ¹⁴ Yumo Kraisompara, arop fárákapa am fek yumwan wouroump kar sénapo te, yumo fwap warákár mwanaponono. Am te apae riteanápe, Kwaromp Spiritamp wae kwapwe yumont yak námpan nkeria napon. ^{w15} Takria yumo ou mekamp arop ankwap ankárankampao arop sámp-wouroump, oukun, nkwakwe make kwatae ninik, ankwapao tére nap mek akwapea énounkouprá maomp ninik sámpá yampourourá, mak nánko, am fek touwe sánk mwanape. ¹⁶ Aeno táte yumo arop Kristen yakáp kour nap fek touwe sámp nap kwamp te, yumo am táman pwarápe kwaponono. Yumo waeman e Kristen yakáp napara, Kwarén aesioria warákár kipo. ^x

¹⁷ Arop ponankor kot mwanap ke te wae korop námpon. Am ke fek te Kwaro náráp firápanmékir kot naenámpon. Aeno mao nomwanmékir kotrá akwapria Kwaromp Kwapwe Kare Kar ták-sir konap arop fárákapan te mokop naenámpon? ¹⁸ Am te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon:

“Tá yae-párák kare arop fárákapan érékép naenám, wuriman kour-sir tae morok nánko te, Kwarén younkwe sirarea

kwatae ninik i konap arop fárákapan te mokop naenámpon?” ^y

¹⁹ Aenámpara, arop ankwap fárákap Kwaro yumwan takanorianánko, touwe sámp nap kwamp te, yumoku yae-párák kare ninik fek yakápria yiráp pourou ponankor Kwaromp yaek sánk kip. Mao námoku yumwan yoroi námpara, mao yumwan sénámpaokrá ankár taokeyak námpon.

**Kwaromp firáp taokeyakáp konap
arop fárákapan sénámp kar**

5 Taknámpon ono kuri sios taokeyak konampara, Kwaromp sios taokeyakáp konap arop fárákapan yumwan sénae rae: Ono wae onokump yi kare fek nke nanko, Kraiso touwe sámp námpon. Aenámpara, nánkár wakmwaek ono kuri yumont nomo ponankor Kraiso Jisasént wae tokwae fek yakáp mwanámpon. Aeria namp kwamp, ono yumo Kristen taokeyakáp konap yumwan ‘Arakrá tére kip’ ria sér rae: ² Kwaro náráp sios yiráp yaek sipsipnámpon araknámpon párapok tenámpon te, yumo ankár fwapia taokeyakáp kip. Takria yumoku te tére kokwae napo, aropao saráp yumwan fopwaok mwanape. Ankár yumoku támao Kwaromp ninikaokria am tére táman warákárrá tére kipo. Yumo te téreteria, am fek mani sámp mwanap ninik tokwae kwaponono. Yiráp ninik te am arop yaewourrá tére mwanap támanmékir warákárrá tére kipo. ^{z3} Yumo te arop nununkwi niampi yakápria, Kwaro náráp firáp arop yiráp yaek párapok tenámpon apárok nérrá kák mwanape, mono. Yumo te ankár Kwaromp arop fákáreran kwapwe kare paokopan yénkép napo, am fárákapa kor táman nkea mántwaok

mwanapon. ^{a4}Yumo takia napo te, sipsip taokeyakápnep fákáreramp Arop Tokwae mao námoku érik koropnám ke fek yumwan nopok yaká yak naenám ankank nénk naenámpon.

Nomokunám ninik wampwe pwar mwanám kar

⁵Táte taknám arop ménki-tárápu yumo kor manénkir ménap arop fárakapamp yae ankore mek yakáp kipo. Aeria yumo ponankor yumoku te wampwe pwarará, yiráp Kristen ankwapyaenáppomp yae ankore mek yakáp i konap ninik fek saráp yakáp kip. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

“Námo mwar kwapwe kare namponoria waenám aropan te

Kwaro man far-pwar konámpono.

Aeno námoku te wampwenorianám aropan maok,

Kwaro man aropomp i konámpon.” ^b

⁶Ae konámpara, yumo ankár yumokuráp ninik te wampwe pwarará, Kwaromp kárakáre kor yae ankore mek yakáp kip. Tak napo maok, mao námoku pátenám yae fek yumwan e kwapwe sánk naenámpon. ^{c7}Mao námokuráp aropomp ninik fek yumwan taokeyak konámpara, yiráp touwe kwatae sámp nap, tá yiráp nkwakwe make ninik tokwae nap am te ankár Kwaromp yaek pap kipo. ^d

⁸Yumo ankár yae-párak kare ninik fek yérék kour kip. Satan te yiráp yopor aropono. Mao laionao mémenkip kar fek aráp tokwaerá arop yampá fáneriaka oupourounkrá yárák i konám niampono. ⁹Yumo te ankár Kwarén mér nap kárakáre fek

fokokeyakápria Satanén kwe-pwar kip. Yumo wae mér naponno, yiráp Kristen ankwapyaenápponankor kápae kare apárok yakáp napao kor yumonapnám taknám touwe kwatae sámprá yakáp naponno. ^{e10}Kwar te ponankor aropomp fi kor támaono. Mao yumwan wumwiria érékép nám te, yumo Kraisompara, ankár Kwaromp wae kwapwe fek yaká yakáp mwanapon. Aenáppara, yumo fae tákáre ke fek touwe sámp nap te, nánkár wakmwaek mao námoku yiráp waemp warko fwapokwapi kákeaka, yiráp mér nap mek kárakáre nénk nánko, yumo kárakáre fek fokokeyakáp mwanaponno. ^{fg 11}Kwar te yaká yak konám kárakáre tokwaerápono. Kare karonno.

Pwar naerianám kar

¹²Ono Sailasén mómá kar fae tákáre fek farákáp nanko, yiráp por kumwi námpono. Ono man ninik namp te, mao te nomp Kristen ankwapnáp kareno. Mámá pas fek te, ono yumwan Kwaro aropompria tére konám ponankor ninikan yumwan yénkép námpan sénaeria nae. Onomp ninik te yumo am Kwaro nénknám ninik ponankor tia am fek kárakáre fek fokokeyakáp kipria nampon. ^h

¹³Babilon mek yakápnep Kristen fárakap te Kwaro yumont náráponoria nánkáráp tenánko yakáp nap, am fárakapao yumwan ‘Gude’rá sénaponno. Mako Kwaromp tére námpara, onomp táráp niamponno. Mao kor yumwan ‘Gude’rá sénámpon. ⁱ¹⁴Yiráp nounourounnap ninik yénkrá yiráp ankwapyaenáppén yae koukoupwiyak kip.

^{a5:3} Jo 13:14-15; Fm 1:14; 1 Ti 4:12; 5:1 ^{b5:5} Snd 3:34; Lu 22:26

^{c5:6} Fl 2:8-9 ^{d5:7} Mt 6:25-26 ^{e5:9} Ef 6:11-13; Je 4:7 ^{f5:10} 1 Te 5:23-24

^{g5:10} Ro 8:18; 2 Ti 4:17-18 ^{h5:12} Ap 15:22 ^{i5:13} Ro 1:7; 2 Ti 4:11

Onomp ninik te yumo Kraisént yakáp
napara, yiráp ninik porokwe fek yakano-
ria nampon.

Pita Wakmwaek Kumwimp Kar

Mekia Akwapnám Kar

Pita mámá pas ankwap por kumwi nám p te, kwekár tisa ankwap fákáre sios mekamp koumteouráp aropan ankwap pourouráp kar yénkrá farákáp napantá, ‘Am fárákapamp kar wawi kwapono’rá kumwimpon. Am kwekár kar sérarap arop fárákapao arakrá sér, “Kwatae ninik te kwatae mono, fwapono.” Ankwap te, “Jisas te warko ék mono.” Aerá sénapan maok, Pita sérrá, “Jisas te ‘Arop ankwap yaomwi mek pik te mono. Ponankor kwatae ninik pwarará, námónámpok koropanápono’ ria porokwe fek yépékrá yak námpon.” (Sapta 3:9 fek nkeampo.)

Mao sérrá, “Yino aposel fárákapao maok Jisasén wae yi fek nkea, mao yénkrá farákápámp wawi námpara, yumo te yinomp karan saráp wawia Jisasén mér kipo.”

1 Ono Saimon Pita, ono Jisas Kraiomp tére konamp, maomp aposel yumo Kwarén mér kwapwe sámpea yakáp nap, yumonapok mámá pas kumwia kérép rae. Yumo Kwaro sánknám mér nap kwapwe kare am te yinomp mér niampono. Jisas Krai te yae-párak kare ara, nomo am mérámp sámp námpon. Mao te nomp Kwar, mao nomwan warko éréképnám aropono. ²Oukoumwan te yumo Kwar ntia nomp Jisas Tokwae Karamp ninik nep wae mér. Aenapara, ono warákáramp ninik te Kwaro yumwan ninikia yaewourianánko, maomp yonkwae porokwe yumont tokwae kari yak naenámpon. ^j

Kristen fákáre paokop mwanap ninik

³Krais te Kwaromp kárakáre fek nomwan maomp kápae kare ankank ti-sáp nánko, nomo fwap Kwaromp ninikaok paokop mwanám pwi námpono. Nomo Kwarén méria ninik námpara, nomo am ankank ponankor fwap sámp mwanámpon. Mao nomo mént náráp wae kwapwe ntia náráp yae-párak kare kwapwe kare ninik sámp mwanámpria wumwi námpon. ^{k4}Am tak nám p fek táman maok, mao nomwan námokuráp kápae kare kwapwe kare ankank wokwaek ti-sáp nanamprimpan ti-sáp námpono. Kwatae ankankan kikiank i konám ninik te aropan kwatae pap konámpono. Aeno am kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro nomwan ti-sáp nám p te fwap yumwan yaewour nánko, am kwatae pap konám ninik am warákár tará, fwap Kwaromp ninikaokiaka mao niamp yakáp mwanapono. ¹⁵Yumo ankár am táman ninikria maok, kwapwe kare ninik te kárakáre fek téreria, am te yiráp Kwarén mér napént tapokwap kip. Tá yumo ankár Kwaro i konám ninikan mér sámpea, am mér te yiráp kwapwe kare niniként tapokwap kip. ⁶Tá yumo yiráp pourou ankár poukwap kouria maok, Kwaro i konám ninikan mér sámp napént tapokwap kip. Tá yumo ankár nkwakwe make kar korop nánko, kárakáre fek fokopeyakápria maok, am yiráp pourou poukwap kour napént tapokwap kip. Tá yumo Kwaro i konám niamp pourouráp ninik fek paokopria maok, kárakáre fek fokopeyakáp i konap niniként tapokwap kip. ^{m7}Aeria yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén ponankor nouroupi yakápria, ankár ponankor aropan

^j1:2 Fl 3:10; Kl 1:9-10

^{k1:3} Ef 3:16-19

^{l1:4} Jo 1:12; Ap 17:28; 2 Ko 3:18

^{m1:6} Ga 5:22-23

aropomp kar kip. ⁸Táte am take pourouráp ninik yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko te, yumo Jisas Kraiso Tokwae Karamp ninikan mérap te tokwae kari akwap námpara, am mér te kwaporok yak mono. Am te fwap kápae kare tére kwapwe naenámpon. ⁹Aeno arop am take pourouráp ninik mo námp te, maomp yi sukupi yaknámp niampara, wakmwaek korop naenámp ankank panek yak námp te nke mono. Mao te Kwaro maomp kwatae ninik ponankor tirá épérimp te wae nik mo, pwar námpon. ¹⁰Ononamp fákáre, Kwaro wae yumwan wumwiria, mao náráponoria nánkáráp tenámpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek am wumwiri námpaok tukup kip. Yumo takria te, yumo kwatae ninik fek tukup mo, fwapon. ¹¹Táte yumo am ninikaok napo te, yumwan taokor naenámp ankank yak mono. Yumo fwap Kwaromp wonae fik yámar mek tukupea yakáp mwanapono. Nomwan warko éréképámp nomp Tokwae Kar Jisaso am yámar mekamp némp taokeyak námpon. ¹²Aenángo, yumo am ankank wae méria Kwaromp kar kare sámpea, yumo wae kárákáre fek fokopeyakáp napan maok, wampweno, ono ankár yumwan kápae kare por sénanko, yumo am táman niki yakáp mwanapono. ¹³Ono ninik namp te ono oukoumwan yiki yak namp fek, yumo nik moantánoria ankár yumwan farákáp saráp yak nanamp, am te kwapwe kare ninikono. ¹⁴Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan sérrá, “Amo sumpwi nanap ke te wae wonae fik námpono.” ¹⁵Aeri námpara, ono mwae kárákáre fek oupourouunkria, nánkár wakmwaek ono sumpwi tenanko, yumo fwap kápae

kare por mómá ankank ponankor niki-samp yakáp mwanapono.

Pita Kwaromp wae Jisasomp pouroukamp nkemp kar

¹⁶Yino nomp Jisas Kraiso Tokwae Karao maomp kárákáre fek wakmwaek korop naenámp karan, am kar yumwan farákápámpono. Aempan maok, yino te kwaporok kar mwar karan farákáp mono. Yino yinokump yi kare fek nke nánko, maomp pourouk Kwaromp wae tokwae yak nánko, nkeanámpan, yumwan sénámpon. ¹⁷Naropwar Kwaro man e tokwae sánkria, man am wae kwapwe kare sánkámpon. Kwar námokuráp yámar mekamp wae tokwae kwapwe meknámp Jisasnámpok kar sámp-kérépria sérrá, “Támáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwae nampono.” ¹⁸Aenángo, yino méntér Kwaro námoku nánapitenámp faonkwek yakáprá wa nánko, am kar yámar meknámp takrá sérimpon. ^P

¹⁹Aempan yino am táman nkea wokwaek yakápap profetomp karan mér kárákáre námpono. Yumo kuri am profet fákáreramp kar kárákáre fek niki-samp yakáp nap te, kwapwe kareno. Am farákapamp kar te lamao kirikip mek wae puri yakrá akwapea wakor nánko, Wap Kumur aok konámp niamp te nánkár pwarnámp yae fek Jisas Kraiso ék nánko, maomp wae yiráp ninik meknámp yokor nae-námpono. ²⁰Aeno yumo ankár aranénkir mér kip: Nomo te nomoku nomp ninikaokria Kwaromp Buk fek yaknámp profet kar fi fek farákáp mwareano, mono. ²¹Am te apae riteanápe, wokwaek te am profet kar arop ankwap ankárankampao námokuráp ninikaokria profet kar farákáp moimpon. Yiki Kor Spiritao

námoku am arop fárákapamp ninik mek fárákápánko, mao am Kwaro sánkámp kar táman arop fárákapan fárákáponon.
r

Kwekár tisamp kwatae ninik

2 Wokwaek kar kwekár profet fárákap Israel fi mek téreapon. Aeno tá taknámp yumo ou mek kor kwekár tisa fárákap tére mwanapon. Am fárákapao kánánkámp námokuráp kwekár ninik fek fárákápria, yiráp waemp kwatae pap mwanapon. Am fárákap te Jisas Tokwae Karao man kor yamokwapea érékép námpan warko man younkwe sir mwarea napon. Am fárákap takria te námoku támao koupour touwe kwatae sámp mwarea napon. ^{s2} Aeria kápae kare arop am kwekár tisa fárákapamp kokoppor ninikaok tukup napo, arop ankwap fárákap nkea Kraisomp ninikaok tukup konap ninikan te wouroump kar sér mwanapon. ³ Am kwekár tisa fárákap te maniantá kíkiank kar i konap arop fárákapara, kápae kare kwekár kar sérarrá paokoprá, yiráp maniráp ankank ti mwanape. Tak napan maok, wokwaek kar Kwaro yae nánapi pwate námp fek am fárákapan kot nánko, am fárákapao touwe kwatae sámp mwanapon. Am touwe sánk naenámp ankank te apae ampnámp námpanápe, mono. Am te érik karaok yakrá yépék námpon. ^t

⁴ Wokwaek ensel ankwap fárákap kwatae ninikapo te, Kwaro námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao te am fárákapan me tokwae kirikip támáre mek épéri tenánko, am mek yakáprá mao támao kot naenámp yaeran yépék naponon. ^{u5} Wokwaek kar Noa koumteouráp aropan 'Kwaromp ninikaok araki yakápenk'rá sérimpon. Aerámpan maok, am fárákap Kwarén

younkwe sirapo kor, námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao éntenk tokwae sámp-kérépánko, am fárákap ponankor ént mek faokarapono. Aeno Noa te am fárákapan yae-párák kare ninik fárákápámp aropara, Kwaro Noa ntia maomp fákánek séraroan taokeyakánko, yae-párák yakápiapono.
v

⁶⁻⁸ Sodom ntia Gomora te taun tokwaenono. Am mekamp kwatae kare arop fárákap poumou kok kokoporrá paokop napara, Kwaro séránko, yaomwirao fári pwatenánko, yaomwi ntu mwar yakámpon. Am taun anánkaopwe mekamp aropan touwe kwatae sánkámp te, nánkár wakmwaek Kwarén younkwe sinámp aropan touwe kwatae am fárákapan kor korop naenámp yénkép námpon. Loto am Sodom, Gomora mekamp kwataenap arop ou mek yakria am fárákapamp kwatae ninik nkerá, kumur méntép kwatae kar sérarapo, wawimpon. Aenámpao maok, maomp ninik te yae-párák kare yakria maok, am fárákapao lo kwe-sirarrá, kwatae sokoro nap táman nkea, kokwae kareria, tak te mon karrá ninik tokwae námpon. Aenámp fek, Kwaro am yae-párák kare Lotén am yaomwi wouroukourámp mekamp warámpánko, fwap yakámpon. ^{w9} Kwaro tak i konámpara, nomo wae mér, arop Kwaromp ninikaok tukup napo, man ankank kwatae korop nánko te, Kwaro am wae nkea mérianámpan man yaewour i konámpono. Táte kwataenap aropan kor Kwaro wae nkea mér námpara, nopok am fárákapan touwe kwatae nénk nanampria oukoumwan ti-fákeyakrá akwapea kot naenámp yae fek naenámpon.

^r1:21 Ap 3:21; 2 Ti 3:16 ^{s2}2:1 Lo 13:1-5; Mt 24:24 ^t2:3 Ro 2:24; 16:18

^{u2}2:4 Mt 25:41 ^v2:5 Stt 6:13,18; Hi 11:7 ^{w2}2:6-8 Stt 19:12-13,24

^{x10}Táte koumteouráp arop pourouk énoukouprá kikiankáprá kwatae kare ninik fek kokoporra, Kwaromp lo karan te kánanke kwataeran mpwenap arop fárákapan Kwaro youpoukwap tokwaeaka touwe tokwae kar nénk naenámon.

Tá am yiráp ou mek yakápnep kwekár tisa fárákapao ták-sirirá paokoprá námokuráp ninikaok sarápria, kárákáre kor enselén te wouroump kar sérria apáp mo i konapono. ¹¹Aeno am ensel fárákapamp kárákáre tokwae te am arop fárákapan kámákár akwap námpan maok, Kwaro nke námp fek am kárákáre kor ensel fárákapao am fárákapan wouroump kar sérria kot mo i konapono.

¹²Am arop fárákap te yao pwae mekamp nape firao yonkwae kour moria námokuráp ninik fek kwaporok paokop i konapnámp, arop ankwap fárákapao kor kar karean sénapo te, am mér moria wouroump-sér i konapono. Am nape fir éntupwaro morok fékéri-anánko, arop yénképrá fári konapono. Am arop fárákapao kor nape firao i konapnámp taknámp wour mwanapono.

¹³Am fárákap arop ankwap fárákapan nkwakwe make kwatae ninik napo, nopok touwe kwatae sámp mwanapon. Námokuráp pouroukamp ninikaok nap te kumuruk saráp mono, wae fek kuri takrá paokoprá, kwapwe kare ritea warákár konapono. Takria am fek yumont koupoukarrá fánapao maok, maomp kwatae ninik nap yumo ou mek yakápria, yumwan oumi papria, yiráp eran kor kwatae pap napon. Aenapao maok, am fárákap te námokunap kwekár ninik táman warákáránk i konapono.

¹⁴Am fárákapamp yi te kápae kare por koumteoump pourouk énoukouprá kokopor mwanap ninikan sámpá paoko-

pria, kwatae ninik te pwar mwanap pourou mo námpono. Táte arop ankwap fárákap ninik kárákáre mo napan, kar porokwerá kwatae ninik mwaria éréképtukup konapon. Am fárákap te ankwapamp ankank kikiank mwanap ninik waeman mákia maránki yakáp napon. Nánkár Kwaro am fárákapan touwe kwatae kare nénk naenámon. ¹⁵Am fárákap kwapwe kare ninikaok paokop i konap te pwararea, yiki mwaek tukupria épéréprá paokop napon. Am fárákap te Beoromp táráp profet Balamomp ninikaok tukup napon. Mao te kwatae ninikria am fek mani sámp naeria kikiankimpon. ^{y16}Donki kar sér mo i konámpao maok, Balamo am tak námp fek mao aropnámp kar sérria Balamomp kwatae ninikan yoporimpon. Am donki taknámp ninik te profet Balamomp ninik am épépérép naerianámp táman taokari námpon.

¹⁷Am kwekár tisa fárákap te ént merao torokwari yak námp niampono. Táte warákam támárenámp koumweran ouwi tokwaerao sámpea yárák námp niampon. Am taknap arop fárákapampor te Kwaro kirikip tokwae mek tukup mwanap némp nánapi pwate nánko yak námpon. ^{z18}Am arop fárákap te nkwak mak mwanámprá épérépnámp kar sérara wae konapono. Arop ankwap fárákapan, kokoporrá pouroukamp nkwakwe make kwatae ninikanáponoria kar porokwerá sérar i konapono. Am fárákap tak nap támao, arop ankwap oukoumwan kar táman kwatae ninikao fákapá yak námp mekamp pwarará Kwaronámpok korop nap arop fárákapan poupwekáp napo, warko am kwatae ninik mek tukupea fákapá yakáp napon. ¹⁹Am kwekár tisa fárákap am arop fárákapan sérria, “Yumwan te apae ankankao fákapá

fákeyak námpanáp, fwapono.” Aerá sénapao maok, mao námoku kare te kwatae ninikao fákápá fákeyak námpon. Am te arak i konámpon: Ankwap ankankao aropan poukeyak nánko te, am arop te man poukeyaknám ankankamp yae ankore mek yak konámpono. ^{a20}Tá kare, am fárákap waeman nomp Tokwae Kar námwan warko éréképnám Jisas Kraisen mér kareria, am apárokamp kwatae ninikao fákápá yak nám pwarará, Jisas Kraisonámpok korop napon. Aenapan maok, am fárákap warko arári tukupea, am mek fákápá fákeyakáp nap te araki yakáp napon: Manénkir kwatae ninik fek fákapea, kwatae yakápiapan maok, táte warko tukupea fákápá yakápria kwatae kare yakáp napono. ²¹Aeno am fárákapao yae-párak kare paokopnap ninik mér mo nap te, am te kwatae napono. Aeno táte am fárákapao Kwaro sánknám yiki kukur sánk konám lo sámpea napao, am táman younkwe sánk nap te, waeman kwatae kare napon. ^{b22}Amnap ankank te as ntia kouao nepo, sér i konám. As youpouki pwatea, warko arákarrá akwapá youpouk fári konám niamp. Táte ankwap kar sérrá: Kou ént mek éntupia pourou yiki kwapwe námpao maok, warko akwapea kwar takére mek énou i konám niampono. ^c

Kwaro korop naenám yae yaknám kar

3 Onomp fákáre kare! Má pas máte yiráp por ono anánkan kumwi nampono. Yumo yae-párak kare ninik mwanapria kárakáre fek sérria, mámá pas anánkaopwe kumwi namp te, yumo am táman nkea warko ninikia niki

yakáp mwanapon. ^{d2}Onomp ninik te, yumo Kwaromp wokwaek yakápap e tokwaeráp profet fákáreero wakmwaek korop naenám ankankan farákápap aran warko ninik kipria nampon. Yumo ankár nomwan warko éréképnám Jisas Krai Tokwae Karamp lo yiráp aposel fárákapao yumwan farákáp napo wawi nap, am fwapi niki-samp kip.

³Aeno yumo ankár tokwae kar ankank aran mér kip: Pwar naenám ke fek kwatae ninik mwar karrá kikiankria ankár táman saráp paokop i konap arop fárákap koropea, wouroumprá arakrá sér mwarea napon: ⁴“Mao te warko arákarrá korop naenám nie? Mao te maok yak námpono? Mao te korop mono. Wokwaek nomp tékénou fárákap wouri nap feknám pia koropea oukoumwan nám te, kápae kare ankank wokwaek kar forokarámp feknám pia taki yak námpono.” ⁵⁻⁶Kwaro wokwaek kar séránko, yámar me tokwae yak, apár tokwae ént meknám aokea yak nám, am táman ninik mwarea, ninik mono. Tá wakmwaek Kwaro séránko, am ént támao nákará aokria, apár ponankor oupouroupea kwatae papámpono. Aempan maok, arop fárákap te am táman ninikia mér mwana-pan, mo napono. ^{e7}Am kar támao yámar ntia apár taokor fákeyak nánko, oukoumwan yakria, yaomwi koropria ponankor wouroukour naenám kean yépék námpon. Yámar ntia apár Kwarén younkwe sinap arop fárákap kotia touwe sám mwanap ke táman yépék námpon. ^{f8}Kwaro nke nám fek kápae kare yopwar akwap námpao kor, ankárankamp yae niampono. Tá ankárankamp yae te 1,000 yopwar niampono. Ononamp fákáre, yumo am ninik nik moi

^{a2:19} Jo 8:34; Ro 6:16-17 ^{b2:21} Mt 12:43-45; 26:24; Hi 6:4-6

^{c2:22} Snd 26:11 ^{d3:1} 1 Ti 4:1; Ju 17-18 ^{e3:5-6} Stt 1:2,6-9; 7:11,17,23

^{f3:7} 1 Ko 3:13

kwapono. ⁹Takria arop ankwap fárakap, Tokwae Karao ék nanampri námp te mae ékénrá ninik mwanape. Mao te arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik te mono. Ponankor arop kwatae ninik pwarenk ritea yumwan ninikria porokwe fek yépékrá yak námpon. ⁸

**Mámá apár ntia yámar me
pwar naenámp kar**

¹⁰Aeno Jisaso Tokwae Kar ék naenámp yae te nomo oukoumwan sikan mpwe nánko, oukun aropao i konámpnámp kwaporok koupour ék naenámp. Am ke fek yámar mek pourounk tokwaeria, yámar moyak nánko, ankank kápae kare ponankor yaomwirao fári pwar naenámp. Apár ntia kápae kare ankank am mek yakáp námp, am táman kor ponankor yaomwirao fépér naenámp. ^{h11}Aeno am ankank taki pwar nánko te, yumo ankár mokope arop yakáp mwanapono? Yumo ankár yiki kare ninik fek Kwaro niniknámp taknámp paokop kip. ¹²Yumo ankár amnap ninik fek tapek am Kwaromp Yae yépék kip. Tá yumo ankár kárakáre fek tére napo, am yae koupour korop naenámp. Am yae fek táman yámar me tokwae yaomwi wouroukoumpia tomoromp nánko, touwe kare yaomwirao ankank kápae kare ponankor wouroukoumpianánko, éntéti akwap naenámp. ¹³Mao wokwae sérimp te ará: “Námo yámar me wourékam yoro, apár wourékam yoroia nanko, am fek te yae-párak kare ninik mwar yakáp mwanapon.” Aerimpan nomo am ankank táman saráp yépék námpon. ⁱ

**Nomo ankár yiki kor yakápria
Jisasén yépék mwanámp kar**

¹⁴Ononamp fákáre e, yumo am ankank táman yépék napara, yumo ankár tére kárakárerá yiki kukur yakáp napo, kwataenámp ankank yak moria, yumo ankár Kwarént ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp kipo. Aenapo, nánkár wakmwaek Kwaro yiráp yae-párak yakápnáp ninik nke naenámp. ¹⁵Yumo nomp Tokwae Kar oukoumwan yépék námp nkeaka arakrá ninik kip: Aropao man mér nánko, fwap am fárakapan érékép nanampria yépék námpon. Kwaro nomp Kristen ankwapnámp kare Polén ninik kour kwapwe sánk nánko, mao kuri yiráp por make pourouráp kar kwapwe kumwia kérépámpono. ^{j16}Polomp kápae kare pas fek te mámá kar táman sér i konámp. Maomp kar ankwapmwaek am pas fekamp te érik farákár mo nánko, nomo fwapia ninik mwanámp pourou mo námpono. Arop ankwap fárakap yonkwae kour moria, kárakáre fek fokopeyakáp mo nap, am kar sámpea yiki mwaek tukupria, Kwaromp Buk fekamp kar ankwapmwaekan kuri tak naponno. Taknap arop fárakap am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ^k

¹⁷Ononamp fákáre, yumo am wakmwaek korop naenámp ankank te wae nik naponno. Aenapara, yumoku támao ankár fwapia mér fek yakáp kip. Takria lo kwe-sir konap arop fárakapamp kwekár karao yumwan éréképá akwap nánko, yumo warko mér kárakáre fek fokopeyakáp mo mwanape. ^{l18}Yumo ankár Jisaso Tokwae Kar nomwan warko érékép konámp, maomp aropomp tokwae mek

⁸3:9 Sng 90:4; Ese 18:23; 1 Ti 2:4 ^h3:10 Mt 24:35,43-44

ⁱ3:13 Ais 65:17; Yé 21:1,27 ^j3:15 Ro 2:4; 10:21 ^k3:16 2 Ko 4:3; Hi 5:11

^l3:17 1 Ko 10:7-11; Hi 2:1

yakáp kipo. Aeria maomp aropomp
ntia man méria ninik nap táman
sámp-samp napo, yiráp ninik mek
tokwae kari yak naenampon. Nomo

oukoumwan, tá nánkárap kuri Kraisomp
e ankár warákarrá sakap saráp yakáp
mwanámpon. Kare tak mwanámpono.

Jon Manénkir Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jon te Jisas éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono. Mao taun Efesus mek yaká yakea, wae mér pourouria, Jisas pokámp yopwar 60 yopwar niamp arake fek mámá pas má kumwimpon.

Mao wanánko, arop ankwap fárákap kwekárá sérrá, “Apárokamp aropamp pourou te kwataeria, kwatae ninik am mek yak námpara, Jisas te Kwaromp Tárápara, apárokamp arop pourou kare sámp naenám pourou mono.” Aerá sénapantá, mao te koumteouráp aropamp ninik fwapokwapi pap naeria, mámá pas kumwimpon.

Tá ankwap kar te ará: ‘Kwar te ponankor aropan nouroup námpara, yumo kor ankár ponankor aropan nounouroup kip’rá sénámpon.

Yiki yak sánk konámp kar

1 Mámá yiki yak sánk konámp kar te me koum sik yakámpan yino wae maomp kar wa, tá yinomp yi kare fek man wae nke, tá yino man tokoreyakáprá, tá yinomp yae korao maomp pourouk wae sámp, maki námp kwamp, yino mámá kar farákáp konámpono. ^{m2}Am yiki yak konámpao érik koropeanánko yino waeman kare nke námpan, yumwan am yiki yaká yakáp mwanámp kar érik farákáp konámpon. Am yiki yak te wokwaek kar Naropwarént yakámpan maok, oukoumwan te wae érik koropeanánko yino nke námpon. ⁿ³Yino nkeaka wawinámp karan yumwan farákáp nánko, yumo kor má kar wariaka yinont ankár pourouráp ninik fek yakápria, nomo énéнки Naropwar ntia maomp Táráp

Jisas Kraisént ankár pourouráp ninik fek yakáp mwanámpon. ⁴Yino mámá kar má kumwi námp te, nomp warákár te tokwae kari yak naenámpria námpono.

Nomo ankár wae fek paokop mwanámp kar

⁵Yino maomp Tárápao sérimp karan wawianámpan yino yumwan farákáp námp te ará: Kwar te ankár wae tokwaerápara, man te kirikip kánanke yak mono. ⁶Táte nomo sérrá, ‘Ono Kraisént ankár pourouráp ninik nampono’rá sénámpao maok, nomo am ninikaok paokop moria, nomo kirikip mek paokop námp te, nomp kar te kwekárámpara, nomo te kare kar ninikaok paokop mo i konámpon. ^{p7}Táte Kwaro wae fek yak námpnám taknámp nomo kor wae fek paokop námp te, nomo ankár pourouráp ninik fek nounourouprá yakáp nánko maok, Kwaromp Táráp Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik ponankor yárári pwaránko, nomo yiki kor kwapwe yakáp i konámpon.

⁸Táte nomo ‘Ono kwatae ninik te yak mono’rá sénámp te, nomoku tá-mao kwekárá sénámpara, kare kar sér i konap ninik te nomp ninik mek yak mo námpon. ⁹Aeno táte nomp kwatae ninik Kwarén érik sénánko te, Kwar te ‘Námoku tak nanamp’rá séritenám kar ták-pwar mono, yae-párák kare ninik fek nomp kwatae ninik ponankor torokorrá épéria nik mo, pwar nánko, nomp ninik yiki kukur kwapwe naenámpon. ¹⁰Táte nomo sérrá, ‘Ono te kwatae ninik moi nampono’rá sénámpao maok, nomo takrá sénámp kar támao ‘Kwar te kwekár i konámp aropono’rá sénámp niampon. Aenámpara, Kwaromp kar te nomp ninik mek te yak mono.

^{m1:1} Jo 1:1-2,4

^{n1:2} Jo 1:14

^{o1:5} 1 Ti 6:16; Je 1:17

^{p1:6} 1 Jo 2:4

Krais nomwan yaewour i konámp kar

2 Onomp tárápu ††o! Ono ankár yumo kwatae niniki kwaponoria yiráp por má kar kumwi nampono. Aeno táte arop ankwap warko kwatae ninik fek akwap nángo te, nomwan yaewouranoria Kwarén sér i konámp arop Naropwar Kwarént yak námpon. Am te yae-párak kare arop Jisas Kraisono. ^{q2} Kwaro nomp kwatae ninik fek nomwan yonkwae pwarámp námp te, Jisas námoku térea nomp kwatae ninik tirá épéri námpon. Mao taki námp te, nomwan saráp yaewour naeria tére mono, má apár mekamp arop ponankor yaewour naeria sumpwi námpon. ^r

³ Nomwan Kwaro sénámp lo kar wawia mántwaok saráp paokop námp te, am támao nomo Kwarén mér karnámp yénkép námpon. ⁴ Aeno arop ankwap ankárankao ‘Ono Kwar te wae mér nampono’rá sénámpao, Kwaromp lo karaok yárok monámp arop te kwekár námpara, kare kar sér i konap te maomp ninik mek yak mono. ^{s5-6} Aeno arop ankwapao Kwaromp karwaok akwap námp te, mao tak námp támao nomwan yénképrá: Maomp Kwarén warákárnámp ninik te wae pwi kare yak námpon. Tá arop ankwapao ‘Ono Kwarént yak namp’rá sénámp te, ankár Kraiso yáarki námp-námp taknámp yárok nángo maok, mao Kwarént yak námp mér mwanámpon. ^{tu}

‘Arop ankwapyaenápen nouroup námp te, Kwaromp wae fek yak námp’rá sénámp kar

⁷ Ononamp fárakap, ono yiráp por kumwinamp lo kar máte wourékam lo kar mono, épi lo kar wokwaek kar yumo sámpap támaono. Am épi lo te yumo wokwaek wawiap kar támaono. ^{v8} Aeno am lo ono warko yiráp por kumwi namp máte, wourékam lo niampono. Nomo wae mér námpon: Má wourékam lo máte Krais námokuráp ninik mek yakriaka, yiráp ninik mek kor tére námpon. Am te apae riteanápe, kirikip te wae pwar naeria nángo, Kwaromp wae karerao koropá yak námpon. ^w

⁹ Táte arop ankwapao ‘Ono te Kwaromp wae fek yak nampono’rá sénámpao maok, Kristen ankwapyaenápen kokwarokria warákár mo námp te, mao oukoumwan kirikip mek yak námpono. ^{x10} Aeno arop Kristen ankwapnápen warákár konámp te, mao te waeman wae fek yak námpara, apae ankankao man nánkáráp nángo sikirip naenámpánáp? ^{y11} Tá Kristen ankwapyaenápen kokwarok i konámp arop te, kirikip mek yak námpon. Mao te kirikip mek yárok námpara, kirikipao yi nánkárápeyak nángo, mao te apae mwae-páraok akwap raerá mér mo i konámpon. ^z

¹² Onomp tárápu o! Yumwan Kraisonp e kárakáre fek Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéri námpantá, yiráp por kumwi nampon. ^{a13} Naropwaryaenápen fákáre, yumo máma arop wokwaek kar yakeanámpao, oukoumwan taki yak

††**2:1** Jono ‘Tárápu’rá sénámp te, mao kar farákáp nángo, wawia Kraisonámpok koropea Kristen yakápnap sios fákáreran sénámpon.

^{q2:1} Hi 9:24 ^{r2:2} Jo 1:29; 11:52; Ro 3:25 ^{s2:4} 1 Jo 1:6,8

^{t2:5-6} Jo 14:21,23; 1 Jo 4:12,17; 5:3 ^{u2:5-6} Jo 13:15 ^{v2:7} 2 Jo 5-6

^{w2:8} Jo 1:9; Ro 13:12 ^{x2:9} 1 Jo 3:10,15; 4:20 ^{y2:10} Ro 14:13

^{z2:11} Jo 12:35 ^{a2:12} 1 Ko 6:11

námp wae mér napon. Aenapantá ono yiráp por kor má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo waeman Satanén kwe-pwate napantá yumwan kor má kar má kumwi nampon.

¹⁴Tárápu, yumo te Naropwar Kwarén waeman mér napantá, ono má kar kumwi nampon. Naropwaryaenáp fákáre, yumo kor mámá arop wokwaek kar yakeanám-pao oukoumwan taki yak námp wae mér napantá, ono má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo te kárákáreria Kwaromp kar yiráp ninik mek yak nánko, Satanén waeman kwe-pwate napon. Aenapantá ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.

Nomwan ‘Apárokamp ninikan warákár kwapono’rá sénámp kar

¹⁵Yumo te apárokamp ninikan warákárriaka apárokamp ankankan kor ponankor mént warákár mwanape. Arop ankwapao apárokamp ninikan warákárámp te Naropwarén te warákár mo i konámpon. ^{b16}Apárokamp arop ponankor sámpá paokop i konap ninik te, námokuráp ninik mek poup kikiánk i konap ninik, tá yi fek nkea kikiánknap ninik, tá, námo nkwaekwe make kokop namprianám ninik, má ankank máte Naropwar Kwaronámpoknám korop mono, apárokamp ninikono. ¹⁷Mámá apár ntia am mek yaknám kikiánk ninik méntér pwar naenámpon. Aeno arop Kwaromp kar wawia mántwaok yarak námp te fwap yaká yak naenámpon. ^c

Kraisomp kar kwe-pwar naenám arop korop naenám kar

¹⁸Tárápu, oukoumwan te apár pwar naenám yae wae wonae fikono. Yumo

wokwaek te, ‘Krais namponoria poupwekápna mp arop korop naean’rá sénap kar wae wawiaapon. Táte wae oukoumwan kápae kare, Kraiso namponoria poupwekáp mwanap arop wae korop napon. Aenapara, nomo wae mér: Am te wae yae fae nánko napon. ^{d19}Manénkir te am fárákap nomont yakápi napao maok, nomwan pwarará tukup tenapon. Am fárákap te kare kar nomp kare mono. Táte am fárákap nomp kareraoia te fwap nomont yakápi mwanapan maok, mao nomwan pwar napo, nomo wae mér: Am fárákap te nomp kare mono. ^e

²⁰Aeno yumwan Kwaro waeman yiráp pourou mek Yiki Kor Spirit kwarákari námpara, yumo ponankor waeman mér kwapwe sámpá yakápi napon. ²¹Aenapara, ono te yumwan, kare kar kar mér mo napon ninikria yiráp por má kar kumwi mono. Yumo waeman kare kar kar méria, am kare kar karao kwekár kar sámp-pap mo i konám te, yumo wae mér napantá, ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.

²²Kwekár i konám arop te wanono? Am arop ‘Jisas te Krais mono’rá sénámp arop te támaono. Am arop te Naropwar Kwar ntia maomp Táráp younkwe sánk konámpara, Kraisen yopornám aropono. ^{f23}Aropao Tárápan younkwe sánk námp te, Naropwarén kor younkwe sánk námpon. Aropao Tárápan méria ninik mek sámp námp te, Naropwarén kor méria ninik mek sámp námpon. ⁸

Yiki Kor Spiritao nomwan kare kar karan yénknám kar

²⁴Yumo wokwaek wawia kar ankár kárákáre fek niki-samp kip. Yumo am wokwaek wawia kar am niki-samp napo te, Táráp ntiaka Naropwar yumont

^{b2:15} Ro 8:7; Je 4:4 ^{c2:17} Mt 7:21 ^{d2:18} Mt 24:5,24; 2 Jo 7

^{e2:19} Ap 20:30 ^{f2:22} Mt 10:32-33; 1 Jo 4:3; 2 Jo 7

^{82:23} Mt 10:32-33; Jo 5:23; 2 Jo 9

yaká yak nerepon. ²⁵ Kraiso nomwan sérinámp kar te 'Yae-párak kare yiki yaká yakáp mwanapono'rá séri námp tá-maono. ^h

²⁶ Ono yiráp por kumwinamp kar máte yumwan poupwekáp naenámp aropamp ninikan érik farákarrá kumwi nampon. ²⁷ Aeno Kraiso náráp Yiki Kor Spirit yumwan kwarákarea pwar nángo, am yumont yak námpara, arop ankwapao yumwan Kwaromp ninikan yénkép naenámp tére yak mono. Am te apaerianápe, Yiki Kor Spiritao yumwan waeman kápae kare ankank farákáp námpara, yumo te ninik fae tákáre mono. Am Yiki Kor Spiritamp kar te kwekár mono, kare sénámpon. Aenámpara, Spiritao yumwan yénkép námpnámp taknámp, yumo ankár Kraiséen ninik mek fákapea sámpá paokop kipo. ⁱ

²⁸ Onomp tárápu, yumo te ankár Kraiséen koumpá yakáp kipo. Tak napo maok, nánkár wakmwaek mao érik korop nángo, nomo man nkea pwará-pae mo, yae-párak kare kárakáre fek warákarrá yakáp mwanámpon. ^j ²⁹ Táte yumo Kraiséen, mao te yae-párak kare aroponoria mér nap kwamp te, yumo nke napo, arop ponankor yae-párak kare ninik fek paokop nap te, mao kor Kwaromp tárápunorá mér mwanapon. ^k

Nomo oukoumwan Kwaromp tárápu yakápnámp kar

3 Wakwe! Naropwaro námokuráp ninik fek yonkwae touwe kateria maok, nomwan 'Onomp tárápu'rá sénámpara, nomo te waeman kare kar Kwaromp tárápunon. Apárok mapekamp arop te Kwarén mér mo napara, taknámp nomwan kor mér mo napon. ^l Ononamp fárakap, nomo

oukoumwan te Kwaromp tárápu yakáp námpon. Aeno nánkár wakmwaek te mokoprá yakáp mwanámpaoean, am te nomo fwapia mér mo námpon. Aeno nomo wae mér námpon: Nánkár wakmwaek te Kraiséen érik ék nángo, nomo wae mao karean nkea maok, nomo kor Kraiséen námoku yak námp niamp taknámpi yakáp mwanámpon. ^m ³ Arop ponankor Kraiséen yépekrá yakáp i konap te, Kraiso yiki kare yak námpnámp taknámp am fárakapao kor námokuráp ninik fwapokwaprá yiki kare yakáp i konapon.

⁴ Kwatae ninik te ankár lo kar kwesinámpara, arop kwatae ninik fek yarak i konámp te, Kwaromp lo kar táksinámp. ⁵ Yumo te waeman mér napon: Kraiséen te nomp kwatae ninik ti-akwap naeria, korop námpao maok, mao námoku kare te kwatae ninik yak mono. ⁶ Arop Kraiséen koumpá yak námp te, mao te kwatae ninik fekamp ninikaok yarak mo i konámpon. Aeno arop ankwap námokuráp kwatae ninikaok yarak nángo te, nomo waeman wuri nkea mér námpon: Am arop te Kraiséen nke mo, tá Kraiséen mér mo námpon. ^o

⁷ Onomp tárápu o! Yumo fwapia mér kip: Arop ankwapao yumwan kwekarrá sér mwanape. Arop yae-párak kare ninik fek tére námp te, am arop te yae-párak kare arop Kraiséen niamp. ^p ⁸ Wokwaek kar Satano kwatae ninik sámpámpara, arop kwatae ninik fek yak námp te, mao te Satanomp aropono. Kwaromp Táráp te Satanomp térean kwatae papea kwe-pwar naeria érik ék námpon. ^q ⁹ Arop ankwap Kwaromp táráp yoro námp te, kwatae ninikaok akwap mo i konámpon. Waeman Kwaromp ninikao

^h2:25 Jo 3:15; 6:40

ⁱ2:27 Jo 14:26

^j2:28 1 Jo 4:17

^k2:29 1 Jo 3:10 ^l3:1 Jo 1:12-13; 16:3

^m3:2 2 Ko 3:18; Fl 3:21

ⁿ3:5 2 Ko

5:21; 1 Pi 2:22-24

^o3:6 Ro 6:1-2,14

^p3:7 1 Jo 2:29

^q3:8 Jo 8:44

am aropamp ninik mek yak nánko, Kwaro maomp Naropwar yak námpara, mao te warko kwatae ninikaok yarak mo i konámpon. ^{r10}Aeno nomo wa mokop Kwaromp tárápaoean, tá wa Satanomp tárápaoean mér mwaria te, arop kwapwe kare ninik fek yarak nánko nkeaka, 'Mao te Kwaromp tárápono'rá sér mwanámpon. Aeno arop kwatae ninik fek yarakria, maomp Kristen ankwapyaenápén warákár mo nánko te, mao te Kwaromp monorá mér mwanámpon.

Kristen ankwapyaenápén warákár konap ninik

¹¹Yumo wokwaek te kar arakrá wawiapon: Nomo ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpon. ^{s12}Nomo te Kenoimp niamp ninik fek yakáp mwareano. Ken te Satanomp arop yakámpara maok, náráp nánaeran námoku sámp-wouroumpámpon. Am te apaeritea nánaeran sámp-wouroumpámpon? Nánaeramp ninik te yae-párák karenko, námokuráp ninik te kwatae námp kwamp yopor yonkwae pwarámpria sámp-wouroumpámpon. ^t

¹³Ankwapyaek fákáre, apárokamp arop yumwan, nke te mo karonoria yopora wae napo te, yumo am táman kokorokori kwapono. ^{u14}Nomo ankwapyaenápén warákár námp kwamp te, am ninik táman mér mwanámpon, nomo waeman sumpwi mwanámp ninik te pwatea yiki yakáp mwanámp ninikaok yakáp námpon. Aeno arop Kristen ankwapyaenápén warákár mo námp te, am arop te sumpwi konap ninik fek yak námpon. ^{v15}Arop ankwapnápen, námo nke namp

fek yak te monoria youpoukwap námp te, waeman arop sámp-wouroump nap niamp námpon. Yumo te waeman mér napon: Arop ankwapan sámp-wouroumpnámpon arop te, mao te yiki yaká yak naenámpon kwapwe te sámp mono. ^{w16}Jisas te nomwan yaewourria náráp pourouk touwe sámpámpon. Takimp ninik te nomwan arop yonkwae touwe konap ninikan yénkép námpon. Ae námp te, nomo Kristenara, nomo kor nomp Kristen ankwapyaenápén yaewourrá nomp pourouk touwe sámp mwanámpon. ^{x17}Aeno arop ankwap apárokamp ankankrápao Kristen ankwapyaenápén nke nánko, ankank mo nánko, man yonkwae touwe moria ankank sánk mo námp te, mao te 'Ono te Kwarompono'rá sénaeane. ¹⁸Onomp tárápu o! Nomo nomp ankwapyaenápén párák kar fek saráp yonkwae touwe mwareano. Ankár am fárákapan yonkwae touwe kateria ankár kwapwe kare ninik fek yaewour mwanámpon. ^y

'Kwarén mérnamp arop te Kwaro nke námp fek apáp mono'rá sénámp kar

¹⁹⁻²⁰Nomo am arop yonkwae touwe mwanámp ninikaok paokop námp kwamp te, nomo wae mér námpon: Nomo te waeman am kare kar karwaok paokop námpon. Kwar námoku maok tokwae karara, kápae kare ankank wae námoku méri yak námpara, nomo te, wae yae-párák kare ninikaok namp nierá ninik tokwae kwapono. Kwaro waeman nke námpara, sánánkar yonkwae porokwe fek yakáp mwanámpon. ²¹Ononamp fárákap, nomp ninik mek kwatae ninik yak námprá mo námp kwamp te, nomo Kwaro nke námp fek apáp

^f3:9 1 Jo 5:18 ^s3:11 Jo 13:34-35 ^t3:12 Stt 4:8

^u3:13 Mt 5:11-12; Jo 15:18-19 ^v3:14 1 Jo 2:11 ^w3:15 Mt 5:21-22

^x3:16 Jo 13:1; 1 Te 2:8 ^y3:18 Lo 15:7; Je 2:15-16

moría, yae-párak kárakáre fek yakáp konámpono. ²²Nomo Kwaromp loak tukupria, Kwaro warákár konámp ninikaok paokop námpara, nomo Kwarén apae ankank ‘Sápae’rá sénánko te, fwap sáp naerámpon. ²³Kwaromp lo te ará: Nomo maomp Táráp Jisas Kraiséen méria maok, mao nomwan séri námpnámp taknámp nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ²⁴Aeno táte arop ankwapao Kwaromp loak saráp yarak námp te, mao te Kwarén koumpá yak nánko maok, Kwaro kor mént koumpá yak námpon. Kwaro nomwan Yiki Kor Spirit sáp tari námpara, am Spiritao Kwaro nomont yak námp yénkép námpon. ^b

Spirit fákáreran yurukup mwanámp kar

4 Ononamp fákáre, kápae kare kwekár profet apárok má paokop napon. Aenapara, arop ponankor ‘Námo wae Kwaromp Spiritráp’rá sénánko te, tamak kare karonorá niniki kwaponno. Yumo ankár, máte Kwaromp Spiritaoeane, tá ankwap spirit kwataeraoi kanrá fwapia yurukup kipo. ^{c2}Yumo Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnep arop te, arakrá sénap aran wawia mér mwanapon: Arop ponankor ‘Jisas Krai te apárokamp arop kare arákari námpon’rá sénap te, am arop fárakap te Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnep arop támaonono. ^{d3}Arop ankwap fárakapao ‘Jisas arop kare arákár moi nám’rá sénap te, am arop fárakap te ankwap spiritrápono. Am te Kwaromp Spiritráp mono. Am spirit te yumo wokwaek wawapo, Kraiséen yopornámp arop korop

naenámponoriap te, oukoumwan wae apárok koropea yak námpon. ^e

⁴Onomp tárápu o! Yumo te Kwarompara, kwekár i konap profet fákáreramp kar te waeman kwe-pwarari napon. Yiráp pourouk woukoupá yaknámp Yiki Kor Spirit te apárokamp aropamp pourouk woukoupá yaknámp spiritan kwe-pwar námpon. ⁵Am arop fárakap te apárokamp aropara, am fárakapamp karao kuri apárokampono. Aenánko, apárokamp arop ankwap fárakap am fárakapamp kar táman wawi konapon. ^{f6}Nomo te Kwarompara, arop Kwarén mér námp te, am arop te nomp kar wawi konámpon. Aeno arop Kwaromp firáp mo námp te, mao te nomp kar wa mo i konámpon. Aenapara, am taknap ninik táman maok, nomo nkea méria Yiki Kor Spiritao kar kare sér i konámp mér, tá kwekár i konámp spiritamp kar wawia mér mwanámpon. ^g

Kwaro nomwan nouroupnámp kar

⁷Onomp nouroup fákáre, nomo te ankár nonopok nounouroup saráp yakáp mwaro. Am te apae riteanápe, nounouroup i konap ninik te Kwaromp ninik támaono. Arop ankár ankwapan nouroup i konap ninikaok yarak námp te, Kwaromp aropara, mao te Kwaromp táráp támaono. ⁸Kwar te am arop nouroup i konap ninik fi korara, aropao kor ankwapan nouroup mo námp te, Kwarén mér monámp aropao námpon. ⁹Kwar te Táráp ankárankamp karean maok, am Táráp apárok mapek sámp-kérépámp te, nomwan Kraiso yiki yak ti-sáp nánko, am yiki yak sámpenkria sámp-kérépámpon. Am takimp te, Kwaro nomwan aropomp kare námpan

^z3:22 Mt 21:22

^a3:23 Jo 6:29; 13:34

^b3:24 Ro 8:9

^c4:1 Mt 24:11

^d4:2 1 Ko 12:3

^e4:3 1 Jo 2:18,22; 2 Jo 7

^f4:5 Jo 15:19

^g4:6 Jo 8:47

yénkép námpon. ¹⁰Aropomp i konap ninik te apae nomomékir Kwarén aropompi námpanápe. Aropomp i konap ninik te Kwaromékir nomwantá aropompiaka náráp Táráp Kraiséen sámp-kérép nánko, mao ékia, nomp kwatae ninik fek sumpwianánko, Kwaro am kwatae ninik warko nik mo, pwarará, érékép námpon.

¹¹Ononamp fákáre, má ninik máte Kwaro nomwan nouroup námpan yénkép námpara, nomo kor taknámpan ankar nonopok nounouroupa wae mwanámpon. ¹²Arop ankwap ankárankao Kwarén te nke mo kare námpano maok, nomo nomp Kristen ankwapyaenápen nouroup kare námpan te, Kwaro nomont yak nánko, maomp nouroup i konámpan ninik nomp ninik mek tokwae kari akwap námpan nkea mér mwanámpon.

¹³Ae te mokocono? Nomo Kwarént koumpá yakáp nánko, tá nopok Kwaro kor nomont koumpá yak námpan fwap mér mwanámpan nie? Nomwan waeman námokuráp Yiki Kor Spirit sápan tari námpara, wae mér námpan. ¹⁴Naropwar Kwaro, apárokamp aropan warko ponankor éréképaeriaka, náráp Táráp sámp-kérép námpan, yino wae nke námpan, yino am kar farákápan konámpan. ¹⁵Tá arop ankwapao 'Jisas te Kwaromp Tárápono'rá sénánko te, Kwaro am aropént koumpá yak nánko, tá am aropao kor Kwarént koumpá yak námpan. ¹⁶Aenámpara, Kwaro nomwan aropompi námpan, nomo am táman mér námpan.

Kwar námoku te ankár aropan aropomp i konámpan fi korara, aropao kor ankwapan aropompnámpan arop te, Kwarént koumpá yak nánko, te nopok Kwaro kor am aropént yak

námpan. ¹⁷Kristen ankwapyaenápen nouroup i konap ninik nomp ninik mek tokwae kari yak námpan te ará: Nomo oukoumwan apárok mapek yakáp námpan fek waeman Kraiséen niamp pourouráp yakápan námpara, nánkár wakmwaek kot mwanap yae tokwae fek te, nomo apáp mo, fwapono. ¹⁸Kwaro nomwan nouroup kwapwe námpara, nomo apáp mono. Am te apaerianápe, am nouroup kwapwe te apáp ninik yéperá kérépan konámpan. Aeno apápnámpan fi kor te ará: Arop námokuráp kwatae ninik fek touwe sámp naenámpan ninikrianámpan. Táte arop apáp námpan te, maomp arop nouroup i konámpan ninik te maomp ninik mek tokwae kari yak mo námpan mér mwanámpan.

¹⁹Am te Kwaromékir nomwan nouroup kare námpara, am fek táman nomp Kristen ankwapyaenápen nouroup námpan. ²⁰Tá arop ankwapao 'Ono Kwarén nouroup kare nampono'rá sénámpano maok, tá warko ankwapnápen kokwarok námpan te, maomp kar te kwekár námpan. Arop énéni tapokwapá yakápan wae yi fek nke námpan man kokwarok námpan te, mao yi fek nke monámpan Kwarén te mokopia nouroup naenámpan? ²¹Nomo Kraiséen lo sámp námpan te aráno: Arop Kwarén nouroup námpan te ankar taknámpan náráp ankwapyaenápen kor nouroup kuno. ¹

Kwarén mérap arop apárokamp kwatae ninikan kwe-pwar konap kar

5 Arop ponankor Jisas te Kraisonorá mér nap te, am farákapan te Kwaromp tárápan yakápan napon. Arop ponankor naropwar ankárankan nouroup nap te, ankár maomp tárápan kor nouroup i konapan. ²Nomo Kwarén nouroup kare-

^h4:13 2 Ko 1:21-22 ⁱ4:14 Jo 3:17 ^j4:16 Jo 6:69 ^k4:19 1 Jo 4:10
^l4:21 Mt 5:44-45; Mk 12:29-31

ria, nomo maomp loak tukup nám̄p te, nomo wae mér nám̄pon: Am ninik fek táman maok, nomo Kwaromp tárápu-ran kor nouroup kare nám̄pon. ³Nomo Kwaromp lo karaok saráp paokop nám̄p te, am támao yénképrá: Nomo waeman Kwarén nouroup kare nám̄pon. Aenám̄para, am lo te nomwan kour-sir naenám̄p pourou mono, fwap am-paok paokop mwanám̄pon. ^{m4}Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te apárokamp kwatae ninik te kwe-sir konapon. Nomo waeman Kwarén mér nám̄para, am fek táman apárokamp kwatae ninik te yorowaria kwe-pwarará apárok sámp-anám̄p konám̄pon. ⁿ⁵Wa apárokamp ninikan kwe-pwar konám̄pon? Arop Jisasén Kwaromp Táráponoria mérnám̄p arop támao kwe-pwar konám̄pon. ^o

Kwaro Jisasoinám̄p ninikan érik sénám̄p kar

⁶Jisas Kraiss ékám̄p te, ént mek anám̄peaka maok, tá yaopwae porokopramp fek námokuráp yirirao oupouroup naenám̄pria ékám̄pon. Mao te ént mek anám̄p konap ninik fek saráp ék mono. Ént ntia yiriramp ninik fek ékám̄pon. Yiki Kor Spirit mao te kare kar sér i konám̄p fi korara, mao kuri am Jisas Kraisoí nám̄p táman farákáp nám̄pon. ^{p7}Waeman yininkaopwerao maói nám̄p farákáprá sénapon. ^{q8}Yiki Kor Spiritao sénám̄p kar, éntao sénám̄p kar, yirirao sénám̄p kar, am yininkaopweramp kar máte ankáránkamp pourouráp kar sénapon. ⁹Arop kotriaka am kar fi sénapo, wawia kareno ri konám̄pan maok, Kwaro sénám̄p kar te aropamp karan kámákár akwap nám̄pon. Am kar

Kwaro farákáprá sénám̄p te mao náráp Tárápaó tére nám̄pan nomwan sénám̄pon. ^{r10}Arop Kwaromp Tárápan mér nám̄p te, waeman am Kwaro farákápnám̄p kar sámpeanánko, maomp ninik mek yak konám̄pon. Aeno arop Kwarén mér mo nám̄p te, Kwar námokuráp Tárápaó térenám̄p kar kare farákáp nám̄pan kor mér mo nám̄pon. Am tak nám̄p támao mér naenám̄p kwe-sinám̄para, am arop te 'Kwar te kwekár sér i konám̄p arop'rá sénám̄p niampon. ^{s11}Mámá kare kar kar Kwaro farákáp nám̄p te ará: Kwaro nomwan yiki yakáp mwanám̄p sámp nám̄pon. Am yiki yak fi te Kwaromp Tárápamp pourouk yak nám̄pon. ¹²Arop Kwaromp Tárápént saráp koumpá yakáp nap te, waeman am yiki yak sámp nám̄pon. Aeno arop Kwaromp Tárápént koumpá yakáp mo nap te, am yiki yak te mono. ^t

Nomo te wae yiki yak sámp nám̄prá mér mwanám̄p kar

¹³Yumo Kwaromp Táráp Jisasén mérap te, yumo wae yiki yak kwapwe sámp nap, am fwapia mér mwanapria, yumwan má kar kumwia kérép nampon. ^{u14}Kwaro nomwan yaewour naeria warákár nám̄para, nomo apáp mono, maomp wonae fik tukupria, mao waeman námoku sánk naeria nánapnám̄p ninik mek sénánko te, tá fwap nomp kar wa naerám̄pon. ^{v15}Nomo wae mér nám̄pon: Nomo man kar toropwap nám̄p te, mao wae wawi konám̄pon. Ae konám̄para, nomo am táman wae méria, nomo man 'Ankwap ankank sápaé' ria sénám̄p te, nomo am ankank te wae sámp konám̄p mér nám̄pon.

^{m5:3} Mt 11:30; Jo 14:15,23-24 ^{n5:4} Jo 16:33 ^{o5:5} Ro 8:37

^{p5:6} Jo 1:29-34 ^{q5:7} Jo 15:26 ^{r5:9} Jo 5:32-37; 8:18 ^{s5:10} Ga 4:6

^{t5:12} Jo 3:36 ^{u5:13} Jo 20:31 ^{v5:14} Jo 14:13

¹⁶Aropao náráp ankwapyaeinápén nke nánko, maomp waemp fwap warko Kwaromp wonae fik korop naenámpao, kwatae ninik fek akwap nánko te, Kwarén sénánko, Kwaro am aropan yiki yak naenámp sánk naenámpón. Ono te am sumpwi pap mo i konámp pourouráp kwatae ninikan sénampono. Arop ankwap maomp waemp warko Kwaromp wonae fik akwap naenámp pourou monámp kwatae ninik nánko te, ono yumwan ‘Kwarén “Maomp kwatae ninik sámp-sirae”rá sér kip’rá sér mono.

^{w17}Ponankor ninik yae-párák mo námp te, am te kwatae ninikono. Aenámpan maok, ankwap pourouráp kwatae niniki tenánko, fwap Kwaro sámp-sir konámp-pani námp te, maomp waemp fwap Kwaromp wonae fik yak naenámpón.

¹⁸Nomo wae mér námpon: Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te,

warko kwatae ninik i konap ninikaok saráp yakáp mo i konapon. Waeman Kwaromp tárápu man taokeyak námpara, Satan te am aropamp pourouk yae pap mono. ^x

¹⁹Satan te mámara apár poukeyak nánko, ponankor maomp yae ankore mek yakáp napo, nomo te mwar Kwaromp tárápu yakáp námp te, nomo wae mér námpon.

²⁰Nomo wae mérámpon: Kwaromp Táráp waeman ék námpara, mao nomwan ninik sámp nánko, nomo fwap Kwar kare mérria waeman Kwar kare ntia maomp Táráp Jisas Kraisént yakáp námpon. Am Kwar te karenono. Tá mao te yiki yaká yak fi kor támaono. ^y

²¹Onomp tárápu, ankwap ankankao yiráp kwar niamp yak naeane. Ankár younkwe sánk kipo. ^z

Jon Anánkan Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Mámá pas te Jono warko ankwap por kumwimpon. Mao náráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon.

Mao te kounteouráp aropan ‘Yumo fwapia ankwap aropan warákár kip’rá farákáp. Aeria ‘Kwekár kar sér i konap arop te Kwaromp Kar sámpá yampourou napon. Aenapara, yumo am fwapia yérék kor kip’rá sénámpon.

1 Yupu ^{††}o! Ono sios taokeyak konampao, Kwaro amwan náráponoria nánkáráp námpantá, amo ntiaka waráp tárápuampor ^{¶¶}mént má pas má kumwi nampon. Ono waeman kare kar yumwan warákár kare nampon. Tá ono saráp warákár mono. Kwaromp kar kare mérnámp arop fárákapao kor yumwan warákár kare napon. ²Am Kwaromp kar kare te nomont yakria, ankár yaká yak naenámpara, am fek táman yino yumwan warákára wae námpon. ³Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia maomp Táráp Jisas Kraiso nomwan kare kar ninik ntia nouroupnámp ninik fek aropompria námokuráp ninik fek yonkwae porokwe ti-sáp kiponoria nampono.

Nomo nonopok nounouroup i konap ninikaok mwanámp kar

⁴Ono waráp tárápu ankwapmwaek Naropwar Kwaro nomwan ampao-kenkrá sérinámp kare kar karwaok tukup naprá sénap wawiaka warákár kare nampon. ⁵Yupu o! Ono amwan arakrá sér rae: Onomp ninik te nomo ankár nomp ankwapyaenápént

nonopok nounouroup mwanámpan ampaokamporia sér rae. Mámáte apae oukoumwan wourékam loan amwan sénampanápe. Wae manénkir sámpámp lo kar táman sénampon. ⁶Nonopok nounouroup i konámp ninik te ará: Nomo ankár Kwaromp lo karaok paokop mwanámpon. Wokwaek kar yumo má lo kar wawiap te arakrá sénámpon: Yumo ankár yiráp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanap ninikaok saráp paokop kipo.

Nomo Kraisomp karan kárakáre fek sámp-fákeyakáp mwanámp kar

⁷Wawenke! Nomwan poupwekáp mwarianap kápae kare arop apárok má paokop napon. Am fárákap te, Jisas Krai te arop kare arákára námponorá mér mo napon. Taknap arop te poupwekápria Kraisen yopornap aropono. ⁸Aenapara, yumo te ankár fwapia mér kipo: Yumo takrá am kwekár kar waria Kwaromp kwapwe kare ankank nopok sámp mwanámpria térea wae nap pwar mwanape. Yumo ankár kárakáre fek fokopeyakria maok, fwap ponankor ankank sámp mwanapon. ⁹Aeno arop ankwap Kraiomp kar kárakáre fek niki-samp moria am pwarará ankwap kar fek akwap nánko te, Kwar te mént yak mono. Aeno arop ankwap Kraiomp kar kárakáre fek niki-samp nánko te, Naropwar Kwar ntiaka Táráp Jisas te am aropént yak nenepón. ¹⁰Táte arop ankwap yumonapok koropea Kraiso sénámp kar pwarará ankwap karan yumwan farákáp naerianánko te, ‘Gude’rá sériaka, yiráp nap mek

^{††}1:1 ‘Yupu’rá sénámp te siosén sénámpon.

^{¶¶}1:1 ‘Waráp tárápu’rá sénámp te, am sios mek yakápnámp kounteouráp aropan sénámpon.

warámpá tukup kwapon. ^{a11}Am taknámp aropan 'Gude'rá sénámp arop te am kwatae tére táman yaewournámp aropono. ^b

Ankwap kar kánanke

¹²Ono yiráp por kápae kare kar sénanampan maok, warko pepa fek

te wampwenoria pwararae. Nánkár onoku yumwan koropá nkeaka nomoku énéni tankáprá warákárrá kar sérar mwanámpon.

¹³Kwaro nárápria nánkárápnámp waráp naenápom ^{§§}tárápuraao amwan 'Gude'rá sénapon.

§§1:13 'Naenáprá sénámp te, Jon yaknámp siosao yaewour napo, forokarinap siosén sénámpon.

^{a1:10} Mt 10:13-14; Ro 16:17 ^{b1:11} 1 Ti 5:22

Jon Yininkan Kumwimp Pas

Mekia Akwapnámp Kar

Jono náráp nouroup Gaiusompor mámá pas má kumwia sámp-kérépámpón. Mao te námokuráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpón. Gaius te ankwap Kristen fárákapan yaewour i konámpantá, man warákár konámpón. Tá mao Gaiusén ankwap kar sérrá, “Amo ankár Diotrefesomp kwatae ninik fwapia mérampo’rá sénámpón.

1 Onomp nánae Gaius e! Ono sios taokeyak konampao má pas má kumwiaka amonapok kérép rae. Ono waeman kare kar amwan warákár kare nampon.

²Onomp nouroup kwapwe e! Ono wae mér nampon: Waráp waemp te waeman kwapwe kare yak námpara, amo nkwakwe make tére nap ponankor kwapwe kare nánko, amokuráp pourou kareao kor yae-párák yakatoria nampon. ³Wokwaek arop ankwap fárákapao koropea onan nkea, ‘Amo te Kwaromp kar kareao saráp yarak i konapono’rá sénapo, ono am kar wawia warákára wae nampon. Kare karonon, ono wae mér nampon: Amo te kare kar karaok saráp yarak i konapon.

⁴Onomp tárápuaok Kwaromp kar wawiaa mántwaok paokop napan, ono am kar wanamp ke fek te warákár tokwae konampono. Mámá warákár tokwae te, ankwap ankankan warákár konampan kámákár akwap námpon. ^c

Gaiuso kwapwe kare térenámp kar

⁵Onomp nouroup kwapwe e! Amo waráp ankwapyaenápen yaewourrá tére nap te, yae-párák kare tére napon.

Tá amo panekamp ankwapyae fárákapan kor takrá yaewour napon. ^{d6}Am mekamp arop ankwap fárákapao koropea mapekamp sios mekamp koumteouráp aropan waráp nourouprá yaewour i konap ninikan sénaponon. Amo fwap Kwaromp ninikaok nap kwamp te, am arop paneknámp Kwaromp kar koropá farákápea tukup napo te mwaeoak mank, am fárákapan fir yaewour nap, am te kwapwe karenono. ^{e7}Am te apaeria, am arop Jisasomp kar farákáprá paokop nap fek te, Kwarén mér monap arop fárákapamp yaekamp ankank sámp mo i konaponon. ^{f8}Nomo Kwaromp kar farákáprá paokopnap arop fákáreran yaewour nám te kare kar karan térenap yaewourrá énéni tére námpon. ^g

Diotrefes ntia Demitrius

⁹Ono kar ankwap wae yiráp siosompor kumwi nampan maok, Diotrefeso yiráp am sios námoku taokeyak naeri nám kwamp, námokuráp ninikaokria yinomp kar wa mo námponon. ^{h10}Aenámpantá nánkár ono yumonapok korop namp kwamp te, mao kwatae tére nám am érik farákáp nanampon. Mao yinan nkwakwe make kar kwatae sérarrá yarak námponon. Am táman saráp mono. Arop Kwaromp kar farákáp mwaria korop napo, náráp nap mek éréképá akwap mo, tá arop ankwap fárákapao námokuráp nap mek éréképá tukup mwaria napo kor, monoriaka tárawampriaka waráp sios mek youmpantá yéréperá kérép i konámpnonon.

¹¹Onomp nouroup kwapwe e! Amo te takeniamp kwatae ninikaok yarak i kwaponon. Amo ankár kwapwe kare ninikaok saráp yarakampo. Arop kwapwe kare ninik fek yarak nám te, mao te Kwaromp aroponon. Aeno

^c1:4 1 Ko 4:14-15 ^d1:5 Ro 12:13 ^e1:6 Ap 15:3 ^f1:7 Ap 20:33,35

^g1:8 Hi 13:2 ^h1:9 Mt 20:27

arop kwatae ninik fek yáarak námp te, mao te oukoumwan Kwarén nke moria námpon.

¹²Arop ponankor te Demetriusomp ninikan érik farákáprá sér i konapon. Tá Kwaromp kare kar karao kor maomp kwapwe kare ninik érik sénámpon. Tá ono kor maomp kwapwe kare ninikan érik farákarrá sénamp te, ono waeman kare kar sénamp yumo wae mérapono.

Ankwap kar kánanke

¹³Ono amwan kápae kare kar sé-naeria nampan maok, wampweria pepa

fek kumwi mo nampon. ¹⁴Onomp ninik te, ono kareao koupour amonapok koropeaká nomo énénkér tankrá kar sénenempon.

¹⁵Waráp ninik te sánánkar porokwe fek yak kuno. Waráp nouroup fáráká-pao amwan 'Gude'rá sénapon. Amo kor onomp 'Gude'rá sénamp kar má onomp nouroup arop fárákapan sérarampo.

Jut Kumwimp Pas

Mekia Akwapnám Kar

Jut te Jisasomp nánae ankwap. Jisas pok tenánko, 40 a, 50 yopwar ni-amp arake fek mao máma pas má kumwimp te kápae kare sios mekamp koumteouráp arop fárákapao fwapia kárakáre fek yakápra am Kwarén mér nap fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. Aeria mao 'Yumo kwekár kar sérarnap arop fárákapamp kar wawi kwapono'rá sénámpon.

1 Kwaro wumwirinámp arop fárákap e! Ono Jut, Jisas Kraissomp tére konamp arop, Jemsomp nánaerao, yiráp por má pas kumwi nampon. Naropwar Kwaro yumwan nouroup kare nánko, Jisas Kraiss námoku yumwan taokeyak konámpon. ² Onomp ninik te, Kwaro yumwan yaewour nánko, maomp aropomp ninik ntia yonkwae porokwe ninik, tá ankwapyaenápent nonopok nounouroup i konap ninik, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakanoria nampon.

Kwekár tisa

³ Ononamp fárákap, ono manénkir Kwaro nomwan ponankor warko éréképnám karan kumwi nae nampao, pwarará ono ankár ankwap kumwi namp máte aránon: Yumwan arop ankwapao youwén táman, Kwarén mérnep pwarenkria wouroumpnap kar te yumo ankár am kar far-pwar kipo. Kwaro náráp firáp arop nomwan mérenkria ankárank por sáp nám wae támao ara, yumo fwapia am mér taokeyakáp kipo. ⁴ Am te arakono: Kwaro ninik námpaok monap arop ankwap fárákap kánánkám sios mek korop napon. Am fárákapao kokopor

ninikaok paokopria arakrá kwekárá sér, "Nomo te Kristen ara, fwap námokunám ninikaok paokop nánko, Kwar te aropomp tokwae námpara, nomwan kot mono." Takrá sénap arop nomwan taokeyak konám Jisas Kraiss Tokwae Karan younkwe mwaek sitea paokop napon. Kwaromp Buk fekamp karao manénkir séri nám te, 'Kwaro kotianánko, touwe tokwae sámp mwanap' ri námpon. ¹

⁵ Kwar Tokwaerao Israel firan apár Isip mekamp éréképea ankwap mek akwapámpan maok, am mekamp arop ankwap fákáre man mér mo napo, nkwakwe make touwe nénkánko, am fek faokarapon. Yumo amimp kar wae mér napan maok, yumwan 'Warko ninik kip'rá sénampon. ⁶ Wokwae kar te ensel ankwap fákáreao kor námokuráp tére mwanap furu mek yakáp moria, Kwaro sánknám némp kwapwe pwararapon. Aeapantá maok, Kwaro am fárákapan sen fek fápákampia kák tenánko, kirikip támáre mek yakápria Kwaro kot naenámp yae tokwae táman yépékrá yakáp napon. Aenapan onomp ninik te, yumo am táman ninikenkria nampon.

⁷ Tá Sodom ntia Gomora mek taun wonae fik am fekmwaek yakápap aropao kor am ensel fákáreaoiapnám taknám kokoporrá paokopria maok, nkwakwe make sokororá kokopor mént takrá paokopapantá maok, Kwaro am fek táman yaomwi ankár yurunki yaknám mek fápákamánkia épér i tenámpon. Am takimp kar nomwan érik sénám te nomwan kor 'Am takiap ninikaok paokopi kwapono' ria sénámpon.

⁸ Aeno oukoumwan yumo ou mek yakápnep aropao kor nkwakwe make ankank yémén nke ko pwarará, am támao ninik nénk nánko, námokuráp

¹1:4 Ro 6:15; 2 Jo 9-10 ¹1:5 Nam 14:32-35; 1 Ko 10:5-10

^k1:6 Stt 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pi 2:6-9

pourouan kwatae papria maok, nomp Kwar Tokwaeramp kar ták-sirirá paokoprá, yámar mek yakápnep enselén kor wouroump napon. ⁹Manénkir ensel tokwae Maikelo kor, Mosesomp yákáre te wa sámp kunoria Satanént nonopok kar yorowaria maok, Maikel te Satanén nopok wouroump-sér mono. Mao sérrá, ‘Nánkár Kwar Tokwae námoku amwan touwe sánk naenámp.’ ¹⁰Aeno am yumont yakápnep tisa kwatae te mao fi kor mér monap ponankor ankankan wouroump kar sérar napon. Am fárakap te yao pwae mekamp fírao ninik kour sámp moitea, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, am taknap ninik támao am fárakapan kwatae pap námpon. Am fárakap te koupoutáráp nape! ¹¹Am fárakap te Kenomp ninik fek paokop napon. Ankwap te Balamoi námpnám taknám, mani sámp mwanap mwae kupan saráp ninikrá paokopria, Kora Kwaromp kar ták-sirirá yáakimpnám taknámpría am fek sumpwi mwarea napon. ^m

¹²Yumo nounouroup i konap fir kékérourá fánep ke fek, am kwekár tisa fárakap te am fek koropriaka am fi ninik moria námoku saráp ninikria am fir mwar fára waeria maok, pwarápae mo i konapon. Am taknap fárakap te yiráp koupoukournap ninikan oumi pap napon. Am fárakap te warákam korop naeria támare námpan ouwi koropria mankár-sakwap konámp niamp taknámpi yakáp napon. Tá ankwap te, ankankoroao tanknám ke fek tank mo nám niamp. Tá ankwap te, am aopwe koran ouwirao tuk-sinánko, fi mokor-tankria yonkwae konámp niamp napon. ⁿ¹³Am fárakapamp ninik te éntenk tokwae ékria kápae kare yao tiri ént you woupwi mek tirá fémpér nánko,

am yao tiri ntiaka aroponk fokopa wae konámp niamp napon. Tá ankwap te térme ankwap Kwaro pátenámp mwae kup yak nánko, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, Kwaro am fárakapao nopok touwe kwatae sámpá yakápi-yakáp mwanap kirikip tokwae nánapi pwate námpon.

**Am arop fárakap
touwe sámp mwanap kar**

¹⁴Adam feknámpia tokwampok kear akwapeanánko, fákánerao Inok profet téreria am fárakapamp ninikan farákáprá arakrá sér: ‘Yumo nkenke! Kwar Tokwae náráp kápae kare fopwakwap ensel fákárerént ék námpon. ¹⁵Kwar Tokwae te apárokamp arop fárakapan kotriaka, náráp ninikaok paokop mo, kwatae ninik fek saráp yakria, man nkwakwe make kwatae kar sérarrá paokopria, man younkwe sitea paokop i konap arop fákáreran ponankor kotia touwe tokwae nénk naenámp. Aenánko maok, námoku am takrá paokopi nap fekamp touwe tokwae sámp nap ninik mwanapon.’ ¹⁶Am arop fárakapao apae-apae tére nap te, kwatae yak námpan énoukouprá ‘Kwatae nap’rá sérarria, ankwap ankankan warákár mo i konapon. Aeria námokunap ninikan saráp kikiánk napon. Am fárakap te námokuráp eran sakaprá warákár-sér i konapon. Tá arop ankwap fárakapamp ankankan ti mwar ritea kar porokwerá kákámánkar i konapon.

**‘Yumo mér kárakáre fek
yakáp kip’rá sénámp kar**

¹⁷Ononamp fárakap, yumo te nomp Jisas Kraís Tokwae Karamp aposel fákárerao farákápap kar táman

¹1:9 Lo 34:6; Dan 10:13; Yé 12:7-8 ^m1:11 Stt 4:8; Nam 16:1-3,16,19-21,25-33; 31:15-16; 2 Pi 2:15-16; 1 Jo 3:12; Yé 2:14 ⁿ¹1:12 1 Ko 11:20-22; 2 Pi 2:13

warko ninik kip. ¹⁸Am fárákap te yumwan arakrá sériapon, “Nánkár yae pwarnámp ke korop námp fek arop ankwap fárákap Kwaro i konámp ninikan wouroumprá, man younkwe sirarrá námokuráp ninik kwatae fek kikiankrá paokop mwanape.”
¹⁹Am taknap arop fárákap sios fákáreamp ninik sámpá yampourou napo, ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mo i konapon. Apárokamp aropamp ninikaok saráp paokop napara, am fárákap te Yiki Kor Spirit morápono.

²⁰Aeno ononamp fákáre, yumo ankár kápae kare por yumokuráp ninik kárakáre fek yakápria, yiráp Jisasén mér nap am te yiki kare ara, fwapia sámp-fákeyakápria maok, Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek Kwarén kar toropwap kip. ²¹Kwaro yumwan warákár kare námpara, yumo ankár maomp wonae fik kar yakápria, maomp warákárnámp ninik numwar yumwan oupouroupea yaká yakanoria yénképá yakáp kip. Aeria maok, nomp Jisas Kraiss Tokwae Karao yumwan aropompria yiki yaká yakáp mwanámp ti-sámp naenámpan yépekrá yakáp kipo. ^p

²²Yumo te arop ankwap fárákapan Kwarén mér nap fwapi kárakáre mo napan yonkwae touwe kip. ²³Arop ankwap

fárákap te wae yaomwi mek piká yakáp nap niampnámp, koupour kar yae topwe fek éréprá kák kipo. Arop ankwap fárákapao ankár kwatae kare ninikaok saráp tukupnap aropan aropomp kipo. Aeno am fárákapan yaewour mwaria nap kwamp te, maonap kwatae ankank yumwan korokwapantáno, mér fek kipo. ^q

Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanap kar

²⁴Kwar te yumwan fwap taokeyak námpara, yumo te sikirip mono. Mao te wae yumwan yiki kukarrá kák námpara, mao námokuráp wae kwapwe yaknámp némpouk éréképá pokeanángo, yumo kwatae niniki nap yak mono. Yumo ankár warákár tokwae kwapwe mwanapon. ²⁵Am Kwar ankárank támao nomp Jisas Kraiss Tokwae Karao tére námp fek, nomwan warko érékép námpara, nomo ankár maomp e ankárankan saráp sakap mwaro. Mao támao kárakáreráp wae tokwae fek yakria, nomp King Tokwae yakrá, kápae kare ankank te mao ponankor taokeyak námpon. Kwaromp am ankank te wokwaek kar ankank yoro mo fek kor taki yak, tá oukoumwan kor taki yak, tá nánkár wakmwaek kor taki yaká yak naenámpon. Am te kare tak námpono. ^r

^o1:18 1 Ti 4:1; 2 Ti 3:1-2 ^p1:21 1 Ko 3:9-11; Kl 2:6-7

^q1:23 Ro 15:1; 1 Ko 15:33 ^r1:25 Hi 13:8; 1 Pi 1:5; 2 Pi 3:14

Kraiso Jonén Wakmwaek Korop naenámp Ankank Érik Yéncépámp Kar

Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 60 a, 65 yopwar ni-amp arake fek, mao éréképá yárákimp arop Jono apár amor ke Patmos mek kal-abusi yak nánko, Kwaro man ninik tok-waeráp yém yéncép.

Am yém te Kwaro kápae kare ankank wakmwaek korop naenámpan yéncép námpon. Am ke fek te, Kwarén mér monap arop fárákapao Kristen fákáreran touwe kwatae nénc napantá, am fáráka-pamp méran kárákáre sánkria, Jono máma buk kumwi námpon.

Máma buk fek te wakmwaek ko-rop naenámp ankankan sénámp kápae kare wounáp kar am mek yak námpon. Wounáp kar fi kor te aránon: Jisas Krai te tokwae karara, maomp yae kor fek Kwaro kápae kare yopor arop apárok tirá néria, Satanén kor apárok anámpá pap naenámpon. Tá Jisas am takia pwar nánko, Kwaro koumteouráp arop kárákáre fek foukouri yakápi na-pan éréképeanánko, wourékam ném-pouk yae-párák kare yakáp mwanapan sénámpon.

1 Máma buk fek yaknámp kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan Jisas Kraiso érik farákáp námpono. Kwaro am kar Jisas Kraisen mao náráp tére aropan, ankank koupour érik farákáranó yéncépaeria sánk námpon. Mao Kwaromp tére arop Jon ononampok náráp ensel sámp-kérép nánko, mao te onan am ankank táman yéncépria sénámpon. ² Ono am ankank wae nkea nampan am Kwaromp kar Jisas Kraiso yéncép námp táman érik farákáp nampon. Máma kar te kare karonó.

³ Arop máma Kwaromp ankank wakmwaek korop naenámpan sénámp kar nkea farákáp konap, tá arop máma profet kar wawi konap, tá arop máma kumwi tenámpaok i konap, am arop fárákap ponankoran Kwaro ourour sánk naenámpon. Am te apae riteanápe, am ankank korop naerianámp ke te oukoumwan Kwaro wae séri námpara, mao ankár tak naenámpon.

Jono fákánek sios mek kar kumwirá néncámp kar

⁴ Ono Jon ono máma kar kukumwia provins Esia mekamp fákánek sios mek yakápnap koumteouráp arop, yumonapok tirá kérép rae. Onomp ninik te, Kwar oukoumwan yak námp, tá wokwaek kar yakámp, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámp, mao fwap námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewourria yonkwae porokwe néncanoria nampon. Tá Kwaromp tére mwaria nánapnap fákánek spiritaó Kwaromp sia king éntér mwae yakáp i konap, mao yumwan takanáponoria nampon. ⁵ Tá Jisas Krai te Kwaromp kar ponankor yae-párák farákáp konámp aropono. Mao te manénkir sumpwia fárámpea, mao apárokamp king fárákapamp Tokwae Kar yak námpon. Onomp ninik te am yininkaopwe támao yumwan ninikria yonkwae porokwe nénc mwanapon. ⁶ Aeriaka mao nomwan maomp Naropwar Kwaromp pris tére mwanámp káká pwar nánko, Kwar námoku te nomp King yak námpon. Maomp e tokwae, tá kárákáre tokwae te ankár yaká yak konámponó. Am te karenó! ⁵

⁷ Yumo nkenk! Mao te koumwe mekia ék nánko, arop ponankor fwap mao námokuráp yi kare fek nke mwarea

napon. Arop ponankor man oump fek faropap, tá nil fek pukupap, mao kuri nke mwanapon. Tá apárokamp kápae kare fi arop maniap táman ninikia, apae maolianria yonkwae touweria éménka wae mwarea napon. Ye! Am te waeman kare kar tak mwanapon. †

⁸Kwar Tokwae Kar kárakáre tokwaerápao arakrá sénámp: “Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak nampon.” Am Kwar támao oukoumwan yak, wokwaek kar yak, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámpon.

Jono Kraisénc nkenámp kar

⁹Ono Jon ono te yiráp ankwap-nápono. Nomo énénci Jisasomp aropono. Nomo énénci nomwan sápnap touwe sámp konámp. Nomo énénci Kwaro taokeyak konámp fi mek yakáp námpono. Tá nomo ponankor touwe sámpa kárakáre fek fokopeyakáp i konámpo. Ono Kwaromp kar farákápria, tá ono Jisasén mér namp farákáp nampono. Aenanko, am fek táman onan fákapea santukupea solwara aokokwampianánko, yaknámp apár amor ke kánanke Patmos mek páte napo yak nampon. ¹⁰Jisas Tokwae Karamp yae Sande fek, Yiki Kor Spirit onan oupouroup nánko, am fek táman onomp younkwe mwaek arop kar

niamp tékén wumwi nánko maok, am te wur kar niamp. ^{u11}Aenánko am karao sérrá, “Ponankor ankank amo nke nap te, amo ankár buk fek kumwia fákánek sios mek tirá kérépampo. Amo Efesus mekamp sios mek, tá Smerna mekamp sios mek, tá Pergamum mekamp sios mek, tá Taiataira mekamp sios mek, tá Sardis mekamp sios mek, tá Filadelfia mekamp sios mek, tá Leodisia mekamp sios mek arakrá tirá kérépampo.”

¹²Tak nánko, ono am onan kar sénámp aropan nke naeria sámp-arákár. Ono sámp-arákarea nke nanko, fákánek lam gol tankáp. ¹³Tá ono nke nanko, arop ankáránkamp am lam ou mek yak. Am arop te Aropamp Táráp niamp. Mao te waempyam tokwaeri *yirimp tenánko, pikia pu kor yarápae fek tank nánko, am waempyam fek tapek parák gol †yumuntuk yirimp tenánko yak. ¹⁴Maomp me pwae te sipsip pwae niamp wupwi †kor kareria, tá koumwe wupwi niamp arake. Tá maomp yi te yaomwi yurunk niamp. ^{¶15}Maomp pu kor te yaomwi tokwae mek yankapramp bras †waentar niamp. Tá ono maomp kar wa nanko te, ént tokwaerao sourouk-oup námp niamp. ¹⁶Mao te fákánek térme yae-párak mwaek tia fákeyak, tá bainat énéncér mwaek wirápa waenámp maomp táp mek yakámp érik akár koropá yak. Maomp yimetáp te yá-

*1:13 ‘Waempyam tokwaeri’ ran ninik mwanámp te, pris tokwae, tá profet, tá king, arake pourouráp arop tokwaerao yirimp konapan Jisaso kuri takeniamp arop tokwae yak námpan yéncéprá yirimp námpon.

†1:13 ‘Gol’ te kingomp e tokwaeran wounáprá Kwaromp waentar kwapweran yéncép námpon.

‡1:14 ‘Me pwae wupwi’ te ‘Yak sorokwap kor aropamp me korokamp wupwi pwae niamp’rá sénámp.

¶1:14 ‘Yi yaomwi yurunk niamp’rá sénámp te, Jisasomp yi te sios mek kápae kare ankank ponankor nkeria, ankákáránk aropamp kwatae ninikan kor nkea yopor námpan yéncép námpon.

§1:15 ‘Yaomwi tokwae mek yankapramp bras’ te Kwaro kwatae ninikráp koumteouráp aropan kot naenámp kárakáre tokwaeran yéncép námpon.

marao kárakáre fek tákapa waenámp ni-ampono. ^v

¹⁷Aenángo, ono man nkea mao pu páte yak námp fek wonae fik piká párákapea wae arop sumpwi konámp niampi yak. Aenampan maok, mao náráp yae-párák mwaek yae onomp pourouk papria sérrá, “Amo te apápi kwapon. Ono manénkir kar yakamp, ono wakmwaek kar kor yak nampon. ¹⁸Tá ono yiki yak konampono. Wokwaek ono wae sumpwiampan maok, amo nkeae. Oukoumwan te ono yiki yaká yak nampon. Tá ono sumpwi mwanap ménkiamp ki, tá sumpwi aropamp némpoukamp ki te ono fákeyak nampon. ¹⁹Aenampara, amo ankár mámá ankank oukoumwan yak námp nke nap, tá wakmwaek korop naenámp ankank nkeria kor kumwiampo. ²⁰Amo wae mámá fákánek térme onomp yae-párák mwaek yak nánko nke napono. Tá mámá fákánek lam gol nke napono. Am te kar mek yak námpono. Tá am fi te ará: Am fákánek térme te fákánek siosomp ensel fákáre, tá fákánek lam te am fákánek siosono.”

Efesus mekamp siosnámпок sámp-kérépámp kar

2 Am arop warko ankwap kar arakrá sér, “Amo ankár Efesus mekamp sios fákáreramp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te onomp yae-párák mwaek yae te térme fákánek ti-samp yak, tá fákánek lam gol ou mek yárák i konampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae:

²Amo ponankor apae-apaenap ninik, tá waráp tére tokwae nap, tá amo kárakáre fek fokopeyaknap ninik te am

te ono wae méri yak nampon. Tá amo kwatae niniknap aropan warákár mo kare napan kor wae mér nampon. Am arop fárákap amwan arakrá sér, “Yino kuri aposelono.” Aenapan maok, mao te aposel mono. Amo wae am fárákapamp kar youroukoupia am fárákapamp kwekárnap ninik nkea wae mér napono. ^{w3}Arop fárákap te amo onomp e sámp-fákeyak napan nkea, am fek amwan touwe kwatae nénk napon. Aenapo amo am táman kokwae mo, am touwe sámpea kárakáre fek fokopeyak konapono. Am te ono wae mér nampon.

⁴Aeno ono amwan kar arakrá sénae rae: Wokwaek amo wourékam mérap ke fek te, amo onan warákár karia-pan maok, oukoumwan te mo napono.

⁵Wokwaek te amo kwapwe kare niniki-apan maok, oukoumwan te am ninik am pwate napono. Aenampara, amo ankár wokwaekiap táman warko ninikia, oukoumwan kor kwatae ninik pwararea am kwapwe kare ninik fek akwapampo. Táte amo tak moria kwatae ninik younkwek sir mo napo te, ono amonapok koropea waráp lam warko pwarokwap nanae. ^{x6}Aeno amo oukoumwan fákeyaknap yae-párák ninik te Nikolasomp firaonap kwatae ninik monoria yopor i konap te, am te kwapwe karenono. Ono kuri monoria yopor i konampono.

⁷Ae konampara, arop waeman woupwirápara, mámá Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno. Táte arop yorowar kwepwarari námp te, ono fwap ‘Takaerá sénanko, arop yiki yak sánk konámp yaoamp ki fwap sámpea fánaenampon. Am yao te yámar mek Kwaromp yopwar mek yak námpon.” ^y

^v1:16 Hi 4:12; Yé 19:15,21

^w2:2 1 Jo 4:1; 2 Jo 1:7-11

^x2:5 Yé 3:3

^y2:7 Stt 2:9; Yé 22:1-2,14

Smerna mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁸Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Smerna mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak namp aropono. Ono wokwaek wae sumpwiampan maok, oukoumwan te yiki yak nampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae.

⁹Amwan touwe korop námp, tá amo ankank moráp arop yak nap te ono wae mérampon. Aenampan maok, ono nke namp te, waráp waemp te Kwaromp ankank kápae kareráp námpono. Amwan Juda ankwap fárakapao wouroump sénap te ono wae mér nampon. Am arop fárakapao sérrá, “Yino te Juda fi mekamp”rá sénapao maok, mao te Juda fi kare mono, Satanomp arop fi kare támaono. ^{z10}Nánkár wakmwaek tae morok yumwan touwe sánk mwanapan maok, yumo táman apápi kwapono. Yumo wawenk! Satano yumwan poupwekápria yumo yiráp méran mokop nap nke nae ritea arop ankwap fárakap tia fápákamánk naerámpon. Aenánko, yumo touwe sámprá tukupea fére-sámpramp yae **fek mwanapon. Aeno amo ankár Kwarén mér nap kárakáre fek sámpá yakrá akwapea amwan sámp-wouroumpnap ke fek napo kor, fwapon. Ono amwan foporakorria manénkir kámákár akwap námpo sámp konámp ankank niamp yiki yak sánk nanampono. ^a

¹¹Aenanampara, arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao

sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapia wa kuno. Táte aropao yorowar kwe-pwarari námp te anánk sumpwirao man sámp mo kareno.”^b

Pergamum mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹²Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Pergamum mek yaknámp siosomp enselén kar ankwapmwaek kumwia sánkampo. Am kar te ará: ‘Ono te bainat tokwaeri énénekér mwaek wiráp kare námp sámp-fákeyak nampao, amwan mámá kar sámp-kérép rae: ^c

¹³Ono waráp némp te wae mér nampon. Am némpouk Satano king yoroi yak námpono. Aeno amo onont kárakáre fek yakria, waráp mér nap mek wouroump mo i konapono. Wokwaek am arop Antipas onomp kar farákáp konámp arop mao te amont yakria, onomp karwaok karrá tére nánko, yiráp Satano poukeyak námp am némpouk am fek am arop fárakapao man sámp-wouroumpapono. Aeapan maok, amo am fek onan mér nap pwar moiapono.

¹⁴Aeno ono amwan kar ankwapmwaek sénae rae: Amont arop ankwap fárakap Pergamum mek kwatae profet Balamomp ninikan sámpea kárakáre napon. Am te ará: Mao wokwaek ankwap fi mekamp king Balakén Israel fi mekamp aropan kwekárá kwatae ninik fek tukup mwanap yénk naenámpra yénképeanánko, am Israel fi ponankor taki napon. Am te ará: Balak Israel firan, kwekár Kwarén ofainap nape fépéria, tá kokopor ninikaok tukupenkrá kwekárimpono. ^{d15}Tá

**2:10 ‘Fére-sámpramp yae’rá sénámp te, ‘Fae tákáre ke fekia pwar naenámprá sénámpon.

^{z2:9} 2 Ko 11:13-15 ^{a2:10} Lu 22:31-32; 2 Ti 4:8; Je 1:12; 1 Pi 3:4

^{b2:11} Yé 20:14; 21:8 ^{c2:12} Hi 4:12 ^{d2:14} Nam 25:1-9; 31:16

taknám p arop ankwap fárákap amont yakáp nap am fárákap te Nikolasomp firápamp kar sámpea mántwaok paokop napon. ¹⁶ Aenapara, amo ankár kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo tak mo napo te, kánanke kwarok ke fek amonapok koropea ono amont onomp táp mek yaknám bainat fek yorowar nanae. ^e

¹⁷ Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáran farákápnám kar mómá fwapi wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari nám p te, ono man yámar mekamp fir ankwapmwaek mek yak nám nénk nanampon. Tá ono man woupwi kor yumwi sánk nanampon. Am yumwi te ono e wourékam am fek kumwi tenanko, arop ankwap am e mér mono. Arop yumwi sámp nám mao saráp mér naenámpon. ^f

Taiataira mekamp siosén sámp-kérépám kar

¹⁸ Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Taiataira mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te Kwaromp Táráp, tá onomp yi te yaomwi yurunk niamp, tá onomp pu te bras waentar kwapwe niampao, ono amwan mómá kar sámp-kérép rae: ^g

¹⁹ Amo apae-apae nap ninik ponankor ono wae méri yak nampono. Amo arop fárákan warákarrá, tá amo onan mér, tá amo arop fárákan yaewourrá tére nap te, ono wae mérampono. Tá amo kápae kare touwe sámpea kárákare fek fokopeyak nap te, ono wae mér nampon. Tá nkwakwe make ninik amo manénkiri nap, am te kwapwe karean maok, oukoumwan nap támao kwapwe kare kareno.

²⁰ Aeno ono amwan oukoumwan mómá kar sénae rae: Amo mómá yupu Jesebel taki yakanoria pwate napo, amont yak námpono. Am yupu te arakrá sér i konámpon, “Ono te profetono.” Aerá sénámpao maok, mao te onomp tére konap arop fárákan kwekárá, kokopor i konap ninikaok tukuprá, tá kwekár kwarén ofa sánknape fépér mwanap ninikaokenkia yénk námpono. ²¹ Ono te mao kwatae ninik am younkwek pwaranoria ankwap ke yépék nampan maok, mono. Mao te am kokopornám kwatae ninik te younkwek sir mo námpono. ²² Aenámpara, wawenk! Ono am yupuan touwe sánk nanampono. Tá am arop fárákap méntér kokoporrá paokop napo kor, am kwatae ninik younkwek sir mo napo te, am fárákan kor touwe tokwae sánk nanampon. ²³ Maomp wakmwaek tukupnap aropan kor tirá wour nanampon. Aenanampara, sios ponankor wae mér mwanapon: Ono te ponankor aropamp ninik mek youroukoup karia fákeyakrá, ono nopok yumwan ankákáranakrá aminap puri fek, take pourouráp touwe nénk nanampon. ²⁴ Aeno ono oukoumwan yumo ankwap fárákan Taiataira mek yakápap koumteouráp arop yumwan sénampono: Yumo am karwaok mo, tá yumo am ‘Satanomp ninik mek kar tukupenk’rá sénap mér mo nap, yumwan ono arakrá sér rae: Taknap arop fárákan yumwan te ono warko ankwap tére am yumuntuk pap mo, fwapon. ²⁵ Aeno ponankor ankank yumo ti-samp nap te, ankár sámpá kárákárerá tukupea ono koropnamp ke fek kipo. ²⁶ Táte arop yorowar kwe-pwar, tá mao onomp ninikaokrá akwapea mao sumpwiria pwarnám p ke fek nánko te, ono man kárákare sánk

nanko, mao fwap arop fi ponankor taokeyak naenámp. ²⁷Tá mao fwap ain yaopwae sámpea am fek kápae kare arop fi kárákáre fek poukwap námp te, aropao kwar fek yoroinap sospenan porokwapá fouria tiri yui sir konap niamp naenámp. Am tére ono man sánk nanamp te onomp Naropwaro onan koumteouráp arop poukwapaeria sámp námp niampono.

²⁸Tá ono man térme Wap Kumur sánk nanampono. ^{h29}Aeno arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.”

Sardis mekamp siosén sámp-kérépámp kar

3 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Sardis mek yaknámp siosomp enselompór sámp-kérépámpo. Am kar te arakono: ‘Ono Kwaromp fákáneek Spirit sámp-fákeyak namp, tá fákáneek térme samp nampao, ono amwan mamá kar má sámp-kérép rae:

Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampono. Arop farákapao amwan arakrá sér, “Mamá sios te fwap yiki yak námpon.” Aerá sénapan maok, mono, amo wae sumpwi yak naponno. ²Aenapara, amo te ankár amp nap pwarará fárámpae! Waráp kápae kare kwapwe kare ninik te oukoumwan fwap yak námpao maok, wae pwar naeria wae námp am amo ankár kárákáre fek fákeyakámpo. Am te apae riteanápe, ono nke nanko, kápae kare amonap ankank te onomp Kwaro nke námp fek ankwap ankáránkamp yae-párák kare mono. ³Amo wokwaek mamá Kwapwe Kare Kar wawia wae sámpono. Aenapara, amo ankár táman

warko nikia mántwaokria kwatae ninik younkwek pwarámpo. Táte amo fárámpria ampi tenap pwarará fárámp moia te, kánánkámp oukun naeria yáraknámp aropao i konámpnámp, ono amonapok korop nanko, amo ono korop naeramp ke mér mo nanape. ⁱ

⁴Aeno amo te wae arop ankwap yinik oukoumwan Sardis mek yakápnap maomp waempyam sámpá oumi pap moi naponno. Aenapara, am fárákap te fwap waempyam wupwi kor yiriria onont tukup mwanap pwi naponno. ^{j5}Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man take pourouráp waempyam wupwi yirimpá papria, maomp e yiki yakápnap mwanapamp Buk fek yaknámp te torokor mo, fwaponno. Ono fwap maomp e onomp Naropwaro nke námp fek, tá maomp ensel fákáre nke nap fek érik farákápnap nanampono. ^k

⁶Aeno arop te waeman woupwirápara, mao te ankár mamá kar Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.”

Filadelfia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

⁷Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár kar ankwap kumwia Filadelfia mek yaknámp siosomp enselompór sámp-kérépámpo. Am kar te arakono: ‘Ono yiki kare yakria ono kare kar ninik fi kor kareno. Ono te Devito sámp-yakámp ki sámp-fákeyak nampono. Ono ménki kikip nanko te, arop ankwap ankáránkampao warko ménki kéri mono. Tá ono ménki kéri tenanko te, arop ankwap ankáránkampao warko kikip mono. Ae konampao ono amwan mamá kar má sámp-kérép rae: ¹

⁸Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampon. Aeno amo nkeae!

^{h2:28} Sng 2:8-9; Yé 22:16 ^{i3:3} 1 Te 5:2 ^{j3:4} Lu 10:20; Ju 22-23

^{k3:5} Mt 10:32 ^{l3:7} Ais 22:22

Amo nke nap fek ono ménki kik-pwate nanko yak námp te, arop ankwapao fwap kér naenámp pourou mono. Ono wae mér nampon: Amo te waráp kárakáre oukoumwan kánanke yak námp fek, onomp karwaok akwapria, apae-apae koropánk nánko, amo onan mér nap pwar moi napono. ⁹Amo mámara arop fárakap Satanomp firápao ‘Yino te Juda fi mekamp’rá sénapan maok, mao te Juda fi monap wae mérapono. Aenapan maok, am fárakap te kwekár sérarrá, kwatae ninik fek paokop napono. Aeno amo wawae! Ono am fárakapan sénanko, waráp pu wonae fik me kor woukourria ono amwan warákár kare namp mér mwanapon. ^{m10}Amo onomp karwaokria amo amwan koropnámp touwe ponankor sámpea kárakáre fek fokopeyak napono. Aenapara, ono fwap amwan taokeyak nanko, am kápae kare apár mekamp ponankor koumteouráp aropan mokop nap nke naerianámp ankank korop námpao kor, amwan te korop mo fwapon. ¹¹Ono amonapok koupour kar korop nanae. Amo sámp-fákeyaknap kwapwe kare ninik te ankár kárakáre fek fákeyakampo. Takria amo nopok sámp nanap ankank arop ankwap waráp kwapwe kare ninik kwe-pwarará, sámpantáno. ⁿ

¹²Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, onomp Kwaromp Yiki Kor Nap oumpwarani kwapnámp sámp-fokop tenanko, mao te am yiki kor nap pwarará, warko ek akwap mo kareno. Ono fwap man onomp Kwaromp e, tá onomp Kwaromp taun e, maomp pourouk kumwi nanampono. Am némp te Jerusalem wourékam, am te onomp Kwaronámpoknámp yámar mek pwararea ék naenámp. Onokump

wourékam e táman kor maomp pourouk kumwi nanampon. ^o

¹³Aeno arop te waeman woupwirá-para, Yiki Kor Spiritao sios fákáran farákápnámp kar mámara fwapi wa kuno.”

Leodisia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

¹⁴Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: “Tá amo ankár Leodisia mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te kare kar fi kor yak-namp arop, ono Kwaromp kar ponankor yae-párak kare kare kar farákápnamp. Ono te Kwaro ponankor ankank yoroinámp fi korao ono amwan mámara kar má sámp-kérép rae: ^p

¹⁵Amo apae-apaenap ninik ponankor te ono wae méri yak nampono. Ono wae mér nampono, amo te námpare mo, amo te touwe fokor mono. Onomp ninik te amo fwap námpare yak nanap, tá amo fwap touwe fokor nanap. ^{q16}Aenampan maok, amo te touwe fokor kare mo, tá námpare kare mono, amore mek námpare tae morok napono. Aenapantá ono te amwan táp mekamp aksinae rampono. ¹⁷Amo te arakrá sér i konapon: “Ono te wae mani tokwae, tá ankank kápae kare tank nampon. Ono te ankank ankwap mo namp yak mono, ponankor fwap pwi nampon.” Aerá sénapao maok, mono. Amo kwatae kare yak napo, arop fárakapao amwan aropomp mwanap pourou námpon. Amo te ankank moráp arop yakria, yi wurumpi yakrá amo pourou mwar waempyam yirimp mo, yak napao maok, amo am te mér mo napon. ^{r18}Aenapantá ono amwan mámara ninik sánk rae: Onomp gol te yaomwi mek yankapea

^m3:9 Ais 60:14

ⁿ3:11 Je 1:12

^o3:12 Yé 14:1

^p3:14 Kl 1:15; Yé 19:11

^q3:15 Ro 12:11

^r3:17 Lu 12:21; Je 2:5

nanko yiki kwapwe námpono. Amo fwap am táman mani fek sámpea amo fwap mani tokwaeráp arop yak nanapono. Tá amo fwap waempyam wupwi mani fek sámpea waráp pourouk oupourou napo, arop fárákap fwap amo pourou saráp yak nap nke mo napo, amo fwap pwarápe mo nanapono. Tá amo fwap gris marasin mani fek sámpea waráp yi mek papea, fwap nke nanapono. ^{s19}Táte ono ankwap arop fárákapan warákár namp kwamp te, am fárákapan ninik kwatae fwapokwap naeria am fárákapan yopor i konampono. Ae konampara, amo ankár amoku i konap ankankan ninikia am ankank kwatae te younkwe mwaek sirampo. ^{t20}Amo onan nkeae. Ono ménki fek fokopeyakra poporokwaprá yak nampon. Táte arop ankwap onomp kar wuri wawia onan ménki kik-pwar nánko te, ono am mek youmpea am aropént yakria, tá ono méntér fár, tá mao onont fánaenámpon. ^{u21}Táte arop yorowar kwe-pwarari námpe te, ono fwap man sénanko, onont onomp sia king fek tank naenámpon. Am te wokwaek ono kuri yorowar kwe-pwararea onomp Naropwarént maomp sia king fek tank namp niamp taknámpe naenámpon. ^v

²²Ae naenámpara, arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámpe kar má fwapi wa kuno.”

Yámar mek Kwarén lotunap kar

4 Am kar wae pwar nánko, ono yámar mek nke nanko, ménki ankáránkamp kikir akwap nánko, am

meknámpe arop kar wur fokop námpe niamp ono manénkir wawi namp niamp, take fek onan sérrá, “Amo narek mapek aokae! Ono amwan wakmwaek koropánk naenámpe ankank yénk nae.”

²Aeránko maok, ankár kar Yiki Kor Spirit onomp pourou mek kárákarea wae nánko, ono yámar mek nke nanko, kingomp sia ankáránkamp tank. Aenánko arop ankáránk am sia fek tank. ^{w3}Aenánko maomp wae te mani tokwae fek sámp konap yumwi jasper waentar niamp, tá noumouri kor yumwi konilian niamp. Tá am fek fou yimpnámpe niampao sia king fek koropea arákari kimpá yak nánko, am te yiki kor yumwi emeral niamp pourouráp nke nampono.

^{x4}Tá am fek nke nanko 24 sia am sia king tokwaeran ikir tankáp nánko, arop taokeyakáp konap arop 24 ^{††}sia fek tankáp. Am arop taokeyakáp konap aropamp pourouk te waempyam wupwi yiriria, maomp me korok gol fekamp kump woukouria tankáp. ⁵Am sia king feknámpe mékér wae te fápákár akwap nánko, tá maomp pourouk tokwae te oukurér párákapnámpe niamp. Am sia wonae fik te fákánek sarom wae yakáp. Am sarom te Kwaromp fákánek spiritan wounáp námpon. ⁶Am sia king wonae fik te ankwap ankank ént solwara tokwae niamp yak. Aenánko, am te glas mek nke napo, koukwe kwapwe konámpe niamp.

Tá yiworaopwe ankank yiki yakáp nap amore mek yakápria am sia king wonae fik ikir yakáp. Am yiworaopwe ankank yiki yakáp nap kápae kare yi

^{††}4:4 Arop ankwapao arakrá ninik i konapono: ‘Arop taokeyakáp konap arop 24’ te, ankwap 12 te Jekopomp tárápu éntér-sámpramp mwearoan wounáprá, tá ankwap 12 te éntér-sámpramp aposel fákáreran wounáprá. Takia tapokwapea te 24no. Kwar te arop ponankoromp Kwarono. Sapta 21:12,14 fek yaknámpe karan mént nkeae.

^s3:18 Ais 55:1

^t3:19 Hi 12:7

^u3:20 Jo 14:23

^v3:21 Mt 19:28

^w4:2 Ais 6:1

^x4:3 Ese 1:28

‡éntér mwaek, tá younkwe mwaek kuri oupouri yak. ^{y7} Ankárankamp ankank yiki yak námp te laion niamp. Anánk ankank yiki yak námp te bulmakau touroup niamp. Yinink ankank yiki yak námp te maomp yimetáp te arop niamp. Yiawor ankank yiki yak námp te ant tu tokwaerao narek furukarea yárák námp niamp. ^{¶8} Am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap te am ankákárank námoku te tokwampok yowe pwaerápono. Tá ká-pae kare yi am fárákapamp pourouk oupoupouri yak námp te pu-pwaek kuri yakáp, tá mek kuri yakáp námpon. Tá yámaroak, tá kumuruk kuri am fárákap te arakrá sér i konapono:

“Kwar Tokwae Kar te

ponankor kárákáre tokwaeráp,

mao te yiki kare,

mao te yiki kare,

mao te yiki kare.

Mao te wokwae kar yak,

tá oukoumwan yak námp,

tá nánkár wakmwaek kor yakea korop naenámpon.”

Am fárákapao makrá sénap te anepér mo i konapono. ^z

⁹ Am yiki yakápnap ankank te yiki yaká yaknámp Kwaro sia king tokwae fek tank námp táman warákárria man loturia, maomp e narek sampokrá ‘Ae-sio’rá sér i konapono. Tá ká-pae kare por am yiaworaopwe yiki yakápnap ankank tak nap te, ¹⁰ am 24 arop taokeyakáp konap fárákap támao kor, Kwaro sia king tokwae fek tank nánko, wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp

tukupá pér i konapono. Tá am fárákap man lotu nap te, mao yaká yaknámp aroponoria napon. Aeria am fárákap náráp gol fekamp kump sia king tokwae tanknámp wonae fik épéria sérrá, ^a

¹¹ “Tokwae Kar! Amo yinomp Kwarono.

Amo támao narek karaok yak napo,

amwan ká-pae kare aropao warákárria

waráp e narek sampokria,

waráp kárákáre ankore mek yakáp mwanap te

wae pwi kare yak námpon.

Am te apae riteanápe,

Amo ankank ponankor yoro niapono.

Amoku waráp ninik fek yoroia napo,

am ankank ponankor oukoumwan yak námpon.”

Jono buk ankwap

moukoupramp nkenámp kar

5 Kwaro sia king fek tankea, maomp yae-párák mwaek yaek buk ankárankamp sámpá tank nánko nke nampono. Am te pu-pwaek, tá éntér mek kuri kumwi tenapo yak námpono. Tá am buk te fákáneking éntu torompia fápákamánkia pwate napon. ² Tá ono nke nanko, kárákáre kor ensel ankwap tékén arakrá wumwi, “Kwapwe kare arop te wa mómá buk fekamp torompi tenap éntu má kwaráp naenámp fwap pwi námpon?” ³ Yámar mek kuri tak naenámp arop ankwap yak mo, apárok kuri yak mo. Kwar ankore mek kuri am buk aokoroepa am buk mek nke naenámp te yak mo kareno. ⁴ Ono nke nanko, arop fárákap te am buk fwap

‡4:6 ‘Ká-pae kare yi’rá sénámp te, yérékrá yakáprá pwar mo, tá ninik kour tokwae karrápono.

¶4:7 Arop ankwap fárákap arakrá ninik: Kwaro yoroimp ankank ponankor man lotu i konapono: Yao pwae mekamp fir ou mekamp fir tokwae kwapwe, tá aropao poukwap napo tére konap fir ou mekamp kárákáreráp fir, tá ant ou mekamp koupour kar furukur konámp, tá ankank ponankor taokeyak konámp yonkwae kourráp arop.

aokorop-pwar naenámp arop nke mo mwanap pourou námpantá, ono táman yonkwae touweria éma wae nampono. ⁵Aenángo arop taokeyak konámp arop ankárankao onan arakrá sér, “Amo émi kwaponó. Amo nkeae! Juda fi meknámp laion korop námp te, mao king Devitomp arák fekamp taonono. Mao te waeman yopor aropan yorowaria kwe-pwarará apárok anámpá pap námpara, mao fwap am buk fek éntu fákánek ke fek torompiramp kwaráprá fupukuraerá akwap naenámpono.”

Jono Sipsip Morok nkenámp kar

⁶Aerámpan maok, ono nke nanko, Sipsip Morok ankárank fokopeyak nánko, am te wokwaek faropea napo, sumpwi námp niamp pourouráp. Mao te sia king fek tank nánko, am fek am yi-aworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap aropamp sia man ikarea napo, am kuk mek tank. Aenángo, am te souwe fákánek aokránkirámp, tá fákánek yi. Am yi te Kwaromp fákánek spiritono. Kwaro am fákánek spirit te ponankor apár mekmwaek tirá kérép námpono. ^{b7}Am Sipsip Morok te mao akwapea Kwaromp yae-párak mwaek yaekamp buk am sámp. ⁸Mao wae am buk sámpeanángo maok, am ankank yiki yakáp nap, tá 24 arop taokeyakáp konap arop, am fárakap Sipsip Morokamp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér. Am fárakap ankákárank námoku gita niamp sámp, tá dis gol ankárankamp am mek paura nánákáre yankap konap top-pwarámpá yak nám-práp sámp. Am te Kwarén koumteouráp aropao kar toropwap i konap wounápono. ^{c9}Tá am fárakap takria maok, tár wourékam arakrá sámp:

“Amo fwap fákánek ke éntu torompiramp buk sámpea, am kwaráp nanap pwi kar naponó. Am te apae riteanápe, wokwaek arop fárakapao amwan faropea sumpwi pap napo, waráp yiri fek amo arop fárakapan yamokwapea Kwarén sánk naponó. Ye! Amo te ponankor arop fi, tá ponankor karráp, ponankor apár mekcamp, tá nkwakwe make pourouráp ponankor makia, máte amo warko yamokwap naponó. ^d ¹⁰Amo takia napo, am fárakap yinomp Kwaromp pris fákáre yakáp napo, mao am fárakapamp King yak námpon. Tá am fárakap te king yakápria, apárokamp koumteouráp arop fárakapan poukwap mwanapon.” ^e

Sipsip Morokamp e narek sampoknap kar

¹¹Tá ono warko tokoreyakria, ká-pae kare enselomp kar wawi nampono. Am fárakapan te kouroump mwanap pourou mono, ká-pae kare fopwakwap-fopwakwapono. Am fárakapao kingomp sia, tá am ankank yiki yakápnap ankank, tá arop taokeyakáp nap aropan kor ikiri yakápria maok, ^{f12}am fárakapao tékén arakrá wumwi: “Mámá te Sipsip Morok wokwaek faropea sumpwi papapono. Mao te waeman e tokwae, tá ponankor kwapwe kare ankank, kwapwe kare yonkwae koukour, tá kárakáre tokwae kar sámp naenámp te, waeman pwi kare yak námpono.

^b5:6 Sek 4:10 ^c5:8 Sng 141:2; Yé 8:3-4; 15:2 ^d5:9 Sng 98:1

^e5:10 Ais 61:6; 1 Pi 2:5,9; Yé 20:6; 22:5 ^f5:11 Dan 7:9-10

Kápae kare arop maomp e narek sampokria man warákarrá ‘Aesio’rá sér mwanap te, waeman pwi kari yak námpon!”

¹³Tá ono kápae kare nkwakwe make ankank Kwaro yoroi námp yámar mek yak namp, tá apárok yak námp, tá némp mek yak námp, tá solwara mek yak námp, maomp kar wawi nampono. Ye! Ponankor ankank ponankor mekmwaekamp yakáp nap, ono wa nanko, am fárákapao arakrá sér:

“Am arop te náráp sia king fek tank nánko,

tá Sipsip Morokao kuri am yawor fwap kápae kare ‘Aesio’rá sénap kar,

tá e tokwae sánknáp,

tá warákár,

tá kárákáre am te waeman

fwap kápae kare por

sámp saráp yaká yak nenepon.”

¹⁴Tá am yiworaopwe yiki yakápnáp ankank támao sérrá, “Am te kare tak mwanapon.” Tá arop taokeyakáp konap fárákapao maomp wonae fik tukupá pérrá man lotu napon.

Sipsip Morokao buk fekamp éntu kwarápnáp kar

6 Tá ono nke nanko, Sipsip Morok mao am buk éntu fek fákánek ke torompi tari nap ankárankamp ke kwarokwap. Aenánko, am fek ono wa nanko yiworaopwe ankank yiki yakápnáp am ou mekcamp ankwap ankárankampao kar sénánko, maomp kar te oukuréao párákapnáp niampria mao sérrá, “Amo koropae!” ^{§2}Aerá sénánko ono nke nanko, wupwi kor hos, tá am fek arop tankria pir sámpá tank. Aenánko, yorowar kwe-pwar konap kump man sánk napo, yorowar kwe-pwarará ak-

wapria mao am yorowar kwe-pwarnámp tére oukoumwan térea waerá akwap námpon.

³Tá Sipsip Morok buk fek éntu niamp torompi tenap anánk ke fekamp kwarokwap nánko, am fek ono wa nanko, anánk ankank yiki yak námp mao sérrá, “Amo koropae!” ⁴Tá am meknámp hos ankwap korop. Am te noumouri kor. Am fek tanknáp aropan kárákáre sánk napo, mao fwap apárokamp koumteouráp aropamp kwapwe kare ke tirá épéri pwar nánko, am fárákap fwap arop ankwap fárákapán tirá wour mwanapon. Aeria man bainat tokwae kar am tére naenámp sánk napon.

⁵Tá Sipsip Morok buk fekamp éntu niamp torompinap yininkan kwarokwap nánko, am ke fek ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakápnáp yininkao sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, ono hos yákáre kor ^{§§}nke nampono. Am fek te arop firamp kápae purump konap skel yaek samp-tank.

⁶Tá ono wa nanko, yiworaopwe ankank yiki yakápnáp meknámp arop kar niamp ankwap arakrá sér, “Amo sospen kánanke mek wit ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae! Tá amo yininkaopwe sospen kánanke mek bali ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae. Aeno amo wel ntia wain souroumpouri kwapon.”

⁷Tá Sipsip Morok buk fekamp yiwor éntu kwar-pwar nánko, am ke fek yiworaopwe ankank yiki yakápnáp mekcamp yiworao sérrá, “Amo koropae!” ⁸Aeránko ono nke nanko, pourou yar faokor akwapnáp

§§6:5 ‘Yákáre kor hos’ te nánkár wakmwaek pwar naenámp yae fek nánko, yae-porokwe tokwae korop naenámpán yéncép námpon.

hos ankwap am meknámp korop. Aenánko, am fek arop tank. Maomp e te Sumpwi. Tá arop ankwap maomp e te Yaomwi mek Pik mwanap maomp wakmwaek tank. Am anánkaopwean takenkria kárakáre sánk napo, mao koumteouráp arop ponankor yiawor mwaeakamp ankárank mwaeakamp kirikiri ponankor tirá wour nenepon. Tá am anánkaopwerao tirá wour nenep te bainat fek, tá yae-porokwe tokwae fek, tá nkwakwe make touwe fek, tá apárokamp yao pwae mekamp nape firao, arake fek tirá wour nenepon.^h

⁹Tá Sipsip Morok buk fekamp éntik éntu kwar-pwar nánko, ono nke nanko, waemp fákáre alta ankore mek yakáp. Am arop fárakap te wokwae Kwaromp kar sámpea kárakáreria arop ankwap fárakapan am kar fárakápapo, táman yoporap arop fárakapao tirá wouriap aropono.ⁱ¹⁰ Am waemp fákáre tékén arakrá wumwi, “Kárakáre Tokwaeráp Tokwae Kar e! Amo yiki kareno! Waráp ninik te ponankor kare karonó! Apaekamp ke akwapea pwate nánko, amo apárok yakápnap arop fárakapan kotria yinan tirá wouri nap fek am fárakapan nopok érou nanapono?”^{j11} Aenapo Kwaro am fárakapan waempyam wupwi tokwaeri moumountukri nénkria mao am fárakapan arakrá sér, “Yumo ankár kánámpár anepér tae morokenke. Nánkár am yopor aropao yumont ankárakamp tére konap yiráp ankwapyaenáp arop fárakapan kor takrá tirá wouranápono. Nánkár am kouroumprá akwapea pwi nánko, Kwaro fwap am fárakapan nopok érou naenámpon.”^k

¹²Tá Sipsip Morok éntu niamp buk fekamp fákap tenap tokwaman kwarokwap nánko, ono nke nánko, némp yérur tokwae koropria apár ponankor oupouroup. Tá yámar te arákarea yam turupwi nokore niamp araknám nánko, yunk te ponankor noumouri koria maok, yiri niampi akwap.^{l13} Yámar mekamp térme te ponankor apárok mukaria ékrink námpe te yao fik kirao oukoumwan noumouri mo námpan ouwirao nánko, némpouk ponankor ékrink i konám niamp.^{l4} Yámar me tokwaerao kor kwanpae moukoupá pap konap niamprá akwap te. Tá faonkwe, ént mekamp apár amor ke fárakapao kor am yakáp i konap pwarará érérekéri tukup.^{l5} Tá apárokamp king fárakap ntia e tokwaeráp arop fárakap, tá soldia fákáreamp kepten fárakap, tá mani tokwaeráp arop fárakap, tá kárakáre kor arop, tá kápae kare arop kwaporok tére konap, tá kápae kare arop fwap párák yakáp i konap, am fárakap énéni ponankor pirikimpea apár mekmwaek, tá kounk fi mekmwaek wouri yakáp.^{m16} Tá am fárakapao kápae kare faonkwe tokwae, tá péri wi aran wumwirá, “Yumo ankár yinomp pourouk mapek koropá péria Kwaro sia king fek tankrá nke naenámp fek, tá Sipsip Morokamp yonkwae pwarámp korop naenámp fek yinan oupoupourenke.^{l7} Am te apae riteanápe, am Yae Tokwae fek te am anánkaopwerao arop fárakap kwatae niniki nap fek nopok touwe kwatae nénk nenep yonkwae pwarámp te wae korop námpon. Aenámpara wa fwap am kwe-pwararea yak naenámpon?”

^h6:8 Ese 14:21 ⁱ6:9 Jo 16:2 ^j6:10 Yé 16:5-7

^k6:11 Yé 3:4-5; 7:9,13-14 ^l6:12 Mt 24:19 ^m6:15 Ais 2:19

Kwaromp firáp yakápnap arop fárákan taok káknámp kar

7 Ono am yém niamp nkea pwarará, ankwap yém nke nanko ensel yiaworaopwe apár mek yiawor woupwi mwaek foukouri yakáp. Am fárákap te apárokamp yiawor mwaekamp apár mwaekamp ouwipár sámp-fákeyakáp napo, ouwipár apár mek korop naenámp pourou mo, solwara mwaek kuri korop naenámp pourou mo, yao yowe mek kuri korop naenámp pourou mo. ²Tá ono nke nanko, ankwap ensel yámar aok konámp mwaeknámp yámar meaok korop. Mao te yiki yak konámp Kwaromp taok pap konámp sámpea am yiaworaopwe ensel Kwaro apár ntia solwara souroumpouri siranáponoria kárakáre sánknámp ensel táman kárakáre fek tékén wumwi. ³Aeria mao arakrá sér, “Yumo te apár ntia solwara, tá yao aráte koupour souroumpouri kwapono. Nánkár yino Kwaromp tére aropamp yépe kor fek maomp taok kákea pwar nánko maok, wakmwaek yumo am ankank fwap souroumpour mwanapono.” ⁴Tá ono wa nanko, kourteouráp arop fárákan Kwaromp taok kákrámp kouroump napan ‘Arakae’rá sér, “Mao 144,000 ankákárank Israel fi mekamp ponankor kourteouráp aropan Kwaromp taok káká pwar.” ⁵Aenapo maok, Judamp fekamp 12,000 taok sámp, ta Rubenomp fekamp 12,000, tá Gatomp fekamp 12,000, ⁶tá Aseromp fekamp 12,000, Naptalaimp fekamp 12,000, tá Manasamp fekamp 12,000, ⁷tá Simionomp fekamp 12,000, tá Livaimp fekamp 12,000, tá Isakaromp fekamp 12,000, ⁸Sebulunomp fekamp 12,000, tá Josepomp fekamp 12,000, tá Bensaminomp fekamp 12,000. Mámá arop fákáre mao Kwaromp taok sámp naponono.

Kápaé kare arop ou tokwae Kwarén lotunap kar

⁹Ono am ankank ponankor nkea pwarará, ono warko tokoreyakria nke nanko, kápaé kare kourteouráp arop fárákap koupoukour yakáp napo, am arop fárákap te kouroumpea pwi mwanap pourou mono. Am kourteouráp arop fárákap te nkwaekwe make pourou yipiráp, tá kápaé kare arop fi ponankor, tá ponankor apár mekamp, tá ponankor moumountukri karráp, am fárákap sia king wonae fik, tá Sipsip Morok nke námp fek foukouri yakáp. Am fárákap te wupwi kor waempyam tokwaeri yiriria, tá oupuk pwae yaek tia, ¹⁰arakrá tékén wumwi, “Nomp Kwar sia king fek tank námp, tá Sipsip Morok am yaworao nomwan warko éréképea nepo, nomo oukoumwan yae-párak yakáp námpono.”

¹¹Tá ensel fákáre ponankor, tá arop taokeyakápnap arop fákáre ntia yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap, am fárákap sia king ikarea yakáp. Tá am fárákap sia king wonae fik pourou mén-tér éntér mwaeknámp tukupá pérria Kwarén lotu. ¹²Aeria arakrá sér, “Kare karonono, nomo nomp Kwarén warákára wae mwaro. Aeria nomo maomp e tokwae érik sér mwaro. Mao te ponankor kwapwe kare ninikrápara, nomo man fáparákrá maomp e narek sampok mwaro. Mao te kárakáre karenono. Ye! Ponankor kárakáre tokwae te maomp pourouk yak námpono. Mámá ponankor ankank te maomp saráponono.

Kare karono.”

Am fárákapao touwe sámpnap ke wae pwarnámp kar

¹³Tá taokeyak konámp arop ankwapao onan sérrá, “Mámá wupwi kor waemyam tokwaeri yirirnap arop fárákap máte wanon? Tá am fárákap te maoknám korop napon?” ^p

¹⁴Tá ono nopok man sérrá, “Tokwae Kar e! Amoku támao amo mér napon.” Tá mao onan sérrá, “Mámá arop fárákap te wokwae touwe tokwae yopor aropao nénkapo, tia yakápiap arop fárákapono. Am fárákapamp waemyam te Sipsip Morokamp yiri fek yáraria napo, maomp waemyam wupwi kwapwe námpono. ^{q15}Aenapara, am fárákap Kwaromp sia king wonae fik fokouri yakáp napon. Tá yámaraok, tá kumuruk kuri maomp Yiki Kor Nap mek maomp tére tére konapono. Tá Kwar am sia king fek tank konámp, mao námoku am fárákapént yakria taokeyak naenámpono. ^{r16}Aenánko am fárákap te mwae touwe mo, éntantá nikip mo mwanapono. Am fárákapapan yámar touwe fokor mo, tá ankwap ankank man pourou touwe fokor mo naenámpon. ¹⁷Am te apae riteanápe, Sipsip Morok sia king amore mek yakria am fárákapapan sipsip taokeyak konámp aropnám taokeyak námpono. Mao te fwap am fárákap éréképea ént oukurnám fik akwap nánko, am fárákap yiki yak sánk konámp ént fár mwanapono. Tá am fárákapamp yi mekamp émti Kwaro torokor nánko, am fárákap warko éménk mono.” ^s

Sipsip Morokao buk fekamp fákánekan éntu kwar-pwarnámp kar

8 Tá Sipsip Morok buk fekamp fákánekan tompnám éntu kwar-pwarnánko, am ke fek te pourounk kánanke yak mo, tá yámar mek kar sérar mo, akwapea hap aua fek. ²Aenánko, wakmwaeek ono nke nanko, ensel fákánekan Kwaromp wonae fik fokouri yakáprá fákánekan wur tia fákeyakáp. ³Tá ensel ankwap koropea alta wonae fik fokopeyak. Mao te gol fekamp dis am mek paura nánákáre souri pokanoria yankap konap yaek sámp-fákeyak. Aenánko man kápae kare paura nánákáre nénk. Am enselo am tia, kápae kare Kwaromp firáp aropamp kar toropwap i konap koupoukarea mént tapokwapea Kwarén ofa i konap golráp alta fek paprá Kwarén sánk. Am alta te Kwaromp sia king wonae fik yak námpon. ⁴Tá am yaomwi souri paura nánákáre yankap nap, ntia Kwaromp koumteouráp aropamp Kwarén kar toropwap i konap, am ponankor enselomp yaek pwarará narek pokea Kwaromp nás mek. ¹⁵Aenánko ensel paura nánákáre yankap konap dis am sámpea alta fekamp yaomwi am dis mek top-pwarámpea am yaomwi sámprá apárok sir. Mao apárok sirarrá pwaránko oukurér tokwae párapria pourounk tokwae nánko, mékér wae fápárákár akwap nánko, apár némp yérur tokwae.

Ensel yiaworaopwerao wur fukurnap kar

⁶Tá am fákánekan ensel fákánekan wur kor tia yakáprá wae wur fokour mwaria nánap. ⁷Tá ensel ankárankamp mao náráp wur fokop nánko maok, warákam ais, tá

^{p7:13} Yé 7:9 ^{q7:14} Mt 24:21 ^{r7:15} Ais 49:10

^{s7:17} Sng 23:2; Ais 25:8; Yé 21:4 ^{t8:4} Yé 5:8

yaomwi ntia yirirént tapokwapea apárok kwarokor pik. Aenánko, ponankor apár yinink mwaekamp ankwap ankárank mwaek kirikiri mwaekamp apár, tá am mwaekamp yao ponankor, tá yiki kor apwar pwaeran kor ponankor yaomwirao fári pwar. ^u

⁸Tá ensel anánkao náráp wur fokop nánko, faonkwe tokwae fek yaomwi yurunknám niamp sinapo, solwara mek piká párákap. Am solwara te yinink mwaek fékérrá oumwi kákea pwate napo, ankwap ankárankamp mwaek te yiri arákarrá yak. ⁹Aenánko am solwara mek yiki yakápnám ankank yinink mwaek pir-pwara nap am te ankárankamp mwaek fi te ponankor surumpwi pwar. Tá sip yinink mwaek pirékarea pwaranap, ankárank mwaek ponankor tokopá akwap. ^v

¹⁰Tá ensel yininkao náráp wur fokop nánko maok, térme tokwae ankárankamp yaomwi kare saromnám yurunkia am yámar mek pwararea apárok piká párákap. Ént yinink mwaek pir-pwarará oumwi kák tenap am térme ankárankamp mwaek ént oukurnám mek, tá ént kar mek piká párákap. ¹¹Am térmeamp e te Top i konám Marasin. Am ént yinink mwaek pirékarea pwatenap ankárankamp mwaek te, am ént wae top kwatae kare. Aenánko kápae kare arop am ént fánapo, am fárákapamp yare mek topa wae nánko, am fek surumpwi naponon.

¹²Tá ensel yiworao náráp wur fokop nánko, yámar ntia yunk, tá térme ponankor yinink mwaekamp ankárank mwaek ponankor souroumpouri yakáp napo, wae yokor konap am táman kor yinink mwaek pirékarea napo, ankárank mwaek kirikiri wae yokor konám akwapea kirikip. Aenánko, yámar ntia ku-

mur ankárankamp mwaek kirikiri te wae yokor mono.

¹³Tá ono nke nanko, tu tokwae ankárankamp yámar mek amorik furukarea akwap. Ta ono wa nanko, mao tékén arakrá wumwi, “Koupoutáráp nap, koupoutáráp nap, koupoutáráp nape, apárokamp kounteouráp arop koupoutáráp nape! Am te apae riteanápe, ankwap yininkaopwe ensel mao náráp wur fokour mwarea nap te, touwe tokwae kounteouráp arop fárákapan korop naenámpon.” ^w

Ensel éntirao wur fokopnám kar

9 Ensel éntirao náráp wur fokop nánko maok, ono nke nanko, térme ankárankamp yámar mek pwarará, apárok piká párákap. Aenánko, Kwaro man am apár me tokwaeri fi tikipnám yak monám ménki kikip naenámp ki sánk. ²Am térmeao am me kik-pwaránko, am me meknám yaomwi tokwae yanknap souri niamp aok. Aeria am souri te yámar ntia ouwipáran oupouroup nánko, yámar ntia ouwipár akwapea kirikip. ³Aenánko, kápae kare tákár oumpwe niamp am yaomwi souri meknám apárok pikrink. Tá am fárákapao sámpnap kárákáre te kaoamp touwe sánk konám kárákáre niampria, am te arop yamp nánko touwe tokwae naenámp ankankono. ^{x4}Tá am fárákapan kar arakrá sér, “Yumo te apwar pwae, tá apárokamp nkwakwe make ankank némpouk forokor konám, tá yao ankwap aráte kwatae pap kwaponon, mono. Yumo ankár am arop fárákap Kwaro náráponoria yépe kor fek taok paprá kumwi nám yak monám aropan sámpá kwatae pap

^u8:7 Kis 9:23; Jol 2:30

^v8:9 Kis 7:20-21

^w8:13 Yé 9:12; 11:14

^x9:3 Kis 10:12

kipo. ⁵Yumo am arop fárakapan touwe sánk nap te akwapea éntik yunk napao maok, am arop fárakapan te tirá wouri kwapono.” Tá am arop touwe kwatae nénknámp kao niamp am támao arop yourounkwe nánko, touwe tokwae naenámp. ⁶Am taknámp ke fek arop wae sumpwi mwaria mwae kup oupourounk napao maok, am sumpwi mwanap mwae kup te nke mono. Ye, arop sumpwi mwar kar napao maok, sumpwi te am fárakapan sámp mono.

⁷Ono nke nanko, am tákár fákáre te hos fákáreero yorowarrá tukup mwaria nánap nap niampono. Am ankank fárakapamp me korok te gol fekamp kump niamp woukouri yakáp. Tá am fárakapamp yimetáp te arop yimetáp niamp. ⁸Tá am fárakapamp me pwae te koumteouramp me pwae éréri niamp pourouráp. Tá am fárakapamp yu kor te laionomp yu kor niamp. ⁹Am fárakapamp éntér kor fek te kapa fekamp kárae yiriria yakáp. Tá maomp yowe pwae énk te yorowar mek tukup mwanap kápae kare hosráp karisamp ounk niampono. ¹⁰Am fárakapamp kore te kao kore kor niampria, aropan touwe sámp naenámp marasin am meknámp sánk konámp kore kor wiráp yak námpon. Tá am fárakapamp kore kor te arop touwe sánkrá akwapea éntik yunk fek naenámp kárákáre samp napon. ¹¹Am fárakap te waeman taokeyak naenámp king yak námpon. Am king te apár me éri fi tikipnámp yak mo, ankár piknámpamp enselono. Am ensel te Híbru kar fek maomp e ‘Abadon’ ri konapon. Tá nomp Grik kar fekamp e fi te ‘Kápae kare ankank kwataerá kák naenámp aropono’.

¹²Má manénkir koropnámp touwe tokwae kwatae te wae pwar námpon. Wakmwae korop naenámp touwe tok-

wae oukoumwan anánkaopwe yak námpon. ²

Ensel tokwamao wur fokopnámp kar

¹³Tá ensel tokwamao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, Kwaromp wonae fik yaknámp alta gol fek yiawor woupwi meknámp kar sér. ¹⁴Mao am wur fákeyaknámp ensel tokwaman arakrá sér, “Am ensel yiworaopwe ént Yufretis mwae fákápá yakáp nap amwar pwar napo tukupanápono.” ¹⁵Aeránko maok, mao wae am yiworaopwe ensel pwar nánko, wae am fárakapao ponankor koumteouráp arop yinink mwae kamp pirékara nap ankárank mwae kirikiri ponankor paoki pwar naenámp. Am ensel fárakap te am tére mwanámpria am ke korop naenámp am yae, tá am yunk, tá am korop naenámp yopwar táman yépékrá nánapi yakáp napon. ¹⁶Tá soldia fákáre hos fek tankáp nap te 200 milion. Ono am kouroumpea sénapo, wawi nampono. ¹⁷Tá ono yém niamp arakria hos fákáre am fek arop tankáp nap nke. Am arop fárakapao yiririna kárae fek yaknámp te noumouri kor, tá muru kor, tá yar kor. Am hosamp me kor te laionomp me kor niamp arake, tá yaomwi yurunk ntia souri, tá yumwi salfa fekamp yaomwi maomp táp meknámp koroprá fápákár akwap. ¹⁸Am fárakapao koumteouráp arop ponankor yinink mwae pirékarea pwar napan ankárank mwae te mámá yininkaopwe ankank kwatae fek paoki pwar napon. Am mámá yaomwi, tá souri, tá salfa yumwi fek yaomwi yurunk námp, hosamp táp meknámp korop námp, am fek paoki pwar napon. ¹⁹Am hos fákáreamp touwe sánk naenámp kárákáre te táp mek yak, tá maomp kore kor fek yak námpon. Maomp kore kor te tákam niamp me korrápao am

me kor fek táman aropan touwe sánk konámpon.

²⁰Arop ankwapmwaek ponankor oukoumwan am yaomwi ntia souri ntia yumwi salfa fekamp yaomwi fek sumpwi mo nap te, kwatae ninik younkwek sir mono. Am námokuráp yae fek yoroia man lotu mwanap ankankan pwar mono. Tá kare! Am fárakap te kwatae spirit fárakapan, tá kwekár kwar mao námoku gol, silva, tá bras, tá yumwi, tá yao am fek yoroinap ankank nke naenámp pourou mo, kar wa mo, yarak mo, mak i konámp táman lotu naponon.^b

²¹Am arop fárakap arop ankwap fárakap tirá wourrá, foupourá, kokoporrá, oukunrá, mak i konapan maok, am pwarará kwatae ninikan kor younkwe mwaek sir mo napon.

Jono enselo buk sánk nánko fárinámp kar

10 Ono am ankank nkea pwarará, ono warko nke nanko, ensel kárakáre kor ankwap yámar meknámp ék. Maomp pourouk te koumwerao oupouroupa yak nánko, fou yimpnámp yepe kor fek kámpá yak. Maomp yimetáp te yámar wae niamp, tá maomp pu kor te oumpwar fokokeyak nánko, ponankor yaomwi yurunk aowarámp námp niamp.² Mao buk kánanke ankárakamp yaek fákeyak nánko, am buk fupukurae yak. Mao te yae-párak mwaek pu solwara yumuntuk pumpur, tá yae-mánkwan mwaek pu apár kar fek pumpuri yak námpono.³ Maomp wumwi kar kárakáre te laionomp kar tokwae niampono. Mao arakrá wumwi nánko, fákánek oukurér párákaprá nopok kar sérar.⁴ Am fákánek párákapnámp oukurér kar sérar napo, ono koupour am kumwi naeria

nampan maok, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap onan sérrá, “Am fákánek párákapnámp oukuréramp kar am te amo ankár waráp ninik mek fákapea papae. Amo kumwi kwaponon.”

⁵Tá am ensel ono wokwaek nke nanko, solwara yumuntuk, tá apár kar fek fokokeyak námp, mao yámar mek náráp yae-párak mwaek yae ka-sampok.

⁶Aeria mao narek yiki yaká yak konámp Kwaromp e fek fou e sér. Am Kwar te yámar me ntia am mek yakápnámp ankank ponankor, tá apár ntia am mek yakápnámp ankank, tá solwara ntia am mek yakápnámp ankank ponankor yoro-roimp Kwarono. Am enselo arakrá sér, “Pwar naenámp ke wae korop námpono. Kwar te warko yépék naenámp pourou mono.⁷ Warko wakmwaek ensel fákán-erao wur fokop nánko, am wur kar korop nánko, am ke fek am ankank Kwaro nanampria wokwaek sérimp kar te mek yakámpan mao wae tére nánko, érik korop naenámp. Am kar mao náráp tére konap profet fákárean wokwaek kar sérimp támaono.”

⁸Tá am aropamp kar manénkir wawi namp, warko yámar meknámp koropria onan arakrá sér: “Amo akwapea ankwapmwaek pu solwara mek, tá ankwapmwaek pu apár kar fekia fokokeyaknámp enselomp yaek fupukurae yaknámp buk sámpae.”⁹ Aeránko, ono akwapea enselonámpokria ono man sérrá, “Amo onan támá buk kánanke sá-pae.” Tá mao onan sérrá, “Amo sámp-epa fárae. Am te fária napo, waráp yare mek te yorowar naenámpan maok, waráp táp mek te hani nape kwapwe niamp naenámp.”¹⁰ Mao takrá séri pwar nánko, ono am buk kánanke enselomp yaekamp sámp-epa, ono fár. Tá onomp táp mek hani nape kwapwe niamp námpao maok, ono fári pwate

^b9:20 Sng 135:15-17; Yé 16:9,11

nanko, onomp yare mek te yorowara wae. ¹¹Tá Kwaro onan sérrá, “Amo ká-pae kare apár mekamp arop firan, tá ká-pae kare pourou yipiráp aropan, tá ká-pae kare karráp aropan, tá ká-pae kare king fákáreran korop naenámp ankank má profet kar warko faráká-pae.”

**Arop anánkaopwerao
kar farákáp nep kar**

11 Ono am fek purump konap yaop-wae mear yaopwae niamp sápría onan sérrá, “Amo fárámprá Kwaromp Yiki Kor Nap ntia alta purumpae! Tá amo am mek lotu i konap koumteouráp arop kouroumpae! ²Aeno amo yár Yiki Kor Nap pu-pwaek yak námp te purump kwaponono. Amo ankár pwarampono. Am yár te ankwap fi aropampono. Nánkár am fárákápao koropea am Yiki Kor Némp pumpuri yakáprá tukupea 42 yunk fek mwanaponono. ³Aenapo, ono māmá arop anánkaopwe sámp-kérép nanko, onomp kar farákáp nenepono. Am arop yawor te yonkwae touwe-ria yirimp konap waempyam yirimpea onomp kar farákáprá akwapea 1,260 yae *fek nenepon. ⁴Am anánkaopwe te yao oliv †yawor niamp, tá lam anánkaopwe apár ponankoramp Tokwae Karamp wonae fik yak nepon. ⁵Táte arop ankwap fárákáp am arop yaworan sámpá yampourou mwaria napo te, am arop yaworamp táp meknámp yaomwi koropria am arop yaworan yopornap arop fárákapan wouroukoumpi pwar naenámpon. ⁶Am arop yawor Kwaromp kar farákáp nenep ke fek te, wae-man yámar mek warákam ékantá kér nenep kárákáre yak námpon. Tá am arop yawor te ént ponankor yiri arákarrá kák nepo, am támao apárokamp koum-

teouráp aropan nkwakwe make kwatae ankank fek kwatae pap nenepon. Ká-pae kare ke fek am arop yawor tak neria te, fwap tak nenep kárákáre yak námpon.

⁷Am arop yawor Kwaromp kar farákápnep tére wae pwar nepo, yao pwae mekamp fir am fi tikip monámp apár me éri meknámp narek aokea am arop yaworént yorowar. Yorowaria am arop yaworan kwe-pwararea faoporia kák nánko, sumpwi nenepon. ⁸Aetenánko, am arop yaworamp yákáre te taun tokwae kar mek akwapnámp mwae kupuk tank nenepon. Am ‘Taun’rá sénap te mek wounáprá ‘Sodom’ tá ‘Isip’rá sénapon. Am taun tokwae mek táman wokwae am arop yaworamp Tokwae Karan yaopwae porokopramp fek faropá papaponono. ⁹Arop ankwap fárákáp ponankor apár mekamp, tá ponankor arop fi, tá ponankor karráp, tá nkwakwe make pourou yipiráp ponankor, makia am arop yaworan, fwaprá kar sumpwi neponoria am yákáre nkerá tukupea yinink yae akwapea yiawor yámar kuk námp fek mwanapon. Tá arop fárákáp am arop yaworamp yákáre ‘Apár me mek pap kwaponono’rá sér mwanaponono. ¹⁰Tá apárokamp koumteouráp arop am arop yawor sumpwi nep táman warákáránkrá tár sámpá fir fépérrá nouroup arop fárákapan ankank nénk. Am te apae riteanápe, am profet yawor apárok yakápnep koumteouráp aropan ponankor touwe nénk konepantá mwanapon.

¹¹Yinink kumuria yiawor yámar kuknámp yae fek táman Kwaro yiki yak naenám nékér am arop yaworamp yákáre mek sámp-kérép nánko, am arop yawor fárámpea fokopeyak.

*11:3 1,260 yae te 42 yunk, tá yinink yopwaria yiawor amore mekan sénámpon.

†11:4 ‘Yao oliv’ te kantri Israel firan wounáp námpon.

Aenepo, arop fárákap am arop yaworan nkea apáp tirinka wae. ¹²Tá am arop yaworao wa nepo, kar ankwap yámar meknámp tékén am arop yaworan arakrá wumwi, “Yumo narek mapek aokenke!” Aeránko maok, am arop yawor kouwme mekia yámar mek pok nepo, am arop yaworan yopornap arop fárákap mao pok nep wae nke. ¹³Tá am ke fek táman némp yérur tokwae korop nánko, am taun ankáránk mwaek kirikiri kwatae akwap nánko, sarakok mwaek oukoumwan fwap yak. Tá 7,000 koumteouráp arop am némp yérur fek tapek ponankor surumpwi. Tá ankwap koumteouráp arop fárákap fwap yakáp nap apáp tirinka waeria, yámar mekamp Kwaromp e sámpá sakap.

¹⁴Anánkaopwe touwe tokwae kwatae korop námp wae pwarane. Aeno kouputaráp nap, wawenk! Yininkan korop naenámp touwe tokwae te wae wonae fik kar námpon. ⁸

Ensel fákánerao wur fokopnámp kar

¹⁵Tá ensel fákánerao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap tékén arakrá wumwi: “Nomp Tokwae Kar ntia maomp Kraiss am anánkaopwe te apár-apár ponankoramp Kingono. Tá mao ankár King yaká yak naerámpon. ^{h16}Tá am 24 arop taokeyakáp i konap arop Kwaro nke námp fek sia fek tankáp i konap, am fárákap Kwaromp wonae fik apárok tukupá pérrá Kwarén lotu.

¹⁷Am fárákapao sérrá,

“Tokwae Kar, amo Ponankor Kárákár-eráp Kwarono!

Amo oukoumwan yak nap, wokwae kar amo yakap,

amo wae waráp kárákáre tokwae sámpea,
amo King yak napono.

Aenapantá yino amwan ‘Aesio’rá séreano.

¹⁸Ankwap fi arop, waráp kar wa te monoria

yonkwae pwarámp napan maok,
nopok waráp yonkwae pwarámp te wokwae korop námpon.

Oukoumwan má ke fek te,
sumpwinap arop kot mwanapono.

Oukoumwan má ke fek te,
nopok kwapwe kare ankank
waráp tére aropan nénk nanap keno.

Am te profet fákáre,

tá waráp koumteouráp arop fárákap
ponankor

amwan apápria,

waráp yae ankore mek yakáp i konap,
eráp arop fárákap,

e moráp arop fárákapan kor
ponankor mént nopok nénk nanapono.

Oukoumwan te apár kwatae pap
konap arop fárákapan

kwatae pap nanap kenono.” ^j

¹⁹Am taokeyakáp konap arop fárákap takrá séri pwar napo, yámar mek yaknámp Kwaromp Yiki Kor Nap ménki kik-pwar napo, Kwaromp kontrak tanknámp bokis am Yiki Kor Nap mek tank konámp érik tank. Aenánko, mékér wae fápárakár akwap nánko, pouroukria oukurér párákap nánko, apár némp yururria kápae kare aisráp warákam ék námpon.

Yupu ntia wunépir wounápnámp kar

12 Tá yámar mek wunéri tokwae ankwap korop námp te arake: Yupu [‡]ankáránkamp yakria, yámar te mao náráp pourouk waempyámp

[‡]12:1 ‘Yupu’rá sénámp te, Israel firan sénámpon.

^f11:12 2 Kin 2:11

⁸11:14 Yé 9:12

^h11:15 Dan 7:13-14; 1 Ko 15:24-25; Yé

19:6

ⁱ11:16 Yé 4:4,9-10

^j11:18 2 Ko 5:10; Yé 1:8; 20:11-13

yirimp. Tá yunk maomp pu ankore mek yak. Tá kump mek éntér-sámpramp térme yak námp maomp me korok woukwap. ²Mao te táráp ¹yakria, táráp fárakap naenámp touwe tokwae sámpria tékén apánka wae. ³Aenánko, ankwap wunéri yámar mek korop. Am wunéri te ará: Wunépir niamp ankwap yak. Am te noumouri korao maok, fákánek me kor, tá fére-sámpramp souwe aokránkirámp, tá kump fákánek kingao woukour i konámp niamp am fákánek me korok yakáp. ⁴Maomp kore kor fek ankárank mwaek kirikiri térme yámar mekamp yaokwampia apárok épér. Aenánko, anánk mwaek kirikirikamp térme mwar yámar mek yak. Tá am wunépir yupu-táráp sámp naerianámp, maomp wonae fik yakria am yupu-táráp sámpeanánko, man am táráp sámp-nonkorop nanampria yépékrá yak. ⁵Tá yupu poumou-táráp sámp. Am táráp te nánkár téképa yakria wakmwaek koumteouráp arop fárakap ponankor kárakáre fek poukeyak naenámp ain yaopwae sámp naenampon. Am yupu wae táráp sámpeanánko, koupour kar am táráp sámpea narek pokea Kwaronámpok maomp sia king fek sámpá tukup. ⁶Aenapo, tá am yupu farákapea kwar saráp mek akwap. Ampok te wae Kwaro maompor némp nánapi pwate nánko, man ampok taokeyakápria man fir nénkrá tukupea 1,260 yae fek mwanapon.

⁷Oukoumwan te yámar mek yorowar tokwae korop nánko, Maikel ntia maomp ensel fákáre wunépirént yorowar. Tá am wunépir ntia maomp ensel fákáre nopok kor yorowaria maok, ⁸mao te yorowar kwe-pwar mwanap

kárakáre te yak mono. Aenapara, am fárakap te warko yámar mek yakáp mwanap pourou mono. ⁹Tá Kwaromp ensel fákáre am wunépir apárok far-sinapon. Mao te am wokwae kar yakámp tákam Satan, ponankor aropan kot i konámp arop, tá ponankor koumteouráp aropan poupwekáp i konámp aropono. Man apárok far-sirarrá maomp ensel fákáreran kor méntér fárarámprá épér napon. ¹

¹⁰Tá ono wa nanko, yámar meknámp tékén arakrá wumwi: “Oukoumwan te nomp Kwaro nomwan wae warko érékép námpono. Maomp kárakáre wae érik korop nánko, mao King yak námpono. Tá maomp Kraiss wae kárakáre tokwae sámp námpono. Am te apae riteanápe, am nomp ankwapyaenáp fákáreran kot i konámp arop nomp Kwaro nke námp fek wae fek, tá kumuruk, am fárakapan kot i konámpan maok, oukoumwan te wae ensel fákárerao apárok far-sinapono. ^{m11}Nomp ankwapyaenáp fákáre wae Sipsip Morokamp yiri fek kárakáre sámpea, maomp kar kare farákápria amnap ninik fek yopor aropan yorowar kwe-pwararea yérépea pwar napon. Am fárakap te apárok kwapwe kare yakáp mwaria ninik mono. Numwar yopor aropao tirá wouranáponoria yéknépa yakápi napon. ¹²Aenapara, yámar me amo, tá yumo ponankor yámar mek yakáp nap, yumo te warákár kipo! Aeno amo apár, tá amo solwara yumo mér kipo! Yumwan touwe tokwae kwatae korop naeane. Satan te wae yumonapok pik tenámpono. Mao te náráp ke wae fae tákare nánko, táman mér námp kwamp, yonkwae pwarámp tokwae námpon.”

¹³Am wunépir te nke nánko, námwan apárok far-sinapantá, akwapá

12:2 ‘Táráp’rá sénámp te, Jisaso Israel fi mek ékianámpan warko yámar mek pokea Kwaromp sia king fek tank námpan sénámpon.

^{k12:7} Ju 9 ^{l12:9} Stt 3:1; Yé 20:2-3 ^{m12:10} Jop 1:9-11; Sek 3:1

am poumou-táráp sámpnám yupu táman yérepe. ¹⁴Tak námpantá maok, am yupu furukarea náráp némpouk kwar saráp mek farákap akwapea am wunépir panek yak nánko, fwap yakanoria, tu tokwaeramp yowe pwae yawor nénk. Tá am ampok man taokeyakáprá fir nénkrá tukupea, yinink yopwaria yawor táman amore mek. ¹⁵Tá am wunépir táp meknám ént ayam nánko, am ént tokwae am yupuamp wakmwaek kwarákarrá akwap. Am wunépiramp ninik te éntao akwapea am yupu sámp nánko, yupu sumpwianoria. ¹⁶Aenámpan maok, kwarao am yupuan yaewouria kwar mek tákár pik nánko, ént am mek piká pwar. ¹⁷Tá am wunépir te am yupuan yonkwae pwarámpea yárakia maomp ankwap tárápuan §yorowar naeria. Am koumteouráp arop farákap te Kwaromp ponankor loaok tukupria Jisaso farákápnám kar kárákáre fek sámp-fákeyakápnap arop farákaponon.¹⁸Tá am wunépir te solwara woupwi mek fokopeyak námpan.

Yao pwae mekamp fir anánkaopwe koropnep kar

13 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir solwara ^{**}meknám korop. Mao te souwe fére-sámpramp, tá fákánek me korráp. Am souwi fek fére-sámpramp kump kingao woukwap konám am fek woukouri yak. Tá maomp me kor fek te e ankwap yakáp. Am e fi te ‘Kwarén nkwakwe make wouroump séri konap’ enono. ⁰²Am yao pwae mekamp fir oukoumwan ono nke nanko te, lepat niamp, tá maomp pu kor te beamp pu kor niamp. Tá maomp top

kor te laionomp top kor niamp. Tá am wunépirao náráp kárákáre am yao pwae mekamp firan sánk námpono. Man mao námoku niamp king yakanoria papria, man kárákáre tokwae sánk námpon. ³Am yao pwae mekamp firamp me kor ankwap te wae yankopea sumpwi pap nap niamp pourouráp. Aenámpao maok, maomp me kor fekamp ankáráp te wae aoporea warko fwap námpon. Tá arop ponankor am yao pwae mekamp firan kokorokoria maomp wakmwaek tukup napon. ⁴Am wunépirao náráp kárákáre yao pwae mekamp firan sánk námpara, arop ponankor am méria wunépiran lotu napon. Tá am yao pwae mekamp firan kor loturia arakrá sér, “Wa mámá yao pwae mekamp fir niamp make pourouráp yak námpon? Wa fwap mén-tér yorowar naenámp pwi námpon?”

⁵Tá Kwaro am yao pwae mekamp firao numwar takanoria pwate nánko, mao kara waerá Kwarén wouroump kar sénámpon. Tá mao wae take pourouráp térerá akwapea 42 yunk fek naenámpon. ⁶Mao náráp top kor kununkarrá Kwarén wouroump-séria, Kwaromp e fek, tá Kwaromp némpouk, tá Kwaromp firáp yámar mek yakáp nap man kor wouroump-sénámpon. ⁷Kwaro ‘Mao numwar takano’ ria pwate nánko, mao Kwaromp koumteouráp aropént yorowaria kwe-pwararea am farákapan apárok tirá nér námpon. Tá mao fwap kárákáre sámpea ponankor arop fi, ponankor apár mekamp, tá ponankor karráp, tá ponankor pourou yipiráp arop makia ponankor aropan poukwap naenámpon. ^{P8}Apárokamp ponankor koumteouráp arop, am farákapamp e yiki yak sámp mwanap aropamp eráp

§12:17 ‘Tárápu’rá sénám te Jisasomp wakmwaek tukupnap arop farákapan sénámpon.

**13:1 ‘Solwara’rá sénám te, arop fi ponankoran wounáp námpon.

buk fek wokwaek Kwaro apár yoro mo námp fek kumwi moimp, am fárákap yao pwae mekamp firan lotu napon. Am buk te wokwaek sámp-wouroumpap Sipsip Morokamp bukono. ⁹

⁹“Arop te waeman woupwirápara, mao ankár mámá kar fwapi wa kuno.

¹⁰Táte Kwaro ankwapan fákapa yakanorianánko te, ankár akwapea fákapa yak naenámpon. Táte Kwaro arop ankwap bainat fek sumpwianorianánko te, mao ankár bainat fek sumpwi naenámpon. Táte am take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop ankár kárákáre fek Kwarén mér nap sámp-fákeyakáp kip.” ^r

¹¹Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir ankwap, kwar meknámp narek aok. Mao te sipsip morokamp souwe anánkaopwe niamp pourouráp, tá maomp kar te wunépiramp kar niamp pourouráp. ¹²Am wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te manénkirkamp yao pwae mekamp firamp kárákáre sámpea, am kárákáre fek manénkirkamp yao pwae mekamp firao nke námp fek tére námpon. Mao te koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyakrá fopwaoka wae nánko, apár ntia koumteouráp arop fárákap am mek yakáp nap, am manénkirkamp yao pwae mekamp firan lotu napon. Man te wokwaek sumpwi pap mwaria porokwapnap ankáráp kwatae wae aopore tenámpon. ¹³Wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te nkwakwe make kárákáre yénkép námpon. Ankwap pourouráp kárákáre te ará: Koumteouráp aropao nke nap fek mao nánko, yaomwi yámar meknámp apárok éká párákap. ¹⁴Kwar te numwar manénkirkamp yao pwae mekamp fir nke námp fek, nkwakwe make kárákáre yénkria amnám ankank támao némpoukamp koumteouráp

aropan yankar sérarano ritea yépekrá yak. Mao koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo ankár yao pwae mekamp firamp wunéri yorororá maomp e narek kakap mwanapono.” Am yao pwae mekamp fir wokwaek bainat fek porokwapá pap napan maok, mao oukoumwan yiki yak námpon. ^{s15}Tá Kwaro numwar takanorianánko, mao am wunérian yiki yak naenámpon. Táte arop ankwap fárákap man lotu mo napo te, mao sénánko, tirá wour mwanapono. ¹⁶Tá wakmwaekamp yao pwae mekamp firao sérrá, “Wuri nke mwanap ankank yae-párak mwaek yae, tá ponankor aropamp yépe kor fek taok paprá kukumwirá párapropria, e kánankeráp arop fárákap, ntia e tokwaeráp yakápnap arop fárákap ntia mani tokwaeráp arop ntia ankank moráp arop fárákap, tá párák yakápnap arop fárákap ntia slev térenap arop fárákap man kor kukumwirá párapok kipo.” ¹⁷Aenámpara, táte yao pwae mekamp firamp e, tá maomp e fi kouroump námp am aropamp pourouk yak mo nánko te, mao arop ankwapan ankank mani fek sámp mo, tá arop fárákapao maonám ankank mani fek sámp mono. ^{t18}Nomo ankár táman fwapi ninik mwaro. Arop wae mér námp kwamp te, yao pwae mekamp firamp e fi kouroump kumwi tenámpon fwapia mér kuno. Am kouroump námp te arop ankwapamp enono. Am aropamp eramp fi ponankor tapokwap námp te 666.

**144,000 arop fárákap tár
wourékam sámpnap kar**

14 Ono warko nke nanko, Sipsip Morok Saion faonkwek fokopeyak nánko, 144,000 koum-

teouráp arop fárakap méntér fokouri yakáp. Aenapo, am fárakapamp yépe kor fek Kwaro Sipsip Morokamp e, tá maomp Naropwaromp e makia kukumwia pwatenámp yakáp. ^{u2}Tá ono wa nanko, yámar meknámp ounk korop nánko, am te ént souroukoup tokwaenámp niamp, tá oukuréao párákap námp niamp. Am ounk te aropao gita porokwapnap ounk niamp. ^{v3}Am fárakapao Kwaromp sia king wonae fik, tá yiworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap fárakapao nke nap fek tár wourékam ankwap sámp. Am 144,000 koumteouráp arop te wae Kwaro apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwap námp, am fárakap támao saráp am tár kar fwap mér mwanapono. Tá arop ankwap am tár kar mér mwanap pourou mono. ^{w4}Am arop fárakap te koumteou fárakapént kwatae ninik moi napon. Am fárakap yiki kare yakápi napon. Apae-apae némpouk Sipsip Morok akwap naerianánko te, am arop fárakap maonámpaok tukup konapono. Kwaro wae am arop fárakapan apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwapeanánko, am fárakap te nae-tárápu niamp Kwaro námoku náráponoria Sipsip Moroként warko yamokwapeanánko yakáp napon. ^{x5}Am fárakap te kwekár sér moi nap, tá kwatae ankanki nap yak mono.

Ensel yininkaopwerao kar sénap kar

⁶Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek furukarea akwap. Mao te yaká yak konámp Kwapwe Kare Kar samp námpao, am Kwapwe Kare Kar apárokamp koumteouráp aropan fárakáp. Mao am kar fárakáp námp te

ponankor pourou yipiráp, ponankor arop firan, tá ponankor karrápan, tá ponankor apár mekamp aropan fárakáp námpono. ⁷Mao tékén arakrá sér, “Kwaro ponankor aropan youroukouprá kot naenámp ke te wae korop námpono. Aenámpara, yumo te ankár man apápria maomp e narek sampok kipo. Yumo ankár yámar me ntia apár, tá solwara, tá ént oukurnámp ponankor yoroinámp Kwarén lotu kipo.”

⁸Ensel ankwap manénkirkamp enselén éntér paprá korop. Am wakmwaek koropnámp enselo sérrá, “Némp tokwae Babilon te wae kwatae akwap námpon. Ye, am te wae kwatae akwap námpon. Am némp Babilon támao ponankor koumteouráp aropan nánko, maomp kárakáre kor kokopor ninikaok tukup napon. Am tak námp te mao kárakáre kor wain ént nénk nánko, am fárakapao fánap niampon. ^y

⁹Tá ensel ankwap am anánkaopwerao wakmwaek korop. Am yinink ensel támao tékén arakrá wumwi, “Táte arop ankwap yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran loturia, maomp taok paprá kumwi námp maomp yépe kor fek, tá maomp yaek sámp námp te, ¹⁰mao te Kwaromp yonkwae pwarámpnámp wain ént ankwap fánaenámp. Kwar te am wain ént ént karént tapokwapea pap moi námpon. Mao te náráp yonkwae pwarámpnámp kap mek kwarákárria am arop fárakapan nopok nénk nánko, ankár fár mwanapon. Tá am arop fárakap, yiki kor ensel fárakap nke nap fek, tá Sipsip Morokao kor nke námp fek yumwi salfa fek yurunknámp yaomwi mek touwe kwatae sámp mwanapon. ^{z11}Tá am yaomwi meknámp aoknámp sourirao am fárakapan touwe sánkria am te narek pok saráp yaká yak naenámp

^u14:1 Yé 3:12 ^v14:2 Yé 1:15 ^w14:3 Yé 7:4 ^x14:4 Je 1:18

^y14:8 Yé 18:2-3 ^z14:10 Yé 13:11-17; 19:20; 20:10,15; 21:8

pon. Am arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran loturá, tá maomp e fekamp kumwi sám-prá, mak i konap arop fárákap te anepér mono. Wae fek, tá kumuruk ankár touwe sámpá yakáp mwanapon.”

¹²Táte take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp kounteouráp arop fárákap te ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanapon. Am kounteouráp arop fárákap te Kwaromp loaik tukupria Jisasén mér nap kárákáre fek sámpá yakáp mwanapon. ^a

¹³Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ékria arakrá sér, “Amo kar arakrá kumwiae: Koumteouráp arop fárákap oukoumwan, tá wakmwaek, Tokwae Karamp tére térerá tukupria am meknámp sumpwi nap te, am fárákap fwap warákár mwanapon.” Yiki Kor Spiritao kor sérrá, “Ye! Am fárákapao tére tokwae nap fek te fwap anepér sámp mwanapon. Am fárákap te kwaporok tukup mono. Kwapwe kare niniki nap te am fárákapént yak nánko Kwaronámpok tukup napon.” ^b

Kwaromp yonkwae pwarámp apárok ék naenámp kar

¹⁴Ono warko nke nanko, kouwme wupwi kor yak nánko, am mek arop ankáránk tank námpao maok, maomp pourou te Aropamp Táráp niamp. Maomp me korok te gol fekamp kump woukwapá yakria, mao asmaok wiráp kare yaek fákeyak. ^{c15}Tá ankwap ensel Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao am kouwme mek tanknámp aropan tékén arakrá wumwi: “Amo waráp asmaok fek fir fékérae! Apárokamp fir ponankor wae noumouri námpono. Aenámpara, oukoumwan má ke fek te fir tére mwanap kenono.” ¹⁶Aeránko

am kouwme mek tanknámp aropao náráp asmaok fákeyakrá apárokamp fir wae yápaie námp am kar fékére.

¹⁷Tá ankwap ensel yámar mek yak námp Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao kuri asmaok wiráp kare yaek samp.

¹⁸Tá yaomwi poukwapnámp kárákáre sampnámp ensel ankwap alta pwarámp korop. Mao asmaok wiráp kare sampnámp enselén tékén wumwiria sérrá, “Amo am waráp asmaok wiráp kare fek ponankor apár mekamp wain ki fékéria ankwap fek koupoukoura. Maomp ki te wae ponankor noumouri námpono.”

^{d19}Aeránko maok, am enselo náráp asmaok sámp-fákeyakrá wain ki fékéria koupoukour. Tá am wain ki yumwi fekamp tang tokwae mek pumpurékam-prá fákámp mwaria am mek tirá épér. Am te Kwaromp yonkwae pwarámpono. ^{e20}Tá ensel fárákapao am tang taun tokwae younkwe mwaek yak námp mek wain ke pumpurékamprá ént fápámp. Aenapo, am yiri tang younkwe mwaek kwarákárria fopweanápi akwapea 300 kilomita fek, tá narek pokea hos top kor fek yaknámp ain fek yak.

Fákánek enselo fákánek ankank kwatae fákeyakápnap kar

15 Tá wunéri tokwae ankwap yámar mek korop nánko, ono nkea am táman ninik tokwae. Ono am nke namp te ará: Fákánek ensel fákáre arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwatae ti-fákeyakáp. Táte nánkár am ankank kwatae pwar nánko te, wakmwaek ankwap korop mono. Am fákánek ankank kwatae fek waeman Kwaromp yonkwae pwarámp wae pwar námpon. ^f

²Tá ankwap ankank solwara tokwae niamp nke. Am te yaomwi yurunkao

^a14:12 Yé 13:10 ^b14:13 Hi 4:10 ^c14:14 Yé 1:13

^d14:18 Mt 13:36-40 ^e14:19 Yé 19:15 ^f15:1 Yé 15:6-7

glas mek yak nánko, nke nap niamp. Tá ono nke nanko, arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunéiran yorowaria kwe-pwarará, tá am yao pwae mekamp fir, maomp e fi kouroumprá kumwi nap apárok sámp-anámpapono. Am fárákap glas niamp solwara fik fookouri yakáp napo, Kwaro warákárria am fárákapan gita nénká pwate nánko, tá am fárákapao tia yakáp. ³Aeria am fárákapao Kwaromp tére arop Moses ntia Sipsip Morokamp tár sámp. Am tár te ará:

“Tokwae Kar, amo ponankor kárákáre tokwaeráp Kwarono.

Ponankor tére amo tére nap te tokwae kar nánko,
yino nkea ninik tokwae námpon.

Amo ponankor arop firamp King, tá waráp ninik am te ponankor yae-párákria kare karonó. ⁸

⁴Tokwae Kar e!

Amo ankárankampao saráp amo yiki kare yak napon.

Aenapara, arop ponankor amwan apáppria,

waráp e narek sampok mwanapon.

Ponankor arop fi koropea amwan lotu mwanapon.

Am te apae riteanápe,

waráp yae-párák kare ninik te wae érik korop námpon.”

⁵Am pwar nánko, ono warko nke nanko, yámar mek yaknám Yiki Kor Nap yak. Am yaknám Nap Aokore Yiki Kor Kare ménki kikir akwap. ^{h6}Tá am fákánek ensel fákánek ankank kwatae arop kwatae pap mwanáppria nap sámp-fákeyakáp nap, am Yiki Kor Nap pwararea ek mank. Am fárákap te waempyam kwapwe kare yinka waeria waentar kwapwe nám pápéria, tá mao parák gol par-sorowaria yakáp.

⁷Tá yiworaopwe ankank yiki yakápnap ou mekamp ankwap ankárank, mao fákánek dis gol fákánek enselén nénk. Tá ankár yiki yaká yaknám Kwaromp yonkwae pwarámp, am te am fákánek dis mek top-pwarámpá yak námpon. ⁸Tá Kwaromp kárákáre ntia maomp waeramp souri Yiki Kor Nap mek top-pwarámpá yak. Tá arop ankwap am Yiki Kor Nap mek yoump naenám pourou mono, nánkár am fákánek enselo fákánek ankank kwatae térea pwaranápono.

Fákánek dis mek Kwaromp yonkwae pwarámp yaknám kar

16 Tá Yiki Kor Nap meknám kar ankwap korop nánko, ono wa. Mao arakrá tékén am fákánek ensel táman wumwiria sérrá, “Yumo ankár tukupea am fákánek dis Kwaromp yonkwae pwarámp am mek yak nám tirá apárok kokorarenke!” ⁱ

²Aeránko, ensel ankárankao akwapea náráp dis sámprá apárok kwarákár. Aenánko, nkwakwe make kárákáre kor ankáráp kwatae kare yao pwae mekamp fir ntia maomp wunéiran lotu i konap taok papnám kumwi yaknám aropamp pourouk koropánk. ^j

³Tá ensel anánkao náráp dis solwara mek kwarákár. Tá solwara sumpwi aropamp pourouk yiri niampi akwap nánko, solwara mek yakápnap ankank ponankor surumpwi pwar. ^k

⁴Tá yinink enselo náráp dis ént tokwae mek, tá ént oukurnám mek kwarákár nánko, am ponankor yiri niampi akwap. ⁵Tá ono wa nanko, am ént taokeyaknám enselo sérrá, “Amo oukoumwan yak nap, tá wokwaek kar amo yakapono. Amo yiki kareno.

⁸15:3 Lo 32:3-4; Yé 16:7 ^h15:5 Hi 9:3 ⁱ16:1 Sef 3:8; Yé 16:17

^j16:2 Kis 9:10; Yé 13:11-17 ^k16:3 Kis 7:17-21

Waráp kot te waeman pwi kare yak námpon.

⁶ Am arop fárákap te waráp koumteouráp arop fárákapán, tá profet fákáreran tirá wour napo, am fárákapamp yiri kwarákari námpono.

Aenapan, amo am kwatae arop fárákapán

am yiri nénk napo, mao fár mwanapono.

Am fárákap te waeman nopok kwatae ankank sámponapon.”¹

⁷ Tá ono wa nánko, alta fek yaknámpon ensel arakrá wumwi:

“Kare! Tokwae Kar, amo te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwarono.

Amo koumteouráp arop fárákapamp ninikan

youroukouprá kot nap,

tá waráp kot te kare kar,

tá ponankor yae-párak kareno.”^m

⁸ Tá yiwor enselo náráp dis yámaran kwarákár nánko, Kwaro am arop fárákapán yámaramp yaomwi touwe fek numwar nánakáranorianánko, tak námpon. ⁹ Am yámaramp yaomwi tokwae te kéntia waeria am arop fárákapán nánakár námpono. Aenámpono maok, am fárákapao am Kwar kárákáre tokwaerápao am ankank kwatae tére námpon man wouroump-séria, kwatae ninik pwarará Kwaromp e narek sampok mo napon. ⁿ

¹⁰ Tá éntik enselo náráp dis yao pwae mekamp firamp sia king fek kwarákár. Aenánko, maomp yae ankore mek yakápnap arop firan kirikip tokwae korop. Aenánko, am fárákap touwe kwatae sámpría am táman námokuráp sérékam fek youroukwe. ^{o11} Am fárákapao náráp pouroukamp touwe,

tá ankárápan ninikria yámar mekamp Kwarén wouroump sérar. Aenapao maok, náráp kwatae ninik nap younkwe sirarrá Kwaronámpon korop mono.

¹² Tá tokwam enselo náráp dis ént tokwae Yufretis mek kwarákár. Aenánko, ént ponankor torokwari pok nánko, yámar aoknámpon mekamp king ntia ami fákáre korop mwanap mwae kup nánapi yak. ¹³ Tá ono nke nanko, kwatae spirit yininkaopwe péni niamp ankwap wunépiramp táp meknámpon korop, tá ankwap yao pwae mekamp firamp táp meknámpon korop, tá ankwap kwekár profetomp táp meknámpon korop. ¹⁴ Am kwatae kare spirit te nkwakwe make kárákáre yorororia, mao te apárokamp ponankor aropamp kingonámpono tukup. Mao te tukupea am fárákap ntia maomp ami fákáreran ankára mek koupoukarea pwate nánko, am ponankor kárákáreráp Kwaromp yae tokwae fek yorowar mwanaprianámpon. ^p

¹⁵ “Wawenke! Ono arop mér monámpon ke fek oukun naenámpon aropao koupour korop konámpon araknámpon yumonapok korop nanae! Aenanko, táte arop amp moria, maomp waempyam fu fwapi poporakor karia yárap námpon te, arop fárákapao maomp pouroukamp ankank nke moi napara, am arop te fwap warákár naenámpon.”^q

¹⁶ Tá am kwatae spirit fákáre king ntia ami fákáre éréképa koropea Hibru kar fek ‘Armagedon’rá sér i konap fek koupoukarrá pwar.

¹⁷ Tá fákánek enselao náráp dis sámprá ouwipár yak námpon mek kwarákár. Aenánko, Yiki Kor Nap mek Kwaromp sia king feknámpon kar ankwap tékén arakrá sér, “Oukoumwan te wae pwarane.”^{r18} Tá mékér wae

¹16:6 Yé 17:6; 18:24 ^m16:7 Yé 19:2 ⁿ16:9 Yé 9:20-21

^o16:10 Kis 10:22 ^p16:14 1 Ti 4:1; Yé 19:19

^q16:15 Lu 12:37-40; 1 Te 5:2; Yé 3:3 ^r16:17 Yé 16:1

pouri akwap nánko, tá pourouk tokwae korop nánko, oukurér tokwae párákap, tá némp yérur tokwae korop. Am némp yérur te yoporop tokwae, tá kápae kare por apárok yakápnap arop wokwae take pourouráp koropámp nke moi napan korop námpono. ^{s19}Aenánko, am taun tokwae yinink mwaek torokopi akwap nánko, kápae kare arop firamp taun tokwae apárok torokopi pikria kwatae akwap. Tá Kwaro taun tokwae Babilonomp ninikan ninikria nopok man kap wain fáraeria fopwaoka wae námpono. Am wain te Kwaromp yonkwae pwarámp tokwae karonó. ^{t20}Tá solwara mekamp apár amor ke ént mek wae fopweri pikrink. Tá faonkwe ankwap ankárank warko yak mono. ²¹Tá warákam ais tokwae kar ékrink. Ponankor am ais faokore ankákárankamp kápae te 50 kilogram niamp arakeno. Am yámar meknámp arop pourouk éká pépér nánko, arop fárákap am warákam ais fek tapek touwe kwatae sámp napon. Tak nánko, am arop fárákap námwan ais warákamao fupuknámp fek táman Kwarén wouroump-sérar napon. ^u

Kwaro kokopor yupuan kot naenámp kar

17 Ensel fákánek, fákánek dis fákeyakápnap ou mekamp ankwap ankárank koropea onan sérrá, “Amo koropae! Mámá kokopor tokwae konámp yupu, mao te narek kápae kare ént tokwae yumuntuk tank námp, nopok touwe kwatae sámp naerianámp, ono amwan yénkép nae rae. ²Apárokamp king fákáre méntér kokoporrá paokopi napon. Tá

apárokamp arop ponankor mao kuri méntér kokoporrá paokopria, mánmán ént fépéria ni konapnámp épépérép napon.” ^v

³Tá Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropá kárakáreria onan kakapea kwar saráp mek sakwap. Aenánko, ampok ono nke nanko, yupu ankárankamp yao pwae mekamp noumouri kor firamp yumuntuk tank. Am yao pwae mekamp firamp pourouk te kápae kare e kárámpá top-pwarámpá yakáp. Am e ponankor te Kwarén nkwakwe make wouroump-sénap eno. Tá am yao pwae mekamp fir te fákánek me korráp, tá fére-sámpramp souwe fákánek me korok aokrángi rámp. ^{w4}Am yupu te anánkaopwe pourouráp waempyam noumouri yirimpea, tá nkwakwe make gol fekamp mopor yirir, tá kwapwe kare yumwi ntia mani tokwae fekamp anani kor ^{††}yirimp. Tá mao gol fekamp kap yaek samp-tank. Tá nkwakwe make ninik Kwaro nke námp fek mákáre kare námp, tá nkwakwe make oumnámp ankank am yupuamp kokopor ninik fekamp, am ponankor am kap mek top-pwarámpeyak. ⁵Tá maomp e mao námokuráp yépe kor fek kumwi tenapo yak námp te am e fi te wounáp karonó. Maomp e kare te ará: “Taun tokwae Babilon. Mao te ponankor kokopor koumteou, tá Kwaro nke námp fek mákáre kwatae konap apárokamp ninikamp éntupwar karenono.” ⁶Am yupu te Kwaromp koumteouráp arop fárákap, tá arop fárákap Jisasén méria maomp e farákápnap arop fárákan tirá wouri námpon. Tá ono am yupuan nke nanko, am fárákapamp yiri fária mánmán nánko nke nampono. Ono

^{††}17:4 ‘Mani tokwae fekamp anani kor’rá sénámp fi te Matyu 13:45 fekamp kar fi nkeampo.

^s16:18 Yé 8:5 ^t16:19 Yé 14:8-10 ^u16:21 Kis 9:24; Yé 16:9,11

^v17:2 Yé 18:3 ^w17:3 Yé 18:24

am nkea korokop tokwaeria ono ninik tokwae.

⁷Tá enselo onan sérrá, “Amo apaeritea ninik tokwae rape? Ono amwan am yupuamp kar fi mek yak námp yéncép nae. Tá am yao pwae mekamp fir fákánek me korráp, tá souwe fére-sámprampráp mao am yupu sámpea akwap námp yéncép nae. ⁸Am yao pwae mekamp firan wae nkeapan maok, oukoumwan te yak mono. Aenámpan maok, nánkár wakmwaek am fi tikíp monámp me éri tokwae pwarará narek aokea ponankor moyak naenámpon. Apárokamp arop ankwap fárakap Kwaro am fárakapan e wokwaek apár yoro mo námp fek yiki yakáp mwanap aropamp buk fek kumwi mo námp, am arop fárakap am yao pwae mekamp firan nkea ninik tokwae mwanapon. Am te apae riteanápe, mao wokwaek yakámpao maok, oukoumwan yak moitea, nánkár wakmwaek korop naenámpon. ^x

⁹Yonkwae kourráp arop te fwap mámá ankank mér kare naenámpon. Mámá fákánek me kor te fákánek faonkwean wounáp niamp nánko, am yupu narek fákánek faonkwe wi fek tank námpon. Tá am fákánek me kor te fákánek kingén wounáp námpon. ¹⁰Éntik te wae moyakáp napo, ankárankamp mwar oukoumwan king yak nánko, ankwap ankárankamp te oukoumwan king yak mono, nánkár wakmwaek kánanke kwarok ke fek saráp king yakea pwar naenámpon. ¹¹Tá am yao pwae mekamp fir wokwaek yakámp, oukoumwan yak mo námp, am te yukupao yaknámp kingono. Aenámpao maok, mao te fákánek kingént ankárankamp fi ara, ponankor kwatae akwap naenámpon.

¹²Tá amo fére-sámpramp souwe nke nap am te fére-sámpramp kingén

wounáp námpon. Am fárakap te oukoumwan king yakáp mo napao maok, man kárakáre sánk napo, yao pwae mekamp firént tapokwapea ankárankamp ke fek saráp king yakáp mwanapon. ¹³Am king fárakap te námoku ankárankamp ninikráp sarápon. Am fárakap te e tokwae ntia kárakáre tokwae te am yao pwae mekamp firan ponankor sánk mwanapon. ¹⁴Am fárakap te Sipsip Moroként yorowar napo, Sipsip Morokao am fárakapan kwe-pwar naenámpon. Am te apae riteanápe, mao te ponankor tokwae kar yakápnap arop fárakapamp Tokwae Kar, tá ponankor king fákáreramp Kingara námpon. Tá arop ponankor méntér yakáp nap te mao wumwiria narápono ritenánko, am fárakap maomp karwaok kar tukup konap, am fárakapao kor Sipsip Moroként yorowar kwe-pwar mwanapon.” ^y

¹⁵Tá am enselo onan sérrá, “Amo wae nke naponon, mámá kápae kare ént tokwae kokopor yupu am yumuntuk tank námp te, am te ponankor apár mekamp arop fi, tá tokwae kar arop fi koupoukarea yakáp nap, ponankor pourou yipiráp, tá ponankor karráp arakia yakáp nap támaono. ¹⁶Am fére-sámpramp souwe amo nkenap, am te ponankor am yao pwae mekamp firént tapokwapea kokopor yupuan ampwae sámp napon. Am fárakapao man sámpá yampourouria maomp waempyam ankank ponankor pouroukoup napo, pourou mwar yak naenámpon. Tá am fárakapao maomp pouroukamp émi fária man ponankor yaomwi mek yankap mwanapon. ¹⁷Ye! Kwaro am fárakapamp ninik mek tak mwanap ninik nénk nánko mwanapon. Wokwaek tak mwanaprá séri tari nám-

^x17:8 Yé 13:8^y17:14 Yé 19:11-16,19-20^z17:16 Yé 18:8

pan napon. Am fárákap te ponankor ankár pourouráp ninik fek saráp am kárákáre kingo námpan sámpea am ponankor yao pwae mekamp firan nénk mwanapon. Am fárákap te ankár takrá tukupea napo, Kwaro tak nanamprá sérinámp ankank pwi naenámp. ¹⁸Tá am yupu amo nke nap te, am taun tokwae apárokamp ponankor kingén poukwae námpan wounáp námpon.”

Babilon kwatae akwapnámp kar

18 Wakmwaek am pwar nánko, ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te kárákáre tokwaerápao, maomp mopor te apárok wae tákapa wae. ²Mao tékén kar arakrá sér,

“Taun tokwae Babilon wae kwatae akwapáne.

Mao te wae kwatae akwap teane.

Oukoumwan te am taun te kwatae-spirit fákáreramp taun yak námpon.

Kwatae-spirit fákáre,
tá oumnámp ant fákáre,
tá kwatae kare ant fákáre,
támao kuri am mek yakáp napon.

³Am te apae riteanápe,
ponankor fi méntér kokopori napon.
Am te ará:

Am ponankor arop fi méntér kokopori ninik nap te,
am fárákap kárákáre kor wain ént fánap niampon.

Tá apárokamp king fákáre
mao kor mént kokopori napon.
Tá apárokamp bisnis arop fárákap
mani sámp mwanap téterá
am yupuamp nkwakwe make kikiank
ninik tokwae fek
mani tokwae ti napon.”

⁴Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap arakrá sér,

“Onomp koumteouráp arop fárákap, yumo ankár am taun pwararea ek koropenke!

Takria yumo maomp kwatae niniként tukupá tapokwap mwanape.

Tá yumo méntér tapokwapria yumo énéni

kwatae ninik fek nopok sámp mwanape.
^a

⁵Maomp kwatae ninik te yu tokwae koupoukarrá poka yámar mek námpono.

Kwar te am taunamp kwatae ninik ponankor te waeman niki yak námpon.

⁶Yumo ankár am kokopor yupuamp nkwakwe make kwatae ankank fek ankár nopok kor, take pourouráp fek pwi pap mwanapon.

Mao yumwan mokope pourouráp kwatae niniki námp te,
nopok kuri am yumuntuk ankwap koukoumoumpia sánkenke.

Mao te wae kárákáre kor mánmán ént kap mek ouroukoupea yumwan sánk námpon.

Yumo ankár maomp kap mek kárákáre kor mánmán ént ankwap koukoumoumpia sánk napo, fárano. ^b

⁷Mao námokuráp e sakapria kápae kare nkwakwe make ankank námokuráp pourouk warákár sánk naenámp saráp tére konámpon.

Aenámpara, yumo ankár kápae kare touwe sámpea éma wae naenámp nopokinámp niamp take sánk kipo.

Mao te námokuráp ninik mek sérrá,
‘Ono te Kwin yakria
sia kwin fek tank namp’rá sér i konámpon.

‘Námo te kae yupu niampao kwaporok yak nampanápe.

^a18:4 2 Ko 6:17

^b18:6 2 Te 1:6

Námwan te touwe kwatae korop nánko, námo ém mo karenó'rá sér i konámpon.

⁸Aenámpan maok,

nkwakwe make kwatae kare ankank man ankárankamp yae fek saráp korop naenámpon.

Nkwakwe make touwe tokwae korop nánko,

kápae kare arop éménka wae,

tá yae-porokwe tokwae korop naenámpon.

Tá Babilon te ponankor yaomwirao fánaenámpon.

Ye! Am te apaeritea námpanápe,

Kárakáre Tokwaeráp Kwar Tokwaerao maomp kwatae ninik waeman yourouk-oupi námpan,

'Nopok touwe kwatae sámp naenámp'rá sénámpon.'^c

⁹King fákáre mao am taun tokwaerént méntér kokopori nap, tá méntér nkwakwe make kápae kare ankank sámp napan saráp tére napon. Aenapara, am king fárákap man yaomwirao fánánko souri korop námp nkea, am fárákap náráp éntér kor fek yae poporokwaprá éménk mwanapon.

¹⁰Mao am touwe kwatae sámp nánko, am fárákap námoku kor am take touwe sámp mwanapara, apáp tirínka waeria panek fougouri yakáprá arakrá sér, "Koupouteane, koupouteane, Babilon koupouteane. Am taun tokwae, amo kárakáre kor taun nono. Ankárankamp ke fek saráp nopok touwe kwatae amwan koropáne."^d

¹¹Tá apárokamp bisnis arop fárákap am taun támantá éménkrá yonkwae touwe napon. Am te apae riteanápe, arop maomp ankank tirá, mani nénk mwanap arop warko yak mono. ¹²Am ankank te gol, silva, kwapwe kare yumwi, mani tokwae fekamp anani kor, tá wupwi kor waempyam kwapwe,

tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá waempyam waentar fekamp aráno. Tá kápae kare nkwakwe make nánákáre kwapwe konámp yao, tá ankank ponankor elefan souwe fek yoroinap, tá ankank ponankor mani tokwae fekamp yao fek yoroi nap, tá bras, tá ain, tá kukumwi kwapweráp yumwi fek yoroi nap. ¹³Tá ankwap te ará ankank: Sinamon, tá fári konap far, tá yankap konap paura nánákáre, tá nkwakwe make wouri nánákáre, tá sanda kwapwe, tá wain, tá wel, tá pan kwapwe, tá wit, tá bulmakau, tá sipsip, tá hos ntia karis, tá slev yak naenámp arop, maomp ninik ntia pourou mani fek sámp konap. Mámá ankank warko mani fek te mono. ¹⁴Bisnis tére konap arop fárákap arakrá man sér mwarea napon: "Am kwapwe kare ankank amo sámp nae kar ri konap te, waeman ponankor amwan pwar-akwap tenámpon. Waráp mani tokwae fekamp kwapwe kare ankank ntia waráp kwapwe kare mopor ankank te, wae ponankor amwan pwar-akwap námpon. Amo am ankank warko sámp mono."

¹⁵Tá bisnis arop fárákap am ankank takrá téreteria am taun mek mani kápae kare tákap konap arop fárákap te am taun tokwaerao touwe tokwae sámp nánko, nkea námwan am touwe kwatae korop naenámpan apáp tirínk mwanapon. Tá am fárákap panek fougouri yakáprá éménkrá yonkwae touwe tokwae mwanapon. ¹⁶Am fárákapaó sérrá, "Koupouteane, koupouteane, am taun tokwae koupouteane! Wokwaek mao te wupwi kor waempyam yirimp, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá maomp pouroukamp mopor kwapwe, gol, tá yumwi kwapwe ntia mani tokwae fekamp anani kor yiriria yakámpon! ¹⁷Aempan ankárankamp ke

fek saráp takánko, maomp ponankor mani, tá am mopor ankank ponankor kwatae akwap tenámpon!”

Tá sip mekamp kepten ponankor, tá ponankor arop mani fek sip mek kounkouria ankwap némpouk tukup konap, tá sip mek tére konap arop ponankor, tá arop ponankor solwara mek mani tákap mwanap tére konap, am arop fárakap panek fokouri yakáp mwanapon. ¹⁸Tá am fárakapao nke napo, am taun wouroukour-námp yaomwi souri nkea arakrá wumwi, “Apae taun mámá taun tokwae niamp yak námpon?” ¹⁹Aeria am fárakap woup kwar yokwaprá námokuráp me korok épérrá yonkwae touweria éménk. Tá am fárakapao wumwirá, “Koupouteane! Mámá taun tokwae koupouteane! Kápae kare sip solwara mek paokop nap, mámá taun tokwae mekamp mani tokwaeráp yakáp i konapono. Koupoute kare, ankárankamp ke fek saráp am ponankor kwatae akwapáne!”

²⁰Ankwapao kar arakrá sér: “Yumo yámar me ntia Kwaromp koumteouráp arop fárakap, tá yumo aposel, tá profet, yumo ponankor fwap oukoumwan mámá ankank am taun mek korop námp warákáránk mwanapono. Kwaro man youroukoupia nopok touwe kwatae sánk námpono. Tá amnámp ninik te am taun támao yumwan kwatae sokoroi nap fek námpon.”^e

²¹Am kar pwar nánko, kárakáre kor ensel ankwap yumwi tokwae ankárank wit yánk nounounkrá aokop konámp tokwae niamp sámpea, mao am yumwi tokwae kakapea solwara mek sir. Aeria mao sérrá, “Ono mámá yumwi sinamp máte nánkáráp taun tokwae Babilon má-maknámp kárakáre kare fek sinapo, arop fárakap warko nke mo mwanapono.

²²Aeria gita aráp, tá nkwakwe make musik, tá poum ke mek fokop nap, tá wur foukour nap, take pourouráp arápánk te, arop fárakapao warko amo yak nap meknámp tak nánko, wa mono. Tá arop ponankor nkwakwe make tére méria yakápnap aropao amo yak nap mek warko take pourouráp arop nke mono. Wit sokwapnámp yumwi ounk te warko yak nánko, arop fárakap wa mono. ²³Aropao amo yak nap mekamp lam wae te nke mono. Tá amo yak nap mek tameknámp poumarop yupu sámp naenámp kar, tá yupu poumou nap mek tank naenámp kar wa mono. Wokwaek waráp bisnis térenap arop fárakap apárokamp arop nununkwi yakápi naponno. Ta kápae kare arop fárakapan amo foupourrá kwekár sérari naponno.”

²⁴Ta Kwaro am taun nke nánko te, profet fákáre, tá maomp koumteouráp arop tirá wourinap kwatae ninik te am taun mek yak námpon. Apárokamp arop ponankor yopor aropao tirá wouri nap am támao kor am Babilonomp pourouk sarápi yak námpon.

Yámar mek arop fárakap warákár tokwaenap kar

19 Am takianánko, wakmwaek ono wa nanko, yámar mek yakápnap koumteouráp arop ou tokwaeramp wumwi kar tokwae korop. Am fárakapao sérrá, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro! Nomp Kwar te mao ankárankamp támao saráp námwan warko érékép námpon. Mao e tokwae, tá kárakáre tokwaerápono. ²Kot mek te Kwaro arop fárakapan kwapwe kare ninik fek yae-párak kare youroukoup i konámpon. Am kokopor yupu am te apárokamp kápae kare aropan náráp kokopor ninik fek kwataerá kák nám-

pono. Aenámpantá, Kwaro nopok man touwe kwatae sánk námpono. Am yupu támao Kwaromp tére arop fárákap tirá wouri tae rinámpantá Kwaro nopok mao kwatae niniki námp fek érou námpono.”^f

³Tá am fárákapao warko arakrá wumwi, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Am némp tokwae wouroukournámp yaomwi souri yámar mek pok saráp yak námpon.”

⁸⁴Tá 24 taokeyakáp konap arop ntia yiaworaopwe ankank yiki yakáp námp am fárákap Kwaromp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukuprá Kwaro sia king fek tank nánko, man lotu. Aeria am fárákapao sérrá, “Kare karonó. Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro.”^{h5}Tá Kwaromp sia king feknámp wumwinámp kar koropria arakrá sér, “Yumo Kwaromp tére arop, tá yumo párák kar yakápnap arop, ntia yumo e tokwaeráp arop fárákap yumo Kwarén apáp i konap, yumo ponankor Kwaromp e narek sampokenke!”

Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérounám kar

⁶Tá ono wa nanko te, koumteouráp arop kápae kare fi koupoukarrá yakáprá kar ounka wae nap niamp korop. Tá ént ounk kápae karerao souroukoup tokwae námp niamp, ta oukurér tokwaerao pourounka wae námp niamp. Am wumwi kar arakrá sér,

“Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro!

Tokwae Kar te

mao nomp Kwar Ponankor Kárakáre Tokwaerápono!

Oukoumwan te mao King Tokwae yak námpon!ⁱ

⁷Oukoumwan te nomo fwap yonkwae kárámpria warákára waerá maomp e narek sampok mwanámpono!

Sipsip Morokao yupu sámpr naerianámp ke te

wae korop námpon!

Tá maomp yupuao kor wae nánapi yak námpon.^j

⁸Tá Kwaro man waempyam wupwi korao

yiki kareria waentar kwapwe námp man sánk nánko,

maomp pourouk yirimp.”

Am kwapwe kare wupwi kor waempyam te Kwaromp koumteouráp arop fárákapoinap yae-párak kare ninikan sénámpon.^k

⁹Tá onan enselo sérrá, “Amo mámá kar kumwiae: Am arop fárákap Kwaro Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérou námp fek koropenkria wumwinámp arop fárákap te fwap warákár mwanapono.” Tá mao onan sérrá, “Mámá kar te Kwaromp kare kar karonó.”^{l10}Aenángo, ono enselomp puk wonae fik piká párákápria man lotu naeria nanko maok, mao onan sérrá, “Amo takí kwapono! Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp Jisaso farákápnám kar kárakáre fek sámpr fákeyak nap, yumont ankárankamp tére aropono. Amo ankár Kwar ankárankan saráp lotuampo. Am kare kar kar Jisaso námoku farákápnám táman, Yiki Kor Spiritao sámpea profet fákáreran ninik nénk nánko, Jisasomp e érik farákápnám konapono.”^m

Arop wupwi kor hos fek narek tanknám kar

¹¹Tá ono nke nanko, yámar me kikír akwap nánko, wupwi kor hos

ankáránkamp yak. Arop am fek tank námp maomp e te ará: ‘Arop námoku térenámp ankár pwar mo i konámp’, tá ‘Kwapwe kare ninik fek saráp i konámp Arop’. Táte mao kounteouráp aropan kotrá youroukoup námp, tá mao yorowar naerianámp, mao te ankár yae-párak kare ninik fek saráp i konámp. ¹²Maomp yi te yaomwirao yurunk námp niamp, tá mao te kingamp kump kápae kare maomp yépe kor fek yakáp námpon. Maomp pourouk e kumwi tenapo yak námp, am te mao námoku saráp mér námpono. Arop ankwap te mér mono. ⁿ¹³Maomp waempyam éri te yiri forokwap rámpan yirímp námpono. Tá maomp e te ‘Kwaromp Kar’. ^{o14}Yámar mekamp ami fákáre te náráp wupwi kor hos fek tankápria, am fárákap maomp wakmwaek tukup. Am fárákapamp pourouk yirirínáp waempyam te wupwi korria yink kwapwe námpono. ¹⁵Maomp táp meknámp bainat wiráp kare yak námp, am bainat ek oukur korop. Aenánko, mao ponankor arop firan am bainat fek tapek yorowaria kwe-pwar naenámpono. Tá mao ain yaopwae sámpea kounteouráp aropan kárakáre fek poukeyak. Mao yumwi fekamp wain ki fákap konap tang mek pumpurékamprá wain ént fákap naenámpono. Am te Ponankor Kárakáre Tokwaeráp Kwaromp yonkwae pwarámp tokwaeran wounáprá sénámpono. ^{p16}Mao te maomp e maomp waempyam fu fek, tá maomp punampore kor mwaekamp waempyam fek e kumwi tenap yak námpono. Am e te ará: “Ponankor kingamp King, tá ponankor tokwae kar yakápnáp arop fárákapamp Tokwae Karono.” ^q

¹⁷Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar yokor námp mek fokopeyak. Mao ant fákáre amorik furukarea paokop napan tékén wunwia sérrá, “Yumo koropea Kwaromp fir kékérou tokwae fek koupoukourénke! ¹⁸Aeria yumo fwap king fákáreramp pouroukamp émi fár, tá ami kepten tokwae, tá kárakáre kor aropamp émi fár, tá hos fákáre ntia am fek tankápnáp arop fárákapamp émi fár mwanaponno. Yumo ponankor aropamp émi fépéria amwar yakápnáp arop farákáp ntia slev térenámp arop fárákap, tá kwaporok yakápnáp arop fárákap, ntia e tokwaeráp arop fárákapamp émi fár mwanapon.”

¹⁹Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir, tá apárokamp king fákáre, ntia am fárákapamp ami fákáre wae koupoukour yakáp. Am fárákap te am hos fek tanknámp aropan yorowarrá, tá maomp ami fákárerént yorowar mwarea napon. ^{r20}Aenapan maok, mao am yao pwae mekamp fir ntia kwekár profetén ‘Fápákampi kák námpon. Am profet mao te wokwaek yao pwae mekamp firao nke námp fek nkwakwe make kárakáre yororia kounteouráp aropan poupwekáp námpono. Aenánko, arop fárákap te manénkir yao pwae mekamp firamp e fek náráp pourouk kumwi tiria, maomp wunérian lotuiapon. Yao pwae mekamp fir ntia kwekár profet, am yawor te oukoumwan yiki yak nep fek yumwi salfa fek yaomwi yurunk nánko, kéntia waenámp me aokore mek épéri pwar naponno. ^{s21}Tá am hos fek tanknámp arop, mao am yao pwae mekamp firamp wunérian lotunap ami fákárean am bainat éri maomp táp meknámp korop námp am fek paoki pwar námpon. Aetenánko, ant fákáre am

ⁿ19:12 Yé 1:14^o19:13 Jo 1:1,14^p19:15 Yé 1:16^q19:16 Yé 17:14^r19:19 Sng 2:2^s19:20 Yé 13:11-17; 20:10

arop fárakapamp émi féperia yare tokwae napon. ^t

Satan 1,000 yopwar fek fákápá yak naenám kar

20 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te me fi tikipnám yak monám ménkiramp ki, tá sen tokwae makia yak sámpá ék námpon. ^{u2}Mao am wunépiran sámpea yarokwap nám am te wae wokwae karkamp tákamono. Am arop támao kápae kare aropan kot i konám mao te Satan nono. Tá ensel man sen fek 1,000 yopwar fek yak naenámria yarokwapea pap. ³Enselo man fi tikip monám me tokwae mek sámp-sirarrá yumuntuk ménki kéria kárakáre fek fárakapea pwar. Aetenánko, Satan te warko koumteouráp arop fárakap poupwékáp mono. Mao te nánkár yépékia 1,000 yopwar pwar nánko, wakmwae man aokor-pwar napo, mao fae tákáre ke fek saráp yáarak naenámpon. ^v

⁴Tá ono nke nanko, sia king ankwap yakáp nánko, am fek arop ankwap fárakap tankáp. Kwaro am fárakapan arop youroukoprá kot mwanap kárakáre nénk. Tá ono nke nanko, kápae kare Jisasén méria maomp e érik fárakápria Kwaromp kar kárakáre fek fárakáp napo, am fek yápare kor fápákarrá épériap aropamp waemp yakáp. Am fárakap te yao pwae mekamp fir ntia maomp wunérian lotu mo, tá maomp taok papnám kumwi am fárakapamp yépe kor fek ntia yaek yak monap arop fárakap támaono. Am sumpwinap arop fárakap warko yiki yak sámpea Kraisént king yakáprá tukupea 1,000 yopwar fek napon. ^{w5-6}Am te manénkir arop fárakap apár

me meknám warko ferámpnap keno. Am arop fárakap manénkir ferámp nap te fwap Kwaro námokuráponorá nánkáráp námpara, fwap amwar kar yakáprá warákár mwanapono. Anánk por sumpwi te am fárakapan apárok tirá nér naenám kárakáre yak mono. Waeman Kwar ntia Kraísomp pris fákáre yakápria, waeman Kraisént am 1,000 yopwar fek king yakáp mwanapono. (Aeno ankwap sumpwi arop fárakap te am ke fek ferámp mono. Nánkár am 1,000 yopwar yépékia pwar nánko mwanapono.) ^x

Satan touwe tokwae sámp naenám kar

⁷Wakmwae am 1,000 yopwar wae pwar nánko, am kalabus nap ménki kikir akwap nánko, Satan fákápá yaknám wae pwar naenámpon. ⁸Tá mao érik aokea ponankor apár mekamp yakápnap arop fárakap Gok ntia Magokomp arop firan poupwékáp naenámpon. Satan te am fárakapan akwapea koupoukarea éréképea yorowar naenámpon. Am fárakap te kouroump mwanap pourou mono, ént mekamp kárak niampono. ⁹Tá am fárakapao kápae kare apárok mwaek koropánkria Kwaromp koumteouráp arop fárakap ntia am Kwaro warákár konám taun sámp-saokarrá souroumpour mwanapono. Aenapan maok, yaomwi yámar meknám ékria am ami fárakapan ponankor wouroukoup naenámpon. ¹⁰Satano am fárakapan poupwékápiánámpara, Kwaro man me aokore tokwae mek salfa yumwi fek yurunknám yaomwi touwe mek sinaenámpono. Yao pwae mekamp fir, tá kwekár profet am yawor wae am mek yak nepan, am

^t19:21 Yé 19:17-18 ^{u20:1} Yé 9:1 ^{v20:3} Ju 6; Yé 12:9

^{w20:4} Dan 7:27; 1 Ko 6:2; Yé 6:9; 13:16-17 ^{x20:5-6} 1 Pi 2:9; Yé 2:11

yininkaopwe te wae fek, tá kumuruk kuri, ankár touwe tokwae sámprá yakápi-yakáp mwanapon.

Kwaro kot tokwae naenámp kar

¹¹Tá ono nke nanko, wupwi kor sia king tokwae tank nánko, am fek Kwaro tank. Tá apár ntia yámar me wokwae farákap akwap teria, warko yak mo. ¹²Tá ono nke nanko, sumpwi arop fákáre yakáp nap te, am arop farákap te e tokwaeráp arop farákap, tá kwaporok yakápnap arop farákap, takia sia king wonae fik foukouri yakáp. Tá arop sia fek tank námpao, mao buk ankwapmwaek tia aokop. Mao buk ankwapan kor aok-pwar námp, am te yiki yak sámp mwanap aropamp eráp bukono. Tá mao tankrá ponankor sumpwi aropainap Buk fek yak námp am kumwi nkerá am fek maorianap ankank puri fek youroukoup námpono. ¹³Solwara warko am mekamp sumpwi arop yakáp nap tirá kérép, tá apár me ntia Waempomp Némp te am mek yakápnap waemp warko tirá kérép. Aenángo, youroukoup i konámp arop am farákapan ponankor maoinap ankank puri fek yurukup námpon. ¹⁴Mao Sumpwi ntia Waempomp Némp am yaomwi tokwaeráp me tokwae éri mek tirá épér námpon. Am yaomwiráp me tokwae mek pik námp te anánk sumpwino. ¹⁵Táte arop ponankor maomp e yiki yakáp mwanap aropamp eráp buk fek tank mo nánko te, am aropan yaomwiráp me tokwae mek tirá épér mwanapon. ^b

Kwaro yámar me ntia apár wourékam yoronámp kar

21 Oukoumwan te ono nke nanko, yámar me wourékam, tá apár wourékam yak námpono. Manénkirkamp yámar me ntia apár waeman ponankor akwap tenámpono. Solwara warko yak mono. ²Tá ono am Yiki Kor Taun nke nanko maok, am te wourékam Jerusalem. Am taun te Kwarént yakeanámpao, yámar me pwarará apárok ék. Am te yupurao poumou nap mek tank naeria nánapria mopor i konámp niampono. ³Tá ono wa nanko, sia king feknámp tékén arakrá wumwi, “Nkeae! Oukoumwan te Kwaromp nap koumteouráp arop farákapént yak námpono! Am te am farákapamp ou mek yak nánko, mao te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanapono. Ye! Kwar námoku am farákapént yakea, maomp Kwar yak naenámpo. ⁴Mao fwap am farákapamp yi mekamp émti ponankor torokor naenámpo. Aenángo arop farákap te warko sumpwi mo, yonkwae touwe mo, éménk mo, touwe sámp mono. Am wokwaekamp ankank te waeman ponankor pwate námpon.” ^e

⁵Tá am Arop sia king fek tank námp mao sérrá, “Yumo nkenke! Ono ponankor ankank te waeman wourékam yoroí pap nampono.” Tá mao warko onan sérrá, “Mámá kar te ponankor waeman kare kar ara, ponankor arop fwap mér kare mwanapon. Kumwiael!” ⁶Mao onan warko sérrá, “Mámá ponankor ankank wae korop námpon. Máte ono támao ono meki yak, tá ono wakmwaek kar yak nampono. Ono ká-pae kare ankankamp fi kor, tá ono ká-pae

^y20:12 Ap 17:31; 2 Ko 5:10; Yé 13:8; 19:5 ^z20:13 Ro 2:6; Yé 22:12

^a20:14 1 Ko 15:24-26,54-55 ^b20:15 Mt 25:41 ^c21:1 2 Pi 3:13

^d21:2 Hi 11:16; Yé 3:12 ^e21:4 1 Ko 15:24-26; Yé 7:17

kare tére ponankor térea pwar konampono. Táte arop ént níkip nánko te, ono fwap yiki yak konámp ént oukurnámp mekamp ént man sánk nanko, fánaenámp. ⁷Táte arop yorowar kwe-pwarareanáko te, Ono fwap am ankank nénk nanampon. Aeria ono maomp Kwar yak nanko, mao onomp táráp yak naenámp. ⁸Aeno arop apáприя arári tukup, tá arop Kwarén mér te monoria younkwe sánk konap, tá nkwakwe make kwatae kare ninikráp arop, tá arop tirá wour, tá kokopor ninik, tá foupou, tá kwekár kwarén lotu, tá kwekár i konap, arak i konap arop fárákap te, maomp némp sámp mwanap te yaomwiráp me tokwae salfa yumwi fek yurunknámp am kénti mek pik mwanapon. Am te anánk sumpwino.”

Jerusalem wourékaman sénámp kar

⁹Tá ensel ankwap ononampok korop. Am te fákánek ensel arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwataeráp dis samp nap ou mekamp ankwapon. Tá am ensel onan sérrá, “Amo koropae! Ono amwan Sipsip Morokan yupu oukoumwan táman maomp nap mek tank námp yénkép nae.” ¹⁰Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropea kárakáre nánko maok, enselo onan kakapea faonkwe tokwae fek narek karaok sampok. Tá mao onan am Yiki Kor Taun Jerusalem Kwarént yakea yámar me pwarará ék námp yénkép. ^{h11}Aenáno, Kwaromp wae tokwae am taun mek wae pouri yak. Am wae te mwar pourourápria mani tokwae fekamp yumwi wae niamp pourouráp. Ye! Am te yumwi jaspá niampria glas niamp pourouráp koukwe kare. ¹²Am taun te yár tokwae narek karaok pok námpon. Am éntér-sámpramp ménki te yár

mek yakáp nánko, éntér-sámpramp ensel am ménki ponankor wonae fik foukouri yakáp napon. Tá éntér-sámpramp Israel firamp e am ménki fek yakáp námpon. ¹³Yámar aoknámp mwaekamp yár te ménki yininkaopwerápono. Tá yae-párák mwaek kirikiri yár te taknámp ménki yininkaopweno. Tá yae-mánkwan mwaek kirikiri yár mek te taknámp yininkaopweno. ¹⁴Am taun yár fi mek te éntér-sámpramp yumwirao yár fi mek kárakáre sánk námpon. Tá Sipsip Morokamp éntér-sámpramp aposel fákáreramp e am yumwi fek yakáp námpono.

¹⁵Am ensel onont kar sénámp te, am taun purumpria yár ntia ménki pupur naenámp gol fekamp yaopwae sámp-fákeyak. ¹⁶Am yár fwe yiawor mwaek te ankáránkamp puri fekampono. Ensel te náráp yaopwae am fek némp purumprá akwapeanámp te 2,200 kilomitanono. Am taun tokwaeran purump námp te top yawor ntia aop yawor, tá narek pok námp te, ankáránkamp puri fekampono. ¹⁷Mao am yáran kor purumpea am yár ouwou te 144 metano. Am meta te arop fárákapao náráp ankank pupur i konap niampono. Tá ensel am yár purump námpao kor, am meta támaono.

¹⁸Am taunamp yár te Kwaro jaspá yumwi fek yoroi námpon. Tá mao taun táman kor gol fek saráp yoroianánko, am taun te glas wae niamp wae tokwae námpono. ¹⁹Yár fi mek te Kwaro nkwakwe make yumwi mani tokwae fekamp fek moporia pwate námpon. Ankáránkamp yumwi kwapwe am yár fi mek yaknámp te jaspá. Anánk te muru kor yumwi sapaia. Tá yinink te wupwi kor yumwi aget. Yiawor te yiki kor yumwi emeral. ²⁰Éntik te sadoniks yumwi am te

^f21:6 Ais 55:1; Jo 7:37; Yé 1:8; 22:13,17

^g21:7 Ro 8:14-17

^h21:10 Ef 5:27; Yé 15:1; 21:2

noumouri wupwi méntérnám. Tá tokwam te noumouri kor yumwi konilian. Tá fákánek te yar kor yumwi krisolait. Yukup te ankwap pourouráp yiki kor yumwi beril. Sárak te mwar pourouráp yar kor yumwi topas. Tá fére te yumwi krisopres. Am te yiki kor niamp, tá yar méntérám. Mom te mwar pourouráp muru kor yumwi jasint. Tá éntér te mwar pourouráp noumouri kor yumwi ametis. ²¹ Am éntér-sámpramp ménki fek te éntér-sámpramp mani tokwae fekamp anani kor yak námpono. Ménki ponankor te ankáránkamp anani kor tokwae mwarono. Am taun mekamp mwae kup te ponankor gol fekamp saráp nánko, glas wae niamp koukwe faokor akwap námpon.

²² Aenámpan maok, ono te am némpoukampi Yiki Kor Nap nke mono. Ponankor kárakáreráp Kwar Tokwae ntia Sipsip Morok am yawor námoku tá-mao am mekamp Yiki Kor Nap yak nepon. ²³ Tá am taun mek te yámar ntia yunkamp wae te warko tére mono. Am te apaeria, Kwaromp wae tokwae tá-mao am mek wae sánk námpon. Tá Sipsip Morok mao námoku am mek yokor konámp lamono. ²⁴ Ponankor arop fi te am némpoukampi wae fek saráp paokop mwanapon. Tá apárokampi king fákáre náráp mopor ankank am mek ti-korop mwanapon. ²⁵ Yámaraok am yár ménki te kér mono. Tá kirikip te am némpouk korop mono. ²⁶ Ponankor arop firamp mopor ankank ntia mani am mek ti-korop mwanapon. ²⁷ Aeno ankank oumnám, tá arop nkwakwe make pwará-pae sánk konámp ninik kwatae konap, tá arop kwekár ninik i konap, am te am mek yink mo kareno. Sipsip Morokao arop ankwap fárakapamp e Yiki Yak

sámp mwanap Buk fek kumwi tenámp am arop fárakap mao saráp fwap am némpouk tukup mwanapon. ^j

Yiki yaknám ént ntia yaoan sénámp kar

22 Tá am ensel onan ént tokwae yénkép nám, am te yiki yak sánknám éntao maok, ént te glas niamp koukwe kare. Am ént te Kwar ntia Sipsip Morokampi sia king feknám oukarea, ² am némpoukampi mwae-párak akwap námpon. Am ént woupwiaok te maomwaek fi mwaek, tá nkwamwaek fi mwaek kor yiki yak nénknám yao yakáp námpon. Am yao te ankáránkampi yopwar fek éntér-sámpramp por ki tank konámp. Ankár yunk méntép tank konámp. Tá am yao pwae te ponankor koumteouráp arop firamp pourou mekmwaek fwapokwap i konámp. ^{k3} Tá kápae kare ankank Kwaro warákár moria kwatae akwapanoria nám te, maomp taun mek yak mo kareno.

Kwar ntia Sipsip Morokampi sia king te am taun mek yak naenámp. Tá Kwaromp tére arop man lotu mwanapon. ¹⁴ Tá am fárakap takria Kwaromp yimetáp nke mwanapon. Tá mao am fárakapampi yépe kor fek náráp e kukumwi naenámp. ^{m5} Kirikip te warko korop mono. Tá Kwar Tokwae Kar mao saráp am fárakapan wae sánk naenámpara, lam wae, tá yámar wae warko tére mono. Tá am fárakapao king yaká yakáp mwanapon. ⁿ

‘Jisas te koupour ék naenámpo’rá sénámp kar

⁶ Tá ensel onan arakrá sér, “Mámá kar te waeman kare karono. Ponankor arop

ⁱ21:23 Ais 60:19-20 ^j21:27 1 Ko 6:9-10; Yé 3:5; 13:8

^k22:2 Stt 2:9; Ese 47:1,12; Sek 14:8 ^l22:3 Yé 7:15

^m22:4 Mt 5:8; Yé 14:1 ⁿ22:5 Yé 21:22,25

fwap táman mér kare mwanapon. Kwar Tokwae Karao profet fákáreran náráp kar farákáp mwanap kwapwe kare ninik maomp ninik mek kákria, náráp ensel sámp-kérép nánko, maomp tére arop ponankoran wakmwaek koupour kar korop naenámpon ankank ponankor yénk námpono.”⁷ Tá Jisaso sérrá, “Yumo wawenk! Ono yumonapok koupour kar korop nanae! Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámpon profet kar wawia mántwaok námpon te, Kwaro man ourour sánk naenámpon.”

⁸Ono Jon ono am kar wawia, tá am ankank nke nampono. Ono wae wawia nkea pwarará, ono am ankank yénknámpon enselomp puk piká párákaprá man lotu naeria. ⁹Aenanko maok, mao onan sérrá, “Amo taki kwaponno. Ono te amo ntia waráp ankwapyaenáp profet fákáre, yumont nomo ankárankamp tére konámpono. Tá ono ponankor arop fárákap mámá buk fek yaknámpon karwaok i konap, maomp ankárankamp tére aropono. Aeno amo ankár Kwar ankárankampan saráp lotuampo.”¹⁰ Tá mao onan sérrá, “Mámá Kwaromp kar mámá buk fek yak námpon te amo mek wouroump kwaponno. Mono! Kwaro am ankank tére naenámpon ke te waeman wonae fik námpono.”¹¹ Aenámpara, arop kwatae ninik i konámpon te, waeman ankár kwatae niniki námpon támao yak naerámpon. Arop oumnámpon ninik i konámpon te, waeman oumnámpon ninik támao yak naerámpon. Tá arop yae-párák kare ninik i konámpon te wae fwap yae-párák kare ninik támao yak naenámpon. Tá arop yiki kukarrá yak námpon te waeman fwap am yiki kukarea yaknámpon ninik támao yak naerámpon.”

¹²Jisaso sérrá, “Yumo wawenk! Ono te koupour korop nanampon! Tá ono kápae kare aropan nopok nénk nanampon

tia korop nanampon. Aeria arop ponankor ankákárankrá ankank maoinap ninik puri fek nénk nanampon.”¹³ Ono saráp ono mekia akwap, ono saráp wakmwaek kar yak nampon. Ono támao manénkir ankárank feknámpon akwapea wakmwaek kar pwar námpon fekono. Ono te kápae kare ankank ponankor fi korara, ono ponankor térea pwar konampon.

¹⁴Koumteouráp arop fárákap náráp waempyam yárar korrá yakáp nap te, Kwaro man ourour nénk naenámpon. Am fárákap yiki yak sánknámpon yao ki fár mwanap te fwap pwi námpon. Tá am fárákap Kwaromp taun mek youmpnámpon ménki-páraok yink mwanap te fwap pwi námpon.”¹⁵ Aeno asao i konámpon niamp ninik fek kápae kare kokopor i konap arop fákáre, foupou i konap arop fákáre, tá kokopor ninik i konap arop fákáre, tá arop tirá wour i konap arop fákáre, tá kwekár kwarén lotu i konap arop fákáre, tá arop ponankor kwekár ninikan warákarrá mántwaok i konap, am arop fárákap te Kwaromp taun mek tukup mo, ek yakáp mwanapon.”¹⁶ Ono Jisas onomp ensel yumonapok sámp-kérép nanko pikia mao yumo sios fákáreran am kar farákáp námpon. Ono támao Devitomp yao arák fek taoi nampono. Tá ono maomp fi mekamp tárápono. Tá am térme Wap Kumur aokrá wae tákap konámpon te ono támao.”

¹⁷Yiki Kor Spirit ntia Sipsip Morokamp yupu am anánkaopwerao sérrá, “Amo koropae!” Tá arop am kar wanámpon arop mao kor ankár sérrá, “Amo koropae!” Tá arop éntantá níkip námpon kwamp te ankár koropano. Arop ént fánaeria námpon kwamp te, ankár koropea Kwaro kwaporok sánk konámpon yiki yak sánknámpon ént am sámpano.

Jono mámá buk fekamp kar wanap aropan kárakáre fek sénámp kar

¹⁸ Am profet kar mámá buk fek yak námp wanap arop ponankoran ono Jono kar kárakáre fek sénampon: Táte arop ankwap am fek ankwap kar ke paprá sérianámp te, kápae kare kwatae niniki námp fek méntér tapokwapea mámá buk fek sénámp ankank kwatae tárapokwampia am maomp pourouk akwap naerámpon. ¹⁹Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp Kwaromp kar ankwapmwaek tirá épéri námp te, maomp yiki yak sámp naenámp yao ki te

Kwaro sámp-sinaerámpon. Tá mao te am Yiki Kor Taun mámá bukao sénámp mek te youmpá yak naenámp pourou mono.

²⁰ Am arop kápae kare ankank ponankor korop naenámp farákáprá sénámp arop támao oukoumwan sérrá, “Kare karono. Ono koupour kar korop nanae.”

“Ye! Jisas Tokwae Kar, amo koropae!”

P

²¹ Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewourria ponankor yumont yakanoria nampon. Am te kare takano.